

2.8° 134

Katholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: Jakub Škala.

Štyrceth lětnik.

W Budyščinje.

Čižskej Smolerjec knižničkejsernje w Maczicjnym domje.

1902.

4/2 K. K. K.

Wopischi je czo.

	Strona
Budź chwalemy Jezus Chrystus!	1
Najstaršcha kralowa dżowka	9
Biskop Troilus	21, 37
Wschudžom su Polach	23
Monsignore Richard Palm †	24
Třoji jubilej bamža Leona XIII. w lěće 1903	29
Rěč wěrnosć! M. Š.	45
Mysliczi za pójtné rozpominanja	53
Po swjatoku. M. Š.	54
Rjany pichitkad. M. Š.	54
Leo XIII. je 20. februara 25. lěto swojoho bamžownstwa nastupit	61
Słowo k wuhwětlenju a potojenju	62
Sobutšidžiwana	63, 79
Rěchto wo wocžehnjenju. M. Š.	64
Te Deum w swjatoho Pětrowej cyrkwi w Romje 20. februara 1902	69
Romski wječy pschi thorožju	77
Stała je so joho wola	78, 86
Zmužity guardian	85
Jarať Józef Keil †	93
Bruska pschecziwo Polakam	94
Alleluja!	101
Czejeju nana a macź!	102
Hłowna zhromadžižna Macziy Serbskeje	109, 117
Zwjelace powěsće z Wječorneje Afriki	119
Plaćetnja sthadjowanika serbskeje studowaceje młodžiny 1902. W.	124
Katholske ludowe towarštwu a katholska ludowa nowina w Sakskej. T.	133
W Bólskej	134
Swjata Walpóra, abatija benediktinskoho rjadu. M. Š.	141, 149, 157, 165
Ruža w Stalskej	151
Rozprawa lužisko-serbskoho wječora w Prahy. Serbin.	166
Mačeri. Mikławš Andrieki.	173
Dwoja měra	181
Wo naftaczu hnadowneho městna w Rumburgu. N.	189
Joho Majestosć kral Albert †	197
Pětr Starga	198, 221
Jednory bur	200
Kral Albert †	205, 217
Joho Majestosć kral Jurij. W.	210
Bratrej duchownomu. Čišinski.	229
Z Uganda. Kr.	230
Wěrnuznačo wobhydlerjow němstho fejšorstwa	237
Zastate a druge wěcy. Episkaf Musaeus.	239, 365, 421

Kardinal Ledochowski †	245
Pobožny bur we Bohurgu w Bayerskej	246, 254
Borromejske miłoszciwe siostry	253
Kral Jurij. — k.	261
Hosterwicz, lětnja residenca našeho krala	269
Lišt z missiona. Sotra Marija Alojsija	271
XXVIII. Hłowna skhadzowanka Serbskeje Studowaceje Młodžiny we Łazu. (Spisaloj ... wa.)	277, 295
Serbska deputacija přichod Jeho Majestotěsću kralom Jurjom. P.	285
Nowa schula w Hajnicach	293
Nabožne hibanjo w Čzechach a joho wuhlady	301, 308, 317
Křesćanstwo w Japanje	325
Marija, wučer hřešnikow	333, 341
Smjedžek w Radworju. M. Ž.	349
Dodawki ke koncertej w Sernjanach na dnju 28. sept. 1902. Stodeńk.	351
Drobnosće ze stawiznow Křesćaniskeje wosady	357
Statistika katolikow w Sakskej 1. decembra 1900	373
Rhowanjo wotemrětych pola pohanow, bydlačych přich rěcy Zambesi w južnej Africe	381, 391
Spomnička z našich stawiznow. 50 lětny měsčniski jubilej biskopa Franca Jurija Lota, Budyschkeho tachanta přich 76 lětami	389
Zabludženy — wumóženy abo w nuzy so modlicy nawuknjesej	397, 405
Kanonikus Karl Junge †	413
Z Łužicy a Sakskej	} stajne rubriki.
Z cyłoho swěta	
Naležnosće našeho towarstwa	
Wšelake dary za nabožne a narodne naležnosće	
Wšelcizny a naměšćiti we wšelakich čijstach.	

Wšelciznosć.

Schthreety lětnik je „Katholski Posol“ dokonjał. To je rjana ličba, a w nowinacitnje so z česću mjenuje, ichtož so tak dołho dźerži. Našch „Katholski Posol“ so nic jeno dźerži, ale tež stoji na zasadač, na kotrychž je jón našch sławny Hórnik založil, a skutkuje w joho duchu za česć božu a spomóženjo lubych Serbow. Zo je našch časopis tomu zaměrej tež w dokonajnym lěće swětny wošćac mohl, ma so dźakować swojim sobu-dźělačerjam. Nim redakcija na koncu lěta rady najwutrobniji dźak wupraja.

Přichede wšim najwutrobniji dźak zawdawamaj swojimaj sobu-dźělačerjomaj ff. direktorej Nowakej a katecheze Wingerej. Tohorunja so dźakujemy druhim knježam, kotřiž su nastawki podawali. Wěchu to ff. fararjo a kapłanojo Kubašch, Jur, Něžak, Bart-Čišćinski, Křizžant, Nowak a Andrički, wučerjo dr. Pilt, Kral a Stodeńk, studenci Wjenka, Brul a Rjeda, registrator Polka, a ratarjo Scholka z Kanec, Kral z Čemjeric a Trentler z Worflec: hromadže 19 spřisowučerjom.

Dopisy su pódla wschelatich tutych knjezow tež hiščeje podawali: ft. fararjo a kaplanojo prälát Eusežanski, kanonikus Herrmann, Jakub Schewczik, Michal Schewczik, Ducežman, Libsch, Hicka, Just, Scholta w Kulowje, Knježt, dopisowat z Filipšdorfa, ft. wučerjo Wjenta, Scholta, Andrieti, Zmij w Scherachowje, Pétranc w Lipšku, sejmisti zapóšlanc Michal Kofla, Michal Wawrik, Jakub Kofla, Hicka a Scherc. To je wscho hromadže 40 spisowaczerjow, 6 mjenje hač lóni. Žim so wschittim wutrobnje džafujemu za služby, dobrej wěcy wopotažane.

Kaž kóžde lěto, so tež lětsa wutrobnje džafujemu česčeznym expeditoram a agentam, kotřiž su wo rozeslanjo, rozbdželenjo a podawanjo „Katholiskoho Bojola“ so dobrocziwje prócowali. Hłownomu expeditorej knjezej inspektorej Wjency a joho česťnej mandželskej tež tudy swój najwutrobnišchi džaf wospijetujemu za wschu prócu a swěru. Našch džaf dale sluscha joho nastupnikej, knjezej zwóštej Nowatej, kiž ma nětko hlownu expediciju. Wón budže nam zawěšče z podobnej swěru t pomocy, kaž joho přjedownik.

Družy expeditorojo a agenczi běchu, šhtož wěmy, ft. kaplan Just, pschutyc Jarjeńt a poselnik Skala w Khróšćicach, kanonikus farat Herrmann we Wotrowje, P. Romuald a poselnik Lehman w Kulowje, farat Rubasch, klamač Rubasch a Schwejda w Njebjelčicach, farat Hicka w Schpitalu, administrator P. Stefan Kocián w Róžencze, farat Bjedrich a kaplan Andrieti w Ralbicach, farat Krause a kaplan Scholta w Kulowje, farat Žur w Radworju, farat Libsch a swójba Bjehec w Wacjonju a Czorlich w Zdžeri. — Wutrobnij džaf wosebje za wulku prócu, kotruž su wschelacy tutych knjezow wo zběranjo a pschipošlanjo pjenježnych pschinoschkow měli.

Njech Boh wschittim jich prócu a lubošej płaczi a nam tež za nowe lěto zdžerzi.

Na zashwidzenjo w nowym lěće!

W Budyšchinje, 24. decembra 1902.

Redakcija „Katholiskoho Bojola“.

Katholfski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Pláćí lětně w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pl.

Plaći na pösće
a w knihafni lětnje 3 br.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
rynčka abo telkoruma 25 pj.

Gudown czasopis.

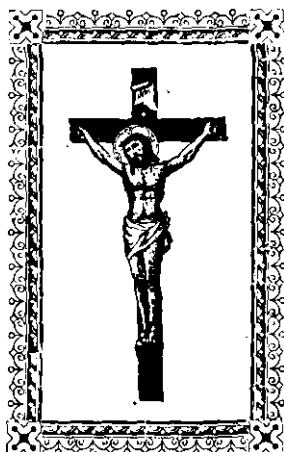
Wydawany wot towarzystwa ss. Cyrilla a Methodija w Rudyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 1.

4. januara 1902.

Lětník 40.

Budź khwalemy Jėzus Khrystus!

Schtyrcety kroć „Katholiski Bosoł“ swój puć nastupuje do serbskich domow, do serbskich wutrobow. Do domow, pschetož swój k swojomu słuscha a do našich serbskich domow słuscha „Katholiski Bosoł“, kiž je cyle naš; do wutrobow, pschetož nic jeno hoće nowinki k spojojenju wěžipnosće, ma a chce swojim lubym pscherzelam poskiczeć, ně, wutroby chce pohnuwać a zahorjeć za wschitto dobre, wottrašecy wot wšohoho zloho, wšohoho štrachneho.

Študijska „Katholiški Bošol“ w nowym lěće zas prěni króć pšćisłabža do wšich domow, spominajo na swoju pšćisłuschnosć zdobnje pšćeje w jele z božana lube nowe lěto, cžilosc a ftrowosc, boži měr,

božu hnadu, bože žohnowanjo a po časnym wěczne žiwjenjo.

Z tym je wišo wopřihjate, šhtož móže so wam přecž a šhtož je wam trěbne.

Tola čłowjek z wulkoho džela swoje zbožo sebi sam přichotuje; wopřihjata je tuta wěcnosć w přichlowje „Pomhaj jebi sam a Bóh budź tebi pomhacž“. Bóh kóždomu trěbnu pomoc posćiczi, tola joho pomoc, joho miłosć, swobodnu wolu, sebje-rozjudženjo čłowjekowe njezběhnje. Nawopat, čím wjac čłowjek so prěcuje, čím bohatšceje pomocy božje nabudže.

Jeno w jenym nastupanju to bliže wopominu, a njech swoje přecžo drobnišcho wuprajimy.

Za mějac januar je w japoschtolstwje modlenja jato mějacny zaměr abo „měnenjo“ modlitwou postajeny „žohnowanja přescěžěhanjom“. Swjatomu wóteci běchu tón zaměr wozjewili, zo by jón sćhwalił a požohnował. Seo XIII. hluboko pohuuty zaměr sćhwali a přichisponni: „Daj, to je prawy wotpořad! Z cyleje wutrobny jón požohnuju.“

Šhto rěka žohnowanja přescěžěhanjom? Njezda so to napadne słowo bycž: Přescěžěhanja — a žohnowanjo? Doniž swjata cyrkej na zemi stoji, natwarjena na skału, žołmy přescěžěhanjom přestale njejsu do skały štorcaž, zo bychu cyrkej powalile. Wnohe ščtody su jej přichotowale, cžěskich ranow nabile; cyle kraje, přiedy tał težjate zahrody w cyrkwi božej, su zapuščile, cyle narody su jej rubile — a tola žohnowanja? ... W cyrkwi Škrytusowej je so přecy hišće dopjelniło pokojace a pozběhowace słowo „Škrej martirajow je šymjo ščescjanow“. Škžde přescěžěhanjo je nomu wuřny boži, kiž zawěšče žetħadža a zatčěje.

To je so přecy hišće dopjelniło. Na špocžat tohole nastawka je z namjo našch oho ščijžowanoho Bbžnika stajene. To je najjašniši dopofaz za tute slova. Šižo jato něžne džěčatko běšče Bbžnik přescěžěhanja a dyrbsješe přsed Šerodešom, kiž joho přescěžěhašče, do cuzoho kraja cžěcaž, cyle joho žiwjenjo je jene jeměčte přescěžěhanjo, wot nje přecželow jomu přichotowane, a joho šmjerež na ščijžu je najhržbnišči nještut tutoho přescěžěhanja.

A tola, takje žohnowanjo w tntym přescěžěhanju. Njepřecželowje jebi zawěčno njemyslachu, zo ze šamsnej ruku stajeja kralowsti trón tomu, kotrohož přescěžěhachu. „Z drjewa knježi Bóh“, je so dopjelniło. Poslednje a najšurowišče přescěžěhanjo dohotowa Šězusej kralowanjo nad cylum šwetom.

Tač dha njech je tež za nas na špocžat nowoho lěta stajeny trón boži w znamjenju našcho ščijžowanoho Bbžnika. A njomu so wucěžajmy we wsćitkich nuzach a přescěžěhanjach. Šduž cyrkej božu, swoju lubu macž, ze wsćěch stronow hanjenu a trjudowanu widžimy, pokojimy so: Knjez swoje kralestwo bože na zemi zakita. A hduž nam takje abo hmašče přescěžěhanja, wosebje w nabožnym žiwjenju, přichotuja: njebojmy so. Šwěru džeržimy wišo, šhtož swjata wěra naš wučzi, wot naš žada, a tež nad nami so wopofaza žohnowanjo přescěžěhanjom.

W Budyščinje, 1. januara 1902.

Redakcija „Katholiskoho Pořosa“.

3 Łużicy a Sakskeje.

3 Budyshina. W minjenym z božej pomocu dofonjanyh lěče bu w našej wošadze a do njeje zapotazanej diasporje (z wuwjazcom Łubija a tam pschipołazaneje diasporje): **hšcženych** 150 dźeći (11 mjenje hač loni) a to 70 hólčatow a 80 hólčatow, nimo tych běšcetej 2 mortworodźenej a 1 njemandželste zemrě njeshcženec (16 dnjow stare!). Běšce jedyn por dwójnikow. Z tutych 150 dźeći bu hšcženych z wonka Budyshina: 28 w Hajnicach, 2 w Baczonju, 2 w hrodowskej kapali w Huscy, 8 doma w Smilnej a Bóctowach, 1 w Bymicach, 2 w tudomnej měšcanskej hojeŋni, 4 hewaf doma a 1 muznu hšcženicu wot babu dósta. Njemandželstich běšce 21 (5 wjac hač loni) a to z města Budyshina 5, w Hajnicach 5, wot cuzych (pschipołowaných) macerjow 7, cuzych škužownych na krajn 3. Z měšcanych mandželstwow běšce 46 dźeći. — **Wěrowanjow** mějachmy 24 (8 mjenje hač loni), z nich běchu z Hajnic a wofolin 3. Mjez wěrowanymi běšce 10 měšcanych porow. Wyšce toho bě hšcže 13 pschipołowanjow. — **Pohrjebanych** bu wšćo hromadze 85 wošobow (loni 3 wjac) 43 mužstohu a 42 žónstohu šplaha; f tomu hšcže 2 mortworodźenej dźeći. Z nich bu pohrjebanych na Miskawšcy 70 (loni 2 mjenje) a w Mischoncu 15 (loni 5 wjac). Mjez zemrětymi běšce 30 dźeći hač do 14. lěta (loni 15 wjac) a mjez tymi dźeći do lěta zemrětych 23 (loni 12 wjac) a dorosćenych 55 (loni 12 mjenje). Z dorosćenych wošobow zemrě 2 do 20toho lěta, 5 do 30toho, 3 do 40toho, 9 do 50toho, 6 do 60toho, 13 do 70toho, 11 do 80toho, 5 do 90toho lěta a jena žónsta bě štarobn 90 lět 9 mješacow došćahnyła. Mježenjenych běšce 8, ženjenych muži 15, ženjenych žonow 11, wudowow 15 a wudowcow 6. — K swjatomu **woprawjenju** pobu w tachantšej a farskej cyrkwi hromadze 9613 wošobow (270 wjac hač loni). — Wšći pschodpjaných cyrkwinšćich woporach jo naubda: za mišionu w Africy 16 hr. 60 pj., za Lvonšće mišionstce towaštwo 41 hr., za towaštwo swj. Šćeřca w Achenje 25 hr., za towaštwo swj. Bonifacija 42 hr. 50 pj., za šćule a cyrkwe w orienće 20 hr. 50 pj., za kustodiju swj. rowa w Jeruzalemje 16 hr. 50 pj., Pětrowoho pjenješka za swj. wótca 82 hr. 20 pj. a dzešć mješacnych woporow za twarjomne cyrkwe najšćeje dišćej abo f wotplacženju dołha za natwarjenje nowe cyrkwe (wošebje Łubijfku a Radwořfku) 135 hr. K tomu hšcže wopora za šćudych 9 hr. 40 pj. Šromadze 388 hr. 70 pj. (loni 447 hr. 20 pj.). Nimo tutych mječach šćytri wošadne wopory wunošćka 92 hriwnow. — W tachantšej cyrkwi běšce wunošćk woporow: Afrika 14 hr. 24 pj., Lvonšć 17 hr. 38 pj., Šćeřcowy 16 hr. 18 pj., Bonifacijow 32 hr. 40 pj., za šćule a cyrkwe w orienće 12 hr. 98 pj., za kustodiju swj. rowa 14 hr. 44 pj., Pětrowy pjenješk 32 hr. 63 pj. a mješacny dišćanski wopor 125 hr. 30 pj., za šćudobu 10 hr. Šromadze 275 hr. 55 pj. K tomu hšcže zhromadny wopor za šćyaty row 46 hr. 57 pj. Wotajim we woběmaj cyrkwjomaj hromadze: 802 hr. 82 pj. — Wopory za dźećatstwo Šćyřfowe, wot šobustawow towaštwu Afrika a Bonifacijowoho towaštwu su jo wošebje wotebowale. Wšćeblad žběrtow cyrkeje dišćej pozdřišćo podamy.

3 Radworja. W zaúdzonym lěče je so w našej wošadze 61 dźeći (38 hólčatow a 23 hólčatow) narodžilo, mjez nimi 10 njemandželstich (wot 8 holcow, dwě mješćetej dwójnikow) a 6 mortwe narodžene. Dwě macereri njemandželstich dźeći běšcetej z wošady, druhe z druhich wošadow a pólske. — Wumrěło je 42 wošobow (25 mužstohu, 17 žónstohu šplaha, 23 dorosćenych

a 19 dźećzi). — Pšchipowědanych bu 16, tudy wěrowanych 11 porow, mjez nimi tu wěrowany 1 mječany por. — K božomu blichu je poběło 4400 wosjobow (z wuwzaczom Džerje). Doma wobstaranych a woprawjenych bu 77 wosjobow. — Do bratřstwa Jezusoweje smjerneje štyřnosće na tichyžu da jo 5 wosjobow, do bratřstwa najšwjeczišćeho Młarija pak 33 wosjobow zapisac.

3 Ahrósejic. W minjenym z božej pomocu dofonjanym lěče je so w našej faršej wosadze narodžilo 111 dźećzatkow a to 53 mužštoho a 58 žónštoho splanha. z kotrychž bu 103 w Ahrósejanskej faršej cyrkwi a tamne 8 w Baczonju kšćenych; mjez narodženymi bě bohuzel 10 njemandželskich. — Zemřelo je 81 wosjobow, 39 mužštoho a 42 žónštoho rodu; potajkim je so 30 wosjobow wjac narodžilo. — Wěrowanjow bě w našej wosadze 32, pšchipowědanjow 40. — Doma wobstarani buch wot Ahrósejanskeju knězow 181; k swjatomu woprawjenju pobu w Ahrósejanskej faršej cyrkwi 10,700 wosjobow.

3 Namjenca pod Šchpitalom. W minjenym z božej pomocu dofonjanym lěče narodži so tu 46 dźećzi: 24 hólczatkow a 22 hólczatkow, mjez nimi 1 mortworodžene a 1 njemandželske. — Zemřelo je 28 wosjobow, 27 bu na našim pohřebnišću a 1 cželo w Sepicach (Schwepnitz) pokhowanych, běchu 16 mužštoho a 12 žónštoho splanha. — Pšchipowědanjow bě 9, t. j. 6 cyle katholickich a 3 mječane; wěrowanjow bě tu 5. — K swjatomu woprawjenju pobu pšchez 2000 wosjobow. K přenjomu swjatomu woprawjenju bě bělu njedželu 12 dźećzi. — Do bratřstwa swjatoho Józefa da so 22 wosjobow zapisac.

3 Lubija. W dofonjanym lěče dósta w našej cyrkwi 41 dźećzi swjatu kšćenicu, 21 hólczatkow a 20 hólczatkow (1900 bě runje tak), mjez nimi dwójnikaj a 3 njemandželske (loni 9). — Pšchipowědanjow bě 14 (loni 13), wěrowanjow 5 (loni 5) a 4 z delegaciju w Čzechach. — Na našej kerkow bu 17 wosjobow pokhowanych, 6 dorostčenyh a 11 dźećzi (loni 13: 4 dorostčenyh a 9 dźećzi). — Swjatyh woprawjenjow bě 797 (loni 786), mjez nimi 19 doma, z cyla bě 22 domawobstaranjow (loni 12). W jutrownym času bě 309 swjatyh woprawjenjow (loni 306).

W u b o j c z ! Raje tiane słowo! Čžomu je Bóh, naš stworiczež, nam zatworil do cžela wutrobu? K tomu, zo by nam žiwjenje dawala wschitkim cžela stawam, a k wschitkomu našchomu dželanju a spěwanju l u b o j c z , z totrež so poswjeczuje wisčě naše spěwanjo a dželanjo! Najbóle pak so lubošč w ludžoch woziwuje w zbžžnym hodownym času, hžžž wisčat je Bóh sam ludžom woziwul tajtu a telko bžžžste luboščje a swětej wobradžil Wumóžnika. — Druhi křóž tež Serbja nětko nadobnje wobradžuja s w o j o m u d o m e j. Woni z tym cžinja dobry skutk. Woni z tym cžescžu wopomnjecžo našich sławnych wótežincow, kotřiž su tu zlotu wutrobu měli a lubowali swoj mały lud hač do poslednjoho dychnjenja! Ach, sylza by so zablyšćžila našchimaj Smolerkej a Hórnikaj, hdy bñichtaj stannoj a widžakoj, takte cžrjody dobryh Serbow su w tutych dnjach z woporniwkej dušchu a ruku spominali na serbski Mlaccičny dom — kotryž staj wonaj založiloj a kotryž běčhe jinaj drohi jako wóčžej cži drohej bywatej, z kotrymajž do swěta hladašč. — Zapis gratulantow džensa stóněžamy. Ze jich drje blizko dwaju stow a nawdachu pšchez 500 hr. Bože džžžžo pak je lěta w blóčžanym jěžžžito, a tohodla blěje wobjěžžžowało. Tohodla pohladajče, hač tu a tam nimacže hiščje wot njoho tolet abo tola hriwnu — a byrnjež jenož pol hriwny było — Božoho džžžžža za Mlaccičny dom — a stoku to wotedajče! 12., naj-

pozdějšich 13. tohose měsaca cyle swój šklad zawrjemy, a potom Wam z wosebitym nastawkom podamy nadrobny rozpis cyloho tutoho lětuschoho šklada. To budže jara zajimawe. Tež něfotre listy, kotrej je nam Bože džěćo pòsłało, sobu woczišćimy. Tuž njefomdže so a pòjće! *Našch dobry Bóh budže Was mytowacž a dobry duch našchoho naroda Was žohnowacž!* Haj: bratšja, sotry, pòjće — prawje wjele dajće — za Wacžicžny dom: zo by był nam twjerdžizna — drohoho tak Serbowstwa — wuřhowało je pschěb padom! —i.

W Drježdžanach je minjeny šchtwórtk dwórski kaplan Monsignore Richard Galm w 60. lěće wumřěl.

B cyloho swěta.

Sakska. Zbožopšćecža pschěb kralom běchu lětsa štrótschene, zo by so kral njepšćenapinał. Tohodla wuwostachu pschypoldnišče zbožopšćecža a wšchitke swjatocžnosće běchu na wječor pschepokožene. Bohu džak je cyła kralowšta swójba w dobrej štrowocže nowe lěto nastupila.

— Zene z najdróžšich dwórnišćezow budže pschichodne hłowne dwórnišćezow w Lipsku. Na 100 millionow hrimnow je joho płacžizna woblicžena. Tola po starym nazhonyjenju so takle woblicženja pschi twarje hišćezje z wjetšich pschefrocža. Sakska a Pruska matej jón hromadže twarič, a w Sakskej bu tohodla jako přeni pienjěz 14,800,000 hrimnow postajenych.

Němska. Zwontowna politika pschihotuje nam mału wójnu z južnoameriskim statom Venezuela. Tam je wjele němšich pschetupcow a pschemyslownych a mnoho němšeho kapitála je tam zapokožene. Tak je tam na pschiklad tež železnica, kotraž je wot němškoho towarštwu z němškimi pienjězami twarjena. Pschi stajnych njeměracž, kotrej w tamnych krajinach knježa, buchu wězo tam němške wobšedženštwu husto šchtodowane. Zarunanjo bě czežko dóstacž. Tak žada tež Němska w nowišchim času 2 mill., kotrejž ma tamne knježestwo jej płacžicž. Přasident Castro, kotryž ma hewak jako dobry liberal w Němskej šhwabnoho mjena, njemóže so ani zběžkarjow w samnym kraju wobrucž, a nima wězo tohodla tež šrětkow, zo by mohł žadane zarunanjo płacžicž. Snadž nima tež prawje dobreje wole k tomu. Němske knježestwo chce tam tohodla wjacž wójnišch lóžži z wojakami pòsacž a něfotre města wobšadžicž, zo by tam cła za němški kraj pschijimalo, doniž žadany pienjěz njenahromadži. Samo na sebi drje tajka wěc njeje jara strašćna, dolež drje mała Venezuela sebi njezwěri, pschecžiwu mócněj Němskej ze žawnym njepšćecželštwom započijnacž. Trochu strašćnišča bywa naležnosć tohodla, dolež Zjednocžene štaty ze žarliwošću na kóždu tročalku džiwaju, kotruž druhi štat w Americi šćini. Němska je tohodla pschěz swojoho zapòslanca z Holleben we Wasingtonje přasidentej Rooseveltej pschizjewicž dała, šchto chce we Venezueli cžinicž. Tutón wězo njemóže napschecžo tomu nicžo mēcž, je pak hnydom pschistajil, zo Zjednocžene štaty na žane wašćnjio cžerpke njebychu, hby by wutrajny štat sebi jenož mały truch ameriskoho kraja pschiswjil. Tajšći wotpohladom pak tež Němska nima.

— Znaty němški katolski profesor dr. Kraus w Freiburgu je nimale njenadžicy w Štalskej w San Nemo, hđež bě so wuřtrowjenja dla podał, zemřěl. Kraus bě po cytnym wědomostnym šwěće znaty uic jeno pschěz swoje wubjerne džěła na stawiznistim, wumjěškim a druhich polach, ale tež tohodla,

došelž mješesche za katholicsoho duchownoho skoro pscheliberalne nahlady. Tat n. psch. Stalisku zasitowasche, zo je so cyrtwinstoho stata zmocowala. Pschi tym pak bē Kraus zawěsče tež pobožny mješnik, a hščeže na swojim poslednim puczu do Staliskeje čitajsche pchedewšchim pobožne rozpominace knihi wosebje Domajcha Kempinstoho.

— Wo Wreschnje so hščeže pschecy mjele rěči a pišče w nowinach. Mjedawno bē tam, kaž so pišče, wobradženjo za lħude džěči, kotrež bēchu pólšte knjenje, tež hrabinki, pschihotowale, a wosebje nadobnje wobradžesche Bože džěčo tamnym džěčsom, kotrež bēchu do znatych Wreschinskich podawtom jobu zapleczene. Tež w Ħaliczu (Ħaliciskej) je pschecy hščeže rozhorjenje wulke. 30. decembra w tamnym krajnym sejnje wjetš Čzartoryski Wreschinske podawki zjawnje zasudži, prajo, zo Bruskej „mōc je nad prawom“ a zo cħly pólški lud, byrniež tež politischy rozdrěbjeny na tši čzascze, to jako sħiwdu začħuwa. „Mjedch tōnle podawki naš čzim bōle pohorja“, dočōnczi hrabja, „zo bychmy čzim bōle a wutrajnischo džěłali, zo by našch pólški lud hojpodarscy a narodnje so pošylnił.“ Něčž pschija sej m z wulkim pschihlosom.

Rom. Swjaty wōtc je kaž druge lēta kardinalow a druhich cyrtwinskich zasojnikow pschijał. Tež wjetšche wotdželenjo francōžskich putnikow je swjaty wōtc pschijał. W narěči wosebje spominasche na nowy towarštwowy zakoń w Ħrancōžskej a praji, zo tōnle zakoń t najhōrschomu sħuscha, sħtož je so hdy w Ħrancōžskej pschecħiwo cyrtwi činiło. Napominasche, zo bychu katholicowje pschi wōlbach do sejma so lēpie wo prawa katholicseje cyrtwyje štarali.

W Ħuskej pokazuja so z nowa wsħelke njeměry. W universitnym mēscze Ħartowje w južnej Ruskej dyrħjadu pschecħiwo studentam wojowacž. Tež w Ħětrohrodze samym su džěłaczerjo we wjetšich twornjach njeměrnı. Tu a tam dyrħja w twornjach na štajnoscy policisťow mēcz, zo by zběžt njewubuchnył.

Ħhinška. Rejžor a fejžorka tola nětko bōrzy do Ħekinga pschicžehnjetaj. Ħižo je tam 2000 wojakow za wosebity sħitł za fejžora pschicžahnyło. Rejžor ma najpriedy pschicžahnyč a džěń po nim joho macž, kotruž ma fejžor potom jako woprawdħitn knježicžetku powitacž. — Dawno so hižo jedna, sħtō ma so za pschichodnoho fejžora pomjenowacž. Šyn pryncu Tuana je, kaž wēmy, wotfadženy, došelž bē joho nan zběžtat. Nětko bu pschichodny syn pryncu Tšhuna, kotryž bē pokutu čzinja do Ħēmsteje pschijel, t tomu wuzwoleny. Prync Tšhun pak njeje ani hščeže ženjeny, ale je so nētkle haħle z džowfu mandħursťoho generala sħubil. Ħdyž budže ženjeny a jeli potom sħna zmēje, budže tutōn za pschichodnoho fejžora postajeny. Ħacžrunjež ma Ħhinška wotkōlo 6000 pryncow z fejžorsťoho domu, ma jo za nasłědnika fejžora haħle čħlowjeł narodžicž.

Afrika. Dewet je zasħy so sħyħecž dał, a pschi tom z wjetšcha Zendžel-čħanam wysħi zasħincža. Tat je jim tež tōn kōczħy hroznje zehrał. W Draniškim štacze pola Treinfonteina bēchu Zendželčženjo pod wysħskom Ħermanom na horje lēħiwo jebi pschihotowali, ale drje ħubjenje štražowali. Ze strony, kotraž bē najnahlišcha, zlēħechu w noč Ħurowje na wjetšich horch tat, zo bēchu wysħche jendželsťoho lēħwa. Wottud walichu so na zasħanych Zendžel-čħanow, tat zo z nich pschēz 7 wysħchow a 50 mužĩ zabichu, 8 wysħchow a 70 mužĩ ramichu a pschēz 150 zojachu. Ħimo toho wotwjezechu jim 2 kanonje a wysħo, sħtož so jim w lēħwie spodobasche. Šatyħ wēzo po swojim wasħnju zasħy psħecžichu. Zendželčženjo pak tat z nowa nazħonichu, zo jich njepšhecžel poraženy njeje.

Swoje najnutniše a najhorecyše zbožopřeca k Nowomu lětu 1902 wšomu serbskomu ludu a wšitkím Serbow přecelam z tutym sčelu, a z dobom swoje Bože džěco za serbski Maćičny dom w Budyšinje — hišće — zložuja kk.:

13,66 hr. (16 krónow): Pražska «Serbowka», sobustaw po hriwnje;

10 hr.: dw. radžičef dr. J. Wjela w Drježdžanach, faraf Michał Žur w Ligoće Turowskej a joho mać;

po 6 hr.: dw. předař J. Kummer w Drježdžanach, młoda Liška pod božodžěscowym štomom z młodej žonu;

5,12 hr.: (swoj a swojich přecelow a znatych nowolětny wopor . . .) J. Pokorný, Němski Bród w Č.;

po 5 hr.: Ralbičanske spěwařske towarstwo, wučef W. Rošef w Jitru, Alfons Porák de Varna, wobsedźef twornje w Hajnicach, překupe E. Bart w Brěznoy;

po 4 hr.: Hana Cyžec w Drježdžanach, Pětr Kocor w Pančicach, kapłan Jawork w Njebjelčicach;

po 3 hr.: faraf Handrij Dušman w Lipsku, kral. krajny sudnik Jan Kral w Kamjenicy, kubleř M. Łusčanski we Wotrowje, kubleř Jurij Cyž w Žuricach, hajnik Lorenc w Stremptu n. Rynom, cyrkw. wučef J. P. Hila w Khrósćicach, dr. med. Rachel w Pančicach, překupe J. Valtin we Wojerjecach, kantor Šudak w Ketlicach, wučef H. Jurk we Worklecach, kapłan Jurij Hejduška w Seitendorfje, kapłan Šolta w Žitawje, susodźic dobry nan, Молоканы, direktor procharnje dr. Anad. Vozžarik w Au n. Siegu, faraf Walřaf we Wóslunku, komponist Krawe, kapłan Zarjenk w Drježdžanach, Jan Rječka z Kamjeneje, njemjenowana z M., njemjenowana z M., Mikławš Kral z Baćonja, faraf Wjesela w Koenigshajnje, dwórski radžičef Jakub w Drježdžanach;

2,10 hr.: J. Herman ze Sernjan;

po 2 hr.: Hana Pózerjowa w Budyšinje, stud. theol. Pawoł Knježk w Prazy, Michał Trenkler we Worklecach, wučef A. Jenč w Drježdžanach, hosćencaf M. Bjenš w Sernjanach, P. Žufk z Łazka, Serbska knježna z Delan, Michał Wawrij z Kulowca, Jakub Brězan z Konjec, wučef Beier w Bolborecach;

1,75 hr.: Hana Bukec z Konjec;

po 1,50 hr.: wučef Mikławš Čoch w Schoenfeldźe, agent Jurij Rychtar w Khrósćicach, wučef Pech na Židowje;

po 1 hr.: Jakub Křižank z podhroda, kubleř Mikławš Haidan we Wotrowje, kubleř Jurij Wjenka we Žuricach, Jakub Kilank z Kosłowa, Mikł. Sejda z Trupina, Mikławš Čech, Hana Šmitkec, seminarist Michał Nawka z Radworja, Jurij Šweйда, M. P. z Ralbic, Jakub Wawrij, Hana Wawrijec z Kulowca, Mich. Wowčerf ze Šunowa, Haňža Wjerabee z Boranece, Jakub Mulman, wučef ruskeje rěče w Drježdžanach, dr. Čackin w Freibergu;

50 pj.: Haňža Bruskowa ze Smjerdžaceje.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 669. Michał Zopa z Hasłowa, 770. Jakub Zynda z Banec, 671. Marija Hajnowa z Bóšic, 672. Michał Henčl ze Smječkec, 673. N. N. z K., 674. Jurij Šenker z Budyšina, 675. Jan Měrcink z Hrubjelčic, 676. Madlena Běrkowa z Boršće, 677. Jan Wičaz z Brjemjenja, 678. knjeni Jozefina Seyfertowa nad Dobrošicami.

Na lěto 1900: kk. 848. Jurij Šenker z Budyšina, 849. N. N. z K., 850. Jakub Zynda z Banec.

Na lěto 1899: 856. N. N. z K.

Na lěto 1898: 879. N. N. z K.

NB! Nowe zapiski za tydźeň!

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je so woprowało: Njemjenowana z Khrósćanskeje wosady 15 hr.

Za cyrkwičkn s. Józefa w Hajnicach.

Dale je so woprowało: Njemjenowana z Khrósćanskeje wosady 15 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Njemjenowana z Khrósćanskeje wosady 50 hr., njemjenowanaj mandželskej z Kosłowa 10 hr., na Henkec křćiznach w Radworju 7 hr., J. B.

z R. 5 hr., Haňža Schäfrichec ze Zdžerje (służowna w Pozdecach) 4 hr., Marija Rěčkec, šulerka z Khelna 2 hr., njemjenowana z Budyšina 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju

je so dale woprowało: Njemjenowana z Khróscanskeje wosady 20 hr., njemjenowanaj mandželskej z Kosłowa 10 hr.

Za nowu kapahu w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: Njemjenowana z Khróscanskeje wosady 11 hr. 50 pj.

Za missionsku kapahu w Olbersdorfje pola Žitawy: Njemjenowana z Khróscanskeje wosady 13 hr. 50 pj.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće je so dale woprowało: Njemjenowana z Khróscanskeje wosady 25 hr., njemjenowanaj mandželskej z Kosłowa 10 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: Njemjenowana z Khróscanskeje wosady 25 hr.

Za nowu cyrkej w Kotta pola Drježdžan: Njemjenowana z Khróscanskeje wosady 25 hr., J. L., J. S. a F. L. 60 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8007 hr. 37 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija (na krčiznach): 40 pj. — Hako božedžěc pola nas dale swój dar zložichu (k dotajnym 95 z 250,60 hr.) dalši 63 knježa a knježstwa, wukupujcy so z tym z dobom z přistušnosće, k nowomu lětu zbožo přeč z hr.: 133,01. — Молоканы (128,50 hr.): 1 hr. 50 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Sobustawny bratřtwu „Jězusoweje Wutroby“ a „Zaposchtořtwu modlenja“ maja swoje dobre slutki a modlitwy w měsacu **januaru** Bohu woprowač: „**zo bnyh přichěšćěhania swjatej cirkwi i pomóženju byće.**“

W Ralbicach budža čitarjo „Hospodař“ wot nětka na farje (hromadže z Posołom) dóstawać; pláćić pak ma so kaž dotal.

Přeprošenje.

Na Třoch Kralow, 6. januara 1902, wotměje so w Kamjencu w hosćencu „Königstreue“ **Swójbný wječor**, wobstojaacy z třoch džělow: 1. džěl: Přednošk knjeza kapłana Bodenburga z Drježdžan; 2. džěl: Předstajenjo žiwych wobrazow; 3. džěl: Loterija.

Započatk z dypkom 6 hodžin. — K tomu přeprošuje wutrobnje **farar Bernard Hieka.**

Serbske towarstwo „Jednota“ w Drježdžanach

změje wutoru 14. januara 1902 w Meinholdec salach (na Moriskej drózy) swój lětny swjedžen. Započnje so wječor we 8 hodž. z wulkim wojeřskim koncertom, piskany wot trubajskoho zběra kral. sakskeho gardy-jězdneho polka, pod wjedženjom kral. stabskeho trubarja a wojeřskoho hudźbnoho mištra knjeza H. Stocka. Sobuskutkować budžetaj knježna Helena Dutkiewicz a knjez Edmund Glomme, wójwodowsko-Sakski komorny spěwar. — Po koncerće budža reje. Česćeni Serbja su lubje přeprošeni. **Předsydstwo.**

Džensnišomu čisłu je připotožena čerwjena přitoha z mnohimi wobrazami.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 1. čisło 1902.

Čištč Smolerjec knižičiččětnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
weštiki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Indomycasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 2.

11. januara 1902.

Lětnik 40.

Maistarscha kralowa džowka.

Swjaty Jan Alexandriiski* — muž bě to Boži. Swjate myšle, swjate skutki z dawno minulych časow z nowa wotuczeja, spomniš-li na tuto mjeno! —

Joho wutroba bě wscha rozžabla z lubosću božej, joho ruka so bědže ženje njezawrje. Tysacy žohnowasche wón a tysacy žohnowachu joho. Wšech 12 stow lět swěczi na nas swětko joho swjatosće ženje njewoteběrajcy. Nichtó nještupašche swětnišcho do stopow swojoho bóžiskoho mištrca, dźěl wón. Wotwjecz tych, kotřiž čerpjachu, bě jenička žadojez joho wutroby. Za to bě žiwj, za tym džešche čas swojoho žiwjenja. Žadny njebež za njoho pschewysofi, zo by joho njedosažla joho sobuželna wutroba, žadny njebež pschenizki za joho wulku lubosć.

Z dobom bě bohaty — a z dobom bě šhudy — pschetož Bóh bě jomu wulke bohaštwu wobradził, z kotrymiž njezlutniwje sprócny a wobčeženym pomhašche. Mimo šhubžinki njesmiliwšchi so pscheńcž abo pschecžimo bědže twjerdeje wutroby zwostacž nihdy njezamoh. Ale hdyž bě jo hač do poslednjoho pjenježta wudawał, tehdy njez ludom bě to rěč — pjelnjesche Bóh z nowa a šcheždrniwšcho hač hdy předy joho šichiny. Nadobnje mějesche — a nadobnje dawasche kóždomu, šchtóžkuli joho poprosy.

Swojim mudrym pschecželam, kotřiž jomu lutowacž nakazowachu, by smějo wotmołwił: „Bóh ma za wschěch nadosć!“

„Za sym nětko stary čłowjek“, by wschał potom dodał, „ale powěm wam zjewjenje, z kotrymž Bóh moju mladosć požohnowa a mojomu žiwjenju

* Podawizna wo swjatym patriarchu Janje Alexandriiskim, kotraž je bóržy po joho smjerći lěta 620 spisana.

raz a zaměr da. Běch hščeje tajfi hólčec doma pola nana. Běšče ščěra nóc a ja špach sam jeniczi. Nadobo začuch, zo jo něšto mojeje ruli dótkny, a ja jo ze španja wubudzič. Cyła tomora bě wšča šwěta a pščebe mnu stojšče krasna knježna. We wšofach mějesche wolijowu hałžu a jeje drašta bě tač blyščežata, zo drje šwjeczi boži tajcy w njebjesach kľodža. Zeje krasnošč njebe z toho šwěta a jeje potora a luboznošč bě tajta, zo šłowa jeje njedofčahnu.

„Ašwilu hladach jej jakož woflepjeny do njebjeskocho woblicza a potom žywažich jo pokornje woprašecz: „Šchtó ty šy, nadobna knjeni, zo dawasch tajfu njebjesku jasnošč naščej zemškej noci!“ A wona mi wotmołwi: „Za šym najštarscha kralowa džowfa. Bóle dylži wšchitke moje šotry mje lubuje. Wjojedla wopuščezi blyščežate njebo. Za to běch, kiž joho po černjojtych puczu bolofčow za ruku wjedzech, zo by podał swoju krej a wumrět za družich ludži hrěchi. Wjojedla džělešče so wón z tobu do twojoho horja a do twojoho brěmjenja. Wzmi mje za towaršnicu; budu twoja pščeželnica, jakož běch tež joho, a za ruku so mje džeržo štwišč pšchěd šudny štol boži.“

„Hščeje mi jeje šłos we wušchomaj žynczěšče, tu pominy so žiwjenjo. Mějaczt špofojnje pšchěz wofnjěščo zaswěczi a domčzt stojšče wšchón woczichnjeny. Měrnje čšafach na raišče šmėrti a ze swojim džěczachm duchom štwichowach, šchtó tež to drje by mohła najštarscha kralowa džowfa bjež. Dolho myšlach, dolho jo modlach, doniž njebjeske šwětko do mojeje čžěmneje dušče nještupi a mi wone šłowa njerožjasni. Šdnyž Ašryštus, našč bóžšfi Žbóžnik, na šwět žestupi a swoje žiwjenjo za njedžafnych a hrěšnych ludži poda a šwój blyščež na čžernjojwu trónu změni, bė to jenož — šmilnošč, kotraž joho wjedžěšče. Ach, šchtó by z naš było, hdy by tehdy šmilnošč joho najštarscha džowfa a wjedžicžetka njebyła! Wychmy we šwojich hrěchach zahynyli bjež šobuželnoščě, bjež wodacža jakož wustorczeni!“

Tak džěšče patriarch, a wšchitcy wěmy, zo bė joho wutroba domizna šmilnoščě a zo bė joho cyłe žiwjenjo pošwjećěne šmilnoščzi w jeje thyacorch wopofazmach.

A hdyž jo ščónčnje na njoho šłos boži dóndže, jakož na wšchěch pšchjńdže — hdyž jo hotowasche na šwój najdalšči pucž, dóšta jo chřtwi, čžěžło z tym šchtodowacej, znamjo. Patriarch by jo čžasto w žiwjenju wučžětal do pokornoho šłóšchtra njedaloko Alexandrije, zo by w joho začichu wodynnył, a w tomle šłóšchtrje ležěšče we swojej šhuduščej komorch štary šchorj šłóšchtrski bratr na šmjertnym ložu. Wjele lět bė tu hižo šłaby a wopuščženy ležal, ale běšče fruteje wěry a zbožowny podawajo so do božěje wole. Dolhe samotne dny a čžmowe noci polne bolofčě bė jenicžch z tym pšchěžinił, zo čžerpjěšče a mjelčěšče.

Tutaj dwaj — patriarch a wón — běchtaj pšchěčželej, pšchetož běšče to wodynchnjenjo za wjele džěławoho Šwjatoho było, hdyžtuli mžěšče so ze šwojich štarofčzi a džělow k tomule ščichomu ložu bolofčow wučžěfnyč, do měrnoho woblicza šchoroho hladacž a joho pokojne šłowa štwšchěč. A nětko, hdyž jo na tohole pobožnoho bratra šmjercž dóndže, wudža jo jomu napojledk, šak joho nadobny pšchěčžel swoje šwjate žiwjenjo doščńči.

Wo šnje widžěšče štary pošhmurjenty patriarchowjy hrób, kotryž bė šhudym tač derje znaty a pšchi kotrymž wobčžěženi swoje brěmjo zložowachu. Po ščěrošich hřadowiščich šhódbach tročžěšče dolhi šwjatocžny žaštup duchownych a wšchichich knježich, jakož by wulki šwjedžčń byl. Přěni tročžěšče

patriarch. Wschitcy bęchu jobu, czi towarščowje joho skutkow, kotřiž jomu joho wulki nadawš dofonjecz pomhachu, kotřiž w cyrkwu modlicy so pschi nim klecžachu a joho dobroty škradžu šhudym noschachu. Wschewodžachu patriarcha po šhóbbach a šfhodach a pschěz šchěroki hołkotaty dwór; jenož psched wutħodnyimi wrotami wostachu wschitcy zrudni stojo. Sam dyrbjesche swoju poslednju šczętku hiež.

Alle joho pucz njewjedžejsche pschěz ħorbate měščaniske drohi, po kotrychž bě telko fhodžil; nowy pucz so jomu wotewri a wjedžejsche joho do miłoho spotojnoho kraja. Tam stojesche na ħórch ħród najwyschšchoho sudnika a zħladowasche po nalěža zradomnej krajinye. Wulki a nahladny bě to kralowski dom. Zoho rjanosę człowieczej ħubje wuprajicž njemóžetej; tysac stołpow, tysac kupulow a wschitto frinktatasche wot znutkownoho swěta.

A ħdňž so patriarch ħrodej pschibližowasche, wotamknychu so šchěrofe wrota same wot so, a we swětle, kotrež jomu napscheczjo bijesche, pschińdže jomu najstaršcha kralowa džowka napscheczjo, zo by joho postrowila. Pschińdže jakož bě ju něhdy we swojich młodych lětach widžal, a jakož jomu čas žiwjenja w pomjatk u stojesche: z wolijowej ħažtku we włosach, we swojich bñschęžatnych draštach. A zestupi k njomu, zo by poslednje kroczele swojoho pucža jamotny njeschol. Tu zwjeze so swjaty Jan psched njej na kolena a wofoschi jeje ħufnju. Wona pak jomu křonu z wolijoweje ħažtki na ħłowu staji, kotraž bě cyle runja tej, kotruž sama mějesche, a krańje bñschęžesche so křona na joho slěbornych włosach. Tu wza joho za ruku, a mrějacy mnich widžesche, kať so jomu z wotewřenymi wrotami zastupiwšchi z woczow minnychtaj.

Na to wutuczj a powědasche bratram, kotřiž płacžicy a mjelčžicy tolo- wokoło joho poslednjoho lěhwa stojachu, swoje widženjo a proschesche jich, zo bychu ħodžinu, ħdňž bě so jomu to wudžalo, zapisali. A ħlej, po czasu zħonichu, zo bě swjaty patriarch w samšnej ħodžinye na zdalenej kupje w Bohu, swojim Knjezu, wušnył.

B Łucy a Sakskeje.

3 Budyšćina. Nestor serbskich spisowaczelow, knjez wyschšchi wuczeť emer. Jan Wjela tudy, minjenu srjedu, 8. januara, swój 80. narodny džęń swjećesche. Pschi tej pschiležnosći so jomu z mnohich stron wutrobne zbožopshęcza wuprajichu. Tež Macžica Serbika, kotrejež cžestny sobustaw knjez Wjela je, bě z deputaciju zastupjena. Knjez Wjela, tiž je pod mjenom Nadyserb mnohe spisy wudał, tež pschi swojich wysokich lětach ħisęe pilnje piša. Wóh daj jomu ħisęe mnohe lěta!

3 Róžanta. Ĥačřunje trochu zapozdžena, budže nadžijomnje cžesęo- warjam ħnadownoho měštna Róžanta powěsę, zo mamy tu nowy krasny wołtat, tola wěsęe luba a witana. Nas z najmjeńšcha pozbēhuje napohlad wulkotnoho, droħoho twara z mocu k radoečji. Njezapomnity knjez propst Wenceslaus Toischer namaka po šmjerczi njeboh knjeza P. Thaddeja na Róžęńčaniskej šarje šasęęit ze wschelasimi wotivnymi darami za postawu swjateje Marije w Róžęńce. Nětotre z nich bęchu dobre złote, mnohe pak jenož mosazne. Dofelž so tele dary postawje swjateje knježny pschicžinicž njemóžachu, a dofelž bęsche njeboh knjez propst docħla wulki lubowat Róžanta, rozjudži so, zo dary na pjenjež staji, kotrež bychu zakład byč za nowy wulki

woltať. A kaŝ bęŝche ſo rozſudŝil, tať ſo teŝ ſta. Wjele drje ſo z wotiwnych darow njeuwuſowa; ale na ſowo knjeza propſta pŝchizwoli naŝcha hnadna knjeni Bernarda do twara nowoho woltarja a boda najwjeťŝi dŝel pŝacŝizny za njón z ſlōŝchriťſocho zamōŝjenja. Tŝiŝeťſki wumjeťſki miŝchr Hegenbarth z Krupti, kiŝ je teŝ prijedawiki hłowny a hiŝcheŝe ſtojacej pobocŝnej woltarjej pola naŝ twariť, pŝchija twar uowoho woltarja a je jón krańje wumjeťſki. Zara njeľubozne drje bęŝche, zo woltať prijedn pŝchilubi, hačŝ mōŝeŝche jón zhotowić, a zo bęŝmny pŝchcz to doľhi cŝaŝ bjez wulkocho woltarja. Nęťko pať je toľa teŝ wiďŝečŝ, zo je Hegenbarth ſwoje cŝle wumjeťſtwo na njón naľoŝil, a tuŝ dŝa jomu wodaĩmny, toťŝiŝ bęŝmny prijedn cŝaľunja dla na njoho hńewni!

Nowy woltať poŝbęhuje ſo na męťnje ſtaroho, ale na cŝle nowym tepichowym pleťŝe z piľaných ŝamotow. Pleťŝ je ľ ludej wobrubjeny wot dweju trjepjenow z Ruťnicŝauťſocho ŝornowca; na trjepjenaj pŝchĩndu bōrŝy hiŝcheŝe teľeľſki. Nowy woltať njeje wyſoki tabernakel — zwonka zľočany, znutřka ſľeborny — z bęŝm ŝidŝanym zawęŝŝtom w nutřkowym, a nad tabernaklom druhi podobny natwar z nabocŝnymi ſtoľpitami za wuľtajenjo Boŝoho Cŝęľa. Na prawicy a ľewicy tabernakla ſtaj zaďy ſwęcŝnikow do woltarja zaſadŝenaj krańej medaljonaj — pŝchęďŝtajacej pŝchizjewjenjo a domapŝtanjjo ſwjateje knjeŝny Marije. Dŝeŝ maŝch druďŝe woltaťny wobraz, tam poŝbęhujetaj wulkej jandŝelej ſchľeńcŝany ŝhamor z poŝtawu ſwjaťteje knjeŝny Marije. Na prawicy a ľewicy ŝhamora ſtoĩtaj ſtarŝchey ſwjateje Marije, ſwjata ŝana a ſwjaty Zoachim, jaťo wulkej ſtatuwje pod křywom na zľotyach ſtoľpach. W najwyŝchŝim medaljonje kraľuje Bōh Wōtc, na wutrobńje dŝerŝo Ducha ſwjatoho w ſchľatńoŝej hoľbja. Z ľōŝdeje ſtrony toľole medaljona ſtoĩ mjeńŝiŝi jandŝel z wobľeŝom do cŝyľwje, a pōďla ľōŝboho jandŝela wiďŝiŝ — ľ wotnam wobrocŝeneju — dweju ſčęnikow. Wŝchitko je bohacŝe poŝľočane a w cunich, miľnych barbach pobarbjene, woltaťne drjewo jaťo dubowc. Swęcŝnikow je nęťko dwanačŝe, a wŝchitke ſu krańje poŝľočane; docuľa wobŝńjeŝi poŝľoť cŝly woltať. Zaďy woltarja je jene wolno zamurjowane, pobocŝnej ſtej wot ŝitalwŝŝe fabricki Ŝchlein-owej z piľaneje ſchľeńcy dŝęľanej a matej wobrazaj ſwjateju Benedikta a Bernarda; wobę jaťo wudebjenjo nowoho woltarja wot hnadneje knjenje darjencej. Poŝtawy na woltarju ſu z Grōden w Tirollŝej.

Tu ſnadŝ ſmęm nęťko nęŝchto pŝchĩſpomničŝ: Za nowy woltať je pŝchĩhōdne, zo ſo na nim bęľe ſwęcŝki ſwęcŝa, toťreŝ ſo mjenje kŝurja hačŝ ŝoľte, zo by woltať doľho rjaný zwōŝtať. Pola naŝ wopruje ſo nęťko wjeľe ŝoľtych ſwęcŝow. Te ſo njemōŝa na wulkim woltarju pŝchęťŝebacŝ. Na tymaj blaľowymmaj ľawťomaj pať ŝoľte ſwęcŝki tajke wudebjenjo njeſſu, kaŝ bęľe na wulkim woltarju. Woprińječŝ męťŝo ŝoľtych ſwęcŝow pińjeŝ na bęľe, a zmęječŝe wjeťŝche myto wocŝaťowacŝ, hačŝ za ŝoľte!

3 Wotrowa. W minjenym z boŝej pomocu doľonjanym ľęčŝe^{***} je ſo w naŝchey woŝadŝe narodŝiľo a w naŝchey cŝyľwi ſwjatu ſchęčŝeńcu doľtaľo 24 dŝęčŝaťow (ľoni 17), 16 hōľčŝaťow a 8 hōľčŝaťow — ŝane njemandŝeľſke. — Pŝchĩpowęďane buďŝn 4 porŝy a z nich buľŝtaĩ 2 poraj pola naŝ wōťowaraj (ľoni 15 a 9). — K boŝomu bľĩdu pobŝy 2957 woľobow. Swjate firmowanjo doľta 62 woľobow, 26 mľodŝencow, 8 knjeŝnow, 12 hōľčŝaťow a 16 hōľčŝaťow. K pręńjomu ſwjatomu woprawjenju ſniedŝachu pŝchĩſťupić 16, ſpowęďŝi pať 9. — Teŝ męjeŝchťaj dwaj cŝęľeŝčownaj mandŝeľſkej jubilaraj

wosebitu hnadu, jubilejske požehnawanje dóstacj. — Wunosił cyrkwiński woporow a iškadowanjow, tak daloto hacj mějeske jo na tachantste konfistorium wotodacj, bč sczchowach: za afrikanske missiony 53 hr. 15 pj., za skutk dżeczatstwa Szusowoho 210 hr. (70 hr. z Njebjelczic); za Wyonste towarstwo 117 hr. 30 pj.; za towarstwo św. Józefa w Nachenje 42 hr.; za boží row w Jeruzalemje (iškadowanje na Wulskim pjatku a jutromnej sobocze) 27 hr. 70 pj.; za towarstwo św. Bonifacija 35 hr. 50 pj. jako wopor a 18 hr. jako pschinoski sobustawow, hromadze 53 hr. 50 pj.; za orientalske cyrkwie a schule 33 hr. 64 pj.; za kustodiju božoho rowa a swjatocho kraja 21 hr. 35 pj.; za swjatocho wótea 115 hr. a za nowe twarjomne cyrkwie w naschej diöcezy 48 hriwnow. Wyjše toho bu w cyrkwi nawdate za miłosčiwych bratrow w Brazyl 15 hr. a do móšchnički 244 hr. 59 pj. — Wóh mytui wschěch dobroczerjow a zapłacj jim jich czešne darnj z wěcznymi a njebiejskimi kublami!

3 Kamjenca. Haczrunjež bč zańdżenu pónđzclu na Tsjoch Kralow jara deščezkojste wjedro a sılne wichory njeluboznje dujachu, bč jo tola jara wulka jyla ludži na swójbnj wjeczor zechla, kotryž so 6. wulkocho rózka tu w hofcencu „Kralowsteje swěry“ wotbhwajdce. Wulka bč liczba lubych hofczi, kotřiž bčchu k nam, samo z dalosich městow, pschisthwatali. Spominam wosebje na jara czeščehódnju pschitomuofcz hradinskeje swójby ze Stolberg-Stolberg nad Brunjomow; dale žhromadžichu so wofolo wofadnoho knjeza fararja 8 duchownych knjezow, bčchu to knjeza: z Drježdžan kapłan Bodbenburg a kapłan Rudolf, z klóschtra Marijnje Swědzy ff. kapłanaj P. Komuald a P. Dominik, z Khrósczic k. kapłan Just, z Njehdžichowa k. administrator Pohl, z Brunjowa k. hrodowiski kapłan Brčák a skoncunje k. kapłan Scholta ze Žitawy. Dale bčchu z Kamjenca pschitomni ff. wschěski leutnant Bayer a dr. med. Nowak, posledniščaj knjezaj pschistupischtaj tutón wjeczor jako sobustawaj k naschomu kasinej. — Hdnž bč jo swójbnj wjeczor z rjanym fruchom na klavirje wotewrił, powita knjez farat Dicka wschěch pschitomnych nanajpowornischo, na to mějeske knjez kapłan Rudolf z Drježdžan pschednosch wo „fchesczanskim mužu“. Z frasnymi stowami potaza, shto so žada wot muža, kiž chce dobry fchesczjan bncz. Spomini wosebje na wulke strachi, kotrež w nčtczichim časju hroža, z jeneje stromy njewěra, z druheje pať pschesczchhanja a hanjenja swjateje wěry; tu dyrbi fchesczjanski muž truce stacz kaž duh, njejmě jo swojeje wěry hańbowacj, tež zwonkowuje dyrbi potazacj, kať sebi swoju cyrkej waži a ju czeščzi. — Wo tutej frasnej rěczy mějeske knjez kapłan Bodbenburg z Drježdžan pschednosch; pschcz hodžinu dołho rěczelche mjenowany knjez, ale nikomu jo njewostudži, wón wđželche swojich pschypowščucharjow putacz we swojej wumjelskej rěczy; zložowasche so na prěni pschednosch a džełche froczel dale, hdnž rozestaja, kať móžemy we swěcze swój nadawł docpěcz najlěpje, hdnž wschiten samjnecje wole a mysl imy, a wuwjedže nadawł „ludowoho towarstwa“ (Volkverein) a napominalche, zo by fđžny dobry muž k tutomu towarstwu pschistupił, njedh je rjemjeslnik, pschclupc, ratať abo džełaczet. Potaza dale, shto je tute towarstwu hižo docpělo, tu jenož rěta, chcemy-li swój nadawł dołonječ, dyrbinu „ze zjednocenymi mocami“ so prócowacz. — Włocny applaus potaza, kať bčchtaj so pschednoschtaj wschěm spodobatoj. Wjele jich pschistupi k „ludowomu towarstwu“. — Na to sczchowachu dalšche czišla wobščernoho programa. Wosebje dyrbi so wuzbchowacz z křwalbu, zo tež tón raz knjezaj wučerjej Brauner z Njebjelczic a Skodenť z Kulowa tudomneju knjezow wučerjow Wjacławka a Wogta podpjeraschtaj.

Pšchednjejechn z wulkim czucžom rjanu „quartet“, dale spěwafše so „duett“ a piškachu so krasne fruchy na flawirje a na huslach. Potom sežehowachu žiwe wobrazy z kinematografom, fotrež so wšchem nanajšlěpje spodobachu, a šlōncznje pšchitowafšichi so loterija, kotraž wjele wjesela a žorta docpě. — Tak minychu so rjane hodžiny pšchespěšchnje. Wšchem, kotřiž su t tutomu swōbnoemu wječžorjej swoje mocy posticželi, kaž tež wšchem lubym hōščom, wutrobny džal na strowe zašymwidženjo prawje bōržu pola naš. H.

3 Kulowa. W zašōdženym z božej pomocu dofonjanym lěče je so w naščej wosabđe narodžilo a bu tu fšchčženych 148 džěczi, a to 72 hōlcžatkow a 76 hōlcžatow; njemandželste ze wšom 2, z mēšta 4. — Wumrčilo je 123 wosobow, a to 61 dorōščženych a 62 džěczi. — Wšerowanych bu 30 porow. — K swjatomu woprawjenju pobu w naščej cyrkwi wokoło 16,000 wosobow. — Do bratstwa najšwjecžišchōho Rōžarija da so 150 wosobow zapijacž.

W Drježdžanach je pšched někotrym časom pod zašitom Seje Majestōsčje kraloweje Karole za katholicke samōstojace holcy a žony so wustaw wotewrił, kiž ma mjeno „Katholski Marijny Dom“, w Starych Drježdžanach (po prawom Drježdžanach-Sanonym mēščje) Poršbergerstraße 17. W nim mōža holcy a žony tunje wobudlenjo a jěcž dōstacž, tež so tam služba wufazuje.

3 Bogtlanda. W Markneufkirchen džerža so hižo něotre lěta z dowolnošču swētnje a cyrkwinšče wyschnōsčje z Plawna 6 frōčž za lěto katholicke bože službu w lutherstej cyrkwi. Wōdžerženjo tutych w pomjenowanej cyrkwi pač bu, po zbacžu na šchčuwanojo z mēšče strowy, katholicam zakazane. Něk je so tam twarjenjo jeneje fabriki kupilo, hōžej budža hacž na dalšče temšče za katholicow na prjedy postajenych dnjach. Tola so hižo na to myšli, zo budže so twarjenjo pozdžišcho wotowracž a na tom mēštnje cyrkwe natwaricž. — Rabožna wucžetnja, kotraž so w lěče 1900 z 11 džěcžimi wotewri, bu w minjenym lěče wot 25 džěcži wopytana. Kr.

3 cytoho swēta.

Čatša. Po Tšjoch Kralach su našče komory zašy swoje porjadne posedženja započale. Raspomnicž tu čcemy, zo přěnja komora wo peticiji jednafše, kotraž wot knježerstwa nēšajši zakon žada, po kotrymž mēlo so lēkarjam dowolicž, we wēštych padach šhornych, kotřiž nimaju nadžije, wotšhorjecž, wot jich bōloščow wumōžicž, t. r. moricž. Wšězo peticiju začajšnych. Po wułożowanju referenta pač so zbacž, zo so to jenož tohodla štawa, dokelž by jo tajki zakon šnadno mohł wopač nałożowacž. Tajta peticija pač tola z čhla njemēla mōžna bycž, hōžej je hiščeje nēščto kšchescžanskoho zmyšlenja. Bože prawo nad žiwjenjom a smjercžu njedyrbjeli tola kšchescženjo powalicž špytomacž.

— Wōdobne nježbožo, kaž pšched nēščto časom w Frankfurče, šta so 5. januara w Žitawje. Čzah ze Žhorjelca njemōžachu na hladkich kolijach zastajicž, a zajedže tohodla pšchēz murju do dwōrniščēža. Štivy, hōžej su telegrafy, bndu wobšchōdžene. Tšjo pučžowarjo buch u pšchi tom ranjeni, ale jenož jedyn čžežo.

— Zwjazk ratarjow wozjewi, kaž jena Žitawška nowina pišče, w tajnym pšhipiŋmje swojim sobustawam mjena wēštych pšchekupcow w Žitawje,

kotkiż bęchu pšhecziwo wjetšchim cłam džęłati. W pińnje so jobu pšchispomni, zo tuczi pšchecupcy drje kupcow z ratariškich stron njewoczałuja. Ničtő drje so džimacž njemőže, hdyž ratarjo po mőžnosći za wjetšche cła štutluj, tőnle řęđt pať so njehodži powšchitkownje poruczič, dofelž bychu so tat jenotliwne řawu pšhecy bőle zupšchecžęlile. Zwjazť ratarjow bliži so z tajkeř agitaciju pšhecy bőle wařhnu řocialnych demokratow. Wbőu chce, řaž to ředny z řęčnikow na řhromadžińuje na cyle druhim męstnje njedawnu wupraji, burow zaschęńuwacž. W krasinach, hdyčž su burja za męrnije a řawnije řęđti, Zwjazť ratarjow řebi lubořęze dobwęž njemőže. řacžrunjež je so Zwjazť ratarjow w nowišchim cžaju dale a bőle pręcowať, zo by so do řatholiřkich krasinow dobwť, njeje so to jemu radžiło. Burja řu wřhuby radři pšchi řwojich dotalnych towaritwacy wořtali. W Bayeriskej řu řoho pręcowanja na wjacorych řhromadžińacy nimale wőtreje wotpofazali.

— Politiřke řocialdemokratiřke nowiny, kotrychž w tu řhwilu w řatiskej 7 porjadnje wřhadža, maja 82,000 wotebęrarjow. Nimo toho maja tež towaritwowe řocialdemokratiřke nowiny 87,000 wotebęrarjow, řhromadže potajřim na 170,000 wotebęrarjow. Nimo toho řo węzo tež wřhelke nowiny, kotrež w druhich krasjach wřhadyjeja, pola uas cžitaju. řdyž tež řocialdemokratiřke wolebje towaritwowe nowiny za hořpodařske řiwjenje řwojich cžitariow nęřchtožfuliž dobre pšchinoschuj, na drugeř řtronje tola wjeře řchřodža, dofelž řwojich cžitariow z njepřchęřęłřtwom pšhecziwo řtatnomu řjabeř a z řidu pšhecziwo po řbacžu bohatschym napjelnuj. Pšchędęřichym pať z řym najwjetřcheje řchřodny nacžinja, zo řo řtajnje pręcuj, řwojim cžitariam wřchř nabožne řmřlsenjo z wutrobny wuřřjenicž. řacžrunjež řocialdemokratiřki program praji, zo je nabožniřtwu řywatna wřč, tola řocialdemokratiřke nowiny pšhecziwo řőždej węře na řtajnosći řypaju. řrawje jařnje pofaza řo to řařu w řodownym cžaju. řłowna řocialdemokratiřka nowina „Vorwärts“ w řarlinje řanjeřche wo wjacu artikłach řchęřęčanjř węrniořę, na kotrež řodny nas dopominaju, a wuřmęřęřche wřchřč, kotřiž tele „bařnicžki“ węřja. řařta řrubošč řlujřa tomu, hdyž chce řchřt řwjeđęř, řiž tola lubořč mjež ľubžimi řbudžnje, ř tomu wuřič, zo by njepřchęřęłřtwu a řidu rozřywať. řak pšchęřęřč řo řajcy řpřacžęlio pšhecziwo wbohomu ľudeř, řotromuž poľednje řbřti řchęřęčanjřeje lubořęze a wuřchęřęje radořęze z wutrobny wudřęja, zo bychu tam na řich męřto njerořomnu požadľiwosč a džiwu řnřw zaschęřępili.

Nēmija. řęjžoriřtworow řęim řhromadži řo řařu řřędu 8. wuľkoho řőžta a řapocža poľęđęnja z přęnim cžitanjom nowoho hořpodařřkoho pšchędmjeta. Pšchi tuteř pšchiležnosći řudža zawęřęje wřhelate prajřčenja řnutřřowneje a řiwontřowneje poliřiki rozłožowane. řnježęřřtwu drje řudže tu nęřchtožfuliž njelube řřajřęčž dęřęjęčž, dofelž je nařčha poliřika w nowišchim cžaju wřhelke džiwne pucžiki řřočęřa. řda řo řřoro, zo řęęđža řo pomęřy mjež europřimi řtatami pšchēmęnicž. řařche řnježęřřtwu řložuje řo pšhecy bőle na řat mjenowane wřchōnēmęřke řtrony. řute pať řložuje řwoju poliřiku bőle na řole njepřchęřęłřřtwu pšhecziwo wřchōmu, řchřtož nēmęře njeje, řacž na řo, řchřtož by nēmęřřkomu řrajeř woprawdže z wuřřřřom byľo. W řoho nahładach pofazuje řo řurowa řodřošč a njerořomne pšchęřębřhowanjo pšhecziwo wřchēm druhim narodam a pšchi řom řiřčęje řobu pšhecziwo wřchōmu řatholiřřkomu. řařlęřje wřđžimy řo z řoho, řak řo pręřte řnježęřřtwu pšhecziwo řolakam řadžęřuje. řacžrunjež njeřřu řőnle narod poľkőčęřjo řanoho wuřpřčha męři, řōn namopř jęnož bőle řřřęčęři, nočęe tola pőžnacža pšchidacž, zo je na wopacžnym pucžu.

Nawopat pschizjewjeja knježerstwu blizke nominy, zo budža nowe fruczišče zakonje pschecziwo Polakam pschihotowane. W Bochumje bu tež hižo zakazane, w zhromadżiznach póliti rěčeč, hacžrunjež tam wjele tjac Polakow dźela. We wuftraju činija tele njepscheczelnstwa pschecziwo Polakam najhubjejši zaczičecž. Rakuska, kotraž ma tola tať mnoho šlowjanšich podanow, so pschecy bóle wot Němskeje zdaluje. Hacžrunjež by tež rakuske knježerstwo zwjazł z Němskej frucže džeržecž chcyło, njehodži so tola přecž, zo knježerstwo šćoncžnje pschecziwo woli wjetřichny ludu pschitko njezamóže. A šćito pomha nam šćoncžnje zwjazł z cizym šćatom, kotrohož poddanjo nas bidža. W Štaliskej, w druhim šćacže, kiž je z nami w zwjazku, nima Němska tež pschewjele lubošče. W tamniškim šćejnje dowoli sebi šćamo jedyn ze zapóšćancow na knježerstwo prašchenjo, hacž by njemóhło pscheczeleno němške knježerstwo k tomu namóhwjeć, zo by napšćecžo šćwojim pólškim poddanam trochu mjenje njecžtowješke bylo. Najšć cšecž tam potajšim němške knježerstwo mjez ludom ma, je z toho prašchenja derje widžecž. K tomu pschidžć, zo je Štaliska so z Francóžskej wjele bóle pscheczeliła, hacž je to lěta doľho bylo, a njeje docyła njemóžne, zo so Štaliska francóžsko ruskomu zwjazkej pschizamknje. Najšć tež němški kancler, kotryž šćam pschoněmcowšćihu hoľdnje, hišćće hordžijšćo do šćwěta trubi, zo so wo wuftraj nišćarany; čšćicže derje jomu tola jaťo najwšćichšćomu zamóšćiw- tomu zašćownišćej byčž njemóćo, zo Němska pschecy bóle wóšćamocžćena bywa. Šććio pomha nam šćoncžnje pscheczelnstwo z Šćendželskej, kotrejž džćn z cyla němški lud dobry njeje, hdyž na šćrutyh fraju nišćdže wjacj wěrnoho pscheczćela nimamy. Wuhlady na pschichod njěšćn potajšim za zwonšćownu polšćitlu jara jaišće. W zwšćšćownyh hoľpodařšćim žšćwjenju pak bjez toho pschecy bóle šćhudoba a hubješćstwo rošćće. Pschecy wjacj ludu je bjez džćła a nima trěbneje cyroby a tež pschecupcy powšćchitkowuje šćorža, zo šću lěšća w hoľownyh čšćasu mjenje pschedalšći, dylžli hdy přjedy. K wošćebitej hordošćći potajšćim Němska žćaneje pschicžšćny nima.

— Kejžor Wilhelm bć drugi šćwjaty džćn hoľow w Gotha, zo by šćšćtalćt wopomnišćšći džćn tamnoho wóšćwody Šćnšćta z pschšćimjenom pobožnoho z čšćasow reformacije jobu wšćecžil. Pschšći tutej pschiležšćnošći mćejšćće šćejžor žćamjenitu rěč, w šćotrecž wuftraji, šćat radny by wón wšćchitke jenotliwe lutheršćke cyrkwyje žćjednocžil. Z doľom pak wón pschšći tom tež wuftraji, zo nochće prawam jenotliwšćch frajow blizko šćupicž. Wo tutej naležšćnošći so wěžo wjele rěčći a pschšće. Powšćchitkownje pak wuftraji so pschšćewědčććenjo, zo tajšće žćjednocžćenjo njebudže móžne, hižo toľhodla nie, doľelž jenotliwe němške fraje šćebi móć, šćamo- šćstatuje šćwojich předarjow pošćtajecž a šćwoje druge cyrkwišćšće naležšćnošćće řjadowacž, na žćane waišććnjo njemóžća a njebudžća z rukow dawacž.

— Němski šćejžor je Amerićććanam wošćebite čšććććće pschihotowal. Wón da mjenuje sebi tam jara řjanu řćodž šćam za so tiwaricž a je něťto džćowšću přćšćiděnta Roosćewelšća pscheprowšćł, zo by ju wufšććććila. Ameriććććanam je wěžo tajšća čšćććć jara derje čšććniła.

— Žćnaty zapóšććanc a wučććenc Birchow je, hdyž čšććććće ze řćeleznich žććććć, padnył, šćebi nohu w horšćich hwizdžćelach řćlamal. Hacžćććććć řććććććć šćamo njeje šćat šćrařćććne, je tola pschšći joľo lěťach (80 lěť) čšćććć hććććć.

— W řćenje je zašćy dnell byl mjez wošćććććim wšćchšćom a šćudentom. W noch k nowomu lěťu rozřćori so šćudent, kotryž bć pschćć měťu pił, z wšćchšćom a dylři joľo do woćććow, a po wuftrajenju čšćććććće radny dylřbjeřćććaj so řćććććć.

Po tšecžim wutšělu trjechi kulka studentej do wutroby, zo za něšto mjenšich wumrě, wyšćł bu jenož z lohta zranjeny.

— **B** Venezuelu móže snadž tola hišćeje něajta wójna nastać. Präšident Caštro njedha dołžne pjenjezu płacić a hrozy z njepšćezělstwami, jeli bychu němscy wojacy cłonicy we Venezueli wobšadžili. Wjele wučinič wězo mały stat njemóže, jeli jomu wjetšči na pomoc njepšćindže. To pak so njehodži wozatowac, dokelž je joho wěc zjawnje njepřawna.

Awstrija. We Winje w zemjanskim klubje je pólški hrabja Potocki na 2 mil. krónow pšćehrał za jedyn wječor. Wuherški knjez ze Szemere je 1,400,000 hr. dobył. Wyrnjež tež hrabja z tym njesthudny — je tola nje-rozom, tajki pjenjez z wólnošću pšćidžić. Młodričo by było, hdy by za tele pjenjezy pólskim wošadam w Galicžu šchule natwaril.

Rom. W zańdženym měrcu běše wołomučsi archibiskop Rohn w Romje wopytujo swj. móta čerpijenja katholickeje cyrkwy w Awstrijskej rozložował. Swjaty móta pólka nětko jonu a wschitkim druhim morawskim a čžestkim biskopam pismo, w kotrymž doładnišo wo tutej naležnosćach pišće. Wobžaruje w nim njepřawne šchžumanja, kotrež so tam pšćezimo katholickej wěre stawaju, a napomina wošchje biskopow a duchownych t čžim wjetšej horliwosći za dobru wěc. Spomina tež na to, kať jara je duchownym džěło z tym wobčžene, zo mnozy wěrimy swojn narodnošć a rěč wyshe wěry stajeja, a prošy jich, zo bychy cyle njestroniſcy mjez ludžimi wschitich narodow za duchowne zbožo swojich wěrimych so starali. List změje zawěšće wulki młiw.

Francóžka. Francóžowje su w zjawnym žiwjenju hušto jako džěči, a njeje jim derje, jeli jich njepothwalich — a šchťož jich khwali, jich bóžy zašy dobudže. Něćičiči wójnski minister Andrée ma so cyle po tutym recepcze. Po kraju puczujo šlawi wón rad pšći zhromadžiznach a hošćinach francóžske wójsto jakož najšmanšche cyłoho šwěta. To so Francóžam lubi a tuž jomu pšćihłusaja. Woprawdže pak so wěc trochu hinať ma. Wójsto dyrbi pšćede-wschim wyschnosći posłuchac, jeli ma kmane byč. A runje to nashadžech w francóžskim wójstu dale a mjenje. Wulki džěl wyschťow, wošchje tež wysch-šich, mēšha so do politiki a rěči a pija hušto došć wótrje pšćezimo knježestwu. Mnozy nadžijeja džěn so runje na to, zo by wójsto zwólńiw bylo, pšćezimo něćičichomu knježestwu so zběhnyč. Šižo wjacj wyschťow je knježestwo dyrbjalo wotšadžić, dokelž ministrow a druhich wyschťich zašoj-nikow zjawnje hłupatow a njesthmanikow mjenowachu. Pšćed wukrajom dyrbi so to wězo zatrywac. Wo znutštownym měrje pak njestwědži.

Jendželsta. Protestantowje su, kať pola naš, tež w Jendželstkej nje-znješłimi pšćezimo katholicam. Dokelž so bojachu, zo móhli so tam něťotši z Francóžske wuhnaczi jesničza zašchlic, je protestantska Alianca na lorda Salisburry pišala, hač so pšćezimo tajtim zašchlenjam zaťon njepšćihotuje. Salisburry je pak jim jednorje wotmółwič dať, zo jomu wo tajkich pšćihotach ničjo znate njeje.

Španištka stajnje ma zašy z njemčrami wojowac. W Barcelonje su 20,000 džělaczery bjez džěla a wschědnje stawaju so zběži, a knježestwo je dyrbjalo město pod murjadne wójnske zakonje stajić.

— Pola Portugalšćoho pšćištawa Oporto prasnyšćtaj dwaj wulkej parnikaj, jendželsti a španišt, do so, kať zo so wobaj hnydom podnurišćtaj. Z jendželšćoho parnika su wschitcy hač do kapitana wo žiwjenje pšćihyli. Španištich pak portagalštka łóž wumóži.

Ruska. W narańskej Afiji ma ruska politika pschecy nowych wuspěchom. Pschecz Mandžurisku pojdźe ruska železnica hač k morju, a hódžež morjo doščěhnje, tam nastawa hižo cyle ruske město Dalni, kotrež hladajcy roščez. Za krótki čas móže to wustotne sriedžisćez za pschecupstwo być. K tomu su nětko tež hišćez we wobščernych krajinach złoto namakali, a hižo je ruske towarstwo wot čhinskeho knježestwa za městny dawk sebi prawo wucžiniło, zo móže tamne krajiny za złotom pschecupstwować.

Botharska trejba pienjez a ludowe zastupnistwo, sobranja, njedawa knježestwu dowolnosć, požčowac. Ministerstwo Karawelowe je hižo wotstupilo, dolež jomu sobranja namjet za nowu požčonku začijny. Tola nochce jich wjetř Ferdinand wotpuščez, nadžijejo so, zo tola najtrebnisće požčonki pschizwola. Snadno budze zań joho macz Klementina dyrbeć móchnu tšasć. Ze džěn hižo k tomu zwukla, zo su za džězi najdrěšće hraiki, hdyž chcedža krala hrać.

— W Botharskej je wjetř Ferdinand sobranja rozpuščezil, dolež njebě hospodařski pschedinjet, na dwaj mēšacaj žadany, pschizwolila.

Chinska. Rejzorsti dwór je nětko wopravdže do Pekinga začahnył. Posłancy europiskich mócnarstwom běchu čahaj jako pschibladowarjo pscheproscheni byli, z čimž mēšeske so jim po čhinskich nahladach jara wulka česć šacž. Dolež pak poměry z mócnarstwami we wšim tola hišćez wurunane njeju, su posłancowje doma wostali. Chinske knježestwo ma po zdaczu dobre wotpohladu, zo by so tam zań powščitkownje prawy porjad zamjedł. Powščitkowna pak tam dowěra, zo so jomu to radži, njeje. Znaty biskop Anzer pišce, zo mjez ludom hišćez wjele njepšchězestwa pscheczimo wukrajnym knježi. A tež wo princu Thuanje, kotryž je tola wšć zběžti zawinował, so pišce, zo w zbalenych kónčinach čhinskeho kraja nowe njeměry pschihotuje.

Afrika. General Botha je wšitkim mjednikam Burow wozjewil, zo bychu zmužicze dale wojowali. Wón so mjenujch nadžija, zo jendželski lud dalšich sředow knježestwu njepšchizwoli. — Wojowanja mjez Burami a Zendželčanami su sforo wšchědnje. Haczrunjež drje dyrbja Burowje z wjetřcha pschjed spłnischimi wotdželenjemi čšćacž, dha je tola pschi wojowanjach často tak, zo Zendželčanow wjach špada dyl Burow.

W Sernjanach wotpalisćtej so sriedu Miklamskej Koplanskomu maffidnej bróžnja a kólnja. Woheń wuńdže drje w 11tej hódž. wječor z powjelom. Bróžnja a kólnja z drjetwom so spalisćtej.

Wschelčizny.

* **Woni maja.** Lěkar: „Tak wot tutoho lěkarstwa waschomu mužej kóžde schytri hódžiny žicu dajče.“ — Žona: „O, knjez doktoro, ja móžu jomu kóžde pol hódžiny žicu dacz! Wš smy Bohu džakowano w tajšich wobstojenjach, zo lěkarstwa lutowacž njetrjebamy.“

* **Jara mudry.** „Zawěščez, sebi myslach, zas hrozny čas zastupi, dolež mje lěwa noha tak boli — a nětk su džens najrjeńšće módre njebjesa . . . abo je trasch bolosć w lěwej nozy tola jeno wot toho, zo sym wčšora z rěbla dele padnył?“

* **Sudník:** „Čzohodla namařanu mofchničřtu hnydom na pofcajřtvoje wotebał nejřře?“ — Wobřforřeny: „To bč jara pozdře wječřor.“ — Sudník: „A nazajtra rano?“ — Wobřforřeny: „řnadny řnjeře, to ničřo wjac nutřka njeběřře.“

* **ř testamenta barona ř Motrowa:** „Mój řwěřny řřuřownik řan dořřtanje 2000 přřřřřnyř winowyř blesři, ř řotřřřř je wón řa moje řřwjenjo řřařřřu wino wupřř.“

* **řrawy hypochonder** (poła řřřřřa): „Řnjeř dořřor, řa řřm jara w řřařře! Přřřřřu, přřřřřřřřřřře mje tola, ale prawje dořřřřřřřř! Čřřř mčřřa řřř mčřřř bolořře, řřřenjo po čřřřm čřře — řřřenřa na dobo ničřo wjac nječřřřu, ničřo mje wjac njeboli — to tola po dořřřm njeře, to wčřře nčřřřto řřařřřne řa řřm řřřř.“

* **řuřowa řřřřřba.** . . . „řaj, řeř řřř řu přřřřřřřw burej. Řřnje řeřřom, řřřř řu řeja najřřřřřře, ře njepleřři najmjenje njeřř.“

Naleřřnosťe nařřlo towarřřwa.

Sobustawy na řřto 1902: kk. 1—29. z Budyřřina: Can. Cap. Cantor a administrator dioceřy Jurij řřřřřski, Can. Cap. Scholasticus a řařř Jakub řřala, Can. Franc řřbmann, direktor kath. wučěřřkoho řřminara, Jakub řřowak, direktor tachantskeje řřle, kapłan Jakub řřowak, tachantski přřřřř Jakub řřwěřk, catecheta Jurij řřnger, wučěř tachantskeje řřle Michał řřerab, wučěř a organist Jan řřečka, registrator Jurij řřanda, inspektor a řakristan Jakub řřenka, řwōńk Franc řaenich, Jan řaenich, Jan řřowak, Michał řřubic, Jan řřinař, Jurij řřenkeř, Auguř řřerab, Jan řřergač, řana řřerřowa, řřata řawlikec, řana řřbřec, řřklawř řřńk, řana řřčhtarřowa, řana řřramic, Jurij řřpic, řańřa řampratowa, řarija řřečřyna, řarija řřěkec, 30. wojeřřski řařř Jakub řřenč z řřeřřřřan, 31. řařř Michał řřur w řřgoče řuřowskej w řřezynskej, 32. wučěř em. kantor řřklawř řřur w řřńgřřřřne, 33. Michał řřečka z řařř Bobole, 34. 35. z řřěřřřře: Jakub řřencl, řana řřerčinkowa, 36. 37. ze řařřowa: řandrij řařřa, Michał řřurřat, 38. Jakub řřřřř z podřřoda, 39. 40. z řemjerie: Jan řřńk, řřklawř řřeń, 41. Auguř řřřřř z řuric, 42. řadlena řřmanowa z řřnėwřec, 43. Jan řřbřich z řařřec, 44. M. řř., 45. 46. ze řřoneje řorře: řurij řeřřa, Auguř řřlip, 47—51. z řřřřow: řęřř řřilak, Michał řřřřřřř, řřklawř řřěřřa, řadlena řařřenkowa, řurij řřkla, 52—58. z řřřře: kapłan Jan řřuř, wučěř řurij řřenuer, Michał řřawřik, řana řeřřanec, Jakub řřmječ, řarija řřramina, řarija řřyřřřřa, 59. řęř řęřerřa z řeřřa, 60. řřkl. řřuř z řřoweje řařřeńy, 61. řęř řęřřa z řřaric, 62. řarija řřylowa ze řřareje řřhelnicy, 63. Jan řřłdrich z řřemjenřa, 64. řańřa řřřře z řodlerřa, 65. řęř řařřa z řamjenej, 66. Jan řřyeka z řadworřa, 67. Michał řřenkleř z řřklec, 68. 69. z řķonjee: Michał řřřnak, řřklawř řřuk, 70. Jakub řřř z řřřřřřř, 71—74. řřłřř a řķonwent řariřřa řřwěřřa, ř. řomuald řřmařřa, řęřřa řęř řęřřa, 75. 76. z řańře: řřklawř řřobik, řadlena řřpřřowa, 77. Michał řřencl z řawory, 78. Jan řřmarander ze řřerře, 79. řřer řamian řelenk w řęř-řurku, 80. Michał řřř z řařřowa, 81. Jakub řřř ze řřřec, 82—85. z řřbřelčie: řařř řřbař, řadlena řřłhec, řermann řřbař, řarija řřłlic, 86—91. ze řęřřřř řařřic: řadlena řřnarřowa, řurij řřłřa, řawł řřřřer, Jakub řřł, řęř řařřa, Michał řřkař, 92. ř. Franc řęřłřřa we řřnje, 93. Jakub řeřřa w řęřřerku w řęřřř, 94. řęř řehmann, inspektor řřłowskeje řęřřwje w řřeřřřřřanach, 95. 96. z Budyřřina: řřłowski řřřa řęřřik Michał řřř, řana řřkec.

Sobustawy na řřto 1901: kk. 679. Jakub řeřř z řřbřelčie, 680. řřkl. řřobik z řańře.

Dobrowłłne dary řa towarřřwa: Can. Cap. Cant. Admin. J. řřřřřski 1 řř., Can. řř. F. řřbmann 1 řř., řř. J. řřowak 1 řř., tach. přřř. J. řęřřř 50 řř., kat. J. řřnger 1 řř., woj. řařř. J. řřenč 1 řř., ř. řřramic 1 řř., M. T. z řř. 40 řř., řřłřř řariřřa řřwěřřa 2 řř., kapł. řřowak (za řřřřřu a nawěřřř) 3 řř. 50 řř., inspektor řř. řehmann 50 řř., řř. M. řęř 1 řř.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale je so woprowało: M. Š. z B. 7 hr., M. C. z B. 17 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8142 hr. 28 pj. Dale darichu: Молокань (130,00 hr.): 1 hr. — Delanska Patentna Komisija: po Bjesadze, drohej karančkej 70 pj. + 20 pj. — Radwořska Płatowa Komisija 60 pj. — Radwořska Płatowa Komisija: wšitko doby maćefka 46 pj., z wojakom »na universiće« 90 pj., wčera 32 pj., pola Zmija 85 pj., něhdyši sobustaw přidawa 50 pj., knjez Kral (z radosće nad darom něhdyšeje dušnjeje šulerki) 20 pj. = hromadže 3 hr. 23 pj. — Zdźerjanska Łučlana Komisija 35 pj. + 15 pj. — Hako božedžěčo a nowolětny dar (k prjedyšim 158 z 383,61 hr.) dale złožichu kk.: złožnik a časnikaf Mikławš Šoita w Serajewje 10 krónow = 8,53 hr.; inspektor P. Lehmann w Drježdžanach 6 hr.; kapłan Frant. Mały w Přibrami 4 kr. = 3,41 hr.; po 3 hr.: wučef Jurij Čoch ze Zdźerje, M. M. z B., J. R. z H., wučef Jurij Wjacławk w Špitalu, chemik Michał Hórnik w Nippes-Koelnje, Michał Wićaz, Madlena Kralowa z Konjec, Mikławš Kubaš z Khasowa, Jurij Čornak z Ralbie; po 2 hr.: Radwořska Płatowa Komisija, Jakub Heša w Ronšperku w Čechach, póst. zastojnik Jan Nowotnik w Zawidowje (Seidenberg, H.-Ł.), Jurij Mička w Čornym Hodlerju, Mikławš Čornak (młynk) z Konjec, Jurij Žur z Ralbie, Jurij Čemjera z Kamjeneje, Hana Rachelowa z Łazka; po 1 hr.: dobry muž, N. B. ze Šunowa, Mikławš Čornak, N. N. z Ralbie, serbski studowacy w Prazy, Marija Grubertec z Rzdworja; R. Mařka z Ł. 30 pj. = 67 hr. 24 pj. **wot 27 přecelow.**

Zapłać Bóh wšěm dobročérjam!

Drjewowa awkcija.

Róndžetu, 13. januara t. l., dopołdnja wot 10 hodzin ma so na **Pěstowškim Inježim revirje** pichy Róžencžan: Pěstowškej šćěžcy, cyle blizko pučja, šćěžowace drjewo na pichesadžowanjo pichedawacž:

400 hromadow křójnoweje malečiny,
400 metrow křójnomych šćěžpov,
100 metrow křójnomych a brězowych tuluchow,
3000 žerdžow, dołhošć do 10 m, a
80 lojow pjenfow.

Plaćić so njetrjeba z hotowymi pjenjzami, šćěž pak chce, dóstanje 2% šfonta wotličene. Dalšće numěnjjenja so piched spocžatkom awkcije wozjewja. — Zhromadženjo na městnje.

W Serbijanach, 8. januara 1902.

W. Hocho, twarjki mišćtr.

Serbske towarstwo „Jednota“ w Drježdžanach

změje wutoru 14. januara 1902 w Meinholdec salach (na Moricskej drózy) swój lětny swjedžen. Započnje so wječor we 8 hodž. z wulkim wojeřskim koncertom, piskany wot trubařskoho zběra kral. sakskeho gardy-jězdneho polka, pod wjedženjom kral. stabskeho trubarja a wojeřskoho hudžbnoho mištra knjeza H. Stocka. Sobuskutkować budžetaj knježna Helena Dutkiewicz a knjez Edmund Glomme, wójwodowsko-Sakski komorny spěwar. — Po koncerće budža reje. Česćeni Serbja su lubje přeprošeni. **Předsydstwo.**

Čiřičej Šmolerjec. Inhičičičejenje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
weštiki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 3.

18. januara 1902.

Lětnik 40.

Biskop Troilus.

Z wulkej pychu a z blyščežatym pschewodom pschińdže biskop Troilus do Alexandrije, zo by wopytał swojoho staroho pscheczela z młodych lět, swjatoho patriarcha Jana. Wobaj běščaj so z dawna psched wjele časom w młodoštnym zapale rozsudžiloj, zo byščaj Bohu služiloj w měšćniskim stawje, ale hižo na wšěch pol sta lět běchu so jeju pucze rozěšče. Patriarch běšče so Bohu njewuštawajcy zblížował, pschetož jeho dušča bě jatož zahrodka, w kotrejž tehdy nasadžane kwětki rjenje zafěžiwachu.

A Troilus? Wulcy bě waženy we wšěm swěće. Wšchitcy ludžo jeho pobožnosć a zřěčniwosć wuŕhwalo wachu. Wohniwe słowa a luboznu řeč mějše w mocy, a hdyž wulke swjate dny předomasche, bě cyrkej khopata hač won na ischody. A njebě to jenož předomawo, ischtož lud do cyrkwy čěhnjesche; ale tež jeho cyła postawa, jeho mile powažne wobličo a jeho slěborne wlohy dobywachu jomu wšěch wutrobny.

Hdyžkuli wot předomawja po měšćanskich drohach domoj džěšče, scěho-
wasche jeho syta duchownych; džěči pschiběžachu jebi po biskopike požohno-
wanjo a knjeuje nashilachu so z wotnow a wutwarkow, zo bychu jeho wo-
hladaše. Ršchiz so jomu na wutrobny blyščežesche w božim słonczku ze
samymi parlemi a drohimi kamuschkami, a po wšěm swěće bě wědomo, zo
bě jeho žiwjenje bjez poroka. Běšče-li wschat swjatym a pokornym duškam
luby, bě won wot swětnych hiščeje bóle waženy, pschetož jeho swěta mudrosć
bě wulka, a to jebi waži swět.

Swjećzi a hrěšnicy khywalachu jeho, ale jedyn čłowjek na swěće tola
bě, kotryž jeho njeshwalešče a kotrohož wóčžo bě z njewuštawajcy strachom
a štajnej starosću na njoho zložene — pschetož swjaty patriarch bě prosteje
wutrobny a ničžo jeho njezamhli, a won znajesche strašny nashilnosć, kotraž

hrożeſche ze zaſhubu wſchomu, ſchtoż bę dobre w Troilowej wutrobje, bę to żadoſeż za żlotom. TALE nakiſnoſeż drje joſo wjeſelo poduſy, joſo poſoj zamuczi, a cżim bôle joſo zamóžnoſeż zroſeże, cżim bôle zwijadnje a wuſthnje ſwjata móe joſo wutrobj.

Toſo bę ſebi patriarch węſty, a po cychy nocach ſo kleczo modleſche a będżeſche ſo wo duſchj ſwojoſo piſceżela. Tola joſo proſchenjo bę podarmo — doniż ſo ſkónieżyje jónu z ranja druhich ſrędſow njeppiſimaſche. Duchy t biſtocy Troilej rjeſny ſam piſchi ſebi: „Dżenja budu ſo z diabołom będżież wo duſchj ſwojoſo bratra. Wóńdże-li ze mnu a wohłada-li, ſchtoż ja dżen wote dnja wiđu, budże wumóżeny.“

Węſche zahe rano, wjele přečdy, hacż ſo dżeńſta horcota a hara zapocża; a duchy po pucżu wuhlada patriarch cyrtwine durje wotewryene. Zaſtupi a proſcheſche Boha, zo by jomu pomhał. Něſotſi ludžo zeńdżechu z nim do domu bożoſo, dżęlaczerjo a wjele wobcżeżene žóniſe, kotreż węzo wjele ſhwile njemęjadu a ſebi cżas t modlenju jenoż taſ poſtradnyč dyrbiadu, zo bychu woſſchewili ſwoju ſhudu duſchj. Wohładowſchi lubowanoho patriarcha, kłóčjadu ſo woſoło njoho, zo by joſo móena modlitwa pomhała jich ſłabe proſtwy t njeſju njeſeż.

Tuż rjeſny jim: „Dżęczatta, proſcheże ze mnu za na ſmjercž ſhoroho, kotromuż zamóže jenicžy hnada boža pomhač.“

Wodlachu dha ſo z nim z wulkej nutrnoſeży. Biſtop Troilus bę też zahe wſtanył a bę rańſche pačzerje ſpęwał. Ale joſo duſcha bę poľna próbnych myſli. Piſchemyſleſche ſebi, ſmę-li ſej něſchto ſłębornych ſeluſchſow nakiſpicž, kotreż jomu poſkiečjadu. Spodžiwnje kraſne bę to dżęło a płaczižna piſchewulka, ale za joſo blido by to żadna pucha była, a joſo bohaczi a woſebni hoſečo bychu jomu zawidżeli, hdy bychu na hoſečinu piſchiſchli.

Na tele wumjeſche ſeluſchſi myſleſche, hdyž ſo z dohom po cżichu do duri zaſlepa a patriarch zaſtupi. Toſo woblicžo ſo blyſcheżeſche, a joſo hłós męjeſche ſwjatocžny zwuſ, jaſoż zaręča:

„Bratſe, du do ſhorownje, z wotfel ſebi dżen wote dnja bože žohnowanjo domoj noſchj. Njeby-li mje chcył tam piſchewodżeč? Žohnowanjo by nadobniſche było, by-li ſo moħł ze mnu do njoho dżęlicž.“

A piſchi tyč ſłowach wubudži ſo ſchſcričta žiwjenja w Troilowej duſchi; piſchetož bę-li też ſhudy na duſchi, hiſcheže patriarcha lubowaſche a pucż t wumóženju bę jomu wotewryeny.

„Wóńdu z tobu, hđęžkuliž zechcech“, wotmołwi w ſſow.

Wjele ſhorocy a mřejadocy zhladowaſche džiwaocy ſo na hordoho biſtopa, kotryž z miłym patriarchom mjez rjadami bęlych loži ſhodžeſche. Ale bórzy ſo wobaj rozeńdżeſchaj; piſchetož najhórje ſhorym Troilus z pucža ſhodžeſche, patriarch paſ zaſny runje pola tajſch najblęje ſtojeſche, wſchón zbožowny, zo ſmędžeſche najmjeńſchim bratram ſchryſtufowym trochu poſlužič. Ach, taſ ſo tele blęde, ſtruchle woblicža joſo wuhladowſchi rozjaſniču!

Biſtop Troilus paſ rjeſny ſam piſchi ſebi: „Ze też-li to trjeba, ſo taſſe ponižeč? Njeje dha wjeſchowoſeje doſtojnoſeže? Mima-li to też wſchudže piſched ſwętom poľazowacž? —

Patriarch paſ ſtojeſche w tu ſhwilu pola ſhudoho cuzoho cżłowjeka, kotryž bę z ſhorownje puſchčeny a hiſcheže ſhorj a ſłaby, njemędžeſche, taſ by moħł dalofi pucż do domizny t žonje a dżęčom doſonječ; a wón dawaſche jomu pienjezy na pucż a wutrobne pohnuwace ſłowa. Potom dónđže t ložej,

hódžeſc cychnowaſche młodźenc, totrohož ſhorofcſz jo njechódžeſche wuhójić; a patriarch ſčzerpnje ſlučasche na joſho bjezſtónčzne žaloſčzenjo, na totrež bęchu ſo wſchitcy napoſlučali.

Tať kchódžeſche ložo wot loža a noſcheſche wſchém žohnowanjo a jał-
možnu, doniž njebeſche móſcheń prózdna, a podarmo pytaſche w njej hiſcheže
za jenym ſlěbornym za pſchichodnoho ſhoroho. (ſtónčzenjo pſchichodnje.)

Wſchudžom ſu Polacy.

Bęche to lěta 1831. Šižo bę doſcž Ruſow do póľſkoho kraja zafrocžilo, zo bęchu zbęžť poduſyli.* A hacžrunjež ſo po drohach a wſach z ſkozakami (ruſcy hulanowje) wſcho mjerwjeſche, ſo žadyn ſtrach póľſkich wutrobow nje-
pſchimaſche.

We wſy „Biala“ nad rěku Bialku, njebaloto Čzeſtochowy**, zjewichu jo ſkozacy dnja 8. maľoho róžta Zęchaju w ſkofu a z horda, wot jich bróni ſtónčun bęjſchež bje, ſnėh pod kopytami rozpryſtuje

Keľto tam kulow čji ludžo za paſom maju? Keľto čželow bęchu po dróży naſlacž móhli? Wſchako na to jęchaju, zo bęchu poduſyli zbęžť a derje ſo męřili Polakam do wutrobow

We wſy je čžicho

Khęžti ſu ze ſnėhom pokryte jaťož w ſchlewjerjach tnježny.

Šchtomy ſu bjez liſčza a zrudne.

Wje doľha — ani žiweje duſche

Tu pſched jency khęžtku młode holeczo wuhladachu. Zahladako je ſo nęhdže do baloka a njewidži ſkozakow

Hej! — woľa ſtary ſkozak

Holeczo ſpohladny, trochu poblědny, ale mjelcži a ſtoji zmęřom.

— Hej! praj nam hnydom — ſu tu Polacy?

— Haj — ju!

ſkozak wali ſo na te ſłowa:

— Šdže ſu? ręcž, kulu wozmjecy do hłowy, njepowęſch-li z prawdu — hódže ſu?

Ale Khata Oſtrawſka zmęřom na to ręcjne:

— Bſche čzo bęch njemęla prajicž — wſchudže ſu Polacy

— Kať to — wſchudže? Šchto to ręcžicž?

Zedyn ſkozak naňhila ſo hiſcheže bliže, zo by přjedy hacž družny žhonil, hódže ſu Polacy

A Khata poſmjewlucy ſo džeſche:

— Wſchudže ſu Polacy, pſchetož to je póľſki kraj, a tuž maſcy tu Polakow krocęľ wot kroczele. Tu nimaſcy druhich ludži, ale Polakow wjele, jara wjele

— Mjelicž! — zawrjeſta ſkozak a čyce holeczo za ramjo hřabnyč —

* Lěta 1831 bęchu Polacy ſo pſchecžiwu Ruſam, totřiž bęchu ſo Póľſteje zmocowali, pozbęhnyli. Z wopręďka ſo jim ſchlaczeſche — napoſľedť pať do-
razbęchu jich Ruſowje, a wot toho čžasa ſu Polacy w Ruſcej tať ſurowje wu-
ſpinani, zo ſo njeſmędža rypnyč. Ĥakle w najnowſchim čžasu jim po ždacžu
puta trochu popuſchęžuja.

** Čzeſtochowa — ſławne póľſke hřadowne měſto.

nježortuj — ale rěč z prawdu — hódze sy widžala Polakow tajkich wobronjenych, tajkich, kotřiž chcedža so bicž.

Rhata zasy throble wotmołwi:

— Wšchudže su Polacy wobronjeni, wšchitcy chcedža so bicž, pšchetož hinašchich Polakow na pólskej zemi nimašch

— Kak směšch tajke wěcy rěčecž? Kak směšch so takle štajecž? woła Rozak wšchón módry z hněwom a wali so z nahajtu (šichudom) na hólcu, ale tež ta zhrabnje kósu w šynje ležacu a zaběra so do wobory. —

Šchtó wě, kajki by tam Rozak z teje wójny ze zmužitej Rhatu wušchoł był — ale wrjesny wutšel we wšy — a Rozacy na nohi — a přecž — hacž tak zemnja pod kónšfimi kopyntami zadubnujowasche . . .

Monsignore Richard Galm †.

Šchtóž bě so njedžele, haj měšacy dołho bološtnje wočakowacž měło, bu 2. januara zrubna wěrnoscž: knjez dwórski kaplan Monsignore Richard Galm je po dołhej a cžežkej thorošcži wumrěl. Z tym je zas duchowny z našeje srjedžizny wotwołany, za jene lěto pjaty! Pšchetož 20. decembra 1900 zemrě kanonikš Müller we Wostrowcu, 16. septembra lońšchoho lěta propšt Wencel Toišer, 12. novembra farať Nowak w Radebergu, 30. novembra radžicel farať Krecžmať w Drježdžanach a nětko 2. januara 1902 dwórski kaplan Galm. Zawěrnó cžežke domapytanjo za našej diöcešy, w kotrymajž je w tu thwilu duchowna nuza, kajtaž je z rědka hdy w žanej diöcešy byla.

Richard Galm jo 30. augusta 1842 w Drježdžanach narodži. Swoje studije w serbskim seminaru w Brazy dokonjawšchi a 11. novembra 1867 na měšcnika wušmjecženy bu najprjedy za kapłana do Chemnicy póšłany, 1868 pak do Wipsta pšchefabženy, hódžž běšche najprjedy druhi a wot lěta 1871 přeni kaplan. W lěcže 1879 do Drježdžan powołany štuťkowasche jako kaplan pola dwórškeje cyrkwje a prařekt kapalných hólcow; 1886 pšchija direktorstwo progymnasija a ščžchowasche 1891 knjeza Maaza jako wojerški farať jastkoho (XII.) wójšta. Za štuťkowanjo w tom zastojáštwje jomu Žoho Majestojčž kral rycžerški šichžž 1. klassy Albrechtowoho rjada špožčži. 1895 joho kral za dwórškeho kapłana powoła a pozdžišcho tež jako wifariatskeho radžicžela pozmjenowa. W lońšim lěcže so jomu wyšofa cžeščž dósta: pomjenowanjo za bamžowoho komornika.

Šižo dlějšchi čas bě knjez Galm na jatra cžerpjel a wjac krócž w Karlowych Warach pomoc pytał, loni posledni krócž, bohužel bjez wušpěcha. Po cžežkej wjacměšacžnej thorošcži je Bóh joho wotwołal. Njedželu 5. januara bu joho cžělo na zwonkowym katholicškim kerchowje pohrjebane, pšchewodžane wot wulkeje šyhy wšadnych. R. i. p.

Bóh chcył z miłoscžu pomhacž, zo bychu mnohe wupróždujene měštna zas z dobrymi, horliwymi duchownymi móhše wobšadžene byčž.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Drježdžan. Kaž so šlyšchi, je na měštno zemrětoho knjeza Galma za nowoho dwórškeho kapłana knjez Žózef Plewka, farať w Drježdžanach-

Friedrichstacze, a za nowoho wikariatskoho radziejczela fnjez dwórski kapłan Monsignore Eberhard Klein pomjenowany.

3 cyłoho swěta.

Saſiſa. Komisiſija, kotraž mjeſeſe namjet ł nowomu zakonjei wo dawkach na zamóženjo wuradźowacź, je namjet přeni trócz pšhecziłata. Šiſeſe njeje cyle weſte, taſki budže ſtóneczne zakon pšchinzaty; telko pał wěmny, zo tutón dawoł, pšhecziwo kotromuž so wšcelke stronny nic cyle bjez prawa wobarachu, nětko wěſeje zawjedžemu budže. Snadno budže taſki dawoł zloženy na wšchě zamóženjo, kotrež 10,000 hr. pšchecrozuje, a budže potom po wěſtych ſtupnjach pšchi wjetſhim zamóženju pšchiběracź.

Dwaj noweſ namjetaj pšchindžejſhtaj wot knježeſtwa na ſejm. Zedyn jedna wo wšchelafich nowych železnicach, druhi wo tom, zo dyrbyja so placžizny pšchi ſudniſtwach wo 25 % powyšchicź.

Němſka. W keſjorſkim a prufkim ſejmje běchu poſledni czaſ cyle zaimawe jednanja. W keſjorſkim ſejmje bě pšcede wſchim wažne, ſchtož so wo žwontownczej politycy rěčejſe. Dołhi czaſ bě so hižo w nowinach piſało, ſchtož bě jendželſki kolonialny ſekretar Chamberlain ranjace wo němſkim wóſſku prajił, a so rozemi, zo bu tuta naležnoſež tež w ſejmje wot tamnych stron naſpomnjena, kotrež woſebje njepšheczeſtwa pšhecziwo Žendželſkeſj pola naſ plahuja. Chamberlain bě, kaž je znate, prajił, zo němſke wóſſko w francóžſkeſj wóſnje so njeje lěpje zadžeržalo, dnyłi jendželſke w Africh. Kancler Bülow ſam nětko w ſejmje na to wotmołwi, taninuomu jendželſkomu miniſtrej joho rěče dla, kotraž bywa za němſke wóſſko jara ranjaca, wótrje poroſtaju, pšchi tom pał tež bě z kancleroweje rěče žyſhecź, zo so Němſka njecha na žane waſchnjo z Žendželſkeſj znjepšhecželicź. Njedžiwajo na to ſu jomu jendželſke nowiny, kotrež po wjetſchinje Chamberlaina zaſtupuja, zjawny poroſ ſwojoho lubuſchta jara za zło wzałc. Wěc bu hiſeſe hórſcha, hdyž njemdry wſcho-němſki rěčnik Liebermann ze Sonnenberg w njerozumnym hněwje Chamberlaina w zjawnej rěči najnjefhmanjſchoho njedocziſta na ſwěče mjenowaſche. Haczrunjež rěčnik hnydom wot přaſidenta poroſ dóſta a tež kancler Bülow wobžarowanjo wupraji, zo něchtó w němſkim ſejmje wukrajnaho miniſtra tał hani, je tola hnadno zrozemicź, zo w Žendželſkeſj hněw pšhecziwo Němſkeſj pšchiběra. Knježeſtwa a keſjor to wězo nočce. Woſebje w hoſpodaſkim žiwjenju ſmy wot Žendželſkeje a jeje kolonijow w mnohim naſtupanju wotwiſni, a dobre počahy z tutym krajom ſu wězo za Němſku wažne. Wóžemny pał so tež z dobrym prawom nadžecź, zo njedžiwajcy na hołk, kiž je w tu tchwilu w nowinach, so tute zdžerža. Wiſe so, zo chce keſjor woſebitoſo poſta, admiral a ze Senden-Bibran, ł jendželſkomu kralej poſtač, kotryž dyrbi nimo druhich bóle paſchoniſkich naležnoſežow tež w politiſkim naſtupanju rozkorjenja njež woběmaj ludomaj zaſy žyladkowacź. Tež jendželſki trónprync chce ſe keſjorowomu narodnomu dnjei do Barlina pšhińcź. Šižo za njoho woſebite czeſežowanja pšchihotuja.

— W prufkim ſejmje běſhe wjetſcha debata wo poſtiſkich naležnoſežach. Z njeje bě wiđžecź, zo so w tutym naſtupanju nicžo ł lepſchomu njewobrocža. Haczrunjež prufſke knježeſtwa wot pšheſežehanja Polakow dotal ani najmjenſchchoho wužiłta měło njeje, haczrunjež dyrbyjadu tež najhórſchi zaſitarjo tyhde pšheſežehanjom wuzuacź, zo ſu Polacy cžim wjačy na močy nabyli,

czim bóle jich pscheczëbachu, tak tola kanceler sam praji, zo budza tam po samym puczju dżelacz jakoż dotal. Telfo pať z najmjeńsicha bć widżecz z kanceleroweje rěczë, zo kujećestwo pschichodnje nochce, kaź je so to we Wreschnje stalo, dżeczë z putami nuczieć, nabożniſtvo nẽmſti wuſnycz.

— Břync Heinrich dırbi jako zaſtupjeť fejšora do Ameriki jecz, zo by tam pschi ſichećenju noweje fejšoroweje łódze pschitomny byl. Też fejšorowa łódź „Hohenzollern“ so tam poda. Smjedźenje budza ſnadź w drugej poloicy małoho rózta a mjez tym, zo „Hohenzollern“ hižo bórzy do Ameriki wotjẽdže, pojedže přync Heinrich haťle krótko psched tym na ipěchnym parniku tam. Wón budže jako hóběz ameriſtoho ludu wot wosebitocho wotdžela wójnstoho łódźniſtwa powitany a budže potom w „Bělym domje“ we Waſhingtonje pola přaſidenta Roſewelta bydlicz. Zo budza Amerićejanowje jomu t czeľeći wuľe ſwjatocźnoſeće pschihotowacz, so samo we.

— Komifiija, kotraž ma wo nowych clach wuradźowacz, je hižo wjacj poſedźenjow męla, a ſocialdemokratiska a liberalna ſtrona poćzinatej hižo pomalu ze ſwojej obſtrućeji; jobuſtany tuteju ſtronom ſtajeja kóždomu paragrafeji chyľ ſep namjetom, psched czoź so wuradźowanja jara kombža. Hižo je Bebel druhdže wuprajil, zo z tutym zakonjom lęſa hiſheće niczo njebudže.

— W Barlinje pola najwysichchoho wojeiſtoho ſudniſtwa bu znate wuſudźenje dla zamordowanja wychřta Kroſigga začisnjene a budže so tohodla pschecziwo zaſudženomu podwysichkej Martenej a pschecziwo wuľwobodženomu podwysichkej Gidelej z nowa dırbyecz ſudzićz.

— Znaty redaktor nowiny „Bayriſches Vaterland“ dr. Sigl je wumřel. Wón wuznamjenjeće so za czaſ žiwjenja woſebje z tym, zo niemóćeche ženje njeſcheczelſtmo pschecziwo Pruskej pschewinycz. Ğaczunecz katholicſki je tola ze ſwojim njeſcheczelſtwom pschecziwo centrumej a huľto doſeć pschecziwo cyrchwinſkim ſtronom katholickej cyrchwi ſchodzil. We ſwojej ſchoroćeji je ſwjate ſakramenty dóſtal.

— W Frankfurće, hđeż woſebje dżelo brachuje, męjachu ſwjeczach dżelaczeryjo wjacj króć zhromadźizny, pschi kotrychż njemęry naſtawachu. Policija dırbyjeće z mocu pschecziwo njemęrynym wuľtupowacz a buchj wjacori ranjeni a mnozy zajeci.

Gjechi. Pola Brůra (Moſtu) je w podkopyach so woda pschedřela a 43 wosobow njemóćeche so wróćicz. Ze najwjeťeſchi ſtrach, zo ſnadź ſu wſchity we wodže zahynli.

— W Trutnowje bć ſrejud nowa wóľba, na měſto znatoho Wolfa, kotryž bęſhe ſwój mandat zwozil. Wón pať sam zaſh jako kandidat wuľtupi. Sčtoż bć mjenuicy w ſwojim czaſu wina joho wuľtupa, njeſočćiwoſeće, te ſu mjez tym nětko cyle na zjawne pschichle a nětko, hdyž so niczo wjacj njechodži zamjeľećecz, poľazuje so Wolf w ſwojej cylej njechaľbitoſeći. Wón derje we, zo to, ſčtoż je jomu zjawnje dopoľazane, pola muohich joho pschecziwnikow jako njećeľeć njeplaczë, a tak driję je ſnadno móžno, zo joho woprawdže zaſh wuzwola. To ſu ludžo, kottiz njemóža doſeć na hubjenu moralu ſwj. Alſonja Vigouriſkoho a cyleje katholickeje cyrchwe ſwarjeć. Sčtoż so wo Wolfowym zadźerženju wot joho přjedawſchich pscheczelow piſhe, dırbjalo joho po prawom z kóždoho czeľstnoho towařtwa wuzamknyć. Tola za raľuľlich Wſchonẽmcom je pscheen hiſheće dobry doſeć, wſchalo we na katholicku cyrchę zaľhadjeć. — Mjez tym ſu wóľby doľonjane — a krajny Wolf zaſ wuzwoleny; zawęrnio, tajcy wolerjo ſu tajtoho zapóľlanca hódni!

Awstrija. We Winje bē 17. wultoho rōžta hłowna zhromadźizna fšchescjansto-socialnych. Na njej so pokazo, zo tuta strona mjez rafuskim ludom pschecy wjacj pschimiſta dobywa. Šala, w kotrejž je pschez 5000 mēstow, bē pschepjelnjena a sta dyrbjachu so wrōczicž, dofelž mēsta njenamatachu. Šēdnacžo rēcžnicu, najšawniſchi z rafuskoho ſejma, tam wuſtupowachu a rozprawjachu wo powſchitkownych naležnoſcžach kraja a wo naležnoſcžach fšchescjanstosocialneje strony. Powſchitkowna zahorjenosč bē mōcna.

Rom. Šwjaty wōte je woſebitu komiſiju pomjenował pod pschedyſtwtom kardinala Barocchi, do kotrejž ſu tež woſebje wučeni ludžo ze wſchelatich družich krajom poſtajeni. Komiſija ma wſchelate praſchenja wo ſwjatym piſmje pschepytowač. Kaž je znate, džen ſo w nowiſchim čaſu pschecy wjacj nje-pscheczelow pschecžimo wobſahej a wērnosčzi ſwjatoho piſma zbēhaju. Ze strony narodopiſneje, ſtawizniſteje, rēcžespytneje a družije wēdomosčje chcedža wučeni knihi abo jenotliwe džēle ſwjatoho piſma pschimač. Na wičitko to zmēje pomjenowana komiſija džiwač a zmēje potažoač, zo w knihach ſwjatoho piſma nihdže ničžo njeſtoji, ſchtož ſo njeby žrunawało z wērnosčžemi praweje wēdomosčje, hdyž jeno ſo prawiye wuloži. Džēlo tuteje komiſije budže runje taſ wobſchērne a cžežte, kaž za wēru ſpomozne.

Francōzja. Šejm je ſo wutoru zaſy zhromadžił a to poſledni trōčž. Šdyž ſo zaſy rozeſdže, zmēja ſo nowowōlbny. Miniſtrojo ſu tohodla tež hižo tu a tam po kraju pučujučy rēcže za pschichodne wōlbny mēli. Zajimawa je mjez tutyni rēcžemi ta, kotruž mējeſche ſocialdemokratiki miniſter pschekupſtwa Millerand. W njej wupraji, zo dyrbja tež ſocialdemokratowje, jaſo powſchitkowna ludowa strona, ſobu zamołwiczi byčž za to, ſchtož ſo wot knježestwa ſtawo. Z tym ſo potajim francōžſcy ſocialdemokratowje wot naſchich rozeznawaju. Naſchi ſocialdemokratci ſu zaſakli nje-pscheczjeljo wobſtojacocho ſtatnoho porjada. Nječžini tohodla dale ničžo, hacž zo na knježestwo, na zakonje a a wſchē žiatwne naležnoſčje ſwarja — t polēpschenju paſ nočcedža na žane waſchſnjo ſobu dželacž, ale trōschituja ſwojich pschimiſnikow na čaſy, hdyž bychu ſami wſchu mōc mēli. Zo njebudža ſwoje ſlubjenja dđeržecž mōc a zo pschi čaſanju pschecy wjacj ludu do ſhudoby a hubjenſtwa pschindže, wo to ſo njeſtaraju.

W Španiſkej njemēry njehaſcheja. Woſebje w Saragoſy, tež w Barce-lonje ſtawachu ſo nowe nadpady na ſlōſchtry a z džēla cžežte wojowanja z dželacžerjemi a wojatami. W Saragoſy ſtawache ſo to woſebje tohodla, dofelž bē knježestwo pschecžimo liberalnym pschējara mjehtho, pschecžimo katholicam paſ njeiprawnoho guverneura wotwōlało. Powſchitkowne hubjenſtvo je wſchak trochu na njemērach wina. Kaž w družich krajach, je tež w Španiſkej mało džēla, haj, tam hiſchēže čžim mjenje, dofelž je kraj pschez poſlednju wōjnu wōſtabił, a dofelž ſu Španiſkej wſchitke kolonije wzate, za kotrejž mējeſche prjedy wjele tworow pschihotowacž. Šchēžuwanja liberalnych docžina, ſchtož hiſchēže brachuje.

Chinſta. Wo zdacžu chēe ſejžorka pschecžimo nawjecžornym mōcnaſtwtom ſo pschecy pscheczelnikiſha wopotažacž. Pſchez woſebity wuſkaz je generala Tung-ſuſianga, kotryž bē nimo Tuana na zbēžkach wina, t ſnjercži wotſudžiła a rēta, zo je hižo zajaty. Tež ſo piſche, zo budža t wuručžowanju chinſkoho wōjſka japanſcy wojeſcy wſchcy powołani. To paſ za nawjecžorne mōcnaſtwa bjez ſtracha njeje, dofelž je pschecy mōžno, zo ſo ſobuſtawny žōkteje raſy (Chinjenjo a Japanjenjo) ſlōncžnje pschecžimo tamnym žwjazaja.

Afrika. Z posledních dopisův generála Kitchenera je viděti, že su žendželczenjo zašy liečbu Burów popadli a z džěla tež morili. Su to tajch Burówje, kotřiž pak sami abo w mjenšich wotdžělach po kraju čchajau a kotřiž tohodla pschecziwo wjetšich žendželstich wotdžělam wobstacž njemōža. Pschecziwo hlownymaj wjednistomaj, Bothej a Dewetej, pak pschecy hiščeje ničžo wuczinili njesu. Wo Dewecze famo řěka, že chce so zašy z wjetšich wotdžělom do Kapšteje kolonije dohynacž.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 97—103. z Budyšina: Karl Mišnař, Marija Dučmanowa, Michał Ella, Hańža Grólmusowa, Handrij Mótko, Mikławš Šořta, Mikławš Mjeń, 104. Michał Hejduška ze Židowa, 105. Michał Wels z Hněwsec, 106. Marija Jurkowa z Róžanta, 107. Hana Symankowa w Šěrachowje, 108—122. z Wotrowa: kan. a farář Jakub Herrmann, Madlena Čornakowa, Jakub Buk, Michał Łusčanski, Madlena Jursec, Michał Cyž, Mikławš Hajdan, Michał Rjeda, Mikławš Šořta, Pětr Rychtař, Pětr Nowak, Hana Roblowa, Madlena Cyžowa, Jan Kubańk, Mikł. Symank, 123—128. ze Žuric: Jurij Wjeńka, Jan Schware, Jurij Cyž, Jakub Cyž, Jan Pjetaš, Pětr Krawža, 129. Jakub Šěrak z Nowodwora, 130—132. z Krjepjec: Mikławš Knježk, Mikławš Pječka, Mikławš Koch, 133. 134. z Kašec: Jakub Šořta, Pětr Cyž, 135. 136. z Kanec: Jakub Čorlich, Mikławš Nagel, 137. Mikławš Krawe z Nowoměstačka.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 681. Jakub Šořta z Kukowa, 682. 683. z Kanec: Jakub Hajnš, Marija Smolina, 684—686. z Nowodwora: Michał Šlodeńk, Jakub Šěrak, Jakub Džištaw, 687—693. z Wotrowa: Jakub Krons, Jakub Čemjera, Jan Šram, Jurij Ryčěrja, August Rychtař, wučěř Řězak, Jakub Symank, 694. Jan Rychtař z Budyšina.

Zemřěty sobustaw: Jakub Šořta z Kukowa. R. i. p.

Dobrowólne dary za towarstwo: N. N. 1 hr., K. M. 75 pj., M. W. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8214 hr. 75 pj. Dale darichu: Hako božedžěčo a nowolětny dar (k přjedyšim 185 z 450,85 hr.) dale zložistaj: Njemjenowany z Jaseńcy 3 hr., při domuswjećenju J. N. bjez prošnja 1 hr. 50 pj. = 4 hr. 50 pj. wot 2 přecelow.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za tercjarow: Zemřeli su Franciška Maršner z Sichtenhaina, Amatiya Endler ze Šchönlinde, Józef Tiefner z Georgswalde. R. i. p.

Serbske spěwařske towarstwo w Kulowje

změje jutje njedźelu 19. januara swój IV. založenjsi swjedžen z džiwadłom w Braunec saki. Započatk z dnykom 1/27 hodž. Hracž budže so Genowesa, čžinohra w 6 džělach. Rajpoddwólnišcho pscheproschuje **Přichedststwo.**

Radwořske spěwařske towarstwo „Meja“

změje njedźelu 26. januara t. l. „zabawny wječor“ w Delance hosćencu w Radworju. Započatk w 1/28 hodžin. Po spěwanju reje za wopytowarjow. Serbske towarstwa a wšitecy přeceljo narodneje wěcy so jenož z tutym wutrbnje přeprošuja. **Předsydstwo.**

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy

změje srjedu 29. januara t. l. popołdnu w 4 hodžinach we Wjeńkec hosćencu w Khrósćicach konferencu. — Džeński porjad: Postup w znatym džěle a přilubjeny přednošk.

Wo bohate wopyt prosy

Předsydstwo.

Čłěbčž Smolerjer knižicžiččěnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póscie
a w knižarni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawaný wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 4.

25. januara 1902.

Lětnik 40.

Čsoji jubilej bamža Leona XIII.

w lěće 1903.

Wšitkim drje je znate, zo česćomny starc na stole swjatoho Pětra w Romje, Leo XIII., pschichodnoho 20. małoho rózka pjecjadwacete lěto swojoho tnježenja jako bamž, naměštnik Štřysťusowy na zemi, nastupi a 20. małoho rózka 1903 dokonja. To je **šlěborny** jubilej jako bamža. Za wurjadny a žadny jubilej so hižo mnohe pschihoty činja, wo kotrychž so bóržu wjac zhoni.

Tola to njeje jenicžki jubilej, kotryž budže bamž k lětu swjećicž, jeli wóh jomu čas dožiwjeć da. Nowe lěto 1843 tehdomnišchi bamžowny delegat w Perugiji, Soachim Pecci, powěsč dósta, zo je bamž Štřehoť XVI. joho za nuncia w Brüsselu pomjenował. W konsistoriu 27. wulkoho rózka toho lěta bu Monsignore Pecci za archbiskopa w Damiette přačonišowany. Biskopsku swjećiznu wón w basiličy swjatoho Sawrjenca w Panisperna wot kardinala statnoho sekretara Lambruschinia dósta, a běšče tehdom tež belgiški zapóslanc pola swjatoho štoła pschitomny.

Pschichodnu póněželnu potajkim bamž Leo XIII. 60. lěto swojoho archbiskopskoho dostojnstwa nastupi, a lěto 1903 jomu **dejmantny** jubilej jako archbiskopa pschinješe. Tež jako biskop w Perugiji, za kotrohož bu 19. wulkoho rózka 1846 swjatocžnje pomjenowany, Soachim Pecci paršchonsku dostojnosč archbiskopa wobthowa, kotruž bě hižo jako nuncius měl.

W lécze 1853 bamž Pius IX. horliwie štutkowanjo archybiskopa w Peru-
giji pschipožna a wuznamjeni z tym, zo jomu purpur spožczi. W konsistoriu
19. decembra 1853 mjenujcy joho za kardinala pomjenowa. Tuž Leo XIII.
w pschichodnym lécze 50. lěto jako kardinal dofonja a budže tak **złoty** jubilej
jako kardinal swjeczicž.

Rěto 1903 je potajskim za naschoho luboho swjatoho wótca mulcy wažne
a jomu tšoji wulki a jara žadny jubilej pschinješe: dejmantny jako archy-
biskop (1843—1903), złoty jako kardinal (1853—1903) a slěborny jako
bamž (1878—1903).

Proschmy Boha, zo chcył swojomu swěrnomu služownikej strowosć a
cziloscć wobthowacž, zo by mohł tute dny dožiwicž k tróšchtej a pozběhnjenju
kraslestwa božoho na zemi, swjateje cyrkweje.

B Łužicy a Sakškeje.

3 Radworja do Radworja a do wschěch Serbow. Tutse, njedželu,
pschědstaji so na Delanec destach w Radworju přeni króč w Serbach nowa
hra w schtyrjoch jednanjach „*Na wuměńku*“. Tuta hra, za to wam
rukujemy, budže so wschitkim, młodym a starym, wubjernje spodobacž. Njeje
to wjeselohra na běžnym zmyšlu słowa, ale wopschija dosć hórke jadro a za
wschěch ludži jara dobru wucžbu. 14 wosobow w njej štutkuj, z šhwilemi
je cyte jewišćežo jene schumjenjo. Čžešćene a wjelowažene pschědsydstwo
„*Meje*“ bě nas lubosćiwje na jenu z poslednich pruhow pscheprosyło. Psche-
swědczychmy so, zo je wulki, wobschěruny kruč z wulkej pilnosću najdosładnišcho
nastudowany. Wosebjc hłowna róla a starý Wróblec džěd, ale tež Lisčka a
Malisec Lejna maju wustojnych pschědstajerjow. Wjehołc, z prawym narodnym
žiwjenjom a humorom fipjace wustupy kóždu šhwilu pišanja štutk, pschi kotrymž
drje někotra něžna duscha tež za rubještom sahne. A schťož budže sebi
chcyč wopomnjecž wotnjesč a hru sebi hišćeže doma zwospjetowacž, nje ch
sebi tekst pola pokladuicy kupi. — Měščanej šhoraj šhwalbnje
znatych Radwoštskich spěwarjow wječor wotewritej a stóncžitej. Za tam budu,
budžće tam tež. Šněmacž so njebudžecze ničto.

W Kulowje swjecšesche njedželu serbske spěwaštske towaštswo
„*Bratrowstwo*“ swój IV. založeniski swjedžen. Hačrunjež wjedro njebě
najluboznišche, dojedžechmy sebi k wam tola — a nihdy so njebudžemy kacž.
Wulcy woschewjeni wróčzychmy so domoj. A z nami zawěšće wschitcy waschi
pschemuozy hošćo. Braunerec wulka lubja bě do poslednjoho kucžita psche-
pjelnjena, a zadny na galleriji mohł rjec hač do wjětcha horje. Genowefa
ma wabjacy hlóš. — Ale to njepe dosć, hišćeže wjacy scže posćizili, a my
myšlimy, zo je to pschewjele za jedyn wječor: posćitwórtka hodžiny posłuchacž.
Wy scže zasy myšlili, zo chcedža ludžo za 50 pj. tež něšto hódne mēcž. Nó
a wopradowže wostudžilo so nam njeje. — Přeni džěl wopschijiesche 5 spěwa-
nych czisłow a směšak (kotryž wschak běchmy radži parowali). Derje radžischtej
so šhoraj: „*Šańža njesmě z Šutkom přecž*“, a „*Muž je přecž*“. W tutym
so spěwarjo tež wo modulaciju prócowachu, z wuspěchom. Wubjernje lubjesche
so wschěm měščany kwartett „*Kolebný spěw*“. Pschi nim wustupi tež a

Serbow su sobustawu „Zednotu“. — Ččas wot časa džerča so w „Zednocze“ tež zabawne a powučace pschjednosciski, kotrež so tež wot swójbnych sobustawow pilnje wopytuja, a kóžde lěto ma so raz wulki swójbny swjedženš koncertom a balom. Tajki běšče lětsa 14. januara wječor w Meinhofdec šalah na Wioricowej drózu. Tónsamny bě tak sylnje wopytan, kaž z čježta žadyn hdy přjedy. Běšče tež tójšto Drježdžanskich katholicich duchownych pschitomnych, šhtož je dobre znamjo za „Zednotu“! — Wot serbskich duchownych běchu tu: fl. dwórski předač Kummer, wojeŕski farač Kencz, farač Kral z Dubina a kaplan Nowak z Budyšcina. Tež z Łužicy bě wjele Serbow a Serbowkow, kotřiž maja tu pscheczelow a znatych, na swjedženš pschischo, a serbska rěč a narodna drašta mějesčtej tu swoje prawo. Samoz Pariza! bě jedyn Serb pschitomny. Program běšče: Wojeŕski koncert, solo-spěwy a deklamacija knjeza Głomh a knježny Dufkewic, a wosebje tež 4 narodne serbske spěwy, spěwane pod nawjedowanjom knjeza Pjeha-Drježdžanskoho (rodzenoho z Khróšćic) wot 3 serbskich knjeznow w narodnej draščej, serbske barby znamjenjacej, jena módra, druha čerwjena a třeća běla, zhotowane! Zich spěw drje njebě runjemon wumjeŕski, ale tola idealny a interesantny, a zbudži pola pschitomnych powšchitowanu kedybnošč. Najlěpje so porabži: „Dobry wječor, maczerka, hdy je twoja džowčiečka!“ — Naposledu běchu wjesoke reja, a serbska reja so tež tu wjele króč rejawšče, a serbski spěw so hacž do fónca tam a sem zanošchowašče — a to běšče w Drježdžanach. — Mjech Drježdžanska „Zednota“ nětk zasy dale swoje spomóžne zaměry spěchuje Bohu k čježci a sebi k wužitku, a sympatiya lužiskich dobrych Serbow budže jim pschecy zdžeržana.

M. K.

B cyloho swěta.

Měmsta. Měmsti sejn dofónčzi jednanja wo hošpodaŕskim pschjednjećej a rěčjesche potom wo někotrych interpellacijach. W jenej na to šforžachu, zo někotři ŕtari wjacaj, kotřiž běchu w bitwach byli a pola kotrychž so ščěhowni wójbniškich napinananjow bóle a bóle pokazuju, lětny pschinosch, 120 hr., nje-dóstawaju. Knježestwo zamołwjesche so z tym, zo šředki k tomu njebošahaju a nočce tež pschichodnje wosebity pjeněz za to nałožowacž. — Dleje jednasche so wo socialdemokratiskju interpellaciju, šhto by čenjo knježestwo činicz, zo by mnohim džělaczerjam, kotřiž nimaju džěla, na pomoc pschischo. Socialni rěčnicy wězo to wužichu, zo bychu pschecžiwu knježestwu a druhim sejmowym štronam zatkadželi. Šodžiny dołho rěčachu a to wosebje z tym wotpohladom, zo bychu so swojim pschiwisnikam jatož jeuičej pomocnicy we wškej nuzy wuškwaleli. Mjehodži so drje přecz, zo je mało džěla a zo wosebje we wjetšich městach džělaczerjo wopravdže nuzu čerpyja, tola socialdemokratowje wěc hórčichu čžinjachu, hacž wopravdže je: dyrbjachu pak sebi tež z druheje štrony ze wščěm prawom rjec dacž, zo su sami jobu wina, zo džělaczerjo džěla nimaju; pschetož šhto dha se wina, zo so džělaczerjo pschecy do městow čžisčezja a zo dyrbjja sebi burja džělaczerjow z wuškraja najimacž? Wězo pschede wščim to, zo dyrbjja burja w hubjenych poměrach wot džělaczerjow wjacaj a a čježsche džěla žadacž, dužli pschemyslo. Za ma tajšu zaslůžbu, zo móže lěpšich mzdu płacžic a zo njetrjeba wot swojich džělaczerjow wjacaj hacž 10—12 hodyni džěla žadacž. Šhudny bur pak ma so jam dočž drěč, a pola njoho maju tež služowni 16 a wjacaj hodyni džělacž. Močcemy pschi tom

pschephtowacz, kotry dżelaczéř je zbożownišchi, ale to je tola męšte, zo by ratał móhl swojich dżelaczérjow lěpje placicz, hdy by sam wjacj za swoje wupłody wuwikomał. Napřeczo wšchomu pak, šhtož by mohło ratařstwo wozběhnyć, jakož pschecziwo powyšchenju cla, socialdemokratowje šchěwajuw, a šu tohodla wina, hdyž pschecj wjacj burſkich dżelaczérjow šo do męšta cziſchczi a tam męſczanſkim towarſcham dżéło bjerje. Šchtož móža z cyła knježérſtwa pschi tutſhwilnej nuzj za dżelaczérjow czińicz, šo tež wſchudže ſtawu. Pschecbe wſchim pak budže wězo to węc jenotliwych gmejnow, zo bychu dżelaczérjam dżéło wobſtarali.

— Pschihoty t pućowanju prync Hendricha do Ameriki poſtrocžuja. Wjez woběmaj knježérſtwomaj je ſo hižo program za ſwjatocžnoſće wujednał. Prync Hendrich budže w Americy nimo New-Yorka a Waſhingthona tež męſta Philadelphia, Boſton, Chicago a Milwaucé wopytowacz. Tež wulke wodopady rěki Niagara wohlada. Wjez Americžanami knježi wulka zahorjenoscj a mnohe męſta ſu hižo proſhle, zo by je wopytał. Wězo njehodža ſo wſchě próſtwnj dopjelnicj. Präſident Roſewelt ſo ſam wo mnohe pschihoty ſtara. Němſka je na dabo w Americy wulkeje pschihiluoscje dobyła. Ale tať ſnadno, kaž je ju nadobyła, móže ju zhubić.

— Šibanjo pschecziwo duellam ſo pschecj dale rozſchěrja. Nunje w nowiſchim czaſu ſu mnohe pady byle, kotrež cyłu wohidnoſć tohole njęſtutka poſazuja. Tať bu njedawno ſyn znatoho nacionalliberalnogo wjednita Beningena, kotryž bě wotřeſny hejtman (Landrat) we Weſtfaľſkim męſtaczku Springe, wot wěſtoho Falkenhagena w duellu zaſhelenj. Benigsen, 41 lětnj muž, bě hižo 12 lět ženjenj a ma z tutoho mandželſtwa 5 dżeczi. 28 lětnj najent wulkich kubłow bě nětko joho mandželſku t njęſwérje zawjedł. Hdyž Benigsen to wot druhih ludži zboni, dychbjeſhe joho wězo po nahladach ſwojoho ſtawu na piſtolu žadacz. „Čžeſć“ joho t tomu nuzowaje. Nětko je nimo ſwojeje čžeſće tež žiwjenjo zhubił, a joho dżeczi ſu bjez nana. Falkenhagen, kotryž je mandželſkomu mandželſku a dżeczom nana rubił, bu drje po ſwojim njęſtutku w Berlinje, hđžež ſo hiſchće po cyhych nocach w njerođnych towarſtwach zabawjeſhe, zajaty, ale šhto ſo jomu ſtanie? Pschindže traich na dwě lěče na twjerbžiznu, hđžež móže w loſtim zajeczu rjane žiwjenjo wjeſć. Morjenjo w duellu njęplaczi džen jaťo njęſtutk, ale je čžeſtne. Hdy tež to pschindže cžas, hđžež cyh njerožom duellow póznaju doſpolnje.

— W Braunſchweigu bu ſejm wotewrjenj a w tróniſkej rěči wozjewjene, zo ma ſo tež zakoň za katholicow pscheměnicj. Braunſchweigſka ſluſcha nimo Weſſenburgſkeje a Zaſkeje, kaž je znate, do tych krajow, hđžež maju za katholicow najhubieňſhe zakonje. Wo zdaczu ſo potajſim hańba tam uajprjedy počizma hibacz. Zara wulka a hłuboka wſchaf njebudže.

— W Stuttgarcze wotpali ſo kralowſke dżiwadło. Woheň wudgri w nočj a dżiwadło ſo cgle wotpali. Wo žiwjenjo ničtó pschihchoł njeje. Ženozž z wulkej prócu móžachu ſuſodne twarjenja, tež katholicu cyrkej, wukhowacz pschecb wobnijom.

Auſtrijska. Kaž ſmy hižo w poſlednim cziſle naſpomnili, wuzwolichu zapoſtlanca Wolfa w Trutnowje z nowa do ſejma. Čžeſć to za wolerjow njeje. Šu jenož poſazali, zo jich nahladj křmańſhe njejj, dyšli nahladj mandželſtwaſmarja Wolfa. Napřecznich wſchoněmſkeje ſtrony w raſuſkim ſejmje pak móža z tutej wóľbu ſpoſojom być; pschetož ſtrona, kotraž ma mužow, kaž Wolfa, njemóže na dlějſchi cžas wulkoho wliwa wobkhowacz. Hižo

Je tež joho nêhbuschi pscheczêl Schönerer w Chêbje na zhromadžiznje wuprajit, zo so wot Wolfa džêli.

— Surowy wîchor zathadžesche zaŋdženy tydženi 16. januara we Winje. Čyle wulke truchi ze seženy a murjow žwutorha. Dwaŋ cłowjetaj buschtaj zaraženaj — a na 100 buchu zranjeni. Senoho wîchor tak wo zemju morsny, zo so jomu mozhb žmucžichu a wôn w špitalu zemrê. Druhoho wîchor pod elektriski wôz wrjesny — tak zo wôz pschez njoho pschejêdže. Na nêkotrych namêstach njeje ani jena tšêža njewobischodžena.

Jendželsta. 16. januara bu parlament w pschitomnosci krala a kralowny swjatocžnje wotworjeny. Snymom w prênich dnjach jednachu wêzo tež wo afrikanstich naležnoscah. Namjet, zo by so knježestwu dla njesprawnije a nječłowjetke wojny porok podal, začijmchu z wulkej wjetščinu. Chamberlain zaŋitowasche wobischernje, a njehodži so přecz, tež wuschitnje jendželstu politiku w Africy. Šchož wošbje zhromadne lêhwa za Burste žony a džeczi nastupuj, wułożowasche, „zo su Jendželčenjo tute založowali, zo bychu žonam a džeczom, kotřiž su wot swojich muži wopuscheceni, nêlajše bydla pschihotowali. Zo w lêhwach nuža a hubjenstwo knježi, na tym su Buronje sami sobu wina, dofelž su swojich pschuwuznych Jendželčanam pschinuzowali, kotřiž wêzo za nich njemôža telko činicž, jato w mernych časach. Zo mohla Jendželsta inadž wo mër proshyč, so po Chamberlainowym mênjenju njehodži. Prôbitwa by mela wot Burow wufhadžecz, a potom by so hodžalo wo tom rêczecz.“ Parlament Chamberlainej pschihłojowasche po wjetščinje, ale njesprawnosce z tym njejsu wuzamôhwjene.

— Přjedawšči zastojnik Burow, dr. Krause, bu na dwě lécze do jastwa zašubženy, dofelž bêsche na wjednika Burow list pišal, zo by jatoho žoršera, pschuwijnika Jendželčanow, zašêlił. List bẽ drje bjez wuspêcha — pišany pak tola bẽ — a Krause sam to njemôžesche přecz. Tuž zašubžichu joho, dofelž bẽ pospytował, t mordatštwu namôhwjecž. Powšchitkownje wuznachu wu-šubženjo za milc, a tež Krausowi pscheczêljo njebechu woczkatowali, zo joho wufwobodža.

Ruska. Wjez tym, zo je pola naš nimale cžoplo, je w Pêtrohrodže surowa žyma, a pschi tom je žrudno, zo tam tšudži ludžo tak žalostnje cžerpja. Wnôho tšudžiny, wošbje tež džeczi, bêha po hajach, sebi nôs a wuschy a ruch rybujcy, a pyta sebi z prošchestwom abo drobnosti pschedawajo trêbne pjenjecz nadobycž. Wîšeczanske ašyle za ludži, kotřiž hošpody nimaja, su pschepielnjene. Wjedawno nastja w tajkim ašyle w nočy woheň, a mnozy so spalichu, předy hačž môžachu jich ze španja wzbudžicž.

Turkowsta. Sultan je nêtko stóneczne nêmstomu tak mjenowanomu anatoliškomu towarštwu prawo spožciz, zo smê tak mjenowanu Bagdadisku železnicu twaricž. Dovoleno placži na 99 lêt, a Turkowsta zmêje kôžde lêtto wêšty pjenjecz za železnicu placicž. Železnica pônêže wot Konstantinopla pschez mału Afisku pschez mêtto Bagdad, hačž t persijskomu morju. Budže potajkim nimale direktnje Europu z indiskim marjom žjednocecz. Pônêže pschez krajiny, kotrež su jara plôdne, ale tak wotlêžane, zo môtšesche so wot tam mało wu-wožowacž abo tam založowacž. Z njej wotewrêja so za Europu a wêzo tež za Nêmsku nowe pola.

Čhinska. Psiche so, zo bu tam nêtko general Tung Fusiang wopravdže zašêleny. Zola mêtšno, hđež je so to dyrhžalo stačž, je čyle njeznate. Tuž drje môtž čyla powêcž wumyšlena byčž. Dospolny mër pak tam hišchêže

njeje. Pšchecy zasj pšchithadžeju powěšče, zo su tu a tam misijonarow zamordowali.

Afrika. Wot Šendželežanow popadnjeny wjednik Burow, Schoepers, bu zatšeleny, a kaž rěča, chcebža Šendželeženjo tež popadnjenoho Krutzingera f smjereči zasudzić. Po sprawnosći drje tajke wusudženja njejsu.

— Raf hibičini Burowje pšchecy su, je z toho widjeć, zo bu pola Maraisburga w Kaplandže jamym jendželstwe wotdželenjo wot 50 muži wot nich nadpadnjene a nimale docpła zničene.

— W Kamerunje maja němscy wojacy husto čžežke wojowanja. Taf dyrbjesche wšchf Pabel z wjetšim wotdželom wójšfa pšchecziwo džiwim Bajutam a Banjengam wuczahnjecz a dlejšchi čas z nimi wojowacz. W jenej bitwoje bu němst wšchf Glauning nimale čžežto ranjenty.

Amerika. W Panamje wojowachu lódže kolumbijskoho knježerstwa a lódže zběžkarjow. Zeli su powěšče wěrne, budhu dwě lódži knježerstwa a tš lódže zběžkarjow, to rěča wšch lódže, kotrej z cyła mějachu, podnurjene. Džel zběžkarjow je so do kraja dobył, a najlěpschi general knježerstwa, dr. Alban, je pjeczja padnył.

Naležnosće našoho towarstwa.

Subustawy na lěto 1902: kk. 138—149. z Ralbic: Pětr Lebza, Jakub Šwejda, Jurij Žur, Michał Kórjenk, cyrkw. wučer Šewělk, kaplan Andricki, Khata Braeuerec, Jurij Čornak, Mikławš Čemjera, Jakub Šolta, Michał Narěik, Michał Brėzan, 150—161. z Konjec: Bjedrichowa, Madlena Domaškowa, Marija Wjaclawkec, wučer Hajna, Michał Janca, Michał Čornak, Jurij Čornak, Pětr Čornak (kubleř), Michał Woko, Jakub Brėzan, Pětr Janca, Hana Brėzanowa, 162—170. ze Šunowa: Jurij Šolta, Khata Kurjatowa, Mikławš Šolta, Mikławš Šolta, Hańža Rachelec, Pětr Narěik, Khata Šelcowa, Hana Krawžic, Jurij Žur, 171. Pětr Domaška z Jitka, 172. Mikławš Kórjenk z Trupina, 173—179. z Nowoslic: Jakub Wjaclawk, Michał Domaška, Mikławš Lebza, Madlena Cyžowa, 177—180. z Łazka: Marija Bórnačec, Mikł. Brėzan, Franc Kokert, Bosćij Rachel, 181. Marija Andricka z Pančic, 182. Jurij Kral, faraf w Dubinje, 183. 184. z Pančic: Pětr Kocor, Michał Horjeń, 185. Madlena Knježkec z klóštra Marijneje Hwězdy, 186. Michał Budař z Nadžanec, 187. Jan Běrk z Budyšina, 188. Michał Guda z Hrubjelčic, 189. 190. z Prahi na Hradčanach: P. Laurentius Barnáš, guardian kapucinow, Fr. Dismas Hájek, kapucin.

Subustawy na lěto 1901: kk. 695—697. z Konjec: Hana Bukec, Bjedrichowa, Pětr Janca, 698. 699. z Trupina: Mikławš Šejda, Mikławš Kórjenk, 700. 701. ze Šunowa: Jurij Šolta, Hańža Rachelec, 702. Pětr Domaška z Jitka, 703. Mikł. Čornak z Ralbic, 704. Jakub Perekal z Nowoslic, 705. Marija Andricka z Pančic, 706. 707. z Kamjenca: Jan Špítank, Jakub Ryčerja, 708. Jurij Glawš ze Swinařnje.

Na lěto 1900: kk. 851. Michał Wowčerfk ze Šunowa, 852. Bjedrichowa z Konjec.

Na lěto 1899: k. 857. Michał Wowčerfk ze Šunowa.

Dobrowólne dary za towarstwo: Jakub Šwejda z Ralbic 50 pj., M. A. 1 hr., Fr. Dismas Hájek porto a dar 4 hr. 45 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je so woprowało: M. Š. z B. 7 hr.

Za nowu cyrkwičku w Bjarnačcach-Kunnersdorfje: Njemjenowanaj mandželskej z Budyšina 3 hr.

Za nowu cyrkej w K o t t a pola Drježdžan: N. N. 17 hr., za domuswjećenjo 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8219 hr. 25 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 85 pj. + 20 pj. — Radwońska Płatowa Komisija: z woweće w Khelnje 1 hr., a w Kamjenej 20 pj., a zasy w Khelnje wutoru 1 hr., a na Krawceć křeznach pónđzeli 80 pj. + 50 pj. = 3 hr. 50 pj. — Hako božodžesćowy a nowolětny dar 1902 (k prjedyšim 187 z 455,35 hr.) dale zložichu: Na Khelnjanskich Krawceć křeznach w Radworju nahromadžene (R. P. K.) 15 hr., Konječanskich Wokee kmóťra w Ralbicach 4 hr. 56 pj., N. N. z Khelna 3 hr., Mikławš Čemjera z Ralbie, M. H. z Paněc po 2 hr., Mikł. Kórjenk z Trupina, Mikławš Brězan z Łazka, Michał Janca z Konjec po 1 hr., K. H., Jurij Žur ze Šunowa po 50 pj., P. J. z K. 33 pj. = 30 hr. 89 pj. wot II přecelow. — Молоканы 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Pobožny Wošadnik.

Modlitwy a kěrlušce za katolskich Serbow.

Druhe rozmnožene wudaczo je w scžěhowachy zwjazkach na pschedań:

Wšědnny zwjazk do tože wjazany a z čěrtwjnym řězkom 2 hr. 70 pj.

Sřednjny zwjazk do lěpicheje tože ze zlotym řězkom 4 hr.

Rasłěpichi zwjazk 4 hr. 50 pj. — Na požadanjo wobstaraja so tež hišće psychnišce zwjazki. — Njewjazany płaczi exemplar 1 hr. 70 pj.

Tež su dodawki za přenje wudaczo „Pobožneho Wošadnika“ za 10 pj. kóždy čas dóstac.

J. Stala.

 Hlosy za kěrlušce Pobožneho Wošadnika z přidawkom su njewjazane na předań za 60 pj. w redakciji „Katholskoho Posoła“.

Do Ralbiczanskeje wošady!

Čěcěznym wobydlerjam Ralbiczanskeje wošady z tutym podmołnje wědžerž dawam, zo zasy pjeku, pschedawajo 8puntowsku pokrutu po 75 pj. Tež hym zwólmny, khlěb za žito wuměnjecž. Projcho, zo bñchće na tutón nawěšćak pschecželnje džiwali a mje podpěrali.

We Łazkowskim młynje, 23. januara 1902.

Franc Šofert.

Radwofske spěwafske towarstwo „Meja“

změje njedželu 26. januara t. l. „zabawny wječor“ w Delance hosćencu w Radworju. Započatk w 1½8 hodžin. Po spěwanju reje za wopytowarjow. Serbske towarstwa a wšitecy přecelj narodneje wěcy so jenož z tutym wutrobnje přeprošuja. **Předsydstwo.**

Swob. Zjednoćenjo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy změje sředu 29. januara t. l. popołdnu w 4 hodžinach we Wjeńkec hosćencu w Khrósćicach **konferencu.** — Džeński porjad: Postup w znatym džěle a přilubjeny přednošk.

Wo bohatty wopyt prosy

Předsydstwo.

Čěščć Smolerjec knižicžćčěčnje w Macćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicieljach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
weštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čísło 5.

1. februara 1902.

Lětnik 40.

Biskop Troilus.

(Stónčenjo z čyśla 3.)

Tu wobroći so k Troilej a wuhlada joho, jakož stojese pšched ložom mrějaceje žony, kotrejež woblicžo so blyhčeskeje w tak kaž božim měrje, jakož by pruha z pšchimočinyjnych rajskech duri na nje hižo poswěčiła. A tola tšchepotajšetej jeje hubje hiščeje w болосці časnych starošćej; pšchetož jej pšichi ložu klecachu tši holečatka džiwaycy so, pšiche cžo jich macž njewobjimuje, njewědžicy, zo sedžeske jej hižo smjercž na wutrobju.

Tuž rjekny patriarch: „Troilo, mój bratše, nimaš-li nicžo, šhtož by tej žonje a jeje džěčžom podaž, pšchetož wěm, zo macž tak čezko mrěje, dolež njemóže džěčžom nicžo zawostajicž?“

„Wězo rad lubje slubju, džěčžatka zastaracž, ale w tu chwilu je moja móšćen próždna.“

Ach, tón wbohi Troilus! Dale próštwa njebě jomu witana, pšchetož lubowajšce swoje złoto. Ale wschittich wóczi běchu na njoho zložene; a wón chynske chwalbu žnjecž. Tuž dha wobroći so k swojomu pokladnikaj a rjekny: „Połož za tule mrějacu žonu a jeje džěči 30 złotych patriarchej do rukow.“

Nichto njebě w sal, kotryž by joho nještjchał, pšchetož Troilus rěčeske z pozběhnyjnym hłosom; a „šława“ bě štyšecž z tchorožow, a patriarchowa duscha běšce zbožowna a wjeleleske so nad nadobnym šutkom swojoho pšchecžela. Tež biskop Troilus začu wěstu zbóžnosč we wutrobje, hdyž mrějaca z džaknym wócžom na njoho pohlada.

Alle hdyž bě so domoj wróciz, a swjaty patriarch hižo jomu na pomoc njebě, žalosčeske w duschi nutka wo swoje pjenjež, a skoro patriarcha hidžeske, zo bě joho dla pjenjež pšchisadžiz.

biskopa Troila, ale cyle zménjenoho. Pláčžo a po chŕnym čžele tšchepotajo rjetny hordy muž: „O bratše, prosy za mnje!“

A tu swjaty muž pózna, zo bě wuštšchana jeho modlitwa; a wulka radość jeho pschewa. Dowjedže pscheczela na ławku a wzaŕwšchi johe tšchepotacej rucej do swojeje hŕlncje poťojneje prawicy, da sebi wšchitko wupowěbacz. Biskop Troilus bu ze slepoho widžacy.

„O bratše, pomhaj mi, jeli zamóžesz! Złoto je ze swojej čžežu moju dušchu k zemi sčahnyło. Nicžoho hódne njebe moje cyle žiwjenjo. Praj, zo hiščeje njeje wšchitko skomdžene, proschu čže!“

A z dowěry poŕnym woblicžom posměwŕny so patriarch na njoho — a tónle dowěrlivy posměw zahwěči kaž bože slóncó do jeho stradanje wutrobny.

„Sčto, za wodacžó by měło byč pschepozdže, hdyž čži tola dawa hnadu nutrneje želnosče? Zo by čže wumóžil a nic zahubil, pósta čži Bóh wony són. A čžim lubšchi budžesz Bohu, čžim dlěje sy so jeho zďalował.“

„Ale“, zasťorži Troilus, „šym zěstaril a najlěpsche lěta sy so pominyłe. Budže-li tola za mnje hiščeje miłosče?“

„Budž bjez stracha! Džensa je radość w njebjesach, a tam so njepraščeja, maš-li čžorne abo běle wóšy.“

Tuž dha Troilus dowěry nabra a poba Bohu nowoho čžłowjela. A wuplaczŕi patriarchej 30 złotyč a hiščeje 30 k tomu, pschetož wěrnje bě so natazał.

Zańdženosč zwoťstaj za křibjetom. Džěšče-li nětko po měščzanskich drohach, nješčěhowašche jeho žadny wulŕotny čžah, pschetož wšchityc jeho słužownicy džělachu za spomóženjo ludu. Knjenje hižo z wutwarŕow nje-pohladowachu na njoho, ale křudži so k njomu wucžěťowachu. Bu džěn jich najšwěrnjšchi pscheczěl. A tak bě lónc jeho žiwjenja zbožowny; pschetož čžeže ludžom wolóžowašche a z njeprawdy čžinješche prawdu.

A bohatštwó, kotrež bě tak doľho jomu z poklecžom byłó, bu jeho spomóženjo. Zocho skradžy poklady so rozěńdžechu a wón wumřě křudny. Ale w njebjesach je wšče swoje złoto zasny nadechŕoł.

B Ruzicy a Sakskeje.

3 Jasenych. (Zapozdženc.) Mjedzelu 12. jan. mějesche „Katholfska Bjesada“ tudy 28. založenšti swjedžen. Hŕečji a sobustawow běšche so tak mjela z daloka a blizka zhromadžilo, zo na Handrickc sáli storo ruma njedosaħašche; rjane mjedro běšche tak mnohich wuwabilo. Knjez kanonikš farar Wernať wotewri 1/46 hodžin swjedžen, pschitomnyč lubje strowjo. Pokaza na to, zo Bjesada swój 28. založenšti swjedžen wotměwa, zo mnozy, kotřiž prjedy k nej słušchachu, wjac tudy njejsu. To je za nas wucžba, zo tež za nas samšny dónť čžaka. Tohodla prócujsy so, za wěčžnosč skutkowacz, tak doľho hač je čžas. Džens widžimy wulku mnohosč pschihadžacych. Džiwajo na to wupraji řečnik swoje spobžiwanjó na tym, mjěz tym zo pschi rozpominanjach zhromadžiznow w Bjesadze liwťosč knježi. Z dobom napomina sobustawow Bjesady, zo bychu w pschichodže porjadne posčedženja lěpje wopytowali. To pohnu jeho, na wužiwanjó njedžele pokazacz. Nic z wožraštwom a wopřštwom, nic z njeħmanštwom a ħřěšnym žiwjenjom mamy njedželu swjecič. Bóħ sam nam poruča, tutón džěn po jeho łaznjach wužiwacz, kaž z cħa wšchitke dny swojoho žiwjenja. Tak mamy wěťosč, zo po tutej čžasnosčji,

po tutym bédženju swój nadawł docpějemy. — Na to sežěhowaschtaj dwaj dźiwadłowej kruchaj, najprjedy žortny serbski kruch w jenym jednanju: „Stuččanski łazěnt!“ kž wjele pschihłosa a smjerca wobudži, potom němsti: „Die Erbin von Siegenstein“ w pjeczich jednanjach. Tón běšče bóle khtutny, ale wjele spodźiwanja pschinješe. Spracžy pschi woběmaj kruchomaj njeběchu prócy lutowali, ale sebi derje nawukli, a tohodla tež mócnj pschihłós a khtwalbu žnějachu. — Stónčnje bėchu reje.

3 Khróscizic. Mnjenu sřebu tydženja wotmě nasche spěwašće towašstwo „Zednota“ swój tsiceczilětny załožěński swjedžeń z koncertom a balom. Bóthmurjene beščežojte wjedro drje nam tak mnohi wopyt njelubješe. Tola njeđiwajcy na to, bė so bohata ličba wopytarjow naschoho swjedženja w prawym času zeschła, tak zo bė rumna sala Wenkec hoščenca pschi započatku koncerta z hoščemi napjelajena. Spěwy same wuwjedžechu so pod wjedženjom wustojnoho dirigenta knjeza kantora Hila a joho naměstnika knjeza druhoho wučerja Renarja prawje woběrnje, kaž je so z mnohich stron prajiło, a njeje to samokhtwalba spěwarjow! Spěwy započachu so z kruchom wot sławnoho serbskoho komponista k. kantora Kocora zestajajnym: „Knježe budž z nami“ a stónčichu ze serbskej reju (quintetom) wot k. wučerja Stoděńka. Tak derje pať kaž tónkróc so lochy spěwalo njeje. A shto drje běšče wina, zo so tak derje spěwasche? Njecham to jow runjewon wupowědač. Něotre spěwy, sola a tež kthory buchj wot wojećeje hudyby Kamjenstoho regimenta pschewodžane a wuwjedžechu so runje tak krasnje, kaž wschě druge. Tež směšyk, kotryž bė drje němsti, so cyle derje wuwjedže. A hdyž trach je so prajiło, zo poslednjomu kruchej truba a pisčezalka pobrachujetaj, dha woda so tomu z cylej wutrobu, dokeľ so mysl, zo to kritikať lěpje rozemit njeje. Po stónčenju koncerta podžakowa so pschedyba „Zednoty“, knjez Kubańt, wschēm hoščom za tak mnohi wopyt, a wupraji pscheczo, zo bychy nas k lětu, jeli to Wól da, zaň ze swojej pschitomnojcy počesečili. Zhromadna wječet tón króc njebė, a możeshe kóždy po swojim samnym šodže powječzerjeć. Potom započachu so reje ze zawodom polonajsh, a zawjelichu so tu hoščo kaž tež deleta kóždy po swojim wachnju. — Tu njech je hišče na to spomnjene, hdy by trach so prajiło, zo nasch koncert njeje ryzy serbski, dha pokaz so tu na jedyn paragraf naschich wustawkow, kotryž praji: Hajenjo serbskoho a němstoho spěwa, a pschuwzate je „tež cyrkwinstoho spěwa“. Tomu zaměrej swěni wostanijemy. Tež pschidawł „tež cyrkwinstoho spěwa“ hodži so něť lěpje wuwjesč a wuwjedže so tež, hdyž je schulski kthór wjetšich natwarjeny, a je knjez kantor Hila towaštwu města pola knjeza kanonika fararja Wernarja darmotnje wobstarał. J. K.

Pschispomnjenje: Dokeľ je dopraschowanjo za žortnymi kruchami dale a wjetše, hdyž džen pschi swjedženjach a koncertach so tola něšto tajke tež wočakuje, bychy naschi piera wustojni sebi wošebitu zaslužbu dobyli, hdy bychy dobre směšky serbski wobdžělali, zo so njetrjebale nasche serbske towaštwa pschecy k němstim wučezakč. Dobre pať dycbjale byč, pschetož shtož so w knihipustnje posicža, tu sepje pluwow, w kotrychž jeno tam a jenu dobre zornjasto nadeńžeč. Tež je nam wědomo, zo je Khróscizanska Zednota to pschecy za swoju wošebitu sławu mēla, zo je ryzy serbska. Nėd.

Swobodne Zjednoćenstwo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy. Předsyda, k. Wjeńka wotewri skhadžowanu w Khróscicach 29. I., powitawši přitomnych kk. Hilu, Rennera, Symkana a Andrickoho, wozjewuju, zo su so zamołwili kk. kapłan Andricki, Hajna, farať

Žur, Šolta, Wjerab a Rječka. Po khwili dónđzechu hišće kk. Juřk, kapłan Just a Čoch. Wot hłownoho zwjazka saskich kath. wučerjow běchu wšelake dopisy dōšle a k rozpominanju tutych wuži so wjetši džěl časa. Knjz pokladnik Symank předpołožil zličbowanjo na lěto 1901, kotrež knjazaj Renner a Čoch pruhowawši za prawe spōznataj. Knjz Hila zdžěluje w mjenje k. Rječki, zo so njejsu z rozestanych namjetow za nowu čitanku žane wróciłe. Zhromadźizna tohodla wobzamkny, zo ma kōždy sobustaw swoju hotowu maćiznu po mōžnosći hišće do jutrow na k. Rječku pōsłać. Komisija změje potom nadawk, tutu hotowu maćiznu sać a rjadować. Na lěto 1902 budže přinošk do Zjednoćenstwa zasy 50 pj. Přichodna zhromadźizna budže srjedź hapryla w Baćonju. Posedženjo traješe přez 2 hodź. Za Maćičny dom nahromadzi k. Čoch 5 hr.

3 Panceje. Rječželu, 26. januara, wječor w 9 hodźinach wotpalichu so tu na fnejšim dworje brōžnja, stara wuwčejnja, jałojča hrōbž a fonjeuc. Wohnjowa wobora mějšeje w tym čašu runje založeniski swjedžen w hoščencu. Tohodla bě hnydom došć ludži k pomocy. Syławy běchu samo hač z Namjenca na pomoc pšijěle. Pšichi wulkim měštku stojěje woheń runje na klōštr a do wšy. Čyłe mjeczele šchtrjow lětaču daloko do wšy a do kraja. Za cytu wjes bě wulki štrach, wosebje, dokelž je tu hišće wjele štomjanych tšchow. Lědom porabži so zhromaduhm mocam, wohnjej dowobróč, zo so cytu dwór njewotpali. Woheń je nastal w tym džěle brōžnje, hđžž młóčjaca mašchina stojěje a hđžž je woršyta nimalo hač dele wotebrana była. Huno je było zamknjene. Čyłe měšće je žłōtistka ruža woheń založila. Młóčjaca mašchina je so spaliła. Štōt bu wšchitón wukhowany.

B cyłoho swěta.

Sakska. Němski frónprync Wilhelm je krala a kralowu w Drježdžanach wopytał, jenož džěń tu zwostawšich. Ze to zasy znamjo, kať sebi kejžor nashcho krala woži.

Němska. Bōndželu swjećěje so narodny džěń kejžora Wilhelma, a to po cyłym kraju z wulkej radošću, zo bě widžecž, zo lud lubuju kejžora. Najswjatocžnišo swjećěje so w Barliuje samym. Wjěle němskich wjetchowstwow bě so tam zeschł, kať kral Württembergski, wulkowójwoda Heissenki, Mecklenburgski a Weimarški a t. d. Ze Sakskeje bēschaj so prync Jurij a prync Jan Jurij krala zastupuju do Barlina podať. Z wukrajnych wjetchow bě wězo najwosebniši prync z Wales, kotryž mějšeje zbožowšecža swojoho nana, jendźelskoho krala, kejžorej pšchinjesć. Wōn pšchinjēdže hižo sobotu wječor do Barlina, hđžž bu mjez wulkimi woještini česćezemi wot kejžora samoho powitan. Tež ruski kejžor bě wosebitho pōstanca wjetča Doleniskoho z wosebnyimi daranim do Barlina pōstal. Mimo mnohich wuznamjenjenjow a pšchenjenjenjow we wōjšku je kejžor tež postajil, zo wšchelake jenotliwe woještke regimenty nowe mjena dōstanu. Wosebje dyrbi so jich mjenam pšchidawacž mjeno starych provincow, z kotrychž su tele regimenty wukhadžale. Sta te wachnjō budže pšchecy bōle widžecž, kať je so čyłe hobršte wōjško po čašu z jenotliwych krajow wuwilo.

— Wutoru jednajše kejžorški sejm wo centrumiskej interpellaciji wo ješuitiskim zakonju. Šižo tsi lěta je tomu, zo je sejm wobzamknul, ješuitiski zakon

zbehnycę — a je tónle rozjud zwjazkowej radže pschedpołożił. Za pať so njeje ani rypnyła a ani słoweczka wotmowila. Bjez dźiwa, zo je to sejm rozmjerzało a rozhoriło, zo zwjazkowa rada tak mało sebi waži sejmiske wobzamknjenja. Wosebje katoliski lud je to tež ranilo, zo so na njón z cyla njebđiwa. Tohodla je centrumsta interpellacija tele praschenja knježestwu stajila: 1. Ze zwjazkowa rada nětkle po tjojch lětach wo tej naležnosći wobzamkła, a jeli nic, 2. cžohodla so z tutym rozsudom tak dołho kómbži, a 3. hač chce w tutym sřhadžowanju sejma so hišćeže rozsudžić. Statny sekretar hrabja Bosadowski na to wotmowi, zo jenotliwe knježestwa tele praschenja hišćeže dołšadnje rozpominaja, pschidawšich, zo su po cyrtwinskih nahladach cyrtwinste rjady za duschepastyřstwo trěbne; mēnjese pať, zo by po daloko rozsčěrjenym pscheswědčenju mjez lutheriskim ludom konfessionalny mēr zmucženy był, hdy bychu so jesiucza wrócili. Tohodla je byla to za jenotliwe knježestwa winowatosć, jo w tutej wažnej naležnosći po dołhich rozpominanjach rozsudžić. Tola je t wocžatowanju, zo so knježestwa hišćeže w tutym sřhadžowanju rozsudža a sejmey swój rozsud wozjewja. Z dalšich rozmotwow w sejmje bě widjeć, zo jenotliwe sejmiske strony wo tutym hišćeže tak sudža kaž přjedy. Wjetřichina by jón zbehnyla. — Tež wo tolerancnym zakonju je sejm jednal. Rozprawu za tydžej podamy.

— Zwjazk ratarjow wosebje w nowišchim času zař z mocu stutkuje, wosebje w katoliskich stronach, zo by pschiswinitow dobył, ale wuspěcha je mało měł. Tak bě njedawno w Eichstättze zhromadžizna wot zwjazka ratarjow zwolana, kotraž pať centrumej swoju dowěru wupraji — a druha bě tak slabje wopytana, zo so njemóžese wotmēc.

— Direktor Schmidt, direktor znatoho Raffelskoho towarštwu za řuschenjo řlodžiznow, je zajaty, a to w Parizu, hdyž bě so dołho řhował.

— Njenje pschewapjeny bu baherřki sejm wot knježestwa. Za lěta 1900 a 1901 bě sejm zwolił, zo řmědža so 3,000,000 hr. za polěpschenjo mždy wučerjow naložić. Nětko knježestwo wozjewi, zo je pjeněz na druge wěcy rozlicžilo. Dolež je tajka řamowólnosć pschecžiwu zakonjej, njeda drje jebi sejm ju lubić.

— Württembergse knježestwo je swój dotalny wosebity póst tak daloko zjednocžilo, zo změje řamne řistne marki jakož řejžorstwowy póst. Nětko změje jenož hišćeže Bayerřka řwoje wosebite řistne marki.

Awstrija. 23. wulkeho řózka bě řwas jeničkeje dźowki zemřetoho řronpřynca Rudolfa, řilžbjety Marije, z řryncem Otta z Windišgrářom. — Řrync Franc Ferdinand hotuje so na puč do Řětrohroda w Ruskej.

Řtalia. Řara řubjene řasřužby a czežke dźěla maju nižšich řastojnic na řtalřich řeleznicach. Mjez nimi bě tak wulka agitacija nafała, zo bychu zhromadnje dźělo řložili a tak knježestwo nucžili, řich dónt polěpschic. By to wězo za cyle řtalřke řošpodařstwo řrašćna wěć byla. Řnježestwo je tohodla postařilo, zo by řchitke řajke řošpyty jako řbžki z mocu, a jeli řreba, z pomocu řwojakow podřěčžilo. Řowřchittowne řošpodařske řubjenřstwo pať so tež we tym řař řajnje řořazuje.

Řrancóžske knježestwo počina řeleznicy, kotrež dotal z řwjetřcha wulkim towarřtwam řluschachu, do řtatneho řariadnřstwa řracž. Rowařřtwu běchu wězo pschěde řschim na to řladali, zo bychu řrawje wulřich dobyřkow měli. Wozy a druge řelezniske pschiprawy běchu toho řla řřětro w řjerodže. Řřich tym pať mějachu towarřřwa wulki wřiw, dolež dyrěbachu řich dźělacřerjo,

fotrnyhž na polschtwórta tysac maju, tež w politisim žiwjenju služicž, wo jich zmyšlu hłosowacž a t. d. Mnogy zapóslancy będu tohodla tež wot towarštwa wotwijnj. Hdyž potajim knježestwo železnicy do swojoho zarjadnistwa wozmj, njedobudže jenož pienjez, ale tež politisfu móć.

Jendželjska. Wobě komorje stej knježestwu swoju doměru afrifansteje wójny dla wuprajitoj. Toła so zda, kaž by knježestwo w tu chwilu bóle hač hdy přjedy k jednanjam wo měr nakhilene było. Wozjewi mjenujch w sejnje, zo je hollandske knježestwo namołwjenja k jednanju jomu pschipošlo, a zo je zwólniwe, wo tom rěčecž. Tež lordej Ritčenercej je so napołožilo, zo by, jeli podobne namjety wot Burisich wyschfow so stawaju, je knježestwu wozjewil.

Chinfa. Bóslancy europisich móćnaštwow su nětko audiencu pola fejžora a fejžorki poměli. Rejžorka wobžarowasche njeměry a flubi, zo so njebudža wospjetowacž. Hač budže to džerjeć móć a chęć, nije wězo wěste.

— Hdyž bě fejžorki dwór we swojim času Peking wopušćil, běše so tam za něhdže 100 millionow taelš złota a slěbra zaryło. Tute su zastojnicy nětko zasy wurymali a wschitko njewobščodžene namakali.

Afrifa. Burowje njeju posledni čas ze zbožom wojowali. Sich general Benwillioven bu z dwěmaj abjudantomaj zajaty, a na wjacorych městnach je so Jendželčanam radžilo, burske lěhwa pscheshwatač a mjeišče a wjetšče črjódny, jónu na 90, popadnyčž. Wosebje strašnje za Burow je, zo tež ličba wotpadnjenyh roscže, totliž do jendželskich službow pschestupuja. Přjedawšiji general Willonel je wot Ritčenera dowolnosć dóstał, zo móže 1500 Burow za jendželške služby najecž, a je nětko hižo přäsidentej Sternej wozjewil, zo chce pschecžiwu Burow w Oranjestacže wojowacž.

Naležnosće našoho towarštwa.

Subustawy na lěto 1902: kk. 191—199. z Khróscie: zapóslanc Michał Kokla, Michał Jeně, Michał Hojer, Hana Krawžic, Mikławš Šolta, Jurij Wjacławsk, Jurij Herrmann, Jurij Rychtař, Jakub Holka, 200—203. ze Zejic: Jakub Špitank, Jakub Domš, Madlena Wolenkowa, Madlena Cyžec, 204. Jurij Wels z Wučke, 205—207. z Noweje Wjeski: Jurij Wojnař, Hana Dyrlichec, Marija Lorencowa, 208. Pětr Walda z Pozdec, 209. 210. z Lišeje Hory: Jurij Wjesela, Mikł. Khěžka, 211. Hana Bjedrichowa z Kozaric, 212—214. z Worklec: hrod. kaplan Józef Papež, Jakub Bódlinsk, Michał Schuster, 215—218. z Čusec: Marija Wobzec, Hańža Hajnowa, Hana Koklina, Marija Špitankowa, 219. Jurij Trenkler ze Smječek, 220—222. z Lejna: Marija Šołćina, Jan Pawlik, Jurij Domaška, 221. 222. z Jaseńcy: Pětr Křižank, Hańža Zyndžina, 223. 224. z Prawoćic: Jurij Cyž, Jurij Zopa, 225. 226. z Łusća: Michał Lehmann, Mikławš Lawkus, 227—229. z Hórkow: Jakub Gławš, Michał Lebješka, Jakub Hejduška, 230. Jurij Neumann ze Stareje Cehelnicy, 231. Michał Zynda z Noweje Jaseńcy, 232—234. z Budyšina: Jakub Koprij, Michał Raab, Marija Pjekarjec, 235. Handrij Dubski ze Židowa, 236. Jakub Libš z Hornjoho Wunjowa, 237. administrator Michał Šewčik z Lubija. (Přichodnje dale.)

Subustawy na lěto 1901: kk. 709. Hana Bjedrichowa z Kozaric, 710. Pětr Herrmann ze Smječek, 711. Mikławš Šolta z Khróscie, 712. Jakub Wóski ze Stareje Cehelnicy, 713. Marija Šołćina z Lejna, 714—716. z Wudworja: Mikławš Zarjenk, Mikławš Bryl, Marija Šewčikowa, 717. August Barš z Bóšic, 718. Jakub Gławš z Hórkow ($\frac{1}{2}$ lěta). (Přichodnje dale.)

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8255 hr. 69 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija: Na zabawnym wječorje pola Heseć 70 pj. + 60 pj. — hromadže 1 hr. 30 pj. Radwořske spěwarske towarstwo »Meja«, wunošk swjedenja 26. I. 02. — 20 hr. Swobodne Zjednoćenstwo kath. wučerjow serbskeje Łužicy na konferency w Khróscicach 5 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawny bratstwa „Ježusoweje Wutroby“ a „Zapochotkstwa modlenja“, maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu februaru Bohu woprować: „za ducha poslušnjeje.“

Žiwnošč na Horje ma so na dalshe 6 lět wot 1. hapyła pschenajecz. Twarjenja ze zahrodu abo z mjenje polami. Dopraščenja na M. Měrcžinka. **Pětr Nobel.**

Do Halbicžanskeje wosady!

Čłěscženym wobydlerjam Halbicžanskeje wosady z tutym podwólujc wědžecz dawam, zo zašy pjeŕu, pschědawajo 8 puntowstu pokrutu po 75 pj. Tež hym zwólniwy, khlěb za žito wuměnjecz. Prošcho, zo byšće na tutón nawěšcht pschěczelnje dźiwali a mje podpěrali.

We Łazkowskim młynje, 23. januara 1902.

Franc Nobel.

Łowarstwo Serbskich Burow

za Halbicžansku wosadu změje swoju lětnu hłownu zhromadźiznu pśónich pśóněželu, **10. małego rózja**, popołdnju w 4 hodžinach w **Konjecach**. Hacz do toho časa njech so lětny pschinoscht a skazanja nalětnych hnojow a hmycz njow pola wjesnych wubjerkownikow wonujedu. **Pschědysdstwo.**

Wšitkim tym, kotřiž su při božim wohenju njedźelu, 26. januara, na dworje w Pančicach hašeli, skót wuwodźowali abo na kajkežkuli wašnje nam k pomoce byli, wuprajamy z tutym najwutrobniji džak a „Zaplać Bóh tón Knjez!“

**Knježstwo
klóštra Marijneje Hwězdy.**

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 2. čisło 1902.

Čłěscž Smolerjec knihičičičečnje w Macičičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Sudowny časopis.

Wudawaný wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 6.

8. februara 1902.

Lětnik 40.

Rěč wěrnosć!

Scěłowacy podawš nazhonity stary jastwowny duchowny powěda.

Pšched někotrymi lětami bu mi młody pšcheduče po zapotucženju tš-
lětnoho jastwa pšchedstajeny, zo bych jomu napominanjo na pucž dał. Młody
muž běšče z Barlina a mějesche tam młodoštnu mandželsku z jonym džěščom.

„Šchtu nětšo ze mnje budže?“ prashesche so. Napominach jocho, zo by
krucže pšchi wěrnosći woštal a bože łaznje wschitkón čas pšched wocžomaj
měł. Wón mi znapschecziwi, zo nětšo nihdže zastojnistwo njedóstanje, hdyž
budže z wěrnosću powědač, tak je jebanštwja dla tš lěta w jastwje sedžał.
Tola ja pšchi swojim woštach, a šłóncznje tež młody pšcheduče krucže slubi,
zo pšchichodnje wjacj kćeč njebudže.

Po dlějšchim času mje wošobnje zdraščeny knjez, w kotrymž přjedawšeho
khostanca škoro wjacj njepóznach, wopyta a powědašche mi scěłowace: »Syn-
dom po swojim pšchitkudže do Barlina podach so do jenocho z najwjětšich
pšchedupštwow a prashach so, hač móžu tu zastojnistwo dóstač. Buch princ-
palej pšchedwjedženy a pšchedpołożich jomu swoje přjedawšche, jara dobre wu-
šwědženja, kotrež wón jara krucže pruhowašche. Nětko pšchindže prashenjo,
kotrehož so hižo dawno bojach: „Dže běščež Wj poslednje tš lěta?“
Wutroba mi pukotašche, hdyž wotmołowich: „W jastwje w B.“ — „Čžohodla
buschež khostany?“ — „Sebanštwja dla.“ — „Kak sebi zwažecže, to wschitko
tak zjawnje prajecž, mjez tym zo móžecže sebi tola myslicž, zo Was pod tu-
tym wobštojnošćemi do zastojnistwa wzacz njemóžu?“ — „Mój tamnišči
dušchepastyr je mi radžił, zo bych pšchecy wěrnosć rěčał, a sym jomu to tež
slubił.“ — „Tak, mój lubn“, wotmołowi principal, „scže tež Waschomu dušch-
epastyrjej slubił, zo wot nětka chcež šwěrný a čžestny byč w swojim po-
wołanju?“ — „Ddyž to wobkrucžich, poda mi stary knjez rutu a praji: „Dofelž

ſeže jene ſlubienjo taſ ſwěrnje dŕeŕſaſ, a wěrnosć rěčaſ, byrnieſ z toho naj-
zjawniſchu ſchłodu mēſ, chcu Wam wěricz, zo budſeće tež te druhe ſłowo
dŕeŕeće, a mi ſwěrnje ſłuſiće.“

„Schtoſ ſo ſto druhim haſle radſi po tydſenje doſhim pytanju, to ſym
ja hiſo na ſwojim prěnim puczu namaſaſ, doſełſ ſym wěrnosći czeſeć daſ:
dobru ſłuſbu.“ — Taſ powědaſche mi chofſtanc, tiſ je nětko w zboſownych
wobſtojnoſećach ſiwny. M. Š.

B Luſicy a Sakskeje.

3 Budſchina. Na tudomnym katholicim wučerſkim ſeminaru běchu
minjenu pónſſzeli pſchijimanſke pruhowanja tajſich hólcow, koſtiſ chcedſa
na wučerſtſwo ſtudowac. Zamowilo bē ſo na pruhowanjo tón króeć wjac
haeć hdy přeſdy: hromadſe 36 hólcow. Doſełſ drie ſo jich wjac haeć 20
pſchijeć njemóſe, budſa wěeće jeno najſpěchi z niſ wuzwoleni. — Pruh-
owanjo na pſchijimanjo hólcow, koſtiſ chcedſa na duchownſtſwo ſtudowac,
je dſenſa.

Njedſzeli tydſenja bēchmy hoſećo **Radworſkeje „Meje“**, a ſwětkowje
wjecſora pobychmy, na ſajtiſ ſo taſ ſnadno njezapomina ... Hiſo hdy
prěnja poſaſka hry „Na wuměntu“ w ſeptembrowej „Luſicy“ ſo zjewi,
čſitarjo z radoſeću nowinku powitachu. Pſchetoſ to bē woprampſſita dſiwadłowa
hra, poſna ſiwnjenja a hibanja, a wopſchijaca jadriwu myſlićku, wopſchijaca
ſkuſt, podawt, koſtrſ mōſe ſo ſtaeć a ſo tež ſtaſ a ſtaſaſ je a — podawa
mnogo ſpomōſneje wučſby. Młodomu Wroblej, bjez toho hiſo doſeć wótromu
pacholej ſu hroſzynkow do hłowy naſadſeli, zo by na ſwojim ſubſe „na
hliniſećach“ lěpſe z hlinu hoſpodariſ a cyhele z njeje pjeſt. A tu dſe je
jena wuſtomōe, prěnja wuſtomōe na ſwěeće: pjenjez; z tej ſo wbohi Surij
wiſchaſ ſlubit njeje, a z toho naſtawaju konſlikty za konſliktaſi — a młody
Wrobl dyrbi ſ ſtaromu po pomoc, a tón ma cyle hinaſche myſle. Tón je
njepſcheczel wiſchoho tajſchoho a ſ tomu taſ drohoho nowotaſtwa, tón njecha
daeć „na hliniſećach“ doſha dſeſaſeć, njecha, zo by z pjenjezami ſo mjeſtaſo
w doſtrych lětaſ — ale zo by z niſ wuzbytłowany toleſ ſterje byſ z witaſnym
pſchiběrkom w ſuchich lětaſ ... — A nětko, taſ ſu Radworſećenjo hraſi?
Ja mēnju, po wobſtojnoſećach jara dēre. Wopſjetuju: po wobſtojnoſećach.
Wiſchity hrajerjo a hrajerki bēchu prěni króeć na jawiſeću. Hdyſ budſa na
nim drugi króeć, budſa hiſo pomaliſcho rěećeć a tōſde ſłowo wótſe do ludſi
rěećeć, čſim bóle, budſe-li to zaiſ něſchto do čſiſta nowe a njeznate ludej.
Nje jene ſłowo, ně, ani zlóſti ſpody bliſda padnyeć njemē. Najlěpſe hrajerſhtaj
dſeć a ſana, ale potom hnydom Lejna. Tute roſe bēchu pomērnje wubjernje
podate. Nječſowſy Surij, a ja ſym pſchewědećeny, zo budſe hra wopſjeto-
wana — budſe ſo na drugi króeć bóle mērnice w rěeći; herat bē joſo — a
bē to najſłowniſcha a najećećiſcha roſa — najwubjerniſcho nawuſjena, a po
ſwojim temperamentu je ju hrajer tež hraſ wubjernje. Ale temperament
njech ſo pſchichodny króeć podiwoli duſhej hry! Teſ Matka a mnogy druzy
bēchu jara doſtri. Z chłā ma ſo wuznac, zo je hra „Na wuměntu“
w Radworju naſeſchla woprampſſe doſtaſt dobreje wole — a pilnoſeć, zo ma
lědy hſe runjeća. Pſchetoſ, njedſiſwajey wobecſećnoſećow a wuſtoſho dſeſa, ſu
ſo wiſchity z prawej luboſeću do dſeſa podali — a pſchi hraeću njetrjebachu
ſuflera. Wopſchitłowny začſiſeć wjecſora dſe bē: zo je jara kraſnje byſo.

A za to Radivočezanam slušaja mutrobny džaf wschěch, kotřiž jich tehdy wo-
pytachu. Požna, »nabita« lubja jich bě, 4—5 stow wosobow. Haj wschaf:
Serbja tež něšto móža — tak myslachmy, hdyž so z wuskotnje wuwjebženym
měšchanym thorom „Naschě Serbstwo z procha stawu“ rozžohnowachmy
z Radivorjom. Budžče božemje, bratřja, měječe najhorčyšchi džaf — a
šutkuječe dale tak! —

W Galschtrowje je so minjenu nješčelu, 2. małego rózta, dopołdnja
knježi hród wotpalil. Woheń je najskerje z tym nastal, zo je w starym
twarjenju wuheń někał wobšchodženy był.

Štos z kraja (za póstnicy). W póstnicy ma djabol swoje žně, dofelž
wosebje tehdom jomu hołduje swět, často z najhorčyšimi nještutami. Samo
tež džěži katholickeje cyrkwy to činja, byrne ta swoje džěži pscheproschowala,
zo bychu w tych dnjach pilnišchi byli w modlenju a božich službach.
— Luby křesčezano, ja sym sprosty, njewučezny tatar, dowol mi słowěčko tebi
prajicž. Ak dołho dha budžesch tudy na zemi? Prjedy hačž sebi myslisch,
pschidńže za tebję wotomil, w kotrymž so tebi praji: „Wodaj zličzenjo!“ Po-
tom budžesch dyrhjecž zličzenjo dawacž wo wschitkich dnjach swojoho žiwjenja.
Pschetož liczene su twoje dny, a nimo ju; waženy sy, a běda tebi, su-
li twoje šutki lohke namałane; rozdžělene budže twoje kraleshtwo, hižo je roz-
wjazany zwjazk twojoho psychneho čžela a duške, kotraž je tak čžasto čželu
služiła. Tohodla, luby čžitarjo, tebję proschu, dołonej tele póstnicy pilnje
dobře šutki. Wopytuj bože služby a pobožnosće, kotrež w cyrkwi, psched
Rajiwjecžišchim so dołoneja. Wječor sebi doma wzmi knihu, na pschitkad
„Žiwjenja Swjatych“, kotruž sy z „Wosolom“ dołtał, a spominaj na to, fak
su swjecži kručže šali we swojej wěrje. Dołho njeje wěčnjic, ale wěčnjic je
nještoněnjic dołho. Pjenjezy, kotrež sy hewaf njetrjebawšchi wudał, pschemjetał,
a lěta zdžeržisch, móžesch na dobru wěc naložicž. Tak změjesch za službu
poła Woha a swoju dušchu wuhowašch wěčnomu strachej. — Pschi tym su
mi tele myslicžki pschischle, kotrež dču tudy wuprajicž: Ti dny su póstnicy.
Móžesch na kóždym dnju jenu bóžštu pócziwosć rozpominač: wěru, nadžiju,
lubosć; abo tjoju wěrnosć: Křystus dobywa, Křystus knježi, Křystus po-
rucža. Tsoji dobry šutt móžesch dołonej z pjenjezami, kotrež póstnicy na
njetrěbne abo złe njenaložisch: móžesch je dačž za tu abo druhu cyrkej, na
wustaw za křude džěči abo za swóji narodny Wacžicžny dom. Slec, tak
hajisch: cyrkej, swójbę a narod. By-li kóžby Serb te pjenjezy, kotrež na
cigary a tobak abo druge wěcy njetrěbnje za jenc lěto wuda, hromadžil a
daril: za lěto by mohl našch serbski dom hotowy stacž, a to bjez dołha. Tež
nasch nowe cyrkwy mogle zaplaćzene byčž, hdy by so to woprowalo, šchtož
so podarmo, čžasto f saměj sčhodže wuda. —r.

B cyłoho swěta.

Salsia. Druha komora našchoho sejma je dwaj nowej zakonjej wu-
radžiła a přenjej komorje pschedpołožila. Přěni nastupa dawł na zamoženjo.
Po nim změje kóžby, kotryž ma wot 10.000 hr. čžistoho zamoženja abo pschi
ležomnosćach wot 2000 hr. lětnje wěšty dawł započžejo z dwěmaj hriwnomaj
a po wěštych šchodžentach postupujo płacžicž. Ze zastupjenjom nowoho zakonja
1. wulkoho rózta 1904 špadnje dawł na ležomnosće (Grundsteuer) — a to
bjez toho, zo bychu so dotalne pschispcwři za šchule wjele ponižiłe. Druhi

zaŝon počahuje so na to, zo maju so plačizny pšchi ŝubniŝtwach wo 25 % powyšćić. Brěnja komora pšchinza zaŝon, kotryž doiwola, zo ŝnědža so forniŝle po cychim lěčje ŝlěć — a započja tónle tydžen wuradźeć wo hoŝpodarŝkim pšchedmjecze na lěčje 1902 — 1903. Rnježeŝtowo pominachu nimale wótrje, zo by bóle lutowało.

— W Dóbelnje bu do ŝejžorŝtwowoho ŝejma ŝocialdemokrat wuzwołeny a z tym zaŝtupi tam 12. ŝocialdemokrat z 23 ŝaŝćich wólbnych wotrjeŝow. Pšchez połoju naŝćich ŝaŝćich wólbnych wotrjeŝow je w ŝejžorŝtwowym ŝejmje pšchez ŝocialdemokratow zaŝtupjenych. Naŝće konŝerwativne ŝtrony ŝu so wězo tychle wólbow jara wuŝtróžale a ŝlědža za pšchiczinami, kotrež ŝu to zawinowałe a pytaja w nominačjim tak njelube wólbny na wŝchelaŝe waŝnjio wujaŝnić. Hlowne pšchicziŝny pať njechadža abo njemóžja póznac. Tute zaleža wězo na tym, zo je njewěta mjež dźělaćerŝkim ludom jara rozličěrena a měŝto toho, zo bychu wěŝte ŝtrony tomu wotpomhałe, ŝpoškojeja so z tym, zo bychu pšchecziŝno katholicŝkej cyrkwi ŝchězuwałe, a druhu hlownu pšchiczinu namaŝamny w tym, zo ŝaŝćka ŝocialdemokratow kručjiŝcho puta, dychli žadny drugi kraj, kaž to tež nježbožowny wólbny zaŝon pokazuje, kotryž je ŝocialdemokratow ze ŝejma wuhnał. Z toho ŝthadžaca njepotojnoŝeć pať jenož rjadny ŝocialdemokratow poŝhlnja.

Němŝka. Namjet tolerancnoho namjeta je ŝo hižo wužitny wopotažał. Pšchi joŝo wuradžowanju w ŝejžorŝtwowym ŝejmje da njenujcy kanceler Wülow wozjewić, zo je knježeŝtwa wěŝtych krajow k tomu namoŝiwjał, zo bychu dobrowólnje najŝćorŝće zaŝonje pšchecziŝno catholicam woiŝtronile. Tuž tež pšchi wuradžowanju zaŝonja zaŝtupjercej Braunŝchweigŝkeje a Meklenburgŝkeje wozjewiŝćtať, zo jeju knježeŝtowo hižo tajŝe zaŝonje pšchihotujetej. Zo budža hnydom wŝchitke iprawne iŝforžby catholicow tam woiŝtronjene, njemóžemy ŝo drje nadžijeć. Šćtőž pať pšchi wuradžowanju cyłe njelěćeŝke, bě zaŝtupniť ŝaŝćkeje. Tu budže potajŝim wězo hiŝćeže hnyŝćich poŝtorŝkow trjeba, přjedy hać ŝaŝćka póznaje, zo maju tež catholicow wěŝte prawa. ŝejžorŝtwowny ŝejm wuradžowaŝćke poŝledni čaŝ woŝebje wo žnuŝćownych naležnoŝćach.

— ŝocialdemokratowje ŝu zaŝy jónu knježeŝtowo njelubozne pšchecznawjenjo pšchihotowali. Žich hlowna nowina „Vorwärts“ wozjewi njenujcy tajne piŝmo ŝtatnoho ŝekretara za lóžniŝtowo Tirpiža, z kotrohož je wiďžeć, zo knježeŝtowo hižo zaŝy nowu pšchedlohu k rozmnóženju wójuŝćich lóžow za wutrajnu ŝlužbu pšchihotuje, haćrunjež je ŝejm lóni tajŝe rozmnóženjo zapowěł. Za knježeŝtowo je to wězo jara mjerzaca wěc. Ze džen haŝle pšched tróćkim čaŝom ze ŝejmom na dlějŝchu dobu wučiniło, tak ma ŝo wójniŝke lóžniŝtowo rozmnóžić. Nětko je z wopija wíďžeć, zo móže ŝo ŝejm na knježeŝtowo tak mało ŝpuŝćeć. Šćtőž je tajny wufaz wozjewiť, budže drje ŝo pšchepytować, ale kaž hižo přjedy, tak drje jo tež tón tróć nižjo njewutopa.

— Wuradžowanja komiŝije za nowy zaŝon za cło jara pomalu poŝtupuja, a je nimale wěće wíďžeć, zo tele lěto hiŝćeže to njedokónča. Najpřjedy žadđeržowachu wuradžowanjo napšćećničny cłow z mnohimi namiŝćami a nětko ŝtupaju na jich měŝtino ŝobuŝtawy Žwjažka ratarjow. Brěniŝći čcedža, kaž je žnate, najradŝcho wŝchitke cła na ratarŝke twory podlěćić a poŝledni žadaju zaŝy pšchewyjoŝke cła, kotrež knježeŝtowo zawěće njezwoli. Šdych pať by komiŝija něčćto wobzamkla, ŝćtőž knježeŝtowo potom začjiŝnje, je tež džen žhubjene. Rnježeŝtowo je nětko pšchez ŝwoje nowiny wozjewiť bało, zo bychu mohle wŝchitke tajŝe namjety cłomu nowomu zaŝonijej pueć zaraććić. Wone potajŝim

nochce w ciałach 5,50 hr. pschetroczicę. Z najmniejszych wone to nimale kručze wojewia. Zo njeby wšchaf hiščęże mału troczalku postupiło hacj do 6 hr., njeje cyle njemóžne, a nětotre zwjazkowe nowiny so tež na to powołaju. To so z cyla zda pod fancelrom Bülowym knježestwom wašchnjo być, zo tež joho najwěšćišče wojewienja hiščęže trochu dwělomne woštaraju. — Zo z rataštwom woprawdže derje njestoji, je tež wiđjeć z pschenajecza pruskich kralowskich kubłow (domänow). Lěta 1901 bu 50 tajkich kubłow z nowa pschenajatyh. Prjedy wunošchowachu wone 1,002,352,09 hr. Nětko pomjenšchi so tutón wunošk wo 268,453,09 hr. To samo pokazuje so tež z wěštyh woblicženjow, kětko jenotliwe po wěštych zasadach zryadowane kubla wunošuju. 1525 tajkich kubłow bu na to pruhowanyh. Z nich słušceja tsi džěle t mjenšchim abo irjebžnym kublam, jenož sčtwórty džěl t wulkim kublam. Wo dokladnych woblicženjach dani so zamoženjo, kotrež w nich teži, z 2½ %. — Liberalni a socialdemokratowje pichcy na to wołaju, zo nowe cła džělaczerjam kšlěb zdroža. Na to pať njespominaju, zo we wšchelatich městach, wošebje, hđžež su liberalni zastupjerjo, na cyroby měšćanste cła kladu, kotrež plaćizny bóle powyšuju, hacj bychu to powyšittowne cła dokonjale. Samo socialdemokratowje we wšchelatich městach tajkim dawkam pschikšujuja. Měštam potajkim troščki z cyroby kšudoho džělaczerja nabyte popišceja. Ženož bur by mohl zawutlicž.

— 24. wulkeho róžka pschihotowa kejžor Wilhelm prjedawšchim wyscham hannoverskoho wójsta cyle njenadžitu čžesć. Tuczi běchu so po žiwučnym wašchnju t dopomnjenškej hošćinje w Hannoverje zješli a běchu hižo poštrowjacy telegram te kejžorej pošlali. Hdyž pať bě jo hošćina hižo započžala, zastupi nadobo kejžor, kotryž bě z wošebitym čžahom z Barlina pschijěl. Wišitych běchu pschewarjeni a žwjeseleni.

— Na němškim sejmje bu posledni čžas wošebje wo pschedmjećze za žnutšowne naležnosće rěčžane. Pschi tom so rěčžesche tež wo mnohich socialnych praščenjach. Z nazhonjenjow, kotrež so tu ze wšchelatic krajow powědachu, bě wiđjeć, zo so nic jeno privatni wobšedzerjo tworjow, ale z džěla tež města a gmejny a knježestwa za swojich džělaczerjow došć jara nještara. Z nětotrych městow bu prajene, zo samo tohodla džělaczerjam mjenje plaćja, dofelž džělaczerjo w tom čžasu za wščem džělom hrabaju. Mimo toho knježestwa husto došć, wošebje tež w Sakškej, džělaczerjam wobara. jo, so mjez sobu žjednocjeć, zo bychu tak žhromadnje za lěpschu mzdu džěłali. To pať zawěšće njeje spravne: Hdyž knježestwa wobšedzerjam dowoleja, so žjednocjeć, zo bychu wjetšceje plaćizny docpěli, dyrbjeli to tež džělaczerjam pschizwollicž. Na spravne wašchnjo dyrbi być kóždomu dowolene, za polepschenjo swojoho dónita škutkowacž.

— Peticija němškich režnikow, zo bychu so tucžne šwinje t rězu z wu-
traja do Němskeje šněle pschimožowacž, je wotpořžana.

— Wulke nježbožo je so zańženu sobotu z balonom štało, kotryž pschi wulkim wichorje z Barlina wotjedže. W nim běšče wyschł Bartsch ze Siegsfeld, kotryž ma wo tute wumjelstwo najwjetšce zaslužby a z nim wěšty dr. Linke. Wichor bě tak šylny, zo balon z Barlina hacj do Antverpena za pol-
pjata hodžin pscheclečža, a nad tutym městom pschidńže do tak šurowoho nje-
wjedra, zo so w powěšje wokoło wjetčžesche, horje a dele žlětujo. Korb,
w kotrymž mužaj sedžestaj, bu wjacžkroč nimale wobročeny a mužaj so
šćončnje wumaljšhtaj. Dr. Linke sebi jenož ruku žlama. Wyšchł pať so pschi
wupadnjenju abo šnadž tež wustoczenju do powjazow žawi a bu wot balona,

totrych wichor t zemi postorkowasche, po zemi czechnjeny, tak zo bč cyle roz-
mjeczeny a na mčsčze mortwy. Ludžo, totsiž tichepotajcy na njezbožo pschi-
hladowachu, njemóžachu zahe došč na pomoc pschińc.

— Njewjedra bčchu z cyla posledni čas we wšchelacych džělach Němsteje
jara wulke. Na nětotrych džělach Württembergsteje a Badenssteje je tajti sněh,
zo železnicy težacy wostawachu. W sewjernym morju a w kanalu mjez
Sendselskeje a Francózskeje su lóžže jara czerpjale. Podobnje je w Aldriatskim
morju. Z Giumy a z Triesta njemóžachu lóžže wujěž, a na hašach bč tajti
wichor, zo ludžo po nich kłodžic njemóžachu. Na wjes Wlayberg w Koru-
tanskej (Kärnthen) wali so lawina a zasypa něotre kžěže, dvě drugej lawinje
hiščeže hrozpyte. W Španiiskej a nětotrych krajinach Italskeje je tajti sněh,
zo za 40 lět tajtko njepominja. Železnicy wjazuja a telegrafy bhwaju roz-
torhane. Podobne a hiščeže hóršče su njewjedra w sewjernej Americy.

— W Kasselu započła so 3. małoho rózka pschecziwo dohladowarjam
tamnoho towarstwa za kusčenjso kłodžiznow štoržba. Z dotalnoho pschepyt-
wanja je widžecž, zo je towarstwo hižo wot lěta 1895 ze šchodu džělalo.
Direktor Schmidt je pak tola hiščeže kłodže lěto cžiste munoški hač do
8 millionow hriwnow wulicžował, a tak buchu tantieme jenotliwym dohlado-
warjam hač do 100,000 hriwnow płacžene a dividendy hač do 50 procentow
dawane. Dohladowarjo su pschekupke knihi tak zwjetščnje pruhowali, zo wo
tom ničso nazhonili njesu. Schmidt je drje zajaty, ale je hiščeže w Parizu,
a jedna so wo tom, zo by so němiskomu knježerstwu ke kšostanju pschepodał.
Tež sobuwiniwaty z bankrotowaneje Lipsčanskeje banki, Exner, bu jako šwědk
do Kassela pschewjedženy.

Awstrija. Wolf bu tež do cžěstoho sejma zasj wuzwoleny we wotkrěsu
Čzoplich=Dux=Bilinje a dósta tam hiščeže wjacj hłosow hač prjedy. Za
moraliske stejniščežo němstich wolerjow w sewjernej Čžěstej je to krasne wu-
šwědčjenje. Tola šwój dobry bot to tež ma. Ze to tola zjawny dopořaz,
tajta družina ludži cžile Wšchoněmcy su — a kłodžy, fiž hiščeže trochu na so
džerži, pónđže potajkim cžłowjekam z pucža. Z druha ščeri so z tym tež
nješpočinoscž mjez Wšchoněmcami samymi. Hižo su so rozěšli na dvě
stronje. Žena džerži ze Ščönerom, prjedadwškim nawjednikom, druha z Wol-
fom, a tak budža drje nětko sami mjez sobu so kusacž a do so rubacž, a snadž
so tak sami zničja, šchtož drje by najlěpje było. Šlyžy bchmy po nich
płakacž njetřebali.

— We Livonje a druhich městach stawaju so pschecy hiščeže njeměry
pschecziwo Němcam a pschecziwo ruskomu konjulatej. Njeměry wukhadžaja
z wjetšcha wot studentow, a to hiščeže wot tajkich na gymnasiach. Wulkeje
šchtožy wčzo tajke njeměry nitomu njenacžinja, ale tež Polacy nimaju wot
nich žanožo wužitka, a rozomne pólske nowiny štorža, zo so njezrali studenci
do politiskich wadženjow měščeja.

Francózska. Knježerstwo je pamjetowało a sejm tomu zawěšče pschihłosuje,
zo bychu so wšchelake nowe kanale twarile a řeli t kłodžnistwu pschiprawile. 663
millionow frankow chce kraj na tute twary nalóžicž. W Rakuskej, kaž je
znate, hižo wot lónšchoho lěta so podobne twary stawaju. Tuž móžemy
woczakowacž, zo budže Němska podobnje nowe kanale žadacž.

— Francózske knježerstwo so pschecy wěry njepschecželne wopokažuje.
Tež we tom je to widžecž, tak bože služby pschi kłodžnistwje pomješčujuje. Prjedy
dnyrbjachu wšchity, totsiž na wójnstkich kłodžach služachu, pschi božej mšdy byčž.

Nětko nimaju ani wjacj wschitcy pschiležnosć, dofelž maju tež duchownych mjenje hačž přjedy. Tež zhromadne rańšce a wječornje paczerje su tam za słužownych zběhnjene. Rabožne zmyhlenjo tak pola ludži woteběra, hrubosć a njepečiwosć pak roste.

Zendzelska wojńska lóž „Kondor“ je so zhubila. Hižo tak dołho wo njej nimamy powěsće, zo je wěste, zo je so podnuriła a ze wschěm mužstwom zahinjala.

— Hižo stawaju so wulke pschihoty za krónowanjo krala a kraloweje. Ze wschelatich wutrajnych jendzelskich kolonijow su sebi ludžo městna na lóžkach skazali, zo bychu do Zendzelskeje pschijeli. W Londonje woczafuja pschi tom wulke a bohate wopyty. Se so hižo woblicžiko, zo budža wschitke wudawki za tworj, swjatocžnosće, drašty, hočžiny snadž na 100,000,000 hriwnow wučinjeć.

— Wopyt hollandstoho knježerstwa, mjez Zendzelčanami a Burami wo měr jednać, njeje so poradził. Zendzelske knježerstwo chce jenož z tajkimi jednać, kotřiž maju wot Burow samych połnomoc. Kaž je z wěštych dopisow z Kapstadta widžecž, njerodža tež tam wo měr, ale žadaju, zo by Zendzelska na tom wobstala, zo bychu so Burowje cyle podečizili.

Macedonijska. Na sławnej horje Athos je so klóštr swjatoho Pawoła wotpalil. Woheń mudyri w nočy, hdyž mnischa spachu, a dofelž so sšhodny bóržy spalichu, dyrhachu so mnischa po powjazach z wočnow spuschecž. Abt a 9 mnichow so spali. — Na daloko do morja sahacej horje Athos je ze zastarska něhdže 20 sławnych greskich klóštroj, kotrež mějachu wulkotne wobsejdenstwa tež w dalšich krajinach. W nowišim času je Rumunjska a Ruska a tež Turkowjska wjele wobsejdenstwow jim wzala. Mjez tym, zo běchu tam přjedy jenož greskich mnischa, je tam nětko tež wjele ruskich a druhich słowjanskich mnichow. Za wědomosć a wumjeltwo a cyle křesćaniske žiwjenje we wschěm narańšim kraju maja tele klóštry wulku wažnosć, a jich slawa je rozšěrjena po cělym swěće.

Čhinjska. Rejžorka wopokazuje so pschecžiwu cuzym pschecy pscheczelnischa. Njedawno běše tež mandželske wschěch cuzych pólancow k sebi pscheprošyla. Pschi hočžiny, kotraž bě pschihotowana, bě tež kejžor pschitomny, kotromuž pak so hewať jara derje pola maczerje njewjedže. Rejžorka naprašowasche so za wosebitymi podawkami z čaja, hdyž běchu pólancy wot Čhinjanow woblehneni, a wobtrucešce płacžo, zo je surowy zmysl wina był na nadpadže na pólanstwo. Wona tež slubi, zo so Čhinjska nočce wjacj tak wot cuzych krajow wotzamkowacž. Woprawdže je tež hižo wot njeje wosebity wufaz wuschol, kotruž někotre čhinjske wučnjaja wotstronicž pyta, na pschikab, zo sebi čhinjske žónske noham, pschegara je wučnjbrowawšiji, zrůst bjeru. Tež bu nahladnym Čhinjanam z kejžorskeho domu poručene, zo bychu do wutraja pucžowali a tam cuže wučnjaja wukli.

Afriska. Pola rěki Wilge běše jendzelski wysch Wilson ze 400 swojich wojakow nimale Dewetej do rukow padnył. Zenož z nuzu móžesche so wubiecž. Wosebitych wuspěchow pak na žanej stronje wojowanja poslednich dnjow měle njejsu.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 238. Michał Winkler ze Słoneje Boršće, 239. Jan Gähler ze Zajdowa, 240. Marija Mjenjec z Čemjerio, 241. Jan Kral, krajny sudnik

w Kamjenicy, 242. Michał Pjeh z Weteńcy, 243. Michał Šolta z Kukowa, 244—250. z Miloćie: Michał Wornač, Michał Fulk, Pětr Kral, Michał Šiman, Mikławš Pjeh, Jakub Šolta, Ernst Schneider, 251. Mikławš Jórdan z Českec, 252. 253. z Nowoho Łusća: Jakub Pjetaš, Jakub Herrlich, 254. 255. z Bačonja: wučer Jan Symank, Mikł. Delank, 256. Jakub Měrcink z Hasłowa, 257. 258. z Wutołćie: Michał Čemjera, Marija Delenkec, 259. Mikławš Robl z Čornec, 260. Jakub Wjenka z Pozdec, 261—281. z Radworja: faraŋ Mikławš Žur, Katholska Bjesada, Jakub Libš, Marija Pjekarjowa, Mikławš Šolta, Knježe holey, Mikławš Čech, Jakub Delan (dwór), Jan Hantuš, Mikł. Brycka, Jan Šenk, Jakub Šmitk, Mikławš Suchi, Marija Grubertec (šwalca), Mikławš Grólmus, Jakub Kašpor, Madlena Wündec, Mikławš Grubert, Jan Lorenc, Jakub Delan (alej), Jar Polan, 282—285. z Kamjenej: Mikławš Wićaz, Mikławš Cyž, Michał Žur, Jakub Rječk, 286—290. z Khelna: Khrystiana Donatec, Jakub Rječk, Jakub Měrcink, Pětr Wjerab, Jurij Khěžka, 291. Handrij Libš z Měrkowa, 292—296. z Bronja: Jakub Pjeh, Mikławš Žofka, Mikławš Kopr, Michał Konjecht, Pětr Kudžela, 297—301. z Boranec: Hana Kubańkowa, Mikławš Kašpor, Jakub Wjerab, Mikławš Pjetaš, Mikławš Miklića, 302. 303. z Hodlerja: Jan Wjerš, Jakub Wićaz, 304. Mikł. Wólman z Łuha, 305. Mikławš Kubaš z Khasowa. (Pričhodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1901: kk. 719—724. z Radworja: Mikławš Henka, Hana Bjeńšowa, Mikławš Brycka, Mikławš Suchi, Hana Kubańkec, Katholska Bjesada, 725. August Wrobl z Nowych Boranec, 726. Mikławš Buša z Boranec, 727—729. z Khelna: August Krawc, Michał Bjarš, Jurij Khěžka, 730. Michał Kubańk z Kamjenej, 731. Marija Zorina z Měrkowa, 732. Mikławš Nawka z Milkec, 733. Jakub Ryčerja z Khasowa. (Pričhodnje dale.)

Na lěto 1900: kk. 853. Mikławš Pawl z Nowoho Bronja, 854. Mikławš Šolta z Khrósćie, 855. Jakub Kokla ze Sernjan, 856. Michał Mjehela z Pěskec.

Na lěto 1899: kk. 858. Mikławš Pawl z Nowoho Bronja, 859. Mikławš Šolta z Khrósćie.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale su woprowali: Na Čornakec křěciznach w Radworju 6 hr. 50 pj., Marija Fěrmanka (sen.) z Lutowća 3 hr., Jan Glücklich z Bronja 6 hr., Jan Pollenk z Hodlerja 3 hr., Madlena Nowakowa z Radworja 5 hr., Z kmótrajcej tej pomocu so na Mać božu wobroću: „Wuproš mi hnađu Synowu, zo k božej česći wotrostu!“ — nowonarodźeny synk z Khelna 10 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Lubiju

su dale woprowali: K česći swj. Měrcina 1 hr., ze Smječkec 6 hr., k česći s. Antonijej z měsćanskeje wosady 5 hr.

Za nowu cyrkej w K o t t a pola Drježdźan: Žlwy różowe z Khrósćie 13 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8281 hr. 99 pj. Dale darichu: Молоканы 1 hr. (z minjenoho tydženja), 1 hr. 5 pj. + 75 pj. (wot dobrych susodow), 20 pj. (k dorunanju). (Hromadže 3 hr.) — Kudželka z Bronja 1 hr. 50 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je sotra Hana Wunderlich z Rumburga. R. i. p.

Mařibna křěža ze 4, po žadanju tež ze 7 fěrcami pola a Łufi je na přichedań w Nowym Bronju čisł 16.

Towarštwu Serbskich Burow

za Maćičanštku wojadu zmeje swoju lětušnju hłownu zhromadźiznu póstnicy póněželu, **10. maćoho rěža**, popołdnju w 4 hodžinach w **Wonjecach**. Hacz do toho časa njedj so lětny přichinowšć a škazanja naletnych burojow a symje-njow pola wjejných wubjerownikow wotwjućedu. **Přichodjućstwo.**

Čisł 16 Smolerjec knižiciskichcětnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolički Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knižarni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawaný wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 7.

15. februara 1902.

Lětnik 40.

Auslicžki za póstne rozpominanja.

(Wot serbskeho bura.)

Bulka je starošć, hač tola cło na žita, kotrěž tak nuznje trjebamy, so zwoli. Eze žita so tunjo do kraja woža, pjenjeznicy hišćeje płaciznu kumjehtnje dele čiščeja, a tak naše žita tamneje płacizny njedosežahnu, kotraž by trěbna byla, zo bychmy „na kósty pschichli“.

Tole rady pschidam. Domiz pak tajkeje pomocy njenamam, dyrbinu jo prócowac, zo tež tak wobstojimy. Znaju šědł k tomu, a tón rěka: Sprawnosć, lubosć k bližšom a ponižnosć. Gusto je so hižo pišalo a zjawnje prajło: Sebičnosć a z njej zjednocžena hordosć a zawisć je brach, kiž jo často pola burskeho ludu nadeněže a na kotrymž tež naš lud čerpi.

To pak njeje pschecy tak byto. Přiedy běchu Serbja bóle žlutniwi, dokelž běchu bóle pokorni a ponižni.

Hordosć — na čjo dha masech winu, hordny być? Snadž na kublo, kotrěž je tebi wot nana naměclo a za kotrěž ty ničjo činił njejsy? Hdy by ty sam z njewustawacej prócu a ze swěrnej žlutniwošću sebi po něčim kublo „narychtował“, dha bych hišćeje rozemił, hdy by so khowił. Tola runje tajki „sam-muž“ je najbóle tež ponižny, dokelž wě, zo ma za wschitko Bohu, dawaczerjej wschoho dobroho, so džakowac. —

„Spomni, čłowješto, zo ty proch a proch zasny bndžes.“ Z tymi žłowami smy swjaty póst nastupili. Chcemy sebi je w cłym posće prawje swěrnje rozpominac, zo bychmy hordosć z korjenjemi ze swojeje wutrobny wutrhali. Sprawnosć, kotraž jo sebi samej lubi, je hordosć. Wo njej naš Bóžnik praji: „Njebudže-li wašča sprawnosć wjetšča, dychli pšimawučenyh a farizejow, njepóndžecje nutš do tralejtna njehjes.“

Tohodla wróćmy so k starej poniżnosći a złutniwosći našich wótcow a hospodarow z tedźbnosću, rozomom a sprawnosću, potom swoje statoki pschob „rěznikami“ wuřhowamy. Zasadza „Serbskeho Hospodarja“ je zawěšće dobra: „Woczi k njej, rucy k dźělu, domeru k jebi.“ Šchtóž po njej hospodari, tón tež dženja hišće wobstoji, haj, sebi hišće rjany pjeniez wuzbýtkuje. Tak znaju někotrych małych burow a žiwnošćerjow, kotřiž pschi „hubjenych časach“ hišće kóžde lěto wjetšje sumy na dań dawaja a tak do přědka pschiadu. Znaju tež služownych, kotřiž pschi nětežiškej wysokej mzdze kóžde lěto 20, 30, haj 50 tolet na dań dadža. Tak je mi jedyn čeladnik znaty, kiž je sebi za 40 lět 8000 hriwnow nahromadził! A šhtož hospodarjow nastupa, tež tu móžu pschikłady z mjenom mjenowac, tak je z dobrym hospodarjenjom a złutniwosću muž z prostoho dźělačerja postupował po něčim na kšětkarja, žiwnošćerja a wobšedžerja buriskeho swobodnoho kubla!

Nahromadzić so wjele hodži ze sprawnosću a złutniwosću. Me tež pscheczinicz so hodži wjele z hordosću a njesprawnosću. Pschetož njesprawne kubla njetyje.

Po swjatoku.

Zbožowny kóždy, kotryž lube zdobne měšćasće wobsynje, hdžež so wutrobny zahorja a wobrěja, hdžež derjemězo a wjesołosć knježi pschi žymje, wětsiku a njewjědrje. Měnju domjacy swjatnicu, stwiczku, hdžež muž, žona a dźěći na wječorach so zhromadžeja. Wodnjo woła winowatosć a powołanjo stawu swójbny pak sem, pak tam. Dólhe wječory pak pscheproschuja k zastupej do pscheczelneje stwiczki. Pschede wšchim je to wobšedžeć domu, mandželski a nan, kiž so tu kóždy wječor zbožowny čuje w stědbiznje swojich. Tež hdyž je stwiczka jenož mała, domjaca nadoba snadna, je w njej tola derje być. Měr, pschecjenosć, spokojuosć, kotrež tu bywaja, su drohotnišće, hač wšchitko złoto a wšchitke pokłady swěta. Šluboko zrudžace je, hdyž, kaž so bohužel husto stawa, nan na wječorach zwonka swójbny pschewywa. Z tym so woni swojomu domej, swojej žonje a dźěćom bóle a bóle wocuzbni. Nadamt žony je, mandželskoje z pscheczelnym, wjesolym a lubošćiwym zadžerženjom na dom wjazac. Namaka-li muž swoje wjeselo we swojim domje, njebudže je zwonka toho samoho pytać. Lubošćiwce, pscheczelne zadžerženjo, wjesole a jasne wobliczo, to su magnety, kotrymž jenož mało muži so pschecziwiež zamóže. Bohužel njepobrachuje wšak na mužach, kotřiž so ženje we swojim domje doma njeczuja. Zady wopor lubošće njewjaza jich na dom, žonu a dźěći. Woni pytaja zbožo žiwjenja tam, hdžež je ženje njenamataja. Rozpjěschjenje drje móža namatać, ale prawe, njeskažene zbožo žiwjenja ženje. M. Š.

Rjany pschiklad.

Wlady lěkať w Parizu běše so z runje tak pobožnej a póccziwej, kaž bohatej a rjanej knježnu slubił. Džesac dnjom do swojoho kwaša dźěšće k maczeri swojeje pschichodneje mandželskeje a proschěšće, zo by ze swojeje njewjětu samej porěčjeć směl. Wlaž pscheczelnje wotmołwi: „To njeje móžno; moja dźowka je hižo dwaj dnaj trochu šhorowata; wona trjeba měr.“

— „Je mi njeľubo“, wotmoľwi ľeťať, „zo ani wotomif z Waľchej dźowtu ľamej rěćeć z njemođu, ľedom tľi abo ľchtyri křeć ľym wjeľelo měľ, we Waľchej pľchitomnoľeći z njeľ rěćeć, něťto pať chęch jej něľchto waźne źdźeći.“ — „Za chę“, praji mać, „ľu zawoľać, ľbňž Wy to źadacze, potom mōžecze w mojej pľchitomnoľeći z njeľ rěćeć; pľchetož moja dźowka njeje hľećeće ženje ľama ze žanyľ muźľĩm rěćať.“ — Na to wotmoľwi nawoźenja: „Mōžu to teź Wam prajicze, a Wy bñďeće tak dobra, to mojej njewjećeće źdźeći.“ Sam wot naboźneju ľarľcheju woczeľnjenty, wotľach pľchęch ľwatej wěre ľwěrnę; mějach za czećeć, pľchitaznjam naľcheje wěry w kōźbňm dępťu ľećećo- wacze, a cźĩm bōľe bęć po naboźniľtwe žĩwň, cźĩm ľubľche a czećećomniľche mi wone bę. Ğbňž ľebi něťto křećte rozrěćo wanjo z Waľchej dźowťu pľchejach, ľta ľo jenoź toľobľa, zo chęch ľu proľeć, zo bň toľa z dobrej generalnej ľpowěďu a ľorľĩwňm modlenjom w bľĩžach dňjach ľo doľtojna ľećĩnĩľa, z ľwajnyľm žoľnowanjom teź wľchĩťte z nĩm zjednocene ľnadň boźe doľtać.“

Ľľchi tutňch ľľowach njemođećhe ľo mać ľľľzow wobrocze. Žĩwjeľena poda pľchĩchodnomu ľnyej ruťu a praji: „Z wuľkeľ wjeľećoľeću njemňju Waľ ľwojoľo droľoľo ľyna. Waľche znyľľećo ruťu ľe mi za Waľche a mojeje dźowcňne zboźo. Ğaj, mň wľchĩťeľ chęcňny žňľomadňje ľo modľicze a ľwate ľakramenty doľtać.“

Toľa z tym ľebi pōćećĩwň ľeťať hľećeće doľeć byće njeda. Ğňďeć doľňo da wľchěďnje ľwatyľ wopor boźeće mľchě za ľeľe a ľwoju njewjeľtu woprowacze. Najrjeľećhe a ľľľboto ľnujace bęćhe na dňju wěćowanja ľanyľ, ľbňž wĩďžachũ nawoźenju a njewjeľtu poboźnje ľ bľĩdu Ğnjeza pľchĩľtupicze; nawoźenja bę pľchewoďžany wot ľwojoľo czećećomnoľo nana a ľwojeje doľreje maćećje, ľťoťaź ľľľž ľnućž a radoľeće ľľaťaľhe, a njewjeľta wot ľwojeće maćećje a wotwĩ: wľchĩťeľ ze ľwojĩmi dźećĩmi z ruťi woprowacōľo měľňnĩľa ľwate woprawjenjo doľtać. M. Š.

3 Łuźicy a Sakskeje.

3 Budyľhĩna. Ğaź Ğrjeźďžanľi „Katholisches Kirchenblatt“ pĩľa, je ľnjeź P. Maľachias Stingl za prĩora ľľbchťra w Ğľeķu pomjenowaný a ľnjeź P. Gotthard Mľ za praľeťka ľuchňje. Ľľhejemený czećećęnyľmaľ ľnjezo- maľ wjeľe ľboźa z žoľnowane ľťuťkowanjo.

3 Ğľľećeć. Ğĩnjemu pōńďželu mějachũny w naľchĩm boźĩm domje rjanu ľwatećoćnoľeć. Wěćhe to tľĩnaczeľoďžĩnľka poboźnoľeć ľ najľwjećećĩľchomu ľakramentej. Poboźnoľeć ľama zapoćž a ľo rano w ľchęćećĩch z wuľťajenjom Ğaľľwjećećĩľchōľo a ze ľpěwanęj boźej mľchũ, doľoľdnja w dźewjećećĩch bęćhe zaľň boźa mľchũ z pľďowanjom, popoľdnju we dwěmaľ bęćhe ľwatećoćny mľľchpōr a wjećšor wot ľchęćećĩch ľać do ľedmĩch bęćhe wobžamťowaca poboź- noľeć z ľľwalbnym ľećľuľchom: „Ğeľje mň Wōľa ľľwalĩmň.“

Pōpoľdnň wot jeneće ľać do dwęj mějęľhe Ğaľećećžanľka „Katholista Wjeľada“ ze ľwojĩm pľchęďľndũ, ľnjeżom ľanonĩm a ľararjom Wernarjom, žňľomadnu poboźnoľeć. Wopňťarjom bęćhe tu pľchę cňľň dźeć wjeľe, dźĩwaję na ľľwa naľchōľo Ğbōźnĩľa: „Ğbōćeće ľe mĩ wľchĩťeľ, ľoťľĩž ľeće ľpřećĩ a wobęćećeni, a ja was wotľewju, a namaťaće wotpōćĩnľ za ľwoje dũľhe.“ Ğ ľawěćeće je nęťoťňžľuľi, ľĩž je z wutrobnej poniźnoľeću Ğeźuľej, pľchĩtomnyľ w najľwjećećĩľchĩm potajĩľtweće, ľwoje nuźň a nalećnoľeće pľchęďnjećľ, ľo ze ľpřoľećeneľ wutrobũ domoj wrōćećľ. J. K.

3 Wudworja. (Zapozdżene.) Tu swjećelich taj sčtwórtk pšched dwěmaj njedželomaj kubler a gmejnski pšchedstojiczeć knjez Jakub Żurig, rodźeny z Khróśćic, a joho mandželsta Hana rodźena Wowczekke z Wudworja swóji slěborny mandželiski jubilej w došpołnej strowocze. Pšchedzeljo a znači bęchu jeju ze wschelatimi darami počesjećili. A doleż bęche jubilar hižo dołhe lěta sobustaw Khróśćanštoho šćiwatštoho towaštwa „Zednoty“, počesjeć jeju „Zednota“ też z wječornym zastaniczkom, na kotrymž so wobaj wutrobnje zwjesćelich taj. Wjesćońch towaštchow potom z wječerju wolichewisch taj. Knjez pšchedyha jinaj pšchi tym w njenje „Zednoty“ swoje zbožopšchecza wuprati a dzał za tajku krasnu hospodliwosć. — Wnohe lěta!

3 Marijnoho Doła, 13. februara. Wjelebošojny knjez wšitator a propst w klóštrze Marijnym Dole, P. Vincenc Wielkind, je wot najdosťojnišchoho knjeza biskopa dr. Wauera w Brnje za swoje prócowanja a wulke zaškušby wo zašyžoženjo a zarjadowanjo Tischnowsštoho klóštra, tiž w diócesy njenowanoho biskopa leži, wysoke wuznamjenje „biskopštoho radžicžela“ dóstał. Mjech jomu Bóh t tutomu derje zaškušženomu počesćenju a pšchypóznaczu swoje zohnowanjo pšchipołóži a mnohe štrowe. lěta płódneho džela t lěpšchomu klóštra a jomu doměrjenje wołnošće! — k.

3 Kutowa, 11. februara. Njedželu po kemschach je boža ruka nas pšched wjetšchim njezbožom zakitala. Wo předomanju bęche thowanjo; pšchi zwonjenju nětk so we wulkim zwonu nutša wuchjo roztorhny, na kotrymž zwonowa schpała wisa. Z wotmachom cziinjena tuta schpała, na 90 puntow cžęžka, wulke wężowe wołno rozbi a zlerča do murje tčęchi, a wot jow pany na galeriju abo kamjenje, kotrež su horjeka wołoko węże, hđžež ležo wosta. Šdy by dele panyła, tak lohko mohła kemschertow trjedicę, kotřiž runje z cžrjódami z domu božoho džęchu.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Posedženjo, kajež męjesche druha komora pjatk, 2. mař. rózka, njeje drje w naschym sejnje hišćeje było. Zednasche so wo sežęlowacu naležnosć: Za železnicu, kotraž męjesche so wot Kamjenich do Wechselburga twarič, bę sejn w lęče 1897—98 5,334,500 hriwnow zwolił. Twar cyłje železnicy pak wučinja slóncznje 8,030,000 hriwnow. Knježerstwo, kotrež bę pšchi twarije železnicy widžerč dnrbiato a tež widžalo, zo pšchizwolene pjenjezy njedosahnu, njebęsche pak w sejnje lěta 1899—1900 wo pšchidawł žadało, ale po swojej samšnej woli dale twariło, a žadasche nětko po dokonjanym twarije, zo by sejn hižo pšchetrjebane pjenjezy nětko zwolił. Finančna deputacija druheje komory pak męnesche, zo je knježerstwo pšcheczimo sejmskim prawam hrěškilo a chęsche pjenjezy jenož zwolicę z wumčęnjem, zo knježerstwo wo indemnitu, t. r. wodacę, prošy. Wništerstwo zastupowasche pak nahlad, zo prawa ludowoho zastupništwa njejsu ranjene, a tutón nahlad wozjewi tež w posedženju pšchedyha naschoho wništerstwo, wništer z Metšy. Wništerstwo pak chęsche njedžiwajch na swóji nahlad wo indemnitu prošęž tak rjec bóle komorje t woli. Druha komora so z tym njespołoji a tak wništerstwo cyłe, kotrež drje pšchede wschym najbóle winowatoho financnoho wništra zastupowasche, swoje zastojništwo zložji a to kralej wozjewi. Nimo financnoho wništra z Wągdorfa drje so wschitcy zašy na swoje zastojništwo wróćę. Wągdorfa, kotryž je hižo wjacý křęč thorowatosće dla wotšupicę

chcely, budže to jenož tohodla bóle bolečá, dofelž njeje nětko cyle swobodny. Na město wotstupjenoho ministra z Wašborfa je kral dotalnoho ministra prawa dr. Nügera pomjenował, kotryž natħwiliŋe tež swoje prjedawšce zaštojństwo zastupuje.

Нѣмца. Нѣмси fejžor Wilhelm swjeczeŝche 9. маѣ. рѣѣа swѡј 25 лѣтнѡ wojeцѣи jubilej, doceѣž бѣ пѣŝeд 25 лѣтami jaтo leutenant do гардѡѡ заступѣл. Ja wojeцѣиŝи swjatoчнѡŝeŝаѣи w Потсдамje wobдѣѣли sw теѣж мноho прjeдаwѣŝиѣи wojaкѡw, coтѣиѣž бѣѣѣѣѣи з добоm з feйžором w томle регимеnцѣе ŝлужѣли. Doho прjeдаwѣŝи „тоwатѣиŝѡwje“ пѣŝeпѡдаѣѣѣи feйžорej jaтo допѡмнѣиѣѣи малѣ wojeцѣиŝи помнѣиѣ, coтѣиѣž бѣ по wулѣим wojeцѣиŝим помнѣиѣи w St. Privat, ze ŝлѣбpa a marmѡra зhoтѡwjeнѣи.

— Rejzoristwomy sejm je stónčnje wuradźowanja wo znutškownym etatu dofončył. Boltsejza Indženja dyrbyjsche statny sekretar znutškownych naležnosćow, hrabja Pofadowski, na naprašchowanja, poroki a žadanja wšchelafich znutškownych naležnosćow dla posłuchacz a na nje wotmołwjeć. Wšchědnje dyrbyjsche nimu swojich druhich dželow pjecz abo schěšć hodžin w sejmje pschěbnywacz a w lóžnym posedženju wjele króć w tej abo tamnej naležnosći swojoho zastojništwa rěčjeć, a ze wšchěch stron bu pschjipóznate, zo to z wulkei dostojnosću dokonja. Šacžunjez je joho zastojništwo jara rozšěrjene, zamoh tola lóžny króć jasnje a dokladnje wotmołwić. — Uzm krótsche pať bě potom wuradźowanjo wo pschědnječe wójuštoho lóžništwa. Swobodnomyslni a socialdemokracyi běchu so pschecžimo sekretarej Tirpikej wobrónili a joho tajnoho wntaza dla wótrje pschimachu. Sekretar pať zamoh so jich derje wobróć, a ze wšchelafich stron buchu socialdemokracyi jako wozjemjerjo franjemnych pišmow tať wótrje pschimani, zo so stónčnje Tirpiž nimale jako dobyčej wopofaza, a joho pschěbmjet, kotryž džěn je hižo prjedy na wojacy lět postajeny, lohfo pschizwolichu.

+ Bóle a bóle fritisfki zdawa fo bycz dónt pſychodnoho zafónja za cła. Sztoż bė knjeżęſtſwo w nowinach nimale jaſnje wozjemilo, to wobſtrężeſche kanceler Bülow w dokladnej rěczy, kotruż pſchi zhromadnej hoſęinje ratarſkeje rady w Warlinje męjeſche, zo mjenujcy knjeżęſtſwo nochce mjezy, w knjeżęſtſkej pſchedlozy za cło ſęęhnjene, piſketroczię. Zwjazt ratarjow a z nimi dżel konſervatiwnych nochcedża pał ſo na žane waſchnjo z 5,50 hr. cła ſpoſoijię. Woſębie kručę to wuprajichu na lęuſchej głownej zhromadżiznje „Zwjazta ratarjow“, kotruż 10. małoho rózta w Buſchowym chręſu w Warlinje męjadu. Hacżrunięz bęchu tam rěče w mnohim mjenje wótre hacż druhe lęta, bu tola na druhej ſtronje doſę raznje prajene, zo zwjazt njemóže knjeżęſtſwoſu pſchedlohu piſchizacz. Tuż njewęmy, fak tale za ratarſtſwo fak ważna należnoſę wupadnje. Zo ſo njehodżi přęcz, zo ratarſtſwo wo ſwoje wobſtaczo wojuje. W poſlednim lędżęatn ſu ſo burſke kubla dale bóle zadokżile a bjez frutoho ſchfita njemóže ratarſtſwo wobſtac. — Głowna zhromadżizna ratarjow bę derje wopytana. Na 6—8000 ludżi bę ſo tam zęſchlo. Z rozprawom bę widżęcz, zo ma Zwjazt w tu khwilu 250,000 jobuſtawow. Zo je potajtim wot lońjdjoho lęta 18,000 jobuſtawow nabęł.

— Wo nimale dŹiwnej naleŹnoŹci Źo w tu kŹwilu w Barlinje a druhdŹe rĉŹi. Jedna jo mjenujcy wo tak mjenowane wuŹtromjenja pŹŹez modlenjo. WoŹebita tajna naboŹna wĉdomoŹŹ, nĉŹajŹi Źpiritismus, wuŹhadŹacy po prawom Ź Ameriki, ĉŹce mjenujcy wuĉŹiĉ, Źo hodbŹa Źo Źhori pŹŹez wĉru abo pŹŹez wĉrŹwe modlenjo, totreŹ sami abo druzji Źa nich doŹonĉju, wuŹtromiĉŹ. Mje-

trebamny drje tu pschispomnicę, zo so tu njejedna wo dowěrliwje a ponižne modlenjo, w kotrymž ma so tež kóždy katolski křesćan k Bohu wobroczyć, ale wo pschiwěrki. W Barlinje je Americžanka, kotraž we wosebitej křęzi ze swojimi pomocnikami a pomocnicami tutu wědomosć rozšěrja, pschi cžimž dawa sebi wschitto jara derje zapłaczyć, zo sebi wjele pjenjez zaštuža. Wona ma telto pschiswiskow tež z nahladnych stron, zo njeju jenož w sejnje wo tom rěčeli, ale zo je tež fejšor sam wo tom z wučerjnymi mužemi wuradžował. Z křoštanjemi njechadža tute pschiwěrki podtłóczyć, ale za to je so tež fejšor wuprajil, zo jich pschiswiskicy nimaju wyschichich zastojnistwow abo wuznamjenjenjow dōstawac. Widžimy, zo — hdžež wěra hašča — pschiwěrki so lahnju.

— Pschecžiwjo Pola kam pruske knježerstwo dale swoje džiwnje politiske pucžki trocži. Storo njedha so cžłowjekej wěrjeć, šchož so z pólsteje šhule w Mirosławju psiche. Tam je knježerstwo škulstomu pschednistwu wzjewiło, zo dyrbi wosada tšoch nowych wučerjow pschistajić a nowe šhule twarić, dofelž staršchi džěči k tomu njenuća, zo bychu džěči němŝi wotmołiwale. Džěči dyrhale tohodla dlěje do šhule křodžić, a tak njedosaahu ani wučerjo ani šhule. Dofelž ma wosada tak hižo 150 % škulstoho dawka płaczić, je so šhulŝke pschedstojicęstwo na knježerstwu wobrocžilo a pschi tym so tež ze wschim prawom na to powołało, zo staršchi tola džěči nucžić njemōža, dofelž džěn z chła nicžo w šhuli prajić nimaju. Šchož so w šhuli wucži a tak so wucži, je tola naležnosć wučerjow a škulŝkich dohladowarjow. Knježerstwo pak twari njedžiwajcy na to šhule a je hižo wosadže wzjewiło, zo po jutrach nowi wučerjo pschińdu.

— W Parizu zajaty direktor Schmidt budže Němŝkej wudaty a tohodla tak křětje hač mōžno we wulŝim procesu w Kasselu wuprajšowany.

Awŝtrijŝa. 5. małoho rōžka je archiwōwoda Ferdinand swoje pucžowanjo do Ruskeje nastupil a bu tam z wulkeje lubosću pschijaty. Pschi tutej pschiležnosć je sebi wězo bjez swojeje winy liberalne strony a tež liberalne ministerŝtvo rozhněwal. Wěšče mjenujcy postajene, zo mataj joŝo nimo stajnych zastojnikow hišče dwaj zemjanaj, jedyn rakuŝti a jedyn wuhěrŝki, pschewođžec, a Ferdinand bē sebi k tomu hrabju Zichy, wjednika katolskeje ludoweje strony we Wuhěrŝkej, wuzwolil. Zichy bē to wězo hnydom pschizwał, a fejšor a hrabja Goluchowski, minister zwoutownych naležnosćow, bēchtaŝ z tym ŝpošojom. Hdžy pak wuhěrŝke liberalne ministerŝtvo to žhoni, poda so hnydom jedyn z joŝo zastupnikow te fejšorej, jomu pschedstajejo, zo by jo wuhěrŝki „lud“ pschiz tajŝe wuznamjenjenju katolskeho hrabje ranjeny cžul. Fejšor bē dobrocžiwny doŝć, zo liberalnomu ministerŝtwu k woli swoju hižo datu dowolnosć wrōcžo wza. Archiwōwoda Ferdinand pak bē krućilšchi a praji, zo po tutych wobstojnosćach žanoho wuhěrŝkeho zemjana ŝobu njewoznje, a tak so tež ŝta. Liberalna křoblosć pak so tež zaŝy prawje jaŝnje pokazuje.

— 4. małoho rōžka je so awŝtrijŝi ŝejm zaŝy zeŝchoł a wuradžowajšce nimale mērnje.

Rom. W Italskej su so poslednje lēta pocželi katolikowje bōle hibacž a mjez ŝobu so zjednocęć. W mjeuŝe ŝwjatoho wōtca je nētko kardinal Rampolla dwē dokladnej pismje wudał, w kotrymajž radži, tak ma so organizacija katolikow ŝtać, zo by za cyrkej a lud ŝpomōžna byla.

Francōžŝa. Nowy wulŝi kanal, kotryž chce francōžŝke knježerstwo twarić dacž a za kotryž su hižo pjenjezj zwolene, budže atlandŝke a ŝrjedžne morjo direktnje zjednocęć. Kanal pōndže mjenujcy wot wulŝiwa rēki Gironde

w canal la manche pschez Bordeaux a Tolouse hacž do Marbonne w srjedžnym morju. Budže to wězo wulcotny twar, prašcha pať so, hacž za to pschizwolene 650,000,000 fr. dosahnu.

— Kaž Němſka ma nětk tež Francózska z malej Venezuely pschekorua dla cłow, a knježestwo je hižo Zjednocženym Statam wozejewišo, zo budže dyrbjecz pschecžiwu malomu, ale njehańbitomu ſtatej z wojeſtſkimi ſrědkami wuſtupowacž.

— Nowy zatoń za džělaczerjom w podſopkach je francózska komora pschizwata. Ze mjenujcy poſtajika, zo imě tajke džěło jenož 9 hodžin tracž a za 2 lěcže ſo na 8½ a za dalſchej dwě lěcže na 8 hodžin ponižicž.

Zendželſta. Gačrunjež ſu ſo hižo wulke pschihoty za krónowanjo ſtate, pocžinaju tola khtnje wo tom rěcžecž, zo by ſo hiſcheže měło wotſtorcžicž. Nadžija mjenujcy, zo by ſo mohla afrikanſka wójna hacž do 26. junija, krónowanſcho dnja, doſkónčicž, pschecy bóle woteběra, a kral Eduard nochce ſo we wójniſkim cžaſu krónowacž dacž.

— Zendželſta a Japanſka ſtej mjez ſobu zwjazť ſčiniſoj, zo chcetej hromadže njezranitoſcž Chinſkeje a Koreanſkeje zaſtupowacž a ſebi mjez ſobu pomhacž, hdy by žadny z njeju z wjacorych ſtron pschimany byľ.

Ruſſa ma ſwojich wucžinjenjom dla, kotrež je z Chinſkej Mandžurſkeje dla měla, hiſcheže druhe napſchecžiwnoſcže, hacž wot Chinſkeje ſameje. Zendželſta, Japanſka a Amerika ſu pola chinſkoho knježestwa wěſtych poſtajeňjom tohole wujednanja dla proteſtowane.

Boľharſka. Miniſter wuwucžowanja, Kancžew, bu wot přjedawſchoho gymnazialnoho wuczerja, kotrž bě wotſadženy, doſelž bě ſtrowoho rozoma pozbyľ, we ſwojej fencli zatřěleny.

Afrika. Wjetſche wojowanja běchu zaſy poſledni cžaſ. Pſchede wſchym je zaſy Dewet, kotrohož běchu Zendželečjenje ze wſchěch ſtron z wjetſchimi wotdžěleni wojakow wobdali, w Oranjeſtače pola Heilbrona jim wucžetnyľ. Mějeſche knadž na 2000 muži pschi ſebi, kotrčyž do mjeňſchich čzřědkow rozdžěli, a tať ſo pschez jendželſke ſtraže pschedoby. Zhubi pať pschi tom na 300 ludži a wjele ſoni a druhoſho ſtotu. Za to ſo zaſy Buram w Kapſtače poradži. Iſťu jendželſkich wozow z cyrobu popadnyčž a z džěla zničicž, z džěla wotwjeſcž. Wuhladom, zo ſo wójna bóržy ſkónčži, hiſcheže njcje, taž to Kitchener ſam ſwojomu knježestwu wozejwja.

Amerika. Ze móžno, zo wopyt němſkoho pryńca Hendricha w Americy wotſtorcža, doſelž je maľy ſynť přáſidenta Roosevelta tať cžěčy ſthorjel, zo joſo ſmjercž hrozny. By-li ſynť zemřel, njednychu ſo zwjeſelace ſwjedžjenje w bližſchim cžaſu hodžate.

— Wſchelate wulke wohnje ſu w Americy byľe. W Paterſonje w ſtače New-Jerſey wotpali ſo nimale cħyľ džěl města a w nim wjele měſečaniſkich a knježestkich twarjenjom. Wjacž woſobow ſo wopali, a wjele ludži nima wo-
byhlenja. Šchłoda wucžinja na 50,000,000 hřiwnow. Tež z druhich ſtron piſaja wo podobnych wohnjach, pschi čžimž ſo tež mnozy zranichu.

Naležnoſće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 306—312. z Róžanta: administrator P. Ščěpan Kocián, wučěť Karl Wjenka, Jakub Šolta, Mikławš Šolta, Mikławš Mječela, Jurij Klimant, Madlena Wineafka, 313—318. ze Serajan: Pěť Rocho, Pěť Žur, Michal Zynda, Jakub Šejda, Michal Matka, Jurij Kral, 319. Jakub Bjedrich z Łazka, 320. Michal Budar z Třoch khěžkow, 321—323. z Pěskec: Jakub Klimant, Jakub Matka,

Jakub Šolta, 324—326. ze Smjerdžaceje: Jurij Ditrich, Jurij Matkaj, Pětr Krawe, 327. 328. z Hory: Mikławš Kubica, Jan Rjeda, 329. Marija Nowotnowa z Prawoćie, 330. Jakub Knježk z Wućkec, 331. wučer Herman Jurk z Worklec, 332. Hańža Wawrikowa z Nuknicy, 333—335. z Khrósćie: Bosčij Zarjenk, Jurij Bržzan, Marija Pjetašec, 336. Jurij Budař z Noweje Wjeski, 337—340. z Njebjelćie: Mikł. Žur-Kokla, Jakub Leňš, Mikławš Robl, Bosčij Pjeh, 341—343. ze Serbskich Pazlic: Pětr Wawrik, Jan Ryčerja, Mikławš Wjenka, 344. Pětr Robl ze Štruchow, 345. Jurij Rězak z Bělsec, 346. Jan Wjerab z Budyšina, 347—349. z Jaseńcy: Mikławš Handrik, Jakub Just, Michał Just, 350. Mikławš Just w Leubenje pola Ošaca, 351. Mikławš Nowak z Hory, 352—355. z Konjec: Madlena Henčowa, Michał Wićaz, Mikł. Hawk, Jurij Wowčerk, 356. Michał Kućank z Nowoslic, 357—363. z Ralbice: Mikławš Kućank, Jakub Wnuk, Mikławš Braeuer, Pětr Braeuer, Mikławš Frencl, Mikławš Čornak, Mikławš Błažik, 364. Jan Bjař z Łazka, 365. Jurij Frencl z Nižeje Wsy, 366. 367. ze Šunowa: Pětr Langa, Michał Kubaš.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 734. 735. z Róžanta: Jakub Domaška, Mikł. Mjehela, 736—744. ze Sernjan: Pětr Rocho, Michał Lipič, Madlena Lehmanowa, Mikł. Jurjanc, Jakub Kokla, Michał Matka, Jurij Kral, Mikławš Mark, Mikławš Ryćer, 745—747. z Dobrošće: Mikławš Šanda, Michał Schäfer, Jakub Šćapan, 748. 749. z Łazka: Jakub Bjedrich, Jan Dźisławsk, 750. Mikławš Lebza z Hrańcy, 751. Michał Budař z Třoch khěžkow, 752. Jurij Handrik ze Smječkec, 753—755. z Pěskec: Michał Mjehela, Jakub Matka, Wórša Hanskowa, 756—762. ze Smjerdžaceje: Marija Knječowa, Michał Domaška, Michał Šejda, Jan Młyńk, Jurij Matkaj, Michał Kurjat, Pětr Krawe, 763. Jakub Jurk z Khrósćie, 764. Mikławš Handrik z Jaseńcy, 765. Mikławš Frencl z Ralbice, 766. Pětr Langa ze Šunowa, 767. Jurij Wowčerk z Konjec.

Na lěto 1900: k. 857. Pětr Langa ze Šunowa.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale je so woprowało: Z měsćanskeje wosady k božomu džěsću 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Lubiju

su dale woprowali: Dwě dobroćercy z Budyšina 100 hr., z měsćanskeje wosady k božomu džěsću 5 hr.

Za cyrkej a kerchow w Lubiju: N. N. ze Smjerdžaceje k wopomnjeju na zemřětoho z Worklec 10 hr., M. Ž. z Worklec 5 hr.

Za nowu cyrkej w Löbtawje pola Drježdžan: Dwě dobroćercy z Budyšina 100 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8286 hr. 49 pj. Dale darichu: Молоканы (135 hr.) 5 hr. — Radwořska Płatowa Komisija: W herbskej grychće 50 pj., přibladowachu Jakub, Hańžka, Eugen a Richard 70 pj., na plincach 40 pj. Hromadže 1 hr. 60 pj. — Knjez J. J. dodawka 30 pj. — Delanska Patentna Komisija 30 pj.

Zapłać Bóh wšém dobroćerjam!

Nowa Jezusowa Winica

z pschmjazanymi fěrłuschemi „Pobožneho Wožadnika“ a stacionami, najlěpšich zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje pschmju w toži a ze zlotym rězkom 6 hr., na žabanjo so tež dróžšce zwjazki (n. psch. somocžane) wobštara, je na pschedař w Budyšinje na farje, druhdže pschěz ff. agentow.

Bywšim čitarjam „Serbskoho Hospodarja“.

Štóz „Hospodar“ wjacj dale čitać njecha, dyrbi to tam, hdžež je jón dotal woteběrał, wozjewić. Z tym, zo sebi wjacj po njón njeńdže, njepřestanje nichto woteběrať (abonent) być, ale budžemy wot njoho zapłaćenjo tak dolho žadać (jeli trjeba přez sudnistwo), doniž časopis prawidłownje njewotkaza.

Redakeija „Serbskoho Hospodarja“.

Čiřšćej Smolerjec knižiczičrěćenje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Indomyczasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 8.

22. februara 1902.

Lětnik 40.

Leo XIII.

je štwórtk 20. februara t. l. přezadwacete lěto swojoho bamžowstwa nastupił.

Wšichitych katolichy křesćenjo kaž swěrne džěči wołoko swojoho nana so w duchu hromadźa wołoko jeho tróna, najstaršeho tróna cyłoho swěta, a swoje horce, horliwe zbožopšćecža jomu, nastupnikej Křistuowomu na swěće, wuprajeja, nutrne modlitwy k Bohu wschomócnomu za njoho scělu a proscha:

„Njez zdžerž jeho, a wobžiw jeho, scělu jeho zbožneho na zemi, a njepodaj jeho do rukow jeho njepšćeczelow.“

Duchowna wšichnosć, tachantiski ordinariat, je z pšćicžiny wažneho jubilejskeho lěta swjatocho wótea tuto wěrny wozjewić dała:

Na dnju 20. februara t. l. nastupi našy swjaty wóte Leo XIII. 25. lěto swojoho bamžowstwa. Katolfski swět pšćihotuje so, zo by tónle wulcy zwjese-
lacy podawš swjatocžnje swjećil. Tež wěrni Kužiskeje diocese wužija witanu pšćiležnosć, zo bychu z nowa pokazali, z tajkej swěru a džatownosću su wjetšej swojeje swjateje cyrkwy podaczi.

Kaž w druhich susodnych diocesach postajamy tohodla tole:

1. Njědželu po 20. februaru, t. j. druhu njědželu swjatocho posta, njech so we wschitkich farfich a w tajkich cyrkwach z dospołnymi božimi službami swjatocžna boža mscha pšćed wustajenym Božim Čěłom swjeći a w přědowanju tohole dnja spomina na jubilej swjatocho wótea Leona XIII.

kotryž wěriwi na tym dnju swjeczicę zapocěinaja, zo bychu wošebicę Wšchohomócnoho prošli, zo by našchomu horcolubowanomu wysofopohnadženomu swjatomu wótcy tele jubilejne lěto zbožownje dofonjeć dał.

2. W tutym wošebitym wotpohladanju njedy měšchnicy na wšchitkich božich mšchach, na kotrychž to rubriki dowoleja, oraciju pro Papa jako pšcheporucženu zapołoża, druzi wěriwi njedy wšchědnje krótku modlitwu za swjatoho wótea dofonjenja.
3. Na samšnej drugej njedželi pošta njedy je cyrkwinſki wopor, kotrohož wunoſchť budže swjatomu wótcy jako wošebity jubilejny dar pšchepodaty. Pšchi přědowanju njedy so wěriwi pšcheproſchujaja, zo bychu wjelele ſwoje dary podawali.
4. Kať budže jubilejne lěto 20. februara 1903 wobzamſnjene, ſo we ſwojim čaſu wozjewi.
5. Měšchnicy dióceſy ſu proſcheni, zo by kóždy jene ſtipendium za wonowjenjo Lateranſkeje cyrkwy w Romje poſcižil a z tamnym předy pšchifažanym woporom tachantſkomu konſiſtorijej pšchipoſłał.

Stowo k wuſwětlenju a pokojenju.

W běhu minjenoho čaſa je we wšchěch woſadach wjele ſo twarič mělo na cyrkwach jako na ſarſkich twarijenjach: W Budyſchinje je cyrkej Maſcheje Lubeje Knjenje ſo zwonka a znutřa ponowiła; Radwoť je nowu ſaru, ſchulu a cyrkej ſtajił; Rhróſežich nowu ſaru, a cyrkej ſu wuſtotnje pšchetwarili a ponowjeli; Raľbich ſu wěžu powyšchili, hřódže jónu a bróžnje diwócy z wohnjom zničene zaſy natwarili; w Rjebjelečicach ſu cyrkej zwonka wobnjetowacy a wobělicę dali, a w poſlednim lěće ſy tam na ſarje nowu frutawnju twarili. Wšcho to je hač dotat nimale cyle w měrje a pokoju ſo dofonjalo. Budže derje, zo ſo jónu zaſady, kotrež pola naſ płacža, wozjewja k změtowanju njepoľoja, kotryž traſch tam abo ſem tutych naležnoſcěw dla naſtanje abo hižo je naſtał.

Lutherſcy maja za cyrkwine naležnoſće ſwój cyrkwiny wubjerť, kaž tež my wubjerť mamy za wſy, ſchule a t. d. Katholſcy ſtajnoho cyrkwinoho wubjerťa nimaja. Šdnyž je něſchto twarič na cyrkwi abo ſarje, zwjedže wudawki cyrkej, kaž daloto to zamóže. Nima-li pať cyrkej trěbnoho zamóženja, a dyrbi-li ſo k dawanju wučěſacę, potom wozjewi to ſarať konſiſtorijej, a tute pšchihotuje jako duchowna wuſchynoſć, ſchtož je trěbne, zo mohla twarjomna naležnoſć wotrjeſnomu hejtmanſtwu w Budyſchinje k rozſudženju a wobtruceženju ſo pšchedpoľožić. Tať poſtaja zahoť w § 1 z lěta 1876 pod 23. auguſtom.

Šdnyž ſu jednanja z hejtmanſtwom dofonjane, poſtaji ſo wošebity wubjerť; do tutoho ſluſcheja ſarať jako pšchedyda, wjeini pšchedſtojicęrjo zaſarowaných wſow a lěbětarjo. Wot toho woſomita je po byčju pola naſ katholicich twariť wubjerť, kaž pola lutherſkich, wězo jenož za naležnoſć, wo kotruž ſo jedna a kotrejež dla maja dawki ſo zběhać. Dolež ſu w tutym

nastawilnym wubierku na sprawne waschnio wschë wsh pschëz pschëdstojiczerjom zastupjene, cyrkej pať pschëz fararja a řebëtarjom, wostaji konsistorium tutomu wubierkej wolu, zo po postajenjach hejtmanswa wuradźuje a twari, a tež w tym, na kajke waschnio trëbne pienjeźy so zwiëdu, hacź z poźeźenjom na bancy abo pola wořadnoho abo ze zbëhanjom dawkow.

Wot dnja, zo je wubierk z pschëstojowanjom wyschnosëće tworjeny, pschëstanie wëzo prawo wjesnych wubierkow a jenotliwych wořadnych, do wotmyšleneje naleźnosëće rëczec; wschaf je kôžda wjeř z pschëdstojerjom zastupjena, a to po porucźnosëći duchowneje kaź řiwëneje wyschnosëće. Wschë bodźenjo pschëcźiwo tutomu zarjadowaniju je kaź njeprawc, tak tež řchëdne. Kaź dyrba w kôždej wsh pschëstoj nastac, hdyž wjeřni wjesny wubierk zańc, nimaja; kaź w kôždej řchulřkej wořadźe, hdyž chce kôždy postajenja řchulřtoho wubierka řpowalec; tak tež we wořadach huať byc, njemôže: wot wyschnosëcow postajeny cyrkwiny wubierk njemôže a njesmë czerpjec, zo njeptoscheni potohaja, řchtož řo twari, a ze řwojim mudrowanjom a cřasto dořc, njeřprawnyh hanjeujom zamysřny wubierka řchëwje řudźa a hacza.

Sobukřdijowanu.

(Po Rummelu.)

Wjecřor w pořcë bë, a we wjesnej cyrkwiczy bëchu poboźni, cřla cyrkwicza bë nimale napjeljena. A tola to řana njedźela njebëche, ani řwjaty džeń, pjatť wjecřor bë, a bolosëciwe rëzarije bëchu poboźni řpëwali. A piřchëzele z cunim hëojom zařlinczachu a z wutrobnych nutrinow pozbëhny řo řërluřch, tak pořny řobuźelnosëće a řwjateje lubosëće:

„Řëzuřowe řwjate rany
Bubďëće pschëcy cřëřëcëne;
Wy řcë za tu moju duřchu
Řnadow meřto potajne.“

Wřchëty řpëwachu poboźnje, z wëřypolnym cřucřom, wořëje pať dwanaćëlëtna řańza cřlu řwoju duřchu do řpëwa wuliwasche. Hdyž pať pořlednju řchucřu řërluřcha řpëwachu:

„We tej řmjernej nuzy mojej
Moju duřchu poruczu
Do tch huaďy polnych ranow;
Wzmi ju horje ř řiwjeju“,

bha hëlcza wjac řobu řpëwac, njemôžëche. Šchly řo jej z wocřow řinychu. Tola řhëřë sebi wocři wutřë, njechajo widjec, dac, zo je řlakała.

Řo nyschporku bë; řańza zamysřlena domoj dźëche. Wona bëche jenicza dźowka řkalarja Barëza, hrubohø muža, řiž najradřcho w forëzmje řëdźëche, hdyž druzy řudźo bëchu w cyrkwi. To tež džëns runje tak bë, hdyž řańza nimo forëzmj dźëche. Řiřchëcë cřla bolosëć a řwjata nutrinosëć na nëžnym wobliczu wotpocřowasche, a hdyž Barëz hëlczu z wořnom pohladawicři zamohlada, bha njedźiwajo řoho hrubořëć tönle napohlad poboźnoho dźëcza řoho mëcnje zapřichija. Bëche z lubořnej, tak řjec pořwjecřënej řrasu řwojoho dźëcza cřle zajaty. Do wořna zařlepawicři řazasche dźëczu, kotrež řo řtrëži a zadbëwa z dořom, zo by nütř pschëřlo.

„Nano, šhto dyrbyu?“ woprašča so tšhepotajo zastupniški.

„Čzohodla tať zrudnje hladafch? Še čzi šhto žancje kščinwy čžiniť?“ woprašča so Barčž.

„O ně, nano“, kšěťse wotmołwi Šanža.

„Šhto dha čzi je, pšche čzo šy plafala?“

Džěčžo so začerwjeni a t nanej kaž z njewuprajitej próstwu spohladowafche. Tón pak so kručže woprašča: „Ra?“

„Mojič hrěchow dla šym plafala“, wbohe džěčžo z mocu wurjekny.

Wocžichło bė we jstwe, a kőžby z tyčh picžkow bė tele šlowa šlyšajal. Na wotomik bėchu wšchitčy kaž zaštrőženi; tola hižo so jedyn smjecž poča a na holecžku zawoła: „Njerěčž tať hłupje, hđže mašch ty žadyn hrěch? Tu mašch, napij so, potom čzi hłupe myšle zańdu!“

Šolčžy na placž džěťše, kaž pomoc pytajo wocži na swojoho nana zloži. Tón pak kručže a z krotka t tamomu praji: „Moje džěčžo žane hłuposeče njerěčži, rozemifch? Moje džěčžo je mudre džěčžo a piwa njetrjeba wot tebj. Tu mašch, Šanža, daj sebi wot korežmarja šarancžč piwa dacž, donjes je dom t macžeri a pijtaj je hromadže, dőňž ja dom njepščinđu.“

Ž wutrobny m džakom na nana pohladawšči so Šanža wotfali.

(Potražowanjo.)

Ilěšhto wo wocžehnjenju.

„Šleječe, tať je te džěčžo tola rjane!“ -praji macž we swojej dobro-myšlnoščzi na ničžo njemyšlo, hdyž je džěčžo nowu draščicžku dőstalo. Šhto tež dyrbjało pšči tym byčž? Njewěťch, zo ty z tajšim powėdanjom korejń hordoseče do wutrobny džěťča šadžiťch? Džěčžo wěc runje tať pšchijima, kaž ju widži a šlyšči. Šdyž štaršči wjele na pyčatštwu dawaja, dha budže džěčžo zwučeňe, tute za něšto jara wulke mēcž, a njetrjebafch so džiwacž, zo džěčžo pozdžifcho kőžby zaškušeny krowišk na rjanu draštu pšhecžini. Pšchez tutu nathilnošč pšchinđe wone hšheče do wjetřichich šrašchnoščow, hdyž pienježy njedofahaja a nabožniťstwo žane krute korejenje do wutrobny džěťča zapuščežilo njeje. Wofledniťche so huťto došč dopjelni. Šhto budža hólcy čžiničž, hdyž pod štarščiřkim dohladom wjacy njestaja? Ra kajte wařhno budže sebi holca te na zdacžo nuznje trėbne pienježy t špoťojenju hordoseče zaškušicž pytačž? Kšheščžanřka macžet, wo tym čheuny mjeľčecž! Špomń na zamołwjenje, kotreč na so bjerjeťch, hdyž swoje džěčžo t hordosečzi wocžehnjeťch! Tež pšchez pšchiklad mőža džěčži tať daloko pšchiničž. Šhto myřli sebi džěčžo wot macžerje, hdyž widži, so wona čžasto doľho pšched šchpihelom štoji a so prócuje, wřchė mőžne 4błaznoščje mőby našchoho čžafa najprėnja mēcž? Wot macžerje drje sebi džěčžo ničžo žč njemyřli, wjele bóle so prócuje, zo by macžerńy pšchiklad ščžehowalo. Runje w mődach leži pőbla wuřiwanja wjeľelow hłowny zaklad šocialnoho hubjenřtw. Šdy bychu džěławe kłafřy rozemile trochu lutowacž, by řhudoba a pšche=doľženjo mjenje wřchėdne byľo.

M. Š.

B Łużicy a Sakskeje.

3 Budysčina. Pruhowanjo za pschijeczo do tudomneho katholickeho wučerśkeho seminarja je 38 wučomcow činiło; z nich je 21 pschijaty. — Do praparandy su pschijimanske pruhowanjo 9 činiło, kotřiž maja myśle, na duchownstwo studowac. Z nich buch scheszo pschijeczi, mjez nimi 3 Serbja.

3e Žitaw. Kralowiske ministerstwo je dowoliło, zo móža so w Olbersdorfsje pola Žitawy za katholicow w Zonsdorfsje, Lüchendorfsje, Olbersdorfsje z Eichgraben, Dybinje z Hajnom, a w Bertsdorfsje bože služby swjećić, a to w zymstnym času mjezacyje, w lětnym času pak kóždu niedźelu a swjaty dzeń. Tute bože služby móža so wot Žitawskoho duchownstwa abo tež wot druhoho w Saklskej postajenoho duchownoho dźeržec. Tež smědža katholicy duchowni, kotřiž we wosolnych kupjelach pschewuwaju, na dźelawnych dnjach tam božu mschu swjećić. Nabožna wučerśnja hižo w Olbersdorfsje wot někotrych lět sem wobstoja. Za kapalu so pjenjez hromadža, kaž je tež „Katholickei Posol“ w lošćim lěće kutował. Žitawski farar kněz Zentner je tam pschod někotrymi lětami pschibódnje twarnišcezo kupil a potom lěžu natwaril, w kotrejš so nětko za katholicke dźeći z wosoliny nabožina wučzi, a budža tam hač na dalsche tež femsche.

Pschispomnjenje. Pschi ludulicženju 1895 běše katholicow w Olbersdorfsje 290, w Bertsdorfsje 66, w Zonsdorfsje 63 a w Dybinje 52. W lěće pak so ličba katholicow kóždolětnje wjac hač podwoji, dokelž do wjele wopytanych kupjelow a lětnich pschewytkow w Zonsdorfsje a Dybinje mnozy katholicjo pschitahadzeja. Za tych budže zarjadowanjo porjadnych božich službow wulke wosloženje.

3 Bayeriskeje 21. hapryla toho lěta wosebity pucžowanjski čas do Roma pojedže. Čas budže zhromadny do Roma a tež zas wróće, a pojedže na Badua, Wenedig, Loreto a Alfisi, wostanje 8 dnjow w Romje a wróće so na Florenc, Bologna a Verona. Wšě te města maja so wobhladać. W Brigen budže wobzamkowaca swjatocnosť. Čyly čas z Mnichowa a zas do Mnichowa budže 16 dnjow trac. Po pucžu zmjeje wjedzenjo a zastaranjo čaha agencija Chiari, w Romje pak romski komitet pucžowacych zastara. Wšě wułožki za wjezenjo z Mnichowa a wróće, polne zastaranjo z jědžu a wobydlenjom, wozu, dary w hotelach, zastupne pjenjezy, pschinoschki za zaměščenje a do pucžowanjskeje posladnicy a t. d. wučinjeja za I. klasu 350 hr., za II. klasu 270 hr., za III. klasu 190 hr., abo štych w Romje w St. Martha bydlisz chce, 175 hr. — Zamokwjenja maja so stać na adressu „Centralcomité des bayerischen Kompilgerzuges München, Bayersstraße 7“.

B cyloho swěta.

Sakla. Za nowoho justicneho ministra je dotalny wyschski statny rěčnik pola wyschskoho krajneho sudnistwa w Drježdžanach, dr. Otto, pomjenowan. Ze 50 lět stary a je dotal po wubjernih studijach z wjetšych pschi sudnistwach w Drježdžanach a z časami tež w ministerstwu služil. Tež wjacore swjety wo prawiznistich praschenjach su jeho mjeno woslawile. Tak su nětko zas wyschke města w ministerstwu wobladžene, a nětko drje so tež ludowe

zastupieństwo z knjeżeństwom wujedna, wosebje w praschenju, hač a kaś daloko je knjeżeństwo z tym, zo je wot sejma zwolene wudawki pschecrocziko, prawa ludowoho zastupieństwa zranilo. Dolež tute praschenjo hiščeje dotal doščj wujasnjene njebe, wobdželachju so ministroy posledni tydžeń jenož mało na sejmonych wuradžowanjach. — Štož bu w sejnje samym abo w deputacijach jednane, šwědži wo tom, zo chce knjeżeństwo wschudže po możnosći lutowacj. — Za železnicu wot Wólportu do Radworja zašj 1,500,000 zwolichu.

— Horjeka naspomnjene wujednanjo sejma z ministertwom je so hižo dokonjalo. Druha komora je wobzamkla, zo chce so nětko spoćojće.

Němsta. Kejžorowy bratr Hendrich je swoje pucžowanjo do Ameriki sobotu 15. ma. rózka w Bremenskim pschistawje na lódži „krónprync Wilhelm“ nastupił. Na samšnej lódži pucžuje nimo pryncowoho nahladnoho pschemoda tež wulka hyła druhich pucžowarjow. Z tajimi swjatocžnosćemi joho w New-Yorku pomitaja, je dawno hižo postajene, a tež, što ma w Americy wophtacj, tajke města a hosciny. Z pryncem su tež wschelacy dopijowarjo wulkih nowin joho jěli, zo bychu wo wschim pisali, štož by so na pucžowanjo stalo. Kejžor sam je namotwjal dr. Mantlera, direktora Wollfsoho telegrafischo wustawa, zo by joho bratra pschemodžal a kejžorej wschědnje dokladne rozprawu skla. Šbyž parnik wotjěže, bě nanajrjeńšce wjedro a te trajejše tež hač dotal. Z New-Yorka pał pschitadžeja powěsće, zo je so tam poslednje dny wjele šneha nashko, a zo wulke wichory a druge njewjedra hroža.

— Pschecy bóle so pokazuje, zo změja tež powšchitkowne němste financy wulki deficit. Na pschichodne lěto je so hižo woblicžilo, zo budže pschi wschej žlutniwosći 44 millionow hr. brachowacj, a nětko brachuje tež na tele financne lěto, kotrež so z 31. měrcem t. l. skónči, na 70 millionow hr. Wólsta mill. hrinowon je mjenje dóščlo, hač je so přjedy nalicžilo. Nowe dawki njehodža so skoro wupisacj, a tał ma so pał z nowa požčowacj, štož pał dyrbi skónčnje k statnomu zbankrotowanju wjesć, pał dyrbja so wudawki pomjenšecj, a sejm budže dyrbjecj energijcy na to hladacj, zo by so lutowało na pschiklad pschi wójstwu a lódžništwje.

— W sejnje jednajše so posledni tydžeń wo justicnym, póstowym a wojejskim pschedmjecje. Pschi tom bychu, taž je to wafchnjo, wschelate stórzby pschednoschowane. Wosebje tež zašj pschecžimo duellej z krutosćju rěčachju. Pschi wojejskim pschedmjecje bě wosebje nadpadne, zo so na wuradžowaniju jara mała licžba zapóslancom wobdželešce a tež pschipošucharjom bě wjele mjenje, hač bewart pschi tajkej pschiležnosći. Lud zajimuje so w tom čašu skoro jenicžcy za nowe cla, za druge žiawne naležnosće so wjele mjenje stara.

— W komisiiji za nowe cla je dotalny pschedbyda z Kardorff pschedbydštwu zložil. Kardorff, kotruž so snadno rozhoril, bě so hižo wjacj křočj z napschecžiwnikami clow rozforil. Na joho měštno wzachu konservativnoho zapóslanca Ketticha. Džělo pomału pokrěcjuje pschi wschej pilnosći. Wo clach je so wjetšina komisiije nětko rozjudžila, zo znamjetuja za pscheńcu 6 hr., za rožku 5 hr. 50 pj. a za jecžmjeń 3 hr. Z tym by so namjet knježeństwa trochu pschecroczil; hač by tute powyšchenju pschihłosowało, njeje cyle wěste, ale tež nic njemóžne.

— Nnje hiščeje psched pucžowanjom prync Hendricha bě so pschi samym lědom šhadžaca lubosć mjez Němstej a Ameriku nahle poddušyla. Žendželčjenje běchu mjenujcy powěsć do šwěta pusćchili, zo bě Němsta w swojim čašu druge mócnáštwu k tomu namotwjala, zo bychu zhromadnje Ameriku

wotdžeržowale wot wójny pšeceljow Španiskej. Kanceler Bülow wozjewi tohodla hnydom někotre hamtske spišy z tamnych časow, z kotrychž bě widžecž, zo bě runje jendželsti zapóšlanc tajke pošpyty namoŕwjał, němste knježeŕstwo pať, woſebje kejžor Wilhelm, ſo tomu ſpjeczowalo. Tuž je tež zahorjenoſež za Němſku w Americy hiſheče zroſtla. Zendželſka pať je tam luboſeče bóle zhubila. Wulki wužitk drje to za nas njezměje, a Zendželſka je mjez tym, z Japanskej zwjazč ſčiniwſchi, nowe pšeceljſtowo namafala.

— Bruſke knježeŕstwo tupuje za 58 millionow hriwnow wuhlownych podſopkow. Knježeŕstwo dce z tym tež pšeceljow zjednocěniſtwa tajkich wobſedžerjom podſopkow ſtutowač, kotřiž wuhlo podróžuja, dofelž konkurency nimaju.

— W Raffellu buchn ſobuſtawny dohladowaŕſtwa tamnoho towaŕſtwa za ſiſchenjo ſtobžiznow zaſudžene te kſoſtanjam wot tſjoch hač ſydom měſacow a t pjenježnej poturče wot 5—10,000 hr. — W Parizu zajaty dr. Schmidt je hižo na puczu do Němſkeje, zo by tu kſoſtanjo dóſtał.

— Rublerja Falkenhagena, kotryž bě, kaž je znate, wotŕjesnoho hejtmana Benningſena w duellu zaſčelił, ſu w Hanowrje na 6 lět do twjerdžizny zaſudžili. Z jednanjom bě widžecž, zo bě mandželſka zemrětoho Bennigſena na wſchim wjele wina.

Awſtriſka. We Winje w ſejmje bě zaſy jónu rjany hoſt. Queger běſhe interpellaciju zložil pjenjez dla, kotrež běchu liberalni za agitacije za pſichodne wólbhy hromadžili. Pſichi tutnych jednanjach liberalui a ſcheſežanſoſocialni ſo wadžachu a ſebi wudma dawachu, kaſkichž nihdže pſichi zwadže njeſkychiſch. Čeſež jim nihdže njepſchiſporja, žanej ſtronje.

— W pſchiſtawnym měſeče Trieſeče běchu poſledni tydžeń wulke ropoty. Tepjerjo na lódkach awſtriſkoho loyda žadachu mjenje hodžin džela, a dofelž ſo jim to njepſchizwoli, zložichu dželo, njeměry wubuchnychu a w ſtoku pſchiběradchu, dofelž ſo tamnym tepjerjam druzy dželačerjo pſchidachu a ſobu zaſhadžachu. Zo bychu jich ſfludžili, poſlachu po wójſto. Dželačerjo ſo z wojaſkami zrazychu a 30 z nich ſo zrani a 12 bě mrtwych. Na to podachu měſto pod wojeſke prawo. To ſtufowaſhe — njeměry wocžichnychu. Nětko je ſo tež komiſija zeſchla a je dželačerjam dželo na 8 hodžin pſchitróſchila. — Wodobne powěſeče doſhadžeja tež z Italſkeje. Tam ſu tež poſpochi zběžki dželačerjom, woſebje tych, kotřiž maju dželo na železnicach. Miniſter za zjamne dželo je tohodla zaſtojniſtowo zložil. — Wórze je ſnadž hiſheče w Španiskej. W měſeče Barcellonje ſwjeceji na 40—80,000 dželačerjom a zběžkarjom, tať zo je ſo měſto pod wójniſte prawo podało.

Belgiſka. Kral je ſkhorjeł na ſchiju. Rhoroež drje je trochu čzežſcha, dofelž ſu jomu lětarjo zaſazali, z domu kſhodžicž.

Francóžſka. Knježeŕſtowo dale nabožniſtowo w ſchulach buſy. Ze nětko na ſriedžnych ſchulach poſtajiko, zo pſchijima jenož tajkich do ſtatnych ſkuzbow, kotřiž ſu na ſtatnych ſchulach ſtudowali. Tajke ſchule pať ſu njewěrime. Dotal ſtudowaſhe něhdže poſojca wſchěch ſchulerjom na ſwobodnych ſchulach, kotrež maja cyrkwinſke rjady abo duchowni. Šdy bychu ſo nowe wotpoſladny knježeŕſtowo dopjelnile, by to zaſtojniſkam a z tym čyſtomu ludej jara ſchfo- džecž moſlo.

Ruſſka. Žaloſtne zemjerženjo je 14. a 15. maſoho róžla měſto Šchemacha w Karſkazu nimalo cyle zničilo, a tež hiſheče wjach hač 30 wſow we woſo- linje mjenje bóle wobſchodžilo. Na 4000 twarjenjom je ſpowalanych, a ſeſto

ludži je pschi tom wo žimjenjo pschischło, njehodži so hiščeje prajicž. Snadno je na 2000 ludži morthych. 25,000 ludži je bjez wobvudjenja a bjez cyroby. Rnježestwo je tam wojatow na pomoc pošło, zo bychu jim štanu natwarili, zo njebychu ludžo trjebali pod hothm njebjom nocowacž.

Afrika. Wulfich podawtow na bitwisčezach njemóžemy wozjewjeć, křiba zo ju Zendželeženjo pschi řech River 12. maľoho rózka něhdže 60 wojatow zhubili. Zendželeženjo wšchat tež dale kóždy tydžěn tať a tať wjele Burow popadnu; tola jo Buram tež pschecy zasj nowi wojacy pschidruža. — Zajatym žonam a džeczom Burow, kotřiz w zhromadnych lěhwach pschewowaju, bu z Němskeje mnoho drašty a cyroby pošlane. Zendželeženjo sami z džela tute pošykli wobstarachu. Za jatych bě to wulka dobrota, a tuž dha nowe pošykli so pschihotuja.

Amerika. Zjednoczene Staty su wot danstoho Rnježestwa nětotre kupy w Antillach, kotřez hiščeje Danstkej stusachaju, za 5 millionow dollarow kupite. Wobvudlerjo tamnych kupow móža so za pschichodne 5 lět rozjudžicž, hacž chcedža so pod nowe Rnježestwo podacž abo pschi Danstkej wostacž.

— Na Filipinach maja Americženjo pschecy hiščeje čžežto wojowacž. Woschje pschi expedicijach, kotřez maja do znutřownoho kraja wuprawicž, maja wojacy wot njepřechěžestwow a druhich strachow, z kotřymž tam pschiroda hrozj, wjele čzerpjecž. Tať běchu njedawno filippinšy wjednicy wotdžěl wojatow hluboko do lěšow zamjedli, tam jim čžefli, tať zo tam wjele wojatow štrada a pschi tom strowy rozom zhubi, dofelž njemějachu ani nicžo jěcž, ani picž.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 368. 369. z Kanec: Pětr Libš, Michaľ Šolta, 370. Michaľ Robl z Wotrowa, 371. 372. ze Žuric: Michaľ Krawěik, Michaľ Cyž, 373. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 374—380. z Jawory: Madlena Zarjenkowa, Madlena Krawěikowa, Marija Wawrijowa, Haňža Jakubašowa, Jakub Bryl, Pětr Krawec, Miki Raab, 381. Jan Bryl z Drježdžan, 382. 383. ze Swinarnje: Pětr Rjeda, Marija Pjehowa, 384. Mikławš Cyž z Kukowa, 385. Jurij Koplanski z Wěteńcy, 386. 387. ze Štoneje Boršće: Mikławš Měnk, Madlena Mětowskec, 388. Jakub Helgest z Brjemjenja, 389. Handrij Měnk z Dalic, 390. 391. z Budyšina: Jan Pětrka, Augusta Šusterowa.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju

je dale woprowaľ: Swěrný Serb w cuzbje 3 hr.

Za nowu cyrkej w Kotta pola Drježdžan: Wot pobožnosćow k česći naj-swjećišoho sakramenta w Budyšinje 11 hr. 65 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8293 hr. 69 pj. Dale darichu: Hišće božodzěšćow dary: Swěrný Serb w cuzbje 3 hr. Inženěr Wjacsk. Fiala z Pětrohroda 1 rubl = 2 hr. 15 pj. Fotograf Fr. Reime z Belleville, Illin. w Americy 1 dollar = 4 hr. 20 pj. (hromadže 9 hr. 35 pj. wot 3 přećelow). — Radwořska Płatowa Komisija: Za exx. »Na wuměniku« 50 pj. wjacy, pola Domanje dobyčkej 25 pj. Hromadže 75 pj.

Zapłać Běh wšěm dobroćerjam!

Listowanjo. Do Ralbic: Za tydžěn, dokoľž za džzensniše čisło p o z d ž e dóstachmy. Red.

Čiľdžč Šmolerjec knižicziščeńnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniħafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Študentny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 9.

1. měrca 1902.

Lětnik 40.

Te Deum w swjatoho Pětrowej cyrkwi w Romje

20. februara 1902.

Štwtórtk tydženja swjaty wótc Leo XIII. pjeczadwacete lěto swjatoho bamžowniwa nastupi. We hłownej cyrkwi cyłoho katolfskeho swěta, swj. Pětra w Romje, so tohodla džafny swjedžen z murjadnej swjatocžnosću swjećeše.

Hacžrunjež bě džělawy džěh, a jeno džěh wobydlerjow města Roma woteńć móžachu, dha bě tola hižo w přenich hodžinach popołdnju njejměrna mnohosć ludži na drohach a mostach, kotrež přechz Tiber k swjatoho Pětrowej cyrkwi wjedu. Swjatocžnje jeje móčne zwony „městej a swěteje“ wozjewjachu, zo je 25. króć wólbny džěh Leona XIII. zaswitał. Wulke cyrkwine durje běchu wschitke schěroko zwoczinjane, a hacž do 4 hodžin so njepřehladne syły ludži we schěroch a krajnych rumach marmorowoho templa hromadźachu.

Wlěz tym běchu so deputacije něhdže 60 katolfskich towarštwow, kaž tež sobustawy swjedženiskeho komiteta horjeka nad sakristiju bašiliki zhromadźili, deleka w sakristiji (abo kapali) samej pak kardinalojo ze swojimi duchownymi, mnozy přalatojo a kanonikojo kapitla swjatoho Pětra.

Wokoło 5 hodžin z durjemi, kotrež z kapale swjatoho sakramenta do bamžowoho hrodu wjedu, bamžowy dwórski stat zastupi, a po zrudnym lěčze 1870 zas přeni króć zjawnje so joho njeduchowne sobustawy we wulkej gali pokazachu. Hewak móža k wschitkim swjedženjam we swjatoho Pětrowej cyrkwi abo we Watikanje jeno ze zastupnymi listkami přichinć; štwórtk pak běše zastup kóždomu dowoleny. Šdych běchu zastupjerjo bamžowoho dwora do

ławow, na prawicy bamžowoho wołtarja nastajanych, so zesybdali, so procession zapocza. Psihi tom spěwarjo sirtinskeje kapale krasne motetty spěwachu. Zacyadorwarjo swjedženja z „circolo di San Pietro“ na spoczatku cžaha tročachu, potom sežehowachu w dolhim rjedže zastupjerjo katholiclich towasťtwow ze zaswěčentnymi swěčkami, potom watikanske seminarije, kanonikojo kapitla swjatoho Pětra a stónčnjce w pontifikalnej drascže kardinal statny sekretar Rampolla. Zoho pschewodžachu wołtarjowaj assistentaj a kanonik swj. Pětra, Monsignore prync Croy a auditor japoschtołskeje komory Mšgr. Pericoli. Po tutych dwaj a dwaj džěchu sobustawy swjatoho kollegia, kardinalojo, wschitecy we swjatocžnej kardinalskej drascže, posta dla z fiolkowym dolhim plaščezom. Mjez nimi njeběchu z chorosčju zadžěwani kardinalowje Barocchi, Dreglia, Redochowski a Tripepi. Milanski archybiskop, kardinal Ferrari, kiž bě pobožny cžah 600 muži do Roma pschimyjdel, pak běšče mjez nimi.

Sbjež bě procession hacž k hłownomu wołtarjej dšchol, zastupjerjo towasťtwow so wołoko konfessije (rowa swjatoho Pětra) zestupachu, kardinalojo a kanonikojo pak so do lawow, za hłownym wołtarjom zestajanych, zesybdachu. Kardinal Rampolla psched bamžowym wołtarjom so poklakinyschi cžakasche, hacž Najšwjecžischi z kapale swjatoho sakramenta, hžjež bě cnyh džěh k cžesčženju wěrnych wustajene było, so na bamžowy wołtar pschinješe a tam wostrjedž mjese stow swěčkow so wustaji. Potom hnydom kardinal Te Deum zanjese, a kaž z hrimotom krasny kěrłusč, wot pschitomnych sobu spěwany, so po njesměrnej cyrkwi roznjese. Měhžje 50,000 wosobow běšče tu zhromadženych!

Po dokonjanym spěwje kardinal bože požohnowanjo z Najšwjecžischim wudžěli. Potom procession w tomšamym rjedže, kaž bě pschijchoł, so zas do sakristije wróče. Po schěrolich marmorowych schodach pak lud dele stupasche na schěrofe, wulke Pětrowe naměsto a so kaž z cěkami wuliwasche do jenotliwych drohow „Leoninskoho“ města (wołoko Watikana a psched nim). Swjaty wótc, kiž blějšchi cžas pschi wotnje swojoho wobhđenja stojasche, syly ludu, kotrež joho pokornje postrowjachu, požohnowa.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budnjčina. Kaž póst wozjewja, nětčischi póstowce znamki jeno hiščeje hacž do 31. měrca płacja. Z 1. hawrylom so nowe znamki a znamjenja z napisom „Deutsches Reich“ zawjedu. Potom stare znamki wjac płacžicž njebudža, ale budža jeno hiščeje na póscže so wuměnjeć. Zohodla so prosy, zo so nětko póstowych znamkow abo marlow, fhartowych listow, fhartow a t. d. jeno telko kupi, šhtož budže hacž do 31. měrca pschetrjebane, zo by kžžny njetrěbnoho pscheměnenja so zniwyl.

— Zoho Majestosč kral Albert je najeńkej kłóschtriskoho kubla w **Reichsnawje**, knjezej Bawolej Kammlerej, kiž je pschěz 33 lět zastojništvo ziwónka pschi tamnej katholickej cyrkwi z wosebitej šwěru a nješebicžnosčju zastawał, jako dopofaz pschibžnacža kšičiž „powšchitkowne cžestne znamjo“ spožčył. Tute

wuznamnjenjenjo bu knjezej Kammlerej wot t. školajstika Štale 17. februara swjatoczinje pschepodate. Pschitomni bėchu pėbla ft. wofadny farat Lange, kantor emer. Lorenc, cyrkiv. wuczeť Bernet a kšėbėtarcj fabrikant Brendler a Lindner.

— Małowjellofske towařstwo wupožczowanisjeje a nafutowansjeje kassy mėjesche schtwortk 27. febr., swoju lėtuschu prėnju generalnu zhromadžiznu, na kotruž bė 38 sobustawow pschischo. Pořkadnik, knjez ryčejkublet Rychižant z Hornjeje Šorki, poda zliczenjo wo minjenym lėcze. Towařstwo je mėlo 60,265 hr. 90 pj. dothodow a 57,607 hr. 85 pj. wudawkow, ma potajsim 2658 hr. 5 pj. zbytku w kassy. Z cyła towařstwowe aktiva wuczinjeja 85,160 hr. 25 pj. a passiva 84,823 hr. 81 pj., tak zo je cziřtoho dobytka loni bylo 336 hr. 44 pj. Towařstwo wobitoji nėtko 10 lėt a ma w tu kšwiku 71 sobustawow. Pschėdželato je za tych 10 lėt nimale 730,000 hr.

— Nasch zaslužbny kujan a wubjerny wumjele, knjez komponist Bjarnat Krawc w Drježdžanach, pschecy wjacj sławny dobywa ze swojim derje znatym žonskim khorom. Tak spėwasche z nim 9. januara pschi swjedženju, kotruž bė pschėdšyda 2. komory naschoho lejma, tajny radžiczel dr. Mehnert, wuhotował. Na programje bėschtej tež serbskej pėśni: „Panfa, budž wjesola“ wot Kocora, a narodna: „Bórczec, mórczec druhbže chcemy!“ (nėmski pschėložit wot Krawca). Tež je so sobotu, 1. februara, pod fantorom Šchöne joho 5hlóšnje wobdželany serbski narodny spėw: „Spiwajšo zins wjaselo!“ we Frauenkirche w Drježdžanach wubjernje spėwal. Nic mjenje žnėjesche tutón khor wulku kšwalbu 3. februara na swjedženju Drježdžanřich žurnalistow. Bjez džiwa, zo so založenři swjedžen Krawcowoho znamjenitoho ensambła 14. februara z najwjetřichimi sympatijemi wschėch wumjełstwu a hudžbjie dobrych worichowow residency wocakowasche. Bóh pať žohnuj naschoho luboho Krawca, ipožcz a zdžerž jomu czerřtwu myřl, zahorjenjo a tworjacoho ducha t baliřim řtutkam t czeřczi swojoho ludu — a tež trochu wjacj porozemjenja joho dželawosczj mjez kujanami — jomu wobradž!

3 Radworja. Wjedzelo 23. februara mėjesche tudomna „Katholřka Bjesada“ zaji prėnju zhromadžiznu po swojim 28. založenřim swjedženju. Nařladna licžba sobustawow bė so tón krócz zjeřkla, 45 sobustawow. Tuž móžachu so tež hnydom zaji wólby řtacz, kotrež maja so kóžde řři lėta wotmėwacz. Pschėdšydstwo a wubjerkownicy wostachu czi sami, t. r. wuzwolichu so tón krócz pschcz aklamaciju z nowa. Su to řczėhowacy knježa: pschėdšydstwo: Jur, farat, pschėdšyda: Kubasch z Khasowa, městpschėdšyda; Kral, wuczeť em., zapisowat; Šcholka, cyrkiv. wuczeť, pořkadnik; Andriecki, wuczeť, knihownik. Wubjerkownicy, kofřiz jenotliwe wřh zastupuja a maja tež nowe sobustawy wozjewjec, řu: Šcholka (alej) za Radwoť a pschisłusřhac džėle; Handrik, kublet, za Kamjenej; Kėcřk za Bronjo; Bjetasch, žiwnosczėť, za Woraneč; Bjetasch, hejtman, za Lutowcz a Mėřkow; Krawc za Khelno; Kubasch tež hnydom zastupjeť za Khasow, Lub, Měřtecy a Stróžisřeczo. Wobřarowacz so drcbi, zo z řřjoch wřow žanoho sobustawa nimamy, a tež zo Bžer a Břėnjenjo zastupijenej njeřtej. Bjesada abo Krasino je so řtajnje prėcowala, po swojich wustawřach řtutowacz, „duchownu zdželanoscz mjez katholicimi Serbami řpėchowacz; řřchėczanřko-katholřke zmyřlenjo a řtutowanjo wobřruczcz; na zdžerženjo wužitnych waschujow a dobrych pocřinkow řtutowacz; a towařřchnu zabawu hajicz“. Sobustaw móže bycz kóždy pořnolėtny katholic řřchėczan; potajřim nic řnadž jeno ženjeni, kaž sebi to mnozy myřla, ale tež

nježenjeni. A tak mjenowanj duch tež ženje w Radwoskich towarštwach knježił njeje, shtož tež mjena sobustawow Bjesady dopokazuja. Ze tu potajšim bur runje tak witany, kaž křěšćan abo jednary džěłaczeć. Bjesada štaenje porjaduje džěła. Róždu njeđělu měšaca, jeli so hinał nje-wozjewi, wotměwa swoju měšacnu zhromadźiznu. W lěće ju zhromadźizny w 6 hodź., w zhnyje pak w 5 hodź. popołdnu. Wulke zawjeselenja abo swjedčenje towarštwow njechaji, tych je tak došć, ale wotměwa jeno lětnje swój založeniski swjedčenje na jednore waschnjo bjez reji. Tak tež bě to lěta, wutoru 4. februara, wječor w 7 hodź. w towarštnym lokalu pola Hefec. Pšchedynda powitawšči sobustawy a jich swójbnych poda lětnu rozprawu wo stutkowanj Bjesady. Na to bě zhromadna wječer. Wo jědži posłiczi nam tujež kapłan Nowak z Budyšćina zabawny a zajimacy pšchednosć wo swojim lońškim pućowowanju w Schwedstaj a Norwegstaj, za cžož jomu pšchitowani z poštanjnjom swój džak a pšchiróznaczo wopokazachu. Tež z tutym budž jomu hišće jónu zjawny džak za joho lubosć a woporniwosć wuprajeny. Na to scžehowasche lěta zaly jónu tak mjenowana loterija, dokelž běchmy něšto lět za sobu džiwadłowe pšchedstajenje měli, k wotměnenju. Wulku haru běchu z tym wošebje měli: Schołta alejski, Běrk, Kubašy a Bjetašy-Doranczanski, kotrymž tohodla tež wulki džak pšchiróznaczo. Pšchegara křěste bě so nam tak cžas pominył a njerad so džěłachmy, hdyž cžasnik nam 12. hodź. w noč do wušchow bórcžesche. Tuž na dalsche tak pilne wopytowanjo Bjesady, kaž poslednju njeđělu februara, a potom zaly wjesoty založeniski swjedčenje k lětu — njech ju pšchecza za naschu Radwosku Bjesadu.

„Lužica.“ Cyłomu nastadej džěnjšichoho cžisła naschoho cžasopisa pšchiróznaczo 1. cžisło „Lužicy“ 1902. Poručamy z tutym „Lužicu“ wšěm cžitarjam a naschim pšcheczelam najwutrobnišcho. Zawěsće hišće mnozy špominacze na „Lipu Serbsku“ a na „Lužiskoho Serba“. W podobnym duchu chce tež „Lužica“ lud zabawjeć a wučić, a to w rěči, wšěm woschytam derje zrozemiweje. Tohodla wocžakujemy z redakciju „Lužicy“ z dowěru tež my, zo dobra wola, swěrna próca a lubosć k wěcy njewušluczi tón křěć na prózbu, ale zo budže z wušpěchom trónowan. Cyłe derje by tajša „Lužica“ w naschich wosbstojnosćach mohła 1000 wotebčarjow mjeć — a wjele wjac. Potom by so za to tež něšto podacž hodžilo, a bórzy by potom „Lužica“ za měšac dwójcy k wam křodžila. To daj Bóh! — Dodawamy, zo z měrcowym cžisłom „Lužicy“ wuńdže tež přěni křěć pšchitoha za džěć, kotrejž wjele zboža na puć pšchegemy do serbskoho kraja. Wšěho druhe a wjac maće we „Lužicy“ samej; njemjetajće ju na žane waschnjo přecž, ale pšchecžitajće sebi ju! Tež sebi tuto cžisło šchowajće a pšchichodne sebi škazajće w prawym cžasu pola naschich knjezow agentow, hdyž „Katholski Bóh“ dštwawće a płacžće. Šim je so pišalo, a woni zawěsće radži tutu prócu na so wozmu. Za „Lužicu“ płacži so lětnje 2 hr., z pšchitohu za džěć 2 hr. 75 mp. To njeje tak wjele, a zabawny a powučjenja změjće došć. Cžim wjac pak was budže, cžim wjac budže so wam podawacž. Mjez tym „Lužica“ jenož jónu za měšac pšchitadža, bórzy pak budže dwójcy za měšac wutřadjeć. Potom tež dlějšche powědańcža pšchinjele. Nětko so křótkie wěcy podawaju, zo so ludžom njebn wosťudžilo na potrəcəwanjo cžakacž. — Přěnje cžisło ma na přěnje a druhej štronje něštožuli, shtož wy rěknjeće: To žane powědańcžo njeje. To pak so hinał njehodžesche. Druhe cžisło budžeće wěsće z wulkim zajimanjom cžitacž

wot spoznatka hač do konca. Tacez čisto pschinese stónčenjo rjanoho powědaničsta „Z kralejstwa přenjeje wulkomocy“, nimo toho pač nowu rjanu stawiznu a powučacy nastawt wo ameriskiŝy železnicah. Tuž stajaje sebi nowu „Lužicu“.

B cyloho swěta.

Sakska. Zeje Maještojč kralowa Karola je pónđzlu 24. februara do Sigmaringen wotjěla, zo by wopytała wjetcha a wjerchowku Hohenzollernskich. Naprjedy poda so do Mnichowa, zo by tam prync a pryncesnu „Wjedrich“ Hohenzollernskich wopytała, a bu na dwórniščeju tež wot pryncesny Theresije a pozdžišcho pryncerenta Wuitpolda postrowjena, a wutoru wječor dojědže do Sigmaringen. 5. merca ju zaji w Drježdžanah woczałujaja.

— Prync Wjedrich August, kotryž měšesche blěšshi čas drěnjó w stawach, je so tat daloko zhrabal, zo móžesche zaji wuhodžowacž. Za tydženi čce so do Wiesbadenskich kupjelow podacž a pojděže z nim tež joho mandželska.

— W nowinach so pišče, zo bě prync Max w Baselu psched wjele ludžimi rěč měl wo winowatošćach kšesćejanskoho muža w našćich časach.

Němska. 24 hodžin pozdžišcho, hač bě postajene, je prync Hendrich do New-Yorka dojěl, mjenujcy njedželu, 23. februara, pschipołdnju w 11, abo po našćim času popołdnju w 5 hodžinach. Subjene wjedro bě lóđž „Krónprync Wilhelm“ tak dolho zadžeržowalo. Tež w New-Yorku samym, hđžež wopyt sobotu, na Washingtonowym narodnym dnju, woczałowachy, bě tajke iněhwěčžo, zo za 12 lět tajkoho njepomnja. Njedželu pač běšče nanaj-rjeńšče wjedro a stónco najjasnišcho šwěčesche. Hđžž lóđž z pryncem Hendrichom do pschistawa pschijědže, postrowichu ju kanony z wutšelemi. Na brjohach běchu so hižo tysacy ludži zeschle. W prašidentowym mjenje powita prync ameriski kontreadmiral Evans. Hđžž bě „Krónprync Wilhelm“ dojěl, poda so prync Hendrich na fejšorowu lóđž „Hohenzollern“, kotraž bě prjedy do Ameriki dojěla, hđžež němski póštanc Holleben, zastupnik ameriskoho wójška general Brooke a tšjo wosebiczi wotpóštancy prašidenta joho z nowa powitachu. Na lóđži „Hohenzollern“ budže bydlicž, doniž zwoštanje w New-Yorku. Pónđzlu jědžesche prync Hendrich pschěz Baltimore do hłownoho města Washingtona po železnicy, hđžež joho witachu njesměrne šly ludu, a statnaj sekretaraj Hay a Long joho postrowišćtaj. Tam prync něšto prašidenta a druge wliwome wosoby wopyta. Pónđzlu w noč so prync z prašidentom Rooseveltom do New-Yorka wróći, hđžež wutoru dopołdnja w 11 hodžinach nowu fejšorowu lóđž kšecziyachu. Prašidentowa dźowka Miš Roosevelt rozrazh, kaž je to wachnyjo, bleschu schampanskoho wina, pschi tym prajcy: w mjenje němskoho fejšora kšecziyu tebe „Meteor“. Snydom prync Hendrich telegram fejšorej póšta, wozjewjejo jomu dołonjaju kšecženiču. Popołdnju bě na pryncowej lóđži „Hohenzollern“ wulka hoscžina, pschi čimž sebi prync Hendrich a prašident Roosevelt najwutrobnisće toasty wunoschowajćtaj. Popołdnju poda so prync Hendrich do radueje kšěže, hđžež joho za čěstnoho měščjana pomjenowachu. Je to čšesč, kotruž bě posledni tróčž Francóza Lafayette lěta 1824 dóstał. Erjedu běšče hoscžina ameriskiŝy millionarow, zastupnikow ameriskoho pschekupšwa a pschemyšla, kotraž bě wěžo z woprawdže ameriskej pychu wuhotowana. Wjacy byžli 1,000,000 hr. płacži hoscžina sama, a něhđže 80 muži,

kotik na njej beču, maja zamoženja, zo bychu sebi snadno frédnje kralestwo kupic móhli. Schtwórtk a piatk budze prync Hendrich we Washingtonje, z wotfelž budze zajimawe městna a wustawy wopytowacž. Wot tam pojědže po mjenskich wopytach blizko Washingtona a po mnohich swjatocžnosćach 1. měra pšecz 14 ze Zjednoczenych Statow a wopyta na tym puczu runje teko wullich městow. Chy pucž wuczinja něhdže 5000 jendželstkich mil. Pojědže wot Washingtona do Louisvillje, Chatanooga, Nashvillje, Indianapolis, Saint Louis, Chicago, Bufallo, Niagara, Boston a pšcijědže 7. měra zašy do New-Yorka. Čžah, z kotrymž chle pucžowanjo dokonja, je chle wosebity čžah Pensylwanjskeje železnicy. Čžah ma wozy, kotrež su jako najrjenšche byhlenja w hrodach wuhotowane. Tohodla njebudže prync po puczu wosebitych wobychlenjow trjebacž.

— Radžija, zo budže knježestwo za powyschene čla, na kotrež bě so wjetščina sejma zjednocžila, so njedopjelni. W mjenje knježestwa statny sekretar hrabja Posadowski wozjewi, zo knježestwo ženje tute namjety njepšchiwozmje. Nětko budže so wo to jednacž, hacž so zapóšlancy z tym špofaja, ščtož je knježestwo pošćizalo, abo hacž radšo chly namjet zacžijnu. Botom by wščitto pšchi starym wostało. Zwjazk ratarjow a z nim tež ščtózčuliz z konservativneje strony we swojich nowinach za to rěčža. Měnja, hdyž knježestwo njedha ratarštwu ščlit pošćizicž, kotryž je po nahladže wěchwustojnych nanajnužnišcho trěbnj, njedha potom tež knježestwo za to zamožwenjo ma, zo je pomhało ratarštwu row rycž. Njehodži drje so přecž, zo ma tež tute ščojniščežo wěšte prawo, ale tola ma so rjec, zo bóle z hněwa, byrnjež tež ze šprawnoho hněwa wuhadža dužli z mudroscje. Něfajtoho polepščenja tež knježestwowu namjet ratarštwu pošćiza, a by drje tola najmudrišcho było, zo so male polepščenjejso pšchiwozmje, hdyž so tola došpožnišcha pomoc pšchecžiwu woli knježestwa na žane waschnjo njehodži docpěčž. Kač pak budža so wuradžowanja dale pleščž, ujezamóžemy wěščezicž.

— Němski sejm jednasche tež wo wojeřskim pšchednjecze, pšchi čžimž socialdemokracy na to šforžachu, zo pšchedstajeni wojakow jara čžwiluja. Ministerjo pak móžachu dopokazacž, zo je w tom lěpje hacž hdy předy, a to tohodla, dokelž hrubych pšchedstajenych kručze kšofajta.

— W fejšorškim kač tež w pruskim sejmje čžajto na póšste naležnosće žpominaja, pšchi čžimž so pokazuje, zo pšchecžiwu Polakam pšchecy jenaf nje-lubosežiwje wustupuja.

— Sobotu, 22. februara, we Wiesbadenje wyschšchi knježestfski radžiczel dr. z Woetke mumnř, kotrohož mjeno njelubje mjenowachu we swojim čžaju, 12.000 hriwuow dla, kotrež bě knježestwo wot zwjazka wulko-industrialnych za wěšte agitacije pšchizalo. Žemřetj bě hewak zašlužbnj a derje wiđžany zaštojnič, kotryž bě wosebje mjese za socialne zawěščženja šćutkował.

— W Augšburgu 21. februara žnatoho rubježnika Kneisla wot-prawichu. Kneisel žemře pošutny.

Wušćisřka. 21. februara mjesčhe archiwópwoda Kainer we Winje swój žłoty swas. Pšchi hoščinje bě cwy fejšorški dom a fejšor sam. Kžany to dopokaž, kač je archiwópwoda lubowany.

Rom. W poměrnje dobrej šćrowocze je swjaty wóte Leo XIII. pjeczadwacyle lěto swojoho knježenja z 20. februarom nastupil. Žižo 17. febr. pšchizhadžachu do Roma mjenšche processije, kotrež budža wězo wob lěto w bohatych šylach so šćhadžowacž. Tež z wonka Roma a Šćalskeje pokaza so,

zo je swjaty wótc čłeczeny a widžany w cylum swěće nic jeno w katoliških, ale tež w dalschich křesćanškich a pohanskich krajach. Wnozy wjetchowje wosebitnych póstancow we swojim mjenje do Roma póstachu, zo bychu swjatomu wótcu zbožo pscheli. Tak naš kral Albert, pryncerent Luitpold w Bayerskej a druzy. Tež němsti kejzor tam jako wosebitoho póstanca k 3. měrcu, trónowanskomu dnjej swjatocho wótcu, general-wyscha hrabju Doë ze zbožopschecjom pšeczele. Pschi tam je so powšchittownje spodobalo, zo kejzor Wilhelm katolskoho zemjana póstla. Póstanc jastkoho krala bě swobodny kněz z Friesen, jastki póstanc w Mnichowje.

Italija. 20. februara wotewri kral sam ludowy sejm z trónskej rěču. W rěči so wosebje pokaz, zo ma knježestwo mysle, pschecziwo cyrtwi hiščeje hórje wustupowacž hacž dotal. Wosebje bě tam tež pschědłoha pschipožožena, zo ma so w Italiskej civilne mandželstwo žadacž, kaž běchu sebi to liberalni dawno hižo pscheli. Ministerpräsident Zanardelli tohobla tež z rjanymi nadžijemi pschěd sejmom wustupowasche. Tola hižo nazajtra bě ze wschej krajnosću nimo. Präsident mjenujch, kotrohož sebi ministerstwo pschecjeje, njedósta pschi wólbje wjetščinu hłosow, a ministerstwo pžzna, zo nima do wěry pola wjetščinu sejma, a tuž wotstupi, kaž to hinať njemójesche. Nětko bu tam nuza. Něka drje, zo ma Zanardelli z nowa ministerstwo pschewzacž, a kral to wězo chce, prascha pať so, hacž by so z nowa zestupjenomu ministerstwu lěpje šchło — a sejm rozwižzacž a z nowa wolicž dacž, knježestwo drje sebi tež nježwěri, dofelž derje wě, zo pschi powšchittownej nuzy a njespotojnosći ž čžěžka zwólniwischi sejm dóstanje. Wosebita wina njepschecželstwa pschecžiwu knježestwu ma drje so pschipisowacž mjez tola powšchittownje hiščeje katolskim ludom daloko rozsčěrjenej agitaciji za civilne mandželstwo, kotrež ma so zawjesež. Ministra Giuisa bě liberalne ministerstwo wustorcžiko, dofelž bě jako křesćanški muž pschecžiwu tomule zakonjej kručje rěčat, a liberalne nowiny tež w Němskej so hižo wjeselachu, zo budže knježestwo nětko čžim bble po liberalnych žasadach knježicž móc. A nětko byrbjesche za wustorcženym towatšichom hičž a wotstupicž.

Francóžka. Knježestwo počžina za to rěčecž, zo by so za wojakow dwělětna služba zawjedla; tola drje z wěch ničžo njebudže, a knježestwu jamomu malo na tom žakeži, rěči jenož tak, zo by so pschěd wólbami ludej žspodobalo.

— Wistopja z džěla kručje pschecžiwu knježestwowym žaměram wustupuja, zo bychu študowacy nucženi byli, jenož na njewěrnych statnych irjedžnych šchulach swoje študije dofonjecž.

Žendželsta njedžiwajch na wudawki afriskeje wójny swoje łódžnistwo rozmnóža, zo ju njebychu druhe kraje pschecžahnyłe. Pschichodne lěto budže na 80 nowych wójnskich łódži twaricž.

Ruska ma žašy wschelake njeměry na swojich universitach. Studencži so tež z džěla z džělacžerjemi žjednocžuja. Nětotre university, tež Pětrohróbska, šu žawrjene.

Afrika. Pschecy samšne powějesče k nam dothadžaja. Žendželčenjo pať tu a tam horstku Burow počžepu abo popadnu, pať žašy Burowje Žendželčanow trochu pschubaja. Psiche so, zo w Oranjestacže a druhdže mjenšche čžejódy Burow wokoło čžahaja, a někotsi měnja, zo Žendželčenjo ženje njezamóža Burow žnicžicž.

Amerika. V poslednim času su Ameriku we vschelatich městach wulke wohnjowje njezboža potřeješje. Wo zatrašnjnym wohnju w měsce Waterston w New-Yerscy smy hižo pisali. Tón tam na 1000 twarjeni zničji, mjez nimi radnicu a šbdom druhich zjawných twarjeni, pjecz cyrkwjow, schěšej bankow atd.

Nětko zas z New-Yorka wo strašnym wohnju pisaja. Tam bě jo arzenal zapalil a z mnohimi patronami a z druhimi škadami wohenjej mnohu cyrlobu woflicješje. Šižo jo zdasche strach pschewinjeny bycz — tu jo wulki Park Avenue-hotel, kiž cyle masivny rěšafšje, zapali. Na 500 wosobow w nim pschewywasche. Dotelž mēnjachu, zo jo zapalicz njemōže, žane pschiprawy na hošćenjo w nim njemējachu. Tak je jo stalo, zo je jo tam 20 wosobow jobu spalilo. Šchodu na 8,000,000 hr. woblicēja.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 392. Jan Kral z Čemjerice, 393. 394. z Haslowa: Jakub Rjebiš, Ernst Běrmich, 395. Pětr Mróz z Libonja, 396. Jan Handrik ze Sulsee, 397. Michał Měškank z Nowoho Łusča, 398. Jakub Brycka z Wutołčie, 399. Michał Rjeně z Čornec, 400. Hana Čornakowa z Koslowa, 401. Jurij Manjok z Ralbie, 402—404. ze Šunowa: Jan Mikliča, Jakub Mikławšk, Michał Narčik, 405. Jurij Kocor z Jitka, 406. Pětr Čornak z Konjec.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 768. Mikławš Rab z Jawory, 769. Jurij Koplanski z Wěteńcy, 770. Madlena Zyndžina z Budyšina.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: N. N. za wšelake nawěštki 20 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8303 hr. 79 pj. Dale darichu: Wučer Stanisław Klíma w Hostěradicach 10 hr. 24 pj. — Přez knj. P. Stanisł. Kobyleckeho T. J., redaktora Przeglądu Powszechnego: Redakeya Przeglądu Powszechnego 5 hr., Redakeya Misyi Katolickich 4 hr. 25 pj., Kk. Rektor Boc T. J., Józef Gadowski T. J. po 3 hr. = 15 hr. 25 pj. — kh. 25 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Swjatomu Antonijej dźak za wuštyšćenjo we wažnej naležnosći.

Sobustawy bratřstwa „Ježusoweje Wutrobje“ a „Zaposchtoštwja modlenja“ maja swoje dobre šutki a modlitwy w měsacu **měrcu** Bohu woprowadž: „zo bndu sčesćenjo božu martnu pilnje a doštojnje česćowali.“

Pola redaktora su po jara poniženych plaćiznach na předań a kōždy čas tež přez kk. agentow dostać tute Dućmanowe modlefske knihi:

Rěčna Swjatnica katolskoho křesćana. H. Dućman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do koje wjazana z čerwjnym rězkom 3 hr. 50 pj., do koje wjazana ze zlotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 5 hr.

Khwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dućman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do koje wjazane z čerwjnym rězkom 2 hr., do koje wjazane ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dućman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do koje wjazana z čerwjnym rězkom 75 pj., do koje wjazana ze zlotym rězkom 1 hr.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 3. čislo 1902.

Připožožena je jako wosebita přiłoha „Lužica“ čo. 1. 1902.

Čižkěj Šmolerjec knihčičičšćenje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštiki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Indomyczasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 10.

8. měrca 1902.

Lětnik 40.

Romski wjerch pschi khorotožu.

Šbyž so njeboh car ruski w Moskwe krónowacž da, tehdom tam wulcotne swjedjenje swjeczachu a dotal njewidžanu psychu pokazowachu. Zendželski posłanc lord Granville bě psychu bal dawal. Nazajtra pak nagle jedyn z jeho najnižšich služownikow strašnje sthorje, a powołany lékař wupraji, zo žaneje nadžije wjac njeje. Sthoromu to njepotajichu, a tón, dobry katolik, nutnje za katolickim měšchnikom žadasche. Posłancowa mandželska, tež sama dobra katolika, hnydom poručiz, zo bychu měšchnika pytali, kiž by zendželski rěčecž mohl.

To pak bě čezki nadawt w cyle ruskim měšće Moskwe, hdyž je jara mało zendželečanow a mjez nimi z čezka katolik, wysche toho běšče hižo wječor pozdže.

Dofelž bě na krónowanstu swjatocžnosć tež bamž wosebitoho poslanca posłał a z nim běchu tež nětoti družu měšchnich pschischi, spytachu, hacž mjez tymi snadž so jedyn njenamata, kiž by zendželski mohl. A hlej, mytli so njeběhn. Wo pol nocy měšchnik pschi thorum sedžesche a jeho spowědawsche, tež jomu wschitke druge swjate sakramenty za thorum wudželi. Šbyž bě jeho spokojał a k dowěrje wubudžal, so měšchnik wotfali slubiwšchi, zo nazajtra zas pschišdže. Rěc bě za thorocho dobra, a rano zas měšchnik polny sobuželnosće pschi thorum sedžesche. Wóržy na to tež posłancowa mandželska do jstny stupi, zo by so za thorum woprašala. Měšchnika wuhladawšchi so njemalo džiwasche. „Šcho?“ zawoła, „wy to scže, najdosťojnišchi knježe? Wy sam scže tu miłosć mēl, zo scže thorum k pomocy byl?“

„Za bēch jeničski měšchnik“, tón wotmołwi, „kiž tudy rěč dobroho muža rozem, a ja so wjelu a Bohu so džakuju, zo je znače rěče mi možnotu dało, w tej nocy jenu z najswjecišchich winowatosčow mojoho powołanja dokonjeć.“ —

Al ščitó bě tutón měščnik? Regensburg joho 2. meje 1858 swjatocňuje do města pščinč widžejsche, zo by tam swjeczil nětčišchoho biskopa, běšče to Flavius wjerch ze Chigi, archibiskop w Wýra.

Stala je so joho wola.*

W nocy 13. decembra 1452 po wulicach města Carohroda (Konstantinopole) hawtowaca šyla ludži cžahajše. Pisana bě to mjerwjeńca — ludžo wšěch družin a stawow. Wnišča z kšizom a ze zaswěczenej šmolnicu w rukomaj — a patofci z najnižšich woršchtow měsčanskeje ludnosće; — ludžo z lěpšich stawow — a njehorne postawy, kajež su jenož w pšheb= městach widžecz a kotrež su w štoku tu, hdyž ma so hdyž zběžt a ropot wzbudžicz. Krawe swětlo z dymjacych šmolnicow na herjetacu šyla padašče, a w tomle młhowym swětle běchu džiwje so žehlace woczi, započzene, roz= njemdrjene woblicza a hněwnje hrožace pjašče widžecz. Al wodnych=li hdyž zafhadžaca cžrjódca, běšče z njeje šushecž blufi cýtinišči špěw mnichow. Ale bórzny mnichow pšchewolachu šchropawe, šchřěawe hlohy.

„Azymit, azymit“, šchřěčesche rozžlobjeny lud. „Přecz z Łacžončanami, azymitami, kotsiž njefišany šhlěb t woprowjenju bjeru“, wopšjetowachu družu. „Přecz z Šenotikom, njetrebanu jich a jich bamža.“

Al pšče cžo tajki hořt? Tón džěn rano bě so w cyrkwi Hagiji Sofiji pšheb fejžorom Konstantinom XII. a bamžonštim wotpšlancom (legatom) „henotikon“ dołonjal, to rěka, wufaz wudał, zo ma so grekšta cyrkej zašy z romskej zjednocicz. Wopušcženy wot wšchoho šwěta, bě posledni potomnik štarolawneje fejžorskeje šwóbyh Paläologow krajinu za krajinu napjeracym Turkam pšchewostajicz durbjal. Nicžo jomu njebě zbyło z rozšchřěnych krajow w Malej Asije, khiba Carohród (Konstantinopola) — ale tež na tón měrejsche so hižo krajalcym sultan Mchamed II. a wótšesche hižo šwoje brónje t poslednjomu štorfej. W teje nuzy bě so fejžor Konstantin XII. t šwjatomu wótcej wucžefal a šwoju ruku t wujednanju podal, zo by šlónčnje štarodawna pšchětor a mjez romskej a grekšej cyrkwi pšchěstała. Ale hišče njebě so dožehlila wjele štow lět dołho rozžahowana hida, hišče njebě so pomynyla šlepa zafakšecz grekšeho duchownišwa a wot njoho našchězuwanoho ludu, a hižo šamjny džěn, hdyž bě so wujednanjo z romskej cyrkwi dołonjalo, chte město pšheb žlobami rozhorjěnych šlow ržesche, kotrež tóždy zwjazt z Romom tamajch a Łacžončanow jako „azymitow“ (kotsiž njefišany šhlěb pšči božej mšchi wužiwaju) wšměschujch po měsče herjetachu.

* Wot toho cžasa, zo bě so grekšta cyrkej wot romskej wotšchěpila, štabnjejsche tež džěn a bóle naranšcho-grekšte fejžorstwo, kotrež měsče w Carohrodze (Konstantinopoli) šwoje šrjedžiščežo. Turkowje džernjechu krajinu po krajiny z njoho, hacž šlónčnje za šamym Carohrodem šahnychu. Zo bychu šchěčzanške katholicke ludh nawjeczorneje Europy pomhali Turkow porazhez a město wobaracz, chcyšče fejžor Konstantin XII. šwój lud zašy do křina katholicke cyrkwe wróčicz. Grekške duchownišwo zroćožiwšči ludnosč w Carohrodze pał joho zaměr pokazy — a to bě wina, zo Carohród, wopušcženy wot cyrkej Europy, padže lěta 1453. Wobraz tychle štruchych podawšow macže w tej šlawizněčy.

„Sława Panagiji, maczeri Bożej“, rejesze nětko dale bóle pschiběraca šyla, „hačž dotal je nas šchitala, wobróje nas tež psched Mohamedom a joho Turtami.“

Nadobo šchtrěčawny hlós wschěch pschewoła: „A Scholarijej, počehnjemy t Scholarijej!“

Wotomik hara wocichny — potom widobny so powšchittkownc justanjo.

„Scholarius, sława Scholarijej, wótecej praweje wěry.“

A nětko so lud do wuzteje wulicy čžichčesche, kotraž wjedže do Pantokratorowoho klóschtra. W čžichej samocže běsche tam najwuczenišči mnich tehdomnišchoho narašschoho kraja, Jurij Scholarios, žiwny. Tam hramjesche cyrkwinškomu zwjazkej z Romom a kejžorškomu dworej, kotryž z bamžom jednaje; a mējesche po swojim boku šyla pschivšnikow, mjez ludom a duchownštwom, kotřiž radži na joho bohoškowšće wučžby posłuchachu.

„Widžecž joho čcemy, toho, kiž je našcha nadžija“, wołasche lud psched klóschtrštu cyrkej doschědschi, „njech nam słowo praji, zo bchymy so pošhlili we swójej wěrie.“

(Potracžowanjo.)

Sobukšchžowana.

(Po Kümmele.)

(Potracžowanjo a škóncženjo z čžisła 8.)

A krótko potom sedžesche doma pschi swojej maczeri, kotrežž so ani wěricž njehasche, zo je jeje hruby muž jej šchleńcu piwa póšlal a swoje džěčžo tak zašitował. Nětk pač Haziža macž tak dołho proschesche, hačž jej džěl z čžerpjenja našchoho Zbóžnika čžitasche. A swjata čžischina bě we jstwie, hdyž macž z cunim, čžistym a čžuczšwym hlósom ze stareje knihi wo schwištanju Žezusa Chryštusa čžitasche: „Žli wojačy ze swojimi schwišadłami, prutami a powjazami pschidžechu a čžisňachu je pola stolpa. Potom so Žezusej pschiblišchu. Schesčžo bruni mužojo běchu, mjeišchi dhžli Žezus z rozchbanymi włosami. To běchu zlóštnicy, a najzłóščiwišchich a najnjekłóštomnišchich z nich běchu za tajku katoiwu službu wuzwolili. Čžile hrozni mužojo běchu pschi stolpje hižo někotroho hubjenoho hrěschnika do smjercže schwišali. Woni mējachu něšchtu zwěrjace, djaboliše na jebi a běchu kaž pol pjeni. Našchoho Zbóžnika, kiž tola čhle dobrowólnje džěsche, z pjascžemi a powjazami bijachu a kaž njemdri t stolpej storkachu. Stolp frijedža jam stojesche. Wón je tak wysoki, zo móže wulki čžłowjek z pozbėhnyjnymaj rukomaj na horni škónc dosahnyčž. Žezus šchepotasche a rčesche psched stolpom, jam so swoju draštu z rukomaj, wot pómjazow začžěłymaj a krawymaj, škwatajo šlešasche, hdyž do njeho storkachu, joho torhachu; wón so modlesche a tak nutrunje proschesche, a na wotomik joho wóčžko so za maczerju, z bolosčžu čhle zničženej, wohladny. Potom Žezus stolp wobja, a katojo pschivjazachu, grawocžiwce klecža wustorkujey, joho swjatej pozbėhnyjenej rucy horjela za stolp a joho čhle čžěło tak horje nacžahnychu, zo móžeschtej joho nožy deleka za stolp pschivjazanej lědom stacž. Dwaj z tych njemdrych počeschtaj ze zasaklej krawjelacžnosčžu joho čhle zadnje čžěło wot deleka horje a zas dele schwišacž. A našch Anjez a Zbóžnik, Syn Boži, wěrný Bóh a wěrný čžłowjek, rčesche a wjesche so kaž woboha wacžka pod šurwymi razami zlóštnišow, wón zdychowasche, a jasne, klódko žalosčženjo kaž lubosčžiwu modlitwu pod torhacej čžiwilu bě pschěž hčžate

„A cžohodla nie pohlujschicž?“ jo lěkat woprašča.

Šańža jo začětwjeni a macž wosoło schije wzawšči jej do wucha schepny;

„Zo bych tež jónu prawje ze swojim Zbóžnikom czerpjecz směla.“

Lětarjo dyrhjadu jeje prěstivu dopjelnicž, dolelž so pohlušchenjo z chloraformom za jara straščne spózna. Trěbne pschihoty jo stachu, hrózbne džěło jo zapocža. Šańža jo rjekowšcy džeržejše; šćódki posměw so po jeje woblicžu rozlehnj, hdyž pschi spocžatku operacije na swjećzo Ecce-Homo pohlada. Potom woczki zańdželi a hubje zamknj a z wurazom spodžiwneje zmužitoscze wschitko ze sobu cžinicž da: tu a tam cžisče zažalošcži, druhdy podušcheny wufichl, tšchepotanj o cžěla z bologcžu — skónčnje bě wscho nimo, jurowa rana zawjazana, bolaca noha wotštronjena.

Lětarjo džěchu a njemalo jo džiwachu na wutrobitošcži tuteje holecži. W njesměneč bologcži płacžo macž k ložu swojoho wbohoho džěcža, kotrež pozmortwe tu ležejše, pschistupi a jej nutrne šłowa sobuželnošcze rěczejše.

„Wolało je, luba macži“, praji Šańža, „ale zawěšcže nic tak jara, kaž sym sebi pschedstajala, zo je luby Zbóžnik czerpjel, hdyž jo ho schwisachu; ja sym sebi myšlila, zo dyrbi to hišcže wjele bóle boleč.“ A jeje wócžto jo zabłjšcžcži, hdyž pschistaji: „O macži, tak rjenje je, ze Zbóžnikom czerpjecz směč!“ —

Roža pomatu žijejše, tola cyle cžěło hinjejše; a runje jutrownicžku Šańžu w běłym kašcžu k rowu donjesedju a we kłódněj zemi poškowachu. Knjež farať w pohrjebnej rěči wuložowasche, tak je tšincželětna holecža swoje czerpjenjo tak nutrnje pschijala a w žiwěj wěrije znješla — a hluboko pohnučji wschitcy, štari a mlodži, na běły kašcž w rowje pohladowachu, hdyž tši hruzliki jako posledni postrow Šańži zawdawachu.

„Ta je byla kaž swjata“, tak bě wschudže štyšcječ, „nětko je zawěšcže hižo w njebjesach.“

Nan pať, za kotrohož bě Šańža swoje bologcže woprowala, bu cyle drubi cšłowjek. Ze swojim šwědomjom a ze swojej cychwju je so doipolnje wujednal, a kóždu njedžetu po kemschach hišcže šhwilu klecži pschi rowje swojoho jenicžtoho džěcža.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Na tudomnym katholickim seminaru běchu w minjenymaj tydženjomaj lětusche abiturientne pruhowanja. Zało pschednyda běšce pschi pruhowanjach knjež schulski radžicžel Schüke a jako duchowny kommissar knjež kanonikus kapitularis kantor Eusejanski pschitomny. Pruhowanjo wschitcy 16 kandidacži wobstachu a dóstachu schtyrjo šłownu censuru IIa, pjecžo II, pjecžo IIb, jedyn IIIa a jedyn III. W zdžerženju mōžejše jo najlěpšcha censura I pjatnacžom a Ib jenomu wudžělicž. Šědnacžo hudžbne pruhowanjo cžinjachu, a to tšjo z censuru IIa, schtyrjo II a schtyrjo IIb. — Mjez pruhowanymi tón křóč žadyn Serb njeje.

3 Ratib. Tudyšcha „Katholiska Bjejada“, kotraž mēejše njedželu derje wopytane posedženjo, pōńdže za tydžen žhromadnje k swj. woprawjenju.

3 Wojerrec. Hižo je so w „Katholiskim Bosole“ na to špomniło, zo by jara wužitne a nuzne bylo, hdy bychu so we Wojerrecach katholicke bože šlužby založile. Kaž nětk „Katholische Volkszeitung“ piša, tu tale špomōžna

naležnosť bórzy do skutka pschidźže. Wot knjezow: Strangfelba, wobsedźerja fabryki tudy, Wleznarja, wotrejsejnego sekretara pschi pójce, a Kulusa, zaštojnika pschi železnicy, bu wóndanjo zhromadźizna katolikow z Wojerec a wokolnosće powołana k tomu wotpohladej, zo bychu so katoliske bože služby tudy založile. Zhromadźizna bě jara bohacě wopytana. Tež duchowni z Kulowa a Mje-
dzychowa so pschi njej wobdźělichu. W zhromadźiznje, kotruž rěčnik t. Wolf namjedowasche, bu postajene, zo je zawjedźenje božich službow za Wojerec a wokolnosć za katolikow (jich je z cyła 400) njewotpořadajomna nužnosć. Pschi tom pschitomni tež wobzamknjachu, zo chcedža měščaniske zastupjeřstwo wo pschewostajenje sale na radnej třěži abo wo jedyn lokal we wučerjni k dźerženju božich službow prosyć. — Pschitomni duchowni, sčtož ma so z dźakom pschipóznac, pschiprajichu swoju zwólnomosć a slubichu, zo chcedža lóžde 3 abo 4 njeđžele bože služby tudy dźerjeć. Čas tych jamych so lóždy raz w prawym čaju w tudomnych nowinach wozjewi. Da-li Bžh, budže tale wažna wěc bórzy k božownomu kóncu domjedźena.

Kr.

W Drježdjanach je minjenu sobotu knježna z Mostic, dołholětna pschedstojicetka kralowskeho Józefininoho wustawa, nimale nahle wumrěła.

Porjedźenka. W dopisu z Nadworja wo „Katholiskej Wjesadze“ w č. 9. „Katholiskeho Pořoła“ je stajerkej kłowčto „poslednju“ wupadmyło, Tam ma rěcać: „Rědbu poslednju njeđželu měsaca, jeli so hinať njewozjewi, wotměwa Wjesada swoju měsacžnu zhromadźiznu.“

B cyłoho swěta.

Wěmsta. Wóle hač jednanja w sejnje samym, zajima so wschitto za jednanja w cłowuej komisiji. Šacrunjež bě knježestwo truce prajic dalo, zo na žanc waschujo wyschšce čla, hač su wot knježestwa namjetowane, nje-pschuwozmjje, je komisija tola powyschenjo pschijala. Sčto z toho budže, nje-hodži so prajic. Komisija změje swoje wuradźowanja dale a, jeli je něfak dofonćicž zamóže, budže so pokazac, kotra stona budže cofac, hač knježestwo tola potom trochu swoje nahladu změni, abo hač so cyły jej knježestwu podečisnje. Z njewěstosće, kotraž na cyłej znutschownej politicy wotpoczuje, rěči so tež wo tom, zo so wschelake měřna w knježestwu hinať wobšadja. Čamo to so praji, zo kanceler Bülow swoje zaštojnstwo kłóži, a rěka hižo, zo by potom němski pólanc we Winje, Culenburg, joho nastupnik byl. Wo nim zasy so wschelacy ston praja, zo so tón lěpje dobrym zabawam, dnyži za zamokwite měřna hodži. Njemóžne pak pola nas ničžo njeje. W běhu poslednich lět je so znutschowna politika tak nahle pscheměnjala, zo ničto wječor njewě, sčto so nazajtra stanje.

— W Brombergu bě zasy jónu proces, kotryž cyle zadźerženjo prusskich zaštojnikow pschecitwo Polakam pokazuje. Wobštorženy bě mjenujcy pólski gmejnski pschedstojicet, zo bě wučerja na česći ranil, dokelž bě pschedstajenommu knježestwu wot njoho samoho a wot někotrych buraw podpisan pismo pólak, zo by wone wučerja za to, zo bě dźěci pschegara morštal, pschestschowało. Wěšto toho bě knježestwo gmejnskeho pschedstojicetja wobštoržilo. Pschi judniškim pschepytowanju bu něšto wot mnohich dźěci wobswědčene, zo je wučer wopravdže mjezy sprawnoho křowtanja husečischo pschecročil. Statny rěčnik njeđžiwajo na to namjetowasche, zo bychu pschedstojicetja na tři měsacy do jastwa zasudžili, wobkručějo, zo so njemóžecy na rěče dźěci

spuščaječ, a zo je pschedsjojiczeŭ muczerja chcyt z męsta wutłóćicz, dotelž němcyje. Sudnistwo paŭ wobštorženoho wuswobodži.

— Znaty pruski ministerialny direktor Kögler wopuščaji swoje dotalne městno jako referent za škulste naležnosće w ministeriju a bu za prašidenta wuščichoho sudnistwa pomjenowan. Won bę so stajnje prócowal, šchulu po móžnosći po liberalnych zasadach wodžić, a wosebje pschecziwo katholickej cyrkwi wobthowa samne njespcheczelstwo, jakož za časny kulturnoho wojowanja, kotrež bę sobu činił. Katholikowje njebudža potajfm na žane waschnjo wo njoho žarowacz.

Awstrija. Pschichodny kejžor, archiwójwoda Franc Ferdinand, pošla swjatomu wótecej t joho jubilejam wosebje pscheczeline piśmo, w kotrymž wobžaruje, zo politisich poměrow dla njemóže swjatomu wótecej sam we wosebje swoje pschecza wuprajic. W Awstrijej, hdyž je telko zymnych a liwlich katholicow, je wosebje zwjeselace, hdyž muž na tym ishodženku, a taŭ nabobnoho stawu, kaž Franc Ferdinand, mužnje a raznje swoju katholicu wěru wuznaawa, kaž je to hižo často činił.

Rom. Wopominjeiši džen krónowanja bamža Leona XIII. bę tón króć wosebje swjatoczn. Přeni raz wot lěta 1870 sem wotměwajše so swjatocznosć zajiŭ w swjatoho Pětrowej cyrkwi (mjez tym bę so w Sixtinskej kapali swjecził). Pschi swjatocznosći bę něhdže 30 kardinalow, wjele cuznych poštanow a romisich zemjanow a něhdže 40—50,000 ludži. $\frac{1}{2}$ 11 hodžin čehnjajše bamž, na sedii gestatoriji sedžo, pschewodžany wot swojoho dwora a bamžowisich gardow do basiliki a wot pschitomnych z radošču witany pošyde so na trónje. Nětko mějajše kardinal Banutelli swjatocznu božu mšchu. Potom zapěwachu bamžowscy spěwarjo „Oremus pro pontifice“ (moblmy so za bamža) a Te Deum, na čož swjaty wóte bamžowke požohnowanjo wudželi. $\frac{1}{2}$ 1 hodžin wróći so bamž do Watikana. W kralowskej loži bęchu někotři wjerchowje pschitomni. Swjaty wóte mějajše cyle strowy napohlad a nadžija je, zo budže runje taŭ čisly a strowy jubilej isčncicž, kaž je jón lěta započal.

Belgija. W Brüsselu je wosebita internacionalna konferenca dlějšchi čas jednala wo tom, zo bychu wschě wjetšje kraje pschezijene dla a prámije za cotor zrijadowale. Hacz do někotrych malicžosćow ju so tež zjednali. Za Rěmsku je to wažna wěc, dofelž wjele cofora płodži.

Francózija. Deficit za lěto 1901 budže wjetšchi, hacž sebi myslachu. — Ministerprašident Waldeck Rousseau je do njezboža pschischoł. Pjatk, 28. februara, powali wóž elektrishe jelezničy dróžku, w kotrejš jedžejše, taŭ zo so zrani pschcz schleńcy a zraženjo. Dyrbajše něščto dnjom doma wostacz. Trajaceje ischodny njezměje.

Serbija. W poslednich lětach so husto zdajše, zo kral Alexander krucze na serbisim trónje njejedži, a druzi so hižo na joho herbstwo wjeselachu. W poslednim času bęchu so wobstojnosće za krala polěpschile, wosebje dla wěštych jednanjow z Čornohórskaj. Přync Pětr Karageorgowicz, kotryž bę sebi nadžiju na trón činił, pošpyta tohodla nětko z mocu swoje wotpohladu docpěć. Joho pscheczel Nade Alawanticž pschidže jako serbisim general zdražčeny do městaczta Schabas, zo by lud a zastojnikow z mocu a z lešču za swojoho knjeza dobył. Bu paŭ zatšeleny a joho pschischnicy zajeći. Kralej Alexandrej bu w ludowym zastupicstwie, w skupštinje, ze wschch stron směra wobkrucjena.

Chinſka. Nowy zběž je wubuchnył w krajiny Naniſu, wjac hač 1000 przedawčich wojakow je mjez zběžtarjemi. Rejzorſki wukaz nakladuje zaſtojniſtam frucze, zo bychu miſſionarow a druhich wukrajnikow ſchitali. Čžohož bē ſo potajſkim biſtop Anzer bojał, zo mēr dołho tračž njebudže, je ſo dopjelnilo.

Brasiliſka. Za praſidenta w brasiliſkej republicy wuzwolichu dra. Rodriga Alves a za druhoho praſidenta dra. Silwiana Brandao.

Afrika. Wulke wojowanja ſu ſo tōnc februara w Africy wojowale, wo kotrychž dołkadne powēſeče haſle po nēčim dołhadžachu. Najprjedy nadpadnychu Burowje w ſulnej ličbje wjetſhe jendželſte wotdželenjo, kotrež tomwoj (prōzdne wozu) pſchemodžachu, pola Klertsdorpa. Čhlc ſhlc wotdželenjo wojakow, wokoło 580 miži, buch u wot Burow zajecži a pſchcz 100 wojakow pał morjeni, pał ranjeni. Woſchje Burſki general Delarey bēſhe nadpad nawjedował. Nimo toho wzacu Burowje tež 5 kanonow. Kaž to Burowje z wjetſcha čžinja, jich pozdžiſcho zaſy puſchčichu, dofelž njewēdžachu, hōže jich tſfacž. Tola dopotazali ſu jim, zo nije hiſchče jich mōc zlemjena. Hōy by pał čžlowjeſ powēſečam, kotrež najwchčichu jendželſki general domoj ſečele, wēricž chcył, njeby dawno hižo žadny Bur wjac w Africy był. 8. julija 1901 piſaſhe Ritcheuer, zo je hiſchče nēhōže 13,500 Burow we wōjinje. Wot toho čžasa hač do 24. februara 1902 je po jendželſkich powēſečach 1260 Burow ſpadało, 9174 jendželczenjo zajachu, 664 bēchu zranjeni a 2775 ſo podčžſnychu. Tuž bychu Burowje wo tōn čžas wſcho hromadže 13,873 abo 373 wjac, hač je jich z čhlc bylo, pſchiſadžili.

Amerika. Prync Hendrich ſwoje pučžowanjo po programje doſonja. Zahorjenoč a luboſež za njoho nije wotebērała, ale pſchcy hiſchče roſče, hōžežfulž pſchiſdže.

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lēto 1902: kk. 407. 408. z Budyſina: Madlena Bokowa, Hana Pjetaſowa, 409. 410. z Khrōſcie: Jurij Dōrnik, Marija Wingerowa, 411. 412. z Noweje Wjeſki: Michał Wobza, Haſža Nowakowa, 413—418. z Worklec: Jakub Mencl, Jakub Hōrnik-Rjelka, hrod. zahrodnik Jakub Mēt, Michał Handrik, Hana Hermanowa, Jakub Mlynk, 419. 420. z Hory: Pētr Nowak, Hana Cyžowa, 421. Mikławſ Ješka z Kopſina, 422. Michał Mērcink z Njeradec, 423. Haſža Kuſkec z Hōrkow (w Šērachowje), 424. Mikławſ Šanda z Jaſeņcy, 425. Michał Rjelka z Konjec, 426. Marija Kubaſkowa z Budyſina.

Sobustawy na lēto 1901: kk. 771. N. N., 772. Jurij Dōrnik z Khrōſcie, 773. Mikławſ Šanda z Jaſeņcy, 774. Michał Nardik ze Šunowa.

Na lēto 1900: k. 858. Mikławſ Šanda z Jaſeņcy.

Na lēto 1899: k. 860. Mikławſ Šanda z Jaſeņcy (½ lēta).

Za nowe piſčele w Khrōſcicach: Njewjeſcinske čžije 13 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyſinje.

Dotal w naſej redakcij nawdate 8329 hr. 53 pj. Dale darichu: Radwoſka Płatowa Komisiya: Na bjesadže 50 pj., po ſulskim poſedženju 15 pj. = 65 pj. — Delanska Patentna Komisiya 1 hr. 20 pj. + 60 pj. — My w přecelnym towařſtwje mamy = přec' 25 hr.

Zaplać Bōh wšēm dobročernjam!

Žiawny pobožny džał za doſtatu pomoc po pobožnoſeži 9 wutorow t čžeſeži ſwjatoho Antonija za žhoru hołčžu. Tohorunja hołca za wuhwobodženjo z wullich čžejnoſežow, po 9dnjowej pobožnoſeži t tomujamomu Swjatomu a zbōžnej Člečže Pražitej, ſwōj džał wotloža.

Čžijšč Smolerjec tnihičžijſčejnje w Mačičnym domje w Budyſinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Indomyczasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Císlo 11.

15. měrca 1902.

Lětnik 40.

Zmružity guardian.

Sdnyž šchwediski kral Gustav Adolf Němsku na mnohich měštnach čěšnješe a 1631 bě Březburg pschedył, so ze swojim njepšcheczełskim wójstom po brjohomaj rěči Mohana k Rheinej dobywajše. W měsće Michaffenburgu, ke kotromuž so nětk bližese, so joho njemało bojachu. Wschitcy z města ze wšchim, štož móžachu sobu brack, čěłachu, tež najwyšichši zastupjerjo wysch-
nosćow běchu město wopušćezili. Zeno kapucinojo njebojazni wostachu. Sich guardian ze swojimi mnichami cyrkujše wobsadži, haj w tutej najwjetšej nuzy šwětné knježstwo sobu do ruki wza.

Stóněžnje Gustav Adolf pschiczeje.

Water guardian, pschemodžany wot někotrych radnych knjezow, kotřiž běchu w měsće wostali, so po mósće pschez Mohan ke kralej poda, jomu klucze města pschepoda a za město wo milosć proschese.

Kral so džiwajše, tajkoho měščanštoho komandanta w kapje wuhladawšchi, tola mužowu zmružitość wobdžiwajše, tež so jomu dowěra spodobajše, kotruž wón wopokaza. Pscheczełnje z guardianom rěčese a so za joho wobwódnjom prashese. Sdnyž bě guardian na swoj mały klóštr pokazal, kral znapschecziwi, zo joho wopyta. Pschi čahu do města wón pódla kralowoho konja džěše. Gustav Adolf so za wobstojenjemi města napraschowajše.

Tak běchu hač k hrodej pschicili, a Gustav Adolf ze spodobanjom po nim horje pohladawšchi rjeiny: „Mjany hród! Sdny by koleśa měl, bychmy jón do Schwediskeje pschewjezć dali. Dokelž pať so pschewjezć njehodži a čětnjemu turwjetč Mohuczi a joho služowicy jón zdžerjeć njehachu, mēnimy, zo hród našchomu wójstu (k wurubjenju) pschepodamy.“

Tu guardian znapschecziwi: „Wascha Mašestoz chcyła so pschewědžic, zo ma hród wjac hač što kolešow — (pschi tom na wopon Mohuczštoho

arcybiskopa pokaza, kiž ma tolo we sebi, kotryž bě nad kóždym wołnom cyłoho hrobu a tež herwat pšicizninjeny) — jeno za pšicha tu njeje.“

Kral so wuymja a wotmołwi: „Mnišcho, ty so nam lubijch! Ty sy runje tak mudry kaž njebojazny, tvoje dla chcemy měštej a hrodej miłosć wopofazacž!“

Potom so kral do kłóšetra poda, hdžež joho kapucinojo swjatocznje pšichijachu, pozdžišcho w hrodže bydlešče.

Stala je so joho wola.

(Potracžowanjo a stónčzenjo.)

Po khwili so pódla kłóšetrskich wrótkow, do kotrychž hižo njesčzerpliwje buchachu, wołno wotewri. Zadosčiwje spohadowachu wšichitich woczi k wołnu, ale zmjerzanjom so wotwobrocžichu, hdžž pšichi swětle zapalenyh smolnicow město wocžatowanoho mniha přenjoho fejžorowoho zaštojnika, wulkowójwodu Lufascha Notarasa, we wołnje wuhladachu.

„Wulkowójwoda! Šcho tež to chce? Sluscha do fejžorskoho dwora, je fejžorowy pšecžel, toho azymity.“

„Ně“, wołachu družb, „je praweje wěry.“

„Změrom, wón chce rěčecž.“

Woprawdže we wołnje stojacy posiwny z rufu, a hnydom wšcho womjelšny.

„Bratšja w Khrystusu a Banagiji (macžeri Božej)“, zapocža ze zwučnym jasnym hłosom, „tón, kotrohož pytače, wam njewotmołwi, slubiwšichi mjelcžecž, doniž njeje prawa wěra zašy wobfrucžena.“

Šněwne mórczenjo, poměšchane z pšichhłosowachym placanjom, našta po tchyle słowach.

„Smu wopuščženi“, žalosežachu jeni, družb pať, wošebje mnišcha, wołachu: „Wóh žohnuj joho. To je muž boži.“

A zašy pšchewoła jich mócný hłos:

„Tak njedh nam wulkowójwoda słowo powě: póznajemy potom, hač je woprawdže praweje wěry.“

„Něčž, Notaraso!“ wołachu nětk wšichity.

Lufasch Notaras zašy posiwny a potom rufu zběhnywšichi rjefny swjatocznje:

„Tuž dha styščež moje słowo“, zapocža, „radšichi njedh je Mohamedowy turban w Carohrodže, dhžli bamžowa tiara! . . .“

Wěšče 6 mějacow pozdžišcho, 29. meje 1453. Kóitki su padle — wojud so dopjelnił. Posledni křesćanški fejžor naranšichoho fejžorstwa pod wrotami swjatoho Romana zaraženy leži. Zatož roznyembrijene móšće žohny waleja so džiwje čerjebny turkowšeho wójsta druhoho Mohameda do města, a na wšchěh wulicach a torhosčžach, we wšchěh cyrkwjach a thěžach je hrózbna žalosež wuštřožanyh wobhdlerjow a strašchny holl dobyčžetšich rubježnikow styščecž.

Zatož jandžel smjercže z mjecžom w ruch zjewi so surowy dobyčžet na prjozy cyrkwy božje Sofije (mudrosčže), kotraž je so do jězora krewj pšchewobrocžila, a z hłosom kaž law zaru do pušteje měšchěny hłownni wučžbu noweje wěry: „Zenož jedyn je Wóh a Mohamed je joho profeta.“

Potom paſ pſchiſkoſci t wulkomu woſtarjej a wuſpěwa pſchěd nim ſwój wječzorny paczeſ.

Woſrijedž ſwojich generalow a wulkich ſwojoho krajeſtwa ſultan Mohamed na trónje ſedži. „Pſchiwjeđže joſo nute“, rozſtažuje adžy jantarow (aga = wyſcht ſultanoweje ſtraže), a tón pſchiwlecže t njomu muža z rukomaj na khibjet zwijazanymaj. ſaty je wulkeje hordeje poſtawy. Šlubota boloſčj je zaryta do joſo nadobnoho woblicza.

„Sy-li ty Luſaſch Notaraš, wulkowójwoda?“ zarěči ſultan. ſaty wzdychnje prajo: „Šaj, to je moje mjeno.“

„Kraſny to ſtut, kiž ježe doſonjeli, zo mi wrota njewotewriſčęće!“ džeſhe Mohamed. „Šlej, kajſe zapuſčęnjo, kajſe hromady zabitych a čzjódny zajatyh!“

„Knježe“, wotmoſwi Notaraš, „njebě to w naſchej mocy, ani w mocy kejžora ſamoho, mějto tebi pſchepodadž. To bě wola boža.“

„Šdže je kejžor, twój knjež?“

„Knježe, ja njewěm.“

W tom woſomiku kšěžitaj ſo diwaj wojakaj do přědka. „Za ſym joſo dorazyl“, wola jedyn. „Ně paſ, ja ſym jomu přenju ſmjertnu ranu zaſadžil“, drugi ſo khlwali.

„Tuž dha pſchinjeſčę mi joſo hłowu!“

We ſchli po prawym boſu ſultana Mohameda leži hłowu njezbožownoho kejžora, kotrohož běchu, dołho joſo čžęło pytajcy, z hromady zabitych wučahnyli, pōznawiči joſo po purpurowych čzrijach, do kotrychž bě kejžorſki worjoł zwuſchwany.

„Je to twojoho knjezowa hłowu?“ praſča ſo Mohamed wulkowójwody.

Luſaſch Notaraš pomalu poſtupiwſchi hlada změrom a wažnje kejžorej do žlamanoſo wěčta, kotrež bě w žiwjenju taſ mile hladało, a do kejžorowoſo woblicza, z kotrohož hiſčęće w ſmjereči ſo dobrotu a poſornoej ſwěči.

Škōncžnje ſchępta: „Šaj, knježe, to je wón.“

Na porſyrowym ſtołpje na torehſchęžu ſwjatoho Šawſchthna hłowu poſlednjoho Konſtantina wutyknychu, na ſtołpje, kotryž bě kejžor Konſtantin I. t čęſčę ſwojeje mačęrje Heleny poſtajił, a na kotrymž nětko poſtawu kejžora Juſtiniana Wulkoho na konju ze železa zlata ſtojeſche. W lěwej ruce mějeſche tónle kejžor, kotryž bě romſtomu kejžorſtwu zaſy noweje mocy a klawy dobał, zemje kul z kſchžom; prawa joſo ruka paſ ſahajſche hrožo t ranju, ſtarodawnomu njepſchęčęleji kſchęčzanſtwa napſchęčę. Za tule poſtawu, Juſtinianowomu konjej pod kopyta, da nětko Mohamed Konſtantinowu hłowu pſchiwibſnyč jakož znamjo dobyčeja. ſenož tón zrozemi, taſ ſurowe bě to hanjenjo, kotryž wě, zo naraſſchim knježerjam na puč do wojny jakož žohnowanjo pſchęja: „Njepſchęčęlow hłowu njech ſo jich konjom pod kopyta kula.“

Šiſčęće raz njech ſo zawěſcht wotſunje wot ſtruchłoho wobrazu, kotryž mjenujemy zapuſčęnjo Carohroda (Konſtantinopole).

Buſte je horde kejžorow mějto, mucžne po tſjoch dnjach zapuſčęzowanja. Šmjertna čzſchina je na wulicah; jenož w domach hiſčęće wuſtuſchuj a wěčznje naſramni wojacy poſlednje žytki něhduſchoho bohatſtwa.

Dżeczki króć po dobyczu je nóc do zemje potęptanu narańschu metropolu zawoźdżela. Wliżto pola wupalenoho kejżorſkiego hrobu je wulka hoſeżina, dżiwu hołt a hara. Tam leży Mohamed wot wina wopojeny na rozpadanach nęhduscheje kraśnoſeje. Jakoż wrótny z radoſeje juſta a reji: „Dżicze ł Notaraſej a prajeje jomu, njech mi ſwoju dżowku ł hoſeżinje poſejele!“ —

Bołhmurieny fedży Notaras w na poł cześniej iſtwny ſwojoho hrobu pički khorokožu ſwojeje żony, wobdaty wot ſwojich dżeczki, wſchitcy ſo modla a w ſtraſche kędźbujaj napjeczki na łóždy ropot na wulicy, kotryż jim ſnadź ſmjercz njese. Wuſtrożeni poſtoća, jakoż wpiſchſchi ſultanowych eunuchow do iſtwny ſtupa a rozkaz wot ſwojoho kujeza njese. Wóte wſchitcy zapłataju, wuſtychawſchſchi ſultanowu wolu. Notaras pał ſo ze ſwojoho zadwělowanja zhraba: „Boła naſ njese waſchnjo“, wotmołwi cżornochej, „żo nan ze ſamſny-maj ruſtomaj ſwoje dżeczki do hańby njese. Dži a praj ſwojomu kujezej, njech mi radſchi kata poſejele, żo by mi głowu wotćzał.“ —

W hrodze traje hoſeżina dale. Czeżki pomětr rozhorjene wutrobny duſhy a w ſurowej krewjelacźnoſeji dawa Mohamed katej ſwoje rozkazy! Hjiżo ſu najlěpſchim z wobydlerjom, kotryż bęchu dobyczu męſta pſchężiwili, głowy pod nohi ſkładli, a nětko wjednu wulkowójwodu z joho dżeczini.

Struchły je to wobraz, na kotryż męjacź ze ſwojim błędnym błęchężom głada, wotprawniſchežo poſlednich z narańſchoho kejżorſtwa. Płacziły ſu ſo wſchitcy wobjimali, ale w żaloſeji a ſylzach ſwojich dżeczki je ſo Notaras w poſledniej hodżinje zaſy zmużył. „Njeplatajeje, dżeczki“, powěda, „wſchako jeje wiđžale, kał je ſo wſchitko, ſchtoż męjaczym, pominyło: njeſměrne bohatſtwa, wulka ſława, kotruż w męjeje a po cyłym ſchęſećſzanſtwie wużywachymy. Nětko pał w tomle woſtomu nicžo hjiżo nimamy, khibaj żywjenjo: te pał njese wěcżne, jónu dyrbinu tola wumrěć, ale kał? Wſcheje ſławy, zamóženja, czeſeje, mocy wuſleceńi, wot wſchitkich hanjeni a zacpěczy a zujeaważeni, doniż ſkónčęnje ſmjercz njeppińdže. Hđže je kejżor? Njejiſu joho zarazhli? Hđže ſu naſchi pſchęcełſjo a pſchinużni? Njejiſu-li w bitwje zahinyl? — Hdy bychmy tola z nimi wumrěli byli! Ale też tale hodżina je prawa; njebudżemy hjiżo hręſchiczy! Echto też to znaje djabołſke prudla? Kał żo naſ, cżakamy-li dleje, djaboł do ſwojich kojułtow iejehnje! Nětko je wuſtónce bliżto. W mjenje toho, kiż je za naſ ſchijżowany był, wumrěł a z morthych wſtanył, wumrějmy też my, żo bychmy ſo z nim móhli nęhdy radowacź wěki na wěki.“

Boſylniwſchi tak ſwoje dżeczki rjełny katej: „Cżiń, ſchtoż maſch kazane a zapocź pola młodżencow.“

A tak ſo ſta. Dwě głowje kulſchtej ſo pſched joho woćzomaj do pęſta, wón pał ſo poſlatny a dżeſche: „Dżakujaj ſo cżi, Bożo. Sprawnu ſy ty, o Kijeje!“

A hiſcheje raz poſtany a z pjaſežu hrożeſche hrodej, z wotkełż hoſeżinu hara hać ł njomu dołětowaje. „Wěda wam, będa!“ wołaſche. „Też tale hodżina ſo nad wami zujećzi! To je kiej, kotraž ł njebyu woła!“ Potom te katej ſo wobrocżiwſchi: „Bratſe, domoł, żo tam do cyrkwy dońdu a ſo pomodlu!“

Wě to jenoż krótkie zdychnjenćko, modlitwa zadwělowanja, kotruż ł ſmjerczi poſwjecżeny ł njebyu wudycha . . . potom kul ſo też joho głowa na z krewju pſchęſakłu zemju, na hiſcheje zadyrkotace czeła ſwojich dżeczki. Czeła nahe do boła cżińnychu, ani je njepothowawſchi, głowy pał tyrancej ł hoſeżinje pſchjinjeſechu, pod kęluchi je złożywſchi.

Tak wumrě posledni wulkowójwoda. Štož bě sebi něhdy pschal, je so jomu ťało: „Kadšy njed je Mohamedowy turban w Carohrodže, dyžli bamžowa tiara! . . .” Nětk pak džeše: „Sprawny j ty, o Knježe! . . .”

B cyloho swěta.

Sakska. W sejmnowych deputacijach a potom tež w druhej komorje jednaje so wo dwě peticiji, pschěz kotrež chychu docpěć, zo bychu so wěste dawki sprawnišcho mjez katolskimi a lutherskimi škulemi rozdžile. Jena wukhadžeše z katolskeho towarštwu mješćčanow w Drježdžanach, druha z Radeberga, hišćeje wobdžělana wot nětko zemrětoho jararja Nowaka. Přernja chychše, zo by so škulski dawk wot wobjedženštwow tež za katolske šule sobu naložował, druha wosebje to, zo by so wěšty dawk, kiž ma so pschi kupach za šule zložić, katolskim škulam dać, hdyž su kupcy katolscy. Wo namjecze deputacijow wobaj namjetaj wotpotazachu. Přerni wšak hižo tohodla začitnychu, dokelž je pschecziwo parochialnomu zakonjej. Knježerstwo wupraji w druhej komorje pschi wuradženju tuteju peticijow, zo so nowy porjad za kommunalne dawki pschihotuje a zo budže so pschi wuradženju toho porjada tež wo naležnosći tuteju peticijow zas rěčecž.

+ Drježdžany rozrostu, dokelž so w tom lěće wjele wšow z Drježdžanami zjednocži. Nabudu tak pschěz 70,000 nowych wobydlerjow. Pschizamku so Löbtau, Rotta, Miatten, Drachau, Nauplitz, Kaditz, Seidnitz, Ubigau, Hechnitz, Wölfnitz a Tschernitz. — W tom lěće starostawny Augustowy móst w Drježdžanach pschetwarja. Pschěz 3,000,000 hr. je za to dawno hižo nahromadžene. Wumjety wobžaruja, zo ma so rjenje twarjeny móst pschetwaricž — ale dyrbi so to stacž, dokelž wužte wobłuti lóžam jara zadžewaju. Hdy je móst twarjeny, njehodži so rjec, tola je móst w starych lišćinach z lěta 1287 naspomnjeny.

— Pschi wulkich powodženjach w poslednich džešatkach su ludžo dale krucišcho na to myšlili, zo bychu za rěši móčne spušćadžla twarili. Tež Sakska chce nětko za Woldawje a pódłanske rěčki tajke twary pschihotowacž. Na 20,000,000 hr. je k tomu nahromadženych.

--- Njedželu 9. mērcu bě w Drježdžanach w hojčencu „Reglerheim“ zhromadžizna katolikow, kotruž bě Drježdžanske ludowe towarštwu zarjadowało. Za rěčnita bě sebi zapóslanca dr. Borscha z Wrótsławja pscheprošylo. Dokelž pak bě tón pschemnohoho džěla w sejnje dla trochu dybawy, pschuwjedže sebi hrabju Prašymu ze Šlezyskeje jobu. Wjele ludu bě so zeschło ze wšchěch stron Sakskeje. Tež z Łužicy a ze Serbow běchu tu ludžo so zeschli. Wěšče drje na něhđe 14—1500 ludži hromadže. Hdyž bě knjež kaplan Bodenburg zhromadžiznu wotewrił a za pschěbšdu wylšchšoho póštowoho asistenta Bedera namjetował, porěča knjež dr. Borsch, napominajo, zo bychu so wšchity zjednocželi w ludowych towarštwach a ze zhromadnymi mocami swoje najdróžšče kubla zafitowali. Na to mějeske hrabja Prašyma rěč wo zaměrach ludoweho towarštwu. Šlónčnje wunije wjetš ze Schönberg težkorej a kralej šlawu — bamžej so telegram póšla. 1/29 hodžin wječor šlónči so zhromadžizna.

Němska. Šlejžorstwowy sejm je swoje wuradžowanja wo hospodarskim pschedmjecze dokoncžil. Z nuzu je so jomu radžilo, zo w tymle lěće so nowych poščžonkow zminjemy. Knježerstwo bě so hižo na tajke spušćadžało. Pschinofski jenotliwych štatow bychu wo 12,000,000 hr. pomyšćene. To budže drje

jenotliwym knjeżeſtwam trochu njeľube, dopomha pať ſterje k tomu, zo pſchichodnje w zwjazkowej radze tak rucze za nowe dawki njeľubja. Sejm je, ſhtoż jo hodbjeľche, ľutowať a njeľotrhyľuli wot knjeżeſtwa namjetowany wudať zapomel. Tak woľebje teſ k twarej nomych ſeleznicom w naſchich ariſtiťch kolonijach. Rozmoľwa wo naſchich kolonialnych naleſnoſeľch be z chľa jara wotra, a zo be teſ zajimawa, be hiſo z toho widzeľ, zo be pſchi njej wjacj hať polojca zapoľancow, ſhtoż je ſadnoſeľ w nemſkim keľſorſtwowym ſejmie. Powſchitkownje be z rozmoľwowo widzeľ, zo nam kolonije pſchecj hiľcheľe ſanoho wuſitka njenjeľu, ale pſchecj wjac nowych wudaľkow ſadaju. To placzi teſ wo Marianach a Karolinach, kotreľ ſmy wot Španiſteje kupili. Zajimawe a z dobow ſortniwe be, ſhtoż nemſki guverner na Samowach, dr. Solť, za ſwoje zaſtoľniſtvo jara wuſchitny muſ, poweľaſche. Weľo be za tamnych wobhľeri teľ borceľ dawki zawjeľ, a tamni pſchediťojerjo jenotliwych woľow, kotſiſ beľhu joho hiſo pſjedby wo weľtu mſdu pſroľli, kaľ ju nemſcy zaſtoľnicy doľtawaju, beľhu dawki hromadſieľ pomhali. Za ſwoju pſocu beľhu po doľhodach weľte zarunanjo doľtali. To ſo jim tak zeľpodoľba, zo menjachu, zo byľhu tola teľ ſonſkim a dſeľom dawki napoľoſili. Pola tuthy dſiwich je potaľkim runje tať, kaľ pola naſ, hďeľ ſebieľnoſeľ cľaſto bole na ſwoj ſamſny wuſitť hďſli na powſchitkowny dſiwa.

— Stowna komiſſija chce, zo by ſwoje dſeľa trochu ſpſchowala, ſwoje jutrowne pſoľbniwy hiſo 8. hapſſa ſťoncieľ. Sejm haľe jo 15. hapſſa zaľ zeľdſe. Dſeľo jara pomaľu pokſoľuje kaľ pſchecj, a njeľemny, tať a hďy je ſťonca.

— Pſchecziwo wujednanjam na cťkrowej konferency w Brűſſelu jo woľebje wobſeľſerjo cťkrowych twornjow w Nemſkej jara wobaraju. Konferenca je mjenujcy wſchitke premije, kotreľ beľhu doťal na wuwoſowanjo cťkora do wuťraja ſpoľeľene, zbeľnyľa, a je toľhoda ſtrach, zo budſe jo pſchichodnje wjeľe mjenje cťkora wuwoſowacľ hať doťal. Naſche twornje byľhu potaľkim wjeľe mjenje za dſeľo meľe hať doťal a toľhoda byľhu potom teľ ratarjo mjenje cťkornicy pľahowacľ mňhli. K tomu jo z druheje ſtrony zaľ napſcheczo pſaji, zo by moľ cťkor w ſraju wjeľe tuňſchi byeľ, hďy byľhu jo premije za wuwoſowanjo zbeľnyľe a tať by jo teľ moľto w ſraju wjeľe wjacj cťkora pſchetſebacľ. Pſjenieľny wuſitť by potom pola naſ woľtať, mjeľ tym zo ſmy doťal cťkor dſoľſſeľ placľili, zo by jo moľ do wuťraja tuňſcho wuwoſowacľ. Što by ľeľje za naſ byľo, z cſeľſta jo rjec hodbji. To ma jo hiľcheľe pſchemyľſieľ.

— W Augſburgu njenadſicy knjez biľkop z Hoekľ zemſe. Njeľeľu rano dſeľſche hiľcheľe k woľtarjeľ; pſched ſwſatym ſeľenjom dſſſeľſche jo domoj wrďeľieľ. Nymdom doľta ſwſate ſaťramenty, a w 10 hodbjinach be njeľoh. Njeľoecľieľ be z rjadu Šſanciľtanow a be haľe ľeťa 1895 biľkopſke zaſtoľniſtvo naſtupil. Nic jeno jaťo ſtaroeľiwo a rozľladny duchowny paſtyť, ale teľ jaťo pſiľacľel be njeľoecľieľki zuaty.

— Šrabja Šchaľſſaťoťch, ſťotromuſ dalofe ſraľny w Šchleľſnſkeľ pſchi hobſiťch horach ſľuľheľa, je ze wſchěmi hoľeľencarami, kotſiſ na joho wobſeľeľniťwach maja kſoľeľny najate, wuťiniť, zo njeľmēďſa njeľeľu a na taľkich dnjach, hďy jo dſeľlacľerjam mſda wuplaczi, palenc pſchedawacľ. Za ſchťodu, kotruľ z toho zmeľa, wuplaczi jim weľte zarunanjo.

Wuťriſta. Šchťwťotoho meľca zeľdſe jo we Winje pod pſchediňdſiwoľ kardinala Grufche wjeľſchja ſhľa raľuſſiťch biľkopow k ſwojej ľeťuſchej hťownej konferency. Zo ma teľ knjeżeſtvo tele ſhromadſiľu za jara

važne, wiđžiny z toho, zo pschedynda ministerstwa, Rörber, psched konferencu kardinala Gruschu wopyta a pol hodžiny so z nim rozmohujeshe.

Rom. Audieny wschelatyh zapóslancow, kotřiž běchu bamžej zbožo-psheczja pschinjesli, běchu 6. a 7. merca. Přeni, totrahož bamž pschija, bě francóžski pólanc, kotryž w mjenje přäsidenta Doubeta wosebje drohotnej gobelinaj, drohotnej zawěštkaj na cyle wosebite wašchnjo z wobrazami pschetykane, pschepoda. Němski pólanc hrabja Loë pschinjeje jako dar němstoho kejžora rjany čajnik, w Warlinje z porcelina džělany a drohotnje z rōžemi a ze zlotom wupycheny. Bageriski pólanc wjerch Dettingen-Dettingen mějeshe wot přync-regenta Luitpolda rjanu božu martru z hórskoho krystalla zhoto-wjenu pschepodacž. Tat pschitbadžachu hišče mnogy pólancy, a tež jastfi, hrabja Friesen, pschinjeje dar wot saktscho kcala, nad kotrymž so bamž wosebje zwjeseli, mjenujcy z Wišchnjanscho porcelina rjenje wudželanu skupinu (grupper), schižowanjo Ahrnstusowe pschestsajaca. Na skupinje je 13 postawow, 50 cm wysokich. — Za tute wufkotnje wumjelske džělo su na poslednjej Parizskej wustajeńcy spodžiwije wysote placžiny sadželi; njeběšhe pať na pschedaň.

Jendželsta ma nimo swojich wojowanjow w Africy stajnje hišče strach z Itami. Bola nich hibaja so tak spłne njeměry, zo so Jendželečenjo boja, zo mohle zasy tajše zapichisahanja nastacž, kaž něhdy zapichisahanja fenierow, kotřiž běchu we swojim wězo jamo na sebi sprawnym hnenje wschelate njefutki pschecžiwjo jendželstini wobschđerjam wobschli. Hižo je Jendželsta wojatow do Sreťeje pólata.

Serbiska. Přync Mirko, druhi syn wjercha Miklawšcha Čornohórskoho, je so z džowku serbiskoho wyschla Konstantinowicža slubil. Njewješta je krejnje spschecželena z kralowštim domom Obrenowicžstini, a dofelž kral Alexander dotal džěczi nima a tež nadžije njeje, zo pschichodnje žane změje, by potom Mirko pschichodny serbiski kral byl.

Turkowiska. Amerikanska mišionarka Mis Stone, kotruž běchu na turkowšich mjezach rubsčizny dosahnyli, je nětko zasy puschčžena. Přichz 13,000 turkowšich puntow je so dyrbjalo za jeje wufwobodžěno placžicž, to je na ¼ milliona hriwnow. Tutyh pjeněz dla hrozny hišče pschekora z Turkowškej a Bjednocženymi Statami, dofelž chcedža Bjednocžene Staty tónle pjeněz wot Turkowškej zarunany mēcž. Turkowiska pať je tute žadanjo wotpowazala.

Chinska. Kaž so nětko zda, budže tola Ruska dyrbjecž Mandžuritu Chinskej zawostajicž. Schkitana wot jendželsto-japaniskoho zwjazka Chinska fruce na tom wobstoi, a Ruska je hižo pschilubila, zo chce swojich wojatow z tamnych krajow po něčim wotwjesčž. Kochce pať to tak rucže činičž, kaž jebí to Chinska žada.

Afrika. Burowje su wulke dobyčžo scžinili — jnadž najwažnišhe w cylej wójnje. W Transvaalu pola Tweebuschu bu jendželstfi general lord Methuen wot generala Delarey-a popadnjeny. Ze to přeni jendželstfi general, totrahož in Burowje popadli, a general, kotryž je cylu wójnu wot započatka jobu čžinil. Zo wschaf je z wulkim zbožom wojował, njeje so ženje wo nim rjec mohło. Bě bóle zmužity dyžli wobhladny. Burowje, kotřiž Methuenowe wotdželenjo nadpadnychu, běchu so z wjercha jendželstke uniformy zwobčekali a tak jendželstch wojacy ani njewědžachu, pschecžiwjo tomu maja so wobaracž. Nětko wojatow in Burowje z Methuenom sobu popadnyli, njehodži so prajicž, dofelž jich hnydom puschčžachu. Tola njemōžne njeje, zo je jich, kaž burske

powěsíce praja, na 1000 bylo. Methuena wězo Burawje njepuscheža, ale budža za njoho žadacž, zo Zendželeženjo zajatych Buraw puńcheža. Za Zendželežanow je njezbožo čím bolostnišče, dokelž běchu jo posledni čas pschecy zasj nadžijeli, zo jo wójna skoro stónčži.

Amerila. Byrne Heinrich je jo ze swojoho pucžowanja zasj na dompuč podał. Zahorjenje za njoho bě hacž do kónca najwjetšje a hacž do poslednjeje hodžiny pschiběrašče. Wnohe czejeje su jo jomu itale. Tak bu tež za doktora na tak mjenowanej Harvard universicje w Cambridge pomjenowany. W New-Yorku wobdželi jo hiščeje na wschelašich swjatocžnosćach; mjez druhimi spěwašče psched nim towarštwu, kotrež jenož z čornych a indianskich spěwarjom a spěwatkom wobstoješe. Spěwy buch tak derje wuwjedžene, zo sebi prync wjacore spěwy wospijetowacž da. Z privatnych hočžin bě najbohatscha ta pola bohacžka Vanderbilt.

— Wulke njezbožo je jo w štače Colorado stalo. Tam wali so lawina z hory a powali statok z dželačerjemi a zastojnikami. Sdnyž spytowachu pohrjebanych wusypacž, pschivali so druga lawina, kotraž hiščeje 40 muži zasypa. 70 ludži je wo žiwjenje pschischo.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 427—429. ze Serbskich Pazlic: Jakub Zmij, Jakub Krawčik, Madlena Weelichowa, 430. Pětr Štranc z Njebjelčic, 431. Madlena Česlina (Wroblowa) z Khrósćic, 432. Hana Hobrakowa z Dobruše, 433. Mikławš Rychtar z Budyšina.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je woprował: M. Š. z B. 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju

je dale woprował: M. Š. z B. 2 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće

je dale woprował: N. N. ze słowami: W póstnicy žanu korěmu widžał njesym 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8332 hr. 23 pj. Dale darichu: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Najrjenschi zeleny šćiwórtk je:

Nowa Jězusowa Winica

z pschiwjazanymi kěrluschemi „Pobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlěpschi zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje psichny w toži a ze złotym rězkom 6 hr., na žadanjo so tež dróžšje zwjazki (n. psch. šumowžane) wobstaraja. Na pschedań je w Budyšinje na farje, druhdže pschěz ff. agentow.

R swjatym dnjam

porucžam swój šćlad hotoweje džězjaceje drašty. Wšědnju mužacu draštu mam šćždy čas hotowu na pschedań.

Mikławš Graf, krawski mišćtr w Halbicach.

Wě Worfleach čisło 54 su rjane wobhdjenje za starych měrninych ludži t jutram na pschenajecž; abo pozdžišcho móža jo wobczahnyč. Wšcho dalšje je zhonicž tam pola wobjedžerja. Worflecy maja w hrodowskej kapali šćždy džěń božu mšchu a wječor nyschpor.

Čisłčej Šmolerjec knižicžisćetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicieljach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
šwórťlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj,

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 12.

22. měrca 1902.

Lětník 40.

Farař Józef Keil †.

Zas hižo mamy bološtnu winowatosć, powěsć wo smjerczi duchownoho našeho diwca podać. Wčora, pjatk 21. měrca, rano po 4 hodžinach je farař Józef Keil w Scherachowje zemrěl. Hišće njedźelu, kaž na druhim městnje džensnišeho čjiska rozprawa powěda, běše katolfsku zhromadźiznu nawjedował. Těchdom, kaž štychiny, drje jo hižo chorowaty čujesche. Bóndźelu běše ke choromu powołany, a tu wudyri chorosć pola njoho z mocu. Zomu jo frej pscherazy a njemóžesche domoj dóńć. Krawjenjo płucow njehasche pšestacć, chorosć dale a strašnišeho wustupowasche a schwórťt wječor telegram do Budyschyna dóńdže, zo je najwjetšy strach wo žiwjenjo čžesčomnoho knjeza. To běše zrudna wěrnosć, pšetož nazajtra rano farař Keil wudyha.

Knjez Józef Keil jo w Seitendorfje narodži 25. meje 1852, njeje potajkim pjećdžesate lěto swojoho žiwjenja dopjelnił. Dofonjawišy swoje studije w Prahy bu 29. hapyła 1876 na měšnika swjećeny. Bobywschi tři lěta za kapłana we swojej narodnej wojadže bu 1879 za kapłana do Scherachowa a 1882 za fararja do Neuleutersdorfa powołany. Wo smjerczi kanonika fararja Jakuba Żura 1887 bu knjez Keil farař w Scherachowje, hdže je wot toho čžasa ze wišej horliwosću a swěru stutkowal. Zo bě sebi lubosć wojadny dobył, wo tom swědžesche jo ho 25 lětny měšniški jubilej loni

29. haprghla, pšchi kotrynuž chla wošada jomu znamjenja lubošče a dověry podawajše. Wjac lět bšiche drje tam a sem thorowaty, tola njezdajše so strach wo joho žiwjenje tak blizko byčž. R. i. p.

Nětko je Wóh dopuščežil nowu czežu na našchu dišceju. Njedy wšchitcy so modla, zo chcył nam tež zas pomoc spožčicž.

Pruska pšhecziwo Polakam.

Pšichecy bóle a bóle hafatistiske (hafatistowje = němscy šchcjuwarjo a muczerjo w Bóžnanškim wóšwodstwie) zasady w knježerstwje mocy nadobrywaju. Zjawnje so to pokazo w rěczi kanclera Bülowa 14. februara 1902 w sejnje. Něčž bě sama na sebi kšětro hłucha, ale dofelž do Polakow rubajše, ju Němcy do njebies wuzbėhowachu. Wosebje zespodobo so jim jene słowo z joho rěče, kotrejž je so w sťoku po cłym němškim swěče roznejšo. „Nichtó njewobara Polakam“, rjełny kancler z wulškim dorazom, „doma rěčecž, kaž je jim pšyf narosil.“ Njenje tajki njeparlamentariski wuraz w horeče přenjocho zastojnika němstoho težorstwa njeklinež, a Polacy njcju jomu motnowy dožjni woitali. „Polacy su z tychle słowom kanclera Bülowa póżnali“, pšchispomni pólski zapóšlanc Glebocki we swojej rěczi 25. februara 1902, „zo Wredlenburgista, domizna kanclera Bülowa, nic jeno wulke woły pľodži, ale tež lubži z něžnym cžuczom.“ Zapłata kaž džěra!

Alle hdy by z najmjěńšcha tak bylo, kaž kancler wobfruczeše! Alle na to ani mysl. Schulste zarjadnistwo je wufaz wudało, zo pólsky wučerjo ludowych škulow doma ze žonu a džěcžimi pólski rěčecž njemě džə, a gdanšfa wyšchnoscž hrozny, zo tych wučerjow woštajiwšchi wšchoho ze služby puščež, kotřiž bychu jo zwažili, doma a pólski rěčecž. Wuczerja Żurkiewiczza su loni 30. awgusta jenož tohodla ze zastojństwa wuhnali, dofelž bě we wšchėdnej rozmołwje pólski rěčal.

Alle njedžiwajcy toho — nichtó Polakam njewobara, boma pólski rěčecž — Bülow je prajil. „Polacy nimaju pšchicžiny, so hórčicž. Wjedže so jim derje w prusšim kralestwie. Maja wšchu swobodu po konstituciji — maja swój cžiččč, swoje towaštwa, swojich zastupjerjow w sejnje“ — tež to je Bülow prajil.

Al tak derje so jim wjedže? W solowych kupjelach w Snowróšławje w Bóžnanškej su pólskim džěłacžerjam zakazali, pólski mjez sobu rěčecž. Zaduž zastojnił w statnych kuzbach, konduktor pšchi železnicy, listonosčer, njemě pólski popowėdacž, hevat joho wotpuščežə. Zajimawy řěđk je wěšty wučer wunamakał, zo by pólske džěcži pšcheněncžil. Pšchipošwjnje džěcžu, kotrejž je wuščedjajcy ze šchule přenje pólske słowo prajilo, wošola na bancžiku, a toho ma džěcžo tak dołho nojycž, doniž druge džěcžo samjny njestutł zawimýlo njcje. Ze džěcžo pak, kotrejž nošy sobotu tohole wošola, dőstanje pufi. Šlej, to džěn je wiđecž, „zo imě kőždy Polak doma rěčecž, jatož je jomu pšyf narosil“.

Tež pólske mjena wšow, městow, řěťow a horow su Němcam žadławoscž. Njepomha jim to ničə. Wyrnjež město tak abo znať řěkať, wyrnjež jomu za pólske němste mjeno dali, Němcow tohodla z Polakow njewubžěłaju. Wyrnjež Němcy Kulowej Wittichenau narjekli, tohodla njcju Kulowcženjo pšchěstali Serbja byčž. K cžomu potajšim tajte němčženjo? Ach,

świędomyj iich hrjeba. Różde pólste njeno dopomina iich, zo je to prastary pólski kraj, kotryż su z namocu na so storzili, w kotrymż su poprawom cuzbnych a nic domjacy knjeża. Toghodla ta złość pšhecziwo wschomu, ištoż pólski klinči. Knjeni „Brejska“, „Galina“ (kšczenište njeno), tajše do dna pólste njena jim do woczow knajju, a išto we fajke wuschparanja něfotfi zastojnicy cziuja, priedy hač je tak zapišaja. A bėda tomu, kiž ma po zbaczu němšte njeno a po pólstu je piša! W Póznaniu bė časnikar Szule, dobry Polak, kiž so z prawótcow sem Szule po pólstu pišče. Ale nadobo pšchidže rozfaz, zo ma so němšci „Schulz“ pišacz. Podarmo so na to powolašče, zo so joho swójbja hižo ze zastarika pólsci pišče. — Dyrbjesche so němšci pišacz, dokelž je to pječa němšte njeno. Wuž, 60lětny stare, wza sebi to tak t wutrobje, zo bórzy zemrė. A cžomu potom zatoń, zo so swójbne njena njemėdža pšchemėnjecz! A z tajkim prawom so tancer „Bülou“ z „ii“ pišče, hdyž je joho njeno cyle słowjanšte „bėh“, a we słowjanštej rėči nimajš znyta „ii“? — W 40. czište w Wygłoszci wukhadžacze knjezišteje nowiny cžitamy, zo je so na próstwu 4lětnoho džěšča joho pólste njeno „Mybakiemicz“ na němšte „Becker“ zmėnilo. (Risum teneatis = njemėje so!)

Najhórje so mjedze pólskim z h r o m a d ž i z n a m! W Gostynje, w Dolstu, w Belpolinje su zhromadżizny pať zakazali abo rozwjazali, dokelž so tam pólsci rėčesche. A tajta to škoda tež pjenjez, hdyž so tajta zhromadżizna 24 hodżin, priedy hač ma so zapoczecz, zakaza, abo hdyž je so započzala, tak pišče ničso a wo ničso rozwjaza. W Herne we Westfalstej rozwjaza so zhromadżizna, dokelž pólsci rėczachu, a drugi raz, dokelž němšci farat Bitter pólsci nawutnywšci seženjo pólsci pšhecziła, a w Efelu we Westfalstej, dokelž zapėwachu pólsci kėlnich: „Kto się w opiekę“ („Štótž so pod wuczet“). Wěstoho rezervistu bėchu na uěšto dnjow do wojałow wżali, a tón mjesche swjeczajto maczerje Božeje (Czestochowskeje) pišci sebi, kotrež bėšče wot knježa fararja dóstał, na kotrymż stojesche: „Bože, zbań Polskę!“ („Božo, wumóž Pólstu!“) — za to joho na 3 dny zasudżachu.

To je swoboda po konstituciji za Polakow. Najnjehornishe wobrazy jměš mēc. Njěthmanyh spišow je była! Ale wobrazť maczerje Božeje z napisom: „Bože, zbań Polskę“ mēc. je njestut, za kotryž cze tytu. A za to mēli so jim Polacy hišče kłonicž do prěcha a ruku fosdijcz! To džen je, taž bychu z namocu Polakow do zběška zahnacž chchli. Hidu byja — hidu budža žujecz. —

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. W minjenych tydženjach su we wsach wokolo Budyšcina wjac króc wohnjowe njezboža mēli. Woheń drje je najbóle ze złoštněj ruku zatutnjeny był. Miujenu sriedu mjeczor 3/48 so zas na Bidorwje palešče. Woheń bė w bróžni tublerja Marya wudyrik. Bróžnja z pšchitwarjenym wumėtkom so wotpali. Tola pišci tym so woheń njespojfi. Pšchěstoczci drohu a zničzi tež žiwnoszci Rāmšhec a Müllererec.

3c Ščėrachowa. Njėdželu, 16. mērea, bėšče tudy zhromadżizna katholicow do „Winoweje Kicze“ powołana, zo by bamžowy jubilej swjeczila. Hdyž bė knjez farat Keil jenohłótnje za pšchėdny wuzwolenny, wotemri tón zhromadżiznu z postrowjenjom „Budz khwaleuž Šėzus Khryštus“, na cžož so

křesťanský „Mit Gott sang alles an“ wuspěwa. Potom kněz farář řečesche wo jenotlivých jubileách swjatoho wótea w tom lěže, a tak su nimale wšchitny wjetchowje so pschi započatym wážnym a žadnym jubileju wobdžěleli; řečník stóněži ze slawu na joho Swjatošć Leona XIII. a z próstwu. Bóh chce! wšchšchoho wjetřa cyrtwoje hiščeje dolho štrowoho zdžeržecž. Po zhromad-
nym spěwoje kněz kaplan Gruhl so zložujo na bamžowu jubilej wo katolskim
ludowym towarštwje řečesche, šhto te chce a za čim so přocuje, a slawjesche
swjatoho wótea jako banža džělaczerjow. Wosebje so bade wypraji wo tutych
bamžowych słowach: „Dokelž je wasche přecowanjo tajke, zo ničtó, komuž su
nabožništwu a wěta, přecžiwosć a zjawny porjad, swójba a wěštosć zjawneho
žiwjenja naležane, swoje pschihłosomanjo zapowěsčž njemóže, dha jmu Wn cyle
pschewědcženy, zo Wasche nabobne počinanjo pschipóznacžo a podpjeru wšchitich
derje zmýslenny mužj namača a najbohatsche płody spomóženja pschinjeje.“
Stóněžnje kněz řečník k zaštupej do ludowoho towarštwu napominasche.
Pšched zhromadžiznu běchu hižo 200 swój pschistup wozjewili; jich ličba so
pschěž tutu zhromadžiznu na wjac hačž 300 powyšči. Zhromadžizna so wob-
zaměny ze slawu na krala a kejžora. Potom hiščeje kněz škonomiski komissar
Dilger z Budyščina nětotre swětko-wobrazh pschewšajesche. Z.

Ze Ščěrachowa smy zrudnu powěsčž dóstali, zo je tamnišči kněz farář
Józef Keil na zahorjenjo płucow ežeženy šchorjel. Bóh chce! joho nam
zdžeržecž a jomu storo zas wotšhorjecž dačž. Pschi nětežišchim njedostatku
duchownych tajka zrudna powěsčž nam pschecy zas nowy a wjetšči štrach
wubudža. (Sladaj přenju štronu.)

Ž Píšanoho Dola. Ž Kulowa „Katholisches Kirchenblatt“ ščěchowace
wišche: „W šchleńčěrni Píšanym Dole knježesche stare rjane katolske waschnjo.
Běšche to tak njenowanu hutowu pacžet (Stittengebet), kotraž kóžde ranjo, přjedy
hačž so džělo započža, w šchleńčěrni spěwachu. Pobožnje klecžachu z wot-
krytej hlowni wšchitny a štninychu rucy z wobličom te křachlowcej (Glasofen)
wobrocženi. Tam běšche boža marca postajena, křichž z hlíny paleny. Wšchitny
so wobdžělichu, katoliktowje takž tež protestantowjo. Pschewmodleč běšche pschecy
najštaršči mištr. Ščěchowaca běšche pobožnosć. Po woznamjenjenju ze
swjathym křichžom Wóteče našč a Štrowa šy Marija a japoschłosťe wěry-
wuznacžo. Na to Wóteče našč a Štrowa šy Marija k najšwjecžiškej Trojicy,
potom k swjatomu jandželej pěstonej a naposledku za křude dusche we ežisčju.
W nowišchim časju běchu so tu njewěriwe elementy zafydlile. Tym běšche
tele modlenjo pohórščk. Woni so njewobdžělach, ale džěchu mjez tym na
swoje džělo. Wódla wobčežowachu so na tajke stare njehódne katolske
waschnjo, a tak bu wone wotštronjene.“ — Podawanu to jako šchroniku do
„Katholského Posla“. Trašč mohl so něčtó tež za to postaracž, zo by so
tamny jednory křichž do Serbstoho mušjeja jako wopomnič zafhował. Kr.

Ž Trježdjan. Přyne Friedrich August a joho mandželšta štaj
nětko dwě njedželi we Wiesbaden, hđžež přyne swojoho ežerpjenja (drjenja)
dla pschewnwa. Wonaj w hotelu „Rose“ bydlitaj. Minjemu njedželn běšchtaj
wobaj ze swojim pschewodništwom na wulřich kěmšchach w cyrkwi swj. Marije.

Ž cyłoho swěta.

Časla. Žańdžemu čas běchu wšchelacy wjetchowje na wopnyče na
našchim kralowskim dworje. Wójwoda a wójwodka Schleswig-Holšteinska,

wójtowa Saksjo-Altenburgski a pryncesna Altenburgska pobychu w Drježdžanach. Soho Wlajestojć král Albert so na wjacorych swjedženjach, zhromadžiznach a pschedomščich wobdžesleše. Králowa Karola pobh na wopnyež w Pipšu, zo by tam pscheditajenja Albertiskoho towarštwu widžala. Dósta tež wot baheriskoho prync-regenta zašlužbny škicž za dobrowólne wothladanjo škorych.

— Wlěz sobustawami konservativneje a liberalneje strony bć posledni čas tež často rěč wo centromskim tolerancnym namjeće. Su so wo tom zjednali, zo chcedža knježestwo prosyć, zo by w zwjazkowej radže pschecziwo tajtomu zakonjej rěčalo, jeli by so wot sejma pschijał. Wtedlenburgska a Braunšchwajgska stej pocžaloj najbóršče njesprawnoweže pschecziwo katolskim wotstronicž. Sakska budže drje jim tež dyrbyež skónčnje ječchowacž, byrnjež by so bóle wobarała. Jeli nic lubošć k sprawnosći, budže jich tola dyrbyež skónčnje k tomu pschewědečzenjo nuzowacž, zo za tak zjawne podtlóčžowanja katolikow čašy wjacj w Němškej njesu.

Němška. Kejžor pobh posledni čas w Bremenje, w Kielu a Cuxhavenu. Wschudžom bu swjatocžnje witany. W Bremenje postrowi z kejžorku jeju syna Adalberta, kotryž so ze swojoho přerujoho wjetšchoho pucžowanja domoj wróća, a w Cuxhavenu powita 18. měra swojoho bratra pryncu Hendricha, kotryž so ze swojoho wultotnje poradžjenoho ameriskoho pucžowanja na parniku „Deutschland“ domoj wróći.

— Za clownu komisiju chce knježestwo sobustawam někajke zarunanjo podacž, dolež dyrbya wjacj časa hacž chty sejm w Warlinje pschewyvacž a maja pschi tom nanajezěšče dželo. Se so namjetowalo, zo by so kóždomu sobustawej 2400 hriwnow dało. Se pał jara czežto pjenjež rozdželečž, dolež w komisiji njebudža móce pschecj samne sobustawu wostacž. Z wjacorych stron chcedža to nětko wužić, zo bychu zarunanja (diety) za wšěch zapóštanow žadali. Knježestwo je dotal pschecj napšćecžo tomu bylo. Zo je tajkich zarunanjow trjeba, za to rěči wosebje to, zo je sejm z wjetšcha jara mało wopytany, pschetož žiwjenjo w Warlinje je drohe, a hdyž dyrbi kóždy to wšćitko ze swojeje kapiš płacić, ma so bórzy zaň z proča. Su drje přejdy myslili, zo móža socialdemokratow wot sejma wotdžeržowacž, jeli nicž njeplacža, ale tale nadžija bć próždna, pschetož jich pschimišnicy telko nahromadža, zo móža tym zapóštancam, kotřiž sami wšcho zaplacić njemóža, wšćitko zarunacž. Tak drje by zawěšeče najthmašče bylo, hdy by so kóždomu zapóštanecj za te dny, hdyž je w Warlinje, wěšty pjenjež z krajneje kapiš pschizwolilo, pschetož tak by kóždy potom pschicžinu a móžnosć měł, tam tež wopravdže pschewyvacž a wuradžowanja bychu so jara spěchowale.

+ W pruskim sejme jednachu posledni čas wo cyrkwišćich a šulšćich naležnosćach, a z fructosčju tam sobustawu centrumšćeje strony, kaž kóžde lěto, na to štoržachu, zo katolikowje tež w Pruskej hišćeje nimaju samneho prawa, jatož druhowěriwi. Tak bu z mnohimi pschikladami pokazane, tak wulke wobčežnosće husto miłosćiwce šotry maja, zo bychu domolnosć dóstale, so něhdže zaschlicž. Wo lutheršće diakonišy so nichto nještara. Móža so zaschlicž, hdyž chcedža. Haj, minister wumučžowanja ani trochu njewě, telko diakonišow w kraju je, z katolskich miłosćiwych šotrow pał ma policija wo kóždej jenotliwej wosebity dohlad, a kaž pola nich, tak je pola sobustawow wšěch cyrkwišćich rjadow. Zajimawe běšče, zo w samnym času guvernerowje němšćich kolonijow došhwacž njemóžachu, tak jara spomožnje tam katolsky

missionarowje a miłosežnive sotry skutkują. Tam jich pomoc njebychu radn parowali, doma pał so jich boja, hdyž za najthudšce džeczi z najwjetschej woporniwosću so staraju. Wšchi tom pał dyrbi so wězo wuznać, zo maju w Pruskej katolikowje hišće wjele wjacj prawa, dźiła pola nas.

— Wustotny swjedžeń bě sobotu 15. měrca w Münster. Du tam pomnił za njeboh swobod. knjeza ze Schorlemer-Alst, za „krala Westfalskich burow“, kaž su joho rad mjenowali, wotkryty. Mnohosć sobustawow Westfalskich burskich towarštwow a druhich burskich zwjazkow bě so tam zeschło. Minister za rataštwó, Boddiełski, a mnozy wysocy zastojnicy so na tutej swjatocžnosći wobdźělichu. Tež kejžor sam bě pschěz wosebitoho wotpóslanca zastupjeny. Swjedžeń swědčesche tak prawje, tak njezapornity tutón založet a najslawnišchi spěchowat burskich towarštwow mjez swojimi krajanami je.

— Wotpadnik hrabja Hoensbroeck pospytuje z časami tu a tam pschecziwo katoliskej cyrkwi schcizować. Tak chcyše tež w Wnichowje pschecziwo nej we wosebitej zhromadźiznje wustupić. Tola antisemitizma a socialdemokratowje zhromadźizni rozehnachu. Njehodži drje so thwalic, zo tež katolikowje haru a hołt zehnać pomhachu. Džiwac pał so tež njemóžemy, hdyž sebi njehadža joho njeprawne a njerozomne schcizuwania lubić dacy.

— W Bonje je pruske knježestwo starokatoliskoho profesora za filosofiju pomjenowało. Z toho je zasy widžec, tak knježestwo wšcho, štož je někał pschecziwo katoliskej cyrkwi, rad podpjeruje.

Austrija. Tšecza hłowna zhromadźizna delnjorastkich katolikow, kotraž mějesche so bórzy wotměwac, je so zasy wotpowěta. Se to wězo wobžarowac, dokelž dyrbeje a móžesche runje tajta zhromadźizna lud pschecziwo wotpadništwu wobtrucić. Wotpowěchu zhromadźiznu tohodla, dokelž mjez awstrijkami katolikami wěste pschecory knjeza, a dokelž so bojach, zo mohće so pschi tajkich pschiležnosćach hišće bóle pokazac. Dwě stronje stojitej sebi napšeczo. Žena mēni, zo by so hodžalo, z tym katolikow trucejšcho z cyrkwiu zjednocić, zo by so ischelašim swětnym nahladam bóle zbližila; druha pał so boji, zo by z tym wěra ischodu wzala.

— W sejme so zasy z pschiležnosću prawje jasnje poŕaza, tak wěczi Němcy w Rakuskej pschecy bóle němskomu kejžorstwu pschiwujuja. Pschidže tak daloko, zo rěčnych sami Hohenzollernskim wjetšam sławu munošowachu. Zo wězo njeje niczo druge, šhiba zjawna pscherada pschecziwo rakuskomu kejžorstwu.

— Pschi awstrijscy wólbacy do měsčanskeje rady we Winje kichesczansko-socialni z wulkej wjetšichinu wšitke swoje sydla w tšeczim wotdžěle dohnychu. Socialdemokracy njeběchu ani kandidatow postajili, a liberalni njemóžachu so žanoho sydla zmocowac.

Italija. Wo dolhich wuradžowanjach njeje kral ministerstwo Zanardelli pušćić, a tuž je so z nowa sejmej pscheditajilo. Giolitti, minister znatstwonnych naležnosćow, rozloži w dolhej rěči, tak chce a dyrbi so knježestwo wo to starac, zo by so wulka nuz a mjez dželaczerjemi wotstronila. Pschi tom wuzna, zo maja dželaczerjo prawo, džělo zložić, hdyž su pschewubjenje płaceni, kaž to w tu thwilu w Italiskej wopravdže je. Šacž budže so knježestwu, byrnjež by dobreje wole było, schladzić, mnohim wopravdže šlēbatradachm dželaczerjam jich czečki dónt wolóžić, so jara prašča. Z njekichesczanskimi zakonjemi, kaž z rozwjazanjom mandželstwow, so jim to wězo njeporadži.

Francózska. Präšident Loubet je wot cara hišćeje wosebite pšeh-prošchenjo dóstał, zo by joho w Pětrohródze wopytał, a hotuje so, zo by so 17. meje na pucj podał.

— W sejmnje wobzamknjchu, zo bychu so zapóslancy nic kaž dotal na 4, ale na 6 lět wolili. Zeli senat tomu pšichstojuje, by potajkim sejn, kotryž budže w lěcze woleny, hač do lěta 1908 wobstač měł.

Žendželsta. Rnježerstwo ma w tu křwilu woprawdže čezke časy. Nic jeno njebožo w Africh a hrožace njeměch w Sriskej je traska; samo mjez zastojnikami so husto dosčj njespokojsčj z wobstojacymi poměrami pokazuje. Tak je admiral Beresford, zaslužbny muž, wótre poroči pšhecziwo zarjadowanju wójskoho lóžnístwa zjawnje wuprajil. Praji, zo je hižo damno wot knježerstwa lěpsche zarjadowanjo žadał, zo pak so njeje ničžo stało, a kraj by mohł w někajkej wójnje do najwjetšcheje nuzy pšichněč. Samo kral po zdaczu swojomu knježerstwu praweje dowěry nima; z najmjeńšcha je so to z toho sudžilo, zo ma nadobo najwyschich wijetiski wijedniti lord Wolseley do Afriki pucžowacj. Rnježerstwo drje we swojich nowinach wozjewja, zo je to cyle privatne pucžowanjo, z druhich stron pak so pšiche, zo kral poměščam, kotrež wot tam pšech knježerstwo dóstawja, prawje njewěri, a zo chce tohodla wot muža, ke kotromuž ma dospołnu dowěru, samoho zhonič, tak tam po prawom stoji.

Schpaniska je tež zasy jónu křisu z ministerstwom poměla. Tola je liberalny präšident Sagasta z nowa zasy pšchedydstwo pšchemzał, a je tak wschitko zasy zřadowane. Pšched njeměrami maja pak so tam pšechy bojeć. Rnježerstwo njeje tohodla tež wschitkich wojačow wotpusčezilo, kotřiž měli f rezerwy woteńčj.

Ruska. We Warschawje bě wuslědzene, zo je so tam wjele wojetiskich wěcow hižo lěta dołho do wutřaja pšcheradžowalo. Wěšty wšicht Grimm běšche pšichy mnohich agentow a agentkow, wosebnych, samo zemjanskich žónstkich, wožne wojetiske potajnosčeje za drohe pienjezj pšcheradžowal. Kaž so zda, běšche Grimm tež špion za Rusku, kotryž mějesche w druhich krajach za wojetiskimi potajnosčemi slědžič, a tohodla mějesche knježerstwo f njomu dowěru. Nimo Grimma je tež wulka licžba druhich, tež wyschich wyschcow zaplecžena. Pšiche so wo 60 wyschach. Zo su Grimma hižo zatšělili, njeje drje hišćeje wěste. Najšterje póněže z druhimi towarščemi do Sibiriskeje.

Turlowsta. W měsčje Tochangri pšichi Čzornym Morju je žalostne zemjerženjo bylo. Na 3000 křěžow je špadało, a na 20,000 čłowjekow nimaja bydla.

Chinsta. W južnej Chinsej zasy wjetšche zběžki nastawaju. Tři provincy su wojowali, a chinški general, tam pošlany, bu wot zběžkarjow zbity.

Afrika. Burowje su ranjenoho lorda Methuena puščezili, a to po zdaczu bjez toho, zo bychu někajšoho zarunanja za to žabali. Za Žendželczanow je to křětre wohanšbenjo, a bndže jim čezto, Burow za rubježnikow wubawacj. Pšichi wjach mjeńšchich bitwicach wojowachu Burowje tež posledni čas ze zbožom. Dwaj wjetšchej wojetiskej domozaj Žendželczanam w Kapskej koloniji wzachu, kotrež mějachu w sewjernych džělach stojacym wojačam cyzrobj domječj. Wojacy njebudža bórzy ničžo wjetšche započezj móc, dofelj změja sami nuzu tradačj.

Wschelčizny.

* Dubozny žort wóndarjo swjaty wóte Leo XIII. praji. Wón bě někotre rjadniše sotry w audiench pschijał. Snježny, cyte zbóžne, zo smědžachu ze swjatym wótcem tak powědač a zo jeho čerstwego widžachu, jomu pschjachu, zo by sto lět swojoho žiwjenja doščaznył, a pschistajachu, zo chcebža štajnje Boha prosyć, zo by jich pscheczo dopjelnił. Swjaty wóte jo pscheczelnje pojměwujo wotmožwi: „Ale psche cžo dha chceće božej pschedwidžiwosći mjezu štajić?“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 434. Jakub Wićaz z Prawoćie, 435—444. ze Smječkec: Jakub Pjech, Michał Dźislawk, Michał Symank, Michał Šiman, Jakub Schneider, Jakub Schuster, Mikławš Jakubaš, Pětr Matik, Pětr Šoita, Hana Kudželic, 445. 446. z Worklec: Michał Wincar, Madlena Budaška, 447. Marija Khilanec z Noweje Wjeski, 448. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 449. Hana Jakubašowa ze Zejic, 450. 451. z Khrósćie: Marija Zyndžina, Hana Skalie, 452. Marija Lipičowa z Wudworja, 453. 454. z Kozaric: Jakub Lipič, Pětr Ledźbor, 455. Madlena Bulanec z Wotrowa, 456. Jurij Špon ze Sloneje Boršće, 457. kapłan Pawoł Šoita w Žitawje, 458. 459. z Kulowa: kapłan Jan Šoita, Michał Kral, 460—463. z Němcow: Jan Šiman, Pětr Čorlich, Hańža Popjelowa, Marija Šoic (Miklicec), 464. Michał Křidowk ze Salowa, 465. Jan Hančko z Rachlowa, 466. Jakub Hernašt z Hóska, 467. Michał Wawrij z Kulowea.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 775. Marija Ješčyna z Kulowa, 776. Marija Kronsec ze Salowa ($\frac{1}{2}$ lěta), 777. Hana Domašec z Lubhošća, 778—780. z Hóska: Mikł. Kostorž, Jakub Hernašt, Jan Žur ($\frac{1}{2}$ lěta), 781. 782. z Kočiny: Marija Jóršec, Khata Jakubašec.

Na lěto 1900: k. 859. Jan Žur z Hóska.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju

je dale woprował: M. W. z Khr. 3 hr.

Za nowe pišćełe w Khrósćicach: Někotři, kotrymž na tym zaleži, zo bychmy bórzy nowe pišćełe dóstali 70 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8333 ~~hr~~ 3 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisiša: Knjez W. z Kamjeneje 1 hr., knjez Ž. z Bronja 1 hr., dobyč na dopruhowanju 1 hr. 65 pj. Hromadže 3 hr. 65 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Najrjeńšiji zeleny štitwórk je:

Nowa Jezusowa Winica

z pschijazanymi kěrľušemi „Pobožneho Wosadnika“ a stacionami, najlěpschi zwjazt 6 hr. 50 pj., mjenje pschiny w toži a ze zlotym rězkom 6 hr., na žabanjo so tež dróžšje zwjazki (n. psch. somocžane) wobstaraja. Na pschedań je w Budyšinje na farje, družbže pschez ff. agentow.

Hlosy za kěrľuše Pobožneho Wosadnika z přidawkom su njewjazane na předań za 60 pj. w redakciji „Katholskoho Posoła“.

Čiřkóž Smolerjec knižicziščeznje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 13.

29. měrca 1902.

Lětnik 40.

Alleluja!

Zaš smy dospjeczili swjaty struchły čas, w kotrymž swjata cyrkej nam ze swojimi hlubokomyślnymi a pohnuwacymi wobrazdami njewuprajitu potajnosć božje miłosće psched wočzi wjedžeše: skutk wumóženja.

Wocłowjeczony Syn Boži za nas čerwjacy, křižowany, božej iprawnosće za nas dospjećinacy: to běše wulke nadobne ewangelium, kotrež so nam zaš wozjewješe tak doraznje ze słowom a ze skutkom w cyrkwi. Cyrkej kaž pobožna macž nas, swoje dječzi, za ruku wzałwjschi wjedžeše do jedžeńnje w Jeruzalemje, na wolijowu horn, na Golgotu. A wschudžom widžachmy Žbóžnika w spodźimnych dopotaznach njewurjetuńteje lubosće za nas, zhubjenych cłowjekow. A hdyž čěło Syna Božoho w rowje wotpocžowasche, dha běše nam, kaž hdyž žarujemy wo najlubšeho swojoho.

Kak luboźnje a dokładnje swjata cyrkej wě nam potajnosće swjateje wěry pschedstajež, tak žiwje a wěrnje, jakož bychu so runje w skutku wopokazowale psched naschmaj wočomaj!

Tak tež po hlubokej zrudobje nětko najjasnišcha radošć. Hižo je so pschi krasnej božej mišči pschedjutrowneje soboty radošćne alleluja zamjelsko; hižo je na tej božej mišči so zaspěwało „Po sabatowym wječorje pak, hdyž přemi džeń po sabacze zaspjewa“, a to běše nam jako rańše zercja po čěmnej, struchlej noci.

A nětko jutrownicžku je so zablišnył jasny swětky džeń, džeń horjestačja. „Wón dobył je, tón dobyčež, tón cyłoh' swěta wumóžeč“ křesćansta wosada z radošću spěwa.

Jutrowny swjedźeń, cyły jutrowny čas je kaž stajne wopokazmo dobyčja, kotrež so w cyłym razu cyrkwi wopokazuje a tež w našich křesćanach a pobožnych swjedźenjach křinči. Wšeho na dobyčo pokazuje.

Gyrkeji je krašnje wupychena a wuhotowana, kaž by pschijecz měla dobhyczerja, z fruteje bitwy so wróćacohu. Korhowje so zmaguja kaž znamjenja dobhyczerstohu wójwody, w swjatocžnych wobkładač za nimi kroča wěrivi, joho wójsko. Zoho znamjo, znamjo wot mortwych stanjenohu Zbóžnika, kiž korhoj dobhycza w ruch džerži, „Bože horjestacžo“, je na wohtarju postajene, a na druhej stronje znamjo Křichžowanohu, nětko psychene z bělej stolu, stolu wjesołosće. A šhto su křichžowarje cžahi druhe, hač wozjewjenje radošće chłoho křesćanstwa: „Wón dobył jo, tón dobhyczer“?

Mječ dha tež naša wutroba, wutroba kóždohu so zraduje. „Přetož wěm, komu sym wěrił“, móžemy prajić ze swjatym Pawołom. (2. Tim. 1, 12.) Mječ so wupjeraja njewěrnych ze wšdej móžnej mudrošču a wěru z wutrobow wudrěč pytaja, woni jenož rany bicž rozemja, do naj- hłubšohu hubjenstwa zadwělowanja zastorežić dofonjeja, nihdy pak cžowje- cžeje wutrobhy spotojiz njezamóža. Přetož „w žanym druhim zbóžnosće njeje.“ „To je wěčnje žiwjenje, zo tebjc jenicžtoho wěrnohu Boha spóznaja, a totrhož pšla, Žězuša Křistuša.“ (Jan. 17, 3.) A tele žiwjenje je nam nětko zawěšćene, dofelž je žiwjenje jame, Synu Boži, z rowa stanył ze swojej mocu jako dobhyczer nad smjercžu.

Do zo by tole wostało swjate herbstwo najchóho małohu luda, a swjate herbstwo kóždohu jenotliwoho! Zo by tola žadny z nas, hđežkuli joho žiwjenje zanjele, wo tele drohotne kubło swjateje wěry njepřichol! Zo by nic najwječšohu drjebjenčka „dowěrjenohu“ njezhubił!

Botom z radošču na tutym horbožnym dnju z wutrobou počneje wěry a lubošće zašpěwa kóždy

alleluja!

Češćuj nana a mac.

W měsće pod horu Karmelom pschi morju bědhe mlódy křesćan živy, kiž měsće wulke pschepustwo. Přichdawajo wšdelake twory z Eurohy bě tež z paschu so bliže zeznał, kotryž bě jomu pscheczelnje zmysleny.

Mlody pschepuše ze swojim nanom w jonym domje bydlesče, w rjanej křiži. Nan na najswjate bydlesče a měsće, kaž so słuša, najrjeńšče jstwy. Syn chychše so woženić. Wječor do swata nana projesče, zo chych jomu na něšto njedžel swoje wobhdenjo wotstupić, a slubi, zo jomu po tom času je zas z džatom wotstupi. Šchědžimc do toho zwoli a so dele pschec- cžahny, hačrúnjež běchu deluje wobhdenja mjenje rjane a mjenje strowe. Wo postajenym času pak zas swoje wobhdenjo žadašče, tola mlodaj mandželškej joho prošeschtaj, zo by hišće wocžakał; wón bě zwólny a hišće dalschi čas cžakač slubi. Čžas pak so miny, a wón swoje žadanjo wospietowašče. Tola njedžakowny syn, zabhyšchi, šhto je swojomu nanej winojty, nětko křoble znapšchěživi, zo ani na to wjac njemyšli, wobhdenjo wopušćiz, a zo joho dale pschecžahac njedyrbi! Wbohi nan tajtu křiwdu cžišče zuješe, hačrúniz joho křorowatošč tam w tom wobhdenju pschiběrašče.

Porwěšć wo njepětnym zadžerženju synowym so bóžy po měsće roz- šchěri, tež pascha wo tom žhoni a poruči, zo by mlody pschepuše k njomu pschichol. Tón bjez bojošće k paschi křwatašče wědžo, zo ma tón joho radu.

Hdyž pať do hrodu zastupi, wuhlada tam pašču wobdatoho wot dwórskich zastojnikow, a z hrózbu spózna, zo je do njehnady panył.

„Kajsteje wěry ty sy?“ zawoła pašča na młodoho pschepucea a na njoho surowje pohlada, tať zo młody muž nimale z bojošču woprostny a słowa wurjeknuć njezamóh.

„Za so tebe prašam“, hišćeže wótischo swoje prašchenjo wošpjetowasche, „kajsteje wěry ty sy?“

„Ale — ja sym tola kšeseczan, kaž Wascha excellenca wě.“

„Kšeseczan? Ty mje jebasch! Wšy chcemy widžecž. Sežin jebi znamjo kšeseczanow!“

Młody muž kšepotajo jebi wulki (lačoniški) kšičž sežini.

„Nic tať“, praji pašča, za swojim tesatom pschimajo; „praj wótse słowa, kotrež k tomu znamjenju kšusheja.“

„W mjenje Wótca a Syna a Duchu swjatoho!“ praji zastróženy młody pschepuce.

„Wošpjetuj hišćeže raz a rěčž wótse, pschetož ja sym starý a cžežcy kšychu!“

Młody muž so z ruku cžola dótny a tať wótse hačž móžesche praji: „W mjenje Wótca a Syna a Duchu swjatoho.“

„Hlej, hlej“, zareji pašča tať wótse a hněmnye, zo chła tšěža zarža a młody muž pschi samom padže, „hlej, bjezbóžny cžłowjecže, wótce je na cžole, syn pať na wutrobje — wěšć ty, ščto ma to rěćacž? Nan horjeka a syn deleka. Dži do swojoho domu, zlóstniko, a jeližo za ščtwórecž hodžiny tež pola tebe tať njebudže, fuli so twoja hlowa do procha!“

Šluboto poniženy a zahanbjeny winnik domoj kšwatašche, psched nanom na tolena padnywšchi wo wobacžo prošesche a pytašche swoju njeprawdu zas dobru sežinicž. Ženje tajtoho abo podobnoho napominanja wjac trjebať njeje.

— Prašchenjo: Kak ty ze swojim wuměnkarijom zašhadžesč?

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Budnjichina. Sara wulka cžesć a radošč je so našcej dićesny we Łužicy dóstala. Swjaty wótce Leo XIII. je pschěz brewe ze 6. měrca tutoho lěta najdostojnišchomu cyrkwinštomu administratorej japošchtolškeje prašektury Hornjeje Łužicy, tnjezej Can. Cap. Cantorej Turijej Łucžanštomu, wyšofu dostojnoščž spožčył, kotraž rěka pronotarius apostolicus ad instar participantium. Zo je najwyššsche wuznamjenjenje, kotrež swjaty stoť duchownomu, kiž bškop njeje, wudžělo, a kotrež so jeno jara wurjadnje a z rědka spožčuje. Zapošchtolški protototar je mjez najwyšššchimi prałatami a jaťo tajsi do famiglia pontificia, to rěka: do bamžowych šwójbnych abo domjacych kšucha. Ščtóbž tule dostojnoščž wot swjatoho wótca dóstanje, smě pontifikalnu abo wulku bškopsku božu mšchu šwjecžicž a ma tež wšchelake dalšche wyšofe prawa, kotrež wšchěbny měšchnik nima. — Dostojnoščž japošchtolškich protonotariow je praštara a hačž do přěních lěstotkow swjateje cyrkwy do žady dosahu. Žižo ze žiwjenja swjatoho bamža Klementa I. (wumrě martraškeje smjercže

w lécze 101) stawizny powědaja, zo je šydom dželow abo wotriešow (regiones) města Roma do šydom notariow rozdžělil, a kóždomu jedyn pschidžělil, zo bychu čerpjenja martarjow a wot nich dokonjane štutki nanajšwěrnisho pschepytawšchi napisali. Zele cyrkwinške zarjadowanjo protonotariow hač do džensnuišyho dnja wobstoi, a woni maja wschelake wažne postajenja swjatošo stoła wurjesež. Čžile sedmjo banžowi protonotarijo, kotřiž maja jeno w Romje swoje zastojáštwu, rěčaja protonotarii participantes (podžělni). Bódla tych so wošebje zastužbni duchowni we wschelach diocēsach cyłoho katholicšoho šwěta za protonotariow pomjenuja, kotřiž w rozejnawanju wot tamnych šydom rěčaja protonotarii supranumerarii ad instar participantium (t. r. wysše tamneje licžby 7, hewač jim runja). Do tutych nětku najdosťojnišchi knjez prělat Łusčžanski šluscha. Tšeczi rjad protonotariow rěka titulares sive ad honorem (t. r. rjad čžestnych protonotariow).

Najdosťojnišchomu knjezeji prělateji Łusčžanskomu tež „Katholicšy Posol“ swoje najposťornishce zbožopschecžja wuraja: Bóh čyčł čžesčženomu knjezeji spožčičěž tu hnadu, zo by dołhe lěta w tuteji swojeji dosťojnosčzi mjez nami pschepywał a hiščež mnohe lěta w dotalnej čžitočžzi štutkowacž mohł t čžesčzi božej, t spomdženju dowěrjemnych dušchow a nam wschēm t jasnomu pschitkadeji!

Pschispomnicěž hiščež čžemy, zo w naščej wošadnosčzi za dołhe čžasy tohole wysokoho cyrkwinšoho wuznamjenjenja wjac mēli nješmy. Šchtož wēm, bēšče kanonikus capitularis scholasticus Jan Augustin Satubeč, kiž pod tachantom Šardonu w lécze 1773 *Proprium Misnense* (t. r. wošebitu mišijnjanskju šwjedžěšku protyfu) dokonja, posłedni čžestny japošchtoliki protonotarišus naščej Łužicy.

Ze Ščěrachowa. Bóndželu 24. měrcja dopołdnja $\frac{1}{2}$ 10 hodž. wjele-dosťojnoho knjeza fararja Šeila t posłednjomu wotpočžinkeji nječechu. Šwja-točžny čžah to bēš. 25 duchowni knježja pschēd kasčezom džěchu, wschitke towaštwu so ze šwōjami torchowjemi wobdžělachu, šamo ze Seitenborfa bēchu šobustawu katholicšoho kasina pschisšli, zo bychu založerjeji swojoho towaštwu posłednju čžesčž wopofazali. Dale mjez pschewodžerjeji bēchu zastupjerjo města a catholicške šchulške wošady, zastupjerjo mechanisčke italcownje Wššnschec herbow, zastupjerjo lutherške wošady, kotřiž bēchu krasnu wschlowu palmu pschi kasčezu postajili, zastupjerjo wschelach šwětnych wyschnosčžow. Šomaku a swjatocžnjic čžah z šary po drozy horje do cyrkwi krocžesche. W cyrkwi bu kasčez pschēd wulkim woltarjom postajeny. Nětko najdosťojnišchi knjez kanonikus šantor Łusčžanski na kłětu štupi, zo by pohryebnu rēcž džeržal. W njej žimjenijopiš knjeza fararja Šeila poda, wošebje knjez kanonikus jako so wuznamjowace pōčžiwosčž w šarakteru zemřětošo wopominajše joho lubosčž t Bóhu a t bližšchomu, joho starosčž wo catholicške džěči w diasporje, hđžěž je na wschelach městnach nabožne wučžěnje zarjadowal. Wulke zasłužby je sebi dobył wo wošadu a šchulu. Tohodla je jomu wošada džat winosť; tutón džat móže kóždu jomu z tym najščepje wotłožičž, zo so za njoho modli a wěrje šwětny woštanje. — Šotom mějeje knjez kanonikus scholasticus

farar Skala requiem; abjoliciju a pohrjeb pať dokonja knjez kanonikus jemi-narski direktor Vöbmann. — Tak dha njedh nětk wotpoczujje wot swojich prócow, Bóh jomu bohacze zapłacź wšchitke joho dobre skutki. Mny pať, kotřiž nimo joho rowa kłodźimny, joho póceźiwosće sebi za pšchillad woznjemy. Často chcemy na njoho spominacź w modlitwy a prosyć:

Božo, daj jomu wěcny wotpoczink!

Z.

B cnyloho swěta.

Satiza. Přenja komora jasikoho sejma jo hiščeže droži, nowomu zatonjej na zamóženjo pšchilšojowacź. Njestaſa jo to tohodla, zo bychu jo zamóžići — a či tola jenož w přenjej komorje su — dawka zminyli, ale tohodla, dokeľ by z tajkim dawkom wjele wuſchparanja bylo. Róždy cłowjeť by jebi dyrbaľ wšchě swoje zamóženjo pšhecźuſchlicź dać. A to je wostudla wěc. Ale bynje jo přenja komora hiščeže wobarała, drje jo dawť tola po czaſu hiščeže zawjedže.

— Lěto 1901 bě tež za pšchekupſtwa a pšchemyſlo jenc ze ſydom ſuchich lět. Wjele bankow je zbankrotowało, wjele twornjow z cnyla pšchestaľo džělacź abo jenož z pol tak wjele džělacźerjemi jakož herać, a tola je tež tele lětko za wullich pšchemyſkowcow doć radžene žně porńo rataſtſwu wurjeſto, nje-nuſcy 8 procentow dividendy. Hđže tež to ratať 8 procentow wurwikuje, a bynjeć tucźniſhe lěto bylo a lěpje hoſpodariť. Lěťja je maľo pšchěz 0 proc. dobyťka. Ale njedžiwajcy budže rělacź: „Katarjo njetrjebaja wyſchſchoho cła za žita.“

Němſta. Nowy biſkop w Augſburgu w Bajerſkej budže probſt dr. Lingg z Bambergu. Přync Luitpold je sebi joho zhladaľ, a Rom joho za-wěſće wobkrući. Narodžiwſhi jo lěta 1842 w Reſſelwangu w Algamje a doſtudowawſhi w Minichowje bu 22. julija 1865 na měſchniſa wuſwjećeny. Wěſhe inſtruktor (wuczeť) přyncow Ludwika, Ferdinanda a Alfona, a křiwlu za kapłana w Augſburgu. Hiščeže w młodnych lětach bu profeſor w lyceu (wulkej ſchuli) w Bambergu. Lěta 1881 bu kanonikus a lěta 1893 probſt tamniſheje kapitole. Ad multos annos!

— Pola měſta Bingen nad Rheinom, hđžež bě jo pšchěd něſchto lětami telko ludži zatepiť, je jo njedawno ſtraſchne rozbuchnjenje procha (półwa) ſtucziťo. Luſť bě tak žaložny, zo hać w ſanym měſće wotna jo putachu a ſchěhi jo zapuſchichu. Ludži njeje wo žiwjenje pšchilſchto. Ženož jenu ſlužownu holcu ſu z wotkow jo ſypace ſchleńcy tak zranile, zo dyrbiſhe do hojěnje.

— W Osnabrückſkej krajinje ſkorža na njedoſtať wuczerjow. Samo na jebi je Osnabrückſke biſkopſtwa maľe, ale ma tež za miſſiony w ſewjerno-němſkich krajinach a w tamniſchich wullich měſtach (Hamburg, Brehmen) wucze-rjow wutubłowacź. A tomu hiščeže wjele wuczerjow do Weſtfaľſkeje a Rheinſkeje provincej wotkhađža, dokeľ dawaju tam wjeťſchu mzdu. Wjele drje je tež wina, zo je tam tak maľe wuczerjow, nowy zaťoň, po kotrymž móža tež wuczerjo jako dobrowólnicy jene lěto we wojeťſtwje ſlužić. Za wuczerjow we wullich měſtach z radnej mzdu, kotřiž móža ſwojich ſynow, dobrowólnikow, doma hoſpodowacź a žiwicź, drje je tajki zaťoň w hđđ. Ale za ludži z kraja, kotřiž maja myſle ſwojich ſynow na wuczerjow ſtudowacź dać, naſtawaju z tym nowe cžeže a wulke wudawſti, a to mnohojo wotdžeržuje wot ſtudowanja.

Pola nas wšchaf mamy, Bohu džaf, hiščeje wučerjow, šhtož trjebamy, ale Serbow tež wšiche njeje, dofelž bohužel někotry serbski wučer wjetščeje mždy abo lóžšchoho džela abo z druhich psychiznow do Němcow abo do města dže, wostajiwšiji Serbow. A tola trjebamy tež pola nas džen a wjacny wučerjow. Rasch lud so, Bohu džaf, rozmnoža. W Róženče a w Róhršencach a we Worflecach su šhule pschepjelnjene, a wěčnje njebudže hižo tracž, zo budže tam wo wučerja wjacny trjeba. Tohodla njepuščejeje swojich serbskich wučerjow ze wšy, a byrnež byščeje tež něhdže šcherpatki měli pschipołożić. Wosebje pak hladajeje, zo by mjez Serbami stajnje doróšt był. Šhtóžkuliz ma šynka z jasnej hłowčtzu a dobrej wutrobu, njech w nim zbudžuje lubošć t wučerštwu, a njech na to gróšcha njelutuje.

Wjetšiji je wězo hiščeje njedóstatk duchownych. Tež za tych njech wostanje w Serbach płódna rola. Proščeje, zo by Bóh nam pschisporjal doróšt dželaczerjow w Rujezowej winicy!

— Z Póznania pisaju, zo ma so tu nowa wulka towaršchnja založić, zo by byla móhl rjec trjedžiščejo Němcowštwu w něhdušchim hłownym měsče Wulfo-Pólskeje. Raježerštwu je ta wěc z wutrobu luba a pschi wšchim hospodariškim hubjenštwuje zwoli t tomu 4,000,000 hr. Šhtož móže něfat jeno wbohim němškim njedóstatkam mjez pólskimi wjelkami tyež, to móže so na ščežebirwu ruku prusšoho knježerštwu spuščejeć. Ale — najrješcho — zo žno su Němcy w Póznaniu sami tejele pomazki dla w kul. Z přenja je „wulka němška towaršchnja“ wšchēm němškim hošćenarjam plišta, pschetož wotbudža z tym jenož swojich hošći, a z druha njewědža, fal by so twarjenjo mělo rozdělicž, zo by njetrjebał pruski zastojnik a pruski woješti wšich z pruskim němškim rjemješnikom abo dželaczerjom pod jenej tšechu, haj, šnadž w samšnej štwi so šthadžowacž. Za cyła naležnosć pak je jena tročel dale na pucžu do poteptanja Polakow. Wězo to Polacy zrozenija, a šhtož Němcy zamóža, tež Polacy došnjeja, byrnež ani šcherpatki z knježeršteje móšdnje njedóstawali. Čžim bóle so Němcy zestupja, čžim trucejšcho budža tež Polacy muž pschi mužu stacž, a šhto wuhraje, so pol. — W samšnym měsče Póznaniu je němška měsčzanška rada pólskim šofarjam (turnarjam) měsčzanšku turnatnju wupowědžila, w kotrejž šmedžachu so dotal zwucžowacž, a za kotruž tež Polacy měsčzanški dawł płacža, a to wjacny hacž Němcy, dofelž džěn je tam Polakow diwě tšeczjinje cyłcho wobhdletnwa. — Tak so Polakam wjedže w jich domiznje, do kotrejž su Němcy nalězli a knjejštwu so zmocowali. „Čžyzy prošče, šhlěba so najědšiji, je najhóřšiji.“

— Němcy so radži šhwala, zo hagle su kulturu do Pólskeje zanjesli a zo su njeflancžnje wšichšiji w kultury, džžli pólska ludnosć. — Džwajo na to džiwamy so čžim bóle, hdyž so po nowinach pišche, zo su w Póznaniu za dželaczerjow najhóřšije, najhubjenšche wobhdlenja. Pschecžo dha Němcy, totliž tola hižo dawno w měsče knježa, w tom swoju kulturu njepofazuja, zo bychu so za lěpšche pschebnytki za dželawy lud postarali. — Ale to jim trjeba njeje. Dželawy lud je z wjetšcha pólski — a tón njech jeno šinje w njestrownych džerach. Čžepje so wězo měsčzanške pjenjezy hodža za „němšku towaršchnju“ w Póznaniu.

Awstrijska. Njeje nišomu potajna wěc, z wotfel so w Čžechach do trubny trubi: „Přecž wot Roma“. Němcy pscheradnicy kraja su sebi wědomi, zo so němške nadknjejštwu nad šlowjanskimi ludami w Awstrijskej za trótki čžas rozšypnje a tohodla bychu so najradšiji wot Awstrijskeje wottrhli a so do

Němsteje pschidali a, zo by lud sferje tule pscheradu dofanjał, bjeru jomu katolsku wěru a z njej swěru fejšorej a kralesťwu. Wotpad wot wěry je přenja tročel — wotpad wot Awstrieje ma wufónč byč. Tohodla tež protestantſcy předarjo so tať do Čzech čiščěza, zo bychu němſti lud wufwobdžili z podkwalke romſkoho bamža a awstriejskoho fejšora — tohodla Eifenſolb, němſti ſchěžuwať, zjawnje w ſejmje ſlawi Hohencollerow ſplah. Se-li ſo nadžał, zo za to rjad wot němſkoho fejšora doſtanie, je joho ſoga ližnyła. Němſte knježeſťwo je wozjewiło, zo je jomu tajke pscheradne počínanjo awstriejskich Němcow pschecziwne. Šdy jeno by tež protestantſkim paſtoram zakazało, pjenjezy za tamne wotpadniſťwo zjawnje hromadžić a duchownych na lutherſchczenjo do Čzech ſlać. Zo je jim dotal džěło tať wot ruſow ſchło a wotpadom ſo tať pschisporjało, ma drje tež z džěla w tom ſwoju pschicziwu, zo bě hać dotal pschemalo němſkich duchownych. Šdže tež to by ſo mohl w němſkim ludze w Čzechach, z kětroho džěla zratym do wotpada, doróſť duchownych nabracz? Tuž njeje ničzo zbyło, khibo z Němſteje němſkich duchownych do Čzech ſlać. W Litoměřicach maja hižo 30 młodžencow z nadchěnskeje krajiny w ſeminaru. Hać tež to čzi wotpadniſťwu zaraća? Wóh da!

— We Winje w ſejmje bě njedawno ſtoro do bitwy pschisćlo. Młodočějši zapóſłanc Dyl bě ſebi němſkoho zapóſłanca Steinera rozhněwał, a tón jomu za to z pshejim ſchudom brožeſche, ale Dyl wucžeje revolver, zo by do pschecziwnika wuſělił, šdy by ſo tón z ſchudom joho dótknył. Šdy by ſo wonka na drózy ſchło tať zadžeržał, kať we Winſkim ſejmje, bychu joho ſubžili, ale tam je to wchitko dowolene.

— We Wuherſkej je Tiſza Koloman wumřěl. Njeboczički bě wjele tróć pschědyda wuherſkoho miniſterſťwa byl a ſtajnje ſo jaſo njepſchěžel katolskeje cirkwje wopokazał. Tuž njebudža wuherſcy katolikowje wjele wo njoho žarowacž.

— Kardinal Miſſia, wjeťcharchbiſkop w Goricy (Görz) je wumřěl w 64. lěće ſwojoho žiwjenja. Kardinal Miſſia bědže jedyn z najſławniſchich biſkopow awstriejsko-wuherſkoho fejšorſťwa, runje tať ſwětny wjeťch ſwjateje cirkwje kať wyſocy wažený wot ſwětnoho knježeſťwa. Pschi mnohich narodnych pschecziwjenjach w Goricy je zemřěl biſkop jara wuſtojnje a změrnje ſkuttowacž rozemil, tať zo bě pola wſchitſkich ſtronow lubowaný a čheſczeny. Joho horliwpcž wo duchowne ſpomóženjo doměrjenych wěrných bědže ſpodbžiwna. Žarowanjo wo duchownoho wjeťcha je pomſchitkowne. R. i. p.

Francóžſka. Stónč haprgla budža w Francóžskej wólby, a wſchudže ſu wězo hižo w poľnym džěle. Miniſterjo jězdža po kraju, zjewja ſo pak w tom abo we wonym měſće, maja wulke rěče, zo bychu hľoty dobyli. Zajimawa wěc je, zo tón tróć žony tať raznje ſobu agituja, a to za konſerwativnych nacionaliſťow. Dofelž je tale ſtrona nacionaliſťow na dnje wutrobny bóle monarchijska džyli republika, je agitacija žonow trojſťku tež pschecziwo dotal-nomu porjadej.

Ruſta. W Ukrajinje bywaju ſtajne njeměcy. W měſće Bultawje tež ſtudenčzi ſobu hľowachu. Z chľa je w Ruſkej mjez ſtudentami a zdžělanym ludom dawno hľuboka njepſofojnoſcž, kotraž z čaſami zjawnje wubuchuje, trochu ſapa, doniž ju potom zaſo ſozaťwje z nahajſkami njepocžepu.

Čhinſka. Njedawno haľe ſu ſo cuzy wojacy z Čhinſkeje domoj wrócžili a hižo zaſy piſaja wo nowych zběžľach, wſchěje w južnych krajinach, kotrež z francóžskej koloniju Tonting mjezuja. Zběžľ nabywa pjecža na močy.

Čhinstoho generala Ma su zběžkarjo porazyli, a 20,000 wojakow, čtje wójsko marschalla Su, je do jich rjadow pichesčło, a z tym nabudža zběžkarjo rjadnje po europskim wajchnju wuručenzgh wojakow. Měšče Kwangsi a Kwantung su zběžkarjo hižo dobyli a mandarinow stoucowali. Wšicizina drje je drohota a hłód mjez ludom.

Afrika. Wišče so nam, zo so mjez Burami a Zendželežanami wo měr jedna. Šchalt Burger, Steyn a druzi wjedničy Buram su so pječja hižo z Ritchenerom, jendželskim generalom, zesšli, zo bychu wo tej naležnosći wuradželi. Dokladnišich powěšezow hiščeje wozatujemy.

— Znaty bohót Kapstadtšije kolonije Cecil Rhodes, kotryž je we swojim čaju tež t wójnje z Burami hnał, je wumřel.

— Zendželski kral je ministra Wolseleya do Afriki pošlał, zo by jednanjo wo měr wurjedł, a mjez tym Ritchener z Burami podměr (Waffenstillstand) wujedna, dokelž chce kral do swojoho kónowanja wójnu stónčenu mječ. Wolseley je hižo do Afriki dojeł. Zendželske nominy pišaja, zo móže so wobzamknjenje měra kóždu hodžinu wozatowacž. Bóh dał, zo by wěrnó bylo!

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 468. Jakub Kliman ze Špitala pola Kamjenca, 469. Miktaš Čemjera z Čemjerje, 470. kanonikus faraf Jakub Wernaš z Khrósćic.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Z Baćonškeje wosady ze słowami: „Najswejša Wutroba Jězusowa, smil so nad nami!“ 50 hr., ze zawostajeństwa njeboh Hany Mječeloweje w Róženće přez Mariju Lejšowu z Hałowa 30 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8336 hr. 88 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Ja tercjarow: Bemřelaj stej sotje: Šanža Bjarschowa z Šhelna a Šana Bulec z Budyšćina. R. i. p.

Maćica Serbska

změje srjedu po jutrach, 2. hapyrła, lětušu hlownu zhromadźiznu w Gudźic hosćencu w Budyšinje. Započatk ½3 hodž. z dypkom. Wječor we 8 hodž. na Trěleřni dźiwadlo: „Na wumjeńku“.

Předsydstwo.

Nalětna skhadžowanka serb. stud. młodósće

budže so srjedu 2. hapyrła dopołdnja w 10 hodž. w „Lišćeť jamje“ wotměwać. Wšitey kk. serbsey studowacy a přećeljo stud. młodósće so najwutrobnišo přeprošuje

Jan Wjeńka, stud. theol.

t. č. hl. starši.

Pohnuť džak a Zaplać Bóh

cyłomu čestnomu Manjokec domej w Rablicach za wšitku lubosć a starostliwosć, z kotrejž su wšitey mojoho syna Pětra w joho khorosći wobhladali. To běše jomu wolóženjo w bolosćach a mi spokojenjo w zrudnosći. Zaplać Bóh!

Madlena Handrikowa z Kosłowa.

Čištčě Smolerjec knižicizněnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Štorny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 14.

5. hapyrła 1902.

Lětnik 40.

Šlowna zhromadźizna Maczicy Serbskeje

w Budyschinje w Gudźic hošćenju 2. hapyrła 1902.

Srjedu po jutrach mějeske Maczica Serbska swoju lětnišku porjadnu
šlownu zhromadźiznu, z kotrejš wona 55. lěto swojoho wobstaća wobzamkny.

Zhromadźiznu knjež pschedyda, prělat Eusebjanski, něšto do 3 hodzin
wotewri. Z šlowneje rozprawy pismawjedźerja móžemy tuto zdželić:
Wosebity nadawt pschedydstwa a wubjerka w minjenym lěće běše starošć,
tak jebi trěbne frědky za dotwarjenje Maczicžneho domu zawěšćimy. Za-
myhl w poslednjeje šlowneje zhromadźiznje rozloženy a powšchitkownje powitany,
zo po hypothetarneje poččoncy hišćeje jako druhu hypotheku trěbny pjeněz
za dotwarjenje domu wot banki dobhež pytamy, smy dyrbjeli spadnyč dacz.
Wšchetož znate štruchle podawki na pjenježnych wiskach su z Lipsta swój wot-
hlós hač do Łužicy skale, tak zo nadźija wjac njeje, zo by nam banka trěbny
pjeněz poččila. Tuž je so drugi wupucz pytał a knjež zarjadnik domu, kůž
jo wěšće zda, tež namakał. Wudže so wo to jednac, trěbnu liczbu narodnje
zmyšlenych a woporniwych Serbow namakac, kotsiž bychu trěbnych 60,000 hr.
abo tež něšto wjac z podželeni po 3000 hr. poččili, a te bychu so potom
jako zhromadna druha hypotheka na nowy dom zapisale. Wšchedydstwo je
próštwu wo tom zestajalo a někotrym nahladnym Serbam zapóstało, jich
namołwjejo, zo cheyli pschi tajkim narodnym šlufku pomhač. Prócowanje
njeje podarmo było, a po tom, šchtož je hač dotal pschilubjene, jo zda, zo je
pschedydstwo z tym na prawy pucz zložilo. — Tež hewak su wšchelate
škladowanja w dokonjanych lěće za Maczicžny dom so porjadnje itawale,
wosebjie ma so z džakom špomnicz na jara minoščne prócowanje f. kapłana
Andrickoho z božobjěšćowymi a nowolětnymi darami Maczicžnomu domej
nahladnu pomoc pschibwobrocjeć. — Zhromadne posedženja staj pschedydstwo

a wubjerł w dofontanym lécze 4 měłoj. Póbla hižo spomnjenoho nadawła su so bježne naležnosće Maczicy Serbskeje w nich wuradźowale a wobzamkowale. — Rozprawa dale spominasche na něotre wošebite čěsće jenotliwych sobustawow a dobročerjow Maczicy. Tak je Maczica Serbska wopominala 25lětny měšćniški jubilej písmawjedźerja z rjanym diplomom a deputaciju, dale 25lětny zašćniški jubilej knjeza dr. Pílla ze zbožopschecžom, tohorunja 80. narodny džej swojoho čěstnoho sobustawa knjeza wyšichcho wučerja Wjele ze zbožopschecjacej deputaciju, skónčnje wulkotne wuznamjenjenje knjeza pschedsdy, přalata Knježanstoho, kiž bu za japoschtoštkoho protonotara pomjenowany, ze zbožopschecjacej deputaciju. Knjezej financnomu radźiczelej Schmidteje w Drježdžanach bu rjanu džafny diplom za jeho dobroty a pomoc, Maczicy Serbskej wopokazane, z čěstnej deputaciju pschepodaty. — Wšichspomni so wo imjerczi čěstnoho sobustawa Maczicy, Wilhelma Bogusławskoho, a zo so wo nim nektolog poda.

Šdnž bě písmawjedźerjowa rozprawa pschijata, poda posładnik, f. pschepuce Čěcěž, zlicžbowanjo. Dohodow je Maczica w 55. lécze měta 3154 hr. 72 pj. a wudawtow 2938 hr. 89 pj., tak zo wuzbnyta w posładnicy wo, 215 hr. 83 pj. W rozprawje knjeza posładnika so z wošebitym spodobanjom wschittich namaka dohod wot 69 sobustawow 230 zašćatych pschinoschfow hrom. 920 hr. Dofelž je knjez professor Muka z wulkotnej prócu tele zašćate pschinoschfi Maczicy wustarat, so jomu w mjenje zhromadźizny najwutrobnišchi džal wupraji. Něotre pošty zlicžbowanja so wujajniču; tež so slubi, zo so wuprajene pschecža dopjelnicž spytaja. Zlicžbowanjo, wot dweju rewisorow z wubjerka pschchladane, so za prawe spózna.

Z rozprawny knihiskladnika, f. kantora Šaplera, zhonichny, zo je w 9 měšćacach (dofelž so něko wschitte zlicženja z 31. decembrom wobzamkujaj) so 6661 exemplarow wschelatich knihow a spisow wudało, mjez nimi 5495 protykom.

Knihownik, knjez sem. wyschichi wučet em. Ziedler, rozprawi, zo je knihowni Maczicy Serbskeje w dofontanym 55. lécze pschibnyło wot 13 jenotliwych knjezow 46 čisłow a wot 24 towarštwow 119, wšcho hromadže 181 čisłow.

Musejownik, knjez tachantiski předač Šchewczik, na to skforži, zo je musej ze swojej njedosahecej měšćnosću jara wuputany, tak zo wschelake rjane a drohotne wěcy so ani wupožicž njehodža. Tež wopyt minjenoho lěta je jara šlaby był. Ženo 71 płacžacnych wopytowarjow je w museju pobyl; tež tón króč ani jena serbska šchula abo serbske towarštwó tam njeje pobyl. Darilo je so musejej wot 14 bariczelow 35 darow, mjez nimi drohotny zloty zastarški časnik wot f. kanonika Herrmanna. Ženu jenicžku popjelnicu su do našchoho museja wotedali, hačrunjež je so w minjenym lécze w Serbach wjele popjelnicow wučyło a hačrunjež je so naležna próšćwa wozjewiška, zo bychu so wschitte zajimawe starožitnosćne wěcy do našchoho museja wotedale a nic něhdže druždže.

Zarjadnik Maczicžnoho domu, knjez rěčnik notar Čnž, móže zhromadźiznu spokojeć, zo wobštojenja našchoho domu zrudne njecju. Tež jeho zlicžbowanišće lěto króč jeno 9 měšćacow wopichija, na 12 měšćacow by wunoich wjele lěpšichi był. Z jeho rozprawny so zhoni, zo je za tutych 9 měšćacow z pschenajecža bydlow a rumow so dóšćalo 5760 hr. a dobrowólnnych darow pschibnyło 2179 hr. 8 pj. Wschěch dohodow bě 8079 hr. 11 pj., wudawtow pak 7824 hr. 71 pj., tak zo je zbytk w posładnicy 254 hr. 40 pj.

Dolha je jo twardomni mišhtrej Kanpei wotplacziło 3000 hr. Nětko ma Maczičny dom hypotekarnoho dolha na Budyšej nalutowaŕni 90,000 hr. a pola twardocho mišhttra Kaupa hiščeže 6500 hr. Dohody domu su stabilne abo wobitajne a wěste, z toho ščěhuje, zo je zakład dobry a strowy. Knjezej zariadnikej Čyžej za rozhladne, spróbnive džěło, kotrež bjeze wišchoho zarunanja wobstara, knjež pšchedyda w mjenje wištitlich najwutrobnišči džaf wuproji.

W mjenje wubjerka joho pšchedyda, knjež farač Rubica, pšchitomnym wozjewi, zo je wubjerč 3. měra nadrobnu rewišiju wotměł a wišitko w najlěpšim porjedže namakał: muzej, knihišklad a poškadnicu; knihowinu hiščeže pšchedlada. Knjež kaplan Andričti w rozprawje pofracžowašče a někotre pšhecža wupraji, kotrež jo po možnošči dopjeluja.

Wo jenotliwych wotrijadach, rěčešpytnym, narodopišnym, pšchirodošpytnym, stawiznišim a starožitnošim jo tež rozprawu podawaču. Z nich bė widžecž, zo drje wotrijadi wušte njejsu, zo pak tola w polnej měrje so we wištitlich z nich njeje džělač mohło, dofelž su z džěla jich wjednich z mnohimi druhimi (zastojsimi) džělami pšhecžeženi, z džěla tež jobustawy telko zajimania za nje njepofazaja, tajtohož by trjeba było.

3 Delnjeje Łužicy na dženišichu zhromadžiznu pšchijchli njeběchu, ale knjezaj fantor Jórdan a redaktor Schwjela běštaj pišomnje wozjewiło, zo su jo tam 3 male knižki za lud wudate a spěwaške knihi w 3. wudawku z nowa cziščežate.

(Stónčzenjo pšchichodnje.)

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Dětucha jutrownička běšče jara zymna. Łodowe wišory wějachu a z škwilemi deščež a krupy pšchihnachu. Kak je z kščiže-rjemni było, smy jeno z Kšróježic dopis dóštali. Kaž smy kšicheli, su Kladwofcy a Wacžofcy jo jeno w Stróžiščežu zekali a potom so zas domoj wróćili; tež Wotromcy a Rjebeležanicy chle jěchanjo došonjeli njejsu.

3 Budyšcina. Zańdženu srjedu, 2. hapyła, wuhotowa Budyšiska Wjesada pěšny džiwadłowy wječor. Nimo rjanoho, wo čimž budža zawěčeže druzi wobšchěrnišo rozprawjecž, dyrbinu bohužel tež na njepěšnu wěc špom-nić, a dyrbinu tajte něšto čim bóle porokowacž, hdyž so to wot tajkich starwa, kotřiž dyrbjeli druhim z dobrym pšchitladom byčž. Kak dha je so tam najcha katolska mlodošć po džiwadle w zakazanym čža su zabawjala? Pšchestrupjenjo cyrkwinšich kazujow zdašče jo tam chle pódlanjša wěc byčž. ?!

3 Kšróježic. Zasy šwjeczachmy jutrowničku, tola njemóžemy tutu na žadyn pad do rjaných ličicž. Nam so skoro zda, zo tajki wěštit ze zymnymi šchaworami na jutrowničku njepomnimy. Tola pak so njehodži přecž, zo su bižo jara wišchelate jutrownički byle, došć z hrozny a zymnym wjedrom zmišchane, wjac, hačž tajkich, kotrež rjane mjenujemy. Šchož kščižejški procesšion nastupa, běšče pšchi Kšróježanšim 54 porow, pšchi kšchtršim 26 porow, wišcho do hromady 80 porow (loni 84 p.); zasy 4 poro mjenje. W poslednich lětach je ličba woteběrała; šcho je na tym wiina, njewěm. Hdyž jym přeni tróčž (1860) sobu jěchał, běšče 50 porow z Kšróježic, potom z kšchym lětom pšchiběrašče, a hdyž posledni tróčž z Wacžofšimi jěchachmy, běchmy 94 porow. Wotom, hdyž běchmy džěleni, docpěchmy zasy hačž do 91 porow. Wo tutym jo zasy džělichmy z kšchtršimi, a wot toho čžasa je kšchjerjow pola nas

fáždé léto mjenje. Bohu džat, do njezboža ničtó pšichšoľ njeje, hačž runje bčhu konje hiščeje jara wmwotpoczowane. Šchemy tola jo pšichodnje zasj bohaczišcho wobdžělčž, jeli nam Bóh žiwjenjo a štrawotu zdžerži. M. W. .

3 Marijnoho Dola, 1. hapyła. K žadnomu šwedžanju bčhu jo dženja pšichpołdnju w 12 hodžin duchowne knježny flóšchtra Marijnoho Dola, duchowni knježa mjenowanoho flóšchtra a mnozy druzi duchowni patronata a z dalščeje wokoliny zhromadžili. Wšchity bčhu jo radoštnje zesšli, wišaf bčhu zhonili, zo jo dženja wnjofodoštojnej knjeni abbatišy Michaeli a wyšofodoštojnomu knjezej propštej Vincencej w flóšchtrje Marijnym Dole wnjofej rjadaj pšchepodataj. — Kaž je znate, je flóšchtr Marijny Dol z wulkimi woporami a pjenježnyimi wudawkami, kotrež jo čžim bóle čžnjachu, čžim wjetšchu jachodu bč wulka woda léta 1897 nacžinika, w minjenym lécze stare, wot šwětnych knjezow zanjerobžene twarjenja něhdušchoho cistercišcho flóšchtra „Porta coeli“ w Třičhnowje pola Brna na Morawje wutwaril, zbožownje dokonjaľ a wjetšchu licžbu duchownych knježnow z Marijnoho Dola tam poštal. Tak bu tele wobjedženštw, wot najšchoho flóšchtra hižo na 40 lět kupjene, wotpohladej pobožnych založerjom wróčene. Wjele prócowanja, wudawtow a druhich woporow dyrčiješče knjeni abbatiša nałożowacž, wjele štarosčžow, wobčžžžnych pučžowanšjom dyrčiješče knjez propšt a wišitator na šo wzacz, prjedy hačž bč wulkotny wotpohlad wuwjedženy. Zadžžwki roščžechu tu a tam, ale wišchitke su jo pšchewinyte z božej pomocu pšchez woporniwosčž a wobhladnu wobštajnosčž. Wulki flóšchtr w cuzbj je něť zarjadowany, měštno te šhwabje božej: a bóžny jo džěčži z joho wokoliny we nim wmwučžuja, kaž w našchim flóšchtrje. — Zo je tutón štuť wuley wažny za cyrkej a štat, wosebje za Brnšku dióceju, je Brnški bškop dr. Bauer hnydom špóznaľ a knjezej propštej Vincencej za joho zašlužby čžestne mjeno „bškopškoho radžicžela“ Brnškeje diócešy špóžčžil, kaž šny we šwojim čžasu wozjewili. Tola tež šwětnej kejžorškej wišchynosčži wažnosčž ponowjenoho a wubudženoho flóšchtra njeznata wostacz njemóžšče. Nješebicžne wuršadne zašlužby hnadneje knjenje a knježa propšta pšichpóžnawajey to wozjewi z tym, zo hnadneje knjeni abbatišy Michaeli Šilžbjecžiny rjad druheje flajny, knjezej propštej a wišitatorej Vincencej pak rycžetški rjad Franca Šózefa pošćeži. — To bč pšichćžina, zo šo, kaž w špoczatku špomnichny, dženja flóšchtrški konvent Marijnoho Dola a duchowni w flóšchtrje zhromadžichu. Pšchetož džjenja bč najdoštojnišchi knjez administrator eccl. a japošchtołški protonotar Žurij Eusežanški sem pšichšoľ, zo by čžestnej znamjeni pšchepodaľ. Najdoštojnišchi knjez prělat knjezej propštej joho rjad šwatocžnje pšchepoda na propštowni w pšchitomosčži knježa propštoweyu rjadnišćeju bratrow. Potom šo wišchity podachu do abtownje, hđžčž šo wišchitke duchowne knježny a patronatške duchownštw wokoľo hnadneje knjenje zhromadžichu. Knjez prělat we škuboko začžutej horliwej rěčži wopominajšče zašlužby abbatišjow a propštow tutoho flóšchtra, wosebje pak teju, kotrajš štaj za cyrkej a štat tak wužitne džělo z wobštajnosčžu a z napinanšjom wšchěch mocow z božim žohnowanšjom došončžiloj, hnadneje knjenje abbatišy Michaele a knježa propšta Vincenca. Potom hnadneje knjeni poda Šilžbjecžiny rjad. Knjez prělat wobžarowajšče, zo najdoštojnišchi knjez bškop čžestnej znamjeni njeje pšchepodacz mohľ, a pšchješče woběmaj počžesčženy maj zbožowne žohnowane dny žiwjenja, a za to, zo štaj flóšchtr „njbjes wrota“ božim šlužbam a nabožnomu žiwjenju wróčžiloj, zbožowny zašstup do wěčžnych njbjesčžich wrotow. Škuboko hmuta šo hnadna knjeni

podzafowa a wuprajt swoje wjeselo na tym, zo je wyschnosć tał wulku čzešč do kłóchttra póskala. Z wutrobnym džatom čzešč pšchijima a chce jeje znamjo nohčez nic za sebje jenož, ale za cny konvent, dolešč wšchitte duchowne knježny su jo z njej prócowale a woprowale. Su to k božej čzeščizini, a Wóh chceł mobaj kłóchttraj tež dale žohnowacž. Na to wšchitny pšchitomni knjeni abbatijny swoje wjeselo wuprajachu. — Pšchi swjedžeńskej hoječzinje pokaz a knjez pralat Zusežanski na wjeselo duchowneje wyschnosćeje w Budyschjinje, hdnž wo wotpohladže awstrijskeho kejžora žhoni, zo chce nasch kłóchttr tał počezezčez, a munjeje slawu na počezezčeneju. Knjez propst z džatom muzbėhowasche pobožne zmyhlenjo čžěstich kralow a kuzijskich markhrabjow, kotrymž ma so kłóchttr Marijny Dol za založenjo a wulkotnu podpjeru džatowacž. Tež satfki kral Anton je za cistercijskej kłóchttraj we Ružicy so tał postarał, zo je jeju wobstacžo w Satfkej Ružicy wěščizsche, dylžli hdnje. Munje tał je awstrijski kejžor stajnje pšcheczělnje zmyhlenjo za kłóchttraj wopokazowal, wo čžimž wosebje džensnišchi džěn swědeži. Satfkomu kralej a awstrijskomu kejžorej na to slawu munjeje, tež knjezej cyrkwinomu administratorej, kiž je sam tał wysofo počezezčeny čžestnje znamjeni pšchepodał.

Wšchitnych pšchitomnych žadanjo a pšcheczžo bė a woštanje, zo byschtaj čzeščomnje wudebjenaj derje zaslužene znamjo dolho štrowaj nohčoj, a žohnowane dny za kłóchttr tu a tam jako bože myto za wšchitte nałożene prócy a woporny jimaj placžite.

Pšchypomniež čžemy: Šilžbjecziny rjad je wjetšchi slėborny kšchizit, z emailu debjony; sriedža je na jonym boku rjane znamjo swjateje Šilžbjety a na druhim E. Kščežski rjad Franca Žozefa je krasnje munjedženy zloty kšchizit, z emailu pšchjony, z kónu nad nim. Tón ma sriedža pšmiskaj F. J. a deleka je taž rječazt pšchidžělane napijmo viribus unitis (ze zhromadnyimi mocami). Wobaj rjadaj staj munjejske zlotnikatske džělo. —k.

W Ggeru w Čzechach w kłóchttrje „šotrow swjatoho kšchiza“ wotpołożi džěn 13. mērc a knježna Hana Libertina Koblec ze Serbskich Pazlic swoje swjatoczne slubny. Pšchi tutej swjatocznošči bėšče jeje bratr pšchitomny. S.

3 cyloho swěta.

Satfa. Kralowskej Majestosczi, prynczoj a pryncesny kralowskeho domu wobdžělichu so po zwučěnym waschnju na wobryadach martrowneho tydženja a na horjestaczu sobotu wječor w 6 hodžin w dwórskiej cyrkwi. — W započatku hapygla pšchepšdlitaj so kral a kralowa do ville Šilnicy.

— Do swjatych dnjow pobu pruski minister hrabia Posadowski w Drježdžanach. Wo čžim je so tam jednalo, njewěmy, najškerje drje tež wo clownej pšchedlozy. Dale pojedže potom Posadowski do Minchowa.

— Sejm zěndže so ludyom zasy po swjatych dnjach a zwoštanje hromadže hacž do sriedž meje, dolešč ma hiščeje wjele wažnych džělow. Šcho budže z wažnoho zakonja wo dawkach na zamóženjo, je cyłe njewěste. Šižo nastawaju nowe namjety k tomu zakonjej. — Wjez poslednimi peticijemi, kotrež su dólšće, je tež próštw a ze Stróžiščez a.

Rěmska. Wimalo njenadžicy pšchidže powěšč wo smjereži sejmkeho zapóskanca a wjednika centruma dr. Liebera; 31. mērc a pšchypošdnju w 12 hodžinach wumrě w swojim narodnym mēščze Gambergu. Z nim je centrumsta strona swojoho wjelezaslužneho wjednika po Windthorstowej smjereži

zhubila. Vieber narodži so 16. novembra 1838 v Cambergu nad reku Emś. Studovalske prava a filosofiju ve Würzburgu, Mnichovje, Bonje a Heidelbergu, a psheč svojjo wobschěrnú wědomosč běšče wón hižo za njeboh Windthorsta najlěpscha podpěra. Njeje pač ženje zjawneje služby na so bral, hacžrunjež by jomu knježestwo wosebje poslednje lěta wysoke zastojnstwa rad pshepodało. Za to pač zastupi wón zahe do parlamentneho žiwjenja. 33 lět stary bu wón 16. novembra 1870 do pruskeho sejma a w pschichodnym lěče tež do kejžorstwowoho sejma wuzwoleny a je hacž do swojeje smjercě samstny wotries zastupował. Slušča k sobuzaložerjam centrumseje strony a laž mjena najnahladnišich wjednikow, Windthorsta, Malinkrodta, Reichensbergerow a druhich, tač budže tež joho mjeno pshecy do stawiznow tuteje strony z česčzu zapisane. Spodžiwna běšče džělawosč njeboh dr. Viebera. Wo wschitlich prashenjach, wo kotrychž sejmai jednastaj, so nanajdostladnišo wobhonjěšče, samo tež wo wěcach, kotrež běchu jomu hewal bóle zdalene. Tač na pschitlad knježestwo same pschibóžna, tač derje bě wón potrebnosče wójnskich tóžow zeznał. Nimo swojoho džěla w sejmje hišćě husto nje džělu do samo zdalenyh městow jězděšče, zo by tam w zhromadžiznach rěčal: a pschi tom bě Vieber po prawom swoje cyle žiwjenje thorowaty a mējěšče husto tač furcwe bolosče w žiwosče, zo móžšče jenož po lětarjowej radže je z morphium trochu podušyč. Wosebiteje nahladnosče nadobu wězo posledni lědžejat, w kotrymž mējěšče jako wjednik najshluisheje strony wosebity wliw na wschě zatonje. Z kajej wuschitnosčju je wón tute swoje městno wupjelnił, widžimy z toho, zo njeje sebi jenož luboš a česčownosč swojeje strony dobnł, ale zo tež knježestwo joho zaščyžby zjawnje pschibóžnawšče. Tež nětko po joho smjercě je hišćě w swojich nowinach z česčzu na njoho spominalo. Tež kancler hrabja Bülow a statny sekretar hrabja Posadowsky staj wobaj wudowje jara pschibóžnawacy a hlubokozáčuty telegram pósłaloj. — Mjez katholicim ludom Němskeje wostanje wopomnječzo dr. Viebera njezapomnite.

— Kancler hrabja Bülow pobhy w jutrownym času w Wenedigu, hdžež jo z italskim ministrom zwoutownych naležnosčow Prinetti-om zetka. Němske officiošne nowiny drje činja, jakož by to bóle njepolitiste zettanjo bylo: tola hdyž dwaj ministraj daloko pucžujetaj, zo byščaj so zetkaloj, njezmějetaj jenož wo wjedrje so rozrěčez. Jednalo je drje so tam wosebje wo starym zwjazku mjez Awstrijskej, Němskej a Italskej a dale potom wo pschichodnym pschetupskim zwjazku z Italskej, kotryž wězo zašy z pschichodnymi člami w Němskej zwišuje. Italska chce wězo, zo by swoje wuplodhy móhla bjeze cla abo tola z nižim člom do Němskeje wuwožowacz a Němska chce to runje tač ze wischelakimi industrialnymi wudžělkami činič. Pschi tom je wěste, zo ma Italska pschi pschetupskim zwjazku wjele bóle na Němsku džiwacz, džyli nawopat, dokelž je Italska posledni čas wjele wjacny do Němskeje wuwožowala, džyli Němska do Italskeje.

— W Hanovrije zemřě wječy Múnster, dotholětny němski zapóslanc w Parizu.

— We Wreschuje chedža nětko wopravdže džěči z tym khostacz, zo jich dlěje do šchule kłodžic muczja, jeli na němste prashenja w nabožnej wuczby njewotmołwjeja. Za 40 džěči je tam knježestwo postajito, zo dyrba dlěje do šchule kłodžic. Tajte poručnosče su po prawom pshečjuwo šchulstfomu zatonjej, kotryž jenož potom žada, zo by džěčo dlěje do šchule kłodžita, hdyž trěbne nawuklo njeje. Nětko pač runje žadanjo, zo maja džěči w nje-

rozmnožil a tola bčhu jeho poslednje słowa: „Tak wjele je hiščeje činič a tak malo jim činič.“

Amerika. W Hoboken pola New-Yorka bčhe pat 22. mčrca w pschizawje jónu zapu wulki wohen, pschi kotrymž někotre lódbje, khowanka za lódbje a kólnje za twory so spalichu. Pschez 8 millionow hr. schodny wohen nacžini, a jenož z najwjetšimi napinanjami bu wjetšej schodže zadžewane.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: k. 471. Jakub Šócka w Budyšinje.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale je so woprowało: Ze zawostajeństwa njeboh Hany Schäfrichoweje-Wočeyneje w Hornjej Kinje 30 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Lubiju

je dale so woprowało: Ze zawostajeństwa njeboh Hany Schäfrichoweje-Wočeyneje w Hornjej Kinje 40 hr.

Za nowu cyrkwičku w Bjarnacicach-Kunnersdorfje: Ze zawostajeństwa njeboh Hany Schäfrichoweje-Wočeyneje w Hornjej Kinje 30 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8337 hr. 88 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: Naš sobustaw z Łučlaneje přinješt 50 pj., z wojakomaj w Kłrósće 50 pj., na universice 1 hr., w Róženće 55 pj., na Rakečanskej železnicy 65 pj. Hromadže 3 hr. 20 pj.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Sobustaw bratstwa „Šezusoweje Wutrobhy“ a „Zaposthołstwa modlenja“ maja swoje dobre šutki a modlitwy w mčjacu **hapyrhu** Bohu woprowač: „**zo bychu hiščeječno jo derje modlili.**“

Swob. Zjednočenjeo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu 16. hapyryla t. l. popołdnu w 4 hodžinach w Bačońskim hosćencu zhromadžiznu. Wo bohaty wopyt prosy

Předsydstwo.

Schtwórty 1. meje (na swjateju Filipa a Jakuba) pónđže **procession** z Kłrósčic do **Filipsdorfa**. W Kłrósčicach rano w 5 hodž. boža mscha. Tak tež za tych, kotřiž na Budyšin pónđža, tam w 9 hodžinach boža mscha. Wo bohate wobdželenjo prosy **Jakub Ščerc,** wjednik.

Wšitkim česćenym přečelam a znatym, kotřiž su nam po wumrěću našeje lubeje wowki

Hany zwud. Schäfrichoweje-Wočeyneje znamjenja lubosće a sobužarowanja wopokazowali a ju k rowu přewodžeć pomhali, wosebje kk. duchownym, swój najwutrobniši džak a Zaplać Bóh tón Knjez wuprajamy.

Swójba Gudec-Hórnikow
w Hornjej Kinje.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 4. čisło 1902.

Čižičej Smolerjec hihičičičejneje w Maćičičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Indomyczasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 15.

12. hapyryla 1902.

Lětnik 40.

Hłowna zhromadźizna Mlačicy Serbskeje w Budyšinje w Gdužic hozejencu 2. hapyryla 1902.

(Stónceženjo.)

II. Wo wobzamkńenju rozprawow knjež professor dr. Muka nekrolog Bogusławskiho čitajšce. Našej luby a swěrnj pscheczel Alfons Barczewski w Kalschu, kiž bě ze swojej sotru knježnu Mclaniju dženjniskeje zhromadźiznje wutrobne postrowjenja a pschecza pošla, dolež jam pschicnz njemóžeske, je žiwjenjopis našeho nadobneho dobroczela napisał. Kaž smy loni powěsč podali, je 11. decembra 1901 w Žitoměrcu sławny pólski wučenc Wilhelm Bogusławski zemřel. Nekrolog wopisuje narod, wufublanjo a zdželanjo Bogusławskiho, jeho zjawne skutkowanjo we wažnych zastojnistwach, jeho wuznamjenje bžělo na polu wědomosćow. Dale nekrolog wošebje wopomina spoczałt jeho pschicłilnosće k našemu narodej w lěće 1858, hdyž Bogusławski Budyšin wophta, wudaczo Historije Serbskeho Naroda w lěće 1884, a wošebje njezapomnitu zašlužbu Bogusławskiho wo Mlačicžny dom, hdyž nam tak mócnu pomoc wufutkowa, zo jo dom w czežkej trisy zdžerža. Sobuštaw Mlačicy Serbskeje běšce Bogusławski z lěta 1880, za jeje čestnoho sobuštawa bu 1885 pomjenowany.

Wopomnječo zemřětoho wulkeho dobroczerja naschceje Mlačicy a z tym cyłoho naroda zhromadźizna z postanjenjom počesćej.

III. Na to šecšowaschc wuradźowanjo wo dotwarjomnym bžěle Mlačicžneho domu. Jedna jo wo to, postajicž, kajke měštnosće do nowoho bžěla pschicnz dyrba. Pschi dlejškeje rozmołwje jo wošebje na dwoje džiwaschce: a) Dyrbimy jo za to staracž, zo jo dom zadani, a to tač, zo móžemy porjadnje wot dolha wotplacćecž, b) póbla pak dyrbimy tola to pschec we wocžomaj mēcž, zo je dom Mlačicžny dom a dyrbi tež zaměram

a wotpowhladam Macžicy słužicę. Dokelž móže so po wusudže wěchwustojnych zawěšćicę, zo so wobojce žadanjo zjednocźić hodži, zhromadžižna wobzamknų: 1. do nowoho dźěla dyrbi hosćenc, t. r. restauracija, (bjez wupřichabanja) pšichicę, 2. tohorunja srěnja wulka sala, zo bnychny swoje zhromadžižny tež we swojim domje wotměwacę mōhli, a pōbda mjeńšha stwa abo čyžarnja za sřhadžowanŕi, 3. tež ma so na to džižwacę, zo so za muzej dostojnišće a wjetšće měštnosće dobydu z pšichstojnišchim pšichthadom, hacž w tu šhwilu je.

Ženo poměchitowne žadanja a zasady móžachu so tudy postajicę. Mardrobne wuwjedženjo, wobstaranjo koncessije za korežmarjenjo a t. d. dyrbi so pšchedyždystwu zawostajicę.

Mjez tym běšće f. stud. theol. Rnježf mjez pšichitomnymi za Macžicžny dom sřadował. Wunosćf bē 30 hr. 70 pj.

Šchtož sřadowanŕe komissije nastupa, kotrež ju so w minjenym lēče załožile, z rozprawow tajtoho wuspěcha widžecę njebēšće, tajkohož bēchny so nadžijeć mēli. Z nowa so raznje na to pokazowasće, zo je sřadowanjo dobrowōlnych darow za Macžicžny dom wšchudže, we wšchittich wosřadach, nuznje trēbne.

IV. Žako posledni džel dženstoho porjada bēchu namjetų postajene. Z nich najwaznišće tudy wozjewjamy.

Ža pšchedyždu belletrististoho wotrijada, dokelž je dotalny pšchedyžda zastojništwō zložil, pšichitomi jenohłōsnje knjeza kapłana Andrickeho wuzwolichu, za městopšchedyždu knjeza tatechetu Wingera.

Sdnyž bē knjez farat Handrik ze Slepocho rozprawu podacę mōhl, zo je agentura za rozšćerjenjo serbskich pišow w joho wosřadže tola hižo wuspěch mēla, tak zo je 19 hr. za Macžicu wotedał, jo zas z nowa na to spominasće, tak jara wužitne a trēbne tajke agentury su. Wjele bōle dyrbi so na rozšćerjenjo serbskich knižkow a pišow tlocić. Tajke kniži su tōžby čas witane. Woselje so jako božodžējčowe dary za džēczi w škulach a swōjbach hodža. Rōžde lēto so mnohe kniži rozdžēleja, tež wot škulskich pšchedstojicęřstwom. Šchto zadžewa, zo bnyhu to serbske bny? Žo so to w tej mēre njestawa, taj by so pšichisřchalo, ma so tež z tym zamołwicę, zo tajke kniži znate njecju. Tuž so wobzamknų, zo ma so zapis wšchittich serbskich knihow, kotrež ju na sřladže, zestajecę. Nowy pšchedyžda belletrististoho wotrijada to wobstara.

Žedyn zastupnik do wubjerka Macžicy Serbskeje ma so w blišćchim posebženju pšchedyždystwa a wubjerka z kooptaciju wuzwolicę.

Ža pšchedyždu rēcžespytnoho wotrijada pšichitomi z nowa zas knjeza profesora dra. Mluku jenohłōsnje wuzwolichu, kiž tež wōlbu zas pšichja.

Rnjež profesor Adolf Čžarný z Prahi a knjez pšchepce Falten z Wojerjec bēšhtaj pšchecželny postrow stownej zhromadžižnje pōsłaloj.

Štōncžnje so hišćeje jenohłōsnje a z wosebitym pšichyłowanjom wobzamknų, zo ma so dwēmaj jobustawomaj, kotraž staj Macžicy Serbskej a jeje domej wšchelate wulke dobroty wopozazaloj, z wosebitym čžestnym diplomom zdobny džał wuprajicę.

Sdnyž bē protokol pšchecžitany a pšichipōznaty, pšcheprošų knjez pšchedyžda zhromadženych na wječžornu zabawu do Alverthofa.

Po zwiuczenym zdobnym rjedže jo hłowna zhromadźizna z wuspěwanjom spěwa „Hijehže Serbstwo njezhubjene“ wobzamknų. Běšče 7 hodźin wječžor. Wopytana bě zhromadźizna wot 42 sobustawow.

Zwjeselace powěsće z Wječžorneje Afriki.

„Katholische Missionen“ podawaja pod napisom: „Katholisch kralowje pola čornuchow“ šćěhowacy nastawf:

Wot časa, jako bě P. Lejeune z wótcem swjatoho Ducha do swojeje japoschtolskeje prašektury nad belnim Nigrom pšćicahnył, je so tuta misija, kotraž běšče předy z wulkoho džěla w rukach protestantow a je ze smjerczu mnohich missionarow kručje pruhowana, w jara zwjeselacym začěwje potazowac začala. Hižo 19. februara 1901 móžesche japoschtolski prašekt takle wozjewić: „Tudy liežimy nětk 300 džěči w našich wučerňach; a wjac hač 60 katechumenow je so protestantizma wotrijetko. Wobrocenje ke katholickej cyrkwi z jich strony tak pšćiběra, zo bě protestantiski biskop Tugwel nuzowany wuznać: „Protestantiska misija wocěhuje z mnohimi pjeněžnymi woporami pola rěki Kisse (póblanska rěka Nigra) rjane rybiežki. Wšele jich je; ale lědma šu jim plěwadla (flošy) narostke, t. r. zo šu dospołnje rozwučene, płowaja wšětkte do wulkeje rěki Nigra. Z druhim słowom, woni podadža so do katholickeje misije.“

Ženje njebu wěrnichoho słowa prajene, pšćistaji tu k tomu P. Lejeune. Wšćitcy najslawnišchi katechumenowje šu konwertitowje, tošiz buchu pšćez njewurjeknihu woporniwosć P. Luga a pšćez wulke wědomosće P. Kunymana do kłina katholickeje cyrkwy dowjedzeni. Zhromadne wobhyblestwo wulkeje wih Ossamori ze 6000 duschami je protestantow wuhnało, a cyrkej, lawki, kłětki a žwony buchu mjez tym zemřetomu P. Pawlasej pšćepodate. We Luitšcha, měšče z 8000 wobydlerjemi, stojitej wobě protestantiskej wučerňi próždnoci, mjez tym zo katholicka wučerňa 80 wučomcow lieži, z kotrychž něhdže 60 předy tamnu wučerňu wopytowachu. Wo postupjenju krala Samy na trón a pšćepodaczu darow swjatoho wótea pšći tym je so w zańdženym lětniku špomniło.*

Samy je, kaž nowishe powěšče P. Lejeuna wobšwědča, pruhowanjo šwěrnosče wěry z křwalbu wobstał. Zaposchtolski prašekt takle pišče: „Samy je runje najčěžšiche pruhowanjo wobstał; njenujcy pšći wodžerženju pohanškoho šwjedženja kralowoho njena. Ma tutym šwjedženju dyrbi kral po starym wašchnju pšćibohej kozu woprować. Prašekt bě we wulkej starosći, tak budy so kral pšći tym zadžerjeć. Tola Samy poručzi, zo ma pšćibóh (fetisč) so zdalić, a zapowě kručje, kozu zarězac. Wšćitomni wječchowje brožachu, zo jo wot njoho wotwobrocža. Tola jich hroženjo krala njezatrajši. Wón pšći tym wosta, a pohaniski wopor njebu woprowany. Ma to měšesche Samy praktisku mysl. Wón praji: »Hlejče«, mjez tym hač kozu pšćija, »čcu wam na druge wašchnjo pokazac, tak móžemy wužitk z toho šćočecža mjeć. Zarězajče je, a potom čcemy mjaso hromadže žićić.« Tak so šta, a wobohi pšćibóh wosta hłódnų.“ P. Lejeune běšče dary, kotrež bě swjaty wóte

* Gladaj „Katholiski Bošol“ štronu 343 zańdženoho lěta: „Katholiski kral pola čornuchow w Afričy.“

kralej pólkał, ze zamysłom tak dołho zderżał, doniż swjedżeń nimo njebe. Někto, hdyž bě wšichto derje wotběžalo, buchu we wobhydlenju krala postajene.

Alle hišćeže wjetšce wjesole poselstwo móžesche japošichtoſki práfekt wot delnjoho Nigra zdžělicz: Wobroczenjo a kšćeženju krala Obi jatu z krajiny Nšubi, kotryž jako čorny Chlodwig cyle zemjanstwo swojoho kralestwa jobu pščinjuje. Tule kšćeženca znamenja wobroczenjo cýloho města Nšubi. „Kšćežijach joho 15. augusta“, tak pisa P. Lejeune, „a dach jomu mjenje Marija Bžef.“ Běšče to pozběhomach swjedžen. Ponižny katechumen njedalsche jo na božej mšči na wupyščenj stol, za njoho pšichotowany, synyč. Wón jo na płachtu kladny, kotraž bě pšched wołtarjom wupščeštrěna. Prjedy toho bě jo wot wšichnich swojich fetišow a žonow wotrjeſt, tež swoju z kosežow antilopow wudžělanu kónu, dokelž ma ta někotre pohaniſke znamenja, bě do čmorowoho kucžita we swojim byhlenju zatkował. Wječor wokolo 4 hodžin došta swjaty sakrament kšćeženčy. Hdyž bě kral pščež wodu kšćeženčy k nowomu žiwjenju zasty narodženy, bu we swjatej wjeseloſeži duchownje cyle pozběhnjeny a z wótrym hłosom zawola: „Šchtó je kaž Bóh!“

Cyly lud, na 9000 dušjom, wołasche tohorunja: „Šchtó je kaž Bóh!“ A z triumfom njesečju joho poddani joho pščež město na pšchemo wołajcy: „Pucž je wotewrjeny a Obi je jón nam wotewri!“

Haj, pucž bě wotewrjeny; dokelž hnydom dach jo tšjo družu wječchowje do katechumenow zapisadž. Druž 28 kónowani wječchowje wobzamknydu w radnej zhromadžiznje sežěhowace jako zakonje:

1. Wšichny staršči su džeržani, swoje džězi do wučěrnjow šlačž, a k tomu pšchepodadža te 9 města-džělow swoje fetiš-temple.

2. Wobhydlerjo z Nšubi dyrbja so w katholickej wěrje rozwučičž dacz.

3. Na měšćanſke kšóšty dyrbitaj so dwě wulkej 7 metrow ščěrofej drózy natwaricž, zo bychu miſſionarowje we žiwonkownych džělach města ze žuutkow-nyimi w zjednocženju šali.

4. Kšóžby, kiž tymle postajenjam napščežo škutkuje, ma so z wěštnym kšostanjom wotšudžicž, kotrež ma komiſſija, k tomu wuzwolena, postajicž.

Tute podawki a te postajenja su najspodžiwnišche; dokelž běšče Nšubi wot 3 lět sem tak rjec wopuščežene. Wot miſſionarow wumrě jedyn po druhim, a pšchi tym zdašche so njemóžne byčž, tónle lud dobyčž za kščeženstwo. — Mamy něk dweju katholickeju kralow pola čornuchow, a teje krale-ſtwje, hacžrunje hišćeže z wulkoho džěla pohaniſke, dawatej wulku nadžiju, zo jo katholicka wěra tam bóržy fručež zatorjeni. Kr.

B Ruzicy a Sakskeje.

3 Matbic. Naſcha Bjeſada mějesche w poſlednimaj ſthadžowanomaj wjeſelo, ze rta knjeza ſararja Bjedricha putacy pšchednoſch wo Chinſkich po-měrach ſlyščečž. Knjez pšchednyda, cyrkw. wučer Šchewčžik, podawaſche za-jimawe wěch wo njebjekich hwězdach, podpisanj kaplan politiſowaſche, a pódla toho minjenu njedželu rozpramjowaſche wo krajných potajnoſčach a ſwjatocž-noſčach jutrownych dnjow. Wopyt by mohł hišćeže lěpſchi byčž.

— Jutry mějachmy lěſa křiſtke w najwſchſchjim ſtokpny. Njedžiwajcy na to pať jo naſch kščižerjo nejſu napłóſcheli, ani ſkulowcy nic, jich bě 83 porow, naſchich 42. Čěſež jim za to! Bóh jim wotruna. Andrieki.

3 Kulowa. Zanđženu njeđželu pschewywasche tu męschnik rjadu swjataho Benedikta, t. Wojezech Kreczmer, we swojej domiznje. Wot swojich wyschichich je njeđawno poručnosć dóstał, zo ma jako misionar do narańšcheje Afriki hieć štutkowacź, a pschindže tu hiščeje jónu swojich starichich wopytacź. Pojeđže potom pjatt rano z Neapla po lóđži 18 dnjom a nocow hačž do Dar es Salaam. Wot tam ma hiščeje 21 dnjom na wóslitu pscheg pusežinu pučžowacź hačž do swojeje stacije Paramiho. Wóh joho pschewodžej. — 3 Kulowa je so z nim tež 14 lětny hólczec jobu do klóchtra St. Ottilien podał, zo by so tam na męschnika a snabž tež za misionara pschihotował. — Kulowskich křizžerjow bě lěta 83 porow.

3 cyłoho swěta.

Salisa. Zeju Majejstosćzi kral a kralowa staj so sriedu tydženja do ville w Třělanach pola Drjeđžan (nie Bilicach) pscheshkiloj.

— Wo wopyče hrabje Posadowskoho poby nětko zasy hollandski pschedshda ministerstwa w Drjeđžanach. Pucžuje po Němskej, zo by wšchelate wyschiche techniske schule zeznał; wo politiku so tu njejedna.

— Sejm je posledni čas wšchelate džele hojpodarštokoho pschedmjeta dowujednał a ze wšchelatimi peticijemi so zaběrał. Mjez peticijemi bě tež ta, zo ma so železnica, kotraž z Wósborta do Radworja powjeđže, dale twarič hačž do Kinsbórta. Talc peticija poda so knježerstwu t rozpomnjenju. Železnica budže drje potajkim w pschichodnym sejmie twarjena. Zo dyrbi so hajnowista akademija z Tharandta do Lipska pschepokožić, dokež je w Tharancze pschedroha, je so wjele rěčalo; druha komora pak wobzamkny, zo ma w tu křiwilu hiščeje w Tharancze wostacź. Přěnja komora pschuwza z někotrymi pscheměnjenjemi wažny zasoń wo wotřwojenju.

— Ministerstwo je zwolilo, zo smědža nalutowańnje hačž do 3000 hr. a w knižkach za wustawy atd. hačž do 5000 hriwnow na nalutowańske knižki pschijimacź.

Němska. Dr. Lieber bu pschewodžany wot mnohoho ludu w swojej domiznje wot Limburgskoho biskopa Willi-a křowany. Podžel na joho smjercźi je wulki a powšchitkowny a samo napschecźne nowiny joho wopomnjećo česjećachu. Ženož něotre socialdemokratiske nowiny njehanbowachu so njebol uapschecźnika pohanicź. Zajimawu wěc je swět haće po joho smjercźi zhonił. Šdnyž bě Lieber lěta 1898 knježerstwu tak raznje dopomhał němske wójniske lóđžnistwo rozmnožić, posćicjesche jomu knježerstwu wšchelate wulke zastojnistwa. Chychiche joho za wyschichoho přařidenta w Šeissenko-Rassauskej pomjenowacź, abo, jeli by to nochcyl, statnoho sekretara, haj samo ministra sežinicź, a t tomu jomu hiščeje wyjoli rjad spožćicź. Tola Lieber nicžo njebjerjesche, hačžrunjež by tajke wulke a z dobom wunošchne zastojnistwo za joho rozsahlu swóibu dobrota bylo. Po joho křakteru a joho katholicim zmyšljenju by wšchaf tajke zastojnistwo jomu něhdžežtuliž wobćeźne bylo. A joho njesebiećnosći so tež pschecźiwjesche, sebi swoje služby placćicź dawacź. Chychiche jenož krajej a swojej stronje swěru služicź — to jomu dořahasche — a jako wjednik najhulnišcheje strony w sejmie mějesche wjacj wliwa dźžli pruski minister.

— Komisija za cla je 6. hapryla zasy so zeschla a so zasy do muradžowanja dała. Hrabja Posadowski, wróćiwšchi so ze swojich wopytow pola wšchelatich knježerstwow, bě pšči přěnim muradžowanju hnydom zasy pódla.

Rnježerstwu blizke nowiny pisaju, zo je na swojim puczuwanju so pscheswědčył, zo su wschitke wjetšce knježerstwa wo clach jeneje myśle. Hochcedža mjezy, kotrež su w knježerstich namjetach wotrypane, pschekroczyć. Ze-li pak woprawdže tomu tak, su wšchě dalšce wuradźowanja w sejmje a w komisijach wschce. Pak komisija pschuwozmjje to, schtož je knježerstwo namjetowało, a potom njeje trjeba, dolho wuradźowac, abo njepschuwozmjje to, a potom so njemóže z knježerstwom zjednać a zafat njehodži so zawjesc. Štat potajskim so wuradźowanja wo nowych clach skónčza, nihtó njewě.

— Hrabja Waldersee swjecelsche 8. hapryla swoj 70 lětny narodny džen w Hanowrje, pschi činuž so jomu jako wultomu wójnskomu wjednikaj mjelc čelcže sta.

— Za druhoho měščezanostu w Barlinje wuzwoleny měščezanski radžicel Kaufmann je čezčich myšli dla do wustawa so póšlac dyrbial. Něka drje, zo je tež to sobu wina, zo joho knježerstwo njeje za druhoho měščezanostu wobfrucžilo.

— Redaktor přjedawšceje njesthmanije nowiny „Obina“, Rudolf Penzer, bu w Mnichowje na 8 lět čezčoho jastwa zasudženy čezčoho jebanstwa dla. Běšce to muž, kotruž bě pschede wschm tež pscheczimo katholickej moralcy pišak. Wudawat „Obina“, wěšty Selhmann, běšce Penzera postajil za redaktora, derje wědžo, zo bě Penzer hižo wjacny króc wschelatoho paduščstwa a jebanstwa dla khostann. Podobny ptacž je přjedawšchi nashwilny wudawat „Obina“, Kucžera, kotruž bě dyrbial z Mnichowa čezčmč, a nětko z Bodenbacha swoje njesthmanojče rozschěrja. Tón je na pschitkad njebanowo dopisnicny wudač, na kotrychž bě čziščezecž bač, zo chce knpowarjawn smjertny wotpušt, kotruž bě z jebanjom za sebje a swoju swójbu dóstač, wotstupicž, dokelž sam wotpuška njetrjeba. Tajcy njesthmanicy, kotřiž so njehańbujaja Boha hanicž, chcedža katholickej polěpschecž a porjedžecž.

— Na město w Mnichowje přjedny wukhadžacoho „Obina“ wukhadža tam nětko druha nowina tak mjenowana „Wartburg“ ze samnjymi zasadami. Kajtki duch w njej knježi, móže so z toho póznacž, zo znaty njepschecžel katholicow, superintendent Maier z Cwikaw, do njeje piša. Skónčnje so ludžom, kotřiž su z hibu pscheczimo wschcej wěrcje kchori, za zło bracž njemóže, hdyž tež swoje njepřawne zmyšlenjo wupisujaja, a zo chcedža, hdyž sami w hubjenstwie sedža, tež druhich sobu do njoho ztorhnyč. A to je njehańbitosč, zo swoje jědojte wuplody tež tajkim ludžom scželu, wo kotrychž tola je wschcm wědome, zo wo tajki njerjad njerodža. Samo te katholickim duchownym, wučerjam a wučerkam su je pschipóškali.

— Zawěščenište kajsny pscheczimo njezbožam su w minjenym lěcže pschecž 100 millionow hrimnow rentow znjezboženym džělacžerjam płacžike. Wschitke tele pjenjezy njejsu džělacžerjo, ale su čzi nawdali, kotřiž maja džělacžeri f strachnym džělam najatych. Pschecž mnohim hubjenstwom buchju tak džělacžerstwe swójby zathowane pschecž tutón zawěščach zafat.

Awstrija. Z Włoch so přóczejo je kanceler hrabja Bülow z Innsbruka do Wina doječ a měješce pola kejžora Franca Józsefa audiencu. Wězo je tón wopyt wažny, dokelž Awstrija sobu do zwjazka tjiych statow kłuscha.

Italija. Tež tudy njeměry skerje pschiběraju hač woteběraju. Knježerstwo běšce dyrbialo rezervistow ze starych lětnikow do kłusby bracž. Rezervistowje z lěta 1878 běchu nětko wschelatje njepoškusnosče a zběžatřstwa započeli. Tež to swědči wo powšchitkowym hubjenstwje a njepoškojnosčej w Italiskej.

Rom. Nowu encykliku je swjaty wótc 25. mërca wudał. W njej dżafuje so Bohu, zo je jomu žiwjenjo tať podlějšich, powuczuje swojich wěriwych a wobžaruje, zo stajnje katholicu cyrkej na swěće pscheczechajaju, a zo pschecy nowe bludne wuczbny nastawaju, a samo swjate zwjazki křesćanskojo mandželstwa so rozwarzuju. Skónčnje podawšcy wobrazk něćizichich poměrow cžłowjeskojo spłaha, hđžež žadny zafoń hižo njepłaczi, napomina, zo bychu so wschitcy wrócizli k Škrystuwej a romskomu biskopci, wo cžimž jeničcy mđže so swět wumóźenja a spomóźenja nadžijecž.

Belgija. Belgijcy socialdemokracy dcedža pomščitkowne wólbny sebi wumocowacž. Dotal běchu wólbny tajke, zo pod wěstym wuměnenjom jedny kłós tež za dwaj abo tji kłosy płacžesche. Dofelž socialdemokracy wuhladow nimaju, na pucju prawa to docpěčž, započiznaju njeměry w kraj, a cžim dlěje budže wěc tracž, cžim bóle změje so kraj zběžka bojecž.

Francosija. pschichotuje so ze wschej mocu k wólbam. Wjacny tñjac kandidatow je hižo postajenych. W někotrych wotrjesach je jich hač na 15. Dotalna liberalna a socialistiska wjetschina jnadno zasly wjetschinu dóstanje, hačrunjež budže to zle za katholicow, pschetož kaž je tuta wjetschina dotal hižo kaž pschež towarštwowy zafoń katholickej cyrkwi wjele škodžala, by zawěseže tež pschichodnje dale cžinila, haj, hišćeže hórje. Brócuje so pschecy wschim wo to, zo by wschě wumucžowanjo do statneje mocy pschepodała. Wschitke swobodne schule dce podilócžicž a nabožinu ze schulow po něčim pschecy bóle wustorfacž. Katholicowje wězo derje wědža, kaži jim pschichod hrozny, a dcedža tohodla rad zadžewacž, zo bychu tuczi njepschecžesko cyrkwi ze nowa wjetschinu dóstali. Njesu pak bohužel došč wjež sobu pschecžene. Rimaju wjednika, kotryž by mócný došč był, zo by wschitkich wotoko sebye zjednocił.

Šendželsta. Surowe njezbožo sta so w Glasgowie. Tam mējachu hry z balemi, pschi cžimž Šendželčenjo a Škotowje wo dobyčžo wojowachu. Su to hry, kotrež Šendželčenjo jara lubuja. Tať bč so tež tam na 80,000 ludži na wšotich drjewjanyh tribunach zhromadžiko a wot tam pschiladowachu. Tu pschelama so džel tribunow a wjele ludži spada wjele kohezi hluboko dele, hđžež so z džela na koliki a hrjadny walichu. Pschež 20 bč jich morthych a pschež 200 jara cžežko a bolostnje ranjenych. Pschi cžisheženych hišćeže wjele ludži škodu wza.

Ruska. Wo pscheradže wschla Grimma so pschecy hišćeže wjele psche, niczo pak wěste. Njeje wujajnjene abo z najmjelichda njeje wěseže wojewjene, šcho je pscheradžil, kaškim statam a kotre wosoby su pschi tym wobdželene. W poslednim cžasu rěla, zo su žónske husto z potajnymi pismami do Barlina pucžowale, je tam fotografowacž dale a potom so lnydom zasly z nimi domoj wrócizli. Njemóźne tež to njeje, pschetož kóždy z našchich statow je hotowy, pschež pscheradu něšto wo potajnosčach swojoho susoba wuslědžicž.

— Wschf Grimm bu pscherady dla k smjerczi wotjudženy, wot cara pak k jastwu na cžas žiwjenja wobhnadženy.

— Biskopa Zwierowicza je car wotadžil. Wón běsche mjez drubimi knježestwu njelubymy wěcami swojim wosadnym zařazał, zo njebychu swoje džěczi do ruskich wosadnych schulow šali, hđžež z wjetšja so na rusku měru wutubladu. Knježestwo žadasche, zo by biskop zařaz wróczo wzał. Dofelž pak to biskop po swědomju njemóźesche, joho wotadžichu.

Wo Wiańdžurstej stej so nětko Ruska a Chiniska skónčnje zjednałoj. Ruska tam z najmjeńšcha wo zbaczu swoje zaměry docpěła njeje, dofelž je zwolika, swoje wójsko za 18 mjesacow z Wiańdžurskeje wumjesć. Shtny wliw pak tež dale tam zdžerži a psichod jón snadž hišćeje powjetshi.

Turkowsta. W Macedoniskej a Albaniiskej nastawaja storo wšchědne nowe njeměry, rubježnistwa a mordastwa, zawinjene husto dosež wot tajnych botharskich towarštwow. W mnohich wšach na mjezach storo ničtó wjacj žiwjenja wěšty njeje. Turkowsta nima mocy abo dobreje wole, so za měr staracž, tať so so hižo wo tym rěči, zo budža europske mbenastwa wo tamnych naležnosćach jednacž dyrhjeć.

Peršija. Peršisti schah so zash jónu na pucž do Europh hotuje, a rěta, zo chce skónce meje jako kejžorowy hójež w Barlinje być.

Africa. Zednanja wo měr pschecy hišćeje prawje njepostupuja. Šarč-runjež rětasche, zo je mjez tym Schalk Burger, kotrž so najbóle wo to prócuje, so z přäsidentom Steinom zetkať.

— 21. měra je general Walther Kitchener, bratr najwšchichoho wjednika, nimale na samnym městnje, hđež lorda Methuena popadnychu, z Delarchom wojotwať. Wo trochu njewěštych powěščach njeje so tež jomu derje schlachěžilo.

— Znaty wjednik Burow, Krüginger, bu wot wojerštoho sudnistwa wušwobodženy. We swojim času nimale čezto ranjeny, bu wot Zendželčanow zajaty a potom wobštorženy, zo bč čornuchow moricž a železnicy zapuščecž dať.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na léto 1902: kk. 472. Cyrill Mikan z Nowoho Łusča, 473. 474. z Haslowa: Ernst Leňš, Mikławš Libš, 475. 476. z Bačonja: administrator Jurij Libš, Marija Smolina, 477. Jan Mar z Časec, 478. Madlena Cyžowa z Pozdec, 479. Jurij Jawork z Nuknicy, 480. Marija Kralowa z Jaseńcy, 481. Michať Rjelka z Konjec, 482. Pěťr Šolta z Łazka.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Knjez dwórski kapłan Rězak w Drježdžanach 3 hr., njemjenowany wosađny 100 hr., Jakub Hantuš z Radworja 6 hr., M. Č. Z. 10 hr., na Rynčec křćiznach w Lutowcu nahromadžene 4 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8341 hr. 8 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija: z bratrom z Płatoweje 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

W Smjercžkecach pola Džiškawta ju jara dobre neple „Kaiser-Krone“ na pschedať.

Swob. Zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu 16. hapyryla t. l. popołdnu w 4 hodžinach w Bačouškim hosćenecu zhromadžiznu. Wo bohaty wopyt prosy

Předsydstwo.

Ralbiczanske škót-zawěščace towarštwjo

změje swoju hłownu zhromadžiznu njedželu 20. hapyryla popołdnu 1/2 6 hodž. pola Brěžanec w Ralbicach. Bohaty wopyt wozžaduje **pschedsydstwo.**

Čižicž Smolerjec knihicizhčejnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
rynčka abo telkoruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 16.

19. hapyrła 1902.

Lětnik 40.

Maletnja skhadžowanika serbskeje šudowaceje młodžiny 1902.

2. hapyrła zeńdže so čyrjódka serbskich šudowacych dopołdnja w 10 hodž. kaž hižo loni w „Wišćeje jamje“ w Budyščinje, zo bychu wo swojich nalež-
nosćach wuradžowali. Knjez stud. theol. Jan Wienka z Róžanta zhroma-
dźiznu wotewri ze spěwom „Wišćeje Serbstwo njezhubjene“, a šudowacy a
hojejo, kotrychž bě nahladna licžba, stujicy našej hymnu jobu wuspěwachu.
Šdnyž bě hłowny staršči pschitownych powitał, podawachu jo po zwučěnym
waschnju najprjedy rozprawu. Knjez stud. theol. Wiciz pišajše protokoll.
Wipječanjše towarstwo akademikow „Sorabieum“ mějesche w tutym posłěće
7 sobustawow. Róždy tydžeń so we wobydlenju staršchoho, t. stud. theol.
Wišćizana, abo na uniwěrscije skhadžowachu, čitajcy z „Historije Serbskeho
Naroda“ a Zejserjowe „Nalěće“. Młódschi mějach hišćeje wosebite hodžiny
z elementarneje wučžbu, šchožž bě čim nuznišće, dokelž jedyn ze sobustawow
hacše serbski wufnjejeje. Woni su horliwje dźělali. Rozprawu poda t. stud.
theol. Wiciz z Wišćihjec. Pražka „Serbowka“ je swoje 56. lěto 20. oktobra
zapocžala. Staršchi wučějeje po Kralowej rěčnich serbske słowjeso, tež by-
wachu sobustawny namjedowane, zo bychu pilnje ze serbskeje historije wušk.
W serbskich hodžinach, kotrež so kóždy njedželu dopołdnja wotměwachu, nimo
toho na špocžatku młódsche sobustawny hacnje pschednoschowachu, staršchi wo
serbskich a słowjanskich wěcach pschednoschki podawachu. Tajkich swobodnych
pschednoschkow bě 5, deklamacijow 15. Sobustawow mějesche „Serbowka“
13; za wšćěch wotebėraju jo wšćitke naše časopisny, kóždy jenotliwy čita a
wotebėra „Lužicu“. — W Delnjeje Łužicy prócujca jo wulcy fhwaltby hódnje
starobarbinišcy seminarijezi; jich je nětkle pschěz 20. Knjez direktor Lüttich,
kotryž je jich prócowanjam tak pscheczelnje pschitšilem, za to zaslužuje našej
a wšćeje serbskeje zjamnosće wutrobny džak. — Knjez Hajno Šórdan nam

z Delnijeje Łużicy powědašče a wošebje tež Wjerbjańšći wječor wopomni. — Wot Budyšchskich gymnasiaſtow a z krajnoſtawſcho ſeminara bohužel z cyla rozprawy njeboſtachmy, tohorunja nie z towaſtwa „Włady“. Budyſchſka „Wlada“ je hewaſ poměrnje pilnje dźěłała, a jenož na wſchelaſkich njeluboznych wobſtojnoſečach je wina, zo tu rozprawu nimamy. — Nětko t. kapłan Andricki pſchecziſta horcy a nutrnje začuty liſt t. Alſonja Barczewſtoho, kotruž ma telſto nadźijow na ſerbski pſchichod. Tutón liſt je naſ wſchitlich wulcy pohnuł. W nim nam wón mjez druhim poručaje, zo bychmy nětko, hdyž ſu Zejlerjowe ſpiſy wudate, na Nladysjerba Wjelu pomyslili, kotruž taſ ludej zrozemliwje piſče. Nětko pſchi iſkadoſeči joſo 80. narodninow je t tomu wurjadnje dobra pſchiležnoſeč. — Anjez dr. Muka namjetowaſče, zo bychmy, přjedn hač ſo do nowych wěcow podawamy, pſchede wſchim Zejlerja rozpſchedaſi, a to po pſchekupſku. W Zejlerjomych ſpiſach je kapital, Zejlerjowe ſpiſy njecy ſo pſchedawaju, ale bróječ ſo z nimi njemě. Dale rěči wo namječe, w liſće t. Barczewſtoho wuprajnym: zo bychmy ſwoje iſhadžowanſki w namježnych krajinach ſerbskeje narodnoſeče wotnėwali; ſchtož pak chce tam zahorječ, dyrbi ſam hižo zahorjeny byč. Dopisowanjo mjez ſerbskimi towaſtſtewi je cyle wjažnyło, kaž ſtarſchi „Serbowſki“ ze ſtóržbu wopomina, ſchtož je jara žrudno. — W podobnym zmyſlu rěčeſče tež t. kapłan Andricki. Šlowny ſtarſchi cyla naležnoſeč na ſo bjerje. — Anjez stud. jur. Brnl namjetowaſče po-čleſečanjſo knjeza profeſſora Černoho. — Šchtož Zejlerjowe ſpiſy naſtupa a wošebje naſche narodne prócowanja, nam tež t. ſaraſ Handrik ze Šlepoſo hiſčeče něotre krasne a pobudžowace poſkwy poda, kotrež jmy z horcym džakom pſchijeli. — Šlowna iſhadžowanſka budže, kaž loni poſtajičmy, w Aluſſchu; za ſlownoho ſtarſchoho l. 1902/03 bu namjetowany Delnjołužičan t. stud. theol. Chriſtke, za I. podſtarſchoho t. stud. theol. Kiſchižan, za II. podſtarſchoho t. abiturient Delent. — Ze ſpėwom „Maſche Serbſtowo z procha ſtawa“ ſo naležnja iſhadžowanſka iſtónči. W.

3 Łužicy a Sakſkeje.

3 Budyſchina. Šeſta budže knjez prělat Luſečjanſki ſwjate firmo-
wanjo, ſchtož je hač dotal poſtajene, w ječchowacach woſadach wudželeč:
njedželu do božoho ſpěča (4. meje) w Njebjelečicach, ſobotn přjedn budže
tam pruhowanjo w nabožinje; na bože ſpěčo we Woſtrowen a njedžela po
božim ſpěču w Brunawje a budže mjez tym tam we woſadnych ſchulach
pruhowanjo; 3. njedželu po ſwjatkach (8. junija) w Šchróječicach a 4. njedželu
w Šönigſhajnje.

3 Budyſchina. Wot junija hač do ſeptembra t. l. budže trač
„Hornjołužiſta wuſtajeńca rjemjeſka, pſchemyſka, rataſtwa a za-
hrodnſtwa“ w Žitawje. Šchtož móžemy z pſchichotow ſudžić, budže wu-
ſtajeńca boſata a wulotna. Woſebje budže tež rataſtwo doſtojnje zaſtupjene.
Profeſſor Brugger z Budyſchina změje tam wſchėdne pſchednoſchki wo nim.
Tež Joſo Majeſtoſeč kral Albert wuſtajeńcu wopyta. Dyrbiato nětko
Serbowſtowo cyle woſtał ſtač pſchi tutej wuſtajeńcy, Serbowſtowo pſchi
hornjołužiſkej wuſtajeńcy? Zarjadowanſki komitej je chcył na wuſtajeńſchču
darmotnje ſerbsku kſėžu natwarieč, zo by tam ſerbski narod ſo poſazaeč
mohl, ale Serbja ſo njėſu hiſali. A nětko je ſo čas minyl! Zo pak tola
pranarod hornjołužiſki njecy cyle cuzy woſtał Žitawſkej wuſtajeńcy, namoſtwa

jón pschedsyda swjedženjskoho wubjerka, notar Thiemer, zo by so 17. awgusta wobdžělil na draštnym swjedženju. Talc myslječka je so wot wschelačich Serbow z radošću pschijala. Zo pač by so to tež dostojnje wumješč mošlo, dyrbi so serbska komisijsa wuzwoljeć. Tohodla prošnym wschěch, kotřiž so za tule wěc zajimaja, zo bychu sriedu 23. hapryla popołdnju w 3 hodzinach w „Wischkeje jamje“ w Budyšinje so zeschli, abo z najmjenscha z ličizkom f. tach. předarjeje Schewczikej wozjewili, zo su zwołniti, so na draštnym swjedženju wobdžěljeć. Wšcho dalshe potom zhonja.

We Wostrowcu tónle tydžeń knjez farač August Rönisch swój 25. lětny mječniški jubilej swjećejše. Knjez Rönisch běiche z knjezomaj Keilom a Skalu w jentym lěće a je z nimaj tež swoje studije dokonjał, dyrbejšech pač potom swoje lěto jako dobrowólnik słužjeć. Tak so sta, zo bu lěto pozdžijeho hač spomnjenaj knjezaj na mječniška swjećeny. Wo swjećiznje bě najprjedy 10 lět kapłan we Wostrowcu, potom 6 lět administrator w Nowym Leutersdorfe, dale polschěsta lěta farač w Grunawje a nětko je nimale štyry lěta farač we Wostrowcu. Zo je knjez Rönisch w tom čašu jebi pschibóznacšo swojeje duchownje a tež swětnje wschdnošće runje tak dobył, kaž lubojeć a džatownošć swojich wožadnych, wo tom swjedženiske dny jasnje swědčachu. Wšěmny prajjeć, zo bě wobdželenjo na swjedženju powšchitowne. Džeń swjećizny drje bě 11. hapryla 1877, tola přenju božu mschu je knjez farač Rönisch potom 15. hapryla džerčał, tón džeń nětk tež jubilej swjećejše. — Šižo na wopomnjeńskim dnju ordinacije, 11. hapryla, knjez propšt Vincenc w mjenje kłóschtra Marij-noho Dola, patronatskoho knježstwa, swoje zbožopšchěča wupraji a frašne běle pluwiale jako dar kłóschtra pschepoda. — Mjedželu běichej katolskej towaštwje žónstkich a knježnom swojomu fararjej wosebitu swjatocžnosć pschihotowaloj. Zeju dar běiche rjane missale. — Wšedželu popołdnju běiche lubožna swjatocžnosć w katolskim ahlju, hdžež male džězi, wot miłosćiwych sotrow namjedowane, zastaraczerjej domu hoładowachu. Wječor běiche pschjny faklowy a lampionowy cžah, kotryž běchu zarjadowale 6 towaštwow města: woskešće, rjemjeslnikow, turnarjom, wohnjowa wobora, katolske towaštwu rjemjeslničkich a katolske kašino. Cžah pschěže z torhoschěča do fararjec dwora, hdžež jo něotre kěrsluše pišlachu a knjezej fararjej flawa wumješe, a potom do hofčjenja „Dola města Drježdžan“, hdžež bě wulki komers. — Wutoru, na swjedženjskim dnju, běiche rano we 8 hodž. w schuli aktus f czerjezi knjeza fararja jako lokalnoho inspektora, potom jomu duchowni bratšja zbožo pschějachu a rjany keluch jako swój dar pschepodachu, kotryž mějeiche hnydom pschi božej mschi trjebacž. Mjez tym bě swjatocžny cžah mječanskich tšělcow a druhich towaštwow hač f farje docžahnył, hdžež duchowni z knjezom jubilarom so jebu zarjadowachu a joho do cyrkwe mjedžechu. Pschi swjatocžnej božej mschi knjezej jubilarjej ft. scholastikus Skala, farač Vange a kapłan Marijchner asistowachu. Wo božej mschi jo swjatocžnje Te Deum wupěwa. Na božej mschi bě mjez wožadnymi duchownymi Wostrowežanskeje wokoliny a druhimi tež neomyšt knjez Fehtler, kotryž do Nowych Drježdžan za kapłana pschidžje, pschitomny; po swjatocžnosći tón knjez potom nowomječniške požohuwanjo wudžěleše. Wo kemschach wschelake deputacije zbožo pschěč pschidžechu, mjez druhimi mječzanosťa z mječanskej radu, pschedsťojecž zastarowaných wojow a t. d. Tež hamstki hejtmán v. Wechwiš a schulski inspektor Hanns ze Žitawy pschidžěschaj a zbožopšchěča wuprajiščaj. — Popołdnju jo mnozo zastupjerjo wschdnošćow, města a wojow, katolskeje a tež lutherškeje wosady ze swojim duchownym

wotmołwi, zo tamnišcha hrodowa cyrkej jenož hrabi šluscha a zo ma tón pramo, tam bože služby tež katholicke załožić. Lutheriska wosada njeje schodowana, dokeľ je jej domolene, tam fundirowane bože služby za njeboh hrabju jónu za lěto wotdžerzjeć, a dokeľ je nětežiški hrabja dobrowólnje slubił, zo chce cyrkej lutheriskej wosadze nathwiliŋe sobu pšewostajjeć, jeli so hdy jich mjějna cyrkej wotpali. Napšcherzo tomu štojišćežu samo tež nacionalliberalni ničzo prajjeć njemóžachu.

— Wotpadnjeny jesuit hrabja Hoensbroech, tónle zhubjeny syn dobreje katholickeje swójby, dyrbi z časami pšecy zasj swoju njepšeczelnošć pšecziwo katholickej cyrkwje zjawnje pokazacj. Šnadź čini to, zo by poroči swojoho swědomja poduhył. Tak mějeske njedawno w Lipsku pšched wjetškej ličbu pšhipošluharjow rěč pšecziwo tolerancnomu zakonjej. Zo jomu pšhipošluharjo pšihłosowachu, so samo rozemi; bychu so tola hewak jako lubjeni Saksowje wopokazali, a z cyła šlusachachu džěn z džěla do ewangelistoho zwjazła.

Němška. 15. haprhlaj e němški sejm swoje wuradžowanja zas započat. Nimo cłownych wěcow ma hišćeže wjele druhich, jakož wo rjedže móšćtoho łódźništna, k tomu na 24 socialdemokratistich namjetow wo jěschěznych winach (Champagner) a zastoń wo sacharinje, dale zastoń wo palencach a afrišich železnicach — šćončuju tež hišćeže zastoń, a kotrymž měło so džělo džěćzi w rjemjesle zryadowacj. Šižo lěto dołho so tónle zastoń pšichotuje a dołho je hižo šnježerstwo pšchephtowacj bało, šělo džěćzi w pšchemysle a rjemjesle z wonka fabrikow džěla. Wjele pšech pol milliona tajkich džěćzi naličichu. Njomy zastoński wot zwjazkoweje rady nětko pšichwzaty namjet wudospołnja předy hižo daty zastoń, kotryž mějeske młodosťnych džělaćeri pšched pšchemnymohim abo pšchecžěskim džělom wosebje w fabrikach schtitacj. Njomy zastoń nětko postaja, zo džěćzi nješmědža we wěštych rjemjeslach džělać, wosebje w tajkich, kotrež su jara njestrowe, a hdyž džělo domola, wobmjězuje šěame postajenjo, zo šmědža džěćzi hašle k tajkim džělam so trjebacj, hdyž su 10 abo za wěšte džěla 12 lět štare, zo nješmědža wob džěń wjacj hač 3 abo 4 a njedžělu 2 hodžiny džělać, a zo tež nješmědža so w nocj do tajkich džělow pšchahacj. Wo ratarškich džělach zastoń ničzo njepostaja, dokeľ powšchitkownje tajke džěla džěćjom na šćrowošći a na rošćenju njelchodža.

— Zastupjerjo pšchemyšła maja wulke mocy, a to čim bóle, dokeľ su mjez sobu w tak mjenowaných „kartellach“ zjednoczeni. Winohe wulke nowiny jim šluža a do wšchěch zjawnych naležnošći so šěle kartelle měšćaja, dokeľ džěn maja pjenjez k wšchomu došć. Hišćeže hóršcha móže wěc pšichodnje być, dokeľ su nětko šěle samo na šěbi hižo mōene kartelle zasj mjez sobu zwjazk šćinile, tak zo su nětko tak kaž wšchitcy zastupjerjo pšchemyšła jedyň zwjazk. Tak so zjednocjeć njeje šěmo na šěbi ničzo šćo, haj móže jara šćomōžne być, hdyž maja so ze zhromadnymi mocami dobre zaměry wumjěć. Šćto pak pytaju wulch pšchemyšlowch we swojich zwjazkach? Wo dotalnych nazhonjenjach ju swoju wulku mōc k tomu nałožowali, zo bychu džělaćerjam zadžěwali, so zjednocjeć, zo so njebychu mōhli w ničim wulkim bohacštam zapjerać. Dale móžachu potom po swojej woli postajjeć, šćto maja pšchemyšlowe tworj płacjeć, a tu su hušto došć jenož na to džěwali, zo bychu po móžnošći jenož wulke płacžizny docpěli a zo bychu pšchewjele tworow njeměli, kotrež potom płacžizny podežišćězuja, su je za tunje pjenjezy do wultraja pšchedawali, kaž to n. pšch. pola wuhla džěniš hišćeže je. Tak pak su potom

kapitałnu móc swojoho kraja pomjenšeli — wukraja pał pošlujeli, a to jenož, zo bychu sebi tak swoju samu kapu natychali. Tajse zjednocženstwa wězo spomožne njejsu, a ze wschim prawom je so tohodla hižo mjele króč žadało, zo by knježestwo na zwjazt pšchemyskowcow kruczišcho fedžbowalo, a je-li trjeba, je pod dohladowatiše zatonje stajilo. Zola tež knježestwo so rad pšched pjenježnym měštom pokloni.

— W Barlinje bė pšidželu 14. hapyrła rano žakoštny žimf, tajkohož tu njepomnja. Pšech 5 hodžin zatkadžesche njewjedro. Njewustawajcy so bñstasche z czežich cžornych mróčeli a bjez pšchestacža prastotasche a bijesche njewjedro, zo ržachu thěže a ludžo ze spanja so wubudžachu. W thjoch pocža so lecž njewustawajcy. Z wopředža ždasche so to tak, jakož by z daloka stñchał na bubony bubnowacž, potom pał plestotasche to jakož hownjacy roznjemdrjeny wchor a cžepjesche wo wotina. Na to pošypachu so trupy z mróčeli, zo so haš jenož tak frinkotachu wot samych lodowych kulkow. A zasty da so do desčezowanja, a jakož hat, kotryž je so wudobyl a wutamal ze swojich hacženjow, walachu so wodny z njebies a pócžrechu město. Naskle dopokdnja w 9 hodžinach popščešta — a zapuščenjo, kotrež nět wogladachu — bė straschue. Zelezniste najšpy woda pšchedrě, roztorha, mjele hašow stoi pod wodu — pincy so tepja — njewjedro je cžasto zapalało. Za dwě hodžiny alarmowachu Barlinstu wohnjowu woboru 300 króč. Šchodny je mjele millionow hrimnow. Wosebje skladny tworow w pincach zněčžene su mjele schodowale. Něhdžestuliz je woda z wutwarow do jstwow so dobyła a je zapuščila. Tež zjawne twarjenja, zahrodny, hašy, našpy a hacženja su jara pocžerpile. Barne fustawy a Barlinsta wohnjowa wobora mjachu nie jeno cžly džen ale tež hiščeje pšichodnu nóc pothje rucy dželacž, zo ludžo z mueznosčju padachu.

— 2. hapyrła zemrě w Düšeldorffe znaty dominikan, hrabja Cellaus z Robiano, 73 lět stary, po krótkej thoroščji. Wón bė 1869 do Barlina pšichschol a tam z druhimi wustaw za woczehnenjo šyrotow w Moabicže založil. Tutón wustaw dósta wěsteje slawnosčje z tym, zo Barlinscy hercjarjo jón 15. augusta 1869 nabběhowachu. Robiano bė tež ze wschelatimi fakskimi šwójbami krejnje pšchecželeny.

— We Wirttembergskej pšihotuje knježestwo nowy schulski zakon. Dotal mějachu tam duchowni dohlad nad schulemi. Nětko čedža tam šwětnych dohladowari postajicž. Tuteje a tež drubich pšichžin dla njeje katoliska strona jara z nowym zakonom špofojom.

— Z Meklenburgskej. Káž z Hamburga pišaja, je přjedawšchi zapóslanc na němskim sejnje, hrabja Schlieffen, z krajnjeje ewangelsko-luther-skeje wěry wustupil, a do katoliskeje cyrkwi pšchestupil. Tuta hrabinska šwójba Rušcha do najslawnišich šwójbow Meklenburgskej. Kr.

Italija a Schwycsta stej so roztorikoj. Italiski póstanc w Bernje, Silvestrelli, žadašche wot schwycstoho zwjazka, zo by nowiny thostal, kotrež bėchu krala Humberta hanike. Dokelž so to cyle po joho žadanju nješta, rani Silvestrelli cžesč schwycstoho knježestwa, a tute z nim dale njejeduwasche. Na to tež schwycstoho póstlanc wotpóslachu. Silvestrelli drje je ze swojej nahlósčju na pšchorje najbóle wina. Mjez tym pał pžnawatej wobej knježestwje, zo jima njepšchecželstwo ničjo njepomha a drje so bóržy zasty zjednatej.

Belgijska. Tu knježi nimale dospołna revolucija. Socialdemokratowje čedža sebi powšchitowne wólby wunuzowacž. Hižo přjedawšche lěta, haj, hižo lěta 1893 to pošpytowachu, a tež tehdy dyrbiachy, zo bychy knježestwo

nuzowali, wschitcy dželaczerjo z dobom džěło złožić. Powschitkownje so to nješta a drje tež tón króć nještanie. Něhdže 150,000 dželaczeri njedžěla. Šwórsche pał hačž zloženje džěla su njeměry, kotrež wošebje we słownym měsće Brüsselu nastawachu a bishće dale traja. Dželaczerjo běchu so z revolverami a druhimi brónjemi wobrónili, a wjacj nocow za sobu zhromadžachu so w Brüssellu w tamnym džěle, hdož je za nich we wuzlich haslach nailóžo so zeńć a rozzeńć. Haschachu płunowe swěcy a podtorchowachu swěćniki, zničachu wodowód, tmarjachu barikady, z kamjeni dložby, mjetachu z domow kamjenje, cyhele a železo, haj tež tsělachu z nich. Z policistow a měsčzanseje wobory buchj mnozy čězto haj smjertnje ranjeni a tež zběžtarjow wjele spada. Swojich ranjenych zběžtarjo z wjetšich sobu bjeru a šowaju jich psched wyschnošču. Knježerstwo wězo njecha psched zběžtarjami cošacž a je wóšfto powołało, dyrbjate-li zběžki dale tracž. Sobu wina na njeměrach su tež liberalni, kotřiž so ze socialdemokratami pschecy zjednocžachu, zo buchj katholicu wjetšichinu pschewinyli. Nětko so wězo tajkoho pschecžestwa boja. Tež socialdemokratichj wjednich, kotřiž maja hewaf wjele wliwa na dželaczerjow, njemóža zběžtarjow wjacj wobtnježić. Wjež dalschich čězlich wojowanjow zawěšće njemotenóže.

Francóžsta. Pschecy žiwichu agituja pschecžiwu ministerstwu. Za wólbh su nětko napschecžiwich knježerstwa zhromadnoho wjednifa dóštali w dotalnym bohocje Indochinskeje, Doumeru, kotryž je so hižo jako bohót z ministerstwom rozforił. Wón ma wulkeje nahladnosće mjez ludom, dofelž je francóžstu móc we wuťraju z čězću zastupował, na čož Francóžowje pschecy najbóle hladaja. Wón drje je poprawom radikalny; dofelž pał je w Chinsej katholicu wěru zakitał, njebh drje tež w domiznje tschidny činił.

Jendželsta. Přjedawšchi kolonialny minister lord Kimberley, po kotrymž ma znate město w Africy mjeno, je zemrěl.

— Šaćrunjež je šyna nadžija, zo so měr docpěje, so tola jendželstke knježerstwo dale na wóju pschihotnje. 21,000 nowych wojakow ma bórzy do Afriki wotečahnjež. Wjez tym wězo tež wudawki a dolh pschecy pschiběraja a knježerstwo pyta nowe pucžiki, na kotrychž by mohło pjenjez zwješč. Tak je nabožo z pschihłosowanjom sejma cla na pschimožowanjo žita a mułi postajiko, mjez tym zo je Jendželstka hewaf cyle pschecžiwu clam bęla. Wězo budže z tym płacžizna za wschědny hylěb za prošty lud powyschena, a knježerstwo z tym bishće wjacj lubošće pschihadži, ale njewě sebi wězo hinał pomhacž.

Ruska. 15. hapyła pschipołdnju w 1 hodžinie bu w Pétrohrodě pschijester znutikownych naležnosći Šsipjagin zatšeleny. Wěšty Malyschew pschijědže we wošebnym wozu do domu krajnje radny, hdož chcyšche minister runje zastupić. Malyschew bě zhotowany jako adjutant a pschepoda ministrej pismo, prajo, zo je wot wulkowjercha Sergia. Šduž minister za pismom pschihny, wuťěli Malyschew pjecž króć do ministra. Čězto ranjeny minister bu hnydom do hospitala donjeseny, ale hačrunjež sebi lěkarjo wschj prócu dawachu, za 1½ hodžiny zemrě. Mordastwo zawěšće zwisuje z tamnymi njewustawachmi njeměrami, kotrež so mjez studentami pokazuja a kotrež knježerstwo nimale njesmilnje podčizschujuje. Wo Šsipjaginje šamym wschaf so praji, zo za krute podčizschowanjo njeběšche. Minister běšche hasle 43 lět šary.

Serbiska. Raž „Katholische Volkszeitung“ piša, je přjedawšcha kralowa Natalia, kotraž wot oktobra zańdženoho lěta w Berč (departemencje Pas de Calais) w Francóžskej bydli, tam minjenu sobotu 12. hapyła z grichisfo-katholskeje do romsko-katholskeje cyrkwje pschěstupika.

Afrika. Wjednicy Burów su so něšto w Pretoriji zejchli, zo bychu tam z lordom Kitchenerom a Milnerom wo měr jednali. Dofelž je wola wobeju itron měrej pschisihilena, mōža so nadžecz, zo něšto docpěja. Najezčežo drje so wo tom zjednuja, šhtož Burowie žadaju, zo by so tež tym z Kapskeje kolonije, kotřiž z Burami wojowachu, amnestija pschizwolila.

Amerika ma pschecy zaji nowe mjerzanjo z Filippinami. Něšto je pschez wojeřske ludnistwo dopofazane, zo ju tam amerišcy wojeřscy wyschcy pscheczěwo ludžom njesmitnje zathadželi, a to famo na poručnišćej generala Smitha. Ze wschym prawom ameriske nowiny pisaja, zo ma chcy lud so hańbowac, zo je zastupjerjam ameriskoho ludu tajki porok dopofazany, mjez tym zo ju doma pscheczěwo jendželstym hrubosćam w Afričy zhromadžizny měli.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 483—488. z Radworja: cyrkw. wučer Pětr Šolta, wučer em. Jakub Kral, Jan Grubert, Madlena Šmitkowa, Jan Rječka, Karl Nawka, 489. Jurij Mička z Hodlerja, 490. Jakub Rynč z Lutowěa, 491. 492. z Bronja: Mikławš Grubert, Mikławš Smoła, 493—496. z Kamjenej: Jan Winař, Jan Khilan, Jan Handrik, Hana Winarjowa, 497. Hańža Wićazowa z Boranec, 498. Jan Mjeń z Khelna, 499. 500. z Njebjelčie: Marija Żurowa, Jakub Wawrij.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju

je dale woprował: N. N. z Pěskec 1 hr. 50 pj.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale su woprowali: Jurij Lukaš z Budyšina za předate stare póstowe znamki 2 hr., N. N. 3 hr.

Za nowu cyrkwičku w Bjarnačicach-Kunnersdorfje: N. N. z Nowoslie 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Porjedźeńka: Přeličiwši dary we wsitkich čislach (započecy z 35 čislom lońšoho lěta) smy za tym přišli, zo je so při hromaduličenju darow tři króć z mylk stał, wosebje w 1. čisle 1902, tak zo hač do džzensnišoho čisła w našej redakciji njeje nawdate 8343 hr. 8 pj. ale 8321 hr. 31 pj., štož z tutym porjedžamy. Red.

Dotal w našej redakciji nawdate 8321 hr. 31 pj. Dale dariesu: Молоканы (140 hr.) 2 hr. — Radwořska Płatowa Komisija: Pola Nawkee 31 pj., z knjezom doktorom kupowachu 70 pj., Jakub doda 30 pj., w Bačonju 20 pj. + 10 pj., w Khwačicach 50 pj., myto z wětrnika 50 pj. Hromadže 2 hr. 61 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Ralbiczańske škót-zawěšćace towarstwo

změje swoju **hlownu zhromadžiznu** njedźelu **20. hapryla** popołdnju $\frac{1}{2}$ 6 hodž. pola **Brězancec** w Ralbicach. Bohaty wopyt wozkaŕnje **přichodnistwo.**

Njedźelu **27. hapr.** wuhotuje **Pančičanske spěwařske towarstwo** ryzy **serbski koncert** w Pančicach, ke kotromuž so spěwařske towarstwa a lubowarjo serbskoho spěwa z tutym přepršuja. Započatk $\frac{1}{2}$ 8 hodžin. — Čisty wunošk je za Maćičny dom w Budyšinje.

Předsydstwo.

Přichodnu wutoru popołdnju $\frac{1}{2}$ 2 hodžin budu na swoim polu při kupjeli wulku ličbu štomikow, pyšacych keřčkow, jahodžinow atd. na přesadžowanjo předawać a prošu, zo bychu wsitecy, kotřiž bychu za tuni pjenjez sebi rady něšto rjane do swoich zahrodkow nasadźeli, tule žadnu składnosć wužili.

Mikławš Sewčik we Wudworju.

Čisłach Smolerjec knižicisłuchetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki płaći so wot cyłoho
rynčka abo telkoruma 25 pj.

Indomyn časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 17.

26. hapyrła 1902.

Lětnik 40.

Katholske ludowe towarstwo a katholska ludowa nowina w Sakskej.

(Swjedźensta rozprawa.)

„Hdyž hospodać spasiše, pščińdže njepšheczeł, a ...“
„Štož wuši ma, njech sluschi.“

Stufowiska katholska Bjesada mějske njedźelu 13. hapyrła swójbny wječor. Tajti swjedźen wopisowacž, njeby było hódnje; jedyn by był druhomu podobny, kaž jeje jeje, hdy bychu rěče, na swjedźenjach z wjetšych pšchednjese, jim druhdy wažnoje njedate. W tym nastupanju bě tež swjedźen Stufowiske Bjesady wažny. Tu mějschtaj rěče dwaj knježaj z Drježdžan: t. kaplan Wodenburg a t. wučet Kahlmayer.

Poslednišchi knjež poľaza, tak nuznje trěbna je založomna „Sächsische Volkszeitung“ za sakskich katolikow. Zložujo so na nazhonjenja ze žiwjenja, na pišma a na wuprajenja mudrych mužow, praji, zo je nowina (Presse) kanona mysl. Smjaty Barwol, hdy by dženšnišchi džen žiwy był, wěče by nowinow wužiwal t rozšěrjenju Khrystusoweje wučby. Swjatej cyrkwi njepšheczełstwm nominam dyrbinu napšhecziwo stajicž nache. Njepšheczełstich je tak wjele, nashich je mało. Njewědomosć, njewěrnosć a hida nache wěru, jeje dogmy a wobryady hani a wusměchuje w nowinach, w knihach, w schulach a wšchudžom druhdže, hdyž so hodži. Dyrbinu so wobaracž. Trjebamy lokalny dženik, w kotrymž móžemy so zakitać tam, hdyž nas pšchimaja. Šewat nas sakskich katolikow tedžbu nimaja a t placziwošči njepščińdženy. Mnohe a mnohe pšchitady ze wšchědnoho žiwjenja dopoľazuja nutnosć wobaranja, wuswětlenja, powučjenja. Hdyž mjeležimy, praji tež liwcy mjez nami, zo drje je wěruo, štož je na nas rěčane, a wot cyrkwy wotpadnu.

Bo so to stara, je kôzdomu w kraju wêdome. — Dyrbinu so dacž haničž? Swjaty japoschtol praji: „Seže nême psy.“ Mamy swjatu winowatość, wêru zasitacž. Mnogich a mnogich wot cyrkwe zdalenyh kłêtko je cžajopis. To drje je mjenje pola nas we Łužich, cžajto pak w herbistich krajach. A pomocy tamnych katolikow trebamy tež Łužicu. Zjednoczićž so dyrbinu, zo bychmy so domobróli njepšecžela. Hdyž pola njepšecžela na cyklej smuzy šchumi „Los von Rom“, dyrbinu muž pšchi muž so zestupacž a wotrazucž: „Njedamy so!“

Na to rěcžesche knjez kaplan Bodenburg wo katoliskim ludowym towařtwje: „Volkverein für das katholische Deutschland.“ Po zawodnych słowach wopominajšce knjez rěčnik, tak so cykle hospodařske žiwjenje dženišnički džek mjerceji wokolo słowa: „social.“ Mamy socialneho bamža, mamy socialneho kejžora. Wšchm njerunojećam tež wonaj wotpomhačž njezamôžetaj. Pšchecy wjetšica bywa rozkora mjez jenotliwymi powoľanjami. Industrija, demokracija, rjemješto, ratařstwo: kôždy chcył za šebje wscho. Jenož, spravnojeć móže wšchych zjednacž po wucžbje kšchecžanšceje wêry. Kôždy sam tu ničžo njewucžini: dyrbinu so zjednoczićž a tak zasty placžiwosćž dobyčž pytačž kšchecžanškim zasadam. W politichy tele zasady zastupuje „ludowe towařstwo“. Pšchecy rozwučjenje sobustawow w politiskich a hospodařskich naležnosćach po žabanju kšchecžanšceje spravnojeće dóstawa towařstwo wlin na žiawne žiwjenje. Chce zatonje pšchihotowacž, totrež bychu rozkoru a hidu mjez jenotliwymi powoľanjami w kšchecžanškim duchu wurunali. „Lubuj bližšchoho takž šebje šamoho.“ Pšchi tym dyrbi pomhačž kôždy, kiž je dobreje wole. Nam w Sakšceje je pšchede wschym trjeba pomoc Łužicžanow. Dyrbinu so zjednoczićž k jenomu cyklej a njedyrbi nas dželicž narodnosćž. Tu rěka: „Dželeni postupowacž, ale zhromadnje bieč.“ Njesmêmy mjelcžecž, hdyž nad nami teptaža. Wobaracž so dyrbinu, hewak rěka: wšchak je jim tak prawje, a hdy by wêrno njebyło, bychu drje so hórčhili. Mjejinu poddani nižšchi, takž nêkotryžtuli wêrny protestant. Hdyž nas za nižšchich maja, smy sami wina. Chcemy-li porno nim wojowacž za placžiwosćž kšchecžanšceje wucžby, dyrbinu so organizowacž, centralizowacž a w prawym cžaju mobilizowacž. A tomu je trjeba woporow. Wopory pšchinosčha a šebje šamoho woprjuje kôždy cžłowjek. Nje-woprujny moločej cžaja, ale woprujny a woprujny so za interešny naschjeje swjateje wêry. Khudy dyrbial, bohaty dyrbi. Njewotwlatujny so z pomocu, doniž nasch dom so njepali! — Po słowach wôtčinišceje zahorjenojeć wu-klinceža rěčž do šlawy swjatomu wôtcej a kralej.

Z napjatej tedžiwosćju bē zhromadžizna wobēmaj pšchednosčkomaj šcžehowala a wobaj bē z horliwym pšchipožnacžom pšchijala. Za fond wudajomneje „Volkzeitung“ nawda zhromadžizna 112 hr. Winozy dachu so do ludowoho towařstwa zapijacž. Sobustawow je w tudomnej wokolinje dotal 54. Drnzny so stajnje zamołweja. Ludowe towařstwo je mjenje wobcžejne, džyli žane druge, dofelž so zhromadžuje jemož tedhom, hdyž ma wšebitu winu. 1.

W Pólskej.

(Poslednje pokračowanja z došćencženjom.)

Stawne a wyšocymažene cžitařstwo tutoho wubjernoho cžajopisa hóršchi so na mnje, šchto to tak dołho leži tón Polak... Mō, ipošojcže so. Hřižo tu šgm, a šprócny wschak bēch. Pomyslcže jenož, džek pšchod tym! Tajšele

hobriste dželo! Ani Polacy a Polki jandželjo njejnu, a telko mējady jich wumyč! A potom štoju na železnicu, a na tajke pucje! Běžecj by hōrje bylo, to jo wě: ale jedžo jo tež našedžič! A wječor, hdyž dojedžech! W jenym štoju ze železnicy zash na železnicu! Senož zo ta z parowozom njejedžech, ale z elektriskej moci. Wozaj jato zle nedobro čzerjechtaj, žerđ jej z elektriskim wjedženjom zjednocžech a běžech horjela po gročje, šapachu šchre.

Tón wječor put šim jo poslonil štutkam čžowjeselohu ducha a joho špodžiwnej njezmorjenej pilnosčzi. Wozaj z nami lecžechtaj, a: klink, wofomik pozastachtaj, wustupichu ludžo, nowi pschistupichu, a prěti a pōdlu, najhōrje na torhošchčach, lichiz na lichiz, na wjchē tōncy to jēchajše a jēždžech a bēhach, a trubjeh a pschēžech a wolaše a šutah, z tonjeni, z tołami a Wōh wē z čžim hīchčē, a ludžo jo w tej mjetwjency mjetwjachu a motachu, jato by jo nētfo hnydom mēlo wšchitto zadžernyč, zafutnyč — ale hīžo widžijich nowy wobraz, cyle tajti, kaž bē priedy — jenož zo je wo kuf dale, zo je druhdže. A wšchitte ničje wulfoho pašma pschadu a wija a šelujia jo a wubēhujia jo ze šurowej špēchnosčzi; a bože wōčto drje na to widži, a jandželowa ruka wodži: ale hluboti kompliment jo tola šluscha zložič špodžiwnej čžiwosčzi ducha a čžela ludži we šwētowym mēščje tu.

Sena myšl a jena wola wšchitkich wobknježuje, wulkich a malych, proščerjow a baronow: zo wēich, hōžje chesch, a zo by, hōžēž šy chych, najšpēchnišcho byl.

A klinka a žwoni a hwižda a howri to wofoto naš, a je to jene šchumjace morjo. Nētfo paš nad nami zastona šofomotiva, a hrīmnjachu šchtyri čžēžte kola. W tutym nješmērny mrowižchju ludži a štoju njewēdža wšchaf jebi šadamowe džēčzi hīžo na zemi z pucža wuhōdžič, wulētacz: hīžo jo pod zemju ryja, zo bychu z knotow splahom jo wubēhowali, šchto mōža lēpje. Nad zemju, porunjo druhim wofnam domow maju tu železnicu po mēščje dawno. Pod tajtim čžahom šmy tu šhwilu pschējeli.

A zash rjadu twarjenjow nimo naš leča, kotrež šu wšchitte na so podobne, kaž šroka na šroki, a jēdžemy pschēz wulke torhošchčō, wēžata cyrkej na naš hlada, a pschēd njej nētajti klobukaty šurwjetč abo kral na čžornym šwiju z šamjeitnym podšawom, a wulke šwētla pschēz šchtomy hladaju, klineča klarinety, a wētšikowa žolna k nam njeje šnopy žwufow z pschivalom z blizkoho koncerta, a wīšaju na wjsofich žerđach elektriske lampy, wulinwajey na wšchitkōn tōn wobraz kaž z bajki šwōj šonowy lubožny mēščžowy bljshčēž. Ak mīšaju so, bljškotaju na mlōčžnych bombjelah čžermjene šwētleschta!

Tehdom jebi pomyllich: Tu drje njeje mōžno, zo by šchto zafjnył. Tu jo chcyj njedchj wulkej woli čžlka podwalicž dychbich a jo nješč dacz wodam, hdyž šu čže grabnył. Močchēch-li, budžech wučšijnemj. A hdy by jo jim rozkrōčmo štipil: Mi trjeba njeje, zo hanjam z wami ... Špytaj džē! W štronu čže šmyšnu abo potēptaju. Wchetož wopomā tola, zo tu na nje-wulkim kufu bybli a jo tołka ludži do druhoho milliona! — Šchtyri žōnki šu jo tamle do płota štipile, štoro mi pod wofnami. Štōjčē, bješadujčē božemje! Tu drje wam do šudnoho dnja ničto wopati na nohu nještupi. Warlin wam z čžēška hdy žadyn šadža šem, Warlin je jenož jedyn na šwēčje, a ničto nad njōn na šwēčje njeje. Z najmīčšicha Warlinjenjo šami tak praja, a njemato jo pschynja ze šwojim Warlinom, jato z čžla tōždy prawy Prus.

* * *

(Bošracžowanjo.)

B Ružicu a Sakskeje.

3 Hajnic. Za tudomnu krajinu su katoliste „Mužske towašstwo“ (kafino) založili, kotrež je zašdženy tydžen wyšchnoječynu dowolnojež doštało. Wone ma wotpohlad, cyrkwinke žiwjenjo spěchowacž, katolistic muži hromadzić a zjednocjeć, jich wo cyrkwi, schuli a druhich nabožnych naležnosćach rozwucjeć, pschi čimž tež spěw a pschistojna bjełada swoje městno doštanje. Za pschedybnu wuzwolichu zhromadženi knjeza Rječžku z Małych Bobole (dotholětnoho organista w Hajnicžanskej kapali), za městopschedybdu knjeza assisienta Portiga z Hajnic. Zakitařstwo (protektorat) towaštwa je knjez Alfons Porák de Wara, wobjedžeť fabricki w Hajnicach, pschijał. Wschitcy wyjšchi katoliske zastojnicy a dohladowarjo Hajnicžanskeje pschedyženje a hórcaustoho papjernika do towaštwa zastupichu. Tež burštwu ma tu česćezownych zastupjerow; a nadžijomuje jich hišćeže wjacj pschińdže. — Rjeboječe so „fabrikarjow“; pschetož mjez nimi su tež tajcy, kotřiž 40—50 hrivnow dothodnoho dawka placja. Rjeboječe so tež „Gěžarjow“; pschetož katoliska cyrkej njeznaje rozdžěl rěčow a narodow. Tak dyrbi tež najšće towašstwo we swojej srjedžiznje zhromadjeć: Němcow, Gěžow a Serbow, awstrijickich, jatich a prusskich poddanow, zastojnikow, ratarjow a džělaczerjow.

Tohodla pscheprošchujemy wschitkich serbskich hospodarjow Hajnicžanskeje wokoliny na pschichodnu zhromadžiznu, kotraž budže jntse njeđželu (27. hapryla) wječžor w 6 hodžinach w fabrickim hosćencu (wola Rebschec). Ništo, ništo na zhromadžiznu pschińdže, njetreba tohodla zastupić.

3 Radworja. Zašdženu sobotu w nocy wokoło dwěmaj wudyri woheń w Schramic bróžni, a bórzy stowachu tež twarjenja žiwnosćerja Mjenja w płomjenjach. Stót so wnthowa, ale domjaca nadoba so z wulkoho džěla spalila. Woheń je po zdacžni wot złoštnje ruhi založeny. A pomocj bečny hysawy a wohnjowe wobory pschijěle: z Łupoje, Kamjencej, Łuha, Rjezwacžidla, Łutowča, Rželina, Smochežic, Małoho Bjelkowa a Wolschutte.

3 wokoliny Marijneho Pola, 23. hapryla. Wječora w nocy 1/2 11 zazwoničnu našče zwony. Šdych wokna wotewričny, japašče nam fur a dym spaleneje płomy napšćečo a wot 3/4 hodžiny ždalenocho wohnja rozscěachu mőcne płomjenja hróžbnje k njebjesam. Rano zhoničny, zo je wohnjowe njezbožo kłěšchr Marijny Dol potrjechiło, hđžěž je so mncžny mlyn, z kamjenjow natwarjeny, z cyla wupalil. Rak je woheń wuščol, njeje hišćeže znate. Wulki strach bešče za domiske twarjenja z pschitwarjenecj bróžnju, kotruž bě woheń hižo pschimnył. Na wulke zbožo bě z cyla čžichi powětr, a tak so z božej pomocj poradži, najwjetšče njezbožo wotwobroćić. Rajeńtej mlyna je so wjele spalilo, tola ma, kaž zhoničny, zawěšćene. Najbőle je kłěšchr potrječeny, kotruž hišćeže schodu wulkoho pomodžjenja z lěta 1897 cyle pschewinył njeje. Wóh tón knjez čenł kłěšchr pschěd dalšchim njezbožom wnthowacž.

3 Trjeđžan. Wo dalšchim žiwjenju a štutkowanju našchoho serbskoho katoliskoho towaštwa „Zednota“ njech je tuto jobudžělene: Wo wotdžerženju založěnskoho swjedženja w jamaru, wo kotrymž je „Posoł“ hižo pišal, bešče w měrca swobjny, derje wopytany wječžor, pschi kotrymž našč luby serbski krajan, wyšofodoštojny knjez wojeřski farať Rjeucž, zajimawy pschědnošč k džeržěšče, za kotryž jomu wulki džat kłěšča.

Džeń 8. hapyła běšče zaji jara sylnje wopytany swójbnj wječor, na kotrymž knjez tomoraj spěwať (Slome (katholik), rodženy z Wdanſka (Danzig), pschjednſch dđeržešče, a dofelž běšče to wjejoſy jutrowny čas, ſo po pschjednſchu nětotre spěwy zanjesechu.

Ke kónčanju zymſtoho polěta pať wuhotowa ſebi „Sednota“ hiščeje 16. hapyła ſerbfu wulku koľbaſu pola ſobuſtawu a hoſčencarja Surſcha w „Herzogingarten“. Na jědžnej ſhartcy ſtoješče: 1. Krupjana koľbaſa z fiľakym kaľom. 2. Swinjace mjaſo z čornej jušcy. 3. Wječena koľbaſa z kaľom, a ſkónčnje plinč! Na wulkej koľbaſy běšče jara wjele hoſčy; žónſte w ſerbfkej a němſkej drašče, a čorna jušcy běšče jara žadana a ſhwalena jěž; nětotſi pať tola mēnjachu, žo naſhe ſerbfje mačžeſki we Łužicy ju hiščeje lěpſchu trječicj mōža. — Na wulky koľbaſach hewať reje huſto njeſy, tu pať ſebi hiščeje tež wjelele žarejwachu, tať doľho, to njewēm, dofelž kónca dočakaſi njejſmy. K.

Do Prahi! Přeprošeno: Štōžkuli ze Serbow traš by mēť žadosć a luboſć, jōnu za žiwjenjo do kralowskeje Prahi zawitać, zo by ſebi cheyť ſtowěžatu ſłowjansku metropolu ze zajimawoſću za jeje ſtaroſlawnu ſamownoſć, wosebite krasnoſće a historiske ſtarožitnoſće wšě, kotrež bywaju z wuznamom „złoteje Prahi“ mjez europskimi wulkomēstami, wobhladać, tomu poſkića ſo w najbližšim času dobra přiležnoſć!

Sobotu 10. meje t. l. budže ſo mjenujcy w Prazy (w narodnym domje na Kral. Winohradach) representny ſerbski wječor wotmēwać z rjanym koncertom. při kotrymž budža přenje mocy českeje akademiskeje młodoſće a druzy wuwoľani wumjeſcy a wumjeľki ſobuskutkować. Po wučerpanym programje sčēhuja reje a ſerbska zabawa, k čomuž naležnje přeprošujemy wšěch přecelow ſerbskoho mjena a narodnoſće, kaž wosebje ſerbske towařſtwa a jich zaſtupjerjow, zo bychy přijēli nas wopytać.

Kōždy hōſc z Łužicy, wosebje ſerbske kujenje a knježnički we ſwojej narodnej ſwjatočnej draſće, budža tu přecelnje witani a hoſpodnje zaſtaran!

Pučowanjo nastupi ſo sobotu 10. meje rano, hdžež wokoľo 5 hodžin čah z Budyſina wotjědže; přestupować dyrbaľo ſo pak w Lubiju abo we Wjelećinje do Georgswalde-Ebersbach. Wot tam jědže ſo potom direktnje hać do Prahi!

Wša daľſa reklamacija wobſtara ſo pod adreſsu:

Pán ſtudujeć Serbin
p. A. ſpolek „A. M. M. P.“

Prag III.
U Glaubicu.

3 cyľtoho swēta.

Čafſa. 75. lēto nastupi naſch Ľubowany kral Albert minjenu ſrjedu. Z kōždym lētom je pschbēraťa luboſć k njomu a z čym wjetſhej horľiwosčju ſwjecža ſo joho narodne dnj, dofelž ma ſo pschi joho trochy ſhablecej ſtrowoče

kóžde dalšche lěto jako wosebity dar Boži wobhladować. Kaž hižo poslednje lěta, tak bu tež lěta joho narodny džen z tym wuznamjenjeny, zo kejžor Wilhelm swojoho najstarejšeho a najsternišeho radźićela wopyta. Haczrunjež tam jenož něotre hodžiny wosta, wot psychopobnja hač do wječora, je tola tež tónle krótki wopyt rjany wuznam lubošće k našchomu kralej. Wjetšije wojetšće psychostajenja a swjatocžnosće, kaž wosebje wulka parada na Mlawńskim naměšće w Drježdžanach, su wulkeje staroby krala dla wumwostajene. Džen bu bóle we wužšej swobje swjećeny. W kraju pak su towaštwu a zhromadžiny čim swjatocžnišo džen wobesćle. Njech Bóh našchomu kralej hišćeje wjele lět spožči!

— Mjez wuznamjenjemi, kotrež je kral tón króč rozdželał, je tež wjele-dostojnomu knjezej fararjej can. cap. schol. Škali ryczejski křiž I. rjadownje Albrechtowoho rjadu spožčił, a z tym joho mnohe zaskužby za cyrkej a narod z čestnym mytom psychopobnał. Njad bu jomu póněželu w tachantim konsistoriji wot 1. přilata Łusčanskiho swjatocžnje psychopobny.

Němsta. Knježestwo je nětko kejžorstwowomu sejmej psychedmjet psychedpołożiło, zo by so sobustawam cowneje komisije za jich wosebite džeło zarumanjo pobało, a to jenotliwomu sobustawej 2400 hr. Hacz so nadžija, na tutym puczu po něčim tež diety za chcy kejžorstwowy sejm dobyč dopjeluja, dyrbi hable psychichod wučić. Zo bychu trěbne byle, pokazowachu z nowa poslednje dny, w kotrychž bě sejm zasy jara slabje wopytany.

— Badenški arcypřiwoda Wjedrich mějesche 19. hapryla žadny swjedženi 50 lětnoho knježerstwoho jubileja, kotryž je w dobrej stromocze dožiwił.

— Sobotu 19. hapryla wječor zemře wječr Hendrich XXII. z Němš starscheje linije po dothjej křtořczi. Ze jenož staroby 56 lět docpěl a běsche wot 8. novembra 1859 knjež. Bruskeje wulki psychczel njeběsche, hacžrunjež sebi won tež porok lubič njeda, jako by njepschczel němstoho kejžorstwa byl. „Sym němst wječr“, tak raz prajesche, „a njesym ženje psychczimo winowatočjam napichczjo kejžorstwu zhřeščił ale nochcu na komando hura wolač a korchowje wnwěchowac. Chcu to w kóždym padže po samstym rozjudže czinič.“ Što je prawda a prawo, derje wědžesche, a běsche tohodla tež psychczimo njeprawnomo zakonjej, kotryž jesuitow z kraja wupolažowasche.

— W Gumbinach započja so 17. hapryla z nowa proces zamordowanja rytmišchtra Křofigka dla. Kaž je znate, bu w swojim času podwysch Marten jako mordac zasudženy a to na swědženja, kotrež so mnohim jako njedosašace zdachu. Zoho swak Šidel, kotryž bě jako pomocnik wobštorženy, bu psych poslednim wusudženju wuswobodženy. Nětko staj wobaj z nowa wobštorženaj, dokelž bě poslednje wusudženjo wšchelach njeporjadnosčom dla začinišene. Cyke psychpytowanjo stawa so potajkim z nowa a to na najdokladnišche wachnjio. Nowiny wopisuja psychschychowanjo nanajdrobnjšcho a psychschyba sudnistwa sam dopisowariow nowin psychschche, zo bychu prawje wobschěrnje wo jednanjach pijali, dokelž so wo tule ščoržby chcy kraj zajimuje. Kaž je z rozprawow widžecz, je psychpytowanjo jara czežke a stawa jo z wulkej wobhladnimosčju a sprawnosčju. Něchto nowych swědkow je psych tutym psychpytowanju wustupilo, po kotrychž wuprajenju so storo zda, zo snadž mohle tola civilne wosoby byč, kotrež su njeschst štucžile. Wy-li so tónle podhlad wobštručil, by najwážnišchi dopokaž, na kotryž Martenowe zasudženjo so zepjerasche, spadnył.

— W Düsseldorfje wotawri so 1. meje wulka wustajenica, kotraž pod protektorstwom němstoho krónprynca stoji.

Wuherska. Minister pschepustwa Horanski je po czeźkej chorosce na zahorjenje plucow zemrł. Běsche zastojństwo hatle nazymu pschewzał.

Italija. Italiski kral je na hońtwje padnuty a na tolenje so wob-
schłodził a dyrbi nětotny čas doma wostawac. Wosebje strašna drje
rana njeje.

Belgiska. Tu je zasy měr a liberalni a socialistowje dyrbjaja wuznacž,
zo su docela podleželi. Chychu sibi powšchitkowne wólby wunuzowac a to
na puczu hrubeje mocy ze zjawnymi njeměrami a z powšchitkowym zapowě-
dženjom džela, z hroženjemi chychu knjeźerstwo zatrasć. To wšchitto je
podarmo było. Socialistich wjednich ze swojim schcžuwanjom njejsu ludej
ničžo, dyžli hubjeństwo pschijnjesli, jich na dohodach schłodobwali, haj nětotnych
smjereč zawnihli. Wosebje w měsće Löwen njemějachu njeměrnicy jenož
czežkoranjenych, ale tež 10—12 wosobow bu tam w njeměrach zatšelenych.
Džiwno by so móhło nětottomužtuliž zdacž, zo němke liberalne nowiny
z wjetšcha na stronje belgiskich socialdemokratow stoja a čžinja, jakož by so
tym najwjetšcha njeprawda stala. Belgiski wólbnj zatoń pał njeje njeprawny.
Róždnj tež najthudšchi dželacžet ma tam prawo wolieč; jenož zatoń postaja,
zo hlós tajkich, toťsiž ju wěstu starobu docpěli abo pschěz wěstu zdželanosć
abo wjetšcha zamóženjo so wuznamjenjuja, dwójch abo tsi třěč so licži.
Tuton zatoń ju belgisch a němkej liberalni w swojim časju jako jara dobry
wuzběhowali. Hatle, hdyž so potom wutopa, zo z tym zakonjom katolikowje
wjetščinu w sejmje dōstachu, so jim tón zakon wjacj njelubješe. Wot toho
časja započachu so tež schcžuwanja pscheczjwo zakonjej. Njemějachu po prawom
druhocho zaměra, dyžli katoliski wjetščinu wotštronieč. Radšchi džěn liberalni
wšchudže socialdemokratam mocy popšheja, a byrujež tež šprawnje dobyta
njebyła, dyžli katolikam.

Hollandiska. Kralowna Wilhelmina je hižo dlějšchi čas chorowata, a
lēkarjo ju nětko wuprajili, zo ma tyfus abo žymicu, tola je nadžžija, zo chorosć
njeje pschējara strašna. Wosebje tuježerstwo so tohodla tež za čas jeje
chorosce njepostaji, hačžrunjež w špoczatku jeje chorosce na to myslachu.

Francóžiska. Pschichodnu njedželu maja so nowowólby stacž. Agitacije
stawaja so na wšchěch stronach ze wšhej mocy, a mnozy prócuja so, žhudawacž,
tať wólby wupadnu, wosebje, hačž dotalne ministerstwo wjetščinu dōstanje.
Žene nowiny ju 100.000 frankow jako myto za toho postajile, kotryž doprědka
prawje wšchěch tych žhuda, toťsiž budža do sejma wuzwoleni.

Žendželska. Pschi krónowanju krala Eduarda budže tež wulka zjawna
hoječina za thudych ludži wuhotowana. Za 1/2 milliona wosobow bndže 5. julija
w Londonje wobjed pschihotowanj.

— W Londonje běsche žnrown woheń w tať mjenowanym City, w tom
džele, hdyž su najwjetšche pschepustwa. Mnogo twarjeni so wotpali a čžrjōda
wohnjowych woborow móžšhe jenož z najwjetšchim napinanjom woheń po-
dušheč. Tšiceži parnych škawow tam dželašhe. Račžinjena schłoda licži so
na 40 millionow hriwnow.

Ruska. General Wanowski je ministerstwo za wuwucžowanjo, kotrež
bě pschēd lētom pschewzał, zložil. Pschi joho 80 lētach běchu drje jomu wob-
czežnosce pschewulke. Raž rēka, dyrbi wěstu tajny radžicžel Sānger, joho
dotalny pomoćnik, joho nastupnik byčž. Sāngera maja powšchitkownje za
mjenje šwobodnje zmyslenocho, jakož bě Wanowski był.

— W Helsingforsu na Finlandzje nastachu pschi wuzbëhowanju refrutow wulke njemëry. Pschicizina tutych njemërom je, zo ruske knježetstwo nëmstich wobhydlerjow tamnišich provincow podežiščežuje a jim — taž husto drje z prawom skorža — jim slubjenja njedžerži, kotrejž ju jim prijedawšchi ruscy fejdorowje dali. Zawëseže maja so wšchitke tajke podežiščežowanja poroľowacž. Senož trochu šmëjehne je, kaľ so wëšte nëmiste nowiny wijsa, hdyž so na to pokazuje, zo maja Němcy w tamnych ruskich provincach hiščeže wjele wjacj prawa, dyžli Polacy w Pruskej, a zo jich tam doľho taľ šurawje nje-podežiščežuja, jakož Polakow w Němškej. Z jich pišanja je widžecž zasada: „Něme šmë druge narody podežiščežowacž, hdyž ma mocy k tomu.“ Druhe narody pať njesmědža jebi pschecžiwu Němcam to na žaue wašchnjo domolicž.

Afrika. Wo mër so dale jedna. Kaž rëta, su so nëtto jenotliwi wjednicy Burom zajiľ k swojim ludžom wrëčili, zo bychu jim namjety psched-položili. Pschimër so njepschiwozmjje, ale wojowanja čahnu so dale. Z bit-wiščejow šamych njemóžemy ničžo wosebite wozjewicž.

— Präšident Krüger je do Berlina 500 hrinowow pošľal za tych, kotřiž buchu pschëz wulke njewjedra šchodowani. W nëmstich nominach so wëžo toľhodla wulka radošč pokazuje.

Amerika. W Managua w štačje Nicaragua buchu kaserny wot konserwativnych napšchecžiwnikow tamnišchoho präšidenta z dynamitom rozbuchnjene. Kaserny buchu docyľ zničžene a wojacy wšchitcy morjeni. Wë jich nijez 100 hačž 200. Präšident Zelaya wozjewja, zo je nëfajke zapšchijahanjo šurawny njefutľ zavinyľo.

Za cyrkej Mačerje Božej w Lubiju

je dale woprowaľ: M. Š. z B. 7 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8325 hr. 92 pj. Dale darichu: Молоканы (142 hr.) 1 hr. 30 pj., stud. Kancki z Prahi 1 hr. 70 pj. Hromadže 3 hr. — Swobodne Zjednočënstwo kath. wučerjow serbskeje Łužicy nahromadži při posl. zhromadžiznje w Bačonju 7 hr. 80 pj.

Zapľać Bóh wšëm dobročërjam!

Njedželu 27. haprl. wuhotuje Pančičanske spëwařske towařstwo ryzy **serbski koncert** w Pančicach, ke kotromuž so spëwařske towařstwa a lubowarjo serbskoho spëwa z tutym přeprošuja. Započatk 1½ 8 hodžin. Čisty wunošk je za Mačičny dom w Budyšinje.

Předsydstwo.

Schtwórtk 1. meje (na swjateju Šilipa a Šatuba) pónđže **procession** z Křróšćic do Šilipsdorf. W Křróšćicach rano w 5 hodž. boža mscha. Taľ tež za tych, kotřiž na Budyšchin pónđža, tam w 9 hodžinach boža mscha.

Wo bohate wobdžëlenjo pręsy

Šatub Schërc, wjednik.

Pučowarjo do Albendorfa

wotjëdu swjatkownu sobotu 1½ 8 hodž. z Budyšchina. Zeli so 30 wobdžëlnikow namaka, doštanu ponižene pľaciziny na železnicy. Schtóz ma mysle sobu jëčž, njech to k wëdžënju da zarjadnišej: **P. Matjeich** bei Herrn Hajške in **Wendisch-Basitz** bei Ramenz.

Čiřicž Smolerjec knižicžiščëtnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolički Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póście
a w knižarni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Swdomy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 18.

3. meje 1902.

Lětnik 40.

Swjata Walpóra, abatisa benediktinskoho rjadu.

Tuta Swjata narodži so w Zendzelskej. Zeje nan běšče swjaty kral Richard a jeje macz rěkašče Wuna, a běšče blizka čjeta, najskerje sotra swjatoho Bonifacia, japoschtoła Němsteje. Dobře schesćjanisťe woczechnjeno běšče zornječko wěry a forjeń bohabojošče do něžnjeje wutroby holečki zapołožiło, wona wotroščeske w pokoju njewinošče, bywaske we wótcnym domje, kaž w klóštrsej samocze, z modlenjom, pobožnym čitanjom a z domjacym džěłom. Njebótnjena wot powětra swěta a lóschtow zastupi wona do klóštra, zo by težew swojeje mladosče a knježnistwa naroženi poswjećila, kotryž pod lilijemi bywa. Knježnistka duška, kotraž ke Knjezej služi we swěrje a lubožeji, kotraž na joho swjate pohnuwanja posłucha, budže z hobjskimi tročželemi na pječju swjatosče wot pócčiwosče t pócčiwosčeji tchwatač, budže kóžby čas swoju wutrobu njebžěłenu ke Knjezej podawac, a pschede wschim kralestwo bože a joho sprawnosč, pschede wschim njebjo na zemi w njewinowatym žiwjenju pytač. Zeje bratraj běščaj swjataj Willibald a Wunibald. Tučzi tšjo Swjeczi běchu wot Boha spožčene žohnowanjo zbožownoho mandželstwa. Wschitko wulke, šchtož tučzi Swjeczi pozdžichu doknjachu, mějeske swój přeni zakład w dobrym woczechnjenu, kotrež wot staršich dóstachu, a z tym dachu čile dopořaz, zo staršich pschcz swjate woczechnjeno swojich džěczi nic jeno za sebie žohnowanjo wot Boha sebi dobudu, nic jenož w najbližšej wokolinie dobre skutkuj, ale za čyle splahi, ludy a narody pschcz wjele lěstotkow žohnowanja ewangelia rozchěrjeja a wobkručzeja. Zajch mandželscy su kaž šchtom, sadženy na rolu božu, kotryž plód darwa w prawym času, a tutón plód tysacročnje rozmnoža t woschewowanju a t wjeselu ludow.

Přjedy hač t dalšchomu wopisanju žiwjenja swjateje Walpory tročžimy, dychimny najpřjedy někotre wot jeje swjateju bratrow Willibalda a Wunibalda

powěbacz, dofelż bęſchtaj tutaj najprjedy do Měmſkeje pſchijſchoj, a haſte potom ſwoju ſotru Wałporu a druge ſwjate knjeźny z Zembžeſkeje do Měmſkeje powołaſtoj, mjez tym zo bęſchtaj ſamaj hižo dlěje w tutej nowce winicy Knjeza dźelaſtoj, a pytnuſtoj, zo je tež tu za žónſte rucy nadźija na bohate žně. Prjedy pak, hač do Měmſkeje pſchińdžeſchtaj, pučżowajeſchtaj ze ſwojim nanom Richardom do Roma, tola ducy po pučżu pſchińdže na nich čžežke domapytanjō. Šdňž bęchu hač do Lutka pſchijſchli, bęchu dny pučżowanja za pobožneho nana Richarda ličżene, a mjez tym, zo čhuſche ze ſwojimaj hynomaj t rowam ſwjatych japoſchtołow pučżowacz, wotwoła joho Bōh z kraja pučżowanja do njebeſkeho Jeruzalema, hđžež wón nie wjac jako cuzniſt a putniſt na zemi powoſtanski Swjatych čžežćić, ale do wěčżneho wótnoho domu powołaſny jako domjacy Boha a joho Swjatych, w jich zbōžnym towarſtwje ſo wěčżnje wjeleličż dyrbeſche. Skralowſki putniſt mjenujcy w Lutka čžežcy ſhorje, a za krótki čas wumrě. Pobožnaj ſynaj wopotažajeſchtaj tak nable zemrětomu nanaj poſlednju winowatoſč dźeſčżowſkeje luboſče, a pohřebajeſchtaj joho čžeło na jomu doſtojne waſchńjo w cyrkwi ſwjatoho Trigibiana w Lutka, totręž row bu z wjele dźiwami pſchekraſujeny.

Šdňž bęſchtaj ſo wot rowa ſwojoho drohoſho nana ze ſylzami dźeſliſtoj, pſchińdžeſchtaj młodaj putniſtj zbažownje do Roma a pſchegnywaſchtaj tam poldra lěta. Wotom pučżowajeſce Willibald do ſwjatoho kraja, Wunibald pak woſta ſhorowatoſče dla hiſcheje pjecz lět w Romje, a wuži tutón čas, zo by ſo we ſwjatych wědomoſčach wudoſpolnił, a poda ſo potom zajy do ſwojoho wótnoho kraja. Tam napominaſche ze ſwjatym zaſhorjenjom ſwojich pſcheczelow a znatych, zo njebychu ženje wot pučża wěrnōſče t hrěchej ſo podali, wjele bóle zachodny ſwět z joho lóſchtami wopuſchćili, po wuzkim, ſchropawym pučżu ſchegjejanſkeje doſpolnōſče ſhodžili a pſcheg wuzke wrota do kraleſtwa božoho nuts ſchli. Tute napominanja a wjele bóle joho ſwjaty pſchiklad pohnuchu joho ſotru Wałporu, zo ſwět tež zwonkownje wopuſchći, totromuž bęſche ſwoju wutrobu hižo dawno zamka. Wona poda ſo do klóſchtra Winborn, hđžež bęſchtej jeje ſwjatej čžeče Lioba a Thekla duchownej knjeźnje, a hđžež bęchu w tamnym čaſu na pjecz ſtow duchownych knjeźnow. Tam bywaſche nětko tuta drohotna parla, čžiſche, ſwecze žiwa w Bohu, totraž dyrbeſche pozdžiſcho ſo ſwēcžić w domje Knjeza, a z blyſchżom ſwojich pócežiwōſčow w druhim kraju cyrkej božu debić a pſchekraſujecž.

Z tuteje čžiſce jamotnōſče ſo wotſaliwſchi, podajmy ſo do dalotoho ranja, zo bychmy ſwjatoho Willibalda na joho pučżowanju do ſlubjenoho kraja pſchewodželi. Tutón bęſche po jutrach w lěce 722 Rom wopuſchćil, z woprědka jenož wot dwojcy towarſchow pſchewodžany, a bęſche pſcheg kupu Siciliju ſwoje pučżowanjo naſtupił. Wón jědžeſce nimō Greſkeje a mnohich kupow archipla, a pſchińdže do Emefa, hđžež bu ze ſedmimi towarſchami jako wobhonjeť (Spion) zajaty a pſcheg jenoho ſchegjejanſkeho Schpanjana wuſwobodženy. Wot tudy pſchińdže ſkōncźnje do Damafkusa a potom do Pałáſtiny.

Šndom lět tu bywaſche a wopytowaſche wiſchitke ſpodźiwne měſtna ſwjatoho kraja, mnohe wjacj króč (tak bęſche ſchtyri króč w Jeruzalemje), njemějo ſedžbu wobežżnōſče, ſtrachi a ſhorōſče, z jenicžy ſo horjaceje luboſče t Bōh-čżowjejei Žezufej Khrſtitufej a t zbōžnōſčej ſwojeje duſche. Wón čhuſche wiſchitke tamne měſtna ze ſwojimaj wočżomaj wiđžecž a ze ſwojimi ſylzami macžecž, totrež bęchu pſcheg fročzele bójiſkeho Wumōžniſta ſwjatoſčżene.

Potom wrócił do Rzymu a myślał na to, nętko cęchu kłóścił się samotnie wużiwac. Wón pęchindę do kłócił Monte Cassino, kotryż bęche swjaty Benedikt sam založil. W tutym kłócił prosił Willibald wo pęchuwac, kotreż jomu abt Petronaz cęim radę pęchizwoli, dofelż na nim muza wędmoję a wobęchęnoho nazhonjenja spózna. Dęelacz lę pęchęwac w kłócił a chęchę tu swoję żiwjenje wobzamknę; tola wędho to dęrbęchę za Willibalda jenoż wucęrnja byę, w kotreż bu pęchę modlenjo a rozpominanje, pęchę studowanjo swjaty pęmow wot Ducha bożoho k swojomu pęchichodnomu powołanju pęchihotowany: pęchetoż po dęelaczlęnym kłóciłskim żiwieniu chęchę pęchęwędmoję boża tutu swęu na swęcznik staję, zo by wjęle tysiacam swęczila w domje Kņeja.

Swjaty Wunibald bęche mję tym z mnogimi pęchęczęlemi drugi króć do Rzymu jo podał, pęchetoż w lęczę 738 namafa joho swjaty Bonifacij w Rzymje. Tutón wulk japoščtol Ręmęchę bęche tute lęto k tęczęmu razę do Rzymu pęchihol, zo by jobudęlacęerjow za wobrocęnio Ręmęchę dobył. K tutym pęchizamny jo nętko swjaty Wunibald, joho krejny pęchęczel, kotryż na porucęnoję bamę z nękotrými towaręchęmi hęchę te lęto do Ręmęchę, a to do Thuringęchę, jo poda, hęchę Bonifacij hęzo wot lęta 719 w kłudobę a hębjenstwje pęchężwo pohanęwu wojowacę, a hęchę bęche hęzo wjęle tysac za kęchęczęnstwo dobył. Tute spęchę rozęchęnio kęchęczęnstwa, wjębję mję wjębnymi tutoho traja, żadacę nętko wjacy męchęmow; tohodla bęche jębi Bonifacij wot bamę tež Wunibaldowoho bratra, swjatocho Willibalda, wuprosę, a bamę Hęchę III. tute joho pęchęzo tež dopęlni.

Willibald bęche mjęnjcy wot abta w Monte Cassina dowolnoję dęstal, jęnoho kępaniskoho męchęnika, kotryż bęche abta wo wjednika prosę, na joho pęczęwanjo do Rzymu pęchęwędęczę. Wórz, hęchę bęche bamę Willibaldowu pęchihad zhonę, powola joho k jębi, wupraji jomu żadanjjo swjatocho Bonifacia, a porucę jomu, zo by jo do Ręmęchę podał a bękopa Bonifacia w joho japoščtolskim kłtowanju podpęrał. Willibald jo bamęwomu wutacę z ponęnoję pęczęny a wotpęczęwa w jutrownym cęasu.

(Potracęwanjo.)

3 Łęcy a Saksęchę.

3 Wudęchęna. Kņeja Michala Schewęchę, administratora w Lubiju, je tachantę konęstorium za fararja tam pomęnowalo. Wówęcz wo tom je jo kņęchę Schewęchę do Karlowych Warow pęstala, hęchę cęchęny kņęchę wuhojęno wot cęchęchę kłorowatoję pyta. Wóh chęchę swęrnomu dęlacęchęchę we swoję winicy zas dospolnu cęchę a kłrowęcz wobradęczę!

3 Wudęchęna. Kņęchę Zuriy Wanda, tachantę regęstrator, lęta 41. lęto we swojim zastojęstwje dokonja. W tutych dolęch lętach je wazę a zamolwjenja polę zastojęstwo jara pilny a swęrnę dokonjał. Pęchę wýsokej starobję pał su tež mocy wólakę, tak zo z 1. julijom toho lęta jo na wotpocęnk poda. Za następnika w zastojęstwje tachantękoho regęstratora je kņęchę Wikławchę Kólka, dotalny kancelist w kłócił Marijnej Kńęchę, wuzwolęny. Wón je hęzo minjęny kętwórtk pęchę tachantękim konęstorium zastojęstwu pęchihad wotpóložę a nowe zastojęstwo następił.

— Minjenu njeđzelu bē tudomne katholicke towarstwo rjemjeslnickich woshibitu swjatocznosć dla narodnogo dnja Zoho Majestoscje krala Alberta zarjadowało. Swjatocznosć woshibojšče z někotrych wustojnje wuspěwanych spěwow a deklamacije, swjedžeńskeje rěče, kotruž mējske f. wyschski wučer Engler, a dweju džiwardloweju fruchow „Ein Deutscher in Transvaal“ a „Kurier“. Wobaj fruchaj sobustawu jara derje hrjachu.

3 Wojerec. Kaž bē „Katholiski Posol“ napomnił, tał nuzne a ipomōžne by založenjo katholicich božich službow za tamnych něhđže 400 katholicow było, kotřiž we Wojerecach a wosolnosći bydla, je so to nětko hižo do skutka stajilo. Minjenu njeđzelu 27. hapryla buchu we Wojerecach po 362 lětnym pschetorhnjenju, a to w sali tšelérnje, zaju přenje katholicke kemsche džeržane. Kulowski knjez farar Krause je mējske, a budža nětk, kaž kšychimy, porjadnje kōžde 3 abo 4 njeđzele wot Kulowskich ff. duchownych a wot fararja z Njeđžichowa wostarane. Na njeđželskich přenich kemschach bē na 300 katholicow pschitomnych. Tež so hižo na to myšli, zo budže so pozdžišcho katholicke cyrkwička tam natwarieć.

Kr.

3 kraja je so porotowało, zo je w poslednim čisłe naschoho časopisa so f pučowanju do Alendorfa namōwjało. Do swjatow našch procession do Krupki dže, a tomu starošlawnomu processionej so z tajkimi nowymi namjetami njesmē škodžec.

Redakcija f tomu pschijpomina, zo je wona na wěsch f pschijała, kajkiž je dōstała, bjez toho zo by so za tu naležnosć někał wuprajec chcyła.

3 cyłoho swěta.

Salsla. Hrabja Waldersee pobu tele dny w Drježdžanach a mējske pola krala audiencu. Wón bēšče prjedy tež w Wnichowje pobyl a činješke swoje pučowanjo wosēbe tohobla, zo by so, nawróčiwšchi so z Chin, pola jenotliwych wjerschowskich dworow pschēdstajal a so džatował za wšchelake wuznamjenjenja, kotrež bē jako wjednik cyłoho wōjsla w Chinkej dōstał.

— Swoje lětuske woješke zwučžowanja zmēje 12. armeekorps na lěwej stronje Łobja f pođnju wot železnicy, kotraž z Drježdžan do Kamjenicy wjeđže. Zapocznu so 1. septembra. Zwučžowanja w brigadach budža wot 12.—16. septembra, w divizijach hač do 24. septembra.

— Staru Augustowy mōst ma te lěto pschetwarjeny być. Pschihoty f tomu budža za krotki čas skōncžene. Mōst budže runje tał twarjeny kaž dotal, zo by rjany wuhlad na njōn z kralowskoho audiencnogo sála so nješkazyl. Mōst budže wjele šchēršch, a wobluči zmēja 40 łohči šchēr. Twar budže wēzo něšto lēt trac a mjez tym budže pōdla natwōilny drjewjauy mōst natwarjeny, kotruž ma fruty došč być, zo bychu tež wozu a železnicy po nim jēzđić mōhly.

— 1. oktobra budže eskadrona jēzđnych honjerjow čislo 19 tworjena. Bydlicz budža w Kamjenicach a pschikšchecz karabinarstomu regimentej.

Wemsla. Rejžorstwowy sejm skōnczi hišchē do swjatow swoje poseđenja, abo lěpje, pschetorhnje je hač do nazymy. Džēn hišchē njeje postajeny.

Najstërje pať budže poslednje posedzenjo cyle psched swjatkami. Sejm njebudż: potajfim zamknjeny, dofelż mnoho ważnych zakonjow hışczeje w komisijach teżi a wosebje, dofelż dżen dyrbi cłowna komisija też, hdyż budże cnył sejm rozpuszczenny, hışczeje dale dżelacz. Muradżowanja w tutej komisiji dale bóle śpěchujaj, dofelż su nětko cła na ratařste wupłody muradżene, wo totreż su so najbóle zadżerali. Tola so pschedy hışczeje prascha, hacż so cnył zakon w komisiji też jenoż přeni krócz w lěcze pscheczita. Zakoń, po kotrymż dyrbi so sobustawam komisije wěste zarunanjo zapłaczić, bu tola najprjedy do budżetiske komisije zapotażany a tuta je nětko wobzamka, zo ma so jenotliwym sobustawam komisije nic 2400 hr. ale jenoż 2000 hr. zapłaczić. Liberalni a socialdemokratowje su wězo z cnył pscheczitwo zarunanjam za komisiju, dofelż dżen też pomyschenjo cłow a tohodla cyle te muradżowanja njechadża. Nje-dżiwajcy na to pať budża socialdemokratowje radži pjenjeży bracz, a swobodomyslni budża drje so hışczeje trochu wobaracz, ale skóncznje je też njewot-potażajo.

— We wólbnym wotrjesu Saarbrücken bě nowa wólbja a bu tam z uowa zaży nacionalliberalny komercielny radżicel Bolş wuzwoleny. Zoho wólbju běšče sejm předy začisnył, dofelż běchu sebi joho pschisimnych pschi wólbach mnohe poczišczżowanja a njesprawnosće dowolili. Centrum bě sebi nadżiju činiło, zo wotrjes dobudże, dofelż je wjetřina wobydleri tamuoho wotrjesa katoliska. Haczrunjeż pať bě licžba jich woleri rostła, bě tola licžba na nacionalliberalnej stronje hışczeje bóle pschiběrała. Wosebita pschicžina leži wězo w tom, zo su tam dżelaczjerjo w tutym wotrjesu, kotryż dżen so też kralestwo „Stumm“ mjenuje, bóle hacż hdye druhdye wot swojoho knjeřtwa wotwisni.

— W Reuřu bu za regenta pomjeuowany wjetř Hendrich XXIV. z Reuřa młódsheje linije, dofelż je přync, kotryż by po prawom w Reuřu staršheje linije knjezić měl, duchathory.

1. meje je, każ je znate, socialdemokratiski swjaty dżeń, z naj-njeřichu su jón w swojim čařu jako tajki pomjenowali — a z wulkim thwalenjom piřachu — zo budže to dżeń, na kotrymż jo njebudže žana socialdemokratiska ruka hibacz a pschezjednosć socialdemokratow po cylej zemi nanajjasniřcho potażowacz. Tola je so tu runje tak, każ njedawno w Belgiskej, potażalo, zo drje maju socialdemokratowje wulku hubu, zo pať njemóža wuwjeřć, řchtož hroža. Řižo poslednje lěto swjećeshe jenoż mały dżeń na tutym dnju, a ze swjećachy buch potom mnoży nazajtra z dżela puschejeni. Wěřa samo nowiny socialdemokratow ničo wo tom njeřisachu, zo by dyrbał řchto z dżela wostacz. Swjećić drje budża wjećor něhděřkuliz tónle dżeń, ale jón wěřomu swětej jako swjaty dżeń, na kotrymż by jo njeměło dżelacz, pschinuzowacz, njeje jo jim radżilo.

— Wustajeńca w Düsseldorfje bu 1. meje wotewřena. Nimo němřkoho krónpryncja jako protektora wustajeńcy bě też kancler Bilow a wjele nahladnych muži pschitomnych.

— 30. hapyła řtónči so dolhe řudzenjo dla zamordowanja řhymřichtra Řrořigfa. 12 dnjow běšče pschepřowanjo a pschesřichowanjo zaży trało. Mnoho řwědkow bu pschesřichowanych. Řjelicžomna řyła řistow a řhartow pschisadżeshe řudnikam a zařnpjerjomaj wobřorżeneju. Řjelc krócz bu měřto zamordowanja nanajdrobniřcho pschegladowane, a po dolřim pschepřowanju tola řudnistwo njemóžeshe winu podwřishej Martenej a joho řwacej Řićelej

dopofazacj a wustwobodži tohodla wobeju. Šchtóž je dokladniško pschepytowanja čital, budže drje sobu toho mēnjenja, zo staj njewinowataj. Tola so na druhej stronje tež runje zasy njemóžemy džiwacj, hdyž čitamy, zo zjawnu wobstorkowat jeju za winowateju džerži, dofelž je wěc pschegara zawita. Džiwnje zawěšče je, zo so njeskutk njehodži wujasnič, kotryž je so tak rjec cyle na zjawnosći njez mnohimi ludźimi stal.

— Kaž we wjacorych městach we wustroju, kaž w Skopenhagenu, dželačjerjo swoje džělo zložychu, tak tež w Kielu, a tam nastachu nic cyle snadne njemery, dofelž chychu swjeczacy dželačjerjo druhim pschithadźacym zašup do města wobaracj.

Italija. Zo ministerstwo Zanardelliho jara krucze njestoji, so stajnje pokazuje. Tak je njedawno zasy jedyn z ministrow, wojeŕski minister San Martino, swoje zaštojništwó zložil.

Rom. Bóndželu 28. hapryla pschija swjaty wótc 18 zapóšłancow němŕskich zjednocenštwow a towarštwow, wjedženych wot wjětcha Löwensteina, kotryž swjatomu wótcy rjenje wuwjedženu adreŕsu z mnohimi jubilejskimi darami pschepoda. We swojej wotmoŕnje na zbožopŕschecza napominajŕe swjaty wótc, zo bychu katholicke towarštwó w Němŕskej za čjeŕej a zbožo katholickeje cyrkwy ze zmužitocšy a krutošy wojowale. Wosebje wuzběhowajŕe swjaty wótc zašluch centrunŕskej strony a joho njeboho wjedniŕa dra. Liebera.

— Samŕny džej pschija swjaty wótc tež we swjatocžnej audieney heŕsenŕku wójwodku Hanu, kotraž je njedawno do katholickeje cyrkwy zašupila. Wona pschebnywajŕe nimale hodžinu pola swjatoho wótea a bē hnuta wot joho powučeowanjow a słowow, hdyž so zasy wróci. Potom wopyta tež bamžowoho ŕtatnoho sekretara kardinála Rampolla.

Belgijska pschihotuje jo nětto, hdyž ŕn njemery ŕkónčene, na wólby, kotrež maja jo 25. meje ŕtawacj. Dofelž jo nadžija ŕocialdemokratow a liberalnych, zo ŕral ŕejm rozwjaza a zo mohł jo potom cych ŕejm po nowym waŕŕnju z nowa wolicej, zawěšče njedopjelni, budže něhdže polojea zapóšłancow wolena, a to po ŕamŕnym wólbnym waŕŕnju, kaž dotal. ŕenotliwe ŕtrony so z mocu na wólby pschihotinja. Socialni maja wězo trochu mjěŕŕeje nadžije, dofelž džej ŕu mnozy z nich na ŕwojich wjedniŕow hñewni, toŕiž ŕu jich tak ze ŕwojimi wopacžnymi radami k poŕednim njemerym pohnułi, kotrež jim njejŕu žanoho wužitka, ale jenož ŕchodu pschinyŕe.

Hollandŕska kralowna Wilhelmina jo dale bóle wustrowja a móže po najnowiŕŕich powěŕecach hižo z loža ŕtawacj.

Francóžŕska. Wólby ŕu nimo, a hačrunjež budže hiŕeje pschichodnu njedželu wulka ličba wuŕŕich wólbow, hodži so tola telto pschewidžecj, zo liberalne abo nimale radikalne ministerŕtvo Waldeck-Rouŕseau tež w nowym ŕejme wjětŕŕŕu džerži. Nadžija, zo potajŕim knježestwo, kotrež je cyrkwi tak njepŕŕhečelny zaŕon wudało, jo začžeri, njeje jo dopjelniŕa. Racionaliŕtowie drje mējachu w Parizu wulku wjětŕŕinu, w druhich městach pa a na kraju dóŕta tola miniŕŕŕŕka ŕtrona najwjacy ŕłowow. Šhto nětto pschichod pschinyŕe, njehodži jo na žane waŕŕnju pschewidžecj. Po dotalnym zadžerženju ŕmemy drje jo wot miniŕŕŕŕwa Waldeck-Rouŕseau bojecj, zo budže po cyrkwi njepŕŕhečelnych pucach dale kročije, zo budže jo wosebje wo to přocowacj, ŕhule z ruŕi cyrkwy do ŕtatneje mocy pschewzacj. Móžno pa tež je, zo budže z najmjěŕŕŕa trochu na to džiwacj, zo ŕu w Parizu nacionaliŕtowie woleni, pschetož

w Francójskej płaczi hłowne město pschecy hišćeje wjacu, dužli w druhich trajach.

Španija. Tu budže młody frak Alfons XIII. 17. meje na frala trónowanu. Ze wschěch europiskich trajow budža tam póstancy, z wjeticha wjetchowje abo wulgowójwodowje pschitomni. Němsku budže wójwoda Albrecht pruski, Rakusku archwójwoda Eugen zastupowacž. Wězo budža tam wulke wjatočnosće, tola so lud poprawom z wutrobny mało na tajšich šwjedženjach wobdžela, pschetož kralowsta nahladnosć je w Španiskej, z džela z wiinu přjedawšich kralow, jara čerpjela. Něotre města, kaž Barcelona, su we swojich radach wobzamkli, zo so njechadža z ničim na šwjedženjach wobdželić.

Montenegro. Čornohori pschihotuja so na wojnu. Zwišuje to z mnohimi njeměrami, kotrež so tam posledni čas hórje hač hdy přjedy množa a hroža. Muske, kotraž tam hewak njeměry sferje podujera dužli poduschn, bychu drje w tom času z čježka lube byčž mohlě, dofelž džěn ma w samym traju na wschěch rózach stražowacž a z džela wojowacž.

Afrika. Rak poprawom z jednanjemi wo měr so dale plecže, njehodži so prajicž. Kaž so zda, nětkle wjednicy jenotliwych wobdželow ze swojimi ludžimi jednaja a Burrowje ju po zdacž hišćeje cyłe njepščeženi, hač maja so po tch wuměnjjenach, jakož jim Zembželeženjo namjetuja, podčžimacž abo nie. Madžija, zo so měr sežini, njje hišćeje zhubjena; tola so Zembželska dale bróni a sežele wojakow a konje do Afriki.

Wšchěžny.

* Wotkazano negra. Najbohatschi neger Ameriki, knjez Mac Kee z Filadelfije, kiž je přchod krótkim wumrěł, je 8 millionow hrinowow zawostajil k založenju romsko-katholiske cyrkwje, fary a školy w New-Yerscy, a wustawa za wocžehnjenje bělych a brunych syrotow w Filadelfiji. Mac Kee bě přjedy pincžnik a je jebi wjele pjeněz z ležownosćemi zaslužil.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: k. 501. Michał Rjeda z Hory.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 783. 784. z Radworja: Jakub Hantuš, Jan Rječk, 785. Jurij Mička z Hodlerja, 786. Hańža Wićazowa z Boranee, 787. Madlena Šolčina z Kamjenjanskoho Haja, 788. Jakub Wobza z Kukowa.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: Za nawěšk z klóštra 6 hr. 25 pj.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Njemjenowany z Hodlerja 3 hr., na Čorlichec křěciznach w Kamjenej 4 hr. 50 pj., k. kapłan Nowak z Budyšina 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8336 hr. 72 pj. Dale darichu: Молоканы (145 hr.) 2 hr. — Delanska Patentna Komisija: na dobrych ludži kołbasy 1 hr., naš młody pryne a nadžejny sobustaw 7 hr. 50 pj., N. N. 50 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemrětož stej sotje: Terelija Palme z Numburga a Madlena Šcholcžic z Šaiferswalde. R. i. p.

Sobustawny bratstwa „Ježusoweje Wutrobny“ a „Zapowědowstwa modljenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu meji Bohu woprowač: „**Jo bychu křesćenje swojatu Mariju po božej woli doštojuje čječjili.**“

Zato najrjeńše firmowanje darj so poručaja:

Nowa Ježusowa Winica

z pschijazanymi křesćemi „**Pobožneho Wosadnika**“ a stacionami, najlěpši zwjazk 6 hr. 50 pj., mjenje psichny w koži a ze zlotym rěžkom 6 hr., na žadanjo so tež dróžšje zwjazki (n. psch. somočane) wobstaraja. Na pschedań je w Budyšinje na farje, druhdže pschěz ff. agentow.

Pobožny Wosadnik.

Modlitwy a křesće za katolskich Serbow.

Druhe rozmnožene wudaczo je w **scžěhowacych** zwjazkach na pschedań:

Wschědny zwjazk do kože wjazany a z čerwjonym rěžkom 2 hr. 70 pj.

Srjedzny zwjazk do lěpšje kože ze zlotym rěžkom 4 hr.

Najlěpši zwjazk 4 hr. 50 pj. — Na požadanje wobstaraja so tež hišće pschisnje zwjazki. — **Njewjazany** płaći exemplar 1 hr. 70 pj.

Tež su **dodawki** za přenje wudaczo „**Pobožneho Wosadnika**“ za 10 pj. kóždy čas došćaj. **J. Glala.**

Mejska pobožnosć w Hajnicach

je kaž druge lěta kóždy srjedu a pjatk w 6 hodžinach.

Ralbičanske spěwańske towarstwo

změje njedzeli 11. meje w 1/28 hodž. spěwny wječor w Sernjanach. k čomuž tu jenož z tutym wutrobnje přeprašujemy serbske towarstwa a wšěch lubowarjow serbskeje zabawy. Po koncerće jenož za hosći reje. **Předsydstwo.**

Kamjenske katolske kasino změje njedzeli 11. meje wječor 1/28 hodžin w hosćencu „**Königstreue**“ swój 24. założeński swjedzeń. K tomu wutrobnje přeprašuje **předsydstwo.**

Wutrobny džak

a zapłać Bóh tón Knjez **Wšitkim**, kotřiž su nam při wohnjowym njezbožu naše žiwjenje, naš skót, a džěl našeje domjaceje nadoby zdžeržec pomhali. **Swójba Mjenjec** w Radworju.

Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 5. čisło 1902.

Džensnišomu čislu je připožowane wosebite łopjeno: **Do Prahi ducy.**

Čisće Smolerjec knižicizny četnje w Macjicnym domje w Budyšinje.

Do Prahi ducy.

Dojěl běch do Prahi, wróciwši so ze serbskeje domizny, hdyž mîle nalětne slónce sebi zańdže w boží doměk. Pod zlotými joho pruhow blyščom poslednim zawohladachmy z nazdala hižo nam kiwacu zlotu Prahu, a při tutym napohladže zehra mi truna radosće w mojej duši, wutroba wótrišo kłapaše a horecyšo horješe so krej we wšěch žiłach. To běše radosć, kajkaž džěn bě mje njesla z křídłom lóšta a lubosće do nalěća, do žiwjenja, kiž so w nutrinach duše mojeje a wutroby rozlehný, bu mi ćopło, bu mi horeo. Mój duch poješe so z jenej wulkej nadźiju, kotraž wosebje bě mje ćerila z lóštom do žiwjenja — a moja nadźija wupjelnuje so čím bóle, čím časćišo, a časćišo mi zeskhadža tole wohrěwace slónce; čím wyše pak wone na njebieskim wobłucy postupuje, čím bliže bywa nam luboznosćow, kwětkow a kćenjow poľna meja, meja poľna radosće a lubosćow, a w njej ma džen epochalny za čas mojoho žiwjenja, w kotrymž so koncentruja wšě moje wutrobne přeća a žadanja, žadosć to, zo by lud mój a narod cyły jón swjećił ze mnu a z nami, haj woprawdže tajki wuznamny džen nam přinjese meja, čas womłodnjenocho žiwjenja stwórbý a stworjenjow. A tutón džen, na kotrymž naša serbska lipa swoju wón lubych kćenjow rozšěři z haľozy, kotraž wot zdónka cyła hišće lěto wob lěto so młódní ze zelenym lisćom tam w rjanej Łužicy, wuhotuja sebi k wokřewjenju džěci sotrowskeje zemje — a tola budže tutón džen naš, dokelž budže serbski! Džen, na kotrymž so wjele wěrných lubowarjow młódnoho žiwjenja, džěci jeneje wulkeje swójby k rjanomu nalětnomu swjedženjej zeńdu, zo bychy sebi nawili z lisćow a kwětow maľeje haľozy wulkeje słowjanskeje lipy, přjedy radšo, hač řězny wětr z njepräčelnoho sewjerja wšě zdžernje a zahubi, řjany wěnc lubých wopomnjenjow, zo bychy mjez sobu wuměnjeli začuwanja swojich radosćow a lubosćow, a tola sebi tež kaž džěci, z wěncem debjene, při swjatoćnosćach nalětných zaskočili do koľa w lubosće wobjimu k wutrobje wutrobu — haj tajki radościwy džen budže naš, wón budže serbski, a nadźijow poľna a lubosć zbudžowaca meja nam jón přinjese! Ach, kak dha njedyrbjala to wutroba ze žadosću so horić: ow meja, pój k nam a zapal tuto horjo žadosćow k lubosći wulkej a njewuhaslitej, zo by moje a naše žiwjenje wozbožila z tutym radostnym jeničkim dnjom slawnosće za mój narod! — —

Do čorneje podzemje, ćmowoho tunela ćeri ćah, žehliwe škrě rozsywajo tu w klinje Žižkoweje hory. Khwilku jenom a nadobo rozpina so kuzłokrasny wobraz wječorny před woćomaj, kiž samo hwězdajte njebjo hišće překrasni — dojěli smy do Prahi!

„Pán Bečvář, číslo 37!“ „Ano, k službám, moje účta!“ poruča so kolegowy nan; (paní Bečvářová je lubowarka našeje narodnosće) tu čakajo swojoho Lužičana, kiž je sebi joho z lisćikom skazał. „Kam račte?“ — „Na malou stránu do Lužického semináře v lužické ulici“, mam tu dwaj towaršaj, z kotrymajž so zetkach.

Nakładžemy sebi swój „hausrót“, zesydamy so a konik dawa so do spěcha. Po „pánské ulici“ ćeri trop, trop přez „příkopí“, hdžež so po khódnikach mjerwi wulka šwita prózdných překhodžerjow

(tak mjenowanych „Pflastertreter“), kotřiž na přemoh na so wuwaleja woči, koketuja, hordže wustupuja, kaž honač na hnoju, błowu znak, kaž chcyli z nosom mróčele bosé — nó wulke horbate a křiwyje zezhibowane su runje dosé, zo móhli z wuspěchom z nim zemju worač — znajeće však tych ludźižkow.

Jědzemy nimo Carolina, našeje jurisdiskeje fakulty, hdžež so we złotych pismikach blyšći hesło: *lex civium dux!* na ty stara moja wučerňa prawa a prawdy! džensa runje hišće ěi zawdawam „dobru nóc, služebnik, poručim se“, přinďže čas, přinďže tež knjez rada!

Karkujemy přez staroměstske naměsto z jeje krasnej radnicu, hdžež časnik runje pokazuje $\frac{1}{2}$ 8 hodžin. Honač tam hižo spi, a hižo tež njepríkhaďžeju japoštołojo ze svojim mištrom wjac, zo bychu so pokazali, hdyž astronomiski časnik swoje hodžiny bije a smjeré sebi tež swój čas přizwoni, wšitcy wotpućuja, zasy přinďže džen a woni so zasy zjewja k našomu podžiwanju často a husto! Přez Karlowu hasu jědže přecospěšny dróškarjowy hijak, zo by skóněnje twochnyl z domow morja staroho města. Bohu džakowano! Hižo běži pod mostowu wěžu a smy z dohom na Karlowym mosće, minywszy so přez naměsto Křižownikow nimo pomnika Karla IV., Čechow sławnoho krala, „wóte wótciny“ mjenowanoho. Aj budž wítana mi Małastrona pod Ławrencowej horu, kiž so tak luboznje wupinaš při brjozy Wołtawy. Nad tobu kraluja hordozne Hradčany, starych kralow českich syďlo, wy króna złoteje sće Prahi!

Swěrnej stražnikaj ma wosrjědž hora Zion, krónowana z klóštrohm Premonstratskim. Kak jenički a raďozny to napohlad! Tu nad Wołtawu, kiž so zwolna wala swoju čěr, kak spodžiwnje a kuzłorjanych swětłow a swěcow tysacy so blyskotaju horje a dele po brjohomaj! Tajki wobraz chce być widžany!

My tu smy, zasy doma! —

Zastawamy před domom našich Serbow, serbski seminar, kaž skała njepowalna a zasy staroslawny pomnik najmjeńšoho naroda słowjanskoho! Stoji tu jako swjate wohnišće duchownoho žiwjenja za naš lud a jako kolebka z dohom za naše Serbstwo, stanjene z procha. O zwostań dale to, štož był sy, sławny seminarje serbski, a budž za přichod naš wusywarňa boža wšoho našoho zboža! Što činja naši Serbjo, su traš hišće khorí, słabi snadž po khorosći? — su strowi z domizny so domoj wróćili zas z nowa, nětk z jasnym duchom, z čerstweje mocu džělacy wšo dobre w prawy čas.

Khwilku dyrbbju tola z nimi porěčeć, wot lubych wšěch jich postrowjeć a rozžohnować so zasy, lubosć bratrowska je móčna, a lubosć młodych wutrobow njeznaje zaďzewkow.

„Božemje a spi strowy!“ su moje poslednje słowa, však hišće mi tež druhe bija wutroby z lubosću bratrowskej a swěrných přěćelow. K nim dyrbbju hišće wječor, však wěm, zo w našej domjacnosći we wjesolym towarštwje jich nańdu; tuž póndu k nim!

Zo bych sebi wotložil swoje břěmjo, khwatam najprjedy do swojeje residency, — oha, njej ničtů doma, slyš, tola so tam něšto „hiboco“! „Kdo to!“ so woła — „Ni žebak ani drátenik, to moje maličkost, slečna spanilá, přicházím z domova, pozdváv Váš Bůh!“ — „Ajejj, to jste vý, vítám Váš pékně, velice mě těší!“ — „Mně také, že jsem již zase doma!“ — Ach radšo tola móhl bych wostać w pokoju, hdyž wutora je džensa a pozďže hižo je, však z našich

młodźencow „u Glaubicu“ nichtó wjacy njebudźe; nó, ale njewadźi drje ženje „wuklaubić Glaubic“ jedyn wjac abo mjenje, to piwo wubjerne je runja „pilzenskemu“ a tola za šest krejcarů poł litra dóstanješ, to hospodařstwo „u Glaubicu“ sebi khwalu!

Mějach prawje, džensa wutoru so njeskhađžuja, wšak jutře srjeda je a schůze, hdžež dosć bórzy so my zeńdžemy. „Dám si jěš-tě jednu!“ praju mjelčo při sebi, zo mać to njesłyši, pjenježkow tych swětłych dla, po pućowanju dyrbju wopłokać tu lačnu šiju, zo by tu w kućiku zaječa pomazka so lěpje póžerała. Haj jejko tež nam putka zdakła, sěrgut — vyborně, at' žije naše maminka, zo z tajkej wječeru mje zastarała, tuž připiju Wam lubi doma we Łužicy: Daj Wam Bóh Kněz strowjo we Wašim serbskim kraju.

Přińdže dha srjeda a dóńdžech k swojemu bratřikej Bohdarej, kiž kruće do knihow kaž knot so wězo zarył bě, to wědžach, hdyž tola chce z toho JUC jedne JUDr. pisać sebi dowuknyć. Nó wjele zboža jomu přeju, mojomu bratřikej Bohdanowi, wón je fešny pašak a při tom dobroćiwa duša! Klepam a mój přecel zkramosći so z džěla. „Na zdar, pane iuris universi doktor, jak se máme mistrě!?“ „Ah witám tě, Jene B....če!“ A wuprajichmoj sebi wšo, štož bě za čas minjeny so stało, wuradźichmoj sebi nadrobnje, što dokonjane je za našu akademiju, a skazachmoj so na wječor k „Glaubicu“ do schůze! Džeń dolhi sebi doma wotpočnych a zdomjacnich so zasy, pak při swjatoku dóńdžech „pod louby“ do spolku (towarštwaj). „Sláva, nazdar!“ našim hólcam wjesele zanjesech. „Naš Łužičan, aha zase přijel z raichu, co jsi dělal, jak jsi se měl?!“ — „Všude dobře, doma nejlépe! to přece víte, ale krásně bylo, jenom ten miserný počas a to hrozí chladno a velký vítr zrovna svatky! skazilo mi celou chut' a přijel jsem zase mezi Vás!“

„Tyshodný, těši náš!“ Přikhađža naš original Heller a dohladawši so, woła: „Aha, B...ec Jan, Łužičan, nó a jak má se Łužica?“ — Váš pozdravuje cela, přijďte se k nam podivati!“ — Nó a co Łužičané, přijedou na náš srbski večer, a přijedou wosebje tež knježnički, kiž lube su a pěknje rejwać móža?“ — „Slubiła je mi wězo někotra, kak zo tola swěrnje slub swój spjelni a rjane su wšě róziki we lužiskej zahrodze!“ — „O to jsem rad!“ náš Frantik woła a Pepik, jomu přihłosuje, zo k maćeřcy ju powjedže sebi domoj! „Ně, Pepo, to ja njedam, za Hańžku, Martku, Hanku a wšěch druhich njech so postaruja druzy knježa, a do koła ju směš wzać tola, wšak sće wy wšitcy pašacy a jimacy rjani, dobri, wjeseli! Ale hać naši Serbjo přijedu, to njewěm, wšak woni wšitcy wo tom hišće njewědža, zo serbski wječor krasny budže w Prazy, ale dowuradźmy swoje naležnosće a ja chcu jim powěsć dać, jim přeprošenjow napisać w „Posole“ a w „Nowinach“; sym přeswědčeny, zo dobrych Serbow wjele přińdže k nam pohladać. My budžemy jim za to radosciwe hodžinki přihotować při lubej zabawje, a wjesele tež „zatančiti“ młodźenc z knježničku budž studenta Čech a Serbowka, budž Łužičan a slečna Česka, potom sebi chcemy hromadže, aj to budže luboznje! A pokazać budžemy jim złotu Prahu cyłu, wšě rjanosće a krasu, na čimž wona je tak bohata, waša maćeřka jenička! Tola nětko do džěla za wuspěchom a dobrym poradženjom! „Na zdraví“ sebi připijmy a „na zdar!“ Serbam wołajmy. Ja du nětko domoj pisać, zo bych přišli k nam pohladać. Do widzenia! —

Nebovidská ulice, sym doma we swojej stwičcy a pisać započnu:

Praha III, dzeń — kóždy na Was myslu 1902.

Wšě lubi Serbjo wy w našej rjanej Łužicy!

Njeh je Wam z tutym znate, zo towařstwo Akademikow Mjenšoho Města Pražskoho ze sobuskutkowanjom českeje studowaceje młodosće w metropoli swojoho naroda tym swojim wuhotuje serbski wječor, zo by jim naš mały narod, tón najmjeńši we wulkej swójbje Słowjanow, předwjedla, a Pražska wša zjawnosć pónała plody narodnoduchownoho žiwjenja: serbske pěsnjerstwo a hudźbu našich mištrov, kaž wosebje tež narodne ludowe spěwy a wšo, štož ma jedyn lud za narodnostne kubła. Zo so w našim słowjanskim srjedžišću tohodla tež druzy, studowacy synowje našich bratrowskich narodow, zeńdu, zo bychmy so pónali, je tola přirodžene; tohodla budže naš wječor kaž wulka hłowna skhadžowanka, na kotrejž přinđže česé našoho serbskoho mjena na zjawno. Z toho potajkim widziće, zo tutón swjedenj budže z wulkim dobrym skutkom za naš serbski narod w kulturnym nastupanju, dokelž so z tym naš narod počesí a z česćownosću pozběhnuje naše mjeno před wšěm słowjanskim swětom. Tohodla, moji Serbja, Wam přiwołam, wočińće woči a pónajće, zo waša narodnosć nihdy njeje hańbna, njeh tež khuduška a mała! Tuž budžće z wěrnymi Serbami a swěrní! Wopokažće pak tež, zo nas to wšěch woprawdže tež česćuje, a zo wěny česć swojoho powołanja zastupować! Přinđže k nam a pokažće so našim Pražanam we wšěm jako dobri a sprawnje zmysleni Serbjo, a wy Serbowki přinđže pokažće swoju narodnu pychu, kiž was zdebjuje a Was wuznamjenja jako česćowni džowki naroda, wažće sebi ju tohodla a dajće so w njej tu wohladać!

Nichtó so pućowanja, wšelakeje prócy a woprowanja časa kać njebudže; budžće zwólniwi, kaž to byšće přecy při drastnych swjedenjach a česćownych składosćach. Naši Praženjo so na Was wjesela, zasy je Wam z dopokazom, zo kóždoho hosća z Łužicy přijimaju z najzwólniwišej dobroćiwosću, a poskića jim swoje hospodne domy k přebywanju. Tuž praju hišće raz, přinđže wěsće, stowařšće so k cyłkej, kiž jědžeće Wy na Budyšin, abo komuž to njeje móžno, jědžeć jednotliwje, přez Drježdžany maće přiležnosć dwójcy a z Budyšina tež, rano a připołdnju! Naprašujće so swojich knjezow duchownych a wučerjow, woni wěsće swoju radu a pokiwy Wam podadza. Zeńdžće so w běhu tydženja jónu, Khrósćicy a Budyšin su přihodne městna k wuradžowanju, tuž prošu Was, dajće sebi na tom zaležće a woprújće swoju prócu z lubosću k narodej a k rjanomu zaměrej!

Štóž potajkim móže wěstpsć zawdać, zo přijědže, njeh zdžěli to hać do štwórtka na adresu: pán studující Serbin, p. A. spolek: Akademikové Menšího města Pražského. Prag III, u Glaubiců, abo tež: Prag III, Nebovidská č. 4 I.

Tuž budžće wot nas wšěch přecelnje přeprošeni a přinđže wěsće na naš wječor a Wašu sławnosć! Na zawohladanjo w złotej Prazy!

W mjenje towařstwa Akademikow Małostronskich
łužiski dopisować: Serbin.

Katolički Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
šwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 19.

10. meje 1902.

Lětnik 40.

Swjata Walpóra, abatisa benediktinskeho rjadu.

(Potracžowanjo.)

Wón pschindže pschez Luffa, hdžež row swojoho nana wopyta, do Bayersteje t wójwodže Dbilo, běšče pola njoho tydžeń dolho, a pucžowashe wot tam z hrabju Suitgerom t swjatomu Bonifacij do Vinthrathe, jenoho nětko njeznatoho města w Bayersteje. Bonifacij póšla joho do Eichstättu, tehdom (740) Eistat njenowanoho. Tutu wokolinu nad řeku Altmühl pschepytawšchi, namata pschihódne městno za twar klóštra, pschetož tehdom běšče tam hiščeje pusežina; jenož jena cyrkwićska tam stoješče, t česčeji Maczerje Božeye po-šwjećena. Tu šwjeczešče swjaty Bonifacij Willibalda na měschnika (na dnju 22. julija 740) a postaji joho za pschedstojiczerja klóštra, kotryž tudy twarjachu. Roma cyrkej a klóštr pak bušchtaj pozdžišcho na kathedralu a biskopste šydlo pozběhnjenaj. W tutym nowym polu štukowanja dželašče nětko Willibalda z tšjomi pomocnikami, kotrychž běšče sebi z Roma sobu pschimjedł a kotrymž šo hiščeje mnozy te klóštrsteje šhromadžiznje pschizamnychu, na wobrocženju tych, kotryž hiščeje w uocy pohanstwa šedžachu, a na polěpschenju tamnych kšeczežanow, kotryž w loštomysłnosčeji a njewědomosčeji žiwu běchu. Kaž jich šprěcněj ruch bóle a bóle pusežinu do plódnoho a žohnowanoho kraja pschetworjeschtej, tak torhachu tež woni z wutrobow jich wobydlerjow pjanku a šnjachu do nich šymjo evangelia, kotrež t jich samotnomu tróšchtej bohate a žohnowane plody njesešče.

Swjatomu Bonifacij běšče ipěščne rozwićeje nowoho klóštra a wosady nic jenož najšlódšchi tróšcht wutrobny pschihotowało, ale běšče tež w nim myšlicžtu žbudžilo, swjatoho Willibalda hiščeje dlěje w tutej wokolinje wo-štajicze a jomu póbla doštojnoščeje abta nowoho klóštra w Eichstättu tež doštojnoščeji biskopa pschepodadž. Tohodla powoła joho Bonifacij t sebi do

hroda Slonohroda pola Nowomęsta nad Saalu w Frankach, hdzeż wón najbóle pscheyhwasche. Na tutym pucżowanju na Slonohród męjsche Willibald wjeselo, swojoho bratra Wunibalda po 18 lětym bżelenju zasj widżecz. Pchetoż Wunibald bęche so z Roma do Thuringsteje podał a bę tam pschi wrócenju swjatocho Bonifacia z Bayersteje do Thuringsteje w lęce 740 na męschnika częchżeny rjad swjatocho Benedikta pschizzał a męjsche dohlad nad sedmini cyrkwyjemi w Thuringstej. Tam w hrodowstej kapali na Slonohrodze bu Willibald bżen 22. oktobra 741 wot swjatocho Bonifacia na biskopa swjećeny. Nętko z noweju mocu wuhotowany a jako biskop hysche wysche na swęcznik postajentj a jako wóte wćrinych a męschnikow, chwatajsche Willibald zasj do Eichstättu, hdzeż nowa kęčjaca kchescżaniska wosada a joho kłóchtrsch bratjsja na joho domwrócenju z horcej žadošču cżakachu a jo wjeselachu.

W tutym cżasu powoła swjaty Bonifacij wjele bohufwjećenych, zdżelanych a we wědomosćach derje rozwučżenych knjeżnow z Żendżelskeje do Němsteje, zo bychu pschi rozchćerjenju kchescżanstwa pomocne byle, wosebje na woczehujenju žonskeje mlodosće skutkowale. Wjez nimi bęchu tež swj. Walpóra, Thella a Tioba. Na jędbje z Żendżelskeje do Němsteje zběhny so swrowy wichor; strach a bojoję pschewza pobożne knjeżny, swjata Walpóra wołajsche so k Żęzusej, rozkazowarjej wichorow a zmohow, jeje modlitwa namala wstyhjenjo, a wichor a mwrjo woczichny. Tak pschiindęchu zbożownje do Němsteje, a to do Wobhucza, hdzeż pola swjatocho Bonifacia w tu chwilu tež Willibald pscheyhwasche. Najtu wjejołoję je tehdom pobożna knjeżna we swujej wutrobje začula, hduž tutych swjatych japoschtolskich mužow zasj widżesche a wot krasnych plodow powědacj ktychesche, kotrež bęchu woni z bożej pomocu w nowowobrócenjej Němstej pschijnęli! Jak dyrbjesche kóže słowo tchjamych w jeje mlodosćnej, pobożnej, k wšchomu dobromu zwólniwej wutrobje nowe płomjenja božesje zahoricž a wopór dołonjeć, kotryž bęche wona dawno hižo ze wšchěmi swojimi mocami bjez wurzacja na wołat boži k spomóženju dušchow položita? Wot tutoho wohnja japoschtolskeje lubosče zahorjena, chęjsche tež Walpóra tomu samomu powołanju so pomjećięč. Wona dōsta z rukow swjatocho Bonifacia schlewjet, zastupi do rjada swjatocho Benedikta a bu do Thuringsteje pōslana k jeje swjatomu bratrej Wunibaldej, kotryž ju z wotewrjenymaj rukomaj pschija. Wón bęche nętko jeje wjednik na pucžu dospołnosće, kotryž ju z mudrosćju, zahorjenosćju a lubosćju nawjedowajsche. Wokolo lęta 751 bu jej wot jeje swjateju bratrow nowy kłóchtr w Heidenheimje pschihotowany, a jeje zahorjenosćji nowe polo skutkowanja wotewrene.

Willibald bęche so, kaž bę prjedy spomnjene, potom hač bę na Slonohrodze na biskopa swjećeny, zasj do Eichstättu podał, a skutkowajsche nętko z noweju pilnosćju a zahorjenosćju. Twarjesche katedralnu cyrkę a wobhydlenja za duchownych, łopajsche njetriebawjsche lęsy, pschobžela puštre městna do płódenjeje role, a tak dōsta wotolnosćję čęję hinaschi napohlad.

Žo by wobrócenju swojoho biskopstwa dołonjal, da Willibald z dowolnosćju Bonifacia tež swojoho bratra Wunibalda a bōrzu potom tež swoju sotru Walpóru k sebi pschijnęč. Wunibald wopuščęči Thuringstu a poda so do Bayersteje a bu tudy jara čęscżownje pschijaty a bohacę wobdarjeny. Poda so do Eichstättu, hdzež Willibald jomu rjane polo skutkowanja wotewri, na kotrymž wón w tutej nowowozłożonej diócesy kchescżanstwo plahowacj a zdżeržęčj dyrbjesche. Pchetoż wjetšja licžba wobydleri

běšče hiščeje w pohanstwje, kotrež běšče we wokolinie nad Dunawu hiščeje hluboko zatorjenjene. W dotal hiščeje džiwjej wokolnošči, mjez rětomaj Bernic a Altmühl, hdžež hiščeje prubi kichejezanstwa pšichichle njeběchu, založi Wunibald klóštr Heidenheim. Tutu wokolnošć, bohata na kužolach, z rjanyh horami, dołami a lěsami, běščaj sebi bratraj wobhladałoj, zo byščaj tam wučerňju kichejezanstwa, klóštr, založiloj, wot kotrohož wučerjo, duchowpastyrjo a mještnicy toło toło swětło ewangelia rozšěrjeć a nowe wofady založecž dyrbyachu. Tak běščaj tutaj w Eichstättu a Heidenheimje založenaj klóštraj nadžiye počnej wučerňi za kichejezanstwo, wosebje za wučerňenjo a kłbanjo mužšćeje mlodošćeje. Tola tež žónškej rucy dyrbyšćej k wobdželanju a plašowanju tuteje noweje winicy pomocnej byčž.

Kak spodžiwne su tola pucze Rnjeza, a toł njerwulědžite su joho radn! Tuceji tijo Swjeczi běchu dołhi čas wot so dželeni: Willibald w šlubjenym kraju, Wunibald w Romje, Walpóra w Zembzelskej; nětko namašamy wschitlich tšjoch blizto hromadže zwjedženych pšech tamnu ruku božej pšchedwidžiwosće, kotraž runje kuž mudrje, tak potajnosćiwje najeje stopy a kročeje wjedže na puczu pokoja, kotraž wot jenocho kónca swěta hač k druhomu mócnje stutuje, a za tych, kotřiž jo wot njeje wješć dadža, wschitto lubošćiwje zřaduje. Kaž Bóh hwězdy na njebjestim wobzorje wokoło slónca, jako jich srjedzišćeja, wjedže: tak wjedže tež swojich Swjatyh kóžboho po swojim puczu a zjednocža jich wokoło Jezusa, spoczata wšechje swjatošćeje, wokoło njoho, slónca žiwjenja, wot kotrohož wschitte swětło wutħadža a lubošć a žiwjenje do wutrobow tych, kotřiž joho lubuja a lubujcy joho pytaja.

Swjataj bratraj powolaščaj, zo bychu ze zjednocženymi mocami njebjeste swětło ewangelia rozšěrjeli, swoju sotru Walporu z Thuringšćeje k sebi. Tute pšcheprošćenjo swojeju bratrow k tak zdobnomu stutkej spózna Walpóra jako pokřw wot horjeka, kotromuž z wjesološću pošluchajše. Z wjesološću pšchija Wunibald swoju sotru a jeje towašćki a wjedžeje je do nowonatwarjenoho klóštra, zo bychu najprjedy w ežichej samotnosći, zalħowane pšched woczomaj swěta, pšched modlenjo a pobožne rozpominanjo jo swjatošćale, a we wutrobje swojoho bójštoho namoženje zbóžne wobdlenja pytałe a namašale. To běšče pola wschitlich Swjatyh, kaž tež pola Walporž spoczatk k wobrocženju mlodošćeje za kralestwo bože, zo najprjedy jebie samych swjatošćach a tak pšech wón bohupodobnoho žiwjenja druhich ke Křřstuskej pšchiwjedžechu.

(Potracžowanjo.)

Iluzja w Italskej.

Njepšchecželjo katholicšćeje cyrkwyje radn na kłba cyrkwyje a klóštrów pokazuja, ze zawiježu spominaja, kak tam kłba rostu, a wo „morteje rucy“ rěča, to rěka, jakož by w mocy klóštrów abo cyrkwjuw kłbo wotemrěło a wužitku ludu jo wotčahnyło a t. d. Ze swojich pšchisłodženjow a wopacžnych wukłožowanjow wo cyrkwinšćich kłbach potom šćěħuja, zo cyrkwej žanoho zamóženja mēcž njejmě, a zo dyrbi cyrkwinšće kłbo cyrkwi jo wzacž.

Pšchecžiwjo tomu móžemy prajicž, zo je so hiščeje pšchecy dopjelniło, zo cyrkwinšće kłbo tym, kotřiž su je rubili, žanoho žohnowanja pšchinješko njeje, dokelž je a wostanje za nich nješprawne kłbo.

Něhdže so to tak jasnje njepokaza, jakož w Italskej. Pšched něhdže 30 lětami je tam knježestwo štam cyrkwjuw a klóštrów jich zamóženjo a kłba

zebrało, to wuczinjeſche wjac hać 600 millionow lirow (nórtow). Włohło ſo zbacęć, hdyž ſo telko ſtow millionow za ſtatowc naležnoſće nałoži, zo dnybjał ſo wužić teź zjawnje poſtagacę.

Haj, hdy by to njeſprawne kubylo njebyło! Nawopał je w Stałſkej wot tamnych njeſprawnych rubjenſtwow ſem nuza a hujenſtwo ſtajnje roſtko a hižo jara zrudny ſthodžent doſcagaſyło. Tyſacy z toho rjanoho a něhdy tať žohnowanoho kraja kóžde lěto wupuczuja. Doſeł tam niečo jěleć nimaja. W poſlednich 20 lětach tam kóždolětnje tji króć tať wjele wobudlerjow wupuczuje tať prjedy; kłudoba, bėda, nje-doſtať dźeła tam tyſacy dźełaczerjow a ratarjow z wóćnoho kraja czerja. Tať na pſchillať w lěće 1895: 169,513 woſobow na pſchecy a 123,668 na kłwitu z kraja wuczanjdu. Za czaſ bamžowoho knježenja to tať njebėſche. Nėtkle milliony a zaſ milliony přecź mjetaja, zo bychu mužam, koťiž niečo druhe njebėchu hać zbežarjo a rewołucionarajo, drohotne a wulſotne pomniki ſtajeli, a pſchi tom wulki dźeł wobudleſtwa nimale kłodu mreje. Šamtiſta ſtaťiſta praji, zo w 1700 gmejnach z 8258 itaľſkich gmejnow wobudlerjo ženje žanoho kłėba jěleć nimaja a ſo jeno z maľo wužitnej, haj z dźeła ſchłódněj polentu (wuſmužom z maľoweje muki) žiwja. Dale ſtaťiſta praji, zo 18 procentow itaľſkich gmejnow žaneje wodny nimaja a 23 procentow jeno ſchpatnu a njeſtrowu wodu.

To ju zrudne wobſtojenja w kraju, kiž bė něhdy bohaty a žohnowany, a zawėſeće ſcėłwki njeſprawnoſće.

3 Ružicy a Sakskeje.

3 Matbiejanſkeje wojady. Ružicej cyrkwinomu wuczerzej R. Wjency w Róžencze ſchulſte pſchėdoſtojećeſtrow z pſchiležnoſću joho 25lětnoho zaſtojniſtowo jubileja dari dźėdowu ſtolic. Z tej pſchiciziny potom někotrych knjezow pſcheczeľſta wjećeť zghromadži. Hižo prjedy t tej ſkladnoſći knjez ſarať Žur, měſto-pſchėdnyda Swobodnoho Zjeńnoczeńſtwa kátholiſkich wuczerjow ſerbiſkeje Ružicy, na joho poſlednim pojeźženju w Baczonju knjezej Wjency, koťiž je joho pſchėdnyda, zbožo pſchecjeſche a z dobow rjany tepich pſchėpoda. — Dodawamy, zo knjez Wjenska bórzy pomocnika doſtanje, koťromuž ſo w najbližichim czaſu nowe woſebite twarjenje ſtaji. „Stara“ maczeľſta ſchula dawno njedofahaſche, wuczeſche ſo po trojim wotdźėlenju pſchecz 140 dźeći.

3 Wjebiejećie. W poſtajenym czaſu pſchijėdže zańdženu ſobotu do naſcheje wojady najdoſtojniſchi knjez kapítular Ruſcžanſki, zo by dreje přeni króć jaťo japoſchtoľſki protonotar ſwjate firmowanjo wudźełať. Wjebio, cyły tydžėń poſhmurjene a z deſchećikowymi mróćzeľemi wobėchnjene, rozjaſni na někotre hodžiny ſwoje wobliczo, a bože ſłonco dawafche czoľotu, zo mőžachu wobradu na kerchowje po ſwjatocėnym waſchnju ſo doťonjeć. Pſchėwodžany wot ſchijecerjow a mnohich woľadnych, ſtupi wjelećeľcėny knjez pod žwonjenjom do božoho domu a doťonjaſchi wobradu po Pontificalu, podžatowa ſo najprjedy woľadže za ſwjatocėne poritanjo; na to budny hnydom ſchulſte dźeći, koťrež bėchu w cyrkwi ſo zghromadžile, pſchėd ſtarećimni z kſchecžanſkeje wucžby pſchecjſchicowane. — Teź njedźela, na koťrež mėcjeće ſwjatocėnoſeć firmowanja ſo doťonjeć, mėjeſche hićeće njewėſte njebio imilnoſće z nami: kėſchecerjo dojećećećdu po ſuchim boži dom, do koťrohož žwonny 3/4 8 hodž. do božich ſlužbow woľadnych pſchėproſchowachu a daľſchich powitachu. Wo doťonjanej božej mſchi poda knjez přalať ſo na kłėtku, zo by pſchitommnych žahoriť za kſchecžanſke

življenje a firmujomungh za svojaty sakrament. Tutón wudžěli, wuhotowani z influ, 40 hólcam a 39 hólcam, sěbi t tróšćtej, pschitomnym t radošćej. Swjatocžne Te Deum stónćej dopołdnisće božej služby nimale $\frac{1}{2}$ 10.

Šdnyž bě wysokodostojny knjez hišćeje na nychporje pschitomny pobyt, poda so pschewodžany wot dobrnych pscheczow mnohich do Wotroiva — swojeje narodnje wsh. Žwonenjo radošćej, kotrež ze wsh pschěz Zindasch na dróhu joho pschewodžowasće, wobroczi nadobno bohuzel so do zrudoby: towaršć knjeza, kěbětat Prawežit z Pazlic, kiž bě dopołdnja hišćeje cžity a strowy w cyrkwi službu zastał a po njej knjeza pralata, swojoho towaršćha w schńli, postrowił, bě hnydom po wobjedže nable sthorjel a wumrě na nychporje zastaty wot božej rucžki. Smy minjenu srjedu joho swjatocžnje t rowu pschewodželi a pschejemy jomu, kiž je swoju cyrkwinu službu derje zastał a daloko pschěz wosadu dobroho mjena so wjejelesće, mēr a wěčny wotpocžint.

W Filipšdorffe budža pschichodny tydžej exercicije za žony a knježny. Zapocžat je póndželu 12. meje wječor w 6 hodžinach, a budža tracž hač do pjatta 16. meje rano. Ze železnicu so jědže hač do Neugersdorfa, wot tam je schtwórcž hodžiny hač do Filipšdorfa. — W Filipšdorffej cyrkwi je, taž kóžde lěto, mejsta pobožnošč na njedželach a swjatych dnjach wječor w 5 a na džělawych dnjach wječor $\frac{1}{4}$ 7 hodžin z přědowanjom.

Z Prali. Lětsa je 25 lět, zo naš wučer w spěwanju, knjez regenschori Jóžef Kačaba, w serbskim seminaru skutkuje. Budyšske konsistorium je joho tohodla, připóznawši prócu a lubosć, z pokhwalowacym dekretem a z wosebitym darom počesćilo. Póndželu wječor wotně so z teje přičiny mały swjědžen pola nas, hdžež knjezej jubilarnej vysokodostojny knjez präsas Rotzinger dekret a dar přepoda. Bóh spožě našomu knjezej wučerjej hišće mnohe lěta.

K—k.

B cyloho swěta.

Sařka. Škal a kralowa štaj 3. meje do Sibyllenorta na swoje lětně pschěbywanjo tam wotjěloj.

— Pschi jednanju w sejmjje bn knježestwo z ratařstweje strony namołwjane, zo by za powyschenjo cłow bylo w zwjazkowej radže. Minister pať tež tón krocž zaji wotmołwi, zo sařste knježestwo na samnym stojnišču stoji, kotrež je wuprajene w namječe cłowneho zakonja. Ze to potajtm samnje stojnišču, taž je je zwjazkowa rada husćišćho w cłownej komisiji wozjewjala. Ratařstwo nima so potajtm dalšćeje podpjerj tež wot našchoho knježestwa nadžijecž.

— Čžežke njezbožo na železnicu je so póndželu rano w 4 hodžinach pola stacije Čortoma nimale srjedža mjez Lipšom a Bitterfeldom stało. Na spěschnym cžahu, kotryž z Lipša (Minichowa) do Barlina jědži, běšće so jena wózka pod tenderom złamala. Šdnyž chysće wjednik cžah zastajicž, wottorhny so maschina wot cžaha a pschěz kolešy, kotrež běšćej so złamaneje wózki pusććžitoj, bushtaj isčěhowacaj wozaj z folijow wustorcženaj a cyle spomrěčnej a druge wozaj hač do posłednjeju dweju tšětro cžezcy wobchodžene. Dwaj cžłowjetaj pschindžeshtaj pschi tom wo živjenje: jedyn muž, mjenujcy sejmiski zapóslanc Jan Frieđel z Weireutha, kotryž chysće runje t sejmowym posědženjam jěčž, a wěsta knjeni Širšč. Frieđel běšće sobustaw nacionalliberalneje strony, a

z nim w samstnym czahu bę ryczał Sama z Regensburga, kotryž móžesche furorow nahlit smjereč svojoho towaršča lnybdom w sejmnje wozjewić. Wječ wosobow bu czežto ranjenych a nětotre mjenje czežto. Na njezbožu na železnicy ničto wina njeje.

Němŕka. Tolerancny zakon je nětko w sejmnje druhi króč pschecžitanu a pschizatu. Raž je znate, bu jenož wo poloju zakonja, taž bę z wopředla namjetowane, jednane, mjenujcy wo to, zo ma lóždy po swojej wosobje w nabožnych wěcach swój swobodny rozjud. Staršči maja po swojej swobodnej woli postajić, w kasnim wěrywuznaczu maja so jich džěči wocahnyć. Ze swojim 14. lětom ma džěčo pramo mēc rozjudžić, tajke wěrywuznaczo chce pschizacz. Z knježestwa njeje ničto pschi tutych rozmožowach wo zakonju ničo prajiť. Hač zwjazkowa rada zakon pschizowanj, so jara prajcha. Najšterje budže so tak dołho rozmysleć, jazož pola jesuitšeho zakonja a druhich. Mážno tež je, zo zwjazkowa rada praji, zo su tajke zakonje wěc jenotliwych krajow. Potom pač změje z najmjějšča němŕi kancler winowatość, zo by w jenotliwych krajach na to džeržal, zo bychu so najnjeprawomjšče zakonje pschecžimo nabožnym mjějščinam wotštronike. Mecklenburgska a Branšweigska stej to hižo započžaloj. Sakska so wězo hščěje wobara.

— Wuturu je so sejm rozčesčol a změje práždniny hač do 3. junija. Sedna so wosobje hščěje wo 2 pschedmjetaj, kotrajž měloj so w tutym posežbenju dołóncžić. Ze mjenujcy nowy zakon wo palenju palenca, wo kotrymž je komisija hižo dołho jednala, a druhi zakon je cyłe nowy a počahuje so na cotorowy dawł. Přěnišči zakon by lěwa štrona sejma radu wotštorčžila, dofelž nětotre wolóženja ratarjam šćića. Cotorowy zakon pač, kotryž so na wobzamknjenja cotoroweje komisije w Brüsselu zložuje, pač zasw prawa, konšerwativna, štrona sejma njecha, dofelž z najmjějšča po zdaczu ratarštwu schłodži a jenož pschekupštwu wužit ponjeje. Šćončanje drje so nadžijomnje wobej štronje tak zjednocžitej, zo sejm wobaj zakonje pschizowanj.

— 2. meje zemře w Pruskej princ Šurij, zdaleny lejžorowy wuj.

— 5. meje zhromadži so w Eichstättze konferenca bayerskich bškopow. Wšćitke bayerske dišćesny su tam pschěz swojich bškopow abo jich naměštnikow zastupjene.

Awštrija. Wječ němŕimi sejmowymi štronami traja pschekory a žwady dale. Šdžž chysche njedawno zapóšlanc Wolf we Winje ze swojimi pschizwšnikami zhromadžim wotdžeržecž, bšche so do zhromadžizny wulka licžba Ščönerowych pschizwšnikow zběžala, a hščž Wolf poča rěčecž, mjetaču z kusťami cokora do njoho, „cukerfartell“ wolajo. Bšche so mjenujcy wufopalo, zo je tutón „čěstny“ Wolf wot powšćitkownoho zjednocženštwu fabrikantow cokora tak mjenowanoho „cukerfartella“ so z pjenjezami wobtyřacz dał, zo by za tute zjednocženštwu we swojich nowinach „Deutsche Rundschau“ šćutkowal. Ze džěn znate, zo Wolf pschi wšćitlich swojich politišćich wustupach bóle na to hlada, hščž móže sebi pjenjez zaskučić, džžli na wužit swojeje štrony. Pschekora tak na liberalnej němŕej štronje bóle a bóle roscže, a nadžijomnje budža drje tež po něčžim pschizwšniky tuteje štrony widžecž, šćto to do mužy je, kotřž chedža Rafustu wot katolskeje chćwje wumóžić. — Nahladnošč hščěčžansko-socialneje štrony mjez tym pschecy pschibjera. Šdžž chysche psched něščto lětami město Wien pod mšćčžanostom Quegerom trěbnu počžontu čžinicz, móžesche lědma trěbne pjenjez zwješć, dofelž wulcy pjeněžnicy na žane wašćnyjo k pomocy byč njechachu. Njedawno wupisa nětko město z nowa

100 millionow krowow pożyczonki a wo nju zamotłowachu so tón króć we Winje samym ze 700 mill. krowow. Dowëra ł zarjadowanjam fchesczanistso-socialnych je njesmërnje pschibërała, byrnjež liberalni hischcze bóle pscheczëwo nim schczëwali.

Rom. Mnogo pobożnych puczwariow pschishadza do Roma. Druheje meje mëjesche tam wjetishi czah bayerskich puczwariow audiencu pola swjatoho wótea.

Hollandiſka. Brudne powëscze pschishadżachu posledni czas wo hollandſkej kralownje Wilhelminje. Kż je znate, czerpi wona hiżo dlëjschi czas na tyfus. Czohoz bëchu so lëkarjo hiżo dawno bojeli, je so dopielniło, zo so jej mjenujcy pschi thoroſczi, dofelż bë dobrije nadżije, złë sta. Pschi tom bë kralowna tak jara wostabjena, zo bë nanajwjetishi strach wo jeje żywienjo. Tola je so po nowiſchich powësczach jeje strowota zasy struciła, a kraj so tak zasy nadżija, zo so jej żywienjo zdżerżi. Nic jeno hollandſki lud, kotryż z cylej wutrobu na swojej kralownje wiſa, ale też wschón dalſchi śwët bjerje nutrny podżël. Se džën kralowna Wilhelmina poslednja wječhowota swojoho domu, a by-li bjez potomnikow zemrëła, by knjeżëſtwo do cyle cuzych rukow pschesczëło.

Francôziſka. Ministerſtvo Waldeck-Rouſſeau pokazuje też po wólbach, tak njepſcheczëſcy je pscheczëwo katholickej cyrkwi zmynlene. Minister-präſident w ſolopiju wot knjeżëſkich präſektow rozprawy žaba, hacž ju duchowni pschi wólbach pscheczëwo knjeżëſtwu nëka ſtutkowali. Najſterje pak potom někotſi duchowni na ſprawne abo njëſprawne wobſtorżowanja ſwoje dothody na ſhwilu pschishadza. Pschewulka ſchłoda drje to za nich njeje, dofelż tola wot tych pschejnadnych dothodow so zeżiwicž njemóža. Nanajjaſniſcho pak pokazuje so pschi tom njëſprawnoſcž ministerſtwa, kotrež pschi ſwojich wólbach ze wschëmi, też najhórſchini ſrëdkami ſtutkuje, duchownym pak chce kóžde ſwobodne ſłowo zakazač.

Wulke njezbožo je czah pobożnych puczwariow do Lourdes-a pschethwatoło. Czah jëdžëſche z Mouscron w Belgickej do Lourdes-a. Grjebž mëſtow Amiens a Compiègne pola ſtacije Moyenneville nadobo czah z kólijom wuſkoczi. Wozy bëchu wschitke poſne, něhdže 350 wojobow z czahom jëdžëſche, tuž bu też njezbožo jara wulke: džewicęzo ju murtwi, 16 je czežcy ranjenych, 40 lohto ranjenych. Wina na njezbožu je najſterje to, zo je wjele beſchcža tam kólije na železnich podmyło.

Ruſka. Njemëry nochëbža pschëſtač. Nic jeno w Finlandſkej ludžo dale so ſpjeczëja, dofelż mënja, zo jim knjeżëſtwo prawa pschitróſticha, ale też dale nutſta w Ruſkej so pschëcy nowe a nowe zbëžki zbëhaja. W mëſtach zjednocëjaja so ſtudenčzi z džëlaczerjemi, a policija njemóže bjez wojëſtwe pomocu nicžo pscheczëwo nim wucžinicž. Nětko też so burja pschëcy bóle a bóle hibaja. Woſebje Watoruſowje ſu polni njemëra. Hižo ſu ſwojich knježich a jich ſchoſariow na wjacorych kublach zahnali. Woſoło Woſtawu ſu wjacore wjetſche krajinu pod wojëſtwe prawo ſtaciłi durbjeli a Roſakowje durbja tam z mocu pscheczëwo njemërnika wojowacž. Wëzo knjeżëſtwo tute njemëry zasy podtłóčzi, ale budže to zasy jenož na ſhwilu pomhacž. Stónëznje budže tola też Ruſka durbjecž na to myſlicž, zo by za ſwojich poddanow někajſe reformy zawjedła, pschëtož njëbudže drje so tak wëcžnje zdżeržecž móč, zo by knjeżëſtwo cyle ſamoſtatnje knježëło a lud jenož poſluchał a nicžo do zaſonjow prajicž njemëł.

Afrika. Z jednanjemi wo měr pšechy hšichce ničjo wěšte njeje. Bšdhe pak jo, zo su Burowje zašy na wšchelatorch měštnach žiwšcho jo hšbacž počeli, a wosheje jo Dewet z nowa hšba. Kašfe namjetu je Kitchener Buram w mjenje jendželskoho hšječerstwa čžimž, njeje wěšte.

Wšchelčžžny.

* W Londonje su nahladni katholicjo komitet založili, fiž ma zamysł, we wulkim wojerškim lěhwje w Aldershot katholicu cyrkej natwaricž t wo-
pomnjecžu na katholicich wojakow, totfiž su we wójnje w Transvaalu padnyli. Na jčženach tuteje cyrkwy maja so tašle pšichčžimicž a na nich mjena padnjenuych wojakow zapšfajčž, totrež je žhonicž mžžno bylo. Z 22,000 muži, totfiž su dotal tam we wójnje woštali, je něhžž 6000 katholicow, z wjetšycha žrow.

Naležnosće našoho towarštw.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 502. duchowna knježna Bernarda Wičazec w klóštrje Porta Coeli pola Tišnowic na Morawje, 503. Michał Khilank z Khróćie, 504. Michał Čoška z Ralbic, 505. Jan Helgest z Budyšina, 506. Jakub Wjesela, twarski wjednik w Kielu, 507. Haňža Suchowa z Łuha, 508. August Elselt z Lejna, 509. Jakub Młynk z Hory, 510. Mikławš Buša z Worklec, 511. Hana Herlichowa z Bóšic, 512—514. z Khróćie: Jakub Pječ, Michał Lebza, Haňža Šolčina.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 789. N. N., 790. Haňža Suchowa z Łuha, 791. August Elselt z Lejna, 792. Jakub Młynk z Hory, 793. Mikławš Buša z Worklec.

Na lěto 1900: kk. 860. J. W. z K., 861. N. N., 862. Jakub Młynk z Hory, 863. Mikławš Buša z Worklec.

Na lěto 1899: 861. kk. N. N., Mikławš Buša z Worklec.

Na lěto 1898: 880. N. N.

Na lěto 1897: 823. N. N.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je so woprowało: Z Njebjelčie 3 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju

je so dale woprowało: Wot khoroho z mėsćanskeje wosady 9 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8348 hr. 72 pj. Dale darichu: Молоканы (147 hr.) 1 hr. — Radwowska Płatowa Komisija: W herbskej grychće při kupowanju 1 hr. 65 pj., ničeje 20 pj., wowčerjo w Khelnje 45 pj., pola Barta w Dubrawje 25 pj., na Rakečanskej wot Mikławša 1 hr. Hromadže 3 hr. 55 pj. — Delanska Patentna Komisija: 1 hr. 45 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Ralbičanske spěwarske towarštw

změje jutře, njedželu 11. meje, spěwny wječor w Sernjanach. k čomuž tu jenož z tutym wutrobnje přeprašujemy serbske towarštw a wšěch lubowarjow serbskeje zabawy. Započatk **w 7 hodž.** (nie, kaž bě zmylnje w poslednim čisle wozjewjene). Po koncerće jenož za hosći r.e.je. **Predsydstwo.**

Kamjeneske katholicke kasino změje njedželu 11. meje wječor 1/2,8 hodžin w hosćencu „Königstreue“ swój 24. založenški swjeden. K tomu wutrobnje přeprašuje **predsydstwo.**

Čžiččž Šmolerjec hšichčžiččžetnje w Ralbičžnym domje w Budyšinje.

Katolički Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slány 3 hr. 60 pj.

Plaći na póście
a w kniħafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
rynóka abo telko ruma 25 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 20.

17. meje 1902.

Lětník 40.

Swjata Walpóra, abatisa benediktinskeho rjadu.

(Potracžowanjo.)

Raž so wohen pšchecy dale rozšěrja, tak njespoloži so tež płomjo lubosće we wutrobje swjateje Walpory z tym, zo žanoho njewotpozaza, kiž pola durjow klóštra pomoc pytaše, ale wona pytaše tež w dalšich wokolinach čerpyjachm hylzu wutřewać a wschudžom tróšcht a pomoc pšchinjeć.

W domje jenožo w blizkošći bydlacoho zemjana knježeske zrudoba a hubjenstwo. Zoho jeničta lubowana džowčička bě swjerczi blizko, wscha nadžiija na wustrowjenjo bě zhubjena. Tak křěšte hač bě Walpóra to zhoniła, bě we wutrobje ze sobuželnošću hnuta. Wona spózna pšchez nutstowne rozšwětlenjo, zo Bóh jeje próstwu wuslěschi a mřejaču knježnu ze swjertnoho stracha wutornje. Pšchi wječornych směrkach poda so wona křiwatajcy, zo by nuzu čerpyjacy pomhala. Džěšče do njeznatoho dwora zemjana, nje-džiwačcy na džiwje psy, kotrěž w dworje stražowachu, a ba so zrudženymaj staršchimaj spóznać, tróšchtowasche jeju, napominasche k dowěrimej modlitwje a wožiwi zasly jeju nadžiiju. „Zutón“, praji wona, „kotrěž je mje sem pšchi-wjedł, mje zasly njezranjenu tam dowjedže, a wotkełž sym pšchischa. Wón, kotrěž je mje bjez waju wědženja do waju domu póstał, waju domej zbožo dari, jelizo wój z wutrobu wěritaj, zo je wón ze wschitkich lětarjow naj-wpěschi lětar.“ Woni wjedžechu ju do stwizli, hdyž křora džowka ze swjerczu bědžesche. Walpóra wosta pšchi nej cyłu nóc w nutrnym modlenju, zo by wot wschohomócnoho Boha wustrowjenjo wuprosyła, a hlej! — rano stany tuta štrona z łoža. Zwjeselenaj staršej ščeleschtaj džatne modlitwy ke Knjezej žiwjenja, kotrěž bě na zastupnu próstwu Swjateje jeju džowku wustrowił, a z radošću postiežachu swjatej džiwyczinjetcy nadobne dary.

Wona pať začpě kóždy dar a wróćzi jo do swojoho flóschtra počna poniž-
nosće a wjeseloće džakownosće t Bohu, kotryž bě pichez nju tróicht a pomoc
jeje sobucłowjekam pschinješt.

Na te same wašchnjo prócowajše jo tež jeje bratr, swjaty Wunibald,
najprjedy swojich flóschtrskich bratrow pichez słowo a pschillad t swjatošći
namjedowacž a w zjednocenju z nimi tež młodu, mjez nimi začěžowacu
hischejczanštu wojadu kaž dobry pastyr wjesć na puczu spomóženja. Tola za
njoho bližejše jo čas, zo by za swoje zaškušby frónu wěčnjeje krasnosće
dóstał. Hižo tsi lěta picheb smjerczu čerpjesche na slabosć a njemóžejše
časťo z flóschtra won. Tola njedžiwajo na to, pucžowajše hischeje pichi
chorowatym čěle do Gulda, zo by swojoho wuja a přjedawšoho wučerja
Bonifacia, kotryž běšče w lěće 754 w Frieslandje martraštu smjercž čerpjel,
na joho rowje čječžował. Duch po puczu bu časťo wot tajšje slabosće
nabpadnjeny, zo dyrbejšče tydženje došlo wotpoczowacž a z wulim napina-
njom swojich mocow zaš dale pucžowacž.

Tak pschinědo do Heidenheima, a chcyše jo potom do Monte Casina
podacž a tam swoje žiwjenje wobzamknyć. Tola joho bratr Willibald a
joho pscheczeljo wotradžachu jomu tak dalši pucž a prošachu joho, zo by
swojich lubowaných swjato wjaey njewopusćezil. Wórzny potom pschiběrašče
joho chorosć bóle; wón da swojoho bratra Willibalda t jebi pschiněć, kotryž
na dnju 18. decembra rano zahe pschinědo. Wobaj bratraj, kotrajž jo tak
něžnje lubowajščaj, móžechtaj jo tak pschěb smjerczu hromadže widžecž a
tróichtowacž, a Wóh chcyše mřejacomu Wunibaldej lódti tróicht wutroby
popichć, zo móžesche w rukomaj swojoho bratra wubychacž. Hiščeje samny
džen wusny zbóžnje w Rnjezu w lěće 761 w 60. lěće swojoho žiwjenja.
Legenda powěda, zo po smjerczi tutoho swjatoho služownika božoho žiwón na
flóschtrškej cyrkwi sam wot jo žwonieč pweža, a zo swěćki na wóltarjach jo
samo wot jo zašwěćichu. Willibald pohrjeba joho čělo na přnim dnju po
joho smjerczi, 19. decembra, w cyrkwi, kotryž běšče Wunibald natwaril, a
swjećesche za njoho wopor nowoho zafonja.

Willibald pschepoda nět swojej šofe Wałporje, došelž joho biskopje
zastojáštwu jomu dlěje wóstač njedowoli, tež zwonkowny dohlad nad mužskim
flóschtrom, kotryž wona chle po duchu swojoho zemřetoho bratra wjedžesche.
Jenož z poslušnosće pschecžimo bratrej, swjatomu biskopej Willibaldej, za-
móžesche ponižnu knježnu, zo diwoju lódnosć a čězu na jo wza. Na spo-
džiwne wašchnjo wuštjcha Wóh jeje modlitwu. W Heidenheimje mějesche
cyrkwinj služownik flóschtr wječzor ze swěcu wobstaracž. Sedyn wječzor pať
zapowě jo, službu dofonječ, a da swjatej abatišy Wałporje na jeje napomi-
nanjo hrube wotmołwenjo. Wona pať znišje hrubosć z wulkej ščerpnosćeju
a čichomysłnosćeju a poruceži, njedžiwajcy na to, swojim knježnam, zo jo kaž
herať do jědžětnje podadža, wobfrucžejcy, zo Wóh swěcu dari: sama pať poda
jo na samotne měštno flóschtra a modlejše jo tam. A hlej! lědom bě jo
trótki čas modliła, pschinědo swětkla pruha wot horjeka a wobswětkli wšitke
rumy flóschtra. Rnježny pať, jo spodžiwajcy nad tutym žiwjenjom, křwatachu
t swjatej abatišy, zo bychu jo jej za wuproschenu hnadu a za njebieške swětko
džakowale. Wałpora pať da Bohu samomu čječž a džakowajše jo jomu ze
slyžami radošćeje nic jenož, zo běchu jeje knježny zwonkownje wot njebieštoho
swětkla wobdate, ale zo běchu pschěz to we wěrje pochljenje a t horliwej zaš-
lubosći t swojomu bóšfowu nawoženi pohnute. Tuta njebieška swětkosć pať

rozśwětlesche pšecz cyłu nóc hač do rańšichy zezjow kłódytr a wozjewi z dobom w nowym śwětle swjatość Wałpory.

Wosebity tróšyt a radojeć wutrobny doživi tuta Swjata hišćeje w Heidenheimje. Wona widžełe a křyschełe mjenujcy, kať wěritw na rowje jeje bratra Wunibalda doměrwoje so modlachu, jeho jako Swjatocho cześćzachu a jeho zastupnym próstwam pola Boha mnohe džiny pšchypjowachu. Willibald běje tohodla nuzowany, cyrkwićku, w kotrejž bě swojoho bratra pohrjebał, powjetšćić a nowu natwarić. Haće po 16 lětach móžachu swjate powoštanski do noweje cyrkwie pšchenjesene być.

Džen 24. septembra pšchindže biskop Willibald ze swojimi diafonami a z jennym měšchnikom k rowej. Šdyž rycž započachu, wotšali so Willibald z cyrkwie. Měšchnicy ryjachu a namatachu cželo cyte a njezranjene, zo ani włósta z głowy zhubjenocho njebē. Šdyž bē Tercija cyrkwińskoho spěwa nimo, swjeczěłe Willibald swjatočnu božu mšchu w pšchitomnošći mnohoho ludu a pošweczi městno w nowej cyrkwi, hdžež mějełe cželo swjatocho Wunibalda zašy poškowane być.

Něť pšchindže wot ludu horco žadany wofomit, hdžež móžachu wšchity cželo wysoćocześćzenoho Swjatocho widžecž a wotšecž. Najprjedy pšchistupšchitaj Willibald a Wałpora, zo byšchitaj brohe powoštanski lubowanoho swjatocho bratra wotšchaloj, potom ščehowachu měšchnicy, zemjenjo a wšchity druzy pšchitumni. Kať tež to je tehdom we wutrobomaj Willibalda a Wałpory žadoć za njebyłej wótečynu wotučała za tamnymi bydlami zbóžnych, hdžež njeje wjacj smjercž a tych wjacj dželicž njemóže, kotřiz su něť we wěčnej lubošći z Bohom zjednocženi. Potom bu swjate cželo pšchi spěwanju psalmow a hymnow do noweje křódby pšchenjesene. W lěće 1161 zničzi boži woteń cyrkej a kašćcž, swjate powoštanski pak wotšachu njezranjene.

(Stónčzenjo pšchidobnje.)

3 Łužicy a Sakskeje.

3 wofotiny Marijnoho Dola. Džen 7. meje popołdnu wokoło 5 hodž. pšchijědže najdosťojnišchi knjez prlát administrator eccles. Jurij Łusćžanski do Wostrowca, zo by tam na Bože spěčžo sakrament swjatocho firmowanja wudžěli. Swjatočnje powitany wot duchownstwa, wučerjow a zastupjerjow do Wostrowcańskeje wofady šłuchacych wšow, začahny na katholicke wašchnjo najprjedy do cyrkwie, kotraž bē so z pobožnymi napjelniła, džěłe na pohrjebnisčěžo, zo by so za wotemrěthych pomodlił, a skónčzi pobožnosć w cyrkwi. Po swjatočnej pontifikalnej božej mšchi a po přědowanju wudžěli najdosťojnišchi knjez na swjaty džen Božoho spěčža 444 křejećžanam swjaty sakrament firmowanja. Swjatočnosć skónčzi so z džakownym křelušchom Te Deum laudamus. Wjat a jobotu wotně we wofadnych schulach pruhowanjo z nabožiny. — Sobotu 10. meje popołdnu w 5 hodžinach pšchijědže do susodnoho **Grunawa**, hdžež bu podobnje, kať we Wostrowcu, powitany. Njebželu na to 90 wofobam swjaty sakrament firmowanja wudžěli. Pšondželu pruhowaše w Grunawškej a w Schönfeldskej jchni z nabožništwu, a wróćzi so jamšny

džek popoldnju $\frac{1}{2}$ 4 hodž. do Budyschina. — Njech wudželene hnady požadane bogate plody pschinesu.

3 Kóschtra Marijeje Gwězdy. Z pohnuwacymi wobryadami česće- dostojnoho rjada Cicersterciskich buchu tudy wutoru 13. meje scžehowace knježny z draštu swjatoho Bernarda zadrasčene: 1. Benedikta Hana Kischke z Alstadt pola Wostrowca, 2. Ursula Hana Weclische z Zawort, 3. Scholastika Marija Ebermann z Wostrowca, 4. Hedwig Rhata Przybylska z Lucina w Pólskej a 5. Teresija Marija Siebig z Rukborfa. Cyłu swjatocžnosť knjež rjadowy wistator rycer P. Vincenc, biskopski rada a propst Marijnoho Doła, namjedowasche. Zomu asistowachu ff. Can. farať Bernat z Khróščic, Can. jem. direktor Löbmann z Budyschina, farať Rönisch z Wostrowca, administrator P. Schęćpan z Róžanta a kóschtrscy ff. duchowni. Wosebieče wuznamjenjene bě tute zadrasčenje z pschitomnosću Seje Kralowskeje Wysokosće pryncesny Mathildy, kotraž bě k tutej swjatocžnosći z Drježdžan wosebje sem pschijela. Potorna, pscheczelna a lubosčiwja powaha tutoho sobustawa našchoho lubowanoho kralowskeho domu wschitkich zwjeseli, kotřiž běchu na swjedženju pschitomi. — r.

3 Wonec. Kaž je zadu na poslednje (164.) stronje wozjewjene, změje „Towarstwo Serbskich Burow“ swoju lětušku hłownu zhromadžiznu njedželu 25. meje popoldnju w hosćencu w Pancžicach. To je telame město, hdyž jo tute towarstwo na dnju swjatoho Gandrija 1885 na powołanje wysoкодostojnoho knjeza fararja Kubascha a dweju serbskeju burow w spłnej wopytanej zhromadžiznje založi. Na spomnjenu zhromadžiznu pschidžechu a pschijedžechu tehdom wulka licžba Serbow a serbskich burow z jara wjele a wschelatic wosadow z blizka a z daloka. Njech je to tež na postajenej lětuškej hłownej zhromadžiznje tak, a to čím bóle, hdyž je knjež rěčnik a kralowski notar Cyž z Budyschina za tujamu dobročinnu zaimawu pschednoscht pschislubil. Tež hosćo su lubje witani.

3 Drježdžan. Zańdženu njedželu běchu tudy w katholickej dwórkej cyrkwi kemsche ze serbskim předomanjom za Serbow Drježdžanskich a z wokolnosće. Nasch česćenj serbski krajan, wysoкодostojny dwórski předať knjež Kummer, mějesche božu mschu a tež předomano. Nahladna čerjódka katholicich Serbow a Serbowkow běsche tutym kemscham pschitonna. Po našchim zdaczu pak mohło jich hišće wjac być! — Česćene pschedsbstwo „Zednoty“ njech pschichodnje tež na hłownych zhromadžiznach sobustawny „Zednoty“ často na serbske kemsche kěžbnych čini, zo woni z časom zhonja, zo a hdy jo tute wotbjerža. — Wobstojenja drje njejsu wjac tajke, kaž w lětach 1849—50, hdyž jo tute serbske bože služby založichu, pschetož nětk rěči a rozemi najbóle kóždy Serb z Drježdžan a wokolnosće tež derje němsti, a čelebž z Łužicy wjac w tak wulkej licžbje, kaž tehdom, za Drježdžany na službu njecěhnje, sčtož je cyłe prawje; tola pak je a dyrbi za kóždoho Serba w Drježdžanach a wokolnosći zwjeselace, spomóžne a natarjace być, čas wot časa bože słowo zasy w macernej lubej rěči štyhceć.

Z cyłoho swěta.

Němska. Němski fejzor Wilhelm běšče zašy něšto dnjom w Elsaß-Lothringſkej a je tamnym wobohdlerjam wošebite wjeſelo pſchihotował z tym, zo wozyemič da, zo ma ſo bórzy diſtaturny paragraf zběhnyč. Tak mjenuje ſo zaſoń, kotryž bu 30. decembra 1871 daty, a po kotrymž ma tamny fejzorowy naměſtniſt cyle wošebite prawa, wošebje w čaſu něſajſich njeměrow. Z cyła mějeſche tam po tutym paragrafie naměſtniſt prawo, mnohe wěcy bjez wošebitnych zaſonjom zaſazowacž, hdyž ſo jomu to za zdžerženju měra a ſ podčyſchcžowanju něſajſcho njepiſchcželſcho zmyſlenja pſchecžimo Němſkej trěbne zdajče. Zaſoń njeje drje ſo tak huſto nałožował, doſelž wobohdlerjo, hacžrunjež hiſchcže z wulſcho bžěla na Francóžskej wiſachu, tola na ſtraſadne pucže ſebi njezwěrichu. Běſche paſ to tola za nič njelube a wohańbjae zacžucžo, zo pod wurjadnymi zaſonjemi ſtoja. Tuž je tam radoſeč, zo ſo zaſoń zběhnje, powiſchittowna. Hdyž je ſo Elſaſkim tale wězo ſprawna luboſeč wopoſazała, je čjim nadpadniſcho, zo Pruiſka pſchecžimo Polakam pſchi njepiſchcželſtuje zwoſtawa. Zo bychu tež Polacy wězo pſchecžimo němſtomu krajej wjele pſchcželniſcho zmyſleni byli, hdy by ſo jim ſprawnoſeč doſtała, njecha knježekſtowo pōznacž, hacžrunjež ſamo liberalne nowiny huſto doſeč to wuznachu. Hžžo pſchihotuje pruiſke knježekſtowo nowy zaſoń, po kotrymž maja ſo z nowa 150—200 millionow hriwnow ſ poſylnjenju Němcowſtwa abo lěpje ſ podčyſchcženju Polakow w naraſchich provincach wuſtajič. Tež pičez wiſchelaſe male pičeſcžehanja tam Polakow pičecy ſchcžipaju. Wjedawno haſle ſo ſta, zo buiſhtaj dwaj Zwowiſtaj (Zemberg) ſpěwarjej z Pōznania wupoſazanaj, hdyž běſhtaj wuſtupicž chętoj, bjez toho, zo by w jeju zadžerženju žana wina namaſana byla. Potaſkim na najwječornej ſtronje kraja dycdža ludnoſeč z luboſeču ſebi ſpſchcželicž, na naraſchkej ſtronje ju pičez njerozumne njepiſchcželſtowo wot ſo ſtorčaju.

— Zańdžemu pōńdželu běſche w Barlinje žhromadžizna zaſtupjerjom němſkich měſtow. Běſche ſo tam 7—800 woſobow zeſchło, kotrež 77 měſtow zaſtupowachu. Žhromadžizna bě pomołana, zo by proteſtowała pſchecžimo nowym rataſkim clam. Zo bě jenož 77 měſtow zaſtupjenych, runje wo tom njehwědči, zo ſu měſta jara pičecžimo clam. Wošebje běſche tych, kotřiž běchu žhromadžiznu powołali, rozmyeržalo, zo ſo mēſcžanoſeča, kotřiž ſu w pruiſkej prěnjej komorje, na žhromadžiznje njeju wobdžělili. Na žhromadžiznje ſamej wiſchaf bu wot někotrych rěcznikow doſeč wótrje pſchecžimo clam rěczane, reſolucija paſ, kotraž bě přiedy hižo pſchihotowana a ſo jenoſtōſnje pſchizwa, tak žla njebē. Wupraja drje ſo pſchecžimo wiſchēm pomychenjam cla a za doſhotajace pičekupſke zwjazki, je paſ po zdacžu z wotpoſhladom trochu njejaſna, njeje džen wuprajene, hacž nimaja ſo cla z cyła powyſchicž, abo hacž ſo nimaju dale powyſchicž, hacž je to knježekſtowo namjetowało. — Z druheje, wošebje ſocialdemokratſkeje a liberalneje ſtrony ſo ze wiſchelaſimi njewěrnōſečemi pſchecžimo clam wojuje, a z tym ſo pičerabžuje, ſaſ ſtabe dyrbi prawo tutych napſchcžnikow clow byč. Tak běchu ſocialdemokratowje we wošebitej broſchurcy rozſchěrjeli, zo ſu ſtari ſlawni centrumſcy wjednicy, jakož Windthorſt, Schorlemmer-Alt a druzy, pſchecžimo wiſchēm clam rěčeli: pſchi tom paſ zamjelcželi, zo bě ſo to w lětach za rataſtowo doſeč dobrych ſtało, hdyž žanoho cla trjeba njebē, zo paſ běchu pozdžijeſcho cyle hinaſ rěčeli. Tež kōždy to rozemi, zo rataſtowo ſame njeby za clami žabalo, hdy by žito hiſchcže płacžiko, ſchtož w 70. lětach.

— Zymne wjedro, kotrež smy hižo stónce hapyła hacž do dženjuišchoho dnja měli, je w muohich krajinach, wosebje w nawjeczornej Němskej, wjele škody ze zmjerstami nacziniło. Wosebje je wjele winowych pjenkow zmjerzło a tak nadžija mnohich wincariow, kotřiž su hižo dotal uěšyto lět hubjene žně měli, z nowa zajiž zničena. — Tež z wukraja pšče so wo zymje. W Stalskej je so samo iněh najchol a w južnej Stalskej knježi wurjadnje wulka zyma. W drubich dželach Stalskeje, jakož we Wenedigu, nastawachu šurowe njewjedra. Škoda, pšchez zymu a njewjedra naczinjena, wuczinja milliony.

Awstrijka. W delegacijach, kotrež su w Bešeže zhromadžene, bu z wjacorych štron wjeselo nad tym wuprajene, zo bndže zwjazk mjez Awstrijkej, Němskej a Stalskej z nowa zajiž wobkrućen. We ziwotomnej politici stej potajšim Awstrijka a Wuherka pšchezjene; w zhromadnych hojwodarškich pšchedmjetcach pak so po zdaczu mjez sobu ujemóžetej zjednocizež. Šižo je minister-präsident Rörber kejžorej pšchednješ, tak czežto jednanja z Wuherstej so pletu, a zda so štoro, jako bychtaj so měloj krajej w tych naležnosćach chle roztoricež.

Rom. Kralowa Natalija, kotraž je njedawno, jakož je znate, w Francózkje so do katholickeje cyrkwy nawrócizła, bu wot bamža we wosebitej audiency jara luboježiwje pšchija. Tež kardinala Rampollu, statneho sekretara, wopyta a potom tež italisku zwudowjenu kralowu Margaritu — Wšelake liberalne nowiny zhudawaju, što je po prawom Nataliju do katholickeje cyrkwy do- wjedło. Njewěrnyim špiaczelam tajkich nowin je džeu chle njemóžne pšchidacž, zo nicžo druhe hacž wěrne pšchewědežujo ju njedyrbjało do katholickeje cyrkwy wjescež. A tola tomu tak je, kaž je kralowa sama jasnje wuprajila. Wona, kotraž je žiwjenje tak počne hórčosce měła, tož mało ludži, je w katholickej wěrje měr a pokoj za swoju wutrobn namakała, a druhe wona, kaž sama praji, njeje pytała.

Hollandiska. Dale pšchihadžeju dobre powěsće wo kralownje Wilhelminje, a nadžež so móžemy, zo chle wotkhorje.

Francoziska. Wužiche wólby, kotrež so zašidženu njedželu wotměchu, ju wjetščinu za dotalne ministerstwo šterje pošlyniłe hacž pomjenšchile.

— Njemšchednje wulke jebanstwo je so w Parizu stóncejuje wukopało, po tym hacž je pšchez 20 lět dolho tralo. Wěsta fujeni Humbertowa běšče hižo lěta 1877 wudawala, zo je jej wot Američana, wěstoho Crawforda, zamóženjo z najmjeńšcha 100 millionow frankow namrěło. Z dobom pak běšče pšchez drubich jebatow w njenje dweju wujow zemrětoho Crawforda so wobštoržicež dała, zo je z njeprawdu tute herbstwo dóstała, a zo mataj tamnaj wujej na nje prawo. Tak běšče wona nětko lětdžesatki dolho w njenje tutuju wujow pšchediwo sebi štoržbu wjedła wo tamne pjenjez. Dofelž běchu šdnistwa jeje štoržby wjedle a pšchi tom wuprajite, zo te herbstwo woprawdže wobstoi, bė to wězo wšchón šwět wěriž, bjez toho, zo by hdy šchtó pjenjezu widžał. Pšchez jene wusubžujo bė postajicež dała, zo nimaja so pjenjez, kiž w zawrejenej kšhinje na jonym jeje hrodow so khowachu, prjedy pšchimacž, domiž njebudža štoržby z jeje wujemi došpolnje wuczinjene. Mjez tym běšče wona pšchecy nowe štoržby pšchediwo wujomaj wjescež měła a tak, dofelž pjenjez sama pšchimacž nješmėdžešce, běšče na nje počezowała. Muohc, tež najnahladnišce banki a mnozy najbohatschi a najkhubšchi ludžo běchu jej pjenjez počezowali, a tak je po nēcim 56 millionow frankow napočezowała. Něta, zo je Walbeck-Rouffseau jato prawiznik hižo pšched 6 lětami prajił, zo

je to najwjetſſhe jebanſtvo cyloho lětſtotta. Těhdy pať jomu njebě ničtō wěrſt. Někto ſlōncznje haſle bu poſtajene, zo ma jo ſiſchinja wot ſudniſtwa wotewrěć, a w njei namakaſu něſchto tyſac frankow pjenjez, něſchto nje-
placźiwych papjerow a jedyn kneſl. Humbertowa pať bě mjez tym hižo czełka. Zenož 15 millionow frankow je wrōczo placźenych, pſchěz 40 millionow frankow je jo jej mjez rukomaj rozbrōjilo abo je traſch ſebi wjetſchi dźěl z nich ſchowala. Wjacori nahladni prawiznikojo ſu zajeczi, dokełž na nich tuſaja, zo ſu jobu jebali. Mnogy ſu ſchodowali, tať zo ſu ſebi hižo někotři žiwjenjo wzali. Za francōžſke ſudniſtwa je to pſchede wiſchim ſwětom wulka hańba.

Njerowprajite zrudne domaphtanjo a njezbožo je na francōžſke kupy w małych Antillach pſchěz ſrjedźnej Ameriku pſchichło. Najczěſſcho je kupu Martinique potrjehilo. Ze jo tam njezbožo ſtało, tajcz po zanicženju ſtareju romſteju měſtow Herculanium a Pompeji lěta 79 po Chryſtuſu jo wjacj ſtało njeje. Tute kupy w Antillach jo wulkanſkeje natury a ſu, tať z wjetſcha tajke krajiny, tať ſpodźiwne plōdne, jaťož rajſka zahroda. Na kupje Martinique je ſtary wulkan, hora Mont Bellé, kotryž mējachu tam wobdlerjo za wupaleny. Z dobom pať jo wulkan zaſy wotewri a z njoho wuwalichu jo njejměrne mrōczjele wohniwoho popjela a žehliwych kamjenjow a poſypachu za krōtki čas měſto Bière a zničichu cyle měſto a morichu nimale wſchitich wobdlerjow. Zědojte dymy zwalachu ludži t žemi, jeli bychu hiſchče pſchěz wohnjom nēſat mōhli wuczeſnycz. Nimale wſchitcy wobdlerjo, na 40,000, buchy morjeni, a 18 lōdži, kotrež w pſchiſtarje ſtojachu, jo ſpali a někotre druhe mōžachu jenož z najwjetſhej nuzy wuczeſnycz. Wſchecy hiſchče wala jo z hōr popjela a rēki žehliweje lavy ſidaju jo dele hačž do morja. Z wulkim ſtrachom a z najwjetſchim napinanjom ſu jo někoti hačž do zapuſczenoho měſta zwažili a wzjewjeja z hrōzbu, tať tam hromadny czełow cyle nahich na drohach leža, dokełž je jich ſpalena draſta jo rozſypała. Cyła kupa dałoſo koło wokolo hory je zapuſcžena a jo cyle pſchemenja. Hora Bellé ſama, kotraž bě prjedy na 1300 metrov wyſoſa, je jo nimale wo 1000 metrov znižiła a cyle nowe doły tu a tam naſtawaju. Čžorne popjelowne mrōczjele zadžewaju ſlōncznym pruhom, tať zo nimale nōcna cžemnoſč na krajiny leži. Tež na wokolnych kupach poſazuja jo podobnje zrudne podawki. Na kupje St. Vincent załhadža wulkan Souvrier. Tež tam je hižo wjacj tyſac ludži wo žiwjenjo pſchichło. Zda jo ſtoro, jaťo dyrbjałe tamne cyle kupy jo cyle zhubicž. Wſchōn ſwēt jobu žaruje z njezbožownymi, tež z tymi, kotřiž ſu hiſchče pſchi žiwjenju, dokełž džen ſu wſchitko zhubili. Nēmſti težžor Wilhelm bě prēni, kotryž prāſidentej Loubetej ſwoje jobužarowanjo zdželi a 10,000 hriwuow za njezbožownych dari. Swjaty wōtē dari 20,000 frankow. W Francōžſkej a druhich krajach hromadža jo za nich pjenjezy. Zjednocžene Staty je francōžſke knjezečſtvo ſamo proſchlo, zo bychu pomhale, dokełž ſu tamnym kupam najbliže. Schtož budže mōžno, jo wēzo ſtanje, ale pſchi tajkich njezbožach cžłowſke mocy njeboſahaju.

Ruſſa. Schipjaginowy mordat Ballmaſchoff bu t ſmjerczi wotſudženy a budže wobwēſcheny, jeli joho težžor njewobhnađži.

-- Njeměry w Ruſkej njeſu hiſchče podežſchczane, a tež w Finlandſkej ſu jo mnogy, kotřiž dyrbjachu do mēry hieć, ſpjeczili a njeſu pſchichli.

Chinſa. Zōnu pſchithadža zaſy powēſcz, zo ſu zběžtarjo w juźnej Chinſkej wot težžorſkich wojakow zbiczi. Za to mōže za nēſchto njeđželi zaſy

navopat rěkač. Chle drje tola njeměry w tamnych njesměrných frajach ženje njemoczichnu.

Amerika. W New-Yorku je archbiskop Corrigan zemrěl. Wón mějeske jara wulke zaslužby wo wuwiczo tamneje dišecy. Za wjele millionow je wón cyrkujow a cyrkwinštych wustawow twarił.

— Na železnicy mjez Pittsburgom a Chicago pola Shecaven zapalichu so nělotre wozg z petrolejom a rozbuchnychu. Chle diwórniskežo bě tež wohnjowce morjo. 50 čłowjetow so spali, pschěz 200 bu jich z wjetšycha cžěžko ranjenych.

Wšhelcžiny.

* Wo wobhydlerjach Filipinow, totrěž su, kaž je znate, Americzenjo Schpaniskej wotdobyli, je psched krótkim protestantski ameriski mišionar z Filipinow samych na Londonske protestantske nowiny „Church Times“ jara zaji-manu dopis posłał. Dopis su spomnjene nowiny wozjewile. Tamón mišionar praji, zo najwjetšich džěl wobhydlerjow njesu džiwu a hrubi, wjele njenje hišćeje rubježnicy a mordarjo, ale swěrne sobustawy romsko-katholiskeje cyrkwyje. Dale wón piša: „Zawěšće su dželi wote dnja cyrkwyje hižo do slónca-šthadženja z pobožnymi napjelnjene, kšijž tam su pschi božej mišči pschitomni. Njeje to nabožnistwo, a dobre nabožnistwo k tomu? Schto drje by z toho sežěhowało, hdy bychmy my protestantscy mišionarojo so pschecžiwu tomu wobrocžić chychli? Wychn ludžo snadž so nabožnišči itali abo nawopat? Na tajke praščenje so jano wotmowi. Nichto, tiž wobstojenja na Filipinach znaje, njebudže ani wofomit wěrić, zo mohła žana druha wěra lěpje a spomóžnišcho na tutych domorodnych štukowacž, dyžli romsko-katholiska cyrkej to čini. A pócžiwoho šchecžanskocho žiwjenja so tukrajni zawěčno hańbowacž njetrjebaja.“ Tajki rozjud ze rta protestantskoho mišionara ma tola wulku wažnosć.

Naležnosće našoho towaršstwa.

Sobustawy na lěto 1902: k. 515. Jan Wićaz z Brjemjenja.

Za cyrkej Maćerje Božjeje w Radworju.

Dale je so woprowało: Ze zawostajeństwa njeboh Mikławša Kubanki ž Boranec († w Drježdžanach) 10 hr., dodawk k Čórliehec křćiznam w Kamjenej 2 hr., ze zawostajeństwa njeboh Mikławša Špihele z Radworja 500 hr. k wupyšenju (k wumolowanju) presbyteria.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakolji nawdate 8354 hr. 72 pj. Dale dariehu: Молоканы (148 hr.) 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Towaršstwo Serbskich Burow a nalutowačnjow.

Lětušcha głowna zhromadźizna budže njedźelu 25. meje popołdnju 1/24 hodžin w hošćencu w Pancjicach.

Džěniški porjad: Lětna rozprawa, zlicžbowanjo, namjety a pschednoscht tnjeza rěčnik a kralowstoho notara Chža z Budyšchina. — Sobustawy a hošći pscheproschuje z tutym

Głowne pschednistwo.

Čišćež Smolerjec knižicšicžecznje w Maćiččnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyžohu
rynčka abo telko rumu 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 21.

24. meje 1902.

Lětník 40.

Swjata Walpóra, abatisa benediktinskoho rjadu.

(Stónčenjo.)

Botom, hačž bě Walpóra 17 lět woběmaj kłóštromaj z rozhladnosću a lubosću pschěbstała a ze swojim swjatym žiwjenjom k wulkej dospołnosći pschěbstała, pschěbsta tež za nju kónč zemištkoho pučowanja. Sdruž bě swoje sobusotry hišćeje lubosćiwje napominała, zo bychu w ponižnosći a lubosći swojomu powołanju swěrne wostale, wusny wobšarana ze swjatymi sakramentami nručacych zbóžnje w Anjezu štwórtk 25. februara 779 w 69. lěće swojoho žiwjenja. Seje čiste knježnište čžěło wozjewi so mnohim z tajkej krasnosću wobdate, jako by z draštu njesmjertnosće woblecžene bylo, a spodžiwna škóda wón napjelnjese, jako njebyje škóda a skutkowanjo jeje knježništeje čistoty, cyły kłóštr a cyrkej. Swjaty Willibald pohrěba swoju sotru w blizkósći swjatoho Winibalda. Tam wotpočowachu nětko w kłóšterskej cyrkwi w Heidenheimje zemiške powostantki swjateje knježny nimale 90 lět dožho, hačž bychu wot biskopa Otgara, k tomu spodžiwje napominanoho, do Eichstättu pschenjesene.

Z tšjoch swjatych hwězdow, kotraž běchu nad Frankami a Bayeriskej miše swětko ewangelija rozchěrjale, běštej nětko dwě swěty hašnytoy abo wjele bóle do wobydlenja zbóžnych pschěbženej, zo byštej so mjez sprawnymi jako škónc swěćikoj w krasnosći Wótca. Willibald wosta hišćeje nětko sam, zo by wusny swojoho bratra a sotru dale plahował. Njedžiwajo na mnohe napinanja swojoho biskopskoho zastojništwu, docpě wusny starobu 81 lět a běše 40 lět dožho biskop w Eichstättje. Wóh běše jomu džěn smereče dopředka zjemil. Na swojim smjertnym dnju hišćeje posylni so služownik boži pschi božej miši z tšlěbom žiwjenja, bjerjeshe boženje wot swojich wučownikow, jich žohnujo a pokoj Anjeza jim zawostajiwshi. Žoho duscha bu pschijata do

wobyhlenjow wěčného pokoja na dnju 7. julija 781. Na třecim dnju po jeho smjerzi bu jeho čželo w thorje wyšotoho doma pohrjebane a na jeho rowje sta jo wjele džiwow. Pšichi šwjedženju 1100lětnoho jubileja wobstacža diócezy Eichstättu buchu jeho šwjate powostanki k žjawnomu čželčowanju, k tróšchtej a k wjeselu města a cyłoho biskopstwa we šwjatocžnym processionje wokoło njefene. Wjele tysac pobožnych putnikow pučowasche k tutej 8 dnjow trajacej šwjatocžności.

Kaž bč předy špomnjene, da biskop Otgar powostanki šwjateje Wałpory do Eichstättu pšchucjesč, a to 21. septembra 870. W lěče 893 bu džěl tych samych do nomozaloženoho tšóštra Monheim datych. Pšichi tutym pšch-njesenju do Monheima stachu jo mnohe džiwu. Šólcžec, kž mějesche padawu thoroč, dótkny jo šwjatych powostantow, hdyž buchu pola wšy Mühlheim nimo njefene, a bu wustrowjeny, a druzi hólčec, z mjenom Rudolf, z tejsamej thoročju, bu tež wustrowjeny. Pozdžišho w 16. lětitottu motpadže Monheim a Heidenheim wot katholickeje cyrkwy. Wot toho čžasa žhubichu jo powostanki šwjatoho Winibalda a tež džěl powostantow šwjateje Wałpory, kotraž bčchu do Monheima darjene. Wutrobne kóseče šwjateje Wałpory pať su hiščeče džjenja w Eichstättě, z nich bžži na špodžiwne wajšnje špomóžny wolij. Dale namataja jo powostanki tuteje Šwjateje w jesuitkej cyrkwi w Kölnje, pola šwjatoho Pětra w Mnichowje, w Rheinsu w Burgundě a w Canterbury w Zendželskej.

Tež we Łužich stojasche do reformacije kapala šwjateje Wałpory pola šwjateje hory pšichi Selenowje (Selenau) z boka Kamjenca, ke kotrejš tež processionny šhodžachu.

M. Š.

Rozprawa lužisko-serbskoho wječora.

W Narodnym Domje na Kral. Winohrodach w Praze wotmě-washe so sobotu 10. meje, kaž smy to dokladnje we svojim pře-prošenju wozjewili, lužisko-serbski wječor, wot towarstwa „Akademikow Mjeńšoho Města Pražskoho“ wuhotowany.

Nanajrjeńšo je so poradził a wšitkim je so wulkotnje spodobalo! Program džěn běše jara bohaty a wubrany.

Naš lubodrohi přečel A. Černý poda w zawodnym słowje krótki, charakteristiski nasčín našoho naroda. Akademiske spěwařske towarstwo zaspěwa na to dvě narodnej pšni: „Hanka, ty sy moja“ a „Witajće hólcy z daloka“, za měšany khor zloženej wot P. Hodžij-skoho.

Dramatiska wumjelka, knježna Hana Jelínková, přednjese někotre basnje našich narodnych pšsnjerjow z čuapołnym akcentom. Potom wustupi knjez Mikolaš z tenorowymaj spěwomaj: „Ha služil je hólčik sydom lět“ a „Njeradženstwa“: „Hólčik so rady ženješe“, po narodnym hłosu wot našoho młodoho kompositora B. Krawca zložene.

Dale zahra nam akademiski orchester tež Krawcowu skladbu: „Při Lubače“, to je idylliska suita, z wjacorych dželow wobstojaca.

Skónčnje přednjesechu so tež Kocorowe spěwy wot sławnoho čěskoho spěwařskoho kwartetta, mjenujcy: „My swěrn Serbjo chcemy wostač“, „Serbske holičo“ a „Božemje horam“.

W druhim dzěle programa wustupichu hižo mjenowane mocy, kotrež běchu tak zwólniwe so za naš wječor poskićile a jón z tak rjanym programom skutownje wuhotowachu. Hdyž běchmy tež w serbskej řeči baseň słyšeli z Čišinskoho balladow: „Zapłata“ — zaspěwachu nam knježny akademiskoho damskoho khora přečelnu „Přazu“: „Šwórčo, bórčo, ščebotajo, řeča naše koleska“.

Ta naša „Katržinka“ a „Hanka“ přińdžetej tola wšudže k česći: „Katržinka swěrna moja“ a „Hanka budž wjesoła“ z rjanymi narodnymi hłosami wustupi zasy kwartetto. Posledni króc zanjese wěcywustojny akademiski měšany khor delnjofužisku narodnu pěseň „Tryski“: „Lubše luže hogleďajšo, co se w Blótach cowało“, a bohaty program skónči so ze serbskej reju: „Džed je wowcy hriby zjěd!“, wot akademiskoho orchestra přednjesenej.

Najwjetšoho spodobanja a dobroho wuspěcha namakaju naše narodne pěsnje, kotrež su z wjetša wšě wot dra. Pilka harmonisowane, tež našim Pražanam lubjachu so wšitke wuběrny.

Ale tež naš mlody mištr B. Krawe a nic mjenje naš přeni ludowy hudźbnik Kocor staj ze swojimi skladbami wulki začić činiloj; z krótka, wšem wopytowarjam našoho serbskoho wječora je so jara derje lubilo, kóždy je był z wupłodami našeje narodneje hudźby a poesije spokojeny. Naš lubowany mały narodk je přez tutón skutk bratrowskeje lubosće dóšoł k čestnomu wuznamej we słowjanskim hłownym měsće kralestwa Čěskoho.

My pak so swojich woporow zawěsće njekajemy, kotrychž smy wjele přinjesli z lubosću k wěcy, ně, my smy zbožowni při našim wuspěchu a přejemy jenož, zo by tutón skutk woporniwošće mócný nastork dał našim Serbam samym.

Serbjo, přimajće so skutkow a džěłajće tež Wy nětko dale za česć a přichod swojoho naroda.

Njeh Wam lužiscej hosće powědaju, kak su byli wšudže přečelnje witani, kak su jich z lubosću přijimali tu w kralowskej Prazy, kotrejež rjanosće a krasy móžachu sebi přiležnje wobhladać.

Džensa podamy z krótka jeno faktum, přichodnje nadrobnišu rozprawu. Serbin.

B Ružicy a Sakskeje.

3 Budyšчина. Towarštwu Pomocy za študowacych Serbow měješe, kaž kóždy lěto, srjedu po swjatkach, 21. meje, swoju lětuschu porjadnu hłownu zhromadźiznu. Wšcho hromadže 20 sobustawow bě so zhromadźilo. Rnjež pschědšda jarał Njeda-Budyšchinski zhromadźiznu motewri a najprjedy na smjercz swěrnoho sobustawa, knjeza Jararja Wěrózaka w Budeštecach, spomni. Zoho wopomnječzo pschitomni z postanjenjom čěsczachu. Potom pišmanjedžet f. scholastikus Stala lětnu rozprawu poda. Z njeje zhoničny, zo je Towarštwu Pomocy 22. lěto swojoho wobštačja dołoniło. W minjenym lěčže je 450 hronow pomocy na 10 študowacych wudžělicz mohło, a to tšjom študantom na uniwěršice, jenomu gymnasiaštej a ščesćsom wučerškim feminaristam. Tež ma so z wjesoloscju na to spomniež, zo je njeboh Herta Stillerowa w Budyščinje towarštwu 900 hr. wotkazała. — Druhu rozprawu

towarštwowy pokladnik knjez wučer Pjech w Budyščinje poda. Dotchodow je Towarštwu Pomocy měło 1694 hr. 29 pj., mjez nimi danje 801 hr. 80 pj., tola pschinoschtow wot sobustawow jeno 70 hr. (!) Wudawkow je 1669 hr. 15 pj. było, tak zo 25 hr. 14 pj. w pokladnicy wosta. 450 hr. bu na študowachy rozdžělene, dalsche po zaplacenju nětotnych snadnych wudawkow ke kapitalej pschirajene. Zamóženjo Towarštwu Pomocy, kotrež je po najwještichim džěle na hypotekei počžene, z mjeńšichow džěla pał w statnych papjerach, rucnych počžontach a w nalutowańni so namaka, wučinja w tu chwilu 20,950 hr. 14 pj. K zlicžbowanju so pscheczo wupraji, zo by so z poslednim decembrom kóždoho lěta wobzamkło, potom čzaja došč pschegladacž mohło a potom hłowna zhromadžizna je za prawe wuprajicž (justifikaciju podacž) mohła. To so pschisłubi. — Na wulku schodu, kotruž je Towarštwu Pomocy pschěz přjedawšichow njesměrnoho pokladnika počžerpilo, so tež w lětuschej hłownej zhromadžiznje spominasche. Šdnyž bč pschedyštwo z nowa słubiło, zo budže so ze wschej šwěru prócowacž, schodu po móžnosći zas zarunacž, a hdyž bčchu so nětotre přjedy njedorozemjene wobštojenja wujasniće, so interpellacije změrowachu a zložichu. — Z dalschich namjetow, kotrež — dokelž nowowólby lěta trěbne njejsu — na to ječchowachu, hłowne tudy naspominu. Zo bychu pschinoschki za Towarštwu Pomocy zas porjadnišcho so wotdawale, dowěri so jich zběranjo hłownomu agentej, kotrohož Maćica Serbska dobudže; tón budže potom sam abo pschěz swojich podagentow pschinoschki zběracž šmecz. Dale maja so tajch, kotřiž su we swojich študijach wot Towarštwu Pomocy pomoc dóstawali, z listami namóhwjeć, zo bychu tola z najmjeńšcha jako sobustawy do Towarštwu Pomocy zastupili. K tomu měła tajkich muži tola naturiša džakownosć pohonjeć — a tola wulki džěl přjedy podpjeranych njemóže w Towarštwu Pomocy jako porjadnych sobustawow byč, hewak njebych pschinoschtow jeno 70 hr. za lěto mohło byč. Ze džěn so samo to zrudne nazhonjenje. Činiło, zo přjedy podpjerani nětko w němstich službach na Serbow a Towarštwu Pomocy swarja! — Wo dwaceći lětach Towarštwu Pomocy (1880—1900) maja so stawizny Towarštwu Pomocy zestajecž, kotrež so w Časopisu Maćicy Serbskeje wozjewja. Hłowny podložł za to towarštwowe protokolle pobadža. — Škónčnje so tež wobzamkny, zo so pschichodnje wot tajkich, kotřiž wo pomoc proscha, tež wosebite serbske pišomne džělo (nastawt abo tež pscheložł) w serbskej rěči požada. — Sara muzne a špomóžne Towarštwu Pomocy za študowachy Serbow dyrbinny lubny Serbam naležnje poručecž. Pschinoschki, 1 hrivna za lěto, je tola tak snadny. Tuž njech mnozy pschisłupja. Tež hewak njech so na Towarštwu Pomocy z darami, wotkazanjemi a t. d. špomina. Wšach so wscho za študowachy a z tym tež k špomóženju cyłoho našchoho naroda naloži.

3. Mhrosćije. (Swjatkowny proceSSION do Krupki.) Kaž hewak so tež lěta pjatk psched šmajtkami nahladna licžba pucžowarjow (wokoło 200) we Wotrowje zhromadžichny, zo bychny so na daloki pucž do Krupki nastajili. Njano w pjeczich hodžinach běšche we Wotrowje boža mšcha za proceSSION. Lěta běšche wulka šyla pucžowarjow, kotřiž tutón pucž přěni króčž sobu činjachu. Wodlitny šny z našchich proceSSIONskich knihi čitali, kotrež su wot našchich knježich duchownych zestajane, zo by chcył Bóh luby knjez našch schit a tróschť na čžežtim pucžu, našche wotkóžđenjo w horcocy, našch kryw w deschežu byč; tak tež je nas Bóh zdžeržal pschi wulkim deschežu a žymje, zo nihtó tohodla šthorjel njeje, kaž je něhdy israelske džěczi pschěz čžetwjene

morjo wjedi. Tohodla njedaj so tež psichodnje nihtó wottraschic, pucj po dróhach a pucjach khodzicj Boha khwalo z kěrluschemi a paczerjemi a wšchela-fini druhimi modlitwami. Rak rjenje to je, hdyž so telko rózarijow wuspěwa, hdyž pschez wšchelafe krajiny pucjujemy a zjawnje wuznawamy, shtó smy, zo smy katholiccy křesćenjo. Tuž nochcemy tola, shtóž njetrjeba, po železnicach jězdicj, hdyž so njehodji ničjo spěwacj, ale chcemy dale pěschi khodzicj rjany pucj do Krupki. Hdyž chcyamy so zasy domoj wróćicj, smy болоščiwu macj w Krupcy prošli, zo by nam wot Boha jandželow pěstowow wuprosila, kotřiz naš wšchittlich zasy strowych dom pschuwjedu, shtóž je so tež Bohu džat stało.

— Pschispomnicj so lišcheje ma, zo bě lěta drubi džei (sobotu), hdyž pschez wysoke hory pucjuowachmy, tak zyma, zo bě to psche wšchu měru, pschi tom so deščicj lišcheje a sněh placasche. W Pirnje mějachmy lěta nowu hospodu w hoščencu pola „Koteje hwězdy“, běsche jara dobra hospoda.

Tuž khodzimy dale do rjaneje Krupki. Daj nam Bóh strowotu a nazymu póróžemy zasy!

Žakub Schěrc, wjeduit.

3 Drježdjan. Džens psched dwěmaj njedželomaj bě so 25 lět minyło, zo knjez Pětr Lehmann, rodženy z Khróscje, bu jako inspektor katholickeje dwórsteje cyrkwe w Drježdžanach wobkručeny. Knjezej inspektorej, kiž je wšchitke te lěta swětny jobustaw našeho towařstwa był, z wutroby wjele zboža pschejemy.

Wot redakcije. Swoju rozprawu wo zadrašćenju 5 knježnow do rjada Cistercijskich w klóschtrje Marijneje Hwězdy dyrbiny pschecžitawšchi rozprawu w „Katholisches Kirchenblatt“ porjedžicj. Wjeno přenjeje knježmy, rodženje z Mststadta pola Wostrowca, je Benedikta Nieder, nic Rische.

3 cýłoho swěta.

Sakska. Ze statnymi financami derje njestoji. W poslednich lětach je so pschi dobrých dołhodach došč hubjenje hospodarilo, a nětko je nuza na wšchěch róžkach. Wurađžowanja wo nowych dawkach njepřichidnu k žanomu kóncej, a loško drje budža sibi dyrbjecj z tym pomhačj, zo k dawkej na dołhodny snadž hač do 50 % pschiraža, a to w času, hdyž maja lndžo tak hižo drapacj došč, zo wobitoja. Wosebitu winu na statnym hospodařskim hubjenstwuje pschipijnja našim železnicam. Přjedy wunoshachy rjany pjenjez, nětkole so ani w nich zapožoženy kapital kmanje njedani. Drohe dwórnišchěža we wulkich městach a druhe z džěla pschekhwatane nowotwary a pschewulka licžba zastojnikow žeru pjenjezy. Zo Pruska sakske železnicy shtoduje z tym, zo swoje twory po móžnosći pschez Saksku njewozu, drje wobcy knježcstwuje nochcetej runje pschidacj, něštožkni pať na to pokazuje. Řěka tež, zo z nowymi 45 dnjow trajacymi nawrótnymi křatkami so mnoho jeba. Knježcstwo po namječe drugeje komory tohodla na to myšli, tute křarty z cyla zasy wotštroněz a za to tuiške křarty zawjesčj, kotřiz jenož za jědyn pucj placža.

— Přatť do swjatkow nasta w přenjej komorje wobšchěrněšcha rozmołwa wo nuznym šchicje za ratařtvo, fe kotromuž nimale wšchitke stromy pschihlojowachy. Zajimawe a zwjeselace bě pschi tym, shtóž Kamjeněžanjski wyschšchi měsčjanosta Deč wo njedawno w Berlinje wotměwanej zhromadžiznje nětotrych

wuzamknjeny, wiszał so jara prascha, pichetoż hańby wón wjele nima a pschi-wisnikow ma doć, kotřiž tajtoho czuēja tež wjaczy njeznaja.

Francózska. Präsidēt Loubet je 13. meje swoje pućžowanjo do Ruskeje z pschistawa Bresta nastupił, pschewodžany wot ministrow Walbeck-Rousseau, Delcassé a Lamešsan. Pschi hoćejnje, kotruž bě město Brest jomu t čžejzi pschihotowało, mějesche Loubet rěč, w kotrejš so cyłe za politiku Walbeck-Rousseau-a wupraji. Dotal žadny präsidēt so na jenu stromu špitił njeje, ale wischity su sedžblinoje „republikanšu“ nještronitošez wobedžbowali. Loubetej z čžeška wulkoho wužitka pschinješe, zo je tute stare waščnjo wopuščežil. — Mjez tym je präsidēt 20. meje do t joho powitanju krajnje wudehjenoho Pětrohrodu dojeł a bu tam z wulkej zahorjenošću wot mnohich tysacow powitany. Saminy džen běsche hižo hoćejina na kejžorskim hrodže w Barskoje-Selo, pschi kotrejš kejžor a präsidēt pscheczelnje toaštowašctaj.

— Z Martinique a druhich Antillow pschihadžeja dale zrudne powějeje. Nowe strachy pschecy hiščeje hroža a krajiny su daloko a ščěroko zapuščene. Ludžo dychja z džěla wschitko wopuščežic, a na 100,000 čžěłancow nima cyroby. We wschěch krajach so bohacze za nježbožownych hromadži.

Mnoho duchownych, mnichow a miłosćiwych sotrow je živjenjo zhubilo. Njany wustaw mnichow wot swj. Duchy z 30 profesorami a z 300 wučžomcami bu w měscze St. Pierre zničeny.

Z wobydleri nježbožownoho města St. Pierre staj z tych, kotřiž běchu z cyła w měscze, jenož dwaj mužej zahubjenju wučžetnyj: lékař, kiž t městu jěchajo horu Belé rozbuchnyč widžěšče a hnydom čžěłasche, a jaty, kotrohož po nježbožu w podzemiskej kódbze hiščeje živoho namačachu.

Na Martinique a susodnych kupach hroža nowe zahubjenja. Mont Belé wumjetowasche zasły hylischo žchliwe kamjenje a popjel a wulka mróčel walešče so hač do města Fort de France, strach a ščepotanjo mjez wobydlerjemi rozščěrjejo. 20,000 ludži čžěłasche žaloščeja po hajach, mnozy ležachu na tolenach a modlach so, druzi škwatachu na kódbze. Morjo bu wot žchliwych wusypkow z hory tak čžopke, zo so na někotrych městnach waricž poča. Na kupach Dominica a Guadeloupe bě pod zemju holł šlyščeč, kaž čžeške hrmanjo, a woheńčěrjwena mróčel bě widžec, kiž ludži tysčesche.

Španiska. 17. meje je kral Alfons XIII. swoje 16. lěto dočonjawschi knježestwo nastupił a swjatocžnje kralej pschedpisanu pschisachu wotpołožil. Joho mac, dotalna knježerka Christina, bě pschi pschisazy pódla; běsche to za nju z dobom čžěščžowanjo, kotrež je sebi bohacze zaslužila. Pschěz 16 lět — Alfons bu hačle 6 mječow po nanowej smjerczi rodženy — je wona z uajwjetšej wobhladnivosčju knježestwo w zrudnych a čžeških čžajach wodžila a pschihodnoho krala nanajšěje woczahnyła. Šižo na swjatocžnym dnju kónowanja so połaza, zo je kralowisťe živjenjo wschelašim stracham wustajene. Na puću do sejma čžisčžesche so muž te kralowistomu wozej a bu zajaty. Wupolaza so potom jako pschěmyslěny, kotryž lohfo žlych wotpohladow njemějesche. Z dobom pał bu tež w Madridže zapischisahanjo anarchistor wuslěžene, na zbožo w prawym čžasu, pschetož tuczi zasallš zaslepjency chychu hjez dwěla kralej za živjenjom. — Ministerstwo Sagasta wostanje we swojim zaštojnistwoje.

Schwedija. Sejm jednake wo powšchitkownych wólbach a mjez tym běšče pichez 100.000 džělaczeri w Stockholmje a drubich městach džěło zložilo. Šdnyž běšchtej wobej komorje wobšamkłej, kaž sebi džělaczerjo pschējachu, zo měło mjenujcy knježectwio na lěto 1904 komorowy nowy zakon za powšchitkowne wólbny pschědpołożić, su zasj započěli džělacj, bjez toho, zo bychu so něfaje njeměry štale.

Ruska. Wědom je mordar ministra Šcipagina wobwěšchany, šta so hižo nowy politiski nadpad. Šdnyž guverner we Wilnje, generalleutenant z Wahl, w noč po njeđželi džiwadło wopuščeži, wušěli wěšty Širšy Beckert dwójcy z revolvrom do njoho a rani joho na lěwej ruce a prawej nozy. Beckert bu zajaty a budže wot wojeŕštkoho sudnistwa sudženy.

Njirila. Wjednich Burow su w Bereeniging zhromadženi, zo bychu so wo wuměnjach wuradželi, pod kotrymiž chce Šendželsta měr činić. Winozu su z nimy nješpokojni a wuhladu na měr so tohodla wulke njezdaža. — Mjez tym so dale wojuje a Burojo njeběchu w poslednim čašu zbožowni. Čyže wotdžělenjo 400 mužů bu wot Šendželščanow popadnjene.

Amerika. 20. meje pschěwza nowowuzwoleny přasident na Kuba, Estrada Palma, swoje zastojństwo. Kuba budže potajkim nětko swobodna, Zjednoczene Staty zdžerža pať nad Kubu wěšty dohlad, wojebie w zwonkownych naležnosćach. Wostanje tam tež 700 amerikanškich wojakow.

— W Zjednoczenych Statych štach so wulke njezboža. Surowy wichor powali wulki džěl města Goliada w Terasu. Něhdže 60 wošobow bu sobn zasyppanych a morjenych a šchoda naczini so po millionach. — We wuhlownych podkopach w Coak Creek w štače Tennessee rozbuchnychchu dymy a něhdže 200 wošobow bu morjenych.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1902: k. 516. Jan Čěsla z Budyšina.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8355 hr. 72 pj. Dale darichu: Молоканы (149 hr.) 1 hr. — Radwofska Płatowa Komisija: Duey do Wotrowa 1 hr. 50 pj., z wučerjom z Lipska 50 pj. + 10 pj. Hromadže 2 hr. 10 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Towarštwjo Serbskich Burow a nalutowarńjow.

Lětnišcha głowna zhromadžizna budže njeđželu 25. meje popołdnju 1/4 hodzin w hofejencu w Paucicach.

Dženški porjad: Lětna rozprawa, zlicžbowanje, namjety a pschědnoschf knjeza rěčnika a kralowštkoho notara Čyža z Budyšina. — Sobustawy a hofězi pschěprowšchuje z tutym **Głowne pschědjudstwjo.**

Chróšćanska nalutowarńja a wupožčeńja

wotněje njeđželu 1. junija 1902 popołdnju w 4 hodzinach we Wjenke jali w Chróšćicach swoju nalětnju generalnu zhromadžiznu.

Dženški porjad: 1. Zlicžbowanje a bilanz wo lěće 1901. 2. Wólbny w pschědjudstwje a dohladowarštwje. 3. Namjety. **Pschědjudstwjo.**

Čiřchěž Smolerjec knižiczišchěženje w Macičnym domje w Budyšinje.

Katholfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Spis časopis.

Wudawaný wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 22.

31. meje 1902.

Lětník 40.

Maćeri.*

Něhdyšomu wučomcej k maćernym narodninam.

P. Luis Coloma: Knihla džěći.

Ach, pohladaj na njoho smilnje,
a njewopušć joh', moja maći!

Džensa je tomu runje lěto, luby H..., zo bu tebi k maćernym narodninam wěšany skapulir najswjećišeje knježny. A přeju sebi, zo by tutej swjedźenjeje swjećił na jenym dnju, jako džě tež we wutrobje zjednočuješ nutrnje poswjećenej lubej wosobje, kotrejž matej wumóžić twoju dušu a drje tež wumóžitej. Džensa pak, hdyž so wróća róčny dzeń tohole, za tebjě tak wažneho swjedźjenja, budu tebi drobnu, wěrnú podawiznu rozprawjeć, z wonych spodźiwnych podawiznow jenu, kotrež njewěra wudawa za připadnosće, a kotrež w nabožnym duchu wułożować, njewěra mjenuje džěćace počinanjo. Blizko bohužel njewěra widźi, njedoslědźuje so hlubokeje wučby a nabožneho jadra, kotrež w tajkich podawiznach so taji. Ani swjate, ani wulke, rjane wěcy wšak so z rozomom njezaprijeju: to wšitko hakle z wutrobu začuwamy. A tohodla sym tež tak njesměrnje so přócował, zo bych će nawučil začuwać, zo bych tu duchowne radosće so čí zespodobaše.

Swjate podawizny maju w samsnym zmysłu a w samsnym duchu so čitać, z kotrymž su pisane, a twoja nětko hišće džěsćowscy

* Ze započatkom tutoho powědańčka so njesměće wotrašić dać, ale wot spočatka hač do kónca sebi je derje přečítajće, lubi čitarjo a sobustawy! To je za nas wšěch jara wažna wěc!

čista wutroba džensa zawěšće wonym pismam zrozemi. Ale budže tež jutře hišće tak? ... Hladaj so, syno, zo hdyž swět ěi zwala twoje sony, njeby tež wěru twojeje duše sobu storhnył. Haj, napisach ěi tule podawiznu, a nadžejam so w pokoji, zo tak mjenowane wjesela tohole swěta zludaju čłowjeka, zo so jomu spřećiwja, a tak na kónc njewinosći twarja puć k pokuće. A hdyž budžeš čítać podawiznu, Bóh dał, zo by přecy to mohł wospjetować, štož je něhdy prajił wulki muž, kotrohož bě wěra w młodosći wulkoho basnika sćiniła, hordosć pak na stary džeň wulkoho njewěriwea:

Hač tež žana wěra tej basničcy je?

To so wě: přetož wěrić dyrbiš, nie měrić ...

A nětko wěrnú podawiznu slyš!

Před někajkim časom běše w našim kraju hrabjatkó žiwe, wobkuzlacy hólěc, dobry kaž jandžel, a nadobny jako kral. Pycha staršeju bě a jeju nadžija. Wubjerne wukublanjo běše začuwanja joho wutroby a myslenja joho ducha na wšo dobre a krasne zložilo, a jim krasnje zakčěć dało. Pobožna mać běše jomu z hlubokimi korjenjemi zaščěpila lubosć k najswjećišej knježnje. Hižo jako džěćatko běše joho k wołtarjej čisteje knježny nosyła, a wučila joho běše, zo by ju wołał ze słódkim mjenom: mać!

Z tym so sta, zo lubosć k tutej njebieskej maćeri a lubosć k joho pozeńskej maćeri hromadže w džěscowej wutrobje rosćeštej, wuzcy ze sobu zwjazanej a spjatej kaž spomózacej kótwy, kotrejž měještej łódžičku joho žiwjenja džeržeć we wichorach swěta. Najswjećišu knježnu wón z tej něžnej a wutrobnej lubosću lubowaše, kotruž mać jomu do duše liješe, a tutu wón z wonej česćownosću a swjatej hrózbju lubowaše, kotruž Marijine swjeće začišćowaše džěscowskej duši!

Džěscowske lěta minychu so a jich njewinosć, a młodosć přińdže ze swojimi njewužitnymi prózdnosćemi. Młody hrabja so z maćerju rozžohnowa, bywši pošlanstwu na cuzym dworje přidaty. Joho wutroba, tak wotewrjena a nješkítowana jako róža samotna stojaca we wětrach a wichorach — njeznaješe njedowěry. Po něčim wšak jomu lišćenja zajachu hlówu, a prózdnjenjo a kwasowanjo skazy joho wutrobu.

Pomału joho wěra wostabny, a joho čiste mysle so minychu, jako łopješka z kćenja citrony, hdyž sprochniwi a zešeriwi, wotpaduja łopješko po łopješku. Jenož wopomnjećo maćerje, a wopomnjećo Knježny jomu we wutrobje zbyštej, jako na dnje łódže zwoštawa ballast*, kotryž łódž wukhowa dospołnej zahubje. Kóždy wječor, přjedy hač so k měřu podawaše, by k ložu so poklaknył a k najswjećišej knježnje spěwał troje „Strowa sy, Marija“, a po nich by po tym hišće sćěhowała džiwokrasna modlitwa, kotruž bě mać joho wučila, košicy joho a wobjimajcy joho:

* Ballast, tak mjenuja so měchi pěska, kamjenje a twjerde drjewa, kotrež so do dna łódžow kładú, zo bychú tež, hdyž su hewak bjez nakłada a prózdne, we wodach stałe.

Budź žohnowana twoja čistosc,
 Ju na wěki wěkow ehcu khwalić:
 Ju khwala wšě jandželow wójska,
 Ju zbóžni w njebjesach khwala.
 O, nadobna kralowna njebjes,
 Najswjećiša knježna Marija,
 Wzmi džensa, a na wšě wzmi časy
 Moje čěto, moju dušu, moju lubosć:
 Ach, pohladaj na mnje džě smilnje
 A njewopušč mje, moja maći!

„A njewopušč mje, moja maći!“ wospjetowaše njezbožowny hrabja kóždy dzeń, prjedy hač wusny, a hórke začućo a spinacy stysk jomu potom zala wutrobu, a žołmješe so tam z namocu do hórki, do doła, jako z wotliwom a z přiliwom spohibane mórske žołmy. To běchu poroki swědomja!

Hdyž pak by dzeń zasy přišoł, tež myslenja a dwělowanja zasy přikhadžachu, a joho słabosće so wobnowjachu — tak zo ani njepytny wisatoho, mydliznowoho brjóžka, po kotrymž so spěje wot zlóscě k njeswědomitosći, a wot njeswědomitosće k njeskutkej.

Jenoho dnja pak so na wulku hońtwu poda z bjezbóžnym přečelom, kotryž běše joho najbóle skazył. Wosrjedź polow, pod hołym njebjom, jeju surowy wichor překwapi, z njewjedrom a zliwkom, a dyrbještaj so tuž do hosćenca wučeknyć, samotnje na puću stojacoho. Sprócný so towarš lehny, zo by spał, a bórzy so tež hrabja po joho přikładze k měru poda. Wězo prjedy swoju wšědnu wječornu modlitwu wuspěwa najswjećejšej knježnje, a to z hišće wjetšej bolosću a nutrnosću dyžli hewak.

Bórzy wusny, a spodźiwné zjewjenje we sonje před nim wustupi. Zezda so jomu, zo před sobu widži hróžbny posledni sud, w kotrymž Jězus Khrystus sudži duše, kotrež su přišće. W tu khwilu bě duša zatamana byla, a hdyž bliže přihladny, pózna přečelowu dušu. Při sebi dohlada so mačěrje, kotraž před bóžskim sudnikom klečeše a prošeše wo smilenjo za džěco swojeje wutroby.

Dobylascey so smějo, Lucifer njeličomne hrabjowe hrěchi čisny na wěčnu wahu, a skoku škla z hrěchami spadny do hłubiny. Jandželjo sebi wobliča z křidłami přikrychu, mač ze styskom zakřiča, a djaboł spokojom kiwny. Duša so zdaše, zo je zhubjena.

Tu so Marija zjewi, dwanaće hwězdow jej z krónu wobdawachu hłowu, a slěborny měsačk běše z podpjeru jeje nohomaj. Jako by prosyć cheyla, stupi so pódla hrabinky, w bolosćach so plawjaceje, a čisny troje „Strowa sy, Marija“, kotrež bě mlody hrabja kóždy wječor so modlił, do šklě dobrych skutkow. Ale škla zlóscow: lědom so spohiba, ach wona, tak zasakla, we hłubinach zwostawaše.

Tehdom wza swjata Knježna sylzy, kotrež so hrabincy lijachu z rěčkami, a do šklě dobrych skutkow je zložil; ale přecy hišće so njehibase. Z nowa jandželjo vzdychnychu, a njezbožowna mač sebi z rukomaj wobličo prikry, wšeje nadžije so wzdawši. A tehdom swjata Knježna swojej čistej woči zložil na wěčnaho sudnika, a sylzy

z njeju skapnyštej, spluwajcy na škli dobroho z mačernymi sylzami a z modlitwu syna.

Hnydom so škla zwjeze. Sylzy mačernjow dušu džěśća wumóžichu, kotrež bě so zabłudžilo — — — — —

Surowy hrimot w tutym wokoniku młodocho hrabju wubudži. To bě jenož wo dvě kročeli. Tam widžeše w druhim ložu morjene a spalene čelo swojoho přećela. Njewjedro bě joho zarazyło.

Za naše čitařstwo zdžělał Mikławš Andrieki.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Spacrunje ratařstwo a tež rjemjeslništvo pod žrudnymi wobstojenjami časa čerpi, zašluži sebi tola wopornihwa mysl Łužiskich katolikow za cyrkwiniske naležnosće tež w minjenym lěće džakowne pschypóznaczo. Za jenotliwe cyrkwiniske zaměry buchu tele dary nahromadžene:

1. za Lyoniske mišsioniske towařstwo	751 hr. — pj.
2. za šwj. Józefowe towařstwo	475 „ — „
3. za towařstwo šwjatoho rowa	546 „ 16 „
4. za Pětrovy pienješt	831 „ 18 „
5. za wurjadny Pětrovy pienješt k spomóženju cyrkwjow a šulow w ranšich kraju	297 „ 79 „
6. za kustodiju šwjatoho rowa	297 „ 31 „
7. za afriskanske towařstwo wot sobustawow	472 „ 47 „
8. za afriskanske towařstwo, nahromadžene w cyrk- wjach na šwjedženju šj. Tšjoch Kralow	547 „ 97 „
9. za Bonifacijowe towařstwo wot sobustawow	1572 „ 35 „
10. za Bonifacijowe towařstwo, nahromadžene pschi cyrkwiniskim woporje	412 „ 71 „
11. za twarženju cyrkwjow w naschej dišceš	2119 „ 26 „
12. za towařstwo šwj. džěćowstwa Jezusowoho	1302 „ — „

Wotajskim hromadže 9625 hr. 20 pj.

Wyšce toho bu druhu njedželu posta 1902 we wschitkich cyrkwjach a kapalach jubilejny wopor za šwjatoho wótea bamža Leona XIII. wupisamy, dofelž bě tónle wot Božce pschědwidžiwosće tať spodžiwnje zakitany nastupnik šwj. Pětra 10. februara 25. lěto swojoho wozbožacoho bamžowstwa započał. Pschi tutym woporje nahromadži so 1100 hrimnow, a duchowni dišceš namdadchu z teje sameje pschiciziny wyšce toho hišceže 117 hrimnow k wobnowjenju Lateran-škeje basiliki w Rómje.

Wosjeće poručamy darniwosće pobožnych wosadnych wopory za Bonifacijowe towařstwo a za twarjomne cyrkwe. Tele wopory služa za mnohe potřebnosće nascheje dišceš, kotrež z kóždym lětom rostu. Dań a dołh za požčene pienjež, z kotrymž buchu cyrkwe w Waczonjn, Hajnicach, Žitawje, Lubiju a Rumersdorffe twarjene, dyrbj so wotplacěć. Na wjacorych městnach bu wučba w nabožinje za džěći, kotrež njekatholske šule wopytnja, zarjadowana; w Rumersdorffe pola Bjarnaciz, w Olbersdorffe pola Žitawy a w kupjelach Oppelsdorffe pola Reichenawa wotměwaja so wot nowišchoho časa porjadne bože služby. To su nowe potřebnosće, kotrež so wotpozaczaj njemědža, kotrež pať sebi tež nowe wopory žadaja, a to tež wot wěrinych,

fotkiž su w tutym nastupanju tak zbožownje zaštarani. Za dotal pschinesene dary kishesčanskeje lubošče jo wěrnje džaŕujemy, tež woporniwi dželaŕowščy wysofodostojnoho duchownstwa, kotrej meješče wosebje w poslednim času, hđžež dyrbjachu něfotre městna njewobladžene moštacz, wschitke mocy swěrne napinacz, zo by džěło w cyrkwu a schuli derje dokonjało, mjesele pschipóznawamy.

3 Bjarnaciz. Tudomni a wofolni katholicowje běchu peticiju na kralowske ministerstwo kultusa wotpóskali, zo směte so w katholickej kapali w Runnersdorfe k óždu nje dželu a swjaty džěń zjawne božje služby džeržecz. Ministerium je k tomu nětk domolnosč dalo. A tak budža tam wot nětk kóždu njedželu a swjaty džěń dospołne katholicke božje služby, doniž budžetaj we Wostrowen dwaj kaplanaj. Rak nuzne te božje služby su, wofaza so pschi poslednich katholickich kemschach drugi džěń swjatkow, hđžež pobožni kemscherjo we lawkach noweje, kšětro rumnjeje kapaly wschitcy městna njenamachju.

Kr.

3 Adorja. Tudy buchju psched dwěmaj lětomaj missionske božje služby založene, a tež hnydom nabožna wučetnja. Katholicowje pak su so tam tak pschisporili, zo nětčischa stwa, hđžež jo kemsche wotdžeržachu, na žane waschnjo njedofaha. Tohodla su so tudomni katholicowje rozjudžili, wjetšchi boži dom natwaricz. Woni su nětk ležomnosč z kšěžu na Bismark drózy wot mješčana Klingera kupili, a budže so tam hižo lěta z twarjenjom cyrkwicčki a hnydom tež wobhydlenja za duchownoho započecz.

Kr.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Kralej a kralowje wjedže so w Sibyllenorče derje; ežinitaj do wofoliny wulěty z wožom a tež wopyty. Kral je tež hižo něšto razow na hoitwje pobyt.

— Nášch sejmi so póndželu po swjatkownych próždninach zasty přeni krócz zhromadži a spominasche w přenim posebženju z wosebitej swjatocžnosčju na žadny jubilej, kotryž bě so 21. meje minyl. Na tutym dnju bě mjenujcy psched 40 lětami Joho kralowsta Wysofosc pryne Surij jako sobustaw přenjeje komory do sejma zastupil. Präšident z Kónneritz postrowi joho tohodla w pschitomnosčzi zapóskancow a ministrow z pschihódbnej narěczju, spominajo na swědomitosč, swěru a woporniwosč, pschez kotruž je wón swojim towarščam w komorje stajnje z pschikladom. Potom pschepoda so prynczej joho wobraz, kotryž běchu zapóskancy za njoho džělacž dali a kotryž ma pschichódbnje k wopomnjecžu w přenjeje komorje wisacz. — Tež w drugej komorje präšident Měhnert z powšchitkownym pschikłosom na pryncowy jubilej spominasche.

— Prync Wjedrich August dočonia 25. meje 37. lěto swojoho žiwjenja a z dobom bě so tež 25 lět minyło, zo bě do wójsta zastupil. Z mnohich stron dósta so jomu wutrobne zbožopšheczjo a kral dari jomu wuznamjenstwi fischž za swěrne služby.

Němska. Kaž poslednje lěta husčischo, puczuje němstfi kejžor tež lěta dlejšchi čas w Elsf-Bothringstaj, hđžež joho wězo hisčče z wjetšdej horliwojczu witachu hacž přjedy, dokelž džě ma so tamnym wobhyderjam tak njeluby diktatorny paragraf zběhnycz. W Měgu postrowi a powita joho w domje biskop Benzler.

— Zrudna powěsč pschidžje storo cyle ujenadžicy sobotu 24. meje z Kólna. Archibiskop Hubert Simar běsche tam w nočy na zahorjenjej

plucow zemrël. Všched někotrymi dnjemi běšče čerstwoho a krutoho chorosč napadnyła, tola njezdasche jo nikomu strašna. Hagle pjatt pschipołbnju jo wobroczi, tak zo mocy nable wotebjerachu a wjeleboštojnny knjez tak křěće wumrë. Zenož 2¼ lëta je wón swoje wysoke zaštoństwo zastarał a tola sebi čěsčojownosč, kotruž bě jako Paderbornski biskop a jako profesor theologie w Bonje daloko a ščěroko sebi dobył, bohacze rozmnožił. Nic jenož w joho diöcezy, ale po cyłej Němstcei zbudži joho wschëm njewočasowana smjercz po- wschitkowny podžel. Mjez přenimi, kotřiž swoje žarowanjo wuprajichu, bě kejžor Wilhelm, kotryž dompropstei Verlagei telegrafowasche. Wschitte nowiny, tež njekatholske, spominachu na njebocizčtoho archybiskopa z najwjětškim po- čěsčowanjom. Archybiskop Simar bě 14. decembra 1835 rodženy, njeběšče potajkim hiščeje 67 lët stary, a dolelž bě pschecy strowy był, joho diöcefa hiščeje wjele wot njoho wočasowasche. Dweju biskopow a dwaju archybiskopow je tak Šwijnjanska diöcefa w běhu poslednich 5 lët zhubila, a bjez džiwa toho- bla, zo hluboko žaruje. R. i. p.

— Namjet nowoho zakonja pschecziwo Polakam bu wot pruskeho sejma zańdženu wutoru wosebitej komisiji k dalschomu wuradźowanju pschepodaty. Rozmołwa w sejmje samym njebë ani wótra ani zajimawa. Kanceler Bülow namjet w zawodnej rěči zamołwjesche, tak derje kaž jo hubjena wěc zastupowacz hodži. Pólsky zapóslancy dachu krótku raznu wotmołwu čitacz, w kotrejž njě- sprawnosč nowoho zakonja wuprajichu a wotřalichu jo potom ze sejma. Z druhich stron porěčachu jenotliwi za namjet abo pschecziwo njomu, ale bjez wulkeho razhorjenja. Wschato lóžby wë, zo druha strona njemóže abo nochce pschewědčena bycz. Kač njerozumna a bjeze wschoho wužitka dotalna pruska politika pschecziwo Polakam je, widžimy z toho, zo ju Polacy w čas, w kotrymž je Pruska 200 millionow k pokupjenju pólskich kublow woprowata, nimale 5 quadratnych mil noweje role nabyli. Knježerstwo to samo wozjewja, wostawa pak na swojich pucach a joho pscheczeliwo bjeza sobu. Z tanclerowych skowow bě z cyła skychcz, zo jo hiščeje druge zakonje k „pospłnjenju Němcow“ pschihotuja. Bomhacž tež to niczo njebudže, křiba, zo bychu tak radikalne byte kaž krala Šaratonowe pschecziwo Šraelitam. Tajke pak jo za nasche časy tola wjacny derje njehodža, ruujež snadž bychu jo někotrym hakatistam derje špodobale.

— Najwjětškej němstcei towarštwje za móřske lóžnistwo, Hamburg- Amerika linija a Sewjerno-němski Loyd stej z jendželsto-amerikanškim lóžnistwim truistom (zjednocženstwom) jo zwjazałoj, zo sebi njebychu njetrjebanschi konfurencu činiłe. Scžěhnuł drje budže tón, zo jo placžizny za pschewožowanjo wojobow a tworow pschez morjo powyscha. Za ratařstwo njelubny mohł drje zwjazt jenož bywacz, hdy bychu pschez njón amerikanste žita tuńicho pschewožowali a tak placžizny na burske wupłody hiščeje bóle čišczeli. Tola drje jo to lohko njestanje. Kelto pjenjez w tutych towarštwach teži, widžimy z toho, zo amerikanste lóžnistwe zjednocženstwo wjele mjenowanomu a zaslužbnomu direktorej Hamburgskoho towarštwu 4 millionow hriwnow mzdny na lëto lubjesche, jeli by do joho služby stupil. Knjez Wallin — tak wón rěka — pak je tute namo- wjenje wotpozasal. Čěsčje došč!

— Bayerška čce za swój sejm město dotalnych indirektnych wólbow direktnje zamjescz. Wot Sakskeje potajkim nochce wuknycz, šhto je prawje.

— Znaty přäsident wyichschoho zarjadowanschoho sudnistwa w Pruscei, dr. Rügler, je nable zemrël. Zenož dwaj mječaj je swoje nowe zaštoństwo

měl. Raž je znate, bě Rügler předny dolhe lěta ministerialny direktor a wje-
dzejche naležnosće ludowych škulow. Za žiwotkowne wumowanjo škulow je
sebi mnohe zaslužby dobył, cyrkej pak chcyjše najradšeho cyle ze šule
wustorkač.

Witriřta. Přeni króč wot lěta 1897 bu budget zašy po porjadnym,
runje 7 mjesacow trajacym wuradžowanju wot sejma pschuwaty. Tež hospo-
darše wujednanjo z Wuheřskej drje so hišče dofonja. Sejm a knježestwo
we Wuheřskej tola tež widžitej, zo bhyčtej swój kraj šchodowaloj, hdy
bhyčtej jón wot Ruskeje dželikoj.

Italija. Hdyž kral a kralowa na puczu do Palermo, hdyž ratařtu
wustajeńcu wotewřišchtaj, Neapel wopytajšchtaj, cziřny někajti, najšterje trochu
přchemyšleny cžłowjek dwaj kamjenjej za kralowškim wozom, bjez toho, zo by
někoho ranil.

— Persijski šchah je so na swojim pucžowanju z Italskeje pschez Basel,
hdyž bu wot wosebitoho pšlanca němšeho kejžora powitany, do Berlina podal.

Rom. Monsignore Tarnajši je po dolhej chorosčzi wumřel. Wón
bě za pschichodnoho nuncia w Mnichowje postajeny. Dofelž běšche mjese lět
uditoro (tajny radžičel) pola bamžowšeho pšlanskwa w Mnichowje a Winje,
wón němšce wobštojnošče derje znajesche.

Belgija. Bol sejma bu nowowoleny a wjetřčina katolskeje strony
přchi tym porňo přjedawšchomu hišče něšto pschirošče. To je ludowe
wotnodynjenje na liberalnu a socialdemokratisku hary. Wolaču stajnje, zo
z nimi wjetřčina ludu nowowólny zaton žada. Wolerjo su hinat rozludžili,
a socialistjo su pschez wólny runje tak wohańbjeni, kaž předny pschez swoje
złóštnište njeměry.

Francóžka. Přasident Loubet je duch z Ruskeje tež Danštu wopytał,
kotraž džě je tež z Ruskej blizko špšecželena. Doma wocžatowachu jeho
swjatocžue witanja, kotrež pak je wón wotpozazał, dofelž cny lud z njezbožow-
nymi na kupje Martinique žaruje, ale tež nowe starosče. Ministerium
Waldeck-Rousseau chce swoje zastojařstwo zložič, a Loubet změje so wo nowych
ministrow starać. Čžohodla Waldeck-Rousseau wotstupi, runjež je tola přchi
poslednich wólnach nahladnu wjetřčinu dóstał, njeje cyle jasne. Najšterje
maja tamni prawje, kotřiz mjenja, zo chce sebi na te wařchnjo rjane wuhladu
na pschichodne wólny k přasidentej wobthowac.

— Na kupje Martinique je vulkan Pelé po krótkim měrje z nowa
surowje zahadžec počał. Pschez hodžinu dolho šapachu plomjenja na 150
metrow wyso. Surowy wichor hownjesche, tošte cžorne mróčeje wisaja nad
městom Fort de France a džiwne blyřti šapaja z nich, morjo so wari. Z horn
Pelé štapaja na stajnosčzi žehliwe žolte mróčeje. Wobhydlerjo tšchepotaja, zo
mohla so tajka mróčel na jich město walicž. — Žendželska kupa St. Vincent
je cyle wopuščžena.

Žendželska. Znaty pšlanc Pauncesote we Washingtonje, jedny z naj-
šlawniřchich žendželskich diplomatow, je wumřel.

— Žednanja wo měr w Africu pschecy hišče jara pomału dale so
pletu. Se pak powšchitkowne pschesiwědženjo, zo bjez wušpěcha njebudža,
dofelž matej wobej stronje wójnu štu.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprował: Njemjenowany k džakej 5 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale su woprowali: Lubjeny dar wot žónskeje 10 hr., tohorunja: so poručejo zakitej Maćerje Božeye 20 hr., njemjenowany 10 hr. 50 pj. — wšitko z Radwofskeje wosady. Njemjenowany k džakej 5 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: Njemjenowanaj z Budyšina 10 hr., njemjenowany z H. 1 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8357 hr. 82 pj. (hl. č. 18. a 19.) Dale darichu: Молоканы (150 hr.) 1 hr. — Radwofska Płatowa Komisija: z Čornoboha 2 hr. 44 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřelaj stej sotje Madlena Šchořžina z Radworja a Hana Kollina z Wotřelc. R. I. p.

Sobustawny bratřtwu „Jězusoweje Wutroby“ a „Zapochtołstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu juniju Bohu woprować: „zo bychu šćěsćenjo najswjećišchu Wutrobu Jězusowu došojnje čćejowali.“

Włotcija škotu a gratu!

Wutoru 3. junija wot dopołdnja 9 hodžin budža na Peczkec kuble we Wudworju:

10 krunow, jałojcow a bylow olšenburgskeje rasy, 4 formne šwinje, ratariske mašiny, wozy a domjacy pólny grat za hotome pjenjezy přehdawane. Přichadźowanjo škotu započina so pšich-połdnju w 12 hodžinach. **Dotalny najeni kubla.**

Ralbicžanske Raiffeisenske towarštwu

změje njedźelu 8. junija t. l. popołdnju w 6 hodžinach swoju generalnu zhromadźinu w Serbanstim hožencu.

Džeńši porjad: 1. Zlicbowanje wot lěta 1901. 2. Připóznaczo zlicženja (Entlastung) přehedyštwu a zlicbowarja. 3. Postajenje dividendy. 4. Wólby do přehedyštwu a dohladowarštwu. 5. Postajenje kreditnych mjelow. 6. Namjety, kotrež so z najmjeńšcha pieč dnjow předy pisomnje na přehedyštwu póčezlu.

Zlicbowanje móže kóždy sobustaw wot 1. hač do 8. junija pola zlicbowarja widžecž. **Přehedyštwu.**

Na swjatu Trojicu, njedźelu 25. meje, před wječorom wusny po krótkej khorosći w Knjezu naš luby mandželski a nan knjez **Michał Jurš**, kubler a hosćencar we Wotrowje. Za wopokazma džělbranja a lubosće při khorosći, mrěću a khowanju njebočičkoho wuprajamy wšitkim nutrne „Zapłać Bóh luby Knjez“ z próstwu, zo bychu druhdy z pobožnym Wótče-našom na našoho luboho nana spomnili.

Hluboko zrudžena wudowa **Marija Juršowa** a swójba.

Čižkej Smolerjec knižničkejce w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pšaće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cytoho
ryněka abo telkorum 25 pj.

Šudomy časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 23.

7. junija 1902.

Lětnik 40.

Dwoja měra.

Raž je tež našej časopis w číslje 20. wozjewił, je težor Wilhelm w Elsaß-Lothringiskej pšehnywajo šlubil, zo ma so bórzy „diktatorny paragraf“, to rěka, tamón zahoń zběhnyč, kotryž wobydlerjow kraja, do 1870 pod francóžskim knježstwom stojacoho, wšchelaŕim wurjadnym postajenjam wustaja. W Elsaß-Lothringiskej je němiste knježectstwo mižu politiku dowěry wjedło. Kejžorowi naměstnicy, wosebje poslednišči, su po tutej politicy tam knježili, lud za so dobyli a jim pšethód do nowych, němiskich wobstojenjow woložili. Z tym, zo chce Němiska tamón ponižacy zahoń nětko zběhnyč, je najlěpje dopotazane, zo z tajkej rozomnej, měrniwej, dowěrliwej politiku so najwjacy doepěje.

Cyle hinašcu měru ma Pruska za pólske krajiny kranju. Tam wo mižym knježenju rěče njeje, nawopak ze wšchey krutošću a nic pšehcy rozomnje a sprawnje tamniške wšchynošče pšechziwo Polakam wustupuja. Smy džěn wšchelaŕe podońdženja wot tam hižo wozjewjeli. Polakam, kotrymž stej jich rěč a nabožništwó pšchi pšethodže tohole džěla přjedawšeho pólskeho kraleštwja do pruskeho šwjatočnyje zaručenej, w nowiškim času w škulach, zhromadžiŕnach a žjawnym žiwjenju wosebje jich rěč zatazuja. Sta millionow je Pruska z dawkow, kotrej džěn tež Polacy plačja, hižo k tomu naložila, zo by ležomnošče a kľuba Polakam wukupjez a němiskim kolonistam pšchemošćajicz dała. Wosebite towaštwó je pšched lětami so tam tworilo, kotrej po přěních pišnikach jošo hłownych wjednikow (H K T) hakatistow mjenuja, a czi wosebje z wjele wjac rozhorjenošću hačž rozomom pšechziwo Polakam zatħadžeja. Knježectstwo bohuzel na dotatny fiaško tutoho towaštwja njeħlada, ale so šterje dale wot njoho šchěwacž dawka. Wšchaf nětko z nowa zas šchtwórcž milliona pšechziwo Polakam žada, a křž so žda, konservativni a nacionalliberalni žomu tule ħobřřtu žumu tež žwola!

A hdyž so prajšanny, psche czo so wscho to stawa, je jich wotmoŭljenjo, dofelž su Polacy njepšheczeljo Pruskeje a za Wulfopólskej, jamostatnym prjedawšchim pólskim kralestwom, žadaja.

Tomu z dobrym prawom jamo Němcy, kotřiž tež za Polakow maja hišheze kusť sprawnosće, wotmoŭnjeja, zo su wobydlerjo Ešah-Lothringškeje pschi pscheshodže do němstoho kejžorstwa cyle francoscy zmyšleni a Němskej njepšheczelni byli, zo pať su nětk šterje runje z milcy, rozomnej politiku dobhezi. Polacy nicžo njeczinja, zo bychu wobstaczo pruskeho kralestwa šlabili abo jomu hrozili, woni swoje dawki dawaja, winowatosće poddanow šwérnje dopjelnjeja, swoju wojeřsku službu kaž wschity družu cžinja a t. d.

Šacž dotal su tež pscheczelne zmyšlenjo za Prusku wopozajowali. Šdyž jo nětko njepšheczeliski duch wurwiwa, dha je wina toho w ujesprawnym, namócnym wustupowanju wyschnosće pscheczino nim. Njesprawnosć hdy wubudžić dyrbi.

Zawěće je štrach, zo dwoja měra, kotruž Pruska natožuje, jej samej wulku škodu naczini.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Tudomni katholiccy Serbja su sebi towarštwu „Zednotu“ založili, kotrež ma pschede wschym nadawt, sobustawy w žiwym zwjazku z katholickej cyrkwju a swojej wosadu zdžeržeč, wosebje stare a nowe kerkušowne hłosty wučić, pódla pať tež šwětny serbski špěw hajić a k wotměnjenju pschihódnu zabawu poškieč. Zhromadženi, kotrychž běše jo na dotalnych šthadžowanach na kóždu 120—140 wosobow zescht, wuzwolichu knjeza katecheta Wingera, kotryž je jo wo založenjo towarštwu wosebje prócowal, za pschedydu. Za hudyšnika (dirigenta) bu knjez cyrkwny wučer Něcčka pomjenowan. Pro-tektoat (zakitařstwo) towarštwu je knjez šcholaštis Štala pscheczelnje pschijať. Towarštwu ma porjadne a wurjadne sobustawy. Porjadne sobustawy, kotrež polny pschinosť (1 hr. 20 pj. na lěto) placža a pschi wuradžowanjach sobu wothłosuja, móža byč mužowje z najmjeńšha 21 lět stari, kotřiž smědža, hdyž su ženjeni, tež swojich šwójbnych sobu pschinosjeć. Wurjadne sobustawy, hjez prawa wothłosowanja a jenož pol pschinoschta placžacc, móža byč: 1. žony (wudowy) ze swojimi šwójbnyimi, 2. młodžencowje niže dokonjanoho 21. lěta a 3. holcy, wosebje tajke, kotrež w Budyšcinje a wotoliuje služba. Zo by „Zednota“ rzyy serbska byč njepšhestala, kaž jo to jerskim towarštwom w městach husto stawa, pschijina pschedyštwu jenož tajke šwójbny, hdyž móža wschity (muž, žona, džeczi) serbski. Z měšchanych šwójbow móža jenož serbske zastupjeć. Kať jara Budyšchcy Serbja serbski špěw lubuja, špóznajeschy najlěpje z toho, zo jo na přenimaj zhromadžižuomaj 60—80 špěwnikow („Přeni wěnc špěwow“) rozpscheda.

Towarštwu šthadžuje jo druhu njedželu kóždoho měsaca wječor we 8 hodžinach w katholickej towaršchowni (Gesellenhaus) na garbatškej drožy. (Bližicha šthadžowanka je potajkim jutse, 8. junija.) Staršchim, kotřiž maja swoje džowki w měsće na službje, najualežnišcho radžimy, zo bychu je k zastupjenju do towarštwu napominali; pschetož tu pscheczini młodošč njedželsti wječor w pschistojnec bjeadže, mjez tym zo jo hewať husto ze šthadžnymi towaršchami zeznaje a po njechanach pucžach kłodži. Tu njetřebaja jo tež tajke pschicně štrachowacž, kotrež wosobne měsčanske wachnicžka dojeć njeznaja;

pschetoż tu je towařstwo zjednocnymi serbskimi waschujemi. — Najlepje sczinja starshi, zo swojim w Budyschinje služacym dječom tute cziřto „Bořola“ pšiczelu. Towařstwowe pschedsuidstwo to cžinic njemōže, dokelž wo mnohich njewc, hōže služa. Wšcho nadrobniřske mōža wone pola tudomnych serbskich duchownych zhonič. * *

— Jara zajimawu powěsč mōžemy wo Worflecach wozjewić. Kaž je znate, je hrabinta knježna Monika Stolberg-Stolberg zastupitřiči do křošćtra w Tournay swoje kublo a hród we Worflecach nadrheiniskomu towařstwu Malteřkich rycerjow wotkazala z wuměnjom, zo ma so tam khorownja založić. Spomnjene towařstwo je ze šatřim knježestwom wo tom jednalo a nětko je psched krótkim nasche knježestwo wozjewilo, zo založenjo khorownje a tež to domoli, zo smēdža so we Worflecach mikoščiwje sotry swjatoho Karla Borromejskeho zasudlicž. Šižo so z generalnej wyschšcej tutych sotrow w Trebnicach jedna, a drje w krótkim cžasu 5 mikoščiwych sotrow do Worflec pschidže, kotrež zmeja khorownju wjesč a tež khorych w domach wothladowacž.

Towařstwo Serbskich Burow mējsche swoju lētuschu hłownu zhromadžiznu njedželu tydženja w šalu Rachelec hoščenca w Pancežicach. Wle kubja wosta jara prōždna, jchtož je cžim bóle wobžarowacž, zo je samotny powuczacy pschednosch, kotryž šny tam šlyscheli, tež dalosim hoščom za cžeže pucža nadobnje zarunał. Njeběsche wolena njedžela najpschidniřska, dale bē dopodniřchi deščez — na pschillad Butecžanow, kotřiž ju dječacž so hotowali, hacž do jenocho wottraschil wšichich, tola kōžny wēmy, zo tež w njepschidnym cžasu cžasto poľno bywa nēhdžčtuli — druhbže. Wosebje młobych hořpodarjow z wotolnosče šny z bolosčju parowali. — Knjez pschedsuda, sejmřki zapōřlane Kofka, zhromadžiznu wotewri w 1/25 hodžin, witajo pschitomnych, wosebje ff. kral. notara rēcniřa Čhja, dr. Rachele, kapłana Andrieřoho. Pschedsuda ipomni — wēscže zdobnje na hřtoriskim mēřnje, hōžež je psched 17 lētami Towařstwo Serbskich Burow založene bylo: z křwalbu a z džakom na štućowanjo rozhladnych a wustojnych ratarjow, kotřiž su wot nas hižo wotechli: Kummnera-Lazkowskeho, Škopa-Richinoborsčejaniskeho a Krawcžila ze Serbskich Bazlic. Scžehowasche lētna rozprawa, hłowna zhromadžizna bē w Kladworju, derje wopytana, a to hacž do škōncženja tež wot f. sararja Žura. Wšechče raz zēndžechu so burjo w oktobru w Žendžie restawraciji w Budyschinje, a to z 5 towařstwow zastupjerjo. Tam wujebnaschtej so peticiji: za pomisčjenje žitnych kłow a w nastupanju wobhladowanja mjasu rēcnoho štotu, kotrež ratarstwo jara boli. Tak je wjeska z lēdna 300 dawčowych jednotkow za lēto pschēž 50 hr. lētarjei zdawacž dyrhjala, tohorunja Butecy, z 500 wobchdlerjow, 320 hr. za jenicže poslednje lēto. Tuto wažnu naležnosč je rēcniř jam na jejnje zastnpowal — hacž dotal drje bjez zjawneho wuspěcha: nēřskoho wurunanja pať so tu bōržy doepčēž dyrbi. Přemřšcha peticija, w prawym cžasu do Berlina pōřłana, je wulku mnohosč podpřisow dōřłala, runjež je jich mēlo hřschče wjele wjac byčž. Solidarnosč wřchal je dotal w Serbach žadna knēřla a njepřehjenoč njasch dawny starj po wōtcach hřschny namřēm. — Zamōženjo towařstwa, kotrež Křrōščanřka nalutowařnja křowa, je z 1368 hr. 20 pj. na špocžatku lēta, nětko 1496 hr. 81 pj. dostupilo. Pschinoschti (po 5 hřwnoch, towařstwa z wjac 50 šobustawow 10 hr.) wotedachu Butecžanřke Towařstwo Serbskich Burow (na 2 lēcje), Mlao-Wjelčowske (na 3 lēta), Njebjelečanřke, Křrōščanřke, Kladworřke, Baczōnřke; z Kacec 2 hr. dōndžejchtej.

(Hižo leta dolho pschinoschkom njeplacža z Gobjija, Vělcžec a Wotrowa.) Z toho pak, zo nimo drobnych na porti a podobnych wudawkow njebe, wurozemisch dobytk. Kalbiczaniske Towarstwo Serbskich Buron placži 20 hr. za 1901/02, ischtož pak so hižo do nowoho konta zalicži. Knjež Kofla na kónc swojeje jasneje a pschewidneje rozprawu hospodarjow horliwje namohwěseče, zo bychu w pschezjenoščzi jedyn za wschitkich a wschitcy za jenoho byli a tak w luboječi a doraznje zamiery a dobre naschoho burstwa spěchowali. Zhromadženi rozprawu z dźakom pschijachu.

Jara zajimawy bě pschednoschf t. Cyž a, kotryž je, kaž spomni, z radoščzi do nascheje sriedžizny pschischoł, zo by nam porěčzał wo testamencze: schto móže wotkazowacž, tak so to stawa, komu móže so wotkazowacž, a hdy? Wobamny referat, dokež je powischitkownje wužitne a wažne powuczenjo w nim, w cyfry něhdže w protyč, a tohodla so tu dale wo nim nerozspisujemy. Pschispmunjenje knjeza rěčnika wo cyrkwi a spomóžnych wustawach pschiwědže dlějšchu rozmołwu: Prawje je, hdyž serbski rólnik w poslednjeji woli njezapomina tež na boži dom jako syn nabožneho ludu. Ale pschi tym njech so njezabýwa wosebje w pschitomnych czežkich časach na swojich, kotrychž trasch by tajta pomoc wuzběhnyč pomohala — a tež, hdyž so cyrkwi wotkazuje, wostawajmy doma! Wulke pienjezy tak z njewědomnosčzi do cuzby du, a my bychmy jich doma jara derje wužić móhli. Knjež Króna z nazhonjenja powěda, tak je so tam a tam 30 tysac do cuzby wotkazalo, a jenož tak z lěsčzi, kaž rěka, wudobychčteji so za Towarstwo Pomocy za študowacych Serbow dwaj tysacaj. To je narodohospodarscy njerozum. (Majrjeašče pschi wschěm bě, zo spomunjeny wulki měch na swoje město ani njedónđe, ale po puczu něhdže wjazny.) Tu pak maju, kaž t. dr. Rachel doda, powołani radžiczerjo ludu zastupić, ludži powucić a jim, hdyž na to maju, tajke wopravdže dobre wěcy poručić. Tak založuje so na psch. khorownja w Serbach. Zo bychu tola, schtož móža, wopromali za nju. Haj, malicžosć tež najmjeišchi za khorownju wotkazacž móže. Schtož njewě, wěrit njebý, tak pscheje wschju měru hubjeni su jem a tam naschi khor. Wosebje stari. Skerje so štót wobhlada, ale w ludžoch mnohi bědnje hynie. Tohodla podpěrujmy založ a wutwarjenje khorownje w Serbach. — Wězo dónđe tež na Waczičny dom. Waczičny dom je měł sriedžisčezjo Serbowstwa byč a, dokež su Serbja ratarjo z wjetšcha, tež, a to nic w poslednim rjedže, sriedžisčezjo naschoho burstwa. A wopravdže je so tež lubila kosejownja, a hoščenc z wuspchahowanjom. Kaž so ischchi, ničzo z toho njebudže, a serbski ratar je tohodla hńěwny. Njech zastupjerjej Waczičy Serbskeje porěčitaj; ft. Cyž a Andrici to sčinišchitaj. Schkoda, zo burja sami lěpy »na Wacziču« njethodža, tam by jich rěč zawěseče z wuspěchom rěčala, runje lěta jutry je so došč wo tym powědało, a naschi ratarjo běchu ischschěz móhli, tak ze zahorjenjom je so runje tuta jich wěc rozpominala. Njech nětko T. S. B. dobru wolu wozjewi, a zastupi do rjadu zašladnikow Waczičneho domu, po pschikladže tak mnohich druhich towarstwow w Serbach. Toho žadanja budža wěseče derje a škedžbliwje rozpominane. Z pschednydstwa so wotmołwi, zo towarstwo hnydom swojich sto hriwnow da, hdyž budže wěste, zo konjency so natwarja. — Wo někotrych dalšich naprašchowanjach a wotmołwenjach so zhromadžizna skónči. Pschichodna budže w Wudyschinje, hdy? — powě nawěschf. Njech je derje wopytana, a njech roščje nasch rólniski staw! M. A.

3 Lubhoščja. Mjědželu 8. junija a sečchowace dny budže w Kulowje rataršta wustajeńca. Mjědželu 1/12 hodžin wotewri knjež krajny rada

ze Schwarc (v. Schwarz) z Wojerec wustajeńcu. Wóndželu wot $\frac{1}{2}8$ — $\frac{1}{2}9$ hodžin dopoŭdnja nacžeri so stót; wot $\frac{1}{2}9$ — $\frac{1}{2}10$ hodžin posudženjo koblów (Stutenmusterung); w 10 hodžinach zestupi so komisiija k posudženju wschóho wustajeńcho a k wuradžowanju, na čo maja so premije dacž. — Premije su: 1 złota, 2 złěbornej, 2 broncowej medaliji a na 800 hrimnowu pjeniez. — Pšchipoŭdnju w 1 hodž. wudžěla so premije a pšchedwjedže so wuznamjenjenju stót. Wopoŭdnju w 3 hodž. je zhromadny wobjed w Braunec hoščencu (za 1,25 hr. bjez nuzowanja na wino). Wutoru w 10 hodžinach dopoŭdnja je ložowanjo.

Tale wustajeńca budže jo móc nimale cyle serbska mjenowacž, dokełž je wokolina Kulowa serbska. Wězo, hdyž sami fabrikow za ratařske masšiny nimamy, wobdžěla so tež Němcy na wustajenju. Wny pak čyemy w tom, ščož so tam wustajaj, widžecž, hacž fabriki našče potřeby znaja a prawje pojndža. Nadžijomnje so tola jenož wustajaj, wo čimž so ludži, zo mohla wjetščina wopytowarjow to trjebacž.

Stót nastupajo, čiminy intereŭsantow runje na wustajenjo swini kědžbnych. Płahuje jo mjeunych w Kulowskej wokolinie wot dwěju lět sem družina swini, kotraž po wězo haŭle krótkim nazhouwenju doby wuspěch lubi. Tak budža tam runje mjeńšchi wobsedžerjo zajimacu wěc namatacž, dokełž mjeńšchi hospodať často z rancu najwjac wuwisuje.

Za sobustawu ratařskich towarštwow, pšchindu-li zhromadnje abo z wupozazom, poniži so zastupny pjeniez. Tuž wopytajmy wustajeńcu mnozy! Ma malcy wustajeńcy, kotruž z dobrej křiwu pšchedladamy, mžemy wjac nawutnyć, hacž na wulkej, hdyž nam bórzy wot pšchewulkeje mnohosće wustajenych wěcow hlawa bórčiji.

H.

B cyloho swěta.

Sakša. Seju Majestosčiji kral a kralowa w tutech rjanych dnjach hiščeje w Sibyllenorče pšchewwataj. Kral Albert bě posledni čas zas na swoje stare čerpjenjo bóle šchorjel, tola je so Bohu džať zas porjedžilo. Kralowa Karola jo na dnju Wožoho Čžěla pšchi swjatocžnym wobthadže z Wožim Čžětom we Wrótšlawju wobdžělesče. Pšchi wobthadže kardinal Kopp sam Bože Čžěto njeseče. Za nim kročěsče kralowa Karola ze zaswěčenej swěčžtu. Wobthad, kiž po wulkim torhosčěžu džěsče, na rjanym skónčžnym dnju z wulkej hłu korchowi a nješměrnej mnohosčju pobožnych wulkotny bnyšcž a pychu wopozazowasče. Swjatocžnosč dwě cylej hodžiny trajesče, a běsče kralowa z džělom swojoho wosobnoho pšchewodnistwa njedžiwajcy wulkeje horcoty hacž do kónca pšchitonna. Po božich službach Seje Majestosč je swojim pšchewodnistwom kardinala ze swojim wopytom pocžesčiji.

— Najnowišča powěsč ze Sibyllenorta: **Joho Majestosč kral Albert je jara strašnje šchorjel.**

— Dokełž bě w swojim času přenja komora wot druheje komory pšchinzaty zatoń wo nowych dawkach zacžisnyła, jednasče nětko wo tutej wěcy wosebita deputacija, zestajana ze sobustawow wobeju komorow. Seje namjety buchu kónce meje wot přenjeje komory jenohłóńnje, wot druheje komory z wjetščinu pšchinzate. Prawje spokojom wschať po prawom ničtů z namjetami njebē — ščoť tež mohł nowe dawki wunamakacž, kiž bychu so wščem lubile —, ale sejw njehasče tola tule wažnu wěc njedokonzanju wostajicž. Dawki zineja jo

po nowych postajenjach pschichodnje tasle: Dawt na dofhodny wostanje z małymi wotmënjenjemi jakož dotal, ma pať so lëtnje 25 % pschirazyć. Z wotmënjenjow dycemy tu wošebje naspomnecz woložjenje, kotrež je druha komora namjetowała mjenujcy, zo ma kóždy hospodať, kotrohóž dofhodny wojacy hač 3100 hr. njewučinja, prawo, na kóžde džěčo mjez 6 a 14 lëtami 50 hr. wot dofhodow wotczahnyć. Tutón cyły tarif płaczi hač do lëta 1907. Mimo dawkow na dofhodny ma so pschichodnje „doruňacy dawt“ (Ergänzungssteuer) płacizć. Tutón dawt ma so zběhać wot zamoženja, pschi cžimž pať je wuwzate tamne zamoženjo, kotrež w ratařskich hospodařstwach teži. Ratařske hospodařstwa su tohoda wot toho dawka wuwzate, dokelž maja kaž dotal dawt po jenotkach na ležomnosće płacizć.

W jenym posedženju jednasche přěnja komora wo peticiji katholicow, kotraž chce wšchelať njerunosće wo dawkach, kotrež so wot ležomnosćow za cyrkwie a schule bjeru, wotštronizć. A tutej wěcy rěčelše dokladnišcho tež zastupnik tachantstwa, f. pralát Eusežanški. W jenym z pschichodnych cžisłow jo tale naležnosć bliže rozěstaja. — Wjatk bu sejn zawrjeny.

Němška. Rejzorstwowy sejn wotewri swoje posedženja 3. junija a jednasche nasprjedy wo pschidawku k zakonjej, nastupacomu dawki na palency. Pschi wotewrjenju sejma spomni hrabja Waleštrema tež na wulke njezbožo, kotrež je francóžsku kupu Martinique potrěchjilo.

— W pruskim sejnje běchu konservativni namjet stajili, zo by pruske knježerstwo pschi zwjazkowej radže na powyščenje ratařskich cłow cžisćěžalo. Nduž dyrbjesche jo wo tym namjeće w sejnje jednac, pschecžita kancler Bülowa pschypis pruskeho knježerstwa, zo jo telame nochce na tutej rozmoŭnje wobdžělic, dokelž po jeje mënjenju pruski sejn prawa nima so do wěcow měščec, kotrež do fejšorstwowoho sejma šlusheja. Pschecžitawšchi tónle dopis, wopušćěžichu kancler a wšchitte sobustawy pruskeho knježerstwa sejn. Konservativni a centrum, kotřiž chcychu namjet zastupowac, běchu nad tym hluboko rozhorićeni nic jeno tohoda, dokelž jo w tom njelubowě pschecžiwno ratařstwu wopozaza, ale tež, dokelž jo z tym sejmej prawo přěsehe, kotrež jomu zaměšće šlusheja. W kóždym konstitucijalnym kraju ma sejn jako zastupjeřstwo ludu prawo, knježerstwo wo to prošec, šchož za prawe pózuawa, a nicžo druge džěn njebě wjetšchina sejma cžiniła. Socialdemokratam a liberalnym jo kancler Bülow w tom špodobasche.

— Pschi wulkej wojeskeje paradže, kotraž jo kóžde lëto w Barlinje wotměwa, běšche tón króć tež šakski princ Wjedrich Wlugušt pschitomny, kotryž bě ze swojej mandželskeje do Barlina pschijěl, a pschi paradže swój gardy-bataillon šělcow namjedowasche. Wošebje zajimowasche jo wězo lud za asiseju wjetchow, kotraž běchtaj pschi paradže pschitomnaj, peršiski šah a šianski kronprync Faributra, kotrychž pschewod bě z pychu narašskich wjetchow wuhotowany.

Włostriša. Wulke njekłěty běchu pónóždu a isčěhowace dny w Livonje (Wembergu) a po cylej Galiciskej. Njeměry započachu jo wot mulcerjom a druhich džělačerjom na twarach, kotřiž běchu džělo zložili. Wozdžišcho pschitomařschichu jo jim tež pjetařcy pomocnicy a druzi džělačerjo. Wojacy dyrbjachu pschecžiwno nim cžahnyć. Džělačerjo twarjachu barikady a nadpadowachu wšchelať klany a druge twarjenja. Husarjo dyrbjachu wjacj króć z mocu pschecžiwno zběžarjam jěhać a do nich rubac, přjedy hač cofachu. Někotři wojacy buchli z džěla na šmjecz ranjeni. Šelko džělačerjom bu

ranjenych a morjenych, njehodži so ani prajicz, dofelž buchu mortwi wotnufeni a doma sfhorwani.

Wuhetifa. W delegacijach hórščach so Madžarowje na to, zo we Wuhetiskej wicho-němste zwjazki pscheczimo Madžaram njepšcheczelscy schczuwaja. Němste nowiny tych krajnow su tohodla jara rozhorjene, dofelž po jich mēnjenju maja Němcy wězo prawnu, druge narody podežijščowacz a pscheczěhacz, na žane wašchnjo pať njehadža druhomu narodej prawo popšchecz, so pscheczimo tomu wobaracz. Wězo drje su Madžarowje pscheczimo drugim narodam hrubi a njeprawni, ale njehodži so přecz, zo tu wjele wot Němcom wufnu.

Rom. Na Bože Čžělo wuda swjaty wótc wosebitu encykliku wo swjathu sakramencze woltarja, w totrejž spominajo na swjate pišmo a cyrkwinke stawizny pschitumnošč Božu w tomle sakramencze dopokazuje a wěriwych t lubosći t tomu potajnstwu napomina.

— Pola swjatoho wótcu pobu wosebita ameriska missija, kotraž chce z cyrkwinkej wyschnošču naležnošču katholickeje cyrkwe na Filippinach rjadowacz.

Hollandifa. Kralowna Wilhelmina jo dale bóle porjedža a bóržu drje cyle wotfhorje.

Francózifa. Tydženja wotowri jo jejm (druha komora). Za pschedsydu bu Bourgeois na město dotalnoho mērnischoho republikana Dechanela wuzwoleny. Bourgeois nije drje pscheczěl cyrkwe, njefušču pať t najhórščim njepšcheczělam cyrkwe a zda jo potajfim, zo tola snadž jejm so wo njepšcheczělskich zakonjach pscheczimo cyrkwi njepšcheczchwata.

Jendželsifa. Z wutwodžacej meju pschidńdže z Afriki dawno woczafowana powěsč, zo je mjez Kitchenerom a Burami mēr scžinjeny. Wulka radošč je tohodla w cychm kraju. Kral je hnydom wosebite pšefstwo t swojomu krajej wudał. A we wschěch nowinach a po wschěch městach knježi wulke wjeselo; 2 lěče a 8 mēšacow je krawne wojowanjo trało a wulke wopory ludži a krewje je Jendželska dychbala zložicz. Ze pať nětko to tež dorpěla, za čož je wojowala. Wěr tole postaja: Burowje zloža brónje a pschepodadža kanony a druge wójniste pschiprawy, kotrež maja. Podežijnju so kralej Eduardej III. jako zafuščomju souwerenej. Burowje z Transvaala a Dranjestadta a tež wschitcy jerči z wonka Afriki mōža so do swojich krajow wróćicz, hdyž so kralej Eduardej III. podežijnju. Burowje, kotřiž so podežijnju, zdžerža swobodu a wobjedženstwo a njebudža tež na žane wašchnjo khostani, khibu zo su jchto sfuščili pscheczimo wójniskim prawam. Rowej jendželskej provincy budžetej na kšwilu pod wojeffim a potom pod civilnym zarjadowanjom. Wosebity dawł t zaplačenju wójniskich wudawkow njebudže na Transvaal a Dranjestat kladženy. Wosebite komisije, wobstojace z jendželskich zastojnikow a Burow, změja jo staracz, zo bychu so rozpadane twarjenja zafu natwarile a zapuščene krajiny jo zafu zaludniłe a pošly. Jendželske knježestwo zwoli t tomu 60 millionow heitnow a po potrebjie nashwilnje požčonki bjez danje. W schulach a pschi juduistwach budže nimo jendželskeje hollandifa rēc, tak daloko hacž je trjeba. Tšělby budža Burowje mēcž smēcž, hdyž je za swój samny schit trjebaja a hdyž su sebi dowolnošč wobstarali. Burowje nimaja potajfim wjacy samostatne staty, ale budža jendželsch pobdanjo. Nětotryžuli jendželski europski njepšcheczěl budže jo zlobicz, zo su so Burowje podali a njejsu, kaž to rěfalsche, dale wojowali, ale tamni zawěsčje wótežinskych wjednic Burow njebychu do toho zwolili, hdy bychu wot dalschoho wojowanja wužit za swój lud woczafowacz móhli.

Božhariki wjerch ptync Ferdinand je stónčnje swoje nutrne žadošče za Pëtrohrodom dopjelnicz mohł. Ze mjenujcy dowolnošč dóstał, zo smě 5. junija cara wopytač.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je so woprowało: Ze zawostajeństwa † Jana Krala z Ćemjerie 30 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju

je so dale woprowało: Ze zawostajeństwa † Jana Krala z Ćemjerie 30 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): Ze zawostajeństwa † Jana Krala z Ćemjerie 30 hr.

Za nowy Maćlěny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8361 hr. 26 pj. Dale darichu: Молоканы (151 hr.) 1 hr. — Radwořska Platowa Komisija: na Bjesadže a na měrje 46 pj. — Ralbičanske spěw. towarstwo po koncerće (45) 10 hr. N. N. 1 hr. 50 pj. »To njech je za serbski dom«: 30 pj. Delanska Patentna Komisija 90 pj. + 95 pj. + na Wjenke křěiznach z Róžanta 5 hr. 60 pj. + na Narčikee křěiznach w Šunowje 5 hr. 70 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Zutje njedźelu 8. junija změje Budyšiska serbska „**Jednota**“ mjeczor we 8 hodźinach swoju zhromadźiznu w katoliškej towaršćni (kath. Gesellenhaus) na Garbařskej hašy.

Přichodźištvo.

Ralbičanske Raiffeisenske towarstwo

změje njedźelu 8. junija t. l. popołdnu w 6 hodźinach swoju generalnu zhromadźiznu w Ćernjanskim hošćencu.

Džeńšći porjad: 1. Zličbowanjno wot lěta 1901. 2. Přichipóznaczo zličjenja (Entlastung) přichodźištwa a zličbowarja. 3. Postajenje dividendy. 4. Wólbny do přichodźištwa a dohladowarstwa. 5. Postajenje kreditnych mjeczow. 6. Namjety, kotrež jo z najmjeńšcha pjecz dnjom předy přisomnje na přichodźištvo pósćeli.

Zličbowanjno móže kóždy sobustaw wot 1. hač do 8. junija pola zličbowarja widźeć.

Přichodźištvo.

Swob. Zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy

zeńdže so srjedu 18. junija t. l. popołdnu 1½ hodžin w Kinder-mannec hošćencu w Radworju. Wo bohaty wopyt prosy

Předsydstwo.

Wutrobny džak

wuprajamy z tutym wšitkim, kotřiž su w zrudnych dnjach khorošće a smjerće našoho luboho syna a bratra Pëtra jomu a nam swoju lubosć wozjewili. Wosebje džakujemy so kk. fararjej a kapłanej z wučerjom, čestnej młodžinje za rownu pychu a počesćowanjo towarša, waženej Katholskej Bjesadže a spěwařskomu towarstwu, zo su, tajka nadobna syła, za korhowjomaj přišli. A tuž na kónc hišće jónu: wšitkim přewodźerjam z wosady a z dalších stron zapłać Bóh!

6. junija 1902.

Lebzeć swójba w Ralbičach.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 6. čisło 1902.

Čisłič Szmołerjec tnihičisłičejnje w Wlačičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Endowy časopis.

Mudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 24.

14. junija 1902.

Lětnik 40.

Wo nastacju hnadowneho měštna w Rumburgu.

Krajina wokóto Rumburga kluschesche w 17. stolěče čěštomu zemjanej wjetej Antonej Florianej z Diechtensteina. Hdyž tutón jako kejžorowy zapóskane w Romje pschěbhwasche, ičžini wón w njeznatej nuzy (abo z pobožnosće) slub, zo chce w Rumburgu runje tajku kapalku natwarjeć, kaž „swjaty dom“ w Loreto (w Stalskej) je, kotryž běšče přjedy w Nazareće stał, a we kotrymž běšče tam swjata swójba bydliła. Tohodla da w Romje hnadowne swjećzo, runje tajke, kaž Loretske je, zwobrazowac, pucžowasche z nim do Loreta a postaji je tam na samine měštno, hdyž herbat woprawdžite hnadowne swjećzo stojesche. Twariski mištr pak, kotrohož běšče sebi sobu pschijwjeđ, wuměri kapalku dokladnje, tak zo so po tutych měrach kapalka w Rumburgu twarić hodžesche. Hdyž so nětko wjetej Diechtenstein z Roma domoj wróći, pschinjeje tamne swjećzo sobu a postaji je nathwilnje w farskej cyrkwi w Rumburgu.

Z twarom hnadowneje kapalki so hnydom započja. Na dnju 9. septembra 1704 položichu zakladny kamjeń a za 3 lěta bu twar dokonany. Kapalka bu 15. septembra poswjeczena a hnadowne swjećzo swjatocnje z farskeje cyrkwy do njeje donjesene. Dolež běšče cyle swjatomu domej w Loreće podobna, mjenowachu ju „Loretsku kapalku“ abo z krótka „Loreto“. Lěta 1742 da wjetechowka Hana z Diechtensteina te kapalky štyrćiróžkatu křytu křódbu (křičžnu křódbu, Kreuzgang) pschitwarjeć. Hdyž běšče tuta na tšjoch stronach nimale dotwarjena, bu dalschi twar zakazany, a tajki njedotwarjeni wošta 6 lět dołho stojo. Skónčnje pytašče P. Bernardin, zarjadowat Loretskeje kapalki, pola wjetechowki jameje z přóštnym listom pomoc, kotraž jomu domolnosć k daljetwarjenju tež woprawdže wusťutkowa. Tak bu twar lěta 1749 dokončeny. Na druhe lěto bu tež wěža pschitwarjena a kapalka, kotraž so

rozpadankam runasche, dohotowana. Dobrze dżesacz lět pozdżišcho poswjećichu prěnje a za štyry lěta (1764) dalšche swjećzata fchizowoho pucza. Bórzny po tym (1766) zapoczachu tež z twarom swjatocho fthodu, kotryž bu lěta 1770 dotwarjeny a na swjatu Mariju Madlenu poswjećeny, tola pať haſle lěta 1821 za smilne dary prěni raz wumolowany. Po wšchelatic porjedženjach a pšchetwarjenjach bu haſle w našchich čaſach (1880) dotalna Nepomueſta kapalka do prózdnych Lourdeskeje Maczerje Božeje pšchetworjena a kapalka (1890) najswjećišcheje Trojicy pšchetwarjena. Z tym hnadowne měſtino tať nimale ſwój nětčijiſchi napohlad doſta.

N.

Porjedženja. W naſtawku „Dwoja měra“ w poſlednim čyſle dyrbi na prěnjej ſtronje w tječim rynczku wot deſka rěſacz **ſchwórcz milliardy**, taž drje je kóždy ſpóznať a nic z čyſchčyſkim zmyſlkom zamynjene „milliona“.

B Ružicy a Sakskeje.

3 Budyſčina. Za Toho Majestoſcz czeſch thorocho krala Alberta maja jo po poručnoſczi duchowneje wſchynoſcže we wſchittich katholiſkich cirkwjach a zjawnych kapalach wſchědnje po božej miſchi woſebita modlitwa a tſi Wótče naſche a Strowa ſy Marija ſpěwacz.

3 Budyſčina. Nowozaložene towaſtſtvo „Zednota“ wotně zańdženn njeđzelu ſwoju junijſku měſačnu zhromadźiznu, kotraž jo z kěrſuſchom: „O Žezusowa wutroba“ zapoczła. Na to pšchednoſchowasche pšchedſyda wo čaſej pšchiměrjenym pšchedmjecze zemjerženja. Pšchednoſcht rozjaſnjeſche w prěnim dźěle, tať zemjerženja a woherſapate hory naſtawaja, w druhim dźěle pať wopiſowasche najwjetſche dotalne rženja a zapuſcženja, pšchez tajſe hory na-čzinjene. Pšchednoſcht ſežehowasche najpriědy žortna deklamacija: „Puczo-waniſe dopomnjeńſki“, potom wopiſt italiſkich hnadownych měſtnow Loreta, Miſi (hđžez je ſwjaty Francisſkus ſkutlowať a wumrěť) a Rroma, woſebeje tam-nych měſtnow, kotrež na pšheſcžehanja prěnich kſhejcžanow dopomnjeja. Z pšchednoſchtami wotměnjachn jo narodne a towaſſchne ſpěwy ze ſpěwnicžka „Prěni wěne ſpěwow“. (Knížka plačzi 10 pjenjećkow.) — Wližſcha zhroma-dźizna budže druhu njeđzelu pſchichodnoho měſaca, to je: 13. julija. Nimo tuteje powſchittkowneje měſačneje zhromadźizny ſtej (tohorunja w towaſſchowni) kóždy tydžěn dwě ſpěwanſkej hodžinje, a to wutoru 1/2 9 hodžin za žony a holecy (wſchſche hloſy), a pjatk 1/2 9 hodžin za muži a hólcow (hłubſche hloſy). W tutych tydženiſkich hodžinach budže jo jenož ſpěwacz wutnyčž. Tohodla ju we nich woſebeje ſobuſtawny z dobrym hłojom witane.

W Ahróſcizach wudželeſche minjenu njeđzelu, 8. junija, najdoſtojniſchi knjez prłat Ruſcžanſki ſwjate firmowanjo. Wjeſ a woſaba beſchtej jo na wažnu ſwjatocžnoſcz zdobnje pſchihotowaloj. Hđyž knjez prłat, pšchewođžany wot f. ſcholaſtika Skale, ſobotu popołdnju 1/2 5 pſchijědže, woczatowachu joſo pšched Wawricka ſwj. kſchizom na hórcey ſrjedž Ruſnicy a Prawocžie dźeſacžo jěcharjo. W jich mjenje knjez kubleť a kěbatať Jurij Herrmann z Ahróſciz knjeza prłata powita. Na puczu ſrjedž Ahróſciz a Prawocžie běchu woſadni duchowni, ſchula z wučerjemi a mnozy woſadni f. powitanju zhromadženi. Woſadny ſarať, knjez kanoniſtus Wernať, najdoſtojniſchoho knjeza powita a ſwoju a woſadny radoſcz wupraji, zo ſmědža toho we ſwojej ſrjedžiznje pſchi-

ječ, kotrež je wot swjatoho wótea pólšany, zo by jim dary Ducha swjatoho pščinjeł. Šdnyž bě knjez prlát za lubošćiwce powitanjo so podžatował, nastaji so čah do wsy a do cyrkwyje. Swjatocžne zynfi zwonow wsy a wotolinje wozjewjachu, zo je najdosťojnišchi knjez pščinjeł. Pšchode wsu běchu čestne wrota natwarjene, na kotrychž so dwě wulkej korchowi w serbskich barbach zmahowajštej. Druhe tajke čestne wrota běchu pšchi kerchowiskich wrotach. Z wěže, faraj a mnohich privatnych domow, nimo kotrychž čah džěše, rjane korchowje w bamžownych, jastich a serbskich barbach so zmahujet swjatocžny džej wopowědowachu. Šdnyž bě krótko pšched tym hišćeže podesćezowało, pšchi čahaj a sežěhowanych swjatocžnosćach na kerchowje ani kapki wjac nje- padže, tak zo móžěše so wscho porjadnje dokonjeć, jštož je za pščinječo a powitanjo biskopa abo joho zastupnika pšchedpisane. Wječor wotolo 8 hodžin najdosťojnišchoho knjeza prłata Šhróscžansta „Zednota“ na farje ze spěwom počěseči. Knjez prlát so džakujšo wosebje na to pokaza, tak lubo jomu je, zo čestna „Zednota“ tež cyrkwiniski spěw pilnje spěchuje, a žadanjo wupraji, zo by „Zednota“ tež dale dobre a prawe spěwanjo našchich rjaných kěrluschow, pšchi kotrymž móža wschitcy wosadni so pobožnje wobdžělic, nawjedowala a džeržala. — Mjedželu rano do wosmich hodžin bu knjez prlát swjatocžnje do cyrkwyje wjedžent a mějesche tam wulku božu mšchu, pšchi kotrež jomu ff. kaplan Žuit a hrodowiski kaplan Bapež z Worflec jako lewitaj a f. schola- stikus Škala jako paranymsk asistowachu. Tež ff. propst P. Leopold z kłóschtra a farar Bjedrich z Bialbic běschtaj pšchitomnaj. Po božej mšchi knjez prlát wotpołożiwšchi ryzwo na kłětu stupi a mějesche přědowanjo. Wšchypózna- wajo lubošćiwce pšchecželne powitanjo, kotrež je wosada jomu pšchihotowala, a napóminawšchi, zo by Šhróscžansta wosada jako najwjetšja z našchich serbskich wosadom pšchec z najlepšichim pšchikladom za wschitke druge byla we pobož- nosći, pócežiwosći a šwěrje pšchecžiwosť swjatej katholickej cyrkwi a jeje pšchec- stojčerjam, wuloži najdosťojnišchi knjez we swojim přědowanju, tak Duch swjaty pšchec swjate firmowanjo wosebje wudžěla dary rozšwětlenja, šyl- nosće a dowěry. Po přědowanju knjez prlát swjaty sakrament firmowanja wudžěli 379 wosobam (164 mužškoho a 215 žónškoho spłaha); mjez nimi běše kłětra licžba firmujomnych z kłóschtra Marijneje Šwězdy a z Bacžonja. Pšchi božej mšchi „Zednota“ lažonisku missu spěwajše, mjez firmowanjom pak serbske kěrlusche. W cyrkwi bě tak zarjadowane, zo firmujomni ze swojimi knótramaj po sriedžanškej hačej pšchithadžachu a po nabocžnymaj wotfthadžachu. Z tym bě najlěpši rjad zawěščenj. Po dokonjenju swjatoho šfuta wu- spěwachu wschitcy zhromadnje Wěru, Wóteče našaj a Štrowa šy Marija, f. čzomuž knjez prlát serbsku modlitwu pšchizamšny. Swjatocžne Te Deum a požohnowanjo z Najšwjecžišchim swjatocžnosć wobzamšny, na čžož knjeza prłata zas na faru dowjedžechu. Běše nimale 1½12 hodžin. — Tu ma so wosebje hišćeže z polnej šhwalbu špomniež na wopramdže krasne wu- pšchenjo cyrkwyje a wulkocho wołtarja ze šwěčkami, rostlinami a kěčjathymi šwětkami, jštož swjatocžnosć wurjadnje pozběhowajše. — Po wobjedže, fe totromuž běchu tež wosadni ff. wučerjo a kěbětarjo pšcheproscheni, běše swjatocžny lažoniski nychpor z asistencu. Wopoldnaju w 5 hodžinach běše „Katholiska Bjesada“ w Zasečich f. čžescži wysokoho wopyta šwjedžerisku zhroma- džiznu wuhotowala, kotruž knjez prlát ze swojim wopytom počěseči. Pšched- jnda, knjez kanonikus a farar Wernat, joho swjatocžnje powita, na čžož knjez prlát z wutrobnymi šlowami pšchitomnych napominajše, zo bychu, dofelž džent

su tež wšchitcy něhdy we swjatym firmowanju wot Ducha swjatoho za wojowarjow Ōhrystusowych posluženj, w cěłym swojim žiwjenju swoju swjatu wěru ze słowom a woprawdže křesćanskim žiwjenjom wuznawali. To džěn tež tuta Wjesada pola swojich jobustawow spěchowacž pyta, a tohodla jej pščeje zróst a kěžew. — Nazajtra pónđzeln běsche pruhowanjo nabožiny dopołdnja w Ōhróscjanstěj a popołdnju we Wortlecžanstěj schuli. Tam pšchitomni knježa tež nowu schulu, kotraž budže storo hotowa, a hródb, pšchichodnu khorownju, wopytachu. Wo 7 hodž. knjez přálat zas Ōhróscžicy wopuščězi, pšchewodžany z dobrymi pšchecžemi a wutrobnyim džatom cěleje wosady. —

Wóh žohnuj Ōhróscžanstu wosadu, zo by tež we swojich młodych jobustawach, za wojowarjow Ōhrystusowych žalbowanych, była a wosła „pšchikład“ woprawdže dobrych katholicich wosadow!

W Marijnym Dole, 11. junija. Džeušnišči džěn bě za klóštr radošty, pšchetož ze zadraščěnjom 10 knježnow wupjelni so trochu liežba duchownych knježnow, kotraž bě so pšchez pšchěhydlenjo 18 knježnow do Těšynowstoho klóštra jara pomjeńščiła. Wnozy duchowni tež z Čěškeje a Pruskeje běchu so na tutym dnju w našim klóštrje zěšli. Tež hamtski hejtmán Žitawstoho wotrjesa bě pšchitomny. Cyrkej bě poźna ludži. Na swjatocžne wašćnjo pšchindžechu knježny, kotrež dyrbyachu so zadraščězi, pšchewodžane wot huadneje knjeje abatiy a nimale cěloho fowenta a nawjedowane wot knjeza propsta a wšitatatora Wincenca, k wulkomu wóltarcej, hđžež mjenowany knjez propst swjatoho Ducha wo huadu a žohnowajo prošcho božu mišcu swjećěšče, pšchi a po kotrež knježny swětnu pychu wotpołożiwošči klóštrstu draštu so wobleczechu. Knjez propst měšče k nim hnujacu rěč, w kotrež jich napominašče, zo bychu wot božoho swětkla wobhwětlene za dospołnošću so stajnje přeciwale, doniž do njebjestoho swětkla zastupja. Z džakownym kěrlušdom Te Deum stónczi so swjatocžnosć we 12 hodž. Mjena zadraščěnych knježnow, z kotrychž su 6 za khor a 4 za dom, su kěžowace: Wadlena Wjencec z Róžanta — z klóštrskim mjenom: Stefania. Kata Pječec z Rukowa — Juliana. Maria Krühner ze Sentwice w Schlezkej — Donata. Maria Jäger z Bullendorf w Čzechach — Laurentia. Helena Lehmann z Bernsdorfa pola Kamjenca — Mauritia. Gertrud Weier z Wostrowca — Hana. Emma Stobolka z Kloster-Freiheit — Barbara. Hana Elšner z Grunawy — Wadlena. Theresia Gimpfel z Königswalde w Čzechach — Floriana. Hanža Čěpce z Dobroschic — Fortunata. (Mimo pšchistajenoho klóštrstoho mjena ma kóžda hišče mjeno Maria.)

Wóh čehł wšchitkich tu mjenowanych žohnowacž, zo bychu so zbožowne čžule we swojim powołanju, zo bychu k swjatocžnym slubam dóšle a ze swěcnym klóštrskim žiwjenjom sebi wěčžne žiwjenjo zasužile.

B. cěloho swěta.

Sakska. Ze Sibyllenorta wo khorosći Zoho Wlajestosče našchoho krala Alberta wšchědnje powěšče do wótenoho kraja pšchikładžeja. Samo so rozemi, zo cěla Sakska najwutrobnišcho podžěl bjerje na čěžkej khorosći swojoho lubowanoho krajnoho wóta, kotrěž dyrbi zdaleny wot swojeje domizny a swojich poddanow, hacž runjež wobdaty wot mnohich swojich lubych a swěrných, khorě ležecž. Wnjemy tydžeń bě Zoho Wlajestosč kručijcho khorěk, wosebje słabosč wutroby tak pšchibjerasče, zo sami lětarjo najwjetšči strach

wo joho živjenje wuznachu. Knez pralat Maaz, joho spowědnik, bě tohodla hnydom z Driježdžan do Sibyllenorta powołany był. Šchtwórtl wječor potom kral z najwjětšej pobožnosću swjate sakramenty mřejačych dósta. Zeje Wajejstosč, princ Surlj a wschitcy kralowscy dwórnicy běchu zhromadženi a nazdala klecžachu. Dofelž so wschitcy bojachu, zo je poslednja hodžina za krala pschisčla, wuspěwa kněz pralat po wobštaranju modlitwy za mřejačych a litaniji, kotruž pschitomni sobu ipěwachu. Kaž móže so často wobtedžbowacž, tež wysoki thory po dóstačju swjatych sakramentow so změrowa, a bóržy na to měrný spar joho wobja. Mjez tym je thorosč druhdy popusčezila, tola šlabosč njewotebjera, tež čezči dych z časami zastupuje. Na khwilu wysoki thory poseđži, tola dyrbi so bóržy zasj lehnyč. Zěšč jomu hiščeže šlodži, šhtož joho moč pschec trochu wožiwja. Powšchitkowny rozsud pak je, zo cšlowječa móč spadowace moč wjac njewróči. Woža móč wschat je wulka, a Bohu ničžo njemóžne njeje. Chcemy so tohodla dowěrnje modlicž za swojoho lubowanoho krajuoho móta, zo chcył Bóh joho čezču thorosč wolóžicž a wobrocžicž, a kaž pschepisana modlitwa praji, nam joho hiščeže dolhe lěta zdžeržecž.

— Sobotu 7. junija bu našch sakski sejm wot pschedschdy ministerstwa Mječa w kralowym mjenje stónčeny. Ze wschitke wažnišče džěla dofwijał: wězo dyrbjěše z tym stónčnje kšětro posthwatačž. Zež nowy zakon, kotruž za wěstych zasjownikow pjenjezy za wobychlenjo powyscha, bu pschizwatz. Porńjo tomu, šhtož bě knježerstwo žabalo, pschidawki trochu ponížichu. Stónčnje mješeče hiščeže druha komora časa dosč, tež wo interpellaciji jednacž, kotruž bě knježerstwu podala, so joho praschějo, hacž chce dale pschecžiwio tolerancnomu zakonje hšofowacž, hacžrunjež bě jón kejžorstwowy sejm pschizwał. Zo pschi tom je strony zapóštanow so něfotrezkuliž njelubosčiwio słowo pschecžiwio katholickej cyrkwi rěčěsch, je hjez džiwja. Wóni njewědžza ani, fak je katholicka cyrkwej w Sakskej na wschěch bokach wurjazana a nimaju ani najmjenšchoho čjuča za to, šhto k swobodnomu stutkowanju katholickeje cyrkwej šluscha, haj, njemóža sebi ani myslíč, zo maja katholicito tež prawo živi byčž a to po swojim pschewědčanju. Ale hdyž jim něšhto pschizwola, čzinja, kaž by z tym katholicam so wšebita huada stala. Džiwno pak tola je, zo móžěsch minister Seydewitz wo tom rěčecž, zo žadyn stat pschecžiwio katholickej cyrkwi bóle znjessliw njeje hacž Saksa. Wón dyrbi tola zakonje znacž a wědžecž, šhto je so pschi jednanjach w kejžorstwowym sejmje wo šakšije tolerancy prajilo a dopořazalo, wo tolerancy, kotruž žana strana, ani konservativna ani liberalna, sebi zakitacž njezwěri. Zo budže Saksa w zwjazkowej radže pschecžiwio nowomu zakonštomu namjetej hšofowacž, minister jasnje wupraji.

Němřa. 5. junija bu tolerancy namjet w kejžorstwowym sejmje z wulkej wjetščinu pschijaty. Pschecžiwio njomu hšofowachu tež wsele konservativnych a wězo tež z wjetšcha sobustawy zwjazka ratarjow, kotřiz swoju njepschecželnosč pschecžiwio katholickej cyrkwi w słowach drje stajnje přěja, w stutkach pak stajnje pořazuja. — Nowy zakon wo dawkach na cokol bu wot sejma pschizwatz a z nim z wjetšcha postajenja, kotřez so na internacjonalnej zhromadžiznje w Briřsclu wo tutěj wěcy wujednachu. Wotom buchd dalsche poseđženja němškoho sejma hacž do 14. oktobra t. l. wotštorčžene.

— 5. junija započachu so wjetšče swjatocžnosče w starošlawnym hrodže „Marienburg“, kotřiz přědu cyrchwiskomu rjadej němšich ryčeri šluschěsch. Kejžor bě pschitomny na swjatocžnosčach, kotřez bě něčezišchi rjad „Sohamitow“

pschihotował. Cyrkej, bywšchi ponowjena, bu w fejžorowej pschitomnosceji swojczena, a to wot lutherstoho generalnogo superintendenta a wyschschoho dwórstoho předarja Drahander. Wona bu potajskim z tym luthersta sejzinjena, hacžrunjež je wot katolikow založena a twarjena a hacžrunjež su tam katolikowje na 600 lět swoje božje služby wotměwali. Wjeze wšchoho jednanja a prashčenja je so potajskim cyrkej katolikam wzata. Wězo budže tež w prusskim sejmyje wo tom hišće rěč, dofelž sebi tať jasnu njeprawdu katolikowje lubič njedadža. Pschi smjedzenju mějesche tež fejžor wobschěrnišcu rěč, pschi totrejš scžehowace słowa pschecžiwu Polakam praji: „Bólšika khróbtoscž chce Němcowstwo ranicž a sym nuczeny, swóji lud zbudžowacž, zo by swoje narodne kubła zakital.“ Tute słowa su Polakow nauajhlubšcho ranile. Dotal su pschecž hišće mēnicž móhli, zo jim kral, totrohož poddanjo su, zwoštanje pschihileny; něšto je jim tež tuta doměra wzata. Kral budže jim něšto hišće móžno, sprawnocž w Pruskej mocžakowacž? Wězo fejžor nima zaměra, nětajke njeprawnocže pschecžiwu nim činić, ale čim mjenje budža Polacy wot štainych zastojnikow sprawnocž mocžakowacž. Pschex tji milliony swojich poddanow je tať fejžor cyle wotštorcžil, hacžrunjež je wjerč za jenocho poddana kaž za druhocho. Njehodži so tola na žane wašdnjo dopokazacž, zo su Polacy hdy šhto pschecžiwu fejžorej činili.

— Kanceler hrabja Bülow porěča njedawnjo z francóžskim dopisowarjom wo wšchelafich političich prashčenja. Pschi tym bē rěč tež wo pruskej politicy pschecžiwu Polakam, a kanceler zašitowasche pschi tym prusku politiku pschecžiwu Polakam ze scžehowacym pschikladom: Šdnyž - do swojeje zahrody džensa 10 zajacow a 5 korniklow sadžu, tať mam tu za lěto 15 zajacow a 100 korniklow.“ Z tym nochcysche wězo nicžo druge prajicž, hacž zo so pólski lud wjele špěch-nišcho rozmnoža hacž němšci. Z dobom pak wón tež doječ jasnje pscheradži, zo chce Pruska tola Polakow po móžnosceji podtlóčowacž, šhtož hewat wón sam a druzy zastupjerjo prusťoho knježestwa přēja. Čželcže sebi kanceler Bülow z tym njehodnym pschikladom na žanej stronje dobyť nijeje. Samo čji, totřič hewat zakonje na wšchē wašdnjo podpěraja, nochcedža Němcow za zajacow mēčž a druzy pak so ze wšchēm prawom prashčaja, šhto chce kanceler pschecžiwu pschewulkomu rozmnoženju Polakow činić. Něšotre nowiny so wězo ze wšchēm prawom prashčaja, hacž ma kanceler myšle, pschecžiwu Polakam zakonje wudawacž, kaž je je něhdy Šarao pschecžiwu israelskomu ludej wudawať. Tajšich wot-pohladow so rozemi nima; jenož je so, dofelž chce pscherjenje rěčcēž, trochu z rěčju pschekymatať. Ma te wašdnjo so jomu lohko poradži, zo ščōncžnje na wšchēch štronach luboscž a pschihilnosć žhubi. Šižo dawno džē sebi ničtō prawje njewěri na joho słowa so špuschecžecž. Su štajnje rjane a klicžate, ale šhto za nini tež, ničtō njewē, a šnadž kanceler sam nic.

— W Düsseldorfje započža so 2. junija wulka zhromadžizna zastupjerjow za twar kóžom. Něhdže 500 zastupjerjow z Almeriki, Belgiskeje, Šendželskeje, Ruskeje, Němskeje, Francóžskeje, Šchpaniskeje atd. bēchu tam pschitomni. Zhromadžizna bu w mjenje němšťoho fejžora wot kónprynca Wilhelma wotewrjena.

— Bayeršcy biskopja su zhromadny pastyršci list wudali, z kotrymž wěrnych te křtočejci we wěrje napominaju a zo so njebnychu zamylicž dali wot šchecžuwarjow pschecžiwu wěrje. W Bayerškej su tajke napominanja derje nałožene, dofelž so bohužel njehodži cyle přecž, zo je bayeršci katolšci lud rafuskim katolikam w nēcžimžnlicž podobny. We wěrje bóle šwki hacž

w drubich němstich krajach je. Na druhej stronje so njepšcheczeljo katholicsteje cyrkwy runje w Bayerstej wosebje prócuja. Tam wufhadžeja najbóle katholicstej wěre njepšcheczelne nowiny. Tež zhromadźizny pschecziwo wěre so tam hučejšich wotměwaju, hač hdže drubdže. Tak je tam njedawno zasn me wjetřkej zhromadźiznje wotpadnik přjedawšchi jesuit Hoensbroech rěč mēl a swoj jēd pschecziwo katholicstej cyrkwi wuplunwał.

Wotřišća. W sejnje naprašowasche so čěšći zapóslanc Alofacž dla němstoho tejšoroweje rěče pschecziwo Polakam. Wón mēnjesche, zo so tejšorowe štowa na wšěch Šlowjanow počahuja, a prašesche so, tak chce inječestwo takle wupady pschecziwo šlowjanstwu wotpotazadž. Wšchi tym so Alofacž a druzi młobži Čěšcha tak rozžlobichu, zo tejšora a hohenzollernski dom hanjachu. Wot přāsidenta sejma a wot minister-přāsidenta bu najhlubše wobžarowanjo nad njehodnym zadžerženjom zapóslancow wuprajene. Hněw je hubjejn radžicžel. Alofacž by wjacj docpěl, hdj by mērnje wo wěcy porěčal. Zo so kōždy Šlowjan wot tejšorowch šlowow, kotrež běchu po někotrych nowinach hišče wōtrišče a powšchitkownišče, hač horješa pisachny, nanajhlubšich ranjeny čujesche, drje dyrba tež napšchecžnicy pschidadž. Ale Alofacžowa pomoc wjacj šetobži, hač pomha.

Wuherska. W gmejnstich šulach w Beježe so po radže tamnišchich šulskich direktorow němsta rěč wjacj njewuči. To je wězo njepšchecželstwo pschecziwo Němcam. Tola móže kōždy swoje džěči privatnje w němstěj rěči rozwučjeć abo rozwučjeć dač. To jenož pruske kuježestwo swojim pólskim poddanam z jich macžeschežinu wobara.

Rom. 9. junija mějesche šwjaty wōtē w pchitomnosčej kardinalow, biskopow, prālatow, diplomatow a romskich zemjanow zjawne konsistorium. Šwjatoho wōtēa, kiž bē čerstwy a strowy, z wulkej radošću witachu. Šwjaty wōtē pschepoda kardinalam kardinalske klobuti. To běchu Martinelli, Štrēpnistý a Aniadž. Potom bē tajne konsistorium, hdžēž biskopow pomjenowa, mjez nimi Lingg-a za biskopa w Augšburgu w Bayerstej. We swojej rěči džesche šwjaty wōtē, zo so Bohu džakuje za dothe lēta swojoho žimjenja a wjeseli so nad šylami putnikow, do Rōma pschihadžacymi, rudži pak so, zo hcebža njepšcheczeljo cyrkwy Italstej a Rōmej kchecžanstu wēru wzadž, z tym, zo bludnu wēru a njewēru rozschērejeja a šchituja. Dale rěčesche šwjaty wōtē wo njecžistocžej, kotraž so w pismach, džiwadłach a t. d. rozschēra.

Belgijska. 7. junija bu tam prync Leopold, syn pryncy Alberta, kchcženy. Kral bēsche kmōtr. Lud wjeselesche so a kraj so wšchōn radowasche, z čohož widžimy, zo ju wobhdlerjo w Belgištej hišče došč kralowšcn žymšeni, hynjež socialdemokratjo wjetřchu haru činili.

Francójska. Ministerstwo Combes je nětko hotowe. Wone je radikalne a socialistiske. Tola njebudže mōc we wšchēm swoj radikalny, cyrkwi njepšchecželny program pschewjesč. Delcassé, dotalny minister zwotkowch naleznosčow, je mjenujcy swoje zastojnistwo wobšlował a je tohodla wēste, zo francójske zapóslanstwo pola šwjatoho wōtēa so njebēhnje, kaž bychu radikalni sebi pscheli. Za to pak chce ministerstwo towarštwowy zakon čim kručjšich pschewjesč a cyrkwinški wšim ze šchulow wučjšchecž.

— Na Martinique je Mont Pelé z nowa zasn wudyřil. Šchtyri hodžiny bē město Fort de France cyle zacžēmjenene a nowe strachi hroža ludžom.

Jendželsta wjeseli so měra, kotryž je z Transvaalom ležinita. W Londonsje běchu w katedralnej cyrkwi swjatoho Barwoła swjatocžne tenišce, na kotrychž běchu cyła kralowska swójba a wyschšci zastojnicy a jendželscy zemjenjo. Lord Kitchener dóstanje jako čěstny dar wot kraja 1,000,000 hr., a wošebity kralowski džak dósta so cyłomu wójštu. Burowie jo dale podawaju a wotebowaju brónje. Wjednitaj Louis Bótha a Schall Burger wožiwěšćitaj zjawnu list, w kotrymž Burow napominataj, zo bychu swojomu nowomu tnejštwu swěru služili.

Naležnosće našeho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 517. Mikławš Ryćeř z Měloće, 518. wučer Felix Pětranc w Lipsku, 519. Jakub Měrcink z Hory, 520. 521. z Kukowa: Jakub Rychtař, Marija Hórbaneč, 522. Jakub Kilank z Kosłowa.

Za nowu cyrkew w Plawnje w Vogtländze: Ze zawostajeństwa † Jana Krala z Čemjerie 30 hr.

Za nowu cyrkwičku w Bjarnacicach-Kunnersdorfje: Ze zawostajeństwa † Jana Krala z Čemjerie 30 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8387 hr. 67 pj. Dale dari: r. 1 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročěrjam!

Za terciarow: Zemřela je sotra Hana Kubicowa w Běstecach. R. i. p.

Stančnowski procesion do Altbendorfa pojedže přichodnu póněžcu ze Bhorjelca. Z Budyšina čah $\frac{3}{4}$ 8 wotjědže.

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy zeńdže so srjedu 18. junija t. l. popołdnu $\frac{1}{2}$ 5 hodžin w Kinder-mannec hosćencu w Radworju. Wo bohate wopyt prosy

Předsydstwo.

Wutrobny džak

a „Zaplać Bóh luby Kujez“ wuprajamoj z tutym wšitkim za tak mnohe wopokazma lubosće a džělbrača při khorosći a smjerći naju lubowanoho mandželskoho a nana,

knjeza kublerja **Mikławša Čorliča** w Kanecach, z próstwu, zo bychu na njoho tež we swych modlitwach spominali. Džakujemoj so tež wšitkim za wopytowanjo w joho dołhej khorosći, wosebje tež „Katholickej Bjesadže“ w Kukowje za přewodženjo.

W Kanecach, 8. junija 1902. Hłuboko zrudženaj:

Hana zwud. Čorlichowa.
Jakub Čorlich, syn.

K džaknomu nawěštkej w č. 23. ma so přispomnić, zo je so w rozprawje na džak wojejskomu towarstwu zabyło, kotřež je so tola tak znamjeniče při khowanju wobdžěliło. Wina je w čišćefni. Redakcija.

Čiřičej Smoterjec tničičiřičejnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće

a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštiki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Sundown časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 25.

21. junija 1902.

Lětnik 40.

Joho Maještosć kral Albert †.

Bohu, wšohomócnomu Anjezej nad žiwjenjom a smjercu je so
ipodobalo, našeho lubowanoho krala Alberta z toho žiwjenja
wotwołac.

Štwórtk 19. junija wječor telegraf ze Sibyllenorta
do cyłoho swěta powěsć roznješe: **Joho Maještosć**
kral Albert Sakski je džens wječor 8 hodź. 5 min.
czishe a měrnje wumrěl.

Poslednje dny ze Sibyllenorta powěsće pichthadźachu, z kotrychž bě
spóznać, zo nadžije wo zdźerženjo žiwjenja našeho wjelelubowanoho krala
wjacy njeje: mocy džeń a bóle woteběrachu, wutroba jara slabje stutko-
wašče, khorcy cyroby wjacj njerodźešče, nohi začelachu. — Tak je nětko
wudychał kral, kotrohóž wšichity swětni wobhydlerjo sakskeho kraja z wutroby
czěsčowachu a lubowachu. Ze swojej miłosću, sprawnosću a dobroczí-
wosću je kral Albert za te 29 lět swojoho Inježenja wopradowje wutroby
swojich poddanow sebi dobył. — Wěčny wotpocžin! Spóžej Somu Anjez
a wěčnje swětko swěć Somu!

Kral Albert je so narodził 23. hapryla 1828, je potajkim starobu
74 lět 1 měsac 27 dnjow dnjom docpěl.

Wo živjenju, chorosjezi a poslednich hodžinach našchoho krala w psichodnym čizle drobnishe powěsje podamy.

Kaž je so wozjewilo, pšewjeze so kralowe cžěło dženja, sobotu, z extracjahom do Drježdžan. Pšchez Budyshin cžah wječor po 1/9 hodžinach pojědže.

Pètr Skarga.

Kaž je Bóh luby Snjez israelskomu ludej wobhnadženych ludži šlat, tosiž lud rozmucžowachu, t dobromu napominachu, hdyž bě so zabłudził, a hdyž bě zhrěškil, jomu hrěši porokowachu a z wěšczerjstkim duchom jomu strašchny psichod pšchedpowědowachu, tak je tež Pólska swojich wěšczerjow měla, tosiž jeje zahubu do cžaja widžachu a dawno předy ju wěšcžachu.

Jedyn z tychle wěšczerjow bě Pètr Skarga.

Běšče žiwu za cžasny, hdyž bě Pólska hiščeje wulka a sławna, za cžasny, hdyž njebě hiščeje jakož dženja rozbita na tři cžasje — hdyž hiščeje běly* worjoł pólskoho kralestwa njebě štuleny, ale ze ščěroko rozpjatymaj šchidłomaj nad rozjabłymi kraljinami so znojchowashe.

Běšče žiwu za cžasny poslednich Sagiellonow** w tak mjenowanym złotym wětu Pólskeje, běšče žiwu za krala Stefana Batoroho, jenoho z najmócnisich a najmudrisich pólskich wječow, totriž štuli herdoho moškowskoho (ruskoho) cara Iwana, wotdobnwišči jomu wjele hrodow a městow.

Potom běšče Skarga dwórski předač krala Zygmunta III. W tom cžasu bě šwědł wjele sławnych dobyčow pólskoho wójsta; nad Schwedami pod Kircholmom, nad Moskrou (Moskau) pod Kluschinom. Z hižo haschachmaj wocžomaj šchědžiwoho starca widžeshe hiščeje, tak šyšlo (ruskich) carow swoje wrota pólskim husaram wotewrjeshe, tak wulki hejzman Żolkiewski moškowskich carow jatych do Warschawy na sejm wlecžeshe. Widžeshe Pólsku w blyščežu sławu a moc; ale tola tónle blyščež joho wocži, wótrej jato worjołowej, njezaslepi.

Wón hladašče dale — do psichodna pólskoho naroda. Wón hladašče hłubje — hač na same dno pólskich wutrobow. — A widžeshe, zo budže psichodn strašchny, pošny hańby a šlzew.

A widžeshe, zo so lahnú we wutrobach joho kraljanow njepočžinki. fotrež počžahnu cžly kraj do hłubiny wotrocžstwa.

Tohobla jich warnowashe! Z hłubin swojoho wěšczerjstkoho ducha wudobnwashe strašchne wobrazy psichodnoho cžaja a šajeshe je zemjanam, wopoženym ze zbožom a sławu, pšched wocži. Zhladowashe jim do šwědomja, pšchepntowashe, wotwobdžewashe jich njeprawnosče, šchidny, jich hordosč a šebiežnosč, wěšcžeshe a hrožeshe a pšchedpowědowashe šurony huńw Bóži.

A tak nimale hač do słowa so tele joho wěšcženja dospělnichu, zo začuwamny cžitajcy dženja tele, pšched 300 lětami napšane słowa něfajši špodžiwny strach, dotelž zrozemimny, zo je tónle šwjaty muž nēcizishe cžah jakož na blóni pšched wocžomaj widžal.

* Běly worjoł = pólski wopon.

** Wladžišlaw Sagiello = přeni kral z Litwy zjednocženeje Pólskeje, předy litwinski wulkowječch, prawótě kralowskeje šwójby Sagiellon.

Knjecz Pётr Skarga Pawełski pothadźesche z njezamóžnejse swójbny, z městaczką Grójca na Mazowszczu. Narodzi so lěta 1536. Starškej jomu zahe zemrěščaj; macz wurmrě 1544 a nan 1548. Wukhodźiwšči Grójczanste gymnazium poda so lěta 1552 na akademiju (wulku ščulu) do Krakowa. Potom bě něšto lět za wučerja pola Krakowskeho kastelana Teczynského. Arcybiskop Zako z Lwowa (Lemberg) pohnu joho, zo so da na knjeza wu-
swjećejć. Lěta 1563 zashdli so w Lwowje a bórzy bu znaty jakož zřeczniwy předař, jakož swětny služownik boží, kotryž mějesche za kóždoho ščežedrimu ruku a lubošće poknu wutrobnu, do kotrejež so wšchitcy wopuščajćeni a bėdni wučěžachu. Ale swětno duchownstwo njebosahajšche tej wohniwey duški. Pšechy bóle čehnjeshche joho do kłóštrškeho žiwjenja, a tuž poda so do Roma a tam zastupi do rjadu jesuitow. Wróćiwšči so domoj, bu přeni rektor akademije we Wilnje na Litwje, kotryž bě hake njebamno kral Stefan Batory založil. Tehdy mjete wot wěry wotpadnjemych do křina katolskeje cyrkwy nawróćići. Wosebje jenu wotnožku móeneje swójbny Radziwillov.

We Wilnje ipija „žiwjenje Swjatyč“, kotrež je so ze wšchěch pólšich kniži naježajščišo nakladowało. A tak rjenje Skarga pšašče, zo je džensa hiščeje wšchěm pólšim ipšačelam za pšichlad. Něšto lět pozdžišcho pšeh-
jhdli so do Krakowa. Tež tam bě wučel křudny a nježbožowny.

Zo by pobožnosć z glutniwošč mjez ludom so rozšěrjela, založowajšche bratřtwa a nalutowańje a wupožčeńje. Hiščeje džensa je w Krakowje wu-
staw za najkřudšich z křudny, kotryž je Skarga založil.

Dnyž kral Zygmunt III. na trón štuji, powola swjatosćiwoho a pobož-
neho rjadnika za kralowskeho dwórškeho předarja.

Pšehč 24 lět, hač do swojeje smjerće lěta 1612 zwošta na kralowskim
dworje z předarjom, a husto a čašto mějesche škadnosć, nic jeno pšehed
kralom, ale tež pšehed najmėnšich pólšich wjetčami, hejtmami a wój-
wodami předomawč. Tyhle předomanjow wuńdžeshčej dwaj zwjaztaj; přeni
z nich rěka: „Kazania (předomanja) na nježele a swjate dny kóždoho lěta“,
drugi wobšahuje „Kazania Sejmowe“.

Na sejmy škadźowachu so pólšy z cyłoho pólškeho zemjanstwa a senat,
t. r. pólscy wójwodowje, kastelanowje a biskopja. Sejmy wuradžowajšche wo
naležnosćach pólškeho kraleřtwa a šchož wobzamkny, toho hižo ani kral, ani
jchto drugi zmėnēc njemőžeshche.

Sejmy trajeshche něšto nježeli, a kóždu nježelu křodžachu sejmscy za-
póslancy kemschi do katedralnce cyrkwy swj. Zana.

Tam předomawšche zastupjerjam pólškeho ludu z cyłej mocu swojeje
wulkeje duške knjez Pётr Skarga. A w joho słowach bě telko wohnja, telko
bóžškeje horliwošč, zo žarowachu a ržachu horde zemjanow duške, zo so
zmyšchějomachu twjerde jich wutrobny.

„Te sławne pólške kraleřtvo“, džeshche Skarga, „je hluboko we swojich
nutrinach na smjerć thore. Přenja joho křorosć rěka „privata“, t. r. sebicz-
nosć, kotraž bóle samny wužitk pyta, dnyž z božo cyłoho kraleřtwa.“

Kelso je tajšchi, kotřiž wšcho do swojoho křina hrabaju a za wótcžinu
ani gróšča, ani kapki potu, ani trjepci krewje podacž njechadža. Wóh pšehi-
faza, zo by čehčel swoju macz. „Póslaty, kotryž rubži swoju macz“, praji
přimo. A kotra je přenja wajšča macz, na čehčej wutrobje seže so žiwili, na
čehčej křinje zrořli? — Mjeje to wótcžina, wot kotrejež macze mjeno, kotraž
je na swojimaj rukomaj nořyla wšchitke wajšche macžerje, kotraž je komorla a

kichina wschęcch waschich posładow. Lubujeże tu swoju wótczinu a prajeże tał prawje z wutrobny: „Jeli tebjc zapomniyu, wótczina moja luba, njech zapomniyu prawicu swojeje ruki. Njech mi jazyk pschisłhuje do huby, jeli njebudu na tebjc spominacz, jeli tebjc njezložu na cžole wschęcch swojich radoščow.“

Tať rěčejše a z horjacymy słowami wótczinsku lubojeć we wutrobach rozpalowasche.

Dacz tež to so tele złote słowa tež do wutrobow naschich Serbow nje-mohle zapisacz? Ach, tež pola naš je mjele „privaty“, t. r. šebicžnosće. Winožy jenož samśnoho wužitka hladaju, njestarajcy so wo to, hač ma susod, wosada, haj cyły serbski lud z toho škodu abo nie. Lěto wot lěta šhodžimy po proščenju do Serbow, žebrimy wo šcherpatku za našy luby serbski Maczicžny dom. Dyrbimy jón tola dotwaricž, hdyž smy so jónu zaparali. Wóćžo hižo njemóžemy. To džén by so nam tón cyły ščěroki śwět smjal, hdy bychmy twar po položcy wopušćěžili, jakož tam cži twarcy babelskeje wěže. A tajta by to hańba byla, hdy by tam horjela złote piśmo stało: „Bohu k cžejči a Serbam k wužitku“, a serbski lud by njechał nicžo woprowacz, zo by so mohl narodny štuť dofonjeć, haj njechał stawcžla zhibnjeć, zo by našy wostał, zo by so dom, kiž ma bycz Serbam k wužitku, njedóstał do cuzych rukow. A ščtó by wina był, hdy by so to stało, — ščtož wschaf so njestanje, dofelž džén so nam dom sam zadani — ščtó hewať, hač „privata“ šebicžnosć? Dofelž so njemóžemy runjewon za fžžžny froschif, fotrųž Maczicžnomu domej damy, džefatoroho, štoroho wužitka za našcy kapšy domasacz, džeržimy kručze móšćnu w horšćěži, zo by so nam žadny nopaczť za Maczicžny dom njewufuliť. Wěro je, cžasy su cžejše a pienjez mało mjez ludom — ale hdy by tón fžžžny tųdžen karancť mjenje wupil — a tamón jassy mjenje wufuril a ščejži tón abo tamón kwas, tu abo wonu zabawu pschepušćěžil — by z toho hižo cyhel abo wjac za Maczicžny dom nalěžł.

Alle nic jeno pschi Maczicžnym twarje nam „privata“ do wocžow bije, ně — něhdžěžkuli druhdže tež. O tať z šchiny wóćškom hlada cžasto Serb na Serba, kiž je so zhrabał, fotromuž k zbožu tyje, kiž je z dołha wulěžł a na dań nosy. Prajicž smy šlyšchal: „Njeponjese swoje pienjezy na naluto-waťnju — to mohl něchtó žhonicž — a tať bychu mi potom ludžo pienjez zawidželi. Njewěm — a njecham wěricž — zo by tajta zawisć mjez Serbami byla; njecham štoro wěricž, zo by Serb cuzomu Němcej, kiž do sjerstoho kraja pschidžě, zo by sebi tu ze serbskim potom a džěškom kapšy natyřał a zbohatnywšcy so něhdže do wulkeho něšta wufydnųł a wulkeho fnjeja hrať a wot boka na Serbow hladat, šterje pienjez popšchal, dųžli swojomu krajancej, cžłowjekej jich samśneje krewje a toščěži. Alle hdy by tomu tať bylo — a prajilo so to je — praježe, njebų to najhóršcha „privata“ šebicžnosć byla. Šdže by so potom hiščćže Serb na něčžo zwěricž mohl, na rjemješto abo pschepušćwo a t. d., hdy bychu joho krajenjo přěni wopušćěžili? Pschecų bychmy dyrbjeli wostacz wotrocųžny druhich a wscho, ščtož pienjezn njese, cuzym do huby walicž. Tuž přecz ze wschěj zawisću. Ščtož bližšchomu pscheye, tomu to samomu tyje. —

(Pořtracžowanjo.)

Jednory bur.

Wšchěšpomnjenje. Rady podawamy tudy krótki nacųřł žiwjenja dobroho šwěrneho hospodarja, kiž bč cžas žiwjenja šwěrnų šobustaw našchoho towaťstwa,

dobry sprawny a i prosty bur, a kiž je lěta wumrěł. W czechskich časaach je we swojim hospodastwje derje wobstał a z kóždym lětom po st u p o w a ł, do tel ž bě bože žohnowanjo jeho džělu spožčene. Wón je „ipěwał a džěłal“, tohodla so jomu derje wjedžeše. Dopis z kraja z džakom tudy wozjewjamy.

Wopytajo row swojoho luboho towaršča, dopominam so hišćeje prawje žiwje na jeho tak swěrne wobliczo. Chle žiwje sebi přichedstajam wobliczo swojoho lubošćiwoho pschězela, tak běše wón jednory a sprawny, ponižny a počny sebjezapřeča a bohabojošče. Sym so přecował, jeho bliže zeznać, tak běše wón jednory we swojim zežiwjenju a draščjenju, tak běše sprawny, a jebi žadaše, zo by so wšchndžom prawda stała. Ponižny bě tak, zo radšo druhim služeše, hač zo by jebi někať služeć dał. Často by přich moŕnych naletnych abo nazymnych wjedrach swojim najnižšim služownikam jich blěčane črije abo schfornje z prěcu rjedził, bjez toho, zo by za to džaka hladał abo hdy dóstał. To běše stary serbski bur, kotrohož sym jeho staroserbskeho wasčnja dla wosebje lubował a rad měł. Wón narodži so wot serbskeju staricheju, kotreju, wosebje nana, ze smjerczu zahe žhubi. Zara młody bižo měješe tohodla hospodaria zastupjeć. Njeje pak, kaž to z wjetšcha pola młodnych ludži je, schoł schěrofi, ale jenož wuzki pucž, kotrýž wopradowže t zbožu wjedže. Přecowaše jo, dolhi čas swojoho žiwjenja naložić t božej čješči a t dopjelnjenju jeho kaznjow. Zara wjele měješe čas swojoho žiwjenja pschěčiwnošćow a wobčežnošćow nješč. Zola je Wóh jeho prěcu a džěło bohacze žohnował. Zara wjele jo modlesče, wosebje r ó z a r i j e, na kotrež wjele časa naložeše, z wulkoho džěla w samej noch, do tel ž mēnješe, zo ma jo wjele modlicž a posučjeć.

Kaž je derje žiw był, tak teč je so na swoju smjercž z časom a rjenje přichotował. We swojej thorošči, kotruž je isčerpaje a z podacžom do božeje wole znječł, je so wjac tróč po dobrym pschihotowanju z njebestim thlěbom posylneč a za wěčnošč derje zastaracž dał, a wumrě čije, mēnje a podaty swojomu Žbóžniku.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budnyčina. Za nowoho fararja w Schërachowje je knjez Pawoł Kretschmer, farač w Neuleutensdorfje, pomjenowany. Zoho swjatocžue zapołazanje w Schërachowje budže 6. julija.

3 Marijnoho Zola. Mjeđelu 15. junija wudžělesche najdosťojnišchi knjez přalat administrator eccl. Łužčanski w farškej cyrkwi w Rönigshainje 111 wosobam swjaty sagrament firmowanja. Wosoba běše najdosťojnišchomu knjezej njeđžiwajcy hrožnoho wjedra jara čješčomne powitanjo pschihotowała.

— Snadž někotrohožkuli, kotrýž je w času přich 1897 kłóschtr Marjny Doł wopytawšich pschěz tehdom hišćeje drjewjany móst schoł, zajimuje, hdyž žhoni, zo je so stara postawa swj. Zana Nepomucktoho, kotraž na mošče itojesče, kotruž pak bě wulke powodzenjo lěta 1897 z mostom powaliło a do Nisy podmurilo, hdyž so po 3 lětach zasy namata, a kotraž so w kłóschtrje na dalšče časy wukhowa, džen 16. junija 1902 zasy postajila, drje nic na mošče, do tel ž móst njeje tak twarjeny, zo by tam mětmo za nju bylo, ale w kłóschtrskim dworje napschěčo nowej syrotnicy. Postawa, z kotrež je tak zrudne wopomnječžo na straščne a zahubjace podawki zjednocžene, je z cyła tasama,

totraž na mošče stojesche, dokelž, hacžrniž je 3 lěta we wodže poležala, jo dale wobschodžila njeje, hacž zo su so dyrbjale na rukomaj něfotre stawy ponowić. Njenje wobarbjena postawa jo faž nowa wobhladuje.

Wóh daž, zo njeby žane njezbožo, faž w lěće 1897, šliocht potrijchilo, šchtuž chcył Swjaty, totrohož postawa je pschisťojne měštno namakala, wu-
prošycž.

B cyloho swěta.

Salza. Na měštno wotšadžacocho hamisťocho hejtmano w Budyschjnje dr. Hempela, totrynž bu jako radžiczel do ministerstwa pschjadženy, bu wot lužisťich stawow na jich zhromadžiznje 14. junija na přemim měštnje radžiczel Hans z Kirchbach w Drježdžanach kralej jako nastupnik namjetowany. Dale wuzwolichu stawny hišcže wóštanisťocho radžiczela ze Salza w Drježdžanach a wokrjesnoho assessora z Rostig-Wallwig w Kamjencu. Z tutych tšjoch něko kral jenoho za hejtmana postaji. — Kirchbach bu mjez tym za hejtmana pomjenowany.

— Žafo wosebite zapóštanisťwo pschi krónowanju krala Ednarda VII. dyrbja tucž knježa do Londona jěč: komornik hrabja Seebach, tajny wóštanisť radžiczel swobodny knjez ze Salza a Vichrenau a wyšćł hrabja Weil. Žoho kral. Wyšćłoscž přync Turij, kž dyrbjesche po prawom swojoho kralowsťocho bratra zastupowacž, njemóže wězo tutoho w joho czełkej thoročej wopušćicž.

— W Lipsku započła so 16. junija proces pschecžiwu přjedawšchimaj direktoromaj Lipsčansťeje banki Czneraj a Gentschaj; jobuwobšćorženi su jobu-
stawny dohladowaršćwa Dodel, Schröder, Mayer, Wölter, Börster, Fiebigler a Willens. So rozemi, zo so wjele ludu k tutym ľudnisťim jednanjam, totrež budža šnadž dwě njedželi tracž, cžisćicž. Přecžo rěčnicy maja wobšćorženyh zašćowacž a jedmjo wěcymustojni maja pomhacž, došć začěmjenjene zawinjenja pschi bankrocže tamneje bauki wzjasnić.

Měmsta. Měšće pučžowanjo dokonjatej w tu šćwilu kejžor a kejžorka. Z Nürnberga, hdžekž běšćtaj 50lětny jubilej tamnisťocho germanisťocho museja z bayersťim přyncerentom Luitpoldom šwecžkiloj, pobašćtaj so do Wona k jubilejej tamnisťich po Wilhelmje I. mjenowanyh „kralowsťich husarow“, totřž 50 lět w Bonje pschebhwaja. Tam wopnytašćtaj z dobom kronprynca a towaršćwo studentow, ke totromuž wón šćuscha, wobaj so wobdžělejo na komeršu, totřž kejžor sam nowjedowasche. Wot tam wopnytataj Nachen, hdžekž so šćawna krónowanisťa cyrkej porjedža, wustajenću w Düsseldorfje a druhe měšća a znamjenite měšćna. — Kanceler Bülow, totrynž bu w Bonje za wysćła à la suite kralowsťich husarow pomjenowany, wrócži so do Barlina, a je tam zašćdženy šćhtwórtk w kralowym mjenje prusťi sejmu rozpušćicž.

— Přync Heinrich poba so ke krónowanju do Zendželsťeje.

— Kejžorstwowy sejm je rozpušćicženy hacž do nazymja, cłowna komisťija dyrbi pak dale wuradžowacž. Wohće džěło nima, a wosebje nowy zakon tež za ratašćwo trochu polepsćicž, jo jej nješćlaccž. Knježeršćwo drje praji, zo dyrbi so ratašćwu bóle pomhacž hacž pschennyšću, dokelž bóle nuzu czerpi, ale šćowa a šćutki jo pschecy njetrjedhaja. To wšćizny zahy pschi cłach, totrež je knježeršćwo na ratašćke mašćiny namjetowalo. Ke bychu mjenujcy po nowym namjetowanym cłu dróžisťe byle hacž přjedawšće. Šćyž pak dyrbja so z wukraja pschuwóžowane mašćiny abo material za nje dróžisťo płacžicž, potom wězo

twornje w kraju samym swoje płacizny powjestscha. Tak dyrbi potom ratařstwo za to, ſchtož kupuje, wjaen płacizę, a za to, ſchtož plahuje, dóſtawa mało, a tak je na dwoje wjachnjo bite.

— Wulka ratařſta wuſtajeńca wotmě ſo w meji a w započatk junija w Mannheimje. Njebeřſche ſpatnje wopytana a je ſo tola z 150.000 hr. deficita ſtónčžila.

— W pólskich krajinach pruske knježeřtstwo tež k tomu ludži wabi, zo bychu pólske mjena wſchemněželi. Mjez tym, zo hewat jara czeſzto čini, hdyž chce ſchto mjeno změníć, to tym, kotřiž chcebža za pólsko-ſlincžace němſke mjeno mječ, hnydom pſchizwoli. Zaſtojnicy, němſcy zmyſleni, ſu to hižo čaſečſichy činiſi. Tež wojakam wſchědſtujeni pſchiležnoſć podawaja, zo bychu mjena wſchemnějeli. Rozomni ludžo ſo wězo k tomu ſměja a namjetuja, zo bychu tež najwſychſchi zaſtojnicy, kaž miniſter Poſadowſki a Póbbieľſki, tutón pſchiklad ičěhowali.

— Pola Tiliſta pſchekladowaſche diwiſijny general z Woč a Polach tamny přeni litwinſki dragonſki regiment. Hdyž wón za regimentom jěchaſche a ſo „nawróť“ poručij, bu general wot dragonſkich lebijow na hłowje a ſchiji tak czeſzto ranjeny, zo dyrbjachu joho hnydom do chorownje donjeſć.

— W Bawerſkej bu nowy ſchuľſki zakon wot komorow pſchizwaty. Liberálni a ſocialdemokracy ſu wſcho móžne ſpytwali, zo by ſo zakon nje- pſchijal. Po nim je mjenujcy poſtajene, zo maja ſo pſchede wſchim konfeſionalne a nic ſimultanſke ſchule založowacž. Za nje pſcheczelow cyrtwje je to wězo njelubozna wěc; za kraj ſamón pať budže to žohnowanjo.

— Bawerſki princ Sigfried je ſo z awſtriſkej princceſnu archiwójwo- dowej Mariju Anunciatu ſlubil.

— Kaž rěka, dyrbi za nuncia do Mnichowa pſchinuć titularny archybſkop Monſignore Giuſeppe Machi. Wón bě dotal we wſchelatich južnoameriſkich krajach ze zapóſtlancom, napoſled w Braſiliſkej.

— We wſchelatich krajach ſu pſchi deſčezowym wjedrje něhděžtuliž wulke wodny naſtale. W Čechach hrožachu powođenja a we Wuherſkej je wulka woda tam a ſem hižo žnjam thětro zeſchodžila. Tež ſněha je ſo w někotrych horach naſchło.

Awſtriſka. We Winje ſwjećeſche ſo 16. junija 50 lětny jubilej tamnoho katoľſkoho rjemjeſtniſkoho towařſtwa. Hoſćo ze Schwedſkeje (Stockholma) Ženděľſkeje, Belgije, z Kölna a z druhich krajow běchu ſo tam zeſchli. Na ſwjatocžnej zhromadžiznje, kotraž ſo po kćmſchach wotmě, bě archiwójwoda Leopold Salvator, kardinál Gruſcha, bamžowiſti nunciuſ Faliáni a mnozy druzy.

Róm. We wuſtawje Del Anima bu 15. junija dotholětny rektor tohole wuſtawy, Monſignore Nagel, wot kardinála Moiſſia Maſella na biſkopa ſwjećeny. Ze za biſkopa w Trieſće pomjenowany. Pſchi ſwjatocžnoſći běchu tež kardinalowje Pužyna, Roziľſto, Steinhuber a Štrbenſký pſchitomni.

— Na pučowanju do Londona běchu wſchelacy zapóſtlaney z ženděľſkich kolonijow tež ſwjatoho wótea w Rómje wopytali. Swjaty wótc ſo z nimi wo naležnoſćach katoľſkeje cyrtwy w jich krajinach rozměwjeſche a wu- zběhowaſche woſebje, zo ženděľſke knježeřtstwo we wſchitkich jeſe krajach do- ſpoľnu ſwobodu katoľſkej cyrtwi woſtaja. Čim ſwobodniſcha cyrtkej je a čim bóle móže za zbožo ludow ſtutkowacž.

Zendzelska psichotuje so pschecy bóle na blizke krónowanjo krala a kralowny, fotrež ma so, taž wěmy, 26. junija stacž. Kral Eduard čerpjesche posledni čas na drjenjo a njemadžesche so na wojerskich pschedstajenjach wob-
dželičž. Madžijeja so, zo budže te krónowanju zaŋ cyłe stromy.

— Burowje v Africi su jo neko nimale vschitay podczili. Nchbže 16- abo 17,000 bšche jich hšchže we wojnje bylo. Tež abžžtarjam z Kapsteje kolonije je jendželste tnejšetlwo slubilo, zo chce jim za hšostanjo jenož wšlbne prawo wzacz, jeli so hačž do 10. julija podcziju. Tšjo najštawnišči wjednicy Burow, Louis Botha, Dewet a Delaren, hotuja so, kaž rěka, na pucz do Ewropu.

— Wyjdź Linch, kotnyż bęśche za Buron jobu w Africh wojował a kotrohoż bęchu pozdżiścho w jnym iřiřim wořrieju za zapořłanca wuzwolili, bu w Londouje zajaty a přehińdže přeched řudniřtuo.

— Jendźelska zawięduje wsielacze nowe cla. Pokazuje ż tym, że chce swoje krajiny a kolonije wot wutrajnych tworow wotamiskować. Za Njmsku njeby to zwięselace było, dokelż je Njmska wjele industrialnych wutworow nuwożowała do jendźelskich kolonijow.

Ruska. Brync Ferdinand Bolhariski pobymšchi w Bětrohrodže pola cara na woppyže, je so zbožownije zash domoj wrócił. Car je joho jara hnadnje pšćijal a pomjenowanušchi joho za čefa jenoho ruskoho wojetskoho polka (regimenta) jara joho počelščil.

— We Waršchawje zašubžichu znatoho ruskoho wšcheradnifa, wojćerštoho wyšcha Grima, na 12 lět do cęčtoho dšęta.

Wschelczizny.

* (Popadnjeny.) Hams: „Ty, Motfo, móžesz inadž mi za što hriwnow drobnoho dac?” — Mota: „Haj, tak dha, mašcy ty što hriwnow?” — Hams: „Mě, chcyš jeno zhomičz, hacz mašcy pjenjczu pšcy sebi. Budz tak dobry a wožcz mi dwachczy hriwnow.“

Należności naszego towarzystwa.

Sobustawy na l6to 1902: kk. 523. Petr Šwon z Budyšina, 524. kapłan Mikławš Jawork w Niebjełčicach.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: M. J. 1 hr.

Zemřete sobustawy: Haňža Kampratowa z Budýšina. R. i. p.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

Dale su woprowali: Dżakny wopor z Königshajna 25 hr., na Sołćie křěcizuauch w Zdźerji 6 hr., njemjenowana z Radworja 3 hr., njemjenowana z Worklec 20 hr., na Měrcinkek-Cyżec (Hańżinym) kwasu w Stróžišću 45 hr. 5 pj., njemjenowana z Wěteńcy 4 hr., Hana Pawlec z Nowoho Bronja 3 hr., Madlena Krečmarec z Miłocje 1 hr.

Za cyrkej Mačerje Božje w Lubiju

je so dale woprowało: Džakny wopor z Königshajna 50 hr.

Za nowu cyrkwičku w Bjarnaćicach-Kunnersdorfje: Dżakny wopor z Königs-

hajna 25 hr., drugi dar z Königshajna 10 hr.

Prispomnjenjo: Dary ze zavostajenstva † Jana Krala z Čemjeric 30 hr. za katolski asyl w Budyšinje a 20 hr. za Josefsheim w Barlinje su wotedate.

Za nowy Maćlenny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8388 hr. 67 pj. Dale darichu: Молоканы 2 hr.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Гзіське Смереке книжніськегэне в Мачіжнм домє в Будышнінє.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški płaći so wot cyłoho
rynčka abo telko ruma 25 pj.

Gduowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 26.

28. junija 1902.

Lětnik 40.

Kral Albert †.

Kral Albert, sotrohož podobiznu tuďu podawamy, je k swojim
wótcam zhromadzeny. Jeho cželo nětko wotpoczuje w kralowškim

rowniščeju fakiških kurwjerchow a kralow pod katolskeje diwórskeje chrłwju w Drježdžanach, zo by wottam něhdy zas horjestaanło na judnym dnju.

Nascha wutroba sebi žada, zo tu pozastanu pschi rowje naschoho horcolubowanoho krala a hiščeje jónu wopominamy joho žiwjenje, joho thorošez, joho wumrěczo a pohrjeb.

I.

Kral Albert so narodži jako přeni synu princu a pozdžišcho krala Žana w Drježdžanach w princowym hrobže na Tafelbergu 23. hapryla 1828 a hnydom nazajtra 24. hapryla dósta swjatu sakrament fščeženych, w kotrymž tež hiščeje mjena Friedrich August Anton Ferdinand Jósef Karl Marija Baptist Nepomuk Wilhelm Xaver Jurij Fidelis dósta.

Najlěpshe woczechujenje, kotrež joho hluboko wučeny a bohabojazny nan Žan a joho mać Amalija, rodžena Bayersta princezna, samaj hač nanajswěrnjšcho wobstaraschtaj a nawjedowaschtaj, bohate dary młodoho princu wuwiež pomhasche. Hłowny joho kublowač běšche tajny radžicel von Langenn, runje tak słowny jako jurist kaž jako stawiznač. Swoje gymnasiałne studije doma dołonjawšchi pšesedyłi so princ 1847 na uniwersitetu w Bonnje, hdžež princjo z wjetšcha studuja, zo by so tam na dalsche wyšofe a zamohwite powołanja z wyšchjimi studijemi pšychotowal. Z wulkej pilnosčju tam swoje studije dołonja.

Wot małosče princ Albert wosebitu pšichilnosč za wojerštwu požazowasche. Hižo 1843, 15 lět štary, jako lieutenant artillerije do sakšoho wójšta zastupi. Za dwě lěče hižo běšche stornik, 22. měrca 1849 jako štonik abo hejtnan artillerije ze sakšim wójštom do Schleswig-Holsteinškeje čzechnješche, hdžež 13. hapryla pschi pšchedobhežu Düppelskich hrodžiščežow mčenje pomhasche. Hižo 1854 pšchepoda so jomu, kiž bě hable 26 lět štary, wyšchjiche komando nad sakštu infanteriju. Swoju wurjadnu wustojnosč jako wójnški wjedžicel wosebje w nježbožownej čžěškej wójnje 1866 pokaz. Stajnje budže so sławiež, ka je runje krónprinc Albert, hdžž dyrbjachu zjednocžene ratuške a sakške wójšta cofač, ze swojej wobhladnuiwoščju mužštwa w porjedže zdžeržal a najstraschnišchi wuthód wójny wotwobročil. Najjałnišcho pak so joho wustojnosč w francóžskej wójnje 1870 a 1871 wopokaza, šhtož je historija tuteje wultotnje wójny w polnej měrje pšichipóznała. Z mjenami Gravelotte, Marie-aux-Chènes, Saint Privat, Nouart, Beaumont, Sedan, Paris a Mont Alvon, hdžež němiske wójšta dobheža nad dobheža docpěchu, budže mjeno krónprince Alberta, wyšchjichoho wjedniša „mojnjeje armeje“, na wšchě čžasch zwjazane. Mjez hlownymi pomocnikami (paladinami) krala a pozdžišcho fejžora Wilhelma I. běšche krónprinc Albert, nasch kral. Hdžž wón jako generalny pólny maršchal němštoh fejšorštwu a jako generalny inspekteur wójšta 15. julija 1871 dobhežeršcy do Drježdžan pšichiežez, tehdom joho z najwjetschej młosčju wyškajch witaču wobhđleršo Drježdžan a cyłoho kraja.

Dobrej dwě lěče pozdžišcho, 29. oktobra 1873, hnydom po šmjereži swojoho nana, sławnoho krala Žana, krónprinc Albert na tróu sakšoho kraleštwu stupi. Zoho knježenjo nad Sakšej, kotrež je nimale 29 lět jomu špožčene było, cyłomu krajej dopokaz poba, zo je kral Albert runje tak starošcywuy wo zbožo a špomóženjo jomu doměrjenoho ludu, runje tak wu-

stojut we skutkach męra, faż bę jo prjedy wopofazał wuſtojny w krutej ſłużbje brónjow.

A w tutych skutkach męra jomu na ſtronje ſwěrnje skutkowajſche jo ho nadobna mandželſſka kralowa Karola, rodźena princelna z Gołſtein-Gotborg-Waſa, z kotrejž bę jo 18. junija 1853 zwiěrował. W zbożownym mandželſtwje bęchtaj potajkim 49 lět hromadźe žiwaj. Wbł drje bę jinaj ſamymaj dźeři zapowěl, tola we ſwójbje princ a Surija kral a kralowa po kralowſkim prawje załoźene a z luboſcju wſchitkich jeje ſobuſtanow wobkrcźene prjedmſtowo wjedźeſchtaj, jaťož by jeju ſamſna wójba była.

Za čas ſwojoho knježenja je kral Albert wutrobty ſwojich poddanow wopravdźe ſebi dobytež zrozemił. Waźna a kruta ſłużba brónjow drje bę do wobljeć kralowoho krute a ſhutne piſmo zapiſala, tola njebę zamobła luboſc a miłoſc z njoho wzacž. Luboſc a miłoſc bęche kraſne herbſtowo, kotrejž bę jomu po nanje a macžeri zawoſtało. Haczrunjež bę kral Albert duchapołny a genialny we wſchitkich skutkach ſwojoho powołanja, hacžrunjež jo ho ſłowo mējeſche w radže nēmſkich wjeřchow doraznu płacžiwocž, dha bęche tola jo ho cnyła powaha ſpodbžnwa luboſc, dobrocžiwocž a poſornocž. Luboſcžiwje a jednorie wēdźeſche z najniźſchym ſwojich poddanow rēčecž a woblhadžecž. Tohodla teź poddanojo „ſwojoho“ krala woſebicze lubowachu. Pſchi wiſchelaticž waźnych pſchiležnowcžach jo tale luboſc a pſchithilnowcž poddanow napſchecžjo ſwojomu kralej a jo ho nadobnej mandželſkej wopofaza. Tak pſchi jo ho naſtupjenju na trón 29. oſtobra 1873, tak 18. junija 1878 pſchi jeju ſlěbornym ſwaſu, tak na wuſtotnym 800lětnym knježecſkim jubileju Wettinſkoho domu w juniju 1889, tak pſchi kralowym 50lětnym wojeřſkim jubileju 1893 a ſlěbornym kralowſkim jubileju 1898, a pſchi druhich pſchiležnowcžach. Pola wiſchēch bę jo faż pſchewēdēženjo kruta njepowalna nadžija zaſydblika, zo kral Albert podobnu wyſtofu ſtarobu doſcēhujc, faż fejžor Wilhelm I.

A nētko je wſchitkich zrudžila ſtruchla powēcž: ſwěrna wutroba najchoho krala je pſchēſtala bieč! Dajmy boloſcži jeje prawo. Zarujemy nadobnoho krala!

II.

Đižo wjac lět bęche kral Albert tchorowaty. Wſchēd nētotrymi lětami (1893) bęchu pola njoho krawjenja zaſtupile, kotrejž wſchitka lēkaſka wuſchitnowcž zbēhnucž njezamōh. Šchoroſcž bę jo jaťo cžerpjenjo pucherja wuznala, kotrejž pak njebęche raf. To je teź pſchēpytowanjo kralowoho cžēta, kotrejž po jo ho ſnjercži jo ſta, za prawe wupofazało. Wſchēd dwēmaj lētomaj cžerpjenjo na ſhwilu jara ſplnje wuſtupi, tak zo bęche teħdom hižo wulki ſtrach wo drohe žiwjenjo lubowanoho krala. Tola jo ho hewał kruta a ſtrawa natura cžēžki nadpad tchoroſcž pſchewiny. Kral jo zaſ zhraba a mōžeſche zaſ ſwoje knježecſke winowatoſcže doſkonjecž, mōžeſche teź, ſchtož bę jomu wot wſchoho ſpocžatka tak lube, na hońtíwu tħodžicž.

Tola tchoroſcž faż kly, tajny njepſchecžel pſchecy brožēſche. Wo tom jo teź wiſchitcy, toťiž wofoto krala bęchu, njemolachu. Šchto je Jeje Majeſtoſcž kralowa Karola w tyħle lētach ſtracha a ſtaroſcže wuſtala, mōžemy jebi myſlicž. Šdnyž kral lēta na por mēſacow do Sibyllenorta jēdžēſche, bę hižo jara jeſlabjemy, nadžijēſche pak jo, zo tam w kraſnych lēſach jo zaſ poſylni.

Wšched dwěmaj njedźelomaj, kaž smy hižo wozjewili, stare čerpienjo z wulkeje mocu mndhri. Wšarjam wosebje to starošć čijnješe, zo bu z mnohim trawjenjom, ze zhubjenjom telko krewje wutroba cyle zestabjena, tak zo so nahlcho muntěža krala bojachu. Tohodla bu tež kral tamón tydźeń, kaž smy pišali, ze wšchěmi swjatymi sakramentami wobštarany. Hišćeje raz so žiwjenjo trochu k mocy dobu, tola kotřiž wokoło krala běchu, spóznachu, zo so te kónceji bliži. Tohodla tež pralati Maaz, kiž měješe njedźelu tydźenja a pónđzelu w Lipsku firmowanjo, so hišćeje pónđzelu w nocy zas do Sibyllenorta wróći, zo by jako kralowy spowědnik pšechy jomu blizko byl.

Z najwjetšej lubosću a swěru wšchitny kral w jeho čezkeje thorošći wothladowachu a zastarachu. Wosebje pať jeho nadobna mandželska, našcha lubowana kralowa Karola, thorožžo swojoho mandželskoho njewopuščeše. Šhto to rěka za krunu, kotraž je tež hižo nimale 70 lět došćahnyła, tón rozemi, šchtóž je njedźele dołho thorocho w čezkeje thorošći wothladowacž mēl.

Kak lubosćiwje so kral s w o j e j s w ě r n e j m a n d ž e l s k e j za tajke w o p o r y l u b o s ć e d ů a k o w a š c h e z nutrym pohladnjenjom bóle hačž ze słowami! To so wosebje hišćeje džen do kraloweje smjercze, 18. junija, wopokaza. Na tom dnju bě so 49 lět minyło, zo bě kral Albert jako młodoštny prync ze swojej w poknym težewje stojacej njewještu mandželski puć žiwjenja nastupił. Čiže a b o l o s t n j e b ē so kralowa pšchi božej mšchi w hrodowškej kapali modliła, swjaty sľub swěty we swojej wutrobje wobnowjała. Šduž bē kralowa zas do jstny thorocho krala pšchisćla, da sebi kral težjatu rōžu podacž. Dołho zamysleny na nju hladaješe, spominaješe drje na zbožowne 49 lět zhromadnoho žiwjenja ze swěrnej mandželskej, a zo jomu njebnđže spozčene, z njej za lēto zloty kwas swjećić. Potom kruny kralowu k swojemu ložu a cyle sľaby a w bolosćach jej pšchepoda rōžu, nicžo njeprazi, jeno bolostnje na swoju mandželsku pohlada. Kralowa drje z cykej mocu pšchi takim kľuboto pohnuwacym čichim hořdomanju swojoho mandželskoho kľuwku so džeržeše, potom pať hōrch zapľata. Šhto je w dnšchi krala a kraloweje w tym woko-mitu rēcžalo! Ze słowami so wuprajicž njehodži!

III.

Rōžde lēto kral Albert a kralowa Karola blějšchi čas w krasnym Sibyllenorcze pšchewywaschaj. To je wulkotny hrod z krasnym a jara rozšćerjenym parkom, woprawdže kaž kupa zbožownych wosředž šćerofeje a wšchěduje runiny za Wrótslawjom. Tam kral tak rady pšchewywasch, tam so wšchěwješe po wobčežnosćach swojoho čezkich winowatošćow poknoho žiwjenja. Tam pntasche mēr a woduchnjenjo, so wjeselo na rjanej pšchirodže, na rozšćerjenych lēšach z bohatej zwěrnu, často so pšchethōžujo ze swojej wysokej mandželskej, pšchēcželuje a jednorje wobthāžujo z potornym a sproštnym ludom tamneje krajiny. Šacžrunjō by stajnje jenoho z dwōřskich kaplanow pšchi sebi mēl, tola kōždu njedźelu na kľowne kemsche do jnsodnej sarfkeje cyrkwy we wšy Langewiese ze swojej mandželskej thōdžeše: rjany, pozbēh-wach a pohnuwach pšchillad za wšchittich. Do wulkoho a krasnoho parka, cyle hačž blizto k hrodej, dowoleše zastup wšchittim wobhlerjam a turistam, kotřiž tam po tysacach kōžde lēto pšchithāžēja. Šewak kral wulkich swjedženjow a tomasřtwow w Sibyllenorcze njerōdžeše; jenož mały džēl jeho komornikow a wyschichich zastojnikow jeho tam kōždu raz sežehowasche.

A spodbujne! Mestno, na kotymž kral voščevjenjo a vstopčinf
pytašče, bč vot božje pšchedivdžimofče pošajene, zo by ž njoho kral
i chot do věčžnoho vstopčinf.

Schtmórk 19. junija bēšche thorosež tal pšchiběrała, zo jo pšchitomni na najhōrjche pšchihotowachu. Popoldnju hišcheže kardinal R o p p někotry čas pola trala pobu. Rhory z šhwilenii wo sebi njewědožesche. Wjeczor w 6 hodž. lēkarjo rozprawu wozjewiwchu: Kral je za ctyh džeń mało podžela pofazowal. Bēšche ctyh džeń zapischijaty, jeno z šhwilenii so jomu mysl rozjašni. Žita hišcheže trochu mōenje bije (100 razow). Cyroby kral jara mało rodži.

Bórzy po schiejczich pak so znanienja potazowacz poczachu, zo so kralej kónc bliži. Wschitcy so na poruczność kraloweje wotoło joho loži zhromadžichu. Na lěwej stronje kralowa kleejše, lěwu ruku swojoho mandželšeho dźeržichu, na prawej stronje kralowy lělat, tajny janitárny radžiczel dr. Fiedler, stojesche a prawu ruku dźeržichu, žitu wobfchbujio. Wšichi loži tež stojesche prělat Maaz a modlesche so modlitwy za mřejacych.

Łziſche a męrnje, bjez czeſzcho będżenja kral wuſny do tamnoho ſpanja, z kotrohoż za tute żywienjo wotuczenja njeje. Pjecz minutow po 8 godź. dr. Friedel wupraji: „Ze ni m o!“ Szły ſo jomu z wočow linychu, a wón wuńdę do póbłanſkeje iſtwy. Dolho kralowa pſchi zemrętnym kleczeſche, hłowu pothiliwſchi ł wutrobie ſwojoho mandżelſtcho a joho ruku dżerżicy. A jeje ſtronje kleczaču kral Zurij, pryncieſa Mathilda, pryncieſa Jana Zurijowa, a cych dwór. Potom kralowa rucy zemrętoho hromadu ſkoži a ſtany. Też ſoho Majeſtoſeż kral Zurij nętt pſchitupi ł czełu ſwojoho bratra a joho na czoło wotoſchi. Kralowa pał wobroczi ſo ł lękarjam a tſjom ſmęrnym ſkużownikam, koſiż bęchu krala wothładowali, a wſchitkim ſo dżakowawſche za jich wopornu ſmęru w czeżkej ſkużbje. To też kral Zurij czinjeſche. Nętko ſmędżachu też wſchitey pſchitomni ł ſmjertnomu lożu pſchitupieć, kóždy ruku zemrętoho wotoſchi. Sdoh bęchu pſchitomni zwudowjenej kralownje Karoli a kralej Zurijej ſwoje ſobużarowanjo wuprajiłi, wopuſzczęſchitaj tutaj ſmjertnu ſtrow.

Číželo frala bu pozdžišcho do pódłanskeje stwy pŕchenjelene, dofelž joŕo ŕmjertnu stwu cyle čornu pŕchihotowachu. Błatł ŕmédžachu wŕchitcy ž wofoliny do hrodu zaŕtupicž, zo bychu sebi čželo wobhladaŕi. Fral Albert beču ŕmjertnu draŕtu woblecženy na ŕwojim ŕmjertnym ložu ležejŕe, w ruŕomaj mčejŕe ŕlěborny ŕŕhižik. Woblicžo ničzo pŕchemčnjene njebejŕe, zbaŕŕe jo, jatož by fral čžije ŕpał. Ža hlownu ŕtojeŕe ŕlěborny ŕŕhiž ŕjedža dwicu zaŕwčejeneju ŕwčejŕow. Bŕŕhi čžele ŕtajnje jedny adjutant, lečar a duchowny ŕtražowachu. Rejžor Wilhelm, kotryž powčelž wo ŕmjercži frala Alberta we ville Hügel pola Offen dŕŕta, hnydom poručži, zo dyrba ŕtajnje tež 4 officirojo pola čžela ŕtražowacž.

Do wotwjerženju (obdukciji) čžla bu tute do kščežja položene a we smjertnej stwi, kotraž bč čžla čžorna wubita, na katafalk itajene, hčžčž hacž do wotwjerženja do Drježdžan wosta.

Š življenjopisnej krala Alberta dgrbinu vosebje tole hiščeže dodaež:

W lëtomaj 1849 a 1850 jako mlody princ kral Albert jene lëto dołho tež w Budyšinje pschewnvasche. Won tu w Ritschlerec křiži na žnuškownej lawiskej drózy bydlešče. Zo by kraj a ludži a wšakite wob-

štojenja došpołnje zeznał, tehdom tež serbsku rěč z wufnjejshe. Njeboh Smoleť mějejshe čješč, přyncej serbske hodbiny dawacž.
(Skónčenzjo pschichodnje.)

Joho Majestoscž kral Jurij.

Cžohož smy jo dawno hižo bojeli, šchtož je dčějschi čas kaž njemjedro nam hrozyl, je so nětko dopjelnilo. Kral Albert je jchoł pucž w schow mjaša — a joho cžěło wotpoczkuje nětko w smjertnej tomorch po bohu joho wótcow.

Alle hdyž hišcže w jenym wóczku sylzy stojachu, sylzy bološče wo lubowanoho krajnoho wótea — zaswěcži so hižo w druhim wóczku pruha nadžije a dowěry do pschichoda. Wschato nas njeje syrotow wostajil! Wschato tam, hdžež jo kralej Albertej szeptat ze sprócneje ruki zwjeze, štojejshe hižo joho nastupnik, zo by wot mrějacocho bratra na so pschewzał cžežu a brěmjo knježenja. Tak je to wschudže na swěcže. Hdžež jedyn w džełe wustawa a sprócny pada, tam stoji hižo druzi a zapschimnje, hdžež je pschědthadnik pschěstal. Schtwórtk wječor 19. junija bě kral Albert docžerpjel a wudychał — a pjatk 20. junija hižo schachymy přemi wufaz krala Jurija:

Mly, Jurij, z Božeje miloscže sakski Kral atd. atd.

wozjewjamy:-

Dokelž je so po Božej njewuslědžitej radže najnadobnišchoho Krala a Knjeza, Alberta, Krala sakskocho, našchoho wjelelubowanoho bratra, Kralowsta Majestoscž, k najwjětšej boloscži swojoho domu a wschěch swojich poddanow ze žiwjenja pominyła, smy Mly knježenjo sakskocho kralestwa, hdyž je nam po wustawje fróna namrěła, pschewžali.

Mly mamy tohodla k swojim swěrnym stawam, kralowškim kaž tež herwat w zjawnych službach stojacym duchownym a swětnym zastojnikam a služownikam, tež k wschěm poddanam a wobydlerjam našchoho kralestwa tu dowěru, zo Nam jako swojomu prawomu a pschinarodženomu krajnomu Knjezej winowatu službu, swěru a poslušnosč tak zwólniwje kaž po winowatosčži dopjelnja.

Mly pak lubimy, zo budžemy prawu a sprawnoscž hajicž a zbožo a wužitk cyłoho kraja njewustawajcy jakož krajny wóte spěchowacž a krajnu wustawu we wschěch jeje postajenjach za naške knježenjo wobkedžbowacž, dđeržecž a schitacž.

Zo by jo rjad statnych dželow njekazyl, je našcha wola, zo wschitke wschynoscže po winowatosčži dale dčělaju, doniž dalšche rozkaz wot Nas njedódn!

Sibyllenort, 20. junija 1902.

Jurij.

Z dobom so tež kralowšce powěštowo wó j f e j dósta:

Wojacy!

Žo Božej njewuslědžitej radže seže zhubili swojoho krala — swojoho krala, kotruž je z najwjětšej wójnskej sławu w dobrych a złych dnjach wajsche forhowje debil, kotruž mějejshe za ščždoho z was staroscžinu wutrobu.

Z njehtablacej swěru a njepšehthadžacej lubosću scže to swojomu kralej placžili a z njewobnimjezowanej dowěru scže t njomu zhladowali.

Tuž dha čuju so džensa z wěrnej zrudobu z Mojim wójštom zjednočeny a dyrbju wam Swój kralowski džat wuprajicž za wasche zmyslenjo a waschu swěru, z kotrymajž scže stajnje t Mojomu w Božu wotpocžowacomu bratru stali.

Z dobom mam krutu dowěru t wam, zo tež Mi a Mojomu kralowskiomu domej stajnje njehtablacu swěru zathowacže a zo budžecže zwjazkowu swěru jakož drohe po mojim pschedthadniku na trónje namrěte lublo ze Mnu hajicž t wužitku kralestwa, t sławje wójsta, t waschej čžejci a t spomóženju lubeje wótčžiny.

Sibyllenort, 20. junija 1902.

Jurij.

A swojomu ludej

pať kral Jurij takle porěčža:

Šlubofo žaruj so, stojimy wschity pschi marach najnadobnišchoho, najšmanjšchoho wječha, kotryž nam njebě jenož z pschikladom w měrje a we wójnje, ale tež z krajnym wótcom w polnym słowa zmyslu.

Ze zatrachom pschimam so knježenja, pschetož tajkoho wječha naslědnif bycž je čžežko; ze zatrachom, ale tež z krutej dowěru na pomoc Božu a lubosć swojich Saffow; pschetož tak ja lubju, stajnje w duchu a myšli swojoho njebocječžkoho bratra swoje zasťojnstwo wufonjecž, tak šym tež kruteje dowěry, zo mój lud, kotryž džěn mje znaje, tu lubosć, kotruž je drohomu njebohomu wopofazowal, tež na mnje pschenjese.

Sibyllenort, 21. junija 1902.

Jurij.

Haj, znajemy Toho, našchoho krala Jurija. Znaja Toho našchi wojacy. Lěta 1866 su joho widželi w Čzechach na čžole 1. jaksťeje jěždneje brigady, a w lěčže 1870—1871 wjedžesche w bitwje pola Gravelotte 18. augusta 1. divisiyu pschfow, a dobywšchi wjes Noncourt truce sobu zapšchimny pola St. Privat, doniž Francóžow njedorazychu. Po tutej bitwje bu a wosta nětčžijšchi kral Jurij wjednit jaksťoho wójsta hacž do kónca wójny. Šdžežtuli bě štrach najwjetšchi, hđžež tule najšusćžichoho so špachu, tam stojesche princ Jurij jakož prawy ryčđer křobřž a njebojazny. Psched Sedanom by joho bjez mała kula wžala. Žendželski wyschť, pornjo njomu stojacy, padže z rozšćelenci hłowu. Šdyž kral Albert trón swojich wótcom nastupi, powoła prince Jurija jako komandowacoho generala na čžolo jaksťoho wójsta. Kejžor Wilhelm II. pomjenowa joho za generalšeldmaršchalla a generalnoho inspektora (dohladowarja) cyłoho němšťoho wójsta. Kajsť lubusčť cyłoho wójsta je ngsch kral Jurij, widžimny z toho, zo su jomu narjekli: „Wótca wojakow.“ Ženje wschaf tež wojacy njezapomnja, zo je lěta 1892 wufaz wudal, z kotrymž so truce zafazuje, wojakow bicž a pschescžehacž.

Nic pať jenož wojacy joho znaja, toho wótca wojakow, tež na m wschēm je zraty.

Njedawno halle zhladowasche kral Jurij wrócžo na 40 lět, kotrež bě sobu staw přěnjeje komory byl, hđžež je zawěscže derje zeznal wschě poměry a potreby našchoho kraja.

Wopomniwšiji sfónčnje tu šwěru, kotruž ma napšchecžo Bohu a z kotrejž je po wučbach swojce swjateje wěry žimy a swoje džęzi lublował, móžemy z doměru k njomu zhladować. Pod jeho kšhidłami budže fakšci lud a tež naša horška katholicich kšhejczanow derje sthowana. Tuž dha pšhejemy Boho Majestojęzi kralej Surijej, zo by Bóh jomu njedžiwajcy 70 lět jeho staroby — móca sylnojęz ipožczil, zo by prawje dołho z krutej rufu wojudy našchoho wótenoho kraja wodžil Bohu k cžejcži a wschomu ludej k ipomóženju.

To daj Bóh!

W.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšćina. Sobotu, džens tydjenja, wječor něšto do 149 hodž. pšhijědže extracžah, z kotrymž so cžěło našchoho lubowanoho krala Alberta ze Sibyllenorta do Drježdžan wjezeše, a z kotrymž tež kral Surij, kralowa-wudowa Karola, pryncjo a pryncesny jědžechu, na tudomne dwórniščežo. Ze wschěch cyrkujow zynki zwonow so znoschujcy po měseče a wokolinje cžěło krala zrudnje witachu. Na dwórniščežu běchu so zhromadžili tudomni katholiccy a lutherscy duchowni, wschitcy wojetcy wyschicji, statni a měsežanscy zastojnicy, zastupjerjo schulow a t. d. a wulka syła ludži, zo bychu swojomu lubomu kralej poslednje boženje zawdali do Drježdžan sobu, hdžež měseče jeho cžěło so poschowacž. Tudomny regiment w dołhim rjedže wot dwórniščeža hač won do Tšelan pódla kolijow zestupany stojese. Čžah, kiž bě hewaf spěšchny cžah, trochu bóle pomału po dwórniščežu jědžese. Z najmjeńšcha z lubosčjowym, nutrynym pohladnjenjom do powocžinjenoho woza, w kotrymž kachčž wupyschenty stojese, móžachu pšchitomni swojomu kralej poslednje hołdowanjo wopozazacž. Ach, pšhefšće so miny cžah, kiž nam telko wotnjese — a cžishe a pokornje so zhromadženi roženědžechu. — Po cylej krajiny hač do Drježdžan wobhylerjo pšchi železnich w dołhich cynthach stojachu, zo bychu cžěło swojoho krala pocžesčili. Na wschelaticch městnach (woschje pola Wulkeje Hartawy prync ze Schwarzburg-Rudolstadt) běchu žarowanšcy pychu pšchihotowali.

3 Budyšćina. Raž bě duchowna wyschnosč za wschitke cyrkwe našcheje diöcesy poručila, bu mežora, pjatk, swjatocžne requiem za njeboh krala Alberta swjećene. Najprjedy běše w jeminaru a w tachantškej cyrkwi swjatocžny aktus, pšchi kotrymž jeju ff. direktoraj Löbmann a Nowak žiwjenje wjelelubowanoho krala wopominaschaj, a pšchihódne spěwy a deklamacije so pšchizamkowachu. Potom w 9 hodž. měseče najdosťojnišči knjez pralát Łusčžanski pontifikalne requiem. Pšched wulkim wołtarjom běchu mary (kafafsk) wustajene, z krónu a sceptarjom debjene a ze zelenymi rostlinami a schtomiskami wobdate. Wotrijeiny hejtman ze Schlieben, družcy nahladni knježa a knjenje a mnogy wosadni běchu pšchi swjatocžnosčji pšchitomni.

3 Budyſchina. Też hiżo póniżſelu 23. junija rano w 7 hodź. bęſſe w cyrkwi Maſcheje Lubeje ūnjenje ſwjatocżne requiem za njeboh krala Alberta było. Tudomni katoľſcy wojacy a někotſi wyſchſchi officirojo bęchu pſchitomni. Requiem t. ſcholaſtikus Skala ſwjeczęſhe a męjeſhe tež ręcż, w fotreżż wopomnjećo zemrętoho krala ſławjeſhe a wojaſow potom napominaſhe, zo bychu pſchijaſu, kotruż ſu za nowoho krala Turija pſched ſwojimi pſchedſtajenymi hiżo wobnowili, w dobrych a złyh dnjach ſwęrnje a ſwędomięze dżerżeli.

3 Lubicja. Tyſacy a tyſacy ſwęrnnych poddanow poſtrowichu zańdżenu ſobotu ſwojoho lubowanoho krala Alberta, fotrohoż cżęło bu tehdom pſchęz ſwęrnny ſakſtu Łużicu t wotpoćinkej do Drjeżbżan pſchewjezene. Pomału jędżęſhe hewať ſwęrnny cżah pſchęz zaſtanięcżę a męſta, zo mohle tam žyromadžene ſyły ludu ſwojoho luboho zemrętoho poręcęć. Męſto Lubicja pať męjeſhe pſchi tom te wuznamjenjenjo, zo tu jaťo w přenim ſakſtim męſęze, do fotrohoż cżah dojędżę, tutón pozajta. A tute wotomiti bęchu tať hnujace za naſ, kotſiż ſmędżachmy pſchi powitanju zemrętoho a tež nowoho krala pódla być, zo ſmęm drje tež lubomu „Poſolej“ něſchto ſłowcżtow wo tom ždęć. — Wiżo do 1/27 hromadžachu ſo wojećke a druge towaćſtwa pſchi dwórniſchęžu a jeſtupachu ſo w doľhich ryńtach pſchi železných koľiacy. 3/47 pſchijędżechu z Drjeżbżan z woſebitym cżahom wſchitcy miniſtrowje, generalaj z Hauſen a z Treitſchke, wyſchſchi dwórſki maſchal hrabia Bigtum a knjez z Haugh do Lubicja. Powitani wot woľrjeſneho hejtmawu ze Schlieben, hamiſtoho hejtmawu z Karlowiż a męſęzanſty Wyľlichu podachu ſo do „kralowſkeje iſtwy“ na dwórniſchęžu. Mjez tym žhromadžichu ſo tam tež ſobuſtawy męſęzanſke rady, lutherſcy a katoľſki duchowny, kralowſcy a fejżorſcy zaſtojnicy, direktorowje Lubicjſch ſchulow a katoľſki wučęć, direktor a duchowny wuſtawu za duchathorých we Skónicach (Schweidniß). 1/28 podachu ſo wſchitcy tucżi na ſrjedżny perſon, hđeż hewať nićto druhi njeſmędżęſhe pſchiſtupicż. Tať mōżachmy berje wobſedżbowacż wſchitko, ſchtoż pſchichodne wotomiti ſo ſta. Wiſchęze něfotre pſchihotowanja; wyſchſchi dwórſki maſchal męjeſhe z doľladowarjom dwórniſchęžu to a tamo hiſchęze poręcęć. Miniſtrowje w blyſchęžatyh ſwjatocżnych draſtach, taż tež druzy kralowſcy zaſtojnicy, rozmoľwajachu ſo mjez ſobu a tež z tym abo druhim ze žhromadžennyh knjezow, wſchęch wocżi wſchaf pſchi toni pſchecy zaſy žhladowachu t zelenomu lęej Lubicjſke horu, pod fotreżż męjeſhe ſo pſchibľiżęć wocżatowanu cżah. Tu zanjęſechu žwony z maſcheje lubeje cyrkwićſi ſwoje żrudne hľoſy a z nimi ſtowarſchichu ſo žynki z wyſoſeje węze lutherſkeje cyrkwię. Čas bę ſo pſchibľiżil, hđeż męjeſhe dwórſki cżah pſchijęć. Wiſchudżom hnujaca cżiſchina. Mjenowanu knježa jeſtupachu ſo do ryńta. Pod Lubicjſkej horu wujędżę cżah, kiż uam pſchiwjeżę powoſtanka lubowanoho krala, kotryż pſched krotkim tu hiſchęze pſchęjędżę t wuſtrowjenju do Sibyllenorta; cżah pſchiwjeze nam tež nowoho krala a kralowſku ſwōjbu. Wiżo wot naždala bę napohlad jo pſchibľiżowacoho cżaha njeſwęćedny. Wiſchi ſwętnym dnju ſo ſwęcżacej ſwęcy na lofomotiwje pſchipowędaſchtej něſchto wurjadne. Wōrży bę tež wiđęć, zo je lofomotiva přędku pſychena ze ſakſtim woponom a cżornym ſłórom. Miniſtrowje a z nimi wſchitcy druzy wzachu kľobuſi z hľowy a poľkonjeni ſtojachmy, hđyż nimo naſ pſchijędżę kralowſki cżah a pozajta. Tu ſtojeſhe bľiżko pſched nami cżęľowu wōż, cżorny zawęſchany, w nim taſchęć, wōdżety z cżornym rubom, kotryż męjeſhe

ščeroku bču hermelinowu fromu. Wyšocy zaštojnicy pschistupichu a postrawichu čžicho čžeko swojoho kralowskoho knjeza. A tomu z nas tu nječelesche wutroba a nječelesche sylzy do zrudneju wóčkow? — Ach, tak wšchitko zańdže, zańdže tak bórzy, zańdže tež najslawnišche žiwjenjo! Ach, derje tomu, tiž swěrnje je tu džekal, džekal jenož t bożej čžeczi. — Njewšchědnje wulki wěnc wot měšta Wudychina bu hiščeže na fashčej położeny.

Tak bu zemrěty kral pocžescženy. Nowy kral dychejšcy so nět postrowić. Kral Jurij bč njez tym z woza wustupit, druhe stawy kralowskeje swójby jenož tu a tam t wotnam pschistupichu. Synom pschistwatachu ministrowje a generalaj, a postrowichu podwónje swojoho kralowskoho knjeza. Tutón poda kžždomu rutu a porěča z kžždym nětote stoma; porěča tež z wotrjesnym a hamstlim hejtnanom a z mječžanostu. Kral Jurij bč hłuboko huuty a bjez diwela tež sprócmu wot tak njewšchědnjch napinanjow. Šacžruniž blizko stojach, njemóžach jomu dorozemić. Kaž žhonič, je naschomu mječžanoscje mjez drugim prajič, zo po pschecročenju krajnych mjezow do Lubija jako prěnjoho měšta swojoho kraja zastupuje pod tak bolocžiwymi wobstojnosćemi, a na wotmołwu mječžanosty pschilubi dale, zo rad zasy do Lubija pschidže, kaž je tu pschecy radny pschebnwal a Lubij w dobrym wopomusječzu mč. Nět zastupi kral Jurij zasy do woza, tež wysocy zaštojnicy jomu sčžehowachu. Hiščeže nětote wotomiki a čžah, kotryž bč tu 7 mjeiščinow pozastal, pomału wujědže z naschoho dwórnišcžca. Pschi tom zanjese spěwafšce towarštwu spěw „Es ist bestimmt in Gottes Rat“, a zwony pschimołachu hacž do daliny lubowanomu kralej nutrne „Wožemje!“ — S.

3 Drježdjan. Swjatocžne pokřowanjo čžčła krala Alberta bč pónđzelu 23. junija wječžor w 9 hodžinach w dwórškej cyrkwi. Na pschewodženjo bč jara wjele nahladnych wječžow a knježstwow pschisčł, wosebje awitristi kejžor Franc Žozef, němski kejžor Wilhelm a joho wysoka mandčelsta, wulkowójwoda Wadensti, princ Ludwik Bayersti a t. d. Pohrjebnu rěč mječšche dwórski předač Brendler. Na 40 duchownych bčšche pschi swjatocžnym pokřowanju, kotrež najdosťojnišchi knjez pralat Maaz džeržesche, pschitomni. Kunje pođdra hodžiny swjatocžnosč trajesche. Drobnu rozprawu w pschichodnym čžisle dodamy.

3 Lubija. W septembru, na mjena swj. Marije, budže 10 lět, hacž bu nascha cyrkej poswjecžena. Dotal nimamy we njej křižžowoho pucža. K 10lětnomu wopomnjeću pač smy sebi jón sčžazali a dychimy nět pilnje pjenjezy hromadčič, zo móhli jón tež zapłacčič. Kotra smilna wutroba by nam t tomu pomhala?

3 Kulowa. Psched tydženjom dóstachmy zrudnu powěč, zo je wysokodostojny knjez Wojczech Krecžmer z Kulowa, hduž bč do Afriki pschisčł, tam swoje mlode žiwjenjo stónčič. Posledni list bč pišal z Lindi; je to stacija za wulke móšće kđže w naranškej Africy, 75 mil t pođnju wot Dar es Salaam. W lišče spomui, zo bčšche pucžowanjo pscheg wulke morjo pscheg 2 mjeđželi trajace zbožowne; zo móžesche kžždn džei (na morju) wopor božete mšče Wuhu swjecčič. W Dar es Salaam, hduž na afrikanstu zemju stupi, dósta wot duchownoho wyschichoho porucžnosč, zo ma hiščeže 75 mil na morju jěč hacž do Lindi, a wot tam 7 dnjow na wólšku do kraja nuts hacž do jomu postajeneje wšy Lukuleidi. Sow mječšche swoje missionarške

istutowano mjez pohanami zapoczeć. Na tutyh puczu do Lufuleidi je wumrël — hacž na tam tak straschnu zymicu, abo jako wopor džiwidy zywěrjatom, hiščeje njeje nam znate. Tak dyrhješke młody mješnik, kž bē hagle 2 lēče wuſhwjećemy, z doſpolnje pſchihotowanej wolu, mjez pohanami bože ſymjo wuſhwacz, pſched ſwojoho Boha ſtupicž; a Bōh zawěcže tu wolu za dobre ſtutki pſchimożnje. R. i. p. S.

B cyloho ſwěta.

Němſta. Kejžor Wilhelm mjeſheje w Nacjenje rēcž, w kotrejž tež na to ſpominaſhe, ſchtož bēſhe ſwjaty wōtc joſo woſebitonu zapōſtancej, generalej Doe-ej, w Romje prajił. Swjaty wōtc bē na to ſpominał, kał ſo katholiſka cyrkej we wiſchelafich krajach ma, a bē ſwoju radoſeč nad tym wuprajił, zo katholiſka cyrkej w Němſtej woſebje tečžeje, a zo mōže tu kōždy ſwoju wěrnu wużnawacz njemylene, kaž chce. Słowa, kotrež je ſwjaty wōtc trebał, njehodža ſo wēzo cyle wēſeje prajicž; tola ſwjaty wōtc wēzo njeje rjec chetł, zo nima katholiſka cyrkej w Němſtej žanych zadžewkow, a zawěcžeje njeje myſlił na wiſchelake mjenſhe nēmſte ſtaty, hōžež je z njeprawnymi zatōnjemi doſeč trjadowana. Rady wiſchaf bychu liberalni bamžowe ſłowa tak wułożili, zo bychu potom wjacu prawa mēli, pſchecžiwu katholiſkej cyrkwi wuſtupowacz.

W ſamej rēcži kejžor tež z rjanyh a raznyh ſłowami wupraji, kał trebna je wēra a nabožniſtwa za lud a zo chce ſam pſchecy za nju wuſtupowacz.

— Pruiſki miniſter za železnicy, z Thielen, je wotſtupił, na joſo mēſtno ſtupi generalmajor Budda. Wocžatuje ſo, zo tōn wiſchelake pſchemējenja w železniſkich naležnoſečach zawjedže, wo cžimž džēn je hižo z Thielen wjele rēcžal. Zhonimy drje w ſwojim cžaſu wo tym, doſełž džēn ſo mjenſhe nēmſte ſtaty z wjetſcha po Pruiſkej zkožuja.

— Ze wiſchelafich wjetſchich žhromadžiznow, kotrež ſo poſledni cžaſ wotmēchu, chcemy tu jenož naſpomnicž 7. hłownu žhromadžiznu towařſtwa „charitas“ za ſtutki hiſchežanſteje luboſeče w Wnichowje a na 6. internacionalnu ſthadžowanu za dželaczeſtwe zawěſejenja.

— Wiſchi wulſkich jechanjach w Hamburgu doby hłowne myto, mjenujcy 100,000 hr., raſuſti kōn „Macdonald“, ſluſchacy ſnježeje Anderej z Bechu w Budapeſeče. Tež druge raſuſte konje ſebi wulke myta zaſlužichu; nēmſte mējachu mało zboža.

— Pola Cuxhaven zajēdže jendželſki parnik „Girſby“ do małeje nēmſteje wōjuſteje lōdže (torpedo S 42) tał, zo ſo tuta hnydom podnuri. Zeje wjednit a pječo mužoj ſo zatepichu.

Francōzſka. Rabitalne miniſterſtwa Combeſ pokazuje ſwoje nje-pſchecželſtwa pſchecžiwu cyrkwi z tym, zo mnohim ſararjam jich ſnadnuſchku mždu, kotruž wot ſtata doſtawaju, zapowēduje, wudawajcy, zo ſu pſchi wōlbach pſchecžiwu ſnježeſtwnu ſtutowali. Wērno to njeje, doſełž ſo tam duchowni jara mało do poliſtiſkich wēcow mēcheja, ale doſełž jim ničto njepomha, dyrba cžerpjecž. Z wjetſcha wuſhadžeja njeprawne wobſtorženja wot tych rabitalnych kandidatow, kotřiž ſu pſchi wōlbach pſchepadli a nēk chedža na někoſo winu ſtorēcicž. Rnježeſtwa je ſwojim pſchimiſnikam pſchecy f ſlužbam.

Sendželſka. 26. junija dyrbjachu ſo ſwjatocžnoſeče kōnowanja zapoczeč. te kotrymž ſo hižo mējacy dołho pſchihotuja — a poſlednje dny je nētko kral

čezžo fthorjet. W stepym čzowuje(?) durbjachu operaciju čzinicz, kotraž drje so poradži, ale je tola frala taf wosłabila, zo njemóže dlějši čas niczo napinacoho dofonjecz. Njeje ani strach za žiwjenje hšchće nimo. Raf je tuta powěsč wšchd w fraju nastróžata, njehodži so ani prajicz. Čyč wulke pschjoty ke trónowanju su podarmo, a šchtož běčhe so zezchło, durbjachu so wróćicz. — Najnowšhe powěsče z Zendželiske su jara struchle a praja, zo fral wjac njewotfhorje.

Ruska. W južnej Ruskej a tež w Galiciskej su njewjedra taf zathadžale, zo maja tam po millionach schšodj.

Naležnosće našoho towarštw.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 525. Handrij Kórjenk z Khrósćic, 526. Jakub Mjechela z Lusča, 527. Jakub Rychtar z Dalie, 528. Pětr Brankačk z Hrubjelčic, 529. Michał Lehmann z Pěskec, 530. Jan Hajna z Nowodwora, 531. Jakub Čumpjela z Kašec, 532. Michał Braeuer z Wotrowa, 533—536. ze Sernjan: Hana Beňšowa, Michał Rynčka, Michał Beňš, Madlena Hermanowa, 537. Marija Hankec z Hatow, 538. Marija Zarješkowa z Dobrošic, 539. 540. z Pěskec: Jurij Šolta, Michał Mjechela, 541. 542. ze Smjerdžaceje: Michał Šejda, Marija Rychtarjowa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 794. Pětr Brankačk z Hrubjelčic, 795. Marija Rychtarjowa ze Smjerdžaceje.

Na lěto 1900: k. 864. Pětr Brankačk z Hrubjelčic.

Dary za cyrkej Wutroby Jězuseweje w Baćonju.

Dale je woprowała: Njemjenowana z Khrósćic 50 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprowała: Njemjenowana z Khrósćic 50 hr. Druha njemjenowana 50 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubju

je dale woprowała: Njemjenowana z Khrósćic 50 hr.

Za stacijóny w Lubju: Na Šolčic-Zyndzie kwasu w Wudworju 51 hr.

Za towarštw Džěcatstwa Jězusewoho

je darila: Njemjenowana z Khrósćic 50 hr.

Za nowy Maćičny dom w Rudyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8390 hr. 67 pj. Dale darichu: Radwońska Płatowa Komisija: bratr z Delan 60 pj. a naš knjez 25 pj.: dobyštaj, + 50 pj. Hromadže 1. hr. 35 pj.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Rudyšiski procesion do Róžanta

wotěndže (w 3 hodž. z města) w 4 z Borschče, $\frac{1}{2}$ 6 z Baczonja a dže w 6 nimo Lusča, $\frac{1}{4}$ 7 nimo cyhelnicy (na schibjeńcy), $\frac{3}{4}$ 7 hodžin nimo Šórtow. Z Róžanta wotěndže $\frac{1}{2}$ 2 hodžin zasj domoj. — W Baczonju je po nychporje hodžina čža f wotpocznjenju.

W Bronju je žiwosčez čyžo 10 z 12 kórcami pola a tufi ze swobodnje rufi na pšchedan. Wšcho dalšhe je zhonicz pola wobjedzerja tam.

Čyščej Smolerjec tnihičyščetuje w Maćičnym domje w Rudyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Študentny časopis.

Wudawaný wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 27.

5. julija 1902.

Lětník 40.

Kral Albert †.

(Stónčženjo.)

IV.

Domoj.

W šinjertnej stwi w Sibyllenorče, z čornej žarowanstej pnyhu wobitej, běše sobotu 21. junija kralowe čžsko do kasečeža položene a swjatocěnje wustajene. Kokołoko běchu huišty rjad swěčnikow ze za-
swěčženymi swěčškami a kečějate kwětki, wosebje azaleje, nastajane, žadny kasečeža pał palmy.

Stručky a deshečowaty džěn běše tale sobota, kaž by powšchitowne žarowanjo wo dobroho krala powšchicěz měła.

Pšchipołdnju po 12 hodžinach jo swjatocěne pšchewježenjo kralowoho čžsła z chrlwinškim požohnowanjom započsła. Kardinal R o p p sam běše z pšchewodom k tomu z Brótsławja pšchijěl. Po požohnowacych modlitwach mjejske kardinal dlějšchu hnujacu rěč, w kotrejž žiwjenjo zwěčžjenoho krala wopominashe, wosebje na to pokazowashe, kať je kral po swojim hešlu Providentiæ memor spominal a jo dowěrjal na pšched-
widžiwosć božu. Na šóncu hluboko žrudženu kralowu-wudowu potojeshe a šfóncži z modlitwu za krala Surija a jeho dom.

Po šfóncženju požohnowaceje swjatocěnosće jo wschitto za pšchew-
ježenjo dopšchitowar. Z Brótsławja běchu dně schwadronje kirasirow a bataillon pšchotow pšchicžahnyli, kotřiž čžestnu službu čžinjacu. Šbyž hajnišcy zastojnicy kasečez z hrobu njesedhu, wojacy prašentirowachu a

hubżbniacy kćelufcy „Schoż cżini Bóh, wscho dobre je“ piskachu. Kasczcz bu na cżelowy wóž, do kotrohoż bć 6 koni zapsciehnjenych, stajeny. Prědtu a zadu a z wobeju bokow wojacy pschi wožu krocżachu. Za cżelowym wozom pak kral Jurij a ziwudowjena kralowa Karola, pryncjo a pryncesny jědżechu. Na dwórniščezu w Sibyllenoreče bu kasczcz do cżelowoho woza dwórskoho cżaha stajeny. Wóž, tšeczi za lokomotivomaj, běšce znutřta a wonka z cżornym šufnom wubity a ze šakřim a wettinřim woponom, z flórom pšchitřym, wuznanjenjeny. Na to kral Jurij, kralowa-wudowa, pryncjo a pryncesny do cżaha žestupachu, kiž bóržny po 4 hodžinach Sibyllenort wopuscžzi a do Drježdžan wotjědže. Na zastaniščezach w Schlezynstej, pšchez kotrež cžah spěšnje jědžešce, mnozy ludžo stojachu z wotpřichitřej hłowu, tež na polach ludžo, cžah wuhladawřchi, hłowu wotpřichitřiwachu a cžělo pokornije postrowjachu. Do Žhorjela cžah $\frac{1}{4}8$ dojědže.

Wo powitanju w Lubiju a druhich zastaniščezach Sakskeje šmy hižo rozprawu podali. Wjeć mjenřchinow po 9 hodž. dwórřki cžah do Nowyč Drježdžan dojědže a tam zasta. Kralowa-wudowa, pryncesny a pšchez wodžace dwórřke tujenje tam cžah wopniščezichu, zo hychu z wozami do dwórřkeje cyrkwy dojěle. Cžah pak dale do Starych Drježdžan dojědže.

* * *

Štowne měřto bć šo hižo pjatt a bóle hiřcheje šobotu žarowanřki řchat wobletko. Třřacy kothowjom na pol ze řcžęžerow puscžęženych a ze žarowanřkim flórom wopowřřchanych šo zmahowachu. Wosebje wjele žarowanřkeje puchi dróhi pokazowachu, po kotrychž šo žarowanřki cžah wjedžešce. Stare torhořčęzo bć z podřawřkami, z cżornym řufnom wodžętymy, nastajane, na kotrychž krasne řawrencowe řchomy stojachu, mjeć tym zo bć druhu řjad podřawřkow ze řeleznymy korbami nastajany, w kotrychž šo wohnje ř wobřwřtlenju palachu. To wřcho hromadže z kothowjemy, z wyřokich řcžęžerow šo zmahowachymy, řhuboko řhutny zacřřčęž cžinjęšce. Na te řame wařchnjo, kaž stare, šo tež nowe torhořčęzo wobřwřtleřce.

* * *

Zas w Drježdžanach.

Za nětotre mjenřchinu bć cžah na hłownym dwórniščezu w Starych Drježdžanach. Kral Albert bć, řchtož bć sebi we řwojej řhorojři tak jara přchał, zařu doma — ale morny, to žwony ze wřřchęch cyrkwjow wopowědowachu!

Kral Jurij z řijom pólnoho marřchala w rucy přěni ze řeleznřřkoho cžaha wřřtupi; za nim džęřhtaj řónprync a prync Jan Jurij. Na kralu Juriju bęchu řcžęhwř wnlkoho napinanja pořbędnřch wjedžel widžęcž.

Řeleznřřcy zařtojničy kralowy kasczcz z woza do wřetchowřřke řtown, z palmami a druhimi rořřlinami wupřřčęneje, donjęřechu. Přchęd kasczczom šo wutroba krala Alberta w řudobju, z bęlej řidu pocžęhnjenym, a tohorunja w řudobju, z bęlej řidu wobwalęnym, druhe nutřny njęřechu.* Šdny bęchu dwórřcy duchowny modlitwy wupřęwali, dwanaczę wachtmřřřtřjo a řeidwebřjo kasczcz do cżelowoho woza njęřechu, kotrohož plařchęž řchitřjo general-majorjo

* Přchi obdukciji abo wotwřjenju cžęla šo wutroba a druhe nutřny z cžęla wozmu a wosebje do cynowych abo řlębornych řapřlow zamřnu, bęleřž bychu tute džęle balsamitrowanju cžęla a řoho řdžęřčęnju řadžęwale.

za różki dżerżachu. Potom so dołhi czać ze zwonjenjom a ze żarowanſkim piſſanjom z dwórniſchcza hibaſche; z daloka z tóždej mjeńſchinu fanonny zahrimachu. Wſchod czaćom gardžini jězdni z kapalu jěchachu, fotraž kěrſuſy „Sězuſ moja nadžija“ piſtaſche. Potom piſchubžechu grenaditojo, tiſeſy, honjerjo a artilleriſtojo ze 24 fanonami. Kapaly jenotliwych regimentow poſ żarowanſke pſcheczpoła, paſ kěrſuſche piſtaſche. Za wojaſkami džechu noſcherjo faſlow, dwórſcy ſłužownicy, dwórſcy a ſtatni zaſtojnicy, dwórſcy duchowni, wſchichy dwórſki marſchal, tſjo komornikojo, koſiſz ſudobja z kralowej wutrobu a nutrinami njeſechu; tutych ſcžehowaſche kralowy cželowy wóz, do kotrohož bė ſchějcz cžornych koni zapichehnyſy. Cželowu plachtu, na kotrejž ſo ſlěborny ſchichž blyſchczęſche, komornikojo a generalojo za różki dżerżachu. Wobla komornikow džechu podwſchcy, koſiſz bėchu faſchcz na wóz zbėhnyli, z boka tutych na tóždej ſtronje ſchějcz pažoj, cžerwjennu draſtu wobleczeni, faſtu w rucy dżeržicy. Smydom za cželowym wozom pažoj kralowoſo konja wjedžechu. Za faſchczom kral Žurij trocžęſche, na joho prawicy krónprync Wjedrich Auguſt, na lěwicy prync Jan Žurij džěſhtaj. Potom ſcžehowachu miniſterjo, generalojo, wſjocy zaſtojnicy, ewangelſcy duchowni, zaſtupjerjo mjeſta Drieždžan a t. d. Žim po boku ſłužownicy w liwreji faſke njeſechu. Wojaſy czać ſkónčichu, a bėchu wſchitke družiny ſaſtkoſo wójſka z wobdžělemi zaſtupjene. Po cychym puczu na jennym boku dróhow wojacy, na druhim boku deputacije towaſtnow a ſchulow z korbowjemi ze ſpalicrom ſtojachu.

Mjez tym ze wſchědy Drieždžanſkich cyrkwojow a z mnohich cyrkwojow dalokoho Łobjowoho doła żarowanſke zwonjenjo klinečęſche, z ģrimotom fanonow ſo powětr zaſchajowaſche, a nad ſtothſacami, koſiſz bėchu pſchi wulke ſwjatocžnoſci pſchitonni, bė ģluboke żarowanjo. Mjezapomnity začęſchcz je tóždy wobſchowal, kotruž je ſwědk ģimacoho wulkoſoho pſchewodžjenja był. Mjez tym, zo ſo czać bė katołſkeje cyrkwi bližęſche, bė zwiadowjena kralowa z pryncſkami a dwórſkimi ſujenjenji z ģroda pſchcz křódbu do oratoria w cyrkwi pſchichla. Wſchod ģlownymi durjemi katołſkeje dwórſkeje cyrkwoje znapſchczę Brühſkeje terracy wſchitcy katołſcy duchowni, mjez nimi tež prync Max, cžachachu ze zaſwěčženymi ſwěčkami. W cyrkwi ſamej gardžini jězdni ze ſpalicrom ſtojachu. Dwanaćo podwſchcy kralowy faſchcz z cželowoho woza zbėhnychu a jón pſchod kralom Žurijom a joho ſynomaj do wobſwětleneje cyrkwoje njeſechu. Sduž bu faſchcz wot wachtniſchetrojow a jeldweblow do cyrkwoje njeſeny, pſchęſtachu zwonicz a z fanonami tiſełcz. Cyke pſchewodniſtwo ſo do cyrkwoje poda, fotraž bė z cžornymi a bėłnymi plachtami wobita.

W cyrkwi faſchcz na wyſoki kataſalk, ſrjedž cyrkwoje pſchod wulkim wołtarjom natwarjenny, ſtajachu. Wokoło kataſalka, na kotrymž nēł kralowe mary ſtojachu, ſo wjele ſtow ſwēcow ſwěcžęſche. Nad faſchczom ģorjeka cžorny ze ſlěbrom wuſchity baldachin wiſaſche, cžorne bėłowobrubjene zawěſchki ſtołpowe wobluſki pjelujachu. Kaſchcz bėſche purpurojteje barby, ze złotymi ſmuhami wobrubjenny. Z boka kaſchcža ſtojachu pažoj a w ſrjedžnym křodže ſłužownikojo z ģiſchcže pſchcy ſo palacymi ſaſlemi. Wokoło kaſchcža ſo kral Žurij, zwiadowjena kralowa, pryncjo a pſchewod žeſtupachu a na modlitwy duchownych poſtuchachu. Wokoło 11 ģodžin bė cžicha ſwjatocžnoſcz ſkónčjena, a pſchewodžerjo poččinachu cyrkęj wopuſchczęcz.

Sduž ģiſchcže poſledni wobdžělnicy pſchi żarowanſkeje ſwjatocžnoſcži w cyrkwi pſchębnyachu, ſo wulkoſny ławrjencowj wēnc z wulkim buſetom bėłych lilijow a rózow a bėłym atlaſowym bantom pſchi faſchczu połoži, kotryž

jednore, tola hľuboto jímace slova wopšichijesche: „Mojomu jeniczy lubowanomu mužej.“ Niczo njemóže ľepje zwjazť lubosče wobšiwědčiez, kotrňž zwěčznjenoho a joho wysofu mandželstu zjednocesche, dňžli tele jednore wutrobne slowa.

Sdňž běchu pšchewodžerjo cyrkej wopušchžili, woštachu pšchi kaschežu jednu měšchni, něsotre miłosčiwu sotru a čěstna štraža, totsiž so wotměnjescy tam w nočy a wodnjo štajnje pobožnu a čěstnu škužbu dopjelnjachu.

Na marach.

Njedželu a pónđzlu pšched wulkim woštarjom kralowe čželo na marach wotpočžowasche, wobdate ze štami šwěčkow a wěncow. Njedželu wot 1 hodž. hač do 6, a pónđzlu hač do 4 hodž. šwědžesche lud do cyrtuje zastupicz a kralowe čželo hiščeje wobladacz, swojomu kralej boženje prajicz. Stotysach tam pobychu, mnozy 6, 7 hodžin dołho čžachu, prjedy hač so rjad na nich dónđe. We wysofosčji katasalka woteurjem kaschež z kralowym čželom stojesche. Zwěčznjeny bē uniformu generalnoho pólnoho maršchala woblecženy; joho žolto-běle woblicžo wuraz mēra a miłosče pokazowasche; rucy bēšchtej štytnjenej, a rōžowc, kotrňž bē kralowa jako posledni dar swojomu mandželstomu dała, bēšče jomu wofolo rukow žwity. Na katasalkowych šthodženkach kandelabry ze zaschwěčženymi šwěcami štojachy; z bokomaj kascheža officirojo štražowachu, na delnich šthodženkach pažojō w čžetwjenej draščje a dwórscy zasťojnicy.

Pšched kaschežom na bēle pucalki bēchu šudobja z kralowej wutrobu a nutrinami postajene, tam tež ležachu kralowy helm, mjecz, a maršchalski kij, tróna, šceptať a wójwodowy klobuk; na purpurowych pucalkach bēšče njesmērna muhosčj rjadow a šwěždow nakładžena, z kotrymiz bē kral za swoje žiwjenjej wot němškich a wukrajnych mjetchow wuznamjenjenjej byť.

Posťhowanje krala Alberta.

Na posťhowanje krala Alberta bēšče awštriski fejžor Franc Šōžef hižo pónđzlu dopođnja w 9 hodžinach pšchijěl. Z nim bēšče njeboh kral Albert z nutrynymi zwjazkami pšcheczělstwa zwjazany. Wo tom tež joho krašny wēnc a ze zlotom wušchwana šchlejsa ze šlowami: „We šwěrnym pšcheczělstwoje — Franc Šōžef“ šwědčesche. K powitanju fejžora Franca Šōžefa bēchu Šoho Majestosčj kral Šurij, kónprync a prync Šan Šurij na dwórniščejo pšchischli.

W bēhu pónđžele wšchelacy knježiczerjo a družy wysočy knježa na pšchewodženjo pšchijěžechu, mjez druhimi wulkowójwoda Wadenšti, prync Šeinrich Nižozemski, hrabia a hrabina z Šlandern, archwójwoda Leopold Šerdinand Rakuski, prync Šustav Adolf Šchwedski, prync Šaribatra Šiamski, wulkowječy Alexis Ruski a jara wulka licžba němškich mjetchow. Wjeczor we 8 hodžinach z extracžahom Šoho Majestosčj fejžor Šilhelm a fejžorowa pšchijědžischaj a bušhtaj zas wot Šoho Majestosčje krala Šurija, kónprynca Šjedricha Augušta a prynca Šana Šurija powitanaj.

Šťhowanje bē na 9 hodž. wjeczor postajene. Šižo po ¼ 9 hodž. počža so katholicsta dwórsta cyrkej z wyšokimi zasťojnikami, officirami, zasťupjerjemi wšchnosčžow a měštom, zapóšlancami 1. a 2. komory atd. a kasťimi, totsiž bēchu zasťupne šťarthy dōštali, píelnicz. Mništerjo so w přenich kawkach zespachu. Šrótko do 9 hodž. so žwudowjena kralowa a němša fejžorowa, pryncesny a druge mjetchowske knjenje z pšchewodom do cyrtwinnych tribúnow podachu. Ze žwonjenjej žwonow potom dołhi čžah mjetchow do cyrtuje

czehnjescze. Krála Zurja awstrijski a němsti kejžor pschewodžejchaj. Jednora czorna měšchniška drahta naidchoho pryncpa Maxa, kiž ze swojimai bratromaj džejche, mjez mnohimi blyhčezatymi uniformami nadpadowasche. Němsti kejžor fe fashcezej frainy wěnc z bělými orchidejemi położy. Z bofa katafalka psched flětku so kral Zurij, na joho prawej stronje kejžor Franc Šóžef a na lěwej kejžor Wilhelm zejchadchu.

Z dobom, hdyž wječhojo do cyrkwy zastupichu, tež duchowni w dołhim czahu ze zaswěćenymi swěćkami z kapale po nabowčnej thódbje t hlownej a po tutej t wustomu woltarjej nimo katafalka czehnjescchu. Wěsche jich pšchez 40, mjez nimi wšchitcy drježdžanscy duchowni, z Budyšcina ff. pralát Lusčanski, scholastikus Skala, kanonikus Šöbmann a tachantki předať Schewcežik. Hdyž běchu duchowni w presbyteriju za katafalkom, officiantoj, ff. pralát Maaz a dwórskaj kapłanaj Klein a Plewta, psched katafalkom so zestupali, zanjese thór struchle Miserere. Po wuspěwanju psalma mějesche t dwórski předať Brendler pohrjebne předomawjo. Z hłubokozačutymi słowami na podložku Paralipomenou I. 22, 9 „Scžinjny jomu měr pšched wšchittimi joho nje-pscheczelemi kówofóto, a tohodla budže Wěrnivy řěčacž“ tnjez Brendler žiwjenjo zwěčžnjenoho krala wopominasche, wosebje pofazujo na mjez a šceptať jako wosebitej znamjeni škutkowanja našchoho luboho krala. Joho póczžiwjeće, młósež a lubošč, wosebje hłuboku wěru a swěrne žiwjenjo po wěrie sławjejsche; a šfónčnje hłuboko žarowacu kralowu. krala Zurja a kralowški dom pofojejsche.

Po předomawju cyrkwinške modlitwy, faž pola pohrjeba su pšchedpšiane, scžehowadchu: De profundis, Kyrie eleison, Pater noster, a modlitwa. Hdyž bě tnjez Maaz wuspěwať Requiescat in pace a thór hščežc wotmókwjejsche Amen počža so fashcež z waža dele puščezecž — a w tom wotomitu zarža přeni wutšel fanony. Čyle měrnje a pomału fashcež faž z njewidžomnymi rukami džeržany so dele puščezelsche, faž do katafalka žhnbjejsche. Hdyž fashcež wjac widžecž njebě, lhór Salve Regina zaipěwa. Wjez tym psched cyrkwyju stojacy bataillon grenaditow z tšěbami a pšchi Łobju stojace fanony štajnje tšělachu, doniž bě licžba 101 dopjelujena. Tak běchu fanony něhdy pšchilhad noworodženoho pryncpa radoščiwje witale, tak nětko swojomu kralej do rowa poslednje boženje zamdawachu.

Po wuspěwanju Salve Regina scžehowasche hščežc versifel a oracija, z čžimž so pohrjebna šwjatocznošč šfónčži.

Kralowški komissar, kralowscy komornicy, kotšij kralowe nutrinny njejschcu, a wšariatški radžicel Fišcher, jako superior a farať dwórškeje cyrkwy, so do rowniščeža pod cyrkwyju podachu. Tam so fashcež, kiž běiche dele puščezemy, do swojoho rjada štaji, tam tež so judobja žestajachu a kralowški komissar superiorej Fišcherej flučž, z kotrymž je kralowcy fashcež zamknjeny, fe thowanju pšchepoda.

Tak dha tam wotpoczuj, našej luby krajny wótcze, w šrjedžiznje twojich předomnikow a wótcow hacž na wulli džěń, hdyž naš wšchitkich Rnjez zas žbudži t nowomu wěčžnomu žiwjenju!

R. i. p.

Pětr Skarga.

(Potracžowanjo a šfónčjenje z čžisla 25.)

Druha thorošč, lotraž Wólsku trjudžejche, bě nje-pschezženoscž. A Pětr Skarga widžejche z jasnym wóčžkom, t čžomu tale domjaca pšchefora

powjedže. Z wěščežerstim duchom džeje: „Tale pšehora a njepšehzenošć pšehiwjedže na was wotrocziſtwa, w kotrymž so wscha wascha swoboda podnuri a w směch so wobroczi. Budžeže nie jeno bjez krala swojeje krowje, ale tež bjez wótcziny a kraleſtwa, wschubže wuhnanen, bėdni, wuſmėſcheni, wbozy proſcherejo, do kotrychž budža tam z nohami kopacž, hđež ſebi was prjedy. waſachu.“

Dženja Polacy wėdža, kaſ wėrne bėchu joho ſłowa. Ale joho rojenen wuſchłódnischi po prėnim pohnuću njechachu tym ſtraſchnym wěſchėzenjam wėriež a powėdachu ſebi: „Ach, traſchi naſ jenož, kaž duchowni z wjeticha, zo bychu naſ wot hrėcha wotwjedli; ale naſche kraleſtwa je ſylne a žana njepšehzenošć ani ſebiczenošć je njezahubi.“ Tak wotſchajechu wot ſo joho hróžbne wěſchėzenja.

A tuž ſo dopjelni jich woſud. — Pólska zahiny — a wina bė jich njepšehzenošć.

Gleježe, tu je wiđžerž, zo z njepšehzenošću najwjetſche kraleſtwa rozpaduja. Kaſ mócnj a ſlawny bė něhdy naſch luby ſerbſki lud. Wot rudnych hór hač do baltičſcho morja, wot Łobja k ranju hač do Wiſły bė wscho ſerbſke. A — wscho je ſo pominyło. Tajſa drjebieńcžka je z naſ woſtała. A ſhto bė wina? Njepšehzenošć. Do wiſhelatiſch ſplahow rozďželeni njėdžeržachu Serbia hromadu, hač čaſto ſo ſtawajſche, zo ſerbſki ſplah po boku Němcow pšehczinwo ſuſodnomu ſplahej wojowajſche, njewopomniwſchi, zo ſebi z tym ſam row rje. Němcy zwinbėrachu Serbow, kotřiž bėchu jich dobroczinwo do ſwojich hučbdow napuſchczeli, a tak ſplah po ſplahu hinjeſche, a ſamſni bratija bėchu čaſto pšehradnicy a łatowje, kotřiž Němcam pomhachu Serbow wutwječž. Tajſule krwawu wucžbu je ſerbſki lud za ſwoju njepšehzenošć doſtał. Ale hdy by ſebi z najmjeńſcha nětſo to do wutrobny wzał a krucže hromadu ſtał. Ale tež we lužach krowje njeye zahingła tale pjanka, njepšehzenošć. Dawno ſo na to ſtorž, zo ſo zawdawſki wróčjeja — kóždy wė, zo niečo njepłacži, hdyž ſebi do Wichała čzeleđ pſchisťajech — a čžohodla ſo to pšehcy zaſu ſtawa? Ludožo njedžerža hromadže. Někoti pſchisťajeca ſebi tola do čžaſa a tuž durbja drugu, zo njebychu jim tajcy wschu ſmjetanu zezbėrali, z čžaſom ſebi na nowo pſchisťajecž. Tuž zakoń, tiž durbjeſche burſkomu ludej tyež, ſterje ſchłóžki dylžli pomha, a wina je naſcha njepšehzenošć. A tu namakaich něhđžczkuliz krocžel za krocželu. Kaſ mała je naſ horſſka, a wosebje naſ katholiſch Serbow. Kaſ čzežto je, za tak mały lud knižki wudacž, dofelž ſo ſtoro ženje to njeczaplacži, ſchtož čžinječ a papjera płacži. A tola ſo wěſte knižki, totrėž ſu za naſch chły ſerbſki katholiſki lud, we wěſtnych woſadach njecupuja. — Šhto je wina? njepšehzenošć! Wjele mam hiſheče tajſich poſažkow na wutrobje — ale njepowėm je — ale ſchtož tu prajach, njemėječe mi za žło. Nimam žanoho wosebje we wóczku, na niſcho jenotſiwoho ſo njehrėſchu. Ale zo njejimny kaž jena wutroba a jena duſcha, to wschitcy čžujemy a z tym wschitcy ſchłódnimy. —

Tserža thoroſčž Pólskeje bė po ſłowach Pėtra Stargi znjewužiwano ſwobodu. Pólski zemjan bė najſwobodniſchi muž. Žemčžke ſłowo „veto“ doſahajſche, zo bė wscho, ſchtož bė ſejm z wulkej prócu wuradžił a wobzamknył, njepłacžiwce. Najwjetſche njeczbožo bė za Pólsku, zo w Pólskej kralow wolachu, zo kral wuſlužiwſchi njemóžeſche trónu ſynej wotkazacž, ale zo ſebi pólsch zemjenjo po joho ſmjercezi wolachu, tohož chęchju, za krala, a to z wjetſcha tajſoho, tiž njemėjeſche mocy, jich ſtulicž a wuſpinacž. Pólsch kralowje bėchu

z wjetřichu šlabuſchey, a kóždu zemjan bě na ſwojich kublach ſam ſwój kral a njeſtaraſche ſo wo krala a kraleſtwa. To rěkaſche pola Pólaſow „wólnoſež“, hačrunjež běchu hordži na ſwoju ſwobodu, na ſwoju wólnoſež, bě to tola jenož proſta wólnoſež, ſtraſchny njeporjad. Z hórtoſežu tohodla Škarga na tule „wólnoſež“ ſkorži: „D kraſna to ſwoboda“, praji, „w kotrejž wſchitko płaczi, wſcha njeſprawnoſež a wólnoſež, w kotrejž mócniki ſlaboho pod-
cziſežuje a bóžke a ſwětno prawo z nohomaj tepce, a hdžež ani kral jich njeſmó poſhoſtač, hdžež ſu wſchitcy jaſo Welialowi ſynowje bjez pſchaba, bjez wuzdu.“ „Běda wam“, pſchwoła hordym zemjanam, kotřiž wobohim roboczanam žanoho prawa njewoſtajaſchu a ſchjindu na ſchjindu jim činjachu, „běda wam, kotřiž ſowacze njeſprawne zaſuſuje, zo byſečeje woſbe ſhudžinki pobežičežowali a do wotročſtwa zaſtorečili, tamne prawo, po kotrymž móže knjež ſwojomu roboczanej wſchitko zebracž, haj joho zabicž, njetrjebajo ſo tohodla pſched žanym ſudniſtwom zamoſwječž. D kaſta to do njebjeſ wołaca njeſprawnoſež! Štaſki kat ſhndych je taſke prawo, kaſ z mocn Boži hněw na cyłe kraleſtwa z njebjeſ čehnje!“

Taſ Škarga hrmaſche z hloſom profety Eliaja a wotwodžeſaſche wſchě zkoſeče a hrěchi wólnoho zemjanſtwa. — Ale — njech tež ſo ta abo wona wutroba rožka, žle prawo tola woſta z prawom — a to bě jena z hlownych win, zo Póliſka zahiny, pſchetož póliſti lud njeńdžeſche ze ſwojimi knjezami, hdyž bě čjaſ naſtał, zo bychu ze ſwojimi wutrobami wótcžinn pſched nje-
pſchecželom zaſlonili.

Al Škarga to wědžeſche, zo zahinje Póliſka. W poſlednim přėdowanju džeſche: „Na ſtajnoſeži puſaja ſo ſeženy naſchoho kraleſtwa — a wy prajieče: ničjo woto, ničjo, z njeporjadom Póliſka ſtoji. Tola hdyž ſo njenadžeče, padnje a waſ wſchitkich rozmjecže.“ Al we ſwjatym zapale woła dale: „Hdy bych Jeremias był, bych jebi wzał puta na nozy a rječazy na ſchju a železnu ſwaſku bych zložil na ſwojej ramjeni a wołał bych na waſ hrěſchnikow, kaž wón wołaſche: „Taſ ſputaju knjezow a počěrju jich kaž boranow do cuznych ſtron, a poſazał bych wam wjetřu pſchežcanu ſuknu, a z njež zatiſchajnywſchi bych prajil, hdy by jo rozhpola: Taſ ſo pominje a do procha jo rozeńdže waſcha ſlaw a wſchitke bohaſtwa a kubla waſche.“ Al jaſož hładajo na ſtraſchny wobraz pſchichoda poſtracžuje: „Na polu mjecž — a doma runje taſ ſmjecž. Ehtož bě we woczomaj rjanoho, wſchitko je ſpadało, a zwohidžile ſu ſo Bohu naſche wołtarje a do njeſpſchecželſkich ruſow je pſchepodał naſche domy bože.“

„Hdy bych był Ezechiel profeta“ — woła ze ſtyſkom — „wotruhał bych jebi brodu a hłowu, a woſty bych na tſi džěle rozdžěil a ſpalil bych jedyn džěl z nich a druhi bych rozrubal a tſeczi bych w powěſe rozpuſchěžil, a wołał bych na waſ: jeni z waſ zahinjecže z hłodom a druzy z mjecžom a tſeczi ſo po ſwěče rozpróſchicže.“

Bohužel ſo ſłowa ſwjatoſežniwoho wěſchežerja dopjelnichu.

Jeni zahinychu wot mjecža w rozpadankach Praha, Wařſchawſkoho pſched-
meſta, a w telko bitwach; druzy ſo po ſwěče rozpróſchichu, a tſeczi zapſchėdachu ſo njeſpſchecželam: „wzhubichu ſwoju mačěrſku rěč“ — kaž Škarga džeſche — „a pſchėńdžechu na cuzy narod“. — Ach, tež pola naſ je zapſchėdanych mjele, ludžo, kotřiž, ſežahnjwſchi ſo do meſta abo poſtupnjwſchi do nahladniſchoho zaſtojiſtwa, zapėwaju ſwój mały narod, ſwoju mačěrſchěžinu, kotřiž nje-
wotkazaju ſwojim potomnikam drohi poſlad ſerbjſeje rěče. — Póliſka je

zhinyla — ale zhinyl njeje pólski narod, ale roježe a hiba so t nowomu žiwjenju a wojuje rozpróscheny a rozdželeny do tšjoch mbenastwow wo swoje najdrožšje kubla: wěru a narodnošč.

Štupajuty w tom do joho kroczieli — wobarajmy so thróble, a tež my stanjemy t nowomu žiwjenju, zo próždne njewostanje słowo: „Hišćeje Serbstwo njezhubjene — swój šchit we nas ma. Nowy duch wišcho wo-
stajene — mócnje pozběha.“

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Na tudomnym tachantštwje běšće srjedu 25. junija duchownika konferenca, na kotruž běchu pódla tudomnych duchownych — hač do dweju wšchity ff. fararjo a samotšatni dušchepastyrjo Łužicy pschišchli. Konferenca, wobštojaca z tšjoch pschedomščtow a wuradžowanjom wo wšchelatick wážnych pschedomjetach dušchepastyštwa, započja so po 10 hodžinach a traješće hač do 1 hodž. Wobzamtny so, zo ma so tajka hłowna konferenca wot nětka kóžde lěto wotbucž, zo pať matej pódla toho hišćeje dwě wokrjesnej konferency, — za jerbistu a němstu Łužicu — so wotměwacž, a to w Šhróščizcach a Žitamje.

Ze wšow. We wšchitkich našich časopisach čitamy nětkle mnohe rozpominanja a wopominjeć a smjercž našchoho lubowanoho krala Alberta. — Wědma dołaha rum, na mnohosčž žarowachch wopominjećow a swjedženjom w cyrkwach a šchulach měštow špominacž a je po móžnosčži tež hišćeje derje wopisacž. Tola nadpadne so štoro byčž zda, zo wo tajkich swjedženjach ze wšow tam jara mało wozjewjenych namakamy. Ze pať to tež zasn zrozemiłwe, došelž telko pisarjom a tať swěschnych tola na wšach njenamakamy kaž w městach. Tohorunja pať wěmny, zo je tež wjesny lud runje tať wótečinscy zmyšlenny kaž w městach, haj často šnadž hišćeje lěpje. Łuž tež wón po swojim wachnju a zamóžnosčži tajke frajne a wótečinske wopominjašće dny — wješole kaž žrudne, swjeczi. Tať mamy na narodnym dnju krala w šchuli runje tať derje „aktus“ kaž w městach; a so tež tu rěči a špěwa kaž tam. W cyrkwach mamy tež swjatocžnišče kemsche, po nich so špěwa „Te Deum“, kaž je to pschiporucžene, a t tomu so ze wšchěmi zwonami zwoni, mjez tym zo wojeťšće towaťstwo tšěla z kanonu (hdyž runje jenu ma, kaž Nadwóšće). Wotajšim tež na wšach so po móžnosčži wšchitko stawja, zo by so wótečinske zmyšlenjo hajilo a luboščž t wótenomu krajej zdžeržala a špěchowala, byrničž so tež wo tym z rědka hdy šchto pisało.

Tón krocž pať njedž je špominjene, zo smy tež wošebje ze žrudobu nětkle wopominali smjercž našchoho wysokocžšće noho wjeťcha, Žoho Majestoscž krala Alberta. Šak bč zemřěty kral lubowany a čješčěny, pokazowachu nam tež wošebje pjatť tždženja, 27. junija, po zarjadowanju duchowneje wšchinosčje wotměte swjatocžne žarowanšće bože šlužby, Requiem z wustajenymi marami. Špominam na psch. na Radwoť. W 7 hodžinach so zwonješče ze wšchěmi zwonami. Šchulšće džěčži (kotrychž mamy džěn hižo pschěz por stow) a dorosčěni napjelnicu nimale wulku cyrkej. Wojeťšće towaťstwo a Rasino pschiňdžěschtej ze žarowanšcy wuhotowanymaj korylowjomaj w nadobnej ličžbie tohorunja t božim šlužbam. Šwjatocžny zacžišččž čžinješče žestupanjto towať-

stwow na woběmaj stronaj marow pschi Abjoluciji, tóžde ze swojej forhowju. Žarowanje Salve Regina stónči pobožnosć.

Wo temischach bě potom hišćeje w schuli za džězi žarowanje wopomnjećo wšohohu zemřětoho. Z čornym wobiwěštom wupřicheny stojše tu wobraz krala pschěd zhromadźenymi džězimi. Ze smjertnym křeluchom započja so aktus. Knjez sarať Žur měješe na to pschědnosć, džězom pschěprawnjeny. Dopomni na to, kať smy tu pschěd dwěmaj měsacowaj so hišćeje na swojim lubowanym kralu Albertu radowali, swjećicy joho 74 lětny narodny džěi — a nětko hižo wopominamy joho smjerc. Kěčnik poda na to wobraz wo zemřětny, kotryž bě zawěrho dobročiny, sprawnu a šlawnu knježec swojoho luda, tež spominaješe na to, kaťi bě kral Albert tohorunja pschěczel Serbow. Z křeluchom bu potom tónle schulski aktus, kiž hódžinu trajaje, stónčeny. Za lud pak bě wopomnjeńske předomarjo, po postajenju duchowneje wšichnosće, njedželu 29. junija na dopoldnišich božich službach.

Tať smy so tu tež na wsach přócowali, po swojich wobitojnosćach tomule nashomu wjelelubowanomu kralaj Albertaj džatowne wopomnjećo pschwjećić. Bóh spozěj jomu wěčny wotpoczink! R. i. p.

3 Ahrosćije. Wobydlerjo nashjeje wšy, wšechje hewaj došć čžichoho rózka f ranju ležacoho, buch wutornu 1. julija wječor wjele pschěhwatani. Wjeležo ze zahrobnymi durjemi běchu spěwarjo do Wawricek (Stalic) dwora zastupili a nadobo mócnu spěw zanjesechu. To běchu sobustawy „Jednoty“, kotřiž — nimale wšichy — běchu pschěchwili swojoho sobustawa Michala Wawrika počěsćić, kiž je wot spoczatka „Jednoty“ jeje sobustaw. Nazajtra mjenujch, kať bě so zhomilo, chychje f. Michal Wawrik ze swojej mandželskej žanu rož. Stalic slěborny kwas swjećić. Tohodla tež, kať towaštwowy dirigent f. kantor Šila a pschědinda f. stawnik Šubanka to wopominashtaj, bě towaštvo za čžetnu pschěchwilnosć spóznało, swojomu tať swěrnomu sobustawaj, kiž tu tóždy křěč je, hódž ma towaštvo wustupić, wšebitn lubosć a čžesć wopofazaj. Žwjelelenu so f. Wawrik swojim towašćam tež w mjenje swojeje mandželskeje džatowasche. Wo wuspěwanju někotrych spěwow zhromadźeni hišćeje dlějši čas we wjesolej zabawje hromadže wostachu. — Knjezej Wawricaj, kiž je čžasčischo tež do „Katholiskoho Posola“ rozprawu podawał, tež redakcija wutrobnje pschěje „Daj Bóh zbožo!“

3 Trjezdjan. „Katholisches Kirchenblatt“, kiž je z króttim pschětorhujenjom nimale 44 lět wuřadźał a katolske naležnosće nashohu wótcnoho traja z khwilemi jara wustojnje zastupował, je z kóncem junija toho lěta wuřadźeč pschěstak. Na joho město ju nětko wjetšje katolske nowiny zahožene, kotřež „Sächsisches Volkszeitung“, unabhängiges Organ für Wahrheit, Freiheit und Recht“ rěka. Trjedu 2. julija je přenje čžisko spomnjenych nowinow wuschło. Mjez tym ma „Sächsisches Volkszeitung“ dwójcy za tydžěni, wutornu a pjatk (za trjednu a sobotu datowane), wuřadźeč, tola je zaměr katoliskoho čžischěwětskoho fonda, kiž ju wudawa, zo ma pozdžischo wšchědnje wuřadźeč. Tež „Katholisches Kirchenblatt“, trochu pschěměnjenu, ma pozdžischo jako pschěchowa nowoho čžasowisa zas wuřadźeč. Kať „Sächs. Volkszeitung“ wozjewja, chce wona na stojnišćej centru powncžowac wo katolskich naležnosćach, dofelž runje njewědomosć wo katolskich wěcach mnohe wupady pschěchwěnikow katolskeje cyrkwy zawinuje, chce pak tež katolske naležnosće raznje zastupowac a zasitac, njepřawne wobforžowanja a pschě-

skłodzująca wotpofazowacę. Sbyż je nětko w Sakskej, kaž poslednje ludstičenje wupofazuje, nimalo 200.000 fatholifow, dha je wulki čas, zo maja cži tež wjetšich organ, kiž fatholifim naležnosćam služi. — Nowym fatholifim nowinam ž wutrobu „Daj Bóh žbožo!“ na puč přichjemy.

Katoliškim Serbam, kofsiž hcebdža pódla „Katholischer Bote“ tež hišceže wjetšci katoliški časopis čitacaj, „Sächsischer Volkszeitung“ poručamj. Blaczi na pólcje schwórczljétnje 1 hrivnu.

W **Filipsdorfje** budža exercicije za žony a fnežny lěta hišćeje
wot pónđzele 7. julija mjeczor w 6 hodžinach hacž do pjatka 11. julija rano;
wot pónđzele 18. augusta mjeczor hacž do pjatka 22. augusta rano, a wot
pónđzele 6. oktobra mjeczor hacž do pjatka 10. oktobra rano. Zeleznična
stacija: Neugersdorf.

B chtoſo ſwěta.

Saskia. Jeho Majestosc kral Surij je wurjadny saski sejm na 3. julija powoławshi jón schtwórtk popołdnju w 5 hodžinach w kralowskim hrodže swjatocnje wotewrił. Po saskiej wustawje ma nowy kral po nastupienju knježenja najpóźdžišcho za 4 mėsach sejm powołac.

— Wot Joho Majeſtoſcſze krala Turija wtopſtany je ſo krónprync Friedrich Auguſt ſrjedu do Siela podaſ, zo by tejſzorej kralome piſmo piſhepodaſ, z totrymž král tejſzorej moſzewja, zo je trón naſtupiſ. Z krónpryncem ſu ſobu general-major z Kirchbach, dwórſki maſſchal z Tümpſing a adjuťant z Beſchan. Krónprync ſo weſzora popoſtońju zaſ do Drjeſdzjan wróciſ, zo by piſmi ſwjatočńnym woteńwienju ſejma piſchitońny byſ.

— Minister wojniſſich naleſnoſeſzow Edler von der Planitz je na czuwu ſthorjeſ a je ſo jomu prawa ruka trochu ſtipila. Tola ſo zas porjedſza.

Němska. Najważniſchi poliitiſki podawt minjenoho tydženja je wobnowjenje trojczwójaztka mjez Němskej, Austryju a Italskej. Wjenje bóle krucze drje ſo wočasowasche, zo ſo zwjaźt, kiž bė lėta wubėżał, zas wobnowi, tola teſz ſo błoju lwyhecſz dawachu, kotreſz napshecſzne powėſcſe rozſchėrijachu.

— Wjeselo liberalnych nomiu na słowach, kotrěž bě težor w Madjenje rěčał, a kotrěž liberalne nowiny pschecziwo katholicam wułożowachu, je hětro krótko bylo. Synodom bě so ze wšěch katholicich štron dwělowało, zo by swjaty wótc generaloberstaj z Łoě dospołnu społojnosć z wobštojcniemi w Němskej wuprajic chcył, jakožby žanoho pschecza wjac njeměl. Su džen wšelake zarjadowanja a zafonje, wolebje w někotrych mjeršich trajach Němskeje, kotrěž katholickej cyrkwi swobodne wuwirwanjo a skutkowanjo njedowoleja. Nětko je generaloberst z Łoě woprawdže tež na wulkej katholickej zhromadźiznje w Bonnje rěč měl, w kotrěž swoju rozmołwu ze swjatym wótcem nadrobnie wozjewi. Z toho je spóznać: swjaty wótc drje so raduje, zo so katholickej cyrkwi w Němskej wjele lěpje dže, hač we wšelackich druhich tež katholicich trajach, njeje pak prajic chcył, zo je wšcho a po cyłej Němskej takje, takjež za dospołnu swobodu cyrkwin bjež měło.

Zendzelska. Minijemy tydzień będzie dawno było za królowański tydzień postajemy. Wulkotne pishiboty będą so za nion było czynile, milliony było będą wudate a milliony nadżijachy so wshelachy zasłuzicz — tu nahlę roztozhenjenjo wshichich woeczafowanajow a nadżijow kraj a lud pishetfhwata: fral Eduard bę straschnie ishoriel — a schtworrt 26. junija

měješče so jomu we Westminsterabatiji króna na glóvu stajicj. Swjatocznje bē do Londona pschicjahnj, po zdacju strowy, tola w zymstkej drašče, jchtož bē trochu nadpadne. Pschichoty za krónowanjo dale potročowachu, wukrajni pólšancy ze wschěch krajow pschithadžachu, sam kral Menelik bē zastupnika pólšak; w mjenowanej cyrkwi hižo krónowanjo pruhowachu — tu kaž blyst dyrbi do města a kraja strašchna powěsč: kral je jo czežkej operaciji podežijnjecz dyrbjal dla zahorjenja w slepom cžrowje! Šantiste powěsče drje praja, zo jo kral stajnje porjedža, njepobrachuja pač tež druge powěsče, kotrež mašo nadžije na zdžerženjo joho žiwjenja wuprajeja. Krónowanjo je, jeli kral thoroscj pschetraje, na blějschi čas wotstorcžene, a zaměsče do oktobra njebudže. Po woli krala pač su swjatocznoscje w kraju jo wotbyle; rožemi jo, zo to w Londonje možno njebēšče. Ženo te zarjadowania, kotrež mējachu spomóžny wotpohlad, su jo wumjedle, zo bychu thudži a potrebni to dóstali, cžohož bēchu jo nadžijeli. — Mječ jo wo Žendželskej myslj kaž chce, w tom dyrbi tola kóždy wutrobnu jobuželnosč cžuč, zo kral Eduard, fžž bē jo tak prócowal wo sčóncženjo wóžny z Burami a wo wobzamknjenje mēra a fžž swoje krónowanjo z krewjepschecležom wobidžicj njechajče, dyrbi nětko, bdyž je mēr wobzamknjeny a krónowanjo toho zadžewka wjac nima, jo na thoročožo lehnjecz a operaciji wo žiwjenje a smjercj podežijnjecz.

Nowišče powěsče z Žendželskeje wo thoroscji krala su lěpsche a frutu nadžiju na joho dospólne wustrowjenje wuprajeja.

— Džens, sobotu, je w Londonje wulka hoščina za pol milliona thudnyh. Kóždy wobjed 1 hr. 20 pj. placži. W 379 wulkih šalach a naměstach jo hoščiny wotbudu. Lawowu a stólcow su z cyrkwjow nanosyli. Kaž „menu“ pokazuje, budže to tobry a sytny wobjed. Wobjed ma wot 12 hačž do 4 hódžin tracž. A swjedženjej je 1500 wumjekow a hercow skazanyh, kotřž budža jo za zabawu pscheprosčenyh staracž.

Wschelžizny.

* **Krónprync Albert a wojaš na straži w sejmonnje.** Žašo krónprync kral Albert pilnje posedženja přenjeje komory wopytowajče. Žónu — kaž Eugen Schurig powěda — krónprync po posedženju po schěrofikich ischodach dele džěšče a w thěži deleka pschecželenoho zapóšlanca žetka, z kotrymž stojo wostawšchi žiwu rozmohwu započja. Nicžoho nježžiwajo jebi krónprync — wón wjele, tež jašo kral, kurjesče — t r u b k u z a ž e h l i. Wojašaj, kotrajž deleka na straži stojěščaj, to cžim bóle pytnjěščaj, dofelž mējěščaj frutu poručnosč, zo nikomu — je jchtož chce — kurjenje, kotrež bē tam jara frucže zafazane, donolicž njesmětaj. Wojašomaj derje njebēšče; pschetož krónprync Albert, jich komandowacy general, cyke mróčeje fura wot jo dujesče — a hiščezje njechajče, kaž bē widžecž, z domu hičž. Tu jo zmuži jedny z wojašow, sprawny Drježdžanjan, tšělu na ramjo wzawšchi stupi wutrobicze pschjed krónprynca a frucže, hacžrunjecz z trochu tšchepotacyjm glójom, praji: „Kralowišta Wyšofosč, wodajče, ale — tu jo po prawom furicž njemě!“ Krónprync najpriedy pschěschijuje pohladny, tola hnydom so dobrocžimje zasmjawšchi swěronoho wojašaka na ramjo podyrwšchi praji: „Ach, woprawdže, mój syno, prawje mašch, na to jebi runje njepomyšlicž. Dobre je, ja so džatuju“, a pschecy hiščezje so smějo dom wopuščezji.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 543. tarař Michał Wjesela w Königschajnje, 544. 545. z Budyšina: registrator Mikławš Holka, Marija Zmljowa.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 798. registrator Mikławš Holka w Budyšinje.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale su woprowali: Za wopomnjeńske wobrazki po njeboh Mariji Běrmichee z Haslowa 3 hr. 50 pj., wot N. N. k wopomnjeću slěbornoho kwasu 3 hr., wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 10 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 10 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubju

su dale woprowali: Wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 10 hr.

NB! Wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 40 hr. za cyrkej w Khrósćicach su tam hižo wotodate.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće je dale woprowała: Njemjenowana z Budyšina 5 hr.

Za nowu cyrkwičku w Bjarnacicach-Kunnersdorfje: Na Wulenkec-Naglec kwasu w Kanecach 4 hr. 50 pj.

Za nowe pišćele w Khrósćicach: Na Jaseńčanskej Bjesadźe čisty wunošk założeńskoho swjědženja (zapozdžene) 53 hr., z dwójceje wowćeje hlowy 2. 7. 02. 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8392 hr. 2 pj. Dale darichu: Radwofska Platowa Komisija: Jakub a Hańžka 30 pj., w herbskej grychce z wowćeje 30 pj. Hromadže 60 pj. — Молоканы 2 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobustawy bratstwa „Jězusoweje Wutroby“ a „Zapochtołstwa modlenja“ maja swoje dobre šutki a modlitwy w měsacu juliju Bohu woprować: „**so bndu fšćešćenjo mjeno Jězusowe zdobnje čješćowali a lubowali.**“

Wutrobne „Zapłać Bóh!“

Zastupiwiši do swjatocho měšnistwa spominam na wšitke wopkazma lubosće, kotrež su so mi wšitke lěta mojih studijow a wosebje w tychle dnjach dóstałe. Wutrobny džak wuprajam přede wšim klóštrej Marijnej Hwězdźe, hnadnej knjeni abatisy a wjele-dostojnomu knjezej propstej za wulkotnu a lubosćiwu prócu wo powjetšenjo swjatočnosće mojih přeninow, džakuju so tež lubym Wěteńčanam a wosebje wšěm knježnam, kotrež su tak pilnje rjane wěncy wile a mi wulkotnje narodny dom wudebile. Njeje mi móžno, wšěm jenotliwym přećelam a dobroćerjam sam so wosebje podžakować, tuž njech je mi dowolene, zo swój wutrobny džak přez Katholski Posoł do Serbow pósćelu, wšěm lubjo džakne wopomnječo při božej mši, a tež sam so poručejo do pobožnych modlitwow wěriwych.

J. Delan, měšnik.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 7. čisło 1902.

Čištćej Smotercj knižničkejćeje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
rynčka abo telkoruma 25 pj.

Študent časopis.

Wudawany wot towarstwa št. Cyrilla a Methodija w Budysčynie.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 28.

12. julija 1902.

Lětnik 40.

Bratrej duchownomu.

Sčehowacy lubozny spěw, z pjera knjeza fararja Jakuba Barta-
Čišinskoho, je swojemu bratrej ze składnosću joho primicy, na s. Jana
w Marijinej Hwězdze wotmětej, joho sotřička Marija přednošowała:

Słónce so błýšěi ze złotej pychu,
Róže so w Janskim čerwjjenja dychu.
Klósťyrske zwony wołaju rjenje,
Wołaju ke mši we Božim mjenje ...

Po tebjě, luby bratřiko, džemy,
K wołtarjej tebjě přewodzeć chcemy,
Khwalby a džaki zaspěwać Bohu,
Wuprosyć móe na měšniku drohu.

Gloria z hłosom zajuskaj jasnym,
Wutroby hosćom rozraduj kwasnym,
Jutrowne jehnjo w woblatku swjatym
Kemšerjam pokaž w modlenju spjatym!

Rozraduj mać a rozraduj nana
Ze Synom Božim, z njebjeskim manna!
Bratrow a mnohich přečelow žadosć
Dopjelń a daj jim jandželow radosć!

Na wołtar naše próstwy chcył nosyć,
Za tebjě my tež budžemy prosyć,
Z nami zo była hnada by Boža
Stajnje a hrěło slónce nas zboža!

B Uganda.

Šižo wjac króč je nam „Posol“ z tuteho kraja w Africy powěšće podawał: Kač bě tam surowy kral Munga mjez druhim na jennym dnju 33 młodźencow, kotřiž běchu kralowscy pažoj a z najwosebnichich swójbow, žiwych spalicž dal, dofelž so zarjeknych, pschi pschibóžnich smjedženjach so wobdželič. Kač potom Zendželčenjo krala wotladichu a kraj pod swoje knjeistwo wzachu. Na to wuburi na ščežuwano protestantskich předarjow nabožna wójna mjez katolikami a protestantami. Dofelž njesprawnaj jendželstaj najwysichšej zastojnikaj protestantom pomhaščaj, kotřiž běchu jebi tež hiščeže Muhamedanow k pomocy zawolali, dyrhachu katolikowje sfónčnje podležeč, hacžrunje běchu pod swojim wjeđerjom Rafaełom šlnje wojowali. Katolikowje buchu nětk z nutškownych krajinow chle wuhnači, kubla a zamóženjo so jim wza, a woni buchu potom na wotležane kupy Sese wu-potazani.

Wozdžišcho drje buščaj njesprawnaj zastojnikaj wotwołanaj, a katolikam so snadne zarunanjo (100,000 hr.) da, tola jich wobseženištwu protestantomje wobkhowachu. Katolikowje pak smědžachu so zaš w nutškownym kraju zahydlicž.

Wot toho časa je so nětk něhdže 10 lět minyło, a tohodla budže trajch zajimawe šnjheč, kač tam nětk z katolskej cyrkwoju stoji. Podawamy to po najnowichich powěščach, kač je „Katholische Missionen“ wozjemjeja.

Wot lěta 1894 je Uganda po katolskim wěrymuznaczu do dweju dželow dželena. Jedyn džel, kač mjenowana Zendželsta Uganda, bu pod jurisdikciju w Mill Hill stajeny, wjetši džel pak pod jurisdikciju „Běnych wótcow“ pschidže. Eži w poslebnim čisłe „Katholische Missionen“ rozprawy podawaja:

„Z rěda drje je so w jenej misiji słowo Tertulianowe: »Krej martrajow je symjo křesćanow«, jako wěrnosč tač wopokazało, kač w japoschtolstym witaracije Połnčnneho Ryanca. Na 20 lět podcizichžowanjom a krawnych pschescžehanjom, je cyrkej w Uganda za te někotre lěta měra młódnosče nabyla, kotraž na čahy přenich křesćanow dospomina. Nabožna licžba 200,000 křesćanow w kraju, hđžež hiščeže pschěz million pohanow bydl, kóždomu do wocžow pada. Budže-li licžba křesćanow kač dotal, w pscherežku 10,000, tač dale pschiběracž, je dobyčež katolskeje cyrkwy w Ugandže bóržy wěste.“

Dobry podložk za wobroczenjo leži wosebje w kharakteru splaha Baganda. „Zuči dobri ludžo kraja, piša druhí misjonar, ničžo pschězjene nimaja ze sfaženymi měščanami čornuchow (Bastardneger) pschi brjohach wobow. Woni su přenjojni wobydlerjo tuteho kraja, a maja swoje stawizny, zakonje a knježestwo z porjadnymi zhromadžiznami za wuradžjenja. Lud drje je wójnscy zmyslency, tola po słowje sprawni, a radji wustnje nowe wěcy, hdyž je za dobre spóznae. Hordži su na swoju domiznu a swoje mjeno, a praja, zo žabny kraj na rjanosči so jich krajei njeruna. Woni na čžistosč a pschistojnu draštu džerža, tohodla žabny njeby roztorhany klobuč ze smjecžow zběhnył abo w roztorhanej draščje z džerawym pschedesčeznikom so pokazač, kač to druzy čornuchowje na tajke wěcy hiščeže wažnosč kladu. Žich narodna drašta je běle rubiščež, na prawym ramjenju zwjazane a rózki dele wšfacc, arabiske šchěroke kolhowy, lebiyu w rucy, a čžěwjenju čžapku na hłowje ma, šchětož je běle zamóžitny. W teje draščje tajki Muganda ze swojim swobodnym hordym pohladnjenjom a wustupom krašny napohlad posćieža.

Zich nutnosc a pobožnosc je spodživna. Woni mje njewopušcēja, hač hdyž do cyrkwy zastupju, zo bych spowědž slyšchal. Tola tat thětje, hač z cyrkwy wustupju, wšchity zas ke mni pschindu a hodžiny dołho pola mje wořtanu. A tak je to hižo 5 lět. Haj, jich horliwosc je tak wulka, zo mnozy kšesczenjo, kotřiž 12 abo 14 hodžinom wot cyrkwy zdaleni bydla, druhdy 3 a 4 dny čařaja, zo bychu so k spowědnomu stołej pschiblizic mohl, kiž je stajnje z čarjódami wobstupjeny. Sutry su někotři tudy pschěz tydžen pschěbnywali.“

„Minjenu njedželu, drugi missionar powěda, podach so do Sango. Hdyž tam dóńdžech, widžach wot nazbala, zo tam 3 stare žony pod figowcom flečja, hižo wumyte a wlohy wotrubane za pschihotowanjo na swjatu kšeczenju. Teke tji stare babli hromadže 260 lět staroby liečachu. Pschi pruhowanju z katechismusa derje wotmołwachu.“

Z cyła missionarajo předy wudželenja swjateje kšeczeny krute pruhowanja džerža, předy hač tomu k dupje pschistupic dowola. Po mječach dołhim rozmucženju z katechismusa je pruhowanjo. Za čornych je tón džen polny stracha. Čži, kotřiž derje wobstachu, su polni wjesela, mjez tym zo pschepanjeni mnohe sylžy ronja. Tola je njewobstacžo pruhowanja rědke.

Dotelž su missionske wotrjesy jara wulke, dyrbi so njedostatk na missionarach wobžarowac. Ma tola na pschiklad jedyn mječnik w farškej wosadže we wulkosći Kōnijanskeje diocesy pschěz 8000 duschow, kotrež su pschěz cyłu wulku krajinu rozdžělene. Bóbla bydli pschěz 50.000 čornuchow, kotřiž hižo tež „so modla“, t. r. w kšesczanstwu so rozmucžuja, a mohl bóržy kšeczenste pruhowanjo wotpołożic a kšeczenju dóstac. Tutón njedostatk na missionarach tež wobydlerjo spóznowaju, a tak běchu w minjenym lěče 41 katolicy mječchojo na biskopa Livinghafa próstwu pósłali, zo bychu wjac missionarow dóstali. A k wulkej radošći kšesczanow tež pschěz zas nowi dželačerjo do Ruzgoweje winicy pschithadžeja. Potom so wulka mysl kardinála Lavigeri-a, nad kotrohož rowom w katedrali w Karthago je njedawno wulkotny pomnik stajeny byl, wobroczenjo čornuchow do kšesczanstwa pschěz jich synow, džen a bóle dopjelni.

A tutomu chcemy hišče pschistajic pscheklad w druhim džele kraja, kajkiž tam za katolsku cyrkej wobstoi. Tam skutkowacy missionar takle piša: „Jako swjaty stol w lěče 1894 japoichtokski wikariat nad hornim Nilom založi a biskopej Sanlonej pschepoda, bč započat k někotrymi stami wobrocženymi sežinjeny. Wot 7 lět sem je pod wšchelatimi pruhowanjami licžba kšeczenych na 8000 pschirořka, a 16.000 so na kšeczenju pschihotuje. W 10 stacijach wudželeja 28 duchowni kšesczanstu wučžbu a zařaraja wučerje, kotrež džěči a wotročeni wopytuja. Kšesczanste žiwjenje je tysacy domorodnych pscheměniło, šchož so wosebje pokazuje, kať so wobroczeni mjeležonarstwa a druhich njepočinkow zdaluja. Mjez pohanskim a njekatolskim wobydlerstwom je znjesliwosc pschěžimo katolikam jara pschiběrała.“ Tola pať missionar tež na njedostatk missionskich dželačerjow na tutym wulkim polu missionswa storži.

Kr.

B Ruzicy a Sakskeje.

Ze Ščěrachowa. Dawno hižo je, zo njejsu nasch žwony mi tak wjesele do wutrobny žwonile kať džensa, njedželu 6. julija. Zbašče so mi, jakož bychu

wędzale, zo za wošyročženu wošadu nowo h w fararja powitaja. Benedictus, qui venit in nomine Domini („Žohnowany, kiž pschifhadža w mjenje Knjeza“). Pschod měštom horjeka na drózy pola terchowja zhromadžena wošada: wschitke towaštwja ze starošlawnymi korhowjemi rjemješlniškich zwjazkow, tež zastupještvo města nowoho fararja, knjeza Pawoła Krecžmera, wočakatowachu. Najdobstojniški knjez prlát Zuscžanski z nim wot Budyšehina z wozom pschijedže. Knjez měščanosta Bogt w mjenje města nowoho fararja powita. Potom so zhromadženi w dołhim čahju dele do města a po wysokim šthodže do cyrkwoje podachu. Psichi cyrkwinych durjacy knjez kanonikus Lößmann čatalsche. Wola wnlkoho wołtarja knjez prlát Zuscžanski fararja do joho nowoho zastojništwa zapořaza. Tež předomawjo najdobstojniški knjez sam měješche a w nim wuzfi, nutrny zwjazk, kiž ma mjež fararjom a jomu dowěrjenej wošadu wobstacž, rozloži. Nowoho knjeza fararja napominasche na joho winowatošče ze słowami swjatocho Pawoła: „Redžbujesže na sebjje a na cyle štadło“ (Zap. skutki 20, 28), a wošadu dopomni na jeje pschifšuschnosč ze słowami tohošamoho japoschtola: „Nadobnišcho dyrbiče lubowacž tych, kotřiž su wam pschodštajeni w Knjezu a waš napominaja.“ (1. Theji. 5, 12. 13.) — Po božej mšči, kotruž nowy farar swjeczešche, Te Deum swjatocžnosč wobzamkny. — Wjelebstojnomu knjezej fararjej pschjemny božu hnadu a bohate žohnowanjo za joho štučowanjo w našej wošadže na mnohe, mnohe lěta. Mjech je jomu špožčene, wschě mowcy jomu dowěrjenoho štadla na tutym černjomym pucžu do paradiza dowjesč, wo kotrymž swjaty japoschtol praji: „A Bóh zetreje wschitke šlyžy z jich. woczow, a smjereče njebudže dale, ani rudženja, ani wołanja, ani болоšče njebudže dale, dofelž přenje je zaschlo.“ (Žjem. 21, 4.)

Ž Marijineje Šwědny. (Žapozdžene.) Na dnju swj. Jana, 24. junija, swjeczešche tu w klóštrstkej cyrkwi nowoswjecženy měšchnik knjez Žurij Delan z Wěteńcy, kiž je swoje studije we Wrótsławju došćncił a tam tež džen přjedy, 23. junija, swjecžiznu došćal, swój přeni wopor božej mšče. Krótko do 9 hodžin podachu so zhromadženi duchowni po nowoswjecženocho měšchnika na propštownju. Tam joho knjez P. Alexander z pohnuwacymi słowami na wažny džen a štuć, kotryž chce došćneč, dopomni, a mała šoficžka knjeza bratra z rjanymi słowami postrowi. Potom bu mlody měšchnik swjatocžnje w pschewodže klóštrstkich a swětinych knjezow duchownych a swojich pschitwuznych do cyrkwoje pschewodžany, psichi čimž drobne družki w přědku džěchu a šobustawy „Pancžičžanskoho towaštwa“ a „Kufowstoho kafina“ kěrlušč spěwachu. Šmjedženške předomawjo měješche primiciantowy wuj, knjez farar Ž. Bart z Radeberga, w němskej rěči. Knjez Bart z wustojnymi słowami wuloži, kať je měšchnik wučet wěrnosčje, wubžet hnadow a podawať měra. Po předomawanju nowoswjecženy duchowny t wołtarjej pschistupi, zo by swoje přěninu swjecžil. Młodomu měšchnikej asistowachu psichi božej mšči knjeza scholastikus Ž. Škala, P. Alexander a P. Dominik.

Nadobna cyla swjatocžnosč čjinješche wutrobupozběhowacy začžichčž zawěsje na kóždoho, kiž bē w klóštrstkej swjatnicy, z mlódnazelenej psychu wozdobjenej, pschitomny. Boži dom bē z pobožnymi pschepjeljeny, kóždy bē štywatał, Bohu Knjezej z nowymi duschepastyrjom pschinječž wopor pacžerjow a wutrobnych začuwanjow, poručjejo swoje próšty a zjednocžejo so nutrnje t woporu Syna Božjoho, haj, bē pschifšchol, zo by sebi tež naprošł božjoho žohnowanja, hdyž měšchnik wudžěšche nowomešchniske požohnowanjo.

Škvalbne džaki zadržavaju Bohu, tiž we wótowiskej miłosći katolišku cyrkej zakituje, duške jeje wěritnych wodži a pschecy z nowa jim spožćuje starocejnych duchownych, wobšadźešce po božej mschi procession z powostantami patrona, swjatoho Jana, kłóštrski dwór, a na to šćonczi so rjany cyrkwiński swjedźeń z křesťom: „Te Deum laudamus!“

Kermschny swjedźeń, kotryž bě kłóštrski cyrkej njebželu přiedy swjecziła, dóndže k swojomu wuznamej na duchownym kwasu we wótowym statoku mlodocho knjeza we Wěteńcy, hdžez bě so wjele hojczy zesćelo. Wosebje radostny napohlad postićešce wschudže a pschecy nahladna licžba družkow — běšce jich tola něhdže 60 — něžnych małych a wulkih dorostčenych. Radostj stajnje bywa, na nje zhladowač, kotryž k wschomu počesćowanju pozběhuja swojeje knjeznišće drahty česć a wosebnošć serbskeje narodnošće.

W česťnym towaštwje njezamóže ani hrozne wjedro kwasne mjeselo potmuricž, wosebje, hdžž mlódné šwětki, kaž su to naške „holiča serbowste“ w zepřawacej knjeznišćej psche, tajke towaštwa wožiwjeja a debja. Šćóždy swjedźeń dóstawa pschecy nje swoje wokrastjenje.* Mjech tola pschi tom tak dale žiwostanje a ruta serbska nam njezwadnje!

Młodomu knjezej pak, tiž na lěto do Ščerachowa za kapłana pschińdže, pschecy w joho duchownym powołanju božu hnadu a žohnowany wuspěch, šćrowjo a žbožo na mnohe lěta!

* Z pschilečnosće tohole dopija dyrbimy tudy tola špomnicž na druhu dopis z Šhróšćic, w kotrymž so jara wobžaruje, zo je tam k powitanju najdostojnišchoho knjeza přalata, tiž swjate šćrowanje wubželič pschińdže, wscho hromadže — pjecž družkow było (!)

• B cyloho swěta.

Sakska. Našch sejm bu 4. julija k wurjadnomu posedženju powołany a wot krala samoho wotewřenjy. Cyłe posedženjo běšce jenož šćótko, dokełž džěn njeměješce wo nicžo druhe so jednacž, hač wo kralowšću civilnu listu a došhody, kotrež maja kralowa-wudowa a přyncowje dóstacž. Wobej komorje wuradžowaschtej wo tej naležnosći we wosebitych deputacijach, a po jich namjetach bu we woběmaj komoromaj jenohłóšnje wobzamknjene, zo ma civilna lista wučžinič 3,550,000 hr., kralowa-wudowa dóstanje 210,000 hr. lětnje; frónprync 300,000 hr. a přyncesna Mathilda 20,000 hr. Došhody su za kralowšću swójbu něšto powjetšene; nowych dawkow pak njebudže trjeba. Tež by wopak było, mēnič, zo kral a kralowša swójba tute pjenjež jaso dar wot fraja dóstanu. Ze to wjele bóle zarunanjo za te došhody, kotrež měješce přiedy kralowša swójba ze swojich wulkih kublow, a kotrež su šćatej pschipadle. Zele kubla wjele mjacy wunošduja, hač kralowša swójba nětko došhodom dóstawa.

— We mjchelach nowinach, wosebje tež socialdemokratiskich, pišaju, zo so pscheměnjenja w našchich ministerštwach šćanu. Tak řekasce, zo chce minister znusťownych naležnosćow z Mjecž wotšćupicž a zo by měł na joho měšćno Drježdžanski wyšššchi měšćanosta dr. Beutler abo šakski zastupnik pschi zwjazťowej radže, hrabja Šohenthal, na joho měšćno šćupicž. Tež wo wojniškim ministrje z Planiž psiche so, zo chce wotšćupicž, dokełž bě posledni

čas tñetro tñorowaty. Tajke pñhemñjenja drje móža pozdñiñcho so stacž, w tu tñwilu pať pñchi starym wñcho wostanje.

— Wñchi zhromadñiznje lutherñkich předarjow Drježdžanñstoho wobrowda ždñeli dr. Benz, konñistorialny radñiczel, zo bñ jomu pñchi audieney kral Zurij wobfrucžil, zo dyrbi so lutherñsta cyrkej pod joho tñjeñeñstwowom runje tak mñcz, kaž pod njeboćicñkim kralom. „To nimaju jenož ñlowa bñcz, ale ñtutñi, ñpuñchñjeñje zo na mnje“, tak je pñczja kral prajil. Zo je, kaž so pñsche, tale powñcz na zhromadñiznu wultñi zacñññchñcz cñinila, je po prawom dñiwno, dofeľž tola hiñchñje nihtò w Sañfkej ñpñtowať njeje, prawta lutherñskeje cyrkñwe w Sañfkej podñlñczñcz. A kral Zurij tola ženje we ñwojim ñiwjenju nićzo cñiniť njeje, po cñimž by so mohlo nñschto tajke wocñatowacž. Na druhej ñtronje pať so teěž katholicñwje wot njoho ñmñdžja nadñcz, zo budžje teěž prawta katholicñskeje cyrkñwe, lotrejež ñwñrny ñyn je, zastupowacž. Wona na žane waññnjio nićzo wosebite za so nježaba, chce jenož ñamñne prawta mñcz, kaž lutherñsta. Dotal jich wñzo hiñchñje nima, a bohužel jej wosebje zastupjerjo lutherñskeje cyrkñwe wobaraju, kaž wñchñdne podawñi w nañchim kraju žjawnje potañzaju.

— Ž 1. julijom wuñdžje 1. cñiľto noweje katholicñskeje nowiny za Sañfu, mjenowaneje „Sächsische Volkszeitung“. Wona wultñadža w tu tñwilu dwñjch za tñdžñ; ma pať bñržy cñañcññcho, a tak tññťse haćž móžno, wñchñdñje wultñadžñcz. Wñseľimy so, zo je nowina, kotraž je so doľho pñchñhotowala, ñtñncññje tola wultñadžñcz pocñala. Dyrbi bñcz wosebity ñwñd, kotryž katholicñow w Sañfkej mjež druhowñrñwym rozpñjñschñnych žjednocžja. Njech so prawje daloko rozñchñja a ľoždñ, ľiž móže, ľ tomu pomha. Wñ Serbja mamy drje pñchede wñchim „Boľoľ“, ľiž nañche cyrkñwiñste naležñnoćje zastupuje, a nihtò nima noweje nowiny dla „Boľoľ“ pñchñstacž džeržñcz a cññtacž. Tola dofeľž njeñmý jenož serbñch, ale teěž ñañchy katholicñowje, dyrbimý ž druhowñczñchmi wobñdlerjemý katholicñskeje cyrkñwe w ñwym žwñazľu wostacž. Wobej nowiny potañkim matej sebi mjež jobu pomhacž. Ěmñmý-li tudñ maľe pñchñczja za nowu nowinu wuprajñcz, by to pñchede wñchim byľo, zo by ñwoje ñwojññchñzo pñchñcñwio druhowñrñwym ž najwñjññchñj trutoñcñju, ale teěž ž najwñjññchñj ždwñrñwñnoćju zastupowala, a zo by pñdla politñññke ñtroný teěž nabožñnu hañila, kaž je so to posledni cñas wosebje pñchñž „Katholisches Kirchenblatt“ ñtawalo. Toľodla by derje byľo, hñy bychu nabožñne artñkle, kaž n. pñch. homñlija ľ njeđñľstomu ñcññnju a druhe žwññwace nañtawñ, teěž nowe nowiny pñchñnoschñowacž mohľe, abo ñchtož by hiñchñje ľñpje byľo, hñy by so „Katholisches Kirchenblatt“ mohľ hñydom za pñchñlohu pñchñdawacž, kaž je to za pozdñññcho wotmñññene. Mñnožy cññtarjo budžja to w tu tñwilu njeradži parowacž. Tuž hiñchñje jñnu pñchññmý nowym nowinam wñjeľe žbožja na pñcz!

Wñmñsta. Rejžor Wilhelm je ñwoje žwñczñene pñczñowanjo do ñewjernych krajñ 7. julija nañstupil. — Pozdñññcho chce kejžor teěž Poznañ wopñtacž, hñžcž budžja wñzo ľ joho powñtanju wñchñlafe ñwñatocñnoćje so wotmññwacž. Wñľñcy zemñjenjo so na tñch ñwñatocñnoćñchñj njeľwobdñžja a ñu to hñžo na pñchññññchñym mññtnje wozjewili, kaž ž wutñaja pññaja. Žaľo pñchñcññnu za to ñu mjenowali, zo ñu pñchñž wustupowanjo tñjeñeññtwa pñchñcñwio Polakam a pñchñž wñtre ñlowa, kotrež je kejžor w Marienburgu pñchñcñwio ñwojim pñľñkim pñddanam rñczal, ģľuboko ranjeni, a zo bñchu toľodla ze ñwojej žrudobu tamne ñwñatocñnoćje bñle pomñjññchñli haćž powñjññchñli. Wñchi tñm pať ñľubja, zo chñcñžja teěž dale ñwñññi pñddanjio wostacž. Tute žamññññjenjo

pólskich zemjanow je wězo hódne, a tóždy sprawný čłowjek ma to pschi-póznac.

— Něhduski přisident němskeho sejma, Buol-Berenberg, je 4. julija w Baden-Baden po dołhej, z woprawdže spodźiwnej kšescežanskej isčerpnošću znišenej chorosću zemřel. Wón bě přeni sejmowy přisident z centrumsteje strony a nastupi tute zastojnstwo lěta 1894, hdyž bě konservativna strana zastojnstwo zložila, dokelž so wjetšina sejma njehaše na wurjadnym čelcžowanju mjěcha Bismarcka wobdžělic. Kaž wschě swoje zastojnstwa, mjedžeše Buol tež pjedpřidstwo z wulkej wustojnošću, hacžrnjej jomu čezte kšichenjo bě z wobcežnošću. Wosebite zaslužby měješe tež za zhotowjenje civilneje zakonšće knihi za cyłu Němsku. W nabožnym žiwjenju bě z dobrým pschikladom za wschěch katholicow.

— W Michowje wotměwashe so wot 4. julija powšchitowna zhromadžizna kšescežanskich džělacetšich towarštwow. Su to towarštwa, w kotrychž su katholicowje a luthericy zjednoceni njedžiwajcy na wěru, ale jenož na powołanjo.

— Pola stacije Büken w Meklenburgiskej sta so 5. julija wjetše njezbožo na železnicy. Čah, kotryž ze Stettina pschijědže, zaježdže wot boka do pschichnoho čaha, kotryž do Rostoka jědžeše, a porazy dwaj wozaj. Něhdže 11 wojobow bu z wjetšha jara čezko ranjenych.

Austrija. W Bodenbachu měješe 2. julija Kanislowe towarštwo za katholicke pišmowstwo a nowinastwo swoju zhromadžiznu. Na nej so z nowa pokaz, kať jara by trjeba było, zo by so za němske katholicke pišmowstwo wjacj džělało, wosebje tež wot duchownych. Stej w němskich Čechach po prawom jenož dvě katholicke nowiny, kotrejž hiščeje stej hušto mjez sobu w kuli. Bjez džiwja, zo polom wscho wola: „Přez wot Roma.“

Wuherska. Pschecy nome powěšče pschikhadžeja, zo su tam wulke powodženja. Tež je tam dosć zhmine wjedro, kotrejž rosczenju schodži. Wodobne powěšče dothadžeja z Ruskeje.

Italija. Italiski kral chce do wutraje pučowac, a to najprjedy ruskoho kejžora wopytac. Hacz poždžicho tež k němskomu kejžorej a druhim wjetšam dojědže, njeje hiščeje wuczinjene. Majsterje pak so stanje.

Rom. W Romje wotměwachu so njedawno gmejnske wólby. Tohodla, zo to štatne naležnosče njejsu, wola tež tu katholicowje. Katholicowje dobychu pschi tom wjacj šydow, tať zo změja w gmejnskim zastupjerštwje wjetščinu. Čim wadžniše něšto budže, zo bychu w gmejnskich naležnosčach z wustojnošću džělať. Socialdemokracy pschisadžišcy wjacj šydow špytowachu, kať je to pola nich wachnjio, swoj hněw pschěz zběžatštwio wutšahč.

Žendželja. Z kralowej strowosću je so tať daloko polepschilo, zo zasj na to mysla, zo budže trónowanjo na sředž augusta so wotměč móć. Powěšče wo nim pak pschecy někať njeměste wostawaju, zo so zda, kať bychu z cykej wěrnosću won njehali.

— Čezte njezbožo je ministra Chamberlaina potrechilo. Hdyž zarědžnu póněželu w dróžy jědžeše, padže nadobow kón, a pschěz nahle zastaczo padže Chamberlain do přědownoho wofna z tajkim wotmachom, zo so mjěz woczi surowje zrěza a sebi wosebje na čole žilu pscherežny. Hdyž bě blizko bydlach lěkať joho ranu zawjazal, donjesechu joho do chorownje, hdyž ma hiščeje pschebwac. Zoho njezbožo je wšelach blizkich wobšojnosčow dla jara wulki zacžichč činiło.

— Wulka hojczina za tħudnych, kotraž dyrħbjeſcħe ſo pſcħi kralowſkim křonowanju wotnecħ, je nětħo woprawdħe byħla. Wſcħez 600,000 ħr. bė kral za to wuſtajiħ, kotřez buħu na wſcħelate dħjele Londona rozħďelene. Na nėħďħe 400 wſcħelatiħ mėſtnaħ bėħu jėďħe pſcħihotowane, a wſcħo bė taħ pſcħiprawojene, ſo to njebė cħuř, ſo je to jaħmoħna, ale křħdomu bė taħ, jaħoħ by kralowſki ħoſcħ byħ. Křħďħy mėjeſcħe teħ wolebitu tħartu ħ kralowſkim pſcħeproſcħenjom na mėſtnje leħo. Teħ buħu wſcħitħe mėſtna wot ſobuſtawow kralowſkeje ſwójby wopytane. Wo jėďħi wotnėwacħu ſo wſcħelate zabawne dħiwadħowe pſcħedſtajeħja, za kotřez bė wjele ħrajerjow wot krala poſtajeħnych.

Naleħnosće naſoħo towarſtwa.

Sobustawy na lėto 1902: kk. 546. Jakub Braeuer ze Œpitala, 547. Jurłj Bėtko z Worklec, 548. Hana Jerſikowa ze Stareje Cyhelnicy, 549. Hana Henėlka z Kozario, 550. Hana Rjećcyna z Dħėchorjec, 551. Jan Mark ze Zdħerje, 552. Marija Ćocheć z klōſtra.

Sobustawy na lėto 1901: k. 799. Jan Mark ze Zdħerje.

Za cyrkej Maćerje Boħeje w Lubiju

je dale woprowaħ: N. N. (přez k. P. Romualda) 2 ħr.

Za ſtacijony w Lubiju: Ĺiwy rōħowc w Kħrōſcėacħ 11 ħr. 50 pj., N. N. 9 ħr., njemjenowana z Budyſina 10 ħr.

Za wusadnych w Birma: N. N. přez k. kapłana Juſta 3 ħr.

Za nowy Maćicħy dom w Budyſinje.

Dotal w naſej redakciji nawdate 8394 ħr. 62 pj. Dale daricħu: Молоканы 1 ħr. — Na Wėteńďanskim kwasu: wunoſħ ħry z druħkami 50 pj. — Njemjenowana z mėſcėanskeje wosady 5 ħr.

Zaplać Bōħ wſcħm dobroćerjam!

Za terćiarow: Zemřcħa je ſotra Ĺħata Koferec ħ Worłec. R. 1. p.

Jutře, njedħelu 13. julija, zmėje Budyſska serbsa „Jednota“ wjećor we 8 ħodħinach ſwoju zhromadħiznu w katholskej towarſni (kath. Gesellenhaus) na garbařskej haſy. Přednoħ.

Wſitecy katholscy Serbja ſu lubje witani. **Předsydstwo.**

Radwoſke ſpėwařske towarſtwa „Meja“

zmėje jutře njedħelu 13. julija t. l. **spėwny wjećor** w Delanec ħoſcėencu. Zapoćatk we 8 ħodħinach. Po ſpėwanju **reje** za wopytowarjow. Serbske towarſtwa a wſcħch lubowarjow serbskeje zabawy jenoħ z tutym wutrobne přeproſuje

předsydstwo.

Zabawny wjećor w Haslowje.

Njedħelu 20. julija wuleći ſebi Ralbićanske ſpėwařske towarſtwa do Haslowa a wuħotuje tam **konzert**. Zapoćatk w 7 ħodħ. Po koncerće **reje**. — Wutrobne — jenoħ z tutym, přeproſujetaj

Ralbićanske ſpėwařske towarſtwa. **Jakub Bernieħ.**

Œħtwórť 31. julija pōďďħe ħ Budyſħina rano po łemſcħaħ **proceſſion do Ĺumborfa**. Pſcħiſp.: Maſcħe křħowje w Œħdnwalďħe, ħ kotřymħ ſo do Křupki tħodħi, ſu dobħřajale, proſħ ſo, ħo byħu ſo ſmitne wutrobny namataħe a nam nowe křħowje łupile, njetrėbaju ze ſwjećatłami być, jenoħ jednore. **Jaħub Œħerc, wjeďniħ.**

Œħiřcħ Œmolerjec kniħicħiřcħcħetħje w Maćicħħym domje w Budyſħinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
rynčka abo telko ruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budysčynie.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 29.

19. julija 1902.

Lětnik 40.

Wěrywuznaczo wobydlerjow němskoho kejšorstwa.

1. decembra 1900.

(3 „Germanije“ wučehnjene.)

Poslednje ludolicženje po cěłym němskim kejšorstwie běše 1. decembra 1900. Kejšorski statistiski hamt je nětko wuspěch toho licženja wozjewił.

W cyłej Němskej je 1. decembra 1900 po wěrywuznaczu było: ewangel-
skich (lutherskich, reformowanych a zjednocenych [unirt]) 35,231,104; romsko-
katholiskich 20,321,441, druhich katholicich (orientalskich, ruskich prawosław-
nych [orthodox] a t. d.) 6,472, druhich křesćanow 203,678, židow 586,948,
nješkřesćanow 995, druhich wěrywuznacow 10,602, bjeze wšcheje wěry 5,938.
Wšchěch wobydlerjow hromadže **56,367,178.**

Wšchi licženju 1. decembra 1890 so nalicži 31,026,810 ewangeliskich,
17,671,929 katholicich, židow 567,884 a t. d., wšcho hromadže wobydlerjow
49,428,470.

Z toho pschhlada scěhuje, zo je so za 10 lět licžba ewangeliskich wo
4,204,294, licžba katholicich pak wo 2,649,512 rozmnožila, cyłe wobydlerstwo
pak wo 6,938,908.

W pschiměrje je potajkim licžba katholicow bóle pschibyla dyžli protestantow.
To ma so pschede wšchim (a mžje być jeničych) z tym wusnětlicž, zo je wjele
wjac katholicow z wukraja do Němskeje pschipučowało dyžli protestantow.
Pschetož ze statistiku je dawno dopokazane, zo z wotpadami, měšchany
mandželstwami a podobnymi pschicžinami w Němskej wjele wjac katholicow
protestantam pschipaduje, dyžli nawopaf so štawa.

Dotekł budżę zajmawę, rozdzęlenjo wobchdlerjow po głownymaj werty-
wuznaczymaj w jenotliwych nęmskich krajach jeznać, chcemy tudy zapis
w jenotliwych krajach pichistaję:

Kraje	Evangeliskich (lutherskich a t. d.)	Katholiskich	Żidow	Wschęch wobchdleri hromadze
Pruska prowincija (Marańsja)	1,698,465	268,412	13,877	
" " (Wjeczorna)	730,685	800,342	18,226	
Mięsto Barlin	1,590,115	187,846	92,206	
Prowincija Bramborska . . .	2,907,863	159,865	25,766	
" Pomorska	1,579,080	38,121	10,880	
" Poznań	569,564	1,280,077	35,327	
" Schlezynska	2,042,583	2,569,356	47,586	
" Saska	2,610,080	205,861	8,047	
" Schlesm.-Holsteinska . . .	1,349,297	30,424	3,486	
" Hannoverjska	2,227,816	338,761	15,393	
" Westfalska	1,537,948	1,616,377	20,640	
" Hefsen-Nassauska	1,308,016	530,317	48,105	
" Nad-Rheinska	1,663,218	4,021,177	52,251	
" Hohenzollernska	2,847	63,363	532	
Kralestwo Pruska hromadze	21,817,577	12,110,299	392,322	34,472,509
" Bayerska	1,749,206	4,362,563	54,928	6,176,057
" Saska	3,972,063	197,005	12,416	4,202,216
" Württembergska	1,497,299	650,311	11,916	2,169,480
Badenska	704,058	1,131,413	26,132	1,867,944
Hefsenka	746,201	341,480	24,486	1,119,893
Meklenburgska-Schwerin . . .	597,168	8,127	1,763	607,770
" Strelę	100,568	1,522	331	102,602
Saska-Weimar	347,144	14,095	1,188	362,873
" Meiningen	244,810	4,160	1,351	250,731
" Altenburg	189,885	4,718	99	194,914
" Koburg-Gotha	225,047	3,314	608	229,550
Oldenburgska	309,510	86,917	1,359	399,180
Braunschweigjska	436,976	24,120	1,824	464,383
Anhaltjska	301,953	11,602	1,605	316,085
Schwarzburgska-Sondershausen	79,593	1,092	166	80,898
" Rudolstadt	92,298	637	48	93,059
Waldeckjska	55,285	1,830	637	57,918
Reujska starszeje linije . . .	66,860	1,041	48	68,396
" mlędszeje linije	135,958	2,575	178	139,210
Schaumburgska-Lippe	41,908	785	257	43,132
Lippe	132,708	5,157	879	138,952
Lübeck	93,671	2,176	670	96,775
Bremen	208,815	13,380	1,409	224,882
Hamburg	712,338	30,731	17,949	768,349
Elfska-Lothringjska	372,078	1,310,391	82,379	1,719,470
Nęmske fejzorstwo hromadze:	35,231,104	20,321,440	586,948	56,367,178

Đastate a druhe wěry.

Epizal Musaeus.

Čitach po časopisach wo tydžejšim Radwoštim koncercze a tež, zo sebi nalbiczenjo jutje wnlecza do Haslowa. Šchož mje pohnuwa t scžeho-
wacej rozprawje:

Su ludžo, kotřiž sebi dachu słowo, zo wam njeruwoštaja žaneje sšadžo-
wanki, kotrychž macze na lóžnym spěwanju a serbskim swjedženju — byrnjež
dale měli bježć a po nocach so domoj bėdžić, čornych kaž kólmaz. Za
žiwjenje jara lubuja a so horja za serbske słowo a spěw. A bjez komdy
wuznawam, zo hmy tež w jich čyrjódch. W čyrjódch spodžiwnych — pječa
ludži, haj: blazenkow su nam njedawno někotři něhdže narjekli. Nimam jim
za zło, sudži lóžny kaž rozemi.

Wo mojim rozumje wězo, najhóršiji »norkowje« my hišće njejsmy, ani
tak zli nic — jako wony zalubowany mužičk, kotryž by džen wote dnja, wot
rana do mjeczora pschcz cyle wobliczo so šmějotal a pobožnje sebi spěwał:
„Dob je jene rjane žiwějo“, — a hdyž pschidže wulki sudny džen, myslu,
zo wobstoju ze swojimi »spěwakami« tola tak, kaž druzy ze swojimi rejwakami,
kiž maju swój plašir zasy w tym, zo božedla žanyh rejow njebychu wu-
woštajili.

Za myslu, zo so z našimi spěwanjemi znadobnjuja naše ludowe
wjesela a zo so z nimi skutkuje wjele dobroho.

Pscheju našej młodžiny pschistojnoho zawjeselenja, a sam bych z wami
sebi zastočil; ale boju so, zo hišće runje wy přeni byli a do pěsta pisali
moje mjeno. Tola njedžiwajmy žortow; hotowa wěc je tole: Njch woprawdže
na spěwanjo pschidžechu mnozy, jenož scžehowacym rejam t woli; z koncertom
so stazgli njejsu.

Kelko stórzbow slyšachmy a dotal słuchamy, tak naš lud wozdžiwuje
— a tola je wjele bóle změrom wschudžom, hač je było. Woněmjuje kraj,
a něhdy wschón klinčeske a wyskase. Z čyrjódami čahachu hólčata, hólčata
z fermuske, z kwasu, na wschě stron a ze wschěh stron a do wschěh stron
zejhravachu spěwy, zliwajcy so do jeneje lubożneje harmonije młodobstneje
radošče a čisztotneje młodobstneje radošče. Zjawnišcho a sprawnišcho wot-
bywalo je so wschě žiwjenje a lubowanjo. Wo času pak do traja dale
husejšich čžehnjese nemota a čžma...

Al my njebychmy hwalicž měli lud a ludži, kotřiž stare, lěpske čžaj
nam nawróčuju, wězo w nowškej, našchomu čžaj pschisprawniškej drasče?
Pschazy su zaske, same kwasu traja jenož hišće po jonym dnju — ale
zastupuja na te město spěwaške swjedženje našich towaštwow.
A budž jim sława! Wschat z nimi wotučatej we Łužicy zasy haj a hola, a
z nowa wozdžiwuja kwasu a fermuske a lubje a isčezki a pucze, a wotposkčane
pluny z woještwa so zapominaju... A nic jenož zo so wjac spěwa, spěwa
so tež lěpje. Skladnišcho, čžisčischo, rjekl bych: pobožnišcho. Naschi wubjerni
wumjetcy su w poslednich 15 lětach wulke džělo w tym nastupanju dofonjeli,
pozbehnymyshi t tajtomu njerowčakowanomu blyščeje wošbeje našch narodow
pěšen. Z talentom a z lubowacej wutrobu su woni ju woštrajnili a wutrobam
ludu zasy pschibličili. Kaž dejmant, hdyž je točeny a do złotoho woblučža
zajadženy, so dwójcy krasnje blyščeji a zejhrawa z barbami, z tučzeli na
pschcmoh, tak serbski ludowy spěw w lubožnym wobdžělanju našich mišctrow.

Hłownu zaślužbu pať, zo so ludej zašy lubi joho pšecń, zo so póżnawa w tutym krasnym po wótcach naměrku, zo rad so w nim zhladuje, póżnawajo swoje wobliczo a wobnowjejo je — tu hłownu zaślužbu maju nasche spěwańske towařstwa a jich zaślužbni wjednych a tež jich woporniwe a pilne sobustawy.

Pšetož wopor to je, hdyž młodžency a mužowje a knježny, mamy tež měšchane towařstwa — po robocze dnja so k nowomu dźěłu sřadžuja. Wjenjeza so za to njebarwa — ale ani nježada, ně: sčtož potom zbywa druhdy po swjedženju, poswjećuje so na dobre a narodne zamysł. A kelto pilnosće je k tomu trjeba! Wřjedy hač je swjedžeń dohotowany! Uźłowjecž, kotryž hewať w płuzy stoi abo pod křiwu syda, ma ze skutkom wozjewicž, zo njeje jenož k dźěłu stworjeny, ale tež k spěwu.

W naschej dobje powěda so telko wo socialnym prafchenju. Powěda so. Skutkuj a w tym duchu znamjenicze nasche prawe spěwańske towařstwa. Naž smy rjenje we Wóslintu na sřadžowanecy sřyscheli: W spěwańskim towařstwu sřhadžuja so starschi a młody lud, hospodarjo a služowni, czeledž. Kus to rajšteje abo paradisišteje harmonije. —

A ze wschěch tnych pšiciznow czežny a bolostnje njesu, zo so wo spěwańskich swjedženjach naschich towařstwow mało rozprawja po časopisach, abo z cyla nicžo. Pšichładow podam. (Pofracžowanjo.)

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Tudosne serbske towařstwo „Zednota“ so zańdženu njeźělu zašy na měsacžnu sřadžowanu zeńdže. Zhromadžizna zapocža so z křeluscom: „Sčto budu mojom! Knjezej płacizć“ z „Přichidawka“ Wofadnita. (Tutón „Přichidawka“ pať ma tu wosebitość, zo njeje darmo, kaž druge pšichidawki, ale 10 pjenježtow płaczi.) Ma to spominasche pšchedsyda na wschelake podawki minjenoho měsaca, kotrež Serbow wosebje zajimuj a. Tute sčžehowasche pšchednosć wo waschynach starych Serbow. Ze wschěm tym wotměnjachu so po zwučenym waschynu narodne a towařstwe spěwy. — Dotelž běsche samny džen měsčzanke „tšelenjo“, běchu wschelake swójby wuwostale. Njeźiwajo na to pať běsche tola hišće pščež 100 wosobow pšichotomnych. Pšchedydstwo so z tym domudospołni, zo bu knjez wuczet Wjerab za posładnita wuzwoleny, kotryž wólbu tež pšchija.

Wóbla měsčaznych zhromadžiznow wotměwaja so, kaž hižo pisachmy, tydžeńske spěwanke hodžiny, a to wutoru wječor 1/2 9 hodžin za žony a holcy (wyschšche hłohy) a pjatť w samnym času za muži a hólcow (hlubšche hłohy). Wřez tym, zo žony a holcy pilnje křodža, by muži a hólcow, wosebje tajkich z dobrym hłohom, něsčto wjac byč mohlto.

3 Kóstowa. Sřjedu 16. julija popołdnju do 3 hodžin w domskim žiwnosćerja a gmejnskeho pšchedstojiczerja Wětra Rubicy woheń wudhri. W krótkim domske z hródzu a bróžnja w płomjenach stojasčej, a tež susodny statok wudowje Lejny Catežineje so zapali. Dřewjane twarjenja, dom křowane syno, a to na suchim dnju, woheńej tať křěťe k mocy dopomhachu, zo Rubicec mandželskej (wobaj křoraj) z najwřetsčej nuzu jeno někať stót płomjenjam wutorhnyštaj, a pšchi tom so tola jene forme swinjo tať wopali, zo w krótkim stónčzi. Hěwať je so wobohim wsch o spaliko. Ani Rubica,

ani Galežina zawęszene njeměšestaj. Rak je woheń wuschoł, wuswětłene njeje; dofelž je so zadnja strona domiskoho palicę počala, drje je wěste, zo je złoštniška ruka tam do macełtow woheń zatynęła. Wupałenych szędbrej miłosći wschitkich naležnje poručamy.

3 Filipšdorf. W měsacu auguste budža w tudomnej hnadownej cyrkwi szęhłowace swjatocžnošće: Wjedźelu 3. augusta swjedżeń swjatoho biskopa a cyrkwiniskoho wučerja Alfonsa z Liguori, založerja kongregacije najswjećišchoho Bžóžnika abo redemptoristow, kotřiž tež tudy ze žohnowanjom skutkują. Tón džen budže lěta wosebje wuznamjenjeny z pschitomnošču najdosťojnišchoho knjeza swjećáčoho biskopa dra. Wjacławowa Trinda z Brati, fiž budže tón džen w hnadownej cyrkwi pontifikalnu božu mšchu swjećicž. Swjedženiste přędowanjo zmeje tachant Mlbrich z Rumburka. Póndźelu 4. augusta wječor w 6 hodž. so přeni kursus exercicijow za mšchnikow započnje a 8. augusta rano stónči. Swjedżeń Donjebjesmžacza swjateje Marije, 15. augusta, budže tež w Filipšdorfje swjatocžnje swjećeny. Wot póndžele 18. hač do pjatka 22. augusta budža w kapali swjatoho Franciška exercicije za kšęšęzanste žony a knježny. Póndźelu 25. augusta wječor w 6 hodž. so w kšęchtrje redemptoristow drugi kursus exercicijow za mšchnikow, pschede wschitkim z Witoměřicsteje diocesy, započnje a pjatk 29. augusta stónči. Wobaj kursaj budže wysofodostojny P. provincial redemptoristow Jan Schwienbacher nawjedowacž. Zamołwjenja za exercicije maja so w prawym času pola rektora kollegia redemptoristow w Filipšdorfje stacž. Mšchnicy a lud najdosťojnišchomu knjezej bišopej Trindej a knježim duchownym, kotřiž, jem na exercicije pschitidu, wutrobne „Witajče!“ napšęchęzo zawdawaja. Železniška stacija za Němsku: Neugersdorf, za Čžęstu: Filipšdorf pola Georgswalde.

Jan Wair, C. ss. R., rektor redemptoristow w Filipšdorfje.

B cyłoho swěta.

Časla. Ministerstwo wuručęzowanja wozjewja po woli Soho Majęstojęce krała Turija, zo lěta k joho narodnomu dnjej wosebitho swjedženja njebudže.

— Minister z Planiz, njedawno sšhorimšči, so njeporjędža; nawopaf su lętarjo wuznali, zo njęmę swoje zastojnište džęla došonjęčž.

Němska. Na swojim sewjernym pučęzowanju je so fejžor z přjedawšchim francóžskim ministrom Waldeck-Roussieau zetkał, kotryž na jendžělstej lóžzi po sewjernych moryach pučęzowashe. Fejžor pschęprošy ministra na hšęčinu na swoju lóžž „Hohenzollern“ a rozmołwjeshe so z nim wjacž hodžin pschęčęlnje. W Francóžskej je to wězo jara dobry začęšęčž čžiniko, dofelž je Waldeck-Roussieau w tu kšwilu najnahladnišcha politiška wšoba w cylej Francóžskej.

— W Mačęenje su lěta zash, kaž kóžde 7. lęto, swjate powštantki wustajene, mjenuję sutnja Mačęerje Wožęje, pjeluščki Žęzusdžęcatka, rub, kotryž męjšęche Žęzus na kšhizhu wokoło ledžbow zwjazany, a rub, do kotrohož bę čžęło swjatoho Sana kšęčęnikta zawalene. Kšlnjanšči swjećáčž biškop dr. Fišer wotewri 9. julija wustajenjo ze swjatocžnym přędowanjom, w kotrymž processiony k tutomu wustajenju jako žjawnę wuznamanjo katholicsteje wěry stawjeshe. Samo, hdy bychu powštantki wopravdže prawe njebyčę, sčtož pak tola přęcž so rozomnje njehodži, by tola jich čęšęčęowanjo spomůžne a dowolene byčę, pschetož njęčęčęzuje džęn so plat, ale dofelž pschęd nim na

ſmjate wojoby ſpominamy, kotrymž ſluſchaja. Powoſtanci ſu jenož zwonkowny ſrědſ, kotryž ma nutnoſć zbudžowacž. Dwe njedželi budže wuſtajeſjo tracž a njelicžomne tyſach ſhwataju w tom čaſu wſchědnje do Machena. Wězo wſchelaſe liberalne a ſocialdemokratiske nowiny naſ hanja tohobla, tola toho ſmy ſwědomi a to móže naſ jenož we wěrje wobtrućić.

— Zaſtupjeſ Braunſchweigſkoho knježeſtwa bě we ſwojim čaſu w ſejmje prajił, zo chce tamniſche knježeſtwa zakonje pſchecžiwu katholicam woložić. Zo pał w tom dałoſo njepońdžo, je z toho widžecž, zo je njedawno namjetej deputacije za cyrkwinſte a ſchulſte naležnoſće pſchibkowawo, zo mjenujcy knježeſtwa k cyrkwinſkim potrebam katholicow žanych pjenjcz njepſchida a zo tež katholicam zakazuje, cyrkwinſkoho dawka zběhacž. Zo je tať katholicam nimale njemožno, ſwoje cyrkwinſke potreby wobſtaracž, wo to ſo knježeſtwa njeſtara. Maja džěn ſnadž runje taž w Saſſkej to za njekmanoſć, zo katholicowje z čyła ſu.

— W Herne we Weſtfaľſkej běſche we ſwojim čaſu policija zhromadžiznu poľſkoho ſokoła (towariſtwa turnarjow) zakazała, doſelž dyrbyſche ſo w njej poľſki rěczecž. Wſchědnyſtwa towariſtwa ſebi to wězo njeda lubić a wobrocži ſo na ludniſtwa. Tute je nětko rozjudžiło, zo policija nima prawa ze ſpomnjeneje pſchicžiny zhromadžiznu zakazacž, a policija nima jenož wſcho, ſchtož je ſudženjo płacžilo, zapłacžić, ale towariſtwu 100 hriwnow zarunanja złožić.

Awſtrija. Groznje ſu zehrali Pražſkej policiji. Na nju pſchińdže mjenujcy z jeneje poľſkeje wſy na poľtowej karcze napisaſny wuſlědžowacy liſt (Steckbrief), zo by jón we ſwojich nominach wocžyſchczęła. Zaſtojniť, kotryž mějeſche wulku ſyłu tajkich liſtow wobſtaracž, njebě ſebi jón bliže wobhladał a bě jón dał wocžyſchczęć. Ģdyž bě hižo pſchepozdže, pſchińdžechu za tym, zo ſo liſt na němiſkoho fejžora pocžahowajeſe. Stojajeſe tam w nim, jaſož by z nělaſkoho wuſtawa czeſnył a ſo nětko za nim ſlědziło. Zato wofebite znamjo bě podata joho rěcz w Marienburgu. Wězo je policija hnydom do Barlina telegrafowala, kaſke njezbožo je ſo ſtało, a to bjeze wſchoho zawinjenja. Zara njeluba wězo wěc za wſchěch wobdželenych woſtanie.

— W Egeru chcychu Wſchoněmcy njedželu 13. julija zhromadžiznu wotměč a k tomu pſchińdžechu tam mnozy zapoľſtancy tuteje ſtrony, mjez uimi tež Šchönerer a Što. Ģdyž tam Šchönerer ſobotu wječžor pſchijědže, ſo hižo džiwaſche, zo joho jenož 5 towariſchowje powitachu. Ģiſcheže hórje zeńdže ſo jomu z joho pſchiwiniſnikami wječžor. Wſchěz 1000 woſobow zeńdže ſo tam a czehnjeſche k zahrodže piwańnie, hdžež běchu Wſchoněmcy k powitanju ſo zeſchli. Hanjachu tam Šchönerera a joho pſchiwiniſnikow, ſpěwajcy raſuſku narodnu hymnu. Wſchoněmcy wězo tež njemjelczachu, ſpěwajcy „Wacht am Rhein“. Napoſledſu dachu ſo do puſtow, pſchi cžimž buch uńcotſi nimale czežto ranjeni. W Egeru mějeſche dotal Šchönerer najmjetejchu nahladnoſć. Nětko pał ſo tež in pocžinaju pſchecžiwu wotpadniť a njewěriwomu cžłowjeſej zběhacž.

— W Groſſwardeinje zemřě 9. julija ſlawny biſkop a kardinál Schlauch w 79. lěczje ſwojoho žiwjenja. Njeboćicžti, wuhotowany z wulkej zdžěłanoſću a zřečnimoſću, bě nanajkrucžijſhi ſchit katholicow we Wuherſkej pſchecžiwu nadpadam njepſchecželow.

Italia. Mjez tym, zo itaľſti kral na ſwojim přěnim wuſkrajnym pućžowanju w Pětrohrodže na ſwjatocžnoſćach, jomu k czeſeji zarjadowanych, ſo wobdžěla, je ſo w joho fraju njezbožo ſtało, kotrež wſchity wobydlerjo jaťo

nacionalne njezbožo z najvišetšej zrudobu začuwaja: Starostawna wěža za zwony (campanile) pschi domje swj. Marka w Wenatkach (Venedig) je póródzela rano $\frac{1}{2}$ 10 padła. Tutu wěža je šwěd zaúbdženeje krasnosceje w Wenatkach, krasnosceje tamnych časom, hdyž te město jako kralowna knježeske a tak móčne bě, zo móžesce z kralemi a kejžorami na swoju ruku wobinu wjesć. Wona bě šwěd tež spadowaceje mocy tutoho města a stojeske nětko hišće 36 lět, hdyž bě město džěl zjednocženeje Italskeje. Twarjena je wěža hižo lěta 888 a je w běhu lětsotkow bóle dotwarjena. 98 metrow wysoko pozběhowašce jo f njebjesam, a štoro wschitcy z mnohich pucžowarjom pschischedschi do Wenatkow ju wopytachu, zo bychy so zwjeselili, hladajcy z njeje na njesměrne adriatske morjo, na twarjenja Wenatkow samych a druhich wsow a městow a pschez daloti kraj hacž f iněhowym wjesčkam alpow. Wěža sluskeje tak jara do Wenatkow, zo sebi bjež njeje ani cuzy, ani domjacy jich myslieć njemóžachu. Něchtó tohodla tež wěrić njehajeske, zo by wěža mohla padnyć, hdyž jo powěsć roznijeske, zo jo na njej schatłby potazujka. Haj, tež wschinosć hišće něscho hodžin, prjedy hacž jo wěža zwjeze, wozjemjeske, zo žanoho stracha njeje, a njenadžicy sta so njezbožo, pschi čzimž pak jo ničtó njewobščkodzi, dofelž běchu jich hišće posledni wotomik wot wěže wotamkši. 30 metrow wysoke leža rozpadanti, a tež wěži pschitwarjena Sausovignowa logetta a susodny róz kralowskoho hrodu stej zničenej. Šnydom su po cylej Italskej pocželi hromadžieć, zo by so wěža rucže zasy natwarila.

Jendželska. Raž dawno wocžakowachmy, je stary pschedyda ministerstwa, Lord Salisbury, wyskeje staroby dla zastojnstwo zložil a na jeho městno zastupi lord Balfour, jeho sošiny syn. Wón je konservativny, a knježerstwo wostanje w jasných kolijach takž dotal.

— Lord Ritchener, wschischi wjednik jendželskoho wójsta w Africy, je z generalomaj Frenchom a Hamiltonom do Jendželske jo wrócił a bu wot tysacow a tysacow ludži z najvišetšej zahorjenosću witany. Ze Southamptona hacž do Londona bě jeho cyły pucž njepřetorhnyjny triumf. Wot pryńca z Wales a maršchala lorda Roberta bu najprjedy w Londonje powitany a do města pschewodžany. Tež kral sam jeho pschija a pschepoda jomu nowožaloženy rjad „pour le merite“, za zaslužby. Wot kraja dóstanje jako čestne myto 1,000,000 hriwnow.

Španiřka. Tu jo njewjedra šětro zathadžale. Pschez Madrid czechjeske cytkon, nahlty surowy wichor, z tajkej moci, zo šěchi wotkrywajeske a druge njezboža načini, wozny spowrěča. Tež z druhich dželow kraja jo psche, zo su žiwsti a frupy žně pschodžile.

Ruřka. Car wschelaťce reformny pschihotuje, dofelž widži, zo njespokojnosć, daloko mjez ludom knježaca, njeje cyle njesprawna. Wón je tohodla nahladnych nazhonitých ze wschěch dželow kraja zwolał, zo bychy jomu namjety f wschelaťim pscheměnjensam činili.

Amerika. W Pensylvaniskej pola města Cambrija rozbuchnychu pluny. Ze 600 tam pschebnywachy dželaczery je na 300 wo žiwjenje pschischo.

— Na Martinique su 9. julija pocžale Mont Pelé a druge hory zasy mócnischo dželacz, a nowe strachi hroža.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 553. Jurij Delan, kapłan w Šerachowje, 554—556.

z Prahi: gymnasiast Mikławš Renner, Jurij Šolta a Mikławš Just.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 798. Ernst Dučman z Džěžnikec, 799. gymnasiast Mikławš Just z Prahi.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: J. K. w K. 10 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: J. K. w K. 10 hr., na Zyndźic-Mótkec kwasu w Budyšinje składowane 11 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju

je dale woprował: J. K. w K. 10 hr.

Za nowu cyrkwičku w Bjarnaticach-Kunnersdorfje: Njemjenowana z měšćanskeje wosady 10 hr.

Za missionsku kapatu w Olbersdorfje pola Žitawy: Njemjenowana z měšćanskeje wosady 10 hr., J. K. w K. 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8401 hr. 12 pj. Dale darichu: Молоканы 71 pj. (wučomcy Róženčanskeje škotafnje) + 1 hr. (Knježk) + 50 pj. (Delan). — Radwofske spěwarske towarstwo »Meja«: wunošk ze spěw. wječora 13. VII. 02. 10 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Woda z Lourdes

ma zasy Michal Cyž w Žuricach, litrowu blešu za 1 hr. 50 pj.

Šhěža na pschedań.

Šhěža čyžo 14 w Smjecźkacach z-dobrymaj 2 fórcomaj pola je ze smobodnjeje ruti, stojo a ležo, bjez wumjenka a hošpody na pschedań. Wšcho dalšje je zhonič pola wobjedźetki tam abo pola Wiltawjcha Šchołty w Šhróšćicach.

Zabawny wječor w Haslowje.

Njedzelu 20. julija wuleći sebi Ralbičanske spěwarske towarstwo do Haslowa a wuhotuje tam **koncert**. Započatk w 7 hodź. Po koncerće **reje**. — Wutrobnje — jenož z tutym, přeprošujetaj

Ralbičanske spěwarske towarstwo.

Jakub Bermich.

Schuwórt 31. julija pónđže z Budyščina rano po lěmskach **procession do Rumborfa**. Pšchisp.: Nashe torhowje w Šchönwaldže, z kotrymž so do škupki rhodži, su dodžeržale, proši so, zo bych so smilne wutrobny namafale a nam nowe torhowje kupile, njetrjebaju ze šwjecarstami bych, jenož jednore. **Jakub Šcherr, wjednit.**

Naležna próštwa!

Wijnemu frjedu popołdnju wotpalischtaj so w Roslowje dwaj statofaj, mjez nimaj **Kubicec**. Pola Kubicy wohen wuńdže a je so jomu tak rjec **wšchitko ipalito**. Kubica je lěta dołho hižo na staty hubjeny a leži nětko po wohenju cyle kručje; joho mandželska je nutřkownje thora, tak zo wot jutrow wjacy lěmschi pšchischtaj, njeje. Čzjódka džeczi, kotrychž najstaršje je 10 lět, je stroma a je w tu chwilu, mohł rjec, woshrocžena. Tu je wjele **pomozy trěbnjeje**. Tuž wobrocžamy so na **wosolne wosady z naležnej próštwa wo fón a fyno**. Z Džórczanskich skalow a Wěrowa njeje daloko do Roslowa a je dobry pucž. Tuž božedla pomhajeće rucje, **dóniž njcisu wam žně na šchiji!** Bóh wam požohnuje!

3 Ralbičaniškeje wosady.

Čhishč Smolerjec knihčizniščežnje w Maciččnym domje w Budyščinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniħafni lětnje 3 hr.,
šiwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budysčinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 30.

26. julija 1902.

Lětnik 40.

Kardinal Ledochowski †.

Z Roma psichadźa zrudna powěsć, zo je tam wutoru rano kardinal Mieczysław Halse Ledochowski čisje zemřel. Cyła cyrkej žaruje wo jenoho ze swojich najswěrnějšich synow, najhorliwějšich wojowarjow a najwjetšich mučencow, kotryž raději wšě psichescehanja čerpješe a z traja wuhnać jo da, hač by něšto z prawow swjateje cyrkweje spušcežil. Wón budže psichy psichlad swěrnoho služownika, kotryž težorej da, štož je težorowe, a Bohu, štož je Bože.

Grabja Ledochowski narodži so 22. oktobra 1822 w Klimontowje pola Sandomira w staropólskej zemjanskej swěrbje. Hdyž bě pola jesuitow w Romje dostudował, wuswjěcizhu jo ho nic hišće 22 lět staroho na měšnika. Wubjernje wobdarjeny bu wón bórny za diplomatistku službu wot swjatoho móta wuzwoleny a poby porjadu jako zapóslanc w Madridže, Lissabonie, w Bagotta w južnej Americy a škóncnje w Brüsselu.

Po wosebitym psichězu bamža Wusa IX. bu wón lěta 1866 za archybiskopa w Poznaniu postajeny. Z wulkej horliwosću a z rjanymi nadžijemi na psichod jo ho tam witachu, a jara nadobne stutowanje jo ho přenich lět swědežeše, zo tute nadžije njeběchu prózdne. Zo so dospołnje njedopjelniču, njebě wina mlodocho archybiskopa, ale wina pruskeho štata, kotryž we swojich mejskich zakonjach wot swojich měšchnikow a biskopow žadaše, štož bjez hrěcha činić njemóžachu.

Runja swojomu psichězelej, Kölnjanskomu archybiskopej Melchersej, z kotrymž bě nadobo na biskopski stol pomolany, dyrbeje tež wón mejskim zatónjam so spječjež. Wjacny tróć dyrbeješe pjenježne khostanje złožić. Škóncnje dyrbeješe do jastwa w Ostrowje jo sadžić dać. W noč

bu ze swojoho z wjele křořtanjemi wurubjenoho biskopřtogo řydlu do jařtwa wotwjedźeny.

Wo Wořim dopuřćeženju móřće wón jamo tónle čař řwojoho wulřogo ģorja ř tomu wuřić, řo by řo na přćichodne wulře a njenadźite zařtojařřtwa přćihotował. Dořelř w jařtwe njeřmėbřće řwoje řamřne řniři wuřiwacř, njeřejeře tam druhich řniři, řřiba ģeografřřić, řotreř ř jařtwa pořćeene dőřta. W niř řtudowařće, řo by čař po móřřwořći wuřil, a na-hromadři řebi tař woprawdře řpodbřřwuu wėdomořć wu wřćeř řrajař ģemje, řotruř móřćeře pořdřiřćo jařo wjednuř řongregacije de propaganda fide derje wuřić. Řiřćeře w jařtwe, w řotruřř dħrbjeře 2 lėře přćebřřwacř, bu wot řwjatoho wőřea ř wőřebitomu wuřnamjenjenju za řardinala pomjeno-wany, a řař řoho tam řwjaty wőře řam čřeřćeře, tař řřwataču ř řoho jařtwu muozu nić jeno řoho wėřřwřć, ale ř čřřřo řřćeřćamřřřo řraja.

Wot njeřprawnyř zakonjow ze řwojoho břřřřřtwa wřpotařany, dźěřće do Řoma, řdřeř řoho potom Leo XIII. za přćebřřbu propaganda pomjenowa. W tutřm zařtojařřtwe je wón naleřřnořće řatholřřće čřřřwe w miřřionach lėřa dořřo ř najmwřćeř ģorřřwořću a wuřřřnořću zařřřował. Řřmale 80 lėř řtary je nėřřo bořaty na řemřřřć a njebjeřřć zařřřbach a řarowany wot millionow řatholřřow wumřěl, řo by myto dőřtař za řwoje řwėřne dźěřo. R. i. p.

Pobořny bur we Wobburgu w Bayerskej.

(Rowěřć ř pjatnatoho lėřřřřta.)

Tutón bohobojazny čřřwjeř narodři řo wot řatholřřeu pőćeřřweju řarřćeju. řarřćeř nićřo we wocřehnjenu řwojoho dźěřća njeřařmđřiřřřřř. Řjedatřřř jomu řřřo wot dźěřćatřřwa řem, řař bohuzel mnozu řarřći čřřřa, po pucřach wokořo bėřacř, abo ř worařawřm dźěřćom do druhich domow řřodřiřć, řdřeř řo w młodřch wutrobach řřřo zaře řorřeň dobrořo poduřř a řřřřć a njeřmanřřřo zařřřřeni.

Derje wocřehnjenu a pobořny młodřenc wőřeni řo, řřřř bė dororřćeny, na řubřo w Řřeřřam pola Wobburga. řeř řoho mandřelřřa bė derje wocřehnjena. řař bėřřřř mandřelřřej wjeřřřř we mėřnej přćehřřenořći ģromadře řřwaj; nićřř w řřć domje njeřřřřćeře řwadu abo njeřřřřřřřne řeřće w přćřřřmnořći dźěřći. řřřř bė řebi muř ř pőřeu a dźěřom nėřřřto nahromadřil, njeřřřřřřř to řařř ř ģracřřm a piečřm, ale řararře řo wőřcowřř řa řřu a dźěřći, řotreř bėře jomu Wőh wobradřil. Řa njeřřelach a řwjatřch dnjach řřodřeře pobořny bur ze řwojeř mandřelřřej a ř wřřřřřřmi dźěřćřmi do Wobburga, bėře tam na bořich řřřřbach přćřřřmny, dőřřawarře řřřř řwjatř řařřřřřřřř pőřřř a wőřřřř, a wőřći řo řařř řřřřřřř a wjeřřř domoj ř řwořřm dźěř. Ř řařřř řadřřřřřřm dořř řebi řuborřć wřřřřřř wofolnyř wřřř; řřřř řeřćeře řadř ř nim, řadř pőřřřřřř na řřřo, a bėře řřřřřřř, řřřř mėjeře ř nim, řotřřřř tař řřřřřřř řařřřř, nėřřřto čřřřř.

Wőh řař řeře řwořř wřřelake wobčěřřnořće, řo by řř řwėřu pőřřřwał. řmjeřć řubi dořřřř muřej řoho řubowanu mandřelřřu; řařřa to bolořć řa řřřo! — řřřa Řnjeř je to čřřř, mőř budřemoj řo nėřřř řařř wřdřeřć; tař mřřřeře přćř řebi, a přćehjeře wřřřřř ze řmřřřřřřř řrawoho řřćeřćřana. Řle njeřřřře dořřř, řo řoho Wőh řařř čřěřř doma přřřře, wza jomu

jene džekžo po druhim z tuteje zemje, a bórzu běšče samluttí wyšče woštał wot wschittkich swojich. „Knjez je dał, Knjez je wzał, mjeno Knjeza budź thwalene.“ „Smog-li dobre z joho ruki dōstawali, cžohodla njedyrbjeli tež zle wot njoho bracz?“ Tak trōschtowasche so ze słowami jēzerpliwoho Zoba, a pschedowza jebi, nētk swojomu Bohu hiščeže z wjetšicej zahorjenosčžu a swobodnosčžu słužić a swoje dalsche žiwjenjo t słužbie božej a t zbōžnosčži swojeje dušče poswjećić.

Wón poda so do blizkoho, pichi Bohburgskim torhosčžu ležacoho lěša, natwari jebi tam mału thěžku a pschesyblí so do njeje, hdyž bē prijedy swoje cyle kulbo tamnišchomu njedaloto ležacomu benediktinskemu klōschtrej Mlinchš-Münster pola Ingolstadta pschepodal. Swoje z ratařstwom zaslužene pjenjezy do thudych a nužu cžerpjacych rozdžēli, a ščini so z tym tamnym thudym runja, kotijž dyrbja wot pobožnych a dobročžimych cžłowjekow zēžiwjeni byčž.

W tutej swojej samocže zabý wón cyle na swēt a móžesche nētko njeczadžewany wot wschittkoho swētneho t Bohu so modlicž a bōžste wērnošče rozpominacž. Wschēdnje so Bohu woprowasche a pschecy wyšče postupowasche w spōznacžu Boha; pschetož hžžžž Duch Boži próždne judowjo namata, tam wulima swoje hnady. Zadyń džēń njezanžžž, hžžžž njebhy do hōžinu dalotoho Bohburga pschijchoł, zo by na božich słužbach pobožnje a pokornje pschitomny byl. Z tym běšče wobnōlerjam Bohburga a wokolnych wojow rjany pschiklad pōcžimowčže, bu wot nich lubowany a wjele waženy. Pobožny bur mējesche jebje samoho za pucžowarja, kiž pschecy bliže tē fōncej swojoho pucžowanja so pschibližuje. Ze swojej thudobu spōkojom, wižiwasche z džakownosčžu, sčtož jomu darnimi ludžo šobudžēlichu. Rak husto je swojej tšchepotacej rucy pozžēchowal t Bohu, Wōtcej wschittkich wudowow a šyrotow, a žohnowanjo bože z njebies wuprosył za swojich dobročžerjom!

Tak pschihotowasche so słužownik boži na swoju pschikhadžacu smjercž. A — sčto by wērił, zo tutōń pobožny muž we swojej thēžčžičej, hžžžž běšče tak cžiče a Bohu spodobnje živy, jažmožny hromadžo a nahromadžene žašy mjez potrebnych rozdžēlejo, by hiščeže njepschēcželow mēł? —

Dwaj žłōstnikaj joho jōnu w nocy w joho thēžcy nadpadnyšchtaj. Na-deridžēšchtaj joho klecžacoho, z pozžēhnyemaj rukomaj so modlacoho, nadpadnyšchtaj joho, wumjetowaschtaj jomu, zo jato jebanc a tajenc ze swojej nazdatej pobožnosčžu ludži jeba, a žadašchtaj z hrubosčžu wot njoho nahromadžene pjenjezy. — Ale sčtož dobry muž njemējesche, tež njemōžesche dacž. Praji jimaj z lubosčžimymi słowami, zo w joho thēžcy žannych pjenjez njenamataj; tola wsčho běšče podarmo. „A hdyž namaj ty“, prajēšchtaj, „pjenjezy njedajš, dha je so wo tvoje žiwjenjo stało.“ — „Rak radny bych wamaj dał“, praji spravny starc, „hdy bych sčto mēł, ale nimam žłamanoho pjenježta we swojim cyłym zamōženju.“

Njetrašnikaj na to hiščeže bóle zazlobjenaj, zwjazaschtaj jomu rucy na thribjet, bijēšchtaj joho, štajnje žadacy pjenjezy wot njoho. Na to zadžernyšchtaj wobohomu mužej powjaz wotkolo ščije a šurowje joho dajēšchtaj, doniž njewumrē. Tak dołho hacž bē zamohl, bē najšwjećiščej mjenje Šēzus a Marija wuprajał. Hdyž bēšchtaj mordarjej njestutt nahramnosčže dofonjałoj, pschepytašchtaj cyłu thěžku, njenamatašchtaj tam ničžo ani pjenježta hōdne. Bōrzu nētk wotucži jeju šwēdomjo nad šurowym njefmansřtwom, kotrež bēšchtaj dofonjałoj. Ze štrachom a bojosčžu pschēd šwētным sudniřtwom, kotrež mohło

za mordactwom pschincž, wotwjazajščaj jomu rucy, powisnyschčaj čěło srjedž thěžki, zasunyschčaj durje wot nutška a z wotnom wusčěpyschaj čěstnyschčaj. Někto čěmna nóc a hrózbne mjelčženjo jeju čorny štut trjeschje!

(Potracžowanjo.)

B Ružicy a Sakskeje.

W Oypelsdorfje, kupjelach za Žitawu, su, kaž je znate, lěta katholicke missionistke bože služby založene, dolež je wosebje mjez tamnymi kupjelaniskimi hofčemi wjele katholicow, kotrymž je pucž do najbližšeje katholickeje cyrkwyje w Reichenawje, 1 hodžinu, tola pschedolhi. Někto tam twar wosebiteje katholickeje kapale pschihotuja. Maja hižo twarike městno a něk za twar samón dary hromadža.

B cyloho swěta.

Sakska. Krónprync Bjedrich August wopyta srjedu rakuskeho kejžora Franca Józsefa w Wiedlu, zo by jomu officielnje wozjewił, zo je kral Turij tnježestwo nastupił.

— Toho Majestosč kral Turij, wóndanjo šchorjewski, so zas tak porjedža, zo móže hižo na cyle hodžiny ložo wopuščežić a wschelake snadnische džěla dofonjecž. Z woprědka so bojadu, zo su so jomu pluca zahorile. Zomu pak tak njeje — jenož ma plucowu kataru. Princesa Mathilda njewotstupi wot joho loža. Krónprynci Bjedrichi Augustej, do Wiedla zapućžowanšommu, so džěn wote dnja telegrafisčy wozjewja, tak z nawom stoi.

— Šacžrunjež so ze šrowotu wójnškeho ministra Blauiga porjedža, tola joho moč njedosačaju, zo by swoje zastojništvo dale zastawał, a je tohodla krala prošl, zo by joho ze služby puščěžil.

— Posledni čas so w nowinach zasy wjele pisasche, zo chce Pruska nowy špěšny čah zapuložić, kotryž ma nimo Sakskeje hič, mjenujey Bhorjels-Girschberg. Někto drje rěta, zo tón špěšny čah njebudže jězdjeć, ale pschichodnje so to tola lohfo stacž móže, pschetož cyle bjez pschicžiny so tola tajke powěsčje njerozsčěrjeja. Z toho je widžecž, tak móčna Pruska šakste železnicy podčějščežuje. Bjez džiwa, zo wurischi šakski železnicy pschecy wotebėraju. W přenjej połojcy tutoho lěta su zasy wo 632,563 hr. wotebėrale, porunjy přjedawšim lětam.

— Z Lipska. Srjedu 23. julija su šćončnje bywšeho direktora zbantrotowaneje Lipsčanskeje banki, Eynera, a joho towaršow dr. Gentšcha a dr. zasudžili. Direktora Eynera su na 5 lět do jastwa zasudžili, wotewozawšchi jomu pódla na 5 lět čěstne prawa. Direktor Gentšch pódžje 3 lěta do šćódy. Druhy winowacž zničja pjenježnu poštu zložić. Tež šubnište wudawki maja zasudženi zaplacižć.

Rěmska. Njědželu wječor je so blisko Hamburga zasy šćowme njezbožo na morju šćalo. Parnik „Primus“ běšče wječor 1/11 hodžin z kupy Cranka do Hamburga so podal a na nim jědžesche Silbecke mužšte šćewariške towarštwu „Swěra“. Šdyž bě parnik z morja do Lobja zajěl, pschijědže jomu šćilny parnik „Gansa“ napšćecžo. „Primus“ jědžesche njeznateje winy dla na wopacžny bok a pschindže tak něhdže 150—200 metrow runje pschěd „Gansu“, kotruž jeje kapitan podarmo ze wschey mocu zastajić šćyta, tola

pschepozdže, a tat zajedže mócnu parnik „Primusej“ runje do boka a pscherežny jón nimale chly. Ludžo na „Primusu“ bčchu so z džela do fajitow t mēru podali, z džela zabawjachu so wjesle horjeka na lódzi. Wulke žalosczenjo nafta, hdyž bč so njezbožo stało, a hnydom tež pomhachu, kaž so hódžešče. Stwilk djeržeščeje so lódzi hiječe hromadže, tat zo móžachu nětotfi z podnurjacoho so „Primusa“ na „Sanu“ pschescociz, a tež něšto džězi pschenjesechu. Z „Sanu“ bčchu tež hnydom wschitte czołmiki wstajene, tola dofelž so „Primus“ jara thěše podnuri, buchu mnozy jobu do morja scěhnjeni. Nětotfi suadno ani wotuczili njeisu. Ketto bč mortwych, njehodžešče so wězo hnydom z wěstoscju prajicž. Tat baloko, hacž je dotal wuslědžene, je 112 wosobow wozjewjenych, fotrež su pak mortwe, pak zhubjene. Cžetow je wězo wjele namatanych, ale wschitte drje ženje njenamataju. Parnik chcedža pozdžijcho zasy zběhnyč. Rajska zrudoba mjez zawostajenymi knjezi a tat tysacy a tysacy zasy won shwataju t mēstu njezboža a t nowonamatanym cžetam, njehodži so wopisacz.

— Komissija za cła swoje wuradžowanja dale mjedže a je po móžnošci spčhuje. Hacž pak budža stónčnje jeje wuradžowanja sčto pomhacz, so jara prajcha. Komissija wězo něštožtuliz w knježestwowych pschedlohad pschemenja, cła powyschujcy abo ponižujcy: knježestwo pak pschecy fruczišcho wobtruczja, zo chce na svojich namjetach wobstawacz. Tat zasy zaúdzenu wutoru hrabja Bosadowski pschi posedženju komissije praji, zo su wschitte knježestwa jenotliwych zwjaztowych statow w pschedmjecze pschezjene byle a stónčzi swoju rēc ze scěchowachymi raznymi słowami: „Njedžiwajo na mnohe bosčž krute napominanja, fotrež sm podal, je komissija wschelate powyschenja wosbamlla. Za dyrbbju to jara wobžarowacz. Móžu wam pscheradžicž, moji knježa, zo mēnju, zo nasch cłowny namjet ženje zhotowjeny njebudže.“ Zo tute słowa nanajwjetšchi zacziščež cžinjachu, móžemy sebi myslicž; hacž su rozomne a prawe, je druhe prashenjo.

— Kaž je so dokladnje wulicžilo, wučžini němife pschekupstwo w lěče 1901 — 10,222,900,000 hr. To drje je jara wulka ličba, je pak tola mjeišcha hacž 1900. Těhdom wučžinjese mjenujcy 10,795,600,000 hr. Tola wschitte prjedawšče lěta tež zaúdzene lěto hiječe pschetrechujja. Pschimožowalo je so tworow z wufraja za 5,710,300,000 hr. Wuwožowalo pak z Němskeje za 4,512,600,000 hr. Potajsim je so wjacny pschimožowalo hacž wuwožowalo, kaž bč to tež prjedawšče lěta, a kaž je to w frajach, hdyž so industrija wutworja, z chla.

— Z Mannheima pschithadžja pscheproschenjo na tulětnu hlownu zhromadžiznu katholicow Němskeje, kotraž ma so wot 24.—28. augusta w Mannheimje wotmčž. Póúdzelu 25., wutoru 26., frjedu 27. a sčtwórtk 28. augusta budže w tamnej wulkej za swjatocžnosč pschihotowanej hali dwoždinja w 10 hodžinach wulka zawrjena a popódnju w 5 hodžinach wulka zjawna zhromadžizna. Póđla toho budže wězo wulka syta druhich póđlanskich zhromadžiznow a swjedženjom.

— W Barlinje dočónčzi so tute dny wulki proceř pschecžiwu wjednikam prjedawšchich tat mjenowaných Spielhagenskich bankow, fotrež bčchu psched nimale póđra lětom ludži wo wjele millionow hriwnow pschinješe. Zich hlowny wjednik, kommercielny radžicel Sanden, bu na 6 lět do kódy a na 15,000 hriwnow zarunanja zasudženy. Druzy dořachu kódy wot 9 hacž 15 mēšacow. Cžestne prawa njebuchu žanomu z tutch wulkich njeshwēmikow

wotewzate. Lud wězo z tajkim wusudženjom jara spočojom njeje. Za małe padušćitwa husto čžežšće thoštanja zloža, hačž na tajkich jebatow, toťiž su telko swójbow do hubjenstwa storčžili.

— W Bayeriskej je nimale fruta rozkora mjez knježestwom a mjez wjetščinu ludoweje komory (centrumiskeje strony) nastala. Tamny samo na sebi liberalny kultusminister Landmann dyrbjesće swoje zaštojńštvo zložić, dofelž bě njehańbitočkam někotrych liberalnych professorow we Würzburgu z krutošču napřechćežo stupił, kaž so to šluschesće, a dofelž bě z čyła na sprawne žadanja katholickeje strony wjacu džiwat, hačž bě to joho liberalnym towarščam w ministerstwu lube. Liberalne nowiny so tohodla na njoho walichu. Žoho towarščowje w ministerstwu joho doščž njezatitachu, a tež princ-regent Luitpold, kotryž je nimale šynje wot liberalnych radžicelow wobdaty, na joho stronje njewošta. Centrumska strana je tohodla w sejmie křětro kručže pschecžimo druhim ministram a cěłomu knježestwu wustupiła a wšelake wot knježestwa postajene namjety zacžisła. Na mnohe poměry w Bayeriskej by tež za pschichod wěšta krutošč tuteje strony jara špomóžna byla.

Rom. Wažne a čžežće jednanja ma bamž w tu šwilu z ameriskim knježestwom cyrkwinškich wobstojsnoščow na Filipinach dla. Ameriske knježestwo by rady mnohich katholickich muichow w tamnišćich klóštrach z kraja wupotazało. Pschi tom pak so, njeby rad ze swjatym wótcem rozkowiło. Wšelake šforžby pschecžimo mnicham, kotrež dyrbjachu pschicžinu za jich wupotazanjio posćicžić, šu so pschdi bližšćim pschepytowanju jašo njewěrne abo pschehnate wupotazale. Knježestwo chce nětko, zo by swjaty wótc mnichow wotwołał, a wone chce potom jich wobšedženstwa šupicž. Swjaty wótc chce knježestwu napřechćežo pschicžić, tak daloko hačž so hodži. Wězo pak njedha a njemóže pschidacž, zo by so jim njeprawda štala, a katholicka cyrkej, kotrež škoro wšchity Filipinowje pschisłushejo, njeprawnje podežžishečowala. Swjaty wótc je tohodla namjetował, zo by wq tej ualežnosći wosebita komissija jednała.

— Njedžělu thdženja pschija swjaty wótc mjez wjetščimi swjatocžnosćemi Romške katholicke towarščtwa a wofady we wosebitej audiency. Na 35.000 ludži so na tutej audiency wobžželi. Wotmě so we wulkim dworje bamžowoho hrodu.

Francóžka. Kaž wocžatowachmy, je ministerstwo Combes kulturne wojowanjo w najbórščim wašdnju započžalo. Combes rozesła na prašektorw šolopis, zo maja so tamne klóštrskim rjadam šlusheće wustawu, kotrež knježestwoho pschipóžnacža sebi njejsu wuprošnje, za thdžeń zamknęč. Potrjedi to něhdže 2500 tajkich šydlow, kotrež z wjetšcha wšelakim mišosćinowym šotram šlusheje. Žohorunja postaji Combes z wosebitym wufazom, zo ma so 135 škulow, kotrež buchu z wjetšcha wot knježnow zastarane, zawrjęč. Komissarowje pschidžecžu z někotrymi policajemi do škulow a porucžichu knježnam, zo bychu za 10 minutow dom wopuščežije. Podobnje ma so tež hišćeje z mnohimi druhimi škulami štač. Combesowi pschecžěšo, radikalni a socialistowje, šu wězo z nim jara spočojom. W dalšćim kraju pak wón z tajkim zathdženjom šnadž bóržu pschisłilnosć a lubošč žhubi. Pschetož, hduž so klóštršće šchule zamłaja, budža wofady dyrbjecž za šwoje pienježy nowe šchule založić, a tu móže so šnadno štač, kaž je so z šhorownjemi w Parizu štalo. Tam běšće tež njewěrnih magistrat mišosćinow šotry z šhorownjow wupotazał a šwetne wotšladakši postajił. Šduž pak wudawki so bóržu wjacu hačž podwojichu a

hdyž buchů pšchi tom hiščeže mnohe džela zanjerodžene, bórzy zašy wo miło-
sežiwce sotry proščachy. Zrudnje pak tola je, zo šforo w cyle katholicim fraju
je cyrkwinſki duch tak ſlaby, zo ſebi cyle njewěrliwe tnježerſtvo lubicz dadža.

— Katholikowje počinaju ſo pščežiwu njeſmanym pščeſežchanjam
njewěrliwoho miniſterſtwa wobarač. Wot biſkopow, zemjanow, zapoſtancow,
mjeſčanow, haj ſamo žonſkich, ſeželu ſo piſma z mnohimi podpismami miniſter-
ſtwa, w kotrychž proteſtuja pščežiwu njeſprawnomu zamſanju ſlōſchtriſkich
ſchulow. Raž rěka, čee tež ſwjaty wōtc woſebitu encykliſu wo tej naležnoſći
wudacž, a katholicowje čeebža potom hnydom wulke zhromadžizny pščežiwu
njeſprawnomu zaſonjej wotdžeržowacž. Wězo njebudže to wſchitko w tu
ſhwilu ničſo pomhač, ale z najmjeńſcha mōže ſo tak ſtač, zo katholicowje
dale a bōle zwotučēja.

— W tu ſhwilu pšchewywa w Parizu znaty wjednik Maſ Matonen
jako woſebity zapoſtanc abeſinſtkoho trala Menelika.

Žendželſta. Krōnowanjo je nētko na 9. auguſta poſtajenc. — Za
gouverniera w Tranſwaalu je Sir Arthur Lawlen, dotal w Auſtralijej, po-
mjenowan. Wuran budže to wězo lubo, pšchetož lorda Milnera, kotryž dotal
fraj jobu zaſtupowawſhe, hiđža. Z cyła rěka, zo ſo mjez Burami wſchelate
njemery a njeſpoſojnoſće poſtažu.

Amerika. General Smith, kotryž bē na Filippinach wobnylerjow
ſurowje pščeſežhač, dał, bu penſionowan a jenož z poroſom khoſtany. Za
joho zawinjenja je to wězo miłe khoſtany, a wjele čjeſeže to ſprawnoſći
Amerikanow uječju.

Wſchelczizny.

* **Za Wroſtławſku diōceſu** je lētſa 59 młodnych ſwētnych duchownych
ſwjatu ſwjecziznu doſtało. Z nimi budže ſo telko wuprózdnjenych duchownych
mēſtuow wobladžic mōc. Tola njeboſtatł duchownych, kiž je woſebje we
Wroſtławſkej diōceſy jara wulki był, z tym hiščeže zbēhnjeny njebudže. Raž
ſchematiſmus 1902 wupožazuje, maja tam 31 farow abo kuratijow njewob-
ſadženych, kotrež dyrba juſodni fararjo jobu zaſtarač. Dale hiščeže za 130
kaplanſkich mēſtuow žanyh duchownych nimaja. Cyła Wroſtławſka diōceſa
(ſobu z delegaturu za Wramborſku a Pomorſku a z džēlom, kiž w Raſuſkej
leži) ma hromadže 913 farſkich a 548 filialnych cyrkujow, 316 kaplanſtwow
a 158 duchownych w druhich zaſtojańſtwach (profeſſorow, kanonikow, hrodowſkich
kaplanow a t. d.). Wroſtławſka diōceſa je jena z najwjetſchich a ma 3,014,305
katholicow (druhowěrnych 8,262,331); mēſchnikow je tam wſcho hromadže
1443 ſwētnych a 94 rjadownych.

* **W Romje** po poručiwōſći kardinala-wikara Reſpighi-a nowe roz-
džēlenjo a wobmjezowanjo farow pſchihotuja. Rom ma nēkotre farſke
woſady, do kotrychž jeno por ſtow duſchi ſluſcha, a zaſ druge, kotrež maja
na 20,000 duſchi. Tajke wurunanjo je ſwjaty wōtc hižo za dobre ipōznał.
Starocěžiwomu kardinal-wikarj je komiſſija kardinalow t radže a pomocy
z kardinalom Moſſia-Maſella jako pšchewydu. Tež do komiſſije ličba fara-
rjow, ſwētnych a rjadownych, ſluſcha.

* **Dał to w Francōzſkej budže?** W Parizu je w tu ſhwilu 6000
džēczi bjeze wſcheje wučbny. Za 70,500 džēczi nabožne towaſtwa (congrega-
cije) ſchulu zaſtaraja. W cyłej Francōzſkej je džēczi bjez wučbny zawēčje na

200,000. Francúzski naměstník w Alžiru wozjewja, zo tam njebžiwajen toho, zo dyrbja wschitke džeczi do schule thodžic, na 18,000 džeczi bjeze wscheje wuczbj su, dofelz tam schuli brachuje. Raf hagle ma to w trótkim bycz, hdyž so wsche kschesczaniske schule zamknú, kaž je ministrpschedsya Combes, pschisjahann njepscheczel katholickeje cyrkwy, to poruczeč poczał. W kschesczaniskich schulach so nětko dwaj millionaj džeczi a dalschich wuczomcow wuczi! Hdyže za tych stat, tiž je hacž do schije zadoženny, sredkow a wuczerjow nabudže?! Al hdyže chce tónsamy stat z 300,000 hrotow, štarcow a bédnych, totrnydž kongregacije darimo zaštaraja? Wjetichoho zaslepjenja štoro móžno njecje, hacž francúzške ministerstw we swojej zašafkej hdyže pscheczynwo katholickej cyrkwi nětke pokazuje.

* (Pšchepapny so.) Sudnik: „Wo tym padušchynwo nicžo wědžecž njehacže! Wědžecže dha swoje alibi (zo je tehdom něhdže druhdže byl) dopožacž?“ — Wobštorženc: „To so wě, tón wječor smy cyle něhdže druhdže so nutš lamali.“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 557. 558. z Radworja: Jakub Hieka, Mikławš Mjeń, 559. Marija Kašporowa z Měrkowa, 560. Madlena Matesowa z Wulkeje Dubrawy, 561. Jakub Žur z Noweje Wjeski, 562. Hana Lehmanowa z Worklec.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 800. Marija Kašporowa z Měrkowa (loni zabyte), 801. Michał Lukaš z Radworja, 802. Mikławš Šenk z Bronja.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je so woprowało: Po wotkazanju t.knježny Hany Bukec w Budyšinje 300 hr.

Za stacijóny w Lubiju: Přez k. kan. Wernera 3 hr., k česći Maćerje Božeje 50 hr., wot njemjenowanoho duchownoho 2 hr. a wot druhoho 3 hr.

Za missionsku kapału w Olbersdorfje pola Žitawy: M. Š. z B. 4 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8413 hr. 33 pj. Dale darichu: Молоканы 1 hr. — Radwofska Płatowa Komisija: Před Haslowskim koncertom na universie 75 pj. — Na Kuškec-Hawkec kwasu w Boranecach naliromadžene 3 hr. 19 pj.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Šćtwórt 31. julija póndže z Budyšcina rano po temšach **procession do Rumborfa**. Pšchisj.: Nafše forhomje w Ščönwaldže, z totrnyž so do Šrupki thodži, ju dodžeržale, prošy so, zo bychu so šimlne wutrobhy namatale a nam nowe forhomje šupile, njetrjebaju ze šwjecattami bycz, jenož jednore. **Zatub Ščěrc, wjednít.**

Wodu z Lourdes

ma zasy Michał Cyž w Żuricach, litrowu blešu za 1 hr. 50 pj.

Šhěža na pschedań.

Šhěža čyžo 14 w Šnječžkacach z dobrymaj 2 šórcomaj pola je ze swobodnje ruki, stojo a ležo, bjez wumjenta a hospody na pschedań. Wšcho dalsche je zhonicž pola wobsedžetki tam abo pola Mikławšcha Šchołty w Šhróšćicach.

W Budyšinje na puczu z hosćic hahy t bohatej hahy ju so pjatt 18. t. m. modletke nižki „Jesus unser höchstes Gut im heiligsten Altarsakrament“ namataše. Šćtōž je je žhubil, móže je w Budyšinje na farje zas doštarč.

Čyžhčž Šmolertec knihcizhčžetnje w Macžičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće

a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Sudomy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 31.

2. augusta 1902.

Lětnik 40.

Borromejske milosćiwe sotry.

Pšched krótkim swjećachu milosćiwe sotry swjatoho Karla Borromej-
skoho 250lětny jubilej wobstacza swojeje kongregacije.

Přenje spoczatki kongregacije běchu 1652 w měsće Nancy w Lothring-
skej, kotraž tehdom cyła do němiskoho kejžorstwa sluschesche. Lothringiski zemjan
mjenujey 8. junija 1652 pobožne založenjo scžini. Wón cyłe zamóženjo swojoho
syna, kiž bě lěto předy na mór skhorjenych wothladujo wumrěł, po jeho woli
k tomu nałoži, zo wosebity dom zarjadowa a jón swjatomu Karleji Borromej-
skomu poswjećzi, kiž bě we swojim času jako biskop w Mailandze za čas
mora tak zmužiče thornych zastarował. Tón dom tež wón jako „dom milosće“
zarjadowa a zastaranju a namjedowanju pócežnych a pobožnych žónskich pšče-
poda, zo bychu thudnych a wopuščežnych thornych měita pytałc, podpěrale a
ze wschim zastarale. Raž podawizny poměbaja, so přenje sotry 22. julija
1652 ze slubom zwjazachu, thornym služicž. Wóh jich počžinanjo požohnowa,
tať zo móžesche z małych spocžatkow so cyrkwinška kongregacija wutworicž,
kotraž so tež do druhich krajow rozšchěri.

Wo času so z macžicžneho domu w Nancy někotre wotnožki džělichu a
nastachu samostatne kongregacije w Prahy, Trebnicach a Trieru.

Majdale je so Trebnická kongregacija rozšchěrila, kotraž ma wo-
sebity provincialny macžicžny dom za Rakusku w Teschinje a za orient
w Alexandriji w Egypťoskej.

W tu khywlu ma tuta kongregacija w Rěmskej 140, w Rakuskej 34 a w oriencje 6 sybliščejow abo domow. Profej-sotrow (kotrež su slubny hižo swjatočnje wuprajše) je 1152, nowicow 410 a kandidatow 105.

Pobožny bur we Woburgu w Bayerskej.

(Powěsć z pjatnatoho lětsjotka.)

(Potracžowanjo a stónčzenjo.)

Dokelž horliwy služownik boži nětk blěšski čas do Woburga wjac nje-pschindže, myslachu sebi něfotši měščenjo, jo trašch je thory. Póšlachu tohodla swoje džowki z dobrymi jědžemi do lěša won, zo bychu wobohomu w joho thorowczi k pomocy byli. Ze klapachu so do duri, ale nichtó njeda so štyšecěz, wolachu wótsje, ale njedóštachu žanoho wotmołwenja. Wón trašch je, myslachu nětk, so do hnadowneho městna podat; njeprajachu tohodla doma swojim lnejšim nicžo, a nichtó so tež dale za tym njeprašesche. Tši njedžele so minychu, a tón pobožny bur njebě so hiščeje we Woburgu widžecz dał. Hdy by zapucžował, něfotši mējachu, by joho tola dyrbał něchtó widžecz, wón dyrbi potajfim thory bycz abo je wumřel. Tohodla něfotši Woburgczenjo won džechu, zo bychu wěc pschepytwali. Wułamachu durje z mocu — ale! fat so štróžichu, hdyž starca za hrjadu wobwěšnjenocho wuhladachu. — Razi to pohóršch! — Pocžachu joho nětk hanič a tamacz a najhanibnišche rěče pschecziwo njomu wustorkowacz. Slejče toho jebata a tajenca, dleje by nas hiščeje k lěpšichomu měl, hdy by Wóh joho zlóčez hiščeje dleje čerpjel; stónčnje je so jebat ze zadwělowanjom wobwěsnył. Njebě žanoho hanjacocho a posliwacocho šlowa, kotrež njebychu pschecziwo njewinowatomu služownikej božomu wustorkowali. Powěsć wo wobwěsnjenym w cyłym Woburgu zły začjischčez čzinjesche. Dubosč, kotruž předy pschecziwo starcej mējachu, bu do hidženja pschewobročžena, wšchitcy hanjachu a tamachn nětk pobožneho bura. Wěšcžanska rada póšla lětarja, zo by čželo pschepytwat. Tón drje něfotre rany na nim namata, mējjesche pať, zo je sebi je ze zadwělowanjom nabił. A dokelž běsche thěžka wot nutiška začzinjena a wšchitto w rjedže, njetufachu na mordarstwo.

Tuž joho za sebjemordarja mējachu, a fat dyrbjesche joho z hrjadu dele wzacz. Čželo bu konjej za wopusch pschiwjazane, na šchibjeacu čžehnjene a tam zahrjebane. Hańba a zapčeczó nětk njecžestny row pobožneho muža křejjesche mjcz zlóstnikami na wotprawjeniščezu!

— O čžłowjeski jud! Tak tež čzinjachu z najnjewinowaczijšchim Jezusom — bołmončktu joho pschewodžachu z wulkim wjeselom do Jeruzalema: Wosana synaj Dabidowomu! a piecz dnjow pozdžišcho wołachu z jnym hłosom: Ra fchijž z nim! —

Wóh pať je we swojim čžasu njewinowatosčez swojoho služownika wozjewił. —

Pschichodne lěto bu na zjawnym hermantu we Woburgu wjele wo starym burje powědane, a njemjenowachu joho hinať hacž tajenca a jebata. Tež jedyn slepy so da do Woburga wjesč, zo by tam jałmožnu hromadžil. Ze swojim wjednřtom kuff wotpoczny, runje na tym pucžu, kiž nimo wotprawjeniščezu wjedže, hđžež bē pobožny bur zahrjebany. Tež wonaj wo nim powědašchtaj, slepy pať na žane wašchjo njedchajche wěricz, zo je sebi tón

muž, wo kotrymž njebě ženje ničtō nicžo zle slyšach, ze zadwělowanjom žiwjenjo wzał. Wóh wě, praji slepy, hač je tomu tak.

Po tutych słowach so slepomu cžemnosć joho woczow zhubi, a wón pocza swojoho wjednika a wschitto, schtož wotolo njoho běšče, ze swojimaj woczomaj widžecz. Spodžiwny podawł so hnydom rozschěri a wulke džowanjo mjez zhromadženym ludom we Wobhurgu wubudži, dotelž nimale wschitcy slepoho derje znajachu. Sudnistwo postaji frute pschepytowanjo, a wschitto za prawe spózna. Tež khromy na tymšajm mēstnje swoje cžile stawy dōsta, a wusadny bu spodžiwne wot swojoho wusada wucžisčeny. Mjez tym buschtaj taj dwaj mordarjej druhoho zšōstnistwa dla popadnjenaj a do jastwa cžijnjenaj. Zastwownik powědašče, hdyž jimaj jěšč pschinjese, wo džiwach, kaž nětosī mēnja, zo ju so na zastupnu proštwu pobožnogo bura stale, kiž pod schibjeńcu zahrjebany leži. Zataj so strōžischtaj nad tutym powěstwom a zblědnyschtaj.

„Čžohodla so tak strōžataj?“ so jastwownik woprascha.

„Ach“, prajeschtaj, „njedhrbjaloj so strōžicz, hdyž smōj mōj tutoho niewinowatoho cžlōmjeka tak njeczšlōwjescy zadajiloj?“

Zastwownik to hnydom pola judnistwa wozjewi. Zšōstnikaj buschtaj pschědwjednjenaj a wuwopraschanaj. Ze strachom a z porofami šwědomja cžwilowanaj, wschitto wobščěrnje wuznaschtaj, tak běšchtaj so k pobožnomu mužej nuts šamałoj, joho cžwilowaloj a ščōnčnje zadajiloj.

Měščansta rada swoje pschěthwatanjo jara wobžarowasche, zo běšče joho cžēlo bjez dosahacoho pschepytowanja wot kuta pod schibjeńcu zahrjebacz dała. — Wuznacžo mordarjow bē bōrzu na cythm hermanfu znate. Kōždy nětko swoje hanjace rěče pschēcziwo pobožnomu burej wobžarowasche. Cyth podawł bu Regensburgskomu biskopej Hendrichaj IV. z Alšperg wozjewjeny. Tōn pschindže pschewodžany wot mnohich duchownych a swětnych wosobow do Wobhurga, pschepyta wschitto najfrucžischo, a hdyž wschitto tak namala a wo wěrnosći so pschepokaza, zarjadowa swjatocžny processio a džěšče z kčizjom a torhowjenim wot cyłoho duchowništwu pschewodžany k wotprawjeniščezju cžēlo wurycz a z rowa wuzběhnyč. Row bu wot najwosebnischiych duchownych wotewrieny, cžēlo běšče jara rjane, z tajsim woblicžom, jako by škužownik boži we ščōdkim španju ležal. — Biskop do rowa štupi a z pomocu duchownych cžēlo wuzběhny, kotrež z cžetwjeno-somocžanym rubom wodžechu a z wjesolym fclufchemi z pschewodow wulkeje mnohosćze ludu do Wobhurga do cyrkwoje thorownje k swjatomu Duchaj pschenjesechu, hdyž bu wot biskopa z najwjetšej swjatocžnosćju pohrjebane. To so sta w lěče 1471, a běšče džēn wjesolych šlžow za Wobhurg, kotryž dołho w pomjatkū wosta.

Wobhlderjo Wobhurga nam tak prawje pschiklad dawaja njeluboznogo klesatoho ludu. Ženož njepětni a njerozomni cžlōwjetojo, kotšiz ničzo njepschepytuja a ničzo wobšahnyč njemōža, šudža, hanja, rěča a tamaja, bjez toho, zo wědža, hač so wěc tak abo hīnā ma; a njewopomnija, zo ze swojim klesanjom šebje samych tamaja. Brajče radšcho, kaž tōn slepy: „Wóh wě, hač je tomu tak!“ A swjaty japošchtoł wottrāschiye nas: „Njesudžče do cžasa, priedy hač Rnycz pschindže, kotryž tež rozšwēlli, schtož je w cžmē zathowane, a myšle wutrobow wozjewi; a tehdy budže kōždomu šhwalba wot Boha.“ (1. Kor. 4, 5.)

Dwē scžē a dwachēzi lēt wotpocžowasche cžēlo pobožnogo bura w božim domje thorownje, ščōnčnje w lěče 1691 bu wone wot tehdomnišchoho biskopa

w Regensburgu, Alberta Alnošćta hrabje z Wartburga, zasły wuzběhnjene; pomostanki buchju do kascyżka položene, wot biskopa zaznglowane a w lěće 1694 na dnju 4. hapryla, swjatu bołmoncznu njeđzelu, do cyrkwje swjatoho Šandrija we Woburgu swjatocznje pšćenjene.

B Łužicu a Sakskeje.

W Budyschinje běšće minjenu sobotu a njeđzelu zjěžd kolešowarjom z cyleje Sakskeje. Wosebje pšchny běšće torso abo cžah kolešowarjom, kiž z tudomneho tšelnischeža po hłownych dróhach tudomneho města jědžeske, a na kotrymž so něhđže 300 kolešowarjom wobdžěleske. Nimala wjichitke tola běchu z frětkami, wěncami, pletwami a cankami wupyšchene, tež nětotre wulke skupiny (Gruppen), tak wóz Žymicžanškich školarjom a dr., buchju wot kolešowarjom cžehnjene. Nimala na kóncu tež scžěhowašće serbski kwasny cžah, wscho na kólach. Njech so praji, šchož čec, ale — njewjesta w boreže na kole! ně, to so njechodži. Šdnyž Serb to widži, je jomu, jakož by cže něchtó z pjašću mjez wocži dyrł. Njewjesćinška pšcha, kotruž serbska knježna jeno jedyn króč, a to na najwážnišchim dnju swojoho žiwjenja, so woblecže, ma nic jeno narobnu, ale tež nabožnu wážnosć, a zrudži nas, hduž ju pšchi tajkej pšchiležnosći jako pšchegotowanjo widžimy.

Do Kulowa. Broschu toho knjeza, kiž je na redakciju list dla křudeje wudowy pisał, wo jeho adresu, dolež dyrbyu jomu wotmołwić. **J. Štala**, red.

B cyloho swěta.

Saksa. Kral Jurij je, Wobu džakowano, zasły so zhrabal, zo žanoho stracha hižo njeje. — Jako prync bě něčyžski kral hišće inspektor 6. wójstwowoho thora. Jako kral je nětko z kejžorowej dowolnosću te zastojništwu kłožil a z wójbitym pišmom je so ze swojim 6. wójstwowym thorem rozžohnował.

— Krónprync Wjedrich August w Šchlu pobytšchi je so do Wagerškeje podal, zo by tam prync-regentej Quitpoldej wozjewil, zo je jeho nan na trón šupil.

— Wšechy hišće so w nowinach pišce wo poměrach sakskich a pruskich železnicow. Woblicžili su, zo je na mjenšich dothodach sakskich železnicow tež jobu wina to, zo je cyle zarjadowanjo dróžske dnyli w Pruskej. Saksa ma na pšchitad na swojich 3000 kilometrow dothich železnicach 420 zastojnikow wjac, dnyli Pruska na jenat dołhej železnicy. Tež mjez dželačerstwami, kotři maja železnisku cžer w rjedže džeržec, ma Pruska na samnym puczu wo 300 dželačerstwi mjenje, a we službach na dwórnišćach by w Pruskej samo na 6150 muži mjenje trjeba bylo hač w Saksej. Na 100 hriwnow dothodow pšchindže 57¹/₁₀ wudawtow, w Saksej pať 75⁴/₁₀ wudawtow. W druhej komorje je so tohodla tež we swojim cžasu na to pokazowało, zo ma so něščtožkulž jednorišcho zarjadowač.

— Žitawsku mustajenču je hižo pšchz 100,000 ludži wopytało. Štotyšaty wopytat bě Willibald Wille ze Žhorjelca. Šdnyž šchwórtť wječžor do mustajenču zastupi, pšchepodaču jomu krasnje zhotowjeny grat k jědži (nžž a widliczi a žicu).

— Z Blawna so pišce, zo tam jendželsch agenczi za hórnikami pštaja, zo bychu jich do Transvaala najimali. Lubja 10 trónow mždy za muža na

dżeń, 1 krónu a 60 hellerow wschędnje za żonu, kiż doma woſtanie, a pucż do juźneje Afriki a za dwě łecze dompucż z Afriki ſo jim zapłaczi. Tola njejsu jich hiſcſcze wjele nakłóſi. „Subicż je ſnadno, dżerżecz paſ czeżto.“ Tuż ſebi dżelaczerjo praja: „Woſtań w kraju, to cżi praju; w ſwojim kraju narodnym, w kóźdym kraju nam'ſaſch wjeće ſle a dobre zmieſchane.“

Němſka. Kejżor je ſo ze ſewjera domoj wrócził a je ſo hiſcſcze nad narańſchim morju w Sańnicach piſchi rjanym wjedrze ſhwilu zdżerżował a ſo potom do Emdena podał. — Wo joho wophecze w Poznanju ſo wjele w nowinach piſcſc a něhdżekuliz hiżo mjenja, zo ma paſ cyle winwoſtač, paſ bóle wojeſti ſcharakter mēc. Tola drje to wěrje podobne njeje a wiſhitko drje taſ woſtanie, każ bė to priedy poſtajene.

— We cłownej komiſſiji bu wutoru wo cłach na ſeleza jednane, wo cżimż bė wulka rozmólwa. Skłócnje knjeżeſtwowu namjet pſchijachu. Druhdy ſo taſ tola zaſu zda, zo ſejm z knjeżeſtвом naſtupajo cło tola něſchto docpěje, njeđiwaajcy na pſchefory, kotreż ſo piſchi tej naleźnoſczi taſ czaſto poſtaaju.

— W Bayerſkej hiſcſc nimaja nowoho miniſtra za wuwuczowanjo. Pſchecy bóle ſo zda, zo ſwobodny knjez z Podewils, kotryż bė doſtał poſłanc we Winje, na to męſtno ſtupi. Centrumſkej wjeſchiny w ſejmje njeje wiſchaf też taſ jara wo to, kaſka woſoba na te męſtno ſtupi, ale wona je bóle rozhorjena nad cłym liberalnym ſyſtemje miniſterſtwa Crailsheima, kotreż woſebje w zadżerženju pſchecziwo miniſtrej Vandmannej ſo poſtaowawſche. Tuż drje — a jamo liberalne nowiny to mjenja — cyle miniſterſtvo taſ kručze wjacj njeſtoji. Œchłoda njeby byla, hdy by wotſtupiło.

— Wulke njewjedra ſu ſobotu w nawječorniej Němſkej, woſebje nad Rheinom, zaſhadzale. W Kólnje bechu wječor 1/26 taſte krupy, zo wjele woſnow rozbiču. — W bliźim Merkenichu bu wjele kſeżow ſpowalanych a ſchtomow žwutorhanych. — W Zilichu a we woſolnoſczi ſo wjele fabrickich wuhenjow ſypny a něſotſi ludžo do ſchłody pſchidźedchu. (Dwa j beſchta j mortwaj, druzy ranjeni.) — W Eichweileru bu cyla twornja wot wichora žwalena. Dżelaczerjo lėdma mučejnychu. Wonta dyrhachu ſo na zemju lehnycz, zo by jich wichor ſobu njewzał. Też na polach krupy žnjam wulku ſchłodu načiniču. — Podobne njewjedra bechu też we wutaju. Bałoſtnje zaſhadzeſche też njewjedro w Londonje.

Wiſtriſka. Znaty zapoſłanc Wolf bė ſo do Neuſtadtla podał na žhromadźiznu. W hoſcencu, hđeż męjeſche žhromadźizna bycz, bė taſla wu-
poſłnjena, na kotreż bė napſane: „Gładaječe ſwoje żony a dżowti, wjeſt dże!“ Wězo ſo Wolfowi pſchwiſnich hnydom na taſlu walichu a ju wotorzechu, ale z toho je tola widzeč, zo lud ſpóznawa, ſchto je to do cżłowjechu, kotryż hewaſ jenoż z polnej hubu na duchownych plnwa.

— Każ hiż poſlednje lėta, taſ ſo też lėta zaſu wulki proceſſion muži z Wina do Mariazell poda. Tam męjeſche ſuperior jeſuitow, pater Fiſcher, ſwjatoczne přėdowanjo. Mnogy doſtachu ſwjate ſakramenty. Zarjadował bė proceſſiju a wjedzeſche ju też znaty jeſuita pater Abel, kotryż ma z cyla na Wińſkich muži nanaſwjeſchi wliw. Ze wiſchim prawom mjenuja joho mnogy Wińſtoho miſſionara a praja, zo za cżas joho ſtutkowanja we Winje 10 krócż telko muži kęmſchi kłodži hač priedy, hdyż tam Abel hiſcſcze njebė.

— W Gaſiciſkej je na 100,000 dżelaczeri na wulkich knjeżich kublach dżėło złožiło, runje nětko, hdyż žně do rukow gładaju. To je wjele

strašdnichu, hač hdyž hórnic w podkopyach abo džělaczerjo we twornjach džělacz pšestanu, dofelž w twornjach jenož wěcy džělaju, kotrež njejsu runje f zežwjenju nuzne, a šhtož je hotowe, šhtodu nječerpi, — jow pať to, šhtož je narosło a na čzož ju so pšchez cyte lěto wjeselili, na polach žbnije, jeli nimaju džělaczerjom, kotřiž bože žohnowanjo domoj zwoža.

Rom. Žako nastupnik kardinala Bedochowskoho bu kardinal Gotti za prašetia propagandy pomjenowany.

Francóžka. Katholikowje so dale bóle pšhecziwo njesprawnoščam wobaraju, kotrež so na křóšchrěskich wustawach štamaju. Cyte spošojom su z Combesowymi njeskutkami jenož socialdemofraczi a wězo tež němiske liberalne nowiny. W Francóžskej samo liberalni, kotřiž njejsu cyte z hibu pšhecziwo katholickej cyrkwi zaslepjeni, napšheczo Combesej wustupuja. Tak na pšchiklad dwaj republikanškej senatoraj a šhtyrjo republikanšcy zapóslanecy w zjawnym plataczech, kotryž běchu na murju w Lyonje pšchilěpicž dali, protestowachu pšhecziwo njesprawnošč, kotraž so cyrkwinškim rjadam štama. Liberalna nomina „Journal de Debats“ pišče wo tym, kať Combes towaštwowy zaťon wufonja, takle: „Towaštwowy zaťon je zawita a čježla wěc, kotraž ma z krutošču, ale tež z rozomnošču so wuwješč. Šnjež Waldeck-Roussseau njehašče nam dopotazadž, zo by wědžal z njej wobšhadžowadž. Wón woterdže, hdyž bě ju žhotowil, a pšchepoda ju do rukow druhoho. Šnjež Combes je za tej čježkej wěcu pšchimal z njelepnošču prawoho kopola. Wón je w slepyh hněmje wototo so bil, jenož nad tym so wjeselo, zo smě bicž. Štraj, kiž jomu pšchigladuje, njeda jebi to doľho lubicž.“ Kaž je z toho widjeć, njehadža rozomnišči liberalni Combesej wšchudže sežěhowadž. Čim hórje zaťhadža, čim šterje dodžela.

Jendželsta. Je z Čhinu pšchekupski zwjazk sežinila. Ze widjeć, zo Čhinjeľojo swój kraj tola dale bóle cuzym wotewrjeja. Druhe knježerstwa budža drje bórzy jendželški pšchiklad sežěhowadž.

Ganptowka. W Kairo je cholera šplnje wudyrila, a je mało nadžije, zo jeje dalšchomu rozšchěrjenju dowobaraja.

Afrika. Žeczki Burowje počinaju so zaji do šwojich domiznow wróćjeć, wězo na jendželškich lóžach. Doma dosč džěla na nich čžaka, dofelž dže su twarjenja a hona zapuščene. Tež w tamniškich podkopyach brachuje na džělaczerjach, kotřiž bychu tam zaťhowane poklady złotoho a diamantow wrchwali. W cuzym iwěče, tež pjecža w Salskej, pytaja toľodla jendželšcy agentojo muži, kotřiž bychu za wyšoku mždu na něťotre lěta so do Afriki pšchistajili. — Zo so nowe žiwjenje w Africy pod rozomnym jendželškim knještwom derje wuwije, toho so samo wjednicy Burow nadžijeja, kaž štaj to njedawno Botha a Delarey w Kapštadtu wuprajitoj.

America. Na kupje Haiti je dospołna revolucija. Wšchědnje tam wojuja a wjele ludži žhubjuje žiwjenje. Samo cuzym pošlancam hrozny štrach. Škóncžnje drje budža Zjednocžene Štaty rjanu kupu z jeje njeměrow dyrčjeć za sebie wumóžjeć.

Wšchěržizny.

* Na španiiskim kralowškim dworje hiščeže dženišči džěn rjane katholicke wašchjo wobšchubuja. Šdyž kralowški wóž měšchnika zetka, kiž Wože Čžěto ke thoromu njese, so kralowški wóž měšchnikej za tón čas

hnydom pschewostaji. Z tym chce kral na zemi kralej njebies a zemje potornje najwyschshu czešč wopozazaj. Tak so to tež psched krótkim sta. Kral Alfons XIII. běšče na wječor jebi won zajěł. Šdnyž so z wozom domoj wróčešče, zetka blizko pola hrobu na kóncu dróhi Baili měšchništ, kž z Božim Synom we wschědnym wozu fe khoromu jědžesče. Kral z woza stupiwšchi so poslatny a najswjećišchomu sakramentej swoju potornošč wopozaza. Potom swojomu adjutantej poručji, zo by kralowšči wóz za měšchnim póšłal a jeho w nim fe khoromu dowjezeč dal; tež dyrbjachu krala pschewodžach wojach Majswjećišche hacž f domej, hdžež khoru běšče, pschewodžecz.

* **Romhaj jebi saž móžesč.** Dla hruboho zakhadženja ministra Combes pschecznowo kłóschtram a jich wustawam Parižske nowiny „Figaro“ zajimawy žort powědaja: Knjež Combes je powobjedował a swoju trnbu furjo so wjeseli na tym, šhtož ju jeho pošajenja hižo dosčahnyte. Tu jeho kuchařka pschindže a praji: „Knjež drje mi tola dowoli, zo ja šchtyri małe železne loža do jědžeńje stajm. To drje budže trochu njelube tam, tola knjež mi prawje da byč, zo za swoje šyrotki ...“ — „Šcho dha ma to rěčaz“, ministerpräsident zawola, „wj drje macže mje f lěpšchomu?“ — „Ale hdže dha! Za mějach swoje šchtyri džěči pola knježnow w Jouy-an-Žolas. Wone ju nětko z knježnami z domu wuhmate a mi zas pošlane. Tuž budžeče rozenicz, zo ja ...“ — „Dobre, dobre“, knjež Combes zmórcža. — Lědma bě kuchařka won, tu zastupi stwina služownica: „Knjež minister budže tak dobry a mi dowoli, zo ja tši matraci do džělanstoho kabineta položju ...“ — „Šcho dha je to do kłupoho žorta?“ — „Ach ně, knježe, to njeje žadny žort. Moje tši małe holeczki běchu w šyrotowni w Allencón. Tam ju šotry z domu wuhnali. Nětk ju mi moje tši džěči zas pschinesli; te tola pod holym njebjom ležecz njemóža.“ — Mjerzaty chysche knjež Combes lehnyč hicž. Šdnyž pschitrywku wotwodže, wuhlada tam tši běle kłowczki na zahlawach; tši lubozne holeczkatka tam mernje špiachu. „To pak je tola!“ minister zawola a služownika zaklinča. Služownik jomu rozložji, zo ju to holeczki portieroweje žony. Wona je prajika, zo jeje loža tak wulka njeje saž knježowa (minister Combes do swobodnych murjerjow šluscha, kotrychž zhromadny dom loža rěta), a je šprawne, zo won czežu na so wozmje. — Tu zebra so ministerpräsident a džěšče do hotela pschenocowacz.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 563—565. z Kukowa: Jakub Just, Michał Šolta, Jakub Pjech.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je so woprowało: Po wotkazanju njeboh knježny Hany Bukec w Budyšinje 300 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprowała: „Najswjećiša wutroba Jězusowa, smil so nade mnu!“ Holčka z Khróścanskeje wosady přez P. R. 3 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Lubiju

je dale woprowała: „Najswjećiša wutroba Jězusowa, smil so nade mnu!“ Holčka z Khróścanskeje wosady přez P. R. 3 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće

je dale woprowała: „Najswjećiša wutroba Jězusowa, smil so nade mnu!“ Holčka z Khróścanskeje wosady přez P. R. 3 hr.

Za missionsku kapaľu w Olbersdorfje pola Zítawy: „Najswjećiša wutroba Jězu-sowa, smil so nade mnu!“ Holčka z Khróścánskeje wosaďy přez P. R. 3 hr.

Za nowy Maćlěny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8418 hr. 27 pj. Dale darichu: Молоканы 1 hr. — Radwořska Płatowa Komisija: Mištr Wjerš 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratstwa „Žězusoweje Wutroby“ a „Zapošćolstwa modlenja“ maja swoje dobre slutki a modlitwy w měsacu augustu Bohu woprowačej: „zo by fšeječansa nadzija pola wšich fchiběrała.“

XXVIII. Hłowna skhadźowanka Serbsk. Stud. Młodźiny w Šolće hosćencu we Łazu.

Sobotu 9. augusta popołdnu w 4 hodźinach: **posedzenjo wubjerka.**

Njedźelu 10. augusta wotbudže sebi Serbska Studowaca Młodźina swoju lětušu hłownu skhadźowanku, a to we Łazu.

W 1½ hodźin wotewri so **Hłowna zhromadźizna**, na kotrejž budže nimo druhocho zajimawy přednošk podaty.

Wječor w 7 hodźinach budže **koncert** z bohatym programom. Koncert Radwořske spěwařske towařstwo „Meja“ wuhotuje. Tež su někotři knježa a knjenje dwě, tři čisla lubosćiwje přilubili.

Po koncerće **reje** a piwna zabawa. —

Póndźelu 11. augusta: **wulět.**

Naš lud skhadźowanki znaje, a joho lubosć k studowacej młodźinje je znata. Tohodla wočakujemy najbohatši wopyt ze wšěch stron a worštow. Wosebje přispominamy: přindźe hižo popołdnu na hłownu zhromadźiznu, kotraž je kóždemu přistupna a tež kóždoho wokřewi a zahori.

Wutrobnje přeprošuje na XXVIII. Hłownu skhadźowanku Serbskeje Studowaceje Młodźiny wšitkich zhromadnje a serbske towařstwa wosebje w mjenje Studowaceje Młodźiny

Jan Wjenka, t. č. hl. starši.

Z tutym wozjewjam, zo mam přichy na składže: **wobuczo za muži, žony a djećy** w fózdej wulkošći a z najlěpšichy tež dječane, tež **plěšowce**, z kwětkami psychere, a **tožane toje** we wulim wubjerku. Za přichodnu žymu mam wulki sklad **buncłow, jěfórni a tofłow.**

Michał Möller, jěwški mištr w Sulowje.

Zjawny džak.

Za bohate dary k twarej noweje cyrkwički w Kunnersdorfje-Bjarnaćicach, kotrejž su přez „Katholski Posol“ přikhadžale, wutrobne Zapłać Bóh luby Knjez! Wosebita potrěbnosć za cyrkwičku by z wón był. Přinošk k tomu je so hižo wote-
dał. Dalše dary za to zawěše redakcija rady přiwozimje.

Faraštwu we Wostrowcu.

 Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 8. čisło 1902.

Čiřčej Smolerjec knižicijčejne w Maćicjnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na póście
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Endowny časopis.

Wudawany wot towařstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Cislo 32.

9. augusta 1902.

Lětnik 40.

Kral Jurij.

Wječora, pjatk 8. augusta, swjetejšeho našeho sławnje knježacy
kral Jurij přemi króč swój narodny džen jako kral našehoje

lubeje wótcziny. Zo wschat Soho Majestoscź za tutym dnjom runje wulku żabosć mēł njeje, móžemy sebi myslić. Ze wschat to 70. narodny dzeń. — Rodženy dzeń bē wón 8. augusta 1832 w Wilmach. — 70 lēt, to je wulka staroba. A swjate piśmo praji: „Lētow cztowjeczich je 70, 80, a śchtož je wjacy, je hubjenstwo.“ Tola prošmny wschitcy Boha, „Wótca wěłom“, zo by tón fróć wuwzaczo cžinił a našchomu lubomu frajnomu wótcej spožćil hišćeje mnohe a czerstwe lēta! Wschat je tež swjaty wótce Leo XIII. hižo jara wobstarny na bamžowski trón pschischoł, a tola hišćeje swj. Pětrome lēta docpěl. „Wola Boha njebudže žana wēc njemóžna.“

Cžohodla tež to njemēł našch lubowany kral hišćeje wjele zbožownych lēt dožiwicź, hdyž je w tnych 70 dotalnych bēdy a śchizy doleć nošyl? Wo deščejitownym dnju zefthabžeja cžasto najkrafnišće wječorne zerja! Snadž je tež za njoho z tym cžas tyščuoscje nimo a pschidže nētfo cžas njemyslenoho a njezadźewanoho džēla, cžohož by našch wótency kraj runje nētke jara, jara nuznje trjebał.

A tajchomu džēlu by kral Surij jako rodženy byl. Pschetož spochi bējche wón, kaž ničto druzi, njepščeczel prózdnoho, mjekcho žiwjenja a lubowať swědomitoho dopjelnjenja winowatoścjo! Talc njesprócna dželawoscź je jomu wot pscheczelow a nje-pscheczelow jenaf a pschecy pschipóznata byla, taf, zo jomu powšchitownje pschimjeno: kharaktera pschipóznawaja. Wocžink to, kaskiž je w našchich cžasach bohuzel žadny. Wschudžom, horjeka a deleka, namakamy w tu fhwilu wjertawki. Hdyž je muž, kiž wē, śchto dycce? Tajki pať je našch kral.

Zo tajki sprawny napschecžiwitow nadenbže, je zjawue. Zo tajcy a totkiž hewat dobroho swědomja njemējachu, sebi nadžiju cžinjachu, — śchtož jeno pschējara žadachu, — zo prync Surij kralowstu trónu njepschiwozmjje, móžemy zrozemicź. W poslednim cžasu wschat tajke powědanja wotmjeknychu. A tomu pschicžinjescje wosebje, zo w tnych lētach Sakisu wschelake financne njezboža doma pytaja, fotrež dale kručijcho na to posazuja: nuznje trěbne je, zo kruta ruka do wotežtow knježestich pschima, nima-li naposledku cžty kraj zahinycź, a dale pschewědcženjo, zo je kral Surij runje tón muž, kiž mohł tu zawjezenu faru wucžahinycź. Taf je pschischoł, zo nētfo runje rjemjesłnišće, pschekupšće a srěnje stawu ludu nowomui kralej napschecžo justaja. Dopomnichu jo na słowo swjatoho piśma: „Wěda tomu krajej, w kotrymž džēcžo kraluje.“ Dozrawjenoho, nawědžitoho muža trjeba kraj za wjercha! — Radži powitachu dale tohodla powěscź, zo kral tež trónupryncea Bjedricha Augusta sobu do ministerškich wuradžowanjow bjerje, zo by tež tón knježestim dželam pschuwitnył. Taf je tež prawje! Hdyž je kral wot Boha te knježenju powołany, dha njech tež knježi a wjech knježenjo druzim, jako ministram, radščizelam a t. r., njepschewostaja. Somu budže lud wjele radšcho posłuchny.

Zo ma kral Surij spěch do džēla, je wón mjez druzim z tym posazuł, zo je wot spocžatka sem na cžasto wobcžejnych dželach w prěnje i k o m o r j e sejma so wobdžēlał, hdyž ju wschitcy kralowsch pryncjojo sobustawu, z wjetšcha pať tam pschitonni njebywaja. Prync Surij njeje sebi to ženje wzacź dał. Sejm bē tohodla tež hižo lēta w zymje wobzamitnył, pryncu Surjowu dželawoscź z tym wuznamjenicź, zo joho 70. narodny dzeń swjatocžnje wobēdže a pschi tej skadnosći jomu krašny, wulki wobraz poswjeczi a w šali

prënjeje komort t stajnomu wopominjeczu powšnje; ſchtož je ſo tež wurwjeſto. Wobraz piſchedſtaja pryncy Jurija z drugimi zapóſilancami piſchi ſejmowym wuradžowanju.

Runjje tak ſwědomity bēſche prync Jurij, nētežijſchi kral, we ſwojich druhich winowatoſcžach, woſebje we wojeſtſkich. Loni ſwjećeſche 60. lēto ſwojoho piſchiſluſchenja t wójſtu. Wuznamjenjaſ je ſo piſchi tym woſebje we zbožownych a njezbožownych wójnach lēta 1866 a 1870—71.

Mjez tym, zo druge ſobuſtawy kralowſkeje ſwójby pod kralom Janom w pſchecželnej a towaſtſchnej Baherſkej a pozdžijſcho we Winje piſchewwachu, wojowajſhtaj tehdomnaj pryncaj, kralaj Albert a Jurij na trawnych bitwiſchcžach pola Kraloweje Gradca (Königräb). Wjele njemōžejſhtaj wucžinicž, dolelž wulke wotdželenja nawjedowacž njemējeſhtaj. Zola paſ ſtaj rafuſkomu wójſtu wjele pomhaſoj a je piſchē doſpołnej zahubu wuſchowaloj, dolelž jaſto poſledniej cžēſachych wobaraſhtaj, a to tak miſchtricy, zo je ſtary Woltſa ſam wuznaſ, zo drje bē ſo Pruſkim w Cžechach hroznie zēſcho, bēchu-li wſchiten rafuſcy wjednicy ſwoju wēc tak derje cžinili, kaž ſaſtkej pryncaj.

Sdžž bu potom mēr ſcžinjeny a Saſſa t nēmſkomu zwjazkej piſchinuzowana a dnrbjeſke ſaſtke wójſto po pſchitkladže pruſtkoho pſchetworjene byčž, je prync Jurij jaſto najwyſchſchi komandeur toho ſamoho tele cžēžke a wobſchērne džēlo piſchewjedl.

Cžle wubjernje je prync Jurij ſwojich Saſkow w francōžſkej wójnje nawjedowaſ. Tak na piſch. je piſchēd bitwu pola St. Privat na ſwoju ruku njepſchecžela z jeneje ſtrony wobechſoj a jomu do ſtrony (ſtanki) padnywſchi tehdomne wulke dobyčžo Nēmcow mōžne ſcžinil. Tajtkoho ſamowólnoho ſtutka dla drje bu potom piſchēd wójſti ſud žadany. Tutōn paſ njemōžeſche ničzo druge, hačž joſo poſchwalicž. Wōržy na to bu prynciej Turkej komando nad cžykej ſaſtkej armeju pſchepodate.

Sara wjele za wojeſtſwo je tež w dalſchich lētach mēra kral Jurij cžinil, kotrjž bēſche wot cžaja, zo kral Albert na trōn pſchindže — to bē 29. oktobra 1873 — tak prawje kral ſaſtſkich wojakow, runjež wſchaſ wōn hewaſ, kaž ſo praji, z cžēlom a z duſchu na žane waſchnjo wojak njebēſche. Wſchcžže dženſnijſchi džen ſpomina wōn, kaſ cžēžto je za wjednita, wojakow w bitwje do prēdka do nimale wēſteje ſmjercže ſlacž, jam paſ zadu woſtacž dnrbjecž. Wle wōn mējeſche ſwoje wojeſtſwo za ſwoje powoľanjo a winowatoſcž, kotrēž dnrbj cžłowjeſ dopielnjecž, hačž rad abo njerad. Zo je wōn z tajſej ſmēru cžinil, zo maja joſo ſtoro wſchiten za rođzenoho wojaka. Krucze za wſchim hladacše, a joſo wōcžku wucžetny maſo hby žadyn njedostatſ. Toho dla hrōžba wot njoho džēſche, woſebje mjez officirami a wyſchſchimi zaſtojnikiſami.

Sena z joſo najwjetſchich zaſlužbow z toho cžaja ſu joſo wuſazy, zo bychu wojacy, piſchēde wſchim rekrutojo, njetrjebawſchi pſchecžchani njebyli. Tute wuſazy, hewaſ drje maſo znate, ſu tež naſtorſk byle t nowomu zarjadowanju wojeſtkoho prawa. Tež zawjedženjo porjadnych wojeſtſkich božich ſlužbow na njēdželach je najbōle joſo ſtut.

Nic jeno we wojeſtſwje a na ſejmje je kral Jurij džēlaſ, ale tež we wſchelatich druhich wēcach, n. piſch. we wumjeſtſwje. Lēta doſho je piſchēdſyba wumjeſtkoho towaſtwa byl a na to wjele cžaja a prócy naſožowaſ. — Tež huđžbu wubjernje rozemi.

Tak wjeleſtronſti a ſprōcny muž ſo njenarodži, ale ſo z mnohim ſebjezapřēcžom, z hnadu Wožej, woſebje z joſo domaphtanjom wurwiva

a wutworja. Z tutym poslednim Bóh napscheczo kralej Surjej zawérno stupy był njeje. Mimo toho, sčtož hižo spomnjene mójny a winowatosće jobu pschijnjeschu, pokazam jeno hišćeje na wšelake swójbne khorosće a zrudoby.

Lědma běše so prync Surij woženik — bě to 11. meje 1859 z Mariju Hanu, sotru portugalskeho krala, rodženej 21. julija 1843, — počachu so tež swójbne starosće, a to z tym, zo jimaž přenje džěči na žiwjenju nje-wostachu. Lětarjo dawachu winu tomu, zo hród na Zinzendorfowskej drózy w Drježdžanach, hdžež knježstwo bydleše, na jara wólóžnym městnje stoji, sčtož je pječa wosebje w lěče njestrowe. Prync Surij wotnaja sebi tohodla a kupi pozdžišcho na Pilnicžanskich mjezach w Hosterwicach wot hrabje z Lüttichowa wila, hdžež z toho časa hacž do dženniškeho dnja kóžde lěčo bydlu.

Wjele starosćow staj pryncowskej starškej ze spochi khorym najmlódschim pryncem + Albertom měłoj. — Njeměrne horjo potrjehi pryncu Surja, jašo jomu po čěžkej khorosći luba swětna mandželska zemrě. Pschi wot-hladanju khoroho pryncu Alberta bě so tak pschenapinata, zo na hłowjacu khorosć sčhorje a po tjojch bolosćiwych njeđzelach wumrě.

Najmjetše horjo pak podeńdže lubowanoho nana, hdnyž loni prync Albert na tak surowe waschujo do nježboža a wo žiwjenjo pschindže. Sčto je nanowa wutroba tehdom začuła, móže jeno tón trochu sobu čuć, kiž ma sam džěčo, kotrež lubuje, a sebi pschamysli, tak by jomu samomu bylo, hdny by so jomu podobne stało.

Lědma bě so wbohomu nancj bolosć trochu zlehnyła — zažila tajša rana njeje, a nihdy zažicž njemóže — dha našta nowa tšchinosć, hdnyž lěta 19. junija kral Albert ze swěta džěše, swojomu bratcej drje zloty ale čěžki pschah kralowanja zawostajiwšiji.

Wopominny-li, zo džěn Bóh kralowste zastojnstwo njeje t lěpschomu krala ale t lěpschomu poddanow založil, - dha je naša winowatosć, kralej joho čěžke brémjo wolóžecž. To móžemy a dyrbimy pschede wschim z našimi próstwami. Spochi stšchimy a wschubžom widžimy w našich dnjach njespojušnosć z knježstwom. Ale, sčto wě, hacž njeby lěpje bylo, hdny bychmy na nje mjenje storižili, a za nje wjac so modlili. Sčto wě, hacž Bóh z nami sprawnje nječini a kóždomu ludej a tež jenotliwomu čłowjekej toho krala njeda, kotrohož sebi sčto wuproš. Tuž njezabudžmy nihdy swojeje winowatosće, za krala a cyłu kralowstu swójbnu pilnje a nutrnje so modlicž, zo by jomu Bóh spožčil dolhe a štrowe lěta na zemi a něhdy jomu a joho cyłomu ludej wěčnu zbóžnosć.

„Krala Bóh požohnuj!“

—k.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budnichina. Dla narodneho dnja 3oho Majestosće krala Surija budže so jutje, njeđzeli 10. augusta, we wschittich cyrkwach Te Deum spěwacž.

3 Filipšdorfa smy rozprawu dóstali wo wulcotnych swjatocžnosćach, kotrež su z pschiležnosće swjedženja swjatoho Alfonsa z Viguori 2. a 3. augusta tam swječili. Wjeleđostojni synojo tutoho Swjatoho, K. PP. redemptoristoj, chychu swjedžeń swjatoho založerja swojoho rjada lěta wosebice swjatocžnje

ſwieceń, zo budyu zarumanjo činili za njehańbitye pſchisťodźenja a hanjenja, kotrež ſu pſchecźiwu tutomu Swjatomu w nowiſhim čaſu w bjezboźnych piſmach a čaſopiſach abo hemať ſo ſtali. Hižo džeń priedy bęńche Filipsdorf ſo ſwjatocźnu draſtu woblekł: forhowje ſo zmahowace, wobmęcnowane domy, čęſtne wrota na dróży a pſched cyrkwy wozjewjaču, zo ſo teź wyjoť hōńcź wocźatuje, najdoſtojniſhi knjez biſtop dr. Wjaclaw Frid z Prahi. Popołdnju 1/25 najdoſtojniſhi knjez wot kłōſchtu Marijnego Doła jem pſchijędže z čahom. Na dwōrničecźu w Rowym Gerſdorfje joħo wotrieſny wkar Kaſper z Georgswalde a P. rektor Mair z Filipsdorfa powitaſchtať. Swjatocźne zwonjenje a tńelenjo wyſotoħo hoſeža w Filipsdorfje witaſche, teź bęchu ſo k powitanju gmejnſcy zaſtupjerjo, wučerjo, deputacie towařtwom, dźeći z miłoećiwymi ſotrami, wiſchitcy redemptoriſtojo a t. d. zhromadžili. Po powitanſkej ſwjatocźnoſeći zaſtupi do cyrkwy, kotraž ze zaſwęczenym elektriſkim ſwětłom ſo cyła błyſcejeje. Z tajkim wuľotnym powitanjom cyle pſchecźynatany, ſo biſtop z huutej wutrobu dźatowaſche a biſtopſke požoħnowanjo wudźęli. Wōn pať bę teź ze ſwojej ſpodźiwnej pſchecźelnoſeću a luboźnoſeću ſebi z dobom wutroby wiſchęć dobył. Po ſwjatym wječoru ſpęwaťſke towařtwa pſched kłōſchtom biſtopej k čęſeći někotre pſchihodne ſpęwy ſpęwaſche. Potom hiſceje ſo najdoſtojniſhi knjez do ħnadowneje kapale poda a tam ſwoju poboźnoſeć doſonja. — Mjedźelu rano męcne tńelenjo ſwjatocźny džeń wozjewjeſche. 3/49 bęchu ſo gmejniſte pſchedſtojećęſtwa, wučerjo, towařtwa z forhowjemi, teź towařtwa „Marijnych dźeći“ z forhowju a wuľa ličba bęńch zwoblecanych hoľcźtow pſched kłōſchtom zhromadžili a ħač do cyrkwy w ſchpalirje ſtojachu. Knjeza biſtopa w pſchepjeljenej cyrkwi powita ſpęw Ecce Sacerdos. Swjedźęſtwe přędowanjo męjeſche ħumburgſki tačant Ulbrich, tiž ze zřečńiwymi, ħorliwymi ſłowami žiwjenje ſwjatoħo Alſonja wopiſowaſche, joħo jako pſchikład za młodoſeć w pilnym doſtawanju ſwjatych ſakramentow a w luboeći k Jeźuſej a Mariji pſchedſtajeſche, joħo ħorliwoſeć za njeſmiertne duſche wopominajeſche, a hanjenja pſchecźiwu njomu wotpoľazowaſche. Potom męjeſche najdoſtojniſhi knjez biſtop pontifiķalni božu miſchu, pſchi kotrejež ħłownych dźęłach ſo zas tńejeſche. Po bożej miſchi poda ſo knjez biſtop do Georgswalde, zo by tam forħoj mojeřſkoħo towařtwa ſwjatocźnje poſwjećil, a wręeći ſo zas do Filipsdorfa, ħdžeć męjeſche popołdnju ſwjatocźny nyſchpor. Wječor ſo knjez biſtop do Georgswalde poda a nazajtra ſo zas do Prahi wręeći.

B cyłoho ſwęta.

Čaſta. We ſwojim za krala jara njenahladnym domje w Hoſternwicach ſwjećęjeħo Joħo Majeſtoeć kral Turij zańdženy pjatť ſwōj 70. narodny džeń, jako kral ſwōj přem. Jarowanſkoħo ľęta dla wuwoltaču tōn trōeć wosebite ſwjatocźnoſeće, a teź w kraju bu džeń bōle z čęcha wobeńdženy. Šchule budža po přędzinach hiſceje na kralowe narodniny ſpominacź.

Męmſka. Kejžor Wilhelm poda ſo 4. auguſta na ſwojej łōdži „Hohenzollern“, pſchewoďžany wot někotrych wōjniſkich łōdži, do ſtaroſlawnoħo męſta a pſchikława Reval, zo by ſo tam z ruſkim kejžorom Miķławſchom zetkať a tam pſchi zwučowanjach ruſkich wōjniſkich łōdži pſchitomny byl. Stancler Wiľow pſchewoďža kejžora, z čaħoħ wıdžimy, zo wopyt, kotryž drje je pſchede wiſchim wotmoħwa na kejžora Miķławſchowu loĩſchi wopyt w Danzigu, njeje bjez poliťiķeje waźnoſeće.

— Kač džiwne nahlady prusse knjezerstwo we wěstach wěcach ma a kač wone ze swojimi zastojnikami wobthadźuje, to je psched někotrym časom direktor dawkowstwa w Bóznahskej provincy, tajny radźičel Böhning, po swojich nazhonjenjach wozjewił. Wón bu wot swojich pschedstajenych, wosebje wot ministra z Rheinbaben, nuzowany, do penzije hieč, dolež běšce jebi džowtu knjezerstwowo sekretara, přjedawšeho podwyschka, za mandželsku brač. Za njoho jako najwyschšeho zastojnika dawkowstwa w cyłej provincy njeby so to pschisłušchalo, kaž jomu wyschšči přäsident w mjenje ministra wozjewi. Dolež lohfo zastupjerjo knjezerstwa samu čujachu, zo to došahaca wina njeje, herwač došč dobroho a zaslužbneho zastojnika ze služby pósłacž, budn tež hišćeje druhe „rijane“ pschicžiny k tomu wonamafane a to w Böhningowym politiskim zadžerženju. Wón běšce drje rozchěrjenje Němcowstwa w narańschich provincach podpěrał, ale wón bě tež njeduščne schčuwanja hafatistow porokował, wón njeběšce swojim poddatym zastojnikom swobodu pschi wólbach pschicrěšchicž chcył, kaž by jebi knjezerstwo to pschalo, a wón bě tež swoju njepotojnošč wuprajil z tym, šchož bě so we Brjeschenje stalo. Druzy jomu poddacž zastojnicy běchu so tohodla w njepodpisanych listach na njoho pola knjezerstwa pschisłodželi. Zo so nětko tute powawki — wschaf nic bjez Böhningoweje winy — na zjawne pschisłke, je wězo za prusse knjezerstwo žalostnje wohańbjace. Žane nowiny tež nochcedža jeje zadžerženjo zasitacž, a šcho minister z Rheinbaben w pschichodnym sejmcje k šychenju dštanje, na to njetrjeba drje so jara wjeselicž.

— W njeboh Vieberowym wólbnym wotrjesu Montabaur-St. Goarshausen bu centrumski kandidat dr. Dahlen z wulkej wjetščinu do němstoho sejma wuzwoleny. Zwjazk ratarjow běšce tam wosebitocho kandidata postajil, kaž tež hižo pschi wólbcje do prusťoho sejma, runjež běšce tež Dahlen slubit, zo chce po wóznosčži za ratařstwo stutkowacž. Z cyła so zwjazk ratarjow wschubžom centrumej njepschecželny wopokazuje a to tak, zo je husto katolska wěra jenicžka pschicžina joho njepschecželstwa. Njedžiwajo na joho husto došč lube a lezne słowa njemóža tohodla katolikoj z nim hieč.

— Wschšiči leutenant Hildebrand, kotrňž bě loni w Zinsterburgu lentananta Wlasťowica na samym dnju, hdnž dyrhjelcje so tutón wěrowacž, w duellu zatjěšil, a kotrňž bu tohodla na dwě lěcže zasudženy, bu wobhnaženy, přjedy hačž bě hišćeje 7 měsacow swojoho kšostanja wotšedžal. Zo pschi tak nadpadnych wobhnažowanjach duell bóle pschiděra hačž woteběra, je bjez džiwja.

— Po pschepřtowanju njezboža we Łóbjju, pschi kotrymž parnik „Primus“ so podnuri, je šudnistwo wuprajilo, zo je kapitan „Primusa“, Peters, pschede wschim na njezbožu wina, zo pač tež kapitan parnika „Gansy“, Sachs, njeje bjez winy. Schodowani abo jich zawostajeni móža nětko wobeju na zarunanjo šchodny wobškoržicž. Parnikaj běšchaj wězo na šchodu pschcz njezbožo nastatu zawěščenaj.

Wostřiska. W Grazu wotměwšce so wulki němšči špěwanšči šwedžen, na kotrymž so tež mnozy špěwarjo z Němskeje wobdželiču. Rafulej Wschoněmy běchu njebańbicž došč, zo tež pschi tutej měrcnej a njepolitiskej pschiležnosčži swoje njepschecželske zmyslenjo pschecžiwu rafustkomu statej a katolskej cyrkwi w špěwach a rěczach pscheradžichu, dyrhjachu pač so k zjawnomu wohańbjenju wot swojich šprawnišcho a rozomnišcho zmyslenych hoščži z Němskeje na prawy puč pokazacž dač.

— W Galiciskej njemerny hiščeje traja a dželačerjo na kablach swjećza. Šhto je po prawom toho wina, je czeško rozjudzić, khibo zo so z toho wujahni, zo maja tam dželačerjo jara mało mzdny a zo so tam mjez Ruthenami pscheczniwo pólstim knježstwam wjele sčezjuwa. Nasche hafatistiske nowiny radny wo tym pisaja, zo tam pólste knježestwo rutheniſtu rěč podczisčezuje, mjez tym zo so Polacy w Pruskej na podczisčezowanjo swojeje rěče hóršcha. Tola tomu tak njeje. Rutheniſka rěč wučži so tam na uniwersitach, gymnastijach a seminarach. Za 2½ milliona Ruthenow je tam skoro runje tak wjele ludowych rutheniſkich ſchulow, kaž za 3½ milliona Polakow pólſkich. Su tam rutheniſke towaſtwa a dżiwadla, a nihto je njepodczisčezuje. Pscheczniwo tomu pak, zo bychu ſebi Ruthenojo woſebity nacionalny ſtat mjez Polakami wutworili, so mžejo pólſke knježestwo ze wiſčem prawom wobara.

Italija. W Benatkach je ſtrach, zo po wěži pschi domje swjatoho Marka tež hiščeje druge ſtaroſlawne tmary rozpadaja. Woſebje na palastach na poľnócněj ſtronje naměſta ſwj. Marka pokazuju so tajke znamenja, tohorunja na cyrkwi ſwj. Jana a Pawoła, w kotrejž 21 kaſchczow prjedawſchich dogow ſtoja. — W Genua a Piſa bė krótkje zemjerzenjo, bjez toho, zo by ſchtody nacžinižo. Podobne powěſcje pschihadžaja z Portugalſkeje.

Francóziſka. Combes a joſo pomocnicy zamfaju dale ſwobodne ſchule, runjež so ſamo z jich ſtronny pschecy wjacny pscheczniwo njeſprawnomu a nje-rozomnomu pscheczěhanju wobara. Mjez katholicami hroža njemerny. We někotrych krajinach wobſtražuju wobnydlerjo wobrótnjeni ſwoje ſchule, w druhich ſu knježerſke ſygle wot zawrjeny churi wottorhali, a hiščeje w druhich ſu žónſke komiſſarow pschebiłe, koſkiž ſchule zamfacz pschindžechu. W někotrych ſtoja wojacy k wiczehnjenju hotowi. Mjez tym maja miniſterjo pschi wiſchelatiſch pschiležwoſczach rěče, w kotrychž ſwoju politiku křwala a wobkrućeja, zo pschi njej woſtannu. Tak praji zańdženu njedželu miniſter lóžniſtwa, Belleſton, w Marſeille: „Do Canoffa njepóńdžemy.“ — Zo je wjerch Wiſmark, kiž bė tola mócnosti, hač ſtajuje křablace francóziſke miniſterium, tež prajił, a tola dyrbjeſche tam hič, t. r. ſwoje cyrkwi njepſcheczěłſke zakonje pscheměnič.

Wo najnowſchich powěſczach pak tola knježestwo ſamo tež nochowacž pocžina. Miniſter Combes drje tola ſpóznawa, zo je do tonidla zajěl. Město 3000 knježestwo mjez tym jeno 380 rjadowny ch ſchulow zamknycz da, ſchtož wiſchaf je tak hiščeje pschemjele. Tež praſident Loubet je pscheczniwo zamfannju ſchulow, kaž džěn w joſo domjacym wotrieſu so žana zamkła njeje.

Žendźełſka. Krónowanjo krala Eduarda VII. wotměwa so nětko wo-prawdže dženiſa, ſobotu 9. auguſta. Měta, zo je kral tak daloko wuſtrowjeny, zo njebudže dalſcheje operacije trejba.

Ruſſka. W Pětrohrodže budže lěta 1904 wulka wuſtajeńca za cyłe Słowjanſtvo. Džizo žestupuja we wiſchelatiſch ſłowjanſkich krajach wuběrki, zo bychu wěcy k wuſtajeńju pschihotowali a hromadžili.

Rumāniſka bėſche w zańdženym měrcu wutrajniſkam pschetupſtvo a rjemjełniſtvo a druge džěla we ſwojim kraju zatazała. Tutón zakon potrjechi woſebje židow, kotrychž je tam jara wjele a koſkiž jako pschetupcy ze ſkotom a žitami lud wucycuja. Tuczi ſu nětko we wulkej nužy a ſu so bižo na druge mőcnactwa wo pomoc wobrocžili. Žendźełſki a awſtriſki poſłanc ſtaj wopravdže tež po woli ſwojeju knježestwow zo nich rěčaloj.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 566. Hana Mjehelec z Nowoho Łusča (z winu redakcije zapozdžene kwitowanjo), 567. Pětr Piware z Worklec, 568. Michał Frenel ze Stareje Cyhelnicy, 569. Hańža Kochowa z Noweje Wjeski.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 803. Pětr Piware z Worklec, 804. Michał Frenel ze Stareje Cyhelnicy.

Na lěto 1900: k. 865. Pětr Piware z Worklec.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je so woprowało: Přez k. kapłana Justa: „Zjawny džak swj. Józefej“ 5 hr.

Na nowu cyrkwičku w kupjelach Oppelsdorfje: J. S. 23 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8420 hr. 27 pj. Dale darichu: Молоканы 1 hr.
Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Jutře, njedźelu 10. augusta, změje Budyšska serbska „Jednota“ wječor we 8 hodžinach swoju měsačnu zhromadźiznu w katholskej towaršni (kath. Gesellenhaus) na Garbaŕskej hasy.

Katholscy Serbja su lubje witani.

Předsydstwo.

XXVIII. Hłowna skhadźowanka Serbskeje Studowaceje Młodžiny w Šolće hosćencu we Łazu.

Džensa. 9. augusta, popołdnu w 4 hodžinach: **posedženjo wubjerka.**

Jutře, njedźelu 10. augusta, wotbudže sebi Serbska Studowaca Młodžina swoju lětušu hłownu skhadźowanku, a to we Łazu.

W 1/4 hodžin wotewri so **Hłowna zhromadźizna**, na kotrejž budže nimo druhoho zajimawy přednošk podaty.

Wječor w 7 hodžinach budže **koncert** z bohatym programom. Koncert Radwoŕske spěwaŕske towarstwo „Meja“ wuhotuje. Tež su někotři knježa a knjenje dwě, tři čisla lubosćiwje přilubili.

Po koncerće **reje** a piwna zabawa. —

Póndźelu 11. augusta: wulět.

Naš lud skhadźowanki znaje, a joho lubosć k studowacej młodžinje je znata. Tohodla woakujemy najbohatši wopyt ze wšěch stron a worštow. Wosebje přispominamy: přinđźće hižo popołdnu na hłownu zhromadźiznu, kotraž je kóždemu přistupna a tež kóždoho wokŕewi a zahori.

Wutrobnje přeprošuje na XXVIII. Hłownu skhadźowanku Serbskeje Studowaceje Młodžiny wšitkich zhromadnje a serbske towarstwa wosebje w mjenje Studowaceje Młodžiny

Jan Wjenka, t. č. hl. starši.

Skhadźowanka!

Přikhadnikam z Rakečanskej železnicy so wědžeć dawa, zo budže k připołdnišomu čahej **wóz** na dwórnišću w Rakecach. Tež naspjet domoj so přiležnosć poskići. Wosebje njeh je přispomnjene, zo nimo porjadneho njedźelu tež wosebity čah z Rakec pojedže, a to w 10 hodž. 20 min.

Šolta-Lazowski.

Čižmje Smolerjec knihowarstwu w Mačićnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštiki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko rumu 25 pj.

Sudomy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 33.

16. augusta 1902.

Lětnik 40.

Hosterwicz,

lětnja rejidenca najšeho krala.

Hosterwicz, to je mjeno, lóždomu šwěrnemu wobydlerjej najšeho kralja znate. Pichetož lětdžesajki dołho hižo Soho Majestosč kral Surij tam bydlil, je tam bydlil jako prync, a hišćeje najradšeho tam bydlil tež jako kral.

Hdy by po dołhej zymje jeno trochu so počało čaplic, sněh roztał a ptacčki z waha a hišćeje kaž bojaznje swoje hłosy pozběhowale, bychu hižo pisać: prync Surij je ze swojeje wysokej swójbu so do Hosterwic pschěhdil. — Tam je so telko lět hižo wofschewjał po čježtej šlužbje, wofschewjał w čerstweje božej stwórbje, tam je zas mocow nadobychwał za nowe džěło. Ze potajkim džiw, zo tež kral Surij tele šydło lubuje, kaž je je lubował prync Surij?

Wójmy dha tam raz pohladacž do čžichich, lubnych Hosterwic.

Hdyž z Drježdžan pod Brühlowej terasju na jenu z parokódži stupišč, kotrež w lěće lóžde poł hodžiny horje po Łobju jěždža, domjeze tebe lóžž za połdra hodžiny do Hosterwic. Woprawdže krasna je tajta jěžba na lóžži po zmohach rjanoho Łobja, a zaměrnó krasny fruch zemje to je, po kotrejš tebe lóžž tam njeje. Na lěwu ruku masch rjane wysoke hory, pošyte z psychnymi hrobami, wilami a zahrobami, a na prawu so Drježdžany k połdnju rozsčěrjeja do Striešna, Wlajewiz, Laubegasta a hišćeje dale. Na lěwu ruku widžišch psychne Loschwicz, jědžešch spody wysoke so wupinacoho mosta, widžišch dale Wachwicz, hdyžž daloko horjeka na samej horje nazdala, hdyžž derje hladasch, so sakfu forhoj widžišch zmahowacž nad wilu (hrodom) trónprynca Friedricha Augusta. Srdječž jenotliwych wšow na lěwym boku, hdyžž so slěnce staja, hišćeje mnohe winich wuhladasch.

Dolho njetraje, a lódbník woła Hofterwig! Wschitey, kotřiž na lódbi su, na tute słowo so zahladaja na wjes, kotraž tu po prawym boku Zobja, potajkim t lěwicy lódbje leži, tola wo wulgotnym kralowskim hrodže tu ničjo njewohladaja. Šchtóž dale jěbže, drje kuff tšědji kralowštoho hrobu zawohlada, tola dyrjba jomu ju pokazacž; pschetož kralowšta forhoj so na tšědže njezmahuje, ale na ščežorje w pódlańskej kralowškej zahrodže, a njeje z lódbje widjeć.

Hdyž pať sy z lódbje wustupiť, dyrbiš chětry fruch hacž na hlownu wjesnu dróhu hieč, a tam srjedža mjez druhimi chěžemi stoi njenahladny, jednory kralowski hród.

W Hofterwicach kral Zuri jara jednory bydli, a sfore njeje móžno, zo by kral hiščeje poformnišcho bydliež mohł. A jaksfi kral je zastupieť jenoho z najstaršich wječchowškich domow Europh. Zoho wila je trochu wjetšcha a šchěřcha chěža z džiwim winom poroščena a z rjanymi verandami. Za domom so park z waha na horu rozlěhuje, z kotrohož do winicow a lěsa dale horje stupajš.

Wila Hofterwicy je kaž živy wobraz luboščiwoho počaha mjez kralom a ludom. Srjedža mjez swojimi poddanami kral bydli. Šnydom na susodne chěži móžesč běu papjeru wupisnjenu wuhladacž z napisom: „Tu je stwa z meblemi pschenajecž.“ Tola kralej Zuri je joho pokorne wobšedženštw, w kotrymž je hižo někotre lěčžo jako prync zbožownje bydliť, wošebje lube.

Kralnych a hordnych hrodow došč by kral w kraju měł, zo by w nich bydliež mohł; tola žadyn njeje, z kotrohož by so tak rjenje hladalo do Zobjoweje doliny a jakskeje Schwyey. Tež t lětu, kaž so slyšči, chce kral Zuri, hdyž zas nalěčžo pschidže, so najpriedy do Hofterwic pschěšbydliež, a hake pozdžišcho chce stare prawo wobšedžbujo „kralowške lěhwo“ w Bilnicach wotewrieč a tam bydlieč. Bilnicy su wopravdže wulgotna lěńša residenca, wot krala Augusta Šylnoho pschi samym Zobju natwarjena, lědma 5 minutow wot Hofterwic zdalena.

Wot toho časa, zo je prync Zuri kral, pschěd hrodom divaj wojataj na straži stojitaj a z tym pschitomnošč krala wozjewitaj. Priedy by někotržkuli cuzy nimo toho domu schoť, ani njewědžo, šchtó w nim bydliť.

Dróha cyle blizko nimo wrotow a domštoho wjedže. Hdyž kral a joho hoščjo po wobjedže w šchleńčanej verandže chofej pija, su tak rjec cyle srjedža mjez wobydlerjemi a cuzymi, hdyž nimo du.

Z kralowškej swojby jeno pryncesna Mathilda pola swojoho nana bydli; wona jomu tak rjec hošpodaštw wjedže. A tele hošpodaštw je poměrnje jednore, kaž pola wošebnych měščanow; pschi wschum pať so formy (wašchnja), kotrež pola dwora plačža, wobšedžbuja.

Raž pišaja, četej t narodnomu dnjej krala Zurija, 8. augusta, kralowawudowa Karola a archmójwodowa Marija Šóžefa do Hofterwic pschidž a tam bydlieč. Mohlo so zdacž, zo w malej wili wjac ruma njeje, zo mohle tam tež hiščeje druge knježstwa bydlieč.

Wot dwórskich zasťojnikow staj w Hofterwicach jeno dwórski maršchal, dotal wyschšchi dwórski maršchal hrabja Wigthum, a dwórski kapłan. Wobaj bydlitaj w dépendancy, pódlańskim twarjenju, hižo na Bilničanskim stojacym, kotrež ma horde mjeno „kavalirski dom“; w nim je tež konjenc a kólnja za wozy. Na druhim boku vile je druge twarjenje, w kotrymž je knčnja, tam tež služownicy bydla.

Wosebita pycha kralowskoho wobsejdenstwa w Šosternicach je kapala, mały a krasny gothiski twar, cyle wuzcy wobdaty ze šhtonami a tětami. Kapalu je njeboh kralowa Marija twarić dała. W njej kral a pryncesna Mathilda z katholicim dwórništvom wschědnje božu mschu slyšča.

Ze mschoho je widžecź, zo je kral Surij jednory knjeźiczeť, kiž bóle krasnosće božeye pschirody lubuje, dychli wosebność a mještość žiwjenja. Zoho wojeřska razność pak so we mschittim pokazuje, a tak je tež pschikladowne žiwjenje krala w luboznych Šosternicach z najkruciškim porjadom wobdate.

W Budyšinje, 6. augusta 1902.

Lišt z missiona.

Psched štyrjoni lětami je so knježna Brylec, rodžena ze Stareje Cyhelnicy, do missionistich sotrow swjatoho Francišta podała a nětko w daloskej Afiji škutkuje.

Psched dlějšchim časom smy lišt z Kolombo wot njeje dóstali, kotryž budže tež našich lubych čitarjow zajimacź. Kolombo je hłowne město na wulkej kupje Ceylon, k połdnju předsowneje Indije ležacej. Cyła kupja, kaž Indiska, Šendželstej slyšča.

W spomnjenym lišće knježna Brylec mjez druhim piša:

Kaž ježe hižo zhonił, sym pod spodživnym zafitom lubeje Maczerje Božeye zbožownje psched 4 lětami do Roma, do našeho lubeho kšochtra pschisćla. Zola moje pucžowanjo tam a mój započatk w Romje běše jara hódte pruhowanjo za mnje. Zadyu čłowjek mi njerozemješe. Zola z božej pomocy, hdyž nuzja tak nucěše, w krótkim času francóžski nawuknych a tež trochu italsti.

Tak swój pruhowaniski čas, 4 měsacy, pschetrach a měsach na to wulke zbožo, zo w oktobře draštu swjatoho rjada dóstach a z njej rjane mjeno Marija Mossija. Potom škónčnje pschidnje zbóžna hodžina, zo móžach so Bohu cyle poswjecić, zo móžu k dživim ludam do missionow so podawšči k spomóženju njesmertnych duschow džělać.

Hdyž běch w Romje mnohe swjate měřna wopytała, hdyž běch swjatoho wótea wobladała a joho nozy wotofhecź směla a joho požohnowanjo dóstala, dač božemje poslednjeje štopje europskeje zemje a w Marjeillu do lóžje stupich na dolhu jězbu po njesměrnym morju.

Hdyž běch 18 dnjow na lóžzi jěla, dojdžechmy hač do města Kolombo na Ceylonje. W tom měsće bórzy swoje missioniste žiwjenje w powšchitkow- nym aho centralnym špitalu nastupich.

Žiwjenje missionisteje sotry tudy wjele pschiležnosće k spomóžnomu škutkowanju za njesmertne dusche posćića. Tudy je jara wjele pohanow, tež w našim špitalu mamy jich wjele. Rumje chorokožo je najlěpši šědł, zo so čłowjek k Bohu wobroczi, na njoho a na wěčnosć sebi myšli. Mimala wschitcy so tudy wobrocza, hjez swjateje šchěhny jich jara mało wumrje. Mnohe a spodživne nafažanja tudy doživimy, a pschecy zas mamy pschiležnosć widžecź, tak luba Macź Boža so wopokazuje jaso wucěł hrěšnikow. Čžežke je žiwjenje missionistich sotrow, ale tež wjele tróšćta wone namataja w žohnowanju, kotrež Bóh pschěz nje škutkuje. Kažke zbožo za nas budže, hdyž móžemy něhdy dusche, kotrež smy z božej hnadu wuščěćić mogle, zas

wohladacj a Bohu pschedsajicj! Wone tam hižo nětke pola Boha za nas proścha.

Mnohe pschilladny mohła wam powědacj, tola njeje fhwile t tomu. Jeno jedyn pať dču tola wozjewicj. Psched nětorny dnjemi do mojeje sale fhoru pschijnjeschu, kotraž bě na fholeru jara czeŕcy fthorjela. Tajlich fthorjch mamy tu huſto. Khora běſche Mohamedanka, a runje te ſo jara czeŕcy nakazaja. Wórzy ſpóznach, zo ſu jeje hodžiny ličene, tohodla pytaſy z nutrnyhm pozbychujenjom t njebejeje ftralownje, tať rucže hač ſo hodžesche, jeje doměru a luboſeč dobyeč. To ſo mi tež poradži, doľho njetrajeseche, a mjenowaſche nje „luba maczi“. Hdyž pať jej poečach wo Bohu rěčeč, bě po wſchym. Hnydom mi znapiſhečywi: „Njewěseče wy, zo je Mohamed mój profeta? Do nēcžoho druhoſo nihdy wěrič njebudu.“

Njewpuſhečywiſchi hnydom nadžije, zawoľach jenu z naſchich fſhečenyh, kotraž móžeſche ſo z njeje w jeje macjetnej rěči rozmoľwječ a jej trěbne powuczenjo dacz. Tola wſcho podarmo. Tuž w zach ſwjećenu medaliju Njewoblatowaneje Anježny a ju ſpody hłowaka poľožich, bjez toho zo fhora ſchto pytny, a z naſchym džeſečom ſo wotſalich. Wonta z džeſečom ſo modlach „Spomni o najmiſečywiſcha ſnježna“ tať nutnje, zo macz, kiž ſwoje džečzo w ſmjertnyhm ſtraſche widži, ſo nutniſcho modlič njemohła. Z frutej doměru na lubu njebejeſtu maczet zaſ te fthorej pschitupichmoj. Běſche najwjetſchi czaſ, pschetož ſmjereč ſo jej bližeſche. Zaſ jej wo Bohu rěčachmoj, wona na to poſluchaſche ničo njeprajich, ja jej ſwój fſchizit t wokoſchenju podach, a ſchto by wěriť! wona jón wokoſheſche, hdyž bě hiſheče psched 10 minutami jón wot ſo ſtoraka, ze zapčečom ſo wotwobroczala! Zaſ a zaſ jón wokoſheſche dale a horechſcho, bjez toho zo bychmoj jej fažaloj. Nětke ze ſapacym džaťom t Bohu a najzbóžniſchej ſnježnje t njeje rěčach wo lubym Bohu — a jeje woeči ſo zablyſknyſchtej, ſhlzy ſo jej z woečow po licach kulachu. Cyte pschemenjena běſche a proſheſche wo ſwjatu fſhečenyu. Džečzo zaſ domoj poſławyſchi pschi fthorej wotlach a poſledni prawy wokoſki hnadny božeje woečawaſchi jej ſwjatu fſhečenyu wudželiſch. Dach jej mjeno Marija, kotrež bě ſebi zaſlužiła. Bobožnje jej mjeno Ježus pschedprajach, a wona je za mnu mjenowaſche. Wórzy na to w mojimaj rukomaj wumre cziſche a bjez frutoho bėdženja, jeje poſlednje ſłowo běſche Ježus.

Mjane natazanjo, nēwěrnō? A wjele tajlich podobnyh mohła wam powědacj. Haj, zawěrnō, Marija je dobra maczet a pomocnica . . .

Wſchitkim lubym znatym z dalokoſho miſſiona nutrobne poſtrowjenja a nutrnu proſtwu wo modlitwu ſežele

Sotra Marija Aľoſſija

w centralnym ſchpitalu w Kolombo na Ceľlonje.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Wudnyčina. Tutke, njedźelu 17. auguſta, popoľdnju w 3 hodžinach budže nowa katholicſka ſchula w Hajnicach ſwjećena.

— XXVIII. Hłowna ſchadźowanika Serbſkeje Studowaceje Młodžiny je ſobotu a njedźelu, 9. a 10. auguſta, we Łazu była. Drobnichu rozprawu za tydžeň podamy.

— P r y n c M a x je, kaž nowiny piſaja, psched króťim w Freiburgu w Schwajcarſkej, hdyž jato profesor ſtutkuje, cźłowjeťa, t ſmjereči zaľubjenoſho,

na motprawniščežo pschewodža. Francisłanski mésznił Humbert bészke hewaf zasudženomu ł pomocy. — To je zawěšče nészto chle wurjadne, a njewěm, hač je so hdy hižo stało, zo kralowski princ jako mésznił łhudoho hrěšnika na motprawniščežo pschewodža.

B cyłoho swěta.

Měmsta. Kejzor je so ze swojoho pucžowanja domoj wrócił, zetkawšy so z ruskim kejzorom Wilławšom w Revalu. Zara wutrobnje so kejzoraj rozmowjeshaj. Wo znutzownych a ziwotownych politiskich naležnosćach bu tam zawěšče wot wobeju kejzorow, tak tež mjez fancelerom Bislwom a ruskim ministrom ziwotownych naležnosćow Damsdorjom bu tam mjele rěčane, hač-runjež so wo tom ničo jenotliwje njewozjewja. Tělo zda so po nětotnych powěsćach wěste byč, zo su so tam tež wo clach tak daloło zjednali, zo budže pschewodžski zwjazł na tym podložku so wujednač hodžec.

— Clowna komisija je we swojim 101. posėdženju wuradžowanjo wo nowych clach přeni króč dołónčila. Druhe čitanjo tuteje wažneje pschewodži ma so 16. septembra započec. Tute budže so mēzo mjele spěšnišcho mōc wotmēwac, dolełž džen so njebudže trjebac wo kōždy dypł wošebje jednac, ale doładnišo jenož wo te, wo kotrychž pschi přnim čitanju pschewodženi nje-běchu. Přjedy pač hač so druge čitanjo započnje, čedža hiščeje jednac wo centrumowym namjec, ł cžomu mēle so pjenjezy naložic, kotrež so z powišchenych clow dobudu. Rnježewšwo by mēzo najradšo chcyło, zo bychu so te pjenjezy po joho dobrej woli za woještwo a marinu naložowale. Centrum pač je hižo we wšchēm spocžatku na to džeržalo, zo bychu so te nowe munosčki pschewodžim za dželacžewski lud naložile. Z nich dyrbja so po joho žadanju za wudowny a šroty wěste renty abo pensije postajic. — Centrumowy namjet dla naložowanja pjenjez ze cla je komisija w poslednim posėdženju zacžisła.

— Šlupny žort bowoliwu jebi socialdemokratojo w clownej komisiji. Běchu mjenujcy mjelčžo dali namjet cžisčec, a jōn dypkej pschewodžili, kotryž wo clach na džecžace hrajli jednake, mjenujcy, zo mēle so na wškitke wukrajne rjady z najmjenscha tysac hriwnow cla płacžic. Wēzo namjet zacžisnychu. Socialdemokratojo chcychu wšchak tež jenož z tym swoje zacpēcžo pschewodžimo wšchomu wjerchowštwu poľazacž.

— Znaty přjedawšy zapōstanc, pozdžischi wšchšchi přisidenc, Rudolf z Wenniglen, je 8. augusta zemřel, 78 lět star. Wōn šluskeje ł tamnym tšjom wšchškim politikarjam, kotrychž je Pruska z Hanoverškej lēta 1866 sobu dołala, Windthorst a Miquel staj pschewodžili nim munnřetoj. Wenniglen bē we kulturnym wojowanju mjednił nacionalliberalneje stronj, kotraž je w kulturnym wojowanju njepšchewodžewštwu pschewodžimo katholickej cyrkwi zastupowala. Woslednje lēta swojoho žiwjenja drje wōn tež bōle wot hrubych wojowanjow pschewodžimo cyrkwi so zdžeržowajše, liberalny pač je we swojim zmyšlenju stajnje zwoštal. Wosobinscy bē Wenniglen cžesčewodžny cžlowjek a jara dobry rěčnik.

— Naležnosć z Bōznanskim direktorom Bōhningom so pschewodžili hiščeje w nowinach dale pleče a zmēje zawěšče hiščeje wšelake politiske scžewki. Mētle rēla, zo budže Bōznanski wšchšchi přisidenc z Bitter swoje zasłownosćwo zložicž dyrbječ swojoho zadžerženja pschewodžimo Bōhningej dla. Tola so njehodži přecž, zo je bōle hač wōn na cylej wěcy wina pruski minister z Rheinbaben. Pschi tutej pschewodžnosć so tež wšchle druge njelube wěci w Bōznanju wu-

topaju. Mjcz wyschichimi zastojnikami ma so husto stawacz, zo so tym anonymne listy szelu, kotrej su wot druhich zastojnikow abo jich mandzelskich pisane. Wöhning ma pjeczä chle waczofi tajskich pismow, a tak je lohfo možno, zo tam hichče wschelle skandalne procesy nastanu. Za pruske knjezerstwo bndju tajke wčci došč njelube byle, dofelž džn wot zastojnikow wuthadžaja, tofšiz maja w tamnych narašichich krajach prusku kulturu rozšcherjeć.

— W Bajerškej maja nowoho ministra wuwučowanja. Kaž wočakowachmy, pomjenowachu za to prjedawšohoho bayerstohoho póstanca we Winje, swobodnoho knjeza z Podewils. Prjedawšchi kultušminister z Landmann bu pschi swojim wotpuschčenju z wosebnym rjadom a wulkej šwalbu prync-regenta wuznamjenjeny. Tola z tym jo njehodži wotštronicz, zo je jo jomu njeprawda stala: tež z tym so to njewotštroni, zo su joho napischczimowicy, wčšci profesorowie we Würzburgu, za jich zadžerženjo pscheczimwo njomu zjawnu porok doštali. Centrum nijeje tohodla tež pscheczimwo ministerstwu Crailsheim pscheczelnischo zmyslene jakož prjedy. K znamenju swojeje sprawneje njespołojnosče bč wone 100,000 hr. zapomčło, kotrej chychsche knjezerstwo za kupowanjo wschelafich wobrazow a k podpčranju wumjelstwa mčž. Prčnja komora bč drje tule posiciju z nowa namjetowala, druga pač ju zasn wotpokaza. Trochu džimno nčto je, zo je so fejžor z wosebitym telegramom do tuteje naležnosče mčšal. W nim wón swój najšlusbschi hnčw wupraja pscheczimwo njedžakownosči, kotraž so w zadžerženju pscheczimwo kralowstomu domej a prync-regentej pokazuje, a z dobom wón jomu 100,000 hr. posicjuje. Wosebiteje lubosče drje sebi fejžor z tajkim telegramom mjcz wjetšimu bayerstohoho luda z čježla dobudže, a tola tam w Bajerškej lubosč pscheczimwo Pruskej tak wulla nije, zo by jej kusť rozmnoženja hichče spomóżne njebulo. Spomnjene 100,000 hr. njebudže prync-regent trjebacz wot fejžora bracz, dofelž je je hižo wot wčstohoho sobustawa prčnjeje komory doštäl.

— Po poslednim ludskiczenju 1. decembra 1900 je w Němskej 35,231,104 protestantow a 20,327,913 katholicow porno 31,026,800 protestantow a 17,674,921 katholicow w lčžje 1890. W poslednim lčdžefatku su potajkim protestantjo wo nčhdže 4 milliony abo 13,55 %, a katholicjo wo 2 $\frac{2}{3}$ milliony abo 15,01 % pschibčrali. Doniž němste fejžorstwo wobstoji, je to prčni kččž, zo su so katholicjo šlnischo pschisporjeli hacž protestantjo. Ščto je za to pschicžina, njehodži so wčšče prajicz, pschede wschim drje budže wo tym, zo z wukraja wjacy katholicow do Němskeje pschicžahuje hacž protestantow, kaž džč to w Šakšej jasne widžimy.

— Pschicžččhanja Polakow pola tutych samych njewočakowany wothlčs namafaja. Polakjo dale a bčle so pytaja njewotwišni ščiničž a swoju mčc a hospodarsku wažnosč swojej samšnej domiznje pschiwobrocjeć. Ščtož je Pólškej najbčle ščhodžalo, je, zo wschelacy mčni a zamóžiczi Polakjo swoju domiznu wopuschczimwšchi swoje bohate dothodny we wukraju, w cuzych wosebnych mčstach, pschicžebaju a tak swojomu krajaj wotčahnu. — Ščdž w nččžiščim čžaju ze wschčch štron w Němskej pscheczimwo Polakami wustupuja, su so Polacy wschudže, hčž pschebhwaja, zhromadžicž a poihljncž pocželi. Šižo w Němskej na wschelafich mčstach to njelubje čžucž pocžinaja, zo wuwóž do pólškich krajaj stajnje wotččra.

Nčto so to tež we wopncžje němškich kupjel pokazowacz pocžina. Prjedy mčžesche we wschelafich němškich kupjclach mnohich pólškich hočži nabeččž. Tež w tom nastupanju Polacy samostatnosče nabobycz pytaja. Tak je so

w Warszawie towařstwo ze zło¿kom 2 milionów rublow tworilo, kotre¿ chce galiciske kupjele w Krynicy do kupjelow porno najmo¿ebniŝim kupjelam druhich krajow pschewobroczi¿. Krynica w tu kwiu pod zarzadzaniem rafuskiego ŝata ŝtoji, a towařstwo chce ju na 50 lät wotnaje¿. Wyŝe toho chce towařstwo te¿ nêkotre druge mjeŝske galiciske kupjele do wojebnich kupjelow pschewobroczi¿. Zakopane ŝu w tu kwiu prêne pólske kupjele; a psched nêhd¿e 40 lêtami bêŝe to hiŝe¿e njenahladna hórka wjes w wyŝich Tatrach. Tam ŝo nêtko wŝchity wojebni Polacy ŝhad¿uja; kô¿de lêt tam na 20.000 wojebow pobud¿e, kotŝi¿ prjede wŝchity do nêmiŝich kupjelow krod¿achu.

— W Donnie bęſche w minjennych dnjach 5. internacionalny zjězd „ſtarofatholſkich“. Ze wſchdych rěczy, kotrej so tam ſlyſchecy dachy, bę ſpōznacę, zo cęi knjeſa ſu jeno jo zewchly, zo bychu pſchecęiwo fatholſkej cęrwni abo pſchecęiwo Rōmej zathadęeli, nic pat ſwoje naleęnoſcę wuradęeli. Zeę ruſka cęrtej bęſche tam zaſtupjena; tola wſchitke prōcowanja „ſtarofatholſkich“, ſo z ruſkej cęrwioj zjednocęicę, taſ ruſcy „prawoſlawni“ ſami wobſtręcęja, ſu podarmo, doſelę „ſtarofatholſcy“ ze ſwojej nowej wucębu jo bōle proteſtantam dnęli jim blięa.

Awstrijska. Wschoněmcy so tu dale mjez sobu wadža a njefhmanosceje sebi zjawnje wumjetuja. Wšchi tym so pokazuje, zo jim pschi tym spomóžnym džěle macizna tak chěće njewuprahnje, dofelž wschitch z jich nahladnischich wjednikow maciznu posćizuja. W tu fkiwilu pisče wschoněmiski zapóšlanc Tro pschecziwo redaktorej njefhmanoho žortnoho časopija Scherera Habermannej, a schtož wo nim pisče, z toho je widžecž, zo Habermann ze wschim prawom t Wolseje a podobnym ludžom so džerzi. Džiwno jenož je, zo so pschecy hišceže ludžo w Awstrijskej a pola nas namafaju, tofćiž na tajkich njeduschnikow posćuchaju, hduž pschecziwo fatholiskej cyrkwi schczuwaju.

Francózska. Katholikowje so dale kruciško pšheczjwo njeprawnoščam fnježerstwa wobaraju. W mnohich městach dyrbjadu wojacy pomhač mło-
ščjwe sotry ze škulow honicž, dofelž policija pšheczjwo roznjemdrjenomu
ludej ničjo njewučiini. Wosebje w katholicich provincach Bretagne, Vendée a
druhich ju katholicowje tak rozhorjeni, zo maja so tam stajnje wjetšich
zběžkow boječ. Samo mjez wojałami njesju mnozy zwólniwi, fnježerstwo na
joho njeprawnych pucžach podpěracž. Wyšcht de Saint Remy w Pantion
nochščje po poruččenju pšhedstajenoho generala swojich wojałow t wuhnacžu
sotrow ž jeneje šhule wješč. Wón bu zajaty a budže wězo zasubženy, ale
kaž so hřzo pokazuje, budža druzi wyščej jomu ščžehowacž abo ž wóšfa wu-
stupowacž, zo njebhchu nucženi byli, pšheczjwo swojomu swědomju čžinicž.
Kaž rěka, je swjaty wóte pola francóžskoho fnježerstwa protest pšheczjwo nje-
sprawnomu zakonjej zapoložič; je pať to po mōžnošči mile čžiniť, zo by
fnježerstwo njepohnul, kontordat zběhancž, po sotrymž ma fnježerstwo duchow-
nym mazu placžicž. Tola drje njedžiwajcy toho so kontordat zběhnje, pšhetož
na to so fnježerstwo dawno mēri. Fnježerstwo njebudže potom za cyrkej ničjo
placžicž, cyrkej pať budže za to tež cyle swobodna.

Jendzejska. 9. augusta bē krónowanjo krala a kralowny we Westminstereſej abtorwni. Drōbi bēchu nanajrijeſcho wupyšchene. W 10 hodžinach pšchidžechu prēni hoſežo do Westminſtra, $\frac{1}{2}$ 11 ſobuſtaru jendžejskoſcho kralow- iſcho domu, w 11 hodžinach wujēdže kral a kralowa z Wufinghamſkoſcho hrodu. Wſchi wozu jēhaſchtaj wōjmoda Connaughtſki a lord Ritchener. Kral mējeſche

strowy napohlad. Krónowanjo sta so $\frac{3}{4}$ hodž., a to najprjedy krala a potom kralownu krónowachu. Hdyž bē swjatocznoscъ dokonjana wołasche lud: „Woh zafhowaj nam krala a kralownu.“

— General Burow, Sukos Meyer, je w Brüsselu wumrēl.

Chinija. Kaž w Egyptowskej knježi tež w narašskej Asiji cholera. W ruskim pschistawje Port Arthur je mnoho wojakow wumrēlo, a tež ujez nēmiskimi wojakami je surowa choroscъ sebi hižo wopory žadala.

Amerika. W sriednjec Americy, woschje we Venezuela, zběžtarjo dale pschecžnwo slabomu knježestwu dobywaju. Za wutrajnych wobywlerjow hroža tam tajne strachi. Zjednoczene Staty a Nēmiska tam lohko hromadže wojakow pošćeletej. — Na kupu Haiti je nēmiska wójnska lōdž jela, zo by tam pschi zběžkach nēmiskich poddanow schitala.

Wschelczizny.

* **We Wroślawskej diocesi** je 16 farfskich wosadow, kotrej maja pschecž 20,000 dušchow a jeno 3 duchownych, dale 7 wosadow, kotrej maja wjac hač 31,000 dušchow a — 4 duchownych! — Nisichže hnlishe su nēkotre wosady w Ezechach, na psch. w Libercu (Reichenbergu), w Bžni a drubdže.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lēto 1902: kk. 570. Pētr Dornik z Njebjelčie, 571. Mikl. Dornik, mulus w Prazy.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8421 hr. 27 pj. Dale darichu: Молоканы (162,21 hr.): pola Nowakee so wuhra 1 hr., přewodžach přečela 25 pj., k dorunanju 54 pj. = 1 hr. 79 pj. — Radwowska Płatowa Komisija: Bosniaki a Wotrowčan 40 pj., za puč na a ze skhadžowanki 1 hr. — Dr. med. J. Matiegka, docent na universiće w Prazy a joho knjeni mandželska 10 hr., dr. Iljinski, docent na universiće w Pētrohrodže 10 hr. (wobaj při wopyće w Budyšinje). — Serbske blido zastupjerjow wšitkich 4 fakultetow w Reichenhallu: C.—Š.—K.—M. 4 hr. a dale Jakub wopańje porsknj 10 pj., Michał a Jakub so zakomdžišaj 20 pj., Arnošt lutowaše 10 pj. + 10 pj., najstrōwši 10 pj., x do jstwy plunyl 10 pj., Jakub lutowaše 30 pj., darniwej wutrobje K. a M. 20 pj., pohladniy woprowaštaj K. 15 pj. a Jakub 15 pj., Michał wubēhowak do Solnohrēd 50 pj. — do hrom. 6 hr.

Zaplać Bōh wšēm dobročerjam!

Pjatt 5. septembra rano w 6 hodžinach pōndže **procession** z klōschtra Marineje Hwēdny do **Krupki**. Rano w 5 hodžinach boža mīcha tam. Wo bohatē wobdželenjo prosh **J. Schērt**, wjednik.

Z tutym wozjewjam, zo mam pschecž na škladže: **wobuczo** za **muži**, **žony** a **džeczi** w tōždej wultoscēzi a z uaslēpschēje tože dželane, tež **plūschowe**, z kwētkami pschene, a **ložane toše** we wultim wubjerku. Za pschichodnu žymu mam wulki šklad **buncelow**, **ischlōrni** a **tošlow**.

Michał Möller, schewski mišchtr w Kulowje.

Njebjelu 3. augusta, hdyž bē hermant, je holčija modlēste knižki „Jesus mein Alles“ (dar wot Jakuba Wobdricha z Brjemjenja) w Budyšinje na pučju wot serbskeje cyrkwje t bohatym wrotam žhubila. Šchōž je knižku namatal, hcył ju w Budyšinje na farje wotedacž.

Ežichž Smolerjec knižicijšcēzēnje w Mačičiznym donje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pšaće
a w kniħafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
rynčka abo telkoruma 25 pj.

Studowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budysčinjce.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 34.

23. augusta 1902.

Lětnik 40.

XXVIII. Hłowna skhadźowanka Serbskeje Studowaceje Młodžiny we Łazu.

(Spisałoj . . . wa.)

Kaž je z nawěstkow znate, a tež w pomjatkuj přemnohich wopytowarjow, wotně so lětuša skhadźowanka njedźelu 10. augusta w Šołćic hosćencu we Łazu. Klukš dyrbyje so, kaž z přiležnosću swojich postrowjacych słowow hłowny starši wujasni, njedźicy so nawaliwšich zadźewkow dla spušeć. Skhadźowanka njemóže, hdyž su hłowne wuradźowanja wotbyte, bjez zabawnoho džěla być; tutón pak bě w Klukšu, kaž so zjewi a po dobrym rozmyslenju wusudźi, cyle njemóžny. Wopytowarjo chcedža po kłutnej zhromadźiznje tež wjeseloho wokřewjenja, a same reje studowaca Młodžina tola njecha pěstować. Tohodla sahny so k wurjadnomu srědkej, a hłowny starši wuži swojeje mocy, kotraž jomu tež po wustawkach słuša, wuzwoliwši Łaz. Na Łaz móžeše so myslić, čím bóle, zo bě so hižo za přichodne lěto do Łaza skhadźowanka namjetowała. Khroble směmy wuznać, zo so tuteje kročełe njekaja ani studowacy, ani hosćo, t. j. šěroki lud. Tež wulke džěło a mnoha próca, kotruž je předsydstwo měło a přeceljo Młodžiny, stajnje jej dobri, so rad zapomina, hdyž je wuspěch. A Łazowska skhadźowanka bě derje radžena w kóždy dźělu.

Hižo dwě njedźeli do časa jewješe so we Łazu a wokolinje wosebite a tam w tej krajinje njezwučene žiwjenje. Lud bě z časom zhonił, zo so wo wurjadny swjědžen jedna. Kaž je to wašnje při

skhadžowankach Serbskeje Studowaceje Młodžiny, bě so sala z draperijemi serbskich barbow wupyšiła. Nad jewišćom hladaše wuznaćo Ralbičanow: „My swěrnj Serbjo chcemy wostać“, a wěncowane wobrazy našich sławnych wótčincow, Smolerja, Hórnik a Imiša, wobraz dopjelnichu, zo bě woprawdže krasny. Tež hosćencar běše za swoje piwa, kotrychž bě nadobna wšelakosć, serbske napisy wobstaral, štož hišće nihdže widželi njejsmy. Z třěchi so wjesele do wsy zmahowaše korhoj běla, čerwjena a módra, knjeza dra. Rachelowa z Pančic.

Swjedgeńskomu dnjej předkhadžeše posedženjo wubjerka, na kotrymž ma so hłowna swjatočnosć přihotować, wot zastupjerjow wšitkich studentskich towarštwow. Bohužel běštej tu jenož „Serbowka“ a „Wlada“, kotrejž z tutym tež někotrym lubym přitomnym hosćom wutrobny džak wzdawatej za lubosć a česć. Najbóle džakujemy so tež k. prawnikej Brylej, kotryž je so wurjadnje za skhadžowanku zajimował a za wudebjenjo jeje sydla.

Skhadžowanki maja te zbožo, zo je dobry Bóh škituje před njepřihódny m wjedrom. Tak bě tež tón króć. Hdyž so k tomu wopomni, kak naš lud skhadžowanku lubuje, nježdiwajny so, zo bě potom nježdělu w postajenym času wobšěrnj sal napjelnjeny; nimo nawěštkow běchu k tomu pomhałe tež wosebite přeprašenja, rozesłane wjacj hač 40 jenotliwcam a towarštwam. Z tutych so wosebje Ralbičenjo wuznamjenjachu, tohorunja bě jich z Rakec, z Khwaćic, z Kulowa, z Bukec a t. d. wjele přijělo. Jenož Budyšin smy njeradži parowali.

Jara zwjeselaca běše přitomosć přemnohich fararjow a wučerjow. Z njeserbskich hosći mjenujemy knjeza hamtskoho předstojićerja Falza, z kotrymž smy so Jara derje tež wujednali, přihotujcy skhadžowanku.

Hłowna zhromadźizna wotewri so ze spěwom „Hišće Serbstwo njezhubjene“, kotryž wšitcy postanywši z Młodžinu hromadže a z wulkim zahorjenjom wuspěwachu. Potom rěčeše hłowny starši, knjez stud. theol. Wjenka. Postrowi wši luby ch Serbow z Łaza, z bližšeje a dalšeje wokolnosće, luby ch bratrow studowacy ch a tež dalokich a najdalšich drohich hosći a bratrow, wopominaše z krótka stawizny serbskich zhromadžowanjow. Wot časow našoho znowanarodženja so Serbja w ludowych a we wučenych zhromadźiznach skhadžowachu a skhadžuja, zo bych u za swoje po Bohu najdrožše kubla zjawnje swědčili, za swoju narodnosć a krasnu rěč. W nowišim času njeje zhromadźizny, kotraž by telko lubosće měła a žnjała we wšěch worštach kaž skhadžowanka. Rěčnik wosebje wita přečelow studowaceje Młodžiny, knjeza fararja Krygarja-Łazowskoho, za joho přikhiłnosć k našej wěcy, staruškoho knjeza wučerja Šoftu-Lipjanskoho, kotryž nam tež wječor zaspěwa, a potom tych mnohich, kotřiž su naši najswěrnjši — prašo jich, zo bych u potom tež k nam pračeli. Jim lubimy, zo budžemy tež něhdy po jich při kładže naš narod lubować a naše skhadžowanki. — Spomni wši na Klukš, postrowja wobydlerstwo Łaza, kotryž hospoduje na swjatym polu kosće našoho sławnoho Handrija Zejlerja. Na joho row smy džensa

rano wěnc ze seklu w serbskich barbach položili, a je we nim naš džak a naše wuznaćo. Njeh z nami wšitkón zhromadženy lud joho lubosći přisaha ze swojej lubosću za serbsku pěseń a za serbsku řeč, kotruž je wón tak překrasnił.

Hłowny starši zdžěluje postrowy skhadžowancy; přede wšěm krasnej listaj knjeza Adolfa Černoho (druhi z njeju knjez kapłan Andricki čita), dale listaj kk. dra. Muki, fararja Handrija Dučmana, a telegramaj kk. sem. wučerja Oty Wićaza, fararja Křižana a diakona Domaški z Hodžija.

Knjez farar Krygař, podžakowawši so za powitanjo, wupraja nadžiju, zo budže skhadžowanka ze žohnowanjom studentstwu a a Łazowskiemu ludej.

K postrowam družěše so baseń knjeza fararja Jakuba Barta-Čišinskoho, kotryž prolog k. stud. Hantuš z Radworja z dorazom a ze začućom přednjese. — Skhadžowanka posła telegramy kk. kanonikej Hermannej, fararjej Dučmanej, Alfonsej Parczewskomu a Melaniji, Adolfej Černomu, direktorej Pohončej, Jakubej Čišinskomu a dr. Mucy z cylej Reichenhallskej serbskej wosadku (kotraž tež hišće z džakom wotmołwi: Muka, Cyž, Šewčik, Kral).

Potom přikroči so k woprawdžitomu programej skhadžowanki. Rozprawjachu wo swojej džělawosći zastupjerjo Lipsčanskeje „Sorabije“, Pražskeje „Serbowki“ a Budyšskeje „Włady“, kk. stud. theol. Křižan, sam hlowny starši a k. Renner. Knjez Holan někotre słowa powě wo prócowanju swoich towaršow z krajnostawskoho seminara. Wšitke tute rozprawy, kaž hižo předkhadžaca řeč hlownoho staršoho přijachu so z wulkej radosću a z powšitkownym zahorjenjom. Z toho widžimy, kak so lud wjeseli, hdyž poznawa, zo je jomu joho Młodžina swěrna. — Jara wobžarować je, zo z cyla rozprawy njepósłachu Budyšsey gymnasiastowje a n a j b ó l e Delnjołužičenjo.

Přichodna hlowna skhadžowanka změje so w Malešecach. Dlějša debata was njezajima, wšak je skónčnje do Malešec dowjedła.

Hłowny starši budže k. stud. theol. Chriske (Delnjołužičan), podstaršej kk. bohosłowcay Křižan-Lipsčanski a Delenk-Pražski.

Wo dozapłaćenju a rozprědaću Zejlerjowych spisow mějachu so wuradžowanja, kotrež — Bóh to dał — k dobromu kóncej dowjedu. Tež na wudaćo Radyserbowych spisow, wot k. Parczewskoho namjetowane, hišće dónđe. —

Knjez prawnik Bryl rozpowěda wobšěrnje wo serbskich stawiznach najstaršich časow hač do nětčišoho a wujasni stojnišćo, kotrež ma studowaca Młodžina w přitomnych Serbach zajimać. Z nutrnymi a so horjacymi słowami předložil towaršam swoje nahłady, kajkež sebi wón serbske studentstwo myslil w joho začuwanju, myslenju a džělanju. Knjez Bryl skónči swoju řeč z rozprawu wo serbskim wječoru w Prazy.

Mjez tym zřadowa so zběrka za Maćičny dom w Budyšinje, kotraž 35 hr. 55 pj. wunjese.

(Skónčeno přichodnje.)

B Lužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Wosebite zbožo mějachmy na tudomnym tachantstwie wčora, pjatk 22. augusta: złoty měsčniski jubilej knjeza P. Alexandra Hitišfela z klóštra Marijineje Hwězdy smjećić. Knjez P. Alexander, kiž je so 7. decembra 1826 we Weteršdorfje pola Brunowa w Čzechach narodžił, 4. septembra 1847 w Osefu do klóštra zastupil a 27. hapryla 1851 swjatocžne sluby tam wotpołožił, je 22. augusta 1852 swój přeni wopor božje mišče smjećil. Zo by swjatocžnosćam a česćam z pucža schoł a na wažny wopomnjeński džeń so doštojnje pschihotował, bě wjeleđostojny knjez psched někotrym časom klóštr Marijnu Hwězdu wopuščezil a so pschez Brunow do Albenborfa w Schlezynskej podał, hdžež někotry čas w samocže a duchownym zhromadženju pscheby. Pjatk, na złotym dnju samym, smjećelje w klóštriskej cyrkwi w Laubanie swoju sekundicu božu mišcu a čenyche so zas čisłke domoj wróćeć — tu jo ho w Budyšcinje wjholi knjez zetka — a tak bu móžno, zo mějelje česćenj knjez swój smjedžeń, kotryž bě w Laubanje započzał, tež na městnje duchowneje wjchnowsće nasčeje diocesej w rječbžiznje tudomnych duchownych wopominacž. Najwutrobnišče zbožopšecža jo wjelečesćenomu knjezej za wobjedom wuprajicu. — Knjez P. Alexander je nimale ctyl čas swojoho duchownstoho žiwjenja w našim klóštrje skutkował. Wchitcy klóštriskeje wokolinj, dwě generaciji, potornocho a lubošćiwoho knjeza znaja a česćja. Jeno něhdže 7 lět hromadže na dwaj razaj w Čzechach pobywšcy je wot lěta 1864 bjez pschetorhjenja w Marijnej Hwězdbje skutkował. — A pschipožnacžu swěrnoho džěla w Knjezowej winicy je najdoštojnišcy knjez biskop Litoměřicki wjeleđostojnocho knjeza P. Alexandra za swojoho biskopskoho notara pomjenował. Lubomu knjezej bohate žohnowanjo bože a „Mnohe lěta!“ z wutrobu pschejemy.

3 Budyšcina. Brudnu powěsč z klóštra Marijineje Hwězdy mamy hiščeje dodacž: Duchowna knježna Francha Madlena Koflic, lotra našchoho zapóslanca Kofle, je tam 20. junija t. l. zemřela. Mjech je jeje wopomnječžu tudy w našej křónicy česćny wopomnik stajeny. — Knježna Madlena Koflic so 3. měrca 1834 we Worklecach narodži, na knjezej pivatni, kotraž tam tehdom hiščeje stojiše. Zo bě nimale w susodstwie Hórnikc statoka, a běše nětko zemřeta tež čas swojoho žiwjenja wosebje dobra znata našchoho njebohy Hórnik, z kotrymž bě lěta džěčatstwa hromadže pschebywała. Zahe powołanjo za klóštriske žiwjenje začuwšcy 21. novembra 1853 do klóštra Marijineje Hwězdy zastupi, hdžež so 30. septembra 1855 jako knježna Francha swjatocžnje swojomu bōžstwu nawoženi na wěčne slubi. W klóštrje běše dołhe lěta nuczečka w serbskej holerčej schuli. Swojomu serbskemu narodej a lubej Lužicy je zemřeta čas swojoho žiwjenja wutrobnu a swěrnu lubošč wobkhowala a je wot spoczatka swěrna čitačka „Katholiskoho Bojola“ byla. Džizo pschez pol lěta běše křhorowata, dofelž žoldf w rjeđe njeběše. Poslednje 6 njeđel mějelje wjetšje hololče a wosebje wulku slabošč wutracž, hačž 20. junija wot swojoho Bōžnika wolana swoju duschu jomu poda, kotromuž běše čas žiwjenja pschislučala. Zeje čželo wotpočžuje na knježnjachm kerchowje w Marijnej Hwězdbje. R. i. p.

3 Budyšcina. Tudomne serbske (spěwarške) towarštwo „Zednota“ mějelje njeđzelu tydženja swoju měsacžnu zhromadžiznu, kotraž so po zwucženym waišnju z křluchom započja. Na to poda pschednyda wutħadžejo wot

dźelaczerſkich niemców w Galicji pſcheglad tamniſkich wobſtojnoſcjom. Tutu rozprawu ſeżehowaje poſtracžowanjo wo pucžowanju do Roma. Ręcznik wopiſowaje woſebje romſke cyrkwie, woſebitoſcže italskich twarjenjom, tamniſche žiwjenjo a ſkonceżnje muſet do Neapla. Spěwų kłutnoho a wjeſoſoho wobſaha hiſcže zbytny čas domupielnihu. — Œacžrnijež ma towaſtſwo hižo nahladnu ličbu ſobuſtawow, ſu tu tola hiſcže wſchelafe ſwójbn, kotrež hiſcže niežo wo towaſtſwoje njewědža, do kel „Poſoſ“ njeczita ja, pſchedydnimo paſ jich adreſſy njeznaje a jim tohodla niežo t wědženju dacz njemōže. Tuž napominamy wjeſne ſwójbn, kotrež maja ſynow abo dźowſi abo znatyh w mjeſcže ženjenyh abo na ſlužbje, zo bychu jim wo towaſtſwoje piſali. — Zhromadžiſna je druhu njedželu tōždoho mēſaca wječor we 8 hodžinach w katholickej towaſtſchowni (katholiſches Gefellenhaus) na garbaſtſkej haſy. Zaſtupiež mōža paſ jenož cžiſte ſerbſke ſwójbn, t. r. ſwójbn, w kotryhž mōža muž, žona a džeczi wſchitcy ſerbſti; z poſnēmſkich ſwójbow mōža ſo jenož ſerbſke ſtawy zapisacž dacz. Zo ſtaj muž abo žona jedyn lutherſki, to njeje pſchi zaſtupjenju ze zadžewkom, kaž tu wſchelafe tajſe mēſchane ſwójbn hižo mamy.

W Hajnicach bu minjenu njedželu nowa ſchula ſwječžena. A žadnej ſwjatocžnoſcži bēdže ſchulſte pſchedſtojczerſtſwo wſchitko trebne jara derje wobſtarało a zaſtarało. Hižo wot nazbala mōžeſche tōždy widžecž, tajſi wažny džen za katholicſtu woſadu w Hajnicach a wokolinje je pſchiſchol; pſchetož z nowoho ſchulſkoſho twarjenja ſo rjane korchowje w ſaſkich barbach znahowachu, tež bēchu ſchodny a twarjenja z pletwami a kwētkami pſchene. Rōždy, kiž mōžeſche, bē pſchiſchol, zo by pſchi ſwjatocžnoſcži pſchitomny był. Zaſo zaſtupjeť duchowneje wſchynoſcže cyrkwinſte poſwječženjo ſchule fnjež ſcholaſtiſtus Œkala, kiž je priedy na 10 lēt Hajnicžanſtu woſadu zaſtarrował, doſonja. Zaſo zaſtupjeť ſwēneje wſchynoſcže bē ſchulſki radžicžel Schūke pſchitomny, tež gmejny pſchedſtojczerjo Budeſter, Zahorja, Deſſec, Raſchowa, Hajnic a Beſſcher bēchu na pſcheproſženjo ſchulſkoſho pſchedſtojczerſtſwa pſchiſchli. Swječžiſna ſo w cyrkwicžy zapocža. Pſchedpijane modlitwy wuſpewawſchi mējeſche fnjež ſcholaſtiſtus ſwjeđženſke přēdowanjo. Najpriedy poda krotki pſcheglad tamnyh podawkow, kotrež dženja t tajſomu zdoſnomu ſōncej docpēchu. Potom ſo zložujo na ſłowa ſwjatoho Pawoła (1. Kor. 3, 11): „Pſchetož druhi zaſtad njemōže ničto połožicž, ſhibi tōn, kotryž je połožen, kotryž je Chryſtus Xēzus“, poſkaza, zo dyrbi ſiſheſčanſka ſchula na naſchoho Zbōžnika twarjena byč, kiž je ſwētko, kotrež naſ rozſwētkuje, a pucž, kotryž t pōcžiwōſcži wjeđže. Na ſōnce napominalſche wučerja, kiž budže kaž dobry hoſpodať w nowym domje wudžēlejo dobry, ſtrowy ſlēb domērjenym džecžom, ſtarichy, zo bychu ſchulu tež doma podpērali, a džecži, zo bychu ſwojej noweſ ſchuli pſchecy cžejcž cžiniť; tež džať wupraji duchownej a ſwētnej wſchynoſcži, ſabriſtomu fnježſtwn a druhim dobročerjam ſchule, kaž tež gmejnam, tudy zaſtupjenym. Wētko ſo cžah do noweſ ſchule zacjadowa. Přēdku ſo cyrkwinſkej korchowi njefečhtej, potom ſežehowachu ſchulſte džecži, wſchē ſobuſtawy towaſtſwa fnježnow a towaſtſwa mužſkich, hoſcžo, ſchulſte pſchedſtojczerſtſwo, ſchulſki radžicžel z fnježom Borákom de Wara, na to officians a za nim wulka ſyła woſadnyh. Pſched zamſnjenymi durjemi noweſ ſchule ſo potom daſſche pſchedpijane modlitwy doſonjachu, na cžož fnjež Boráť de Wara jako pſchedſyba ſchulſkoſho pſchedſtojczerſtſwa kłucž noweſ ſchule t. ſchulſtomu inſpektorej radžiczelej Schūke pſchepoda, zo by nomu ſchulu wotewriť, ſchtož mjenowany

knjez z psichódnyimi słowami sczini w mjenje Wótcu a Synu a Duchu swjatocho. W schulskej stwi so potom cyrkwinste poswjeczenjo doślonězi a fchiz, znanijo naschoho Zbóžnika, w njej swjatocznije powyschi. Na to knjez schulski radziczel Schüke rěčesche. Wupraji swoju radość, zo je z tat nadobnyimi woporami so rjana schula natwarila, a zo schulsta gmejna tajlich czešov za nowu schulu njezměje, kajfež hewal nimale kóždu króč schulste gmejny maja, hduž su nowu schulu natwarile. Potom wosebje napominašche pschitomnych nanow a maczerje, zo bychu to doma pilnje hajili, sčtož je w schuli plahowane, a schulskich pschedstojiczerjow, zo bychu z dobrym pschistadom chtej schulskej gmejnje byli a tež wučerja d czežkim powołanju podpěrali. Rchwalbnj kěrluich „Großer Gott, wir loben Dich“ swjatocznoscž wobzamknj. Potom knjez scholastikus tež hiščeže itwu, za duchownoho postajenu, a wobhdenjo wučerja poswjeczi. Po swjatocznoscži bē wobšedžet fabriki czeštynym hošczom a schulskomu pschedstojiczerstwu mały swjedžeti w fabrikim hošczencu psichhotowacz dał. Tež jobustawy katholickeju towactwow so hiščeže w towactwnej zabawje zawjeselichu. — Wo schuli samej za tchžeti hiščeže nastawł podamy.

B cyloho swěta.

Salska. Za psichodne wólbj do němstoho sejma so nětko hižo nasche konservativne a nacionalliberalne strony jara staraju a chcedža, zo bychu so wschitke druge strony pschecziwo socialdemokratam zjednoczile. K tomu bychu wězo tež rad katholickich wolerjow dobyli, došelž za to džen su katholicowje dobri došč, zo bychu pomhali kandidatow za jich strony wuzwolecž. Za jich sprawnie žadanja pak tute strony ženje žanoho cžuczja nimaju. Šduž jim potom katholicowje pomoc za wólbj zapowěduja, cžinja cyle zadžiwani, mēnich, zo so katholickej cyrkwi w Salskej fchirwdy njestawa. Katholicowje njemōža so w Salskej na žane wólbne strony do přědka zwjazacz, ale dychbja w kóždym padže pruhowacz, kał so kandidat pschecziwo najwaznijšchim žadanjam katholicow zadžerzuje. Šduž je tak zmysleny, zo za njoho hłowowacz njemōža, dychbja swoje hłošy nēfajtomu zapóslancej, najlěpje z centrumsteje strony, dacž, zo bychu swoje hłošy a tał swoju politisku mōc poznali.

— Po dołhim cžerpjenju mumřē wutoru rano w Hosternwicach našch minister wójnstwa, swobodny knjez z Planic. Měšacy dołho bē thory, a z kóždym dnjom bē mjenje nadžije, zo wothhorje, Powschitkowny bē podžel na joho thoroščzi a smjerczi po cyłym kraju. Šnydom dopołduja po joho smjerczi pobn tam kral, zo by zawostajenym sobužarowanjo wuprajil, a tež kónprync a kónpryncesna tam pobyschtaj. Njebol minister je nimale 50 lēt fajtškomu wójšku pschisłuchaj a wšchelake hōdnoscže zajimal a we wšchch sebi cžesče a fchwalby dobył. W francóžskej wójnje bē wosebje tež joho zašlužba, zo bu wulka a krawna bitwa pola St. Privat dobyta, pschetož bē na strašchynym a dalokim jechanju wuslědžil, kał daloto so francóžske wójško wupšchestrěwa, zo mōžesche je potom kral Albert ze swojim wójškom wobeneč. 30. mērcu 1891 bu po smjerczi hrabje z Fabrice za ministra wójnstwa po-njmenowan, a je sebi tež w tom najwyschšchim zaštojaštwje ze swojim lubo-sežiwym waschynom pschikhilnosč poddatych dobył. — 4 dny ma wójško po kralowej poručznoscži žarowanške znanjenja nosheč a 8 dnjow přeni regiment grenaderow, do kotrohož wōn šluschesche.

— Wojeńske zwuczowanja budža w brigadach wot 5. hač 8. septembra mjez Grimu a Naunhofom. w divizijach wot 9. hač 13. septembra w hanufskich wołrejach Lipka a Grimy, a w chtëm fhorje wot 15. hač 17. septembra pola Leisniga.

— Ze 143. fatiskej lotteriju zašlupja wšchelafe pšcheměnenja, wosebje budža pšichoduje zašy wjacu dobyczow po 3000 hriwnach. Šlowne dobyczo je zašy na 500,000 a prämija na 300,000 hriwnow pomizene. Wot dobyczow budže pšichodnje zašy 15% wot sta wotežahowane.

Němſka. Na ſwojim Rheinſtim pučžowanju, kotrež je fejžor ſmjercze ſatſkoho krala dla pšchetorhnyſ, je wón nětko rjanu wustajeńcu w Düſſeldorfje a někotre druge měſta wopytał. W Gomburgu potom pomnił ſwojeje njeboheje maczerje a nana fejžora Friedricha wotkry.

— Kaž wotežakowachmy, je znaty fejžorowy telegram na bayerſkoho prync-regenta Luitpolda mnohe ſtronu bayerſkoho luda jara rozgorił. Centrumſke nowiny w Bayerſkej poroſ, kotryž jo teje ſtronje tam ſtawa, z hódnoſežu, ale tež ze wiſchey krutoſežu wotpoſtažuja. Šchody centrum w Bayerſkej z tohole podawka njezměje, pšchetož bayerſki lud to nječerpi, zo jo joho prawa ſpytuja pšchitróſtiſchj. Samo tež liberalne nowiny to pšchidawaja.

— Wo naležnoſći penſionowanoho dawkowoho direktora Vöhringa w Poznanju nowiny dale piſaja, a pruskomu knježeſtſtwu jo piſchi tom džeń a hubjeńſcho wjedže. Miniſter Rheinbaben, kotryž je najwjacy wina, je ſkónčnje wozjewił, zo chce w pšichodnym ſejmje wěc rozjaſnuč. Z tutoho napadnoho wotſtorčowanja ſforo wiſchě ſtronu ſudža, zo jo z mežim rozomnym zamołwoječ njemě. Z někotrych dopiſow w nowinach je tež wiđzeč, zo nje-pšcheczeſtſtwo pšchecžiwo Vöhringej tež na někotrych ſtronach z joho katołſkej wěru zwisuje.

— Wołacy haſatiſtam dale jara wulke ſtaroſče a mjerzanja pšchihotuja. W Katłodnych Brujach mějeſche tamna krajna němſka banka rjane kubło z mjenom „Wielke Załty“. Tute wotkupi jej wěſty Němc Stern, lubjo, zo je ſam za jo kupuje. Lědma pať je mějeſche, pšcheda je lnydom poſtkomu knjezej ze Slaſti. Wězo běchu haſatiſtowje njemdri, zo rjane kubło z jich rukow pšchidže. Stern pať jo wězo trochu njelepje z tym zamołwojeche, zo jo piſchi lětnſchim hubjenym wjedrje ſchody boji. Kuboſč haſatiſtow ſebi z tym njeodobudže, ale rjane kubło jo jim tež njewróči.

— 20. auguſta mėjachu pruskej biſtopja ſwoju lětnu zhromađiznu nad rowom ſwjatoho Bonifacia we Fuldze. Nimo ſhorowateju biſkopow z Gildesheima a Poznanja tam wſchitcy běchu.

— W Gamburgu ſwjeczachu někotre dny wſchitcy pohonočowje, hoi ſamo tež wobedzerjo wozow a toni, dofelž bě policija jim njeluby regulativ poſtažila. Za cyle zjawne žiwjenjo w mějeche bě to jara wobčežna woſtubla wěc. Samo lětarjo njemějachu wozow, zo bychu ſhorach wopytowali, a kwapni hoſčjo dyrhjadu z nawoženjom a njewjeſtu pšchi do cyrtwje hič, ſchtož bě za měſto dotal njewiđžana wěc. Wiſcheže hórje bě z pšchiwozom cyroby. Nětko je policija nowy regulativ hač 1. započatkej nowoho lěta wotſtorčila, a tuž je zašy wiſchitto w ſtarych kolijach.

Auſtrija. 18. auguſta ſwjeczeſche fejžor Franc Šózeſ ſwój 72. narodny džeń. Wjele luboſče dře jo jomu tón džeń wopofaža, ale ſtaroſče joho itajnje tež pšchewođžeja. W tu kſwilu jedna Maſiſka bižo mėſacy dołho z Wuhećſkej wo hoſpodařſkim wurunanju mjez woběmaj krajomaj.

Wobec ministerstwoje stej nětko nimale pscheczjene, ale tak so ze sejmomaj změje, je wězo njewěšte. Tak štajnje města njelubosć mjez wobemaj trajomaj knježi.

Rom. Wchki swjeczenju swojoho mjena, Zoachina, pschija bamž mnohich kardinalow a druge cyrkwiniske hódnošće.

Francózska. Njepscheczestwo pscheczíwo cyrkwiniskim rjadam dže dale. Katolikowje so ze wschkej mocu wobaraju. Storo wschudže, dyrhjachu wojacy pomhacž, zo bychu móhli schule zamknecž, a mjez wschškami a civilnymi zastojnikami su hižo mnozy ze služby schli, zo bychu njetrjebali pscheczíwo rjadam wustupowacž. Sudnistwo drugeje instancy w Lyonje je wusudžilo, zo ministerstwo nima prawo, schule zamkacž, a wscho nětko na to časa, schto naj-wschjsche sudnistwo t tomu praji. — W nětotnych krajinach je so katolikam radžilo, zo bychu zhromadnje dawacž zapowěsi, a su to tež hižo we wjacž zhromadźiznach wobzamlili. Bžł pschillad francózskeho je tež schwycšte knježestwo pohnuł, zo je wjacž cyrkwiniskim rjadam porucžilo, zo maja za tsi měsacy swoje klóschty wopuschecžicž.

— 3 kupy Martinique je so we swojim času pisało, zo su tamni wobhderjo jara njepóczíwi byli, a zo je njczbožo było, móhł rjec, khostanjo Bože. Tamniški biskop wozjewja, zo su sfóržby pscheczíwo wobhderjam, zo su na pschillad schizžowanoho Bžóžnika hanili, swjatu hostiju wonjeczefezili, do čyła njewěrne.

Žendželska. Geueralojo Burow, Botha, Devet a Delarey, pschindžechu na swojim pučžowanju do Europy tež do Žendželskeje a buch tam wot generalow Robertsa, Ritgenera a drugih wschškich zastojnikow z mulfej čzesčju pschijecž. Ludžo za nimi běhachu kaž džiwni, hžěžulizž so pokazachu, tak zo bě to cizym hoščom skoro wostudle. Přjedy tutym ludžom njeběchu tak dobri byli. Tež kral Eduard pschija wjednikow na swojej lóžzi w Cowes a rozmołwjecše so z nimi dlějški čas pscheczelnje. 3 Žendželskeje podachu so pschěž Rotterdam do Haga.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 572. Michał Wołdrieh z Brjenjenja, 573. Jakub Žur z Budyšina, 574. Jakub Žur, bohosłowe w Mohuču.

Za staciony do cyrkwički w Bjarnaćicach-Kunnersdorfje: Wot sobustawow bratrstwa swj. różowea z wokoliny klóštra wosebje Njebjelčie 12 hr.

Za wusadnych w Birma: N. N. 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8450 hr. 46 pj. Dale darichu: Молоканы (164 hr.): 1 hr. — Radwořska Płatowa Komisija: Česka Bjesada w Libereu z lužiskimaj Serbomaj, hdyž ju wopytašaj 10 krónow = 8 hr. 55 pj. — Wot Kukowskeho kasina 15 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terclarow: Zemřelaj stej Madlena Bjaršowa (Kratowa) z Mitocžic-Bancžic; Jana Gijeltowa z Althaide. R. i. p.

W Běstecach pola Jurta Scholty čyžło 26 stoji kundroz, rjaneje rasu, t službje hotowy na pschedaň.

Čižiččej Smolerjec knižičiččezetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Gudowy časopis.

Wydawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 35.

30. augusta 1902.

Lětnik 40.

Serbska deputacija psched Zoho Majestosću kralom Jurjom.

Rětkole wschě wjetšje korporacije w Saskjej šhwataju, nowomu knjezerjerj sasktoho kraja k stupjenju na trón zbožopšeho holdowacž. Tuž njesmědžesche tež serbski lud, swojomu wjetchowiskomu domej njetħablajcy swěrnny a pschirwajcy, z rjadu zbožopšecerjow wuwostacž. Zaiždžemu póněželu 25. augusta dopołdnja 1/2 11 hodžin je Zoho Majestosć kral Jurij w swojim kralowskim hrodže w Drježdžanach serbstu deputaciju swjedženiscy pschijał. Zo bychu so po mōžnosći wschě stawy zastupile, bě so deputacija na scěžhowace waschnjo zestajala: Wjednik a rěcznik bě knjez farar can. Herrmann z Wotrowa jako zastupjeř serbsto-katolskeho duchownstwa, knjez farar Kubica z Bukec jako zastupjeř serbsto-evangeliskeho duchownstwa a wubjerta Maczicy Serbskeje (kotrejež pschedshdu knjeza prälata Łusčanskoho bě Zoho Majestosć hižo jako sobustawa přenjeje komory pschijała), knjez profesor dr. Muka z Freiberga jako zastupjeř serbstoho wučerštwu, knjez notar a rěcznik Cyž z Budyschyna jako zastupjeř serbskich prawiznikow, ryceršubler Schrybat nad Žicženom jako zastupjeř serbskich ryceršublerjow, krajnosojmskaj zapóstancaj knjez Kotla z Khróscźic a knjez Smola ze Spytec a knjez gmejnski pschedstojiczeř Scholta z Kutowa jako zastupjerjo serbstoho rataštwu. Deputacija z hlownoho dwórnišćeža w tšoch krajnych landawskich wozach ke kralowskemu hrodej jědžesche, ze swojimi lafajemi w bohatej livreji hižo pschi jězbje powohittkowe džwanjo zbudžajo. Knjez wyschski dwórski maršhall hrabja Wighum z Edštadt deputaciju do hroda domjedže.

Šdnyž bě Zoho Majestosć do audienciskeho sala zastupila, mějesche knjez can. Herrmann wóšle ze zroženliwym hłosom ke kralej scěžhowacu rěč:

„Šdnyž Wascha Kralowšta Majestosć psched krótkim na sławny trón Waschich wótcow stupi, tež we wutrobach Wascheje Kralowškeje Majestosće

śwérnych serbskich poddanow nutrne pscheczo nasta, zo sméli psched wobliczo Wascheje Kralowsteje Majestoscze stupicż a z wosbitej zbożopshcejacej a hołdowanstej deputaciju Waschej Majestosczi zacżucza wuprajicż, kotreż wulkrobny naschoho małoho luda ł Waschej Kralowstej Majestosczi napjelnjeja a hiba ju. Do nascheje na to so powcżahowaceje najpodwolnijcheje próstwy je Wascha Kralowsta Majestoscż najhnadnijcho zwołila a naschu deputaciju w tutej za nas tak ważnej hođzinje najmikoscżiwischo pschijala. Najnutrnijschi a najczeszejwischi džak smy za to Waschej Kralowstej Majestosczi winojczi, a tónle džak zacżuwaju nic jenoż jenotliwje sobustawy deputacije, ale tež wschitcy czi, w kotrychż njenje tu psched Waschu Majestoscż stupichmy. Wascha Kralowsta Majestoscż je so po bożej woli na kralowsti trón, wjetřich zemsteje močy a wulkoscze, zběhnyła, a każ je so Wascha Majestoscż w poniżnosci bożomu wjedženju podeżiřła w starobje, w kotrejš so wjetřina cżłowjekow po džělapořnym žiwjenju do wużebženoho a derje zasłuzenoho wotpowcżinka podawa, z tak wjele a wulkimi czeżemi zjednocżene wysoke dostojnistwo pschijala, tak tež my we Waschej Majestosczi krala a knjeza, nam jenoż z bożej hnadu datoho, spóznowamy, kotromuż smy swérnosć, luboscż a posłuschnoscż winojczi. A tule posłuschnoscż, tule njeřhablacu swérn. tule nutru luboscż džěřca ł czeřcżownomu nanej Waschej Kralowstej Majestosczi zathowamy w tóždym položenju a we wschěch wobstojnosćach swojoho žiwjenja. Wuraźnje praju: zathowamy; pschetuż hižo dotal je tele kralowśwérne zacżuczo njeřpschitřótřchene herbřtwa małoho serbskoho luda było, kotreż je wot naschich wótcow a prawótcow na nas pschěřchło a wot něczřischoho serbskoho luda na joho potomnikow njeřpscheměnjene pschěřdže. - W tychle zacżucżach czeřcżowanja, luboscze a posłuschnoscze ł swjećenej wosobje Wascheje Kralowsteje Majestoscze, każ tež łe knjeżěřřtwu, wot Wascheje Kralowsteje Majestoscze postajenommu, so my wschitcy zetkawamy, njech smy ewangelskoho abo katholickoho wěřwuwuznacża, njech smy wucżency abo njewucżency, njech smy w jednoriřchich a řnadniřchich abo w łěřschich wobstojnosćach žiwi, a smy, zo bychmy wo tym řwědcżili, swoju deputaciju w tymle zmyřle zestajeli. Derje wěmy, zo tale mjez nami wobstojaca pschězjenoscż a měřniwoscż, kařkaż je za nasche cżasne a wěcżne derjeměczo nuzna, tež pschecżam Wascheje Kralowsteje Majestoscze wotpowěduje, a budżemy ło tohodla wschitcy dale prěcowacż, zo bychmy jebi ju zathowali a doraznje řpěchowali. Ł wutrobje naschoho najhnadnijchoho krajnoho wótea hiřcće najpořornischu próřtwu zlożujemy: Wascha Kralowsta Majestoscż chcyła tež nad małym ludom, kotryż drje druhu rěcż hacż w kraju knjeżacu rěczi, kotry so pał we swojej pschwiřnosci a lubosczi łe Kralowřřtomu Domej a we swojej posłuschnosczi a czeřcżownosczi napřchězo Wascheje Kralowsteje Majestoscze knjeżěřřtwu nikomu pschetřechicż njedawa; řřřitajo a řřřwajo swoju Kralowřřtu ruku wupřchěřeracż a jón pschi wótcow waschnju miłosćiwje wostajicż. Swoje pschecża za Waschu Majestoscż do řłowow řpschimnu: Bóh žohnuj, řřřituj, řřřwaj a zdžerż Waschu Kralowřřtu Majestoscż a cży Kralowřřti Dom, wobradż Waschej Kralowřřtej Majestosczi łe krajnej Kralowřřtej trónje něhdy hiřcće krajnischu ujebjěřtu trónu a řpořcż Waschej Majestosczi po tymle zemřřm prěcý pořnym žiwjenju wěcżnje zbóźne žiwjenje. To daj Bóh!”

Đižo w běhu tejele rěcze řřřo Majestoscż rěcżnikiej wospiet pschěřčelnje pschitřimny a pschi wřřhelafich měřtnach řřřoje wosbite řřřodobanjo řřřřznacż dawawřhe. Řř řřřcżenej rěczi pał kral řřřwój džak wuprajį z miłosćiwymi řřřowami, zo je pořnje pschěřwědcżeny wo lubosczi a řřřwěře serbskoho luda łe kralowřřtomu domej, we řřřwym dwóřřřm persónalu

ma wón wjele a rad Serbow wokoło sebie, dženska wosebje je wón mulcy zwjeseleny nad deputaciju Serbow. Serbja njedk su pschewdženi, zo hce wón rěčnikowu próstwu, zo by swoju schlitacu ruku nad malym serbskim ludom dzerzał, potnje a cyle dopjelnicz. Wón ma wulku lubosć k Serbam; to cži knježa hižo z toho widža, zo je joho džowta (pryncesna Mathilda) sama serbski nawukła a zo tež rad serbski rěčzi, schtož wschaf njeje tať lohko. Wo tychle słowach so Zoho Majestoscź na jenotliwych knježich, kotrchž jomu knjez can. Herrmann pschewstaji, wobroczi a z kóždym z nich jara miłosćiwje a lubosćiwje rěčesje. Knjezej can. Herrmannaj samomu kral rjekny, zo je joho zwjeselilo, zo je na joho rěčzi hnydom sprawnoho, swěrnoho Serba spóznał. Zoho wosada drje je cyle serbska? Na to móžesche knjez can. Herrmann wotmołwicz, zo wschaf so we Wotromje jenož serbski předuje. Ke knjezej sararjej Rubicej so wobrocziwschi, spomni Zoho Majestoscź na wysoku a woprawdže rjanu Buceřanstu krajinu a so pschi tym za wulkosću tamnišesje wosady wobhoni. Ke knjezej professorej Mluch kral jara miłosćiwje praji, zo joho wurjekowanjo žanoho serbstoho pschizyntkowanja nima. Knjez Muka móžesche na to wotmołwicz: „Majestoscź, hdyž čłowjek tať dołhe lěta pschi němstich gymnasijach wučzi, je to lohko zrozemicz.“ Na miłosćiwje wachnjo so na to kral z knjezom notarom Chžom do rěčenja da, so joho za joho domowinstej flóschtrstaj krajinu praschjo. Na to so Zoho Majestoscź hišesche raz ke knjezej professorej Mluch wobroczi a rjekny, drje so dopomniwschi na draštny swjedžen lěta 1896: „To je zwjeselace, zo so našchi Serbja nic jeno swojeje rěče, ale tež swojeje drašty, kotraž je tať jednora, a tola tať dostojna a rjenje pschistojaca, twjerdbje džerža“, na čož knjez professor Muka znapschecziwi: „Majestoscź, bohuzel jenož jedyn džel, katholicst; ewangelscy Serbjo su so z wjetšchoho džěla swojeje drašty wostajili.“ A kral rjekny: „To je schkoda!“ (Tať so potajkim kral Surij, kiž sebi ludowu draštu wysofo waži, póbła němšesje kejžorki staji, kotraž je w spóčatkju lěta 1902 protektorstwo pruskich towařstwom k zachowanju ludoweje drašty na so wzala.) Knjezow krajnoskejmskej zapóblancow Roflu a Smolu monarch jako stareju znateju postrowi. Z knjezom Roflu so rozrěčujo wón tež na joho sotru Madlenu, kotraž je njedawno jako flóschtrsta knježna wumrěła, spomni. Su běšche raz Zejna Kralowsta Wysofoscź pryncesna Mathilda pschi swojim wopnye z rěču počesćila. Knjez Rofla móžesche wotmołwicz, zo joho kral w dwójnym žarowanju pschew jebu widži, najprjedy wo joho njezapomnitoho krala Alberta a potom wo joho zemřetu sotru. Pola knjeza Smoly so Zoho Majestoscź za joho domowinu Spytacami wobhonjesche a pschi tym tež na njebočiežkoho knjeza sararja Smišcha spomni. Knjeza Schrybarja so kral na joho mjeno so počahujo prašesche, hač dha je wón tež rodženy Serb, a tať woprašchany móžesche wotmołwicz, zo je wón Serb, a zo je tež joho cyła swójba serbska. Zhoninwschi, zo Žičenške rycěřubło knjezej Schrybarjej křuscha, kral praji, zo so jomu hórata, na naturstich rjanosćach tať bohata křižka krajina ze swojimi lěsnymi wjeskami jara spodobu. Ke knjezej Scholče kral praji: „Póznaju na Wašchaj rěčzi hnydom zały mojojoho dobroho Serba“, a potom hišesche pschispomni: „Wjelež je mi znate, njesmědža so do flóschtra z wokolinu žane knježny pschizimacž“, čomuž knjez can. Herrmann znapschecziwi, zo so po tym wjac njezložuja, něhdže tšecžina flóschtrstich knježnow je ze serbstich, tšecžina z čžestich a tšecžina z dalschich stron. Hišesche raz swoje wjeselo nad tym wuzběhnywschi,

zo bęchu Serbja psched njoho stupili, Zoho Majestoseč kral deputaciju miłosęiwje puschezi. Zeje sobustawny potom hišcheže pozbęhowace rjane hodžiny wjesele wopominajcy pschi zhromadnym wobjedže zjednoczene woštachu a tež pschi tym z dobrowólnym darom za dotwar serbskoho doma swoje swěrne serbske zmyslenjo wopokazachu.

P.

3 Łužicy a Sakskeje.

3 Budyschina. Mjędzy 24. augusta wulecza sebi nasche towařstwo rjemjeslnikow do Hornjeje Łiny. Pschi zastupje do wsy bu wot wošebitoho swjędzeńskoho wubjerka w sriedźnowěkowskej draseže powitane. Mnjezej prąsejey postiezi so wobwęcowany karanczł młofa ł postrowej a poldra metra dołha lišezina jako hamstke pschizwolenjo, zo smę ze swojimi towařchemi ptała tšelec a so hewat zabawječ. Z pschewodom wošebiteje hudybnjeje kapale czechnjeje potom towařstwo na Hornicek zahrodu, kotraž bęche z pletiwami a korhojczkami rjenje wupyschena. Mōžł zahrody stojeseje stan, z bręheczkami wobšadžany, psched kotrymž czeřina „straža“ w rynku stojo tšelby prąsentčrowasche, mjez tym zo wošebita „policija“ so za porjad starasche. Pschituleny ł schęrofej truschiwinje rozpschęczęrasche so hišcheže druhi, wjetřchi stan na zahrodže, blida a stółczki pod swojej tšęchu khowajo. Psched nim pał wupinasche so na wysokej žerdži horby worjol a pōdla na niźškej drjewjana hwęzda, do kotrejež męjachu łnjenje a łnježny towařstwa tšelec. Z tšelcnjom so hnydom započęa. Pschi nanajkrasnišcim wjeđrie łnježese na tšelnischezni tajke pilane a radořtne žiwjenje, łajtkohož Hornja Łina hišcheže wohładała niebę. Mimo wjele druhich pschęczelow naschoho towařstwa počęęczęřichaj nas tež łnjež prąlat Łuscząnski, joho wyřoli protektor, a łnjež kanonikus Lōbmann ze swojej pschitomnosęu. Sčtož pał nas najbōle łnu a zwjeseli, bę wutrobna hořpodliwosę czeřtneje Hornicek-Gudyč swojby, kotraž bę telko tyłancow napjełka a kofeja nawarila, zo mōžachu so wschitch wobdžęlnicy do syteje wole najęsę a napicę — a bę jich pschęz 150! Mjeđ jej Wōh wscho mytuje řto a tysę křocz! — Słōncęnje, hdyž hižo łmęřti padachu, padęe tež korhoj, potšęlena wot łnjeza kublerja Michala Hornika, kiž bu z tym nasch „kral“. Radořtne wyřłanjo a łława wołanjo ł joho czeřęzi nocheřšche łōnce bracz. Łola dawno hižo bę łłōncęko boži domeczł sčło a — ptał a hwęzda bęschaj potšęlenaj, dobyčęa rozdžęlene a mały wohnjořtroj wupaleny — tuž bę teč z nami cčas dom. Z nutrynym dčatom Bohu, kiž bę nam łajki řjany dęęł wobradžł, a z wutrobny m dčatom cłłomu hořpodliwomu Hornicek-Gudyč domu, wrōczęchmy so zasy dom. Krasny swjędzeń pał wořłanje nam njęzapomnity.

J. Š.

3 Łłōchtra Marijnje Hwęzdy. Zoho Majestoseč kral Łurij je wjele-dostojnomu łnjezej kapłancj P. Alexandrej Šitschjelej w łłōchtrje, bęřp-słomu notarej, ł joho 50łętnomu męřchmřłomu jubilejej ryečęřski tšchiz ł łłassny Albrechtowoho řkřda řpožęł. Majdostojniřchi łnjež prąlat Łusęčąnski so tohodla minjenu pōndžęlu do łłōchtra poda, zo by kralowske wyřoli wuznamjenjejo řpomnjenomu łnjezej swjatoczęje pschepodał. Z łnježom prąlatom bę łnjež kanonikus direktor Lōbmann řobu, teč bęchu so w łłōchtrje nimale wschitch patronatsch duchowni zhromadžłł. Swjatoczęje pschepodačę řta so w abtowni w pschitomnosęi łnadneje łnjenje abbatissy Bernadchy, duchownych łnježnow a zhromadžęnych duchownych łnježow. Łnjež prąlat we swojej řęči na mnohe zasłužby czeřęčęnoho łnjeza jubilara a joho swěrne

sfutkowanie w takich dołgich latach spominasze a potem z wutrobnym zbożopłcheczom knjeza jubilara z kralowstwm wuznamjenjenjom wupyschi. Knjez jubilar głuboko pohnuty swoju radość nad tajsim wysokim pschypóznacjom wupraji, a też dnchownej a śwetinej wyschnosceji so dżakowaasze, zo stej jomu je wustutkowałoj. Na to jomu też družny pschitomni swoje zbożopłcheczjo wuprajidu. Pschi swjedżenistej hościjnje knjez P. Alexander stawu na Zoho Majestojcz munjesje. — Ad multos annos!

W Kunnersdorffe = Bjarnacziach je minjenu njedźelu w tamniszej cyrkwiczej knjez scholastiks Stala po dopołodnijschich kemschach norwe staciony kschizowoho pucza swjecził. Staciony je dobroczetka darita. Měshto pschez 100 wosobow bėsche w kemschach. Za cyrkwicztu je kischetce nuznje trėbny z wón, tiż by pobożnych k bożim służbam wołał.

B cyłoho swėta.

Salska. Mjebow wójuski minister, general z Planitz, bu pjatt tydženja popołodnju z wojećskimi częsczemi pohrjebany. Za paradu bėchu so tam tsi schwadrony jėzdnych, přemi regiment grenadirow a dwė batteriji zestupali psched wojećskej cyrkwiu. Zapóskanstwa wschėch salskich regimentow a zastupierjo mnohich zastojństwow bėchu pschitomni. W jenej pschińdže sam kral Zuri, pschemodżany wot krónprync a prync Jana Zurijsa a wjacj wyschichich generalow. Sdnyž bė częłto požohnowane, bu na nowe wojećske pohrjebniščežo pschemodżane, kotrež je hagle njedawno w zelenej holi pschihotowane. Wojebitu dopomnijněstu rěcz mjėjsche general z Treitsche.

— Dotalny komandowacy general 12. wójstwowoho korpsa, general z Hausen, je ze swojoho dotalnaho zastojństwa wustupil. Na joho městno je Zoho Kralowstka Wjsojsoč krónprync Bjedrich August jako komandeur pomjenowany.

— Kaž so słyschi, je general z Hausen za nowoho wójuskeho ministra postajeny.

Měmisa. W tom tydženju dojėdže italiski kral do Barlina, zo by němskeho kejžora wopytał, kaž je njedawno ruskoho kejžora wopytał. Wopyt ma drje tež woznamjenicž, zo ma zwjazł mjėz Stalskej a Měmskej dale tracž. Někotre nowiny drje pijaja, zo italiski kral tež rakuskeho kejžora wopyta, tola wěre podobne to njeje. Haczrunjež staj wobaj kraje mjėz jobu pscheczelenaj, ma tola rakuski kejžorski dwor, jako chle katolski, na poměry dżiwacž, kajskež mjėz Watikanom a italiskim kralowstwm domom knježa.

— Znaty wjednik centruniskej strony a přemi zastupny přāsident pruskoho sejma, swobodny knjez z Heeremann, swjeczėsche minjenu wutoru swój 70. narodny džen. Wot lėta 1870 je wón swoje parlamentiske dżėła započzał, a njeje sebi wo tón čas jenož lubosč katolikow, ale też częsczownosč druhich stron zaslužil. Doseč kruty we swojich zasadač je prawa katolskeje cyrkwi je z raznosčju, ale też ze schcėdriwosčju a lubosčju zastupował, sčtož sebi też joho pschecziwnicy waža.

— Pjatt 22. augusta bė w bayerskim wotrjesu Forchheim-Kulmbach wažna wólba do němskeho sejma. Stojėschtaj sebi tam centruniski a nacjonal-liberalny kandidat napscheczjo. Pschi mužskej wólbe doby nacjonal-liberalny, doteč mjėjsche něhdže 900 głosow wjacj, dżyli centrunowj. Liberalne nowiny cjinja tak, kaž by z toho widžecž bylo, zo centruniska strona w Bayeriskej

hłosow zhubjuje a nacionalliberalna nadobhywa. Tomu pał tak njeje. Liberální su jenož dobyli, dokelž su so wschitke strony hač do małej licžby socialdemokratow pschecziwo centrumej zjednocžile. Za nacionalliberalneho hłosowachu tež wschitcy swobodomyślni, hačrunjež běšce tutón kandidat slubił, zo chce za žitne cla hłosowacž, kotrež je knježerstwo namjetowało, hačrunjež swobodomyślni hewal doleč pschecziwo wschichym clam schcžuwaju. Z toho je widžecž, zo tež na tej stronie tak jara pschecziwo clam njejsu. Džiwne ale nic niwoschědne bē za- džerženjo zwjazka ratarjow, kotryž bē pschi přenjeji wólbje wjele hłosow za swojoho kandidata dóstał. Centrumski kandidat bē slubił, zo chce za wschichy cla hłosowacž, hačž bē je knježerstwo namjetowało. Zwjazč ratarjow by po- tajskim dychbał po prawom za njoho byčž, hdy by jomu telko na ratařtwu zaležalo; pschetož wón lubješce ratarřtwu wjacj schita, dychli nacionalliberalny. Ale centrumski kandidat je — katolski — a za tajkoho zwjazč ratarjow nihdže njeje. Město toho, zo by Zwjazkowe pschedsydstwo swojim pschiswislkam porucžilo, za centrumskoho kandidata, schtož by lěpje za ratařstwo bylo, hłosowacž, wuda heřto, zo njedž kóždy woli, tohož chce. Dokelž pał su tam pschiswislch zwjazka ratarjow wschitcy lutherřcy, wězo tež zapóslanca swojeje wěry wolachu. A to bē wina, zo centrumski kandidat podleža. Katolikowje pał z toho z nowa zasj widža, schto maja wot zwjazka ratarjow wocžakowacž, kotryž radšchi na wužitk abo schkodu swojeje strony njedžywa, hačž zo by za katolika hłosował.

— Njedželu 24. augusta započja so w badenskim měsčje M a n n h e i m j e 4 9. j e k h a d ž o w a n k a k a t h o l i k o w R e m j e j e. Wschitke tež pře- dawšce lěta su zhromadžizny derje wopytane byle, a je wopyt lěto wot lěta rojtk, ale tute lěto je wschě přjedawšce pschetrjećiko. Staž su na železnicach wulicžili, je njedželu na 90,000 ludži do Mannheima pschibylko. Wězo nje- mōžachu so tajke řyly na jenotliwych zhromadžiznach wobdželičž, hačrunjež bēchu wschitke sale pschepjelnjene. Schadžowanu wotewriču ze řwjatocžnym wobskhadom katolskich džělacžerřich a towarřichnych towarřtwom. Njēdže 170 tajkich towarřtwow z Prusseje, Hessinskeje, Württembergskeje, Elsařa a Bajer- řkeje wobdžělachu so z wjacj hačž 20,000 wosobami na tym cžahu. Potom bēchu z dobom 4 wulke zhromadžizny. Najwjetřcha wězo we wulkej hali, kotruž je město za tajke řwjatocžnosčje natwariko, a kotraž ma tajku řalu, zo mōže tam z dobom 15,000 wosobow so zaměščicž. Z zhromadžiznach rēcžachu prělat dr. Schädler z Bambergu wo katolskej cyřwi jako zastupjerčy a zastarčy džělacžerjow. P. Bonaventura rēcžesche wo cyřwinskič řlutkach mikosčje, a druzy njēža. Pschitomny bēšce tež Freiburgski arcybřstow Nörber, kotryž tohorunja ř zhromadžiznje porēcža, břstoske požohnowanjo jej wubdžěliwřchi. Wjećor bēšce wotewreřista zhromadžizna, w kotrežž tež Mannheimski wschichy měsčjanosta dr. Martin zhromadžiznu postrowi. Na tutej zhromadžiznje wot- mēwachu so řpěwy z rēcžemi. Z wosebitym pschihłosom pschijachu so tež po- strowy ze Sakskeje a z Wina. Pōndželu rano započja so po řwjatocžnych řemkach, kotrež měsčesche arcybřstow Nörber, 1/2 11 hodžin přēja zawřjena zhromadžizna, w kotrežž bu redaktor Kölnjanskej „Volkszeitung“ dr. Carbauns za hłownoho a hrabja Reipperg z Württembergskeje za přenjoho a měsčja- nosta dr. Eiben za druhoho zastupnoho přäsidenta wuzwoleny. Wobřchěrne postrowy so telegrafisčy pōřlachu řwi. wóteč, řejžorej a badenskomu wulko- wōjwōdže. Potom bēchu wschelate resolucije nastupace řwětnu mōc řwj. wótea, jubilej bamža, rafaelřte towarřtwu, řwjaty row w Jeruzalemje, wot zhromadžizny

pschijate. W samym czasie, gdyż bę tale zamrjena zhromadżizna, a psched nej męjachu wschelafe tomisije swoje muradżowanja. (Pschichodnje dale.)

Pólska. Lęta bę so 300 lęt minęło, zo pobożny pólski zemjan na Zebrzydowskiej hórey w Galiciji, t pokódnju wot Krakowa leżacej, wulkotny pschizowy pucę po podobnosćzi Jerusalemisko natowaricę da. Sętoż sam dofinięć mohl njebę, to sta so wot joho potomnikow. Pschęz dwacećzi cyrkwićstow debja nimo hłowneje wulkeje cyrkwie wjeršęst hory a postrowieja hiżo z daloka pschihadżacych putnikow. Róđdy stacion ma swoju wosebitu cyrkwićsku, a tohorunja někotre potajnistwa swjatocho rózarija. Ze wschęd kónćin pólskocho kraja sřhadżuja so na tutym swjatym městnje kóđe lęto tysacy a tysacy pobożnocho ludu z Prusseje, Russeje a Awstrije. Ale telko tysac hišęęe „Kalwaria“, każ Polacy tute hnadowne město mjenuja, na raz witala njeje, każ pschi sřadnosćzi 300 lętneho jubileja na dnju do-njebies-wzaća swjateje Marije a w oktawje tutoho swjedżenia. Wjacy dnjow jeźdżachu nimo porjadnych 16 wosebitnych železnicęnych časow do Zebrzydowa a zasř wróćę. Pschęz 300,000 na jubilejnych dnjach swjate město wopytachu, mjez nimi wjele duchownych, tjo biskopja, dwaj arcybiskopaj a kardinal Pużyna. Za jenićski tyđęń je so tam 1700 bożich mšchow swjećilo, a 80,000 ludži pschistupi t bożomu blidu. Tjo biskopja wudželachu tež swjaty sakrament firmowanja něhdže 5000 wosobam. Najdalši putnicy bęchu z ruskich namjezow, 70 mil daloka, pschihwatali.

J. S.

Awstrijska. Wulke njewjedra su wosebie w alpach wulkeje sřkody naćinić. W mnohich krajinach pola Innsbrucka, Wrešt, wokoło Sulden a Trafsena buchu drohi wot wody pschedřene. Pola Merana bu wjacy třeżow wot deščęza spowalanych. Wojacy dyrhachu wučahnyć, zo bychu naćinjenu sřkodu pomhali wuporjedžęć.

— W Gmunden zemřę zaúđzenu njedželu arcywójwodka Margaretha Sofija, mandželka pschichodnoho württembergisko krala a wójwody Albrechta, z kotrymž něhdy katholicřka linija na württembergski trón pschińđę. Arcywójwodka bę 22. augusta czeřtn operaciju drje pschetrata, ale mocy jej njebosahachu, zo by mohla cyle wotřhorjęć. Zemřęta bę sotra pschichodnoho rakuskocho fejřora Ferdinanda a bęęęe hafle 32 lęt stara. Wóženika bę so 1893, a zawostaji pjecę džęćzi, tjoch hólcow a dwę hólčęch. Najmlódsřa hólćka, sęęte džęćzo, je psched nej zemřęla.

Francóřska. Justicny minister Wallę je w mjenje swojich towarřchow wuprajil, zo čće ministerřto w njepřęčęřstwie pschęćimw cyrkwinřim řchulam žmowstacę. Zeli budže jomu to móžno, budže po próđdninach 180,000 džęćzi bjez wučęby, dokelž budže jenotliwym wosadam z czeřka móžno, za tak krótki čas so wo nowe řchule postaracę. Na pschęčęřhanju řchęčęřansřich řchulow su wosebie swobodni mulerjo wina, każ je z dopisow widjęć, w kotrychž wukrajni mulerjo swojim francóřřim towarřřam t jich řkutkowanju zbožo pschęja. Tęćzi ludžo řęća řtajnje wo cřlowjeřřich prawach, řęptaja pař je, gdyž so wo katholicřtu cyrkęj jedna.

Indijska. Wo poslednim ludu lićęnju, kotřę je so lęta 1901 w řendželřkej-Indijskej stało, je tam w tu řhwilu 1,524,625 katholicřich řchęčęřanow. Druhich řchęčęřanow je tam něřęto mjenje a su nimo toho do wschelafich řęttow rořčęčęřjene. Katholicřka cyrkęj tam, byrnjeř pomalu, tola řtajnje pschibęra. Řohanow je tam na wschę 300,000,000, kotřiz z wulkocho džęla t mohamedanřtwu a buddhistsřim bludam řřusęęja.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 575. Michał Mič, bohosłowe w Prazy, 576. Jan Kučank z Budyšina, 577. Michał Pječka z Banec, 578. 579. z Němcow: Pětr Zarjenk, Michał Čorlich, 580. Madlena Mrózowa ze Sulsec, 581. Marija Kronsec ze Salowa.

Sobustawy na lěto 1901: k. 805. Jan Kučank z Budyšina.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je so woprowało: Wunošk z rozpředatych wobraznych khartkow, wot knjenje z Walter-Ješki nad Běčecami zhotowjenych a darjenych 14 hr. 40 pj., dar khudoho wučomea z Baćońskeje wosady 3 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je so woprowało: Na Kuškec-Hawkec kwasu w Boranecach 14 hr., na Hajnsec křěciznach w Boranecach 4 hr., njemjen. k wumolowanju presbyterija 50 hr.

Na nowu cyrkwičku w kupjelach Oppelsdorfje pola Žitawy: Njemjenowana z Budyšina 2 hr.

Za stacijony w Lubiju: Julija Wiesnarec z Łazka 1 hr., dobytk 2 hr., tohorunja 30 pj., H. W. z Rakec 10 hr., N. N. 7 hr,

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8475 hr. 1 pj. Dale darichu: Молоканы (165 hr.): Darniwy »lokalinsp.« 70 pj. + 1 hr. — Radwofska Płatowa Komisija: Na Žitawskim dwórnišću wot Měrćinkoweje 50 pj., wutoru wječor pola Domanje 20 pj. Hromadže 70 pj.

Zapłać Bóh wšěm dóbročerjam!

Sobustawy bratstwa „Jězusoweje Wutroby“ a „Zapowštolstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu septembru Bohu woprować: „zo bychy wšichy w lubosći i Bohu nadobychali.“

Pjatk 5. septembra rano w 6 hodžinach póndže **procession** z kłóštra Marineje Swěždy do Arupli. Rano w 5 hodžinach boža mšcha tam. Wo bohate wobdźělenjo prosy

J. Schere, wjednik.

Rucjowarjam do Arupli, křiž 5. septembra hač do Birny po železnich jědu, so z tuthym wozjewja, zo **procession** w hosćencu pola „**Žłoteje Swěždy**“ („Goldener Stern“) i swacizni pozastanje, zo bychy procession prawje nadešli.

J. S.

Wutrobna próstwa!

Tudy je **pottjecja** lěta stara **holečka** (rodźena 19. februara 1900), kotrejž je pschod połdra lětom **mač wumrěta**. Nan je khuby fabrički džělač a ma hišće **pjeć** druhich džězi, kotrejž su w Marijnym Dole a w Zaworniku we wustawach. Za dwě z nich ma nan **placiz**. Mała holečka je pschěz lěto w khorowni milosćiwych sotrow w Grunawje byla, kotrejž su ju jara derje wothladale a i mocy pschijněle. Nan by swoje džěčo cyle wotstupał a prosy, hač něchtó (swójba, mandželskej bjez džězi) so nad džěčom njedhał smilic a je i sebi abo tež za swoje pschijec. — Doprajec móžes so za džěčom pola redaktora **J. Glase** w Budyšinje.

Čižkej Smolerjec knižicizjećnje w Macičnym domje w Budyšinje.

Katoliški Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plači létnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plači na póse
a w knihalni létnje 3 hr.,
šiwórtlétnje 75 pj. Za na-
wéštiki plači so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Spodony časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 36.

6. septembra 1902.

Lětnik 40.

Nowa škula w Hajnicach.

W sežehowacym pschěhlad wažnisich podawkow, kotrež cyrkwičŕku a škulu w Hajnicach nastupaja, podawamy.

Spdny bě 1864 mechaniska pschědžetnja w Hajnicach založena, a tež wšchelate katolište swójby pschitwadžachu, so tež bórzy spózna, zo je za katolište džěczi nabožna wučžba trěbna. Porjadna křesćanska wučžba za katolište džěczi, kotrež hewak lutherstej škuli w Budestecach abo Hornjej Šorcy wopytowachu, so 1876 založi. Wučžbu porjadnje Budyšchiski kaplan (wot spocátka knjez Łusćanskii) dawasche; fabriske knježstwo běsche tomu we swojim wobdlenju dobročijnje štwicžku posćicžilo. Duchowna wyschnosć pak spózna, zo je za katoliškich wobwdlerjow a jich duchowne zastaranjo tež cyrkwičŕka nuznje trěbna. Tuž so poča za nju hromadžic a bórzy so tež twar cyrkwičŕki započa. Za 30,000 hr. bu cyrkwičŕka natwarjena*, a 6. novembra 1881 ju njeboh knjez biskop Bernert poswjecži. R cyrkwičŕcy bě wosebita škulŕska stwa pschitwarjena, w kotrež so wot nětk nabožna wučžba wučesche. Vicžba katoliškich džěczi bě mjez tym lěto taž lěto pschiběrala, tak zo bě žadosć za chłej škulu za katolište džěczi dale a sylniša. Založenjo wosebiteje šchule so čžim lóžsche zdasche, dofelž tež wosebje w Budestecach sebi pschějachu, zo bychu katolište džěczi z tamnišcheje šchule so wotbyle, sčtož by za pschěpjelnjenu Budešćansku škulu wulke wolóženjo bylo. Šachrunjež tak samo swětna wyschnosć wěc spěchowasche, dha tola jednanja nimale tŕi lěta trajachu,

* Dary hač do džensnijchoho dnja něsčto pschěž 13,000 hr. wunošchuj, zbytny twarŕski pienjez je farŕka chŕtej Rascheje Łubeje Knjenje w Budyščinje mjez tym dodała a počžicžila.

doniž knjezeštvo 15. wulkohe rózka 1901 založenjo katholsteje schule domoli, pschi tom pač hnydom wupraji, zo so pomoc wot knjezeštwa za twar schule woczafowacz nima. Z mnohej prócu je knjez kaplan Rowač cyłu schulstu naležnosć spěchowal. Wulke wopory wobšedžeť fabrika, knjez Alfons Borák de Wara, pschinjeje. Za twar samón dari hnydom 10,000 hr., dale zapołoży 6000 hr., kotrychž dať ma so na zdžerženjo schule (tepienjo, wučbne šředki a t. d.) fózde lěto naložowacz; tež pschi twarje samym je tónšamym třebne. Za wurunanjo twarniščeja a pschibódnišche wuwjebženjo twara mnohe wopory pschinjeľ, tak zo móže so joho pomoc na 20,000 hriwnow wobliczyć. K tomu pschińdu nadobnišche dary najdobstojnišchoho knjeza biskopa a někotrych druhich dobroczelow, wosebje pač duchowneje wyschnosće, kotraž nic jeno na 10 lět porjadnu pomoc pschizwoli, ale tež k twarej samomu nahladny dar. Tak je schulste pschewstojiczeštwno škutť pschiměrnje lohko wuwjeić mohło, na czož tež schulsti dohladowať we swojej rěči wosebje špominasche.

Šdnyž bě knjezeštvo 15. wulkohe rózka 1901 katholstu schulu pschizwoliło, jebi schulste dohladowaštwu tež pscheješche, zo by schula něť bjez dalschoho fombdženja so wotewřiła, dofelž bě Wuběščanškej schuli wolóženjo třebne. Dofelž hišćeje schulstoho domu tu njeběšche, bu tak mjez tym dotalna schulsta štna za nabožinu pschi kapali za schulu, tak derje hač so to runje hodběšche, pschiprawjena, a po jutrach 15. hawryla 1901 so schula wotewri.

Tudy je něťto knjez wučer Šjecžka z wulkej prócu a ze wschej šiwěru bžěłal, a móže so prajicž, ze žohnowanjom škutkowal. Wobwydlenjo za wučerja bě mjez tym knjez Borák de Wara w jenym swojich domow pschihotowacz dať.

Za lokalnoho schulstoho inspektora wyschšcha schulsta wyschnosć na namjet tachantšcho konsistoria knjeza kaplana Rowaka pomjenowa. To bě cžim šprawnišche, dofelž je knjez Rowač za cyłu naležnosć dotal so štaral, fózdy tydžeň wjac tróć do Hajnic pschińdže a wobstojnosće znaje.

Hajnicžanška schula je blizko pschi tamnišchej cyrkwičcy na lěwym boku Šprewje natwarjena na trochu pomniščenym měštnje pschi železnich. Z rjanoho privatnoho pucza, kotryž je fabrika tam natwarila (prjedy bě tam šćežka, kotruž by fózde lěto woda rozbrěła), po šthodže pschińdžeschy na rjane plonjeschto psched schulu, měštno za wulhodžowanjo džěczi, a po druhim šthodže horje do schule. Schulsti dom, kotryž je Wudyschski mišchtr Šaup twarił, je tak založen, zo móže pozdžišcho, budže-li trjeba, so powjetšicž, ze zastupom po boku. Deleť je jara wulla a rumina schulsta štna, z piečimi wulkimi wotnami k połdnju a šjomi k połnocy. Šorjeka je napschecžo šthodej štna za duchownoho a na prawy bok wobwydlenjo za wučerja, wobstojace z dweju štwow, fomory a kuchnje. Wo dwěmaj šthodomaj štej hišćeje dwě štwi a fomora a rjana łubja za šušchenjo šchatow. Za schulu, k železništomu nasypei ležace, je wosebite twarjencžto za plosačnju po jenym a nuzniki po druhim boku. We wschěch rumach je elektriske wobšwětljenje pschiprawjene, a doštarwa schula elektriske šwětko z fabrika. Twar cyłoho schulstoho domu a pódlanšcho twarjencžta je něhdže 18,000 hr. płacžil. Schula so cži, hdyž ze železnicu nimo jědžeschy, šhětro mała bycž zda, tola hdyž do njeje zastupišch, šy pschewapnjemy, widžo, zo ma wjele ruma; měštnosće w njej su jara derje wužite a wutřebane.

XXVIII. Hłowna skhadźowanka Serbskeje Studowaceje Młodžiny we Łazu.

(Spisałoj . . . wa.)

(Skónčenje.)

Knjez kapłan Andricki rozdawši do ludu hromadu svojich „Łužicow“ a přeprosowyši ludźi, zo bychy sebi je přečitali, pokračowaše: „W našim času, hdžež je so wědomosć na wšěch polach tak rozšěrila, njeje móžno, zo by wučefnja mohła wučomcej wšeho poskićić, čohož je k žiwjenju trjeba. Tohodla dyrbi so wučomc sam prócować a wudokonjeć. To so hodźi z rozomnym čitanjom dobrych knihi. Z rozomnym a hospodařskim wužiwanjom přiřódnych knihow móže a ma studowacy młodženc we swojim předmjeće swoje wědženjo wudospoľnić a tež druge susodne zahony poznawać wuknyć. Druhi srědk, kotryž k dobromu kóncej wjedže, je pućowanjo. Z pućowanjom sylni čěło, duch so wobohaćuje, powahi so tworja. Młody čłowjek so samostatny być wući. Serb ma wosebje w Serbach pućować, swój kraj a lud zeznawać.“

Knjez archidiakon Dobrucký z Wojerec přiřłosujo wuprajenym žadanjam namołwješe serbski lud, zo by, hdyž joho młodži studowacy hižo njesmědža joho „žadni hosćo“ być, tež jich wutrobnje přijimał a šćedriwje hospodował, kaž so po słowjanskim słuša.

Hdyž bě so knjez Bart za přeprošenje podžakował a Khwaćičanow, dokelž su nuzne žně, zamołwił, hłowny starši skhadźowanku skónči. Dopomni studowacych bratrow, zo je naša přiřlušnosć, nětko tež dopjelnić, štož slubichmy, a dokonjeć, štož wuradźichmy. Z dobow podžakowa so lubym hosćom za lube słowa a zhromadženym wšěm, zo su jich a naše cyłe wuradźowanja tak kedźbliwje slědowali, a přeprosny wšitkich na wječorny koncert. Mjez tym so tež sława na krajneho wjercha wunjese.

Tak běchu so tři hodžiny minyle, a hdyž bě knjez stud. theol. Delenk protokol přečitał, sebi wšitecy z cyłej dušu zaspěwachmy: „Naše Serbstwo z procha stawa.“

* * *

Wječorny koncert Radwořskoho spěwařskoho towařstwa „Meja“ — joho sobustawy běchu wězo tež hižo na hłownej zhromadźiznje přitomne — radži so wubjernje. To je jene słowo za džesać. Program wobsahowaše 10 čisłow. Z nich bě 6 krasnych khorow. Hižo přeni: „Njespušćejmy nadžej rjanu“, nas powući, što lubosć k wěcy zamóže, hdyž tu je. Kaž tutón, so tež spodobachu spěwy: „Ha Limborčenje z wójny dom čehnjechu“ a jara derje wolene čisło „Buriko, chceš-li być knjez.“ Radwořski měšany khor wulcy pilnje wuknje a přemnohim druhim by ze swojej swědomitosću a swěru mohł z přiřladom być. Njeje zawěrnó rjeńšoho wokřewjenja na zabawje, hač tajki syty a sylny khor. — Dokelž běchmy w holi, zaspěwa so: Khwalba hole „Kaž so města čěrwjenja.“ Knježna Hanka Šolćic je sebi z nim jara wulku česć

dobyla, runje kaž z luboznej, Zejlerjej k česći wuzwolenej pěsnju: „Pod Łazom rjana wjeska je“, w kotrejž jej knježna Libšec, tohorunja z Radworja, wustojnje a wěšće sekundowaše. Knjez Rjeńč z Kamjeneje ze zapalom přednošowaše Pilka-Čišinskoho solo: „Ha čorne khójny šumjachu.“

Z wulkej radosću bu, hdyž na jewišćo wustupi, knjez wučer Šolta-Lipjanski powitany. A posłuchařstwo njewustawaše, doniž po swojim spěwje: „Hdže statok mój?“ hišće njepřida pěseń: „Njesće lečo, mróče.“ Z krasnym khorom: „Naše Serbstwo z procha stawa“ so koncert skónči. — A potom běchu reje a wjesela přecelna zabawa w kole dobrych a najlěpšich bratrow.

Póndželniši wulět do Rakéc wjedžeše, hdžež smy w knježim hosćencu pobyli, a potom pola knjenje Wjacławoweje šćedriwje hospodowani byli, za čož budž jej a knjezej Pawołej wutrobny džak Serbskeje Studowaceje Młodžiny. W Rabicach smy so w lubym towarstwje na kónc zhmoadžili, na sobotu, njedželu a póndželu hišće raz pomyslili a potom do kraja so rozešli — spominajcy na Malešecy.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Dotalny direktor tudomneje rataršćeje šchule, knjez professor Brugger, je swoje zastojństwo thorošće dla zložil. Na joho město je professor Gräbe powołany. Knjez professor Brugger, kiž je nimale 25 lět z wulkej pilnosću a wustojnosću rataršću šchulu wjedł, džens Budyščin wopušćej a so do swojoho mótnoho kraja, Wadenšćeje, a to do města Ulberlingen nad Bodanštim jezorom pschěhył.

3 Budyšcina. Někotre njewěrnosće wschelatich, tež našchich napšćecnych nowin dyrbinny naprawić.

Šdyž zhromadžizna katholicow w Mannheimje so pschihotowaše, tute nowiny jara na to swarjachu, zo tón króč zastupjerjam njekatholstich nowinow so pschistup zapowje, a so chwalachu, zo jich protestantiske zhromadžizny tež zastupjerjam katholicstich nowinow dowola, pschitomni być. — To wscho pał njeje wěrnó bylo. Žanomu zastupjerjej nowin w Mannheimje pschistup zapowěli njesu; chle pschějene su katholicow a njekatholicow nowinarjo tam sedźeli a pisali, a nihto jim žanoho fšchiwoho słowa prajił njeje. — Tola te nowiny, kotrež su předy njewěrnosć wozjewjale a swarjele, nětko žanoho słowa njepraja, zo bychu tež wěrnosći swědženjo dawale.

Runje tał su nowiny wozjewjale, zo budže na marianštim zježdže w Freiburgu we Schwajcarskej so wo žadanju jednać, zo by swjaty wótc Do-njebeš-wzaczó swjateje Wlaxije tež po čělc jako dogma wuprajił. Tola zježd je wotbny, a wo tutej wěc so z chła jednało njeje. — Nowiny pał, kotrež su předy wopacžne powěšće podawale, nětko mjelčja.

Tať to jara hušto činja. Najpředy nětaji nowinow wunamafaja abo jedyn po druhim rozchěrjeja, zo bychu fšchěrowali. Šdyž pał je so jim dopokazało, zo njeje wěrnó bylo, fšchož su pisali, potom tola ničó wróčzo njebjeru. Sich wotpohlad je dopjelneny, hida pschěžimo katholickej cyrkwi je nowu cyrbu dóstała — a to bě jich zamysł. Čžestne tajte počinanjo njeje.

Z cyłoho swëta.

Němſka. 49. ſſhadźowanſka katholicow Němſkeje w Mannheimje. (Stónčzenjo.) Popołdnju w 5 hodzinach zapocźa ſo přenja zjawna zhromadźizna, w kotrejž běſhe zaſy archbiſkop Nörber. Po dlějškej zawodnej rěčſi präſidenta dr. Cardaunſa a po biſkopſkim požohnowanju rěčejſhe prawnik Fehrenbach z Freiburga wo 25lětnym bamžowſkim jubileju a dr. Karl Bachem wo njepſheczełſtwje pſhecziwo katholicſkej cyrkwſi ſtónč zańdženoho a zapocźatk tuteho lěſtotka. — Wutoru rano bě ſwjatocźne requiem za zemřete ſobuſtawu a potom bě pſched druhej zawrjenej zhromadźizny hłowna zhromadźizna ludowoho towaſtwa za katholicſtu Němſku. Z rozprawu dr. Piepera, hłownoho ſekretara ludowoho towaſtwa, bě wiďžeč, zo je towaſtwo w zańdženym lěčje wo nimale 25,000 ſobuſtawow pſchroſto, a zo ma nětko nimale 210,000 ſobuſtawow. Nimo ſwojich porjadnych ſpiſow je tež mnohe lecźace liſty wudawało, pſched kotrejž chce towaſtwo lud wo wiſchelatičy politiſkich abo ſocialnych praſchenjach rozjaſnić. Tak je na pſch. poſlednje lěto tajke liſty wudawało wo nužnoſći a ſprawnoſći rataſkich elow. Zhromadźizna bě jara derje wopytana, bě jich na 11,000 pſchitomnych. — Druha hłowna zhromadźizna bě wutoru w 5 hodź. Na njej bě nimo archbiſkopa dr. Nörbera hiſheče Mechelunſki archbiſkop z Branden de Reeths a Epierſki biſkop dr. Erler. Rěčachu na njej profeſſor dr. Braig z Freiburga wo katholicſkej měrje a mědomoſći, lěkač dr. Guſſert z Freiburga wo waźnoſći katholicſkich cyrkwinſkich rjadow za naſch čaſ, a prawnik dr. Feigenwinter z Baſela wo katholicach a dženſniſkich hoſpodaſkich poměrach. W tutej zhromadźiznje čſitachu tež telegramaj, z kotrymajž ſo ſwjaty wótc a teižor za poſtrow dźaku-jetaj. Smj. wótcowu bě jara luboſčiwu, němſtoho teižorowu jednory, pſched Eucanuſa poſlany, taž z wjetſcha pſchi katholicſkich zhromadźiznach. Poſledniſchi čjim bóle napadny, dokeľž běſhe badenſki wuſtowówodna na poſtrow hłowneje zhromadźizny jara doſladny a luboſčiwu telegram poſlał. — Serjedu dopołdnja běſhe po ſwjatocźnych kemichach tſecza zawrjena zhromadźizna, w kotrejž cyłu ſyłu waźnych reſolucijow pſchijachu, na kotrejž tu njemóžemy jenotliwje ſpominač, kotrejž pał ſwědča wo tom, zo katholicſkowie na ſwojich hłownych zhromadźiznach na žane waźniſhe praſchenjo zjawnoho žiwjenja njezabywaju. W tſerčej zjawnej hłownej zhromadźiznje, pſchi kotrejž běſhtaj zaſy archbiſkopaj Freiburgſti a Mechelnſti, rěčejſhe dr. Endres z Regensburga wo katholicſtwu a wumjełſtwje. Präſeš Landſberg z archbiſkopſtoho ſeminara w Rólnje wo nadawſtach ſwj. Bonifacijowoho towaſtwa. Wſchſchi mjeſčanofa dr. Antoni z Guldy wo duellach a rěčnik dr. Bitter z Riela wo katholicſtwje a roz-wučenju luda. Echtwórtk ſwoječachu ſo rano bože miſchě za rozſchěrjenjo Bonifacijowoho towaſtwa a potom wotměwaſchtej ſo dopołdnja poſlednja zawrjena a popołdnju poſlednja zjawna zhromadźizna. Na zawrjenej zhroma-dźiznje pſchijachu mjez druhim tež reſoluciju, zo dyrbało ſo rataſtwu po nužnoſći pomhač, zo by tał mjenje dźělačſerjow ze wſow do měſtow pſhe-čahowalo. W zjawnej zhromadźiznje mjeſhe profeſſor dr. Eſſer rěč wo nabožnym a politiſkim katholicſtwje, duchowny radźicel a poſlanc Wacker z Bähringen wo katholicſtwje a autoricze, a präſident dr. Cardauus mjeſhe ſtónčnu rěč. Po zhromadnej jedži běſhe potom hiſheče ſwjatocźna jeźba po Rheinje, na kotrejž ſo jara wjele ludži na wjacorych parnikach wobdželi. Nimo tudy z krótko naſpomnjenych hłownych zhromadźiznow bě hiſheče wjele ſſhadźowanſow wiſchelatičy nabožnych, ſocialnych, ſtudentſkich towaſtwow, na

lotnych wśchdych duch lubosce a zahorjenosce tnjezeche. Z cyla ma so rjec, zo je zahorjenosce katolikow leto wot leta pschiberalo. Zo je tež Mannheimiska zhromadżizna wśchd přjedawśche pschetrejchila, to tež njepscheczelske nowiny, někotre wězo z hněwom a hołkom, pschipożnawaju. Za město pschichodnje 50. jubilejneje zhromadżizny bu Rōln wuzwoleny.

— Kral Viktor Emanuel je Němsku zasty wopuschyżil. Pscheczelnj wobthad, fiż mjez nim a němiskim fejżorom pschi wopucze tnjezeche, pscheczelnje toasty, z kotrymiž sebi wječhaj pschi hosćinach pschipiwalschaj, cyle walschnjo, kaž mjez sobu wobthadżowalschaj, žiwj podžěl, kotryž lud na tym bjerjeche, wśchitko to swědeži wo tom, zo su politiske počahy mjez Němskej a Stalskej pscheczelnje, hacžrunjež so druhdy zdasche, zo so Stalska Ruskej a Francóžskej bóle pschithila hacž přjedy. Zo bu pschi wopucze wjele rjadow wudžělanjch, so samo rozemi Wosebity wysoki rjad, kotryž bewa jenoz wječchowje dóstawaju, rjad Anunciaty, dósta hrabja kanceler Bülow. Zda so po tym, zo ma Bülow, kaž něhdy Bismarck, w zwonkownej politicy wjacj zboža, hacž w žnutkownej.

— Rejżor a fejżorowa staj wuturu pschipołdnju do Poznanja na wopyt wotjěsoj. Se to tšecži fejżorowy wopyt w tom měsće. 21. mērcu 1889 pobh tam po wulkim powodženju; 23. junija 1893 dojědže tam jenož wojetřich naležnosćow dla; tutón tšecži wopyt płacži bóle cylumu krajaj a njeje tohodla bjez politiskej možnosće, šchtož je hižo z toho widžecz, zo kanceler Bülow fejżora pschewodža. Politiske poměry su tež tón krócz hinasche hacž přjedy. Wot fejżorowoho poslednjoho wopyta je džěn njepscheczelsstwo a pscheczechanj Polakow pschecj bóle pschiberalo. Zb tohodla budža Polacy za fejżora mjenje zahorjeni, drje njeje džiwno. Na drugej stronje pať je tež docyla njewěrne, hdyž wosebje hafatistiske nowiny pisaju, zo tam fejżor njeby ani swojoho žiwjenja wěsty byť abo zo so Polacy docyla na postrowjenju njebychju wobdžělili. Město Poznań bē z maľo wumzacžemi tež w pólskich twarjenjach rjenje wupychene.

Wosebje pschi pschiležnoscei fejżorowoho wopyta w Poznanju bēchu mnohe nowiny pisale, zo tam na mjasu brachuje a zo je pschedrohe, haj wosebita deputacija bē ratarřkoho ministra Poddieľskoho prořyla, zo by swinje z wukraja dať do Poznanja wozpēc. Minister je próřtwu wotpokazaľ, a to z dobrym prawom, pschetož bōrży so pokaza, zo bēchu tam lichowarjo řtót kupili a płacžizny horje zehnali. Njehodži drje so přecz, zo su w tu řhwilu płacžizny tež za řěžny řtót wyřofe, tola ratarř pschi tom nihdy pschewulkoho wužitka nima, a to čim mjenje, dofelž džěn dyrbi tež za řtót, fiż kupuje, wjele płacžicz. řdyž pať wřkowarjo płacžizny njeprawnje powychēja, njesmē so wina ratarřam pschipisowacž.

— Wobhjadženoho leutnanta Hildebranda w Gumbinach bēchu w swojim čařu někotři towarřchowje cyle officielnje na dwōrněschžo pschewodželi, hdyž chychje, z Gumbinen pschecjadženy, do swojeje noweje stacije so podacž. To bē wjele pohōřřcha činiľo, dofelž džěn so zdasche, jakož bychu wojetřcy wchychj joho tohodla čřescžicz chychli, dofelž bē towarřcha w duellu zatsěliľ. Nětko je wojniřke wojednistwo Hildebranda a někotrych druhich wřschřow, řotřř bēchu čřescžowanjo zawinyľi abo je njebēchu zadžěwali, ze řřžby puschyžřlo. řat z najmjeřřcha tutón řly pschřřľad njebudže druhich wřschřow ř duellam zawjedowacž.

Awřřřřřa. řošpodarřske jednanja mjez Awřřřřřej a Wuherřřej njechadža pokracžowacž a je možno, zo řnadž wobē ministřřtwje, Rōrber w Awřřřřřej

a Szell we Wuherstej, w tej ważnej naleźnosći wjazujetej. Njebhichtaj-li so zjednać mohłoj, bñchtaj wězo dyrbjałoj wotstupić.

— W tomjannym čaju, hdyž so w Mannheimje 49. hłowna zhromadźizna katolikow němsteje wotbhwajšče, běšče w Kraloweje Gradcu w Čechach čžěšći katolišći zjěžd, namjedowany wot hrabje Mostica a tež wosebje spěchowany wot tamnišchoho horliwoho biskopa Brynnyha. Tež Mannheimsta zhromadźizna běšče čžěšći zjěžd z telegramom postrowiła, a tutón zas wot-mohłwił. Na to je nětko hara w němštych nowinach, kotrejž Polakow a Čechow wosebje hdyža; wone poroŕuja němštych katolikow, zo su swoju narodnosć zaprěli postrowiwošči — Čechow! Tak daloŕo potajskim móže narodna zaslepjenosć so zabłudzić. Šhto dha chcedža čžile narodowcy? Njiesu dha wopytowarjo Mannheima a Kraloweje Gradca katolikowje, potajskim džěči jeneje maczerje, katolišće cyrkwyje? Wšak na nimale wšěch hłownych protestantskich zhromadźiznach francóžski wotpadnił Bourier rěčži — a to je tola francóžski „Erbfeind“ — a žana z tamnych nowin so na to njehórsdži.

— W Zahrbjeje (Agramje) w Rhormatškej su wulke njeměry nastale. Započachu so z tym, zo tñšćešćy swoje džěło zložichu. Nětko tam wosebje Rhormatojo pschecziwo Serbam zatkadžeja. Wnohe serbske flamy, forczmy a domy su dochła zapuščili. Wjele ludži a wosebje jara wjele policistow bu pschi wojowanjach zranjenych. Policija njemóžešče ničjo wučinić pschecziwo roz-njemdrjenym ludžom, a tež wojacy njemóža dalschomu zapuščanju zadžewać.

Francóžka. Z kupy Martinique pschihadžeja z nowa zrudne poměšće wo zapuščanjach, načinjonych pschěz horu Mont Pelé. Wot 28. augusta, hdyž bě zemjerženjo, wustupowachu wchědnje nowe mróčeje z hory Mont Pelé. Sobotu wječor 30. augusta šta so mócniški wustork hórsdži hač hdy wot 8. meje žadny. Čžorne mróčeje procha walachu so daloŕo po kraju a furowe bluski z nich šapachu. Wjacy wšow je zničjenych, na 1000 wošobow je morjenych a wjacy štow čžěžto ranjenych. Wobhdblerjo we hłownym měšće Forts de France su w štajnym strasche.

— W Parizu a w někotrych krajinach Francóžšćeje su njewjedra wjele šchodny načiniće.

Jendželsta. Wěšty Hohlbein je za trótki čas 3 tróč pošpytał, morjo mjez Jendželškej a Francóžškej pschepłowacž. Wón běšče we wosebitej drašče, kotraž joho pschod wótrej selenej móškej wodu šchitajšče. Pschewodžany běšče wot lóžje, z kotrejž cyrobu f nashčanju dawachu. 22 hodžin a 21 minutow za šobu bě we wodze a pschepłoma w tomle čaju 53 móštych mili. Šižo bližto pschi Domeru, jendželšty pschistawje, njedošahachu jomu mocy pschecziwo tehdom runje jara mócnym žołmam a dyrbjachu joho na lóž ischahncž. Tak bě so pschematrował, zo dołho we womorach ležešče. Šišćeje raz njedha wjac morjo pschepłowacž.

Ruska. Nadžija ruskoŕo cara na syna je zasť zničžena, a tón tróč na zrudne walchnjo. Kežžorka, bywajcy w dobrej nadžiji, bě njenujcy dołho do čžasa a njezbožownje porodžila. Tola je kežžorka poměrnje štrawa.

— W Caršty Sielu bušhtaj grichyški prync Mikławšy a pryncesna Helena, rjana džowka wulkowječcha Wladimira, 29. augusta wěrowanaj.

Naleźnosće našoho towaršstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 582. Jurij Rjeda, mulus z Prahi, 583. Mikławš Bjedrich z Budyšina.

Zaplať Bób všem dobročernám!

Ціішчэ Смолерцэ Ініцыяцыйнае ў Магіічынм доме ў Будышчыне.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 37.

13. septembra 1902.

Lětník 40.

Nabožne hibanjo w Čechach a joho wuhladny.

I.

Bóle hač hdy předy so w politiskim žiwjenju nabožina a politika zetkujetej. Wraz toho móžesć mjenje bóle we wschitkich nowinach namakac. Wosebje w tamnym hibanju, kotromuž su „preč wot Roma“ (Aus von Rom-Bewegung) narjekli, je politika wuthód a zamysł, kaž móžemy to najbóle w Čechach a drubich rakuskich krajach widžec. Ludžo, kotřiž su wschkej wěrje wotemrěli a nimale zabyli, zo su sobustawy katolskeje cyrkwy, z narodnych a politiskich pschiczinow z katolskeje cyrkwy wustupuja a protestantskemu wuznacžu pschipaduja abo pschestupuja. Tajkich pschestupjenjow je hač dotal něšto pschěz 20,000 byto!

Dotelž wschelake nowiny, tež tajke, kotrež dyrbyja jako hamtske nowiny so dzeržec, nimalo w lóžnym čisłe powěsće pschinoschuja a wschelake hižo wozjemjene powěsće tež z časami zas wospietuja, budže derje, hdyž wo cylej naležnosći swojim čitarjam trochu dokładnišeho rozložimy, tak so z mjenowanym hibanjom a joho wuhladami za pschichod, wosebje w Čechach, ma. Wšiki tym wužiwanym myslički, kotrež su wjetše katolske nowiny wozjewile.

Zanoho wěšćenja tu wuprajec, njetrjebamy. Wo to so jedna, što mamy z nazhonjenjow a dotalnych podawkow wuknyć.

Na katolskej stronje so wschelach pohojeja: „Wěc tak zla njeje, to je nathwilne hibanjo, kotrež zas samo zańdže, kaž je pschischlo.“ Tomu dyrbi pak so tola znapschecziwić, zo su 20,000 a wjac katolikow, kotřiž wotpadnychu, tola dojeć zla wěc. Zedyn jeniczi wotpad wot wěrnosće je zrudny podawc — a tu masch hižo tajku liczbu! — Na protestantskej stronje pak džek a wótsišcho wudawaja: „To je hibanjo, chlu rakusku monarchiju na-

stupace, te so zahacjicz njehodži, džen a dale frocži a romsku cyrkej zaschafuje.“

Hdže je wěrnoscž?

Wotmoŭjamy: hřebža. Dyrbi so rozegznawacz mjez wotpadom mnohich a jenotliwych. Hdžž so hibanjo zapoczja — joho wótc je „wšcho-němc“ Schönerer — dha mócnje do swěta trubjachu, zo bóržy cyle krajiny wot katholickeje cyrkwy wotpadnu, a Schönerer sam wulku dowěru do toho štaji, wnpajiwšchi, zo jako 10,000-ty sam pšchstupi. Tola hibanjo tak špědnje ujepofrocžowajče, a dokełž so Schönerer cšakacz wostudži, swój wustup z katholickeje cyrkwy přjedy wozjewi, hacž bč 10,000 dopjelnjemch. Tež w pšchichodže hacž k tajtomu wotpadej cyrch krajinom njedobdže.

Nabožna swoboda so w našchich cšasach tola trochu hinaf rozemi, hacž za cšahy Luthera. Tehdom sebi krajny knjez mčc pšchicpjawšče, tež wo wěry swojich poddanow rozšudžecz a postajecz, polajfim jich nucžicz, zo joho wěru pšchijachu. Džens ma kčždž sam swoje prawo, sebi wěru wuwzwolecž, kajfuž chce.

Tež „Evangelische Kirchenzeitung“ to pšchidawa, hdžž piša: „Nadžije, kotrež pšchi spoczatk hibanja mnozy mējachu, zo so nahle nabožne wobrocženjo cyłoho ludu w němstej Rakuskej stanje, zo druga reformacija žwotka jenaka přenjeje zastupi, pšched tym, ščtož je so dotal stało, wobstacz njewóža.“ Z tym je tež přenjozny zamysł cyłoho hibanja spadnył, a organizacija, kajfuž su protestantam na mnohich městnach dopořazacz móhli, so tola nježaloži, zo bychu so jenotliwi dobywali. „Za jenotliwe wotpadny so cyrkwy z 1000 městnami k sedženju njetwarja.“ Wulke šyly z dobom so ani w sewjerneje Čžškej za wotpad njedobudu. K tomu su cži ludžo tam pšchegara lincej abo indolentni. Šim z cyla na nabožinje ničžo nježaleži, hacž zo bychu so k wotpadej rozšudžili.

Potajfim so pšchecy jedna wo wotpadny jenotliwych. Na jenotliwych so hibanjo wobrocži. Ze jich tež wopravdže wjele, kotřiž su wotpadnyli; cyle swójby buchu protestantske, w druhich swójbach so sobustawy džělichu: jeni katholiccy wostachu, druzi wotpadnychu. Budže jich hiščeže wjele, kotřiž wotpadnu? Čžłowjek ma swobodnu wolu, ščtč chce pšchewidžecz joho myšle, joho zamysł? 10,000 wotpadom w Čžechach mjez dwěmaj millionomaj duškow je hižo pšchewyšoka licžba. A z tym hiščeže kčnc njeje a zawěšče njebudže, wosčbye, hdžž so wopomni, kať so tam štajnje šchčžuwa a k wotpadej wabi. Jenotliwi wšchaf hiščeže wotpadnu, tola we tej měrje nic, kať bčchu ze spoczatka so nadžijeli. Pomažu so cyle hibanjo drje cyle změruje, kať džěn hižo nčtkle bóle pomaku hičž počjina.

To z cyłoho wajchnja hibanja wutħodža; wšchelate su mjena, kotrež su jomu dawali. Kať bčšche wutħob politiski, dokełž Němcy za to mējachu, zo budže jim w protestantizmje wjac podložka za němsto-narodne žiwjenje podate, tak su Wšcho-Němcy je mjenowali „wotuczenjo germanistoho ducha“. Kšchescžanisko-socialni w Rakuskej hibanjo cyle politiske mjenuja. Tež cšasowišy protestantskich duchownych pšchidawaju, zo je hibanjo z narodneje nuzy luda nastalo, wobtruceja pak, zo je nětko cyle nabožne.

Wotpad wot praweje wěry k wopacznej wěrje, njech so stanje ze zamysla, z kajkohož chce, je a wostanje objektivne abo z cyla nabožne hibanjo. Ščtož jenotliwoho nastupa, kotrňž pšchestupi, dha so njemóže přecz, zo je cyla naležnowšč narodna abo nacionalna. Wšcho-Němcy swoje zamysłenjo a wotpohladny pšcheměnili njejsu, a te rečaja: Čžška, hdžž budže lutheriska, so tež

lôže do nêmskeho kejžorstwa vschemjedžc. To pať je hłowny zaměr Wscho-
Němcow. Tohodla je jim, kotřiž so hewaf nicžo wo wěru nještara, luther-
stwo jara witany pomocnik za jich zaměr. Tež pastorojo a wšaroyo so tajkim
zaměram njezamfaja. W nowišim času su čži tež bóle so na ledžbu bradž
nawukli; tajke zjawne mucženja — kaž we swojim času pastor Bräunlich,
Everling a druzi — wjac nječinja. Razhonjenje je jich ledžbliwischich činiko.
Na swójbnych wječorach wjac šwalbne rěče na Bismarka a druhich wutraj-
nych Němcow njeđerža; za to nětč z rjanymi wótcžinskimi rěčemi kejžora
Franca Šózesa šlawja, na to ščěhuje potom hrimotace „Heil“=wołanjo. Wu-
šwaluwa so jako wótcžinscy poddanojo awstrijsteho kejžora — tola jich prawe
zmyslenjo so tola pschípóbla z mocu wudobywa. Tak pschi založenju zalkad-
noho kamjenja čžorno-čžermjeno-złote kórhowje wupowščeja, abo na
swójbnych wječorach wospijetuwa, zo dyrbi „evangeliske hibanjo pod znamjenjom
čžorno-čžermjeno-złotym šlacz“ a t. d. Wšchitcy wšchaf rozemja, šchto ma wšcho
to rěćaz.

Cyle hibanjo je a wostanje politiske. Tajcy, kotřiž runje za Bruskej
nježadaja, a to je najwjětšich džěl Němcow w Čžechach, běchu roznjemdrjeni
na katholicu ludowu štronu, dofelž bě tak došlo z Čžechami wjetšichu tworila.
Čžile politikojo pscheměnjeja katholicke nabožništwo a měščnikow z cyła z poli-
tiskej katholickej ludowej štronu. Tak swoju hibu na tule pschenjesedhu na
katholicu wěru a cyrkej z cyła, woni wotpadnychu a buchju pať cyle njewěriwi
abo bjez wuznacžja, pať starokatholickojo, pať protestanczi helwetiškeho wuznacžja.

Nabožne je hibanjo woschje pola tych, kotřiž tam k wotpadej wabja a
kotřiž w Němskej k tomu pjenježu hromadža abo swoje pschinoschti za te hibanjo
podawaja. Wnozy z nich wšchaf po swojej mysli z dobrym wotpohladanjom
to činja.

Tola pola wotpadnikow njeje nabožna mysl, kotraž jich pohnuwa,
katholicu cyrkej wopuščejič. Prajič, kaž je so čžasto pišalo, zo je tam žadanjo
za „evangeliskej wěrnosću“, za „čžistym křesćanstwom“, zo hašle w nowej
wěre nětčo nabožnje myslieč a čžuč porčžinaja a t. d., to je jebanstwo. Naž
su wotpadnicy dotal cyle liwcy a wot wšchoho nabožništwa wotwobrocženi byli
pschəd wobrocženjom k lutherstwu, tak tajcy tež wostanu po pschstupjenju.
Tež pschichodnje z wěrnje nabožneje mysle žadny njewotpadnje.

Šinaf běšče něhdy z husitiškim hibanjom. To bě wopravdže na-
božne hibanjo; tohodla tež tak šynje postupowasche a wulle šyly ludu jimasche.
Nětčjšche hibanjo toho raza nima a njezměje; tež kumschtnje so tón raz abo
šarakter hibanju njepoda. Tohodla móže so z hibanja samoho, tajkež nětke
je, šudžieč, zo wobštaczja měč njemóže.

(Šlěncženo pschichodnje.)

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyščina. Najdostojnišchi knjez přalat Łusčžanski budže jutše
w Łubiju šwjaty šakrament firmowanja wudžěleč. Wóndželu změje
w katholickej šchuli w Łubiju, wutoru a sriedu w Žitawje pruhowanjo
z nabožiny.

3 Budyščina. Tachantiske konsistorium je knjeza Šurija Libšcha,
administratora Wacžohškeje cyrkwy, za šararja pomjenowalo. Duchowna
wšchnosć je z tym došchěćne škutkowanjo čžesčženoho knjeza we winicy

bożej pschypóznaka. „Katholiski Posol“ knjezej fararjej z wutrobu pscheje: Daj Bóh z bóžo!

3 Budyshina. Nasch „Katholiski Posol“ 40. lěto wufhadža. Z nim je knjez Jakub Wienka, dotatny inspektor tachantsteje cyrkwje w Budyshinie, na wosebite wafchujo zrosčeny. Wot wschoho spoczatka běšče z našchim časopisom zjednoceny a je jenotliwym redaktorom pschi rozestanju pschec rady pomoc posćićaž. Wot lěta 1877, potajsim pschez 25 lět, pak je hlownu expediciju našchoho časopisa w Budyshinie wjedł a ze wschej mustojnosću, pilnosću, swěru a móžemy prajicž, často trěbnej sečerpnosću wobstaral. Knjez Wienka je psched někotrym časom so na wotpocžink podał a službu w tachantstej cyrkwi zložil. Soho nastupnik jako tachantiski zwóńt je knjez Jan Nowak, kiž tež hlownu expediciju „Katholiskoho Posola“ dobročiniwe pschiwózmje. Somu chćetaj knjez Wienka a jeho čěstna mandželsta tež dale hiščeže, sčtož budže trěbne, k pomocy byč.

3 Budyshina. W tudomnej katholstej towařšni běšče minjemu srjedu wječor rjany koncert, wurjedženy wot ff. wučerjow Plewki, Neubnera, Bischla a Klauša z tudomnoho katholiskoho seminara a ff. Schwoppe, Rjecžki a Wdlera z tachantsteje schule, wot knježnow Kralea a Kühneleca, spěwařkow thora tachantsteje cyrkwje, a wot spěwařskoho towařstwa rjemjeslniškich. Koncert bě prěšes spomnjenoho towařstwa, knjez tachantiski předať Schewczik, wuhotował wosebje tohodla, dofelž towařstwo nowy klavir, kichidło, nuznje trjeba, a bě čisty wunošćk koncerta za njón postajeny. Koncert móžesche so wopradowže wumjełski mjenowacž. Wšcho, sčtož so pišasche a spěwasche, bě wustojne. To tež so samo wot so rozemi, hdyž mjenowaných knježow jako wubjernych hudźbnikow znajemy; to pak płacži tež wo spěwařskim thorie towařstwa. Wschity su njewučeni spěwarjo, a tola je jich wučet, knjez Schwoppe, jich tak wuručik, zo pschipošluharjo cyle zabudnu, zo maja rjemjeslnikow psched sobu, tak raznje, tak wěsče swoju wěc wurjedžachu. Wo jenotliwych džělach programa drobnischo rozprawowacž trěbne njeje, swoje pschypóznacžo dyrbinny wschittim wurajicž. Dofelž budže tež jutje wječor hiščeže raz koncert wurjedženy a zastup za ponizžene płacžizny posćicženy, to tudny wozjewjamy, zo bychmy wschittim, totkiž so za to zajimuj, radžili, jónu dobru hudźbu kšichćež, a katholstej towařšni pschepjelnjemu salu pscheli.

W Scherachowje su sobotu 6. septembra załadny kamjeń za druhi schulski dom založili. Smjatočnosć drje hliny delčej kažesche, tola běchu so njedžiwajcy toho zastupjerjo města a schulsteje gmejny a mnozy wofadni zhromadžili. Hdyž bě cyrkwinny thór Veni Creator wuspěwał, mješesche knjez farar Kretschmer rěč, po fotrejž lisčiznu pscheczita, kotraž so do załadnoho kamjenja zapołoži. Potom knjez farar poswjězacu modlitwu wuspěwa. Na to pschitomni zastupjerjo po znatym wafchuju z hamorom na kamjeń dyrchu a pschihodne słowa prajachu. Spěw „Die Himmel rühmen“ swjatočnosć wozzamny. — Bóh dal, zo by twar so bjez schody dołonjał Bohu k čěleži a wofadže k spomóženju!

Z.

3 cyłoho swěta.

Salska. Soho Majestocž kral Turij pobý z pryncesnu Mathildu na wopchje pola badenskoho wustkowójmody na kupje Mainau. Na to wopchta

wuwnczowania jaskfoko wójska a město Kamjenich. 13. a 14. septembra chce w Potsdamje fejžora wopytać.

— Do Kamjenich so kral Jurij sriedu z wjetšchim pschewodom poda z Wermśdorfa, hdžez bě Soho Majestofej w manövrje byl. Město Kamjenich bě na žadny wopyt šwjatofejne wupychene. Na dwórniščeju Soho Majestofej powitachu zastupjerjo wschitkich civilnych a wojejskich wyschnofejow, tež čestne družki joho na dwórniščeju postrowichu. Psched dwórniščejom bě čestna kompanija regimenta „Kronprync“ zestupana. W měsce ze wschěmi žwonami žwonjachu. Wot dwórniščeja Soho Majestofej a cyte pschewodnistwo we wozach hač na nowoměšćanšte torhofčejo dojedže, hdžez joho wyschšchi měsčjanofsta dr. Beč w mjenje města z rěču powita, na čož so kral podžakowa. Na dalšchim puczu krala wyschšchi póstfki direktor Richter, kiž bě ze swojimi zastojnikami psched hlownym póstom so zestupał, postrowi. Wulke šty luda, kotrež běchu na wschěch drohach zhromadžene, krala z radošnym wołanjom witachu. Kral Jurij potom hač do hotela „Römischer Kaiser“ dojedže, hdžez za čas swojoho pschewywanja w Kamjenich bydleše. Tam bě w 5 hodž. kralowška hošćina, na kotruž běchu tež wyschšchi zastupjerjo wyschnofejow pscheproscheni. Wječor bě město kralej f česći w jali łafina wulki komers wuhotowało. Cyte město bě wječor wobsiwětleno, tež wulkotny faklowy čah, na kotrymž so 10,000 mužj ze šmolcami wobdželiču a 18 hudžbnych kapalom. Schtwórk sebi Soho Majestofej někotre nahladne fabriki w Kamjenich wobhlada; wječor běše wulka serenada měsčjanškich špěwašćich towaštwow. Pjatk dopoldnja so kral zas do manöwra wróći.

— W Drježdžanach bu sriedu tydženja generalleutnant August Alban Leonardi, kotruž bě 84 lět starý na hrodže Myitra-Sarfo we Wuherškej zemřel, na katholicim pohrjebniščeju pohrowany. Njebocizki bě 22. małoho róčka 1884 f mērej so podał a bě naposled komandant na twjerdžiznje „Königstein“ byl. Wšchi pohrjebje běše tež kral zastupjeny, a wjele wojejskich wyšškow bě na pschewodženju.

— Za wjednika 1. divizije čislo 23 bu na městno kónprynca Wjedricha Augusta generalleutnant v. Broinštem pomjenowany.

Němška. Ze swojoho puczowania do Bóžnanja je so fejžor 5. sept. wróćił. Soho wopyt w tamnych narašskich krajinach změje swoju placžiwofej, runjež so njehodži woczakowac, zo so prista politika pschecžiwio Polakam wjele pscheměni. We swojich rěčach bě wězo fejžor wjele pschecželnišchi, hač bě to we Marienburgu wot njoho štyšec. Žanoho wótroho šlowa pschecžiwio Polakam njeptraji. Nawopaj wobkrućeshe, zo njedha ničtó Polakam rěč a katholicu měru rubieč. Zawěsće ma fejžor šam w tom najlěpše wotpohlady a chce wězo po šprawnošći šnježieč, ale šchtož tam joho šnježestwo čini, njehodži so z joho šlowami zjednociz. To so na psch. tola přec njehodži, zo so w škulach póliša rěč po možnošći potłóčuje, a katholicu mēra njebudže so wězo mōc wobkrućec, hdžž so zakazuje, póliše džeczi póliši rozwucžec wo nabožinje. Tež to je znate, zo komisija za zaschdlenjo Němcow w Bóžnaškej na to hlada, zo by lutherškich do kraja ščahnyła. — Mimo druhich nahladnych wosobow z Němskeje běchu w Bóžnanju tež ruscy zastojnicy a wojejscy wyschcy, mjez nimi znaty generalny guverner z Warschawy, z Čžertkow. Buchn wot fejžora pschěz pschecželne toasty a we wobthadže wosebje česćeni. Tola wosebje z hafatistich nowin tak klineži, jako bychu tamni cudy hošćo tak pschecželni njebyli, kaž bychu sebi to z němskeje štrony pscheli. Tež so jim

jara za zlo bjerje, zo su z Polatami wosebje pscheczelnje wobthadžowali. — Arcybiskopej Stabilewskomu chcedža tež něotre nowiny wumjetowacž, zo njeje so na smjedženjach wobdžělil; tola je wschitto sobu činił, ištož so po joho zastojnstwoje skuschesche, a kaž to joho khablata strowota domowlesche.

— Na fejšoriskich manevrach wobdželeja so tón króč tež wjacori wyschłchi jendželscy officirojo, na psch. Lord Roberts, wójnsti minister Bodric a druzg. Woni buchu tež z wysokimi rjadami wot fejšoro wuznamjenjeni.

— W poslednim času rěči so zasg wjacg wo nowych clach. Bóržg chcedža so nahladnijsche strony němstoho sejma w Berlinje zeńč, zo bychu dale wo tom jednake. Hecž knježestwo stóncžnje male cla powyschgi, je dwělomne; tola nowiny, knježestwu bliske, to tež za njemóžne nimaju.

— W Mohuczu zhromadžichu so zańdženu wutoru pschedyhdža němstich katholskich towarštwow rjemjeslničich, a trjedu na to zeńdžechu so tam biskopja nadrheinskich krajnow t zhromadnym wuradžowanjam.

— Němska wójnska lóž „Panther“ je pola supy Haiti tamnym zběžtarjam skusachu lóž Grête a Pierrrot postěłala. Tuta lóž běsche so Hamburgskoho parnika „Markomanije“ zmocowala a wschelake brónje, kotrež so na nim namatachu, wurubila, wudawajey, zo chce tuta lóž brónje jich napshczeknikam do Haiti wjezcž. Němska njemóžesche sebi tajšu njeprawdu čim mjenje lubicž dač, dofelž Haitiska lóž njebě w sprawněj wójnje ale w zběžku. Tam póstany „Panther“ nadeńdže „Grête a Pierrrot“ pola pschistawa Gonvive a postaji jeje wjednitej, zo dyrbi za 1/4 hodžiny torhoj dele scžahnyč a lóž ze swojimi wojatami wopushczicž. To drje so sta, ale prjedy hacž lóž wopushczicchu, ju tamni wojacy zapalichu, a zo bychu pscheg rozbuchnjenja dalsche njezboža so nještale, da ju wjednif „Panthera“ postělecž. Z tym je Haitiske wójnske lóžništvo zničene, dofelž bě „Grête a Pierrrot“ jenicža lóž, kiž bě nětak t móřskej wójnje thmana. Wona běsche nimale tat wulka, kaž „Panther“ sam, bě derje z nowymi tanonami wobronjena a móžesche spěčchnicho jěč jako „Panther“, dofelž pak bě jenož z hubjenymi čzornochami wobladžena, njemóžesche z nim so měricž. Zo je Němska swoje prawa tat truczje zastupowala, nima jej žadyn stat, ani Zjednocžene staty nic, kotrež hewak wustrajej žanoho prawa w Americg njepopschesja, za zlo. Njeměry na supje Haiti njebudža z tym wězo stóncžene, a snadno pozdžichu tam Zjednocžene staty z wójnskej mocu stajnym zběžtam mjez tamnišchimi čzornochami stónc scžinja. Stajne zběžki džěn pokazuja, zo čzornochowje njezamóža tajsoho statnoho porjada zashowacž, zo bychu tam tež europsch pschefupch móhli w měrje wifowacž.

— W Berlinje zemř 5. septembra sławny lěkar a wučenc professor dr. Virchow. Wo wuwiczu pschirodospytnjeje a lěkarškejje wědomosčje ma njezapomnite zaslužby. Zato politikar je wón tež husczichu wosebje w kulturnym wojowanju sylnje wustupowal. Pscheczimo katholskej cyrkwi je wón kaž tehdy tak tež pozdžichu so stajnje njepshczekelnj wopofazał.

Wustřista. Kejšor Franc Šózej bě sam w Štristkej pschi wuwucžowanju wójnstich lóžow a je pschi tom arcywójwodu Ferdinanda za admirala pomjenowal. Za wuwiczo swojoho wójnskoho lóžništwa njeje Rakuska poslednje lěta wjele činiła.

— We wjacorych krajach pschihotuja so t wólbam do krajnych sejmow. Wosebje w Delnjej Rakuskej, we Winje a we wokolinje budže horce wojowanjo. Tam mějachu dotal kšechczansch socialni wjetšimu. Wschitte druhe

liberalne a socialdemokratistke strony zjednoczeja so, zo bychu tule wjetřichinu zničyli. Tola maja křesćansky socialni dobru nadźiju, zo z nowa wjetřichinu docpěja.

— **Sačrunjež** je awstriske knježestwo pschecziwo wutrajnym lutheriskim předarjam jara ščerpne, bě tola sakskoho předarja Ungnade, kotryž w měslaczu Klostergab wosebje pschecziwo katolskej cyrkwi šchcžuwaše, z kraja wupotazało. Sakste knježestwo je jomu nětko w Sakstej městno dało cyle na mjezach nje= daloto Klostergab. Tuž snadź wottud dale powjedže, šhtož běchu jomu w Kafuskej zadžewali.

— **Město Zahrbjeb** (Ugram) bu skónčnje pod wurjadne wojeřste zakonje stajene, a nětko je měr. W njeměrach naczinjena škoda je njesměrna.

Francózska. Raž je znate, bě we swojim času wyscht ze Saint Rémy so stajil, ze swojimi wojaťami pomhacž milosćiwne sotry ze šchule wuhonjeć. Wón bu nětko w Mantes wot wojeřstoho sudnistwa tohodla sudženy, ale njebu zašudženy tohodla, dofelž bě wojeřstomu rozfazej njeposlušny, ale jenož tohodla, dofelž njeběše na žadanjo civilnoho zastojnistwa ze swojimi wojaťami wuczahnył. Jeho general Frater, wjednik jeho diwisi je mjenujeť sam wob= šwědčiji, zo njebě jomu poručnosće dał, ale jenož žadanjo přafesta jomu pschepodał. Saint Rémy bu tohodla jenož na 1 džen do jastwa zašudženy. Saint Rémy pak so z cyla z tutym njezamotwješe, ale z tym, zo bě jomu njemóžno byto, pschecziwo šwědomju jednacž. Sam praji pschecž wojeřskim sudnistwom: Wědžach, zo budžecže mje wy sudjeć, ale ja wědžach tež, zo budu hišćeje krucischo sudženy, na božim sudže. Za jeho wěru je to rjane wuznacžo.

— **Wjacori francózskej pošlancy** buchd posledni čas wotwołani a nowi na jich městno pošlani. W Pětrohrodže mějeske hrabja de Montebello wotstupicž. Tutón nětko so zjawnje pschecziwo francóžskomu knježestwu wob= czežuje, zo je so jomu njeprawda stała, zo jeho ze služby pušchcžichu, a mēni, zo je knježestwo jenož za swojich ludži nowych městnow trjebalo. Tak so pschecziwo ministerstwu Combefomomu tež we žiwotkownej politicy napšchecžiw= nicy zběhaja. — **Tež pošlanc de Noailles** z Warlina je wotwołany.

Žendzelska. Minister Chamberlain wuradžowaše wjacj hodžin dolho z Tranvaalskimi generalami Bothu a Dewetom a Delarehom wo tym, tak mohle so naležnosće w nowych Transvaalskich provincach zarjadowacž. **Tež lord Ritchener** bě na wuradžowanjach.

Španijska. Wulke pomodženja su w někotrych provincach wjele škodny na polach, pučach a twarjenjach nacziniłe. Dwanacže wojobom je so w žol= mach tepilo. W krajiny Verida zwjeze so hora a pohrjeba na 30 ludži.

Amerika. Na małych antillach wohniwe hory dale ludži tyscha a mnozy wopušcžeja swoje domizny. Wosebje hora Soufrière na St. Vincent je posledni čas najhórje zakhadžala. **Tež wohniwe hory** w Europje su njeměrniske hacž přjedy.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 584. Marija Špitankowa z Budyšina, 585. 586. z Prahi: gymnasiastaj Jurij Hantuš a Jakub Wjacławsk.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprował: Njemjenowany 1 hr.

Za stacijóny w Lubiju: Njemjenowany 2 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: M. Š. z B. 4 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8479 hr. 56 pj. Dale darichu: Молоканы (168 hr.): 30 pj. + 80 pj. + 20 pj. + 20 pj. = 1 hr. 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Budyšska serbska „Jednota“

změje přichodnu zhromadźiznu wurjadnje **3. njedźelu** (21. septembra), dokelž budže 2. njedźelu w towaršni koncert, na kotryž su tež sobustawy „Jednoty“ přeprošeni.

Predsydstwo.

Swob. Zjednoćenjo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy móže so wšeteje winy dla hakle **24. septembra** w Ralbicach zeńć, **nie 17. septembra.**

Predsydstwo.

Proceſsion do Žilipsdorfa póndže **sobotu 27. septembra** (nic, kaž w „Strajanje“ stoji, 28. septembra) z Budyšcina rano we 8 hodź. z dnykom.

Wjedniš.

Abžělariša žiwnošć z 5½ fórcami polnošćow (po žadanju tež mjenje), z kufu a zahrodu je t 1. oktobrej na pschedań abo pschenajecž w **Nowoslicach** cjo. 10.

Z tutym wozjewjam, zo mam we wulkim wubjerku wšě družiny **poštawow swjatych,** w hódnošći 15 pj. hač do 15 hr., na składže, a zo tež hewak wšchelafu **porcelinowu tworu** pschedawam.

Franc Moeller w Kulowje, cyrkiv. wulica 4.

Gjejezownomu wobhydlerstwu Łazla a wofolnošće zdžěluju, zo sym wot 15. t. m. sem pjeťaŕnju knjeza młynka Koferta najal.

Z dobom pschilubjam, zo budu wšchitkim, kotřiž mje počěšćja, z **dobrym a słódnym hłěbom** a z **běhm pječiwom** słužić, a tuž prošdu hišće jónu čješćenych wobhydlerjow z Łazla a wofolnošće, zo bychu mje w mojim pječjenju dobročijnje podpěrali.

Z najwjěšchim počěšćowanjom Rudolf Raselt.

Zjawny džak.

Knjezej inspektorej Jakubej Wjeney a joho čestnej mandželskej Herće z tutym najwutrobnjši džak a Zapłać Bóh luby Knjez wuprajamy za wšitku pomoc wo rozeslanjo a zastaranjo „Katholskoho Posoła“, kotruž je jako **hlowny expeditor** tudy nam přecy jenak dobročiwje a zwólniwje wopokazał. Bóh daj čestnymaj mandželskimaj hišće dołhe lěta w njenućenym měrje a zbožu dožiwić a něhdy wěčne myto dosěahnyć!

Redakcija „Katholskoho Posoła“.

Čištčej Smolerjec knižiczištčejnje w Mačičnym domje w Budyšcinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 38.

20. septembra 1902.

Lětnik 40.

Hubožne hibanjo w Čechach a jeho wuhłady.

(Potracžowanjo město stónčjenja.)

II.

Wohladajmy nětko bliže za tym, kak w Čechach nowo-protestantiske wojsady nastawaja. Z wjetšicha so po jenatim porjedže abo schéma džěla, a to z wulkim šhwatkom, jakož by so hewał něšto stóměžilo.

Brěni započatk su „swójbue wječžory“. Ze su, kaž jich nowiny pisaja, najwšědnějši trěd, „hibanjo založić, žiwe zdžeržec a wobtrucić“. Do něhajteje fale zhromadźizny powołaja, staro-protestanczi, wolnotnjeni a nimale wotemrěczi katolikowje so tam zhromadža; pastor ze Sakskeje, najbóle z Drježdźan, ma rěč, z wjetšicha po nim hišće druzi. Pšchednosćki su wšelake. Tu Bismarka chwala jako „dobroho šchěščjana a prawoho Němca“, tam wo žohnowanjach reformacije rěč, abo Ulricha z Guttenu a Luthera sławja, druhdže zas tsoju reformaciju w Čechach za čas Husa, Luthera a w našich dnjach wułożuja a t. d. Na kóncu pšchitomnych katolikow pšcheproschuja, zo bychu so na liščinu, kotruž pastor podawa, podpisałi, zo chce muž ze žonu a džěćimi z katolskeje cyrkwy wustupić a k protestantstomu wuznacžu pšchěstupić. Wšeho je hižo pšchitowane, liščiny a wozjewjenja, kotřež maja so kralowskemu kejžorstwu wotkrejstowemu hejtmanstwu pošlać, su čěšćěžane, nicžo njeje trěbne, hač jeno swoje mjeno podpisać. Hdyž su tak něšto profelystojo dobyćzi, potom do swěta pisaja: hnydom po pšchednosćku so jich telko a telko do „čyštoho ewangelia“ zamołwi.

Hdyž je ze swójbnyimi wječžorami so dosahaca ličba staro- a nowo-protestantow zjednocžila — wulka ličba byč njetrežba — potom so zhroma- džizna powola, a na njej pšchitomny duchowny zhromadženych poňnuje, zo

sebję tajkomu, kiž zadžiw hdy předomarjo slyšchi, abo bože služby we swojej cyrkwi wopyta.

Nětko mješele twarja. Hdyž pjenjezy njepřichadžeja, kaž sebi přечеja, potom so zjawnje wo pomoc woła. Zo bychmy jeno na jedny přichlad pokazali, wšak Klein z Lindau w Bayerskej, kiž w Turnje pola Čžoplic cyrkej z 1000 městnami k sedženju twari, takje zjawne přostwy wošebje raznje wo-zjewječej wě. Tak w ewangelskich nowinach piša: „Wěc počina křutna byčej. Njepřechčežel njebudže so komdžicj, zo by w cyrkwinškim nastupanju zas knjež-stwo na so torhnył a nadžije poľny wuřny ewangelskoho hibanja w Turnje zateptał. Nětko so zawěšče k twarej katholickeje cyrkwi zmuži.“ (Wšich-spomnicj tudy chcemy, zo ma Turn 11,000 katholicow a žaneje cyrkwi! Zo su tam cyrkwinškim wobstojenjam so takle wurosej dali, njemóžemu roze-miečej.) A zas druhi křóč wšak Klein piša: „Bratřja, pomhajeje a njewusta-wajeje! Komšcy přichěžiwnicj trasej hižo džensa twar wulkeje katholickeje cyrkwi započnu ... ale: Čžejež zwony přenje zastlinceja, tón je tudy dobył!“ A zas: „twar Křystus-cyrkwje je wjaznył ... špěchna pomoc je nuznje třebna. Nowiny přichěžiwnicow počinaja tón pad k šchodže cyľoho hibanja wužiwacj“ — a zas šredti k dalšchomu twarjenju přichadžeja.

Hdyž je šriedj položjenja zakladneho kamjenja a dotwarjenja cyrkwi so hiščeje wošebita šwjatocžnosčej, šwjecženjo zwonow, zapoložicj hodžala, přichidže ščóncžnje šwjecženjo cyrkwi jaťo najwjetřcha šwjatocžnosčej. Wot-bynwa so po móžnosčej z wulkim blyščezom a wobdželenjom mnohich protestant-skich duchownych z blizka a daloka. Zo přich tutej šwjatocžnosčej wšcho čžinja, zo bychu šedžnosčej na so žložili a liwřich k wotpadej domjedli, njeje třeba, wošebje wobřnczečej. Přich maja tež ličbu přeselitow abo wotpadniřow přichibotowanich, a tych potom po šwjecženju cyrkwi šwjatocžnje přichijimaju, zo by začžihčež čžim dokladniřchi był. — Wječor so potom žhoni, zo je, kaž na přich. w Klostergrab, hiščeje 80,000 křónow doľha na cyrkwi.

To je z křóťka wobraz, kať w Čžechach protestantske wořady na-stawaja.

Z pjenjezami so wjele doščajnyčej hodži, a pjenjez, wjele pjenjez su hač dotal za hibanjo w Ratuskej protestantske towarřtwa naľožej dypřjeli. Stara cyrkwinřka organizacija lutherřkich w Ratuskej bē hač do ľeta 1894 pol-šchēřta milliona hřivnow pomocy wot Gustav-Abdolfowoho towarřtwa z Němřteje doľtała. Minjene ľeto je towarřtwo 666 rozpřerřchenych lutherřkich wořadow w Ratuskej z poľdra milliona hřivnow podpjerało. Přichedřhřtvo „ewangelskoho zwjazka“ je za řecj quartal 1901 zas 200,000 hřivnow žwolilo a t. d. Z křóťka, kaž „Magdeburgřse nowiny“ wobličja, je hibanjo dotal něhđže 9 millionow hřivnow plačžilo. Za ľeto 1902 bē Gustav-Abdolfowe towarřtvo na protestantske wořady w Čžechach postajilo: 123 wořadam kőždej po 200—1800 hřivnach. Pőđla řtarych lutherřkich wořadow so nowozaloženym přichidželi mjez druřhimi: za Ruffig na twarři doľh 1000 hř., tohorunja za Briř: 1000 hř., za twar řchule w Egeru 1800 hř., tohorunja w Gabloncu 1500 hř., za twarři doľh cyrkwi w Grottawje 1000 hř., za předarja w Komotawje 1800 hř., za doľh w Plžni 1200 hř., za bēžne wu-dawři w Čžoplicach 1200 hř., na twar řaty w Trntnowje 1800 hř. a t. d.

(Ščóncženjo přichidobnje.)

B Łużicy a Sakskeje.

3 Lubija. Mjez katholiskimi wosadami sakskeje hornjeje Łużicy je Lubijska našy Benjamin, a tohodla tež našy lubuscy. Šakle 8 lět je tomu, zo kładźechu tam zakładny kamjeń nětčijskeje katoliskeje cyrkwičky — a dženja stoji hižo pódla cyrkwi je katoliska fara a rjana wulka šchula — a maja tam swojoho wučerja a fararja. Tak je so za te 8 lět našy Benjamin rozrostł a stoji tak žwonkowna straž našeje maleje horjtki. Ma-li wobstać, je stajnoho dorosta trjeba. A Bohu džat — dorosta tu je. Minjenu njeđzeli 14. sept. wudželi najdosťojnišcy knjez administrator prělat Łusčanski 160 młodym křesćanam połnosć Duchu swjatoho w swjatym firmowanju a zarjadoma jich do wójfska Křyštofowoho. A toho so wjeselisce chła wosada. Tohodla zinahowachu so kochowje a žwoncy rěčachu, a wěncy a pletwy debjachu cyrkej. Pod česťnymi wrotami powita nadobnoho knjeza Lubijski knjez faraš Schewczik z krótkimi pschihodnymi słowami, a we swjatocžnym wobłhadže čelnyjechu do cyrkwi, křowateje ludži. Wuspěwawšcy pschědřišane modlitwy swjećeske knjez administrator najprjedy božu mšchu (ff. kanonikus Löbmann a fatedet Winger poslužowajštaj) a po božej mšchi mějeske přědowanjo, mjez kotrymž duchowni hiščeje spowědachu, dokelž bě so nimoměry wjele Polatow nawalilo. Po přědowanju knjez administrator hač do połdnja firmowajšce. — Popołdnju 1/25 bě hiščeje mała swjatocžnosć w Lubijskim towaštwje swjatoho Wena k čjesćzi wjeledosťojnoho knjeza administratora, a pónđzeli dopołdnja bě pruhowanjo džěczi z nabožneje wučěby. Bóh dał, zo by žohnowanjo Duchu swjatoho we młodej wosadže njeplódne njewoštalo.

W Zdžeri je schtwórtk 18. septembra wječor w o h e n wudyril a tam pjecž statkow zničil. Drobnišce powěseje hiščeje nimamy.

3 Róžanta. Schtwórtk 11. septembra t. l. položichu w Róžence w pschitomnosćzi pschědřidny šchulstohu wubjerka zakładny kamjeń k nowej druhej šchuli. Započate twarjenje budže třečju šchula w našej wjesy. Přěnja wučěba je so po starých powěsčach hač do lěta 1777 w privatnym domje, nětko Raschportecom slusčacym, wudželala. Těhdomnišcy wučerjo snadnje na wučerstwo wulubłani njeběchu. 1777 natwari so potom wosebita šchula, dženja Wincarzec třečja. W tymle twarjenju je šchula runje 100 lět pschěbywała, doniž so 1877 nowa njenatwari. A nětko, po 25 lětach, twari so zaso nowa, dokelž so 1877 na to njebě džiwało, zo mohła ličžba šchulerjow roscž. Wot lěta 1883 je ličžba šchulskich džěczi tak pschiběrała, zo dyrbitaj wot lěta 1884 po prawym dwaj wučerjej w Róžence wučicž. Dokelž pak byhlenja a šchulskeje stwy za druhoho wučerja njemějachmy, štej so tu z woprědka dwě pschepjelnjenej klaszy wučicž; pozdžišcho bu ličžba hodžinom powjetšchena a hižo 10 lět dołho wučzi jedyn wučer tji klaszy. Ministerstwo prócowanjam Dobrosčezanow, kotřiž chychu sebi sami šchulu natwaricž, k woli njebě a pschinuzowa stónčnje Róžencanski šchulstu wosadu k natwarjenju noweje šchule a k powołanju druhoho wučerja. A jutram budže, da-li Bóh, šchula hotowa stacž a budžetaj dwaj wučerjej wučicž w šchtyrjoch klasach. To změje postup porno dženijnischomu rětač, ale dawtom změjemy pschemnoho. Šchulu twari našy krajani, knjez twariski mištr Pětr Rocho ze Serňan, z našchimi ludžimi.

Krupczanski procession. Z božej pomocu šmy so zaso wšchitcy stromi domoj wróćžili a dokonjeli čjesžki pučž do Krupki. Zola ma so wopomnicž,

zo hiščeje so nam njeje tač zeschlo, kaž tón króč. Hdnž do Schönwaldy dóndžechmy, tu čzachu hižo čžech mjezowi stražnicy (Grenziäger) na naš (naše) rjane nowe forchowje bčchu hižo w přědu), a kaž by pscheradžene bylo, tu wubrachu sebi ze srjedž professiona muža, kotryž měješe hiščeje zbytnie wčny, kotrež forchowjam pschislušchachu, a tež tyč so zmocowachu, hdnž hižo forchowje přjedy mějachu. Dofelž dyrbachmy to wšcho zasy wuswobodžicž, mějachmy 12 hriwnow za to płacžicž. Knezaj fararjei, Krupczanski a Schönwaldski, pač chcetaj so za to staracž, zo by wč bliže k pschepyntowanju a k rozjudženju pschisla, zo by so pokazalo, hač ju cyrkwinke wčny, kotrež so jato dar do cyrkwy pschinjesu, člam podčšinjene. Forchowje so w tu tchwilu w Schönwaldže na farje thowaju, a dofelž dyrbja tež nowe tije k nim byčž (stare su krótk), pónđžemy potom pschichodne swjatki, jeli nam Bóh žiwjenje a strowotu zdžerži, přeni króčž z cyle nowymi forchowjemi do staroslawneje Krupki, da-li Bóh, so tehdom prawje bohacže na pučžowanju wobđželimy. J. S.

W Filipšdorje započnu so pónđzeli 6. oktobra wječor me swjatoho Franciskowej kapali exercicije za žony a knježny, a sfónča so pjatt 10. oktobra rano. W oktobrije budže fódžy wječor swjatoczna róžowcowa pobožnosčž z božim požohnowanjom.

B cyloho swěta.

Sakska. Kral Jurij wopyta sobotu 13. septembra přeni króčž jato kral němšfcho kejžora w Potsdamje. Tam powita joho kejžor tač swjatocznie, kaž so to pschi žarowanju hodžesche. Kejžor joho sam na dwórniščežu wozafawasche a wotafchi joho nanajwutrobnišcho. Tež ze słowow, z kotrymž sebi wjerčaj pschi wječžornej swjatocznej hosčžinje pschipiwalchtaj, bčsche widžecž, zo lubo- scžime pscheczelne pocžahi, tiž su pod njeboh kralom Albertom mjez němšfim kejžorom a Sakskej byle, tež dale wostanu. Mjedželu wopyta kral Jurij božu mschu w fatholiskej cyrkwi w Potsdamje; porčča z wojatami ze Sakskeje a wotjědže pschipołdnju w 1 hodž. domoj, bywšchi zasy wot kejžora na dwórniščežo pschewodžany. Razymu chce kral Jurij tež kejžora Franca Józefa w Awstriiskej wopytacž.

-- Sakska přenja konservativna nowina „Waterland“ je so z artiflom po waschnju zwjazła ratarjow jara pschewwatała. W nim wona hrozž, zo, jeližo ratarštwu dosčž na pomoc njepschinđu w joho nuzy, móhli so wuthud- njeni ratarjo raz ze socialdemokratami zjednocžicž, a potom bychu w jurowych zběžkach trónny padale. Tajke hrožcuja ratarštwu wjele njepomhaju a conserva- tivnym móže so čžim bóle za zło bracž, dofelž so pschecy jato najswěrnischi schkit knježerstwom wudawaju.

Němska. Raž w Sakskej, tač so tež po cykej Němskej wjele wo tym pišche, zo mjaša njedofaha, zo je pschemalo formoho šfotu k rěžu w kraju, a zo su tohodla płacžizny za tajki šfót pschewulke. We wschelaticy městach su tohodla hižo zhromadžizny měli, w kotrychž pschecžowo nahrabnosčži ratarštwu, kotrež pschecy wjacj pjenjež za šfót žada, zashadžachu a wot knježerstwow žadachu, zo bychu cuzy šfót, wosebje šwinje zasy z wutrajso pschiwožowacž dale. To je wěste, zo su płacžizny za mjašo w tu tchwilu wulke a zo so tež mjenje rěza, hač přjedawšche lěta, ale wěste na žane waschnjo njeje, zo je ratarštwu na tym wina. Wěno drje je, zo so mjenje rěza, hač přjedy, tola njeje mjenje šfotu w kraju. Wot lěta 1883—1900 su howjada wo 21 % a šwinje

famo wo 82 % pschiběrale; mjez tym, zo wobhydlerjo jenož wo 22 % pschiběrachu. Potajkim by t rězu po prawym wjacj stotu za wosobu było, hačž lěta 1883. Nimo toho njeje so poslednje lěta jenož mjenje swini rězało, kotrež so njesmědža z wutřaja pschiwožowacž, ale tež howjadom, runjež tute stajnje z Awstrijskeje a Daniskeje pschiwožuja. Tež na jenotliwych hermanach so potazuje, zo je formy stót wyšdje, a zo so mało za nim praschjeja. Něža-li so potajkim mjenje hačž hewak, nima to pschicžinom w tom, zo stotu njedofaha. Tež zo je stót dróžički hačž priedn, njewutřadža z toho samo, zo su mjezy za cuze swinje zawrjene, dofelž džěn hižo z lěta 1885 běchu mjezy huscžischo zawrjene a pschi tom husto doščž formy stót mało płacžesche. Z cyła tež nětko formy stót napadnje wjele wjacj njepłacži, zo by teje hary trjeba było. Normy stót je jenož na centnar wo 1—5 hr. dróžički, tak zo za punt 2—5 pj. wjacj płacži. Zo njewučžini telko, kaž wšchelake wudawki, kotrež sebi rězuistwo w městach žada. We wulkich městach maja wulke rězačnje kotrež n. psch. lětnje 11—13 % dividendy winoschuja; hdyž chcedža wurjadny wužitk mēcž, dyrčja wězo mjašo jara podróžecž. W mnohich městach je nimo toho wosebity dawk na wšchě mjašo, kiž so tam pschedawa, položeny. Zo płacžizny tak stajnje rostu, je bjez džiwa, ale ratačstwó njeje na tym wina. Města a pschemyšto njedyrbjale na mjašo a trěbnu cyrobu telko dawka kšacž. Hdyž rěznicy potajkim storka, maja drje prawo, ale njesmědža ratačstwó winu pschicpěwacž. K tomu njech so hšichče doda, zo tež kupcy stotu, kotřiž su husto mjez sobu daloko zjednocženi, płacžizny za stót z nahrabnosčje powyšchjeja.

— Wulke wojetřke manewry pod fejžorom w Brandenburgiskej, na kotrychž běchu tež jendželscy, amerišcy a francóžscy wojetřcy wyšchcy, su sfónčžene. W nich je tež fejžor, kaž to rad čžini, sam sobu nuts pschimał. W mócnym nadpadžce z jězdnyimi mjedžesche wobu 12 regimentow jězdnych pschecžiwó nje-pschecželej. Šwědcy pisaju, zo bč to wulkotny napohlad, hdyž so njepřschchladne luty jězdnych na hodžinu dolhim pucžu njepřschecželej w najwjetřchim stoku blížachu; praja pał tež, zo tajki nadpad wč woprawdžitosečži njeby móžny był, dofelž artillerija a přschcy, kotřiž pschecžiwó jězdnyim mócnje tsčelachu, bychu jich potščeli.

— Nětko su so pola Cuzhaven-a wosebite žiwučžowanja z wobinsimi lóžženi započžale.

— Poznański měščanosta Witting, kšichženy žid, kotryž bu pschi fejžorowym wopryčje wšchelako wuznamjenjeny, tak zo chychu joho hižo pschichodnoho pruskeho ministra mjenowacž, je nětko jako direktor do nacionalneje banki za Němsku zastupil. Jaso horliwy hafatišta bč drje nazbonik, zo šebi ministerjo tak lohto šywalby njedobudu, a bšchje šwěrnj swojomu šplahej radšcho měštno pschijaj, kotrež jomu mjenje staroščžow a mjerzanja, za to pał 100,000 hřiwnow mždy na lěto winjeje.

— W Düsseldorfje mějesche centralne zjednocženištwó němskich pschemyškowcow swoju hłownu zhromadžiznu, w kotrežž so zasj prawje jasnje potaza, kał tucži knježa, kotřiž su z wulkeho džčla millionarjo, na swój wužitk džiwaju. Bohóřschowachu so mjenujcy na to, zo su čla na ratačste wupłody wot knježestwa pschewyšto namjetowane. Za to pał chychu wot knježestwa žadacž, zo bychu so čla na pschemyškowe wudžčłki powjetřchje.

— W Mnichowje započža so zaždžemu njedželu hłowna zhromadžizna socialdemokratow. Pschichodnje wo nej wjacj powěmny.

Wuherista. Všchi wulskich wojerskich wurucžowanjach bě tež němſki trónprync jako hójč z pſchitomny, a kaž hižo všchi druhich pſchiležnosćach, tak so tež tu pokazaja, zo je starý lejžor Franc Šóžef mlodomu trónpryncy jara pſchiležny. Wobſchadžeſche z nim tak lubošćiwje, kaž nan ze ſwojim ſynom.

Italſta. Miniſterpräſident Zanardelli wopytuje w tu ſhwilu wſchelate italſke měſta, zo by mnohe njedoſtaſtki, kotrež so w nich pokazuja, wotſtronječ z pomhač. W Neaplu pomitachu joho z wulkim zahorjenjom, z rěčemi a hoſćiznami bu čćeſćejny. Hač pať budže so ſurowomu hubjenſtwu, kotrež tam mjez ſtudžinu wobſtoji, wotpomhač hódžeč, so jara praſcha.

Francóžſta. Miniſterjo pučuju po kraju a maja tu a tam rěče. Woſebje rad rěči wójniſki miniſter André, a poſledni čas je jomu tež miniſter lóžniſtwa, Belletan, na tutym puču z woſebitej njelepóſću ſčěhowať. André je ſtoro kaž druhí Boulanger a čini, kaž by chcyť Francóžſku do wójny z druhimi kraji, woſebje z Němſtej, zamjeſč. Nimo toho tež pyta njewěru mjez ludžimi rozčěrječ. Tak njedawno w jenej rěči zjawnje Boha přejeſche a tych haſejeſche, koſiž do Boha wěra. Cyť miniſterſtwa Combes je džěn cyť njewěriwe, a hańba je to za katoľſki kraj, zo ſebi tajki wjedniſow lubieč da. Tež miniſter Belletan we ſwojich rěčach pſchecziwo druhim krajam z doſč poľnej huby rěči. Tola ſu wukrajne knježeſtwa a nowiny tak rozomne, zo na tajſe ſčěžuwanja pſchewjele njedžiwaja.

Žendželiſta. Generalowje Burow, koſiž běchu ze Chamberlainom jednali, njeku cyť ſpokojeni z Žendželiſtej so wotjalili. Chcychu za ſwojich krajanow wjacj prawa wuſtutkowacj, hač móže jim Žendželiſta pſchizwolieč, njedcha-li so wſchěch prawow dohņečja zdač. Generalowje pať ſu tola rozomni doſč, zo chcedža njedžiwajcy na to k měrej radžicj, mjez tym zo präſident Krüger njepſcheczelſtwa pſchecziwo Žendželiſtej nočce ſpuſčćeč. Něťa jamo, zo je tohodla mjez nim a generalami Burow wěſte njepſcheczelſtwa naſtať.

Ruſta. Car je ſtónčnje po doľhim rozmyſlenju pſchizwoliť, zo chce ſerbiſtoho krala a kralowu jako hoſći pſchiječ. Je to woſebje wažne za kralowu Dragu, doľež móže so nadžeč, zo budže tak po něčim pola ſwojoho ludu a wukrajnych wječchow za poľnu licieč.

Wſchelcžiny.

* Žena z najſtarſich cyrkwjow Němſteje, cyrkej w měſtačťu Meppen, kotrež je jako woľreſ ſlawnoho Windthorſta znate, w tyčle dnjach ſwój 1100 lětny jubilej ſwjećeſche. Mjez mnohimi hoſćemi žadneje ſwjatočćnoſće běſche Jan von Such, biſkop w Kopenhagen, kiž je z Meppen rodženy.

* Na dnju Naroda ſwjateje Marije běſche wulſotny proceſſion muži z Mnichowa w Mötting, najſlawniſchim hnadownym měſce Bayerſteje. Běſche jich na 3000, koſiž z Mnichowa we dwěmaj extracžahomaj wotjedžu. Na ſwjedženju ſamym wſchitej k ſwjatomu woprawjenju džěchu. — Tydžeti přijedy běſche w Mötting wulſotny proceſſion, tež na 3000 pobožnych, z Regensburga a Straubinga, nawjedowanj wot präſeja Mehlera.

* Katoľſku ſchulu w Kielu w tu ſhwilu 630 džězi wopytuje. Šchula ma 12 klaſow, a je měſto doťal 24,000 hr. kžde lěto za zdžerženjo ſchule plačžio. Něťo je měſčjaſke kollegium wobzamkľo, zo z džerženjo cyťeje ſchule do měſčjaſkeho etata pſchizwozmu a zo ma wot něťa měſto za katoľſku ſchulu ſo runje tak ſtaracj, kiž za ewangelſke. Katoľſki ſarať ſyďto a kľos w ſchulſkej komiſiji doſťanje. Měſto Kiel je doťal dobročći-

wosče napíšečjo katholicam w schulskich naležnosćach wjac wopozazalo, dylži žane druhe město Schleswig-Holsteinskeje. Štón so njedopomni na to, zo w jnym němčin měšće (běšće to Braunschweig, abo hdyč?) so katholicam wot wchisnosče d o w o l i, katholicu schulu załožić, ale tež wozjewi, zo wot wyschnosče žaneje pomocy njedóstanu, zo pak tež njesmědža žaných natohow abo pschinoschow, ani schulskohu pjenježa zběhacž (!)

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 587. Jan Hančik z Brjemjenja, 588. Jan Cyž, gymnasiast w Praze.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 806. Jurij Šere z Hórkow, 807. Jan Hančik z Brjemjenja.

Za cyrkej Maćerje Božej w Lubiju

Dale je woprowal: M. R. z Budyšina 5 hr.

Na nowu cyrkwičku w kupjelach Oppelsdorfje p. Žitawy: M. R. z Budyšina 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8481 hr. 6 pj. Dale darichu: Молокань (169,50 hr.): 20 pj. + 1 hr. 30 pj. = 1 hr. 50 pj. — Radwowska Platowa Komisija: pola Domanje 5./9. 50 pj.

Zaplać Boh wšém dobročerjam!

Proceßion do Žilipsdorfja pónđje jobotu 27. septembra (nic, kaž w „Krajanje“ stoji, 28. septembra) z Budyšchina rano we 8 hodž. z dypkom.

Wjedit.

Budyška serbska „Jednota“

změje jutře, njedźelu 21. septembra, wječor we 8 hodžinach swoju mšačnu zhromadźiznu w katholickej towaršni (kath. Gesellenhaus) na garbařskej hasy. — Přednošk knjeza scholastika Skale.

Katholscy Serbja su lubje witani.

Předsydstwo.

Swob. Zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy

změje srjedu 24. septembra t. l. popołdnu w 3 hodž. zhromadźiznu pola Brězance w Raibicach. Nimo znatych nadawkow maja wólby być. Wo bohaty wopyt prosy

Předsydstwo.

Ralbičanske spěwařske towarstwo

wuhotuje njedźelu 28. septembra w powjetšenym a wobnowjenym salu knjeza M. Bjenša w Šernjanach

wječor Bjarnata Krawca.

Započatk w 1½8 hodžin.

Program, 12 čislow wobsahowacy, we wšěch družinach Krawcowomu wumjelstwu wustupiće da. Wón sam budže, hako přenjomu toho rjadu, koncertej přitomny. Přispominamy, zo přeni króć při tej składnosći naše towarstwo wustupi z měšanym khorom.

Wšěch lubych přećelow našoho drohoho Drježdžanskoho krajana a připóznatoho mištra, wšěch lubowarjow serbskeje zabawy, a wosebje tež wšě naše towarstwa jenož po tutym puću najwutrobnišo přeprošuje

Ralbičanske spěwařske towarstwo.

Čištčej Smoterjec knižičiččejnje w Macičičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihalni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 39.

27. septembra 1902.

Lětnik 40.

Nabožne hibanjo w Čechach a jeho wuhlady.

(Stónčženjo.)

III.

Tajke wuhlady hibanjo ma abo změje? Z dotahnych wuloženjom je so spóznało, zo je cyła naležnosć tež jara pjenježna. A runje z toho stojisceja so njezda, zo bychu nowo-protestantske stacije we sebi samych žiwjenja nadobycy mohle; pschetož dawacy za cyrkwiniske naležnosće, to Němcy w Čěšskej zwučeni njejsu. Hwot džen cyrkwiniske katolske naležnosće (njedostatk cyrk-
wjom a t. d.) do tajke nuzy, fajtaž nětko tam a sem je, pschić njemohle. Hdyž dha dobrowólnje tež wotpadnjeni mało dawaja abo z cyła njedawaja, šyto potom? Cyrkwine dawki abo naloži w Rakuskej nimaja, a hdy bychu so zawjedle, bychu bjez dwěla mnozy tež zas wot lutherstwa wotpadnyli a do bjezkonfessioniskich schli.

W staro-protestantskich wosadach je wěc trochu hinašcha. Tak je cyrk-
wine pschedsjocižerstwo (presbyterium) w Něchu 1. julija 1901 nowy porjad
płaćenja za cyrkwine služby po pjeczornych klasach postajilo: za hčćenja 30,
20, 10, 6 a 4 krónow*; za pschpowědanja a wěrowanja 80, 50, 25, 15 a
8 krónow; za pohrjebny dorosčenych 200, 150, 60, 40 a 20 krónow; za po-
hrjebny dječci 30, 20 a 12 krónow. Tajke dawki pola nowo-protestantom za-
wjeseć a je pschewjesć so njehodži bjez stracha za ewangelium.

Hdyž dha potajkim pjenjež jow bracy, hdyž ani cyrkwine dawki abo
naloži, ani wyjete „stolome“ dawki móžne njejsu? To dyrha protestantske
towarstwa w Němskej, jako Gustav-Adolfowe towarstwo abo Ewangeliski

* Rakuska „króna“ je nimale hriwna.

zwjazt a druge, wobstaracj. „Wubjerť za spěchowanjo ewangeliskeje cyrkwyje w Rakuskej“ potajkim změje pschichodnje kóžde lěto za 60 wíkarow, hdyž maja cži jeno 2000 hrónow mzdny, 120,000 hr. zwjesč. Št tomu pschindže dołh za cyrkwyje, kotrež su hotowe abo kotrež haće twarja abo na twar pschihotuja, dołh za šhule a kerchowu — njedyrbi wšcho to pschi tak šhwatnym založowanjom, kaž je jo hač dotal štało, njeměrnú wyštoleč potřeбносчow do-čzahnucž? Šdnyž pak jónu „němška hróna so kuleč“ pscheštanje, hdyž dotalni dawaczerjo wustanu abo wo njetrečnoсчi cyłoho hibanja so pschešwědča, potom hibanjo samo wot so zastanje. Toho džěn so wjednich cyłoho hibanja najbóle boja, tohodla kóždy, tež najmjěšči, wotpad we swojich nowinach po ckeje Němškej wozjewjeja, zo bychu móšchny wotewrjene woštale.

Šchtož pak tajkich nastupa, kotřiž wotpaduja, dha tež tu dyrbiť prajicž, zo hibanjo tak potročowacž a dale tracž njemóže, kaž jeje spěchowarjo mjenja a sebi pscheja. Ždžělani, kotřiž jo za wotpad šmani ždadža, njejsu protestantismej pschihileni, ale t „wodanišmej“; cži wo Bohu a Šhryštusu wjele wědžecž njechadža, jim ani bamžowa cyrkej, ani cyrkej, kotraž jeno na bibliju so žložuje, t. r. ewangelisťo-luthersta, za němške narodne nabožništwó njeplaczi. Cži do germanisťich pralějow do žadny šlědža a šlužbu Wodana a druhich germanisťich pschibohow sebi pscheja a tež hižo wufonjeja.

Al šchtož džělaczerjo su, cži su z najwjetšohoh džěla w rucy socialdemokratow. Wšehje cžěšči džělaczer wo lutheristwu wjele wědžecž njecha, dokelž džěn je cyłe hibanjo po šwojim nastacžu a dotalnym wuwirwanju němške pschec zas z nowa so němške mjenuje. Za to-žanoho Čžecha njedobudu. Tež němšči džělaczer jo tak lohcý dobyčž njeda.

Hdyž dha sebi wšcho dotal wułożene rozpomínamy, njemóžemy přecž, zo protestanczi jara pilnje džělaja a mnohe wopory pschinoschuja. Talc woporniwosč mjez nimi dyrbi so pschipóznacž, a čhemy radny pschidacž, zo najwjacy z nich w dobrej wěrje to čžinja, to rěka, dobrej wěcy šlužicž mjenja. Nicťo tež pschecžiwó tomu nicžó mēcž njemohł, hdy by so jeno wo to jednalo, wobštožajej duchownej nuzy wotpomahacž. Tola wo to jo njejedna, wjele bóle je wšcho na wabjenje t wotpadej žaměrjene, a to je wopacžnowčž. Šchto bychu tola wšchě našče nowiny, kotrež pocžinanjó šchcžuwacych a t wotpadej wabjacych němšťich duchownych w Čžechach šhwatluja, nawopať prajile, hdy bychu takle 60 katolskych wíkarowjo w cyłe lutherisťich krajinach, na psch. w Pomosťkej abo tež pola nas w Šatškej, sebi žwažili, do cyłe njeřatolsťich wšow a wšadow jo dobywacž a tam t wotpadej wot Wittemberga namoťwječž! Wězo je to cyłe njemóžna wěc, pschetož na druhí džěn hižo bychu tajkich njeproschěnych hojčži žandarmojó z kraja wjedli. Šchtož pak by pola nas jo njecžerpiko a žajudžalo, to tola w podobnych wobštojenjach w Rakuskej njemóže dobre a šhwatlobne byčž.

Šisčěže čhemy myšlicžtu wuprajicž, kotraž kóždomu nastawa, tiž žjawne žiwjenje w Němškej trochu wobčědžbuje. Ža pilnu džělawosč a pschipóznacža hódnu woporniwosč našchich pschecžiwnitow jo džěn a razničho na d a w t i pokazuja, kotrež su wjele wažnišče a wjele nuznišče, hač Čžěšťu „za ewangelium dobyčž“. Wly mamy wšchitey žhromadnóho njepšchecžela w socialisťim, tiž šchecžžanštwó a wěru na wšchě wašchnjo hani a wštorjenicž pyta. Njeměli my wšchitey, drje na wšchelach pucžach, ale tola ža jěnym žaměrom že wšchěni mocami džělacž, zo bohabojočž, wěriwočž a póccžiwosč ludej jo ždžerži? Tu je njepšchecžel tež ewangelisťo-lutherisťich, nic pak, kaž jo pscheco

woła, Rom. Tohodla iškoda teje prócy a tyhlye frědkow, kotrejž so na nje-
wužitny a njeplódnny nadawt nałožuja, katholicnu cyrkej podporowacž a jej iško-
džecž. Wjeselo z toho maja jenož čži, kofizž su runje tak jich njepršecželajo
kaž naschi.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Najdostojnišchi knjez prělat Łuščžanski je zańdžen
tydžeń pónđzeli w Łubiju, wutoru a sriedu pak w Žitawje, sobu tež w Olbers-
dorfje a Šörnicach, kotrejž misijoniskej šuli so ze Žitawy wobstaratej, pruhos-
wanjo w nabožinje wotměwał. Tónle tydžeń běšče tajke pruhowanjo
pónđzeli a sriedu w tudomnej tachantiskej a pjatt w Hajnicžanskej šuli.

3c 3džerje. Kaž hižo smy z króttla wozjewili, je šchwórtk 18. septembra
wjeczor 1/2 10 hodžin tudy woheń wudyril, a to w Kašchporec žiwnoščzi.
Pšichi synnym wěstifu so płomjenja rucže dale rozšćěrjachu. W króttim wšče
Kašchporec twarjenja, bróžnja a hródbž zahrodniča Ežabrana, domiske
z hródbž a bróžnju kšěžtarja Petrika, tachantistwu pšichisłusčaca kšěžža
z hródbž a trochu pozdžichjo tež bróžnja a hródbž zahrodniča Pětschki
w płomjenjach stojachu. Tenož z wulkeje prócy a napinanjom běšče móžno,
tachantiski hródb, na kotryž cyty woheń stojěšče, wukłhowacž. Z wotpalenych
mějachu tšjo zawěšćene. Wschity su cyłe swoje žně zhubili.

3 Wotrowa. Wutoru 23. septembra běšče za Wotrowsku wosadu
wurjadny swjedžeń. Na tym dnju nowoswjecženy měšchni, knjez Pawoł
Knježk z Krjepjec, přeni wopor božej mšče we Wotrowskej cyrwi džeržěšče.
Nunje na tym samym dnju pšched 36 lětami běšče najdostojnišchi knjez prělat
Łuščžanski swój přeni wopor božej mšče w tej samej cyrwi swjeczil.
Wjecedostojny knjez Knježk bě minjenu njedželu měšchnišk swjecziznu dóstawšchi
do Wotrowa pšichšchol a tam na farje pšchedywasche. 3/4 9 hodžin zazwonichu
a zhromadženi duchowni, škuliske džěcži z knjezom wučerjom Nězakom a
mnozy wosadni a hoščjo džěchu na faru, hdžěž knjez primiciant w delnjej stwi
so klecžo modlěšče. Fara a cyrkej běšchtej swjedžeńschy wuprěščeney. Wosadni
faraž, wšofodostojny knjez kanonikns Herrmann, mlodobho knjeza z hluboko
zacžutymi, wopravdže wótrowskimi słowami powita a na wulkotny swjaty štut
pokaza, kotryž nětko dofonjecž so nowoswjecženy měšchni hotuje. Spomni na
joho nana, kiž so raduje, zo je tón džeń docžakal, a na druhich krejnych
pšechěželow, ipomni tež na macž a bratšika, kotrajž staj hižo na prawdže
božej a tam zawěšće so sobu radujetaj na zbóžnym tym dnju. Potom so
czah do cyrkwy nastaji. Šdujž bě pšichi wulim wołtarju knjez primiciant
pšchedpisane modlitwy wuspěwał, mějěšče knjez scholaistikns Škala předomwanjo,
w kotrymž na zakładže słowow swjatocho Pawoła (Hebr. 5, 4): „Nichtó nje-
bjerje sebi dostojnošč, ale kotryž je wot Boha powołany jakož Aaron“, wu-
ložil, zo je měšchništvo wot Boha a tohodla za Boha. Potom mějěšče
knjez primiciant swoju přenju božu mšchn, pšichi kotrejž jomu knjezaj kaplanaj
Šcholtza ze Žitawy a Delan ze Ščerachowa jako lewitaj a knjez kanonikns
faraž Herrmann jako paranymsk asistowachu. Tež ff. direktor Nowak
z Budyšcina, P. Romuald z Klóschtra, kaplanaj Jarwort z Mjebjelčic a Just
z Rhrófcžic a nowoswjecženy měšchni Hain z Wěšchna běchu pšichitomni. Pšichi
božej mšchi primiciantowi nan a bližšchi krejni pšechěželjo z ruki swojoho
duchowneho syna a wuja swjate wopravjenjo dóstachu, mjez nimi tež czeta,

kotraž hižo wjele lět cyle zlemjena boži dom wopytowacž njemóže a kotraž bė so k tomu dnjej do cyrkwy hačž k wołtarjej domjesč dala. Po božej mšči so swjatočžne Te Deum wuspěwa a bože požohnowanjo swjatočžnosčž stónčži. Potom knjež primiciant nowoměšniške požohnowanjo wudžělesče.

Po kemschach knjeza primicianta na farje małe družki z wosebitym postrowom počěsčžichu. Najprjedy Delanec Mařka z Bětenicy rjanu buseń, kotruž tudy wozjewjamy, jara žrozemljuje a rjenje praji:

Drobna družka přikhadžam,
Zo bych přeća wuprajiła,
Kotrež cyła wosada
Wupraja džens, knježe, Wam.

Słaby drje je rozomčk mój;
Ale mać mi powědaše:
„Kedžbuj, Mařka, prócuj so!
Pobožnje praj postrow swój!

Wot biskopa žalb'wany,
Japoštołow nastupnika —
Měšnik před tobu b'dže stać,
Přez Boha nam pólany.

Wšitke swoje žiwe dny
Poswjećić chce k božej česći,
Hrěšnikow chce k njeju wjesć:
Pastyr' dušow swědomny.

Za nas wšitkich prošć chce
Na wołtarju bože jehnjo:
Hdyž je budže woprować
Žiwym, mortwym spomóžne.“ —

Za wšěch, knježe, prošu Was,
Za nana, za mać a bratra —
Tež za njeboh' bratřika:
Spomńće, knježe, na wšěch nas!

Strowosć we wšěm žiwjenju
Bóh Wam wobradž nadobnišo —
A hdyž něhdy padnu směrki:
Krónu Wam daj njebjesku!

potom Scholčic schuleŭka z Wotrowa jomu z pšichódnyimi słowami trajny buŭet pšepoda.

Swasna hosćina běšče za duchownych na farje a za mnohich hosći pola Rehorejce we Wotrowje wuhotowana. Popoldnju 1/24 běšče nyschpor, po kotrymž młody měšnik zas primicne požohnowanjo wudžělesče. Z wosebitym pšich-póznacžom hišćje dyrbinny spomnicž na wulku jělu družtow, kotrež cyły swjedžen wozjewjachu a debjachu. — Nowomu džělačarjej w Knjezowej winicy

z cyłej wutrobny pschejemny boże żohnowanjo za joho skutkowanjo t czełczi bożej a t samstnomu a doměrjenych duschi spomóženiu.

— Rnjez Barwol Rnjeżt do Żitawy za druhoho kapłana pschindže. W tamniškej wosadže je pschez 7000 katholicow w mječje samym a po wschelatich, tež zdalenyh wjach rozpjerchonych. Mjez nimi je tež wjele Czechow, a je trěbne, zo mōže duchowny tež jich rěcz, zo by jim dołahacu duchownu pomoc posłicizj mohl.

W Sernjanach, kaž hižo tydženja powědajce nawěštki, wotbudže so jutře w rjanym wobnowjenym a powjetščenym salu knjeza Michała Wjenska koncert, kotryž nic jenož za towarstwo a wosadu, ale za chłu serbsku krajinu znamjenja podawł. Zawěšće so tam wohladamy bratřja a sotry ze wschěch stron a žhromadnje ze zahorjenjom postrowimy mišcytra, kiž nas pschindže z knjenju wopytacž. Wohladamy so tam, a wuwitarwchi so, tam wužijemny horščejce krajsnych wofomikow, kajtez pschiprawicž zamōže rjeńscho, hacž žane druge wjeselo: serbska pėsen w pscheluboznej draščje, kotruž je ju woblekł wot Boha wobdarjeny wumjele. — Wosebje pschispominamy, zo budža pschi pokladnich po 10 pj. tež cziščjane łopjena dōstacž, kotrež chedža wschēm hoščjom trajace wopomnjenjež zwōstacž na Sernjan, 28. septembra 1902. Łopjeno wobśahuje postrowjacu pėsen, pschednjėsommu psched spėwanjom, a potom, po krōtčich stawiznach towarstwa krōtki, ale wobśažny spis žiwjenja a skutkow žadnoho a luboho hoščja, knjeza Bjarnata Krawca.

Ze Żitawy. Pōndželu 15. septembra wopyta nas z Lubija pschischedišchi najdosťojnišchi knjez prālat Łuscžanski, zo by so wo nabožniškich wědomosćach škulskich džečzi pschepořazal. Nabožnište pruhowanja wotnėwachu so w Żitawje wutoru a srjedu dopołdnja; w Olbersdorfje a w Ğornicach srjedu popołdnju. W Żitawskej šculi rozwućuje so tōn cčas na 540 džečzi; zwonta njeje dōstawa nabožinu na 60, w Olbersdorfje samym na 30 džečzi. Našcha catholicka wosada tu džeń a bóle pschibėra, tať zo mamy tōn cčas na 7000 katholicow, a mjez nimi mnohich, kotřiz su duchownje a czełnje wot Žėzuseweje pařtwy daloko wotřaleni. Budže nam tohodla kōždy radny wėricž, zo so cyła wosada na nowu duchownu pomoc, na nowoho knjeza kapłana, wjeseli.

B cyłoho swėta.

Salska. Joho Kralowśka Wysokosć krōnprync Friedrich August, komandeur XII. armeekorps-a, je na generala infanterije powyscheny.

— K dopomnjenježu na krala Alberta budža wosėbite pjenježy bicž, a to 500,000 pjecžhrimnowskich a 300,000 dwėhrimnowskich truchow.

— Refrucža zastupja tute lėto do salskich regimentow 1., 11. a 30. oktobra, a to: 1. oktobra ōkonomisicy dželaczerjo, 11. oktobra pola jėdnych a pōłneje artillerije a 30. oktobra pola wschitkich druhich regimentow. — 3 wojeřskich wuwućowanjow su so wschitcy wojacy zařy wrōćili.

Wėmśka. Cłowna komisija je zańdženu pōndželu zapocžala druge cžitanje cłownoho zakonja. Ğnybdom w prėnim posėdženju hižo hrabja Wosadowski w mjenje zwjazkoweje rady wupraji, zo tuta nochce powyschenja cłow ani pschemėnjenja swojoho namjeta pschizwolicž. Wōn so powoła na to, šchtož bė knježestwo pschi prėnim cžitaniu prajiło. Na drugej stronje pať su

konserwativni a centrumscy na tym, zo nochcedža so z knježestwowym namjetom spofojicj. Wichi wuradžowanjach, kotrež jenotliwe sejmowe strony wo tej naležnosći mějachu, je konservativna strona wobzamkła: 1. zo cłowny namjet zjednocenych knježestwow njeje pschijomny, 2. zo tež wobzamknjenja komisije pschi 1. čžitanju sprawnym žadanjam ratařstwa njebosahaju, a zo dyržba cła na šót a žita cyle kručže postajene byč, 3. jeli so na žadanja ratařstwa bóle njeđžima, měle so tež cła na pschemyslowe wěcy wjele pomizicž. Žadanja zwjazka ratarjow du wězo hišćeje wjele dale, nimaja pał tež nadžije, zo so pschivozmu. Njeby-li pał knježestwo ani to pschijecž chcyło, ščtož je tu konserwativna strona postajila a za čžož by tež centrum było, potom by drje z čžěžla móžno było, zo by so nowy zakon pschivzał. Potom by z najmjenjcha na šhwilu wšchitko tak woštało, kaž na šhwilu je. Knježestwo by potom cyle same zamošwjenje měło, zo so tat wažny šutt njeje hodžal wuwjescž. Potom by škoda było wšcheje prčcy, kotruž komisija a sejm na tule zhubjenu wěc nałožuje. Zo ma knježestwo wjacj lubošče za pschemyslo hač za ratařstwo, so džen a bóle pofazuje. Džžez maja wulcy pschemyslowcy (industrielni) swoje zhromadžizny, su zastupjerjo knježestwa pschecy póbła a bywaju jara pscheczelní: Tat so to pofaza tute dny hašle w Frankfurtě pschi přenjej hłownej šhadžowancy němšćich pjenježnikow. Zastupjerjo knježestwa tam lubjachu, zo budže tute na wuradžowanja tam zhromadženych po móžnosći džiwać. Michł wšchaf to njemóže knježestwu za zło mēcž, ale na to by tola njeměło zapomnicž, zo přeni staw w kraju, ratařstwo, bjez dokladneje pomocy dale a bóle hinje. Swobodnomyslnym a socialdemokratam wšchaf by wězo jara lube było, hdy bychu ratařstwo cyle zničicž móhli. Bychu z tym wjacj njespofojnych dželaczerjow dobyli, kotrychž bychu potom pscheczivo wěrje a fralej ščezuwacž móhli. Socialdemokratojo su tohodla tež na swojej hłownej zhromadžiznje w Mnichowje wuprajili, zo čcedža ze wšchěmi mocami a bycnjež z obstrukciju pscheczivo wyschichim ratařskim cłam dželacž. Ščto potajtkim z nowym zakonom budže, je hładancžto.

— Socialdemokratiska hłowna zhromadžizna w Mnichowje, kotruž hižo posledni frčž najpomnichmy, trajesche cny tydžen. Na mnohe pschecory a zwady, kotrež šforo pschecy na tych zhromadžiznach knježa a kotrež wo lubošći w pschichodnym socialdemokratiskim ščacž zle šwědcža, nochcemy tu špominacž. Widžecž bē z tamnych roznoštow, zo mjez dželaczerjemi woporniwosčž za socialdemokratisku stronu bóle a bóle wotebēra. Dželaczerjo wšchaf tež bóle a bóle pžnawaju, zo žaneje pomocy wot socialdemokratisej strony wočžafowacž njemóža. Wosebje špominčž ma so na to, ščto so tam wo wěrje rēcžesche. Že znata wěc, zo maja socialdemokratojo we swojich wustawkach zašadu, zo je nabožništvo privatna wěc, to rēfa, zo móže tžždy z jich pschivisnikow wěru mēcž a wuznawacž, kaž chce. Šaf z tym woprawdže pola nich je, njepofazuje so jenož wšchědnje we jich nowinach, mjenjšćich zhromadžiznach a we wšchědnym wobšhadže, ale wo tom šwědcžachu tež rēcže na hłownej šhadžowancy. Žasnje tam wuprajichu, zo dyržba socialdemokratowje wšchndžom wěru podčłócžecž, hewaf njemóža mjez ludom, wosebje mjez katolikami, so rozščerjecž. Někotři napominachu, zo bychu jich pschivisnicy ze wšchěmi šřěblami pscheczivo wěrje džělali, rēcželi a pišali. Druzjo drje nochcychu wo tajšej agitaciji ničžo wědžecž, ale nic z lubošče napšchecžo wěrje, ale jenož tohodla, dofelž bychu hewaf katolscy dželaczerjo wotpohloby socialdemokratow pschējara šhětje pžznali a so jich potom hładali. Za katolikow woštanje potajtkim socialdemokrat dale naj-

hórschi njepšheczel. Wschichodna głowna śhjadżowanſka ſocialdemokratow budże t lėtu w Drijeđżanach.

— W Rólnje wotmėwajſche towarſtwa za ſocialne reformy ſwoju prėnju głownu zhromadżiznu, na kotrejž ſo tež nahladni mužowje z centrua wob- dżėlichu a na kotrejž ſo wo wjele waſnych praſchenjach, dżėlaczerjom naſtupacnych, rozrėcżowachu.

Awſtrija. Rėka, zo miniſterſtwa Rėrberowe ſkoro wotſtupi, dolelž jednanja mjez Wuherſkej a Awſtriſkej wjazuja.

Wuherſka ſwjeczeſche tute dny ſwojoho narodnoho rjeſa, znatoho zbėžkarja Koſſutha. Kunjež rėkaſche, zo joho czeſeža jaſo wojowarja za nowe ſtatne porjadu, taſ tola joho czeſeżowanjo ničjo druhe njereka, hacž ſlawjenjo zbėžkaſtwa, kotrejž je hajil a podpėcał.

Schwajcarſka. W tuchle dnjach ſwjecżachu w St. Maurice w Niżichim Wallis jara ſwjatocżnje 1600 lėtny jubilej martraſtwa ſwjatoho Mauricia (Morica) a tebaſſeje legije. Romſti legion 3000 — 6000 wojakow wop- piſchijſche. Wſchitcy w lėcze 302 piſhez fejżora Maximiana Herſulea mar- traſtu ſmjerež czerpjachu, dolelž po dobuczerſkej bitwje piſchiboham woprowacž njechachu, ale ſwojej ſchecſzanſkej wėrje ſwėrni woſtachu.

— W Genfu bė zhromadżizna ſwobodnozmysłenych, t. r. njewėrimych. Tam ſo prawje jaſnje poſaza, t cżomu njewėra wjedže. Z rėcżow, kotrejž tam zhromadżeni, tež mnohe žonſte, mėjachu, bė ſchjhecž, zo tučzi ludžo nic jeno wicbė bėžſke prawa zacżiſnu, ale zo czeedža tež ſtatne a ſwójbne prawa zbėhnęč. Samo to tam wucżachu, zo ſtarſchi nimaju prawo, ſwojim dżėcżom rozſazowacž, ale zo maja je jenož trochu nawjedowacž.

Belgiſka kralowna Maria Henrietta je 19. ſeptembra w Spaa zemrėła. Bėſche dżowka awſtriſkoho archiwójwodny Józefa, wuherſkoho paladina, a bė 67 lėt ſtara. Wona wożeni ſo 22. auguſta 1853 w Bruſſelu z tamniſchim krón- pryncem Leopoldom a mėjeſche ſchtyri dżėczi — tſi pryncesny a jenoſo ſyna, kotrnž 1869 10 lėt ſtary zemrė. Z cyla je jeje žiwjenjo jara wjele hėrtoſeže zacżulo, woſebje we ſwójbnym žiwjenju. Haj, hiſchče piſchi jeje maracž poſaza ſo njepšheczelſtwa mjez jeje mandżeliſtim, kralom, a jeje dżowku Steſaniju, wudowu po krónpryncu Rudolſu a nėtčziſchej hrabinku Longay. Sdyž tuta t maram ſwojeje njeboheje maczerje piſchithwata, wupokaža ju kral z hrodu, dolelž jej njemóže wodacž, zo je ſo z jeduorym hrabju woženila. Kral wſchaf by njertjebał tał twjerdeje wutrobny byčž, dolelž dyrbi po ſwojim žiwjenju tež wjele ſmilnoſeže wocżatowacž. Samo pohrjeb njeboheje kralowny bė malo ſwjatocżny, dolelž dyrbjeſche kral, kotrnž bė ze ſwojim zadżerženjom piſhecżiwo Steſaniji lud jara rozhnėwał, cych pohrjeb piſchethwatačž.

Francóžſka. W ſjedżnym morju tujezi ſtajnje wėſta žarliwoſč mjez Francóžſkej a Zėndželſkej, a kőžde mőcnaſtwa by rad druhe wuſuſalo. Francóžſka je tam tohodla poſlednje lėta kupu Corſiku wobtwjerdżila a ſebi mőcnu mőſtu twjerdżiznu w Wiſercze w ſewjernej Africy nanajdowpołniſcho wutwarila. Na druhej ſtronje pał je tež Zėndželſka Gibraltar z najnowiſchimi wojeſkimi piſchi- prawami wutwarila.

Zėndželſka je ſebi wot Portugalſkeje piſchitaw Montalo bliżko Lorenzo Marquez w Africy wotnajala. Tał ſo tam jeje wliw dale a bėle rozchėrja.

— Wot dolha, kotrnž je ſebi Zėndželſka piſhez Afriku wójnu nacżiniła, matej ſo 2 milliardže na afriſke provincy połozičž. Wulki dżėł z njoho drje budže z woſebitym dawkom na złoto a diamanty w Transwaalu nahromadżeny.

— Beršiki schab je so pšchez Rusku, hdžež bu wot tejžora Wiklamicha jara wuznamjenjeny a hdžež bē tež pšchi wullich wojeſkich zwuczowanjach pšchitomny, domoj wróćil.

Schwedija. Dwaſ pucžomarjej do ſewjernych krajow ſtaj ſo z cyle poſnoceneje Grönlandskeje zbožownje domoj wróćiljoſ. Je to Američan Pearſ ze ſwojej lóđu „Winward“ a kapitan Sverdrup ze ſwojej hižo wot Nanjena znatej dobrej lóđu „Framont“. Pearſ je wot Ameriki k poſnocy dale pšchiſchoſ, hač ſchto pšchod nim, nienujey hač do 84° 17'. Sverdrup bē wot junija 1898 w ſewjernych krajinach. Eſi lēta dotho njeje wo nim ničſo wjacy ſtyſhečſ bylo.

Amerika. Zjednoczene Staty ſu ſoſopis na europske mócnarſtwa poſlaſe, wobčežujey ſo na to, zo Rumunſta tamniſchich židow podtlóčujuje. Njeje drje jim taſ jara wo to, zo ſo židam ſchidwa ſtaſa njeby, ale hněwaju ſo na to, zo rumunſcy židſa, doma podtlóčowani, do Ameriki wupucžuju.

Naležnoſće naſoho towarſtwa.

Sobustawy na lēto 1902: kk. 589. 590. z Wotrowa: Mikławš Rab, Jurij Ryčerja.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je ſo woprowaſo: Na Khěžkec krěicznach w Khelnje 9 hr., K. J. W. z B. 10 hr.

Za cyrkej Wutroby Jėzusoweje w Drježdžanach-Janowym mēſće je dale woprowaſ: M. Č. z B. 1 hr.

Na nowu cyrkwičku w kupjelach Oppelsdorfje p. Žitawy: K česći ſwj. Antonija z Wotrowa 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyſhinje.

Dotal w naſej redakciji nawdate 8483 hr. 6 pj. Dale darichu: Zběrka na konferency Zjednoćeńſtwa kath. wučerjow ſerbskeje Lužicy w Ralbicach 6 hr. 36 pj. — Za ſlaħanjo na primiey 11 hr. — Молоканы: 30 pj. + 70 pj.

Zaplać Bóħ wšěm dobročerjam!

Ralbičanske ſpěwaſke towarſtwo

wuhotuje njedzelu 28. ſeptembra w powjetſenym a wobnowjenym ſalu knjeza M. Bjenſa w Sernjanach

wječor Bjarnata Krawca.

Započatk w 1/28 hodžin.

Program, 12 čislow wobsahowacy, we wšěch družinach Krawcowomu wumjeſtwu wustupić da. Wón sam budže, hako prěnjomu toho rjadu, koncertej přitomny. Přispominamy, zo přeni króć při tej ſkladnoſći naſe towarſtwo wustupi z meſanym khorom.

Wšěch lubych přečelow naſoho drohoho Drježdžanskoho krajana a připóznatoho miſtra, wšěch lubowarjow ſerbskeje zabawy, a wosebje tež wšě naſe towarſtwa jenož po tutym puću najwutrobnišo přepróſuje

Ralbičanske ſpěwaſke towarſtwo.

Žwón! pyta ſo do Lubija k 1. januarj 1903 abo přjedy. Měſtno pšchihodži ſo najlěpje za krawca. Wydlenjo je w ſarje. Echťóž ma lóſcht, wo tuto měſtno ſo zamoſtnič, njeh ſwoje ſwójbne wobſtojuſćeje a t. d. podpisaſnomu bóžy zdžěl, wot totrohož potom wuměńjenja (mždu a t. d.) žhoni.

Michał Schewcziſ, ſarať.

Čiſtičſ Smolerjec knižničſkčjetnje w Macićičnym domje w Budyſhinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póstce
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki plaći so wot cyłoho
rynčka abo telko ruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyšcinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 40.

4. oktobra 1902.

Lětnik 40.

Křesćanstwo w Japanje.

W našim času su nimale we wschitkich našich civilisowanych krajach knježerstwa pak zjawnje, pak tajnje njekřesćanske, a runje we wjacorych tych krajach, kotrychž wobydlerjo su nimale wschitcy katolicy, so pšecyžno křesćanstwu a wosebje katoliskej cyrkwi zjawnje njepšecyželscy wustupuju. Dopominamy jeno na Francóžsku a Italiju, hdyž zasady swobodnomurježerstwa knježa, a knježerstwo z nimi cyłe zjawne žiwjenje zajědobjeć přyta. Druhdže zaś drje runje njepšecyželske postajenja a zakony knježerstwa pšecyžno katoliskej cyrkwi njewudawaja, za to pak jej zakónstoho zakita njepostjećaja a mjenje bóle wšcho spěchuja, štož móže katoliskej cyrkwi škodjeć.

Zajimawe budže tohodla zhonić, kak to w krajach je, kotrež pohanske rěkaja a su, a w kotrychž so misijonarojo wo rozšěrjenje křesćanstwa prócuja abo do křesćanstwa wobrocenyjch w jich wěrje zdžerjeć přtaja. Wosebje tudy Japansta, kotraž je mjez tamnymi krajami drje najwyschšiji škodjent civilizacije došahnyła, našču tedžbnojeć zašluži.

Wo najnowšich postajenjach japanstoho knježerstwa su nětko tež wschitcy cuzu krajnym zakonom podežijnjeni, hdyž běchu dotal w sudniškich naležnosćach swojim konsulam pšichlucheli. Japansta wustawa abo konstitucija swobodu swědomja w mjezach zakona a porjada zawěšća. Šłownej pohanskej wěrje w Japaniskej stej buddhismus a Schintoismus, kotrež běštej hižo dotal wěstonu statnomu dohladej podežijnjenej. Tutón dohlad na žadyn pad njeběšce wostudny.

Křesćanstwo dotal pod statnym dohladom njestojesce. To ma nětk trochu hinał być a prašaja so, kak chce knježerstwo pšecyžno křesćanstwu so zdžerjeć. Bohanscy buddhisticy měšnicy so wo to prócowachu, zo by jich wěra so za statnu wěru postajiła, a zo by knježerstwo wuprajilo, kak wo křesćanstwo mysli.

Hdyž pohansta wěra Buddhistow do Japanskeje so dobywasche, tehdom knježerstwo na wschě waschnjo tule wěru spěchowasche. Někto pak je tuta wěra dale a bóle w Japane zeslabnyła, a hačrunjež so jeje služownicy prócuja, zo bychu přjedawšči kčěw zas dobyli, k tomu tež knježerstwu po móžnosći k woli byčž pytaja, dha so tola zda, zo je z jich mocu nimo. Tohodla drje tež to njedosežahnu, zo by knježerstwo so pschecziwo křesćanstwu wobrocziło.

Dwoji wufaz je knježerstwo wudało. Přěni žada, zo maja naležnosće křesćanstwa so hamtscy wozjewjeć. Žadaja so mjenujcy wěšte hamtske zapiski, a mišionarojo maja zaštojnikam wozjewjeć mjeno swojeje wěry a tak chcedža za nju skutkowacž, dale dyrbja pola gubernera swojoho města wo dowolnosć prošecž, hdyž chcedža twarjenja twaricž, kotrež maja wufonjenju jich wěrywuznacža služicž.

Wschě tele postajenja pak tak snadny mliw knježerstwa wopřichjeja, zo su křesćenjo z nimi jara spojojom.

Druheje pschijomnišči je druhi wufaz. Knježerstwo mjenujcy buddhističkich wschšichich měšchnikow do hlownoho města powoła a tam jim hamtscy wozjewi, zo wustawa zaštojnikam jako winowatosć pschědpisuje, zo maja wschšitim nabožnistwam cyle jenake jednanjo a cyle jenaki zakit pschiwobrocjeć. Na to knježerstwo Buddhistow napominasche, zo maja jim poddatym měšchnikam a wěrinym wobaracž, hdy bychu někak pospytacž chcyli, pschecziwo křesćanstwu z mocu wustupowacž.

B Łužicy a Sakškeje.

3 Budysčina. Naschi tšjo neomysťojo, ff. Pawol Knježk z Krjepjec, Richard Gottfried z Drježdžan a Hugo Hain z Wšchna, kotřiž ju theologiju w Prahy studowali, su tež tam pola benektinow w klóštrje Emausach so na swjate swjecizny pschihotowali. Swjate swjecizny je najdosťojnišči kardinal ze Strbenštych sam jim wudželał, a to w swojej hrobowskej kapali w Březanach pola Prahi. To je lětni hród Břazšich archbiškopow.

— Knjež Hugo Hain je swoju primicu šchwórtk 25. sept. w Wšchnje, a knjež Richard Gottfried njedželu 28. septembra w Drježdžanach swjatocžnje swjecizł.

3 Budysčina. Njedželu tydženja zeńdže so tudomna „Zednota“ na swoju septembersku zhromadiznu. Pschědnyda ju z nowym kěrluškom (z Wofadnikowoho pschidawta) a z měšacžnej rozprawu wotewri. Na to měšesche towarštwowy protektor, knjež scholastikus Škala dlějšči, jara praktisti pschěnosčt, w kotrymž rozloži, kak maja a móža kutholscy Serbja tež w měšče swojej wěry, rěči a dobromu waschnju swojich wótcow šwětni wostacž a tute duchowne kubla tež swojim potomnikam pschepodacž. Na to knjež hudžbnik k pilnomu wopytowanju spěwawškich hodžinow, wosebje ze strony mužů, napominasche a wotpowaza w měšče rozšěrjenu powěsć, zo chce towarštwow w serbskej cyrkwi lačžonški spěw hajicž, jako wopacžne. To je njewěrnosć, wuthadžaca pak z njewědomosće, pak ze zleje wole. Towarštwowe pschědnydštwow sebi na lačžonški spěw ani hišče pomysliło njeje. Wone spěchuje cyrkwinšči a šwětny spěw, ale jenož serbski. Škónčnje so hiščeje wuradži, zo towarštwow čyržódku sobustawow jako swojich zastupjerjow na Šernjanski spěwanški swjedžeu pósčele, kotřiž z popołdniškim čžahom wotjedu a so póndželu

rano zasy domoj wróćja. — Mjez rozprawami a wuradźowanjemi wostachny tež swojomu hełtu śwěni: „Statſja, dajće město spěweje“. Spěwachny, fať bě něhdy, hdyž „Swjaty Jurij pichnuće ł luži“, „Hichće Serbstwo njezhubjene“. Spěwachny: „Ščo to myšli, ščo to wěri“, fať tež nětko hichće „Nashe Serbstwo z procha stawa“, hdyž „Kutežanska pivańja nima w swěće runjeća“ a „Khatyržinka śwěrna moja“ domola „Kuriež trubku tobať“. Prašachny so tež: „Hdže statof mój?“ ale wotmołny běchu wšchelafe. Hólcj zaspěwachu: „Ha myšče mi Hornjeho Wujezda“ tam „Nan chce mi swoju khezku dać, zo njestam wojať być“; pšchetož „Ščo klineži, ščo brineži?“ „Wot wšchitkich tych wojaťow blyskotatyč“ — „Kuje, wuje bitwa w Ziczinje“. Spěwački pak serbstu domiznu druhđe pytachu a zanjesechu: „Pod Łazom rjana mjeſta je“ („W holi tam pšchi rozpuczu“), hdyž „Z horcey šlyžu rjana ħanka“ spěwa: „Dobry wječor, maczeſta“, „Sym Serbow serbske holičjo“. — „My ſydamy so ł blydu a piva laćni smy“, fať běchmy woprědła spěwali, ale nětko hižo „Dwanacze bijeſe“. Tuž rěkaſe: „Budź božmje, moja Jednota“ — „Dobru nóc, tyjać křóć“.

— Rozprawu wo **Sernjanſkim luncercje** za tydžeń podamy.

— Swobodne Zjednoćeństwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy bě so třeći křóć w tutym lěće srjedu 24. septembra zešlo pola Brězanec w Raibicach, w přitomnoſi 13 sobustawow a hoſcow: bohosołowca Delenka a kapłana Šolty z Kulowa. Poměrnje bě to zasy jara snadny wopyt, a wobžarować je, zo njebě nadobniši. Wosebje, hdyž so nětko wo pokračowanjo „Prěnjeje Čitanki“ jedna, kotrež so tola něhdy tež dokonjeć dyrbi. Kaž knjez wučer Wjerab z Budyšina zdžěli, knjez wučer Rječka, předsyda přiſlušneje komisije, hać do tutoho wokomika ničo nima. Přitomni sebi a jomu přilubjuja, zo budža joho skórzby bórzy přestać móc. Štož „Prěnju Čitanku“ nastupa, to knježa, kotřiž ju maju a we svojich wučerňjach — kaž smy slyšeli — z dobrym wuspěchom wužiawaju, bórzy swoje namjety, ma-li so w njej porjedzeć, zdžěla, a knježa, kotřiž so jej dotal přikhilić njeſu móhli, so naležnje přeprašuju, zo bychy so toho-runja, najpozdzijo do přichodnych jutrow, knjezej direktorej Nowakej w Budyšinje wuprajili, w čim sebi ju přeměnjenu přeja. Na poľ puća stojo, zastać njesměmy, ale hladać mamy, zo by so z přenja spomnjena hotowa „Prěnja Čitanka“ rozšěriła po wšěch (tak mało jich je) serbskich wučerňjach, a potom, zo bychy po „Prěnej Čitancy“ sčěhowałe, štož móžno, druha a dalše. Činmy, štož so hodzi. Ale jako najnaležnišu naležnoſć jako wučerjo spóznavamy tu, zo so naše džěci po serbsku wzdzěłaju, a z tym tež hakle so za wšu druhu wědomoſć nakhmanja. K tomu pak budže so Čitanka za pokračowanije rjadownje našich wučerňjow wubjernje hodzić. Tuž zmužiwe a pilnje dale po nastupjenej drózy! Njech pak tež serbscy starši dopózňaja a dale připózňawaju prócu a luboſć wučerjow svojich džěci! — Po rozprawje wo wšelakich towařstwowych naležnoſćach rozžohnowaſtaj so kk. cyrkw. wučer Wjenka a farař Žur, hdyž maju džensa wólby być, ze svojim zastojuństwom, a za předsydu a město-předsydu wuzwoliſtaj so, mohł rjec: jenohłósnje kk. cyrkw. wučer Symank a kapłan P. Romuald, za pokładnika k. wučer Słodeńk. Zapisowarjej (kk. kapłan Andricki a wučer Hajna) wostaſtaj. Wot-

stupowace stawy předsydstwa slawješe knjez předař Šewčik, kotryž z dobom nowy rjad namjetowaše za nuzne přednoški w posedzenjach; jako přeni bu k. wučer Andricki wulosowany. Tež změje so nowe předsydstwo wo wobnowjenjo swójbnych wječorow starać. — Přichodna zhromadźizna změje so w Pančicach. — Za Maćičny dom nawda so 6 hr. 36 pj. — Potom wostachmy, bywajcy tónkróć z hosćom k. jubilara Wjenki — tež tón bě wosebitu slawu žnjał, wot k. now. městopředsydy — hišće jenu krasnu hodžinku w bratrowskim towarštwje, zapomniwši na khwilu na žiwjenja kad, a druhdy woprawdže — spodziwny rjad.

Zapisowař.

3 Lubija. Mjeđzlu 28. septembra buchu naše nowe staciony swjatocnje poswjecjene. Knjez scholastikus Z. Skala mějske po spěwanej božej mschi předomano, w kotrymž rozestaja, što su staciony, tak móža so wotpusći dobyć, tak wulke su hnady fchižowoho pucza a tak spomóžne je, tutón prawje derje a často wopytowacž. Zajne, powučace a hnajace słowa pomhachu zawěšće mnohim ze zhromadženeje wosady, zo móžachu z wužitkom so wobdželić na pobožnosć fchižowoho pucza, kotruž knjez scholastikus hnydom po swjeciznje wotmě. Te Deum skónči njewšednu swjatocnosć, totraž je bjez dwěla wulki začisćez zawostajila a totraž budže mnohomu nastork, zo jo přecuje za hnadami, za kotrež ma w fchižowym puczu nowe žbrło. — Na dnju firmowanja, 14. septembra, bě so runje 10 lět minulo, hač bu naša luba cyrkej poswjecjena. Zašdženu mjeđzlu bu nětk wscho najwažniše mohł rjec dofonjane. Dokelž tež fchižowy pucž, kaž knjez scholastikus to na předomanju wupraji, žuscha do katholickeje wosady, do katholickeje cyrkwyje. Wobu budž džak, zo jón nětk skónčnje tež mamy! A tež rjany je. Ze samne džělo, kaž naše woltarje a kłěta, tak zo wschitko najrjeńšeho hromadže harmonuje. — Šdyž prajach, zo je wscho najwažniše dofonjane, njeměnjach, zo je tež zaplácene. Dolha mamy na wschěch rókach, a staciony žadaja hišće sebi tež wjele pjenjež. Tuž jenož, lubi čitarjo, na našu křudu Lubijsku wosadu tola cyle njezabudžće!

W Aborsje w Bogtlandže katholicu cyrkwičtu twarja. Z twarom su dyrheli započez, dokelž jich duchowna nuz a tomu čisćez. Z pschicahowanjom katholicich džělacerjow je tam licba katholicow tak pschiběrała, zo nětko 121 džězi katholicu nabožnu wučbu wopytuje. A tola je hišće wjele katholicich džězi we wschelastich wsach a městach tam rozpierschenych, kotrež na wučbu tam khodžic njemóža, dokelž je pschedaloko. Tak je z Brambacha samoho 12 tajich džězi wozjewjenych. Daloko a ščěroto žana katholicka cyrkej njeje — Plawno abo čěški Eger staj najbližšicy, a tež hač tam maja pschěz hodžinu dołho na železnicy jěz. Tohodla tež katholicjo dale a bóle woliwaja, mnozy wot swojeje měry wotpaduja. Tak psched trótkim tam cyla swójb a ze 6 džězimi — je z cyle katholickeje krajiny Němskeje — swój wustup z katholickeje cyrkwyje wozjewi, dokelž maja pschěmało pschiležnosće, swoje nabožne winowatosće dopjelnič. — Tajša nuz je tam nišchich duchownych. pohonjala, zo su cyrkwičtu twarič pocželi, w kotrež ma tež hnydom schulsta stwa za nabožnu wučbu a wobydlenjo za duchownoho być. Dokelž twaršta policija hinať njedowoli, dyrbi so twar, kiž 30,000 hr. pchjůdže, wumjež. Hač dotal je knjez kaplan Mandel w Plawnje, kiž ma Abors jobu wobstaracz, 7000 hr. nahromadži a 10,000 hr. je požčenyh dóstať. Wjac so jomu njepožči. W tajkej nuzy je so tež na „Katholicu Posol“

wobroczył, zo by jomu pomoc wot swojich cžitarjom wuprosył. — My jmy rady zwólniwi, dary za Aldorf pšchijimacy, a chcemy jeno na to spomnicž, zo je wěcše Bohu spodobne, duchownej nuzy we wótcnym kraju wotpom-hacž — priedy, hacž zo něhdže dale w swěcže spomóżne wotpohladanja pob-pěramy.

W Blawnje we Bogtlandže bu minjenu njedželu nowa katholicka cyrkej poswjeczena. Za tydžeń wo njej wjac podamy.

B cyłoho swěta.

Sakska. Atral Jurij rozda 15,000 hr. mjez wojakow, kotřiž su lětja w manewrach byli.

— **W Birnje** mějeske 28. a 29. septembra sakske wotdželenjo ewangel-skeho zwjazka lětnu zhromadžiznu. Na njej mějeske znaty pastor Blandmeister pschědnoschł wo cyrkwiniskim žiwjenju katholicow w Sakskej. Ewangelscy pastorojo so jara za tu wěc zajimuju, dokelž je jim njelube, zo so katholicke žiwjenje w Sakskej bóle rozwiwa. Bychu najradšichi chcyli, zo bychu katholicowje, hdyž jich wupokazacž njemóža, cyle w zachowanym žiwu byli. Zo so katholicowje w towařtwach zjednocuju, zo maja swoju samšnu nominu, zo so pschěcžiwu njesprawnym pschimanim druhich stron wobaraju atd., to jim so rad jako njepschěcželstwo pschěcžiwu lutheriskim wužujuje. Tomu so njedžiwam, zhoniwšichi, zo je tam superintendent Maier z Ewifamy rěcał. Tež z Čžěseje bě sebi zhromadžizna znatoho šchěžumarja dr. Eizenkolba za rěčnika škazala. Z joho słowom, kotrež běchu, kaž pschecy, počne njepschěcželstwa pschěcžiwu katholickej wěrje, bě tež słyschecž, zo je wotpad w Čžechach a Awstrijeskej z uarodnych a nic z nabožnych pschicžinow nastal. Šchto z cyła Eizenkolb wo katholickej wěrje myšli a rozemi, pscheradži z tym, zo to njerozom mjenowasche, so ze swjecženej modu trjepicž a šchizž sebi čžiničž. Eizenkolb tež wuzna, zo so nimaju pola tych, kotřiž w Čžechach wot katholickeje wěry wotpaduju, nic tak jara za wěru prajšecž — ale z tym so špokojicž, zo čžeedža so romskeho tajenstwa wotrjec. Bjez džiwa, zo Eizenkolb tak rěči. Wón džen je njewěrny, a tola je lutherstwo joho pschijało. Druhi rěčnik, přjedawšichi (nětko wupokazany) pastor w Klostergrabje w Čžechach, Ungnad, swarjesche wězo na rafuske knježčstwo, zo lutheriskich pschecžěha, na čžimž su po joho mēnjenju katholiccy duchowni wina. Zo bu Ungnad sam šchěžumanya pschěcžiwu katholickej cyrkwi dla dželacž frócž wobštorženy a thostany, přiedy hacž joho ščoncžnje wupokazachu, runje za wěrnosć joho słowom njeswědčži. Rěče ščoncžachu so z tym, zo chcychu rěčnicy wjacj pjenjez za Čžechi mēčž.

— **W Hajnichu** budu knižicžisčecžer a potom hišće něfosi ludžo zajecži, dokelž běchu za wjacj hacž 100,000 hr. listnych znamkow šalschowali a pschědawali.

— **W Mišnje** swjecžeske 21. a 22. septembra towařstwo katholickich rjemjeslniskich swój 25lětny jubilej. Wotpóslancy druhich sakskich towařstwow tam běchu.

— **Wiske** so, zo čžeedža w Sakskej płacžizny na železnicach wšchelaso ponižicž, wosebje za ludži. Nicžo wěste hišće wobzamknyli njejju. Samostatnje drje tež Sakska wo tom njemóže wustupowacž, ale dyrbi so z druhimi štatami dorěčecž.

Němska. Glowna komisijsa je poslednje dny swoje wuradźowanja žalosťnje spěchowala. Najsterje móža sejim hižo 14. oktobra pomolac, a do toho časa drje budže komisijsa tak kaž hotowa z druhim čítanjom. Z tym pak wězo njecha so prajic, zo by z tym nowy zakon zawěčeny był, pschetož hłowne zadžewki pokazaja so hatle we wuradźowanjach w sejmie.

— Rejzor je nowe wójnske artikle za wójsto podpisał. Se jich 28 město přjedawšich 55. Wo swojim wobšahu so wo ničim waznym wot přjedawšich rozdželec njemóža, dofelž hłowne winowatosće wojała pschecy te same wostanu. Tute artikle maja so nowozastupowacym wojałam, přjedy hač pschisahaju, a pozdžišcho tež husczišcho pschedczitac. Wojałam, kotřiž němsteje rěče došč swědomi njejsu, maja so w jich macjetnej rěči čitac a maja so k tomu hnydom pschetožowac.

— Gustav-Mbolsowe towaštwu mějesche 23. septembra w Kasselu swoju hłownu zhromadźiznu. Dohodow bě w zańženym lěče 2,479,107 hriwnow, z kotrychž zasy tak druhe lěta wulki džěl do Čzech džěše. Na tutej zhromadźiznje bě tež znaty francóžski apostat Bourrier, přjedawšchi duchowny, kotryž je hižo wjele w Němskej pucował, zo by za lutherskich w Francóžskej wo pjenězch prošl. Zo by wjacj dóstał, poměda tež rad wo wotpadach katholicich francóžskich duchownych k protestantismej. Tak na zhromadźiznje praji, zo je w Francóžskej 800 wotpadajnych duchownych. Wěro pak to njeje. Dr. Moč w Badebornje, redaktor njedžělske nowiny „Leo“, je so wo tu wěc nabrobnje wobhonjał a je jomu 2000 hriwnow myta slubił, hdyž dopokaza, zo je z jeho (Bourrierowej) pomocu w poslednich 5 lětach 200 duchownych wotpadło. Bourrier je na to mjelczał a hišće mjelczi, dopokaz to, zo njemóže, štož bě rješ, dopokazac. Dr. Moč je so dale pola wšichkich francóžskich biskopow napraschował, a nazhonil, zo w cyłej Francóžskej njeje hišće 60 wotpadajnych katholicich duchownych, pschi čimž mamy wědžec, zo je w Francóžskej pschěz 80 diocesow z wjacj hač 50,000 duchownymi. Dopokazane tak je, zo Bourrier lži. Džiwno jenož je, zo jobustawy Gustav-Mbolsoweho towaštwu jomu wěrja a jeho čelěča. Šodži so jenož z tym rozjasnić, zo njepšchecelstwo pschecziwo katholickej cyrkwi jich sleri.

— Wšichski přajident, přjedawšchi minister z Goßler, je zańženu póněželu wječor po dołhim čerpjenju (bě na jěrchenje šchorj) zemrěl. Wón bě wot lěta 1881—91 pruski minister wuwučowanja. Přjedy bě tež něšto lět jobustaw pruskoho sejma, a to jedyn z najwofebnišich konservativneje strony. Něšto měsacow lěta 1881 bě tež přeni pschedyda pruskoho sejma.

— Polacy su zasy hafatistam wulku zrudobu naciznili. Dwe wulkej kuble, kotrejž stej lět-dželatki Němcam sluschalaj, mjez nimaj jene, kotrejž mějesche w swojim čajn polski general Mirosławski a kotrejž bě tohodla Polakam wofebje drohe, je polska banka kupila a budže je nětko do mjeńšich kublow džělic a potom wězo nic hafatistam pschedawac.

— Znata zrudna naležnjec wo zamordowanym gymnasiaŭ Wintera w Konicach hišće jónu wožiw. Teke dny započja so w Barlinje wobščerny proceß pschecziwo redaktorej a wobšedžerjej wulkeje nowiny „Staatsbürger-Zeitung“. Wona bě w mnohich artiklach žubnikam a druhim zastojnikam wumjetowala, zo su stronicy byli pschi pschepytowanju, zo njejsu wofebje pschecziwo židam došč kručje wustupowali a zo bychu wofebje židam móhli winu na Winterowym zamordowanju dopokazac, hdy bychu došč kručje pschepytali. Zastojnicy su nětko nowinu čěsežeranjena dla wobštoržili. Redaktor a na-

kladnik pač četaj merność svojich porokow dopolazacz, a tuż změje so z nowa wo cylej naležnosći jednacz. Proceß budže trasz něšto njedžel tracž.

— Wutrobu njeboho kardinala Ledochowskoho su z Roma do Gnězna pschewjezli a ju tam z wulkej česćownosću pothowali. Zoho čželo wot-poczujie w Romje.

Awstria. Arcymójwodže Francej Ferdinandej je so šynł narodžıl, je to druhe džěčo z joho mandželstwa z wječchowu Hohenberg, rodž. hrabinku Chotek. Na ratišsli trón wězo noworodženy šynł prawa njezměje.

— We Wuheriskej budže wot 14.—18. oktobra 3. głowna zhromadžizna wuherskich katolikow. Wobščěrne swjatocžnosće su za nju pschihotowane a wjacj biskopow je hižo hrabi Zichi-mu, wjednikej wuherskich katolikow, swój pschithad pschizjemilo.

Italija. Na Siciliskej kupje su surowe njewjedra zachadžale, wichory a pomodženja, kotrež mnohe thěže a wulke trajimj docyla zapušćizchu. Wjacj hacž 300—400 ludži je tam wo žiwjenje pschizchło. Ludžo njemóžachu pscheb nawalom wody wucžetnječ. Wjele žonow je ze stróželemi wo rozom pschizchło. Zich wocži nimaju šlyž t płakanju, w němym zadmelowanju bėhaju tam a jow w zapluskanych draščach. Druzy płakaju a žalosěža. Zruboba je tak surowa, zo jo z pjerom wopřacz njehodži. Statne zaštojństwa čžinja wězo t pomocy, ščtož móža. Tež tral je hnydom 50,000 fr. pólal.

Rom. Swjaty wóte pschijima nětto čžasto wschelatich putnikow, kotřiz t joho jubilejej zbožo pschėja. Mjez mnohimi jara drohotnymi darami, budže jobu najtrasnišči, kotryž ma so jomu stóne lěta z Neapla pschepodacz. Ze to jara rjany polschtwórta punta čžěži, 18 colow dołhi a 11 colow ščěrofi brasiliauski topaš, na kotrymž je rjany wobraz Žezusa wudžěłany, kaž wón pschi poslednjeje wječeri šhlěb łama. Drohotny kamjeń bu wot krala Karla III. z domu Bourbonow do Neapla pschijuseny. Drohotny kamjeń je z diamantami hiščěže drohotnje wusadžany. Suwelir Carriello je 10 lět na kamjenju džěłal a za diamantowy proch samo 100,000 frankow wudał.

Francóžsła. Znaty francóžski spisaczel Zola je tragišči tónc wzał. Zańdženu njedželu so z lětnoho pschebnywanja domoj wróćizwšči, bė sebi w lěhanskej komorje zatepicž dał. Gubjenošo wuhjenja bla bėchu wuhlowe dymy nastale, a hdyž bė Zola pohłusčeny stanyčž dychł, bė z głowu a ramje-njomaj hacž na zemju žiěl, nožy pač bėščtej we ložu težacy wostalej. Šdyž joho ludžo dopoldja namatachu, hiščěže dychajšče — bóržy pač wudycha. Zoho mandželsta, kotraž bė w samšnej komorje ležala, bu do thorownje do-wježena a tam so za něšto čžasa zasy wuhoji. Zola bė 62 lět starj. Z wopřěda knižkupc, bė so bóržy t spisaczelstwu podal a je mnohich wulcich romanow napisal a wudał. Dobroho z nimi njeje štutkował, hacžruněž joho mnozy za najwjetšchoho spisaczela čžesěža. Wo swojim zmyšlenju bėšče docyla materialistiski, t. r. njeněrimy, w špiłanju naturalistiski, t. r. tak kaž čžłowječe žiwjenje je. Woprawdže pač pisajšče najradšcho to, ščtož je njecziste we čžłowješkim žiwjenju. Za wschěch su joho špišy strasčne, za mlodość pač su čžisty jeb. Wuščinoscž a wutrajna džěłamoscž dychbi so jomu wězo pschi-póznacz.

Žendželsta. Generalowje Burow su manifest wozjewili, zo bychu Burow po jich wóijnškej nuzy z pjenjezami podpěrali. Žendželčjenje wězo z tym jara špokojom njejsu, dofelž so zda, kaž bychu so Žendželčjenje wo svojich nowych poddanow došč njestarali. Druhđže pač, tež w Němiskej, hdyž generalowje

Burow bórzny pščinbu a audiencu pola kejžora dóstanu, zawěšće wjele podpěry naxhonia. Američan Philipps je za Burow hnydom 400,000 hr. dał.

Botharifa. Pola hórkoho pšchetoda „Schipka“ šwjeczachu so wulke šwjatocžnosće f wopomnjejču na wulke wojowanja w poslednjeje turkowstoruskej wójnje lěta 1877—1878. Ruscy wulkowjetchowje a generalowje z bothariskim wjetchom Ferdinandom a joho knježetstwom so wzajomnje na zhromadnych šwjatocžnosćach wobdžělachu. Najrejši džel šwjatocžnosće bě pošwjeczenjo dopomnjeniškeje cyrkwy na „Schipcy“.

— Na turkowisko-bothariskich mjezach thětro njeměry knježa, zawinjene wot tajnych towarštwow w Bothariskej. Turkowsta je tam wjeiške wotdžěle wójska pošlala.

Alisfa. W frjedžnej Aliskej w Kaschkar bě wulke zemjerženjo, pšchi kotrymž na 670 ludži wo žiwjenjo pščinbže a na 1000 bu jich ranjenych. — Tež z Japaniskeje so pšiche, zo tam pšchi wulkim wichorje, „taifum“ nijenowanym, na 500 ludži wo žiwjenjo pščinbže.

Amerika. Pšched někotrym časom bu přäsident Rooseveld, hdyž so pšicheždžowasche, wot elektriskeje železnicy z woza čijnjeny a ranjeny. Nětko je tohodla hižo druhu operaciju na wozu pšichetral.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 591. Hana Krawcowa z Dobrošic, 592. Jakub Kilank z Hrańcy, 593. Khata Kubašowa z Pěskec.

Sobustawy na lěto 1901: k. 808. Hana Krawcowa z Dobrošic.

Na lěto 1900: k. 866. Hana Krawcowa z Dobrošic.

Dobrowólne dary atd. za towarštwu: H. K. z D. 50 pj.

Za stacijóny w Lublju: Njemjenowany Serb w cuzbje 5 hr., njemjen. duchowny 1 hr., njemjenowany 3 hr. 50 pj., njemjen. duchowny 3 hr., přez k. P. Šćěpana, admini-tratora w Róženće 5 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8501 hr. 42 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija: Hieka 25 pj., w herbskej grychće 26./9. 45 pj., hromadže 70 pj. — Delanska Patentna Komisija: Škočik po Sernjanskim koncerće 4 hr.

Zaplać Bóh wšém dobročerjam!

Sobustawu bratštwu „Šězujoweje Wutrobh“ a „Zapowšchtostwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu oktobru Bohu woprowadž: „zo bychu wšchitny najšwjeczjši sakrament wołtarja zdobnje čjećowali.“

Najwntrobniši džak

wuprajam wšitkim na kóncu svojich studijow za wšu lubosć, kotruž su mi při studijach hižo a potom při primicy wosebje wopokazali. Na přenim měsće słuša mój džak knjezej scholastikej Skali za joho krasne přédowanjo, knjezej can. Herrmannej, swojomu fararjej, za joho wobstajnu starosćiwosć, Wotrowej a małym družkam za jich wulku prócu.

W Krjepjecach, 26. septembra 1902.

Pawoł Knježk.

 Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ 10. čisko 1902.

Čěšćej Smolerjec knihčičšćezetnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wydawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póście
a w knihařni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštiki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Gudowy časopis.

Wydawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 41.

11. oktobra 1902.

Lětnik 40.

Marija, wuček hrěšdnikow.

(A rozpominanju za měšac oktober.)

W lěće 1858 to běše. Tehdom bu w bamžowym hrobje w Romje, we Watikanje, wulkotne mumjelste džěło runje dofonjane: mumolowanjo „sane Njewoblafowanoho Bobjecza“. Swjaty wótc Pius IX. přeni króč pschińdže sěbi mumjelste džěło wobhladač. A zawěrnó, džěło bě sěbi zaslužilo, zo swjaty wótc sěbi je wobhlada. Na lěwej sečnje běše pschedstajene wuradžowanjo wo wučbje Njewoblafowanoho Bobjecza swjateje Marije; jej na-pshećo pať, kať Pius IX. po wozjewjenju tutoho dogma swjećo Maczerje Božje w tchorje swjatocho Pětroweje cyrkwy z drohotnej krónu krónuje; na třećej stronje, hdžež su woľna, a na wjeršće běchu pschedznamjenja naj-zbóžnišćeje knježny; na štwórtěj, hłownej sečnje pať bě hobřste swjećo, pschedstajace swjatocžne wozjewjenje tutaje wučbny wěry psheć swjatocho wótcu w Pětrowskej cyrkwi. Na trónje pod baldachinom Pius IX. stoji wobleczeny bamžowŝku drařtu a z rozjasnjonym woblicom wozjemja dogma, zo je Marija bjez herbštoho hrěcha podjata. Na prawej a lěwej stronje stoja kardinalowje, biskopja, dwórničy a zastupjerjo romštoho ľudu; na prawich cyle přědku pať su hłowni wučency, kotřiž běchu sěbi wo wědomostne dopotazanje a wuloženjo tutaje wučbny wosebite zaslužby dobyli.

Dolho Pius IX. sěbi wulkotny wobraz wobhladowaše. Z krótku pohladawšy na swoju podobiznu we wobrazu, čim dlěje sěbi wobhladowaše wučencow.

„Ah, Peronne, pobožny Peronne“, praji swjaty wótc, „a tudy přědku Passaglia, našy wulki Passaglia!“

Tať běše.

Moleť, miřchtr Bodeřti, běše cyle přědku jesuitštoho patera Passaglia stajil. Swoju čjornu rjadniřku drařtu wobleczeny tu stoji, prawu ruku pod

brodu džeržo, głowu je trochu poškilił a wóczto zložił; lěwa ruka knihu džerži — tamnu wulfotnu knihu (w tšjoch zwjazłach) wo Njewoblaſowanym Podjeczu, kotraž cyłu wěrnoječ wěry cyle dołładnje wułożuje.

Wius molerja woſebje poškwalı, dofelž bė tutoho wulfoto wuczenca tať derje a ſwětnje pšchedſajıl.

„Za tym ſebi joſo myſlił jaſo ħobriſtoho ſtražnika“, wotmołwi moler, „abo jaſo mbeny ſtołp tutoho dogma.“

„Dogma ſo njezepjera ani na Paſſagliu, ani na Pia“, ſwjaty wóte žiwje znapščežıwı, „ale zepjera ſo jenicežy na wěrnoječ ſamı; my cžłowjeſowje ſmy wſchıten ſłabi a pšchemenjamy ſo. Tola prawje ſeže cžinił, zo ſeže Paſſagliu ſem ſtajił; wón ſebi to zaſłuži, wón je wulke doſonjał t cžeſeži najžbóžniſheje knježny ze ſwojimi bohatymi darami ducha.“

To prajıwſchi ſo Wius IX. wotſali.

Moler Wodeſti pať a hiſheže jedny druhi ſebi ſchepııſchtaj: „Šhto ma tola ſłowo ſwjatoho wótea rěkačž . . . „„pšchemenjamy ſo““? Wius tola prajiež njedha, zo mołž Paſſaglia jónu pšcheſtačž . . .“

A z głowu zawıjejo tón za ſwjatym wótcem ſežehowaſhe.

(Stónčenjejo pšchıdobnje.)

B Łužicy a Sakskeje.

3 Waczonja. Sobotu 4. oktobra doſonja tu po božej woli ſwój zemſti bėł jedny z tamnych rızy-ſerbiſkich burow a nahladnyh ratarjow, knjez Sałub Wjech, w 69. lěče ſwojoho žıwjenja. Sređnu 8. oktobra pšchewodžachmy joſo cžěto t rowej. Wulka cžıjba pšchewodžerjow ſwědčeſhe wo tom, ſať na- ħladny a lubowany bė naſch Wjehec nan był. Tež pječžo duchownı wo- poſtažowachu jomu poſlednju cžeſež, k. ſcholaſtiſus Ekała a direktor Nowať z Budyſchina, ſarať Žur z Radworja, ſarať Miſhał Šchewcžiť z Lubija a ſarať Libiſch. Swjatocžny pohrjeb wotmėwaſhe jaſo dołhołěiny pšcheczel zemřetoho t. ſarať Žur z aſſıſtencu k. direktora Nowaťa a ſararja Šchewcžiťa. Wo pohrjebnych wobrıjadach mējeſhe potom t. ſarať Žur hiſheže žarowanſtu rěčž, w kotrejž zemřetoho jaſo dobroho bura a hoıpodarja, kaž tež woſebje jaſo dobroho katołiſtoho kſheſežana wopomınaſhe, a to w joſo ſwójbnym a žıawnyh žıwjenju.

Naſtapajo ſwójbne žıwjenje ſpomınaſhe rěčžnik na njeboho Sałuba Wjecha jaſo dobroho mandželſtoho a dobroho nana ſwojich džěči. Wubjernu knježnu bėſhe ſebi wızwolił za mandželſtu (ſotru njeboh knjeza P. Tadeja Ratuſcha, Róžencanſtoho administratora), kotraž ſebi w ſwojej poſornoſeži, ponižnoſeži a dobrocžıwnoſeži dobhıwaſhe wſchědy wutrobny. Wona bėſhe za zemřetoho jeno „naſcha macž“, a wón za nju „naſch nan“. Wſchěž 30 lět bė z njej žbožownje žıwy, doniž ju hižo njewotwoła pšchėd nětko nımale 10 lětami tón Knjez; a wo nju je zımpěty tež žarował hačž do ſwojeje ſımerježe. Dobrych mandželſkich plody ju dobre džěči. Tſjo ſınojo a dwė džowcy, kotrychž ſtaj wotemřetať ſtarſhej derje a kſheſežanicy woczahnyłoj, tu wo njej žaruja, kotrychž džak budž nětko pobožna modlitwa a wopory za křıdej duſchi ſtarſheju a dałſhe hódne kſheſežanſte žıwjenje.

Wo žıawnyh žıwjenju zemřetoho poſtažowaſhe knjez Žur woſebje na joſo zaſtupny wo Wacžonſtu cyrkej, nımo zemřeteju ſublerjow k. Wólnana z Čornec, Šchewcžiťa z Waczonja a druhih. Wacžonſti rjanı dom boži budže

swětni pať běchu našci pšcheczeljo byli, a zwjeselichmy jo, hduž hišdže do časa pšchthadžuicy, tola widžachmy, tak so wscho čornješe pšchod nami, pod rjanej draperiju mōdrej, čerwjenej a bělej. A z razom na poľ wošmi hercy zastajichu, a pšchod pišanyh wěncow spěwařkow, za kotrymiž stojesche pšchez 30 muzškich, powita hnjez kapłan Andrici wulku zhromadžiznu z tutym krasnym poštrowom Zafuba Čžišchinskojo:

K nam witajće, Serbja, z daloka, z blizka;
Wam spokojić chcemy wutrobow žadosć!
Hdžež serbscy so spěwa, hudži a piska,
Krej hrěje so tam a juskoce radosć —
Tuž witajće k nam a wjeselće so
A ruku nam dajće na bratrowstwo!

My slubili smy sej, Serbowstwo škitać,
A w towařstwje lubosć k narodej hajić.
My ze spěwom serbskim chcemy was witać,
Z nim lubosć wam serbsku do dušow stajić —
Tuž witajće k nam a wjeselće so
A ruku nam dajće na bratrowstwo!

Kaž z wohenjom dyrbja zynki džens' sapać,
Zo njebjesa budža spěwać sej wo nas;
A wutroby dyrbja z hordosću kłapać,
Hdyž zynkow naš mištr přijel je do nas —
Tuž witajće k nam a wjeselće so
A ruku nam dajće na bratrowstwo!

Potom pať hnydom, swižnje a wjesele, zaschumi měšchany thor, a jako bychu joho samotne słowa chcyłe woznamjenić wožny wokomik a spocžatk nowoje doby — to wyskacy klincjesche: „Slejesće, nowa wěc so stała.“ Wěšćto je wam pšči tutym přenim čytle nadpado. Zo by polo serbskeje hudžby pšchecy dale wobšahnyło, a tež mojedla, zo by horliwoho Serba, kotryž w cuzbje njezapomina na swój lud, ale krasni joho mjeno a rozšěrja joho sławu: pšchipožnało, bč drje tóntróć towařstwo jenož joho škladbny bralo. A hižo w spocžatku mišchal bč hotowa wěc, zo so wječor Bjarnata Krawca dospołnje radži hač do tónca. To smy hnydom pōznali. Krawc je pšijnjet wulkoho swěta, pšchednosch joho čyřlow žada wurjadnu pilnosć — ale hduž ta tu je, z dobrej wolu a trochu wězo tež spěwnoho materiala, potom joho pšejn tež w Serbach sławnje znaje wobštač. Krawc, ani wumjela — Krawc w sebi Serba njezapřewa, a zo dušci ludu rozemi, to najjasnišcho swěćci z toho, tak bšchje jomu dorozemil spěwach lud, a tak jomu rozemjesche posluhacy lud. Ze-li wschal w měšchanyh thoru bjezat hižo cyłe wurjadne kuzło: hduž jo ze zapalom spřuž z tak pšchekrasnym čyřlom, tak bč šhłóšny měšchany thor: „Za Kamjencom, za górami“ — so krasnoho wuspěcha zminječ njemóže. Wězo buchu narodne pšijnje, tak po Krawcowštu pšchebasnjene, dobasnjene — najnjeczerpliwišcho zasly žadane. Mužski thor pať pokaztu železneje wutrajnosće a pšchikladneje poslušnosće napischecziwo našchomu nješpróbniwomu a wěćnje njeošpofojenomu dirigentej, hnjezej wučerzej Hajnje, poba ze spěwomaj: „Pašech ja konika“ a „Začny sym ...“, kotryž bč wosebje wobczěžny, pšchibodžujo so šterje za měščanske wučeršće,

hacž za wjesne spěwašće towaštwu. Po mocach wubjernje zaspěwa so nam sopran-iso: „Dobre ranje! kofula wola.“ Wězo, šćtož je myslil, zo budže knježnu škójenec štyšćecž, je so myslil; ale čyšće a jasnje a po mocach wubjernje knježna Hańža Schelcec ze Schunowa spěwašće. Podobnje fantor Čžornaf, kotrohóž hižo znajemy, hišćeje z Katečzańskich časow spěw komponisth „Psihi tebi“. Tola, my njepišćemy rozprawh, tu wozaknjemy z druheje strony. Ženož hišćeje dodawanu a z dobom z džatom kwittujemy lubošć knjeza wučerja Glodeńka, kotryž komponisth t čžešć, z psychowodom knjeza wučerja Strieglera z Drježdžan, z mócnym hłosom zanjeje „Žedženje“ a „Złote pschecža“. — Haj, nadobno hošći smy měli, ze sameje Budyšćskeje „Zednoth“ 10 — a hošća, kotryž drje bč nam nade wšćech žadny a witany, samoho knjeza Krawca, kotryž bč njezdžiwajcy čžežkich zadžewkow (joho pschichodna macž bč na smjercž thora, šćtož je tež joho lubej knjeni zadžewalo —) t nam pschijel, podawich nam hižo předy swoju pomoc a někotry waženy posiw. Žało znamjo džaka a počžečowanja psychepoda jomu tuž, z pschihódnyimi słowami: knjez pschedyda cyrkwinu wučer Schewczik rjany lawrencowu wěnc, pódla trěbnych datow, z napisom:

„A wutroby dyrbja z hordoscu klapač,
Hdyž zynkow naš mištr přijel je do nas.“

Waženy knjez hošć podžakowa so z wutrobnymi, njehladanymi, a za to čžim horliwischu witaunymi słowami poschwalenja, pohonjowanja. Knjez cyrkw. wučer Šila do čžrjódh „šćkowrončkow“, dawno jomu a wšćem wědomych ze zapalom witašće tež nětko kofule a pčepule. Dalosi hošć šlawješće serbski lud a kraj, a wěšćeješće nam: zo, doniž budžemy tať pobožnje t Bohu so modlicž a tať hajicž serbski spěw, nihdy Serbstwo nježahinje. — A tajti dha bč pschod-Michalski Sernjanski swjedčel lěťa, wón měžnik twori w towašćnych stawiznach, njedh ma naslědnikow, a tež tať krajných, hacž do lěť najbalschich!

W Pławnje we Vogtlandže je nježdělu tydženja, 28. septembra, najdostojnišchi knjez přalat Maaz z Drježdžan nowu katholicu cyrkwe swjećil. Za tule cyrkwe je tež „Katholic Posol“ w běhu minjených lěť dary hromadžil; tuž budže ždobne, zo swojim čžitarjam tež drobnischu rozprawu poda. Křžž „Sächsische Volkszeitung“ piša, bu w lěčže 1540 po poručnosći tehdomnišchoho kurwjercha Jana Njedricha hnadowna kapala w Burgsteinje pola Rudericha potorchana a z tym poslednja katholicsta cyrkwiežka we Vogtlandže zničžena. 300 lěť pozdžichu halle zas žjawne katholicke bože služby tam wožiwichu. Biskop Ignac Mauerer mann lěťa 1840 za katholicow, kofřž bčchu we Vogtlandže žiwi, missioniste bože služby založi. Dwójcy za lěťo je Swikawski farať swjećeješće. To bčšće započatť toho, šćtož nětko w Pławnje dokonjane widžimy. Lěťa 1859 bu kaplanstwo w Pławnje založene; duchowna wšćchnošć tam hěžu łupi a w nje 1861 privatnu kapalu zarjadowa. Hišćeje 1867 bčšće w Pławnje jeno 177 katholicow. Tola z pschicžahowanjom katholickich dželacserjow, kotrychž mócnje začžewace pschemyšło tam do kraja čžehuješće, bč licžba katholicow hacž do lěťa 1890 hižo na 1100 zwřšla, tať zo so w Pławnje 1892 jamostatne farašćwo založi. Za tule mnohošć katholickich wosadnych pať jeno snadna kapala wobitoješće, wjetšcha šćwa, w kotrejž móžešće jeno něhđže 200 wosobow měšćina namatačž. Dofelž bčchu to nje-wuprajicže žrudne wobšćownošće, dyrbješće so z mocu na twar wjetšjeje cyrkwe dželacž. Žohodla so lěťa 1890 towašćwo za twar cyrkwe založi a pjenjezy hromadžicž počža. Za 43,000 hřiwnow tute w lěčže 1895 twar-

niščejo kupi. Z tym pač bčchu tež srědki wučerpane. Al tola zruidne wob-
stojenja bolostnje wo pomoc wołachu; bčšče džěn licžba katholicow do lěta
1900 hač na 4000 narosła — a za tych bčšče hiščeje jeno spomnjena
stwa, do kotrejež lědma 200 wosobow džěše. Z mnohimi prćcami a nje-
wustawachym džělom tamniškich duchownych a swěrnych wosadnych stćncžnje
tak daloko pschindžechu, zo mōžěšče knjez prělat Maaž 27. junija 1901 za-
kladny kamjeń za nowu rumnu cyrkej poswjecizć. Za nic cyle połdra lěta
nětko tu stoji rjana cyrkej, w romanštim štilu natwarjena, kotraž ma rum za
1500 wosobow. Cyrkej, kotraž je za 225,000 hriwnow natwarjena, wobstoi
z tšjoch lōdžow a je 42,50 metrow dołha a 15 metrow znutřka a 20 metrow
wonka wysoka. Wžža je 48 metrow wysoka. Zwonu su z latoro worcla; je
jich 4, a waža jobu ze stołom hromadže 204 centnarjow. Njane piščežele
maja 27 registrów a du z elektricitu. Elektriske je tež wobswětlenjo cyrkwoje,
wšcho hromadže 107 elektriskich lampow. Twar je z cyhelow a pěstowca wu-
wjedženy, tšěcha ze schifrom kryta. Znutřkowu wutwar wołtarja a klětki je
z drjewja, krasne molowane wofna, kotrež su dobroćerjo darili, su wosebita
pycha cyrkwoje.

Poswjeczenjo cyrkwoje knjez prělat Maaž dołonja. Dopolnija w 9 hodž.
so puschny cžah ze schule k cyrkwi poda: prědku lšchiz z dwěmaj swěcomaj,
potom schulste džěczi, holeczata w swjatocžnej bčlej drascje, tež towarštwa
z korchowjemi, stćncžnje duchowni. Knjez prělat cyrkej zwonka poswjeczi, na
to jomu twarsti mištr Zeiřig cyrkwinu klucž pschepoda, kotrěž knjez prělat
fararjei Rothe dale da, kiž cyrkej wotankny. Sdžžž bč tež znutřowne po-
swjeczenjo dołonjane, so durje za wšchitlich pschitomnych wotewrichu a krasne
piščežele zaklinečachu. Na 2000 wosobow so w cyrkwi zhromadži. Wo
swjědžěnsim přědowanju, kotrež mčjšče wojeřski farať Kaiser z Lipřka,
swjecěšče knjez prělat Maaž přěnju božu miřhu w krasnym domje božim
z assistencu ff. fararja Rōnřcha z Wostrowca a kaplanow Zášchti z Reichen-
bacha a Mandla z Plawna. Na božej miřki Cācilijne towarštwo, namjedo-
wane wot knjeza wučerja Schindlera, jara wustojnje spěwāšče. Swjatocž-
nosč Te Deum, mōćne wot 2000 pobožnych spěwane „Großer Gott wir
loben Dich“, wobzamkny. — Wōh chych z nowym domom božim tež wobradžicž
nowoho ducha, kiž by tam wožiwil wšcho, sčtož je za lěta duchownoho
tradanja snadž wolowko!

Z cyłoho swěta.

Časla. Nāřch kralowski mčšchnik prync Max mčjšče 28. jěptembra
we wulkej zhromadžiznje ludowoho towarštwa w Stuttgarče swjatocžnu rěčž,
na kotruž nominy z šhwālbū spominaju. Jato thema mčjšče wojowanja
Maktabejow jako pschillad za našče cžahy. Z raznymi šłowami, kotrež do
wutrobby sahachu, wukładowāšče, škal je tež za našch cžas trjeba zahorjenosčje,
zmužitosčje, pschězjenosčje a porjadnosčje, wěrnej nabožnosčje a lubosčje
pschěžimo bližichomu. Joho rěčž cžinješče na pschipořucharjow, kotrěchž bč
na 2000, wulki začřiščež.

Rěmřta. Wuradžowanja cła su dołonjane a pschihotuja so wobščěrne
rozprawu, kotrež maja so sejmej pschědpoložicž. Přěni džěń drje změje sejm
wo wšchelatich peticijach jednacž, potom pač so wězo hnydom na cłownu
pschědłohu žłoji. Wuhlady za nju wořtawaju na wšchěch štronach cžěmne. Za

knjeżeſtwaowe namjety ſo z czeſzta wjetſchyna namaſta, doleſz woſebje konſerva-tivnej ſtronje njeboſahaju a namjety na trochu powyſchene cło z tuteje ſtronj zaſt knjeżeſtwa njeprſchynowzmje, kaſz je to wjacj krócz nimale z wſtoſczu pſchez ſwojich zaſtupierjow wuprajito. Na drugej ſtronje ſo praſcha, hačz by ſo pſchi najlěpſchej woli knjeżeſtwa a wjetſchiny w ſejmje zaſon dowuradźečz móhł, doleſz chcedſa ſwobodomysłni a ſocialdemokratowje z frutej obſtrukciju zaſonjeje zadźewacſz. Z nielónčnje dołhimi rěčemi a pſchecy nowymi namjetami móſa wuradźowanjo zaſonja taſ dleſchicſz, zo ſejm za lěto jón njebowuradźi. Wězo je to njepramda, hdnſz mjeńſchyna w ſejmje wjetſchinye wſchě dźěło ſkaſz; wězo ſu z tym po prawom wſchě parlamentske zaſonje zničzene, po kotrychſz dźen ma ſo po wjetſchinye wobzamkowacſz, ale wjele činičz ſo po ſejmſkim rjedze pſchecziwo tomu njechodźi. Ze-li potajſkim mjeńſchyna njeſwědomita doſečz, móſe taſ wſchě ſpomozne dźěło w ſejmje zničicſz, a w cłownych praſche-njach drje, kaſz ſo zda, taſ budze. Sejmowa nahladnoſečz budze taſ docpła zničena a lud pſchi tym poczerpi.

— Za wójniſte lódnictwo je nowa rjana wulka lódnj, z mjenom „Wettin“, zhotowjena a je ſluſzbu zapoczala. Za krótki čas maja ſo dalſche 4 lódnje po ſamſnym typu twaricſz, a potom zmjeje Němſta hiſo 2 diviſiji, wobſtojacej z 10 wulſkich lódnj, ke kotrymſz hiſchče pſchihódná licſba mjeńſchich lódnj pſchihódnje. Lódnje ſu k tomu hiſchče z najſmanſchimi fanonami a z drugej woboru wuhotowane; maja nimó toho wojaſow nanajlěpje wuruczenych, taſ zo ſo njetrzeba teſz nahladniſchoho njeprſchecſzela boječz.

— W Potsdamje bu nje dawno pſchecupe, kotryſz bē ſo doſpołnje wopit a w pianojczi z dźeicſzom njepecſziwe wěcy činił, wuſwobodženy, doleſz njebē wědſał, ſchto čini. Wo prawom by jebi wězo dwoje khoſtanjo zaſtuſził. Taſ džen móſe lódnj njechódnj cłowjeſ ſo wopicſz, a potom móſe bjez khoſtanja najhórtſche njeſmanſtwa wobecſz.

— W Hagenu je w tu kwiłu głowna zhromadźizna „evangelſkoho zwjazta“ za cħu Němſku. Z tutych zhromadźiznow je jena taſz druha; głowna wěc ſu njeprſchecſelſke rěče pſchecziwo katholickej cyrkwi. Čzim bóle rozſchecſepje-noſečz, njewěra a hubjenſtwa w lutherſkej wěry pſchiběra, čzim bóle knjeſa z „evangelſkoho zwjazta“ pſchecziwo katholickej wěry z njewěrnocſzu a ſchczurna-njom zaſhadžaja.

Wuſtrija. Sejm je k 16. okt. powołany. Woſpodaſke jednanja mjez Wuſtriſkej a Wuherſkej ſo jara pomaklu dale pletu a ſoro ſo zda, kaſz byſchtej ſo tutej krajeje dzeń a bóle zdalowałoj.

Italija. Wjez tym, zo ſurowe njezboſa Siciliſku domapytachu, kaſz hiſo z krótká naſpomnicħm, pſchebuwaſche tam praſident miniſterſtwa Zanarbelli w provincy, kotrejeſz poměry woſebje wo tom ſwědčſa, kaſte hubjenſtwa w hoſpodaſtwa w Italſkej knjezi. Wo joħo ſamſnych ſłowach pučowawaſche wón po krajinach z hołymi wupalenymi ħorami a njeplódnymi dołami bjeze wſchoho płodu, haj bjez trawicſki. ħodžiny daloſto žana tħeſa, žana duſcha, a po cħle womjełknjenych ħorach ſečħowachu mortwe runiny, w kotrychſz bēchu wuſtupjene rēi wſchě zahony poczrele a do tymjenicħczow pſcheciworile. Wěſtacſku Stigliane ħrozj ħora, zo je podryje. Hiſo ſu tam tħeſe widžecſz, kotreſz ſo puſajuj, a wobhydlerjo njemóſa wjacj w mēry ſpacſz. W mnohich krajinach nimaju pučow ani ſečħſki, po kotrejeſz bħchu móhli wóſliki tħodžicſz. W ſuchich čaſach tħodžſa ludſo po rēcniſchczach wuſalknych rēow a w deſchczowym čaſu ſu ħuſto njeđzele dołħo wot ſwěta cħle wotzamknjeni. Pſchecy wjacj ludſi

tohodla wopuščējuje kraj a cžaha do cizby, a wobydlerjo tam džen a bóle wotebérāju. Ze wschaf hubjenstwo, zo chce Italska pšechy jako wulki štat płaczič, hdyž tolo nima šrětkow, so za najnużnišche potreby ludu staracz.

Rom. Pola swjatocho wótea mějachu zastupjerjo jesuitskeho rjadu ze wschelatich provincow wošebitu audiencu. General jesuitow, pater Martin, slubi w mjenje jobustawow swojoho rjadu swěru za wschón pšichod. Z radošču swjaty wóte tónle slub pšichija a šhwalešche rjad jesuitow jako wošebitoho šchitarja katoliškeje cyrkwie w kóždym cžasu.

Francóžka. Zaúženu njedželu škowachu Zolu, wězo z wulkim hořkom. Njeměry so pšichi tom nještachu, kaž so předy toho bojachu. Na pšchemodžanju bě tež znaty wyšif Dreshus, za kotrohož běšče Zola w žiwjenju pišal. Ludžo pak joho nješpóznachu, hewať drje njebych bjež njeměrow wořtalo.

— Minister Combes dale cyrkej podtkóčuje. 22 bishopam je zakazať, we swojich škulach duchownych z rjadu Lazaristow abo Maristow jako wučerjow postajicz. W Bretagniji je poručil, zo so tam nima katechizmus w bretoniškej ale jenož w francóžskej rěči wučicz. Zapóštaney chcedža so tohodla w sejmye hóršćicz a duchowni su hnydom razuje so wuprajili, zo sebi njedadža wot ministra rozkazowacz, w kaškej rěči maja w šuli wučicz.

— Mjez tym hroža zasy džělaczerjo we wuhlownych podkopkach, zo budža swjećicz, a w podkopkach Pas-de-Calais je ze 47,000 džělaczerjow hižo 36,000 džělo zložilo. Mimo toho, zo tať wuhlo ludžom wuńdže, hroža tam wschelake njeměry, z kotrymiž ma so ministerstwo bědžicz.

Ruska njemóže njeměry mjez swojimi poddanami podtkóčicz, runjež je to ze wschóni šrětkami lubošće a krutoščje špytala. Wošebje w Ukrajinye jo burja a burcy džělaczerjo pšechy zasy pšechćiwu knježestwu zběhaju, zapuščēja jich domy a pola. Ruža wschaf je tež cžasto mjez nimi wulka došč, zo jich t njeměram cžeri.

Turkowiska. Ruski wulkomjěť Wiklawšch wopyta po swjatocžnosćach na horje „Schipa“ Ishtana. Mějesche drje to znamjo byč, zo nima Ruska njepšchěželste wotpohladny pšechćiwu Turkam. Mjech tež to tomu tať je, ma tola Turkowiska štajne strachi njeměrow dla, kotrež so w mjeńšich wokoło njeje ležachy statach pokazuja, a Turkowiska derje wě, zo maja tute staty mócnych pšchěželow we wulkej Ruskej. A tomu pšchindže nowe mjerzanjo z Francóžskej. Zapóštanec Constans je z nowa za francóžskich poddanow, kotřiž su, kaž praja, tam pšichi twarach šchodowani, 41,000,000 frankow zarunanja žadať, a Constans wě z kaškej nje—bojaznosću wustupowacz, zo je jomu Turkowiska hnydom pjenjezy slubiła. Z wotkel je šhuduška woznje, nihtó njemě. Tať maja turkowscy diplomaczi štajnu staročz.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8506 hr. 12 pj. Dale darieshu: **МОЛОКАНЫ:** W Šerachowje 80 pj. + we wjesołym tow. 2 hr. + 40 pj. za znamki + 30 pj. za kondolenenu kartku = 3 hr. 50 pj.

Budyška serbska „Jednota“

změje jutře, njedželu 12. oktobra, wječor we 8 hodžinach swoju mēsačnu zhromadźiznu w katolskej towaršni (kath. Gesellenhaus) na garbařskej hasy. — Katholskich Serbow z Budyšina a wokoliny lubje na nju přeprošuje **předsydstwo.**

Čiřdžč Smolerjec knižicziščjetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće

a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Łudowy časopis.

Łudowany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 42.

18. oktobra 1902.

Lětnik 40.

Marija, wuček hrěšnikow.

(A rozpominanju za měsac oktober.)

(Stónčzenjo.)

Čłowjekowje su słabi a přcheměnjeja so, to Pius IX. runje w tamnych dnjach nazhoni. Hižo běšće Napoleon III., tiž so za škřitarja swjatoho stoła wudawašće, ze šardinšim kralom přchezjene, zo jomu cyłu Italsku přchepoda. Hižo na lěto běšće wójna w kraju a potom revolucija, a toliwokoło sebje Pius čłowjekow po tysacach a stach tysac wot praweje wyschnošće wotpadowacž a k namócnikam a zběžkarjam so přchinowobrocjeć widžěšće. Haj tež w kraju swjatoho wótea jamoho so přcheradnicy zjawnje zběhachu a rozmnožachu; tajch, kotřiž běchu jomu najwřacy džata winojeć, buchu najhóršci njeprěchćeljo.

Relko to bološće za joho wótcowstu wutrobu!

Senoho dnja pak Pius nagle zblědny, hdyž běchu jomu nowu knihu přchedpołožili; z najhlubšej bološću přchewzaty swojej stnytnicej ruce zložil.

Dolho mjelčěšće; sylza so jomu we wóčku zazhybóli, hdyž woczil k swjećecžu Njewobławowaneje Anježny pozběhny, kotraž z běłoho marmora wumjelčej wudžělana nad joho blidom stoješće, a zažaložči: „Haj, wschitej smy słabi a přcheměnjamy so; na žanoho šmjertneho čłowjeka móć so spušćecž nje móžesh, jeno boža hnada a twoja zastupna přóstwa, o knježna, nas džeržitej a poynlujatej.“

Passaglia, tónle sławny jesuit, tónle horliwy zakitač a wučet wo njewobławowanym podjećžu najzbožniščeje knježny, tónle fruth, njepowalny bohosłowe — bě wotpadnył, k njeprěchćelej přchěchoł! Zjawnje bě w nowej knizy so wotrjeł, přcheradnikam a zběžkarjam so stowaršćil.

Swjaty wótc poruczi, zo maja z lubošću a ze sežerpnošču z nim jednacž. Passaglia zasakty wosta. Zedyn spis po druhim sežěhowašće přchěčiwu

banžej. Toho samni rjadowni bratřja dyrhjaču joho ze swojeje rjebdžizny wotřtronič, joho, kiž bě přejdy jich sława był. Woni drje móžachu so spoto-
jicž, jich rjad mějesche hišćeje muži doseč, kotřiž běchu sławni wučency — tola
wbožy ludžo, kotrychž Bassaglia do bluda zařtorči! . . .

Dwě lěče pozdžišcho bě Bassaglia z Roma čestny; wot knježerstwa
revolucije a swobodnych murjerjow bě sebi zařtojařstwo w Turinje dač; dal;
tam nětko nowiny wudawasche pschecziwo swjatomu stołej. Přecž lět zařidžechu,
Bassaglia bě wostał, šchož běšče: wotpadnič, z cyrkwyje wuzaměneny.

Tu jenoho dnja moleč Podesti pschińdže a wo audiencu pola Biusa IX.
prošesche.

„Swjaty wótcze“, porča, „mam wjele wuznacž a wotprošycž.“ A nětko
powědasche, tak tehdom Biusowe słowa psched wobrazom w šali Mjewoblafo-
wanoho Podjeczja njeje zrozemicž mohl. Nětko je pschepokazany, a mudrosč
swjatocho wótea je prawje měla: Bassaglia je so šaby a pscheradny wo-
pořazal.“

„A nětko mam tebi pořutu napořožicž?“ praji Bius.

„Šaj, swjaty wótcze“, wotmołwi Podesti, „prořchu w mjenje wschittich
pschecželow swjatocho stoła, zo dychla Wascha Swjatosč mi poručicž, zo bych
podobiznu Bassagliowu z jeje čestnocho měřtna na wulřim wobrazu na řežěnje
zničič a na joho měřtno druhoho zařlužbnoho muža namolował. Tón čłowjek
wjac hódny njeje, zo w tajřim towarřtwje tam stoi.“

„A hdyž potom joho nastupnič wo wobrazu tež zeřabnje?“ znapře-
cziwi Bius.

Podesti so wotmjelny.

„Ně“, praji banž, „wobraz njepřcheměneny wostanje. Zařlužby, kotrychž
dla Bassaglia na wobraz pschińdže, wobřtoja, a zas wotuča a budža jomu
wěcnije pschilicžene, jelizo pořutu čini. Wón je za česč najzbožniřescheje
knježny lěta dořho džělal; na to swoju nadžiju twarju, zo na wěcne žhubjenu
njejubdže. Wona budže jomu pomhacž, zo móže so wrěcžicž t nacžerč, kotruž
je wopuřcžič. Žanoho zatamacž njeměm, doniž je hišćeje živy. Šelizo pať
hnadže božej so řaji a njepořutny wumře — potom, signore Podesti — řelko
japořchitolow je na řwjecžatach posłednjese wječerje?“

„Wřchitcy dwanaćo, swjaty wótcze — nětk rozemju, podawam so Waschej
mudrosčej“, praji hłuboko pohnuty miřtr.

A wobraz njezranjeny wosta. Bassagliowa podobizna je tam džensa
hišćeje widžecž, řaž w lěče 1858. —

Nadžija swjatocho wótea pať njebu zjebana, řež tu Bius IX. prawo
wobřhowa: Bassaglia je so dořpořnje nakažal: 8. mēřca 1887, 73 lět řary, je
w Turinje wumřěl, wjednany z cyrkwy a mēřnje so wołajo t zařupnej
přořtwje njewoblařowaneje, najzbožniřescheje nježny. Marija, wučel hřěřnikow,
joho njeje wopuřcžiča.

3 Ružicy a Sakskeje.

3 Budyšćina. Řermušćny čas nastawa — a řuž bě řež řón abo
wony wumřěł z narečeje mēřacniře žhromadžizny, kotraž so řařy po řarym
řjedže 2. njedželu w mēřacu wotně. Ale njedžiwajcy řoho řala přořdna nje-
řcherjesche. Pschecy bě nas řpora horřka — pschecž řto ludži. 3 řerušćom
„O Řězu, řwój řivy“ žhromadžiznu wotwriřišči, wopominařsche pschedřhda

Sernjanski krašny Krawcowy wječor, na kotrymž bė tež z „Jednoty“ horšta, podawšči najwažnišče data z Krawcowoho žiwjenja. Pšcheshedschi potom na polo šchěršcheje politiki porěča wo žitnych clach, pokazuju na to, zo je trjeba, žitne cla powyšćić a zo jo z tym nikomu škjinda nještawa. Dalšchi pšchednoscht wza nas w duchu jobu do Wina a pokazą nam, spomniwšchi z króta na wažne podawki ze stawiznow tohole města, jeho najzajimawšche cyrkwie. Wjedžešche nas po nahlych horach, tunelach do alpow a dale do Karstowych hór. Pobychmy duch z wozom w hnadownym mješće „Mariazell“, we spodžiwnych prózdnišćach, hdžčž žiwe slěbro dobywaju, widžachmy jězor, z kotrohož jo z čzajami woda chle žhubi, zo móžejč na dnje žito lpež. Stónčnje do jědžechmy hačž do Triesta, hdžčž jo nam žiwjenje nad móřskim brjohom a w pšchistawje wo pišanych barbach pokazowaleč, hdžčž pač jo tež strašne rybn, „haje“ z mjenom, za čžłowštim mjasom hłodža. Dolhi to pucž z Ružicy hačž nad adriatike morjo — ale wostudžil so nam njeje, doležž kóžda krajina, kóžde město nowe zajimawošće posticža. — Wo pšchednoschtu hiščeže spěwachmy našče lube serbske pěnjne hačž do 11 hodžin, a rozthadžejč so slubichmy sebi, zo jo, da-li Bóh, druhu njedželu novembra pramje nadobnje zažy ženžem.

3 Worflec. Póndželu 13. oktobra bu swjatocžnje poswjěčena nowa schula, jedyn z tak mnohich krašnych darow hrabinki Moniki ze Stolberg-Stolberg. Swjatocžnosčž započža so dopoldnja w 10 hodžinach z tym, zo jo starej schuli „božemje“ praješče. Wysofodostojny kanonikus a farar Werner z Rhrbšćije jako wješny schulski dohladowač, kotryž tež cyrkwinštu swjećiznu noweje schule dokonja, staji zhromadžonym swjatocžnje žbrascžonym schulskim džěčžom pšched wocži, tak je jim ta stara schula jara wulki pšhecžel, wot kotrohož su wonc tak wjele dobrotow dóstale, hdyž džěn su we njej mnohe lěta dotho we wšchém dobrym, wužitnym a rjanym wuwučžene byle a su tohodla tutomu dobromu pšhecželej tež wulki džak dolžni, a wón je namołnješče, zo dyrbja pšchi wotthadže wot tohole pšhecžela swój džak z tym wopofazadž, zo sebi tak prawje kručže wotmyšla, wšchitke dobre tu dóstale wučžby w žiwjenju pšhecžy tež we štuťu wopofazadž. Swjatocžny cžah z cyrkwinymy torhowjemi, pšchi kotrymž jo tež wobdžělichu kralowški wotrjesny schulski dohladowač, knjez dr. Hartmann z Ramjenca, wysofodostojny knjez propšt z klóštra Mariijineje Swěždy, P. Leopold, zastupjeť towašćtwa Rthynsto-Westfalskich Maltežskich rycerjow jako nowoho knježstwa nad Worflecami, t. ryceršublerški najeńt Schäfer z Saseńcy, t. kral. wohen-zawěščeniski dohladowač jako wyšchšchi wjednik pšchi schulskim twarje, t. twarški mišchtr Bulant z Kutowa a zastupjerjo schulskoho pšchedstojicžćstwa a gmejny, poda jo nětko najprjedy pšchi cyrkwinštim spěwje „Ach Wótče, Wótče luby našč“ do hrodowšćeje kapale. Tu swjećejšče knjez hrodowški kaplan Papež mjelčžacu božu mšchu, mjez tym zo pšchitomni cyrkwinške šćeršche z pšchewodom harmonija spěwachu. Wo božej mšchi wobrocži so knjez kanonikus Werner hiščeže jónu t pšchitomnym a wužoži pšchitomnym, šćaršchim a džěčžom w hnujachy šłowach, tak wjele wulkich dobrotow su woni wot swojoho dotalnoho Worflecžanskoho knježstwa, pšchede wšchém pšchěz hrabinku Moniku, z tym dóstali, zo je jim te knježstwo hižo pšched mjele lětami tutón rjanu boži dom uatwarilo, nic jenož t swojomu, ale tež t wužitku a spomóženju cyleje wšy, a tak je tešame knježstwo jim tež nětko hiščeže tu rjanu nowu schulu darilo a uatwarilo. Njewuprajity džak je gmejna dolžna wysofomu knježštwu, pšchede wšchém hrabincy Monicy, a wona móže tutón džak wopofazadž, hdyž wona jenož wšchitko dobre štuťuje, pilnje

So na božičih škužbach wobdžěli a tež swoje bžččži horliwje t božim škužbam sežeše.

Cyrkwińska swjecizna noweje schule zapocząła so z wuspěwanjom hymna: „Veni Creator Spiritus“, na cžož so cžah nastaji k nowomu schulskomu twarjenju. Tu poijwječi kinez kanonikůs schulski dom najprjedy wot wonka, a k. twarski mišchr Bulant pšchepoda schulskomu pšchednydže klucze z wutrobnym dźatom napscheczo Bohu za zbožiwne poradžjenje a z pšchecjom, zo by tón dom stajnje był žohnowane płašowanje město kšcheczanštych počynkow a porjadow. Sdžož bčhu tež žuštka wšchitke rumy cyřoho domu pošweczene, rěčeske kinez kanonikůs hšchcže raz k džecjom wo 1. praschenu katechizma: A cžomu smy na zemi? Wšy smy na zemi, zo bychmy Boga spžnali, jeho lubowali, jomu šužili a pšchez to do njebyes pšchšchli. Rěcznit jim wułoži, zo budža w tutych rumach wučeni, kať mōža tamny hłowny nadawt tež wu-
 wječj a dopjelnic, a hdyž jón dopjelnja, zo na sebi nazhonja wěrne žohnowanjo tutoho wufubkanskoho měina, zo budža potom hódne stawje cžłowjeskoho towarštwu a sebi z tym dobudu tež njebycja.

Bo dokonjanej cyrkwińskej swjećizanje pschepoda knjez kral. wotřesnyj schulski dohladowač schulskej gmejnje tutón dom t joho postajenju a wupraji jako zastupjer kralowšćeje schulšćeje wyšchnojeje schulskej gmejnje najwutrobnijeje zbožopšchecza, pscheczita piśmo, w kotrymž so nowa schula Wotřeležanškej schulškej gmejnje dari, a spominasche we woprawdže hnujacych słowach na nadobnu dobrotčesku, Bohu njebyestomu Wótcej so dźafuju, kotryž džen je tutej rjanej duški, kotryž ženje wjacj tu widžecz njebudžemy, dokelž je so pscheczita wyšchichomu pomohanju, do wutrobj položil mysličku na tutón rjany dar, kotryž je tutu mysličku we njej roscz a dozrawicz dał. Rěčnik wobtrucejšče dale, zo dyrbitej cyrkej a schula hromadu sflukowacz, pschetož potom hačle móže so docpěč prawe žohnowanjo schule, a wón napomni, zo je tu natřechil tute rjane, harmoniske hromadusflukowanjo a zo jebi pschecje, zo by to tež dale tak było a wošalo. W raznych słowach a krasnje pschecje rěčnik, zo by Wotřeležanška schula była wěrna boža zahroda, a wona to budže, hdyž je 1. schulsta gmejna dobra zemja abo rola, hdyž su 2. schulšće džěczy dobre roštliny w tutej zahrodže, a hdyž su 3. wučerjo najlěpšchi zahrodnicy. Wón je pscheswědožem, zo to tak budže, hdyž su w schulškej gmejnje jenož dobre swobjy, džěczy prawje dobri schulerjo, a hdyž móže wón jich knjeza wučerja Zurfka jako jara swědomitocho wučerja mjenowacz.

Nia to wupraji pschikschichny dżak pschedsychda schulskoho pschedstojicześtwa, t. Jurij Milant, nimo Boha jich njezapomnitej, lubowanej hrabiny Włonicy, kotraž so stajnje a pschecy zajimowasche z horcej wutrobu za schulsku młodocjz a schulu, a kotraž je sebi něšto z tuchym nadobnym darom w schulskej gmejnie stajila rjany zwostawacy pomnik. Zeje wopominjećo tu ženje njeruhasuje. Zohorunja so dżakowasche wschitkim, kotřiž su sebi hewał pschi tym swoje za-
służby dobyli, a pscheczita list wot pschedsychdy Rhyński=Westfalschik Wialteschik
ryczerjow, knjeza bailli* hrabie Wilema Poensbroecha, w kotrymž so wutrobne
zbożopščecza wuprajeja Worlecam. Pschitonuni munjesechu zahorjeni „kawa“
hrabi Wilemcy, hrabiny=wowcy a hrabiny Theresiji.

Ze swiatocznym Te Deum śloneżi jo swiatocęnosć wołoko 1 hodżiny.

* „Bailli“, t. j. pschedstojiczeł, to mienuje kōzdy wyschychi porjadny sobu-
staw W̄altejskich rycerzom. R e d.

Na to zjednoczichu so pschitomni k swjatocznaj hosćcinje, kotruž bč jim knjeźstwo wuhotowacž dało, a tu wostachu hiščeže dlejšchi čas we wjesolym towarštwje. Wschitke zašlužby buchu hiščeže tu w džatownych słowach napominjene a sławjene.

B cyloho swěta.

Saksja. Kral Jurij dósta wot rakuskeho kejžora tšecji regiment draguwarjow a prync Jan Jurij 11. regiment pěškow.

— Krónprync Wjedrich August pobý ze swojeje mandželstej w Parizu, ale jenož inkognito.

— W Meranje su tamni tkalcy džěło zložili, dolelž jim wobšedzerjo fabrikow nochychu wjetšnu mzdu pschizwolicž. Fabrikantjo ani ze zapóslancami džělaczerjow jednacž njedachu, ale samostatnje za džělaczerjow mzdu postajichu — wězo jara hubjenje. Džělaczerjo z druhich městow podpěraju swjećacych z pjeniezami. W Glauchawje pak su tež tkalcy nětko swoje džěło zložili. Zeli budža tkalcy dlěje swjećicž, budža tež druzi džělaczerjo w fabrikach, totliž su wot tkalcow wotwiłni, dyrhjeć pschěstacž džělacž.

— Zadni wopyt su sebi Drježdzenjo na pschichodnu njedželu pscheprošli. Budže tam njenujich w ewangelskej towaršchowni znaty francoski wotpadnik, přjedawšchi měštnik Bourier, pschednoschl dzeržecž. Bourier štutkuje w Francoskeje za lutherist wěru, ale kaž sam wuznawa, tam lutheristwo jara njepofročuje. Wón tohodla radšchi po Němskej pučuje, zo by sebi ze swojimi pschednoschlami pjenieczu zašlužil. Kaš pschi tom z wěrnosću wobšhadzuje, lmy hižo w přjedawšchim čisł rozprawjeli. Ze pak pschecy ludži w Němskej došč, totliž jomu wěryja, dolelž so wjesela, hdyž jim něchtó powěda, zo je katolskej cyrkwi wěrných, wosebje měštnikow, wotwjedował. Bourier sam je nimale njewěrných a pschimišnik swobodnych mulerjow, šhtož hižo z toho wušhadža, zo je wulki pscheczel pschednyh ministerstwa, Combesa.

Němska. Němski kejžor wopyta njedawno w Frauenbergu Ermlandiskeho biskopa dr. Thiele. Jara pscheczelnje z nim wobšhadžesche, slubiwšchi, zo chce katolsku wěru we swojich krajach štajnje šchitacž.

— 14. oktobra zhromadži so zaš němski sejm po swojich próždninach. Ze posledni frócz so zeschol, pschetož w juniju pschichodnoho lěta minu so 5 lět, za kotrež je wolenn, a potom budža nowe wólby. Wažnych nadawkow ma sejm wjele a njće možno, zo by wišho móhl dofonjeć. Wnohe socinlnje zatonje bychu so pschihotowacž mēle; tak ma so zasoń porjedžecž wo zaměščenju džělaczerjow pschecziwo šhorosčam, wo zaficže džělaczerjow a wosebje džēczi w fabrikach, wo zastaranju wudowow a syrotow po zemrětych džělaczerjach. Brašcha pak so, hacž budže so žadyn z tych zatonjow móc wuradžecž, haj, šchtó wč, hacž najwažnišchi pschedmjet, zasoń wo clach, downradža. W přěnim posedženju špominasche hrabja Ballestrem na někotrych zemrětych šobustawow, a potom rěčesche so wo proštwach. Wobšchěrnišcha debata nasta wosebje wa prawje za towarštwu a zhromadžiznu, kotrež by so pschecy nowy zasoń měło po wišchěm němskim kraju jenat zřadowacž. W tu šhwilu knježi w tom nastupanju wšchelafošč w jenotliwych zwjazkowych krajach, a tola je to za wobnydlerjow wažna wč, zo smědža so zhromadžecž a swoje wažne naležnosče hromadže wuradžecž. Nětko móže často policija činič, šhtož chce, a wuradženjama zadžewacž. Tak je na psch. w Sakskej so Polakam zafazało, w drugej

hačž němſkei rěčži na zhromadžiznach jednac. Dofelž pať z wjetſcha němſkeje rěčže wědomi njeju, njemóža jo z cyła zhromadžecž.

— Wjacore wažne zhromadžizny ſu ſo poſledni čas w Němſkei wotměwale, kotrež móžemy jenož z krótka napomnič. We Wróſławju bě hłowna zhromadžizna Göreſowoho towařſtwa, přerjoho němſtoko katoľiſkoho wědomoſtnoho towařſtwa. W Mainzu bě njedželu 12. okt. hłowna ſkhažžowanſa heſſyňſkich katoľikow, kotruž něhóže 9000 katoľikow wopyta. W Warlinie bě kongres za kolonialne naležnoſće, na kotrymž běchu tež mnozy duchowni, a hóžež ſo tež wo miſſionſtwje wjele rěčeſe.

— We weſtfaľſkim měſće Hagen bě hłowna zhromadžizna ewangelſkoho zwjazka, w kotrežž na katoľikow hišćeje wjele bóle hačž hdy přiedy ſchcžuwachu. Katoľikowje ſo hewať wjele wo tute hamtowanja njeſtaraju, dofelž mjenja, zo hida tutomu towařſtwu jaťo zla khorocž ſtrowy rozom fažy, a na khorých njeſmě ſo cžłowjeť hněwacž, ale jich wobžarowacž. W Hagenje pať bě tež tamny přeni měſczanoſta křetřo njelubje wo katoľikach rěčať, hačžrunjež ſu cži tſeczina cyľoho wobohľeſtwa. Tohodla mějachu katoľikowje hnydom wuľfu zhromadžiznu, na kotrežž bě na 2000 z džěla tež druhowěrných ludži. Na zhromadžiznje wuprajachu měſczanoſće w jenohľóſnje pſchizwatej reſoluciji najkrucžijſchi poroť a na měſczanſkich zapóſſancow žadanjo, zo by ſo katoľikam za njepřawne raujenjo nětaťe žarunanjo ſtaťo.

— W proceſju, kotryž ſo w Warlinje pſchecžiwu redaktorej a wudawarjej nowiny „Staatsbürgerzeitung“ wotmě, zaſudžichu redaktora Wötchera na jeni ľeto a wudawarja Bruhna na 6 měſacow do jaſtwa. Wonaj njemóžeſchtaj, ſchtož běſchtaj w nowinach piſaťoj, zo běchu mjenujey ſudnicy a zaſtojničy w pſchepytowanju židam t woli nětať ſtronich byli, dopoſazacž. Za wuſľědženjo mordarja w Konicach njeje procež ničžo wěſte podať.

— Wjele piſke ſo w tu křwilu wo generalach Burow, koťiž po Europje pučžuju, zo bychu pjenježy za ſwojich wothudžených krajanow hromadžili. Kaž je znate, dyrbjachu tež pola němſkoho kejšora audiencu měcz. Wěſche poſtajene, zo dyrbja ſo piſkež jendželſkoho poſſlanca kejšorej pſchizjemicž. To bě tež cyle ſprawne, dofelž džěn ſu nětko Burowje jendželſch podbanjo. Stłonežnje pať generalowje audiencu wotpowěchu; kaſkeje winy dla, njeje znate, křiba zo ujechachu piſkež jendželſkoho poſſlanca wo audiencu proſhečž, mēnicž, zo mohť jich kejšor ſam wot ſo t ſebi powoľacž. Zo to kejšor njeſčžini, móžachu wědžecž, dofelž by to njetrjebawſche njepſchecželſtvo pſchecžiwu Jendželſkej byťo. Z cyła je hara wo generalach Burow ſkoro pſchemulka. Hdy by ſo nazyž Burow z tym měťo wotpomhačž, iſchtož ze ſwojimi pučžowanjemi a pſchjednoſchťami nahromadža, bychu drje Burowje doma zawutlicž móhli.

— Nacionalľiberalni mějachu zhromadžiznu w Eiſenachu, na kotrežž wězo tež wo nowym cłownym zaťonju jednachu. Z wuľkej wjetſchiny wobzamknychu, zo chce jich ſtrona za zaťoň byčž, kaž je jón křičžekſtvo namjetowalo. Za razniſchi ſchťit ratařſtwa potajſim ſtrona njeje, hačžrunjež baherſch zapóſſančy křečže za to wuſtupowachu.

Gžechi. Zrudny podawě piſke ſo z Prahi. Tamniſcha znata Swjatowjacławſka nalutowarňja, kotrejež pſchědſyda bě duchowny, monſignore a archbiſkopſki notar Drožd, je wo miľiony wobſchodžena. Založena bu 1872 a ma 3347 ſobuſtawow z 13,057 podžělemi po 40 křonach. Ze ſo nětko wuľopaťo, zo ſu ſo tam jebanja ſtaťe nimale na 24 ľět, doniž bě Drožd pſchědſyda. Kľeto ſchťoby je, njehodži ſo hišćeje rjec. Doſkľadniſcha rewiſija to wupokaže. Zawěſće pať je

schkody wjacy millionow. Schkodu narunacz zmęja sobustatow, dofelż je nalutowańija towaśtwa z njewobmierzowanym rufowanjom. Potrzebjeni budża biskopja, mnozy duchowni a z dżela też mjenŝi ludžo. Też 11 druhich częŝtych nalutowańijow je jobu schkadowało. Monŝignore Drozda zajachu, dofelż je na jebanjach jobu wina. Wo jobo žimjenju so tež hewat njerjane węcų powędaju nimale powŝchitkownje, a je dżiwno, zo je taŝ zamolwite zaŝtojnŝtwa taŝ dołho męż mohł. Knjeżeŝtwa, wyŝŝe duchownŝtwa a wŝchelate pjenjezne wuŝtawy chędża so ŝtaracz, zo by so bankrot wot nalutowańije wotwobrocził, wulki pohórŝŝ paŝ so njehodži wotwobroczić, a je to czim hórje, dofelż w Czechach doŝeć ludži na to ŝafa, na katholicu cyrkej a duchownŝtwa ŝchępku czŝimnycz.

Schwajcarŝja. W Genfu bęchu dżęlaczerjo dżęło zložili. Zapoczęli bęchu z tym na konjacej żeleznicų. Wórzy paŝ so mnozy druzų dżęlaczerjo pŝchizamknęchu, taŝ zo cyke žiwjenjo w męŝeje pŝchęta. Wojaų dųrbjachu pŝchężiwo dżęlaczerjam wurczahnyć. Wnohich zranichų, pŝchęz 200 wosobow zajachu a něhdže 80 wukrajnų njemęrnikow wuŝoŝazachu. Dofelż wŝichnyoć frucze wuŝtupowawŝe, mnozy zaŝų dżęlacz poczachu, a taŝ ŝu zaŝų pohonożojo na konjacej żeleznicų wuŝuŝchężeni, druzų ŝu na jich męŝtwa z dżęla poŝtajeni, a taŝ budża mnozy bjez dżęla a ŝhlęba. Każ so zda, ŝu też bjez ŝprawnych winow dżęło zložili.

Francóziŝja. Też w Francóziŝtej je, każ w Němŝtej a Wŝtrŝtej, ŝejm żeŝtupil, a hnydow na přnim poŝedženju so katholicų zapoŝtancy hórŝchachu na mjezeŝtwa, zo ŝlōŝchtrŝe ŝhule na njęprawne waŝhnyo zbęha. Wuŝpęcha to w tu ŝhwilu njemęje, dofelż ma Combes wjeŝchinu ŝejma za jobu. Nawopaŝ so zda, zo chce knjeżeŝtwa hiŝchęze wjaų pŝchężiwo cyrkwi hręŝchicų a też konfordat zbęhnyć, a taŝ cyrkwi wŝchitke prawa a dołhody wŝacz. Za cyrkej by to ŝnadž w tom zmyŝlu wužitne było, zo bychu so potom katholicowje drje ŝłōncznye zhrabali.

Serbŝja. Aŝal a ŝalowa njemóžetaj do Ruŝkeje pucżowacz, dofelż je jimaj Ruŝta wotpiŝala, wudawajo, zo njęje ŝejżorka ŝtrowa. Najŝterje paŝ je to jenoż wuręcz. Za ŝerbŝke knjeżeŝtwa je węc jara njeluba, dofelż jomu na ruŝtim pŝchężęŝtwa jara wjele zaleži. Wniŝterŝtwa Wuicų budže najŝterje dųrbjecz wotŝtupicų, dofelż je winuja, zo je na ruŝtim njepŝchężęŝtwa wina.

Japanŝja chce za 150,000,000 hr. nowųch wójniŝkich ŝóđow twaricų. Wona budže w naraŝŝej Wŝŝkej pŝchęz ŝylniŝchi konfurent pŝchężiwo europŝkim mōcnaŝtwa.

Amerŝja. Dżęlaczerjo we wuŝlownųch podŝopkach w Penŝylvanŝkej ŝwjećza. Tam ŝtoja wulke zjednocženŝtwa podŝopkowųch wobŝedđerjow a dżęlaczerjow pŝchężiwo ŝebi, a přeŝident Ruŝŝewelt je podarmo ŝpytał, mjez nimi jednacz. Pŝchęd dwęmaj lętomaj hižo bęchu wobŝedđerjo lubili, dżęlaczerjam mzdų powuŝchicų. Mjez tym drje je plaćizna za wuŝlo ŝhętro zjęza, mžda za dżęlaczerjow paŝ njęje roŝtla. A tomu wobŝtoja w tuŝtych podŝopkach taŝ mjenowane trudŝyŝtenų, t. r. dżęlaczerjo ŝu nuczeni, ŝwoje potreby wot wobŝedđerjow abo wot nių poŝtajenųch pŝchęŝupcow ŝupowacz, a je taŝ drōžŝcho plaćicų hać druhdže. Wobŝedđerjo njęchadża ani tute ŝyŝtemų wotŝtronicų, ani mzdų powjeŝchicų, a tohodla dżęlaczerjo ŝwjećza. Penŝylvanŝta paŝ nimale ŝchężinu cųłoho wuŝla za Amerŝka wuręwa. Dųhž tam něko dżęlaczerjo ŝwjećza, pocżina wuŝlo we wulkių męŝtach brachowacz. Centnaŝ wuŝla plaći tam hižo 5 hr., a njęje hiŝchęze za to doŝtacz, zo ŝebi ani bohacz

ludžo dosć wuhla kupić njemóža, a zyma stoji psched durjemi. Surowa nuza a hubjenstwo hrozy za kładźinu, za choromnje a druge wustawny, haj, za cny kraj, wosebj, dofelž z tym tež pschemnyšo wjazuje.

— Dźělačerjo we wuhlownych podkopych hišće njejsu započeli dźělać. Wuhla bywa dale mjenje. Kraf so wěc stónć, je cyle njeměte. Něczi so hižo wo tym, zo dyrbi po radze přasidenta Roosevelta knježerstwo podkopy pschewzać a wuhlo rycć dać.

Wšhelcžiny.

* **W Braunschweigu** su katolikowje hižo wjac króć so próbowali, zo bychu miłosćiwje sotry dowolene dóstali. W spomnjenym měsće su katolikowje sebi špital za žony založili, a dofelž maja jara mało sředkow, pschjachu sebi miłosćiwje sotry do tutoho špitala, dofelž te tuńšeho hač žiwěni ludžo hospodarja. Sćěrunjež běše na próstwe na knježerstwo wšchito dokladnje wułożene, a hačrunjež so jeno wo dwě sotje pschjeje, je knježerstwo tež tu próstwu zas wotpořazalo, dofelž mohł so — nabožny měr w Braunschweigu z tym kazjeć. Dwě miłosćiwje sotje bysčtej nabožny měr kazylaj! — Nášchu Saksu hewak pschec winuja jako najbóle njeterantny kraj. Tak wuzkoho stojšćeža pak naše knježerstwo tola nima. We hłownych městach (Drježdžanach, Lipsku, Kamjenich a Wubuschinje) je miłosćiwym sotram so zasyblich dowolilo, hačrunjež tu hišće pod dohladom stoja.

Naležnosće našoho tówarstwa.

Sobustawy na léto 1902: kk. 594. faraš Bernard Hicka w Kamjenu, 595. Jan Šolta, škonomski inspektor w klóštrje Marijnym Dole, 596. Jan Rab z Čichońcy, 597. Handrij Kral z Ratarjec, 598–600. z Prahi: Jan Wjenka, stud. theol., Jurij Delenk, mulus, Cyrill Wjenka, gymnasiast, 601. Michał Nowak z Łusča, 602. Michał Donat z Časce, 603. Madlena Bělkowa z Noweje Wjeski, 604. Hana Lehmanowa z Khrósćie, 605. Jakub Pječka z Hórkow.

Sobustawy na léto 1901: k. 809. Jakub Pječka z Hórkow.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdžanach-Janowym měsće je dale woprowala: Njemjenowana z Budyšina 3 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandze: J. S. 7 hr.

Za nowu cyrkej w Adorfje w Vogtlandze: J. S. 30 hr., M. Š. 4 hr.

Na nowu cyrkwičku w kupjelach Oppelsdorfje pola Žitawy: K česći swjatocho Antonia 1 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8509 hr. 62 pj. Dale darichu: Молоканы: 1 hr. 50 pj. + 1 hr. (w Bělcach na kermuš). — Delanska Patentna Komisija (436 hr. 60 pj.): Na Rohec křěznach w Sernanjach 3 hr. 75 pj., wuhrala: 1 hr. 25 pj. + 65 pj. + 3 hr., w Róženće pola wučerjec na kermuš, dobri a twjerdzi 2 hr. 75 pj. Ralbičanska Katholska Bjesada: w jeje pokladnicy, z lubosćiwych a darniwych rukow hosći z kralowskeje Prahi a Liberca 2 hr. 54 pj. + 60 pj.

Zaplać Běh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemřele su sotry Terešija Donat a Madlena Müller z Numburka, Terešija Pittschmann z Oberhennersdorfa a Madlena Nötting z Georgswalde. R. i. p.

Čizko 42. w Hórkach z polom, za wojnarja, tyscherja abo towarja kaž stworjene, pschenaja abo pscheda **Ž. Lebza w Rusnich.**

Čizhč Smolerjec knižicizhčetuje w Marčičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafti lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Indomyczasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budysčinjce.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 43.

25. oktobra 1902.

Lětnik 40.

Swjedgeń w Radworju.

W žiwjenju kóždyho křesćana nastawaju wosebite časy, w kotrychž tať prawje wot wutroby začuwaja zbožo, zo je katolfski. Tajti džen be tež minjena njedžela 19. oktobra za Radwořsku wosadu. Tohodla be so Radwoř wobleť swjatočnu pychu. Hižo z ranja zmahowachu so forhowje na wěži, na farje a na jchuli a druhdže, pnydne družki so iřhadžowachu, čyřdka jězdnych na křižerskich tonjach (na 16) puřchje, zo hač te Rhelnej horje, pschede wsu stojachu česne wrota ze smřečinu wupleczene, a dom boži, wosebje woltať, křežeske wšchón w dokřewje nastawaceje nazymy. Róždy, tiž tón džen kročel do Radworja staji, začu nimowólnje kapku teje radoseže, kotraž so ščeroťa a hlubota kaž morjo we wosadže žolmjeske. — A prawje tať; — pschetož naměstnik Rhyřtusowy, administrator našeje Łužicy, njeseke sporej horstcy mlodych křesćanow Radwořske wosady dary Duchu swjatoho. Kaž z džiwom je tale wosada w čezkich časach, hdyž tysach a tysach padachu kaž zwiadle ličjo ze iřchoma katolfske cyrkwe, wěru swojich wótcow wuřhowala — kaž kupa řaha tu řamalutka wosředž cuzeje wěry wosadom. Čžoho je jej bóle trjeba, dnyli poľnosče Duchu swjatoho, zo by křežje řala kaž řala we wěře a póccžiwosče, a to jako drohe herbřtwó wotřazala swojim potomnikam? A tohodla tež te řwony tať mócnje bijachu, a řjady družkow (22 wulřich — a 16 maľych) so bľsčezachu a towarřtwu z řorhowjemi so po boľach řestupachu, hdyž za našimi křižerjemi ř nam dojědže tón, kotrohož rucy běřteř dženřa poľnej řohnowanja. Řřchi čřestnych wrotach powita najdostojniřchoho řnjeza administratora, kotrohož řnjež řanonis ř direktor Řöbmann pschewodžeske, řnjež řarať řur z řróřkimi řřowami, a we swjatočnym wobřhadže čřehnjeřmy potom do domu božoho. — W džewjeřčich měřeske řnjež řřalat swjatočne řemře, řřchi čřinž řř. řektor Řöbmann, řřpřst Schneider

a katechet Winger assistowachu. Po bożej mszy dżęsše knjez prälät hnydom wot wołtarja na kłětu, zo by firmijnomygm winowatoścje, fotrež z tymle sakramentom na so bjern, rozkladł. Wschiruna hnadu swjatocho firmowanja ze swěcu. Płomjo ma runje t njebyu sapacz — nic so t zemi nakhilerč. Tak njech tež firmowani za tym žedža, schtož je horjeka, hđžež Khrysťus je. Swěca rozwiěta — a we swětle pōznawašy wěcy, kajkež ju. Tak njech tež tchecježu swoje wočka na swětko wěrnosće zwuči a so wěrnosće njeboji, byrniež by ta wěrnosć tež za njoho hōrta byla, njech wosebje pōznaje, tak prōzdne, hinite ju wschē čašne kubla. Swěca pať hašnje, hđž z njej zastupišy do podzemnych podkopkow a khōdbow, hđžež je sfaženy powětr. Tež hnada Duchy swjatocho so pominje, hđž khodžišy do njezhmannyh towařstwow a znajomstwow, hđžež je njeistromy powětr njewěry a njeprōczniwoścje. Runje kaž sfaženy powětr, schtobdži swěcy tež pšchenabły, mōcny powětr, wichor. Z rufu masch płomjo zamōžewacz, zo by je wěšit njerwudul. Wichory so tež na cłkowjeka napjerajny, hđž dže z domu na wučebu abo na službu. Nima-li so hnada či pominuče, dđerč sebi dobre nowiny, dobrych pšcheczelow, khodž do dobrych katholicnych towařstwow, tam sy derje sšhowany. Škōncznie pať njezabudž wolija doliwacz, zo by so či njezeschto, kaž njeumdrym knježnam, doliwaj wolija dōstawajo čašto swj. sakramenty, khodžo pilnje kemschi a njerwustawajcy so modlo, potom zamōžejcy ze zaswěczonej lampu swojomu njebjestomu nawoženi napšhecžo hieč a pōndžejcy z nim do swašneho domu božoho. — Tak napominašcy z jasnymi hladkimi słowami najdōstojnišchi knjez wošadu a wosebje tchecježu sšanku młodosć — a swjata czišchina po cykej swjatnicy swědczēsche, zo słowa wot wutrobny do wutrobny stupachu. — Po přēdowanju wudželi knjez administrator 179 wošobam swjaty sakrament firmowanja. Mhđže njebe czišcženych a mēschenych, kōžby wědžēsche, schto ma cžinic z hđže ma hieč. Wschubže bē widžecz, zo wojeřša ruka železny porjad dđeržēsche. Dokonjawschi štuť boži zanjeje knjez prälät „Te Deum“. — Po kemschach wjedžēsche wošada najdōstojnišchoho knjeza z wobkšhadom na faru. — Dofelž popōdnju wjedro njehojēsche, wurōsta wobkšhad na kerchow, t swjatomu tchijzej. Za to knjez prälät w cyrkwi na khude duche špominašcy, namōkwojejo wošadnych, zo bychu swojich drohich njebohich njezabywali a za nich šwěru so modlili — a wuspěwa potom za wotemrětych pšchedpisane modlitwy. W 5 hodžinach wuzwonjachu najdōstojnišchoho knjeza z Radworja. — Pōndželu dopōdnja bē w Radworjēskej šchuli pruhowanjo z nabožiny, a popōdnju pohōdowa sebi šchulśka młōdžina w Ramijenej pola Winarec, hđžež bē šchulśtim džēcōm znaty schcžedriwy pšhecžel džēczi tyfancow napjec bať. Wōh jomu zaplačež!

— Z drugeje rozprawny hišcže dodawamy: Knjeza prälata pola Shelna wjedniť jěždnych, gmejnski pšchedstojiczeť Jan Šantušy z Radworja, w mjenje wošadnych powita, pšchede wschittim pať tež jako wulkocho dobroččela Radwořtśoho domu božoho. (NB. Dofelž džęnduchowna wyschnosć dwōjcy telko amortizacije lětnje plačež, kaž wošada sama.) — Z nazdala pocžinachu tež wulkotne a krasne Radwořtśke zwony najdōstojnišchoho knjeza prälata witacz. Pšchede wšy, pod cžestnyymi wrotami bu wočakowany wot ff. duchownych, šararja Żura, propřsta P. Leopolda Schneidera a katechety Wingera, kaž wot wulkocho swjatocžneho cžaha ludu, a bu wot knjeza šararja Żura powitany. ...

Tak so tež poradži tōnle wulkotny hnadowny swjedžeň za Radwořtśu wošadu cyle rjenje, wjedro bē powichittownje rjane a cžopće, a pšhipōdnijchi

deščiciz wjele njeješchodži. Z tym pač buchu tež drje nětko lětuške firmo-
wanſke pučžowanja najdoſtojniſchoho knjeza prälata ſkončzene. Wſchitkim pač,
totiž ſu pomhali tutón ſwjedžen tač doſtojni a rjany ſčjinič, wupraja ſo
z tutym najwutrobniſchi džak, woſebje tež knjezej probſtej P. Leopoldej,
totiž bč, byrnejz byla njeđžela, luboščimje pſchilhwatač, nam pomhač; kaž
tež knjezej tačantſtomu předarjei Šchwecžikej w Budyſchinje, totič je ſo
tam woprowač, zo njetrjebaſche knjez prälata cyle ſam ſo na ſwjatočnosť po-
dač. Samo najſche patronatiſke knježſtwa, knjenje hrabinki z Einſiedel,
njerownoſtachu ze ſwojej woporniweј dobročiniwoſčju. Tež jim budž tu zjawu
džak! — Duch ſwjaty pač poſylá džěči a mlodoſčj ze ſwojimi hnadami a
darami, totež ſu w poſnoſčji na tom dnju doſtali, zo by jim to bylo
t wjetſheј ſprawnoſčji tu a t zbóžnoſčji we wěčžnoſčji. M. Ž.

Dodawk

te koncertej w Sernjanach na dnju 28. ſeptembra 1902.

Šchtož je ze ſwědſtom był pſchi tutym wurjadnym ſwjedženju, tón je ſebi
zawěſčje ſpomjatkowač, z kajim intereſſom naſch ſlawny hudžbnik, knjez Bjarnat
Krawc, pſchednoſchſi ſčžehowaſche, a tač pſchetwarijeny bč, hdyž zynki, totež
triny joſo duſche a wutrobny zaſlincžecž dawachu, z dobom ze rta ſwojich
trajanow zaſluchcha. Zwaži džěn ſo Kralbicžanſki mēſchany khor prěni raz na
płody Krawcoweje džělawoſčje. Šdyž nacižſt wo tym čžitach, myſlach pſchi
ſebi, njeje to tola wažena wěč, z Krawcowymi kompoſicijemi, totež doſkladnje
znaju, z proſtymi ſerbiſkimi ſpěwarjemi w zjawnoſčji wuſtupicž? Z džěla
wčžipnoſčj, woſebje pač pſchilſluſchnoſčj pohnu mje, zo chych tež ſwědč po-
čžěſčžowanja byčž, totež ſo najſchomu trajanej t džakej za joſo narodne
zmyſlenjo poſticž. A radoſtnje pſchilſluſowach, hdyž knjez pſchednyda towaſtwa
zjawnje wuzna, zo mohł naſch „Krawc“ mnohim z pſchilſladom byčž, dofelž je
w cuzbje ſerbiſku wutrobu wobſchowač a čžěſč naſchoho małoho naroda daloko
a ſchěroko rozſchěrič. A hdyž komponiſt ſam ſlubi, zo chce ze ſwěru dale tač
ſtučkowacž na narodnym polu, njeđžiwajo wſchelačich njeľubožnoſčžow, dha
pſchewza cyle pſchipoſluſchatiſtwa wjeſoľoſčj, a wutrobne pſchecžo: ad multos
annos — mnohe lěta — ju pſchewodžěſche.

A ſchto chcu rjec te koncertej, hdyž jón z kritiſkim wěčžom rozjaſnu?
Jenož křwalbne łopjeno móžu jim wěnowacž do wěna mnohich pſchipožnacžow.
Huſto doſč je porok ſluſchecž, zo ſo taiſke koncerty jenož tohobla křwala, dofelž
ſu rhyž ſerbiſke. Šym zbaleny wot tajſcho ſtojniſchěža. Čžěſč, komuž čžěſč
ſluſcha. Šdyž ſo mēſchany khor z diletantnymi mocami na Krawcowe kompo-
ſicije zwaži, ma to něſchto rěſacž. Zo je prěni raz z křwalbu wobſtač, to
njecham zaprěčž. Ze džěn wjetſchi džěl ſpěwow naſchich muſitalnych wumjetcow
za mēſchany khor zloženy. Radujmy ſo tohobla, zo ſo muſtawy namačaju,
totež je nam tač pētnje pſchednjecu. Šchto nam pomhaja, hdyž ſu nam jich
płody zawrjene. A tač kraſnje je, hdyž „pacholjo a holičža“ njeđžěľſke po-
poľdujo po njſchporje zo ſchadžuja, zo bychu narodnu hudžbu ſtudowali, ſebi
a druhim t zabawje. Zo je něſchto nowe, to je poſtup w towaſchnym a
ſocialnym žiwjenju. Njeje to čžěſčje a křwalby hōdne, hdyž chce ſo čžłowječ
dale wurucžowacž? Njeđžybjała ſo tuta pſchiležnoſčj tež druhomu ſplaheј
poſticžicž? Ma te waſchjno ſo powſchitkownje ſpěw poľěpſchi, njech je křerluſch
w cyrkwi abo poľerluſchč pſchi tač mnohich pſchiležnoſčžach w čžłowječžim

żiwjenju. Wščeje so, zo by so tutón zaměr ze wšchěmi frědkami podpěrał po cyłhcy honacy jerbowskičy.

A hdyž so wšjudže z tajšej prócy a wutrajnosću džěła, kaž w Rasbi-
czaniskim towařstwie, dha su dobroho wuspěcha wšědzi. Džo wjacjy frócz mějach
składnosć, swoje wjeselo na jich melodiskim czystym spěwanju wuprajicž. A
hdyž spěwarjo po dalšim pilnym wuwučžowanju so na měščanu harmoniju
přichwucža, affordy so prawje wuhladuaja, žadny hłós sibi njepřichwata, ale
doražnje po tateže žanoscja, počinu dirigenta so wobkedžbuja a wuwjedu, hdyž
spěwarjo jene wóczko jomu a druhe notam posćiczeja, a hdyž su wchitchy wot
ducha spěwa přehwzaczi, dyrbi to być šaristka musika, kotraž kóždoho jima,
njeje-li napjelnjeny z parichonskej hřidu napicheczo tajtim towařstwam. Ze, kaž
bychu starodawne czasy romantiki so wróćale, wo kotrychž nam mnohe pěnje
tak frajnje powědaju. Tohodla njech dale hiščeže zaklinceža měščane žynti
narodnoho spěwa po wšchěm kraju jerbiskim. Jurij Stoděnk.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Radworja. Zańdženu póněželu 20. oktobra wopyta najdosťojnišcy
knjez pralát Eufeczanski tež našcy Radwosku schulu a wotměwascje we
wšchitschych schytrjoch rjadownjacych pruhowanjo z nabožiny, kotrež so rano we 8
hodžinach započča a nimale do 1/2 12 trajejše. Po słónczenju pruhowanja
jenotliwjeje rjadownje napominascje knjez pralát tež z wutrobnymi a raznymi
słowami džědzi k dobromu křesćanistomu žiwjenju. — Dofelž běšče wjedro
póněželu zasy wurjadnje kraje, zhromadžichu so džědzi popołdnju 1/2 2 zasy
w Radworju, zo bychu so ze swojimaj knjezomaj wučerjomaj Scholtu a
Andrickim podali do bližkeje Kamjencej, hdyž bě knjez farať Žur za nich
dał pola kublerja Winarja tyłancow napjec a kofej přichotowacž. Wórzny po
2 hodž. so herwał czichowna wjes cyle wožiwu. Přchěz 230 džědzi pytachu so
tam na wšchelafore waschnjo zamjeslicž. Z jednoreje swacizny bě skoro nastal
woprawdžity schulski swjedžen. Tež najdosťojnišcy knjez pralát Eufeczanski poda
so popołdnju za džědzimi do Kamjencej k Winarjecom, a wobhlada sibi tež
póbla pod wjedženjom knjeza Winarja starošlawnu faršku wjes Kamjencej. —
Tež knjez kapłan Nowak z Budyschina bě přichichol, zo by nam džědzi
pomhał zamjeslicž, sčtož je so jomu tež dokładnje poradžilo. To bě hibanjo
w Kamjencej na Winarjec wjesnej ludy tam. Hólcy na wjacorych městnach
tělachu, holcy mějachu swoje hrafi, druhe so czumpachu, sčtož bě tam zasy
knjez Wicaz přichprawił, kotryž je so tež z cyla wjele zašlužbny za tele za-
wjeselenjo sčinił, we čímž staj joho schulskej předsťojiczerjaj Cyž a Měšchec
podpjeratoj. Kjeneczec Žakub tam mějesche wulku hoitwu ze swojimi poprane-
cami, a naposledku joho skoro roztorhachu jako woprawdžitoho poprancowoho
muža. Kofej bu wupity a přchěz 100 tyłancow zjedženych, ale dom so nitomu
njehascje. Seno knjez pralát dypjeješe nas wofolo 5 hodž. wopušćicž,
hdyž bě widžal, zo te wěcy w Kamjencej hiščeže lěpje du, hač wufnjenjo
w schuli. Za joho lubosćizny wopyt a wulku czesć, kotruž je z tym swjedženjej
wopokazał, budž jemu najwutrobnišcy džak prajeny. — Tež knjez kanonikus
Löbmann běšče sibi hiščeže kónc wjesela přichichol wobhladacž. — Čžma bě
na schiju přichichla, tuž dypjeješe tež wjesela kónc być. Džědzi chychu drje
so hiščeže tym podžakowacž, kotřiž běchu so za nich a jich wjeselo woprowali,
ale pócžmě zabychu drje, zo su jerbiste, a wołachu „hoch“. — Z bližichich

woſtanie. Wina, zo je wćc do tajſch wuzkoſcſow zawjedżena, ma ſo woſebje knjeżeſtwa pſchipiſowacſ. Knjeżeſtwa nima prawa, żadacſ, zo by ſejm, kotryż tola wobſtojnoſcſe mjeż ludom znaje, nićzo druhe njecſinił, hacſ joſo uamjetam pſchibtoſowal.

— Ze wiſchelafich ſtron ſtorżi ſo dale na wulke płacſizny mjaſa. Zo pał wot tych wulſch płacſiznow nima rataſtwa pſchewjele wużita, poſtaſuje ſo w mćſcſe Staſſfurcſe. Tam da mćſcſańſke zaſtupjeſtwa ſame howjada a ſwinje rćzacſ a mjaſo ludżom pſchewawacſ. Ludżo móžachu tał za wjele tuńſche pienjeży kupowacſ, hacſ pola rćznikow. Rćznicy ſo wćzo jara na to hórſchachu, tola jim ze wiſchim prawom wotmołwicu, zo dyrbieli ſo rćzuizny mjeż joſo zjednocſecſ a zhromadnje ſtót kupowacſ. Botom njebhychu móhli ſtótmi wiſowarjo płacſizny njeſprawnje powyſhecſ. Jenotliwy wćzo nićzo pſhecſiwo nim njewucſini, ale dyrbi płacſicſ, ſchtoż žadaju, zo jeno by ſtót ł rćzu doſtał. Zjednocſeńſtwa pał móže runje tał tunjo ſtót kupowacſ, kaſ mćſcſańſke zaſtupjeſtwa. Z njeprawdu pohórſchuj a ludżo w mćſtach na ratarjoſw. Pſchicſina wulſch płacſiznow ſu ſtótmi wiſowarjo, koſiſ ſu mjeż joſo pſchecſjene a tał ſnadno jenotliwoho pſchemocuja. W tom ſo njeby nićzo pſchemjeniko, hdy bychu ſo mjeży bóle wotewriſe. Žeuoż rataſtwa by ſchtodu mćło a ſtrach by naſtał, zo by ſo ſhory ſtót pſchimožowal.

— Generalowje Burow, Botha, Dewet a Delarey, ſu 16. oktobra do Barlina pſchijeli a buch u tam wot wobhđlerjoſw z wulkej czeſcſu witani. Ze ſtrony knjeżeſtwa pał ſo nićtó pſchi jich powitanju njewobdżeli. Njemóžemy ſo tomu teſ dżiwacſ, doſełż bychu ſo generalowje ſami dyrbieli zamołwjeć wo audiency, bychu-li ſebi je pſcheli. Generalam bu 200,000 hr. podpěry za jich czerpiacy lud pſchepodatſch. Mimo toho doſtachu za czaſ jich pſchewywanja w Barlinje pićhež 800 pienjeſnych poſylkow ze wiſchelafich dżelow Němſteje. Runjež woni tał rjany pienjež na ſwojich pućžowanjach nabyromadża, wiſcho to tola njeby doſahało, njeby-li ſo teſ jendżełſke knjeżeſtwa za wotſtronjenje uazy ſtarało, kaſ džen teſ po ſwojej winowatoſcſi cżini.

— W Barlinje zemře ſobužaložer a dołholětny direktor wulkeje katoľſkeje nowiny „Germanije“, Edmund Girund. Wo němſto-katoľſku ſurnalitiſtu, woſebje w czaſu kulturnoho wojowanja, a wo rozwićzo katoľſkoho žiwjenja w Barlinje ma wón wulke zaſluſžby.

— W Dűſſeldorſje zańdżeu pónđželu wulku wuſtajenicu zawrejchu. Ĥacſ do 15. oktobra bć ju 4,882,459 woſobow wopytało a zaſtupnych pienjež 3,184,355 hrimnow nawdało. 216 złotyſch, 447 ſlěbornyſch a 566 bronzowyſch medailow wuſtajerjam wudželiſchu. Wuſtajenica změje teſ rjany cżiſty wunnoſch. Mjeż tymi, koſiſ wyſoſe rjady za wuznamjenje doſtachu, je teſ kanoniſus Schnűtgen z Rćlna, kotryż bć jał pſchewyba towarſtwa za cyrkwieſke wumnejſtwa wiſchelafe drohotne wumjeſke wěcy, z dżela hiſcſcſe ze ſrjedźnoho wćka, wuſtajił.

— Kał njerozomne a njemćane duelle ſu, dopoſtaza duell, kotryż ſo ſrjedu tyđjenja w Etlingen mjeż ſtudentomaj ſta. Žedyn bć druhoho nabił, a tohodla ſo tiěleſchaj — a nabity bu zaſtěleny. Zaſtěleny bć hałſe 19-lětny młodženc.

Awſtriſka. W ſejmje, kotryż je 16. oktobra zeſtupił, cżinjecſe miniſter-präſident Rćrber nowe poſpyty, zo by awſtriſke ludy w naſtupanju rćcže wu-jednał. Wuſlady za to dobre njeſu. Woſebje ze ſtrony Włodocſchow ſo

Rörberej zadžewi činja. Zo wěste němske strony w tom nastupanju Šlowjanam žanoho prawa njepopscheja, so samo rozemi.

— W Peseče wotmě so hłowna štheadžowanfa wuherskich katholicow, na kotrejž bchu mnohe towarštwia z cyłoho kraja zastupjene. Wjeterchbiskop Bazžary měješe wulku rěč k jubilejej swjatoho wóta.

Rom. Znaty kapucin pater Muracher měješe njedawno audiencu pola swjatoho wóta, wo kotrejž sam powěda. Mjez druhim prascheše so jeho swjaty wóte tež, hač do katholicich towarštwow řhodzi, a hdyž jomu znaty rěčnik z mjesočym „haj“ wotmołwi, rjekny: „To ty derje činiš, mój syno“, a pschistaji, zo bě francóžskim biskopam sežehowace řłowa rjekł: „Prajće swojim duchownym, zo bchu tež do ludži řhodziłi a jich pytali, hdyž řu, a zo bchu lud do katholicich towarštwow wodziłi a tak řchełčanřke řiwojenje wobnowjeli. To, mój syno, móžeř ty wřhudy prajć.“ Tak wón řłoneži.

Francóžřla. Kulturne wojoowanjo troči dale. W sejmnje Combesowi pscheczeljo jeho řtki zastupuja, haj hiřeže hóriře sebi řadaju, hač sebi sam řwěri. Tak řocialdemokracy namjetowachu, zo bchu so wudawř za cyřřwinřke měřtna a zařtojniřtwu njacy njepłacřile, zo by so řonforbat (wěřte wučinjenje mjez bamžom a řnježerřtwom, cyřřej nastupace) a z cyřł zjednocerřtwu mjez řtatom a cyřřwu zběhnyłe. Řotřř řłone namjet řajeja, so ničř wo to njeřtaraja, zo řtat z tym, řchtož za duchownych płacři, jenož mař řžel toho wrócři, řchtož je za prjedawřche čřař řubil. Pschecřiwu katholickej cyřřwi wřřat tajřim ludžom najprořčřřcheje řprawnořče řreba njeje. Namjet drje řomora zacřiniř, ale mjele řomřane z tym njeje. Tež biskopam by řnježerřtwu najradřřo jich dořhody řapowěło, dokelž řu řhromadnje pschecřiwu řnježerřtwowym njesřprawnořčam a pschecřiwu řřulam wřřupowali. Zo by řnježerřtwu pschecřiwu řłóřřtram winy namařato, rozřčěrřuja so w jich nomiřnach wřřelate řže pschecřiwu wřřstawam, wot cyřřwinřch řřadow řariřadowanych. Njedawno rozřčěrřowachu so tajře nanajnjekřmaniřche wobřtorřowanja na wřřstaw miřšćiwych řotrow w Tours, a tež mnohe němske nowiny w řłoku tele řadławe wěř wozjewjachu. Pschř bližřchym pschepřtanju so wěřo řnyřdom pořaza, zo řu njekřmanowče cyle nařřane, ale nowiny, kotrež je rozřčěrřachu, řu z řěřba řak pschřtořne, zo bchu njewěřnořče řařř domoj braře.

— Wěřty Bradřky, kotřř je prjedy w řakřim wójřku wřřřł byl, je w Řarizu wo řiwojenje pschřřřł, hdyž z balonom, řiž bě sebi řam řwaril, přeni řřčř řěđřeře. Wě sebi z přenim wulčtom trochu pschřřwatal, a řunjež so balon přeni čřas w powěře derje wodzičř đa, so řola pschř řnyřřřim wěřru a nahliřřich wobrotach řłđž, w kotrež z towarřřom řěđřeře, wottorřny a k zemi padže. Bradřky bě řnyřdom mortwř a jeho towarřř wumř za něřřto minutow.

Řendželřla ma nowe wójny w Africh, a to w řu řřwilu w řamřym řłřřu Afriki, kotřř najđale k řanju řłorka, něřđže w řych řřajinach, hdyž řěřa Řil nastawa. Řam řhđli řplah řomali, kotřř je najbłe mjeze wřřřmi čřornymi k wójnam nahřilenř a řřmanř. Mjez nimi je nowř profeta pořřanř, „đ řiwi M u l a ř“ mjenowanř, kotřř čče nastupnil wot Řendželčřanow z wulkej přču pschewinjenoho Řahđi-a řhčř, kotřř z wulkej řrubolčřu a wobrotnořčřu pschecřiwu cuzřnikam wojuje. Pschecřiwu njomu wjeđřeře řendželřki wřřřł řřwaine wjeřřu wuprawu, na kotrež drje Řulahowe wójřko pschewiny, ale řam řelto wořřřow řřubi, zo řyřřeře řo pschěd pschey z nowa napjerachmi njepřchecřelemi wrócřicř. Řendželčřenjo něřřo z řřwatřom

z Indijeje pomoc do Afriki šezelu, ale prjedy hač ta tam dóndže, hroža tamnej expediciji hiščeje mnohe strachi. Bišče so tež, zo ma Mulah europ=stoho radžicžela pichi sebi, wěstoho Karla Ingera, kotryž je pječa prjedy w Awstrijskej wojejski wyscht byl.

Serbija ma nowe ministerstwo, kotrohož pschedsyda je Belimirowicz. Wón běšče tež w prjedaškim ministerstwu, a to jafo minister twarow. Nowe ministerstwo je pscheczivo Ruskej mjenje pscheczelnje hač prjedašče.

Amerika. Džělaczerjo budža storo zasj wschitch džělacz, mnozy hižo su zapoczeli. Džělaczerjo su na zhromadžiznje wěste namjety přāsidenta Roosevelta pschijeli.

— We Venezueli su posledni čas wulke wojowanja mjez wójskom přāsidenta Castra a zběžkarjemi byle. Powěsčje drje z wulkej wěstošću powědaju, zo je Castra zběžkarjow dochla zbil, tola móže pschichod tež hiščeje druhe powěsčje pschijněšč, dofelž bě wójsko zběžkarjow šynišče hač joho, a mějesče tež lěpsče stojniščež.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 606. Jan Siebaf z Hrubjelčic, 607. 608. ze Žitawy: kaplan Pawoł Šoita, kaplan Pawoł Knježk, 609. Mikławš Bětko z Nowoslie.

Zemřete sobustawy: Jakub Gławš z Róžanta, Jakub Gławš z Łazka. R. i. p.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: Za nawěštka 2 hr. + 2 hr.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Lubiju

wot njemjenowaneje 2 hr.

Za stacijóny w Lubiju: Wot sobustawow Žiwoho rózowca w Budyšinje 20 hr.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8526 hr. 56 pj. Dale darichu: Молоканы: 2 hr. — Delanska Patentna Komisija: hósé ze Žitawy 75 pj., M. Č. K. 10 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřel je bratr Alois Otto z Wüsteguth. R. i. p.

Wutrobny džak

a „Zaplać Bóh“ wuprajamy z tutym wsitkim, wosebje tež „Katholskej Bjesadze“ w Ralbicach, za tak mnohe wopokazma lubosće a džělbraća při smjeró a pohrjebje našoho lubowanoho nana.

W Róženće, 22. oktobra 1902.

Hluboko zrudžena swójba Gławšec.

Wsitkim přewodžerjam

našoho nana, Jakuba Gławša z Łazka, wosebje pak towaršam z Katholskeje Bjesady za Ralbičansku wosadu a knjezeje wučerjej Wjency, kotryž je z Róženčanskej šulu k rowu za nim přišoł, wuprajamy z tutym nutry džak a Zaplać Bóh!

Zawostajeni.

Čištčž Smolerjec tnihičžičžčetnje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicieljach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko rumu 25 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 44.

1. novembra 1902.

Lětnik 40.

Drobnoscje ze stawiznow Khróšćanskeje wosady.

3 najstarschich stawiznow Khróšćanskeje wosady njeje nimale ničžo znate. Kaž so powěda, stojesche na měštnje nětčyšiskeje cyrkweje w starych časach pohanska swjatnica. Kajtoko pschiboha pak su tu našchi pohanscy přjedownicy čjesčyli, njehodži so prajjeć, dokelž ničžo njewěmny, kajta je swjatnica byla. Křesćanstwo předomasche a založi tu najsterje swjaty Benno, japoschtol Serbow. Tutón mějesche w Hodźiju swój biskopski hrob, na kotrymž joho macž Bezela pschebnasche. Tohodla tam tež Benno sam husto pschithadžesche a natwari tam stónčnje lěta 1076 křesćansku cyrkej, přerju w Serbach. Wottam pucjowasche wón do wschěch stron a předomasche Serbam w serbskej rěči wěrnosče křesćanskeje wěry. Dokelž su Khróšćicy jenož 2 hodžiny wot Hodźija zdalene, móžemy za wěste mjeć, zo je wón tež tu přenje imjo křesćanstwa wusylwał.

Wot smjercze swjatoho Bennu dyrbumy so poldra sta lět minyč, dacy, předy hač zasy sčto wo Khróšćanskej wosadze słychimy. Přeni ze stawiznow znaty farar rěšasche Pschibylaw a běsche wokoło lěta 1248 (tehdom, hdny klóschtr Marijinu Swězdu založichu) žwy. Po nim stawizny zasy na 300 lět mjelča. Hatle w času reformacije, t. j. w 16. stolěče, w starych pismach nětotre powěče wo Khróšćicach namakamy. Powěda so, zo běsche tehdomnišchi Khróšćanski farar luthersej wěry pschithileny, mjez tym, zo so wosada trucej katolskeje wěry dzeržesche. W Hodźiju pak běsche nawopal: wosada běsche luthersej zmyslena, tamnišchi farar Jan Zurič Temleť pak wošta swojej cyrkwi swěrnj. Tohodla sebi fararjej swoje wosady wuměnistaj. Luthersej zmysleny Khróšćanski farar džesche za fararja do Hodźija a fruty katolski Hodžijsti farar do Khróšćic. Pokazuja tež hišće (jeli so njemylu, pola Čžesčec?) mošćit, hdžez so fararjej na tutym pucžu zetkajtaj. — Tak powěda poda-

wizna. Ze stawiżnow pał spóznawany, zo so wěc njeje cyle tak mēla. Wěste je, zo bu Ğodźiiski farať Temler, hdyž wot wěry wotpadnyč nječasche, wot kurwjerchowiskich komissarow z mocu ze swojeje wosady wupofazany a zo za fararja do Ğhróscjic pschindže. Runje tak wěste pať je, zo Ğhróscjaniski farať do Ğodźija pschischoť njeje; pschetož tam postajichu komissarowje po Temlerjowym wotkhadže Ğafuba Ğinklerja z Budyschjina (prjedy diałona w Lubiju) za nowoho lutheriskoho fararja. Šchto je so z Ğhróscjaniskim fararjom stało, hač hnadž je tón tehdom runje wumrětny był abo hač je něhdže druhdže wotechoł, njeje znate. Dale tež Ğodźiiska wosada tehdom njeběšche lutherisch zmyšlena, ale hiščeje wjele pozdžišcho štorža knježerstwowi komissarowje, „zo Serbja w Ğodźiju njejsu Lutherowomu šlowu pschisłilni“.

Ğdyž běchu njeměry w jenotliwych wosadach a frajach dołho dosej trale, wudhri šłónčnje šurowa 30 lětna wójna, w kotrejž wosebje Šchwedowje dołhe lěta Němšku a z tym tež Łuzicu zapuščowachu. Lěta 1639 pschindžechu do Ğhróscjic. Tam čzwilowachu fararja Ğana Ğafuba Lebzju. Woni wotřežachu jomu wuschy, zadžernychu jomu pomjaz (schtrył) wokoło schije a powišnychu joho za wulki čezelny hódž póbła joho štyh. Wjesnjanam pať so poradžj, so k zwonomat dohyc a z wo-pomoc-zwonjenjom wosadnych hromadu zwolač. Tuczj so bórzy z čzjěbami zběžachu, wubichu Šchwedow ze wšy a wumóžichu swojoho fararja, kotryž běšche hižo wědomjo zhubil. Ğóždž, za kotryž běšche wišal, je so hač do našchich čzajow na farje khowal a bu hašle pschi twarje něčezjšcheje noweje šary wotnjeseny. Zo je wotnjeset dowolnosč k tomu wot tych mēł, kotřiž bychu tajke něšchto dowolicž prawo mēli, njecha so nam wěricž. Šnadž by hiščeje móžno było, tak žaduu dopomništku wróčzo dóitacž.

Něhdže 50 lět po 30 lětnej wójnje, za čzajy fararja Ğurja Ğyndy, wobnowichu w Ğhróscjacach bratřstwo šwj. Bosčjana, kotrež bamžaj Innocens XII. a Pius VI. z nowymi wotpuštkami wuhotowaschtaj. Tute bratřstwo, kotrohož pschědštojeť je Ğhróscjaniski farať, je modlejške zjednocženštwó pobožnych wěrimych, kotřiž Woba prošča, zo chcył na zastupnu próštwu šwjatoho martarja Bosčjana wot Ğhróscjanškeje wosady a cyłoho šerbiskoho ludu mór a druge štrajšne khorosče hnadnje wotwobrocječ. Prjedy měješche bratřstwo tež wosebite pohrjebniščejo, „bratřski kerchow“.

Lěta 1716 wobzamknyšchtaj tehdomnišchi Budyschiski tachant Měrczin Ğust z Ğriedenfelsa (rodženy z Kulowa) a hnadna knjeni Kordula Sommerc w Marijinej Šwěždže, zo chcetaj w Ğalbicach, hdyž běchu Ğusiczi lěta 1429 cyrkej zapuščili, z nowa wosebitu wosadu založicž. Wonaj postajišchtaj, zo ma so w Ğalbicach nowa fara natwaricž a za šarste kubło pol lejna (něhdže 50 šćorcow) ležomnosče kupicž. Za nowozaložennomu Ğalbiczanski wosadu měješche so wot Ğhróscjic wotdželicž tamnych 8 wjom, kotrež džensja do Ğalbic šluscheja, a wot Kulowa polojca Konjec (jena polojca běšche sobu do Ğhróscjic šluschał). Wotřežane založenjo noweje wosady pať so tak kšětje wuwjesč njechodžesche. Po dołhich jednanjach, a wuradžowanjach móžesche so nowa cyrkej z faru w lětach 1752—1754 natwaricž a špomnjene wšy do njeje zasfarowacž. Přeni Ğalbiczanski farať běšche Ğafub Delenta, dotal kapłan w Ğhróscjacach.

Nimale w šamšnym čzaju bu Ğhróscjaniska wosada tež na južnej štronje pomjenšchena. Budyschiski tachant a biskop Ğafub Włóski z Bärenstamma (rodženy z Ğhróscjic) wotnyšli sebi, we Wotrowje nowu wosadu založicž. Tohodla kupi tam lěta 1758 kubło za faru a započza bórzy tež z cyrkwinškim

twarom. Tola, dofelž lužiske statow njedychu trěbnu domolnosć t tomu dać, dyrbjeješe so z twarom na křwilu pschěstac. Tuž bu cyrkej haſle lěta 1772 dotwarjena a za nju tamne 5 wšow wot Ahrósczje džělenych, kotrež ju dženska wučzinjeja.

Z tuteju ponjenščenjow widžimy, kať wulka Ahrósczanſka woſada něhdy běſhe, hđžež wona wot Porchow a hač do Ronjec doſahaje. W Ahrósczicach jamnych natwarichu w lětach 1769—1772 wulku nowu cyrkej. — Tež ſchulu Ahrósczich hižo na započatku zańdženoho ſtołěta mějachu. Wona ſtojeſhe pola wulkoho moſta (pozdžiſcha „tyſcheť Kralc“ křěža) a ſłužeſhe ſwojomu nabaſkej hač do lěta 1837, hđžež nětcziſchu ſchulu pola cyrkwy natwarichu.

Ze wſchelatic darow za cyrkej njech je naſpomnjenty wiſaty ſlěborny ſwěcznik, na kotryž kublet Michał Koſla (Ewinariſti) z Poźdec lěta 1863 80 kórcow pscheſich wotkaza. Dwě lěče pozdžiſcho poſtajichu na wulki wotat nowe wotkatne ſwjećo (Ježiſowoho do-njebjeſ-ſpěčza). Wone je wot profefſora Eſcharda w Drežďanach wobrazowane a płačeſhe 2500 toleť, bu pak woſadže wot ſaſtkoho towařſtwa t wudebjenju cyrkwy za 600 toleť wotſtupjene. Z tutych 600 toleť bu 300 wot woſadnych nahromadženych, 300 pak wot wubowy Marije Ryczerineje z Ruſnich dodate, kotraž nimo toho 6 ſlěbornych ſwěcznikow (licharjow) za 95 toleť na wulki wotat dari. Zeje pschikad ſcžehowaſchtaj Mikławſch Czumpjela z Ruſnich, daricel ſlěbornoho křěža na wulki wotat, a wumjenkat Jakub Dučman z Ahrósczje, kotryž dotalne ſtare zwony za 800 toleť w Maſym Bjeltowje pschelecž da. (Wulki zwón waži 23, drnhi 14 a třeći 7 centnarjow.) A dohotowanju cyrkwy buchu tež wot Ernſta Schindlera z Ramjenca nowe piſhečze za 10,000 hriwnow natwarjene a wěža (tórny) na měſto dotalnych pschehnitnych ſchindzelow z blachom pschikryta a z nowopozłoczanej ſulu wupychena. Wěža je 68 metrow (102 łohczi) wyſoka. — Wo twarje noweje ſaty a wo powjetſchenju pohrjebniſchcža nje-trjebamy haſle piſac, dofelž drje ſtej hiſheče w žiwym wopomnjecžu.

B Lužicy a Sakskeje.

3 Budyſhina. Tudomne katholicke towařſtwo žónſkich mějeſhe minjenu njedželu ſwój 18. založenſki ſwjedžen. W lěče 1884 t trajacomu wopomnjecžu na 50lětny měſchniſki jubilej biſkopa Franca Bernerta založene, je towařſtwo w tutych 18 lětach cziſhe, ale ſwěrnje ſtutkowalo za podpěranjo křudnych, ſyrotow a křornych, tež za duchowne powučenje a pohnuwanjo joho ſobuſtawow. Z lěčneje rozprawy wo minjenym lěče ſo žhoni, zo je towařſtwo zańdžene lěto tóſſchto pschež 500 hriwnow t taſkimle podpěram nałožiło. Wſchi ſwjedženſkeje zhromadžiznje běſhe tež ſklad za hodonne wobradženjo, kotryž 141 hr. wurjeſe. A zawjeſelenju ſobuſtawow a mnohich hoſeži, koſiž běchu pschikſli, ſo ſpěwobra „Der Mutter Lied“ jara rjenje hrajeſhe. — Dwójcy za lěto, na Wołofcziwu mačžeť a na ſwj. Hilžbjetu Turinſku, 19. novembra, maja ſobuſtawy zhromadue ſwjate wopravjenjo.

— Rnjež ſarať Jan Hornig w Subertusburgu z 1. novembrom na wotpocžink pónđe. Subertusburgſku ſaru budže mjez tym dotalny zaſtupnik, knjez kaplan Maher, dale zaſtarač.

3 Radworja. Dofelž wopomnjecžo křudnych Duſchow lěſa na njedželu pschikndže a tuž ſo na pónđelu 3. novembra pschepołoži, je wězo wotpuſť po křudnych Duſchach haſle potom za tydžen. Wón džěn je poſtajeny abo ſpožčenjy

na „njedźelu po Wschęd Duschach“, tuż ani niemóże lětsja přenju njedźelu (2.) novembra być (taž je tež w „Krajanu“ nastupajo Radworja čyischćjane), ale hable druhu njedźelu, t. j. 9. novembra.

3 Worklec. R rozprawje wo poswjeczenju noweje šchule smy hišćeje dodawt doštali. Schulste džěczi, kotrěž běchu na czaŕu so wobdźěliše, buchju z tyfancami a kofejom naspyčene a mějachu potom na schulstej zahrodže wjesole dospwjeczenjo. Zo pať bychju napominanja a wučbny wjeleboštojinohu knjeza kanonika, naschoho šararja, podarmo njebyše, ale jeho słowa dobre płody pschijnješe, nasche swójby dobra rola była, dyrbi so kaznja lubošće derje wobkedźbować a džeržecź. Starschi dyrbja swojim džěczom z dobrym pschikadom doprědka hić a je wučicź, swojich wučerjow čzelećicź a posłuchacź, dorofcenyh ludźi z katholickim postrowom šrowicź; nic, kaž so druhdy štawa, zo džěczi nimo starch ludźi du a jich njestrowja — haj, snadź wudmo za nimi wołaja. Dyrbi so tu na postrow „morgn“ špomnicź, kiž tudy tež wafchujo počina być. Mjerěka to pola katholiccho kšćećjana, so swojeje wěry hańbowacź? — Zo by Worklecžanška schula była wěrna boža zahroda, kaž to schulski dohladować knjez dr. Hartmann pschěješe, pohladajmy na swjatu swójbu w Mazarecze, kotraž nam tak dobry pschiklad dawja. Zo tutej dyrbja katholicste swójby so zložowacź, potom budže w kóždej swójbye zbožo, měr a pokoj. Róždy započijnajmy rano z Bohom, wječor pschěstajmy z Bohom, to je najrěńšji žiwjeńšti běh. Tuž modlmy so wschitcy wschědnje: Jezus, Marija, Józef rozwučujće nas, pomhajće nam a zakitajće nas! +

3 Delan. Šotujemy so pomalu na kermischu, a z polow khowamy poslednje žně. Mjanych dnjom drje smy lětsja jara mało wužiłi, nałěto smy so z lěčjom pokojeli, zo budže rjenje, a hdyž so tež lěčjo na nas křmurješe, a ze samym wujom Wtrózec so braschćješe, smy so zasy wjeselili, zo budže nazyma rjana. Mjana nazyma je pschery wscho. Tola ani ta nas njezwjeseli, a hrozni, hroznie zastaji. To běchu tajcy mještui Wětrjec hólcy, a zezepjechu nam tež te něfotre słowti a wulki džěl druhohoj njezraľoh šadu, kotrěž je nam bjez toho šforo wschón w kěžěnu zmjerznuł. Tuž so podawachmy, a hdyž wulcy wěschćerjo pschidbjechu, prajicy, zo ani zyma njebudže rjana, pomyslichmy: Mě haj, wono wschaf cyłe lěto njebě wjele křmane. Róžta, hdyž słomu młócachmy, tež njechafše prawje dawacź; horjeka pjecža lěpje dawja, pola nas mjenujcy špodźiwnje snadno dawja. Wězo šwaricź so tohodla njebudžemy z nikim, wyšoko nad nami šydlu prawy serbski hospodať. Šnadź bychmy tež zwólnili, pschetož: wjacj mafch, wjacj trjebašch, smy špokojom, Bohu džaf za to. Lěpschi pschecy budžemy hač čjorne čzejbny wulkoměščanštoho ludu, kotrymž doľha zyma do rukow hlada a křód a nuzja, tej rucy wschaf budžetej wjele dyrbjeć — šwjecicź. Tohorunja wěmy, zo hdyž bychmy sebi jenož trochu zadumpnjili, w Barlinje mužikomje šedža, kiž bórzy zas něfajšu těľbu wuslědžicź znaja abo potrebu něfotreje noweje diwisiije šchizžatow, torpedow abo něfotrch nowych regimentow — a nam za nasche džampnjenjo čjim kľubšcho do prawej křolowy majnu. Z teje pschicžiny nas ani knjez Wangenhaim, byrnejš bóle z doktorom Ršfide špěwał w kejžorškim šejmje wo pomyschomnych žitnych clach, njezahori a ničjo jomu njebudžemy telegrafowacź. Wschitko je próždnosc, tež kompliment, zo my ratarjo džeržimy štat a trón. Mjane słowa nas njewopoja, runje kaž nasche brune piwa nic a nasch kofej, kotrěž ze wšěćmi barbami hraje, jenož nic z kofejomej. Smy, kaž nam powědaju, z podwalinu wschoho rjadu a škladu štata a šwěta: budžemy po božim a čłowješkim zakonju džeržecź, šchtož džeržecź

mamy; pschibóžtaj su sebi nad nami natvarili: militarisma a industrialisma; zo naju čžiččžitej, šhto so džiwacž: su spody podwaliny... Ale nětko wjedro hójti, a hišččže wjele nazymšlich darow wonka zdychuje, zo by hišččže hójito. Mložno tež, zo ani Galb ani Ledochowski njewobstojitaj, woprawdže tola wětšit, šlónco, žymu, desččž a sněhi — kaž je po Zoho radže, ščžele Bóh... A pschelubozny so nětko wuhlad wotewrja do kraja. Kvētki su pschekčžčžele, ale pišani so wiščo! Bój, šturp so te mni, hladaj ze mnu! Wocži na tym wostajicž chcyloi, na tym barbow žybolenu! Njeje to nalěčža zawyštanjo, njeje to lěčža zejhrawanjo, je to znamjo wuměranja... Že, ale je to taš trajne — taš jasně, hdyž w šlónca bñščžčžu babine lěčžo nitki tšaje prěki pōdlu; zo byčmy tež my taš jasnje a trajnje wumrēcž móhli! Wiščo paš pada, a po nětotrych wětrach a desččžach sněh pschitryje liscžo a wiščo, taš bčly sněh, kaž je twoja plachčžičžka, macži. — Prjedy paš pschindžčže a pschijēdžčže na fermuschu, ze wiščem wam, šhtož změjemy, pošlužimy, tež ž lēpšim, toškim tosejom. —i.

W Adorfje we Bogtlandže je wosebita expozitura založena a knjez kapłan Mandel so ž Plawna tam pscheyhdi. Pschēd nětotrym časom je knjez Mandel w Adorfje twarniščžo kupil a kšžžu natwaril, kotraž budže za bože služby a nabožnu wučžbu, tež za wobydlenjo duchownoho služicž.

B cyloho swěta.

Sakska. Kral Surij pojēdže 5. novembra do Lipska, zo by jako rektor Magnificentissimus tamnu universitu wopytal. Dotelž jomu jako kralej tuta najwysščšcha hōdnoscž na uniwěrščže slušča, budže wōn tež ž najwješčšimi swjatocžnosčžemi wot wučerjow a studentow powitany. Majestoscž wopyta tež hōdžiny dweju professorow; je to wasčnjō, kotrēž su šaticy kralojō pschecy hižo wobledžbowali.

— Zaōdženu pōōdželu pschija kral Surij württembergškoho ministra žwončownych naležnosčžow ze Eoden, kotrēž jomu zbožopščecž a swojoho knježčstwa wupraji.

— Minister dr. Rūger je sebi we žitwi padnywšchi ruku złamał a ma wjele boloscž. Wščelate hižo pschipowēdžene pučžowanja je tohodla dychjal wotprajicž dacž.

— Znaty francōžski wotpadnjeny mēšćnik Bourier je w Drježdžanach swōj pschēdnoscž mēł abo po prawym w pschēložku čžitacž dał. Zo pschecy wērnoscž njerečži, je so hižo pschi wjacž pschiležnosčžach pokazalo, a jamo nowinje „Neueste Nachrichten“ w Drježdžanach so wiščitko njespodoba, šhtož bč tam pschēdnoscžowal. Taš na to pokazuje, zo je Bourier chle ž njeprawdu „klerikalnym“ šchulam w Francōžskej winu pschipišowal, zo je swoju nēmstu rēcž, kotruž hacž do 7. lēta znajesčē, zabyl. Francōžske ludowe šchule roz- wučžuja wēžo swoje džēcži w francōžskej rēcži, kaž to nēmiste šchule nēmisti čžinja, a njemōža so pola jenotliwych džēcži wo cuzu rēcž staracž. Tež to so tamnej nowinje ze wščim prawom džiwne zda, zo bč Bourier na to so pohōrščowal, zo sebi katolsčy duchowni swoje cyrkwinške služby płacžicž dawaju. Wona praji, zo so to tež w ewangelskich cyrkwach stanje, zo sebi službu płacžicž dawaju. Džiwno jenož je, zo mnozy pschipošłucharjo na tajte bajki ž pschi- hłosowanjom pschipošłuchaju. Dychjeli sebi tola sami we wutrobje prajicž, zo

su nješkodne a njepravne, a zo muž, kiž so z nimi nasadzuje, njemóže ipravných štoržbow pschecziwo katholickej cyrkwi mječ.

Němska. Němskeho kejzora wopyta pónidželu danški krónprync a bu z wojejskimi počesjećowanjami pschijaty. Ze to přeni króć, zo tať wosebity wopyt z Daniskeje k němskomu kejzorej pschińdže.

— Němski krónprync je so po dlějšich pucžowanjach zasn do Bonna na študije podał. Z nim je tež nětko druhi kejzorski prync Citel Friedrich do university zastupil.

— Dotalna akademija w Münsteru bu na dospołnu universitu powyschena a z wojebitymi įwjatocžnosćemi swjećena.

— Kejzorstwom sejim domuradži cla na žita a muradžowasche potom dale wo clach na štót. Namjety komisije so pschijachu. Socialdemokratowje so dale prócuja, muradžowanja po móžnosći dlijicž. Njechabža wschaf pschidacž, zo obstrukciju cžinja, ale praja, zo ma so wo tať wažnych wěcach dokladnje rěčecž. Tola, zo jim jenož wo to njeje, bč widžecž ze 4½ hodž. dołheje rěče zapóšlanca Bebela, kotryž wo wschěch mžžnych wěcach rěčesche, k wěcy jamej pať malo praji. Kať su socialdemokrati pschecziwo ratařstwu zmysleni, bč derje z toho widžecž, zo Bebel powšchitkownu nuzu ratařstwa přesche, mjenjo, zo bychu burja derje wobstacž móhli, hdy bychu wudawki dołhodam pschiměrjeli. Zndustrialnym džělacžerjam socialdemokratowje ženje tajkeje roby njedawaju, ale namopať jich schězuwaju, zo bychu so ze mžžu njepokojeli. Čžohodla buram chle hinať rěča, je wschaf jasne, dofelž so burja k socialdemokratam njepschidružja, a tohodla jim njebychu najradšchi suchocho thlēba popscheli. A pschi tom ščelju tola štajnje agentow na wšy a roz džěleju spišy, zo bychu wješnych k sebi wabili. Tuczji budža wschaf derje wědžecž, kať maja so pschecziwo tajkim „pschecželam“ zadžeržecž a jich z krutošču wotposazaju.

— Bšchoru mjez němskim a ameriskim knježestwom wo Samoaskej naležnosći je schwedski kral, jato woseju ston šjedžicžet, rozjudžil. Kaž je znate, běsche tam lěta 1899 ameriska lōdž Samoanskoho krala Mataafa, kiž bč chle sprawnje wuzwoleny, zahnacž spytala a we wojowanju pschecziwo njomu wjele němskeho wobšedženstwa wobschodžila. Amerikanowje a Zendželcženjo bčchu pschecziwo Mataafje, dofelž bč tutón katholic. Němske knježestwo pať joho zakitašche, dofelž bč prawo na joho stronje. Tohodla tež žadašche, zo by ameriske knježestwo němskim poddanam nacžinjenu schtodu zarunato. Schwedski kral je nětko we swojim rozjudže němskomu knježestwu prawo dať a ameriske budže so dyrbcječ tomu rozjuděj pōcžijnječ, byrnejž joho nowiny bóle na to swarjele.

Awstrijja. Wólby do sejma w krajnych gmejnach Delnjeje Rakuskeje su wutoru byle a nad wschitke wocžatowanjo dobry wuspěch mēle. Z 21 mandatow su kšchescžansto-socialni hnydom pschi přenjeji wólby 20 šydlow dobyli. Tež 21. je jim wěšty, tať zo su katholicowje 9 šydlow dobyli. Katholickej cyrkwi njepschecželni němsko-nacionalni bčchu tam dotal 7 šydlow mēli, cži su wschě 7 žhubili. Čžim wažnišchi je tón wuspěch, dofelž bčchu pschecziwnich wschě móžne šředti nałoželi, zo bychu nic jeno swoje šydlu džerželi ale tež katholickim hšchčeje dotalne jich šydlu wotdobyli. Tež za druge rakuske kraje zineje to wulki wužitk. Čštož je katholicam w Rakuskej wosebje třebne, je dowěra a zmužitoscž. Dotal ju so pschecy wot tajkich, kotřiž najwjetšchu haru hnacž rozemja, zatrašcječ dali. Wostachu doma a žalosčachu. To nikomu ničžo njepomha. „Pomhaj sebi sam a Wóh budže tebi pomhač“, to płaczi

taž we wschědnym tak we zjawnym a cyrkwinśim žiwjenju. — Wošebitu za-
 službu wo to, zo w Rakuskej tež do zjawneho žiwjenja katholicke pschewědoženjo
 sebi zwěricz počina, ma sławny dr. Rueger, prěni mějczanošta města Wiena,
 kiž je ze swojim zmužitym wustupowanjom rakustim katholicam zas dowěru a
 sebjemědomosć wubudził. Rak zo trasch tola tež w Rakuskej wschudžom switacž
 počnje.

Čěšća. Kěto schodny je nalutowańnja swj. Wjacława w Prahy pschěz
 pschěschowjenja swojoho přäsidenta Drozda měla, njeje hišćeže wěsće wob-
 licžene. Čěške duchownstwo čini mjez tym, schtož móže, zo z najmjeńšcha
 šhudži ludžo swoje pjenjez pschisadžili njebychu. Kardinal Štrbenšty a
 Pražski domkapitel staj po 100,000 kr. pschinoschowaloj. Nunje tak su tež
 družu duchowni a duchowne zjednocženstwa pomoc podali, tak zo je hižo
 800,000 kr. pomocy zawěšćene a wjac budže hišćeže sežěhowacž. Wot
 čěškich duchownych ma so to čini bóle pschisadžacž, dolež su z wjetšcha
 šhudži a maja mało dohodow. Čim wohidnišcho pokazuje so pschi tym nje-
 lubosć cyrkwinno-njepschěželnych ludži a nowin. Ze so w běhu poslednich lě-
 džetkow stawało a stawa so wschědnje, zo su banki a wschelacy wulch pjenjež-
 nich pschěz bankrotu ludži wo wjele millionow schtodowali a jich towarščowje
 so ženje wo to starali njejsu, šhudym ludžom naczinjenu schtodu narunacž a
 liberalne nowiny njejsu tola zawinjenjo jenotliwych čyžm stawam pschisowale.
 Pschi Pražskim zrudnym podawku hanja jenoho nješkodnoho duchownoho dla
 cyke duchownstwo. Williony dopisnicow z nješmanymi a nješkodnymi hrbncž-
 kami pschězijo duchownym rozschěrjowachu so po čyžm kraju, a hđžež so
 duchowny pokaz, dyrbišće sebi hanjenja wot ludži, haj džězi samo na hašach
 lubicž dacž. Nady wschaf powědaju liberalne nowiny wo pschisťojnosći, to
 pak so hnydom škězi, hdyž so jedna wo katholicu cyrkej a jeje pschisťojnosć.
 Kěto je z najmjeńšcha wschinosć rozschěrjenjo nješmanych dopisnicow
 zafazała, a tak budže z najmjeńšcha mjez ludom nastork k pohóřčkam
 žběhnjeny. —

Italija. We wbohej Sicilskej su zasj hižo surowe powodženja byle.
 Pola města Catanija bu krajina daloko zapuščena. Ludžo dyrbiachu pschěd
 wulkej wodu w nělotnych wjach na třěhi wulězč, hđžež potom třělachu, zo
 bychu jim na pomoc pschischi.

Rom. Pucžowanja k jubilej swjatocho wótca do Roma budža hacž
 do kónca meje 1903 tracž. Hacž škě septembra bě 150,000 pucžowarjow
 pola swjatocho wótca pobýlo. Mježiwajo na mnohe wopřty je swjaty wótce
 tola strowy a čerstwy. Jubilej škězi so 18. meje 1903 ze swjatocžnej
 božej mšcu, kotruž změje swjaty wótce sam w Pětrovskěj cyrkwi.

Francóžka. We wjacorych městach wubuchnych wulke njeměty, za-
 winowane wot džělacěrjow, kiž běchu džělo zložili. W pschisťawje Dünkirchen
 šypachu džělacěrjo barikady, zapalachu třěže a wojowachu pschězijo policiji
 a wojakam. Mnozy buchj ranjeni. Kěto je w městach zasj měr a džělacěrjo
 počinaju džělacž, ničjo njedocpěwšchi. W podkopkach pak mnozy džělacěrjo
 hišćeže swjećža.

Žendželja. Žandženu šobotu hacž buch swjatocžnosće kralowštoho
 kónowanja dla w Londonje došonjane. Kral a kralowa jedžeichtaj wot
 kralowštoho hrobu we zlotym kralowškim wozu, čěhnjenym wot 8 krasnych
 falbow, do stareje City, do radnich, najwosebnišchoho džěla města. Pschě-
 wodžachu jeju najwosebnišchi zemjenjo, zastojnicy, wojacy a nješkězne šlyž

ludzi. Njedoru bęchu swjatoczne boże służby i dżakej za kralowe mu-
strowjenjo.

— Minister Chamberlain pojedže skónc novembra do Afriki, zo by tam
Natal, Dranjestat a Transvaal wopytal a tam hladał, šhto by so tam za
pozbeńnenjo traja stacj mělo.

— Generalow Burow, Bothu, Delareha a Deweta, bęchu sendželczenjo
we swojim času z najwjetšim zahorjenjom witali. Nětko je po zdacju lud
swoje měnjenje hižo pscheměnił, pschetož pschecziwo druhim generalam Burow
wopokaza so nanajnpeschczelnischi. Generalowje Struizinger, Doubert a Fouché
chychu tam pschednoschowacj. Tola ludžo jich hanjachu, haj, jim za živjenjom
džechu, zo móžejše jich policija jenož z nuzu šchitacj.

Wšhelcziŋny.

* **W Americh** železnicy jara kšęte jęzdža. Tam pať so tež na železnicach
najwjacj njezbožow stawa. Za přenje šchtwórczlęta 1902 su statistiski zapis
z ameriškich železnicow wozjewili. Za tute tři męšacy bu tam pschi železnic-
nych njezbožach 813 wosobow morjenych a 9958 ranjenych. Njezboža bęchu:
1220 tróć čahj do so stórczichu a 838 tróć z toliow wuřtóczičhu. Posled-
nišhe so čašto wotwobroczičj njechdži; zo pať tam čahj tať čašto jedyn do
druhoho jęzdža abo storkaja, je wina na zarjadnistwje samym: z džęla njeroda,
z džęla to, zo chędža železniczne towarřtwa po móžnošci wjele zařlužęć a
tohodla maľo ludži i posluřowanju pschi železnicy postajeja a zarjadowanja, za
bježtrašchwořj nuznje trębne, zawjęscj so kómbža.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Na Roztokec křęiznach w Nowym Łuzy 2 hr., na Bohotec
křęiznach w Radworju 14 hr., njemjenowany („Marija, pomoćnica křęsćanow, proš
za nas“) 100 hr., na Glücklichee-Zorie kwasu w Męrkowje 15 hr. 55 pj.

Za nowu cyrkwičku w kupjelach Oppelsdorfje p. Žitawy: M. S. z B. 2 hr. 50 pj.

Za nowy Maćęny dom w Budyřinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8529 hr. 41 pj. Dale darichu: Spęwny lud
z wjębora Bjarnata Krawca w Sernjanach, nětko při wjesolej bjesadže, spominajo na
naš waźniři a nuzny serbski dom — tež z hosćom: 3 hr. 17 pj. + 40 pj.

Zapłać Bóh wšęm dobroćerjam!

Za terciarow: Zemřęla je šotra Madlena Jarjentec z Čęšec. R. I. p.

Sobustawy bratřtwa „Žęzurowej Wutrobh“ a „Zaposchtolřtwa modlenja“
maja swoje dobre skutki a modlitwy w męšacu novembru Bohu woprowacj:
„za řhude duřhe w čęiřcu.“

Swój statok z božej pomocu zash natwarinwřhi, wupraja z tutym wřhitkim,
kótřj su nam na kajeřkuli wařhno po wotpalenju dobroty wopokazowali,
pschęz řóřy, džęla a dary, swój najwutrobniřhi džal a Zapłać Bóh
tón Anję swójba Męnjec w Radworju.

Džęsa je tež „Serbski Hospodař“ 11. čislo 1902.

Čęiřęć Smolerjec kniřicřicęčęęnje w Macęicznym domje w Budyřinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće

a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Główny czasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Cisło 45.

8. novembra 1902.

Lětnik 40.

Bastate a druhe wěcy.

Epistol Musaeus.

(Potracžowanjo z cizila 29.)

Ze zamysłom popichestach we swojich rozpominanjach. Nětko pak cizilo
za cizilom potracžowanjo, a drje za tji njebožele pšchinjeju — kónec. Čas
fermischow je tu a zymiski čas, čas zabawow jo bliži. Na czož wosebjje myslach.

* * * *

Bohórski su pšchecy byle, ale tajke zrudne časy jako nětko, serbska
zemja zawěrnó njepomni, a wěti wona stoji.

Ow, njejsym ja žadny mnich, a njebojće jo kapucinadow, ale wóndanjo
mi něchtó powjedasche: A sčyto dže sebi chceš, najlěpje je, zo je do klóštro-
w zdawaš. Tam su ishowane, a maš je wěste, a njetrjebasch ze strachom wo
nje tšchepotacž. Pšchetož stacž czi dženniški džeń njedjam za žanu . . .

Njehonju was do pusečiny, do samotow, ale wo to was prosh moja
serbska a tšchescžansta wutroba, zo bysčže, hdyž chceš jo zawjeselič, rozrado-
wacž, pozabawicž, zo bysčže to po tšchescžanstu a po staroserbsku činili.

Tak je to tehdom bywało, wam wupisach, hdyž tute »bastate wěcy« za-
pisach. Njejsym z tych, kotřiž wschitto stare křwala a do njebjes wuzběhuja,
jako bychu w tych dobach jenož swjeći Serbja a zbóžne Serbowki spó-
lile w Serbach. Bili so su a kažali, a wjele njerozoma su we swojej njewzbožela-
nosći činili, ale sprawniški byli su, dylži našch pšchitomny splash. Tak
z porstom pokazowali pak sebi ženje na nas njejsu, kaž to nětko — bohužel
zo z prawom — činja a móža činicž.

Pšchetož serbski lud je so jara slazyl, wosebitych wěcow mjenowacž nje-
budu, nohcju, je to pšchž měru mazane — a ja myslu, najbóle ze štu-
wanjom ludowych towarstwow jo tu hišće něšto naprawicž hody.

Zaklad vsakeje mizerije, kerjeń zloho je wězo hłubšcho: we swójbje. Stylno kóždomu, kiž z našchim ludom mēni, je, widži-li našču wjesnu młodžinu. Do młodžiny ličju hólcom, holcy wot schytnatoho do dwacytoho lěta.

Doba wot schytnatoho do dwacytoho lěta je wulcy wažna doba. W tym čašu móže čłowjek najwjacy nabyć, ale tež móže w tych lětach najwjacy wotbjeć. W tej dobie tworja a twarja so spoczątki pschichobneje powahy čłowjeka, a často, z wjetšcha mohł rjec, tať bywa: zo tajtiž je čłowjek so wuruń do dwacytoho lěta, tajki potom cyłe žiwjenje bywa. A šytož so čłowjek w tutyh lětach nawučži, to so pozdžišcho ani muž, ani starc nje-wotwučži.

Bohu budž stórženo! W dobie wot schytnatoho do dwacytoho lěta so štoro docyła na kublano młodžiny njedžywa, a jenož ischłóblnym wliwam wo-štajana bywa. Senož w žadnych pschipadach je wo kublano postarane. A to so hiščeje mnozy na schulu zatorhuj, zo jim schula na 8 lět bjerje džěčo, kotrež by za čas, šytož w schuli wuškda, mohło doma pomhacž. Mnozy zdychuja za starymi časami, hđžež je knjez „schulmeister“ za tružnej ławtu jedžo abo toščeža džělajo — wučžil a „meister macž“ je džěči plokala, a schulerjo w lěče pasechu a jenož tsi žymy rhodžachu.

We wěštny nastupanju bē to wězo lěpschi, rjeńšchi čas: staršchi bēchu sebi wědomi, zo je teje wučžby „w schuli“ malo, a doma tež wučžachu. Čžitachu z džěčimi, a wosebje: wobtručowachu je we wěštnym dobrym, t čzomnuž w schuli bywachu nawjedowane. Wjez tym zo džensa jara často staršchiški dom pokopuje, šytož je schulski dom twarił. Knježa wučerjo su hrijadli džělali a wobswjali, a doma, hđžež bychu mēli plěč a pschilowacž, su knotwiščeža nasadželi zwjercha a do spody wacžkow.

Njedžiwajcy toho pať, lubaj nano a macži, hořpodarjo a hořpoga — bēchu schulste lěta waju džěči, waju šlužownych: najkrajnišče a zbožne lěta.

Šacž do schytnatoho lěta bē džěčo w schuli žiwe, a tam špdli ludžik, cyłe demokratiški, w kotrymž su sebi wšchity runja byli, po prawach a pschisłušnosćach. Tam je poľno wjesolnych towaršchow a towaršchtow było, z kotrymž móžese sebi poľkocjeć a wjesele sebi pohrajtacž bjez wusměščenja, bjez zacpěča, bjez jědu. Tam je nadobno čzucžiwych dobrych džěči było, z kotrymž je sebi žwoje łamalo pomazki, kotrymž móžese zdžělicž swoju zrudobu a radoseč, a kotrež z nim z cyłej njedželeney wutrobu wyskachu, so rudžachu. Z krótku, twoje džěčo je šacž do schytnatoho lěta w towarštwje pschebywalo, kotrež z jenym škorwom mjenuju idealne. Za myslu, zo ani knježny, mnišcha w kłóschtrach tať zbožowni njejsu, jako zbožowna žhroma-žžizna džěči.

A nětko po schytnatym lěče? (W někotrych domach hiščeje tať doľho njecžataju a na šlužbu dawaju...) — Raž z čžichoho čžolma je hólce wučžilnjeny, na puštu škalinu.

Towarštwu schulskich lět je z razom žhubjene, doľež by to hańba było, hiščeje z nimi so pschecželicž a nowych towaršchow — je podarmo pytacž. A staršchim so družicž njemóže: wotrocž, krunwarja njewidži, hořpodar je knjez a knjezi — knjezi, domjaca džowta, by so womazala, by-li „z čzeleđžu“ z jeneje schłě pojědta. Na rejwanškej łubi su buršci, křžžkarške a šlužowne ławki nastajane, jeli tam te šlužowne z cyła hiščeje su. Se po bratrowštwje a šotrowštwje schulskich lět, ržyž złota luboseč młodych šłonežnych dnjom zez-

plódnjej Hanje wołolo Wołomuca a Brna tež akademicych wzdželaných rólnikow. Nanowje pať su jich kručje džerželi w howrjenju wulkomešta, a tak so cyli mužomje wróćajchu; a zhorđžili njejsu, a na žnjach džělaju z cyłym dworom, a potom w sejmach haja prawa naroda a stawu. A zbožowny so čuju, zo tež naschu čyrjóbku w sejmnje zastupujetaj rólnikaj, a derje zastupujetaj.

Rakymaničtaj so t tomu z tym, zo wuknyšćtaj. Tež ty, serbski hospodarjo a nano: hladajtaj, zo bychu w domje bydliłi dobri a swětli ludžo. Hladajtaj za swojimi ludžimi, tež z čim so zabawuju, za čim žadaju, a sam jim we wšěm dowolenym budž pomocny a po woli, zo by jich rucy měl a tež — jich wutrobny. Njehy čitaju, čitaju spišy a časopisy, sam jich t tomu nawjeduj, a wosebje jim towarštwu poručuj a sam do nich swojich ludžy wobž!

(Postracžowanjo.)

B Łužicy a Sakskeje.

3 Ahróscje. Nastawt w poslednim čyisle (44.) „Katholstoho Bosola“: „Drobnosće ze stawiznow Ahróscjanstwe wosady“, je nas tudy jara zwjeselił. Čješćeny pišowat tutoho nastawla drje pať lubje dowoli, zo t tomu něšto porjedžimy a tež něšto dodamy. — Šhtož šchulu nastupa, dha tosama ženje w tej thěži byla njeje, hdžez tyschet Kralec hižo jara dolhe lěta byla; tuta thěža pať njeje jich, ale wot starodawnych časow sem korečmarjec thěža, stari ludžo ju mjenowachu prjedy tež „Stara korečma“, šhtož je wopravdže tež byla. Bóbla je tež něhdy pivačnja stała a cyly korečmaršći statot. Na tutej korečmarjec thěži je w přenjej tšerčinje minjeho lěstotka bydliła knježna Klara Žatelec, džowka přjedawšchoho Ahróscjanstoho wučerjy Žatela. — Tuta Klara Žatelec bu w tejsamej thěži wot wěstoho Wolfa rubježnje nadpadnjena a stónowana runje na tymjanimym dopođnju, hdžž Ahróscjan Dučzmanec njeboh knjež w tudomnej faršej cyrkwi swoju přimicu šwecžeske.

Něćžijcha farška schula je wołolo lěta 1820 (nic 1837) twarjena. Těhdomnišči druzi kapłan knjež Žakub Wjenta je měl wyšchši dohlad nad schulskim nowotwarom. Knjež Wjenta běšče tudy druzi kapłan wot 1818 hač do lěta 1822 a pščinđže potom jako kapłan te kralowškej dwórškej cyrkwi w Drježdžanach; wumrě tam w lěće 1853 a běšče z tudomnoho Bisafec tubla rodženy.

Šdyž w lěće 1835 nowy schulski zaton wo nuzowanej schuli (Zwangsschulgeseß) wuńdže, bu tuta schula pšchetwarjena na dvě schulškej stwě a na wobydlenjo za dweju wučerjom (hladať Serbske Nowiny čyisło 43. 1902). Přjedy tam tež zwońk bydlešče. Tak dolho hač so pšchetwarjenje stawašče, džeržesče so schula nic na korečmarjec thěži, ale we Wicžazec starym domškim. (Nětk hač dotal Frencler thěža.) Přeni pomocny wučet w Ahróscjichy běšče, tudy tež rodženy, knjež Žakub Kral, nětk wučet na wotpocžintu w Radworju, a druzi knjež Franc Kleiber, kiž je jako wučet w Róžencze wumrěł.

Tež do lěta 1820 je farška schula na jamšnym měštnje stała, hdžez nětko. Wšichšpomnič móže so hišće, zo je lětsa na dnju swjatocho Michala za nowu wjetšchu schulu (za 3 wučerjom) twarše měštno něhdže 1 kórc wuščyža wotkłane a wotměrene wot farštho pola cyly blizko pšči wšy mjez pučžomaj, kotrajž t Prawocžicam a t Žasěny wjedžetaj. — Bóh baj dobry wuščpěch t twarjenju. —

Czasnik na tudomnu chrzwinistu wężu je w lécze 1836 dźelał a stajał rođenym Ahrósczan, Jan Jurij Kislink. Tón je tež do druhich dźelow Sakskeje z česlěžu a křwalbu wjele wulskich časnikow dźelał. Wufnył je jenož to najprědu pschi wowcy pasenju jako wowczer a pozdžišcho, sčtož je sebi na pschihódných městach tam a sem stradžu wothladał. Běšche to wopravdže genialny muž!

M. K.

(Přichispomnjenje redakcije. Wo mjenowanym wumjelcu Kislinku trasch budže nam móžno, jónu wosebity nastawc podac.)

B cyłoho swěta.

Sakska. W Lipsku maja w tutych dnjach wulcotne swjatocžnosće. Soho Maještosć kral Jurij je přeni króć jako kral tute druhe hłowne město naskchoho wótnoho kraja wopytać pschijěl. Drobnišchu rozprawu za tydžeń, po stónčenju swjedženjow, podamy.

Němska. W Charlottenburgu bu zańdženu njedželu nowa wysoka šhula za wumjelstwo a hudźbu poswjecžena, pschi čimž so tež kejžor z man-dželskej wobdžěli. — Na samym dnju swjecžeske univerzita w Halle wopom-njeński džeń swojoho 400 lětnoho wobstača.

— W znutsčownej politycy so wjele rěči, zo chćetej so knježerstwo a sejm tola hišće wo nowym cłownym zakonju zjednać. Na czo so po prawym tuta nadžija zložuje, ničtō z wěstosčju prajicž njewě. Něka, zo su nahladni zapóšlancy z centrumskeje, konservativneje a nacionalliberalneje stronj ze zastu-pjerjem knježerstwa so rozmołweli. Někotre nowiny chćedža tež bižo prajicž, zo wjetššina w sejmje chće powyschenjo cłow spuščćicž. Lěpje snadž by to wopravdže hišće bylo, hač zo by cyły nowy zakon spadnył a wšitko pschi starym wostało. Wosebje knježerstwu zblížene nowiny w tomle zmyšlu pisaju. Sčto na cyłej wěcy je a hač budže so z cyla hódžecž zakon přchěz privatne rozmołwy došćncicž, to nas hačle pschichod nawuczi. Dotal wšcho njewěšte stoi. Sejm pak njedžiwajcy na stónčny wutónc wuradžowanja dale plecže.

— Tšjo nahladni sejmscy zapóšlancy su posledni čas zemřeli, dwaj z centrumskeje a jedyn ze swobodomyšlneje stronj. Z centruma zemř zapóšlanc Brandenburg, kotryž je po Windthorstowej smjerczi wotřes Meppen w sejmje zastupował. W pruskim sejmje bě hižo wot lěta 1883. Njeboh Windthorst sebi joho jako swěrnoho dźelačerja jara wažeske. — W Nachenje zemř w přchědwječor Wšchěch swjatych přjedawšči zapóšlanc prawnik Šózef Lingers, přchěz 84 lět stary. Hižo lěta 1852 zastupi do politiskoho žiwjenja a je wšitke wojomanja za katolsku cyrkej w pruskim a pozdžišcho w němskim sejmje swěrnje jobu činił. W kejžorstwowym sejmje zastupowaske wón někotre socialne zakonje, wosebje wo swjecženju njedžele. Wo Moltkowej smjerczi bě wón najstaršči zapóšlanc a tuž bu tež z časami přäsident po starobje. — Tšecži zemřety je znaty swobodomyšlny zapóšlanc Rickert. Přiedy kšicheske t nacionalliberalnej stronje, a jako tajki je jobu za meiste zakonje hłojował. Zako wjednił swobodomyšlnoho zjednocženstwa běšche pozdžišcho pschecžiwu katolikam sprawnišči a hłosowaske za namjet, po kotrymž mějeske so jesuitski zakon zběhněč. Wosobinscy bě na wšchěch stronach waženy.

— Němski zapóšlanc we Winje, wjetš Gulenburg, čžežke khorosće dla swoje zastojnistwo zloža a, kaž rěka, pschibnje na joho měšino dotalny zapóšlanc w Štalskej, hrabja Wedel. Gulenburg bě jako wosebje zabawny

człowiek fejdorowy wosebity pscheczal a pschemodžejše joho husto na joho pucžowanjach.

— W Warlinje bė zańdženu niedželu wulka pólsta ludowa zhromadžizna, na kotrejž 16 rěčnicų porěčachu. Jednasche so tam wo duchownej nuży, kotruž maja pólscy katolikowie w Warlinje čerpjeć. Warlin ma po Waršawje najwjačy pólscy wobydlerjow. Za nich maja jenož w 4 cyrkwach druhdy pólste předowanjo a bože služby, mjez tym, zo so w druhich 9 farach ženje pólscy njeprědujo. W něsotrych farach njeje ani duchownoho, kiž by pólski rozemił, zo móhli so Polacy pólscy spowědač. Bjez džiwja, zo so mnozy z nich pšchi druhich strachach wulkocho města ł njeměrje a ł socialdemokratistomu zmyšljenju pschuwobročēja. Šbže hłowna wina tyčų zlyčų poměrow leži, nje-hodži so z wěstočžu rozludžić; čžežto pak ma so mēricž, zo je duchowna wychnoščų pšchi tom čyle bjez winy.

— W Bóznanju bėchu wošobne knjenje wustaw za khude džěčzi załožile, w kotrymž jěšč dōstawachu. Wězo so tam pschědstojicžetki tež wo to starachu, zo bychu so džěčzi w macžernej rěči wudospolnile. To drje bė pschicžina, zo so knježestwu tutón wustaw nješpodobasche, a zo jón tohobla zběhny. Krótko po tom załožiču tam židža podobny wustaw a tón je hnadu namakał pschěd knježestwom. Tutomu njerunomu zadžerženju pschěčžimo katolikam a židam so jamo liberalne nowiny džiwaju.

— Nowy bamžowski nuncius Macchi je swoje zaštojństwo w Mnichowje nastupil a so přync-regentej Luitpoldej pschědstajil.

— W Sejsenskej bėchu nowe wólbų do sejma a přjedny tak šplna nacionalliberalna strona, do kotrejžų z 50 zapóslancow 40 slusčachu, njezměje pschichodnje ani 20 zapóslancow. Wschudže so lud wot teje strony wotwobročža, kotraž njewě nicžo druge čžinič, hacž pschěčžimo katolskej cyrkwi zatħadžěč, hđžež ma mocų ł tomu.

— W Schwarzburg-Rudolfsstadt ma sejm po poslednich wólbach mjez 16 zapóslancami 8 socialdemokratow. Wudže zajimawe, tak so tam pschichodnje knježenjo wuwije a cyły statny rjad pōndže.

Awstrija. Gřefski kral pschěbnywasche něšto njedželi we Winje a je so zańdženu sobotu zašų domoj wrěčžil. Zo je we Winje tak dołho był, šwědčzi drje wo tym, zo čcetej wobej knježestwje we wažnych narańšich prashenjach pschěžjene škutkowacž.

— Wšchi nowych wólbach do sejma w Delnej Awstrijskej ju kšesczanscy socialni pšchi wužičej wólbje nětko tež posledni wjeńny wotrjes z wulkej wjetščinu dobyli. Tak je najwjetšcha nadžija, zo tež pšchi wólbach w městach z najmjeńšcha telko špōlow dōstanu, zo změja w nowym sejmje wjetščinu. Wschitcy napšchěčžnicy, socialdemocraczi a liberalni, bėchu pschěčžimo nim zje-nocženi a wojowachu z njewuprajitej zelħarņošču a njeħarńitošču pschěčžimo nim. Ale lud je po šprawnošči rozludžil pschěčžimo nim. Ze to džat za to, ščtož je kšesczansko-socialna strona hižo dotal, hacžrunjež sama hiščeže do-špōlnu wjetščinu njeměješe, ł lěpšchomu cýłoho traja škutkowała. Wžo wot lěta 1896 móžeše tuta strona wo wažnišich naležnoščach zakonje po swojej woli złožowacž. Žinancy su so pod jeje wliwom polěpšchile. Wjez tym zo na krajnych dołħodach lěta 1896 4,128,668 trónow brachowasche, měješe kraj lěta 1900 3½ milliona zbytku a w krajnej kašų bė lěta 1896 jenož 93,000 trónow, ščonc lěta 1900 pak 5½ milliona trónow. Nowe zakonje bė tuta strona wosebje ł lěpšchomu džěławoho ludu dawala a pschěčžimo wulkim

množiła. Wosebe dzěłaczerjo su pšhecziwo wulim wobsedzerjam rozhorjeni, kaž so to posledni čas w tom pokazowachu, zo mnozy dźěło zložowachu. To bě zasty pšicizina, zo wuhło posledni čas tak njesměrnje wjele płacěješe. A tomu pšicindu mjerzanja we wotownej politicy. Na Filippinach maja stajnje so hišćeje ze zběžarjami bėdžić. Na fupje kluba su jako „wufwobobžerjo“ mało dźaka namakali, a poslednje dny su tež na fupje Portorico nowe zběžki nastale. Njebžiwajcy na to, njeje tola wěrje podobne, zo republikanowje tón krěč hjo podleža, dokelž maja wšitke wulke zjednocženstwa z jich njesměrnej mocu na swojej stronje.

— W New-Yorku rozbuchnychu k swjećenju wólbow pšichotowane rakety a ranichu a morichu wjele ludži.

Za nowu cyrkej w Plawnje w Vogtlandže: Njemjenowana z Budyšina 3 hr.

Za stacijony w Lubiju: M. C. z Budyšina 5 hr., Michał Hojer z Khrósćic 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8532 hr. 98 pj. Dale darichu: Молоканы: Na Khrósćanskej kermuš: 2 hr. — Radwofska Płatowa Komisija: W Měkowje 21./10. 1 hr. 25 pj., na Bjesadže: Nawka sen. 20 pj. Hromadže 1 hr. 45 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Budyška serbska „Jednota“

změje jutře, njedźelu 9. novembra, wječor we 8 hodžinach zhromadźiznu w katholskej towaršni (kath. Gesellenhaus) na garbařskej hasy. Přednošk změje knjez wučer Sommer. — Njech so sobustawy zeńdu w nahladnych syłach.

Předsydstwo.

Towarštwo Serbskich Burow.

Sobotu 15. novembra t. l. dopołdnja w 11 hodžinach změje wubjerł zhromadźiznu w Sendzic restauraciji na kotolškej hasy w Budyšinje. Brosy so, zo bychu wšitke poboczne towarštwy zastupjene byle. Tež hošćo su witani.

Głowne přichodźištwo.

Diwnosć čisło 8 w Dobroschicach,

wšcho stojo a ležo, je hnydom ze swobodnjeje ruki na pšchedań.

Děchacile buncle z filcowej abo kožanej póduschu poruča nastuńšo

Józef Armann, schewski mištr w Khrósćicach.

Tež mže jedyn wučownik k nowomu lětu abo k jutram tam do wučby stupić.

Wolofonoscherja pytam! Dokelž je mój doholětny wolofonoschěr wyschichu službu w pšchepustwoje dóstał, pytam nastupnika za njoho.

A. Pittner,

twornja za tuti, pšchepustwo wolija a mybła en gros w Budyšinje.

Wutrobny dźal a Zapłać Bóh tón Anjez wšitkim znatym a pšhecželam, kotřiž su moju nětko zemrětu lubowanu džomfu **Ganžu** w jeje khorosći wopytowali a tróštowali, kaž tež wšitkim, kotřiž su ju k rowu pšchewodželi a jeje kashčej a row z wěncami wupshčili. **Michał Zurl,** fubler w Rěžencze.

Čiřčej Smolerjec knižicishčćenje w Macčićnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Indomys časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 46.

15. novembra 1902.

Lětník 40.

Statistika katolikow w Sakskej.

1. decembra 1900.

W čyisle 29. toho lěta smy zapis ličby wobydlerjow cyłje Němskeje po
hlownych wěrywuznačach podali a tež, kak su w jenotliwych krajach Němskeje
rozdžěleni.

Nětko chcemy tež zapis katolikow w Sakskej zestajecž. Činimy to
po officialnym wozjewjenju statistiskoho bureauga w jeho časopisu.

I. Budyska dioceseja.

Samtske hejtmanstwa:	W městach:	Na kraju:	Ž cyła:
1. Budyschin	6217	5889	12,106
2. Ramjenc	998	6652	7650
3. Lubij	929	2509	3438
4. Žitawa	6641	11,685	18,326
W Budyskim wokrjesnym hejtmanstwoje bromadže:	14,785	26,735	41,520

W cyłej Budyskej diocesy je potajkim po poslednim ludulicženju
41,520 katolikow.

Bo pschědposlednim ličženju 2. decembra 1895 běšče 34,892 katolikow;
1875: 29,690 a 1871: 26,980.

W jenotliwych městach Budyskeho wokrjesneho hejtmanstwa, sčtož je tež
najcha Budyska dioceseja, su 1) w Budyschinje 3198, w Bistopicach 341,

w Scherachowje 2678 katolikow; — 2) w Ramjencu 749, w Halschtrowje 40, w Königsbrücku 132 a w Polčnicach 77 katolikow; — 3) w Lubiju 780, w Bjarnacicach 43, we Wšporku 38 a w Nowosalcu 68 katolikow; — 4) w Žitawje 4906 a we Wostrowcu 1735 katolikow.

II. Drježdžanska diöcesa.

Głowne města:

Drježdžany	37,279
Lipšt	19,142
Ramjenica	10,518

Samiske hejtmanstwa:

5. Annaberg	3331	17. Borna	1476
6. Ramjenica	4718	18. Döbeln	2552
7. Glöha	1434	19. Grimma	2494
8. Glauchau	2181	20. Lipšt	4224
9. Marienberg	916	21. Dschas	1137
10. Dippoldiswalde	853	22. Rochlitz	1011
11. Stare Drježdžany	10,789	23. Auerbach	2867
12. Nowe Drježdžany	7354	24. Delsnig	2271
13. Freiberg	1903	25. Plawno	5868
14. Wulki Hajn	2370	26. Schwarzenberg	3265
15. Mišchno	5322	27. Ćwikawa	8066
16. Birna	8874		

Abó po wotřesnych hejtmanstwach rozdžělene, ma Drježdžanske 74,744, Lipšowske 35,306, Ćwikowske 22,337 a Ramjenicžanske 23,098 katolikow. Wšcho hromadže je potajkim w cyłej Drježdžanskej diöcesy **155,485** katolikow.

Po pschodposlednim ličanju 2. decembra 1895 běšče tam w Drježdžanskim wotřesnym hejtmanstwie 51,908, w Lipšowskim 23,793 a w Ćwikawskim 29,692 (Ramjenicžanske hake bu pozdžijšo založene), hromadže 105,393 katolikow; 1875: 43,659 a 1871: 26,662.

W cyłej Sakskej běšče potajkim 1. decembra 1900: 197,005; 1895: 140,285; 1875: 73,349 a 1871: 53,642 katolikow. — Wulke pschibyrwanjo katolikow w Sakskej w běhu poslednjeju lětdžesatkow ma so z pschicjehowanjom mnohich katoliskich dželaczerjow wuswěćicž, kotrychž móćne rozwićšo pschemyšla w Sakskej do kraja čehnje.

(Potracžowanjo.)

B Łužicu a Sakskeje.

3 Budyščina. Kolowosko Budyščina termušča a w Budyščinje hermant — to drje bě dwója pschicžina, zo bě naš tón tróč na měsacžnej zhromadžiznje naschjeje lubeje „Zednoty“ mjenje hacž hdy přjedy (malo pschěz 60). Někotři wšak stajnje swěrní tu kóždy tróč su — a jich městna ženje přózdne njejsu. Haj, jedyn sobustaw bě žonu a termušcu wostajiwšchi hischče na zhromadžiznu dóščoł. Slawa jomu! Družy pak su zapřisani — ale malo hdy so pokazaju. Zola njespuščežny nadžiju rjanu, zo so wróća złote čas, hdyž bě naš 140 a wjacy. Termušče budža nimo, zakazany čas nastanje,

tať zo so potom druhu njeďzelu decembra sala khopata napjelni. Tón króć mějachmy luby wopnt. Knjeź wučet Sommer pschednoschowajše nam jara zajimawje nimale počtra hodžiny wo swojim ruškim pučžowanju. Pisane wobrazki z ruštoho žiwjenja a kraja, změšchane z drobnostkami ze železnisteje jězby po Ruskej, pohlad na Warschawu a wopnt we Warschawskim psched-měsće Prahy, jězba na schěrochich rjanych ruškich železnich wozach a wulgotny wuhlad na zlotu Moskwy z jeje 800 cyrkwyemi, wscho to hladajcy pschitomnych jimašče a putajše, a kóždy stónč zghromadžizny wuzna: „Dženja pak bě rjenje.“ Knjezej Sommerej horzy džat — a bórzy zašy fust dale. — Šerwat hiščeje spominachmy na džet skhudyh Duschow a na naschich pschedrochich mótežincow tam na Mikkawšchu (za nich změje so boža mšča), a dopomnichmy so na to, zo ma Serb Serbej za pomnik božu martru a to ze serbskim napisom stajicž (samjenječesat hižo wě, hdže ma sebi po serbske hrónčtso hič, hdž pschi serbskim napismje wostanjenju, a kóždy serbski duchowny abo wučet wam rad serbske napismo zestaja). Stónčnje hiščeje pschecžitachmy sebi „Prěnju jězbu po železnicy“ ze „Směschow a powjedanečkow“. — Nječ pschichodnu zghromadžiznu (druhu njeďzelu decembra) próždne stólcy njescherja, ale sala so do poslednjoho kucžita wupjelni.

W Aldorfje we Bogtlandže je, tať we wschelatich městach Bogtlanda, licžba katholicow z kóždym lětom pichiberala. Tať bu w Aldorfje samym po poslednim ludulicženju 608 katholicow nalicženych. Dofelž je Aldorf wot farskeho města Plawna zbaleny, dhrbjeiche so na to myslić, tam wosebite duchownšte městno založicž. Tuž je japoschtostki wifariat expozituru abo kaplanstwo, wot Plawna wotwisne, tam založil, k čomuž je tež knježestwo domownošć dało. Z wulkej prócu a rozhladnosčju Plawnisteju duchowneju, wosebje kaplana Mandela, su tam psched nětotrym časom rjane twarniščežo supili a wjetšchu křěžu natwarili, kotraž budže z dobom cyrkej, wobhdenjo za duchownoho a nabožna wučetnja. Mowy boži dom, nětko dokonjany, je minjenu njeďzelu kralowski kaplan a konsistorialny radčičel Monsignore Klein z Drježdžan swjatocžnje swjecził. Pschi swjecžiznje (benedikcije) běchu pschitomni nowy duchowny abo expozitus za Aldorf, knjež kaplan Mandel, dotalny kaplan w Plawnje, dwaj duchownaj ze susodneju křěšćeju wofadow w Alchu a Grasslicach, tež měščanosta a deputacija města Aldorfa. Hdž bě knjež Klein swjecženjo božoho domn zwonta a znutika dokonjať a rjana rumna cyrkej z pobožnymi napiselnjena, mějesche wyšokodostojny knjež předomawjo, w kotrymž nowej wofadže zbožo pščejesche a žadanjo wupraji, zo by wofada w tom domje nadobnywała a won do žiwjenja noshła žohnowanjo a prawoho katholickeho ducha, kiž so w žiwjenju wopofazuje tať čžiche, něme a tola derje zrozemilne předomawjo. Wo tutej rěči knjež Klein knjeza Mandla jato přenjo katholickeho duschepastyrja za Aldorf do nowoho zastojnstwa zapofaza. Pschi swjatocžnej božej mšchi, kotraž potom scžehowajše, Cäcilie towaštwu z Plawna (40 sobustawow) spěwajše. Wo božej mšchi hiščeje knjež Mandel swoju nowu wofadu z pohunwacymi słowami poštrowi, a Te Deum swjatocžnosč wobzamfny. Popołdnju běšče swjedženšťa hoščžina w hotelu „Blauer Engel“, hdž běšče wječor swjedženšťa zghromadžžna.

Z Prahi. Dopisy ze Serbow sem prikhadžace přeja, zo bychmy, kaž minjene lěta, tež lětsa w „Posole“ zapisali, zo a što tu w serbskim domje w Prahy smy. Tajkomu česowacomu přeču so radži pod-

wolujemy. Loni hospodowaše naš seminar, kaž wěšće, 9 bohosłowcow a 25 gymnasiastow. Z nich su nas wopuščili 3 bohosłowcy, kotřiž zastupichu do měšnistwa a jedyn maturus, kiž we Wrótsławju dale studuje. W započatk tutoho šulskoho lěta zastupichu 3 gymnasiastci; z 5 maturantow zwostachu tu 4, tak zo mamy nětko 10 bohosłowcow a 23 gymnasiastow. Su to (Serbow spóznaješ na šěršim čišću):

a) bohosłowcy:

- w III. lětniku: Karl Schindler z Kamjenca, Pawoł Löbmann ze Šěrachowa a Jan Rücker z Grunawy;
- w II. lětniku: Jan Wjenka z Róžanta, Benno Rösler z Callenberga a Michał Mič z Dobrošic;
- w I. lětniku: Mikławš Dórník z Njebjelčic, Hendrich Kielmann z Wostrowca, Jurij Rjeda z Hory a Jurij Deleńk z Haslowa;

b) gymnasiastci:

1. we VIII. rjadowni: Józef Just a Alois Jeriga z Wechselburga;
2. w VII. rjadowni: Karl Smets z Drježdźan;
3. w VI. rjadowni: Isidor Ebermann ze Seitendorfa, Jan Cyž z Kašec, Jurij Hantuš z Radworja, Rudolf Langhammer z Reichenbacha a Jan Koschitzki z Drježdźan;
4. w V. rjadowni: Franc Walter z Lubija, Erich Harazim a Józef Faulhaber z Lipska, Cyril Wjenka z Róžanta, Franc Just z Wechselburga a Jurij Weiss z Cotta;
5. w IV. rjadowni: Jan Erdtel z Mišna, Mikławš Rjenař z Kukowa, Jakub Wjacławsk z Hórkow, Mikławš Just z Kukowa, Jurij Šolta z Pančic a Alfred Stodenk z Drježdźan;
6. w III. rjadowni: Pětr Žur z Raibic;
7. w II. rjadowni: Robert Apelt ze Žitawy a Leo Nadler z Limbacha.

Naličiš nas potajkim 33, 20 Němcow a 13 Serbow.

Minjenu njedźelu uějachmy tu mały swjedźeň. Knjez prašes woswjeći nam rjanu postawu swjatoho Józefa, kotruž na rjenje wumolowanym a wupyšenym městnje, hdžež so před lětami myjachmy, nadeńdžeš. Bohosłowcaj rěčeštaj při tutej składnosći wo swjatym Józefu. Njeh tutón wulki swjaty wuprosy a wuliwa na svojich česćowarjow hnady, kotrež tak nuznje trjebamy.

Na zasywidženjo, hdyž budže rumpodich jězdzić! W.

Přispomnjenjo redakcije: Nimo 33 studowacych w tutym dopisu mjenowanych, kotřiž w Praze so na duchownstwo přihotuja, su hišće 7 bohosłowcy, a to;

1. w Mohuču: Jakub Žur z Njebjelčic, w poslednim lěće;
2. we Wrótsławju: a) w alumnaće (poslednim lěće) Pawoł Kurze z Wostrowca, b) w theologiskim konvikće: Edwin Posselt z Wostrowca, Franz Wels a Schulz z Drježdźan a Wilhelm Salm z Budyšina.
3. we Würzburgu: Klesse z Lipska.

B cyloho swěta.

Sasja. Wulkotne swjedženje je w minjennym tydženju Lipsk swjećiz. Tute druhe hłowne město nascheje wótcizny je Soho Majestofcź kral Jurij přeni króčź jaśo kral wopytał. A powitanju krala běšče cyłe město wupychene, najkrasnišcho dwórniščežo, cyłe drohi wot dwórniščeža hačź te kralowiskomu hrodej, měščanste a statne zjawne twarjenja, kaž universita, radna kěža a t. d. Soho Majestofcź pschijědže wutoru 4. novembra popołdnu w 3 hodžinach z wosebitym dwórskim čahom do Lipsa. Soho pschewodžachu ministraj v. Měchl a v. Hausen, dwórski maršchal v. Carlowit a druzy wjšoch zastojnicy. Na powitanjo běchu najwjšichšchi zastojnicy kaž general v. Treitschke, komandeur 2. jasktoho wójska, pschitomni, psched dwórniščežom stojesche čjestna kompanija, a po cyłym puczu schulerjo a sobustawy towarštwow w schpalirje stojachu. Psched hłownym póstiskim hamtom krala wjšichšchi póstiski direktor, kiž tam z 1200 póstiskimi zastojniskami stojesche, powita. Hłowne powitanjo so na radnej kěži sta. Psched njej kral z woza stupi a bu wot wjšichšchoho měščanosty dra. Tröndlina powitaný a do wulkeje sale domjedženy, hđžež měščanosta wutrobne a pokorne słowa w mjenje města rěčesche, radojcz nad wopytom Soho Majestofcže wupraji a njethablacu šwěru te kralej a kralowiskomu domej slubi. Po swjatocžnym powitanju kral hačź do kralowstcho hrodu dojědže, hđžež za ččas pschewhmanja w Lipsku byblešche. Wječzor 1/26 běšče dwórsta hoščina, po njej we 8 hodžinach špěwasche špěwatške towarštwow, 1600 špěwarjom, šerenadu. Srijebu rano wopyta kral božu mišču w katholickej cyrkwu a wobhlada sebi dopołdnja woještke wustawy w Mödern. Popołdnu běšče swjatocžny wopyt university, kotrečź Rector Magnificentissimus jaskti kral je. A tutomu wopytej bē tež minister wuwučžowanja v. Seydewitz pschijěł. Wschitkón blyščež, kotryž Lipskowsta wjšoka schula ze starodawna ma, so pschi wopyče jeje najwjšichšchoho knjeza z nowa wuwivasche. Po swjatocžnym powitanju běšče kral dwē hodžiny dolho pschi pschednoschtach profesorow rektora dra. Wacha, dra. Wendta a dra. Hausa. Wječzor počžečizchu studenci, něhdže 3000, krala z faklowym čahom. Schtwórit dopołdnja běšče kral hiščeže pschi pschednoschtu profesora Wis-a pschitomny, z tym bē wšče schtyri fakulty ze swojim wopytom počžečizł. Pjatt dopołdnja pobu kral w Ehrenbergskim revirje na hontwoje. Wječzor we 8 hodžinach so Soho Majestofcź ze swojim pschewodništwom zas do Drježdžan wróči.

— Kral Jurij a princjina Mathilda staj so 7. novembra z lětnoho pschewytku w Hosterwicach do kralowstcho hrodu pschewydlitoj.

— W Drježdžanach pobhychtaj na wopyče wulkowješč Michal Nikolajewicz z Ruskeje a wójwoda Ulbrich z Württembergškeje.

Němska. Rejžorsti sejm sebi nětko kručze na šrědki myšli, z kotrymiž by obstrukciju socialdemokratow a swobodomyšlnych pschewinyl. Tak, kaž w tu křiwu so w sejmje čini, njemóže dale hieč; pschetož na te waschnjo njeby wuradžowanjo cłownoho zakonja te kőncej pschischlo. Napščečznich nowoho zakonja drje wudawaju, zo je jim jenož wo to, zo by so zakon dokladnje rozpowědał, wopravdže pak čhebža zakon podilčizčiz abo z najmjěnišcha hačź t pschichodnym nowowólbam do sejma jón dlicž. Majsterje myšla, zo bychu pod hěłom tutoho, kaž rady rěča, „lichmatškoho“ zakonja móhli ludowe hłoty za sebye dobheč. Zohodla maja dolhe rěče w sejmje. Tak na pschitlad zapóslanc Stadthagen w jenym pošedženju 5 1/2 hodžiny dolho rěčesche. Re

kóždomu paragrafeji stajeja nowe namjety a žadaju, zo by so wo kóždym namjeczje po mjenje wothłosoowało. To žalošnje mjele čaja trjeba, pschetož kóžde tajke wothłosowanjo z najmjenjša $\frac{1}{2}$ hodžiny traje. A tomu maja potom tež lohko pschiležnowić, hdyž je mjenje zapóslancow wo sejmje, z cyla wuradžowanja pschetorhnyć. Hdyž mjenujch widža, zo je jenož mało pschecz poloju zapóslancow pschitomnych, wopuščeža nělotši z jich zapóslancow hišće psched wothłosowanjom sal, a poschđenjo ma so potom zběhnyć, dokelž došč hłosow njeje. Zonu su hižo tak činili. Tute stronu ani njepóznaja, tak jara z tym cych parlamentarismus hanja. Soho hłowna zasada džěn wo tym wobstoi, zo so wěch zhromadnje wuradžuja a po mjetschinje hłosow wobzamtuja. Hdyž pak mjenšcina wo sejmje wšchě spomóžne džělo mjetschinje zadžewa, je lěpje, zo by so sejm z cyla zběhnył a knježestwo bjez joho pomoch knježěło. Wjetschina wo sejmje nětko na to myśli, zo by zarjadowacy porjad („Verwaltungsordnung“) trochu pscheměnił, zo njebychu z najmjenjša wothłosowanja wo kóždym wothłosowanju wjacich hodžin trale. Šacž so dobry wotpohlad nělak hodži docpěć, so wězo prasha, pschetož lěwa strona nima pschi swojim zadžerženju ani swědomja, ani rozoma.

— Rejžor je so na dlějšchi wopyt k swojomu wujci, kralej Eduardej, do Zembželske podał. Pschebyma tam na krašnym kralowskim hrodže Sandringham. Zembželske nowiny su joho wězo z wulkim česjećowanjom powitala, runjež je z nich widžecž, zo jich zmyšlenjo pschecziwo němstomu ludej tak pschecželne njeje. Njemóžemy so tež tomu tak džiwacž, spominajcy na njepschecželnošč, kotraž so wo němstym ludu a joho nowinach šajnje pschecziwo Zembželskej potazuje.

— Za nowoho archbiskopa wulkeje Rólnjanskeje diöcezy bu dotalny swjećacy biskop dr. Antonius Fischer wuzwoleny. Wólba mějeske so schtwórk 6. novembra. Jako zastupnik knježestwa bě pschi njej pschitomny wpschidchi präšident Rasse. Pschi swjatocžnych temischad psched wólba běchu družich wpschidchi zasojnich pschitomni. Dr. Antonius Fischer, nowy archbiskop, narodži so 30. meje 1840 w Žülichu jako syn ludowoho wučerja. Wo dočonjanich gymnasialnych a univerzitnych studijach bu 2. septembra 1863 na měšniła wuśwjeceny a bórzu za wučerja nabožništwu na gymnasiju w Ešsen postajeny, hdyž 26 lět zasobu spomóžnje štučowaše. 1. meje 1889 bu won wot njeboh archbiskopa Kremenha za swjećacoho biskopa wo Rólnje wuśwjeceny. Jako tajki je tež wo socialnych prašchenjach k spomóženju ludu z lubošču štučował. Nowy archbiskop je jednory wo swojim wašnju a zmyšlenju, swěrnym wo cyrkwinškich prawach, wuznamjenjenym z dokladnej wučenošču a wutrobnej pobožnošču.

— Psched někotrym časom běše proces, kotryž bě tohodla zajimawy, dokelž so pschi nim wufopa, tajke zrudne poměry wo šulach znatoho pruskeho wustawa za plahowanjo toni „Trakehnen“ knježa abo z najmjenjša hač psched krótkim knježachu. Psched swědkow tam dopotazachu, zo mějachu tam nělotši wučerjo hubjene wobydlenja. Žedyn wobswědčži, zo jomu woda z třěchu nuts běži a zo bě dyrbjal kamory z měchami wodžewacž, zo so draža wo nich njebym womacžala. Šchulste štyh běchu z džěla tak male, zo dyrbjachu džěči z džěla pschi wofnach pisacž. Za nowe konjency wudachu mjele tysac, za šchule pak pienjez njebě. Trakehnen leži cyle k ranju bližko ruskich mjezow, wo tamnych krajinach, wo kotrychž němke nowiny došč napowědacž njemóža, tak jara

je trzeba, zo so tam nẽmska kultura rozšchěrja. Raž z kulturu stoji, wo tom poda proces njepẽtne swědčẽnjo.

Awstrijska. Wólbny do sejma su w Delnjej Awstrijskej so tak dofonjale, kaž su to křesćansko-socialni wocžatowali. Tuta strona změje w nowym sejmie 46 hłow wot 78. W někotrych mjenskich městach su drje podleželi, za to pak su wschitke hłwa we Winje dobyli, we wužškej wólbje tež tamny wotrjes, kotryž mějachu pschecziwo wjednitej socialdemokratow, dr. Alderej, za-
titacž. Wschit tutej wužškej wólbje stachu so we Winje wschelake njeměry. Socialdemokracy rozujemdrjeni, zo bě jich strona wschudže podležala, nadpado-
wachu křesćansko-socialnych. Tuczji so wězo wobarachu, haj, ze wschim prawom rozhńěwani tež woni tu a tam napřchecznikow pschimachu. Na woběmaj stronomaj buchu mnozy ranjeni. Hdyž bu wječor znate, zo bě křesćansko-socialny Prochazla z 339 hłosami socialdemokrata pschecžahnył, buch socialdemokracy tak džiwi, zo móžěše so jich lědy policija wobrócz. Něhdže 60 zajachu. Luger je nětko haſle tñez we swojim měšće Winje a z tym tež w chłej Delnjej Awstrijskej. Pschicžiny, čžohobla su křesćansko-socialni tajkoho wuspěcha měli, smy hžjo w poslednim čžisle rozpominali. A tomu dodamy hišćěže jako hłownu pschicžinu to, zo su křesćansko-socialni swěrnje ratuſcy zmyšleni. Rud je ze swojim wothłosowanjom pokazal, zo nochce ničjo wědžecž wo tamnych pscherabnikach wótnohu kraja, kaž su Wolf a towaršchowje, ale zo chce swěrnje k Ratuſkej džeržecž.

Wuherska. Ze znate, zo maja we Wuherskej židža na chle zjawne žiwjenjo najwjacy moč a wliwa. Žich móč pokazuje so wosebje w tom, zo maja najwjacy nowin we swojich rukach. Wuherska ma něhdže 1000 nowin a časopisow. Z nich jenož 166 židam njeſkluſheja. Wschitke druhe su pak jich, pak tola jich intereſny zastupuja. Wschit tym ma Wuherska 18 millionow wobhđlerjom, mjez nimi nic chle million židow. Židža pak poprawom chly narod nawjeduja. Woni čžinja politiku, ludome hořpodařstwo a nimale wchđe spisy. Woni wudawaju samo „swójbne nowiny za křesćanske žony a jich džowki“ a baji za „křesćanske džecži“. Podobnje, kaž ze wschimi spisami a nowinami, je tež z knihkupřtwom. W Bečce su ze 40 nakladnikow 30 židža a ze 60 knihkupcom 40 židža. Wjez džywa je pschi tajkich poměrach, zo křesćanske zmyšlenjo mjez wuherskim ludom tak mało so zjawnje pokazuje, zo njeměra, njethmanosč a njepóccžiwosč w jich literaturje pschecy bóle pschiběra.

Italjska je so dla pschektorow w čžetwojenym morju z turtowſtim knježetřtwom po zdacžu zash zjednała. Turtowſka chce ſchodu, kotruž su rubježnicy w italjskej koloniji načžinili, zarumacž.

Rom. Raž rěka, chce ruſſi car pschi wopneže w Italjskej tež swjatoho wótea wopytacž. Wosebity ruſſi zapóſlanc pschebnywaſhe w tu křiwilu we Watikanje, zo by so za wuměnenjemi naprašchował, pod kotrymž mēl so wopyt ſtač.

Francóžska ma pschecy hišćěže swoje wobčežnosčje z hewjerjemi we wuhłownych podkopkach, kotřiz so wobaraju, džěto zash započecž. Miniſterſtvo Combes je najpriědy z hewjerjemi trochu lubkowało. Nětko džělacžerjo nochce-
dža tych pschipožnacž, kotřiz maja w mjenje miniſterſtwa mjez džělacžerjemi a wobhđžerjemi jednacž. Miniſterſtvo „Combes“ tak ſnadž na woběmaj strono-
maj lubosč pschijadži.

Španijla. Mlady kral ma prěnju kriju we swojim ministerstwu. Pšchedynda ministerstwa je jomu próstwu pšepodał, zo by cyle ministerstwo ze služby pušćyž. Kral njeje hišće nicžo rozludžil, šchtó mël nowe ministerstwo zestajecy a wjesć. Móžno, zo Sagasta nowe ministerstwo zasy pšewozmjje.

Amerika. Z Venezuele pšchitadžeja z nowa powěšće, zo je přasident Castro zběžtarjom do cyla zbil a zo je pod zwonjenjom zwonow do swojoho hlownoho města jako dobyčej začahnył. Takje powěšće su drje so husto jako njewěrne wupozazate. Tón króć pak so zdadža trochu wěrnišće być. Za němke knježerstwo by z cyla to cyle derje było, dokež ma hišće wot Venezuele na dwaj millionaj zarunanja žadacy, kotraž móže wězo jenož dóstać, hdyž přjedawšće knježerstwo pod Castrum so zasy wobkrućji.

Wšelcizny.

* **Wurubjenje** železničnogo čaha w Americy. W Savannah (stacy Illinois) pšchod někotrym časom rubježnic čah, kiž wot Chicago do Minneapolisa jědže, z mocu zastajachu. Wjednita lokomotivy potom nucachu, zo expreš wóz wotpowěny a trudy dale dowjeze. Tam rubježnic wóz roztičachu a wozachu, šchtóž w železných khamorach namalachu, něhdže 20,000 dolarow. Pucowachm rubježnic nicžo njeczinjachu. Žedyn rubježnik bu pšchi rozbuch-njenju woza morjeny.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 610. Jan Nowak, listynošeŕ w Budyšinje, 611. Pětr Šoŕta z Dobrošic.

Sobustawy na lěto 1901: 810. N. N.

Na lěto 1900: 867. N. N.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: Za nawěštiki: 50 pj. + 50 pj. + 1 hr. 80 pj. + 1 hr.

Próstwa redakcije: Prosimy česćenych sobustawow a woteběrarjow Katholskoho Posoła, zo chcyli dobroćiwje zastate přinoški (tež přjedawšich lět) hač do kónca lěta dopłaćić.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Total w našej redakciji nawdate 8536 hr. 43 pj. Dale darichu: Молоканы: Kermušowarjo z Bačonja: 70 pj. + 70 pj., z Kiny: 50 pj. + 20 pj. z swjes. n. př. b. Hromadže 2 hr. 10 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Towarstwo Serbskich Burow.

Sobotu 15. novembra t. l. dopołdnja w 11 hodžinach změje wubjerŕ zhromadźiznu w Šendźic restauraciji na kotołškej hašy w Budyšinje. Prosy so, zo bychu wšitke poboczne towarstwa zastupjene byle. Tež hošćo ju witani.

Słowne pšchedyństwo.

Na swój **36. založenjski swjedžen** njedželu 16. nov. wječor w 8 hodž. wšěch lubych Serbow přeprašuje

towarstwo katholskich rjemjeslnikow w Budyšinje.

Wšitke Smolerjec knižicisćejnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 47.

22. novembra 1902.

Lětnik 40.

Chowanjo wotemrětych pola pohanow, bydlacnych pschi rěcy Zambesi w južnej Africy.

Zo po smjerczi duscha z čěłom njezanđže, ale zo je tuta njesmjertna, je nam wschittlin derje znate a wědomo.

Rajte pak je měnjenje pohanskich ludow w tutym nastupanju?

Jich hłowne swjedženje, jich wjesela a nadźije, jich strach a bojoseč pschi khowanju wotemrětych su nam dosahacy dopokaz za jich měnjenja a wěru. Wschitcy pohanicy čornuchoyo w Africy, njed su widžani abo hidženi, měrnicy abo najbóle dźiwni lud, čěšćza pschi naspominjenych waschnjacych duchow wotemrětych, kotřiž su po smjerczi w tamnym žiwjenju dale žiwili. Duchy zemrětych móža zawostajenym schodžecž a jich schitowacž, a tuczi zasj wotemrětych pomhacž, kotraž wěra so z čěšćowanjom morthwyc pschi pohrjebje jasnje wuprāja.

Pola křudych murow je tutón swjedžen jednory.

Ludžo pschi Hornim Zambesi čisnu čěło do rěki abo dźiwim zwěrjatam. Zo jich měnjenju zwožtanu na tute waschnjo powoštanki zemrětych psched wonječěšćenjom schitowane. Zohodla njetrjebaja so potomnicy psched wječćenjom duchow wonječěšćenja dla boječž. Pschi Delnim Zambesi pak dnrjja čěła psched dźiwimi zwěrjatami khowacž. Pschedjeljo kladu je do kaječžow, ze syciznow naplecženych, stajeja je potom do tolstych prěždnyc schtomow abo, schtož je hysčeje wěšćishe, pschuwjazaja je za hałzy wylotich starych schtomow.

Tute waschnja su jenož wuwazacž, pschetož dženja khowaja tež čorni prjedomnikow w čěmnej zemi. Zo pak jich njebj dźiwina wuhrjebala a wonječěšćila, namjetaja tamjeni a čěrni na rowy. Rěžby dštanje, njed je bohacy abo křudy, pódla swojeje prjedawicheje drašty tež domjacu nadobu jobu, dale wscho, schtož je w žiwjenju pschi jědži a picžu trjebač, jako schłě,

talerje, łzicy, noże, widliczki, blesche, karanczki a t. d., potom tielby a brónje, a szchoż je najzrudnišche, tež człowjetow. Czim bohatschi szcho bē, czim wjacu do rowa sobu dōstauje! Tak so po smjerczi wjercha, kotryž ma wjacu žonow, najlubšche z tutech same morja, zo bychu w tamnym žiwjenju czornomu knjezej dale štužile.

Žemrē-li pola Makuas (kotřiž su najwjetšci a najmōnšci lud, bydlacy wot pobryhja Magambique hacž k jezorei Wyassa, wot Angoche hacž do Pangani w nēmškej naraškej Africy) jedyn wjerch, so joho smjercž zamjeleži, doniž njejsu štyry žony a dwaj kupienaj wotrocžkaj zajecži. Šduž je so to stalo, wozjewi so smjercž. Šyndom započnu ludžo tišlecž, szchož hacž do khowanja traje, zo bychu wschēch žlych duchow wotehnali. Šduž su so pšhecželjo a zuacži zeschli, wottruhaja wotemrētumu hłowu, našpōmnjene šchēč wopory morja, a ctyh lud so z czētōm do hustoho czmowoho lēsa poda. Tu mōrtwoho šedžachō pohrjebaja, mōrjene wopory pak nakladu z džēla spody, z džēla zwjercha na njohu, kaž tež brónje, draštu a druge wēč. W fhēžch, na rowje natwarjenej, khowaja potomnicy dary lubošče a pšchinōšduja wschelake wopory, kaž piwo, mufu, žito, tobat a t. d., zo bychu šebi lubošč dushche za pšchichod dobyli.

(Stōncženjo pšchichodnje.)

B Ružicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Tndomue „katholske towarštwu rjemjeslniškich“ mēšche minjenu njedželu swōj 35. založenški swjedžen. A tomu dnjej bēšche prāšes towarštwu, knjez tachantški předať Sakub Schewczik, kaž hižo loni, tež lēta zas lētnju rozprawu wo škutkowanju towarštwu w minjenym lēče czisčecžy dal. Z njeje so widži, zo je towarštwu w tom lēče 7 škutkow-nych a 12 czestnych sobustawow pšchibulo, tak zo ma nētko 123 sobustawow, 56 czestnych a 67 aktiwnych. Na khowilu pšchez mēsto pucžnicy je w towaršchomni 248 rjemjeslniškich pobyto porno 171 pšchedposlednjoho lēta, z czohož mōže so tež spōznacž, kať powšykownje wobthod hujenje stoji. W bēhu lēta so pōdla porjadnych njedželškich zhromadžiznow tež nēfotre swjedženje a swōjbne wječory wotbychu, njež druhim wopravdže rjany koncert, kotryž towaršchojo z pomocu nēfotrych ff. wučerjow a dweju knježnow dwōjcy wuwjedžechu. Czisty winošcy wobjeju koncertow, kaž tež pšchedstajenjo, kotrež žōnše towarštwu za tōnsamy wotpohlad wuwjedže, bē za nowe šchidlo (klawir), kotrež je so za 1200 hriwnow kupicž dyrjalo. Za nje je 700 hr. zaplaczene, 500 hr. ma so z dožžnymi listami po 10 hr. bishčeže zwjesč. Z ff. wučerjow su za towarštwu wobjeje džēlali f. Mjecžka, kiz je w knižiwjednistwje roz- wučowal, f. Adler, kiz stenografiju wučži, a f. Schwapp, kiz je swērny a njewustawacy wučet spěwa. Knihownja ma 503 dobrych knihow, kotrež so pilnje čitaja. Na lutowačnju towarštwu dale špōmōžnje škafuje. W tu khowilu ma 50 sobustawow w njej 6906 hr. 57 pj. na dami. Zapoložene pjenjezy so z 3 1/3 % zadanja. Zarjadowanjo nalutowačnje knjezej prāšesej wjele džēla čini, prócy pak jomu žel njeje, hduž z tym mēlodych ludži k luto- wanju pohnuwa. Wyšche toho je tež pohrjebna kasa založena, z kotrečž so spěw pšchi pohrjebje sobustawa wobšlara a boža mšcha na 3., 7. a 30. dnju džeržecž da. Towarštwu je 1536 hr. 67 pj. dothodow a 1374 hr. 24 pj. wubawkow mēlo. Za dom „katholsku towarščinu“ wobjehte towarštwu wob-

stoi, fotrohoż sobustawų z najmjeńšcha 1 hr. na lěto płacą. Tute mjejsche 6748 hr. 26 pj. dořhodow a 6970 hr. 13 pj. wudawkow, tak zo w poźladnicy 221 hr. 87 pj. wořta. Po wotczechujenju dołha 10200 hr. móže so zamóženjo towaćichowuje na 18329 hr. 70 pj. taxowac. — Założeński swjedżeń běšche prawje derje wopytany. Snjez prěšes Schewczik hoćeji a sobustawų z wutrobnyymi a horliwymi słowami powita a spomóžne zaměry a swěrne skutkowanjo katholicich towaćstwom rjemjeslničich, wosebje za našche časy tak wažne a nužne, wuduži. Potom sobustawų dźiwadło hrajachu, wjetšchi historičski truch „Die Freibenter“, kotryž su jara derje a pilnje wuwjedli, za čož jim pschitomni z mócnym pschichłosom mhtowachu. Njech spomóžne towaćstwo dale ležěje a pschibjera.

3 Budyščina. Čyłe njewšchědnu zymu smų w tyčhle dnjach dóřtali. W nočy wot wutory f řrjedže (19. novembra) pokazowasche termometer 11 stopnjow zymy, a w krajinach pschi wodže su hač 13 a 14 stopnjow wobčedžbowali. To je za november tola trochu jolna zyma, kotraž bjez dwěla tež jywam šychodži, dolež je zemja čyłe wušuščena, tak zo tam a jem žita ani zeshhadžec njejsu mohlje. — W tym samym času z Alpow (hornich krajinow Bernskich) pišaja, zo je tam nic jeno čzopło, ale runjewon horco. Dželaczerjo, kotřiž nowy hotel na Schynigen-Plate twarja, stajnje wušlěkani dželaja, hwěti ležěja a mjetele tam lětaja kaž w lěće.

3 Hajnic. Tudomne „katholicke towaćstwo knježnow“ mjejsche minjenu njedželu 16. novembra swój pjaty założeński swjedżeń. Tež tón króč so w Raschowje wotbýwasche, hdžež ma Wjergatčec hoćeženc rjanu salu. Spominajo na swjedżeń, móžemy zawěčeje z dobrym prawom prajic, zo je so jara derje poradžił. Ze wschoho běšche spóznacž wulkotna próca duchownoho wjedniča tutoho towaćstwa, kaž tež pilnosč a horliwosč joho sobustawow. Wóřzy po 4 hodž. wotewri prěšes towaćstwa, knjez kapłan Nowak, swjedżeń a powita pschitomnych hoćeji. Běchu tu pschitomni wobšedžer Hajniczańskeje fabricki, knjez Alfons Porák a joho knjeni mandželsta, protektorla towaćstwa, a knjez wučer Nječka; dale z Budyščina ff. scholasticus Skala, jemiarski direktor kanonikus Löbmann, kotrymaž bě so tež knjez direktor Hartmann z Drježdžan, runje na wopyče w Budyščinje pschebýwach, pschizamtyl, a ff. wnežercej Seman a Nječka. Ze Scherachowa běšche knjez kapłan Delan z mnohimi sobustawami tamnišchoho towaćstwa knježnow pschichol. Z Hajnic a wokoliny běchu njedželu jeno někotři wosebje pscheprosčeni pschitomni, dolež bě za druhich, kaž za swójbnych sobustawow towaćstwa na póndželu wořpjetowanjo swjedženja postajene. Swjedżeński porjad mjejsche tjoje wotdželenjo. Prěni džel wotewri fabricki spěw, za swjedżeń wosebje zestajeny, kotryž žiwjenjo a pomolanjo fabrickje pschelčeje wopowěduje. Na to ščěchowasche dramatiski wustup „Wona njeřnichi“, prawje pětnje pschedstajany. Tšecje čžisto běščaj dwaj spěwaj, a to čžěři „Těšme se sladkou naděží“ a řerbřti „Prádla je Marja kudželku“. Tři čžěři dželacžerki jako řerbowki řjenje žhotowane wobaj spěwaj derje a z dobrym wurjekowanjom spěwachu. W druhim dželu běšche najprjedy wjetřchi dźiwadłowų truch, žort „Zafuzłana řtwa“. Šchěsč dželacžerťow jón jara wuštojnje hrajachu. Čžim bóle ma so to pschipóznacž, dolež drje nimale řschitte hač dotal w dźiwadle wustupowale njejsu. Tež „hudžban řhořejowu bjeladu“ jchěsč knježnow jara hlady wuwjedžechu. Mjez woběmaj truchomaj knjez z Budyščina žortne melodrama „Ritter Hugo von Eulenstein“ spěwasche, řchtož wjele řmjecza wubudži. Tšecži džel nas naj-

zastupila a trónprync so hvala derje namaka. Do Drježdžan so najskerje na novy tydžej pónđzeli pschewjeze.

— Hižo počinaju wólby do sejma, kotrej změja so pschichodne lěto, pschihotowacj. Katholikowje wězo w Sakskej na wólby telko wliwa nimaju, dokelž je jich licžba mala. Tola mōža w tom abo wonym wotřeju, hđžež sebi nimale jenaf tylene strony napšcheczo stoja, jich hłosy wólbu rozsludžicj. Napšcheczo socialdemokratam su so konservativni a nacionalliberalni w Sakskej zjednocžili, a wězo by jim lubo bylo, hdy bychu tež katholicowje z nimi schli. Hižo pschi poslednich wólbach džen so na to pohóršchowachu, zo su katholicowje jobu socialdemokratam pomhali, dokelž njejsu pschecžiwu nim hłosowali. Katholikowje wězo nihdže za socialdemokratow hłosowacj njemōža — to je wěšte, dokelž je tale strona pschecžiwu wschomu nabožnistwu a statnomu porjadej. Z tym pak hiščeje njeje wuczinjena wěc, zo ma katholic za konservativnych abo nacionalliberalnych hłosowacj. To hodži so jenož tehdy, hdyž jich kandidaczi slubja, zo sprawne žadanja katholicow dopjelna. To dyrbiw a mōžemy žadacj a za žto mēcž nam to nihtó njemōže. Hđžež so na katholicow z chła njedžiwu a so jim ničo njepšchilubi, tam njedj katholicowje pak na wosebitoho kandidata swoje hłosy zjednocja, pak so hłosowanja zdžerža, zo bychu swoju pschecženofcž pokazali. — W mēcžanskim wotřeju njedja dotalny zapóslanc Wraťa so wjacj za kandidata postajicj dacj, thowatoscže dla. Na joho mēsto chcedža reformarjo redaktora Zimmermanna z Drježdžan postajicj. Raf bychu so katholicowje pschecžiwu joho wólby dyrbjeli zadžeržecj, by dyrbjalo naprašchowanjo wucžicj. Želi so njemylimy, je pschecžiwu zběhnjenju jesuit-ſcho zakonja na sejnje hłosowal, hacžrunjež ma sam katholic byč.

— Husto pschithadžeju do Sakske cuzu rēcžnich, kotřž wo wotpadach wot katholickeje cyrkwy w Čzechach rēcža. W Kamjenich mējske wōndanjo tajki pschednoschj pastor Keller z Düsseldorfa. Z joho słowow naspomnimy jenož to, zo na to storžesche, zo njepšchecželstwo mjez katholicami a lutherškimi knježi. Žiwno jenož je, zo pschicžinu za to katholicam pschipiſuje. Njehodži so tola přecj, zo bē tam přjedy mjez wobēmaj wěrnwuznacžomaj mēr, doniž tam pjenjež a předarjom njescželechu a lubnosčž rozforichu. — Wiele njepšchecželnischo hacž pastor Keller wustupowasche pschecžiwu katholickej cyrkwi dr. Eisekolb, kotryž 12. novembra psched sobuſtanwami ewangelſtoho zwjazta pschednoschowasche. Słowne wotpohladny pschi tajkich pschednoschladj wschaf su, wjacj pjenjež za tamne pospyty wotwobrocženja katholicow wot jich cyrkwy nahromadžicj. Najše nabožnistwo je, kotrež tam novi japoſchtoſowje rozschērjeja, widžimy z toho, zo su w mēscje Gabloucu tak mjenowanu „Bismarckowu“ cyrkew natwarili. Lubofcž k Bismarckej a wot njoho založenomu nēmiskomu fejšorstwu je pola nich wjetšcha hacž lubofcž k ewangelijej.

Nēmſta. Rejšor Wilhelm je nēhdže tydžej pola jendželſtoho krala Eduarda, swojoho wuja, pschebnywal, a z jeju pschecželnoho wobthada bē widžecj, zo itaj sebi jara pschihilenaj. Dlejšchi čas poby fejšor tež pola lorda Wongsdale, z kotrymž je dawno hižo bližko spšchecželeny. Na dompučžu wopyta fejšor schtwórtk tež hiščeje znatoho lorda Rosebery. Wosebiteje politiskeje wadžnoscže fejšorowy wopyt njemējesche.

— W sejnje je wjetšchina nētko nowy zakon wo sejmskim porjedže pschizala, z kotrymž by njetkmanej obstrukciji socialdemokratow trućischo mōhla zadžewacj. Nowy zakon je z centrumiskej strony wuschol a rēla zakon „Nich-

büchler", nie tohodla, jakož by bayerski zapóslanc měščjanosta a pivarc Nibhbüchler jón zhotowil, ale dofelž je jón po alfabetistim rjedže přeni podpisal. Po tutym zakonju maja so wothłosowanja po mjenach trochu psichifrótičnje. Socialdemokratowje a jich psichiwil namjetowachu pschecy tajke hłosowanja, a kotrychž łóžde na pol hodžiny trajesche, dofelž dyrbjesche so łóžde mjeno wosebjie čitacž. Wjele hodžin dyrbjesche tak sejn na tajke njeplózne wothłosowanja pschedundacž. Po nowym zakonju ma nětko psichi tajkich hłosowanjach łóžny swój hłós na cedulku napisacž a z mjenom podpisacž. Bapjerki so potom wot pismawjedžerja hromadža a pozdžijcho licža a rjadnja. Tak móže so hłosowanjo za 10 abo 8 mjenščin dokonjecž. Wězo socialdemokratowje wscho činjachu, zo bychu tomule zakonjej zadžewali, tola nje poradži so jim. Wuradžowanja drje budža z tym spěchowane, ale hacž so cłowny zakon w tej sesiji dokonči, so pschecy prafcha. Sejm změje džen tež hospodastli pschedmjet a druhe wažne wobščerne pschekłohi wuradžecž.

— Džimny njesluf je so na němstej łóžki w pschistawje „Byraeus“ w Grefsteje pola Athena stal. Łóžž w pschistawje porjedžachu. Ludžo budlachu z wjetšcha w měsce. Zenož strazu mējachu na łóžki. Šdyž nětko pónđželu rano w 4 hodž. nowa stráž na łóžž pschidže, njenamata tam podwyschta Wiedricłohu a druhoho wojaka, kotrajž běščtaj na straži byłoj. Namatachu pak tam wšchelate křwawe čžerje. Pozdžijcho namatachu čželo zamorbowanoho podwyschta w morju. Na łóžki bě so zhubila křchina, w kotrejž běchu wšchelate wažne spisy němstohu zapóslanstwa. Řichinu nadeńđzechu pozdžijcho blisko móstohu řwěčžafa (Reuchtturm). Bě wobščtodženo, ale njewotewřena. Šchto je so poprawom stalo, njeje hiščče wěste. Z jeneje strony řeka, zo su řnadž dželacžerjo rubicž abo so za něčo wječžicž čhyli, z druheje strony tufaja, zo je matroza Kohler, kotryž mējesche z podwyschtom stražowacž, do njefkutka zaplecžen, dofelž joho ani žiwoho, ani mrtwowoho njenamatachu. — Mordarja su řižo dořahnyli. Ze to horjeka mjenowanj matroza Kohler, řiž je čhył łóžžinu řasu rubicž. Dofelž ju njebě wocžiničž mohl, je su ležo wostajil, řam pak so w nětajkej próždnjeny řthowal. Z njeje joho hłób řas na řwětko čžerjesche, a řa řu joho dořahnyli. Kohler je so ř njefkutkej řižo pschiznal.

— Mimo wjacorych druhich wot Burow řpisaných řnhi je nětko tež general Dewet dopomniřki na afrisku wojnu řpjal, kotrež řu z řodobom we wjacorych řěčach wuřhłe. Řniha mjenje řo „wojowanjo mjez Burom a řendželčanom“. W njej Dewet tež řwojin řrajanam řórcy porořuje a řkorži na řo, zo je mjez Burami řelko pscheradnikow był, a wobřucža, zo řu jenož pschěz pscheradu Burow řendželčenjo řraj dořhli.

Čžerhi. řaschmijatane řlicžbowanja řwj. Wřaclawřteje řalutowařnje w řrazu řu něř řa řaloto pschehladae, zo je widžecž, řelko řchřody je řo pschěz řebanřtwa řačžiniło. řchřoda wucžinja pschěz 7 millionow řřonow. řomjenřchi pak řo řnadž řiřchče, dofelž je řam wjele řjenjez řapisaných na wumřřlene řjena, kotrež ničřto řrawa řima, řbēhacž. řantřota řnadž řo řminu; řola budža čži, řotřiž maja řam řjenjez na řani, na 15 % řacž 20 % pschidžicž dyrbjecž. řudža řrje řo čžiničž, dofelž bychu w řantřocže řiřchče wjele wjac dyrbjełi pschidžicž.

Řwřřřřřa. řak řařłobjeni řocialdemotřaczi řu, zo řu pschi wólbač řo řelnorakřřřtho řejma cyle řobleželi, řokaza řo njedawnu w řejřřřřř řejmje. řóřřřřřchu řo na řo, zo bě řolicija we wotřřejřu „řavoriten“, řđžčž řechu řocialdemotřaczi z 25 řłosami řjenje pschehřali, pschēcžřwo dželacžerjam nje-

įprawuje a grubje zafhadźala. Węc so hiſchcze pſchepytuje. To pať je wěſte, zo ſu ſocialdemofracji na tamnych krawnych podawkach wjach wina, hać žana drnha ſtrona. Tak teź ze ſwojej ſtórźbu w ſejmje niſoho niepohnuchu. Zich wjednif Bernersdorffer ſo tohodla tak rozźłobi, zo wofedje mjeſczanoſtu Ruegera nanajhórſcho hanjeſche. Wězo ſo teź ſſcheſczanſto-ſocialni wobarachu a hanjenja runje tak wotplacźachu. Socialdemofracji wiſchaf derje znaja njewuprajitu móć a nahladnoſeź mjeſczanoſtu Ruegera, a tohodla bychu joho najradſcho żeźrali.

Italija. Na Siciliſkej ſupje ſu zaſy wulke powoźdenja wjele iſchtodny nacźinile, nimale na ſamſnych mjeſtnach, fotreź bėchu haćle njedawno zapuciźene. Wulka woda tam twary, fotreź bėchu pioniruwje f ſchitej winuwjednli, zaſy wot-torha. Mjeź ludom fujeźi wulki ſtrach.

Belgijsa. Na krala Leopolda ſta ſo 15. novembra attentat, hdyž do-podnja z chyrwje ſwj. Gudule jėdźeſche, hdyć bė ſo f wopomnjenje na zemrėtu kralowu ſwojatoćnoſeź mėća. Italian, z imenom Rubino, tſi tróć na tſecźi wóz wuſłeli, w kotrymž kral z wjeſſcha jėźdźi. We nim ſedźacy hrabia d'Autremont bu pſchěz rozſčelene ſchleſenych trochu mjeź wocźi zranjeny. Kral bė tón tróć pſchipadnje w prėnim wozu jėť, a tuź woprėdka wo nad-padźe niczo njezhoni. Rubino je anarchiſť, ale po zdacźu pomocnikow nima, runjeź ſu hiźo wjacornych jako podhladnych jobu zajeťi. Belgistomu kralaj nadpad njeje ſchťodźał, ale ſterje zaſy wjach luboſeźe pſchimbobrocźiť. Kral hewaf mjeź ludom jara widźany njeje. To je teź ze wiſchelakoho widźeć, ſchťoź ſo w tu thwilu wo nim powėda, na pſchitkad wo joho njelubofeźiwym zadźerźenju pſchecźiwo ſwojej dźowcy, hrabincej Conny. Teź to ſo powėda, zo chce ſo njedźiwajcy wulkeje ſtaroby zaſy woženicź, a to ze ſpėwaťku na dźiwadłach, z fotreźi je hiźo dotal w pſchewuſkim znajomſtwje žiwy byť.

Francójska. Sejm je hiźo zaſy nowy pſchidawť f towarſčnomu zakonjej pſchijal, pſchěz kotryž budźa kłóſchťrſke rjady a zjednocźeńſtwa hiſchcze truciſchcho winuwjane byźli dotal. Wo nim płacźi jako kłóſchťrſke zjednocźeńſtwa teź to, hdyć jenoź jedny jenicźi mnich ſtutuje.

— Dźėlaczerjo w podkopych ſu nėťto nimale wiſchitey zaſy dźėlacź pocźeli, po tym hać zo bėchu 6 njedźeli dołho ſwjecźili. Docpėli njeſu ze ſwojim ſtaſkom nimale niczo, hubjenſtwa a nuźy pať je na jich ſwójby doſeź pſchijchko. Wina na tym ſu ſocialdemofraciſen radźicźeljo. Teź fujeźeńſtwa ma ſo wėſta wina pſchicpėcź.

Żendzelſka. Na kralowſkim hrodźe Windſor wopyta portugalſki kral jendźelſtoho. Pſchecźelſtwa mjeź wobėmaj krajomaj bywa daćle wjeťſche. Wo-ſebye w Afriey ſu Żendźelczenjo na czaſu wójny wot ſwojoho portugalſkoho pſchecźelſtwa ſpėchowanu byťi.

Eſpanyjska. Sagasta je po kralowej woli z nowa zaſy miniſterſtwa pſchewzał.

Wiſchelcźiny.

* Swjaty wótć Leo XIII, tiź bė lėťa 20. februara 24. lėto ſwojoho fujeźenja jako bamž pſchecťocźiť, je nėťto teź lėta bamža Piufa VI, tiź je 24 lėť 6 mėſacow a 14 dnjow fujeźiť, pſchecťahnyť. Z tym je wón, ſchťoź czaſ fujeźenja naſtupa, na tſeće mjeſtno ſtupiť. Wo ſwjatym Pėtru a Piufu IX. je nėťto Leo XIII. najdėle na trónje. Nadjijamy ſo, zo jomu Bóh pjecźadwacete lėto fujeźenja doſeťahnyć da. Na mnohich mjeſtnach ſo joho

ślęborny bamżowski jubilej pschihotuje, wschelafe swjatocznosce su so hižo wotbwywafe abo so wotbudu. Proschmy Boha, zo by jomu joho wysofe lęta žohnowal!

Ž 262 bamżow je jich jeno 13 dwacete lęto pontifikata dosęzahnyfo a jeno 28 pjatnate lęto. Mjenje hacž 10 lęť je 185 bamżow knježifo, mjenje hacž 5 lęť 122. Tęce lęto bamżowstwa njedofonja 90 bamżow a 43 jich ani lęto we wysofim zastojństwie njedofęceje. Bamž Benedikt IX. ani fe knježenju njedobędže, dofelž do swojeje konfetracije wunrę, a bamž Urban VII. bęšche jeno 13 dnjow na bamżowskim trónje.

Żelizo Bóh Leoncj XIII. žiwjenjo zdžerži, móže 19. decembra pschihodnoho lęta žloty jubilej jako kardinal swjećić. Pschi swjatocznym wozjewjenju dogmata wo njewoblařowanym Podjęczu najžbóžnišcheje knježny Marije 8. dec. 1854 bęšche Leo XIII. jako kardinal pschitomny, wschiten tehdom pschitomni kardinalojo su hižo zemřeli. Biskop bęšche tehdom hižo řlawny biskop Strořmayer w Diařowarje, řiž bu 10. meje 1850 hafle 35 lęť řtary na biskopa swjećeny. Strořmayer a swjaty wóť řtaj najřtarišchej biskopaj chřloho řwęta.

Naležnosće našoho towarřstwa.

Sobustawy na lęto 1902: kk. 612. Jan Kętan ze Sloneje Borřę, 613. Jakub Glawř z Różanta, 614. Jakub řęapan z Dobrořie, 615. Michař řornak ze řmjerdžaceje. **Dobrowólne dary atd. za towarřtwo:** J. G. 1 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Njemjenowana z Baranec 5 hr., M. řewcee, řlůowna w Nuknicy (swj. Mariji lub.) 10 hr., njemjenowana z Khróřćie 2 hr., tohorunja 1 hr., přez k. kapł. Jaworka: njemjenowana z Khróřćanskeje wosady 6 hr., tohorunja druha 6 hr. a njemjenowany z Njebjelćie 8 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyřinje.

Dotal w našej redakcijl nawdate 8538 hr. 53 pj. Dale darichu: Молоканы: Z Radworskeje kermuře: 65 pj. + 37 pj., přećel z cuzby 47 pj. + 41 pj. Hromadže 1 hr. 90 pj.

Zapłać Bóh wšęm dobroćerjam!

Pola redaktora su po jara poniženych plaćiznach na předań a kóždy řas teěž přez kk. agentow dóřtać tute Dućmanowę modłerske kniři:

Ročna Swjatnica katolskoho křęćana. H. Dućman. 1883. (1250 stronow.) Zeřita 2 hr. (přjedy 4 hr.), do kože wjazana z řęřwjenym řęřkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze žlotym řęřkom 4 hr. 50 pj., w najřęřřim zwjazku 5 hr.

Křwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dućman. 1882. (508 str.) Zeřite 1 hr., do kože wjazane z řęřwjenym řęřkom 2 hr., do kože wjazane ze žlotym řęřkom 2 hr. 50 pj., w najřęřřim zwjazku 3 hr.

Hwęřda. 2. wudawk. H. Dućman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zeřita 25 pj., do kože wjazana z řęřwjenym řęřkom 75 pj., do kože wjazana ze žlotym řęřkom 1 hr.

Wřřřitřim řęřřęřnym řerbam poruřžam ž tutym najnaležniřřo řwóř řřlad najřřmanřřich, lořřo bęžacyř „Raumanns Germania-řęřdnacy řotow“ po wjele poniženych, jara tuniř plaćiznach.

Wřřřawřř Dřřřřř w řłowej Wřřřę.

Khróřćanska nalufowařnja

zmęje njedželu 30. nov. popołdnju w 4 hodžinach swoju řłownu řhromadžiznu we Wjenkeć sali w Khróřćieach. Předsyřstwo.

Čęřřęř řmolerřę řniřičęřřęřęřę w Maćičnym domje w Budyřinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniħafni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Tudomny časopis.

Wudawany wot towarstwa. ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 48.

29. novembra 1902.

Lětnik 40.

Spomnjeńka z našdich stawiznow.

50lětny měšniŕski jubilej biskopa Franca Jurija Łoka,

Budyschiskeho tachanta pšched 76 lětami.

Pšched krótkim dóstachny list njeboh biskopa Łoka z 28. julija 1826, w kotrymž tón najdostojnišcy knjez dobromu pšheczelej swjatocěnosće pšchi swojim 50lětnym měšniŕskim jubileju wopisuje. Z lista powěšće, kotrež dalšce zajimajo wubudžeja, swojim lubym čitarjam wozjelowajmy.

W spomnjenym lišće biskop Łok mjez druhim praji:

Zawěрно, Knjez, mój Bóh, je wulke wěch na zemi činił! Pšchetož nic jeno je mje pšched 50 lětami k měšniŕstwu w cyrkwi swojoho jednorodženoho Syna na zemi powołał, ale tež dny mojoho žiwjenja hač do žadneho časa podlěšych, w kotrymž běch najmóćnišeho pohnuwanj, zjawnje a swjatocěnje joho čžešć we wofadže wopowědowacj a w najhlubšej ponižnosći so modlo Łoho swjate mjeno chwalić, zo je mje pšched tak mnohimi joho dostojnymi sluhownikami z wuběrnymi miłosćemi wuznamjenil.

Subilejna swjatocěnosć, kotruž smy swjećili, bě jemicža a wuznamjenjeno, fajšež so tu hišće widžało njeje. Brěnje sobustawy tudomneho provincialneho knježerstwa, krajne stawy, kotrež běchu pšchitomne, wšchity officirojo tudomneho kralowskeho regimenta, měščanski magistrat, protestantske duchownstwo, wšchity in corpore, a wulka licžba zemjanow a wofebnych z města a kraja su džel brali. Šchož čžah do cyrkwi hišće bóle wotrašnješe, běše pšchitomnosć ministra z Drježdžan, kotrohož běše kral wofebije k tomu pošlał, zo by mi wulkofčizj sakiskeho civilneho rjada za zašlužby a swěru pšchepodał, z čžimž běch njemalo pšchewwatany, dokelž bě wuznamjenje Łoho Wajesćeje hač do jubilejskeho dnja mi potajne wostało.

Póbla wídhittich fararjow mojeje cyrkwinjskeje wofady a žywnkownych kanonikow běchu tež biskop Mauermann z dwěmaj duchownymaj z Drježdźan, propitaj z wobeju kłóštrow a kněz (wokrjesny) wikarius Menzel z Nizborfa jako wotpóslanc Witmēricskeho biskopa pschichli. Zo bychu porjad w cyrkwi zdžerželi, běchu wot polkownika (obersta) měščanskeho kommandanta 32 podwysichy postajeni, zo bychu durje a srjedźne hřódby w cyrkwi pschistupne zdžerželi. Čah džěšče z tachantstwa do cyrkwe. Přědku džěchu tachantscy hajnicy a słužownicy, mnozy duchowni a ja jako jubilar; t mojej prawicy tročěšče kralowsti minister, t lěwicy biskop Mauermann, za mnu scžehowachu kanonikojo a zastojnicy fenclije. Cyrkwine durje běchu zamknjene byle hač do jenyd, z kotrymž běchu katholicscy wofadni zastupicř směli. Procesija džěšče hač do katholickeho džěla, hdžěž běchu so nětotre lawki za protestantskich knězich a knjenje přenjeje rjadownje sřhowale. Duchowni so w presbiteriju zesybdachu, tať tež kralowsti minister a jeho dwaj pschewodnikaj, tajny radžicřel a pschědyda komory za wójuske zarjadnistwo Zetschwig a kralowsti generalny adjutant general von Ziegler. Za nich bě lawka z čerwjonym somotom pschěstřjena ze stolami pschihotowana. Wo wjacorych hudžbných postrowach (instradach) na thorye hudžbu wufonjachu, doniž. thjacy wonka čataceho ludu z wotewrjenymi durjemi cyřly wjetřchi protestantski džěl cyrkwe a thory cyle napjelnjeli njeběchu.

Cyrkwinska swjatocřnosć so z Veni Sancte Spiritus započja, potom scžehowajšče jubilejne přědowanjo, kotrež kněz kanonikus Richter měješče a so jara spodobajšče. Na to swjecřach jubilejnu wulfu božu mřchu. Te Deum laudamus swjatocřnosć wobzamkny. Wřcho hromadže bě na 3 hodžiny dolho tralo. Čah so w tym samym rědže zas z cyrkwe na tachantstwo poda.

Ze swětných swjatocřnosćow, kotrež so pschi jubileju biskopa Lofa wotbhychachu, a z kotrychž je widžecř, kařtu čseř a luboř kněz biskop wřchudže měješče, móžemy tež hiřdčje nětotre powěćče dobacř.

Krótko po swjatocřnosćach w cyrkwi so na tachantstwo hofčina započja, na kotruž běšče 90 wofobow z přenjeje křař a rjadownje pschěprořchených. Tež na druhim a třecim dnju běšče podobna hofčina, na kotruž bě tež telko hofčji pschěprořchených. Pschi hofčjinje hudžbnicy hrajachu, tež so mnohe spěwř spěwachu. Na 20 wřchelatic spěwow abo basnijow w němřkej a kacřonřkich rěčji bě so za swjatocřnosće pschihotowalo a čřiščeřalo. Te so do hofčji rozdzělachu.

Jara pschichy swjedźenje měječanske towarřstwo Societät, kotrohož sobuřtaw biskop Lof běšče, t čseřči jeho jubileja 4. julija na to wuhotowa. Pódra sta wofobow, sobuřtawow a řař knjenjow, bě so w domje Societäta zhromadřilo; wřchitcy běchu w najpschichněř swjedźeniřej drařče. Hdž biskop Lof pschijědže, jeho direktorojo řpomnjenoho towarřstwa w durjach powitachu a do swjedźeniřke řale dowjedždchu, hdžěž jeho hudžbny postrow pschija a pschitomni napřchemo jomu řwoje zbořopřecřa wuprajachu. Za swjedźeniřku hofčjinu běřdtej w zahrodže dwě jara dolheř tařli pschihotowaneř. Nad nimaj běchu řlatowe řlachty napřate, zo bychu wótrym řloneřnym řruřham zadžewale abo řhdy by řeschčřř pschichřol, pschitomnym řřhow posřicřale. Čola džěň běřdče řrasny a za řwjedžěň řaž wofebicř pschihotowaný. Hdž běchu wřchitcy řo zesybdali, řtupi řo ředny z řdirektorow řřjedř wobeju řařlow a počěřčji řnjeza jubilara z řlěřřkej řara wuřtojneř rěčju. Tež so wofebity řpěw, za řón džěň

basnjenny, do pschitomnych rozdželi, kotryž potom wschitcy z pschemodom hndžby špěwachu.

Wjećor bě cyła zahroda jara pschnje wobswětlena. Mjez druhim so 24 wysoko postajenych smolnicow zaswěczi, kotrež wschitko kaž do wofuzlaczego swětła podnirichu. —

Kněz biskop Łoť swój wopyt pola krala takle wopisuje: Džěn 7. julija dojdžedž do Driježdžan, zo bych Soho Majestosczi swój najposorniški džat za wultu mi wopolažanu młoscę a sčedrosčę wuprajiz. Šbyž běch přjedy pola krala wozjewjenny, da Soho Majestoscę mje na njedželu 9. julija te kralowstej hosćinje pscheprošę. Po privatnej audieny pola krala a kraloweje, kaž tež pola druhich kejžorjskich a kralowskich Wysokoscęow wróćęch so pschěz Wilnicy domoj, a wjele časa trjebach, zo bych wschěm zbožopschęjacym listam džat prajo wotmošwiz. —

Že žiwjenja njeboh biskopa Łoťa hišćeje dodawamy: Franc Jurij Łoť so 3. oktobra 1751 w Kulowje narodži. Na mječnika bu 24. junija 1776 swjećenny; 14. hapryla 1796 bu za kanonika pomjenowany a 4. oktobra 1796 za tachanta wuzwoleny a 1. novembra 1801 na biskopa (titularneho biskopa w Antigone) swjećenny. Po swojej sekundicy běšče biskop Łoť hišćeje něšto pschěz 5 lět živy. Wón wumrě 7. septembra 1831 wjećor w 6 hodžinach nimale 80 lět starcy a bu 12. septembra 1831 z najwjětšęj čęscju tudy na Wisklawšć hrjebany, žawostajiwšči žohnowane wopomnjęčo jara wustojneho a swěrnogo, wjele čęscęjenocho a lubowanogo tachanta.

Khowanjo wotemrětych pola pohanow, bydlacnych pschi rěcy Zambesi w južnej Africy.

(Stónčęnjo.)

Cyle hinašče su wobryady pola Watuas. Tuczj su mjenujcy wot pol-dnja pschifkadžacy Zulomje, tež Londins mjenowani, wobydlerjo Portugisam šuschacogo kraja mjez Lourenco Marquez a Inhambane. Zich přjedawšči kral bě dalšo znaty Uingila (M'zila = Mázila). Wulke štabla wučęinja naj-wjětšči džěl bohatswa. Najrjenschi štót woprųje so kralej, zo by so prawje za lud starał a jón čjim bóle lubował. Gnydom po smjerczi položa šlužow-nicy čžělo do tak mjenowanogo toža wotemrětocho, hđžež pjecę mšacow dolho kłaje. Mžajaj a woprųja wjele štotu kralej, zo bychu pschěz kłacjo nastawacy šchpatny powětr polěpschizli. Po pjatym mšacu zaręza so najrjenschi wol, do kotrohož tože so powostanči zemrětocho zawala. Nětko je ččas khowanja blizko. Srijedž křuwjaceje hrđže so džěra wuchęje. Pschęčęljo pohrjebaja na tutym wažnym městnje z tožu wobdate toscęje jedžace, tola tak, zo je hišćeje nje-pschifkryta hłowa zemrětocho ze zemje widžęč, kaž tež toža wolaceje hłowy. Rowowuzwoleny wjětch pschifkryje njebocizčtocho hłowu dospołnje z tožu tntocho wola a zahrjeba čžělo. Tak je wjětchowwa dušcha srijedž swojich fuklow šthowana, a z džakownej špokojnosčju wotwobrocųje wschě nježboža a schfody wot potomnikow.

Kejžor Monomatapsi blizko rěki Zambesi pschę takle: „Smjercę morawislich wjětchow njemozjewi so ludęj přjedy, doniž njeju so wschitcy pschęčęljo a značj žęchli. Mjez tym žwostanje zemrěty na městnje, hđžež je so dušcha wot čžěla džělila, ležo. Přjedy hacj so wschitcy zhromadža, minu so ččasťo

měsacy. Potom hasle zhonja poddani zrudny podawš fejšorskeho domu. Wschitto žarnje, plaka, woła, piša, spěwa a rešwa. — Gžornuch (mur) haji mjennjen spěw a reje tež w časach zrudoby. — Wiele ludu so k swjedženjam zedže a wulke hoščiny scěhuj. Nětko thowanja! Najwažnišce je tielenjo, kotrež wot započatka hač do kónca traje. Schtyrjo mrowje njesu do fralow-skeje pŕchi zawalene čželo k rowej, wulka čžrjódka pšchewodžerjow scěhuj hórny placko. W štu pšchi rowje powjetšchi so žalosčenjo a wołanjo. Wščezjeljo wudebja row znutška z plachtami a rubiščtami, do kotrychž so mrowny položi; k brónšam kladu so wščelake dary we wulkej mnohoščzi, na pšchitlad žito, hejdušch, piwo atd. Zo wschitto pokrŕwa so z nowa z rubiščtami, a row so ze zemju pšchitryje a zawrje.

Nětko wróčja so wschity we wulkej zrudobje do fejšorskeho hrodu, hžezž žarowanjo a žalosčenjo pšchi bohatych hoščinach wšom dnow traje. Potom wopytaja hoščjo hiščež jońu row, hžezž za zemřetoho wščelake jěbže zawoštaja, zo by jich w pšchichodže pšched ichodu a nježbožom schitowal. Domoj so wróčimšchi sebi pšcheczjeljo wlošy zwotšihaja, zmjetaja je do řeti a zwjazaja sebi wuzke běle rubiščto wotoło čžola. Najbližichi znači pak njenolcha znamenja zrudoby na čžole, ale na wutrobje tak dołho, domiž njeje so nowy wječch wuzwolil.“ Tak pišce naspomnjeny wječch.

Bohanske waschŕnja pšchi thowanju su potajkim wščelake, čžasto došč tež jměšchne.

Tola wschudžom, pola wječchow a poddanow, pola bohatych a řhudyh, powěda a řeči so wo duchach, kotrež z čžětom njeumrnu, pšched kotrymiž so zawoštajeni boja, kotrychž dčedža změrowač a špokojieč, zo njebychu jim schodželi, řterje za nich so starali.

Schtu pak tuči duchowje wotemřetych su, totšiz z čžětom njezanđu, totšiz su po řmjerczi dale živi hač do wšcheje wěčnosče?

Zawěšče, ichtož pola nas njesmjertne. dušche.

Bohani pak, totšiz hiščež nicžo wo njesmjertnych dušchach řkšcheli njejsu, su nam jasny dopokaž, zo je tež jim jich řtworicet tutu wěrnosč do wutrobow zapisał. Tež woni wěra tak dalofo hač móžn, tak dalofo, řaž čžłowjeczi wzom wořjedž bñdow w božej pšchirodže wěrnosč namaka a řpóznaje.

Wšh luby řnjez chchł čžěžke dželo miřionarow řohnowač, próřtŕw wěrimych bórzy wuřšchecz a prawje wjele dželaczerjow tutym wbohim ludam pólacž, zo bychu tež woni polnu řchecžanřku wěrn řpóznali, měr a pokoj wutrobje, řbožo na tutym a w tamnym řwěče namakali, zo by był řkóncžnje „jedyn pařtř a jena wowečženja.“

J. R.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyřčina. Na tudomym katholicim seminaru běchu 24. a 25. nov. pruhowanja za wólbočmanosč. Duchowny komiřar pšchi pruhowanju běšche najdosťojniřchi řnjež přalat řnřčanřki a řwětny wotřejny řchulřki dořladowal řnjež řchulřki radžicel Schüke. Džewjecžo młodži řnježa wučerjo pruhowanjo čžinjachu a wobřachu: 3 z řłownej cenřure Ib, 2 z II, 3 z IIb a 1 z IIIa. Wschity hač do jenoho dořtachu ze zadžerženja najřpřchu cenřuru I. ředny z řř. wučerjow tež pruhowanjo z hždžby wotpołoža a prawo za cyřřwimřku řtužbu dořta.

3 Kulowa. Swjaty misijon, kiž so w tudomnej farisej cyrkwi pschihotuje, njebudže hišće, kaž bė prjedy wotmynłene, lėtša w adwencie, ale da-li Wóh t lėtu, hdyž je čas pschijomniški a czopliški, trasz skóne junija po synowych žnjach.

3ajna žyma, kotraž je nas pschethwatała a hnydom z cyłym wotmachom zastajila, je po cyłej srjedźnej Europje rozschěrjena. Tež w krajinach Francózskeje, hornjeje Italskeje a druhdže, hdžež heraf wjele žymy nimaja, je kruta žyma zastupita. Al jara nahlj bė pschethod. W Rivierje nad Garda-jězorom a w cyłej hornjej Italskej na pschiklad bėšče tamón tydžeń pónbželu hišće najkrańiški džeń. Tak czopło bėšče, zo nad jězorom zas oleandry zatežewacž poczinachu. Nadobo bu cyle tšłódno a w nocy nawali so snėh, kiž tež nazajtra so dale džešče. Krańny napohlad! Ze snėhom nasypane schtomy a rostliny a nad nimi najkrańišcha czernjenina młódnych kwětow. Hacz do Bolognje a Wodeny bė so jara wjele snėha naschło, a bėšče to za tšudnych njewoczakana witana pschiležnoscz, z wotštronjenjom snėha sebi něšto zakužicž.

3 cyłoho swėta.

Sasła. Krónprynca Wjedricha Augusta pschuwjezechu pónbželu rano w 7 hodžinach do Drježdžan na dwórnišćo, hdžež joho mandželsta pryncesna Louisa joho powita. Pod wjedženjom joho lėtarja dr. Selle dowjezechu prync a joho hrodu. Wón ma so pomėrnje derje. Njetrjeba ležecž a bolosczow wjele nima.

— Pruski minister Butte, kotryž je wjacore knježeske dwory wopytał, pschijėdže njedželu wječor tež do Drježdžan a bė pónbželu popołdnju na kralowski hoćjinnu pscheproscheny. Pnczuje t tomu, zo by wo železnistich praschenjach jednał.

Nėmka. Rejžorstwowy sejm jedna dale wo cłownym zakonju a wuradžowalsche pschi tom tež wo wschelatich namjetach, kotrež so z jenotliwych stron t tomu podawachu. Z centrumsteje strony bėšče hižo z dawna namjet pschihotowany, zo bychu so wunostški z pomyschenych cłow naložile t zawěszenju wudowow a syrotow zemrėtnych dželaczerjom. Knježestwo rēczejsche pschecziwo tomu namjetej a sekretar Tielmann chcyšče jón tež tohodla wotkazacž, dofelž by wunostšk tež za porjadne wudawki jara trėbny był. Kaž wozjewi, budže wo hospodarškim pschednjecze za pschichodne lėto 150,000,000 hr. brachowacž. Namjet pať sejm pschizwa. — W druhim posėdženju jednalsche so wo wschelatich padach, w kotrychž bėchu policistowje swoje prawa pschecziwo zajatym jara pschetroczili. Tak bė so stało, zo bėchu redaktora, kotryž bė jenož nėtajtkoho artifa dla zasubženy, wuwjazali a ze złóštnitami hromadže šputali, zo bėchu muž, kotryž bė termin t šwėdčenju zatombžil, zajeli a 10 dnow w jasnwje šchowali atd. Z cyła so jara husto na to škorži, zo ma policija pschewjele prawa, a zo, hdyž swoje mjezy tež bóle pschetroczli, wot knježestwa jenož mało poroła dšłanje. Rancler drje pschěz swojoho zastupjerja w sejmje šlubi, zo chce w tom krucze za prawom hladacž, na mnohich stronach pať njeknježesche tež w sejmje wjele dowėry, zo so njedostatki wotštronja. — Sejm wobzamknj tež, zo mēle so dawki na chrobu, kotrež mnohe mēsta zbėhaju, wotštronicž. Wón mōže pať jenož t tomu namołwecž, wobzamknycž pať mōže so to jenož wot jenotliwych knježestwow, ale njesju t tomu jara zwółniwe.

Tajke dawki často dželaczerjam khléb njesprawnijscho droža, byžli powyšchene cla. Muradžowanjo cłownoho zakonja socialdemokratowje dale hacža, ze swojej obstrukciju. Dolež po nomym rjedže so khrěšćich wothłosuje, pschinoschujaj woni cžim wjacj nowych namjetow, ke kóždomu namjetej ma z najmjeišcha jedyn za njón a druhi pschecžiwio njomu rěčecž. Namjety drje so wschitke wotpokazaju, ale čas so tola pschedunda, a hdyž je jedyn namjet wotpokazany, pschindu zasty z nomym. Stónčnje njewostanje nicžo, khibaj zo wjetščina hišćeje bóle rjad změni, zo by so pschecžiwio tajkim tryskam wobarała. — Kaž je znate, je sejmwowa wjetščina wschelake cla hinał wobzamkła, hacž chce je knježerstwo pschizwolicž. Kancler Bülow je nětko nahladnych zapóslancow ze wschelackich stron k sebi powolał a z nimi wjacj króč jednal. Senotliwe strony zasty we wosebitnych posědženjach wo kanclerowych namjetach jednachu a hišćeje dale jednaju. Z toho je z najmjeišcha widžecž, zo je na wobemaj stronamaj dobra wola k wujednanju. Kaž chcedža najnowyšce powěsje wedžecž, je wujednanjo dofonjane. — Znaty centrumski zapóslanc a farar Dauzenberg je swoj mandat zložil. Šacžrunjež je hižo 71 lětny starc, bč tola hišćeje štrowy a czerstwy.

— W Braunšweigskej je sejm nowy zakon, kiž ma naležnosće katholickeje cyrkwy rjadowacž, pschijał. Mimo Medlenburgskeje, hdyž so w tu khywilu tež wo tajki zakon jedna, a Saksteje, šlujscha Braunšweigska k tym němiskim krajam, hdyž su katholicowje najbóle podtkóčeni. Nowy zakon drje wo někotrych nastupanjach katholicam žiwjenjo wolbža; w druhich nastupanjach pak je štoro hubjeišchi, byžli přjedawšce zakonje. Staršchi w měščanych mandželstwach maja džecži po wěry nana wocžahnyč. Dyrbjale-li pak so džecži po wěry macerje wocžahnyč, dyrbjaj to w času mjez narodom a kichcženču přenjoho džecžaj sudnišcy wučžinicž. Wozdžišcho so w tom nastupanju nicžo wjacj pschemenicž njesmě, samo nic, hdyž by jedyn mandželstwi pschestupil. Tak móže so štač, zo dyrbjaj wschě džecži so w drugej wěry wocžahnyč, hacž kotrejež štaj staršcej. Katholicowje bčchu tež wo to prošyli, zo by so zakonjenje katholicich cyrkwow a škulow a duchownych městow zakonšcy zarjadowało. To pak so nješta, ale ministerstwo změje dale prawo, to w kóždym jenotliwym padže po swojim mēnjenju rozsjudžicž. Kajke tute rozsjudy bywaju, widžimy z toho, zo minister w jenedej wosabže za 1000 katholicow njeje dowolił, duchownoho postajicž, dolež to po joho mēnjenju trjeba njeje. Hišćeje hōrje je wč, hdyž chcedža so něhdyze mītoščime šotry zashdlicž. Šprawnosč pschecžiwio katholicam wostanje tež w pschichodže tam njeznata wč.

— Nahle zemřel je sobotu 22. novembra wopravdžity tajny radžiczel Friedrich Alfred Krupp, wobšedžel najwjetščich fabrikow w Němskej, haj drje na cyłym šwěće. 46,000 dželaczerjow w joho službie bčchu a z jich swójbami mējeske so za wjacj hacž 100,000 wosobow štačaj a dyrbi so prajicž, zo je so za swojich dželaczerjow a jich swójby na wschě waschnjo derje štačal. Krupp bčšce hagle 48 lět šary. Wšče, wot małosče khorowaty byl a tola šnadž by hišćeje dlěje žiwy wostał, njebe-li posledni čas pschewulle mjerzanjo mč. Wo lěšatšej radže pschewywasche dołhi čas na italskej supje Capri a přenje němšce socialdemokratšce nowiny „Vorwärts“ wozjewjachu po italskich socialdemokratškich nowinach, zo bč wón tam pschewywajo tak so pscheshot, zo by po němškich nic pak po italskich zakonjach khostanjo zashžil. Krupp je nowinu hnydom wobštoržil njesprawnoho cžecžeranjaja dla. Nicžo drje na tufanju njebudže, ale samo, hdy by wo něčim wčrno bylo, je tola wšče, zo njeje joho „Vor-

wärts" ranjeneje pócćiwosće dla pšchimaj, ale dofelž je bohaty muž a dofelž swojich džělaczerjow wot socialdemokratiskich zawjedowanjom wotdžeržowasche. Šcho tož je „Vorwärts" činił, njeje ničo druhe, khiba njesprawne rubjenje čjesće a je čim njekhmanishe, dofelž je jobu pšchicžina zažneje smjercze tať hižo khorowatoho čłowjeka. Haczrunjež najbohatšich čłowjek w Němistej — joho dołhody licža so lětnje na 15,000,000 hr. — bě tola Krupp we swojim žiwjenju jednory čłowjek. Ze swojimi džělaczerjemi wobkřadžešche pšhecželnje, a hdyž bě tež wot knježestwa za tajnoho radžicžela pomjenowany, chęšche tola wot džělaczerjow jenož „kniež Krupp" mjenowany bycz. Pozběhjenje do zemjanstwa bě wotpowkazal. Pšhecziwo katholicam bě Krupp sprawny. Starasche so za jich cyrkwinste potreby tať, kaž za swojich ewangeliskich džělaczerjow. — Soho pohrjeb běšche sřjedu a fejšor sam džěšche pěšchi za joho fashczjom, znamjo to, kať jara bě sebi joho wažil. Pobžěl na joho smjerczi je wulki nic jeno w joho měšće Esfen, ale tež po cyłej Němistej a dale. Krupp zawostaji wudowu a dwě dźowcy (16 a 14 lět). Soho wulkotne twornje dyrbja dale wobstacž a budža wot wosebitoho direktoria dale wjedžene

Nom. Tu zemrě sobotu 22. novembra nahle kardinal Aloisi Masella. Soho mjeno wostanje w Němistej znate, pšchetož mješesche jako Mnichowski nuncius w juliju 1878 z Bismarkom ženđženjo w kypjelach Rissingen. Tele zetkanjo wosta drje hiščeje bjez wosebitoho wuspěcha. Zapoczatk pak bě so z tym stal, zo so pozdžijcho mešste zakonje pšcheměnichu.

— Swjatocho wóta wopyta posledni čas biskop Benzler z Meza. Swjaty wóte pšchijimuje wšchědnje mnohe wopyty a je njedžiwajo na napinanj a čerstwiy a strowy.

Francóžka. Pšhecziwo ministrej zwonkownych naležnosczow Delcassé pokazuja so w komorje njepšhecželstwa. Ze hižo pšchez 5 lět minister, a to je w Francóžskej pšchedolho. Družy chedža tež ministerjo bycz. Delcassé běšche ze siamskim kralestwom jako francóžskim sułodom w narahškej Afriškej jednal. Soho jednanja pak kolonialny wotrjad w komorje začajny. Njepšhecželstwo móže pšhecziwo cłomu radikalnomu ministerstwu so wobrocžicž.

Žendželsta. Minister Chamberlain je so na jenej z najrjeiškich žendželiskich lóžow na pucž do Afriki podal.

Španiřla. Tu su posledni čas w sejimje wšchelate hary a njeměry nastawale a zda so, zo ministerstwo „Sagasta" bóle a bóle khabla. Snadž w bližichim času na joho měštno konservativne ministerstwo stupi. Po wěštnym času so w Španiřskej pšchecy liberalne ministerstwo z konservativnym wotmėnjatej.

Serbiřla ma nowe ministerstwo. Soho wjednik je general Zinzar Markowicz. Wón je mjenje Ruskej pšhecželny hacž dotalne ministerstwo. Serbiřla čuje so posledni čas wot Ruskeje ranjena.

Amerika. We Venezueli je nětko wopravdže prařident Castro revoluciju nimale pšchewinył. Nětko pak žadatej sebi Žendželsta a Němista kručze zarunanjo wšchelateje šchodny, kotraž je so jeju poddanam stala, a dofelž so Castro wobara, pšcěleatej tam wobě mócnatřtwje wotbžěl wójniskich lóžow.

— W mješće Havanje na Kubje su njeměry nastale, kotrež so pšhecziwo ameriskim „wuwobodžerjam" měrja.

Wschelczizny.

* Słowna cyrkej cyłoho katholicłoho śwěta, swojatoho Pětrowa cyrkej w Romje, ma hižo dwě lěcže elektriske wobswětlenjo. Nětko je tež w druhej jara ważnej cyrkwi, w basilicy Santa Maria Maggiore, elektriske wobswětlenjo zawjedžene. Pruha wobswětlenja je so derje radžiła a změja lěta na boži džěit wěcniwi přčni kreč pšchiležnosć. Hroźslawnu cyrkej blyščežatu w elektriskim swětle wobdźiwac.

* Z Kruppoweho pohrjeba je sledowace wosebje hnujace. W nocy 1/2 12 wot wutory k srijedze so joho cžěło do małoho domččka pšchemjeze, kotryž bě narodny dom joho džěda Friedricha Kruppa, a kotryž je k slajnomu wopominjeću stojo woštał. Czichi cžah sriedž nješkónčnych wysočich fabriskich twarjenjow! Wyšoło na cžělnym wozu kachčž z wěncami pokładženy, a tón liž w nim leži, bě frał tutych sławnych hordnych twornjow, nětko zas tak tħudy, kaž joho džěd, kotrohož su po krutym žiwjenju połnym hóćeje nuzy něhdy jato cžěło z tutoho domu nješli, a w nim změje joho wulki wnuk pšchěbytk w poslednjej tutej noc. Za cžěłom jědu Kruppowe wozu a w nich joho najbližšich pšchěwuzni, a jědu wulke wozu połne najtrafnišich wěncow. Mjez tym pak džělaja parne hamory, zo zemja rži, worcłowe (bessemerowe) pjecy šapaja hrimotajo a šyčžo swoje płomjenja wyšoło k njebju horje, wobswětlejacy cžłu wofoliwu. Šlej, šhto je žiwjenje! Šhto bohatsiwo! Šhto wulkošć tohole swěta!

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 616. 617. konwent klóstra Marijnoho Doła, 618. 619. z Kukowa: Jakub Jurk, Madlena Kubašowa, 620. Jakub Mječela z Budyšina.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: Klóštr Marijny Doł 6 hr., Mikł. Dürlich z Noweje Wjeski 4 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8540 hr. 43 pj. Dale darichu: Молоканы: 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terclarow: Zembrła je šotra Madlena Grünwald w Rumburgu. R. i. p.

Sobustawy bratstwa „Ježusoweje Wutroby“ a „Šaposchłóstwa modlenja“ maja swoje dobre šutki a modlitwy w měsacu decembru Bohu woprowacž: „Zo chęć Bóh wšěm dacž pšchiběracž w póccziwošći wěry.“

Krajan 1903

wuńdže za tydženi. Prošymy cžesćenych cžitarjow, zo bychu hišće so špokojili a swojomu Krajanej měšacžto we swojim domje šchowali.

Wschitkim cžesćenym Serbam porucžam z tutym najnaležnišeho šwój šklad najšymańskich, lohło bježach „Raumanns Germania-jězdnych tołow“ po wjele poniženych, jara tunich płacžiznach.

Witlawš Dürlich w Nowej Wjesch.

Cžiččž Smolerjec knihibčiččžejnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póście
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěški plaći so wot cyłoho
rynčka abo telko ruma 25 pj.

Študentny časopis.

Wudawany wot towarštwosk. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 49.

6. decembra 1902.

Lětnik 40.

Zabludźeny — wumóženy

abo w nuzy so modlicy nawuŕnjace.

W forcnje na zastanišćach železnicy w M. někotři mužowje pšcy
pivje sedzachu. Wěchu to buraj Michal a Pětr ze swobodnej wjow, frawc
Witka, bohaty bur Bošćij ze Zalesta a cizy z města, agent abo kaž so
mjenowajće „rěčnik“ Wótry, kiž chcyje tu pšecz nóc woštać, dofelz „měšće
tu wšchelake wobstarac“. Šhto to bě, šhtož chcyje wobstarac, bě lahto
spóznac z rěčow, fotrez so štyšecy dachu, a w fotrychž fnjez Wótry najbóle
jam rěčejće. Wón woštal wědžejće, šhto chcyje.

„To ja praju“, tak z wótrym wurazom rěčejće, „a njeboju so, to
prajicj: njed kóždy swój pucž dje, prawje čini a nikoho so njeboji. Toho
sym so ja pšechy džeržal a swój khlěb sebi sprawnje a derje zaslužu. Bohu
lubomu Rnjezej swět regitrowac dam, wo duchownych pat so njestaram. Haj,
bjez duchownych tež wutrajecje; cji nětł wjac trěbni njejsu. A tola činja,
jakož bychu cly swět džeržec měli.“

„Haj, tak je“, Bošćij zmórcža, hdyž rěčnik wodynny a družu mjelčachu
A měščan dale mudrowajće: „A čohodla so duchowni tak wobaraja a
njehadza so dacj mtečijšecj? Čohodla so do wšchoho tykaja, do wšchoho
rěča, šhtož jich tola ničso njestara? ... Jowle, jowle macje čorne na
běłym, lěpje hač móžu ja wam to prajicj“ — tak rěčo kaž bjez wotpohlada
nowinu ze zafa wucžahny, a potom hšecje něotre čyła — „tu móžerje
jami čitacj. Te nowiny wězo tu na wjach nimacje, čitajće jeno, tak
duchowni ničso darmo njecinja, tak lud jebaja a jenož fnježic chcedza. Bur
ma spody byč, duchowny pat fnjez a mištr.“

„Haj, tak je“, zas Bošćij zamórcža, dofelz hewat ničso prajicj nje-
wědžejće. Duchownych wšchal rady njeměšće, ale jich hidžejće a jim

z pucza džeŕŕe, hŕžež mŕžeŕe. Wŕn wŕŕaf mŕnjeŕe, zo jich njetrjeba, wŕŕaf mŕjeŕe pjenjez doŕč a rjane wulfe kubfo; a hŕnž buchownoŕo wu-
hlada, joŕo fŕžŕ raz ſwŕdomjo hŕjebaŕe, pŕŕetož Woŕčij beŕe tež hewaf
hiŕeŕe njeduwŕnif.

Michał a Pětr jedyn na druhoho pohladajchtaj, kaž byhčhtaj sebi prajisvoj: Mjenvotmoltwisch ničžo na tajše rěčže? Potom sebi káždy čijšo njeznatych nowin wzaichtaj a do njoho hładaščhtaj. Wo khywili Michał Pětra z lohežom storeži, wupi swoje piwo a wótsje praji: „Korčymarjo, šchto sym winojty?“

Wječćan so wusmjia prajo: „Dymaj je pschewjele kura we jstwie; tón jeju kusa.“

dosjeć. „Ja jo njeboju“, Michal měrnje wotmołwi, „tola na džensnišče mam

„Dobru noc!“ tež Bětr praji.

A hižo bėŝhtaj wonka. Bėŝche wokoło 9 hodŝin wjecŝor.

„To je kšetro čzma džensa“, praji Michal, „džens w nočy so hiščezje wjele sněha nańdže; rjana žyma.“ Hdyž pač po puczu dale džěščtaj, tak dalofo hacj k jeju dworomaj pucj hromadže wjedžěšče, praji Michal: „Mojomu njeboh nanej smj na smjertnym ložu slubicz dyrbjal, zo pschi nistim nje-woštanu, sčtož na duchownych swari. To žanoho žohnowanja njespchinjele, mój nan praji, pschetož duchowny je swjeczemy. Al“, Michal sam pschistaji, „sčtož tón rěčujit tam z mēsta praji wo nadutoščzi a nahramnoščzi duchownych, to wěro njeje. Naschi knježa su prawi a pscheczelni z ludžimi, z kōžnym derje mēnja, z kōžnym powēdaja a joho wopytaja, hdyž je khorj. Al ničžo za to sebi nježadaja. Živi bncž pač tola tež dyrbja, a mamy so za nich sobu staracz. Kōžny je wjesolj, hdyž je na smjertne ložo pschischoł a duchowny joho wopyta. Botom tola ničtō tak witanj njeje, saž knjez šarač abo kaplan.“

„Čši družnjo so hñěwachu, zo mój precž džemoj“, wotmołwi Pětr, „woni běchu radu hiščeže dale mudrowali.“

„Mojebda, ale ja lóžby fróčj woteńdu, hdyž na duchownych žanoho
tšchimošo słowa praja. To moja wěra njeczerpi, to jo njełuska. Sa hym
hizo často přecj schoł, hdyž su tač bali; potom je měř wosťať: ja hym na
swojim puczu, a čji družj na swojim.“

Hiščeže khwiflu susodaj hromadže w sněžy stupasčtaj, doniž jeju pučaj
 so njebželesčtaj. Tam, hčžež hróžno džěsčtaj, stoi kapalka. „Dobru nóc“
 jebi zawdawšči, so džělisčtaj.

* * *

Eněh dale fajesche, pomału ale stajnje, a hižo toliho iněha nashpanocho na zemi ležesche. A čzma bėsche, zo bė lėdma por kroczelow pšched sobu widžecz. We wšy bėchu wšchė swěch zhašowane, jeno wonka na zastanišeczju w forcznje bė hišchcze swěca. Tam hišchcze sedzachu frawc, Wošezij a mješczanski agent, pijachu wino a wo Bohu a swěcze nudrowachu. Rěbny z nich bėsche runje pšchewědčeny, zo je najmudriši w chłym fraju, abo hišchcze mudriši. Wšcho sebi wahu džeržesche mudre, njewěrliwe rěcze, pšchepšči, totrež sebi čzinjachu, a worežizna, totraž z fōždej šflelečžju roscžesche. Do praweje folije bėchu založili: swarjecz na wěrnu, kemsche a dnchownych; a mješczan so wjeselesche, zo jocho wuhyw tajke płodny njese.

Wo poł noch bėšche, hdyž w forczmje swėca haſny. Z domu won do tołſteje cżmy pak ſtupaſche z wulkimi, trochu njewėſtymi troczelami ſhlny a wulki Wołczij. Nėhdže poł hodżiny mėjeſche dom na ſwoje kubo, kotrež trochu wotſal wote wſy za lėſnej hórku ſtojeſche. Tola dženja w nocy ani hórki, ani ſchiza na njej, ani lėſa, ani pola widžecz njebė; haj, tež to njemójeſche ſo rozeznacž, hdyže ſo njebio a zemja wjazatej: tať cżma bėſche. Khywilu bė ſhlny muž zmużicže doprėdka ſtupať, potom zaſta a ſo wobhladowaſche, kaž by pruhowacž chcyť, hacž njeje pucža zminyť.

Šnėwnje zaſaťrowa na tołſtu cżmu. Potom zapalku zaſwėcži. Swėca ſo zabłyſtny — tola ſnėžinka runje na nju zlecža, a zaſ bė cżma, cżmiſcho hacž prjedy. (Poťracžowanjo.)

3 Rużicy a Sakskeje.

3e Šchėrachowa. Mjėdzelu 30. novembra ſo tudy po dlėjšchim cżaju zaſ zhromadżizna katholicſkoho ludowoho towařſtwa wotbu, na kotruž bė ſo nėhdže 400 katholicſkich muži w jałi „Winoweje Kicže“ zeſchło. Knjež ſarať Kretſchmer po 6 hodżinach zhromadżiznu wotewri z poſtrowom „Budz křwaleny Žėzus Křřstus“ a z krótkim powitanjom, na cžož zhromadżeni knjeza Rudersa, klampakſkoho miſchtra, z Drježdżan za pſchedſydu wuzwolichu. Potom mėjeſche knjež kapłan Rudolf z Drježdżan pſchednoſchť „Rabożne a političke katholicſtvo“, t cżomuž wotmołwjenjo na praſchenjo pſchizamſny: „Kak ſmy a bndżemy dobri praktičny katholicowje?“ Z wulkim zaimanjom pſchitomni joho pſchednoſchť ſcžėhowachu a z mnohim pſchihłoſom mytowachu. Po krótkiej pawſy pſchedſyda ſławu na Žėju Majeſtoſczi ſejžora Wilhelma a krala Šurija wunjeſe, na cžož wſchitcy jaťſtu hymnu ſtojo wuſpėwachu. Potom hiſchcže knjež kapłan Müller z Drježdżan rėczjeſche „Naſche wojowanjo pro aris et focis“ za wołtarje a wohniſchcža (t. j. domy); t tomu pſchizamſny praſchenjo: „W kotrym wojowanju dyrbinmy krucži bycž?“ Tež tomu rėcznikuj ze zahorjenjom pſchihłowachu. Po nėlotnych towařſchanych powėſczach, mjež kotrymiž ſo woſebye ta z wjeſokoljczu pſchija, zo budže „Sachſiſche Volkszeitung“ wot 1. januara 1903 wſchėdnje wuľhadžecz, ſo zhromadżizna mjecžor w 9 hodżinach ſkónczi. Z.

3 Pėſtec. Wė to tola mjėtnowjenjo ludu, fajtež naſcha cżicha wjeſ hiſchcže widžata njeje, wutoru 2. dec! Šchťbž bė tajki cżyž z Wonec, ſebi myſleſche, zo ſerbſki křwas, na poľdra ſta bliđ wulki, na knježim dworje ſo wotmėwa. Šchťbž pak bliže pſchitupi, wuľlada tam woblicža a draſtu ze wſchėch wėtrow zemje ſtrubjene: z Barłina, Drježdżan, Kamjenca, Kulowa, Gaľſchťrowa — ſchcžennyh a njefchcžennyh; ſerbſka Kamjencžanſta a Woſleńcžanſta wofada (mnżiſke a žóniſke) a wėžo haľle prawje naſche katholicke, demokrat a zemjan, wľcho w jenej knli, ſchcžepotajo a dyrťotajo ze žymu a woczi ze ſnėhom zaplacane. Dwory bėchu z wozami zaſtajene po wſy, jaťo by wóſto na cžėťanju byľo a w Pėſtecach wodychnyč chcyľo. A ſchťo dħa je wulke ſo ſtaľo? Pſchcľadżowanjo tam bėſche a na pſchedaň pſchindže cħly ſtarħ ropot, kotryž bė po njeboh Gőžu ſo na kuboju znoſnľ a za kotryž ani žid žłamanoho pjėnjekſa njewaži. Serb pak pſchi tajkich ſkladnoſcžach ſo zahnacž njeda, a njedħ droħo kupjeny praľſot na dworje jomu rozpada abo w kłóčėnicy ſo rozbije, wón ſadža z nowa, kaž doľho křoſchka w zaťu cżuje, a je-li poſledni wuľetať — počcžuje. Mam za to, zo ſo ludžom doľho tať woczi wutřėľe

njejju, jako pschi tutej „fordiji“ w Běšecach, hdžež ludej so pschez 4000 hr. ze zafa wufutli Kamjencžanskomu pschekupcej k wužitku, kiž bč na czazanju zehnal. Tomu budže lóžo — naschi ludžo pak su wolóženi!

3 Marijnoho Dola. Džeń 4. decembra swjeczejsche wjelebosťojny knjez visitator propst Vincenc Bielskind w klóštrje Marijnym Dole swój 60. narodny džeń. Tohodla běchu so nimo klóštrjskich zastojnikow nimale wschitcy duchowni patronata w klóštrje zhromadžili, zo bychy knjezej propstej, kiž so runje z blějšichoho pucžowanja wróći, k wažnomu dnjej swoje wutrobne zbožospšecža wuprajili, zo by joho Bóh we wažnym zastojnistwje ze swojej hnadu pschewodžecž a hiščeže wjele lět jomu strowotu zdžeržecž chcył, zo by wjelecžesčeny knjez z mudrošču a na slěpschej wolu klóštr nazhonicže wodžil a tak k wužitkej cyrkwy a patronata swoje městno wupielnil. — Tuto w mjenje pschitomych knjez farač Męžner z Zawornika wupraji. Knjez propst so za wopokazanu lubosč z wutrobnyimi słowami podžatowa.

Knjez Męžner, kaž chcemy tu pschispmnicž, bórzy swoje městno wopšchcži, zo by fariske zastojnistwo w Stefanšdorfje pola Meisse w Echčezynskej na so wzał.

Bórzy wuprózdnjene fariske městno w Zaworniku pak je so Žhorjelčanskomu knjezej kapłanej Brücknerej na prašentaciju Marijno-Dolskoho patronatskoho knježstwa pschepodało. Knjez Brückner swoje nowe zastojnistwo nałeto pschewozmjje. — k.

3c Žitawy. W Žitawje wosebje je so w poslednich lětach nascha swjata wěra rozščerila. Psched něhdže 40 lětami njebč tu hiščeže storo nicžo, a nětt stoi w Žitawje samej krajna wulka katoliška cyrkej, w Olbersdorfje pola Žitawy mała kapala a w Hornicach so tajta twari. Tola to hiščeže nje-dosaha, dokelž něotre wsy su na 4 hodžiny zdalene a ludžo su liwcy. Tohodla řhodžimy po wsach, wot řhěžki do řhěžki, my duchowni a pytamy ludži a džěčatka hromadu, zo bychym je w někaskej forćimje mncžili. Ale kať wjele ludži nas wotpokaza. Kusto staj nan a macž rodženaj katoliškej, a džěči su lutheriske. Mjedyřbjal tu cžłowjek płatač? Kať mamy řebi tych ludži dobyčž a jich na to dopomnicž, zo su katolišcy? Kať hewal, hacž hody pschez małe „bože džěčžo“ tym džěčžom, kotrež k nam pschińdu, zo bychy k nam cžim wjacý dowěry mēli, a druzý widželi, zo my jeno z lubosčju k nim pschińdžemy. Ale k tomu řu trěbne pjenježy, mjez 7000 katoliřkimi ludžimi řu mnozy řhudži, wosebje pola nas, hdžež řu katoliřkowje z wulskoho džěla wutrajni džělaczerjo. Tohodla prošchu naschich lubych Serbow, zo bychy naschu wěru nam pomhali zdžeržecž w naschej Łužicy. Bóh budže tajke dary bohacže řohnowacž, kotrež hodonwicžku njewinowatym džěčžom, kiž husto došč řhlěba nimaja, tajke wjeselo pschihotuja a cžłowjeske wutrobny pschez to řeznjeř dobudža. Krasna je hodonwicžka za cžłowjeska, kotrež móže řebi řwjaty wjecžor prajicž: nětkle raduja řo njewinowate wutrobny nad mojim darom w missionskich řónecach nascheje Łužicy, naschoho kraja. Tohodla njekombžče řo a wopruiče dar.

Knježk.

3 Vipsa. Mjėdželu 30. novembra řo knjez farač Ducžman jako zastojnik na řlěcy ze swojeř woladu rozřohnowa. Wjelezasřužbny knjez nastupi 1. decembra řwój wotpocžint, a tohodla chcyšche hiščeže řonu k řwójim w cyrkwi na poslednim dnju řwójoho zastojništwa porěčecž a z dobom jim božemy prajicž. Zařkadne řłowa njedželřkoho ewangelija: „Mjeřbo a zemja

zańdu, ale moje słowa njezańdu“ knjez farać jasnje a nutrneje wułożowasche, zo wschitka stwórba, firmament ze swojimi swětami, našcha zemja sama, a na zemi wscho, schtož je Bóh luby Knjez stworil — tež čłowjek — zańdže. Ale Bóh sam, »bože njebiesja«, bože słowo a čłowjeczka duscha, čzi budža žiwi wěli na wěli. »A my wschitcy so radujemy, zo — byrniež by hinylo našche čžeto, našche džeto a pominjenje na nas — zbywaja šutki, kotrež smy za wěčnosć dofonjeli, a zo wschitcy zasy so wohladamy w njezahiniciej zboljšuščzi.« Z podobnymi słowami knjez farać Duczman na dnju swojich mjeninow — njeđželu so šwjecžesche swjatocho Gandrija — božemje praješche Bipsčžanskej wojadže, hđžež je nimale 17 lět w zmyslu swojoho wysochoho zastojńšwa škutkowal. Bóh dał, zo by knjez farać hiščeže mnohe lěta derje zašnuženoho wotpočinka wužiwal, strowy a čžerstwy a njezabywšcy naš Serbom.

B cyłoho swěta.

Němŕka. Pjatk 28. novembra bě fejžor w Bhorjelsu, zo by tam dopominjeńšty twar na sławne podawki z prusskich stawiznow a musej sobu wotewril. Kaž z wjetšcha pschi tajšich pšchiležnosćach porěčža tam tež fejžor. W joho rěčzi bě to trochu napadnie, zo chce swobodne wurwianjo nic jenož w hospodarškim a wědomoštnym žiwjenju, ale tež w nabožnistwje špěchowacž. Liberalni wězo z toho radži sudža, zo je so fejžor w nowišchim čžasn bóle na jich stronu wobrocžil, mjež tym zo předy bóle poštivne abo orthodoxne štejnisčžo pokazowasche. Jeho pšchecželstwo z profesorom Harnackom, kotryž džěn samo bójstwo Žezusowe přeje, by tohorunja za tute jeho zmyšlenjo šwědcžilo. Za lutherstwo by tak wězo pšchecy čžezžo bylo, so štajnje dale trocžaceje njewěry wobrocž. — Tež po Kruppowym pohrjebje rěčžesche fejžor le Kruppowym džělacžerjam. Šich z raznymi słowami napominasche, zo bychu ženje pšchecželšwa nječžerpjeli z tamnymi, kofkiž běchu z njewěrnyimi wobštoržowanjemi zažnu smjercž jich knjeza zawinowali. Džělacžerjo su hižo w samšnym zmyslu pisanu adresu fejžorej pošlali. Zo su z cyła wobštoržowanja wot socialdemokratow pšchecžiwjo Kruppej wunošchowane, njewěrne, so pšchecy jasnjšcho pokazuje. Wone wukhadžeja z podobnych njethmanyh žórlow, z kotrychž telko lžow do němškich liberalnych a socialdemokratishkich nowin pšchekhadža. Swojn luboščž le khubdžinje, kotruž je Krupp w žiwjenju doščž bohacže pokazowal, widžimy tež z joho testamenta, w kotrymž je swojim podatym 3,000,000 hr. wotfazał.

— W němškim sejimje su čžasy nimo, hđyž móžachu hiščeže z wěštej hordoščžu wo tam knježacym porjědže rěčžecž. Hiščeže pšched krótkim móžesche hrabja Wallestrem nastawacu wjetšchn haru ze słowom „Smy tola tu w němškim sejimje“ podušheč, a nětko w posědženju pjatk 28. novembra dyrbjesche tola hewal wschudže doščž nahladny samšny pšchedšyda wuznacž, zo njemóže pšchecžiwjo zakhadžacym a herjekacym socialistiškim zapóšłancam ničžo wjacny wučžinicž. Smy so hnyto doščž džiwali nad njepurjadom w awštriskim a italiskim sejimje a nětko je pola nas runje tak złě kaž tam. Tež pola nas pšchewoščachu socialdemokratishcy zapóšłancy rěčžnikow, hrožachu jim z pjaščženi a hanjachu jich z najhórschimi wudmami. A tak je tak daloko pšchishčlo? Se znate, tak socialdemokratowje a jich pšchiwisk wscho čžinjachu, zo njebychu cłowny zafosł w tom sejimje domuradželi. Močycysche-li wjetščina w sejimje wschomu šwětej

ſ ſiněcham bycz, dyrbyjesche ſebi na to myſlicz, ſať by tomu złoſtniſtomu dlějenju zadźěwala. Woni běchu tohodla mjez ſobu chle nowy namjet wuradźili. Wo nim nimaju ſo cla po jenottliwych dypfach wuradźecz, ale wſchě paragrafy (je iich pſchez 800) z wěſtyni pſcheměnenjenemi nadobo pſchuwzacž. Tutón namjet bu ſchtiwórtk 27. novembra w poſedženju ſtajeny. Socialdemokratowje wězo tať njebychu pſchiležnoſcz měli, pſchi łóždym paragrafje namjetu ſtajecz a tať wuradźowanja dlicž. Tohodla teč njechachu namjet nihdy pſchepuſchćiez, mēnicy, zo je pſchecžiwio zarjadowanſtomu porjadej, tať wſchelafe dypfi z dobow pſchuwzacž. Wjetſchyna wězo za ſwój namjet rěczjesche a doſecz jaſnje poſaza, zo jón njepuſchćezi. Wjele hodžin za ſobu ſo w wjacorych poſedženjach wo to wurěczowachu, hač je taſi namjet po zarjadowanſtim porjedže dowoleny. Socialdemokracyj huſto tať zaľhadžachu, zo njemóžjesche ničto ſłowa porěczecz, hoj w jonym poſedženju bē hoľ a njeměr w ſali tať wuľti, zo dyrbyjesche vicepräſident Büſing poſedženjo na poľ hodžiny pſchetorchnycz. To njeje w němſkim ſejmje přiedy hiſchće ženje trjeba byľo za wſchě 31 lět. zo wobſtoji. Socialdemokratichy zapoſłanych njewědža abo cžinja z najmjeńſcha tať, kač bychu njewědželi, zo z taſkim zadžerženjom ſejmowe prawa přēja. Sejm zaſtupuje ludowe prawa pſchi dawanju nowych zaľonjow. Doſeľ pať z mnohoty hľosow wobſtoja, njehodži ſo hinať wotkľowowacz, hač po wjetſchiny, kač ma ſo w łóždym towaſtwje ſtawacz. Hdyž to wjacy móžno njeje, ale hdyž chce nēľajſa mjeńſchyna njeľhmanych herjetarjow ſwoje nahľady z hrubym zaľhadženjom pſchecžiwio wjetſchiny pſchecžichćez, tať ſejm ſwój nadawľ, ludowe powſchitlowniſche mēnenjo zaſtupowacz, njemóže wjac doſonjecz. Potom njeknježi wjac prawda, ale ĩnježi revolucija. Wězo budže drje móžno, zo w ſejmje wjetſchyna z wutrajnoſczu ſwój nadawľ doſonćezi a zo ſo cľowny zaľon pſchuwowuje, ale hańba, kotruž je ſebi ſejm w tych dnach pſchihotowaľ, na nim woſtanje.

— A wóľbam do pſchichodnoho ſejma ſo teč Polacy w hornjej Schlezkej pſchihotuja a chcedža nimale we wſchittich tamnych wotřesach ſwojich kandidatow poſtajič, mjez tym zo ſu w přjedawſchich cžasach za centrumſkich kandidatow ſobu hľosowali. Někotři na póľſkej ſtronje bychu teč dale hiſchće pſchi tom woſtali, wjetſchyna pať je za jaſnych kandidatow. Kotry pucž je kľmańſchi, njehodži wſchať ſo lohľo rozſudžicz. To pať njehodži ſo přecz, zo ſu wofebje haľatilćezi ze ſwojej njeluboſćizwey politiku Polakow k najkrucžijej ſamoſtatnoſćzi docžichćezeli a tať runje nawopacžne docpeli, ſchtož ſu pyťali. Najlěpje drje by byľo, hdy bychu ſo Polacy z centrumom tať zjednocžili, zo bychu we wotřesach, hđžež je Polakow wjetſchyna, póľſtoho, a hđžež je Němcow wjetſchyna, němſtoho kandidata poſtajili a zhromadnje za nich hľosowali. Tola njeje po zdacžu k tomu na žanej ſtronje dobra wola.

— Wóľwoda Ernſt Altenburgſki je w Barlinje, hđžež ſo ſtrowjesche, cžezko ſhorjel. Ľacžrunjež bē po poſlednich powěſćach kľhoromu trochu lěpje, boja ſo tola wo jocho žiwjenjo, doſeľ je hižo w 77. lěče.

— Bayerſki miniſter financow z Riedel ſwjeczesche ſwój 25lětny zaſtojniſti jubilej, ke kotromuž wot přync-regenta, keižora a druhich ĩnjeſtrowow zbožopſchecža doſta.

Wuſtriſta. Na němſkej a cžěſkej ſtronje pyťaju z nowa nēľajſe wjednanjo dla rěče. Nimo Wſcho-němcow je na woběmaj ſtronomaj dobra wola; tola dyrbi ſo po přjedawſchich nazhonjenjach na dobrym wuſpěſče jara dwěľowacz.

— We Winje bijachu so zash jónu studenczi mjez sobu. Liberalni a židowsko-němscy studenczi nadpadžechu sobustawy katoliškich studentšich zwjazkow. Nočedža jim domolicz, w studentškej draščje na universitu khodžicž, dolelž duell a druhe studentške njepoczinki sobu njeczinja. Rektor university, profesor Gussenbauer, chcyšje studentow zmerowacz, tola liberalni so wo njoho njestarachu. To je džač za to, zo tam njejsu pschecziwo mlodžencžkam došč fručje wustupowali.

— W Bržgu (Mostu) jednasčje so stórzba pschecziwo zapóslancej Schaltej a druhim, kotřiž běchu znatoho Wolfa na čješči ranili. Wjele wosebitoh so tam njewufopa, khibu zo so to z nowa dopořaza, zo so Wolf poprawom njemóže na čješči ranicž, dolelž žaneje nima.

Rom. Pola swjatoho wótcu pobu ruski wulfowječ Sergius. Kaž rěka, je wón wot cara wažne powěšče pschinyješ, kotrež so na pomjenowanjo bamžowstoho póslanca w Pětrohrodže počahuja. Z kardinalom Rampollu drje je tež hiščje wo ceremonijach pschi pschichodnym carowym wopreče we Watifanje jednač. 1. decembra pschija swjaty wótc Warchawstohu biskopa.

Francóžka. Knježestwo jedna wo tom, kotre cyrkwinšte rjady maja so pschipožnacž. Powschitownje budža storo wschitte zjednocženstwa rozvjazane, kotrež džěči w ludowych abo we wyschšich schulach rozwučujia. Něhdže 1500 wjacj rjadownowych schulow za hólcow a něhdže 250 gymnasijow a druhich wyschšich wustawow tak zběhnu. Šižo w měrcu buch pschjez rozvjazanje jesuitow a assumpcionistow na 40 duchownych schulow zničenyh. Za wyschšje wustawy wostanu jenož Bazarištowje, kotrychž knježestwo samo z pjenjezami podpěra, dolelž maja za Francóžsku wažne mišsiony w Kongo. Swoboda rozwučowanja je tak za katolicoj w Francóžskej zběhnjena.

— W sejimje namjetowachu, zo by so clo na pivo powyschilo, a wězo so namjet pschivozmje. Ze to wosebje němskim pivarcam njelube, kotřiž tam najwjacy piwa wuwóžuja. W francóžskim sejimje socialdemokratičji za clo hłofujia, w němskim njemóža došč pschecziwo nim zathadžecž. Socialdemokratiski zapóslanc w sejimje je sam namjetował, zo bychu wufrajni džělaczerjo wot swojeje mzdby wosebity dawč płacžicž měli, a pschi tom mjenuja so socialdemokratičji internacionalni.

— W Marseille su matrosowje džělo zložili. Džě nimaju tohobla mužstwa, zo bychu mohle wujěždžowacz.

Ruska. Nowe njeměry su mjez džělaczerjemi w Mostowje nad Donom (pschi asowškim morju) nastale. Su wot póslancow tajnych towarštwow naschčjuwani. Brěč wišać so tež njemóže, zo maja tam džělaczerjo čješči dóšt. Mjez džělaczerjemi a pschecziwo nim wupóslanymi kozakami bijachu so krawwne bitwy. Na wobčmaj štronomaj wjacoryh ranichu a morichu.

Amerika. Kongres žestupi 1. decembra we Washingtonje. We swojim poselstwie na kongres pschipowěduje přášident Roosevelt, zo dyrba so pschecziwo pschewulkej mocy hořpobašich zjednocženstwow (kartellow) zakonje dawacz.

Wschelczizny.

* **Gdže naše ptaczki wošanu?** Z Mantuy pišaja, zo su někotři „hoštwarjo“ tam w dolinje Meggiolo pola Gonzagi njedalošo Mantuy ze swojimi šyčemi na jedny jeniczki raz 10 000 (!) jchšórcow došahnyli. Cyty popad nimale 11 centnarjow wažešče; pšefuče z Mantuy jón pokupi. — Na tele wajchnjo w Italškej miliony našych tak wužitnych ptaczkow zničja. Zawěšče by czaš był, zo bychy z frutny mišonjemi tajke lohtomyšne mordowanjo ptaczkow, kotrež su za naše pola, zahrody a lěhy tak wužitne, kšotali.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1902: kk. 621—623. z Radworja: Michał Wjerš, Mikławš Winec, Marija Šipšikowa, 624. 625. z Lutowča: Pětr Hieka, Marija Pjetašowa, 226. Jakub Hajnš z Boranec, 627. Mikławš Wjerš z Brjemjenja, 628. Karl Krempka z Khasowa, 629. Hana Kóžnikow z Khrósćic, 630. Mikławš Ryčerja z Worklec, 631—633. z Noweje Wjeski: Hańža Fórchowa, Marija Klimantowa, Jakub Kocor, 634. Mikławš Hantuš z Drježdžan.

Sobustawy na lěto 1901: kk. 811. Mikławš Ryčerja z Worklec, 812. Jakub Kocor z Noweje Wjeski.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8543 hr. 43 pj. Dale darichu: Молоканы: 3 hr.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Wutrobna próstwa!

Štóž chce za naš missionski kraj w Žitawje woprować, móže to hnydom na mnje (Zittau, katholische Pfarrei) pósłać abo na redakciju „Katholskoho Posoła“, kotraž wšěće moju próstwu podpjera.

W Žitawje, 2. decembra 1902.

Pawoł Kuježk.

Zeńdženjo duchownych serbskich wosadow je postajene na pónđzelu 29. decembra popołdnju 2 — 1/2 hodžin w klóštrje, kaž je so we swojim času prało.

Wornar, can. a farař.

Kubaš, farař.

K r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łuzicu,

na lěto

1903

je z pšchibatej Protocyku na scjěnu w ekspedicyjach „Katholskoho Posoła“ kaž tež pola klamarjow za 25 pj. na pšchěbań.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“ 12. čisło 1902 z wopřijećom.

Čiřičež Smolerjec knižičičičežnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholiski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyloho
ryněka abo telkoruma 25 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyšcinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 50.

13. decembra 1902.

Lětník 40.

Babludženy — wumóženy

abo w nuzh so modlić nawuśnjesech.

(Postracžowanjo a stónčenjo.)

„Tamle na lěwicy, haj — woprawdže tam lipa stoji a škiž!“ Bošćij praji a so k lěwicy wobroczi. Za štwórcy hodžiny běše hač k rěčcy dóschoł, kotraž k zbožu hłuboka njeběše. Nětk zawěsće widžese, zo je pucž zminyl. Borno rěčcy nětk dale džěše, dolho, dolho — nihdže swěca, nihdže dwór abo křěža. A nětko tež sněh padaše tak husty, jakož by chcył wšdč dolhy wupjelnić a wšcho wurumacž. Bošćij wótse pocža wołač ze swojim jnlnym hłosom — tola žane wotmołwjenje. Nětko so wot rěčki wotwobroczi a pichidže na rune polo — dale, dale — hodžinu, dwě hodžiny, kaž so jomn zdaje — tu nagle so zwjeze z někajteje hórki dele a zas we wodze ležese. Zhma joho zatschaje, tak cžopło hač jomu dotal běše wot napinacoho pucžowanja we hłubokim sněze. Bě dha swět cyłe zafuzlany? Se trach joho bludničža zawjedla w teje noč? Štrowy hněw joho pschewza; z nowa do předka cžěrjese. „Čž..... pucž tole, ja chcu tola widžecž, hač k hórce njedobdu“, wótse zareji, a so sebje samoho nastřoža. Šdny by takle diabol sam nětko pschod nim stal!

Ze dha žly duch? Haj wschaf, džesacž lět dolho so wo njebo abo helu wjac ničo starał njebė. Zastužicž, špeculirowacž, pjenjez na hromadu mjetacž to bě joho žiwjenje, wo druge ničo so njestaraše. Haj, ani njewěrjese wjac, zo je po smjerczi tež hišće žiwjenje. Zoho pschecželjo w měsće, z kotrymž wobthadžowase, nowiny, kotrej čitaje: cži wschitcy ničo njewědžachu a njeprajachu wo Bohu, wo wěčnosći, wo modlenju abo sudže. Šdny pak žadyn lud, žana hěla njeje: cžohodla dha nětko tajki strach? Pšchetož woprawdže, hróžba bě joho pschewžala; wón njedwělowaše, zo je

zły duch joho do mocy wzał. To njebešče po dobrym. Wón bě tola hižo čaſto w tajſej čzmě domoj ſchoł a ženje ſo zaſludžił njebe, a telko tola teſž dženja pil njebešče, zo wjac wo ſebi wědzał njeby.

Pſchecy dale taſž džiwi čžerjeſche; pať padny, pať ſo wo ſchtom ſtorcži, pať ſo w čžernjach zapopadže — a pſchecy hiščeže ſajeſche ſněž z njebeš dele na zemju. Tara wuſtał bě, mocy joho hrožachu wopuſchecžić, wón zaſta a ſo ſ ſchtovej zlehnj — ſpar chcyſche joho pſchemě. Tola zazłobieny zlecža horje. „Rě“, zawoła, „do ſpanja mje njebóſtanjeſch, zo by mi ſchju zwinyl!“ Koho mēnjeſche, z kim rěčeſche, ſam njerědžeſche. Chcyſche do zaſta pomajež a za zapalkami pytač. Tola podarmo: rucy beščeť ſo ze žymu cyle ſtupikoj, draſta bě jomu na čžele zmjerzła po tamnej žymnej kupjeli w rěčcy.

Wón čžujeſche, zo dołho wjac njeuwtraje, njeprſchindže-li pomoc.

Wěł ſnadž ſo modlicž?

Žomu bě, jaťož by w joho žnutkownym ſo nētaſta njeprſchecželſta mōc zběhała pſchi tutej myſlicžcy, naſtrōžana, hrožaca. A tola tale myſlicžka jomu pſchec zaſ do wutrobj kłapaſche. Kať huſto bě za mlode lēta a teſž pozdžiſcho ſlychał, zo ſu zaſludženi nadobo pomoc namaſali, hdyž ſo ſ Macžeri Božej wolachu abo za kłude duſche nētaſti pobožny ſlub ſčžinihu! Kať zo tračch tola nēſchto na tym bě. Tola wón — mōžeſche dha hiščeže ſo modlicž, hdyž telko, telko lēt to wjac ſpytał njebe!

Rhiba zo by tola —

Tu nadobo ſo jomu pod nohomaj zemja žhubi . . .

Ze ſmjertnym ſtrachom ſurowje zahčičža Boſčžij, woſomiť čžicho — a deleka w hłubiny ležeſche jnljny muž, tola hiščeže žiwy, žalōſčžo, wo pomoc wołajo, ſo modlo. Do hłubiny padajo bě na žbožo wjac krōčž ſo wo zemju byrił, tať zo z čžylm wotmachom dele njeprſchindže. Tola ruſu bě ſebi ſtamał, to na zemi ležo čžujeſche.

Nētko ſo modleſche, z cyleje duſche ſo modleſche, a pſchecy hiščeže ſněž padaſche a joho, kiž ſtanječ nje mōžeſche, pſchikrywaje. Tola, ſchto to? Horjeſta ſo hlōs da ſlychecž: „„De ſchto wołať?““ — „Žowle!“ Boſčžij ze wſchėj mōcu zawoła. — A horjeſta zaſ: „„Mōj Božo, tam nēchť deleka w ſtale leži!““ — Tež Boſčžij ſwētko latarnje wuhłada, kotrež pať ſo hnydom zaſ žhubi.

Bōržy ſo dwē poſtawje wot hoła bližeſchtej. Žedny bě bełn woblecženy — duchowny w hōbruſche, farať ſuſodnjeje wolady; za nim žwōńť z latarnju.

„„Bohu džaſowano!““ tať duchowny poſtrowi, „„tu nježbožowny leži, žiwy hiščeže je.““ — „Haj, Bohu budž džať a kłwalba, kijež farať!“ žuje-žboženy wotmołwi, „a wy ſeže mi žiwjenjo ždžeržal.“

Dotelž ſebi žanu nohu čžežcy wobſchodžil njebe, mōžeſche Boſčžij ſwojeju wumōžerjow ſčžehowacž. Ze ſpodžiwanjom duchowny pſchipoſtłuchaje, hdyž duch po pučžu Boſčžij powēdaſche, tať je ſo jomu zeſchto.

„Wēčeže wy, zo ſeže za nic cyle dwē hodžiny nimalē ſchtyri hodžiny dalōſto bežal“, praji duchowny, „a to cyle runu ſmuhu? Žo čžmē ſo wam ždaſche, zo tam a ſem beħacže, ale wopravdže ſeže nimalē tať po ſchdōrcy ſchoł.“

„Kať na čžaſu dha je?“ wopraſcha ſo Boſčžij.

„W nočy dwēmaj. W dwanačžich wo poł nočy po mnje pſchindžechu, zo bych Gańžu ze Žalēſta wobſtaćacž pſchijoł.“

„Moju pschirodnu macž!“ Bosčzij zawoła.

„Dha scže wy Bosčzij, bur we Zaleštu?“ so zadžiwany a zastróženy duchowny woprašča.

„Wězo; njejsčže mje spóznał?“

„Ně — ale džafuježe so Bohu! Wajcha macž je wam džens wot Boha žiwjenjo wuprosyła“, duchowny wotmołwi. „Wajcha pschirodna macž w mřečžu leži; runje šym ju wobstaral a bóržy zas woteschol, dofelž mje tač jara namoňjesche, zo bych so zas wróćil.“

Mječajšče mje dleje zadžeržowacž, wona praji, ja jeno dhrbju domoj hieč, nětko, hdyž je tač derje wobstarana, so smjercže wjac njeboji. Al swoju smjercž je do přědka za swojoho pschirodnoho šyna Bohu woprowala, wótše a žiawnje, kiž je so na złe pucže zabłudžil, a na kotrymž je tež wona sama so pschchrěšćila, dofelž je joho wočžehnjeno zanjerobžila. Al nětko posłuchaj, Bosčzijo! Hdyž hižo w durjach stojach, hišče mje twoja pschirodna macž — ně, tač jej rětač njesměš, pschetož wona je so za tebe jako najswěrnjšča, prawu macž wopokazala — hišče zas t sebi zawoła a swojej žesłnjenej rucy pozaběhnywšči praji: „„Proschu was psche frej a rany našchoho Žbóžnika a psche bolosčiwu Macž Božu, proschu was wajščeje šwjateje měchniškeje swjecžizny dla, džicže dom po pucžu, kiž nimo sfačy wjedže; mi je, tač by tam was něchtó wołał.““ Al hdyž jej prajach, zo je to tola jara daloko wołoło a w tajšejle nočy, dha mje wona tač naležnjc a tač nutnje proschesche, zo šfóncžnje do toho zwolich.

Al tač smój na šfaku šchłoj. Wajcha macž je naju pošlała: wona je twoje njezbožo w duchu widžala a tebe wumóžila.“

Šylny muž ničžo njepraji; tola joho mjelčženo wjac praji, dnyli wschitke šłowa. „Al nětko runu ščęčžu zas t wajškej macžeri pódžem“, praji farač, „tač zo budže hiščeže žiwa a tebe wohlada, prjedy hacž wumrje. Najke zbožo, kajti džiw boži! Bohu budž džaf a šhwalba!“

Za šchtwóreč hodžiny dóndžedhu hacž ke šhudej šhěžen, hdyž bč Bosčzijowa macž hižo wjele lět jako wumjenšarka šhudže a čžišče žiwa. Hiščeže so nutšfa šwěčžesche. Šolca, kotraž pschi njej bčšče, jim wočžini; z wupłafanymaj wočžomaj so džiwajo, naštróžana na nich hladašče.

„Šchto macž čžini?“ so duchowny woprašča. Čžišče šolca komorku wočžini a ze šwěcu ke šhudomu ložu stupi.

Zu macžetka ležesche, zblědnjena, rucy mějesche štyłnjenej a pacžerje z šchžikfom w nimaj džeržesche. Šwjaty pokoj wotporčowajšče nad woblicžom, w smjercži wojašnjnym, kaž njeruaprajita špokojnosč bč na nje wpschestrjena.

„Scže wy Bosčzij ze Zaleška?“ woprašča so šolca muž, kiž bč šluboko pohnuty a šwjajch bolosčži we złamanej rucy tedžbu njemějesche. Al hdyž wón z šłowu šwony, praji šolca: „Wona was w božim mjenje dawu porucžila a was žohnuje, a wy dhrbicže nětk mčr čžinicž. Tač je mi porucžila, zo dhrbju wam prajicž, hdyž pschindžerže.“

„Naj, mčr čžinu čžinicž!“ Bosčzij praji a macž za ruku wža, ruka hiščeže bčšče čžopła.

Al wón je mčr čžinił, je so wujednal z Bohom, ze šwjim šwědomjom a ze wschěmi, kotrychž bč wojebał, wobšchodžil abo rožhněwał. Šbže so wschjo zarjadowacž da, hacž bč sebi myšłil. Pschetož tym, kotřžž dobru wolu maja,

Bóh sam pucze pschihotuje. Boscezij ze Zalešta je so zas t pravomu fchejczaństwu wobrocził. Żenje tež wjac so wobdźělil njeje, hdyž na słužowniſow božich swarjadu a jich hanjadu. Pschetož dale a bóle t swojomu wofschewjenju spóznawaſche, zo woni swjate potajniſtwa wumóženja wudźěleja a ewangelium Žezusa Chryſtusa, ſyna božoho, wozjewjeja. A hdyž por njeđželi pozdžićo na boži džen knjež ſarať — tež Boscezij běſche w ſemichach njeđžiwajo kručje zawjazaneje rufi — ſwoje předomawo ze słowami zapoczą: „Čeſeč budž Bohu we wyſokoſečach a poſoj na zemi čłowjeſtam dobreje wole“, dža běſche Boscežijej, jakož by hłós jandželow ſamych zaſłyſchał, tať derje a tať lohto jomu běſche wokoło wutrobje.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budyſchina. Swojich čitarjow w Budyſchinje a wokoliny tudy woſebje ſedźblywych činimy na jutřiſchi wječor w katholiſkej towařichni, hdyž budže tudomne Čäcilijine towařſtvo kraſny wjeſchi ſpěw (oratorium) wo ſwjatej Čäciliji ſpěwacž. Deklamacije mjez jenotliwymy ſpěwami žiwjenje tuteje lubozoneje ſwjateje knježny a martraſki drobniſcho wopisuj a t žiwych wobrazow na jewiſchežu hłowne podawki z jeje žiwjenja pschedſtajeja. — Dotelž po tutym ſpěwje změje naſcha mloda „Jednota“ tam hiſcheže mēſačnu zhromadźiznu, budže ſobuſtawam móžno, woboje ſobu wzacz.

3 Budyſchina. „Krajan“, kathiſta protyſka za Ğornju Łužicu na lěto 1903, je wuſchoł. Naſcha protyſka je z tym ſchěč a ſicety kručž ſwój pucž do naſcheje Łužicy, do naſchich domow naſtupiła. Zeje wudawať, knjež dwórſki kaplan Ğilip Rězak, je ſo tež tón kručž zas přecował, ju derje wuhotowacž. „Krajan“ džen je taž dobry pscheczel, kiž do domu pschindže, zo by čyłe lěto tam pschewywał, ſwěrnny podžěl na wſchěch podedženjach domu a ſwójby wopokažował a w tať mnohich naležnoſečach chřtwinſkoho a zjawnoho ſwěrnoho žiwjenja radu a powucženjo dawał. Tuž je tež tón kručž ze wſchěm wuhotowany a zaſtarany, ſchtož w kóždej protyſce byč dyrbi a ſchtož runje w naſchej protyſce pytač: kalendariu z trěbnymi aſtronomiſtami (hwězdariſtami) poměſčemi, ſwjedžeſtwa protyſka, hermani a wiki, tabella za doſhodny dawť, zapiſy wječchow europskich krajow, naſchich ſaſkich duchownych a ſerbskich wučerjow, dale ččas božich ſłužbow a t. d. W powucěnym a zabawnym džełe namalaſch najprijedny dokladny naſtaſk „Kral Ğurij“, potom wjac zajimawych drobnoſtow z wjeſtwa hiſtoriſkoho wobſaha. Wuzijne „Něotre recepty t rje-dženju blaſow“ budža čje čaſečſcho pohnuwacž, w „Krajanje“ za ſrěbkami psche tu abo tamni ſchtodu pytač. „Krajan“ tón kručž wobrazy kralow Ğurija, Alberta a Žana a křónpřincea Wjedricha Wuguſta podawa, wo čzimž daſſchi naſtaſk jedna. Dale Krajan „Wo křěkach“ rěči, ſchtož budže naſche hoſpopy zajimacž. Ženo jene wuprajenje pať čyłe podpisač njechamy, mjenujcy zo ſo křěki za kompot trjebacž njechodža. Knjezej ſpiſowaczelej móžemy pschecradžić, zo ſmy pola ... ec čjeſtneje hoſpopy jara dobry kompot z křěkow pschihotowany jědli (wodobnje pschihotowany, taž kompot z banje abo křěbſa). Wóbla daſſchich, z džeła nabožnych abo ſwětnych, z džeła tež žortnych drobnoſcow podawa Krajan zapiſ „Serbskich ſchčecniſkich mjenow“, kiž móže křitiſkam zamhyť podacž, ſwoje pjero wóſſić. Na křěnu je lěſka tež „Wóſtmy (lěpye poſtowy) tariſ“ pschidaty, ſchtož je za mnohich jara praktiſka wěc. Hdyž knjezej redaktorej za nałoženju přocu ſo wutrobnje džaſujemy, njechamy za-

tomdziej, naschich lubnych Serbow prosić, zo bychy sebi tola „Krajanu“ kupili. Placizna 25 pj., nic wjac, haczrunieł stej papjera a cziščez tójščto dróżńchej dnyli przydy, njemóże so wysoka njenowac. Njecz nijeż žana katolska swójsba najcheje jersbsteje Łužicy, w kotrejž by „Krajanu“ podarimo pytać mól!

B cyłoho swěta.

Saſiſa. Jocho Majestoseł kral Turij je na bronchialny katar chchorjeł a dyrbi ležec. Tola so chorošć Bohu dżafowano dale straschna być njezda.

— Drježdźanſcy katolikowje swjećachy njeźelu 7. decembra 25 lětny bamžowski jubilej swj. wóta a to we wulkej sali powšchitownoho turnarskoſho towařstwa. Pšecz 2000 muži a pšecz 1000 žonow bě so tam zješčło, nic jeno z Drježdźan samych ale tež z dalšcheje Saſije. Wulka sala běše nanajkrajnije wyppychena a Drježdźanſki profesor Simon-Castelli bě woſebity wulki wobraz swj. wóta k swjedźenjeju zhotowił. Swjedźeń traješce wot wječor 7—11 hodž. a wobstoješce ze spěwow, deklamacijow a pšchednoschcow. Najprjedy poſtrowi prělat Maaz pšchitomnych a ſpominašce we ſwojej rěczy na wojowanjo mjez wěrnyym a njewěrnyym swětom. Wobščer- niškej rěczy mješčtaj farać Bruch z Melchendorfa pola Erfurta, rozložujo ſtuſtowanjo swj. wóta a bamžowſtwa za cyrkej, a sekretar ludowoho towařstwa Brauns z München-Glabbacha, a napominašce woſebje katolikow k pšchezjenošći a k swěrnomu pobožnomu žiwjenju po wěrje. Žaſo poſledni rěczyń wuſtupi wyščł z Pereira, katolikow z raznymi ſłowami zaſutujo pšchezniwo poroſam, jaſo bychy ſwój wótny kraj mjenje lubowali hacz druho- wěrni. Swoje ſłowa ſkónči ze ſławu na krala Turija a ſejžora Wilhelma. Wupěwawſchi fěrkuſch „Tebie my Boha ſhwalimy“, ſo zhromadžižna rozeńdže. K ſwjatomu wótecej bu wobščermy hołdowacy telegram poſtany. Eńla zhroma- džižna bě dopoſaz za to, kať živy duch we wulkej Drježdźanſkej woſadže knježi.

Němſka. Rejžor dyrbješce wſchelake hońtwy ſpuſcheciz, doſełž ničešce jnadne zahorjenje lěwoho wóćka.

— Słowa, kotrejž je ſejžor po Kruppowym pohrjebje k dželaczerjam porěčał, njejſu bjez wothłosa njez dželaczerjami woſtałe. Šdny ſejžor pjat 5. decembra na dwórniščez we Wrótkawju pſchijedže, poſtrowi jocho deputacija dželaczerjow, ſo jomu za jocho ſłowa dżafujo a jomu ſtajnu ſwěru lubjo. Rejžor wotmołwi jim we wobščer niškej rěczy a poſaza na ſtarošč. kotrež je ſo poſlednje lěta w Němſkej za dželaczerſke ſtany wopoſazała. Z frutnymi ſłowami napominašce dželaczerjow, zo ſo njebychy wot ſocialdemokratich ſchczuwarjow zawješč dali. Tuczi ſu jenož dželaczerjow njezbožownych ſežinili, wučaschujo jim pienjezy z kaſow, putaju jich, zo bychy ſami cził wjeťšcheje mocy nabyli. Nicžo dobre pať njejſu hiščeže za dželaczerjow wuſtuſkowali. Dželaczerjo dyrbjeli do ſejma proſtych ludži ſtač bjez ſocialdemokratich zmyſlenja. Derje by było, hdy bychy ſo dželaczerjo po ſejžorowych ſłowach mēli, ale k tomu je mało nadžije, pšchetož mnozy cžitaju džen jenož ſocial- demokratich nowiny, a z nich wěrnosče njezhonja.

— Sejim ſo dale fružichjo pšcheczniwo obſtrukciji ſocialdemokratow wo- bara. Žańdženu wutoru ſu něto zarjadowańſi porjad tak daloſo pšchemēnili, zo móže praſident ze ſamſneje mocy pšchedołhim rěčam, woſebje tajtim, kotrejž ſo na zarjadowanja porjada počaschujo, zadžewac. Praſident móže njenujch porjad naſtupace rěče ſam z cyła zaſazac abo je na 5 mjēſchinow wob-

mjezowacŝ. Zańdŝenu wutoru namjet pschijachu a potom so hnydom po nim ŝtoŝowachu. Węzo napschecŝnych cłownoho zakonja budŝa wscho móŝne cŝinicŝ, zo bychu wuradŝowanjo hacŝili — ale hdyŝ je wjetŝchina tať pschezjena a w doŝahacej licŝbie dale tať pschitomna, jon tola ŝtónecznyje dowuradŝa. Raz-wohidniŝche pschi cyłym zadŝerŝenju socialdemokratow je jich tojenjo. Cŝinja mjenujcy, taŝ bychu ŝprawnoŝeŝ zakonowali a lud psched njeŝprawnym wu-rubjenjom wukhowacŝ chcyli. ŝich hrube zaŝhadŝenjo a hanjenjo zamołwjeja we ŝwojich nowinach psched ŝwojimi zaslepjenymi pschisłisnikami z tym, zo jich ŝejmowa wjetŝchina t tomu ze ŝwojej njeŝprawnoŝeŝu nuzuje. W ŝejmje wschaf so wschitecy pschistojni ludŝo pschecy bóle wot nich wotŝaluja. Woŝebje je wschēm zapóŝłanc Singer wohidny. Tutón ŝid wustupuje z tajŝe njehańbitosęu, jako by knęz cyłoho ŝejma byl. Pawoł I. jomu tohobla joho naduwania dla w ŝejmje rětaju. Nať wotŝileni jomu wschitecy ju, powoza so prawje jaŝnje ŝchtwórtk tydŝenja. Singer, bywajo z pschedbydu komiŝije za wuradŝenjo naleŝ-noŝeŝow, kotreŝ zarjadowanŝi porjad nastupaja, powoła ŝobustawy ŝwojeje komiŝije t poledŝenju, ale niŝtō njeŝschinđe. Hodŝinn bē ŝam zhromadŝeny, doniŝ so ŝtónecznyje njerozenđe. Na to je nětko pschedŝnyŝtwo ŝłoŝil, wudawajo węzo zaŝy wschelke druhe winy, z kotrymiŝ by wjetŝchinu ranič móhl.

— ŝara wobŝarujomne piŝmo je w Ğornjej Schlezynŝkej farať Roŝel z Komornika wudať. Wiŝche mjenujcy za to, zo by ŝo móhła półŝtim dŝeczom ŝpowědna a wopravjenŝka wucŝba w němŝej rēczi wudŝelecŝ. Wiŝi tym je znate a runje zaŝy poŝledni cŝas z wjaey napadnymi pschikładami dopoŝazane, zo półŝte dŝeczŝi najjednorisŝche němŝke węcŝy, taŝ „Wótcze naŝch“ na ŝane waŝchŝjo njerozemja, cŝim mjenje móŝa rozemicŝ, cŝeŝte wěrnosęe tuteju ŝwjateju ŝakramentow, kotreŝ ŝtaj tola za jich praktiŝte ŝchescŝanŝtwo tať waŝnej. Psche-ŝjenoŝeŝ mjcz Němcami a Polakami w Schlezynŝkej ŝo tať jara kaŝy, a dowěra półŝkich wěriwŝch t němŝkim duchownym hinje, a to cŝim bóle, doŝelŝ mnoŝy Polacy tať hiŝo mēnja, zo němŝki duchowny njima za jich rēcŝ wutrobŝy a lubosęe.

— W znatym Marienburgu bē wulki woheń, kotryŝ móŝachu w ŝurowej ŝymje jenoŝ cŝeŝto zaŝaŝecŝ. Na 15 kŝeŝow ŝo wotpali. Stary hród wosta njezranjeny.

Wuŝtriŝka. Pola Trieste zaŝhadŝachu poŝledni cŝas ŝurowe wichory, tať zo njebuchŝ jenoŝ twarjenja wobŝchodŝene, ale teŝ ludŝo na drohach. Łódŝe njemóŝachu jęŝdŝicŝ a teŝ elektriŝka ŝeleznica dŝybjeŝche zaŝtačŝ.

-- W ludowym zaŝłupjeŝtwoje jednaju Cŝeŝcha a Němcy dale wo cŝeŝkim a němŝkim rēcŝnym wurunanju, hacŝ dotal z dobrym wuŝpěchom.

Francóŝka. W ŝejmje poměchu teŝ zaŝy jonu wulku haru. Sobotu 6. decembra naprasŝchowaŝche ŝo nacionaliŝt Gauthier wo naleŝnosęi znateje jebariŝkeje ŝwóby Humbertec. Wón a druzy knęŝeŝtwo zjawnje wumjetowachu, zo ŝu wŝchŝnosęe derje wědŝeli, hđŝe ŝo jebacy ŝhowaju, zo pať ŝu jim cŝetnyč pomhali, doŝelŝ ŝu mnoŝy nahladni ludŝo do jebanjow zaplecŝeni. Rozhorichu ŝo pschi tom tať, zo ŝo ŝtónecznyŝ nic jeno ŝobustawy wiŝelatiŝch ŝtron, ale ŝamo teŝ miniŝterjo ze zapóŝłancami hanjachu, biŝachu a kopachu. Miniŝterŝtwo dóŝta drje ŝtónecznyje wjetŝchinu zaŝy, mjcz ludom wotŝanje pať teŝ dale mēnjenjo a je drje teŝ wěrnō, zo knęŝeŝtwo w tej naleŝnosęi cŝiŝtej rucŝy njima.

— W Marŝeillu łódŝni dŝełacŝerjo hiŝchęe dŝełacŝ počęli njeŝu. Ğaj, mnoŝy druzy dŝełacŝerjo nic jeno z jich powołanjow ŝo jim dale bóle pschizamkŝuja. Na druhej ŝtronje pať teŝ wobŝedŝerjo njechadŝa jim t woli byęč, tať zo ŝu wuhlady na ŝjednanjo jara male.

Španija. Liberalne ministerstvo je tola skónčnje dyrbjalo wotstupić a konservativny Silvela je nowe ministerstvo powołał. Kaž je to wot blěšchich lět hižo wašchnjo w Španiskej, rozvojaza nětko ministerstvo z kralowej domolnosću sejmi a nalěto budža nowy sejmi wollicž a knježestwo zmejě wjetščinu, dokelž ma tam ministerstvo na wólby dočej wliwa. Tak potom zašy křiwilu pónđže, doniž so ministerstvo sejmej njewostudži, a potom nastupi zašy liberalne ministerstvo. Tak smy to w Španiskej zwučeni.

Ruska. Njeměry w Moskwyje njěsju hišćeže podtkóčene. Mnozy džělaczerjo buchjo zajecži. Krawne bitwy njeběchu posledni čas mjez wojakami a džělaczerjemi, ale měr tež njeje. Šdnyž na jonym městnje so zmeruja, zašy na druhim započnu.

América. Němska a Šendželsta stej nětko zhromadnje pschecziwo Venezuelski wustupitoj. Němska žada, kaž je to fanceler Bismarck sejmej rozestajil, něhđže 4000 000 hr. zarumanja za škodu, kotraž je so němstimi poddanam w zběžkach w lětach 1898 a nětko w tutym lěće itala. Přasident Castro nočee škodu zarumacž, ale komisije, wot njoho postajene, su naczinjenu škodu chle njeiprawnje woblicžili. Podobnje dže so Šendželskej. Tohodla ju tam nětko mimo jendželstich lódzi 4 němste wójnske lóžže do htownoho Venezuelskoho pschistawa Guayra zajěle, a přasidentej Castro ultimatum (poslednju wolju) wojewili; njeha-li škodu zarumacž, wobsadža pschistaw a město, zo bychu sebi nuzny pjeněz wonucžili.

Komisije powěcže praja, zo Venezuela so dale njepschecželska požazuje. W Caracas ju wschěch jendželstich poddanow zajeli, tohorunja 97 Němcow w tymšamym měsće. Ze zamolenjom běchu tež zastupjerja Belgiskeje jobu zajeli. Dale je venezuelske knježestwo jendželstu Lagunayra-železnicu czazalo.

Dokelž je zjednocžena Šendželsta a Němska wójnska móć venezuelske wójnske lóžže w Lagunayra začazala, so w Caracas wjele ludu zhromadži a jendželste a němste zapóblanstwo wobhrožowacše. Wječor němste a jendželste forhomje spalachu. Přasident Castro je wschěch Venezolanow do bróni powołał, a mjenja, zo na 100 000 muži zwjedu. Kaž so zda, so wójna wjac wotwodrocžicž njeda.

Wšhelczizny.

* Wječorne woprawjenje wojaka. Pšched někotrym časom wojak wječor w 7 hodž. k swojomu wojestkomu fararjej pschindže a joho wo — swjate woprawjenje proschěše. Duchowny so džiwajo joho dopomni, zo dyrbj tola, hdyž chce swjate woprawjenje dóstač, naczwutrobu byč a tohodla jutse rano zas pschincž. — „Kusč farar“, wojak wotmołwi, „ja wot wčžora wšchoho nicžo wužił njěsšym, ani kaplu wodny. Cyty džěni mējach w kasarnach czinicz, dokelž našy regiment jutse rano zahe wucžehnje; tohodla smy hagle nětko křiwilu namatal, k wam dóncž a waš wo swjate woprawjenje proschě.“ — Farar hłuboko pohnuty pšknomu wojakej swjate woprawjenje wudžěli, za kotrynž bě tón z tak žiwěj wěru žadał.

K tomu móžemy pschilpomnicž, zo pšched někotrymi lětami, hdyž njebos knjez farar Šćěnik jónu we Błym Komorowje za Polakow we wosolinje bydlachy bože služby ze swjatej spowědžu a woprawjenjom džěrcěšče, a jich wjele pschěz sto k spowědži pschindže, posledni z nich tež hagle popołdnju wokoło 4 hodž. k swjatomu woprawjenju dóndžechu. Tež cži běchu hacž do toho časa naczwutrobu wostali.

Цяіскае Смолерскае кніжніцка-чэрцунье ў Матэічынм домзе ў Будысцінне.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěštki plaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Gudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 51.

20. decembra 1902.

Lětnik 40.

Kanonikus Junge †.

Něstor sakskich katolskich duchownych, knjez kanonikus Karl Junge, farar w Seitendorffe, je sobotu 13. decembra w nocy 1/42 hodzin wobstarany ze swjatymi sakramentami wumrěł. Pjatk, hdyž poslednje čísló „Katolskeho Posola“ dohotowachmy, dóndže nam powěsć, zo je wyšokodostojny knjez sťhorjel, tola pichy krutej a wobstajnej strowocze staroho knjeza sebi njemyslachmy, zo mohło sťončjenje joho žiwjenja tak blizko być.

Knjez kanonikus Junge, hačrunjež bě hižo we 88. lěće swojoho žiwjenja, tola hišće swoju službu jako farar zastawaše. Běše drje hubjeny na nohi a na dych počat być, tak zo pohrěby wjac dźeržeć njemóžeše a we poslednim času tež wjac do šule njehodžeše, tola farise zastojnstwo hišće zastawaše, a joho pisomne dźěła, kaž rozprawy na duchownu wšćchnosć, zapisowanjo do matricow a t. d., dopołazowachu, zo je joho ruka hišće fruta a zo njetschepota. Tež wěrowanja a sćhćenja hišće sam wobstarawaše. Mjedzeli tydženja bě hišće předował a tež wutoru hišće běše božu mschu swjećił. Potom pak dyržeše so bórzy lehnjeć, dokelž bě hižo na zahorjenje płucow sťhorjel. Z wopřěda so nadžiše, zo za dwaj dnaj zasy stanje, tola sťhorosć so dale a bóle zhoršy, tak zo mjenje, zo drje hody njebudže móc božich službow zastarać. Pjatk pak so wo swojej sťhorosći wjac njemoleše a wupraji, zo pomocy za njoho wjac njeje. Pichy jasnym rozomje wosta hač do swojoho sťončjenja.

Knjez kanonikus Junge so 30. meje 1815 narodži, je potajkim starobu 87 lět 6 mječow a 13 dnjow docpěl. Sćhož běchu jomu pscheli a čožož

trafaj je so trochu nadbijal, zo mohł swój 90. narodny džen swjecić, so tał dopjelniło njeje. Knjeza Jungowu nan běšče lětať (chirurg) w Reichenawje a pozdžišcho we Wostrowcu. Swoje studije derje wobdarjenu młodženc we šerbifim seminaru w Prahy dokonja a běšče tam mjez druhim sobuškowanu njeboh biskopa Forwerka. Studije dokonjawschi dōsta 3. decembra 1840 wot biskopa Mauermanna mēšchnisku swjeciznu; potajim je 10 dnjow pschēz 62 lēt mēšchniste dostojnstwo mēł a mēšchnisku službu zastawał! Lěto za kapłana w Königschajnje pobhwšchi pschidže za přenjocho kapłana do Wostrowca, hdžež bē tehdom wjelewaženy knjez kanoniku Spanntig z fararjem, a škutkowasche w tom zastojnistwje hač do lěta 1856. W tom lěčze joho dowěra duchowneje wyschnosče na wažne fararstwo w Seitendorffe powoła, kotrež je potajim 46 lēt dołho zastawał. Wjele wjac hač jenu cyłu generaciju je tam lšchēzil, rozgucžował a nawjedował. Wón pať běšče tež jakož wótč swojeje wofady, te kotromuž wofadni z wulkim počesčowanjom, z lubosčju a pošluschnosčju špohladowachu.

Toho zašlužby so zdobnje pschipožnachu wot duchowneje wyschnosče, kotraž joho 1869 z dostojnosčju kanonika wuznamjeni, a tež wot našchoho krajnoho wótca, kiž jomu 1890 pschi pschiležnosčji joho 50lětnoho mēšchnistoho jubileja rycžeski lšchiz přenjeje kłasy Albrechtowoho rjaba špožči. Tež z něcotrymi wójniskimi wopomnjecžami bu wuznamjenjeny, dokelž bē w lětomaj 1866 a 1870/71 za ranjenych wojakow wošebitu lubosč a starosč wopokažal, kaž džē so wón z cyła wo woještvo a joho wjednikow čas žiwjenja wošebicze zajimowasche.

Bohrjeb zemrětoho běšče wutoru 16. decembra w Seitendorffe, hdžež běšče na kerchowje blizko pschi cyrkwi na stronje swojeje maczerje sebi mēstno za posledni wotpocžink postajil. Na pschewodženjo bēchu z mēsta lt. pralat Eusežanski a šcholastikus Škala, z kłōštra Marijnoho Dola lt. kapłanaj P. Ignac a P. Robert, z Čžščeje jato zastupjerje šudodneje Witomērickeje diocēš farar a kapłan z Dittersbacha, farar em. Hornig, z najdallšchoho kōnca Sakskeje, z Adorfa, knjez kapłan Mandel, kiž je předy kapłan w Seitendorffe byl, Žitawski kapłan Šcholta a nimale wšchitey duchowni Marijno-Dolstoho patronata pschischli, wšcho hromadže 17 duchownych. Tež Žitawski hamtski hejtman v. Beschmiž a farar lutheriske wofady w Seitendorffe, Rōnig, bēšchaj pschitomnaji.

Čžēlo běšče w rumnej kžēži na farje postajene, z rostlinami a šchmrēcžami wobstajane. Bohrbena swjatocžnosč so 1/2 10 na farje započja z wušpěwanjom officia po murtwych. Potom so čžah z čžēlom do cyrkwy zajradowa; na krotkim pucžu so dale wuwicž njemōžesche; za sobu ščehowachu džēčji, špěwarjo, towarštwowe forchowje a duchowni. Kondukt knjez pralat Eusežanski wjedžesche. Za kaschčom džēchu jenicžti hišchēže živy bratr a družu pschēčjeljo zemrětoho a wofadni. W cyrkwi čžēlo pschēd presbyterijom postajichu, a na to mēšesche knjez pralat Eusežanski z kłēti pohrbjebe přēdowanjo, w kotrymž na podožku šlowow njedželskoho swjatoho ščjenja „Za sym hlōs wolacoho w puščiznje“ žiwjenje, powahu, škutowanjo a zašlužby zemrětoho wopowēdowasche a wofadnych k pobožnym a džalnym modlitwam za wotemrětoho dušchipastyrja namōlwesche.

Potom ščehowasche swjatocžne requiem, kotrež mēšesche Wostrowčanski farar knjez Rōnisch z assistencu knjezow fararjow Wjesele z Königschajna a Ršchizanka z Grunawu.

Pohrjeb mäjeseke t. scholastikus Skala, kiž po božej mšči najprjedy absoluciju pschi kashežu wuspěwa, na čož so šhowanjio po pschedpisanyh porjedže dofonja. Salve Regina w cyrkwi swjatocžnošč wozamitny.

Ža duchownych, wučerjow, pscheczelow a mnohich zwontownych pschewodžerjow běšche w holščencu wobjed pschihotowanj.

Woschroščenu Seiterendorffu wosadu budže mjez tym knjez kapłan Hejduščka jako administrator zastarowacž.

Sacžrunjež běšche pschi wysokej starobje knjeza kanonika Jungi do přěbka widžecž, zo dołho wjac swoje městno njebudže móc zastacž. dha je joho smjercž tola zas bosołstne pomjenišchenjo hewat hižo suadnejše licžbny naschich duchownych pschinjeła. Wólh dčyč nam nasche duchowne mocy nježelabjene zdžeržecž a nowych dželacžerjow do swojeje winicy powołacž, w Khrystusu wotpočawacym pak swoje swětlo swěćicž dacž.

R. i. p.

B Łužicy a Sakskeje.

3 Budnjšina. Minjenu njeđzelu tudomne Cäcilie towařstwo „Domchor“ w katholickej towařšćni Wiltbergerowj oratorium: „Swjata Cäcilija“ spěwawšche. Trochu wažene běšche, nětkle krótko psched hodami tajki wumjelski spěw wumjesč, dofelž maja wšchelacy runje w tym času mjenje woteńdženja a srědow za něšto podobne. Tola spěw spomnjenoho towařstwa je jako wustojny znaty, a tuž tež tón króćž bě žala katholickeje towařšćnje z wopytarjemi napjelnjena. Čži pak budu tež tón króćž jara spočojeni ze wšchim, šćtož widžachu a slyščachu. Žiwjenje a martrařstwo swjateje knježny a martrařki Cäcilije so tu ze spěwom, deklamaciju wopowědowawšche a ze žiwymi wobrazami na jeniščežu pschedstajšche: młodoščž swjateje Cäcilije, jeje wěra do Khrystusa, jeje šlubjenje z njebejšćim nawoženju, měrowanjio z Valerianom, dohncžio tutoho nadožnoho młodoženca za wěru Khrystusowu a za knježniřstwo, tak Valerian jandžela pschi Cäciliji wuhlada, dale wobštorženjo Cäcilije a wosudženjo pschěz pratora t smjercž, jeje martrařka smjercž a jeje pohrjeb w katakombach — to wšćio so pschipošlucharjam tak žiwje pschedstajšche, zo běšche jim, jatakž bħčju w Rómje samym w blizkošči a w času tuteje Swjateje pschebnawali. Wajeń je lubožna, pokorna a nežna kaž swjata knježna, hūdžba z džela połna mocy, z džela tak miła a slódkla kaž luboščž Jezusowa. Wobrazy pokazowachu Cäciliju z harfu, tak Valerian Cäciliju w towařšćnje jandžela widži, Cäciliju psched pohansćim sudnikom, Cäciliju do smjercže ranjenu na woblicju ležacu a wot swojich lubych wobdatu, pohrjeb cžěla swjateje Cäcilije w katakombach a jeje powyšchenjo. Wichitke wobrazy bħčju derje wumjšlene a žestajene. Šćtož pak spěwny nastupa, mōžemy z jonym słowom prajicž, zo bħčju cħle wustojnje wumjedžene. Wosebje žola (sopran, tenor a bař) smy z rěda hdy tak krańje a tak cžisće spěwacž slyščeli, kaž tón króćž. Mjech cželčžene towařstwo z wustojnym wjedženjom joho dirigenta, knjeza wyschšchoho wučerja Englera, tež dale tak šćutkuje t cžesćzi božej a pobožnomu pozbħowanju wichitlich wosadnych!

3 Budnjšina. Sacžrunjež bħ žyma a w samšnej jali samšny džeń tež koncert spěwacškoho towařšćwa „Cäcilija“ byl, bħ tež na mējacžnej žhromadžiznje naschjeje „Žednoty“ nahladna šyla. Mjejsmy jich licžili — jeli pak wócžto naš cħle njemyšli, bħ jich pschěz šćo. Młamy sobustawow, kotřžž žaneje žhroma-

džiany njepšchepušchcya. Šim čželč a šawa — mamy pať tež, kaž so šlyšči, tajšči, košič so dawno hižo mjez nami pokazali njeshu, haj, hiščcže druhich wot towaššawa wodžeržuja. Wjez nich pšidže! Šchtož mohł wšchittim wu-
trjedicž, ma so hiščcže narodžicž. Wšchediňha pšchednoličowajšhe wo alkohole, poručužo, kať hoberšči pjenjez so za tónle cyle njewužitny šchódny napoj wu-
dawca. Ščónčnje so rozšudžichmy, zo Wščicžnomu domej t božomu dželču
3 hr. wobradžimy.

3 Księż. Księża „Katholiska Wjesada“ je na św. Mariju swoju poslednju lětuschu a hłownu zhromadźiznu mjeła, pschi kotrejž bywaju tež wólbny. A zo tutu wězo wažnu naležnosć do časa wopominamy: z wólbami so stare pschedysdystwo wobtruču, haczrunjež chysche so knjez pschedysda Schewczik na kóžde waschnjo podžakowacž. Wli so zda, zo je tak derje: pschetož stabilita je w žiwjenju towarštwow dobra wěc. — Podpisany rěčesche wo sprawnosći we swětowym rjedže. Powšchitkownje mjenujuc, tež hižo zjawnje a naschomu rozomczkej zrozemlilnje: je sprawnosć we swětowym rjedže. Prawidłownje hižo tu na zemi za dobre skutki ježehuje myto, žy khostany bywa. Pschitomni z wulkej ledźbnosću posłuchachu. — Knjez farar Bjedrich rozprawjesche wo čělowym rubje naschoho Bžóžnika, w Turinskej katedrali khowanym a čjeszczowanym. Na lónc podach hišćeje swětowe powdawk, spomnich tež na jubilej knjeza Kocora, a požadach wo bože džěcžo za Maczicžny dom, kotruž t lětu dotwarimy — a dósťach mjez tym 5 hr. 50 pi.; wjacny we Wulkim Kóžtu. Tuž na zashwidženjo! Snadž bubže tehdom tež čzoplischo. Wly wschať tež tón křoć w zymje, w zymje wutradny blěje hacž 2 hodźinyje.

Zapisowať.

Записокъ.

To je hižo mējac. Věch w Budyschjinje a džěchmoj wot Mikławyshta horje, z mužom ratarjom, sčtož z wosebiteje pschicžiny pschisřpominam. Sdnyž pak so na mjasnym torhoschcžu rozeńdžechmoj, rjesny mi muž: Šhiba zo bych Wam pschecy tón toleć dać, to potom njetrjebam šacž. Wospjetuju, so bć ratać, tón muž. Wot serbskeho ratarja potajkim mam lětušce — a to njeprošćene bože džěcžo za Macžicžny dom. Njedy tola našchi ratarjo wěrya mi a nam, zo Macžicžny dom njebudže jenož nam, ale nam wsčěm, haj: dofelž je našcy lud po wjetřschjinje rólniski lud: zo budže pschede wsčěm za was ratarjom pschihotomany. Tohodla džě pójće, dlěje so njedliće, wěćeje a nadobnje dajće! Radobnje! Pschetož na nowe lěto do-
mwarimy. A lětu w tym časni budže našcy statot zwonkownje hižo cyly hotowy. Tuž dyrba so kamjenje wozhčć a cyhele. — Najbóle pak so k tomu hodži pschitomany radošny čas pschěd hodami. Pschetož čas radošnych pschihotow je tu. To džě staršchi džěcžom, pschecželjo, towaršchowje towaršćkam a pschecželam, džěbowje a wowki — lubym wnucžkam hotuja radošne pschewapjenja. Ach, a faje je nutrne wjeselo macžeri, hdyž na nju tež hody z darom špominaschtaj štu a džowfa, trjebaj z mjeńšchim! A wy! synowje a džowki serbskeho naroda, aj špomínće z džakownej luboscžu nětko na Waschu macž, na našchu Macžicu, kotraž je telko šfufkowala za našche Serbstwo. Špomínće na rowny našchich wulkich wótcžincow, kotřiž su wodnjo špěwali a džěłali za nas a po nocach su — šonili wo nowym Macžicžnym domje. Wóni špia, jich šonjenjo so dopjelnja. Pschipomhajće wschity, zo by šlawnje so dopjelniło! Počćećeće z tym jich jasne wopomnjecžo! Špomínće na našchoho komponista Kocora, wuznamjenće jubilej tohole dobroho starca z darom zašerbski dom; wschaj je wón jena z najprějšchich naroda hměždow.

— Wschispomnicę mam, zo njeprošymy přeni króč, ale šchtwórtý króč. Přeni króč nam Budyščin pschiklad da, druhý króč nahromadžich pschež 400, loni pschež 600 hrivnow. Štjta, samo so rozemi, budže telko tysac, kaž předy stow. Wschat něšto hižo mamy. A přenim 3 hrivnam je wot 10 dalšich pscheželow pschibýlo hižo 36, 62 hr. Mjez nimi je wulka firma z 10 hr., dwě malej po 5 hr. a wjac. Tola tež male dary so z radošču witaju — runjež sebi pschejemy, zo byhćeže tón króč tola trochu hlubjcho pomasali. Wschijimaju so dary w Budyščinje, a šchtóž ma tam njenje pschiležnosće pschinc, njed lubje dar póčejele na adresu: Caplan Andric ki, Post Rosen-thal bei Kamenz in Sachsen. Tam je „Lužica“ z domom, a redaktor wozafuje, zo budže hnydom 30. decembra móč wulki dar w Budyščinje wotedač. Mjena dobročerjow budža we „Lužicy“, w „Serbsk. Nowinach“ a w „Katholiskim Bošole“ wozfischčane, a budže to z bobom wufupjenjo za nowoletne zbožopščenja. Tuž njedomdže so — ně

Bratřja lubi, póčeje,
 Prawje wjele dajće
 Za Macžicny dom!
 Zo by był nam twjerdžizna,
 Drohoho tač Serbowštwu,
 Wufhowal je psched padom!

B cyłoho swěta.

Šalřa. Šoho Majestofč kral Jurij swój brončialny katarř hišćeje pschewinyl njeje; ma šhětny kaschel, fiž joho tež w noč druhdy čwěluje. Žymica pač je popuščežita.

— Kaž ze Solnohroda pišaja, je tam Seje Rejž. Kral. Wsifofofč krón-pryncowa Bjedricha Augustowa šthorjela; budže so tohodla halle za někotry čas zas domoj wróčic móc. Krónprync Bjedrich August so derje porjedža; šchtwórt so po Drježdžanřkich brohach pschejěždžowasche.

Přemřta. Rbětřičho, hač wozafatowachmy, je nětko cłowny zatoń do-wuradženy a wot sejma pschuwzaty. Šdnyž bě druhý króč pschecžitany, wschat ničtož wjac njedwělowasche, zo so pschuwozmjě, tola špytowachu joho psche-čiwnic, wosebje socialdemokratowje joho pschijeczo hač po hodžoch wotřorečicž. Žandženu sobotu so šteři króč čitalche a wjetřčina běšche pschi tom hišćeje njerožjudžena, hačž so wuradženo hišćeje tón džěń šfónczi abo do pschichod-noho tydženja wotřoreči. Tola tu dopomhachu joho napschecžiwnic wězo pschecžiwno swojej woli zakonje t pschuwzaczu. Poředženjo bě so dopořdnja w 10 hodž. započalo a popořdnju w 5. hodž. dóřta socialdemokrat Antrič štono; po prawom pschež přášidentowe dobre žmyšlenjo, pschetož na nim hišćeje njebě rjad. Antrič rěčěšche za šobu 8 hodžin, z čimž je tež najdlějšchu dotalnu rěč daloko pschesčahnył. Wón mēnjěšche, zo z tym wjetřčinu po-hnuje, poředženjo pschetorchnyč. Tola wzbudži jenož šprawny hněw wjetřčinny, totraz sebi praji, zo so nětk runje napschecžnikam wola štač njěmē. Doniž Antrič rěčěšche, běchu zapóřkancy z wjetřcha w restauraciji, šo zabawjech. Ženož towarřchowje z joho štrony dyrbjachu jomu čěječe dla pschipořščucháč a činjachu to wězo z nutřkowym hněwom. Na rěči wězo njemóžěšche wjele byč, to hižo jeje dořhoseč njepřchida. Šdnyž Antrič šfóncžnje w noč ½1 hodž.

ręcz stónczi, kłwatachu zapóślaney ze wschódź stron do zhromadźeniśkeje sale a nětko počachy wotkłoſowanja, kotrež hač do ranja $\frac{3}{4}$ 5 hodž. trajachu. Potom bě cych zaſon pſchijaty a ſejmowe poſedźenia hač do 13. wulkoho róžka pſchetorhjene. Zo je ſo zaſon ſtónčnje pſchijał, ma ſo knježeſtſtwo bóle joſo napſcheczniſkam dſžli pſcheczelaſ dſžakowacž. Doniž ſo w komiſijach wo zaſonju wuradžowaje, njeběchu wjeťſhe ſejmowe ſtrony ani mjež ſobu ani z knježeſtſtwom pſhejzene. Šakle to, zo ſocialdemokratowje pſcheczniwo cychomu zaſonjej tať njemdrje wojomachu, je ſtrony zjednocžilo. Šrabja Bülow je woprondžje zbožo mēł. Wjež ſocialdemokratiskoſo napſcheczniſtwa bychu ſnadž ſo nětkole hiſheče konſervativni, centrum, nacionalliberalni a zwjazť ratarjow mjež ſobu zadžerali. Šak wjele tež kancelerej na wēcy zaležehje, bě z toho widžecž, zo pſchi poſlebnim poſedźenju hač do fónca w ſejmje wutra a zo z radoſcžu zbožopſcheczja mnohich zapóſtancow pſchijimowaje. W běhu poſedźenia bě ſam jaſnje wuprajit, zo ſo krucje nadžaja, zo zamóže na podložku tohole zaſonja dobre pſchekupſke zwjazki z wutrajom wujednacž. Zo drje ſo wo tom tež njemhli, je ze ſłowow widžecž, kotrež bě italſki miniſter zwonſownych naležnoſcžow, Brinetti, w tamniſchim ſejmje rēcžał. Tež tejšor je ſo zwjeſelił, zo je ſo zaſon pſchijał, je kancelerej a druhim wyſchđim zaſtojniſkam wyſoke rjady ſpožčit. Šaj piſhe ſo, zo je Bülowa dchyl do wjeťchowſtwa pozbēhnycž, ſchtož pať tutón njeje pſchijał. Braſchamy-li ſo ſtónčnje, ſchto nowy zaſon ratarſtſwu pſchijnje, je wēzo wotmolwa na to jara czežka. Šta na žita ſu wiſchaf něſchto wyſchđe, na pſheñcu 5,50 hr., na rožku a wows 5 hr., jecžmjenje 1 piwomarej na 4 hr. a drugi jecžmjen. na 3 hr. Zo by z tym doſeč wyſoſa plaćizna za žito zawēſczena była, njezwērē drje ſebi ničto woftrucžicž. Tola maſy poľepſchť je a, dofelž njebě žanoſo wuhlada, ſebi wot knježeſtſtwa hiſheče wyſchđe cla wwnucžicž, bēſhe wēzo najrozſomniſhe, zaſon pſchinzacž. Zo je to tež mēnjenje mjež ludom, tež mjež mnohimi ratarjemi, je widžecž z mnohich dopiſow, kotrež centrumſta ſtrona ze ſwojich woftrjeſow nadobnje dóſtawa.

— Ze zańdženym tydženjom pſheſta w Barlinje konjaca železnica jēdžicž, do kotrejež konje pſchahaju. Wiſchudže jēdžē nětko elektriſka a tať budže to po nēcim tež we wiſchđich druhich mēſtach.

— W podſoplach w Derne pola Dortmunda dynamit rozbuchny. Šydom dželacžerjow pſchi njezbožu wo žiwjenjo pſchińdže a hiſheče wjac ſo jich czežcy žrani.

— Wulke dwacečipjenježſki pſheſtannu wot 1. wulkoho róžka 1903 plaćicž. Šacž do 31. decembra 1903 budža jenož hiſheče w krajnych bankach pſchijimane. Maťe dwacečipjenježſki wot 1. januara 1903 jenož to plaćja, ſchtož je ſlēbro hōdne.

— Pola Bochuma w podſoplach rozbuchnych 5000 kilogr. (100 centn.) dynamita. Wječ dželacžeri bēchu na mēſcze mottwi — tſjo czežko ranjeni — 20 loſko. Wjele twarjeni bu wofſchfodžennych. Šlynž zmjeržť bē pječja na rozbuchnjenje wina.

Italſka. Knježeſtſtwo je nětko zaſon, zo móža ſo mandželiſtwa dželicž, ſejmej pſchedpołożilo. Braſcha ſo jara, hač ſo tajſki zaſon hodži zamjeſeč. Šižo pſched 20 lētami je Zanardelli jaťo miniſter tajſki zaſon namjetowal; tehdy jón njemōžehje pſcheczjiſheć a nětko jaťo pſchednydže miniſterſtwa ſo jomu z czežka hinať pōńdže. Škunjež je knježeſtſtwo w Italſkej liberalne, tať tola lud na duchownych poſlucha we wēcach, kotrež na wēru ſamu ſo počahuja.

Dofeľ je swjaty wóte ze wschim prawom tajki zasoń, kiž džěn by zakład kšesćejšanišćeje swójby, niedžěłomnosć mandželstwa podrył, začisnił, so tež lud pschecziwo njomu wobara.

— W Italiskej runje tak kaž w Španiskej su wulke powodžjenja byle, kotrež su mjele škodny načiniće.

— Staliska, Zendželiska a Abesiniška su wosebite zwjazki mjez sobu sčiniće, pschěz kotrež so injezj jich wobšedželstwa w Africy krucze postajeca.

Amerika. Němska a Zendželiska dyrbitelj dale krucišeho pschecziwo njeprawdže wenezolanskoho prasidenta Castra wustupowacž. Nimalo wschitke jich wójnske łódže buchu wot Zendželčanow a Němcow zebrane a z wjetšehoho džěla z jendželiskimi wojakami wobjadžene. Dwe łódži bysztej wot němiskich łódžow potjělanej a podnurjenej. Zendželčenjo so na tym njejsu wobdžělili, a takž jich minister zwonkownych naležnosćow, Landsdowne, w sejnje wozjewi, njeje tež znate, kaje pschicizny su němstoho mjednika k tomu trochu napadnomu štitkej pohnuće. Wenezolanski pschistaw Puerto Cabello bu zańdžemu nježělu popołdnju wot jendželiskeje a němsteje łódže pschimany a wobtwjerdžjenja blizkoho města potjělane. Sta so to, dofeľ běchu tamni wobydlerjo „Topaša“, jendželskoho parnika, so mocowali. Wobydlerjo we Wenezueli su pschecziwo wukrajnym jara rozhorjeni a prasident Castra hišćeje rozhorjenosć pschěz rěče a pisma šchězuwajče. Na křiwilu zajachn mnohich Zendželčanow a Němcow a jenož na frute žabanjo ameriskoho zapóšlanca buchu zasty puschčeni. Ameriski zapóšlanc ma storo wschěch wukrajnikow šchitacž. Ze Zjednocženymi Štatami njecha wschaf sebi Wenczueliska cyłe rozšypacž, nawopat je Castra so na jich knježestwo wobrocził, zo by wone cyłu naležnosć rozšudžiko. Wězo bysztej z tym tež so najprjedy Němska a Zendželiska spotojicž dyrbjalej. Bysztej drje k tomu zwólniweje byle, dofeľ bychu so tola jeju prawne žadanja dopjelnicž dyrbjale. Wóle pať so prascha, hač by so Wenezuela sama chěla podežisnjcž. Něščito wěste ma so tam čim njenje mocatowacž, dofeľ so tam zasty znutkowne rozkory pokazuju. Z nowa hibanju so tam Castrowi pschecziwnich a chedža druhoho prasidenta na jeho městno stajicž. Tak wostanu wschě wobstojnosće njewěste a zaschmjatane. Žda so, zo budža jendželiske a němste łódže wschě wenezueliske pschistawy wobjadžicž dyrbjecž. Wójna w znutkownym jara horatym kraju by jara wobčežna byla, snadž hišćeje wobčežnišcha, hač wójna w Africy.

Naležnosće našoho towarstwa.

Subustawy na lěto 1902: kk. 640—642. z Wudworja: Marija Šewčikowa, Mikławš Zarjenk, Mikławš Bryl, 643. Michał Matek z Worklec, 644. Jan Lešawka z Prawoće, 645. 646. z Khrósćic: Madlena Dučmanowa, Jakub Hendrich, 647. Jakub Domaška z Róžanta, 648. 649. ze Sernjan: Mikławš Jurjanc, Jakub Kokla, 650. Michał Schäfer z Dobrošic, 651—653. ze Smjerdžaceje: Marija Kmječowa, Mikławš Kučank, Michał Domaška, 654—658. z Kamjenca: cyrk. wučer Jurij Wjacslawk, najěnik Michał Hauptmann, zwóńk Mikławš Kórjenk, Jan Špitank, Mikławš Horjeń, 659. Michał Frencl z Brězneje, 660. Mikławš Knebel ze Sulšec, 661. 662. z Nowoslie: Mikławš Lebza, Jakub Moeller, 663. Mikławš Sejda z Trupina, 664. Michał Woko ze Šunowa, 665. Jakub Domaška z Ralbic, 666. 667. z Kosłowa: Jan Pječ, Pětr Wowčefk.

Subustawy na lěto 1901: kk. 813. 814. z Khrósćic: Madlena Dučmanowa, Jakub Hendrich, 815. August Robl ze Židowa, 816. Michał Woko ze Šunowa, 817. Jakub Domaška z Ralbic, 818. Pětr Wowčefk z Kosłowa.

Na lěto 1900: kk. 868. Michał Woko ze Šunowa, 869. Jakub Domaška z Ralbic.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale su woprowali: Lubjeny dar 5 hr., Mikławš Cyž z Kamjenej 5 hr., Karl Krempka z Khasowa 3 hr., Hańža Sołćina z Lutowća 4 hr., njemjenowany z Khelna 3 hr., na Nowakec krčiznach w Khelnje nahr. 3 hr. 50 np.

Za stacjóny w Lubiju: Grońmowska w Budyšinje 3 hr., Michał Wićaz z Konjec k česći swj. Antonia 10 hr., kaplan Stranc w Lipsku 20 hr., njemjenowana 3 hr.

Za Žitawske bože dźěćo: njemjenowany z Budyšina 3 hr., N. N. 2 hr., njemjenowany přez k. zwónka Nowaka w Budyšinje 4 hr.

Za missionarow w Bjma: N. N. 3 hr. 67 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8549 hr. 43 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisijsa: 8.12. w Khelnje 1 hr. 5 pj. — Delanska Patentna Komisijsa (452 hr. 85 pj.): Njeh kermušu, njeh Bjesadu, njeh z kajkejkuli składnosću: hdžež naša mała hromadka je doma, druhdže sydała: za serbski dom, bě hesto ... 2 hr. 10 pj. + 55 pj. + 1 hr. 30 pj. Štož mi dašće, to mi dašće; štož bě wjele, za dom dašće, a rady — nic? 1 hr. Hwkr.: Najlěpša je awkeija, hdžž je kupecow nadoba; tajki džeń sej zhladał běch: nabrach starych žebjerjow, plackow, juškow, čecikow, předach z bratrom cyly mēch — za 7 hr. 64 pj. Wkk.: ... a štyrjo stari mužowje so zakupichu po hriwnje: njeh młody wotročk živy je a Serb kaž dub nam narosće; to proša štyrjo mužowje ... 4 hr. Škk.: Mištr šćipku dawaše, mało tyzku hladaše, awkeionator hrábny ju: zarjadowa awkeiju; přetož twarić chcemy dom, byrnjež z českim tobakom ... 2 hr. 45 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terclarow: Zemřela je jotra Hańža Čemjerjowa z Dalbic. R. i. p.

Ralbiczanske Raiffeisenske towarštwó

změje njedźelu 21. decembra t. l. popołdnju w 6 hodžinach pola Brězanec w Ralbicach swoju nazymišu generalnu zhromadźiznu.

Džěńšći porjad: Bowschjiftowu psychelad wobthoda a namjetu, jeli su hačž do 16. decembra psycheladstwu psychopodate. **Psycheladstwu.**

Zěndženjo duchownych serbskich wosadow je postajene na pónđźelu 29. decembra popołdnju 2 — 1/23 hodžin w klóštrje, kaž je so we swoim času prało.

Wornař, can. a farař.

Kubaš, farař.

R r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łuzicu,

na lěto

1903

je z psycheladaj Protocyklu na sežěnu w expedicijach „Katholiskoho Bosoła“ kaž tež pola klamarjow za 25 pj. ng psychelad.

Wulke čjerne paczety buchju na pohrjebnišću w Baczonju po njedźeli Rajhwjecziskoho Róžowca namakane a móža so zaš dóstać tam na farje.

Lubi přećeljo! Nowe lěto so bliži. Njezabudźće na dary za Maćičny dom! Wotedawajće w Budyšinje abo na adresu: Caplan Andricki, Ralbitz, Post Rosenthal b. Kamenz i. Sachsen.

Čiřičč Smolerjec knižičiččcjetnje w Macčiččnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicielach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knižarni lětnje 3 hr.,
štwórtlětnje 75 pj. Za na-
wěstki płaći so wot cyłoho
ryněka abo telko ruma 25 pj.

Endowy časopis.

Wudawaný wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 52.

27. decembra 1902.

Lětnik 40.

Baske a druhe wěry.

Episkop Musaeus.

(Potracžowanjo a stónčenjo z čísla 45.)

Něcži so wo schuli žiwjenja; ja praju, to su pruhowanja žiwjenja. Wschetož schulste lěta su nimu. Wěta lubosće a stónca, w kotrychž so młodej hłójcecy zaschcžěpjuja wědomosće a wutrobje spodobue waschnja a pócziwosć. Wobkručjež ma so dobry wuhyw, hdyž staj hóle a holca schuln wuthodžiko. Potom mataj doma nan a macž, mataj hospodar a hospoza, abo šchtóž je staršejnu měštnu nastupil — čłowjeka dotworjež.

Wschetož pschitdu pruhi, a šchtóž njewobstoi, budže na pol žiwjenja zničeny, mnohi na chle. Rowahi so w tutych lětach tworja, rostn tcharaktery. Zo pak pola nas tak hóji wjertawkam, a zo stajnje wubnywa w serbskim kraju čjesčehódnych mužow, totišž stojachu a stoja jaso duby a kotrychž wutrobhy su ryzny złoto: to w tychle lětach tež. A zo w Serbach wubnywa starych swěrných, swěrných, swjatobliwych maczerjow — kaž je mi něchtó sławjelske, a poslušnych džowfow a spojojených, haj zbóžnych džědow a wowfow: to w tychle lětach tež. Storža-li pak dobri mužowie tu a tam, zo jo kaž wšchón našch ród, zo je z chla bjez pschillada sfaženjo serbskeho luda, jenož w poslednich 50 lětach: to, šchtóž tele lěta kaž, toho bječeže. Wón je winik.

Šhto jo za džensniške na čledebz njenahrěšćich, fchescjanfski čłowjeto! — Boni bě jo hatle něchtó w „Serbskim Hospodarju“ rozšypał. A wón wopak pisał njeje. To hižo z toho hlada, kaž je woheń zapalił. Smudži trěnowy wobal kaž žy njepschěžel, ale su tchorjenja, a dyrbi so trěnić. Rowšchitlownje mšach tu placzi — a z čěžka tomu jo fchibowdži: zo maja hospodarjo služowny lud, kažž jebi wutubladny sami. Něhdy, to patriarchalne žiwjenje fchježe. Za na pschillad njemóžu so ženje wotrothnyč wot jeneje

strony Staroſho Zakonja. To bęchu cuzy kralowje Abrahamu nadpadnyli, niſez nimi tón, ze ſucowym mjenom Chodorlahomor. Wuja Lota a joſho ſwójſbu zajachu, ſtadła jomu rubichu, paſtyrjow zabichu. A »hudydom puſchęci ſo Abraham z 318 wotrocętkami za njepſchęczęliſtimi kralami« — a wubi jich, taż węſęje. Dženſa mi hoſpodarja poſaſchęje, kotryž ma, nie tſi ſta, ale jenož tſjoch takle ſwęrných ſłuſzowných.

Wina nijeje w ſamých ſłuſzowných, ale teſz w knjeſtwač. W knjeſtwač! Patriarchowje ſu dawno ſtkali, jich čaſy ſu dlęje traſe, teſz w Serbach ſu patriarchalne čaſy byle. Bohu ludž ſkorčeno, zo jich pomjatnicy teſz bórzy — ſtkaja. Bynwachu ſtari — a młodži, nanowje a maczerje — a džečzi: bywachu; naſtupilo je knjeſtwo a robocęanſki lud. Robocęi ſo, ale dawno hižo: njeſluži. Kaž ſu něhdy hladali, hačž hejtman njehlada, tak nětko. Za jich ſtawy ſebi jich pſchiſtajamy, jich wutrobny naſche njeiſu. Z teje proſteje pſchicęim, zo ſu prjedy naſche wutrobny ſo zawręke jim. Nježabaj wſchaf ničtů za jędž a trjebaj — wjetichu mždu: luboſež a wutrobu. To je trochu drůžiča a nadobniſčja twora, doſelž z njebies bůžiki dar a wobraz Božohu woblicza.

Čłowiek ma rozum, a ſam najkhubſchi khubjaſ ma wędomjo tuteje bůžſkeje ſchricęki we ſebi. Węda, je-li toho wędomja pozbył! Węda, je-li zdrje-wjenil! Ale ně: wón nijeje zdrjewjenil; žhóćknył je.

Zte ſpytowace myſle joſho wopytnja: Čšto pač ſym zawinył, zo ſym ja khuby, a na čjo a za čjo je ſo tón tu hinaſchi narodžil, zo móže z motyčku na ramjenju a z trubku w hubje rolu wobkhubčjowacž — hdyž po mětáč njepſchęčjinja! A kajlu ma ta wurjadnu zaſluſžbu, zo ſo wupjera taž pawu, a ja nohow njemůžu z blůta dowučahacž! — Bjež dwęla je na nęčęiſchęj burſkeje miſeriji — a čeladniſta miſerija je jeje podſtatny džel — z kłownej winu ſocialne ſchęčępjenjo. Že to hręch, ale ſtoro by čłowiek prajil: Wudž klaty woſomit a lęto, hdyž zmiſjowe ſymjo inęčęanſkich ſpůdninow pſchilečja na wſy a tu zdomjacniſchęj mjenje: proletar a buržoa. Z najmjeničja po wuznamje a wobſahu.

W tajkich rozjędmjenných duſchach njetubla ſo pőccęiwoſež, kotraž je ze załladu kharakterej. Rhachitiſ, jendželſka khorošę. Nůžcy ſtej tokſtej, ale njeđeržitej. Kőſež ſo ſemi, doſež je na njej mjaſka, ale njeſtrowohu, taž na wobžyr ſo pſchima. A tajke zda ſo mi wniklo procenta pſchitomnecje ſerbskeje generacije. Wſcho jenož na wocęi, nijeje jadra. Malęp wſchaf ni twarjenjo, poſničęke ſtuffa a tajkeježkuli wozdoby; ſčto wſcho pomha, hdyž ſy mało ſalka brał a ſchpatny do załlada a murjow, a ſy w mrůžach twarił: hordny twar ſo bórzy powjeze.

Alč, młode lęta, wy najrjeiſche žiwjenja! Alč, młodžency a knježny, tak waſ wobžaruju a ſwój lubowany narod! Wy wumęramy, wumrjemy. Wy ſtojičę na žiwjenja prožy. Kač wobſtojičę w pružy! —

Bohabyojoſež pač je załlad wſchohu čaſnoho a węčnoho zboža, a z bohabyojoſež najkrajiſcha ktwętkla je wučęžęla — ſpokojna myſl. Wopietuju: njepręduju. Tohodla teſz jenož naſpominaſ, zo bęchu doby, hđež njebywaweſe dnja, zo by cyły dom w ſerbskim kraju njebył jena ſwójba — w modlitwje. W modlitwje, teſz rano, pſchipoždny a wječor za jenym blidom.

*

*

*

Ně, nižšich a poddaty ani tak njesmě začínwacž swojeje poddatosče a nižšichosče. Na druhej stronje zasj, pschedsajeni njesmědža »knježstwa« wutykowacž, wustupnjich ze swojej (zbauliwej) pomyschenosču.

Rozomnoho čłowjeka na swěče njeje, kiž by začpěwał khdoho, jenož zo je khdy. Časčičischo hacž džěči z hrodow millionarow, su z khdych kšěfow ijuowje so wzdžělali, a sławue su jich mjena džensa swětej a — Bohu lube. Tež z wodžerjom naschoho lubowanoho naroda, kotřiž budžachu lud a budža — mi pokasče tola tych, kotrymž buch nožički do tolečki položene, kaž so kupony pjenježnych papjerow sfihaja z nimi. — Haj, wulka, ryzj powaha dyrbi k tomu byčž, zo bohaty »so drěje«, kaž rěka: khdy je sforo nucženy, zo by napjał, chce-li wobstacž, wschitte mócnosče čžela a dusče.

Wězo ani to samo wot so njeje. Słowa pohnuwaju, pschillady čžahu. Dw, hobiski je w tym kapital, mōže-li džowka prajicž: »Nascha macž je mje tak nucžila, a čžinu tak.« Podobny poměr pak je w hošpodarijach a skužownych, boža wola z najmjenšcha tajta je, zo by byl podobny swójbnym poměram. — Žačo je nahrabnosč jenož z rědka hdy njepočjnt młodych, tak z rědka zasj hošpodarška mysl bywa jich počžinf. — Mli zaměšče nicžo rjeišche na wsy njeje, hacž wuměracj staw starych a starjacych hošpodarjom a hošpozom: a jenož njeje a wuměraju, mje wutrobnje boli. Ža we swojim dopomnecžu pomnik stajam wschēm, kotřiž pschillad dawachu a dawaju. Žim młodym, zo njebychu wjacy wudawali hacž pschijimaju, zo bychu strōžbni w pschitomnosči byli, a njetrjebali w pschichodže tradacž.

Pschetož młody čłowjek po honach pucžuje, z purpurowymi rōžemi posytych, a ze zlotym skōncem promjenjace mēwa jonj. Swoje mocy młody čłowjek čžuje, wo kłabosčach, wo kiprošči njewě. Widži bēdnych a khornych, ale dale njemyšli: zo by na pschillad sam něhdy tajki mohł byčž. — Žbožowuy tuž skužowuy, sčtož z pschillada a słowa hošpodarja a hošpozj wutnje a jo pschewědčuju: čžoho je trjeba w žiwjenju.

Al njebiešte myto změja, kiž zaschčžepja ujenawědžitomu ludu wědomjo, zo wajch bōržy so zastaracž — a tak jōn kublja. Młodžencej a knježnje džije so wo žēitwje, kwasu: a derje tak, hdyž w pschihōdnym čžasu založujetaj swójbu. Tola rozdžěl je w tym: hacž sebi swój młody dom wuhotujetaj ze swojoho a hišche sebi nakładowanyh grōščow pschijnjesetaj do mandželstwa, za wschelate pschipady, a z cyka za pschichod: abo hacž z dołhom započžinataj... Njeje wumjekstwo: žwutriebacž, sčtož zwikowach, ale to je wumjekstwo: woprowacž pschitomne wjeselo, zo bych wobarał pschichodnej nuzj.

W tym nastupanju su nasche nalutowačnje złote wustawy.

* * *

Al potom nasche ludowe towarštwa.

Spomnich prjedy na nje a prošach: Wodžče do nich skužownych a džěči! W nich něšyto nawuknu, a wutnyčž dyrbičž za našch čžěki čžas jara wjele. — Nasche ludowe towarštwa su: »Wjesady« abo »Serbske towarštwa«, a »Spěwatske towarštwa«.

Sčtož pschede wschēm nastupa »Wjesady« abo »Serbske towarštwa«: te su wysocy wažne. Tam so rěči a tež spěwa. Z wjetšcha so ze spěwom jednanja započžinaju a sfōncžuju. Al to je wulch derje, čžim bóle w městnach, hdžěž spěwatskich towarštwow njeje. Al tych městnow je pschewjele; rožem

berje: tajski, zo serbski njespěwaju. Tak pať potom, z najmjeńšha tu, młodži a stari po serbsku jebi zaspěwaja, a widža, zo so tež hódži zwonka cyrkwyje. Dale scěhnuja poručace, zabawjace, zahorjace pschědnosćki a rozprawy. Dale wěc wschaf je tak jara wažna, zo zaslužuje wosebite rozmołwenjo. Podobnje spěwašće a druge towašstwa, a wosebje spěwašće.

Abu njeklonimy so my wschitcy hluboko starej Rabothowej hłowje, hdyž tón nochce swoju winicu pschědac, prajo z prawym pschěwědženjom a sadžanymy słowami starozakonita: „Bóh njedať, zo bych herbstwo swojich wótcow pschědať!“ Tak wotmołwi so kralej. Dženja so kóždomu židej a dundafej pschědawa, a tón ani khodžic njetrjeba, za nim so běha. Pucže, kiž k městam wjedu, mjetwja so z čžefacych ludom. Čžefacych z herbstwa swojich wótcow. Pschetož tam je slubcny kraj; njedť tu božemje prošnje kraj!

Njeměnicže, zo mam prawje, a hdyž prošnu, njeprošnjeje sobu: Mělo- scžimy Bóh wobradž našchomu ludej k Nowomu lětu Rabothowu lubošć k wótcow herbstwu a k wschomu wustawej, kiž k tomu wjedže? ...

B Łužicy a Sakskeje.

257 hr. 90 pj. dotať wot 86 zbožopschecerjow dóstach. W Budyschskimaj redakcijomaj wěscže tež něchtu leži, a tuž jenož prošnu, sřaduježe dale pilnje a pschěježe zbož! Sklad smy rozsčěrili hač do 7. januara 1903, z dobrych pschěčinow. Potom pať je tón, a Bóh dať, a Wy k tomu pomhaježe, zo bychmy móhli tomu našchomu najlubšchomu džěczatk, hdyž chcemy jonu kmošćic, krasne wjazanj do kolebki połožic; pschetož wono dyrbi khodžic nauwuknjež a k lětu hižo hotowy muž byč! — Wětkawjch Andrici, Raibig, Post Rosenthal via Ramenz in Sachsen.

B cyloho swěta.

Saliza. Z Drježdžan pschithadža telegram, zo je Zeje kejžorśka a kralowśka Wysřosć křónpryncesna Luija w nočy z 11. do 12. toho měsaca Solnohřód (Salzburg) nadobo wopuschěžila a so do wustaja podať, njewostawjchi w žanym zwisřu z jeje swójbnyimi tudy. Na kralowřkim dworje su za cyłu žymy wschě swjedženje wotpowědžene. Tež k nowomu lětu njebudža zbožopschěcža swjatocěnje pschijimowac.

Z tutej řtrckej powěřču je so zhoniť: Křónpryncesna Luija je wopuschěžila mandželsřoho, džěcži, kralowřki dom a řalsřki kraj, kaž so zda, na wschě čřasř. To je woprawdže nježbožřo, žrudoba za lubowany našch kralowřki dom, za našch luby wóteny kraj! Bóh chchť třeřchtowac čžesčěny kralowřki dom Wettinřki!

Němřka. Šchtož powyscheneřcla na řita wjacř wunjesu, hač bě to w pschěřřtu w lětach 1898—1903, ma so za zastaranjo wudowow a řyrotow nařořic. K tomu ma so wosebity řakoni wudac. Hač do čřasa, hdyž so řakoni wuda, maja so te pjenjeř, kiž z wjetřichich cłow wuwřřujemy, hromadžic a na daň darwac. Želi hač do 1. januara 1910 řakoni so njewuda, dyrba so nahromadžene pjenjeř a dalsche wunosćki zawěřčenjam za řarobu abo invalidnosć pschěpodac, zo bychř z nimi wudowy a řyrotř podpěrali. Řako řpunosřřa wocřakuj na lěto na 40000000 řř., řchtož by hač do řěta 1910

na 400 000 000 hr. wucżiniło. Dań tutych pieniez a dalschi wunoscht by na lëto 50—60 millionow hr. wucżiniło. To by za wudowny a syroty wulka pomoc była. Zwjazkowa rada je cłowny zakon, każ je ze sejma wyschoł, hiżo pschijała. W nowinach hišcze so wjele wo nim pišce. Napscheczniczy nowoho zakonia hišcze došč wótrje na njón swarja, stawa pať so to bóle z huńwa, zo njejsu zakonieľ zadżewacz wóhli, każ su z tym časzcziho hrozili. Wo-
wšchitkownje pschibëra spoťojenjo nad tym, zo je so z najmjeńšcha něščto docpilo — tež mjez ratařstwom, kotrež wšchať by sylnišchoho šchita wěšce trjebało. Na ratařskej stronje so tež na to storiž, zo njejsu za stót wěšte a frute cła postajene. Ze to wězo njedostatk, tola je trochu spoťojace, zo je knjeżestwo kručje pschilubito, zo pschi nowych pschepuřkich zwjazkach njejmě so nasche domjace stótplahowanjo šchodowacz. Wosebje chce stajnje kručje na to dżeržecz, zo so njeby trjeba njestrowny stót do kraja wozyl. To pať je za ratařstwo hiżo pomoc, każ to hiżo dlějšchi čas na płacziznach swini widżimy. — Socialdemokratowje w sejmjce a tež w swojich nowinach rady hroža, zo pschi pschichodnych wólbach druhe strony jim podleža, doťeľ je lud pscheczitwo nowomu zakonieľ. Wosebje wěšcēja zahubu Richterowej stronje, doťeľ njeje njethmanu obstrukciju sobu cżiniť. Wnżšcha wóľba, fiż so nje-
dawno w Diegnicach wotmě, njeje to dopotazala. Tam podleža socialdemokrat swobodomyšľuej stronje. Lud wšchať to wě, zo zadżerženjo socialdemokratow w poslednim sejmjce njebë rjane a duschne.

— Sejm je wjacj kručj wobzamtnyl, zo ma so zapóslancam płaczicz za to, zo su w sejmjce, każ je to tež we wschelaticz krajnych sejmach. Zwjazkowa rada, fiż je tomu stajnje napscheczjo byća, chce nětko pschibitkowacz tajtomu zakonieľ a, każ rëta, bychu sobustawny sejma, kotryž so pschichodne lëto woli, wěstu pieniecznu zapłatu dóštali za dny, kotrež su w Barlinje pschitomni. Wo tejšorowych słowach, zo by dželaczeryjow rad w sejmjce widžať. Tuż nětko tež Zwjazkowa rada hinať njemóžesche. Šdy by so za to, zo w sejmjce pschebnywaju, něščto płaczilo, njeby tež telko zapóslancow z posedženjow wnuostalo.

— Ze wschelaticz dželaczeryřkich stron dóstawa kejžor Wilhelm džen a wjacj pschibitosa t swojim rëczam we Wrotšlawju a pschi Kruppowym pohrejbe. Tajše pschibitosy su wězo thwalobne, hdyž wuřhadžaja z wěrnoho pschewědženja. Wobžarowacz pať so ma, zo pschebstajeni dželaczeryjow t podpisanju tajkich dopisow nuzuju. Na te waschijo so wězo sterje wotřhilenjo hacj lubošcz t wječchowstwu plahuje. Swobodnoscz w političkich nahladach so w němřim kraju pschecy hišcze maľo waži.

— Każ je znate, bë njeboh Krupp pscheczitwo socialdemokratistkej řłownej nowinje „Vorwärts“ storižit, doťeľ bëšche joho tuta nowina wschelaticz nje-
pócčiwosczow, pschi joho pschebnywanju na łupje Capri dokonjanych, z njeprawdju wobřtoržowała. Nětko je joho wudowa stóřžbu wrócziła, doťeľ pschi řhorowatosczjo so rozhorjenjow, fiż tola wnuostale njebychu, boji, a doťeľ džën je so z mnohich stron Kruppoma njewinuowatoscz došč jasnje wobřwědžila a njepschistojue zadżerženjo tamuje nowiny tamalo.

— Wschelate njewjedra bëchu w tymle mřacu psched łodami w nawjećžoruej a juźnej Němřkej. W Kelnje a Düsseldorfje bëšche pjatt rano sylue hřimanjo a wulki wichor wobřhodži twarjenja a lëpy. W Stuttgarecjo a Karlsruhe mřachju cżęžke hřimanjo z łrupami pschi njewřščednej cżęmnosczjo — potom so pocża řněh řacz. Nětotre rëti tak řrupachu, zo řrjohi pocžřechu. Też na morju bëchu wulke wichory, tak zo so mnohe rybakiře cżołimy podnuriču.

— W Straßburgu budže snadž hižo wot psychodnoho lěta nowa theologiska fakulta pschi uniwर्सicze založena. Dotal buch u tam bohosłowcy w seminarje rozwučowani, kaž je to w Francóžskej waschnjo. Wydlíč budža měžo bohosłowcy tež dale w seminarje, a wottam budža na uniwर्सitu chodžic. Ma te waschnjo by so njesprawny porok, kotryž liberalne nowiny ta rad tamnišchim duchownym činjach, wotwobrocził, zo su duchowni mjenje zdžělani a rozwučeni, dokelž njesu wysoku schuli wopytowali.

Awstrijska. Dotalny wójnsti minister je wotstupił a general Heinrich ze Spitreich je na jeho městno pschischol.

— Zednanja rěče dla mjez Němcami a Čechami so hišće dale czahnu, ale pschecza su na woběmaj stronaj tał zdalene, zo je mało nadžije za wujednanjo.

Rom. Namž Leo XIII. je eucharistiku na italskich biskopow wudał, w kotrejž wo woczehnjenju duchownych wschelake postaja. Wosebje žada swjaty wóte, zo bychu to pilnje wobšedbowali, sčtož je won předy wo socialnym praszčenju a křesćanskej demokraciji wozjewił, wot hibanja pak so wotdžeržowali, kotrež so wot wona pschihotuje.

Belgiska. W tomorje bě zapóslanc Woešte zakon namjetował pschecziwo rozšěrjenju njepócziwch spisow a wobrazow, podobny zakon, kaž běše pola nas we swojim času lex Heinke. Kunje kaž tehdy pola nas, tał tež w belgiskim sejmie socialdemokraciji nanajhórje pschecziwo tajtomu zakonjej wustupowachu. Pschecziwo wěre njemóža tuczi ludžo dočej hrubje zahadžec, pschecziwo cyrkwi je jim kóždy zakon prawy, kaž to nětko w Francóžskej widžimy. Sdyž pak ma so něhdže pschistojnocy a pócziwoscy zakitowacy, hóršcha so, zo je to pschecziwo swobodže a wědomosći. Kał zrudnje by w starže bycž dyrbało, w kotrymž by tuta strona hdy wjetšinu dostała.

Francóžska. Čyła znata swójba Humbert bu w Madridže wuslědžena a zajata a budže za tóti čas francóžskomu knježetstwu pschepodata, zo bychu ju do Pariza wotwjedli. Běchu pod cizym mjenom blizko Madrida bydliłi. Sčtož je jich wuslědžil a policija, kiž je jich zajala, dostanu wot wschelakich wot Humbertow zjebaných pjeněžnikow prámije. Zo w čyłej Francóžskej wulke rozhorjenje knježi, hodži so wěric, a nowiny wopisuja nanajdrobnjšcho, sčto jenotliwe stawy swójby činja, pija, jědža atd. Hacy je zajeczo francóžskomu knježetstwu jara lube, pokaz pschichob.

Ruska. Wminister zwontownych naležnoscow z Lamsdorff pschěz Wolharsku, Serbiju do Awstrijske pucuje, zo by so težorej pschedstajil a z dobom drje tež wo orientalskim praszčenju jednał, zo bychu pschezjene postupowali.

— W Petersburgu w tchle dnjach 111 žónskich medicinske statne pruhowanjo (za lěčarjenje) wobsta.

Turkowska. W poslednich lětach je so pschecy zašy pokazalo, kał trěbne bychu wěste reformy w Turkowskej byle, wosebje maja tam křesćenjo mało schita wot wschnoscy. Trjebamy so jenož dopomnic na surowe pschescžehanja, kotrež mějachu křesćenjo w Armeniskej čerpjec bjez toho, zo by jich turkowska wschnoscy dočej schitomala. Europiske knježetstwa ju hižo často na jeje winowatoscy dopominałe, ale bjez dosahaceje frutoscy. Ruske knježetstwo je tam nětko z nowa dokladnišči kołopis podalo, w kotrymž Turkowski kručje na swoje winowatoscy dopominajo, z dobom pak tež Wolharsku a Serbiju napomina, zo njebychtej swojim poddanam domolicej, njetrjebawšce njeměty w turkowskich krajinach rozšuwacy. Wosebje Wolharskej je tajki poštiv

jara mužitny, dofelž tať mjenowaný macedoniski komitej štoro njepšestawajet měr na turtowstwo-bolharskich mjezach kazy. Tať kšetse wišat Turtowstwu t reformam njepohnuje. Ze to hižo z toho wiďžecž, zo tuta přije, zo su wišelate poroki zašlužene.

Turkestan. Tu bē wulke zemjerženjo w Andolšauwje. Na 16000 kšěžow je spadało a na 2500—4000 ludži je žiwjenjo pschisadžiło.

Venezuela. Tež Italija je so nětko Zendželstej a Němistej pschidała, zo by tež swoje prawa nabyła a sebi je wumocowała. Teke tši mócnatštwu su Ameriku wo posředništwu a rozludženjo prosyle. Přasident Roosevelt zda so tež tomu zwólniwy być. Z wobjadženych městow přejedy njewotstupja, hacž so wěc njewujedna.

Wšhelcžiny.

* **Wucžba na prawym městnje.** Španiski młody princ Zago, syn kralownoho bohobojaznoho krala Filipa II., jomu z wotnom won hladajše. Dofelž slyny wišor wěšeske a młodomu princu so to njelubjeske, porucži z bžecžacej throblošču wišorej, zo by pschestal ducž. Zoho towaršč — bēške to swjaty Mloyšius z Gonzaga — pať jomu njebojaznje porokowajše, prajo: „Knježe, cžlowjekam drje móžecž porucžecž, a woni wam posłhaja. Clementy pať posłuchaja Bohu samomu, kotromuž dyrbi tež kralowški princ posłuchacž.“ Teke powucženjo tež kralcu wupowědach, a tón bē z nim jara špotojom.

Wšitkim lubym krajanam doma a za Łužicomaj, a tež wšitkim nadobnym přećelam serbskeho naroda, z tutym sćelu wutrobne zbožopřeća k Nowemu lětu 1903, zložujet z dobom na dotwarjenje Maćičneho domu w Budyšinje

po 10 hr.: kanonik Herrmann we Wotrowje, kubl. Zarjenkowa z Jawory;

po 6 hr.: redaktor Smoleť w Budyšinje, kapl. Maľý w Přibrami, kraja. sudnik Kral w Kamjenicy;

po 5 hr.: žiwnošćef Buk w Konjecach, redaktor Černý w Smíchowje-Prazy, dr. Muka w Freibergu, kapl. Šolta w Kulowje, farať Mrózak w Hrodzišču, farať Urban we Wókrancicach, kubleť Žur w Njebjelčicach;

po 4 hr.: hamtski sudnik justicy radčiľel Leidler w Šerachowje, kantor Jordan w Popojcach, farať Křižan w Hodžiju;

3,40 hr.: kubleť Lebza w Ralbicach;

po 3 hr.: Michaľ Just z Jaseńcy, farať Hicka w Kamjencu, kaplan Delan w Šerachowje, wučef Hajna, Jur. Čornak, Mich. Čornak, Madl. Kralowa z Konjec, kapl. Zarjenk w Mišnje, cyrkw. wučef Hila w Khróscicach, farať Mrózak we Wulk. Zďžarach, žiwn. Kocor w Pančicach, farať Kral w Dubinje, farať Matek w Hućinje, kand. Šwjela ze Skjarbošća, farať dr. Reně we Wjelećinje, dr. Pilk w Drježdžanach, administrator Kocián, cyrkw. wučef Wjenka, kublerjo Pěťr Šolta, Jak. Šolta, Čornak w Róženće, farať Bjedrich, cyrkw. wučef Šewěik, kublerjo Jurij Čornak, Błazik, Čemjera, Jak. Kućank, kapl. Andricki z Ralbic, rězn. Šolta w Šunowje, wum. Wjacław w Nowoslicach, komponist Krawc w Drježdžanach, kapłanaj Šolta a Knježk w Žitawje, dr. Pěťranc w Malešecach, žiwn. Cyž w Kukowje, farať Wjesela w Königs-hainje, kapl. Just w Khróscicach, wučef Kral w Zarěcu;

po 2 hr.: wum. Čornak, W., žiwn. Brėzan z Konjec, překupe Mielh w Slanem, dr. Błazik w Bukecach, farať Šewěik w Lubiju, kubleť Kral w Baćonju, železn. inspektor Hila w Nisy, wojak Bryl w Drježdžanach, subdiakon Žur w Mohuču, žiwn. Horjenja w Pančicach, farať Handrik w Husey, farať Křižank w Hronowje, cyrkw. wučef Šolta w Radworju, inspektor Šelčik w Barlinje, wučef Pěťranc w Lipsku, kantor Bur w Königs-hainje, J. Wićaz w Brėmjenu, wučef Keľk w Pirnje, rěčnik dr. Hermann w Budyšinje;

po 1,50 hr.: žiwnošćef Kurjat w Šunowje, W. z Ralbic, kantor Zarjenk w Hrodzišču, Madlena P. ze Šunowa, kantor Šudak w Ketlicach, agent Rychtař w Khróscicach;

po 1 hr.: wum. K., žiwn. Šele, N. N. ze Šunowa, služ. (3) z Ralbic, faraf
Riese w Janšojcach, žiwn. M. Narčík w Šunowje;

po 50 pj.: N. N. ze Š.

Dalše dary k Nowemu létu 1903 tudy wotedate w 1. čísle 1903 wozjewimy.
Red.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na létu 1902: kk. 668. 669. z Radworja: Jan Glücklich, Michał Nawka, 670. 671. z Kamjenej: Michał Čemjera, Michał Kubaňk (z Haja), 672. 673. z Milkec: Jakub Šolta, Mikławš Nawka, 674. 675. z Khelna: Jan Krawc, Jan Jaenich, 676. 677. z Lutowča: Hana Šolčić, Marija Fórmanowa, 678. Marija Zorina z Měrkowa, 679. 680. z Bronja: Jakub Wjerab, Hana Wencłowa, 681. Jakub Šěre z Khrósćie, 682. 683. z Budyšina: Marija Rječyna, Michał Nek, 684. Jan Měrcink z Hrubjelčie, 685. Michał Delan z Wěteňey.

Sobustawy na létu 1901: kk. 819. Jakub Šěre z Khrósćie, 820. Jan Kubaňk z Radworja, 821. Michał Čemjera z Kamjenej.

Na létu 1900: 870. N. N.

Na létu 1899: 863. N. N.

Na létu 1898: 881. N. N.

Zemřety sobustaw: Michał Lipić ze Sernjan. R. i. p.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je so woprowało: N. N. k česći Wutr. Jězus. k božomu džěsću 50 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale je so woprowało: N. N. k česći Maćeri Božej k božomu džěsću 20 hr.

Za stacijóny w Lubiju: N. N. k božomu džěsću 20 hr.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Drježdźanach-Janowym měsće
je so dale woprowało: N. N. k bož. džěsću 10 hr.

Za Žitawske bože džěčo: Njemjenowana 1 hr. 50 pj.

Za nowy Maćelny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 8569 hr. 52 pj. Dale darichu: r. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Zeńdženjo duchownych serbskich wosadow je postajene na
póndźelu 29. decembra popołdnu 2 — ½3 hodžin w klóštrje, kaž je
so we swojim času přało.

Wornať, can. a faraf.

Kubaň, faraf.

Ralbičanske spěwarske towarstwo

zeńdze so přichodnu sobotu 3. januara 1903 wječor ½8 hodžin pola
Brězanac k hłownej zhromadźiznje. **Předsydstwo.**

S r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łuzicu,

na létu

1903

je z přichodatej **Protocyfju** na sejěnu w expedicijach „Katholskoho Posola“ kaž
tež pola klamarjow za 25 pj. na přichodni.

 Přichipoložene je džensnišcomu čyšlu **Wopřichijeczo** a přichispomajenje
za dočonjany 40. lětnik 1902.

Čyšćej Smotercje knižicijščetnje w Maciciznym domje w Budyšinje.